
WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

CAROLI DRELINCURTII

Viri longe Celeberrimi, Regii in Galliis Medici, in Academia Batava, quæ Leidæ est, Anatomes & Medicinæ Professoris Clarissimi,

OPUSCULA MEDICA,

QUÆ REPERIRI POTUERE

OMNIA,

Nunc primo simul edita.

HAGÆ COMITUM.

Apud ALBERTS & VAN DER KLOOT, 1727.

AUDITORIBUS

SUIS

H. BOERHAAVE.

uge! Exſpectati tandem libelli prodeunt, quos CAROLUS DRELINCURTIUS, vir longe Clariſſimus, conſcripſit, utque Ejus erat mos mole exiguos ſingulatim edidit. Quo collecti ſimul omnes, atque in unum redacti corpusculum, veſtros in uſus hi poſſent comparari, ſedulo operam dedi, poſtquam deprehenderam, exempla deficere talium rerum ſtudioſis, intereaque pulchre ſcirem ea his contineri, & plurima quidem, quæ ad diſciplinæ medicæ commoda promovenda facerent quam plurimum. Quin & ideo potiſſimum ita facere geſtiebam, quoniam multa ex illis olim didiciſſe, grata equidem recordatione lætus ſæpenumero reminiſcor. Neque vel dubitare fas eſt, quin placitura ſint inprimis opuſcula hæc elegantibus auctorum ſpectatoribus. Quum

gravissimarum rerum pondera paucissimis, iisque lectissimis undique, verbis complectantur, ut & acerbam artis severioris culturam amoenissimis interspersis emolliant, atque mitificent. Flosculis, fabulis, fabellis, historiolis, leporibus, salibus, jocis, dum condiuntur fastidiosa ex se, fallitur dulcedine, interim vera docetur animus legentis. Sua quippe tempestate alium haud temere auctor hic invenisset, qui de peritia Latini, Græcique, sermonis, de rerum Medicarum cognitione, de scientia Antiquitatum & Historiarum, jure cum eo contendisset. Omnia vera hæc suavi adeo confusione sapienter Ille miscere suetus, ut omne tulisse punctum videretur, utile scilicet & dulce plena manu offerens. Neque tamen mirum videri queat, emicuisse adeo inter alios Medicos DRELINCURTIUM. Patre namque erat creatus CAROLO DRELINCURTIO, insigni illo, & Christiano vere, Theologo. Lutetiæ Parisiorum primo Februarii anno millesimo, sexcentesimo, trigesimo & tertio nascentem excepere. Quare, ut à stirpe, ita & ipso natali loco, felix. Pater enim & mente erat præditus

omn

omni doctrinæ genere instructissima, filiisque suis ad optima quæque educandis aptissima, tum & animum gerebat hisce negotiis curandis deditissimum. Sed &, eximia temporum felicitate, Parisiis ea ætate præcipue florebat quidquid ad excolendam bonam mentem requiri posset. Dum itaque pronum sponte naturæ & promptum ad pulcherrima quæque gnatum præceptis, & exemplo, urgeret Genitor, atque à teneris ita formaret unguiculis, præclaros simul docendi magistros adhibuit, quo acutissimam à natura aciem mentis expoliret, ornaretque omnibus rebus, quæ ingenii felicitatem perficere possent. Et patri quidem & filio una mens, ut sacris dicaretur eruditum pectus. Unde paternis consiliis, suopte impetu, fratrumque binorum natu majorum exemplo, mentem imbuerat iis, quæ in oratore Christiano, optimus ut laudetur, necessaria. Quum vero omni hæc cura agitans, & prosequens, interim morbo ipse obnoxium haberet & valetudinarium, corpus, circumspicere incepit ad remedia huic curando apta, & de studio igi-

 tur

tur medico cogitare, ea modo gratia, ſibi ut conſuleret, neque animum inducens hactenus, ut aliis medicinam faceret. Penetrabile juvenis ingenium labore improbo, praèeuntibus ipſi ſummis Viris, ocyus ſibi legit, quidquid in Grajorum monumentis, ſcriptis Romanorum, vel inter præclariſſima Recentiorum inventa, haberetur præcipui. Dumque ſummos in arte viros Lutetiis, Salmurii, & Monſpelii frequens coleret, veram animo ſuo Medicæ rei ſcientiam conciliavit. Poſtquam vero ſapiens recte viderat, corporis mala curare Medicos, hujus fabricam accuratiſſime cognitam habere præ cæteris omnium maxime neceſſarium habuit, ut quid in illo boni, mali quid, adeſſet, perſpiceretur, atque ex comparatione ſani cum ægro intelligeretur liquido, quænam foret in uno quoque morbo ægritudinis indoles; quænam, ut in integrum reſtitueretur corpus, requiſita conditio. Totum itaque magno ſub Riolano contemplationibus Anatomicis ſe dedit; evolvit ſimul Antiquos, Recenteſque; atque aſſidua ipſe exercitatione artis in cadaveribus incidendis ſemet occupavit;

vit; tripilicato dein hocce inſtrumento fretus Anatomes conſtruxit ſyntaxin, quam dum ſermone elegantiſſimo, demonſtratione exquiſitiſſima, publice poſtea, tanto cum applauſu felix oſtendebat, aures, animos, oculos, omnium in ſe convertebat. Anno igitur 1650, Septembris 24. Salmurii Magiſter Articum Liberalium, atque Philoſophiæ doctor creatus; dein 28. Auguſti anno 1654. Monſpelienſi in Academia, ſumma cum ſolemnitate Medicæ ſapientiæ titulis publice decoratus fuit. Sed vel & tum inclinabat animus ſacris docendis ſe tradere: verum ſpectata viri in arte medendi peritia, mox coëgit huic exercendæ ut ſe dederet, interim anatomicis perpetuo inhærens. Adeo itaque inclaruit viri fama, ut Celſiſſimus Turennæ Princeps Illum ſibi Medicum domeſticum legerit; quin & ſtatim excercitui ſuo in Flandria, cunctiſque noſocomiis ibidem, Rex Galliarum eundem præfecerit; quod Ille munus tanta cum Laude anno 1656, 1657, 1658, donec pax conjugio Regis ſancita, obivit, ut lautiſſima ſuper hiſce rebus præclare geſtis Principis manu teſtimonia data ipſe lege-

gerim. Imo vero Nobilissimus Vir, D. VALLOT Archiatrorum Regiorum Comes, perfunctum feliciter hoc munere, Regiis in Gallia Medicis inscripsit. Integro Ille decennio deinceps Parisis egit, studendo atque artem exercendo, ut assiduus, ita clarus. Donec Amplissimus Vir, CONRADUS VAN BEUNINGEN, Reip. nostræ ad LUDOVICUM XIV. Legatus, Academiæ hujus cum cura Curator, cognitum sibi CAROLUM DRELINCURTIUM in hanc Academiam vocandum curaret: ut Medicinam doceret publice & privatim, titulo ordinarii Professoris. Biennio vero postea & Anatomen docendi, & præmonstrandi munus addidere Curatores. Atque ita quidem Ille utramque hanc ornavit Illustri in Academia spartam, ut supra nihil vel desiderari queat. Donec, senescentibus ipsi, atque ægris, oculis, Clarissimus ANTONIUS NUCQUIUS Anatomes Professor adjunctus, ex votis DRELINCURTIANIS, Ipse dein præceptis Medicis tradendis incubuit ad vitæ finem usque. Anatomica sic excoluit, docebat ita, ut res ipsas in corpore humano rite prius perspectas, repetito dein successuum concentu penitus

nitus firmatas, conferret ſemper cum iis, quæ Veteres Recentioreſve ſuper his commentati fuerant, ut & apertam rem coram oſtenderet, deſcriberetque, atque ſimul ſuam cuique Inventori laudem tribueret. Neque ullum unquam ſuper his Autorem neglexit, quin anxia cum ſollicitudine ſcripta ejuſdem conſuleret diligenter, & intenta cum cura excuteret. Incomparabili ad hæc diligentia, perſpicientia, atque candore, quam religioſiſſime, ubique utebatur, adeo ut ad expoſitionem partis cujuſque in corpore effunderet pleno pectore, quidquid unquam de illa humana iuduſtria repererat, conſcripſeratve. Quoties definivit partium indolem, mirareris pene nimiam vel minutiſſimorum in his annotationem, interim in tota deſcriptione vix literulam ſupervacaneam reperires. Neque, qui ſibi parcebat nunquam, aliorum ſupinam ad hæc negligentiam æquo ferre animo poterat, ſed acriter ſæpe notabat vitia auctorum, ſalſisque ſæpe deridebat jocis. hinc acerba quandoque jurgia paſſus. Quorum & exempla una cum his edenda putavi ea inprimis gratia, quod aliter

** haud

haud facile propria Viri ſcripta intelligi queant. In Medicis ſancte ſe & ſapienter geſſit, qui veram & maſculam Græcorum diſciplinam ſequutus, nil temere, nil neglectim. Id ex his perſpicere poteris. Tanta & inde Viri in Arte fama, ut Celſiſſimus Arauſionenſis Princeps GULIELMUS TERTIUS, Magnæ Brittanniæ Rex, Hunc Sibi, Reginæ MARIÆ, Medicum in difficilioribus voluerit; ipſumque, ſi ſplendidior forte Perſona graviore cum morbo conflictaretur, ſemper conſuluerit. Ita tandem immoriens ſtudiis, annis & diuturno morbo confectus, trigeſimo primo Maji anno Milleſimo, ſexcenteſimo, nonageſimo & ſeptimo mortuus, cara hæc nobis monumenta reliquit.

INDEX TRACTATUUM

in hoc

Volumine contentorum.

Ref-

Clarissimum

Monspeliensis Apollinis

STADIUM,

CURRENTE

CAROLO DRELINCURTIO,

CAROLI FILIO, *Parisino*,

ET

Liberalium Artium Magistro,

Doctoratum Ambiente

Anno Salutis M. D. C. LIV.

Οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

Ita currite ut comprehendatis.

1. *Cor.* IX. 24.

QUÆSTIO THERAPEUTICA PRO

Prima Apollinari Laurea consequendæ, proposita ab Illustrissimo

VIRO

D. D. LAZARO RIVERIO,

Regis Consiliario & Medico,

NEC-NON

In Alma Monspeliensium Medicorum Academia Professore dignissimo,

Sub hac verborum serie,

AN

Omnibus putridis Febribus Venæ Sectio & Purgatio?

Corollarium I.

uamdiu Microcosmi partes solis sui benignis radiis collustrantur, tamdiu viget illarum εὐκρασία τε ϗ εὐπραγία, *laudanda temperies & actio bona.* Sed ubi primùm in illas beneficum istud vitæ sidus, de suo sinu, depascentes flammas eructat δυσκρασίαν τε καὶ κακοπραγίαν, *intempe-*

riem & actionem culpandam, ipsis immittit; Isthoc enim calore immoderatiorî, *ac proin extraneô*, perfusæ partes solita sibi munia ritè obire detrectant. Ignis autem ille è cordis laribus in ὁλομελίαν *universam membrorum compagem* diffusus, *febris est*, quæ Latiâ linguâ id nominis accommodatè sibi assumsit ab obsoleto verbo *Februo*, quod idem est ac *ferveo*: hinc quoque gens Græca τὸν πυρετὸν καὶ τὸ πυρέτιον ἀπὸ τοῦ πυρὸς *febrem & febriculam ab igne* aptè congruentérque deflexit. Cordis ergo Febrilis æstus *igneus* est, atque adeò partibus hostilis, utpote exuberans: Incendium enim istud actualem atque vegetum, & verè spirituosum, omniúmque functionum opificem similarium partium calorem immutat & gradu intendit, atque ita naturæ tædium affert, ínque caussa est hostilitate sua, cur suas anima functiones turbulenter exerceat. Jurè igitur meritóque *Febris* describenda venit *intemperies calida universalis*, *ex naturali & præter-naturali caliditate ortum ducens*, *propter conversum nativum calorem in igneum*; primas *quidem in corde*, *in universo deinceps corpore* secundarias *sedes habens*. Tantâ profectò descriptionê cuivis obvium est Febris illam ideam maximè nobis arridêre, quæ nostræ menti febrem exhibet nomine *caloris præter naturam* in corde quidem primùm accensi, sed mediantibus sanguine atque spiritibus effervescentibus, ac etiam ardore deflagrantibus, per arterias atque venas in membrorum systema totale disjecti, particulísque suis æstuosis, efferis atque petulcis animalem œconomiam omnem conturbantis.

Corollarium II.

Hinc itidem cuilibet in propatulo est τὸ ἔμφυτον τὸ θερμὸν *calorem innatum* ad Febrem succendendam malè affici. Qui etenim nobis priùs inerat ex traduce calor amicus, utpote blandus, halituosus & mitis, *atque adeò partibus nativus atque socialis*, is idem, mehercle, post illud incendium effervendo

vendo conceptum, nobis inimicatur; tunc quippe fit mordax, fumosus & acer, ac proinde toto cœlo alienus ab illo calore, qui nobis ἔμφυτός τε καὶ εὐπρόσφυτος velut *insitus & facilè coalescens est.* Fervor autem & æstus ille, atque ita febrium integra cohors, cordi, illique annexis arteriis tunc incubat, quum sanguineæ particulæ, potissimùm biliosæ atque sulphureæ, vel *motu*, vel *putredine*, vel *adhæsu caloris alterius*, vel *detento calido effluxu*, vel *permistione calidæ substantiæ quodam veluti ex fonte ebullientis*, ignem concipiunt; uti verax Pergamenus docet. Quinariam enim febrilem illam incensionem ἤτοι διὰ κίνησιν, ἢ διὰ σῆψιν, ἢ δι' ὁμιλίαν ἑτέρας θερμότητος, ἢ δι' ἐπίσχεσιν ἀποῤῥοῆς θερμῆς, ἢ δι' ἐπιμιξίαν οὐσίας θερμῆς ὥσπερ γε ἐκ πηγῆς τινος ἀναζεούσης, *lib:* 1°. *de diff. Febr.* commemorat. Quintuplici siquidem illâ caussâ τὰ τοῦ αἵματος μόρια *sanguinis particulæ* bulliunt atque flammescunt. Haud secus ac enim vel oleum in sartagine flamma lambente fervet atque flammat; vel rotæ celeri circum axem affrictu fervidæ fiunt; vel pyrites pyritæ commissus, aut etiam ferro illisus stricturas emittit; vel fœnum recens, sed congestum & arctiùs conclusum ardet; vel sulphur denique prunis injectum ardore deflagrat; ita profectò *quinque commemoratorum occursu* sanguinis exiles, (*præsertim biliosæ nec-non sulphuris æmulæ*) portiunculæ efferantur primùm, ac subinde sese commovent & exagitant inconditè, atque adeò tumultuantur & πυρετωδῶς *febriliter* demum accenduntur. Tamdiu autem efferæ, tumultuariæ & accensæ febriles illas cient turbas, quamdiu tenuiores illæ sulphureæque sanguinis particulæ, *febrilis ignis fomites atque pabula*, vel concremandæ supersunt; vel jam quidem conflagrantes, sed ληξιπυρέτοις *febrem reprimentibus* nondum restinctæ. Protinus enim atque sulphur febrile vel flammis febrilibus voratum, vel Artis Medicæ præsidiis extinctum est, sedatur spirituum turbor atque tumultus, humores defervent, & primæva partium omnium temperies blanda, pristináque pax alta membris totis insidet.

 Prout

Prout autem illa τὰ τῦ Μεγάλυ Ἱπποκράτυς ἐνορμῶντα, ἴσχοντά τε ἢ ἐνισχόμενα σώματα *Magni Hipp.* (Epid: VI. Sect. 8.) *quæ impetû corpora moventur, quæve continent, aut continentur,* variè atque variè afficiuntur, ita etiam multæ intra viscera seditiones commoventur & ardent, quibus comprimendis atque restinguendis intenti Medici Duces atavi, multifaria nomina illis indiderunt. Ex illarum autem multiplici divisione quæ circunfertur, selectissimam illam amplectimur, qua febres partiuntur in *Ephemeras* ex spiritibus ardescentibus; *Hecticas* ex effervescentia partium solidarum, & *Humorales* demum, quæ si à sanguine solùm fervido & φλόγωσιν *levius incendium* patiente succenduntur, *Synochi imputres* passim vocitantur; si verò putrescente humorum illuvie microcosmici tractus conflagrant, *febres putridæ* Medicos inter infamantur. Hoc postremum febrium discrimen elucidaturi, putredinis definitionem ex *cap.* 1°. *lib:* 4. *Meteorologicor.* huc transferendam esse censemus, σῆψίς ἐστι φθορὰ τῆς ἐν ἑκάστῳ ὑγρῷ οἰκείας ἢ κατὰ φύσιν θερμότητος, ὑπ' ἀλλοτρίας θερμότητος· αὕτη δ' ἐστιν ἡ τῦ περιέχοντος, *putredo est corruptio caloris domestici & naturalis in unoquoque humido, à calore extrario: hic autem ambientis est.*

Corollarium III.

Quoniam autem putrentis humoris lacuna varia atque varia est, ideo & multiplices febrium putridarum emergunt differentiæ, quas omnes & singulas *continuarum* & *intermittentium* ambitu concludunt.

Continuæ porrò, vel sunt Σύνοχοι, vel Συνεχεῖς: & primùm quidem Σύνοχοι *Continentes* dicuntur, & suam à sanguine intra majora vasa computrescente repetunt originem, atque ideo jugem in cor mephitin exhalant, atque etiam important, qua lacessitum assiduè, quos arteriarum modulos moderatur, vel præcipitanter accelerat, & febres nobis renuntiat ἐπακμαστικάς; vel eâdem propemodum instantia illarum

rum motus urget, atque sic ὁμοτόνους nobis discriminat à παρακμαστικαῖς, quæ vel grallatorio veluti passu suum stadium emetiuntur, vel à prima sua, *ut ita dicam*, infantia καὶ ἀπὸ πρώτης τῆς εἰσβολῆς, *& à primo sui ortu atque primo sui insultu* suum ad occasum statim perveniunt; vel ut aliter id proferam, à carceribus emissas illas esse vix dixeris, quin concitatiori suo cursu metas protinus contigerint. Συνεχεῖς autem, sive *Continuæ periodicæ*, indesinenter quidem affligunt, sed impetu dissimili; prout quippe statis periodis incandescunt & majoribus flammis exardent, diebus scilicet vel singulis, vel alternis, vel quarto quoque die, inde etiam varia nomina sortiuntur, atque vel *quotidianæ*, vel *tertianæ*, vel *quartanæ continuæ* nominantur. Singulæ autem in Esse suo pendent ab effervescentia calida, quam referunt acceptam putrentibus variæ indolis humoribus pituitosis, biliosis & melancholicis hostiliter commistis, è quorum lucta confestim suboritur *particularum in sanguine motus inconditus & ebullitio inordinata*, sive ἡ τῶν τοῦ αἵματος μορίων κίνησίς τε καὶ ζέσις ἄτακτος, à quibus vera, genuináque *febris continuæ* ὕπαρξις *essentia* repetenda venit. Hæc enim suas habet ἀναδιπλώσεις *reduplicationes*, *exacerbationes* & *excandescentias*, prout illa κίνησίς τε καὶ ζέσις *motio atque fermentatio* aliàs major, aliàs verò minor concietur.

Intermittentes autem ad omnimodam quidem ἀπυρεξίαν *febris absentiam* vulgò perveniunt, sed periodicè recurrunt; atque illius interdum sui recursûs spatia usque eò stata nanciscuntur, ut cum ipso sole de reversionis temporibus decertent. Sive enim *quotidianæ*, sive *tertianæ*, sive demum *quartanæ* sint, (*uti tres illæ vulgatiores perhibentur*,) ex condicto veluti revertuntur; quæque per amica paroxysmorum silentia sepultæ credebantur, postliminio resurgunt, & novis symptomatis sæviunt majoribus, minoribusve, prout pravi illarum succi in prima corporis regione congesti atque computrescentes, ab uligine sua putri, vel multam & crassam, vel parcam & tenuem evaporationem emittunt. Etenim,

protinus ac illarum fermentum atque σηπεδονῶδες τὸ μίασμα *inquinamentum putre* ſuo in foco (*ubicunque Diis placuerit illum eſſe*, *partim intra*, *partim circum viſcera varia*, *jecur*, *lienem*, *pancreas*, *renes ſuccenturiatos*, *aliaſve glandulas*, *cùm meſentericas*, *tum epiploicas*) ἀναζυμοῦται *fermenteſcit* & effervet, ilico etiam per vaſa, uti etiam per cæca partium ſpiramina, in cordis thalamos ἐξατμίζεται *vaporat*, exhalat, expirat atque fumat; ſtatim autem atque cor taliter ὑποτύφεται & tetrâ hâc atque ſævâ ἀναθυμιάσει *expiratione ſuffumigatur*, paroxyſmum febrilem, ſive prælium naturæ cum morbo ciet, eùmque *majorem*, *minorémve*, ratione vel denſioris & acrioris, vel rarioris & mitioris ſuffumigationis; uti etiam ratione putridi ſegmenti, multi vel pauci, fortis vel debilis, quod ab illa febrili maſſa, tali vel tali in foco fermentante, iſthoc inteſtino fermentantium particularum tumultu deſectum compellitur, atque etiam vaſorum ductu convehitur in cordis ventriculos: & ratione demum ſolis microcoſmici, vel nebulas illas vivaciùs, languidiuſve diſcutientis; vel putridum illud τὸ ἀποσπασμάτιον quod *deſectum eſt*, atque *revulſum* ſeriùs aut citiùs ſuperantis. Prout autem uſu venit febrilem illum intra focum varia atque varia congeri, computreſcere & conflagrare, ita etiam febres multiformes exardeſcunt, quas Practici *Compoſitas* nuncupant, & in quarum natales inquirere, tum inſtituti mei ratio refugit, tum unius corollarii limites anguſti detrectant. Hîc enim rerum duntaxat apices delibamus.

Corollarium IV.

Iſthæc porrò ubi dant clara incendia lucem, ſuo fulgore micanti ſeſe patefaciunt: ſicut enim flammiferæ faces nequeunt ſub modio latitare, nam *actu* ſunt *perſpicuæ*, adeoque aërem movent & colluſtrant *poteſtate perſpicuum*; ita certè & Febrîs omnîs, ſed *putridæ* præſertim *continuæ incendium*

ſi oculos non ferit, ſuo tamen calore manum admotam pungit & vellicat & acrimoniæ quodam ſenſu veluti fodicat, atque eatenus ſeſe prodit; per-raræ enim ſunt Febres ὑποβρύχιοι *latentes & altum demerſæ*, quarum fulgor nec explendeſcit, nec acrem, mordacemque, *arteriâ contrectatâ*, ſenſationem creat. Febres deinde, ſed putres imprimis pulſuum rhythmos atque concentus adeò perturbant, ut *pulſus* inæqualis, diſſonus & inordinatus ſub digitorum pulpamento trepidet atque ſubſiliat. Nihiloſecius, tantus ardor, flammáque tanta coctibiles non protinus coquit *urinas*, ſed illas initio vel crudas, vel leve duntaxat coctionis rudimentum exhibentes, oculis οὐροσκόποις *urinam inſpicientibus* ſubjicit. His accedit, *putridas continuas* à procatarticis cauſis haud immediate ſuſcitari, ſed poſt clandeſtinum apparatum, ſive materiam morbificam pedetentim atque clanculum congeſtam, confeſtim effulgeſcere, ceu fulguris more ſubitò prorumperent in actum. *Intermittentes* quod attinet, invaſiones illæ & inſultus habent, atque poſt inducias perbreves naturæ datas, in illam denuo hoſtiliter invadunt, idque impetu tanto, ut univerſam Microcoſmi machinam ſuis inſultibus illis perinde contutiant, atque Jupiter altitonans ſuis fulminibus quatit Olympum: Illinc *rigor* occupat artus, quos interdum adeò impellit atque ſuccuſſat, ut genua genibus collidantur, & dentes dentibus pugnâ conſerantur. Si porrò natura, *novercans licèt*, in ægrotantem minùs ſævit, minitatur duntaxat, ſed non ferit; tuncque ſumma corporis vel *inalgeſcunt* vel *exhorrent*. Illis quidem tribus aſperis atque nocivis febrium anteambulonibus atque renuntiis, *rigore*, *frigore & horrore* (quorum *medius* medium noxâ tenet) quamlibet Febrem, perſonatam licèt & alteri affinem internoſces; ſed non propterea vel continuarum vel intermittentium de nequitiâ certior fies, ni conſulas Oracula Coa: Medicinæ igitur orgiis ſi modò initiatus es, veridicum atque fatidicum ſanctioris Artis Medicæ ſacrarium adito, & adytis hæc triſtia dicta reportato, οἱ συνεχέες διὰ τρίτης ἐπιπίνοντες, ἐπικίν-

δινοι, *quæ perſeverant febres & tertio quoque die intenduntur*, ac invaleſcunt, *periculoſæ ſunt*. Adeſdum rurſus, & has minas intonantem Æſculapium audis, εἰσὶ δὲ ὀξύτατοι μὲν καὶ μέγισαι καὶ χαλεπώταται νῦσοι καὶ θανατωδέσαται, ἐν τῷ ξυνεχεῖ πυρετῷ, *ſunt enim & acutiſſimi, & maximi & difficillimi & maximè lethales in febribus continuis morbi*. Laborioſiſſimæ ſunt ergo atque periculo pleniſſimæ vulgares continuæ: At profectò, vis & pernicies illarum oppidò major eſt, ſi ſunt mali moris atque perverſæ indolis & à vulgari Febrium genio degeneres, tunc quippe κακοηθεῖς καὶ φονικώτατοι, *malignæ* & *perniciosiſſimæ* habentur; atque adeò dirâ ſymptomatum myriade furunt in ægros, κακοηθέσατοι γὰρ ἐπὶ σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσιν, ἢ πρόσθεν, *malignæ enim ſupra modum & ſignis formidoloſiſſimis ſtipatæ quatriduo, vel ante quatriduum, perimunt*. Sed illas tamen advertere eſt aperto Marte in nos non ſemper graſſari, ſed clam & veluti cuniculis actis, arcis noſtræ vitalis fundamenta ſuffodere: Vitæ enim præſidiis dum inimicantur, cuſtodes corporis vires furtim atque ſubdolè dejiciunt; vel ut aliter eloquar, perſonatæ ſunt febres illæ truces atque manſuetarum larvâ rudiores & incautos illudunt; licet enim prima fronte videantur εὐηθέσαλοι καὶ ἐπὶ σημείων ἀσφαλεσάτων, *optimi moris*, *benigniſſimæ*, *manſuetiſſimæ & ſignis ſecuriſſimæ*, clanculum tamen jugula petunt, ſuas quaſi poſt ſiparia tragœdias agerent. Febres igitur, quæ pro auctario & veluti ſuperpondio κακοήθειαν *malignitatem* adjunctam habent, præſagii ſunt infidi: Aliàs enim φαντασίᾳ μὲν φονικώτατοι *ſpeciê quidem truculentiſſimæ*, cùmque ſymptomatum pernicialium comitatu ingruunt, decumbentium tamen vitæ parcunt; Aliàs verò, mites quidem atque placidæ prima facie viſuntur, ſed reapſa feroces & implacidæ ſunt, ac ægrotantes incautos & nimiùm ſui ſecuros improviſò atque veluti ex inſidiis opprimunt.

Inter has porrò atque vulgares intermittentes periculo ambigunt, quæ ſunt utriuſque naturæ conſortes & dilucida quidem habent τῆς ἀπυρεξίας *febris abſentis* intervalla, ſed nihi-

hilosecius κακοηθείᾳ *nequitiê* perimunt, atque mentitâ probitate rudibus imponunt, dum paroxysmis conflictatos improvisè jugulant. Quod enim Dictatoris Edictum profertur, *οἷσιν ἄν ποτε πυρετὸς διαλίπῃ, ἀκίνδυνον, quos autem febris dimiserit, illos periculi dimittit expertes*, unicè intelligendum venit, vel de contingentibus ut plurimùm, vel de intermittentibus κακοηθείας *malignitatis* exortibus. Vulgari enim tritum est experientiâ, periculo vacare intermittentes & *benignissimas* & εὐηθεστάτους esse: aliquando tamen obtingit, ut illarum curatione neglecta, nisi naturæ beneficio criticè solvantur, in multam provehantur ætatem, illòque ætatis suæ flexu multiplices accersant affectus vel acutos vel chronicos, quibus ægrotantes vel celeri fato vivis exterminantur, vel lenta tabitudine marcescunt. Dari autem *intermittentes mali moris*, auctoritate, ratione & experientia comprobatur. Summus quippe Hipp: *Epid.* 3. *sect.* 3. morbos enarrans qui pestilenti statu in vulgus grassabantur, præter ξυνεχέας *continuas*, τριταίων, τεταρταίων τε καὶ πεπλανημένων *tertianarum* & *quartanarum atque errantium* conceptis verbis meminit. Rationi enim consonum est, veneni vim, fermentantibus particulis febrili in foco procul à corde incubantem, silente paroxysmo inertem esse; at verò, tunc temporis exsuscitari & activam fieri, febriles ubi particulæ suo in foco tumultuant & petulanter in illos ferociunt humores, in quos fermentationis æstu desectæ & abruptæ feruntur, vi sua venefica turgidæ atque pollentes: tunc etiam, qui fumus, à febrili foco in cordis sinus expirat, nequaquam profectò *simplex* est, sed *veneno delibutus atque perfusus*; atque adeò vitæ nostræ principem suo perimit toxico. Illos igitur experientiæ scutica dignos reputo, qui febres *intermittentes malignas* inficiantur.

Corollarium V.

Ne igitur ſinamus morbum ad ſuperbiam, ferociamque & immodicum modum inſoleſcere, ſed ne proterviat tyrannidémque ſuam in nos exerceat, omnibus animi noſtri contentione atque viribus curationis aciem in id dirigamus, ut primò ratione virium habitâ, intemperiem calidam contrariis oppugnemus, humores putrentes corrigamus & putrefactos foras propellamus. Hos certè ſalutiferos therapeiæ ſcopos attingemus, ſi correptâ præcipitis occaſionis anſâ, venæ ſectionem atque purgationem tempeſtivas inſtituimus. Sic enim opifer Apollo Chirurgiâ atque Pharmacia iſtis, prompto ſubſidio veniet. Iſthæc quippe præſidia verè palmaria atque ἡγεμονικὰ *primaria* habentur, febriles ad humores cùm alterandos, tum præſertim educendos. Venæſectio enim, non modò plenitudinem evacuat ſive ad vaſa ſive ad vires; ſive in toto ſive in aliqua parte, ſed & obſtruentium humorum influxum atque ſaburram revellit, totum corpus refrigerat & perſpirabile reddit, putredinem arcet & putreſcentium humorum concoctionem promovet. Purgatio autem, materiæ illius quæ partibus inculcata naturam gravabat, portione deducta, vias expedit, obſidione liberat & complanat, atque adeô, qui ſuperſunt humores remora & obſtaculis liberi, εὐροίᾳ ſua, ſeu *fluxilitate* διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων *per loca convenientia* ſua in emiſſaria confluunt, ſicque naturam onere levant, quæ exinde vegetior & alacrior, ſuique juris aliquatenus facta, tota deinceps morbificio humori maturando atque ab aliis ſecernendo incumbit. Illam autem maturationem & ab aliorum implicatione liberationem promovet natura, dum humorem craſſum, partibuſque non duntaxat fluidis implicitum & irretitum, ſed etiam ſolidis incuſſum & impactum attenuat & liquat, atque ita fluidum efficit. Illa quippe extenuatione ſua nec non liquatione flu-

ctua-

ctuationem consequitur, quam ubi nactus est cœteris cum humoribus communem, naturæ haud magno deinceps molimine à reliquorum humorum consortio atque contubernio segregatur. Dum enim ita extenuatur & εὔροος *ad fluxilitatem pronus*, & reapsa *fluxilis* redditur, suis ille fibrillis, quibus, ceu retinaculis, cohæret partibus, privatur, atque sic partes extergentur, illo priùs obductæ, ac velut impicatæ. Quem autem taliter intrusum, ac veluti cuneatum humorem natura expedit & extrahit, illum eundem suæ potestati subjicit. In illum quippe, tanquam in captivum, quem è custodia eripuit, dominatur, eùmque, ceu putredinosa stagnatione sua febrilis seditionis reum plectit, inque exilium ejicit atque suis finibus microcosmicis æternùm exterminat. Illius insuper πεπασμοῦ *coctionis* effectrix est natura, dum humorem impendiò magis bullientem, efferum, vagum, erronem, ultrò citroque deportatum & ὀργασμῷ *œstrô* percitum, quique tenuitate sua, naturæ illum expellere gestientis & allaborantis conatus eludit, contemperat, mitigat, cogit, densat, coërcet, sistit atque in compedibus veluti tenet, inque tenebricosum atque subterraneum illum suo putore, suo ve foricarum nomine notissimum carcerem contrudit atque compellit.

Cùm igitur *venæ sectio* totam ventilet atque veluti flabellet sanguinis massam, consequens est ἡγεμονικὸν illam esse τὸ ληξιπύρετον, *palmare præsidium febrem restinguens.* Aër enim per cuncta meabilis est, atque adeò venæ vulnus inflictum subit, sicque æstuosa & exæstuantia contenta afflat & perflat, suoque afflatu atque perflatu refrigerat. Imò, *venæ sectio* vasa deplet spiritibus humoréque bullientibus turgida, inque causa est cur rigidæ priùs & intentæ partes, utpote plenæ, conflaccescant, detumentibus scilicet humorum undis, quibus surgentibus assurgebant tumidé. At partibus ita laxatis atque depressis, illarum spiracula spumantium succorum æstû priùs occlusa recluduntur, atque sic pristina redintegratur ἄδηλος διαπνοή, hoc est, *libera toti corpori salubri-*

ter restituitur insensilis transpiratio. Secta igitur vena, refrigerio duplici natura gaudet, ex una siquidem parte penetralia subit ambiens; ex altera verò fumantium præcordiorum æstus vaporat & suis sese fuliginibus emungit. Accedit & tertium istud aperta vena juvamen, ubi nempe vel basilica vel saphæna tunditur, particulæ tum putres, tum putrescentes, quæ fermentescunt & cum tota sanguinis mole confunduntur, atque sua lucta & sua conturbatione totam incendunt massam, qua data porta ruunt. Non nisi autem summa ferventium succorum temperatione, calentes illæ atque fervidæ, imò & igneæ naturæ affines portiunculæ, ceu stricturæ & scintillæ emittuntur & evolant. At illis igneis portiunculis corpore fugientibus & avolantibus, spiritus ipsi petulantiores complacantur atque conquiescunt, sicque febrilis ardor pedetentim restinguitur. Illam autem restinctionem adjuvat etiam tempestivus purgationis effectus, ubi enim opportunè subsidio venit aliquod *minorans* dictum, fomitem illud febrilem per ἐπίκρασιν *partitis vicibus* igni febrili subducit, atque sic iteratis vicibus & repetitis detractionibus, putridæ febris pabulum, imò & incentivum atque incitabulum *epicraticè*, uti loquuntur, atque *pedetentim* toti febrili foco subtrahitur: Febrem ergo alimenti atque suscitabuli pressam egestate, necessum est extingui. Quoniam igitur *venæ sectio* atque *purgatio* ad ægrotantium afferendam salutem usque-eò amicè conspirant, mutuasque conferunt operas tantas ut ægroto Domini deducant corpore febres, jure meritoque concludam,

ERGO FEBRIBUS PUTRIDIS OMNIBUS VENÆ SECTIO ET PURGATIO.

Hujus conclusionis veritas etsi validis rationum momentis, *veluti tot rupibus inconcussis*, innitatur, quò tutiùs tamen allidentibus adversariorum fluctibus reluctetur, hoc insuper, *harum Illustrium Scholarum morem ut teneam*, ratiocinii pondere suffulcietur.

Omne

Omne præsidium quod putrentes humores partim educit, & partim à putredine tutatur, omnibus putridis febribus competit;

Atqui in omnibus putridis febribus venæ sectio & purgatio putrentes humores partim educunt, & partim à putredine tutantur;

Ergo venæ sectio & purgatio febribus putridis omnibus competunt.

Has positiones meas Illustrissimi Professores Regii sex, unà cum Aggregatis Doctoribus uno & altero Clarissimis, *multiplici ariete evertere conati sunt, & Disputationis æstus ab octava matutina in primam pomeridianam incaluit. Disceptationis fervore & animorum incensione sedatis, jurejurando publico Academiæ Legibus memet obstrinxerunt. Suggestum subinde conscendi & allocutione sextuplici*, ad singulos varia atque varia, *Deo primùm Uni-Trino Sacrosancto; Amplissimo deinceps Cancellario; tertiùm Decano Reverendo; quartùm Professoribus cœteris Illustriss. quintùm Doctoribus Aggregatis meritissimis; sextò demum toti Clariss. Doctorum & Illustrium Virûm conventui gratias singulares singulatim egi; quibus actis, meísque probatis & moribus & doctrina, in Baccalaureorum Ordinem rite solenniterque* sexto Nonas Martias 1654 *digestus fui.*

Præclarum porrò morem à Majoribus acceptum ut solveret Universitas, mihi Baccalaureo, cucullo seu quadrato galero & toga condecorato, *injunxit, ut in Medicorum Scholis à quinto Nonas Martias, ad tertium Nonas Iunii 1654, Hippocratis de Natura Humana libellum aureum, toti Studiosorum coronæ, ad campanæ pulsum congregatæ*, pro Cursibus quos vocitant, *prælegerem ac elucidarem.*

Trimestri isthoc exacto, Examinibus quatuor publicis, quæ per Intentionem vocantur, *statis Julii diebus me stiti. In Aula Regia magna, capite aperto, purpura* (olim Francisci Rabelæsii, nunc verò Francisci Ranchini) *togatus, dé pulpito ad interrogata & objecta respondebam.*

Quaternis istis meorum in Medicina profectuum speciminibus pu-

publicè datis, *en quinti protinus Examinis*, quod Rigoroſum habetur, *coram univerſis & ſingulis Profeſſoribus Regiis atque Doctoribus Aggregatis acumina ſenſi. Cuſpides illas*, ὑπερασπιστῇ Præſide & Clypeo *mihi Chriſto*, *ubi retudi*, *ampla mihi poteſtas eſt data Licentiæ Gradum adipiſcendi.*

Epiſcopalis itaque Capituli (Sede Epiſcopali vacante) *Vicarium Generalem adivi*, *ut mihi diem ad Licentiæ conſequendos honores conſtitueret. Ad præſtitutum octavum decimum Auguſti* 1654, *Reverendus Vicarius ille Generalis*, *Illuſtriſſimique Profeſſores Regii*, *MEAM LICENTIAM*, purpura ſua redimiti, *condecoratum venerunt.*

LICENTIATO mihi creato integrum fuit ad excelſiora provehi; *ac proin Diſputationes*, quas Triduanas dictitant, *impetravi. Ab Ampliſſimo itaque Cancellario*, *utì & à Reverendo Decano*, *litigioſum mihi thema quadruplex datum eſt*, Quæſtiones vocant quatuor Cardinales, *quas non meo quidem arbitratu ſelegi*, *ſed meo Marte compoſui*, *atque etiam ſuperiori de ſuggeſtu*, bis in die, tridui ſpatio, *togatus & galero quadrato tectus*, *meo periculo tuitus ſum.*

Ante ſingulos autem illos animorum conflictus non modò meorum dogmatum memorem explanatorem me gerebam, *ſed & Oratiuncula incentiva & animoſa mecum conflicturos incendebam.*

Theſium autem mearum univerſum textum, *quod vario animi motu orſus ſum atque contexui*, *in adverſarios quoslibet obvios*, *meis de manibus in anteceſſum emiſi*, *ut illud per otium redordirentur atque retexerent*; *Illis præterea*, quò uberius foret ipſis mecum diſceptandi thema, *Aſſertiones*, *Problemata atque Paradoxa ad Theſium calcem adjeci.*

Quòd ſi mea iſthæc Placita, *quæ partim in ſyſtema coaluerunt*, *partim verò ſoluta ſunt*, *tibi moroſo Cenſori frontem caperant atque corrugant*, *explica & excute pectus tuum & meliora profer. Sed eſſe fugito de illorum grege*, *qui ad tenera germina & flores atque fructus ſtupent*, *nec niſi lappis & tribulis atque ſentibus tanguntur. Si enim Arcadici pecoris palatum nactus es*, *in Hippocratis & Galeni hæc amœniſſima vireta*, *cave ne divertas*;

tas;

tas; tibi enim consultius erit isthæc inculta sectari, ubi (haud secus ac in ipsis quibus grandia mandantur hordea sulcis) *frequens nascitur*

Carduus, & spinis surgit paliurus acutis;

Nam similes habent labra lactucas, nec per me stabit unquam quominus tibi soli sapias & Arcadicum germen *atque* corpus sine pectore *te prodas. Bœoticæ quidem suis est*, natæ sub aëre crasso, *post Triptolemi serpentibus alatis factam sementim glandibus vesci. Meæ autem mentis est, his pasci, quibus pascor. Hæc me Apollinis Filium scripsisse oportuit, quæ scripsi* Practica *& purè* Medica, *sed isthæc alia, vera animi pabula, me Palladis Alumnum, florentem juvenilibus annis, haud decuisset omisisse.* Ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Hæc oportuit fecisse; & isthæc omisisse nusquam. *Mihi quippe & florendum est, & ferendæ fruges; sed si tu infelix arbos es, nec unquam efflorescis; nec profectò fructus feres ullos, nam arbor floribus sterilis, utique est infructuosa & exscindenda atque Vulcano devovenda.* Si *etenim æternæ Veritatis est* πᾶν τὸ δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεσθαι, καὶ εἰς πῦρ βάλλεσθαι, arborem omnem, quæ bonum fructum profert nullum exscindi & in ignem conjici, *quantò potiori jure in ignem arbor illa conjicienda venit, quæ prorsus est infœcunda. Exscindaris igitur tu, & flammis absumitor*, Deo *interim* benedicente *florebo, atque lætos & uberes diuturnósque fructus perferam.* Amen.

Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων,
ἀλλ᾽ ὁ αὐξάνων θεός.

*Non igitur is qui plantat est aliquid, neque
is qui rigat, ſed Deus qui
dat creſcendi vim.*

1. Cor. Cap. III. verſ. 7.

QUÆSTIONES
QUATUOR CARDINALES
PRO
SUPREMA APOLLINARI DAPHNE

Consequenda, propositæ

A B

Illustriss. Viris

D. D. RICHERO DE BELLEVAL,

Regis Consiliario & Medico, nec-non in Alma Monspeliensium Medicorum Academia Professore Regio Anatomico, & Botanico, Cancellario Amplissimo & Judice æquissimo;

E T

D. D. SIMEONE CURTAUDO,

Regis Consiliario & Medico, ejusdemque Academiæ Decano venerando,

Quarum veritatem, feriis exactis, triduum integrum manè & vesperi (*Deo Præside*) tueri conabitur,

CAROLUS DRELINCURTIUS,

Parisinus, Artium Magister, nec non Medicinæ Licentiatus,

In inclyto Monspeliensis Apollinis Fano.

Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

A fructibus eorum agnoſcetis eos.

Matth. VII. 16.

NOBILISSIMO,

ET

ILLUSTRISSIMO VIRO,

D. ANTONIO VALLOTIO,

DOMINO DE MAGNANT,

IN

Omnibus Regis Consistoriis Secretiori Consiliario, & Archiatrων Comiti dignissimo,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Augusti Monspeliensium Medicorum apertura Delubri (instar alterius Jani,) *Mystis Apollinaribus bellum indixit. Prior ego positus in acie, acerrimæ pugnæ graves perpessurus insultus, ad Te (fortis Archiatrων Comes) supplex accedo, ut clypei tui umbone impenetrabili me tuteris. Illo quippe, ceu tutissima Palladis Ægide tectus, acutiora lernæóque robore à validissimis Agonothetis in me contorta spicula retundam.*

Jam olim quidem, singuli quibus sanguine conjungor, arctiore Tibi obsequii nexu astricti, animitus exoptabant, grati in Te animi sui symbola tuis appendere tholis; sed occasio id explendi ex animi vo-

tis, hactenus ſeſe non obtulit. Qui dies hodiernus opportunè mihi refulget, tanto gaudio pectus meum afficit, ut exultans moras omnes abrumpam, quò, (reboantis echûs adinſtar) *tuas illas ex hoc Galliarum confinio laudes reflectam, quæ ſuper Garamantas & Indos jam pridem intonuerunt. Sed illæ profectò tot & tantæ ſunt, ut à quibus exordiar hæream anceps. Qui etenim laudibus digniſſimus es, nihil minùs amas quàm laudari. En igitur tua imprimis modeſtia, tot virtutum quæ feliciter in Te concatenantur firmiſſimum vinculum: In Te quippe Uno non malè morantur, ſed amicè cohærent pietas in Deum atque parentes, morum probitas, urbanitas in omnes, & humanitas erga ſingulos: copulantur & eximius animi tui candor, mirabilis* μεγαλοψυχία, *ſolertia perſpicax, prudens* ἀγχίνοια, *judicii vis ingens, & mentis acumen nulli ſecundum. Quocunque ergo meorum oculorum obtutus converto in admirationem traducor. Sed quid plura? Fontem enim Aganippen exhauſiſti, nec ullus mihi ſupereſt dicendi lepos, quò tuas ineffabiles prædicem dotes. Etenim, dicamne balbutiens cæteros ex Philoſophiæ & Medicinæ lacunis quidpiam tantùm delibaſſe, dum Tu, animi ſublimioris impulſu ad vera ſcientiarum ſidera oculos erexiſti, & longè latéque expatiatus es in* Coorum, Stagiritarum & Pergamenorum *amœniſſima vireta, ut indè decerperes corollas, quibus caput tuum doctrina madidum redimires.*

Inter tot præclara dona, quæ ſupremus bonorum Largitor, in Te, adeò liberali profudit manu, cunctis

ctis vividiùs micat, ſtupenda tua Artis Æſculapicæ notitia, virtutum moralium coruſcante ſatellitio ſtipata, quæ Te, ad ſupremum Apollinei Sacerdotii culmen feliciter evexit. Ex illo certè rerum apice *præ cæteris non minùs ſplendidè refulges, proprio virtutis & ſcientiæ nitore, quàm Medicæ Dignitatis excelſiſſimo Gradu, quem adeò honorificè conſequutus es, non per ambitum aut per illum Principum favorem* (qua via permulti ſcandunt ad ſupremum illud honoris faſtigium, ad quod digniſſimè graſſatus es) *ſed per illuſtria, quibus ſublimem tuam doctrinam comprobaſti teſtimonia. Ex illis innumeris, hîc unicum, ut cæterorum exemplar, apponere lubet, cujus memoriam Gallorum animis adamantino ſtylo intimiùs inſculptam, ne lethæus quidem amnis delere potis eſt.*

Dum Chriſtianiſſimus Rex noſter Lud. XIV. *truculenti morbi ſævitia verſaretur in ſummo vitæ diſcrimine, Tu vocatus in conſilium, acutiſſima tuæ mentis acie in recondita quaeque penetrans, deliteſcentem morbi cauſam oppugnaſti & animi ſagacitate cuncta inveſtigans, omnes ipſius inſidias uſque adeò ſolerter detexiſti, ut iis declinatis, longè profligaveris infeſtiſſimum hoſtem, atroci comitatum ſymptomatum cohorte, ſicque Regiam Majeſt.* (Divini Numinis afflatu) *priſtinae ſaluti reſtitueris.*

Hîc volens ſubſiſto, etſi eximiae quae te nobilitant dotes, vix craſſiori ſint adumbratae Minerva; ſatiùs enim duco manum citò de tabella referre, quàm eniti ut pateſiant, & ipſis obtendere velum: Immò ſubſiſto coactus, quia fulgidus Tuî ſplendor, oculorum meorum

rum aciem ita perſtringit, ut mihi penicillum è manibus excutiat.

Iſthaec è ſincero corde ſcaturiunt, nullo prorſus adulterata fuco, nam genuinus virtutis tuae nitor non patitur fucum. Vale & laetabundus exulta in Neſtoris annos. Datum Monſpelii, Idibus Decembris, Anno χριςογονίας M. DC. LIV.

QUÆSTIO PRIMA CARDINALIS,

An Arthritidi Thermæ?

Oſſium humana compages pacis arctiſſima nectitur catena, quæ diſſolvitur inteſtino humorum diſſidio & variis dolorum morſibus, præ quibus atrociùs ſævit ἀρθρῖτις ὀδυνηρὰ, *dolor articularis* quæ multa fama promulgatur ſub idea doloris periodici, partium circa articulos, ſuborti à defluxu humoris in eas ſedes effuſi. Hæc Diſcordiæ Dea, interdum ſtrictioribus cancellis arctatur, interdum verò latiùs ſeſe diffundit & ſui imperii fines propagat, ut liberiùs ſuæ tyrannidis vexilla pandat. Poſterior, *univerſalis* nomine venit; Prior autem *particularis* indigitatur, quam ſanctioris Medicinæ Parentes tripartitò findunt, quoniam infenſa triade ποδάγρας, ἰσχιάδος & χειράγρας articulos divulſione ſejungit. Neque nos latet perſonata reliquarum facies, quam Recentiorum Schola ficto Græcorum velavit amictu, ſimulque Medica Civitate donavit. Illarum autem primores ſunt, ῥαχισάγρα, τραχηλάγρα, σιαγονάγρα, πηχυσάγρα &c. *Spinæ, cervicis, maxillæ, cubitíve captura.*

Sic

Sic infausti morbi stirps nefaria variè sobolescit, etsi ab unico caudice pullulet, utpote ab unius illuviei *fœturâ*, ex *capite* aut ex *præcordiis* in articulos illapsa, ac sæpius in *extremos* artus irruente, ubi vix opplet ossium aut γλήνlω aut κοτύλlω *cavitates* scilicet vel *elatiores* vel *depressiores* sed distendit & ferit sua substantia serosa & tenui, sæpè tamen tartarea, salsa, acri & ignita, partes quæ articulos ambiunt vel nectentis fasciæ ritu, vel tuentis sepimenti vice, aut quæ quovis arctiori ipsis adnectuntur amicitiæ nexu. Nec mirari subeat, si partes infimæ sortis & exangues, longiúsque *semotæ* ab uberrimo nectaris vivifici fonte, laxiori συναγμῷ *commissurâ* compactæ, situ declives, & motu perenni defessæ, frequentiùs suscipiant περιτλώματα *reliquias*, *inquinamenta*, *rejectanea*, *superflua* ollæ coquinariæ & ipsius hepatis, aliorumve viscerum, quæ publico officii jure, toti mancipantur, & adventitiam, vel hæreditariam arthritidis contraxere labem. His accedit peculiaris humorum ῥοπὴ *inclinatio atque propensio* qua spontè confluunt in *artus*, quò etiam inviti feruntur per ὦσιν *impulsionem*. Dum etenim partes ponderosa humoris vitiosi sarcina gravantur, vel pungente ejus acrimonia velut aculeis lacessuntur, valido molimine nituntur ut serum ebulliens & *vorticosis* fluctuans undis, in mediis vasorum tubulis, relegent (*uti mare spumans aquarum sordes ad remotiores littoris oras*) in ultima microcosmi confinia, ubi in angustioribus remoratur *fretis*, & ad scopulos allidens, subsistit irretitum multiplicî vasorum implexû, qui affluentem humoris turbam illaqueat atque remoratur.

Scrutemur nunc abstrusiores Medicinæ recessus, ut detegamus ortum istius furibundi *Cerberi*, qui tot homines dente rabioso sævè dilaniat; & singulis sedula mentis indagine ad veritatis lancem exactis; non aliam inveniemus causam, quæ ipsi strictiori vinculo copuletur, quàm unionis stamina sauciata ab illo furente *Herculе*, qui id sceleris flagitiosè patrat. Alios tamen complùres, ejusdem criminis conscios, citabimus de Hippocrateo *Tribunali*, qui morbum remotè tantùm effi-

ciunt. Eorum alii materiæ congeriem ſtabulantem in alveolis, de ſuis ſedibus dimovent ut concitatiori curſu & rapidiùs feratur ad artus. Indè hoſtis ſilet ad tempus, velut *lethifero* telo confoſſus; ſed elapſa temporis intercapedine reſurgit è tùmulo, acerbiuſque repungit, & qui delituerat ſopitus, excuſſo veterno palàm graſſatur, novóſque ſuſcitat ὑποτροπιασμὺς *recurſus*, ob relictum *fermentum* penitiſſimè medullis infixum. Hinc Arthritis veris & autumni ſoboles eſt fœta, & aëris μεταβολαῖς τε ϗ ἀνωμαλίαις *mutationibus & inconſtantiæ* ſuccedanea, & conſectaria vini Falerni, cibi acris & ſalſi infauſtis avibus detruſi, ac vigiliarum, laborum & graviorum animi παθημάτων *affectuum* pediſequa. Aii diſnectunt articulorum compagem, eorum v. g. humectatio, refrigeratio, fractura, luxatio, labor irrequietus, & frequens coïtus. Alii ſenſim congerunt morboſum apparatum atque bellum & inſidias parant. Hujus agminis ſignifer eſt *Bacchus* lumbifragus, & ſolvilumba *Venus*, quæ tentat greſſus & vires enervat, λυσιμελὲς τȣ̃ Βάκχȣ ϗ λυσιμελȣ̃ς Ἀφροδίτης, γεννάτη θυγάτηρ λυσιμελὴς ποδάγρα. Multi commilites ſeſe accingunt ad prælium ſub Imperatrice intemperantia, morborum procreatrice fœcunda.

Homo pacatioris vitæ delicias carperet, ſi *gulæ abſtinens*, ſi *abſtemius* & *caſtitatis illibatæ*; nam qui vitæ fundamentum jecerit temperantiam, nulla premetur ærumna. Nunc multi morboſi, quia pauci temperantes. Quot blandis voluptatum illecebris pellecti, dentibus, veluti cote, ancipitem gladium exacuunt, qui ipſis præcordia pungit, ilia transfigit & vitæ filum reſcindit, renuente Atropo? Complures fraudulentis palati blanditiis illaqueati, acerbæ & ærumnoſæ vitæ ſibi tramitem adornant, ut mors immatura celeriori fato ipſos ſepeliat tenebricoſo feretro, omnium ærumnarum clauſula. Tales ſunt, *Buthus*, *Annarus*, *Ariſtippus & Apicius*, *homines* ἀδηφάγοι *jugiter edentes* inſaturabilis abdominis ſervituti mancipati, qui cum inteſtinis lupi, plures habent *Briareo* ventres, & magnâ voluptate angoris poma deglutiunt,

quæ-

quæ ipſos ſubindè torquent atroci cruciatu. Noti ſunt innumeri lurcones, quales ſunt *Proteas* & *Cratinus*, qui pocula exſiccant & vini amphoras abſorbent, vinòque ſepeliunt animum & corpus nimia ingluvie gravant. Nolim infamiæ notam inurere *Anacreonti*, *Attylæ*, *Heliogabalo*, *Crobylo*, *Demadi*, *Demetrio* & aliis, qui laſcivia effræni ſibi corpus exolvunt & toto vitæ decurſu in morborum incurrunt Iliada.

Nunc Arthritis, priſcis temporibus infrequens, paſſim involat in vulgus, auctis nimirum deliciis, luxuria, edacitate & crapula. Olim pepercit, *pueris*, *eunuchis & mulieribus:* ſed experientiæ fide, *puerorum* & *eunuchorum* tanta eſt inertia, tam inexplebilis edacitas, & helluatio adeò enormis, ut citra Venerem *podagra* corripiantur. Nec *mulieres* hujus ævi *capturam* illam effugiunt; non mutata natura, ſed vita, nam ut diſerté protulit Seneca, *beneficium ſexûs ſui vitiis perdiderunt*, *& quia fœminam exuêre*, *damnatæ ſunt morbis virilibus.* Hæc non veneratur viros ſenecta canos, & fatali caſu, quandoque fit *epidemia* & quibuſdam accolis eſt endemia. In eam lubricus eſt trames, arthritica ſtirpe ſatis, qui, niſi cautè ſibi proſpiciant, priùs fient, morborum quàm poſſeſſionum heredes.

Arthritis θεὰ μισόπτωχος *Dea* eſt quæ *pauperes odit*, quæque impura ab egeſtatis ſordibus, deſpicit ſortem vel *Curii* vel *Cratetis*, inhiátque divitiis *Crœſi*, *Demadis* aut *Craſſi*. Plebeios fugit φιλοπόνους *laboris amantes* atque patientes qui inedia & pauperie ſqualent. Nobiles ſectatur φιληδόνους *voluptatibus addictos* ſomno & vino marcidos, ut lautè & opiparè vivat nulla rerum neceſſitate preſſa, ſed *ambroſia* & *nectare* ſatura. Ipſam alliciunt *Luculli* deliciæ, *Attali* vel *Canopi* luxuria; picturatæ *Stoïcorum* porticus, *Epicureorum* viridaria, hortuli *Adonidis*, *Baïarum* vel *Tempe* amœnitates. Hæc faſtu tumens ſplendida *palatia* colit, ſpernítque pauperum *tabernas* & humilia *turguria.* Principum manus & cervicem manicis & numellis preſſiùs ſtringit, & lepidos ac ſaltu veloces Aulicorum pedes compedibus vinctos, lecto affigit lâcrymis udo: immo elatiùs ſuperbiens læſæ Majeſtatis rea fit,

& Regios etiam pedes alligat ſolio triumphali. Strenui Duces & potentes Dynaſtæ ipſius tyrannidi colla ſubmittunt, *Priamus* v. g. *Bellerophon*, *Oedipus*, *Achilles*, *Pliſthenes*, *Proteſilaus* & *Ulyſſes*. Hac Antiſtitum flos purpureus emarcet, unica ſcilicet aquæ gutta, non ſtillante è palude Stygia, quæ intenſo frigore necat, ſed ab æſtuante jecore, velut ab Ætnæo monte, per venarum ναυτίωσιν *nauſeam* atque *vomitum* in artus eructata, quos diris cruciatibus torquendo, ejulatus ex intimo pectore trahit, acerbiores mugitu Phalaridis aut Perilli in æneo tauro incluſorum.

Quis peritus Apelles graphicè pinxerit tormina, quibus ſævus hic Regum ſatelles, crudelis Magnatum aſſecla, trux Principum comes, Imperatorum tortor acerbus, immane divitum ſtipendium, atrox ægrorum geenna, & horrendum ſcortatorum flagellum, membra diſcerpit. In illam rem cito quem ſenſus experientiæ pungit; quis ſenſit aſperiores dolorum morſus? Non *Calliſthenes* abſciſſis manibus, labiis & naſo, cum rabido cane in cavea concluſus ab Alexandro Macedonum Rege; nec *Anaxarchus*, à Nicocreonte, malleis ferreis in mortario ſaxeo contuſus; nec *Artayctes*, à Xanthippo Athenienſium Duce, palo trajectus; nec *Polycrates*, ab Oronte Perſarum Satrapa, crucifixus; nec *Callirrhoës* proci ſimul in pyra combuſti; nec *Catulus* Orator pruna toſtus; nec *Attalus* in ſella ferrea crematus. Mitto *Pentheum* à Mænadibus, *Pelopem* à Tantalo, aut inſontem viatorem à nefando *Cercyone* membratim diſcerptos.

Sic dum aperto Marte graſſatur, hoſtiliter in corpus invadit, ac febrem accerſit cum partis obſeſſæ rubore, calore & tumore. Medici ſagacis erit imminentes præcavere inſultus, & præſentes internoſcere à rheumatiſmo & doloribus Venereis.

Arthritis homines efficit μακροβιωτέρυς *longæviores*, ſed eos iniqua penſat mercede & mille implicat ærumnis: Indè quærunt fabuloſi Poëtæ, cur ſi defunctos delictorum ſequitur ultio,

tio, hæc odiosa hominibus Ἄτη, *Cocyti* filia, ab *Alecto* nutrita in Tartari fornacibus cum *Tisiphone* & *Megæra*, Acherontis laribus non præsit, *Plutonis vice*, ut hominum nefaria scelera plectat, non *Ixionem* volubili versando rota; non *Tantalum* Eridani fluvii fugacibus aquis torquendo; non cogendo *Sisyphum*, instabile saxum ad montis evehere cacumen; non *Danaïdas* adigendo ad pertusum dolium replendum labentibus aquis, sed suæ sævitiei aculeos intimiùs defigendo in sceleratorum penitiores artus.

Hanc ferocem & fortem ac duri animi Deam, nec *Machaoniæ* tubæ clangor, nec *Podalirii* bellicæ in morbos machinæ, nec *Jupiter* altitonans fulmine perterret, nec *Æsculapius* medicamine expugnat, nec telis fugat *Apollo*. Nam firmis sedibus in præcordia semel defixis, & inquilinis intemperantiæ hostibus adjuta, cunctorum Medicinæ Atlantum conatus eludit. Remediis *mochlicis* acerbiùs incandescit, & immanes suscitat cruciatus nullius *Alexicaci paregoricis* placabiles, qui tanta tyrannide sæviunt, ut Christiani Philosophi frangant animi robur. Quis furentem valebit delinire podagram? Adamantinam habet mentem, quæ nec placatur thuris thymiamate, nec sanguine ad aras effuso. Quis feroces ipsius componere motus potis est? An *Ismenias*, *Marsyas* aut *Agatho* leni tibiarum cantu? *Orpheúsne* citharam pulsans, aut dulcisonus *Aríon*, aut blandæ *Sirenes?* An ergo sinemus morbum propria insolescere protervia? Minimè, sed supplex flectendus *Apollo*, ut è penitioribus naturæ arcanis salutiferos recludat latices, scaturientes in ægrorum solamen. En Thermas detexit sulphureas, & nitrosas, quæ vota mirificè adimplebunt, modò viscera uberiori saburra non sordescant & victûs regimen servetur ad unguem. Nisi enim priùs aliqua ἐπαφαιρέσει *detractione*, *subductione*, *evacuatione* subtraxeris fœdam humorum colluviem, caveto ne blando Thermarum tepore liquata, cursum inflectat ad artus, quos Thermîs dum roboras, naturæ sese depuranti ostia occludis, & materiam supprimis, quæ παλινδρομοῦσα *recurrens*, atque *refluens*, sympto-

ma-

matum pernicie, lethale diſcrimen invehet: ſi verò tempeſtivè uſurpantur, ſuperſtitem morbi ſentinam ſudoribus exhaurient, debiles artus firmabunt, & calorem depellent extraneum, atque nativum languentem erigent,

Ergo Arthritidi Thermæ.

QUÆSTIO
SECUNDA
CARDINALIS,

An Apoplexiæ ranularum ſectio.

UNIVERSI Divinus Opifex, hominis formæ omnium præſtantiſſimæ auguſtiſſimum domicilium erexit in ſublimi & ſplendido partium inſtruxit apparatu, ut animæ functionibus expromendis idoneum foret. Verùm, proh dolor! dum hæc mentis arx, rationiſque ſedes, altiore ſitu triumphat & rutilante ſenſuum *ſatellitio* ſuperbit, multiplici quatitur malorum inſultu, quibus eouſque divexatur, quouſque morborum vi labaſcat atque corruat. Ipſi undique ſtruuntur inſidiæ. Corporis trunco arcta compage nectitur, cujus deſpondet injurias, nec patitur caudex, quin conſortii lege condoleſcat. Inquilinos ſinu fovet hoſtes, qui infenſa *triade* in eam inſiliunt, & acri colluctatione dimicant. Turbulenta ſymptomatum caterva ejus propugnacula demolitur. Immo, vel tumultuaria morborum cohors, ſæviori clade, Palladis delubrum iſtud funditus evertit; vel furibunda ægritudinum turma commeatus ſaltem omnes obſidione tenet, ut artuum peramica dirimatur ſocietas, & ſpirituum inopia pereat. Ultimæ aciei caput eſt *Apoplexia*, ſive *repentina omnis functionis*

ani-

animalis abolitio, propter interceptum spiritus animalis influxum.

De hujus exortu summa dissensione certant Artis Proceres. Ita ejus causa (*sicut & epilepsiæ*) imprimis cæca & abstrusa demersa latet tenebris offusa in veritatis puteo. Vulgaris & Neoterica Medicorum turba, *unius imitatione*, eadem omnes via in salebras incidêre, dum hanc causam refundunt in unicam exuperantis pituitæ colluviem, quæ qualibet vi de cerebri latibulis excussa, præcipiti cursu devolvitur in cerebelli sinus, quos suo angustat influxu. Sanctior Medicorum Schola pleniùs æstimata rei veritate & pressis per recti tramitem Majorum vestigiis, hanc quidem causam est amplexata, sed complures alias scrutata est. Eorum sententiæ suffragatur ratio & adstipulatur experientia, cœteri namque humores, *cùm immoderatiùs excrescunt*, peræque valent sua mole cerebri ductus infercire. Hæc accuratiùs expende ad veritatis trutinam & comperies eos esse Apoplexiæ telis obvios, quibus venæ sanguine opimæ plethora turgescunt; vel quibus φλεγμονώδης διάθεσις *inflammatoria dispositio* cerebri venas distendit, aut calva depressa coarctat, vel quivis humor de suo loco depulsus in cerebri basin. Hanc sæpius inflixit vehemens capitis concussio, aut narcotica intulit aura. Hinc Apoplexiæ opportuna temperies pituitæ ferax, socordiæ crapulæque addicta; præsertim si ætas inclinat & in id conspirat inconcinna figuratio partium, caput scilicet amplum, brevis & angusta cervix, exiles venæ &c. Hujus πρόδρομος *præcursor*, vel *anteambulo* est *incubus*, linguæ *paralysis* & *vertigo*, quæ ingravescens facessit in Apoplexiam, qua homo, *derepentè perculsus*, subitò corruit attonitus & stipitis instar sensus expers, orbatúsque motu. Huic satellites assistunt ἀφωνία *vocis privatio* & anhelosa respiratio cum pulsu ferè nativo.

Ad hæc animum intendens, nullus Apoplexiæ finitimus affectus aliena te specie deludet. Non *Comitialis morbus*, nam ejus concussivi motus satis detegent affectum: non *Carus*,

nam

nam in eo nulla premit ſpirandi moleſtia, nec tantus ſenſuum ſtupor opprimit. Sed cave à *lethargo*; in illo tamen, *ſimul cum febre*, functiones otiantur ſomno ſepultæ; at in Apoplexia altior veternus obrepit, qui citra febrem animales facultates arctiùs ligat. *Syncope* faciem gelidæ mortis pallore ſuffundit pulſumque ſupprimit; ſecùs in Apoplexia, niſi extrema ærumnarum clauſula in ipſis faucibus angat &c.

Terrificus Apoplexiæ lapſus, *flagitio illuſtris*, metu perterret adſtantes & inſontes ægros miſerè plectit. Quem enim Apoplexia fortis præcipiti caſu non obterit? aut quem levior Paralyſeos tædio non afficit.

Age itaque haud cunctanter, præceps caſus urget: Truculentum hoſtem agnoſce, ut ſtrenuè prælieris. Is repentè emergit, ſed ſenſim cuniculos agit, quò mentis tuæ delubrum ſubdola captione diruat. Exorienti viam ipſi præclude, & pullulantem morbi ſtirpem radicitus evelle, cacochymiæ nimirum atque plethoræ extirpando germina. Quòd ſi ipſius ortui nequeas obſiſtere & conſerendæ ſint manus, ſtrenuè ſuſtinebis inſultum, ſi venæ ſectione morbi ſentinam vel exhauris, vel aliò derivas. Cæſâ igitur alterutrius humeri cephalicâ, tundito audacter deinceps venas, quæ ſub lingua deliteſcunt immerſæ: Illis enim recluſis ſpiraculis, partes humorum multitudine defeſſæ, in decliviores & vacuatione inanes, per vaſorum κοινωνίας *communitates* ſuum onus excutient, ſolvéntque paroxyſmum, atque ſic ægrum eripient è faucibus Orci,

Ergo Apoplexiæ ranularum ſectio.

QUÆ-

QUÆSTIO TERTIA CARDINALIS,

An in Febre biliosus humor expurgandus aliquando ante πεπασμόν?

OMNIUM, *quæ mundus complexu suo coërcet*, Princeps homo discordibus unitur elementorum telis & varias subit mutationis vices. Tumultuariis jactatur humorum undis, quibus veluti turbulentis procellarum fluctibus assiduò lacessitur: modò sæviente immani frigore gelidus torpet; modò fervido extorretur æstu; modò profusiori humiditate perfusus diffluit; modò intensiori siccitate squalidus emarcet. In hac humanæ vitæ tragœdia (*sæpius luctuosa catastrophe terminanda*) singuli humores suam personam agunt; *Sanguineus* ubertate luxuriat & vitæ nostræ suffocat lampada, quam *Pituitosus* undans suis vorticibus absorbet: *Melancholicus* spectris tenebricosis mentem obnubilat, ipsique, *sine nocte*, lucem eripit: *Biliosus* tandem, sulphureo effervescens æstu membrorum compagem febrilis incendii fervore perurit. Hic siquidem humor, *quamvis cæterorum condimentum*, *stimulus & calcar*, nequit foveri semper immunis ab omni labe, ut id luculenter commonstrat rerum eventus. Ubi quippe sanguinis *Biliosa* portio, angusto nimis coërcetur conclavi, nec liberiùs ventilatur, concipit putredinem, fervidamque ἀναθυμίασιν *suffumigationem* in cordis arcem expirat, è qua multo cum fœnore refunditur in corporis ὁλομελίαν; *universum systema*, ubi suis syptomatis, *quasi fidelissimis internuntiis*, nobis renuntiat materiæ morbificæ statum. Ex iis profectò quamdiu

diu innotescet putredinem sensim serpere in humores, tamdiu arguenda materiæ cruditas; qua persistente, piaculum est commovere humorum camarinam; nam putredine demum repressa, & materia subacta, morbisentinam funditus exhaurire licet.

His tamen semper assentiri nefas est, nam si materia sit in ὀργασμῷ *œstro* veluti *veneris percita*, non est expectandus πεπασμὸς; dum etenim isthæc *morbifici humoris concoctio* atque *maturatio* speratur, vel febrilis æstus invalescit, & custodes corporis vires vi morbi effœtæ fatiscunt; vel bilis effrænis & veluti furens, *ac æstuans ut mare*, inque vasis oberrans & ultrò citroque impulsa, insultu quodam in partes principes irrumpit & illas repentina clade perimit.

Ad hæc pericula non oscitanter mentis aciem contendens, si bilis ferocia nequeat infrænari frequenti venæ sectione & aliis præsidiis in id apparatis, arripe præcipitis occasionis ansam & catharsi cum humorem (*tunc ultrò sequacem*) delectu prolecta, & in alvum deturba. Is siquidem, *in eo casu sua instabilitate omnia conturbans*, naturam stimulat ad suî excretionem, & quempiam sollicitat, qui veluti manum ipsi porrigat ut deducatur vias directas in alvum, *ex Gal. Com.* 4. *in Aphor.* 1. Quid igitur verebimur, *Pæoniæ familiæ columini innixi*, concludere,

Ergo in febre biliosus humor expurgandus aliquando ante πεπασμόν.

QUÆ-

QUÆSTIO
QUARTA
CARDINALIS,

An affectioni hypochondriacæ chalybis usus?

ARABUM *Mirach*, sive *Abdomen* Atheniensium est *Prytaneum*, Hippocratis ἰκμαλέον *fons gratiosi humoris*, Poetarum *Ganymedes* & *Pincerna*, ac partium *Genius* & *Promuscondus*, qui de publico ærario caducæ vitæ primordia fovet. Sed, *luctuosa catastrophe*, mutato *fonte* humoris gratiosi in *lacunam fœtentem*, fit putida morborum cloaca & infamis malorum lerna. Inter genus tam diffusum familiam ducit, *affectio hypochondriaca*, seu *fœda vitiosorum humorum colluvies*, *imprimis melancholicorum in ramis venæ Portarum*, *splenico præsertim atque comitibus arteriis*, *propter læsum lienis munus in depuranda sanguinis amurca vinaceæ fæcis æmula.*

Sapiens corporis Architectus, præcordia locavit ὑπὸ τῶν χόνδρων *subter cartilagines*, seu costas cartilagineas atque mendosas, & velut in antrum vallo & fossa munitum, ut firmiùs fulcirentur & deforis irruentes illisus tutiùs arcerent; illa tamen aleam omnem extra minimè constituit. En quippe gentilitia labe fœdantur, turgent nimirum sordida succorum eluvie, cui stabulanti hospitium parant, surculi qui fruticantur à Portarum caudice, vel à propagine arteriæ cœliacæ, nec-non mesentericæ superioris, quò natura propellit, quæ pedetentim congeruntur supervacanea ut illa tempestivè διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων *per loca conferentia* excludat. Hujus autem voti si nequeat fieri compos, καλλίκρεας, sive *pancreas*, mesaræon & omentum, *lienísque* viscus ἀραιὸν καὶ σπογγῶδες

rarum & spongiosum lævioris *pumicis* instar & excipiendis fæcibus opportunum, illa restagnante materia insigniter extumescit.

Sic fatalis necessitas viscerum puritatem commisit *Lieni*, membro servili, qui si sit immemor emungendi sanguinis limosi, fit reus *peculatûs*, partes fraudans suo *peculio*, sanguine sc. puro atque defæcato; suos interea proventus adauget, gracilescente corporis mole, sicut ditescente fisco, populus depauperatur, ut non minùs facetè quàm doctè *Trajanus* dixit *Imperator*. Hinc omne nutritium viscus lutulenta colluvie saburratum, fit μετέωρον, κακόπραγον, ἄτονον, *turgescit maleficum* & *infirmum*, undè conferta succrescit symptomatum farrago, quæ corpus multiplici multat ærumna. Illorum autem parens est vel μέλαινα χολὴ, *fæx* sc. *sanguinis usta*, aut quivis humor torrefactus ab intemperie viscerum calidiori; vel μελαγχολικὸς χυμὸς, *melancholicus humor*, isque prognatus vel à viscerum ἀντιπραξία *actionis oppositione* atque *contrarietate*, vel ab intempestiva diæta, cibis crassis & terrenis, sale & fumo exsiccatis; vel ab hæmorrhoïdibus mensibùsve intempestivè suppressis, idque maximè, si vel corpus otio torpescit, vel animus mœrore fractus, aut jugi speculatione defessus est, tunc enim spiritus absumuntur, remanente crassamento.

Ducit symptomatum agmen turbinosus flatuum Prester, suscitatus à retuso partium calore, ex infimi ventris specubus, ubi congestæ materiæ luxuriat & ebullit apparatus. Ex illo namque, *velut è subterraneis antris*, suggeritur materia flatibus, qui quoquoversum impulsi, vel luctantur per membranarum interstitia, vel valvis interclusi tumultuantur, vel intestinis coërciti acriter insolescunt atque βορβορύζουσι, *murmurant* scilicet in Mæandris illorum, Dædali more tortuosis; singulatim autem in fornicatis atque flexuosis coli cellulis altum tonant. Quòd si hisce carceribus laxantur, vel per os acidi aut nidorosi eructantur, vel per inferiora silentes aut sonori truduntur, vel strictioribus ambagibus conclusi

clusi infremunt intra claustra atque lumbos discerpunt, & immanes pariunt cruciatus nephriticorum æmulos, qui rudioribus imponunt. Infestant quoque nefandæ flatuum procellæ floridum hepar, hypochondria tendunt & præcordia divellunt. Ab eodem materiæ fomite volvit sese fumidus vortex per vasa pérque cæcos partium meatus, & furtim irrepens in secretiora adyta, illa vel copia tendit, vel qualitate lancinat. Sic profectò Thoracis alveum ingressus dyspnœam invehit, qua pulmo bronchiis arctatis anhelat, nitendo compressas alas expandere. Ex eadem morbi cloaca effumatio nebulosa in cordis sinuosos lares expirat & sacram pyramidem illam vehementi *παλμῷ palpitatione* concutit, undè is saltuosus & auritus aruspex vitæ fatum audiens, triplicatis pulsatilis malleoli ictibus, velociùs in capsula salit & subsultat, ut ægris renuntiet mortem esse in procinctu & præ foribus stantem, ni remediorum ope repulsam patiatur.

Nondum hîc subsistit flatuum furor, illi quippe altiùs evecti expatiantur per oris cœlum & palati cameram, inibique, utì in oris toto circunjacente tractu, spongiosas glandulas salivoso humore madidas exsiccant; undè, arescentibus cisternis atque fontibus ipsis qui fauces suo madore proluunt, *Lactantii cibaria syringa*, hoc est *œsophagus*, & ipse *sermonis nuntius*, qui *lingua* est, rigari exoptant ut sitim suam compescant. Imò ulteriùs provehuntur & Regium conscendunt *αἰσθήσεως sensationis Tribunal*, quod diris doloribus divulsione meningum excruciant. Vel etiam clanculum sese subducunt in labyrintheos aurium fornices, & ægros deludunt sibilo, tinnitu vel fragore, eòque vel illi finitimo qui tonante fulmine è nubis ventre prorumpit, vel illi affini qui editur à torrente dilabenti ex prærupto in declive; quasi æger citimus esset Nili cataractis. Eadem *νεφελώδης ἀναθυμίασις expiratio nebulosa* splendentes animi fenestras, oculos nempe, offusa caligine obumbrat, & ipsis adnatam tundam expandit atque solvendo dilacerat. Vel intimiùs sese recondit in flexuosos cerebri sinus, ubi in turbinem acta *δῖνον ἢ σκοτόδινον* ver-

vertiginem vel simplicem vel tenebricosam invehit; vel aura sua sontica Herculeum morbum accersit; vel alia infesta qualitate, ἢ κώματ@, ἢ παραλύσεως, ἢ σπασμȣ̃, ἢ ναρκήσεως, ἢ ἀποπληξίας *vel comatis*, *vel paralyseos*, *vel convulsionis*, *vel torporis*, *vel apoplexiæ* metum incutit. Aliàs, vel turbulenta insomnia efficit & placidissimam illam animi pacem interturbat, qua corpora duris fessa ministeriis refocillantur; vel mulcibres sensuum ferias prorsus suffuratur & sensibus imperat ut excubent in sensiteriis. Immo sæviori damno mentem solio suo deturbat, & animal illud politicum, ratione duce cœteris imperaturum, spoliat suo jure, & reddit παράλογον *rationis exors*, atque brutis ipsis animantibus compar. Hinc qui sapiebat supra *Stagiritam*, momento ducitur in *Thersitis* amentiam. Atque sic profectò vel una fuligine tetra mens *Philosophi* & *rustici* opacatur, ac variis visis mendacibus jactatur pro varia temperierum indole. Haud secus ac enim noster animus *vaporoso* vini *tumulo* sepultus, deliriis pulsatur diversis pro cujusque ἰδιοσυγκρασία; *temperamentô peculiari*; sic mehercle melancholicorum phantasia spectris variis atque variis deluditur, prout a variis vario vivitur vitæ genere. Exinde quidam μισάνθρωπ@ *hominum osor* aut horridas speluncas quæritabat, aut cum feris degebat in sylvis, aut per deserta passim oberrabat. Alius vel Tantalica siti, vel Erisichthonia fame dispериens potum atque cibos refugiebat, reputans, se, de vita migrasse. Alia vitrum & testas pretiosè conclusit in arca, aïens esse armillas, uniones & gemmas, ac aurea monilia, sibi à sponso donata. Aliæ, fanaticæ & ἐνθȣσιασμῷ *furorê divinô* afflatæ, fiunt ἐγγαστρίμυθοι *ventriloquæ* aut *ventrê loquentes* & futurorum præsagæ, ut olim *Pythiæ* & *Sibyllæ* fuerunt. Alius, sceptri specie delusus, in omnes sibi arrogabat imperium, & Asiæ Hierarcham sese gloriabatur. Silentio premo πολυθρύλλητον *famigeratissimum* illud Thrasylaï, qui in omnes naves appellentes in Pyræum jus sibi vindicabat. En homo, sors tua! Cur superbis? unicus vapor te dementat; Cacodæmonem foves in præcordiis, qui tuæ dementiæ fautor est, nisi affe-

ctus

ctus *sympathicus* jam transierit in *deuteropathicum*.

Nondum calles omnia stratagemata quibus te vafra hæc & callida vulpes illudere contendit: Pyram & rogum, seu φλόγωσιν *inflammationem* in tuis visceribus accendit, ubi quasi Sirius ardet, qui immodico æstu ποταμὲς τῆς φύσεως ἀνθρωπίνης *humanæ naturæ naturæ flumina*, hoc est *venas* & *arterias*, exsiccat. Hinc pulsant arteriæ, *more fidium lyræ*, & geminato diastoles atque systoles ῥυθμῷ *concentû* suum celeri passu iter emetiuntur, præsertim si æger ὀξυθυμίᾳ *iracundia vehementi* & *acuta* incandescat, aut meri cyathis stabulans simetum exagitet. Interdum calidior sanguis ebullit in vasis, velut in lebete suppositis prunis, & inibi sese impensiùs exagitat, inque parietes arteriosos eousque impetum facit & veluti arietat, donec illos longiùs semoverit, atque sic ampliores sibi extruxerit ædes, *aneurismate* imis in præcordiis facto, integra quandoque pugni magnitudine. Ipse etiam ventriculus succi aliàs purioris officina, nunc sordet & consors fit impuritatis; nam lien ipsi contiguus hospes, in ejus fundum eructat μοχθηρὸν ἰχῶρα *serum pravum* atque *laboriosum*, quod vel vomitu propulsum in gulam præ faucibus angit & suffocationem minitatur, atque dentibus αἱμωδίαν *hebetationem* atque *stuporem* infert; vel restagnando intra ventriculum, στρουθοκαμήλινον ipsius robur atterit, & omnes naturalis œconomiæ leges infringit. Interdum verò ab eodem fonte emanant αἵματος θρόμβοι *sanguinis grumi*, qui per intestina devolvuntur, aut per œsophagum viam capessunt. Sæpius compactior alvus naturæ negotium facessit, propter materiæ molem vel viscosam atque tenacem, vel terrenam atque stypticam, quæ intestinorum ductus vel infercit vel astringit. Imò, tumentia hypochondria fistulam illam intestinalem suo compressu coarctant, & alvum astrictiorem reddunt: Quandoque tamen acrioris humoris appulsus intestina stimulat, tuncque fæces nulla cunctatione extrudunt. Urina autem, tenuis aut crassa profluit, prout crassior materia vel subsistit in viarum anfractibus, vel aliò deportatur; vel prout etiam

tota, vel multa, per rivorum ductus patentes, in urinarios angiportus compellitur.

Hic affectus pervicax eſt atque rebellis & ægros faſtidioſa diuturnitate moleſtiſſimè fatigat, donec vel ſanguis erumpens per ſedem, aut per uterum, cum urinis craſſis & alvo liquida, mali fomitem extinguat: vel natura, arietino inſultu ab imis ad verticem ſuccuſſata, ſeſe deditione reddat. Ad hujus belluæ expugnationem fortiſſimi quique Medicinæ Atlantes varias machinas multoties ſtruunt incaſſum, nam ſubinde coguntur illi novercanti blandiri & fucum adhibere, ut ſubdola captione ipſam irretiant atque trucident. Sed ſæpius Hydra eſt, nullâ Herculis clavâ debellanda: Uno ipſi capite exciſo, duo Gorgonea renaſcuntur. Quis Perſeus Palladis ſcuto & Mercurii enſe falcato hanc ſopitam adorietur? Remediis acerbiùs efferatur; ſibi autem relicta ſuperbiùs protervit & inſolenter effertur. Proteus eſt multiplici larva perſonatus, qui ſummos frangit ſummatum Medicorum conatus, & Coam atque Mauritanam manum eludit. Sepia effuſo humore atro ſeſe abſcondit, ne à piſcatoribus irretiatur; ita etiam hic affectus numeroſo ſymptomate quod invehit, perſpicacioribus illudit. Uti enim Chamæleon colorem identidem commutat, ita etiam hic larvatus tragœdus perſonam eandem vix ſuſtinet: Ubi enim perdiu ſuas ſub tyranni atque tortoris perſona poſt ſiparia tragœdias movit, homicidam demum ſeſe prodit, erubeſcente Medicorum familia.

Nullus Averruncus hunc profligabit, niſi leonina indutus confugiat ad ſacram chalybis anchoram, quæ, *ſupra Homericum Nepenthes*, pullulans morbi germen evellet, ſulphurea portione reſerando obſtructa & humorum ſaburram eliminando; in quibus alterô atque alterô totus vertitur curationis cardo, craſſis tamen priùs attenuatis, viſcidis inciſis, glutinoſis deterſis, viſcerum intemperie mitificata, & eorum *ἀτονίᾳ relaxatione* & *infirmitate* propulſata, ut nativus partium calor, *jugo obſtruentis materiæ de cervicibus excuſſo*, expeditus, blandus & vegetus ſuo imperio ſubmittat hoc Dioclis φυσῶδες τὸ πάθος,

πάθ@, hanc scilicet *affectionem flatulentam* atque *nubilam*, & sine nube deinceps ac sine procella toti leniter affulgeat,

Ergo Affectioni Hypochondriacæ chalybis usus.

ASSERTIONES.

1. *Anteriores cerebri ventriculi eluendæ duntaxat pituitosæ colluviei inserviunt.*

2. *Cor innatat undoso substerniculo ut minùs gravitet atque liberiùs in capsula saliat.*

3. *Venarum cum arteriis frequentes & irruptæ dantur non solùm* συνάφεια κ̀ συζυγία, contiguitas & combinatio, *sed &* φιλαδελφία τε κ̀ πολυγαμία fraternitas atque conjugium multiplex, *seu ingressus mutui, quos inosculationes vocitant.*

4. *Fœtus humanus, uteri tenebricoso carcere conclusus, urinam excludit non* ourachô *in* allantoïdem, *sed* ourethrâ *in* amnion.

5. *Cibi uno pastu comesti moras easdem in ventriculo trahunt nequaquam; sed liquidiores &* εὔπεπτοι facilis coctionis, *crassioribus &* δυσπέπτοις difficilibus concoctû *in intestina citiùs compelluntur.*

6. *Cæcutiunt plures in lactis scaturigine rimanda, quam profitemur à chylo vasis Pecquetianis sub claves effuso, repetendam. esse.*

7. *Hydrops non unius intemperiei, nec unius visceris malè morati soboles est.* F 8.

8. *Colico Pictonum* blanda *cathartica* mochlicis *potiora sunt.*

9. *Ophthalmicis atque cephalalgicis arteriotomia temporalis.*

10. *Pulmonum vulnera, ulcerave, falsò habentur* ἀνίατα sanari nescia.

11. *Gravidis acutè decumbentibus, haud cessat venæ sectio palmare præsidium esse.*

12. *Acutô malignóque morbo Conflictatis intùs Bezoardica, extùs* ἐπισπαστικὰ vesicantia.

PROBLEMATA.

1. *An criticæ tempestates Lunaticæ?*
2. *An climactericus annus in loco & numero habendus?*

3. *An philtris propinetur amor?*

4. *An nullis in scroto pendulis testiculis, sit impotentiæ mas accusandus?*

5. *An somno citior consummatiorque chylosis?*

6. *An frigus à pastu calorem vegetum denotet, qui extima deserat, ut in intima & in ollam coquinariam sese recipiat?*

7. *An variolæ morbillique prisci sint ævi? inque unicum menstruale inquinamentum refundenda?*

8. *An paralysi, arthritidi, cataractæ, asciti, anasarcæ, ptyalismus?*

9. *An ischuriæ, ab inflammato ourethrae musculo, vesicæ in perinæo paracentesis?*

10. *An renali calculo immani* νεφροτομία renum incisio?

11. *An Dysenteriæ purgatio frequens?*

12. *An hydropi sudorifica?*

13. *An choleræ morbo venæ sectio?*

14. *Ac gravidæ picanti expetita concedenda?*

15. *An Febri malignæ erumpentibus exanthematis venæ sectio?*

16. *An hæmorrhagiæ propter sanguinem in variolis æstuosum venæ sectio? An refrigerantia & repellentia naribus, fronti, collo, nuchæ, dorso, lumbis atque scroto? An intus contemperantia incrassantiaque? An verò calefacientia & attenuantia, quæ sale subtili plurimo dotata sint?*

17. *An fluentibus menstruis immodicis, septimestri, octimestri vel nonimestri gravidæ, Chirurgiâ fœtus extrahendus?*

18. *An placenta inhærente pertinaciter in utero, fluentibus verò lochiis supra modum, venæ sectio in talo? An balneum? An refrigerantia &* ἴσχαιμα sanguinem cohibentia; *An verò secundinas exturbantia? An demum* τ῀ ὑστέρων secundinarum *industria atque solers digitis amolitio?*

19. *An pleuriticae puerperae basilica secanda:*

20. *An otalgiae, odontalgiae, suffusioni & cuivis rebellanti catarrho vel setaceum, vel causticum potentiale* ἐν τῷ ἰνίῳ in nuchâ?

21. *An Epilepticis trimis, quadrimis & super illam aetatem constitutis pyroticum* bregmati *sive* fontanellæ?

22. *An aurae sonticae articulari, causticum vel actuale vel potentiale laboranti inurendum articulo?*

23. *An vel Epilepticae, vel Dysentericae meliùs degant menstruis appetentibus, fluentibusve?*

24. *An inclusis pectore flatibus, vel sero,* παρακέντησις compunctio *vel* perterebratio? *Et rursum, an illa sit vel in sterno, vel in costis, vel in musculis administranda?*

PARADOXA.

1. *Ignis refrigerat.*
2. *Aqua calefacit.*
3. *Morbus est Sanitas.*
4. *Morbus nullus, symptomave nullum, affectiones sunt praeter naturam.*
5. *Morbum non curare satiùs est quàm curare.*
6. *Falsò perhibentur esse morborum genera tria, unicum enim revera datur.*
7. *Dantur filii ante Parentes.*
8. *Nec solus oculus, nec auris sola, vel videt vel audit.*
9. *Duplex aliud praeter linguam & linguae partes, gustûs organum datur.*
10. *Qui multum comedere habet in optatis, parum comedat oportet.*
11. *Virgineus flos delibatus atque decerptus, postliminio redivivus floret.*
12. *Attenuantia incrassant fluxionesque cohibent.*
13. *Nec sanguis* ἄποιος insipidus, insulsusve, *nec pituita dulcis, nec serum salsum, nec bilis amara, sunt.*

14. *Congeniti nobis insunt humores, nullo unquam aevo ad fluendum nati aptique.*

15. *Duorum aequalium eodem minuto nascentium, alter altero, breves intra menses, aetate provectior evadere potis est.*

16. *Plures nusquam nati, sunt tamen* διςαφέες bis sepulti.

17. *Prae tumore abdominis, medius homo & crepare & superstes esse potest.*

18. *Nec arthriticis articuli, nec colicosis intestina, renes, ventriculus vel uterus, nec otalgicis aures, nec odontalgicis dentes, dolent.*

19. *Altero crure, alterove brachio mutili, artu deficiente, mentis licèt perbellè compotes, saepius dolent.*

20. *Quidam dolent & dolorem minimè sentiunt; quidam verò non dolent & nihilo secius dolore tanguntur.*

21. *Lassitudinem solvit labor, utì diarrhœa diarrhœam sistit, atque vomitus vomitum sedat, ambustioque ambustionem lenit atque persanat.*

22. *Cerebrum maximam sui partem, non* medullaris *sed* fibrosa *congeries est. Fibrarum autem illarum arctior* συμπλοκὴ implicatio *Hippocrateum* τὸ ἴνιον *constituit; ab illa quippe fibrarum compactione filamenta nervorum* (non verò medullare corpus, utì fertur) *deducuntur & exporriguntur.*

23. *Falsò ferunt* unicum *in vitam ingressum, sed é vita egressus* mille *dari: multifariam enim nascimur, & bifariam duntaxat morimur. Latum nascen-*

di genus his angustis sententiis haud capitur: Unam autem & alteram è vita migrationem is tenet, qui mecum tenet nusquam esse mortalibus viam lethi calcandam nisi per aquam & ignem.

24. *Non solus Æsculapius Hippolitum ab inferis revocare potis est, sed & genuini quivis ac industrii* οἱ τῶν Ἰατρῶν παῖδες Medicorum filii, *Arte sua* (quæ à quo omnis medela) *quosdam à morte vindicare queunt.*

Istarum Positionum veritatem, sub Altissimi Praesidio, propugnare contendet CAROLUS DRELINCURTIUS Medicinae Licentiatus, Disputantibus Cancellario Amplissimo, Decano Venerando, Professoribus Regiis Illustrissimis, Doctoribus Aggregatis Solidissimis, Doctoribus cæteris Clarissimis, Licentiatis Eruditiss. Scholarum Consiliariis Prudentiss. Baccalaureis Meritiss. Φιλιάτροις *demum Ornatissimis, & quibuslibet aliis Universitatis Almae Spectatissimis Membris;*

In Illustri Monspeliensium
Medicorum Athenæo:

Diebus proximis Lunae, Martis atque Mercurii; horis octava atque secunda, matutinis atque pomeridianis.

AD

D. CAROLUM DRELINCURTIUM

In ejus Paradoxum quartum viſceſimum.

Dum mediis mortis, revocas è faucibus ægros,
 Mortalem famam, non ſinis eſſe Tibi.
Perge, agedum, pugna, expugna, penitúſque domandis;
 Natum Te morbis, omnibus eſſe proba.
Quid tamen *edomita*, vincendum *morte* ſuperſit,
 Non video; niſi *Te*, Tu *ſuperare* queas.

Hæc in amoris & obſervantiæ teſſeram appoſui CAROLUS BARBEYRAC, Gallo-Provincialis, Doctor Medicus Monſpelienſis, nec-non pro Suggeſtu Profeſſorali Medico inſcriptus Agoniſta.

AD

AD

EUNDEM.

In ejus Paradoxa.

QUid nova pervigili quæris *Paradoxa* labore?
Unum in Te, reliquis majus, ineſſe patet.
Nam tua divinum, *prudentia* mira *ſenilis*,
In *juvene* oſtendit, poſt ſua fata *ſenem*.

Hoc poſui in perpetuum amoris monumentum,

D. Galtier, Juris utriuſque Doctor.

AD

AD EVNDEM

In ejus Epiſtolam

NUNCUPATORIAM.

Principis à Medico, & Medicorum à Principe famam,
Jure operis captas, præſidiumque Tui.
Et meritò gaudes, illi confidere, cujus
Pendet ab Arte ſalus, Regis & Imperii.
Metiri ex clypeo vires, fas eſſe putarem,
Ni mihi nota foret, vis aliunde Tua,
Conſtat enim *nullum*, ingenii Te robore & Artis
Vincere, vix *paucos*, viribus eſſe pares.

Hoc poſui æternum amicitiæ monumentum JOHANNES GAILHARD, Fuxenſis, Doctor Medicus Monſpelienſis, nec-non pro Medico Munere Profeſſorio inſcriptus Athleta.

PRO

D. CAROLO DRELINCURTIO,

Nascente morborum Hercule.

Sugite vivificos, Mortales, sugite succos,
    Ubera dum vitæ stringit amica manus:
Ponite jam curas, Medici, micat alter *Apollo*
    Terrigenis, leges, fata subire facit.
Herculeis portenta cadunt, compressa *lacertis*.
    Quæ abstulerant toties corpora, quassa ruunt.
Surgit & *optatae*, vix natus præmia *vitae*
    Largitur, crescens, munera *quanta* dabit?

Hæc petiit veritas, hæc dedit sinceritas, NOEMUS VALLANT, Burgensis, Monspessulanus Medicinæ Doctor.

In Agonem
Plusquàm Capitolinum, pro *Agonismate*
Apollineo,
Agonalibus subeundum;
à Clarissimo Philosopho ac Medico
peritissimo,

CAROLO DRELINCURTIO,

Parisino,
Coryco invictissimo,
EPIGRAMMA ὀκτάστιχον.

CAROLO Altipotens concessit aurea dona,
Digna *Drelincurtio*, quicquid in Orbe micat:
In mundo mundus, quid te fœlicius unquam,
Sequana Gens genuit, publicus Orbis amor?
Juno, Minerva, Venus, Peitho, Pater, Hermes, Apollo,
Juncta manu genito? casta Diana favet:
Læta Venus, lætum perfusum *gaudio* vultum,
Adjecit *lepidos* mellea Suada *sonos*.

ALIUD,

Ejusdem in eundem, Sapphicum.

Monspeli πόλις genitrix *medelâ*,
Virginum *formâ*; Juvenùmque *Marte*
Clara: cui *Liber* favet, & relictis
Pallas Athenis.

Ubi nunc Phœbe, Venus, & Diana
Pulchra, tu polles *Polyclete*, Μύρων,
Carolo tamen meliùs, quid unquam
Pinxit Apelles?

Tu verò splendes, *Parisina* proles;
Lenis & *constans* animo; quod omnis
Téque jam, totus populíque cœtus,
Æquat Olympo.

ALIUD,

Ejuſdem in eundem

ΈΞΑΊΣΤΙΚΟΝ ANAGRAMMA.

CAROLUS DRELINCURTIUS.

DULCIS ET CARIOR NULLUS.

Cui *nitor* in vultu, geſtu *decor*, ore *venuſtas*,
Arſque manu, verbis *gratia*, mente *vigor*:
Gloria prima Patris, DULCIS NEC CARIOR ULLUS,
Nectariae Superûm, *ambroſiaeque* Deûm.
In quo reſplendent *Arabes*, *Graïique*, *Galenus*;
Hippocrates, Artem diceret eſſe brevem.
Hæc Tuis factis debuit, deditque
DUNÆUS, Scotus, GULIELMO gaudens,
Ut tuum nomen celebret per omnes

SCOTO-BRITANNOS.

CAROLI DRELINCURTII

MEDICINÆ LICENTIATI

ACTUS INAUGURALES.

Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ͂ΤΑΙ

ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.

Quòd si certet etiam aliquis, non CORONATUR nisi legitimè certaverit. II. Tim. II. 5.

T*riduanis Disputationibus defunctus* τὸν βραβευτὴν *sive* Lauream Apollinarem mihi donaturum Patrem *Clarissimum Virum elegi D. D.* Simeonem Curtaudum, *Universitatis Decanum Reverendum, qui post harmonicum in Aula Regia majore fidibus præludium, magno Coronæ frequentis applausu gravem & elaboratam Orationem habuit.*

Illo perorante, scienter rursum pulsatæ fides cuncti concessûs animos priùs intentos laxarunt. Post illam prælusionem alteram, Parens meus Venerandus Doctorum insignia in me LICENTIATUM, (qui virilem togam in Capitolini Jovis templo Baccalaureandus

dus jam olim sumseram) *contulit. Byrretho sive cucullo quadrato, apice serico flammeo rutilante, verticem meum exornavit? Lumbos meos aurea Zona præcinxit; in Suggestû Doctorali me locavit; Fatidica, quæ mihi modò clauserat Oracula Coa, Pythiis Delphicis longè potiora, mihi pandit; Dexteræ meæ Medicum, qui Medicinam sibi despondebat, aureo inclusit annulo gemmato; solennitatem clauserunt* PACIS OSCULUM ET BENEDICTIO PATERNA. *Plausit Corona, & fidicines luserunt. Fidium concentu mentibus recreatis, mihi Doctori creato, tótque insignibus illis redimito, incubuit Orandum. Istam profectò meam Orationem tineis & blattis lubens devovissem, nisi ab Apollinari Observando Parente meo, nec-non ab Amplissimo Universitatis Cancellario in mandatis habuissem, illam ut eandem*, quam suis elogiis palàm prosequi dignabantur, *emitterem. Fugissem aliàs fastidioso huic seculo rei adeò tenuis & inopis scriptione ac editione fastidium vel minimum creasse. Ne itaque meos apud Colendissimos Præceptores refractarius &* ἰδιογνώμων propositi tenax *malè audirem, illorum judicio steti, ipsisque morem gessi. Si pagina displicet, injuriam Tibi factam flammis ulciscitor.*

Oratione clausâ, Deo primùm Ter Opt. Max. & toti deinceps Celeberrimo Virorum Conventui gratias egi quantas potui maximas, majores etiam habiturus. Coronanti Patri, Laureatóque Filio plausus multiplex datus est; fides ipsæ suo concentu plauserunt. Purpuratus surrexit Consessus, méque honorificè, *meum inter honorandum Laurûs Datorem, Amplissimûm-*

múmque Cancellarium purpuriſſatos, medium collocatum, *ad fidium harmoniam, Illuſtri ſubſequente Tyriis togis amictorum Profeſſorum Collegio, frequentique Clariſſimorum Togatorum, nec-non omnis generis atque ordinis Virûm comitatu; Licentiatorum denique & Baccalaureorum atque Studioſorum magnâ comitante catervâ*, domum deduxerunt. *Atque ſic Doctoratûs mei gloria tranſiit.* Vanitas, Vanitatum, omnia Vanitas, *Eccleſiaſtæ c.* 1. *verſ.* 2.

CA-

CAROLI DRELINCURTII

ORATIO

DOCTORALIS

MONSPESSULA,

QUA

Medicos, jugi Dei Operum conside-
ratione atque contemplatione
permotos, *cæteris*
Hominibus

Religioni aſtrictiores eſſe demonſtratur;
atque adeò,

Impietatis crimen in ipſos jactatum diluitur
atque propulſatur.

Νικᾷ γὰρ ἀεὶ Διαβολὴ τὰ

κρείττονα.

Vincit enim ſemper Calumnia

præſtantiora.

MENANDER.

CAROLI DRELINCURTII

DOCTORALIS

ORATIO,

QUA

Medicis, ex quotidianis Mirabilium Dei contuitu atque ruminatione, *preßius quàm Hominibus aliis pietatis argumentum esse luculenter evincitur*; *simulque gravis Atheismi contumelia*, ipsis imponunt,

SUPER INFEROS RELEGATUR.

Πονηρὸν, ὦ Ἄνδρες Γενναιότατοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον, *Malum, ô Viri Præclari atque Generosissimi, malum sycophanta semper & undique* in-

invidiosum atque criminosum, inquit Demosthenes Oratione de coronâ. Illi profectò sententiæ Atheniensium Oratorum Coryphæi Lucianus adstipulatur, dum calumniæ parentem esse profitetur livorem ipsum, qui maledico venenatoque dente viros insontes & probos atque honoratos, sibi passim obvios, rabiosè atque furialiter proscindit. Nec mirum tantam esse livoris atque calumniæ nequitiam, ὁ φθόνος γὰρ ἐστι κάκιστον *Invidentia quippe pessimum est*, inquit. Epigrammatum auctor; καὶ τῇ διαβολῇ κακουργότερον οὐδέν ἐστι *& ipsâ calumniâ nequius est nihil*, ut Menander habet. Calumnia siquidem malignè mordet, morsusque gladio quovis ancipiti nocentiores, *ut ait Thearidas*, suis invidiosis ac odiosis infert. Imò tantâ noxâ sunt illi rabidi venenatique calumniæ dentes, ut illorum plagæ, *Aristophanis calculô*, censendæ sint exitiales. Nec ab illa mente profana digitum transversum, aut unguem latum excedit Sapientum Sapientissimus Sacerque Parœmiographus; Illi quippe calumnia, gladius atque jaculum est mortiferè sauciantia. Ne igitur plagas usque adeò luculentas efferari sinamus, VERITATEM candidi providique vestros ante oculos statuemus, & vulneribus illa, *Medicorum Choro graviter inflictis*, tutam, citam & jucundam curationem est adhibitura. Etenim, si secùs nobis usu veniret, vulnera nostra tanta in ulcus tandem ἑρπυστικόν τε καὶ κακοήθες *serpens atque malignum* facilè degenerarent. Falsum enim veneficumque probrum citò diffunditur, citoque perimit, dum quippe ab alterius ore in alius ora vagatur, virus acrius atque acrius, *ac proin lethiferum*, contrahit.

Quum igitur candidi hujusce Diei celebritas Religioso Medicorum Corpori memet inseverit, civili actione & honorariâ eniti atque contendere quàm maximè devincior, ut crimen illud *impietatis & Atheismi*, quod in Medicos intendunt elevem atque dissolvam. Medicos igitur positurus sum in medio ab illo crimine nefando tam alienos, quàm qui alienissimi sunt, tantùm abest ut, *impietate vel Atheismo suis*, ipso

ipſo Diabolo ſint nequiores τὰ γὰρ δαιμόνια πιστεύουσιν ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστι, καὶ φρίσσουσι *Dæmonio ſiquidem Deum unum eſſe credunt, atque contremiſcunt.* Infandum ergo crimen, quod in tenebrarum Angelos nequidem transferri poteſt, nequaquam profectò Medicis inferendum eſt; illorum enim, vel præ cœteris hominibus, *religioſus cultus eſt*, *purus & ſanctus coram Deo Patre.* Illius ergo criminis, *diabolicô multùm atrocioris*, repulſorem me geram, & VERITATEM in apricum proferam, quæ execrandum probrum illud in Medicos jactatum coërceat atque reprimat: aliàs ſerpentinæ linguæ, *Noctis Erebique genuina ſoboles*, virus illud damnoſius atque damnoſius rabidè atque furenter in ſacratum & ab ipſo Deo conſtitutum Medicorum Ordinem jugiter effunderent. Scopum meum ſi attigero, oderit deinceps profanum & impium vulgus, *illius Artis*, quam Altiſſimus creavit, *Doctores*, *ceu irreligioſos & Atheos traducere.* Medicorum ergo *pietatem* ſive *juſtitiam adverſus Deum* ut ſartam tectamque conſervemus, quæ talo firmiſſimo ſtet apud OMNEIS. Vobis (*Auditores Clariſſimi*, *atque rerum æſtimatores æquiſſimi*) non projiciemus ampullas & ſeſquipedalia verba; nec futilem Vobis *cantionem* canemus *Agathoniam*, ſed rerum ipſa graviora momenta ſectabimur, ut ſi qua credulitas, *in Medicos injurioſa*, veſtras in menteis obrepſerit, illius idea veſtris ab animis penitus obliteretur.

QUAMDIU hiſce corporis compagibus terrenis irretiti animalem trahimus auram, tamdiu Summi rerum omnium Creatoris ESSENTIAM intueri noſtræ mentis vetat denſa caligo: *Deus* enim, qui *lucem omni luce clariorem incolit*, *ad quam nullus patet aditus*, nunquam per ſeipſum hominibus ſeſe manifeſtat; dixit quippe Moſi Exod. 33°. *non poſſes videre faciem meam*, *propterea quòd mortalium nullus me poteſt contueri & vivere.* Unâ igitur revelatione exceptâ, omnis quæ de Deo habetur cognitio, non *à priori* ut loquuntur Scholæ, ſed *à poſteriori* ſive *ab affectis* petenda venit; prout id ipſum eodem loci apud Moſem teſtatum reliquit Jehova, *videbis poſteriora*

mea, facies autem mea videri non potest; hoc est, intueberis & contemplaberis opera mea, quibus innotescam tibi, nam *quod de Deo cognosci potest, manifestum est in ipsis: Deus enim illis manifestum fecit: nam invisibilia Dei jam indè à jactis mundi fundamentis, ex iis quæ fecit mente perpensa videntur, æterna videlicet ejus tum potentia tum Divinitas.* Hinc Tullius Divino quasi spiritu afflatus verè scripsit, *Deum etsi non videmus, tamen agnoscimus ex operibus ejus:* passim enim Deum profitetur *mundum ædificasse*, & *mundi* vocat *effectorem atque molitorem*, vel, ut cum Platone in Timæo loquatur, *Deum* nuncupat *opificem ædificatorémque mundi. Quis est* autem, inquit alibi Oratorum ille summus, *tam vecors qui cùm suspexerit in cœlos, Deum esse non sentiat?* Sic rursum alibi Divinitatem spirantia hæc verba protulit, *esse præstantem aliquam æternàmque Naturam & eam suspiciendam admirandamque hominum generi*, PULCHRITUDO MUNDI ORDOQUE RERUM COELESTIUM COGIT CONFITERI. Nullum quippe mixtum reperire est in rerum naturâ, quod non sit impressum Divinitatis characteribus, quod Dei digitum non ostentet, quod imaginem Dei non referat, quod Dei non sit τὸ ἐκμαγεῖον *expressum exemplar*, quod radiatum Divinitate non splendescat, uno verbo, quod potentiam supremam, sapientiam altissimam, & bonitatem immensam non sapiat. Nec Plato duntaxat atque Tullius *Divinum spiritum & præstantem æternàmque Naturam mundi procreatricem, quæ cœlum atque terras tueatur & regat*, sive ut alibi loquuntur, *mentem quamdam solutam & liberam segregatàmque ab omni concretione mortali, omnia sentientem & moventem, ipsàmque præditam motu sempiterno* agnoverunt, sed & reliqui Pagani mentem illam *mundi effectricem atque rectricem* extollunt, & πανσπερμίαν *omnifariam rerum omnium mixtionem* vocitant, per universum terrarum orbem dispersam, quæ rerum omnium sit *principium universale*, quod omnia moveat, omnia fermentet, omnia fœcundet,

Spiritus intus alit, totàmque infusa per artus,
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

No-

Nostro pariter *Galeno*, DEUS *Mens est admirabili virtute prædita*, *quæ omnia pervadit & omnia operatur*: quæ profectò *Galenica* mens eadem est cum illâ RATIONE DIVINA, quam *Platonici* rentur toti mundo infusam esse, quámque τὴν Διάνοιαν *Intelligentiam* nuncupant. Stoici verò eandem illam *vim intelligentem*, ad Theologos nostros aptè & accommodatè, τὴν Πρόνοιαν *Providentiam* esse profitentur. Ab aliis demum *Providentia illa*, quæ toti terrarum Orbi creando, movendo atque regendo præest, pro *Naturâ Universi* habetur, atque adeò *Natura Naturans* ab ipsis celebratur, ídque perappositè profectò ad *Hippocratis* mentem, qui Naturam illam *à Diis ordinatam* atque *optimo constitutam ordine* his verbis agnoscit, Φύσιν πάντες θεοὶ διεκόσμησαν: *Eruditam* insuper illam & à *nemine doctam* passim admiratur & passim extollit: *quæ tamen substantia sit Naturæ illius*, *quæ nos finxit & gubernat*, ut post Gal. 9°. de Placitis Philosophorum id notem, *non ausus est pronunciare* Hippocrates, sed NOSTRÆ CREATIONIS AUCTOREM, NATURAM appellat. Non igitur *Athei* Medici, dum NATURÆ tribuunt OMNIA, siquidem per *Naturam* aliud nihil volunt, quàm, vel *Deum* IPSUM Ter Opt. Max. vel ejusdem Dei *potentiam ordinariam* rebus creatis inditam, sive singulorum *Entium vires* atque *facultates*, quas etiam *Naturæ* nomenclaturâ dignantur; *Naturam* enim dicunt *ignis*, *naturam aquæ*, *naturam vegetantium* &c. Hanc autem, *Naturam Naturatam* sive *Individuatam* vocitant, illamque *Naturæ* alteri supremæque, quam *Universalem* & *Naturantem* diximus esse, subordinatam confitentur. Ὕπαγε ἐν Σατανᾶ *Apage igitur Satana*, qui *Medicos* calumniaris *Atheos*, dum sanitatem & morbum, atque uno verbo, rerum omnium ortus & occasus, in *Naturam* refundunt, siquidem *Naturæ* vocabulo *Deus ipse*, *ejúsque potentia rebus infusa* apud illos cordatos piosque intelligenda venit. Hinc acceptissimum est illis Paganorum istud lemma, JOVIS OMNIA PLENA, vel, ut singulatim cum *Thalete milesio* dicam, DEORUM OMNIA PLENA SUNT: Deus enim Verus & Unicus, qui animus est,

eſt, Nobis præcipuè Medicis pura mente colendus, *immenſitate ac potentiâ ſuis* omnia replet, omnia tenet, omnia occupat, qui idem omnia regit, utì omnia creat. Hunc certè Deum *omnis bonæ donationis Auctorem* obſervantes ipſi Pagani, nihil dixerunt, feceruntve, niſi priùs JOVEM ſuum teſtati ſint; illis quippe JUPITER erat totius humani generis vere *Juvans Pater*, & omnium denique rerum, quæ *Naturâ* Medici volunt *adminiſtrari*, ſeminator & ſator, atque ut ita dicam, educator & altor. *Noſtrum* igitur, contemplandorum Jovis Operum, *initium* ſit *à Jove*: Illa enim *Jovis* opera tanta, *ſpecula ſunt & demonſtrationes rerum inviſibilium*, non modò Gentium Doctori, ſed & omnibus hominum filiis, *Nulla* quippe *gens tam fera*, Tullio ſcriptore, *nemo omnium tam immanis eſt*, *cujus mentem non imbuerit Deorum opinio.* Imò apud Tullium eundem, *Deorum notionem in hominum animis impreſſit ipſa Natura:* Et Philoſophus Cleanthes *quatuor modos adducit*, *quibus formatas in animis hominum putat Deorum eſſe notiones.* Si igitur homines ſinguli ex operibus Univerſi Magnificis atque Præclaris, cum ipſum mundum, cùm ejus membra, cœlum, terras, maria, cúmque horum inſignia, ſolem, lunam, ſtellaſque vident, cumque temporum maturitates, mutationes, viciſſitudineſque cognoſcunt, ſecum reputant aliquam excellentem eſſe, præſtantemque naturam, quæ hæc faciat, moveat, regat, gubernet; conſequens eſt profectò Medicos Deum agnoſcere, Deum timêre, Deum venerari: Nulli enim homines concretis hiſce atque caducis contemplandis intenti, animo cùm excelſiori, tum attentiori, Dei opera rimantur atque ſuſpiciunt quàm Medici: Illi quippe, non ſolùm univerſali quodam, cum aliis hominibus, mentis impetu in naturalem (*ſi modò fas eſt ſic eloqui*) Dei librum inſpiciunt, ſed & eundem ſæpius explicant & manu volvunt nocturnâ, verſantque diurnâ. Hi ſiquidem præ coeteris Philoſophantibus ſedulo intentoque animo tollunt ad ſidera vultus, & cœlos *Dei thronum* venerantur, univerſoſque cœleſtes globos, *qui Dei fortis gloriam enarrant*, animo contento

re-

recolunt, & illorum artificem atque conditorem ſuſpiciunt & ore cordéque filios inter hominum celebrant. Nec generatim & perfunctoriè hunc infimum Orbem atque caduca hæc terrenàque univerſa, quæ mundus ſuo complexu coërcet, ſpeculantur, ſed ſpeciatim & ex profeſſo, animìque contentione magnâ in Opera Dei ſingula ſingulariter inquirunt, & ab illis tot & tantis tamque ſtupendis Dei mirificiſſimis operibus in admirationem traducti, Summum illum rerum omnium Opificem religioſè colunt & obſervant. Tanta enim iſthæc opera Dei ſi Paganorum mentibus occæcatis affulſerunt & etiam nunc affulgent, quantis quæſo radiis in hoc ſcientiarum omnium meridie Nobis Medicis refulgebunt, Noſque manu veluti deducent ad Unius Dei Veri notitiam. Id autem eò confidentiùs dixerim, quòd non duntaxat Artes ſeculorum lapſu incrementa nova capeſſunt, ſed & *Deorum cultus religionúmque* SANCTITATES, ut loquitur Tullius, *in noſtro populo & cœteris, exiſtunt indies* MAJORES *atque* MELIORES. Quantò igitur à Tullianis tot retrò ſeculis, *Major* atque *Melior* Medicorum eſt habenda Religio: ab illis enim temporibus, Nos in tenebris & umbra mortis poſitos inviſit Oriens ex alto, Nobiſque *lux illa Vera, quæ omnem illuminat hominem, qui venit in mundum*, efficienter præfulſit, ut *cum ſanctitate & juſtitiâ in ipſius conſpectu, ſingulis vitæ noſtræ diebus ipſi ſerviamus.* Medici præterea mentis impulſu minimè vago ſecum revolvunt, quàm benignè atque peramanter *paſſus ſit Deus nunquam ſe expertem eſſe teſtimonii erga homines, ipſis bona tribuendo, atque etiam omnibus dando vitam & halitum & omnia.* Immo, majoribus ingenii ſui viribus & acriore cura ſuam Artem τῶν πασίων τὴν ἐπιφανεςάτην *omnium ſplendidiſſimam* eum excolunt, totius Naturæ penetralia (*ut ſic dicam*) ſubeunt. *Medicina* quippe, *præ Diſciplinis omnibus*, tantâ rerum cognitione præcellit, ut omnium quæ mundus ſuis terminat polis naturam atque vires ſolerter rimetur & aſſequatur. Non ſolùm enim, quæ in extimâ telluris ſuperficie conſiſtunt ſummo ingenio perveſtigant Medici,

ſed & intentâ cogitatione ſuâ intimiùs defixâ, terræ viſcera rimantur, quæque pretioſiora ſinu ſuo complectitur & fovet, ſagaces ſcrutantur, & ſuos in uſus, *gratô in Deum animô*, eruunt. Stirpiumque vires innumeras indagant, & reconditiores vegetantium theſauros recludunt, illoſque, *in Dei gloriam*, præ hominum oculis explicant: atque ſic evolvunt abſtruſa & myſticæ Naturæ Sacra, *velo priùs tecta involutaque*, retegunt & expandunt, quò Deum ſuum celebrent impenſiùs.

Mineralia, metalla, metallica, *quæ ſuis alma tellus viſceribus coërcet & alit*, effodiunt, & ad ſua commoda adque Dei laudes, tempeſtivè traducunt. Quæcunque inſuper ex patefactis terræ faucibus eruuntur, acerrimâ contuentur oculorum acie & animi ſui contentione validâ, vires ipſis inditas à Deo, experientiâ duce perquirunt, explorant, conſequuntur, & propter ſalubriter experta ſempiternæ gloriæ Deum ſuum commendant.

Aquarum præterea voragines atque gurgites ſubeunt, vaſtum æquor arant, & altum pelagus bolide jactâ ſæpius explorant, profundiſſimam ejus abyſſum agnoſcunt, & in iſthæc altiſſima penitus ſeſe demergunt, ut plurima promant exinde valetudinis ſuæ cùm integræ atque proſperæ præſidia firma, tùm imprimis adverſæ ſalutifera pharmaca.

Quicquid igitur cœlorum convexis ambitur; quicquid terram & mare frequentat; quicquid cœlum & ſolum incolit; quicquid æthereas volitat per auras; quicquid alto ſub æquore ludit; quicquid Eleuſinæ matris gremio fovetur; quicquid Æoli regnum habet; quicquid Neptuni thronum veneratur; atque ut brevibus dicam, quicquid Lunæ convexa tuetur, ſive gradiendo, ſive rependo, ſive ſerpendo, ſive fodiendo terram inhabitet; ſive volando aſſurgat in auras & præpetibus pennis audeat ſe credere cœlo; ſive etiam natando & ludendo ſalum incolat, id univerſum utì *Medicæ Ditionis* eſt, ita & *Medicæ Pietatis* eſt in Deum. Sed ut animi Juvenilis impetû in idipſum *Medicæ Pietatis* argumentum

la-

latiùs atque latiùs memet diffundam, en rursum omnia, quæ prona spectant animalia terram, atque imprimis, quæ

—— *balatu replent & crebris mugitibus amnes:*

Omnis item anguinea proles, quæ flexu sinuoso elabitur, quæque in spiram tractu se colligit,

Arrectísque horret squammis, & sibilat ore:

Florilegæ itidem atque mellificæ cohortes, ut & insectorum examina stridula, muta, volantia, repentia, omnigena; atque adeò animantum copia exos & exanguis, nec-non exiguus mus, qui sub terris ponit domus, atque horrea facit: Oculis demum capti, qui sibi fodiunt cubilia talpæ: uno verbo,

—— *quæ plurima terræ*
Monstra ferunt,

opportunam Medicis Deum extollendi præbent ansam. Omne præterea Genus Æquoreum, sive

—— *maris immensa proles, & genus omne natantum;*
Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore Pontus;

Quicquid item cœlum pererrat, pérque illud

—— *ludit stridentibus alis,*

&

—— *blandis concentibus aëra mulcet;*

hoc est, dulcisona isthæc atque symphoniaca, quæ

—— *multa in sylvis avium se millia condunt,*

atque passim viatorem recreant, dum

Suavem concentum resonis è frondibus edunt;

utì suis concentibus illis Dei gloriam extollunt, ita Medicos & instigant ut symphonià suâ Deum suum certatim collaudent.

Quicquid insuper vegetantium familiæ vel homini, vel brutis animantibus largiuntur; *quicquid* scilicet animatum affigitur humo, hoc est, Quicquid sylvarum fruticùmque viret, *quicquid* florum sternit humum, *quicquid* fructuum telluris incolas pascit; Quicquid virenti gramine circunvestit

terræ globum; *quicquid* florigenis nafcitur in hortis; *quicquid omnis ager*, *quicquid omnis parturit arbos*; QUICQUID terræ fphæram vivo cæfpite donat; *quicquid apes æftate novâ, per florea rura* delectat & alit; *quicquid* arborei fœtûs tellus habet; five etiam

—— *quæ injuffa virefcunt Gramina*;

Nux ipfa juglans, quæ fefe plurima in fylvis *induit in florem, & ramos curvat olentes*, utì etiam quæ

—— *cana leguntur, tenerâ lanugine mala*;

Id omne profectò fub Medicam fpeculationem cadit atque Medicis folidiffima præbet laudandi Deum argumenta.

Nec ifthæc duntaxat utriufque generis ANIMATA Medicæ funt contemplationis, fed quicquid etiam alma parens tellus finu fuo fovet INANIMUM, quod fabriles & omnigenos hominum venit in ufus, quod Chymicæ gentis idolum eft, quod ægrorum triclinia atque grabatos fubit, quod *benedictum* nomen præ fe fert, quod panaceam fefe mentitur, quod *vitæ* longævæ faftofo titulo fuperbit, quod pollicitis eft dives, re autem & effectis inane atque caffum, quod ægrotantem emungit argento, fed curantis loculos implet; quod potabile, feu potiùs putabile, vel, *ne Ofcè & Volfcè id dixerim*, *fed cum Tullio loquar*, quod opinabile eft, fed quod interim celebratur ab Agyrtarum fubdolâ & verfipelli gente tanquam ex ipfis *Juventæ* fontibus hauftum, atque adeò commendatur, tanquam pote foret ætatem homini, *ut* aquilæ, renovare; quod affumentem præ faftidio in lipothymiam præcipitat, fed milvinis aut aquilinis ungulis id rapiens corculum lætificat avarum, & eatenus duntaxat cardiacum eft; quod naufeantis ftomachi globulos voraturi averfationem fallit; quod ad inconditam Confectionum farraginem vomiturientem ventriculum tædio levat, dum gratâ fpecie phantafiam deludit; quod fanis ipfis lautioribus cedit in ufum, quod Saliares & opiparas dapes ornat, quod Sybariticas menfas commendat, quod avidum hominum genus *Ditis* & *Mammonæ* mancupia ditat (*atque etiam opinione tenus beat*) quod mor-

mortalia pectora cogit; quod ſmaragdino virore fulget, quod igneo fulgore micat, quod cœruleis ſtellulis radiat, quod cœleſti ſplendore rutilat, quod illo nitore lucido radiantem cœlorum puritatem æquat, quod Matronarum mentitam formam adjuvat, quod Magnatum artus redimit, quod Turcas, Perſas, Indoſque Satrapas exornat, quod Sceptra micantia atque refulgentia reddit, quod Diademata rutilantia atque Majeſtatem ſpirantia efficit, quod Regia capita coronat, quod Imperantibus Majeſtatem addit, & ſubditis venerationem inſpirat; quod *Orientem* ditat, atque Subſolano Vulturnoque noſtras in oras advehitur; quod *Solem Occiduum* locupletat & Africo atque Cauro, *diteſcentibus Mercatoribus*, advolat; quod ſuper *Aquilonem* Riphæoſque montes ſub ipſo ſiderum cardine jacet, atque Hyperboreos Incolas delectat & juvat, ſed aquilino volatu tranſvolat ad Antarcticos; quod denique ſuaveolentium fragrantiſſimum *Notus* æſtuans noſtra ad littora

Fundo exæſtuat imo;

atque ut brevibus concludam, quod

Oceani finem juxta, ſolémque cadentem

reperire eſt, id univerſum, & cœlorum Orbibus concluſum, & ſiderum viribus ſubditum, id inquam univerſum *Medica Pietas* jure optimo ſibi vindicat, ut integer Medicorum Chorus tot mirandorum Entium Creatorem Παντοκράτορα linguis animiſque celebret atque ſummis honoribus ſupremaque veneratione proſequatur.

Grandiora, ſed etiam veridica, *Medicæ Pietatis* argumenta os meum proferet, Medicos ſi dixerim, in illas Naturæ anguſtias, ceu in carceres, aut circulum deductos, eò ſeſe nequaquam compingere ſpatii, ut ſolis terrenis inhæreſcant. Aërea ipſa corpora terreſtrium cœleſtiumque confinia ac intermedia ſpeculantur, & annuis diurniſque, ſtatis ac etiam incertis cœli varietatibus ſuas ætates metiuntur, occaſuſque ſuos præſagiunt. imò, ſublimioris cogitationis impulſu craſſum hunc concretumque perrumpunt aërem, &

mentis acumen altiùs erigunt, ut cœleſtium contemplationi acriter intenti, rationis ductu & ſenſuum adminiculo, tum rotantes, tum immotos cœleſtes Orbes contemplentur, atque planetarum ortus & occaſus obſervent, nec-non cœlorum ac ſiderum omnium converſiones, & quæ indè manant virtutes Orbis infimi moderatrices, alias ab aliis internoſcant.

E cœlis altis ad illum ſi demittor, *qui dominatur in piſces maris & in volucres cœli, & in pecudes, & in univerſam terram atque in omnia reptilia reptantia ſuper terrâ*, & ab illo tot terrenorum commodorum Domino radiantia Dei mirabilia ſi contemplor, atque præſertim vim illam ſi ſpeculor qua genus ſeritur humanum, ac de prole in prolem ex irrupta τοῦ πρωτοπλάστου traduce ab Orbis conditu propagatur, pudorem irreligioſis incutiam tam fœdum, ut illatebrandis ſeſe, latebras ſatis obſcuras ſint fruſtra quærituri. Sed immenſitas argumenti; & ratio brevitatis ac temporis, ab illo conſilio me penitus abſterrent. Domini tamen illius τὴν ἐπίγειον οἰκίαν τοῦ σκήνους καταλύσιμον *terreſtrem tabernaculi domum diſſolubilem* mente luſtrabo: terrenas ejus volo ruinoſaſque cœleſtis & immortalis ædes animæ, quæ licèt ſint benè materiatæ, ac etiam, non ſuper arenâ, ſed numeroſis ſuper oſſibus, *ceu ſuper tot petris*, non ab *homine fatuo*, ſed ab *æternâ Sapientiâ* fundatæ, quibuſvis tamen morborum turbinibus & quatiuntur & collabuntur. Fine tamen ſuo *Divina* neutiquam fruſtratur *Prudentia*; nam & *Paradiſei*, & *quotidiani* peccati, nobis eſt luenda pœna, τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος, *nam opſonia peccati, mors.* Mortem porrò, non niſi tribus morborum cardinalibus ventis hominibus inferri, nemo eſt egregiè cordatus qui neſciat. Turbulentas autem morborum tempeſtates illas ſedandi vim Medicos non à fabuloſo quopiam Æolo, ſed ab illo, qui τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐπιτιμᾷ, καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ, *increpat ventos & mare, & venti ac mare auſcultant illi*, radiatam habêre, vel Pagani fatentur, ᾠήθησαν γὰρ ἀξίαν τὴν τέχνην θεῷ προσθεῖναι, *judicarunt enim dignam Artem eſſe, quæ in Deum refundatur.*

Medi-

Medicinam igitur, *cum Eccleſiaſtici Scriptore*, ab Altiſſimo deciduam agnoverunt Pagani: at, ſi ab Altiſſimo, ab illo certè eſt, qui tempeſtates avertit imminentes, reprimit coortas, adverſas placat, ſævas lenit, horridas ſedat, atras diſpellit, turbidas ſerenat, violentas compeſcit, immoderatas componit.

Sed ultrà proceſſerunt Gentes, quàm ut veterator ullus reclamare queat, Medicinam quippe, non ſolùm honorificè ſuos in Deos refundunt, ſed & curationum ſuarum omnium gloriam omnem ſuis Diis referunt acceptam.

Qui igitur Orbis immenſi tot Entia (*quæ Deus & ad ornatum Univerſi & ad humana commoda condidit*) ſpeculantur; atque inſuper navis humanæ morborum fluctibus in alto jactatæ clavum tenent, illàmque Arte ſuâ tranquillum in portum tutò perducunt, & illius appulſûs ſecundi ſolidâ gloriâ Deum afficiunt, illi profectò nequaquam irreligioſi, nequaquam impii, nequaquam Athei traducendi ſunt; ſed ediverſo, religioſi habendi, atque pii reputandi, nec-non *adverſus Deum juſti* celebrandi veniunt. Si qui ſint interim, *malo ſidere nati*, *mentéque in Deum lævâ*, κεκαυτηριασμένοι τε τ ἰδίαν συνείδησιν, *quorum conſcientia cauterio reſecta ſit*, quoſque tenebrarum princeps ſuis tenebris offundat, ſuiſque offuciis, *ceu laqueis*, irretiat, ne Deum videant, néve in illum totis ferantur animis; ut illum ex operibus viſum & agnitum *glorificent tanquam Deum*, *illíve gratias agant*, id neutiquam in *Artem* malignè detorquendum, ſed *Artificis* vitio ſingulariter aſcribendum eſt.

En igitur Medicorum ſycophantas pudore ſuffuſos, dum *Artificis* crimen in *Artis* contumeliam vertunt. Si quippe valet concluſio ab unius vel alterius *Artificis impiâ mente*, ad *Artem impiam*, conſequens erit ſingulas Artes impias eſſe, ſiquidem eſt reperiunda nulla, quæ ſuis prophanis vacua ſit. *Quid Artes dixi?* Horreſco referens, proh dolor! Scientia nulla eſt, *quantopere terreſtribus ſoluta atque ſublimis*, quæ clandeſtina ſua cum tenebrarum Angelis commercia non habeat,

beat, quibus ejus Professores vel ita occæcentur ut Numen non agnoscant; vel ad impia sic traducantur, ut agnitum Numen non suspiciant, non adorent, non venerentur. Nolim illorum hæreses in medium protulisse, qui mentito Theologorum nomine ματαιοῦνται ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ὧν σκοτίζεται ἡ ἀσύνετος ἡ καρδία, *inanes fiunt in cogitationibus suis & quorum obtenebratur cor insipiens.* Medicorum autem plurimi Deum agnoscunt Universi Creatorem Omnipotentem, Opificem Ædificatorémque mundi callentissimum, Conservatorem potentissimum, Educatorem & Altorem sapientissimum, Moderatorem oculatissimum, Gubernatorem vigilantissimum, Rectorem prudentissimum, totius denique sobolis humanæ Satorem & Parentem benignissimum, atque insimul πάσης τε δόσεως ἀγαθῆς καὶ παντὸς τοῦ δωρήματος τελείου *omnis donationis bonæ & omnis integri doni* Datorem munificentissimum, quem ore cordéque, *utpote verum Deum, cujus Numini parent omnia*, timeant & ament, & suspiciant atque precentur.

Ne porrò multus sim in exemplis, quæ veritatem illam (*apud Vos, Auditores omnium Ordinum longè Clarissimi*) firmiter stabiliant, unicum quidem, sed memorabile & ἀξιόπιστον, *fide dignum*, omníque exceptione majus Medicæ pietatis exemplar proferam, τὸν Λουκᾶν δηλονότι τὸν Ἰατρὸν τὸν ἀγαπητὸν, *Lucam scilicet* Divi Pauli *Medicum dilectum.* Is nempe Divus Evangelista Lucas, Gentium Apostoli & comes fidelis, & socius indefessus, piissimus insimul fuit Archiatros *Phœbeæ lauri Domûs*, quâ, *ne cum Ausonio loquar ænigma*, Metropolin intelligo Syriæ ad fluvium Orontem &

Antiochi de nomine dictam.

O Civitatem mansione atque praxi Divi Medicorum Patroni ter quatérque beatam! O Civitatem meritò *Theopolin* vocitatam! Illam enim spiritu suo Deus inhabitavit, ὅταν ἐγένετο χρηματίσαι πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανοὺς *ubi* scilicet *contigit Antiocheæ Christianos primùm appellari, qui antea Discipuli dicerentur.*

Ist-

Isthæc certè gravia sunt Medicæ Religionis argumenta. Nihilosecius, *O tempora! O mores!* Profanum & improbum vulgus Medicos pios probosque, impietatis calumniâ, *ceu aspidis veneno*, irreverenter atque criminosè respergit. Sed illos patrizare decet, atque adeò diaboli parentis imitatione Viros longè optimos calumniari & maledictis proscindere. Nolim igitur Medicorum vices, hâc in parte singulatim dolêre. Is quippe idem, qui ab initio mendax & primitùs nequam est, suis in filiis *opera tenebrarum* semper operatur, illorúmque serpentinam linguam ad cotem suam exacuit, quo profundiùs & Medicos saucient pietate claros, & viris quibuslibet aliis religione conspicuis, nefandam turpitudinis notam inurant. Sic profectò Satanæ suasu *Josephum* calumniatur *Potipharis* uxor.

Sic idem nequissimè nequam *Doëg Idumæum* inducit, ut conspirationis de *Rege Saüle* interficiendo *Sacerdotem Achimelecum* insimulet.

Ita certè, suis artibus perpetuò malis, & humano generi penitus ruinosis, *Tzibam* in *Mephiboschetum* Dominum apud *Davidem* calumniandum instigat.

Reginam *Jesabelem* cogit, *Deo* atque *Regi* diras imprecatum esse *Nabothum*, comminisci.

Servum impellit *Guehazi* ad calumniam *Elizæo* Domino apud *Nahamanem* instruendam.

Instimulat *Samballatum*, unà cum ejus facinoris consortibus, ad confingendum ideo *Nehemiam* muros instaurare Hierosolymitanos, ut Regem in Judæam sese constitueret.

Ab eodem mendacii fonte, fictum illud de clandestino cum *Chaldæis* obsidione cingentibus Jerosolyma, Prophetæ *Jeremiæ* commercio, crimen salivit.

Sic idem mendacii parens *Amatziam* Bethelis Sacerdotem ad exitiosam contra *Jeroboamum* Regem *Amoso* Prophetæ conjurationem affingendam compellit.

Ita etiam Diabolica soboles & *progenies viperarum*, sive *pravum atque perversum hominum genus ex patre diabolo* Divum

illum nostri Salvatoris præcursorem atque præconem impiè traducunt ceu *dæmonium haberet.*

Sic execrabiles Pharisæi turbis certatim obstrepunt Sacratissimum Redemptorem nostrum *per principem dæmoniorum ejicere dæmonia.*

Eodem sui parentis impulsu, criminosissimi Scribæ, Pharisæi rursum, atque Sacerdotes Principes, (*Principes scilicet tenebrarum*) aliæque passim *ex abyssi puteô* consimiles *locustæ*, scorpionibus terrenis nocentiores, Augustissimo Liberatori nostro, summa nobis veneratione colendo, non terrenum, sed infernale virus aspergunt; illum quippe frequentes mentiuntur, modò *hominem edacem atque vini potorem*, *publicanorum amicum & peccatorum*; modò *impostorem atque populi deceptorem*; modò *blasphemias loquentem atque mortis pœnâ dignum*, &c. Ita profectò *Judæos*, eundem nostrum à peccatis Assertorem integrum vitæ, scelerisque purum, *& peccati nescium*, virum vocitasse *peccatorem* puduit nihil, pœnituit nihil.

Eodem afflata Spiritu mendacii membra quædam ex Satanæ Synagωgâ, nequam alios ejusdem secum stirpis in Divum *Stephanum* instruxerunt, *qui dicerent se audivisse eum loquentem verba blasphema in* Mosem *& in Deum.*

Immo pater ille mendacii, *qui quotiescunque loquitur mendacium*, *de suo loquitur*, hominem non duntaxat *homini*, sed *hominem apud Deum* ausus est criminari: at *magnis excidit ausis*, Deo quippe nequaquam imposuit ingenui ac integerrimi *Jobi* pietatem sordidam, mercenariam, & illiberalem esse:

En denique Diabolum eundem, seipso nequiorem atque criminosiorem; referenti stant comæ, hæret lingua, & trepidant quoque corporis artus, nam majoribus ausis *Deum ipsum*, Sacratissimum Creatorem suum, apud hominem ausus est calumniari, dum Evam illusit, ceu *Deum attigisset invidentia*, & iccirco *fructûs ex arbore scientiæ boni & mali Evam interdixisset esu*, ne cum Adamo conjuge fieret ἰσόθεος, *Deo similis*, sive *Deo æqualis.*

Ex illis profectò benè multis, liquidò constat, Medicam pie-

pietatem adverſarii diaboli telis nullatenus magis obviam eſſe, quàm alius cujusvis viri probi, imò, ipſiusmet inculpatiſſimi, & ab omni ſcelere alieniſſimi, ſalutis noſtræ Vindicis famam. Illis quippe, & ſuas atroces calumnias inſtruit, & virulentas maledictorum ſagittas infigit ut eos turpitudine fœdet (*quantum penes ipſum eſt*) ſempiternâ. Sagaciori porrò arte nullâ tot ex inſidiatoris inſidiis conſurgemus, quàm ſi calumniantium nos audaciam effrænem & impiam Religione Sanctâ, terrarùmque ac cœlorum incolis gratâ compeſcamus; & animo deinceps ſi Chriſtiano & verâ fide in cœlos erecto, iſthæc de nobis convicia, *quibus hominum in nos odium concitare ſtudet conviciator*, deſpiciamus. Si denique, viſibilia Dei, *quæ nobis obverſantur*, mente ſanâ atque piâ ſic perpendamus, ut ipſum intimis affectibus omnium bonorum Largitorem inexhauſtum, juſtitiâ nobis, ſanctitate & innocentiâ, toto vitæ noſtræ decurſu colendiſſimum veneremur; & ob ſingularem illam Operum manuum ſuarum, quam Nobis prærogativâ quâdam impertitur notitiam, ipſius laudi & gloriæ noſtros animos æternùm conſecremus.

D I X I.

Recordamini mirabilium ejus operum quæ fecit.
Pſalm. CV. verſ. 5.

Recordare ut amplifices opus ejus, quod contemplati ſunt mortales.
Job. 36. verſ. 24.

CAROLI DRELINCURTII

Regis Consiliarii & Medici Ordinarii,

NEC-NON

Celsiss. Principis de TURENNA

ἈΡΧΙΑΤΡΟΥ,

DE

PARTU OCTIMESTRI VIVACI DIATRIBA.

Οἴησις γὰρ, μάλιστα ἐν Ἰητρικῇ, αἰτίην μὲν τοῖσι κεχρημένοισιν, ὄλεθρον δὲ τοῖσι χρεωμένοισιν ἐπιφέρει. Ἱπποκράτης περὶ Εὐσχημοσ:

NOBILISSIMO,
EXCELLENTISSIMOQUE
VIRO, D. D.

CONRADO DE BEUNINGH,

Civitatis Amstelædamensis
SENATORI;

Ac olim ad
Serenissimos Daniæ & Sueciæ Reges,
nunc verò,

Ad Christianiss. Galliarum &
Navarræ Regem,

ILLUSTRISS. ET POTENTISS. D. D.

FOEDERATI BELGII ORDINUM,
LEGATO
EXTRAORDINARIO.

GAlenum latuit, quâ commendatione, Pergameni Pontifices, gladiatorum curam, ipsi nondum emerito, commiserint: ita me fugit, VIR EXCEL-

CELLENTISSIME, *cui mortalium*, *acceptum referam*, *Professoris Medici honorem*, *quô Me*, de meritissimâ totô terrarum Orbê Vestrâ Rep. nihil meritum, *Nobilissimi & Spectatissimi Viri*, *D. D. inclytæ Universitatis Lugduno-Batavæ Curatores atque Coss. affecerunt. Cùm autem*, *id Muneris*, *Mihi per* Tuam Excellentiam, *demandari*, *nunciatum fuerit*, *gratias Tibi à Me agendas esse*, *officium dictitat. En igitur*, Tuæ *non modò* Excellentiæ, *sed & ipsis Posteris*, *grati ac memoris animi mei symbolum consigno. Hanc etenim*, *exiguam licèt*, *quam* Tibi *nuncupo Diatribam*, *vivacem fore prævideo*, *si* Tibi, *Viro emunctissimæ naris*, *& æquissimo rerum æstimatori*, *tam grata sit*, *ut eam*, *in* Tuam *clientelam recipere digneris.* Tu *siquidem*, *cujus fama immortalitati consecrata est*, *vel hoc opusculum ævô donabis æternô. Quî nempe*, *quandiu Sol & orietur & occidet*, *tam multa quæ præclarè gessisti essent intermoritura? Norunt omnes*, *non solùm quàm animosè & fortiter*, *sed etiam quàm consideratè & sapienter*, *res Daniæ labantes & penè collapsas*, *sustinueris* Unus, *erexerisque. Sed cur jam pridem acta memorem? An non novissimè*, *totius Europæ motus*, *ferrum & ignem ubique minitantes*, *prudentissimis consiliis*, *& mentis acutiê ac dexteritatê repressisti atque pacasti? Eoque beneficiô*, *non modò Gentem* Tuam, belli studiis asperrimam licèt, nec uspiam terrâ marique, bella detrectantem, *sed & omnes Europæos*, *arctè* Tibi, *æternùm devinxisti. Macte* Tuâ *Virtutê*, *VIR EXCELLENTISSIME*, *quâ ubivis gentium*, *PACIFICATOR audis acceptissimus*;

hôc

hôc enim gratissimô nominê, præclara Tua *fama*, super Garamantas & Indos, *volitat per ora virûm, hôcque dulcissimô perinde & gloriosissimô cognominê*, Te *omnes populi*, in quem sua salus nuper inclinata recumbebat, *amant, suspiciunt, venerantur.*

Faxit ipse Pacis Deus, *ut hôc potissimùm stemmatè Illustris, serus eas ad astra! Vale, VIR EXCELLENTISSIME, & hanc* Tuam *celebritatem, existimationémque, jam ad cumulum provectam, talem & tantam conservato, qualem & quantam nactus es. Id unum, ut optatò adveniat, ex totô pectorê præoptat*,

TUÆ EXCELLENTIÆ,

Obsequentissimus

CAROLUS DRELINCURTIUS,
Regis Consiliarius & Medicus, Nec-non Celsiss. Princ. de Turennâ Archiatros.

Dabam Lutetiæ Parisiorum, septimo Idus Septembris. M. DC. LXVIII.

BIBLIOPOLA

Cùm primam hujus Diatribæ Editionem adornaret, Benevolis Philiatris.

ANTICIPATAS ſemel, altiûſque inhærentes Opiniones ex hominum animis revellere, negotium eſt molis ut plurimùm ſummè operoſæ, præſertim ſi Auctores, unde primulùm profectæ atque hauſtæ videntur, ἀξιόπιςοι, ἰσόθεοι, omni denique exceptione majores habeantur. Quod quidem ipſum, tum in aliis permultis intricatioribus Phyſiologiæ quæſtionibus, tum in hac ipſa de natis Octimeſtribus facilè deprehenditur, quibus cùm graviſſimi antiquæ Medicinæ Principes, Hippocrates atque Galenus, Vitalitatem alicubi abjudicaſſe credantur, apud poſterorum pleroſque rem omnino ſic habere, pro confeſſo eſt, adeò ut περὶ τοῦ ὅτι tantillum titubare, penè piaculum audiat. Paucis tamen cordatioribus, quos benignior Jupiter in deliciis habet, longè aliter viſum, qui non modò problematicè in fœtuum Octimeſtrium Vitalitatem inquirere; ſed etiam eandem adverſus tot hoſtium oppoſitas copias propuguare non dubitarunt: Qualis imprimis, ineunte noſtro hoc ſeculo, Federicus Bonaventura, Medicus Urbinas, qui cau-

causam hanc tam fusè peregit, ut fastidium ferè lectoribus incutiat. Cùm verò ab ignei ingenii Viro, Domino CAROLO DRELINCURTIO, Medico Regis Christianissimi materiam istam, exiguâ admodum Diatribâ, cæterùm abundè nervosâ, nec inamœnâ comprehensam, ac in examen denuò vocatam audivissemus, paulóque pòst ejus copiam nacti essemus, luce publicâ protinus donandam censuimus, rati hoc ipso facinore gratiam à Vobis omnibus χαριεστάτοις φιλιάτροις, quorum commodis indulgêre adeò volupe est ut nihil suprà, inituros esse nos minimè vulgariam. Bellè valete ac favete.

AD. D.

C. DRELINCURTIUM.

HACTENUS *ægrotis* DRELINCURTUM *esse saluti,*
Duxi unis; at dos est super una viro.
En revocat, letho quos ignorantia tradit:
Quin, facit & vegetos. Hercule, dius homo est.

JACOBUS LESCOT,
J. U. D.

IN
COMMENDATIONEM
Hujus Opellæ,
TROCHAICI.

RARA *proles Octimestris, quam nefastam plurimi*
Veritati non litantes, atque vitæ inhospitam
Publicare non verentur, seu Vetusti, seu Novi:
Cur tibi non gratulemur, huncce nactæ vindicem
Strenuum, summóque Zelo percitum orthodoxiæ,
Qui DRELINCURTI celebri notus est cognomine;
Pauculis hic namque totam rem peregit paginis,
Quam medens Urbini alumnus, scæva cui nomen bona
Indidit vix expedivit turgido volumine.
Ergo proles Octimestris, macte tali vindice,
Qui tuam Vitalitatem luculenter astruit,
Naxiis non tantùm in oris, aut plagâ Nilotide,
Quod priùs fecêre quidam Literati nobiles;
Immò ubique, tum solum quà panditur, tum qua salum.

CAROLUS SPONIUS,
Doctor Medicus Monspeliensis,
& Colleg. Med. Lugdunens. Aggregatus.

Εἴπα

Εἴπατ', ἀκεστορίης ἀμαθεῖς, ὦ, τέκν' ὀλέκοντες·
Ῥύσασθ' ἐκ νούσων, ἆρα δύνασθε γονεῖς;
Σκαιῶς ἀρξάμενοι τέχνης, καὶ λήγετε σκαιῶς·
Ἄνδρ' οὐ μιμεῖσθ' ὃς δόγματα ταῦτ' ἔγραφεν·
Ἔστ' ἰητρῶν, Δρηλινκούρτιος ἄξιος ἀντὶ
Πλείστων· οἶδε ῥύειν τέκνα τε καὶ τοκέας.

JACOBUS LESCOT,
J. U. Doctor.

Lutetiæ Parisiorum
Annô ineuntê
1663.

AUCTORIS PRÆFATIO.

Morti norunt addictos *Octimestres* esse, qui Hippocratis *funesta* de ipsis legêre* Decreta: τῶ Ὀκταμήνων, δηλονότι, ἀδύνατον οὐδὲν περιγίνεσθαι, *Octimestrium scilicet, fieri nequit conservetur ut ullus*; & rursum, ac præcisè magis ‡ παιδίον Ὀκτάμηνον οὐδὲν βιοῖ πώποτε, *Fœtus Octimestris nunquam superstes est.*

In tantî profectò Magistrî verba jurarunt Medici non solùm, sed & Rhetores, atque Philosophi, ac etiam Jure-Consulti, *Sabinus* v. g. *Tullius*, *Philo Judæus*, *Agellius*, *Aphrodiseus*, *Censorinus*, *Avicennas*, *Albertus Magnus*, *Conciliator*, *Gentilis atque Baldus.* Novissimô præterea seculô *Fracastorius*, *Capivaccius*, *Vallesius*, *Tiraquellus*, *Mercurialis*, *Mercatus*, *Gorræus* atque *Laurentius*. Tantis enim Viris illis, *Octimestres* Dîs nati sunt iratîs, genioque sinistrô, ac ita *nati*, quasi *non nati*, & reapse ἄγονοι.

Cùm itaque nuperî *Partûs Octimestrîs* celeberrimî, ac vicacissimî causâ, *Octimestres alios in omnes*, eôdem Hippocrateô ductû, litem capitis intulissent Ἀρχίατροι, litem ipse judicandam digessi. Quò plus autem

* Libris περὶ Ὀκταμ: καὶ Ἑπταμ:
‡ Lib. περὶ Ἀρχῶν.

tem litigiosum illud excussi thema, & *Hipp.* consiliô * vulgarem illam de *Octimestrium* calamitatê doctrinam *ad veritatis repurgavi lucem*, eò firmior (*meos adversus* Ἀρχιάτρους) *Octimestrium* steti Patronus.

Hôc igitur eluceat Patrociniô meô iniquissimum esse insontes, & *quidem indictâ causâ*, capitê damnasse. Istud namque Judicium capitale, uti capitalem prodit injustitiam, ita capitalem & inscitiam arguit, quâ capitalior datur nulla.

Hâc insuper Meâ constet Tutelâ funestam *Apollineô de Tripodê* vaticinationem, minùs exitii portendere, quàm peremptoria, *rigidô de Tribunali*, dicta sententia. *Et en éfet*, & *selon notre Proverbe, il vaut mieus être condanné des Médecins*, *que des Juges.*

* Lib. περὶ τῆς Εὐσχημοσύνης, ubi Medicis auctor est, *doctrinam ut suam demonstrationibus stabiliant, atque sic illam omnem ab ignorantiæ tenebris vindicent.*

FINIS.

Opinionum Commenta delet
dies: Naturæ judicia
confirmat.

Cic. 2. de Nat. Deor.

QUÆ-

QUÆSTIO PHYSIOLOGICA,

An Partus Octimestris vitalis?

PARS PRIMA.

Quâ vitalitas Partûs Octimestrîs auctoritatê probatur, experientiâ stabilitur, & rationê evincitur.

[1] APPOSITE Divus Ambrosius, *Omnes animantes præscripta habent partûs tempora, homo solus indiscreta atque confusa*. Haud minùs facundè, lepidéque, suis in monimentis, id ipsum Plinius exaravit: *Cæteris*, inquit, *animantibus, statum & pariendi & partus gerendi tempus est, homo totô annô & incertô gignitur spatiô*. [2] Ambobus testis locupletior alter, ἀνωμάλους τοὺς τῆς κυήσεως χρόνους, *varia & incerta partûs tempora* unico tribuit homini, τοῖς μὲν ἄλλοις, εἷς ἐστιν ὁ χρόνος, τοῖς δὲ ἀνθρώποις, πλείους. *Brutis etenim animantibus unicum est pariendi tempus, homini verò multiplex inest.* Hoc ipsum solidiùs stabilivit asserens, τὰ ἄλλα ζῶα μοναχῶς ποιεῖσθαι τὴν τοῦ τόκου τελείωσιν·

1 Tempora partûs, esse vaga, nec ab iis excludi mensem *octavum*, quinimo à Priscis nominatim designari.

2 *Aristot. 4. de gen. anim. cap. 4.*

[1] εἷς γὰρ ὥρισται τῆς τόκου χρόνος πᾶσιν, ἀνθρώπῳ δὲ πολλοὶ μόνῳ τῶν ζώων. *Animalia reliqua fœtus suos perficiendi tempus unicum habêre; quòd ipsis unicus statuatur pariendi terminus; homini verò, inter animalia soli, varii sunt & complementi & partûs limites.* Idem demum passim inculcat, sed decretoriè magis, ubi hominem sancit [2] μόνον τῶν ζώων, πολλοὺς ἔχειν χρόνους τῆς γενέσεως, τοῖς δὲ ἄλλοις ἕνα τὸν χρόνον τῆς τελειώσεως γίγνεσθαι. *Solum ex animalibus varios atque varios sortiri suæ generationis soles; aliis verò unicum suæ perfectionis esse finem.* Ita etiam sagacissimè docet Hippocrates humanæ fabricæ divum opus Solibus variare, οὐκ ἐν ἴσῳ χρόνῳ πάντα διακοσμεῖσθαι, ἀλλὰ τὰ μὲν θᾶσσον, τὰ δὲ βραδύτερον, ὅκως ἂν καὶ τὴν πυρὸς ἕκαστα τύχῃ καὶ τῆς τροφῆς. *Eandem inter temporis intercapedinem partes delineari nequaquam; sed aliàs quidem citius, alias verò seriùs, prout hæ, vel illæ suum & ignem & alimentum variè atque variè nanciscuntur.* At partibus illis solê variô dispositis ac ordinatis, variabit & partus, ex proportione mirâ trium inter se mutationum insignium, quas fœtus subit in uterô. [3] Tempus quippe *motionis*, ut duplò *figurationis* tempus æquat; sic terminus *partûs*, triplò superat terminum *motûs*. Quæ sententia ad Arabes & ad nos usque tranavit; si igitur figurationis periodus est minimè una, quidni & multivagus motionis & parituræ cursus? Qui diebus triginta figurabitur, in sexaginta movebitur, & centesimo octogesimo vitalis prodibit. Qui in quadraginta effingetur, in octoginta trepidabit, & intra ducentos quadraginta vitæ compos orietur, Octimestrìs nominê insigniendus. [4] Hippo-

1 *Lib. 7. hist. Animal. cap. 4.*

2 *Problemat. 10.*

3 Fœtus formationem, motum & partum, geometricâ quâdam æquabilitate sese consequi, ex *Hippoc. Epid. 6. sect. 8. Aphoris. 8. & Epid. 2. sect. 3.* Fœtus 240. dierum, esse vitales, eosdémque juxta Hippocratis computum, plenè & præcisè *Octimestres* esse, quia menses solares sunt computandi.

4 *Ex libello περὶ ἀρχῶν.*

pocraticos namque menses triginta dies explêre, liquidò constat: At octies triginta numerum complent ducentorum quadraginta dierum, seu octo mensium solarium integrè fère exactorum, juxta quos partitudinis putanda ratio, ἄνθρωπος γὰρ καὶ ἥλιος ἄνθρωπον γεννᾷ, *Sol & homo generant hominem.* Octimestres igitur vitâ beandi, supinùsque eorum error redarguendus, qui balantum ritû, (*quarum ruente præceps unâ, cæteræ ruunt*,) iverunt quà itur, non quà eundum, tritàmque credulitatis & fallaciæ plenam de Octimestrium infortuniô semitam calcarunt. [1] Ii quippe Medicorum, quos primùm legêre, sententiâ delusi, mentem præconceptam pugnaciter tutari, & ei procaciter patrocinari malunt, quàm omnî pervicaciâ depositâ, quæ constanter eveniunt expendere. Sed doctrinam illi suam, *adulterinam licèt*, sinú foveant: dignemur [2] Nos rem minimè præjudicatam excutere, & ad unius veritatis leges exigere. Nihil moremur aliter opinantium turbam, sanabimur enim, ac à veterî falsi dogmatis fermentô repurgabimur, si separemur à cœtû, selectosque bellipotentes, qui Nobis inimicos gerere vultus, *fictâ speciê*, cernuntur, partes in nostras vî nullâ pelliciamus. Non autem auctoritas sola, *quæ per se ignava est ac iners, prorsúsque manca*, sed & gravissima rationum momenta, atque constans firmatáque summorum Atlantum experientia, pro Nobis militabunt; sicque trinis hisce triplicis æris scutîs obtecti, adversus tela in Nos ab adversariis contorquenda, invictissimi stabimus. Ita mihi, ubiubi amica veritas, ut nullus amicior unquam, volentem, alienas ad partes aut trahat, aut alliciat. Eam ubivis tueri ut gloriosum, sic inprimis utile: pro eâ igitur, *ceu pro aris & focis*, dimicare est, proüt Philosophum decet, alieni-

1 Ut alienâ fide non salvamur, sic nec alienâ, præsertim ubi erronea est, sapimus.

2 Veritatem prosequi, ingenui est animi, post habitis auctoribus, *licèt gravissimis*, ab eâ deflectentibus.

nigenis offuciis minimè prævaricantem. Eô olim pactô, in plerisque Hygeæ momentis, adversus Hippocratem Galenus, adversus Platonem Præceptorem, universumque veteratoriè philosophantium cœtum Aristoteles, & adversus Medicos Gnidios ipsemet Hippocrates, iisdem Nobiscum armis pro veritatê tutandâ feliciter conflixerunt. [1] Sed heu heu! quantæ molis erit, *multis hinc retroactis seculis*, de Octimestrium necê anticipatam opinionem de tot & tantis pectoribus revellere. Adeò hæc supinitas animos sopivit, ut plerique omnes huic causæ indormierint securi, non caventes, fœdissimam hanc esse Medicinæ labem aspersam, ínque dies singulos latiùs serpentem, nullô nunc smecticô eluendam, [2] καὶ γὰρ διὰ τὴν ὑπόληψιν, κἂν σωθῇ τι ὀκτάμηνον, νομίζουσιν οὐκ ὀκτάμηνον εἶναι τὸ γεγεννημένον, ἀλλὰ λαθεῖν ἑαυτὰς, αἱ γυναῖκες συλλαβοῦσαι πρότερον, *& anticipatæ mentis illius ergò, si quis salvus sit Octimestris, Octimestrem illum nequaquam reputant; sed conceptionis tempus præcessisse latenter, ac ipsis latuisse Matribus.* Si autem de tantâ judicii anticipationê conquestus est Philosophus, quid nunc Literarum sortem non deflebimus? Nam unà cum seculis ætatéque hominum, isthæc opinio usque adeò inveteravit, ut qui eam ex animis revellere studet, is, *ceu vesanus*, Anticyram relegetur. Sed haud inconsulti procelloso huic pelago Nosmet commisimus: en actuariam navem nostram scientes & experti regunt Argonautæ. [3] Auscultent & perpendant, *fidem Nobis abrogantes*, sagacis Stagiritæ placita, quibus definitè, distinctéque designat, καὶ ἑπτάμηνα καὶ δεκάμηνα γίνεσθαι, καὶ κατὰ τοὺς μεταξὺ χρόνους, hoc est, *nasci septimô non solûm & decimô, sed & octavô & nonô mensibus.* At ne quis scrupulosus vitilitigator autumet sese Nostrô commentô ludificari, ad sequelam orationis sedulus at-

1 Quàm operosum sit, rem præjudicatam revocare.
2 *Arist. hist. Anim. 7. cap. 4.*
3 Auctoritates aliæ, Octimestribus faventes.

attendat, καὶ γὰρ, addit Philoſophus, τὰ ὀκτάμηνα ζῇ μὲν, ἧττον δέ. Hoc ipſum tantî naturæ rimatoris verbîs & aliis ſuffulciam, καὶ ἑπτάμηνα καὶ ὀκτάμηνα καὶ ἐννεάμηνα γίνονται καὶ δεκάμηνα τὸ πλεῖστον. *Fœtus naſcuntur & 7°. & 8°. & 9°. & ut plurimùm decimô menſê.* Subdam & expreſſiora Edicta, quibus *Octimeſtres* vitæ compotes ſancivit, τὰ δὲ ὀκτάμηνα περὶ μὲν Αἴγυπτον καὶ ἐν ἐνίοις τόποις ὅπου εὔεκφοροι αἱ γυναῖκες καὶ φέρουσί τε πολλὰ ῥᾳδίως καὶ τίκτουσι, καὶ γενόμενα δύναται ζῆν κἂν τερατώδη γίνεται, *qui autem menſê naſcuntur Octavô, vivere, ac adoleſcere in terrâ Ægyptô poſſunt, & quibuſdam aliis in locis, ubi mulieres fertiliores ſunt, multoſque ſimul facilè ferunt, & pariunt, etiamſi monſtroſi ſint.* [1] Ubi notes velim, de mentê Philoſophi Octimeſtres vitâ donandos eſſe ubivis gentium, ſi ſub conditionibus & causîs, quæ eoſdem in terrâ Ægyptô vitales reddunt, nati ſint. At noſtris in tractibus, *cœlî benignitatê lætis*, quotquot eæ ſint conditiones & cauſæ, vigent eæ omnes: vigebunt igitur & Octimeſtres. Major patet his verbîs, καὶ ἐν ἐνίοις τόποις, quibus docemur; anguſtîs Ægypti limitibus Octimeſtrium vitam non circunſcribi, quaſi inibi locorum, *prærogativâ nulli cedendâ*, illis eſſet unicè vita conceſſa. Ibi etenim vivunt in vim cauſarum mox prolatarum: at eædem valentiſſimæ ſunt noſtris in climatibus, quorum temperatura fertilis, parentumque robur ac temperies proba, ſucculentuſque habitus vegetus, fœcundî energicî principii ubertatem ſubminiſtrando, communî in vitalitatem niſû conſpirant. Cui præter hæc, in mediô aut propatulô non eſt, Noſtrates mulieres εὐεκφόρους οὔσας, *ad exactos menſes uterum commodè perferre*, cùm multas cernere ſit, quæ nihil damnoſi in totâ geſtionê paſſæ, fœtus ſuos auſpicatò promant in lucem: αὗται δὲ φέρουσί τε πολλὰ ῥᾳδίως καὶ τίκτουσι, κἂν τερατώδη, *plures negotiô nullô & geſtant & excludunt partû unicô, monſtrificè* quaſi, ſeu τερατωδῶς: mulier nam-

1 Non modò Ægyptios, ſed & alios Octimeſtres, vitales eſſe.

namque, nusquam non μονοτοκεῖ, nec πολύγονος, ἀλλὰ μονοτόκος τὴν φύσιν ἐστι, *multipara, sed unipara secundum naturam est. Octimestribus* autem vitæ usuram speciatim impertiri, ubivis terrarum oriantur præfatîs conditionibus affecti fidem faciunt textui prolato annexa verba, quibus haud simpliciter dicit Philosophus; ἐνταῦθα μὲν οὖν ζῆν τὰ ὀκτάμηνα, sed subjungit καὶ ἐκτρέφεσθαι, quasi hæc fatus esset: In istis plagis, *Octimestres* fœtus, vitales non duntaxat eduntur, sed enutriuntur & adolescunt, ac, *quantùm ad mensem Octavum attinet*, viriles annos consequuntur. Hinc legere est apud Plutarchum, *multos Octimestres evasisse Viros*; πολλοὺς ὀκταμηνιαίους γεγονέναι ἄνδρας; & apud Plinium, *translatitium in Ægyptô esse & octavô gigni*, atque *in Italiâ tales partus esse vitales, contra Priscorum opiniones.* Si in Italiâ, quidni & in Galliis, omnìque cœlô clementî, nec algidô, nec æstuosô? Sic Orientales illæ *Dionysiacæ*, aut *Strongylinæ* mulieres, *Asclepiadê testê*, faustos *Octimestres* enituntur. Nolim ego fidum illum & luculentum eventum fabulositatê elevasse: munus aiunt Naxiis datum â materterâ Bacchî, *natî octavô*, Lucinâ Junonê scilicet, cui dicata Naxos.

Non defuère plures alii penitiorîs Naturæ venerandi Mystæ, qui, ævô ab omnî, eidem veritati fecerint sacra. Injurius es quippe Tuos in Majores, si Tecum reputas, unô illos orê, Mortem *Octimestribus* irrogasse. [1] Comprobatur enim, Cæcilium, *vetustissimum Comœdiographum, humanarum rerum vel callentissimum*, haud insulsè, inconsideratéque mensem octavum, *à Menandrô Comicô Poëtâ præteritum*, non prætermisisse, sed genitalem agnovisse: Nec eum temerè à multorum opinionibus descivisse, Marcus Varro uti credamus facit; nam *mensè* nonnunquam *octavô* editum esse partum, scriptum reliquit. Ipsissimàque Gellii minùs vetustâ ætatê, *quibusdam duntaxat, non omnibus, Romæ degentibus, abor-*

1 E veteribus, alios complures, Octimestribus patrocinari,

abortio visa est, mensis octavi intempestivitas. Octimestris ergo, jam olim ἀμφήριστος, *ambiguus, litigiosus, ac in contentione positus*, ancipitem Doctis litem intulit, sed suis tutoribus acerrimis minimè caruit. Sic Censorinus Euriphontem Gnidium ponit in mediô *causam Octimestrium* contra Epicharmum acriter agentem. Plinius ipse, *dissidium conciliaturus*, instanter, pugnaciterque stat à partibus *Octimestrium*; ac ubi litem judicandam digessit, memoratissimô exemplô, litigantes judiciô absolvit, Cæsoniam proferens, [1] *Caii Principis consortem tori*, quam Vestilia genitrix *Octavô* prosperè enixa est. Ita famosum ferunt Vincentium Pinellum, *eruditionis omnigenæ Virum*, unà cum Corneliâ sororê gemellâ, perruptis *Octavô* suis circundantibus aquis, ad mundi primas oras feliciter appulisse, eorum matrê cum Latonâ de epithetô Διδυμοτόκου, meritò contendentê. Novissimô pariter ævô, dum Urbini ingens suum de *Octimestribus* conderet *Bonaventura* volumen, tres *Octavô* natos superstites vidit. Pari instantiâ notarunt, Cardinalem Sfondratum, ambósque filios ejus *Octimestres*, vitæ suæ stadia plenè emensos esse. Gravissimi quique haud sublestæ fidei Scriptores innumera *Octimestria* exempla adamantinô scalprô posteris animis insculpsêre. Sed fastidiosâ forem prolixitatê tædiosus, illîs si undique corrasîs mea intumeret *Diatriba* Experientiâ enim Nobis ducê, & normæ vicê, omnisve demonstrationis initiô, isthæc è millenis pauca inconcussè stabilient securam *Octimestres* vivere vitam. Immo, hâc vitalitatê beatos eosdem, *susceptam provinciam abundanter impleturi*, de mentê Dictatoris summî [2] mox pronuntiabimus confidenter, *frendeant licèt alii*, hunc ubi luculentum Auctorem, cùm Majores suos, tum coævos, de fœtuum exclusionê in quadruplicem phalangem directos commonstrantem adducemus. Priùs autem, *quò*

1 Experientiâ rerum magistrâ, Octimestres esse vivaces.
2 Quid nobis exequendum supersit.

quò Sparta & completior, & ornatior sit, ex intimioribus Philosophiæ penetralibus variantis humani partûs palmaris eruenda causa, adversaque doctrinæ, *quam tuemur*, argumenta ventilanda, ut Galenicos demum, *coronidem imposituri*, hâc de litê sciscitemur Manes.

[1] Tempora humanæ partionîs esse varia, suprà quidem è Priscorum monumentis probavimus; sed tantæ eorum varietatis genuinam causam haud rimati sumus. Libet nunc rem tentare; & multâ curâ, multaque cogitationê eruere; forsan enim perscrutando comperiemus, & velut ex abditissimis latebris in lucem proferemus. Cur ergo brutarum animantium præfinita est regularisque pariendi periodus, quæ nec decurtatur, *nisi morbosè*, *vel illatâ vî*, nec protollitur? At mulierum partus variant à principiô intrinsecô, nec morbidô nec violentô. [2] An dicemus, bruta periodicis, anniversariisque amorum incentivis & igniculis concitari & incendi, adeoque pactis legibus parere; hominem verò, nec præfinitò, nec annuatim, sed indefinitè, totiusque annî decursû lasciviæ stimulatum œstrô, dissolutam & intempestivam Venerem exercêre, illoque suô concubitû intempestô & inopportunô nasciturae sibi prolis, *alioquin præstitutas*, *statàsque*, periodos accelerare, infantémque præmaturè evocare, ceu fructum ex arbore ante plenam, consummatamque maturitatem decerperet?

Verùm enim verò, uti fatemur fœtis brutarum animantium fœminis venereos ignes extingui, solàmque mulierem, *gravidatam licèt*, maris non modò patientem, sed & sæpiùs appetentem esse: sic & inficiamur maritos esse plures adeò salaces, ut Venerê nimis petulcâ, proli suæ officiant; negamus

1 Abstrusam, variantis humani partûs causam, acrî mentis obtutû indagandam esse.

2 An frequens & petulans coïtus, partum acceleret, vel moretur.

mus pariter, prægnantes omnes propudiosas & libidinosas esse: adeoque petulans ista Venus & procax, paucorum duntaxat, *non verò omnium*, partuum terminos interturbare potis erit; nam quoties Venus plùs justò non lascivit, pleniorem alimoniam uterinas ad partes allicit & fœtum uberiùs nutrit, imò & recreat, nedum ipsi officit. Sed demus, Venerem lascivam, atque protervam partionîs tempora permutare; an illico, ea perinde remorabitur atque accelerabit? Minimè gentium, nam ubi coïtû effrænî & immodestô summâ uterus dulcedinê delinitur, partio exinde quidem antevertitur, sed eam ideo retardari planè implicat. Quô enim pactô, *quæsierim*, partus ille, qui septimô, vel octavô, vel nonò mensê, carceris sui fores perrupturus esset, jam ob virilem, in sinum pudoris jactatam hastam, ulteriorî custodiâ coërceretur, quasi hoc intrusô veretrô magis ac magis compelleretur atque compingeretur? Quin imò, mutonê petulcô suis de sedibus dimovebitur, eripietùrque. Nimiô siquidem partium genitalium titillatû, multàque seminis spiritibus turgidî effusione, utero gravidato & conniventi vis infertur, blanda licèt ea sit atque voluptuosa; spiritus enim spermatici maximè sunt igneæ naturæ consortes, adeoque & petulci, ac impetum quoquoversum facientes, ut per intimiores uteri recessus liberè commeent atque remeent; proindéque uteri orificium internum, *arctè priùs constrictum*, recludunt, totàmque molem uterinam agitant & quatiunt; ac consequenter fœtum ipsi innatum, *ceu terræ plantam innutritam*, commovent, & concutiunt, & à solô suô natali revellunt, eradicantque, ac in hominum lucem evocant. At taliter obtingens partio, omninò anticipata & violenta censenda, nec ullatenus naturalis reputanda: Vis enim fœtui illata est, licèt fœta ipsa mirâ voluptatê fuerit affecta. Tanto autem damno quandantenus obviam ituri [1] Arabum Medi-

1 An *gravida, à coitu arcenda?*

dicorum Antiſtites, reſcriptis ſuis gravidam à coïtû ſummovebant. Sed quorſum tales ſanxêre leges? nam ut matrimonium caſtum nec frænô, nec regulâ eget; ſic ubi petulans eſt libidinis intemperies & effrænata luxuria, nec patitur legem, nec habenas audit.

Si mulieribus etenim, quæ Veneris calcitratû inſtigantur, impelluntur que, præcipitur ut abſtinenter caſtéque cum maritis concubent, eæ venereis aculeis compunctæ, & calcaribus quaſi ſtimulatæ, *ceu furiis agitatæ & compulſæ*, ardentiùs feruntur in vetitum, concitatiuſque in Venerem totæ ruunt. Sed rurſus, quorſum iſta ſanctio? nihil ſiquidem ad eas attinet, quæ mox à conceptû, aut viduæ fiunt, aut maritos habent, chronicam in ægritudinem delapſos, proindéque effœtos & invalidos, luctæque venereæ prorſus impares. Iſthæc ergo ſinamus Turcis duntaxat mulieribus, quæ totô graviditatis decurſû, à coitu abſterrentur, nec ideo tamen, noſtratibus mulieribus, (*quæ morem iſtum Turcicum, ceu nefaſtum diris devovent*) ſeriùs pariunt. Modicus enim coitus, *ut notavimus*, nec *fœtui*, nec *fœtæ* ullum detrimentum affert; quin è diverſo, pleniùs illum alit & roborat; *hanc* verò mœrentem recreat, moroſamque demulcet.

[1] An ergo varia dixeris humani partus tempora, ob ingluviem & inſatiabilitatem mulierum? Sed, *amabo*, quota quæque eſt perinde omnivora ac omnivola, quæ dapes quærat, quibus aut expletum, aut faſtiditum ſtomachum vel laceſſat, vel erigat? Quin imò, picantes pleræque cibos vel optimos, primoribus labris vix attingunt. Sed demus aliquampiam omnigenûm eduliorum inexaturabilem gurgitem eſſe; an continuo, iſthæc ejus voracitas ad geſtationem in decimum, vel undecimum menſem prorogandam, quidpiam conferet? Quin potiùs eam accelerabit; haud ſecus ac enim oleô nimiô lucerna, aut nimiâ lignorum ſtruê ignis, ſuffocantur, ſic

1 An prægnantium gula, partûs tempora mutet?

ſic fœtus, ingeſtorum nimietatê vel in ipſô ſuo promptuariô obruitur, opprimitúrque.

Iſtis itaque valêre juſſis, rem totam altiori indagine ſcrutemur, & abſtruſioris naturæ receſſus rimemur, ut rem ipſam ſi non aſſequamur, odoremur ſaltem, & aliis detegamus, En è triticô, quod fœneratò terræ gremio creditur, aliud citiùs creſcit: aliud ſerius adoleſcit: aliud enim eſt trimeſtre, aliud verò hybernum. Sic humanum genitale ſperma aut temporiùs provenit, aut tardiùs ſoboleſcit, unde alios menſê ſeptimô, alios octavô, & uſque ad initia decimi, undecimique gigni *notat Plinius*, memoratæ Veſtiliæ uſus exemplô, *Herditii ac poſteà Pomponii atque Orfiti*, *conjugis*, quæ ſeptimô primùm peperit, ſubinde undecimô, rurſus ſeptimô, tandem *Octavô*, partus auſpicatos, qui in viros adolevêre. Ratum autem Nobis eſt Solê incertô hominem naſci, rationê variæ atque variæ temperiei, quam à cujuſque individui temperamentô peculiarî talem vel talem ſortitur ſemen; prodit namque multifariè ſic affectum atque determinatum ut ſeriùs, aut citiùs in prolem vitalem matureſcat. Hæc autem in homine, quàm in brutis, magis anceps eſt, ob enormem & exlegem vitæ modum, & immoderatum omnigenûm dapûm edulium, aliâ atque aliâ cælaturâ ſperma ſignantem, pro cujus variô characterê varium Natura facit, & tenorê diſſonô abſtruſum ſuum formationis exequitur opus. [1] Hinc embryonum alii citò finguntur, citò moventur, citò pariuntur, dum alii, languidiùs figurantur, ignaviùs ſeſe volutant, ſeriùſque erumpunt in lucem. [2] Igitur maturitas fundamentalis eſt cauſa partûs naturalîs & vitalîs: At partus *Octimeſtris* maturus eſt: Ergo partus *Octimeſtris* naturalis & vitalis. Major, *præter allata*, ex ipſâ definitionê *partûs* evincenda; *perfecti* quippe *eſt*

1 Rationes Octimeſtribus ſuffragantes.

2 Maturitatem perfectionemque, cauſas eſſe palmares vitalitatis fœtuum.

eſt & maturi fœtûs editio; ſive, *fœtûs eſt in utero geniti, atque jam abſoluti*, ſeu maturi, *à matrice emiſſio*. Minor ex allatis de ſeminis naturâ variâ, ſatis ſupérque pateſcit, moxque conſpectiùs eluceſcet. Perfectio ſiquidem in partû & maturitas, vitam neceſſariò inferunt; immò unicum complementum ſummus Hygeæ Parens cauſam aſſerit eſſe vitalitatis, quâ beatur Septimeſtris, [1] ὅτι, inquit, μετέχει πάντων, ὧνπερ καὶ τὰ τελεώτατα μετέχει, καὶ μάλιστα περιγινόμενα: *Quòd omnia ſit ille conſecutus, quæ fœtibus inſunt vel perfectiſſimis, ac maximè vitalibus.* Quocirca rerum inter ſe pugnantium eſt conflictio, ſtatuere nobiſcum, menſis *Octavi* fœturam perfectam eſſe atque maturam, ſed abortivam ac minimè vitalem; partui enim perinde adverſatur abortus, ac mors vitæ, omniſque imperfectio, aut immaturitas æquè necîs cauſæ putandæ, atque iis oppoſita vitæ fontes cenſendi; ſiquidem partus, *ut partus*, idcircò tantùm à naturâ formatur, fovetur, & completur, ut completus & perfectus, *quantùm in ſe eſt*, *modò extrinſeci nihil prohibeat*, oriatur ad vitam, & actû vivat & adoleſcat, vivere ſaltem & adoleſcere queat. Perfectî enim, editique fœtûs propria actio, eſt ipſum vivere. At fœtus, *Octavo* completus excluditur, ὁ σεσαρκωμένος καὶ ὁ πάχος ἔχων εὐτραφέως, ἄνοσος διαπεπλεκὼς, ὁλομελίῃ τε καὶ πανοπλίῃ τῇ ἑαυτοῦ διατιθεὶς, *carnoſus, atque ſuam craſſitudinem habens opimam atque ſalubrem, omnibuſque ſuis præditus membris, & omnî velut armaturâ ſua inſtructiſſimus*; ſuàmque σύγκρισιν ſeu τελειογονίαν, quam τελειότητα, πάχος, παχύτητα καὶ τελείωσιν vocitant, plenè nactus. Corpore enim ſolidô eſt, plenô, ſucculentô, abſolutô, ſymmetroque, imò τελειοτάτῳ καὶ ἰσχυροτάτῳ, *perfectiſſimo atque robuſtiſſimo*, ut dixit divinus Senex. Quidni igitur vitalis? *Natura* quippe, *nihil fruſtra facit*: ſi itaque hominem ſeptimô & *Octavo* perficere valeat, cur illius edi-

[1] Septimeſtres vitales eſſe, in vim perfectionis quam adepti ſunt: Ergo & Octimeſtres fore vitales, quia non modo perinde completi, ſed & maturiores.

editionem in longiores diſtrahet moras; curve conceptum ſuum, *jampridem ſuis numeris abſolutum*, non egeret *Octavo*, ſed tenebricoſô carcerê inſontem anguſtè coërcebit lorô revinctum? Quin æquiùs ille, διὰ τὴν τελείωσιν ἐξέρχεται καὶ μεταβάλλει τὴν γέννησιν ὡς ἔχων τὸ ἑαυτοῦ, [1] καὶ λύεται ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ, *propter ſuum complementum, ac ſuam perfectionem abſolutiſſimam ex uterinis demigrat locellis, & ſeſe latebris illis & cuſtodia ſubducit*, atque ſic

Colla jugo erumpit, abruptaque lora relinquit:

Fœta inter hæc, *ſuas partes tenens*, ipſum, *ceu gravans nunc onus*, excutere geſtit; ambòque luminaria majora, ſuis viribus maturatum eum accelerant *Octavo*, evocantque vitâ donatum. Sic, Gratiis hiſce tribus, votis iisdem concorditer aſpirantibus, felix *enaſcitur, atque oras in luminis exit.* Nequaquam igitur excluſio iſthæc *Octavo* aberratio eſt, aut hallucinatio naturæ male moratæ, ſed laudabiliter ſtatoque momentô agentis opus; ubi namque fœtû pleniorî atque maturô, [2] *ceu graviorî ſarcina* matrix oneratur, ſuum laxat orificium internum, *antea quam arctiſſime concluſum*, totiſque nervis inſurgit ad expulſionem hoſpitantis puelli; nec uterus modo, ſed & membranæ, pleniſſima calcitroſi fœtus maturitate diſtentæ, hiant, crepantque, *ſiliquarum ritu maturiori ſemine ingenito dehiſcentium.* Fœtus imprimis, *qui in dies invaleſcit, maturaturque*, pelliculas iſtas, *quibus involvitur*, calcitratu dirumpit, & in uterinam cervicem ſeſe devolvit. Hinc, & fœtu trudentê, & appellentium aquarum alluvione, expleta quaſi & nauſeabunda vulva pateſcit, fœtumque *Octavo* explodit, inoffenſo prorſus regularis Naturæ ductu. Quem etenim, *amico prius complexu*, fœtum continebat uterus, eundem nunc, *ceu moleſtum hoſpitem*, ejicit, partim quoniam plenius diſtendi recuſat; partim quia pondus ſupra vires

1 Partus cauſæ.

2 Partus quo pacto fiat?

vires continentis esse cœpit; partim denique ob morsus & incentiva tum calcitratu valido, tum aquis, diutina mora acriusculis, mordacibusque.

[1] Illo negotio confecto, peroremus tandem, *Octimestri* æque recte ac Septimestri & Nonimestri, sua esse præfixa, constitutaque tempora; nec inepte inferamus eum excludi, vel ante diem Nonimestris, vel à die [2] Septimestris; sed præstituta die, limitataque periodo prodire; præsertim, cum sit consummatior, atque nervosior ipso Septimestri, *utpote altero mense provectior:* Nam quandiu moratur in utero, in eodem tamdiu nervos contrahit, isthæcque ejus mora satis superque determinata est ut ei robur conflet. At *Octimestris* ducentorum quadraginta dierum diutius inhæsit in natali solo, diutiusque nutritioni fuit addictus, [3] (*quatuor enim septimanis, binis cum diebus, ternas Septimestris hebdomadum decurias transcendit*:) Majus igitur, consummatiusque robur nactus est, validior ergo, ac potiori vita donatus. Nam, *juxta Logicorum Maximas*, si quod minus videtur esse, est, id quod magis videtur esse, erit. At Septimestris minus videtur esse posse vitalis, attamen vitalis est. Ergo *Octimestris* vitalis erit, idque ob rationem superam, Dictatoris rescripto fulciendam, *ne, sine lege loquentes erubescamus*; παιδίον ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐνεὸν, ἐγκρατὲς μᾶλλον γίνεται, *puellus magis ac magis roboratur, quandiu nidulatur & alescit in utero.* Qui enim aliter fieret, cum inibi, tepido in nido degat, nutritioni totus incumbens; at à pleniori nutricatione majus sano robur. [4] *Octimestris* igitur vegetior est, torosiorque ipso Septimestri, solidioribus enim, compactioribus, ac ulterius formatis est artubus, caloremve natura sua inten-

1 Octimestrem, suâ periodô nasci.

2 Octimestrem habendum esse, magis vitalem quàm septimestrem.

3 *Reclamante licèt Conciliatore, differ.* 49.

4 Sano, dixi, *impura* enim *corpora, quò plus nutriveris, eò magis læseris.*

intenſiorem & extenſiorem habet. Minoribus tandem, à perfectiore & magis ordinaria pariendi periodo, *nono ſcilicet menſe*, paraſangis diſtat. Medius denique, Septimeſtrem inter & Nonimeſtrem, alioſve provectioris ævi, longe conſummatos atque vivaces, conſtituitur. Eorum igitur cum perfectionis, tum vitæ pleniſſime conſors; Natura enim, non tranſit, *citra grande offendiculum*, de extremo ad extremum; abſque medio eorum participe, ἔϛι γὰρ ὡς ἔχατον ϗ μέσον ἀμφοτέρων, τὸ μεταξὺ, *quod enim intermedium eſt, utriuſque particeps eſt extremi.* Quæſierim lubens, à quo principio, quæ ſeptimeſtri innata eſt vitalitas, ceſſet *Octavo*, quæ nono redintegretur atque reſurgat? Quid pacatæ iſtius vitæ curſum abrumpat, ac tantam necis cauſam irrevocabilem interponat? An ex improviſo, inauſpicatoque, ipſis incautis, ſuique nimium ſecuris, *vitæ filum reſciſſura*, invidioſe ingruit Atropos? Hoc incongruo minime dato, non eſt, [1] quod elumbem, effœtumque, ab incondito; irritoque, egreſſum quæritando, ſeptimi motu, eum obtrudant. Tria enim, *quæ minime fatemur*, ſupponunt. Primo, fœtum omnem ſeptimo inordinatius ſeſe exagitare: Secundo, moveri tunc ad exitum ſibi parandum: Tertio denique, commotione tanta debilitari in tantum, ut ſeminex & morti citimus, eam reapſe incurrat.

PARS ALTERA.

Quæ ſenis articulis concluditur.

I. Triplicem modo prolatam adverſariorum hypotheſin, *ceu directam in Octimeſtres aciem*, rationibus inviĉtiſſimis

1 *Octimeſtrium* vilitate, validiſſime ſtabilita, objectiones refellendæ veniunt.

mis debellat; triplicemque mantissam adnexam habet, quæ, *copiarum adinstar auxiliarum*, superstites, *sed palantes*, hostes veritatis imperio etiamnum subjugat.

2. Pythagoricos numeros calculat, & eos nullo loco, numeroque habendos esse docet.

3. Astrologica argumenta diluit, suoque de solio chimærico Saturnum deturbat, atque in exilium æternum relegat.

4. Priscos Medicinæ Proceres, quadruplicem in sententiam de terminis formationis, motus, & partus fœtuum distractos, catervatim digerit; simulque Hippocratis famosissimam illam τὴν Ἔκπτωσιν, *à tot male Græcis Auctoribus infamatam*, genuino suo sensui restituit; Duplex præterea, Sabini, *pervetusti Medici*, super ea Sophisma dissolvit.

5. Hippocratem, 1. duplici ratione, in eo ipso excusare tentat, in quo & illum accusat, quod scilicet à partibus *Octimestrium*, quorum tutorem amantissimum se gessisse debuisset, deflexerit. 2. Galenum, *de Octimestribus licet per transennam locutum*, nostras in partes pellicit.

6. Tandem, *Octimestres* fœtus vitales esse acriter quidem propugnat, verum, nonimestribus prærogativam cedit: ac demum, *Octimestres* dirimit in eos, qui nutu suo ex uteri latebris in apertam lucem erumpunt; & eos, qui causa quapiam, vim ipsis inferente nascuntur. Priores felices & faustos autumat; alios vero, infortunatos & inauspicatos reputat; illincque tandem perorat: *Omnem marte suo nascentem* Octimestrem *esse vitalem.*

ARTICULUS PRIMUS.

Recte Sennertus gravidarum testimonium inclamat, certior ut fiat, Embryonico de motu; nulla enim potiori disquisitione id assequi datur. Ipsæ igitur utero gerentes, rerum, quæ & in suis geruntur præcordiis, & acrem oculorum

rum obtutum effugiunt, fidiſſimæ Nobis ſint internuntiæ [1] Percunctemur omnes ad unam, fidejubebit nulla fœtum ſuum incompoſitius motitari ſeptimo, quam reliqua, *à media geſtatione*, temporis intercapedine. Sed ſi is motus tantus eſt, fœtum ut enecet, qui obtingit, matres ipſas ut lateat, Nobiſque ſtantes ex adverſo, id ſecreti norint unici? Annon Chimæricis Nos illudere ſtudent? Nam ſemel ac fœtus compagem ſuam completam tertio, vel quarto menſe valentiorem adeptus eſt, movetur & calcitrat, juxta robur quod nanciſcitur. Hinc prout placide, aut irrequietè ſuis in clauſtris degit, ſic hac & illac ſeſe provolvit, atque volutat, membra quoquoverſum impellens, corpus contorquens, ſeſe inflectens, gyrans atque regyrans, undoſo ſuo ſubſterniculo innatans, umbilicalem ad funem alligatus, quo, *ceu loro aut habenis*, ductus, *in equorum quaſi domitus palæſtra*, ſubſilit frequens, ſuique alias crebrioris, alias inſolentioris; alias remiſſioris; alias vehementioris; ſigna dat calcitroſus. Aliquem itaque motum ſeptimo fieri ultro cedimus, ſed eum ſeptimo addictum & peculiare conamen eſſe ad egreſſum conſtanter inficiamur. [2] Cur etenim, qui natura vel *Octimeſtris*, vel Nonimeſtris eſt, definitum ſibi tempus præverteret, ſponteque ſua, & nutu ſuo, exitum ſeptimo tentaret, in idque valentiſſime colluctaretur? Suo namque ſi excidit conatu, *magnis excidit auſis*, & fruſtraneam egreſſionem aggreſſus eſt, ejuſque rectrix Natura, *quæ conſilio quaſi ducitur*, laboravit incaſſum. Si vero prodit in lucem, moriturus illico prodit, utpote infra maturitatem ortus. Ejus igitur ab utero ſeceſſio, à naturæ tramite deviaret, ac conſequenter, *Natura præter Naturam ageret*, quod contradictum evidens involvit. Dixerim aliter, ſi ſeptimo movetur, aut maturus aut immaturus movetur; ſi maturus, indubie exit ſeptimeſtris & vita-

1 Hypotheſeos confutatio.
2 Secundæ ſuppoſitionis infractio.

vitalis: frustra siquidem, immò noxiè, maturatum eum, exitû interdiceret Natura, auspicatum ejus, nonum in mensem protollens adventum. Si immaturus, cur, *denuò instem*, natura movet, cúrve eum ejicere nititur, quem semel admissum, sinû debet diuturniorî fovêre. Iniqua foret noverca si cum fœtibus suis præmaturè, & præposterè sic ageret. Annon insuper rari sunt Septimestres? Septimô igitur, rarenter exitum tentant; abhorret enim moderatrix Natura finê frustrari toties. Si rari exitum tentant, pauci ergo perituri sunt *Octimestres*, cùm pauci hanc secum necis suæ causam circumferant effœtas scilicet vires atque profusas, in conamine illô cassô, *quod fingunt*. Conficiamus ergo, septimi motum, minimè deflectere ab alterius temporis intermedii motû, totiûs enim gestationis decursû, *uti retuli*, suis motibus infans jactatur in horas, modò pleniùs atque tumidiùs; modò compressiùs atque summissiús. [1] At tantùm abest, ut cô enervetur motû, *qui conversio levis est*, *& libratio quasi fœtûs ab umbilicô pendentis*, ut econtrariò, puellum omnem, jam valentem, atque vividum, plenéque formatum viribus augeat & confirmet, nam *operatio potentiæ perfectiva est*. Igitur, ubi primùm fœtui motus aliqualis concessus est, singulis non modò mensibus, sed & hebdomadis, atque diebus, & horis, movetur fœtus; atque adeò motû suô, quam nactus est motivam perficit potentiam, eandémque iteratis actibus roborat, & habitum inde vegetiorem contrahit, ad ulteriorem, nervosiorémque motum, ἡ γὰρ κίνησις κρατύνει, *motus quippe roborat*, ut penitissimus crypticæ Naturæ scrutator Galenus, *Platonê doctus*, Dictatoriô placitô sancivit. Sed, *prærogativâ non nisi de Juris redundantiâ cedendâ*, demus fœtum omnem motû septimi in aliqualem incurrere calamitatem, & temporê egêre ut recreetur, an idcirco hæc noxa, usque adeò infesta & damnosa erit, ut omnes ex æquo perimat?

1 Tertii suppositi reprobatio.

mat? Nónne quiſpiam vivacior cæteris iſthæc impendentia ſibi damna declinaturus eſt, viréſque citiùs reſumturus, atque *Octavô* menſê vividiorê, ac ſpontaneô niſû, viam ſibi hanc in aſpectabilem hominum lucem ſtraturus eſt? Inſuper his, motus etſi quietem expoſcat an continuò quadraginta dies exiguntur ad vires refocillandas? Undenam, *quæſo*, hunc præciſè numerum expiſcati ſunt? An ex abyſſis myſticæ Naturæ reverſi, tantas in moras, libaminê nullô decurtandas, cum eâ pacti ſunt? An piaculum erit fœtui, *nonniſi mortê piandum*, hos quadraginta dies morboſos non explêre, ſed morbô illô ſuâ, ceu perperacutô ceu peracutô, ceu ſimpliciter, acutô, confeſtim defungi, ac, vel ineuntê vel mediô, vel exeuntê *Octavô*, vitalitatê ac roborê plenum ſeſe pellere in lucem? Nònne ex ipſomet Hippocrate; de hôc numerô dierum morbidorum ambigitur, οἱ μὲν γὰρ μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον πονοῦσι, *alii enim magis*, *alii verò minùs laborant*, atque ſic alii *ſeriùs*, alii autem *citiùs* reficiuntur. Rurſus, quadragenariô ſi egent integrô vires collapſas ut reſtituant, vel eos penitùs feriari neceſſum eſt, & tandiu quieſcere, ac immotos eſſe, quandiu hæc

Dulcia ſollicitæ, geſtabunt pignora matres,

quod experientiæ diſſonum eſt; aut ſi moveantur denuò, cùm in dies ſingulos validioribus cieantur motibus, conſequens erit, ut vel hiſce identidem ingruentibus damnis obruti ſuccumbant, vel novos æternùm quadraginta dies ad ſuî redintegrationem exigant.

[1] His auctarium adjiciam, omnes Septimeſtres debêre perimi, quia ipſis attritis ac ſeminecibus, *ut aïunt*, novus acceſſit labor, partus nempe, cui ferendo impares occumbent: Priorî enim ſuâ calamitatê ægerrimè depulſâ, graviorî hâc inſurgentê, nullô negotiô delendi venirent. Aliàs falſò ſupponunt motum menſê ſeptimô, uſque adeò fœtum enervare, ut

1 Prima mantiſſa.

ut totô egeat quadragenario ſolê, ſuas vires ut reſumat, ſibíque ipſe robur conflet aliquod, quò partûs labores ſuſtinêre valeat.

[1] Aliud eſt & tantæ molis ſuprapondium, fœminîs [2] *mares citiùs movêri, citiúſque formari*; Κινέεται πρῶτον τὸ ἄρσεν; καὶ πρῶτον πήγνυται, vel cum Philoſopho, [3] κινητικώτατά ἐστι κυούμενα τὰ ἄῤῥενα τῶν θηλέων, ἐν μὲν γὰρ πλέονι χρόνῳ διακρίνεται τὸ θῆλυ τοῦ ἄῤῥενος. *Mobiliſſimi ſunt maſculi fœtus præ fœmineis, ſegnior eſt quippe delineatio, atque ſecretio, conformatióque fœminea, quàm maſcula.* At fœmellæ complures, initiô nonî, vitales pariuntur; multi igitur mares, exeuntê *Octavô*, vel nonô appetentê orientes, vitâ potientur. [4] Nam, cùm ex adductô locô, motus fœminæ tardior ſit maris motû, dies circiter ſex, & ſi tempus partûs, ſit triplum temporis motûs, & *fœmina* naſcatur vel ineuntê, vel mediô nonô vitæ longævæ, quidni pariter & *mas* longævus *Octavô* naſciturus eſt?

[5] Adverte tandem, ſummum Hipp. omnes ab illô ſeptimi motû malè affici minimè cenſuiſſe; nam, quicunque ægrotat, *inquit*, [6] κατὰ τὴν ἰσχὺν ἑωυτοῦ νοσέει, *pro virium ægrotat modulô*. Ergo, qui neutiquam ægrotarunt ſeptimô, victuri ſunt *Octimeſtres*. Victurus eſt & qui ægrotavit, [7] ἢν μὴ σφόδρα νοσήσῃ, *ſi graviter non ægrotavit*; ſic namque morbô ſuô confeſtim depulſô, integrâ virtutê, *ſibi radicali*, vivaciſſimus prodibit *Octavô*.

[8] Labefactatis, dirutiſque ſingularibus fundamentis illis, reli-

1 Secundum additamentum.
2 *Hipp. de Nat. pueri.*
3 *De Generat. Animal. lib. 4. cap. 6. ubi bina hæc loca, quæ conjunxi, legere eſt.*
4 *Epid. 6. ſect. 8. partit. 8.*
5 Tertium ἐπίμετρον.
6 *Lib.* περὶ γονῆς.
7 *Ex lib.* περὶ ἑπταμήνου.
8 Duûm generûm alii errores refellendi.

reliqua, *ex se jam ruinosa*, collabi necessum est. Pythagoricorum quippe & Astronomorum rationes, ab ipsismet iniquioribus in *Octimestres* Judicibus explosæ sunt, nec est quòd in iis sugillandis fusi simus.

ARTICULUS SECUNDUS.

[1] Res sanè permira, fœtum numeris ita addictum esse, ut fatis concedat nascens *diê Octavî ultimâ*, ita ut inversô Senecâ, *non primus dies*, *sed ultimus det extremum*, nonî autem primâ, victurus egrediatur: Perbellè enim inquiunt, *at non probant*, mensem incipientem, aut etiam περιπλόμενον, [2] necdum confectum, sed affectum, censeri completum. At dicant fidê optimâ, quid tantula morula beneficii fœtui contulerit? Egregia sanè diecula, *albô notanda lapillô*, quæ sic vitam impertiat! Si numerorum rationem subducere lubet, imparem unicè numerum in deliciis à Naturâ haberi, intrepidâ frontê reluctabimur: nam *ludentê naturâ par impar*, ἀρπαζούσης τῆς φύσεως, hócque ἀρπασμῷ gaudentê, omnî diê, æquè parî ac imparî, felices obtingunt & crises & partus. Id fidus rerum eventus iis luculenter commonstrat, qui nec fabulis, nec dictis aliorum circumveniuntur. Quem Pythagoreorum fugit, *sextô*, *qui tyrannus est*, *multos judicans vel ad salutem*, *vel ad mortem*, haud insolentes esse crises? Quem rursus latet, decimestres partus longè suetos esse? Pro superpondiô namque, si numerorum vim ullam expendamus, numerus decem, præcellentî nobilitatê cæteris excellit, hunc quoniam numerando semel adeptis, non datur plus ultrà, nisi ad *monadem* denuò referamur, quæ *monas* duplicata, triplicatáve per *dena*, vagatur in immensum. Verùm, ne vel latum

1 Pythagorei brevibus confutantur.

2 Hanc locutionem sumsi ex A. Gellio Noct. *Attic.* 3. *cap.* 16. Malè ergo sciolus quidam, in hæc verba invectus est, quasi malè latina & Cimmeriis tenebris essent obscuriora.

latum unguem à numerô recedamus *Octo*, nónne is quatenus est quantitas discreta, prorsus otiatur, vi penitùs orbus; aut si quâ energiâ pollet, eâ pollet ob perfectionem, quam intra se includit, utpote constans unitatê, & numerô septem; proindéque Pythagoricis ad *Justitiam* dicitur: Primus enim omnium, solvitur in numeros pariter pares, hoc est, in bina quaterna, singulíque quaterniones rursus bipartitò scinduntur in bis bina. Binis igitur quadratis cubis, inconcussâ stabilitatê stantibus, solidè constat; quatuórque simplicissimis numeris combinatur, quater scilicet duobus, qui duplum quaternarium conficientes, numerum pariunt *Octo*, Naturæ gratum atque tritum. An non tandem, *Octoni menses solares*, numerum septem, quater ac trigesies, *binis cum diebus*, includunt, ac binos anni terminos explent? Quæ dichotomia eburneô stylô notanda est.

ARTICULUS TERTIUS.

1 EXPLODENDI, exibilandique & insulsi Astronomi, cum sui Saturni imperiô, *Octimestribus imprimis*, malè ominosô. Demus gratuiti, regnantê Saturnô, nullum prorsus malevolum ejus aspectum eluctari. Igitur, ubi alius Erro; & conceptui & nativitati dominabitur, nulli in vim sideris *venefici* atque ἰοβόλε, *Octimestres licèt*, istud fatale dominium subituri sunt. At alii sex Errones suis sicut ordinibus regunt, sic & beant sub se natos; *Octimestres* ergo, qui sub iis nascentur, vitæ delicias carpent securi. Præterea, cùm ii sint sex, omnes παιδογόνοι genitores, præ uno saturno παιδοκτόνῳ *infanticidâ*, necessariò deducitur, sexies plures *Octimestres*, fatô functis superstites fore, quàm qui fato concedant. Immò, longè plures, quàm sexies, tuti supererunt, nam reliqui Planetæ cùm sint magis benefici, magisque prolifici ipsô Saturnô, indè contingit ut plu-

1 Astrologi nasô suspenduntur.

plurimi & concipiantur, & pariantur *Octimestres*, sub ipsis singulis genitalibus, quàm sub unô trucidatorê Saturnô. Sed rursus, nónne absurdum astruunt Saturni dominium in omnes conceptus, inque natos omnes *Octavô?* Suppono *Hippiam* concipi hodiernâ hâc aurorâ sub Saturnô; *Calliam* pariter aurorâ concipi crastinâ, dominatum eôdem tenentê Saturnô; an qui deinceps centeni, & in infinitum milleni, mensibus proximis concipientur, fatali subjacebunt Saturno? Quandonam igitur alii Planetæ tenebunt imperium? Quasi verò, *præ Luminaribus magnis*, mereretur ille scelestus, summô imperiô potiri, cæterique Errones, *omnes ad unum*, de cœlô quasi deducti, nihil aliud quàm Saturni solium suspiciant, ac supremum veluti Numen adorent? An qui formantur punctô temporis eodem, eodem propterea temporis excluduntur momentô? An non ubi sexcenti universô terrarum in orbe, temporis hôc minutô pariuntur, ex ipsis alii sunt Septimestres, alii *Octimestres*, alii Nonimestres, alii Decimestres, alii demum Undecimestres? Quî fit ergo, ut nefandus ille Planeta, nec Septimestres, nec alios enecet, sed *Octimestres* unos, qui temporis ipsissimô punctô cum aliis orti sunt, quos spirare sinit? Si qualitatibus maleficis sese à fœtibus abalienat, & inimicatur, omnes ex æquo, non verò *Octimestres* cum delectû, de mediô sublaturus est. Rebus deinde hostilissimi sideris consultius foret, tenelluli ac minutuli embryonis primordiis obfuisse, quàm provectiorem atque vegetiorem, jámque natum, orbare lucis usurâ concessæ. Sed *æquale crimen est*, *impedire hominem nasci*, *ac natum interficere*. Pariter itaque foret homicida Saturnus, primum Nostrî germen si suffocaret, ac pullulans illud si perureret.

Rem expeditiùs exequar, si profiteor, qualitates ejus deleterias è Sapientiorum Scholis sibilô, cachinnóque exceptas, jam pridem exulasse: quin imò, ejus beneficæ, Poëticis encomiis, aureô seculô altum intonuêre. Supersunt igitur, idem in exilium ejiciendæ, Saturni *frigiditas* atque *siccitas*, quibus, vitæ adversis, nascentes, ac vixdum natos *Octime-*

stres

ſtres extinguit. Etenim, nonne permulti validis vitæ principiis dotati, hoc eſt, valentiſſimis calorê nativo, & humore radicali perfuſi, repugnantes illas Saturni vires repriment atque domabunt? Quod ſi uſque adeo laudabilia vitæ principia minime nacti ſint, nonne qui ex ipſis, æſtate vigente, & urente Sirio naſcentur, calore tanto cœlitus adjuti, inimicas illas Saturni qualitates ita repreſſuri ſunt, ut *Octimeſtris* æſtivus vivacior ſit futurus Nonimeſtri brumali? Denique, an non temperatioribus noſtris in Climatis, calidior & humentior aeris conſtitutio *Octimeſtribus* favet, eoſque tutatur funeſtibus ab illis Sideris peremptorii viribus? Nati itaque ſub Saturno, non omnes primum ſimul cum extremo diem ſuum clauſuri ſunt, ſed debiliſſimi quique, rigentiſſimaque hyeme ſati. Verum, generalius liquet quam abſonum ſit, cuilibet [1] *Octimeſtri*, nondum formato, ſed bullanti adhuc, vixdumque ſalienti, veneficum præeſſe Saturnum, *Octavo* rurſus menſe, *ubi fœtus idem, carceris ſui fores perrumpens, prodibit in lucem*, lethifero potiturum Imperio. Vita deinde, medio ſtat plurium in cauſarum concurſu, nec uni infido atque truci Saturno creditur.

Vident ergo, contrariæ ſententiæ fautores, nec ſui eſſe diſpenſare dominia cœleſtium globorum, in hæc infima, nec cœleſtes Orbes, litem inter ſe movere, aut de moderandis regni habenis, aut de illis, vel Saturno committendis, vel eidem ſubducendis; ſuis quippe luminibus, inoffenſo, nec uſpiam interrupto curſu, hanc viciſſim fermentant, fœcundantque terrarum molem.

ARTICULUS QUARTUS.

JAM itaque, lucidiora Aſtrologorum dogmata altiſſima nocte videor involviſſe: mea nunc intereſt, ſtando promiſſis,

1 Hominis primordia ex bulla & puncto ſaliente.

missis, liberare fidem, & *quadruplices* [1] Hippocrateos, super partus periodis, proferre *Majores*, qui meæ de *Octimestrium* vita sententiæ facem præferunt lucidissimam. Aliis igitur, *inquit Hippocrates*,

[2] Ἐς τύπωσιν λέ, ἥλιοι, sive dies 35.

Ἐς κίνησιν ο', sive dies 70.

Ἐς πλειότητα σί, seu dies 210 hoc est, tres hebdomadum decades, seu septem menses tricenarii: Solares enim, aliquot minutis, dies triginta superant, quod notes velim, ne quis argutulus, ἀκριβολογῶν, dictis te subducat.

[3] Aliis, ἐς μορφὴν μέ, seu 45. dies.

Ἐς κίνησιν ος', seu 76. dies.

Ἐς ἔξοδον σί, seu dies 210.

[4] Aliis, ἐς ἰδέαν ν', seu dies 50.

Ἐς πρῶτον ἅλμα ρ', seu 100. dies.

Ἐς πλειότητα τ', seu 300. dies, hoc est, menses 10. exacti.

[5] Aliis demum, ἐς διάκρισιν μ', seu 40. dies.

Ἐς μετάβασιν π', seu dies 80.

Ἐς ἔκπτωσιν σμ', sive dies 240. qui terminus *Octimestrium* est, octies enim triginta dies, numerum explent ducentorum quadraginta dierum vitalium, ut hæc Veterum sententia luculentissimam fidem facit.

Consilii totius rationem exponam. Subolebat mihi ab ipsô liminê, enorme hoc nascendi tempus, cujus causas, *spartam ornaturus seduiò, quantùm in me fuit*, pervestigavi: Nunc meminisse juvabit supremum Legum nostrarum Sancitorem exigere Medicum [6] περὶ λόγους ἀνυστὸν, *verborum copiâ, & leporibus*

1 Veteris ævi Proceres, quatuor in partes secedentes, ponuntur in mediô seorsum, *ex Hipp. lib. de Alim.*

2 Turba.

3 Turma.

4 Cohors.

5. Et postrema amplectenda Secta, contentionis æstuosissimæ licèt auctor.

6 *Lib. de dec. ornatu.* Hippocratem juvit terminorum varietas, quibus non minùs dexterè, quàm gratè simul & eruditè, pro re natâ usus est.

poribus atque gratiis affluentem: Sanctionis ipse tantæ memorabile exemplar, orationis & varietate & venustate, sese præbet, dum variis hic terminis, *significatu pollentibus eodem*, delectatus est. Res tota, in opimam hanc segetem demetendam mox immissa falce, magis perspicue patescet. En nimirum Hippocrates quater loquuturus de *figuratione*, *conformatione*, *delineatione*, ac *discrimine*, partium embryonis, quatuor significantissima verba, *quæ eodem coincidunt*, usurpavit. Τύπωσις quippe, quam alias τὴν πρώτην πῆξιν nuncupat, in eandem nominis significantiam cum μορφῇ, ἰδέῃ καὶ διακρίσει revolvitur. Sic, quater expressurus *motum*, sive *saltum*, vel *trajectionem*, & sedium *mutationem*, ac *migrationem* quasi fœtus ab una uteri parte in aliam, bis usurpavit τὴν κίνησιν, cui ejusdem significationis bina alia subjunxit, τὸ πρῶτον, δηλονότι, ἅλμα καὶ τὴν μετάβασιν. Tandem, *exitum* & *egressum* infantis ab utero, seu *partum naturalem*, & *à matre secessum*, quater quoque expressurus, bis revocavit in usum, τὴν τοῦ ἐμβρύου πλειότητα, *perfectionem fœtus*, quia partum illam necessum est consequi, *u'i plenius mox innotescet.* Illi porro *fœtus perfectioni* τὴν ἔξοδον combinavit univoce, exitus enim infantis ab utero naturæ symmetræ [1] periodicis sanctionibus gaudet, proportionantis triplo tempus partus ad tempus motus. Binis autem illis τῇ πλειότητι καὶ τῇ ἐξόδῳ tertiam synonymam subdidit τὴν ἔκπτωσιν scilicet, oscitantium interpretum scandalum & offendiculum, [2] Missis multorum quisquiliis, quibus hanc illo super verbo litem instructam conspurcant, τὴν ἔκπτωσιν rite & concinne ab Hippocrate, sagacissimo suæ mentis acumine rei naturam penitissime contuente, exaratam profitemur. Nam, haud secus ac fructus ab arbore pendens, maturitate plenus atque distentus, extremo suo retinaculo, seu pediculo, a ramo, *cujus nunc*

1 Hoc dogma bis tetigimus è libris Epidemicis erutum.

2 Ἡ ἔκπτωσις, quid significet, an *abortum*, an *exclusionem fœtus naturalem* expenditur?

nunc pars fuit, prolapsurus humi, sese sua gravitate sejungit atque liberat; sic fœtus, maturitatem octavo, *seu terminum assecutus*, ab utero, cui, *ceu caudici adhæsit*, laxatur undique, sponteque labitur, vel, ut cum Hipp. dicam, ἐκπίπτει, *cadit*, *decidit*, idque natura nequaquam violatà; ipsa namque naturalem illum *casum*, sive *partum*, promovet ac etiam accelerat: Quem etenim, ut indigenam & consanguinalem, secum modo connutriebat, eundem nunc, ceu alienigenam atque hospitem ablactat, semovetque; Imo, ceu gravans & inutile pondus excutit. Ἔκπτωσις itaque, sive *casus* atque *prolapsio*, idem hic sonat ac πλειότης, καὶ ἔξοδος *perfectio*, & *exitus*, quæ naturali tantum & maturo, vividoque fœtui vere quadrant. Hanc veritatem illustro [1] Galeni contextu, ubi loquens de partu naturali, τὴν ἔκπτωσιν usurpat, *lapsum* scilicet, sive *lapsionem*. Meridiana luce clarius igitur est vocem illam apud Græcos optime audivisse ad *partum mere naturalem* designandum.

Quid itaque suo susurro male erudito, Nobis obganniunt, [2] Hippocratem *ibi loci Octimestribus* inimicari, cum econtrario, nusquam amicior, vitales eos nusquam expressius sanciat; his namque quatuor in recensendis modo prolatis sententiis, totus est in naturali, tritaque naturæ periodo, sive totus est in illis enarrandis, quæ natura bene morata contingunt. Ἔκπτωσις ergo, nequaquam *abortus* audiat, ut perperam vertunt. Nec suum Nobis inargute Sabinum, *Ialemô frigidiorem*, textum Hipp. illum lævam in partem [3] (*supinum ut suum errorem, à tanti Judicis ore & criminatione tutetur*) detorquentem obtrudant. Nusquam etenim Sabini verba, in Hip-

1 *Lib.* 15. *de usu partium.*

2 Hip. locum præsumptum *ex lib. de Alim.* Octimestrium vitalitati favere.

3 Sabinum, toto erravisse cœlo, inter exponendum hunccce Hippocratis decantatissimum locum.

Hippocraticis aut excusis, aut MSS. Codicibus, legere est. Sed ea qualia leguntur, *aureo licet exarata stylo*, supine ac oscitanter à Sabino, *ejusque sequacibus*, lecta sunt. Et illinc profecto mirari minime subit, tot Viros etiam graves, *specie recti delusos*, ab illo Sabino, *ceu ab igne fatuo*, in avia quæque deductos, ac in illud erroris barathrum miserè devolutos, combinando nimirum sejungenda; & sejungendo combinanda; nam quod subtexuit Hippocrates, [1] οὐκ ἔστι, καὶ ἔστι, *non est, & est*, indocte copulant cum præcedenti clausula summa, quasi legeretur ὀκτάμηνος γένεσις οὐκ ἔστι, καὶ ἔστι; *Octimestris proles non est, & est. Est* quidem, quia modo nata; *non est* vero, quia jamjam peritura. Unde eliciunt, perinde esse nosci *Octimestrem*, ac non nasci; quid enim juvat, *terris tantum ostendi*, vel lucis usura frui tam concisa. Nobis vero, *quos super hac re*, *Mercurius* benignior *afflat*, verba isthæc, οὐκ ἔστι, καὶ ἔστι, integrum complent sensum; quod si aliis conjungenda forent, sequentibus, non vero præcedentibus copulanda venirent. Illis etenim optimo instituto docet Hippocrates quamlibet de quatuor opinionibus à se prolatis *esse*, & *non esse*, seu *interdum veram esse*, *interdum vero falsam*, quod nostra nascendi tempora sint enormia. Circumcisiori verborum brevitate, dialectice dixerim, quatuor illas propositiones non esse *Necessarias*, sed *Contingentes*, aliasque ita *contingere*, alias autem *non ita*. Hac ansa porro capiendum venire Hippocratem evincimus sequela, qua monemur illos Naturæ terminos multifarios esse, ac pro multimodis sui partibus, *figuratione*, *motu* atque *partu*, vel protolli, vel decurtari. Quoquo autem modo id eveniat, *inquit Hipp.* nec multum hasce Natura periodos prætergreditur, nec multum infra subsistit, sed tota hisce veluti carceribus limitata, & coercita metis, stadia sua tanquam in decursorio emetitur,

[1] γι-

1 Sabini duplex sophisma, *compositionis* unum, *divisionis* alterum, solvitur.

[1] γίνεται δὲ ἐν τούτοισι καὶ πλέω καὶ ἐλάσσω, καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐ πολλὸν δὲ πλείω, ἢ ἐλάσσω. *Isthæc autem*, (figuratio nempe, motus & partus,) *intra tempora contingunt vel longiora, vel breviora, & ex toto & ex parte, non multum autem vel seriora, vel citiora.* Sic alibi verba faciens de prima embryonis configuratione, quæ aut quadraginta duobus, aut triginta diebus fit, ὡς γὰρ, subdit, ἐπιπολὺ ξυμβαίνει, ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ μείονι, ἢ ὀλίγῳ πλείονι ταῦτα διαρθροῦσθαι. *Obtingit quippe vulgo partes intra tempus illud vel paulo brevius, vel paulo prolixius delineari.* Ibidemque loquens de *formatione* & *motu*, eundem inculcat multivagum naturæ cursum, ὡς δὲ γὰρ, habet, ἐπιτοπλεῖστον ξυμβαίνει, *id enim, eo modo ut plurimum accidit.*

ARTICULUS QUINTUS.

[2] Ne, *quæsierim*, operosa manu Hippocratem versato, ut ipsum ab hac, quam Nobis edicit, Priscorum sententia dissentientem exprobres: si namque Octimestribus fuit infensus, id circunspectè, ac prudenter egit, scenæ ut inserviret. Genium enim noverat Græcarum mulierum, quas de *Octimestrium* morte contestatur, quæ [3] οὔτ' ἔργῳ, οὔτε λόγῳ πείθονται, nec rerum eventibus ullis, nec rationum ullo pondere ab adamata mente dimoventur, sed à se notata venditant & obstinate tuentur. Hinc, quoniam penitissimis earum medullis præconcepta isthæc de *Octimestrium* calamitate jam olim insederat opinio, ut superstitem omnem *Octimestrem*, matre inscia conceptum dejerarent, noluit Vir prudens & cau-

1 Verba hæc indissolubili nexu copulantur textui è libello Περὶ τροφῆς, mox in medium adducto.

2 Cur Hippocrates a partibus Octimestrium secesserit. *Ratio prima.*

3 Mulieres, nec re & effectis, nec ratione suaderi, sed suarum opinionum esse tenacissimas. *Lib. de Sept.*

cautus, adversis cum maris fluxu, tum vento, explicare vela, seque æstuoso, ac procelloso permittere mari. [1] Tantæ interim experientiæ, tantæque auctoritatis, ac tantæ fortitudinis Virum decuisset, sua fretum μεγαλοψυχίᾳ καὶ τῇ ὑπεροχῇ θείᾳ, *magnanimitate, ac præstantia* quadam *divina* protritæ illi, atque commentitiæ, quæ vagabatur opinioni, ex adverso constitui. Sed cum in Græcia plurimos cerneret Libitina deciduos, dum in Ægypto triviales obambularent, præcocis illius exitii causas sedulus indagat, & binas illas esse putat κακοπαθείας, à Nobis elevatas, quas identidem perpeti haud sustinent tenelluli Fœtus.

[2] Aliud etiam rei momentum Hippocratem impulit, ut eo loci Octimestribus minus faveret, *numerum* quippe *septem* impense laudaturus, evincere aggreditur, [3] ἀνθρώπου αἰῶνα ἑπτήμερον εἶναι, καὶ ἕκαστα ἐν αὐτῷ, ἐν ἑπτὰ διοικεῖσθαι, *hominis vitam dierum numero septem circunscribi, & omnia in Nobis per septenas periodos dispensari.* Grave idcirco pondus dictis accessisse secum reputat; si *Octonarium* extenuet, natosque *Octavo* repudiet. Verum, ubi rem ex professo divulgat, *Mulieres in gestatione putanda universe falli*, ad ravim usque proclamat: Cur itaque, eas tantum deceptas suspiciose & criminose dicunt, [4] quæ vitales *Octavo* fœtus sese enixas esse jurejurant, illas vero minime delusas, quæ hoc ipso mense præsentaneam [5] Parcarum prædam exclusisse rentur. Dicam ego, vicem rependens, tota eas errare via, quæ nono putant parturiisse vitales, quos *Octavo* peperere. Equidem sancit *Medendi Conditor*

1 Hippocratem oportuisset, Octimestrium esse Patronum intrepidum. Loqui cum vulgo, ipsi fas erat, sed cum sapientibus non scripsisse, fuit culpa grandis.

2 *Ratio secunda.*

3 *Lib.* Περὶ ἀρχῶν.

4 *Lib. de nat. puer.*

5 Ineptum est asserere eas duntaxat mulieres in suo computo decipi, quæ vivaces Octimestres se enixas esse dictitant. *Lib. de Sept.*

ditor Artis, illicitum esse ἀπιστεῖν γυναιξὶ περὶ τῶν τόκων, *fidem circa partus mulierculis detrahere*; sed Edicti sui veritatem labefactat, & propudiosis materculis fidem derogat omnem asserentibus sibi viduis undecimestres natos esse. [1] Quidni igitur fidem tot puerperis non detraheremus, quæ præjudiciis occæcatæ, Octimestres sibi putant ereptos, præsertim cum eæ sint, [2] *confessore Hippocrate*, ἄπειροι τούτων τῶν λόγων, καὶ τῶν πρηγμάτων, *ratione rudes, & rebus inexpertæ*. Ne itaque easdem in ansas, cum [3] *Bonaventura* veniamus, neve ipsis φιλιπποκρατείοις *Hippocratis amantibus* fucum faciamus, largiamur quod res est, *Dictatorem* nempe *Octimestribus male ominosum* * *fuisse*. Sed ejus Manes, *quanquam infra vota nostra*, februabunt Galenici Genii, legere quippe est, [4] τοῖς τιτθοῖς ἐπιγίνεσθαι τὸ γάλα, ὅταν μάλιστα τέλειον ἤδη τὸ κύημά ἐστιν· [5] ac rursus, τελειοθέντων τῶν ἐμβρύων καὶ τὴν τοῦ γεννᾶν ὥραν ἀποβαλόντων, συνεξαίρεσθαι τοὺς τιτθοὺς ταῖς ὑστέραις. Rursus tandem, [6] μασθῶν ἀναίμων τε καὶ λευκῶν ὄντων, τὸν οἰκεῖον χυμὸν πλεῖον ποιοῦσιν, ὅταν ἐπιρρέῃ τροφὴ πλείων ἐν αὐτοῖς· πλείων δ' ἐπιρρέει τὸν ὄγδοον μῆνα τῆς κυήσεως. Achilleum exinde argumentum formato, *Lac gignitur in mammis, ubi fœtus perfectus est, pariendique tempus instat*. Atqui *lac gignitur Octavo mense*: *Mense* igitur *Octavo fœtus perfectus est, pariendique tempus instat*. Præmissarum utraque ex fœcundissimo pectore Galenico deprompta est: Igitur & conclusio ex illis elicienda. Jam si fœtus perfectus est *Octavo*, instatque ejus partus hora, maturum illum, ac *vitalem*, prodire, nemo sanæ mentis, nisi contumeliosus & per-

1 *Lib. de nat. puer.*
2 *Ibidem.*
3 Is enim perfracte & falso, imo putem & mendacitér, asserit Hipp. Octimestribus esse ubique amicum.
* Vid. Præf. pag. 86.
4 *Lib.* 14. *de usu part.*
5 *Ibid. paulo infra.*
6 *Comment.* 5. *in Aph.* 39.

pervicax, inficias iturus est, [1] ἅμα γὰρ τότε παιδία γόνιμα, καὶ τὸ γάλα χρήσιμον, *tunc enim infans natalis fit, cum lac utile incipit esse.*

ARTICULUS SEXTUS.

[2] Quod si instes, vitales quidem *Octimestres* esse, sed Nonimestribus ipsis minus vivaces, tuam in sententiam, *supero Philosophi ductu*, cui τὰ ὀκτάμηνα ζῇ, ἧττον δὲ, *lubens sum iturus.* Evicimus enim, longe alacrius ætatum stadia eos decurrere, qui suis in uterinis præsepibus *nutricatui & robori intenti*, diutius stabulati sunt. Huic ex *ipsissimo puteo erutæ* [3] veritati symphoniaci Polybus atque Diocles, rerum haud insipidi delibatores, τὸν ὄγδοον μῆνα ἴσασι γόνιμον, ἀτονώτερον δὲ πως. *Mensem Octavum genitalem agnoscunt, sed quadantenus debiliorem.* Sic Philosophus ipse, acerrimus Octimestrium vindex, prolatorum in hujus Diatribæ vestibulo rite sciens, [4] πονῦσιν, ait, αἱ γυναῖκες μάλιστα τὸν μῆνα τὸν ὄγδοον, καὶ ἐὰν διαφθείρωσιν ὀγδόῳ τῷ μηνὶ, τὰ ὀκτάμηνα οὐ ζῇ. *Mense præsertim Octavo mulieres ægrotant, atque adeo fœtus suos Octavo si excludunt, Octimestres illi nusquam vivunt.* Ejus circumcisus interpres Plinius, *Gravidis*, inquit, *Octavo mense maximus labor, lethalesque in illis abortus.* Quibus mehercle, ambo hi primæ meæ aciei Primipili, necem *Octimestribus* inferri volunt. At sospites illos prius tutabantur. An una ipsi fronte tutelarii, altera vero sicarii benevoli? Apage tam perfidos homicidas, qui sic dolose suas movent tragœdias, & hosce post siparia trucidant, quibus propalam, & tam clare, modo plauserant. Hinc memet ut expediam, nec in eo quod ex-

1 *Arist. hist. anim.* VII. *cap.* 5.
2 *Loco nempe citato ex* 4. *de gen. anim. cap.* 4.
3 *Apud Plut.* 5. *de plac. Phil. cap.* 18.
4 Genuinus est sensus fusioris textus è 7. Hist. Animal. cap. 4 eruendi.

expeditum eſt, *ceu in ſcirpo*, nodum quæram, totam ego litem componam, ac ſecum ad ſpeciem diffidentes, in gratiam reducam, duplices (*colophonem additurus*) Octimeſtreis ſub oculis ponendo, *Eſſentiales* alios, ſeu [1] *Spontaneos* & *Per Se*, qui nempe, ſemine quod ſponte ſua, (*modo nihil obtigerit inauſpicati*) Octavo menſe matureſcit, ſati ſunt: *Accidentales* alios, ſeu *Symptomaticos*, *&* *ex Eventu*, ſeu *à Caſu*, qui nimirum propter vim externam interturbatæ naturæ offendicula ſunt, atque ſcandala. Tales etenim fœtus immaturi ſunt, & ante tempus à natura præſcriptum, impulſore male proſpero, præmature depulſi. Fide igitur indubitata, partus omnis, a ſanis vegetiſque parentibus prognatus, ſeſe *Octavo*, unius naturæ inſtigatione pellens in lucem, ſalvus & incolumis reputetur, quantum ſcilicet ſpectat ad vim Vitalitatis à partione ſoboleſcentem; nam aliunde quid vetat ipſum concedere fatis, pari infortunio ac vel ſeptimeſtres, vel etiam nonimeſtres. De his ſpontaneis *Octimeſtribus* priora, feliciaque & fauſta, atque vitalia Scriptorum Placita leguntur. At ubi contraria vice, criminoſoque eventu, regularis, ſtataque partio diſturbatur, quid mirum, interruptæ ac violatæ naturæ fœtum, *Octavo* intercidere? Intercidit & univerſe, nec uſpiam ſoſpitatur vi ejectus. De his ergo poſteriora, damnoſaque & peremptoria, in miſellos *Octimeſtres*, à morte redimendos, Decreta, quotquot ea ſint primitus expedita, promulgantur. Qui itaque, ut reſumam ſimul & perorem, ex ſeſe, & cauſis internis, nono naſciturus eſt; aliunde & extrinſecus, *Octavo* ſi paritur, inauſpicato & ominoſe paritur. At quilibet *Octavo* naſcens, à principio ſibi interiori, omnibus externis, (*quæ malis avibus advolant perſæpe*) procul ſemotis, fauſtiſſimo ac auſpicatiſſimo partu, ſanitate ſarta, tectaque excluditur. Hanc frugiferam ſegetem ex Hippocrateis arvis lætus demeſſui, [2] ὅσησιν,

1. *Hipp. de nat. puer.*
2. *Epid. 6. ſect. 8. aphor. 6. & Epid. 2. ſect. 3.*

τιν, inquit, ὐδὲν εἴσω τῦ πεπαγμένυ χρόνυ ἑκάςησι τὰ τικτόμενα ἀπόγονα γίνεται. *Quibus, partionis intra limitatum tempus sinistri nihil accidit, Vitales singulis illis partus contingunt.* Summis igitur cautionibus sibi prospiciant gravidæ, nocivis ne suis pueruli maturitatem prævertant. Maximæ quippe molis est fœtum, frivola satum origine, propitio enixu in lucem promi. Is enim, ludicræ fortunæ & alumnus & partus, ventris alveo conclusus, sexcentis in horas casibus, veluti fluctibus, obvius est. Usque eo deplorata sunt ejus primordia, ut inconstans illa ludibundæ unius arbitrium materculæ, ad omnia præceps, repentina ruina subvertat.

[1] Amota igitur omni opinione præjudicata, compertum fiat animis temperatis haud insolentes esse longævos *Octimestres.* Experimentis gravia suffragantur rationum momenta, quæ non modo hoc ipsum dogma stabiliunt inconcussum, sed ei in speciem adversa, funditus evertunt. Auctoritatibus tandem, si lis dirimenda, aut jurejurando controversia distrahenda, an non Juridice *Hippocratis Majores & Coætaneos*, ejusque Nepotes insuper plurimos, *Aristotelem*, *Cæcilium*, *Asclepiadem*, *Plinium*, *Plutarchum*, & *Galenum*, cæterosque complures, optimis auspiciis, veridicos fatorum augures, fidosque Nobis *Octimestrium* vitæ & sponsores & fidejussores, toti tumultuariæ in *Octimestres* furentum turbæ fortiter opposuerimus. Huic igitur *Experientiæ*, *Rationis*, & *Auctoritatis*, veluti sacratissimo *Tripodi* fatidicæ superpositæ *Phœbades*, genuina φῶτα βίυ, verissime vaticinabuntur,

Omnem sponte nasciturum Octimestrem
fore vitalem.

1 Epilogus.

FINIS.

CAROLO DRELINCURTIO
PETRUS DE VILLEMANDY
S. P. D.

Ultro quidem, *Vir Celeberrime*, officiosissimam illam & ingeniosissimam, quam nobis misisti Doctissimi *Bocharti* Epistolam, nonnullis aliis, quibus nostra Operum ejus Editio ornata est, subjecissemus, siquidem summi illius Viri eruditio, ingenium, candor & judicium in ea non minus eluceant, quam in reliquis; sed tardius certe nobis est transmissa ut convenientem possit inter eas situm obtinere; forsanque congruentiorem sortiretur, si *quintam* libelli tui, quam plerique desiderant, *Editionem* curares, frontique praeponeres. Ut ut sit, remitto ex Auctoris autographo fidelissime descriptam, *Latinoque idiomate donatam*, expectans quid ea in re nobis sis praescripturus. Interea Vale ut mereris.

Lugduni Batavor. 17. *Kal.* *Aug.* 1692.

EPISTOLA BOCHARTI.

Quanquam ex nomine literis tuis subscripto non intellexissem, *Vir Clariss.* te esse *Celeberrimi Drelincurtii* filium, id continuo ex eruditissimo & elegantissimo, quem ad me de *Octimestri partu vivaci* dedisti libello conjecissem, in quo perspicue adeo dignissima Illustrissimi hujus parentis soboles mihi videris,

Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in juvencis, est in equis patrum

Vir-

Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promovet insitam;
Rectique cultus pectora roborant.

Et certe, quanquam a natura excellenti ingenio sis donatus, liberalis tamen institutio, laborque & studium eo usque ingenitas dotes auxerunt, firmarunt ac ornarunt, ut nullatenus dubitetur, quin eundem inter Medicinæ Doctores, quem Doctissimus & piissimus pater inter Evangelii Præcones jam habet locum, mox sis habiturus. Revera quidem rationes quibus in astruenda opinione tua uteris multæ sunt, densatæ & validæ, *hæret pede pes, densusque viro vir.* Stylus quoque elegans & floridus, ipseque ego expertus quam vim ad persuadendum habeant, antequam enim scriptum tuum legissem omnes partus Octimestres, *indicta causa*, morti adjudicabam, sed deinceps mentem illam abjudicaturus sum, nec per me stabit, quin *Octimestres* illi fiant, si verbo des veniam, *Octogenarii*; quæ meta est ultima, quam & *David* & *Mimnermus* Poëta humanæ longævitati præfigunt.

Deum supplex veneror, cum Venerandus parens, tum ipsemet Tu, illam transgrediamini; utrique porro famam conciliet, illi in *Ecclesia*, tibi in *Rep.* florentissimam, quum ex æquo nati sitis ambo ad salutem humano generi mediis minime vulgaribus, ille *animo*, tu *corpori* procurandam. Id votis ardentibus optat, qui tui in perpetuum cultor futurus est devotissimus,

Cadomi 5. Kal.
April 1663

SAMUEL BOCHARTUS.

CAROLO DRELINCURTIO,

Medico Regio,

PETRUS DU BOSC

S. P. D.

Nequit meus animus ſeſe diutius continere quin in gratiarum actiones erumpat pro pereleganti Diatriba, qua me condecorare dignatus es. Ipſam certe magna cum voluptate ſedulus legi, & totum me in admirationem illa traduxit, cum viderim te Unum tot innocuos & inſontes partus, ab ipſa morte, quam ipſis ſeveri & iniqui Judices irrogant, tam acriter vindicaſſe.

In tuo autem opuſculo pondera rerum & acumen ingenii ita decertant ut Lectorem tuas in partes undique pertrahant; aſſenſum enim ubique cogis, nec ullum pateris refractarium, quin ipſum evincas atque perdomes, ac etiam per triumphum ducas, Nec modo quibuſvis vel pertinaciſſimis animis tua dogmata perſuades, ſed lectorem tuum mire delectas verbis tuis electiſſimis atque mellifluis; & certe ſi tuis *Ægris Præſcripta* dulcedine tanta delibuta ſint, ægrotare juvat & volupe prorſus eſt tuas in manus incidere, potioneſque tuas ſorbillare. *Ars* ergo tua, penes te facundum, nuſquam eſt *Muta*, ſed vivaciter & jucunde ſonora, atqua ita non in caſſum auguror ſcriptionem tuam tantæ celebritatis apud Medicos futuram eſſe, quantæ Scripta Paterna Theologos inter. Quoniam autem iſthæc elocutio mea omni alio præconio major eſt, conſequens fit ut nihil ſubnectam præter animum in te gratum, tuique Nominis ſtudioſiſſimum.

Cadomi Nonis Aprilibus 1663.

Ei-

Eidem, Professori jam creato, & suos Octimestres tertium vulganti.

Dignissime Vir & mihi perquam observande.

Gratias tibi ago quas possum maximas cum pro dono literario liberaliter mihi impartito, tum pro prolixa & immerita in me humanitate, cui quid rependam, in præsenti non invenio, paratus tamen officiis vicem reddere.

Diatribam tuam magna cum cura ruminatus sum ut veritatem experirer ejus quod Encomiastes tuus *C. Sponius* non infeliciter de te præcinuit, & pro donis, divinitus tibi concessis, vere χαίρω καὶ συγχαίρω σοι. Deum precor te animo & corpore sospitet, quo viva voce & scriptis rei Medicæ Cultores diu multumque beare queas.

Tuus omni officio.

Trajecti Batavorum. III. *Non Mart.* CIↃ IↃC. LXIX.

GISBERTUS VOETIUS.

E I D E M.

Professoratum tibi nuper & merito, *Vir Clariss.* gratulatus sum; nunc vero arctius astringor ut lætitiam meam tuum in sinum rursus effundam ob elegantem illam atque jucundam, plurimoque judicio subactam Dissertationem tuam de *Partu Octimestri.* Illa certe tota tuum illustre Nomen spirat, & eruditionem tuam immensam patefacit. Exinde igitur non est quod dubitem te florente, floridam quoque fore Acad. tuam, nam uti tu summo futurus es ipsi splendori, sic ipsa tibi gloriam atque famam conflatura est ingentem, sicut istud sub cœlesti nutu, animitus tibi voveo,

Groningæ Kal. Maii 1669.

SAMUEL MARESIUS,
S. S. Theol. Prof. Primarius.

EIDEM
FR. BURMANNUS
S. S. Theolog. Professor.

Eruditionis tuæ lumen, Vir Conspicue, perquam splendidum, quod perspectum abunde habebam, cum volueris ex scriptis ipsis penitius certiusque cognitum mihi atque exploratum, debeo certe profiteri hærere mihi animum quid primum, quid deinceps, quid postremum magis in te mirer & laudem. Omnia tam erudite, tam eleganter & tam aperte absolvisti, ut videaris ea novisse & in numerato habere, quæ humanum captum superant. Tu quippe abstrusissima quæque sedulus rimaris, & fideliter patefacis, nam quod alii hæsitanter & inerudite fecerunt, tu solide atque nervose executus es; rem enim tuam è fundamentis plenissime eruis, & ab ovo ad pullum oculatissime deducis, illoque nomine sanctioris Medicinæ Cultores æternum tibi devinxisti. Me quod attinet, quum aliud mihi non detur nisi ut præstantissimas illas animi tui dotes venerer, studio & curæ maximis semper erit, ut quantus earum admirator sim omni opere præstem. Tuam interim Dissertationem, quam attente legi atque relegi, & quæ profundam redolet doctrinam atque judicium acre, & rerum usu plene subactum, in parte non abstrusa Bibliothecæ meæ exponam, ut in viva hac spirantique ingenii tui pereruditi imagine te assiduus contempler. Vale Vir præstantissime & de egregio publico ultra mereri perge præclaris illis animi tui, mire fœcundi, monumentis.

Ultrajecti. Nonis Martiis. 1669.

EIDEM,

ISAACUS VOSSIUS

S. P. D.

Venerandi Parentis tui plurimum ſemper ſuſpexi merita, ut vero tua etiam nunc ſuſpiciam, *Vir Clar.* facit eximia tua eruditio, illa quîdem fama ex parte mihi cognita, ſed cujus longe certius indicium dederint mihi præclaræ tuæ de *Octim. Partu* Obſervationes. Legi illas ſumma cum voluptate, & ut Academiæ, cujus præcipuum Ornamentum merito haberis, ita quoque mihi plurimum gratulor de honore quo me afficis, cum me dignum exiſtimas, quem amoris & benevolentiæ tuæ vinculis cupias tibi obſtringere. Vellem ea virtus mihi adeſſet, qua pro tam ſingulari favore gratum me præſtare poſſem, idque ſaltem efficere ut nec te tui de me judicii, nec noſtri unquam pœniteat obſequii.

Cæterum allaboraturus ſum ut cognoſcas ex iis qui eruditioni tuæ favent, neminem eſſe cui cultu & obſervantia concedam. Vale, Vir eximie.

Hagæ. 1. Aprill. 1669.

EIDEM.

Clariſſ. & Celeberr. Vir,

Næ tu plenus es officii & humanitatis homo, & iis virtutibus; quibus veſtra gens alios antecellit, ſic emines, ut cæteris omnes Gratias videaris præripuiſſe. Quid enim fieri poteſt humanius & amabilius, quam quod tu, cum tuis &

& literis & donis omnis elegantiæ & deliciarum genere ita conditis ut me excitent ad admirandam ingenii tui præstantiam & suavitatem. Tam multa enim abscondita ex abdito naturæ sinu profers, tam multos viros eximios tam docte refellis, ut omnes qui rerum latentes caufas cognoscere cupiunt, tibi plurimum se debere semper sint professuri, nisi livore suffusam, vel occæcatam ignorantia mentem gerant, Tu enim ex tenebris eruisti quæ ignorabant omnes antehac. Errores aliorum sic discussisti ut omnis dubitandi via sit in posterum cunctis præclusa. Tibi igitur de tam felici ingenii tui fœtu gratulor, & nobis gaudeo. Me sane & plurima a te didicisse, & multum tibi pro tua in me benignitate obstrictum esse semper præ me feram, & studiis, officiis, observantia, tibi, aliisque testatum faciam. Vale, Vir singularis, & Acad. nostram, cujus decus es conspicuum, exornare perge.

Celeberrimo Nomini tuo devotissimus,

NICOLAUS HEINSIUS.

Hagæ Comit. Idid. April. CIↃ. IↃC. LXIX. *Anni Dionysiaci.*

F I N I S.

LA LEGENDE DU GASCON,

Ou la Lettre de

CHARLES DRELINCOURT, *à Monſieur* PORRÉE,

Sur la méthode, pretenduë nouvelle, de tailler de la pierre.

AU LECTEUR.

Mon Epître précédente justifioit la publication de cet écrit; celle-cy en justifiera le titre. Mr. Porrée m'écrivit, qu'on publioit en Normandie, *la Canonisation d'un Saint nouveau*, qui guérissoit divinement de la pierre. Il me conjura de luy en faire *la Légende*. J'eus beau m'en excuser, il me fallut céder à ses instances, & luy faire toute l'histoire du prétendu faiseur de miracles. Si les Devots s'en formalisent, j'en suis marry; mais je ne puis y remédier, ὃ γὰρ γέγραφα, γέγραφα. NESCIT *vox missa reverti. Volet igitur irrevocabilè verbum*, *.

*LA LEGENDE DU GASCON,

A MONSIEUR PORRÉE

Médecin à Rovën.

MONSIEUR,

Je répons à votre ſouhait ardent & redoublé, & je vous fais la Légende du Gaſcon. Elle eſt trop peu de choſe, pour la refuſer à un perſonnage, qui eſt l'un des ornemens du Siécle, & qui, dans mile occaſions, m'a communiqué des penſées dignes de l'immortalité. Si cette Légende, n'éſt ni *belle*, ni *ſainte*, c'eſt que je manque de loiſir pour l'embellir, & que ſon ſujet n'a point fait de miracles pour mériter l' Apothéoſe; mais elle eſt franche & ſincére, car je n'y déguiſe rien, VERITAS LICET ODIUM. *Sed ad rem, & quidem Atticâ lege*, ἄνευ προοιμίων τε καὶ παθῶν.

Prémiére Partie.

Sur la fin de Juin dernier, il parut icy avec éclat, un certain Opérateur de *Cauviſſon*, ce Bourg ſi célebre par l'Hiſtoire de *Naugaret* & de *Boniface huitiéme*, *qui Marte & Arte*, *imò*, *facinore quovis*, *uti Domitius Afer*, *clareſcere properus erat*. A l'ouïr ſe vanter, & à le voir piater, on eût dit, qu'il atendoit les honneurs d'un triomphe, tant pour ſes exploits dans les ſoulévemens du bas-Languedoc, que pour ſon adreſſe, *à abatre la cataracte*, *à traiter de la hergne*, *& tirer la pierre*. Mais je laiſſe là ſon humeur *Martiale*, auſſi bien que ce qu'il dit, qu'il ſe jouë d'une *cataracte*, & qu'il la fait danſer ſur la pointe de ſon aiguille, comme on fait un pois au bout d'une ſarbatane; *ôtant*, ou *donnant* ainſi à ſon gré, l'uſage de la lumiére, ſelon qu'il porte cette perle opaque, ou au devant de la feneſtre de l'œil, ou au bas & aus côtez de l'iris. Je le laiſſe d'ailleurs, *hargner* tout ſon ſou, avéque ceus à qui il réduit le boyau, afin que je vienne à *ces pierres*, qu'il taille ſi artiſtement, que de *brutes* & de *fauſſes* qu'elles ſont, il en fait *d'éclatantes* & de *fines*, dont il orne ſes doigts.

Le prémier bruit qui me vint de luy, fut éclatant. Il fait qu'il ſe tient conférence chez *Mr. Bourdelot*. Il eut l'audace, en la préſence de S. A. de Condé, d'y étaler les découvertes, qu'il prétend avoir faites *depuis quatre ans*, *de l'extraction du calcul*, qu'il tire d'une métode *bien plus pronte*, dit-il, *bien plus ſeure*, & *bien moins douloureuſe*, que celle du *grand apareil*, qu'il a pratiquée pendant vint ans. Cét illuſtre Prince écouta avec d'autant moins de péne, le débit de ce mauvais Orateur, que S. A. ſe tient toûjours ſur la défenſive contre cette cruëlle & inſolente néphritique, qui luy a livré de ſi rudes aſſauts, lors même, que tant de miliers d'hommes fléchiſſoient ſous ſes ordres. Cet operateur combla l'aſſemblée d'étonnement, par l'éfronterie qu'il eut d'aſſurer ſa taille *ſur*

l'un & sur l'autre séxe, quelque corpulence qu'on ait, & quelle que puisse estre la grosseur de la pierre. Or, voicy comme il s'y prend.

Il se moque de tous les remédes préparatoires; en quoy il est apuyé du [a] bon sens, pourveu que ce qu'il dit sans restriction, soit borné dans un legitime usage *Medio tutissimus inter utrumque tenens.* Je ne rejete donc pas absolument avéque luy, ce que les autres font: mais je répugne à *épuiser* par de grans remèdes, le peu de vigueur d'un malade, déja *épuisé* par les douleurs, & je m'abstiens alors, de le faire tailler le sur lendemain, & de la purgation, & de la saignée, réïtérées. Je crains d'ailleurs, *& avec raison*, les désordres qui en arivent, par le penchant qu'ont les humeurs émeuës, à se jeter sur les parties qu'on incise, & qu'on irite de plus belle, tant par *l'extraction de la pierre*, que *par les instrumens* qu'on y porte. C'est pourquoy, j'a prove fort, que le Gascon n'ordonne à la veille, qu'un lavement, & le passage du rasoir par dessus le périnée. Le matin suivant, il vient fort souple de ses doigts, & fort enjoüé; [b] il réjouït son malade, & l'assure de la *prontitude*, & si je l'ose dire, de *l'insensibilité* de l'opération. Il le fait seoir sur le croupion, au bord ou d'une chaise, ou d'un lit, & luy introduit dans le fondement le *doigt indice*, & celuy *du milieu*, de la main droite, bien huilez & bien rognez, qui trouvent la pierre d'abord, & sans tâtoner beaucoup, *car ils en conoissent les nids & les taniéres*; ils l'abatent, & l'asujétissent au *col de la vessie.* S'étant assuré sa proye, il fait faire un tour de chambre pour précipiter la pierre [c] encore plus dans le col de la vessie,

a Celse luy-même, ne parle que de la diéte, dans son ch. 26. du livre sétiéme.

b *Ie parle de ce qu'il fait, lors qu'il suit sa routine, & non pas de ceus qu'il taille à l'improviste.*

c Que Celse soit l'auteur de ce procédé, il apert par ces paroles, *Ambulandi verò, inter hæc, exercitatîone utatur, quò magis calculus ad vesicæ cervicem descendat, &c.*

ſie, puis un [a] valet s'aſſied vis à vis de la lumiére, ſur une chaiſe à dos, de moyenne hauteur, & ayant un drap redoublé ſur ſes genous, il incline le dos de ſon patient ſur ſa poitrine, & luy embraſſe le ventre à mains jointes, avec de gros toupets d'etoupes, pour mieus comprimer dans l'ocaſion. Cependant, deus perſonnes écartent & élévent les cuiſſes, *ſans ligature*; puis l'Opérateur, qui n'a ni tablier, ni aucun autre apareil, que ſon biſtoury courbe, *ſuos* [b] *ungit indicem & medium lævos, præciſis unguibus*, qu'il coule dans le fondement, pour reprendre ſa piſte. D'abord qu'il l'a repriſe, il fait comprimer le bas-ventre, & alors, s'il ne peut dénicher la pierre de ſes deus doigts, il y en fourre *trois*, & quelquefois *quatre*, qu'il pouſſe juſqu'aus ventres du *thénar*, de *l'antithénar* & de *l'hypothénar*.

Tenant ſon homme empalé de la ſorte, il recourbe fortement les phalanges des ſes doigts vers les parois du *rectum* contiguës à la veſſie; il redouble ſes compreſſions, & au travers des trois tuniques de ce boyau culier, & des trois autres de la veſſie, *qui le plus ſouvent ſont ſcirheuſes*, il découvre nétement, *dit-il*, tout ce qui s'eſt formé dans cette malheureuſe matrice. C'eſt alors, qu'il ſe vante, & de la manier, *toute pleine qu'elle eſt de ſon fruit pierreus & maudit*, comme il feroit un gand entre ſes mains; & de juger du nombre, de la figure, de l'âpreté, de la poliſſeure, de la moleſſe, de la dureté, de la groſſeur, du poids, de l'adhérence, & des niches, enfin, de toutes les Pierres. Sa veuë eſt ſi perçante, qu'il en devine ſouvent la couleur. Maitriſant la pierre ſi fort à ſon gré, il l'améne, *dit-il*, au *ſphincter*,

a *Homo prævalens & peritus, in ſedili alto conſidit, ſupinumque eum & adverſum, ſuper genua ſua, coxis ejus collocatis comprehendit, &c.*

b *Medicus deinde, diligenter unguibus circunciſis, atque ſiniſtrâ manu, duos ejus digitos, indicem & medium, leniter priùs unum, deinde alterum, in anum ejus demittit, &c.*

cter, il [a] l'y place du bon biais, il l'y tient sujéte, il renforce ses compressions, & sans perdre haléne, il détourne le col de la vessie, & la pierre même, vers *le petit trochanter gauche*, & l'y force le plus qu'il peut, tandis que de sa main droite, il tire la peau du *périnée* vers le *fémur dextre*, où il la retient de son pouce gauche qu'il a libre.

Cela fait, il incise du bistoury qu'il tenoit à la bouche, & forme une playe en [b] *demy-lune*, dont les cornes regardent le *col interne du fémur gauche*, il l'aprofondit de haut en bas, sur l'un des *érecteurs* en la partie gauche du *périnée*, en viron à un doigt au dessus de *l'anus*, & à un pouce prés du *raphi*, pénétrant jusques à ce qu'il entende un certain *cric-crac*, [c] qui se fait de la rencontre de son instrument sur la pierre, où il imprime les traces de son bistoury, afin que rien n'échape aus ateintes de son trenchant. Il comprime de nouveau, & l'abdomen, & l'intestin, & pour lors, si la pierre ne luy saute pas au collet, comme il se vante, que cela luy est arivé en Espagne, il y porte, *dit-il*, son doigt indice, & la tire [d] sans autre mystére, quelque grosse qu'elle soit, en la personne la plus grande & la plus épaisse. [e] En *hominem ovantem*, il chante le trionfe, & sans lâcher prise il prétend qu'il fourre son doigt *indice* jusqu'au fond de la vessie, & qu'il la nettoye nette comme une perle, *car c'est ainsi qu'il en parle.* [f] Mais enfin, il quite prise, afin que le col de la vessie,

a *Sinistræ digiti, deorsùm eum compellunt, donec ad cervicem perveniatur, &c.*

b *Cùm jam eò venit, ut incidi super vesicæ cervicem, juxta anum, cutis plagâ lunatâ usque ad cervicem vesicæ debeat, cornibus ad coxas paulùm spectantibus, &c.*

c *C'est le terme dont il use.*

d *Cùm verò patefacta est via, in conspectum calculus venit, &c.*

e *Ipse si exiguus est, digitis ab alterâ parte propelli, ab alterâ protrahi potest.*

f Ni *Méges*, ni *Ammonius* n'y ont rien entendu, *le Gascon* seul mérite le sur-nom *de Lithotôme.*

veſſie, qu'il venoit de forcer hors de ſon aſſiéte, retourne comme un reſſort débandé, & reprenant ſon prémier poſte de *gauche a droite*, s'éloigne d'un pouce, d'où il étoit quand il l'a inciſé; la peau reprend d'ailleurs ſa ſituation, qui eſt *de droite à gauche*; de ſorte que celle qui eſt en ſon entier, ſe remet par deſſus la playe de la veſſie, & ainſi l'urine venant à couler par ſes goutiéres dans ſa citerne, & n'y trouvant que ſon iſſuë naturelle, ſuit cette vieille, route, ouvre le ſphincter, & s'écoule par ſon canal d'un cours régulier & indolent. C'eſt icy, qu'on s'écrie, *ô ſagacem induſtrii viri genium!* Cependant cette invention n'eſt pas toute de ſon cru, car il y a plus *de ſeize* [a] *ſiécles* qu'on s'en ſert pour tirer le calcul de l'ouréthre.

Le malade ſe léve, & fait un pas ou deus, ou bien il ſe ſecouë tout le corps en joüant des jarrets, afin que par ce mouvement [b] la paye ſe dégorge plus net. Il ſe remet au lit, où le Maître-Valet, luy aplique ſur ſa playe une maſſe de fleur de farine, liée de blancs d'œufs, & il y entaſſe par deſſus, un monceau de farine ſéche, puis il luy bande la playe & les cuiſſes, & il le tient couché ſur le dos. Le lendemain on léve ce prémier apareil, pour y mettre un myſtérieus emplâtre, quit fait des miracles, car il éxente, *dit-on*, de canule, de tentes & d'injections, & garentit de fiévre, de fiſtule, & de tout ſiniſtre évenement. Mais à quoy bon traiter de ſecret, *quod eſt in propatulo? An ut ſtultorum mens irretiatur?* Veu que ſelon le Gaſcon même, il n'y a icy à guérir, qu'une legére inciſion en la peau: car l'intérieur ſe conſolide par le baume de la nature, qui eſt le

a En éfet, Celſe dit en propres termes. *Cutis extrema, quàm plurimùm attrahenda, & tum cutis remittenda, ſic enim fit, ut inciſum colem, integra pars cutis contegat & urina naturaliter profluat.*

b *Calculô evulsô, &c. ſinere oportet ſanguinem fluere quò minor inflammatio oriatur, atque ingredi quoque cum paulùm non alienum eſt, ut excidat, ſi quid intùs concreti ſanguinis manſit.*

le sang. J'avouëray pourtant, *si l'on veut*, que l'auteur de ces merveilleus éfets ne peut être que [a] *Divin*, ou du moins, que *Paracelsique*, car il en a les caractéres si confus, qu'il faut une intelligence aussi débrouïllée que la votre, *Monsieur*, pour les discerner. Notez, que la supuration est icy inouïe, mais que la cicatrice y est trés-fameuse & trésprонte.

Voicy ma pensée sur sa taille des Pucelles Je l'étendray en la langue des Romains, qui est plus libre que la notre, pour toucher ces mystéres.

[b] *Digitos suos salaces & improbos in sinum pudoris, lascivè & nequiter adigit, sicque innubæ cristas terit, ipsa virginalia claustra rumpit, honestatêmque petulanter & indecorè delibat; pudibundum quippe & acceptissimum pudicitiæ ocellum*, vix hiscentem, *illiberaliter & protervè legit atque decerpit. Imô*, eum sinat licèt, *en rubentem ejus gemmantémque calycem, amicissimò gemmarum connexu conjunctissimum*, necdum hiantem, *præmaturè explicat & diffundit, turpiter aperit & sejungit & procaciter abalienat atque dissociat. Dejerares*, sed iniquè, *jura violata mariti; castum quasi amiserit insons virgo, pollutô corpore florem, quem uni fas est conjugi*, sub hymenæi lucem, *fœcundante carpere & contemerare virgâ. O Puellam malè fortunatam, mariti ignaram*, ominosô calculô nuper prægnantem, *cui gratissimi recèns florebant flosculi, sed cui digiti nocuére protervi, dum inconcessos criminosè & damnosè simulant hymenæos, quò citiùs* petræam fœturam, *infaustâ de matrice revellant*!

Ce Gascon se voulant faire valoir, se fit metre sur nôtre Gazette rimée, dont je vous envoye *la palinodie*. [c]

La

a *Emplastrum illud quippe est, vel Divinum, vel Paracelsi.*

b *Sed Virgini subjici digiti tanquam in masculo, mulieri per naturalia ejus debent*, nous dit Celse, mais le Gascon se môque de la pudeur de ce Payen.

c *Environ deux mois il-y-a,*
Suivant que l'on m'en suplia,
Et que je crûs la choze vraye,
Qui n'étoit, pourtant, qu'une baye,

La renommée elle-même répandit son estime avec tant de passion, que plusieurs portérent ses intérets avec chaleur, & en vinrent jusqu'au mensonge pour le rendre illustre. Cessez donc votre étonnement, *Monsieur*, car dans Paris même, le bruit a couru entre les femmes, qu'il tiroit la pierre aus hommes sans les tailler. Les plus sensées ne parloient que d'une legére ouverture dans l'aine: & , parmy quelques Artistes, l'erreur a eu la vogue, qu'il incisoit entre les *Piramidaus*, & qu'il tailloit *à la Franconiéne*. Les autres, qui savoient, qu'il opéroit *au petit aparoil*, se le figuroient comme s'il eût eu *des mains Royales:* mais au fond, il a les doigts courts, nouëus & pleins de verruës.

On me trovoit stupide de ne point encenser à l'idôle. Je disois que *Celse* m'avoit apris qu'entre les Romains, on tailloit de la sorte il y a *plus de seize cens ans*. Là-dessus, je fis un *nœud Gordien*, qui est encore à dénouër.

L'antiquitë a connu la taille dont le Gascon se sert: Or ni elle, ni le siécle, n'a pu, & ne peut encor' aujourd'huy, s'en servir aus grand's personnes, *sur tout, quand elles sont fort charnuës & fort grasses, & que la pierre est fort grosse & fort adhérante.* Cette taille n'est donc pas faisable sur chaque

Je parlay d'un certain Mortel,
Bordelois, ou soy-diz ant tel,
Qui pour bien extirper la pierre,
Qu'une vessie humaine enserre,
Dizoit, sous le rond du Soleil,
N'avoir jamais en de pareil,
Sa metode, ou bien sa maniëre.
Etoit d'incizer le derriëre,
D'où retirant son poing sanglant,
Il faizoit, ce dit-on, semblant,
(Finesse étrange, & non commune)
D'en avoir atiré quelqu'une
Du triste & douloureux endroit:
Mais celle qu'alors il montroit,
Et dizoit avoir arachée,
N'étoit qu'une pierre cachée
Dans sa manche, ou bien autrement,
Qu il supozoit subtilement;
Et quand il voyoit bien du monde,
De trop prés observer sa sonde,
Ne pouvant, dans son action,
Faire de supozition,
Il jouroit Saint Pol & Saint Pierre,
Que le malade étoit sans pierre,
Comme il fit assez hardimant,
A certain bon vieillard Normand,
Auquel Collot, *un autre Maître*
Habile autant qu'on le peut être,
Qui

que sujet; & par conséquent, le Gascon peut bien étre toûjours *un tireur d'or*, [a] mais non pas toûjours *un tireur de pierres.*

On me nia, & que *Celse* eût les particularitez de cette taille, & qu'il fût si *ancien* que je le fais. Je les convainquis, tant par la lecture du [b] *textêmeme*, dont j'ay chargé les marges de cet écrit; que par [c] *Quintilien*, qui sans un esprit Prophétique a cité notre Celse. *Celse* étoit donc, ou son Contemporain, ou l'un de ses Prédécesseurs. Que ce soit l'un, ou l'autre, j'ay le gain de ma cause, car on fait que ce Rhétoricien Espagnol fut amené à Rome par *Galba*, & qu'entre cet Empereur & *Tibêre*, il n'y a eu que *Néron*, que *Claudius* & que *Caligula*, dont les regnes ont éte courts. Décidez si j'ay tort, vous *Monsieur*, qui étes un arbitre si équitable, vous avez la positive du Gascon toute pure, & je va vous donner en substance le reste de sa Légende.

Se-

Qui devant grand monde opéra,
Une adroitement il tira,
Que pluzieurs Gens virent en foule,
Plus grosse qu'un gros œuf de poule;
Ce qui fit juger le Gascon
Etre un fort ignorant dragon,
Qui pour fuïr l'ignominie,
Faussa dans Paris compagnie,
Et, dêtalant de ces quartiers,
Rétrograda très-volontiers,
En s'en retournant sur sa piste;
En son adroit Antagoniste,
Qu'on nomme Hierôme Collot,
Fort esti né du Sieur Vallot,
Médecin du ROY nôtre SIRE.
(En être estimé, c'est tout-dire)
A fait fuïr ledit Raeux,
Qui n'a de rime que Chiaoux;
Ayant berné ses piperies,
Et découvert les fourberies
De cet Opérateur falot:
Car, enfin, le susdit Collot,
Est un des Exerts de la Terre
A tailler & tirer la pierre,
Etant pour sa capacité,
Habilité, dextérité,
Le plus recherché des Provinces,
Et des Grands Seigneurs & des Princes.

a Milvinis suis unguibus emungens ægrorum crumenas.

b *De Celse* au ch. 26. du liv. 7e.

c *Liv.* 3. *c.* 1. ou il traite notre *Celse* d'ANCIEN. Or s'il étoit déja *Ancien* du tens de *Galba*, il s'en suit nécessairement qu'il vivoit il y a plus *de Seize Siécles*. Remontez si haut qu'il vous plaira, vous rendrez ma cause d'autant meilleure.

Se-

Seconde Partie.

Le narré que fit le Gascon chez *Mr. Bourdelot*, frapa l'imagination de la plûpart, qui luy aplaudirent en s'étonnant de l'abus des siécles passez, où l'on a mis à la taille du *grand apareil*, tant de gens, qu'on devroit, *selon cette* nouvelle, *mais* fausse *pratique*, avoir taillez au *petit apareil.* Sousombre donc, quils concevoient clairement ce qu'il leur posa en fait, ils crurent l'opération trés-faisable, & aquiescérent à quelques solutions Gasconnes des doutes qu'ils proposérent.

Pour moy, je ne voy pas comment en un homme fort gras, fort charnu & fort grand, il peut ateindre le fond de la [a] vessie, quand mêmes elle est toute amoncelée & toute contractée vers son col aprés la miction.

2. Je vois encore moins, comment à travers le rectum, il peut gourmander la vessie à son plaisir, elle qui n'est plus, ni mince, ni souple comme auparavant, mais gonflée & durcie, souvent mesmes scirheuse & caleuse par le fray continuël de la pierre. Se jouë-t-il de nous, de dire qu'il la tourne à sa discrétion, & que sans la blesser il la ramasse toute, comme *en un bloc*, contre une pierre truseuse, âpre, inégale & toute hérissée de pointes, l'amenant captive & chargée de son fardeau, jusqu'à l'entre-fesson, & bravant de la sorte, l'adhérence trés-ferme, & l'union trés étroite qu'elle a avec là gros boyau?

3. Je ne trouve point de repartie solide, ni sur l'impossibilité de porter le doigt au fond de la vessie pour la nettoyer, & pour en tirer sans crochet & sans tenêtes, une pierre qui

a Car lors que Celse a dit, *digiti ad ultimam vesicam dantur*, ce n'estoit qu'à l'égard des enfans, & non pas des adultes, comme il s'en explique luy-même.

qui eſt groſſe, *ſur tout, quand elle eſt adhérante, & comme fraiſée par der caroncules*, ni ſur quatre autres points, que je toucheray plus au long, *ſavoir, ſur l'excretion de l'urine ailleurs que par la playe*; *ſur le manque de ſang dans l'urine aprés la taille*; *ſur la continuation des ſymptômes*: ni enfin, *ſur les pierres qu'on trouve encore dans le veſſie, aprés que le Gaſcon a taillé.*

4. Je ſoutiens que c'eſt crever un homme, que de luy faire des compreſſions, telles qu'il en faut faire de néceſſité, ſoit pour abatre la pierre, ſoit pour contraindre la veſſie de deſcendre toute au périnée, comme *le Gaſcon* en fit *au Normand*; juſques-là, qu'il ſembla luy porter le nombril ſur les vertébres des lombes.

5. Je maintiens, que c'eſt étre boureau, que d'enſanglanter toute ſa main dans le fondement, & que de recourber ſes doigts ſi violemment contre des tuniques ſi ſenſibles, que celles du rectum & de la veſſie. Et véritablement, c'eſt outrager la nature, que d'entre-ouvrir ainſi un homme, & que de forcer les *portiers* qu'elle luy a donnéz: Veu que d'une telle dilatation de toutes les fibres de l'anus, les excrémens s'écoulent involontairement, comme fait l'urine aus filles & aus femmes, qu'on a trop dilatées en leur tirant la pierre. Et mêmes, j'ay vu *au Normand* une cheute entiére *du rectum*: Outre que ſes *hémorrhoïdes* ſe ſont ſouvent débordées, & m'ont fait voir comme autant de torrens de ſang.

6. A quelle fin le Gaſcon portet'il ſes doigts dans le fondement, avant que de ſituër ſon ſujet pour le tailler? *An hîc latet anguis? ſicne tegitur dolus*? Car ſi l'opération le requiert, que ne le fait-il à tous ſes patiens, *du moins par mine & par beauſemblant?* & non pas ſeulement à ceus qu'il a inciſez en ſe joüant, & que je prouve qu'il a fourbez.

7. Pourquoy expédie t-il les uns, en moins de deus, ou de trois minutes, & tien-t-il les autres plus de [a] trente? C'eſt qu'il

a C'eſt à dire *plus d'une demy-heure*: car je conte *ſoiſſante minutes* pour *une heure entiére.*

qu'il fourbe ceus-là, & qu'il taille ceus-cy.

8. Pour un ſurcroiſt de preuves, il ne leur a fait que de legéres & aparentes compreſſions, & aucun d'eus, *excepté une Dle. & un laquais, qu'il a bien taillé*, n'a uriné par la playe; non pas mêmes au moment de l'opération, & tandis que l'inciſion externe répondoit à l'interne. Que s'il force la veſſie au pêrinée, *comme il feroit un reſſort, qu'il bande, & qu'il lâche aprés coup*, que ne le fait-il également aus uns & aus autres? Sur tout aus enfans, en qui elle eſt plus obéïſſante & plus maniable, & ſur laquelle par conſéquent, il a le plus de priſe. Or ceus qui ſont *taillez* réelement par *le Gaſcon même*, vrinent par leur playe, *témoin la Dle. & le laquais*; au lieu que les autres, qu'il ne fait *qu'inciſer*, n'y vrinent pas. Que cette obſervation eſt importante, & qu'elle mérite vôtre réfléxion!

9. Des plus, ſi ſon inciſion penétre la veſſie, il en doit ſuinter en dedans, quelque goute de ſang, qui teigne l'urine qu'on rend aprés la taille. Que s'il n'y a nule teinture, du moins, y verroit-on quelque grumeau, ou quelque fibre? Or c'eſt ce qui ne ſe void point.

10. D'où naît cette quantité d'urine, dés la remiſe au lit; Car ſi la veſſie a été ouverte par l'opération, l'urine a dû s'écouler toute, ſans qu'en ſi peu de tems, il s'en ſoit tant amaſſé?

11. Je vois un éfet dont je ne puis aléguer de cauſe, qui favoriſe le Gaſcon. C'eſt que ceus qui ſont guéris de leur inciſion en cinq ou ſix jours, & que prouve eſtre trompez, ſont afranchis de tous les ſymptômes ordinaires à la taille; mais ils demeurent ſujets à la même dyſurie, & ils rendent de l'urine auſſi glaireuſe & auſſi puante qu'auparavant. Au lieu qu'aus autres, *qu'il taille de bonne foy*, la cicatrice eſt longue à ſe faire, & elle eſt précédée de divers accidens, mais l'indolence, ou l'éxemption des maus de la pierre, & la netteté de l'urine, ſuivent l'opération de trés-prés.

12. Mes preuves ſont plus que convaincantes, quand au

bout

bout de trois jours, la sonde trouve un calcul aus uns, & qu'elle n'en trouve point aus autres. On sait par éxemple, que nos Experts affirmérent avéque moy, en la présence de S. A. de Condé, que le Hollandois avoit la pierre. *Mr. le Prémier*, qui est véritablement tel, & en ordre & en suffisance, & en vertu, insista contre le Gascon, qui nous démentoit en face. Son imposture n'étoit que trop claire; mais l'un de ses *Proxénétes* voulant protéger cét escroc, qui avoit éxigé *mil écus* de cette fausse taille, eut tant de poids, qu'il tint en balance quelques esprits, qui raportérent à Sa Majesté, que le fait étoit douteus. Mais le temps, *ce Pére de la Vérité*, a mis une glorieuse couronne sur le Chef de nôtre Ordre, car la pierre s'est trouvée dans le cadavre, à la loüange de *Mr. Vallot*, & â la confusion de ses contredisans.

[a] Telle a été la destinée d'un illustre vieillard, qui *aprés sa taille*, se trouvant encore plus mal qu'auparavant, se fit resonder par le Gascon même, qui venoit de le tailler pour *deus mil livres*. Mais le bon Pélerin n'étoit pas si sot, que de presser de ses [b] *doigts*, une couleuvre, qui eut répandu sur luy un venin trés-perniceus. Il se prévalut de son éfronterie & tint ferme sur la négative, contre ceus qui assuroient, qu'il y avoit une pierre. Mais celuy qui léve le voile au mensonge, a montré dans le cadavre, une pierre aussi grosse q'une poire de boncretien, & pesant *sept onces* net. Sa petitesse avoit-elle éludé la rencontre de la sonde naturelle du Gascon? Mais d'où vient que des experts, ayant éxaminé la vessie, n'y ont trouvé aucune cicatrice? Se peut-il faire que son col se réünisse en un veillard, selon la *premiére intention*, comme nous

par-

a Cette tragédie s'est joüée en la Saintonge, d'où je vous en puis faire avoir un Certificat autentique.

b Car il ne se sert point d'une autre sonde que de *ses droigts*, qu'il introduit dans le fondement; & c'est ce que j'àpelle ailleurs *sa sonde naturelle*.

parlons? Que cét argument eſt fort, pour dêſiller les yeus les plus préocupez du Gaſcon.

C'eſt là, *en partie*, le deſtin d'un Miniſtre de Chateaudun; car il eſt icy dupé comme les autres, veu que *depuis ſa taille imaginaire*, il ne ceſſe de rendre à tout moment, & avec des douleurs enragées, de l'urine gluante comme de la colle, & mélée de pus, d'une puanteur éxécrable.

Mais Monſieur, il faut que je vous donne la meſure toute comble, & que je diſcerne les pierres de nos corps, d'avéque les ſupoſées. *Si lumen Tibi*, Vir Clariſſime, *ceu ſoli mutuo, id in me pleniſſimè reflectetur.*

1. Les pierres de la veſſie ont une couleur extérieure à peu prês uniforme; mais j'en ay vu une Gaſconne, qui eſt blanche d'un côté & pléne de petits corps étincelans comme du talc le plus éclatant, le reſte en eſt plus obſcur & plus tané. Ah! je ne ſonge pas, *quod rectum ſit index ſui & obliqui.* Si donc ma régle eſt juſte, vous y ferez quadrer au niveau les pierres du Gaſcon, *ſi tant eſt qu'elles ſoient vrayes*: car celles qu'il tire de nos corps, ſe raportent à mon équierre, mais celles qu'il ſupoſe, n'y ont aucun raport.

Je reviens à leur couleur, dont l'interne varie fort ſouvent, mais au fond, elle aproche fort de l'externe, quelque irégularité qu'ait chaque incruſtation.

2. L'extérieur en eſt, ou liſſe, ou hériſſé d'apretez & de pointes.

3. Leur poids n'eſt pars toûjours proportionné à leur volume, ſur tout, celuy des blanches & des ſéches, car étant d'une autre couleur, & récentes, elles péſent d'avantage.

4. Si elles ſont nouvelles, elles ſentent l'eſprit d'urine. Que ſi en ſechant, il s'y afoiblit & s'y tuë, on le ranime, en les jetant par morceaus, ou en poudre, ſur de la braiſe, ou ſur une tuile rougie.

5. De petites membranes, *ou du moins*, de petites fibres, avec du phlegme & du ſang, y adhérent parfois, quand on les tire; ſur tout ſi elles ſont âpres & truſeuſes.

6. Leur grosseur répond d'ordinaire au tems qu'il y a, qu'elles se forment, & quelles se roulent dans le phlegme souphré, salin & tartareus, qui s'atache à leur prémier germe.

7. Leur solidité égale souvent celle des caillous. J'en ay mille fois batu un fer à fuzil, mais aucune n'a fait feu.

8. Elles ont toutes diverses couches, & divers enduits, comme en ont ; ou les chandelles autour de leur méche, ou les dragées autour de leur base ; & dans leur centre elles ont une amande, qui sert de fondement à toutes les croûtes de dessus ; car ayant pris leur prêmiére idée, & leur prémier corps dans le rein, elles se précipitent dans cèt antre humide, ou dans cette caverne vaste, pluvieuse, & pétrifiante de la vessie ; elle s'y tournent, & elles s'y retournent, & par ces vire-voutes, elles s'enduisent & elles s'encroutent de moment à autre, de la lie & du sédiment *gluant*, *soufre*, *salin & tartareus* de l'urine, & ainsi, elles renferment dans elles mëmes leur principe & leur germe, qui nous paroit comme *une amande*, mais laquelle à contrepied des autres, est plus ferme, & plus dure, que le noyau qui la cache au dedans de soy. Si quelques unes manquent de ce caractére & de ce principe séélé dans les reins, c'est comme vous le dites ingenieusement *Monsieur*, que la vessie a conceu en prémiéres nôces, ce cruel embryon, qui pire qu'un vipereau, dechire sa matrice, & cause la mort à l'auteur de son être.

9. Enfin, nos pierres n'étant que *du tartre*, que de *la terre*, & que *des sels*, liez & cimentez d'un peu *d'eau* & d'un peu *d'huile* ou que d'un peu de *phlegme* & d'un peu *de souphre*, si l'on en met en poudre pendant un jour dans un verre d'eau dégourdie, l'agitant un peu à l'abord, il s'y fondra *un sel*, qui altéra legérement la douceur de l'eau, & qui y fera une legére croûte en la superficie, comme y fait la chaus vive qu'on y éteint. En versant par inclination cette eau, qui en est, & moins douce, & moins claire, on verra que le limon, ouque la vase du fond, aura quelque legére liaison entre ses parties terrestres & ses aqueuses.

10.

10. Mais, ce qui eſt bien plus digne de votre experience, & ce qui m'eſt un ſurcroiſt de preuves trés-evident, c'eſt que les pierres du corps humain me fourniſſent par le feu, bien d'un' autre maniére que par l'eau, *un tiers de ſel volatil*, & *d'eſprit vrineus tréspénétrant*, & environ une *quarantiéme partie d'huile puante*, ou *de ſouphre*; de ſorte qu'il m'en demeure à peu prés les *deus tiers de parties terreſtres*, qui continnent *une trentiéme partie d'un ſel ſi fixe*, qu'il ſoutient le feu le plus violent.

Les pierres du Gaſcon ayant des marques opoſées ſont avouër à ceus qui n'ont ni préjugé, ni paſſion, qu'il troque ſouvent *des caillous*, contre *de l'or* de ſes malades. De dire, comme on fait, que dans le deſſein de fourber, il ſupoſeroit *des pierres humaines*, auſſi aiſément que *des caillous*, je ne vois pas que cela ſe puiſſe faire: car où en prendroit-il un ſi grand nombre? Veu que le moindre bélitre taillé eſt jalous de ſa pierre, & ne vendroit qu'au poids de l'or, ce beau joiau qu'il chérit entre ſes mains, mais qu'il maudiſſoit dans ſes entrailles; D'en avoir des Hôpitaus, il éventeroit ſa mine. Non, non; il a crû qu'on ne doneroit nule atiente à ſa réputation, & qu'ayant ébloui le peuple de ſon faſt & de ſes trophées, l'on ne feroit pas ſi hardy, que d'éxaminer *ſes caillous*, ni que de les décrier comme de la fauſſe monnoye.

Avant que de venir aus concluſions, & à ſa ſuite, j'avouë qu'il eſt Artiſte, mais je ſoutiens qu'il eſt ignorant dans les Lettres, dans l'Anatomie, & dans toute autre Chirurgie, que celle que j'ay dite.

Je tiens qu'il en taille, qui n'ont que de faus ſignes de la pierre. On a beau les ſonder aprés l'inciſion, il en triomphe; car il ne s'y trouve rien qui le démente.

Je réduits à trois points ſa pratique ſur ceus qui ont la pierre. Il taille bien les femmes & les enfans. S'il taille auſſi quelques adultes, ce n'eſt que ceus qui ſont maigres, & qui n'ont que de petites pierres flotantes, & qu'on peut tirer aiſement. En quoy il merite la loüange d'avoir porté

plus loin que les autres l'usage du *petit apareil.*

2. Il laisse la pierre à quelques-uns, sans y vouloir mordre; & il les assure qu'ils n'en ont point, parce qu'il ne peut la leur tirer, & que par politique, il veut entre-mêler quelque action de [a] probité aparante parmy ses fourbes.

3. Il la laisse aussi à d'autres, mais par une autre fraude; car aprés les avoir incisez en un tour de main; & aprés leur avoir persuadé la réalité de sa taille imaginaire, il s'en fait payer comme un Changeur.

Il a, ou *taillé*, ou [b] *incisé* à Bordeaus, plus de quatre-vints personnes, *dit-il*, mais il n'a eu dans Paris, que neuf sujets, savoir, *un laquais*, *une Demoiselle*, *un Ministre*, *un Prétre*, *deus Gentils-hommes*, *un Enfant*, *vôtre Normand*, *&* *un homme à la Charité.*

Le Laquais & *la Demoiselle* sont bien taillez, & ont uriné par leur playe.

J'ay touché l'histoire *du Ministre.*

Quant au *Prétre*, il n'avoit qu'une petite pierre plate & blanche, qui l'incommodoit trés-peu. Plusieurs même révoquent en doute qu'il en eût, & croyent que cette pierre-là luy a été suposée; & comme il ne soufroit guére de douleur avant sa taille, non plus qu'à présent, on ne peut rien conclure de son histoire.

Vous avez l'histoire du *Gentil-homme Hollandois* : l'autre *Gentil-homme est François*, & le Gascon l'a incisé sans sujet, car Mr. Jannot, qui sonde & qui taille à merveilles, certifie qu'il ne luy a jamais trouvé de pierre. En éfet, ses symptô-

a Sa probité prétenduë, consiste icy, en ce qu'il ne leur escroque pas leur argent, comme il fait aus autres. Ce procédé luy atire force Partisans, car l'on conclud, que s'il étoit fourbe, il prendroit à toute main.

b L'apelle *incisez*, ceus à qui *par grimace*, il ne fait qu'une legére incision au périnée, mais sans en extraire de calcul, comme il fait, quand *il taille* de bonne foy.

ptômes ſubſiſtent, & par conſéquent, ils dépendent, *comme auparavant*, [a] d'une autre cauſe que de la pierre.

L'enfant mourut au bout de quarante heures. Mais on dit, que c'étoit un mauvais ſujet. Je l'avouë. Il étoit donc de la prudence du Gaſcon, de ne le point entreprendre, ou de n'y point apeler tout Paris : car qui doutoit, qu'il pût tailler un enfant. Il nous falloit apeler chez le Hollandois & ailleurs, ſans y opérer à la ſourdine, & comme à l'improviſte.

Votre *Normand* le mit à bout, comme je le vous raportay [b] dés lors. De ſorte qu'ayant perdu ſon eſcrime ſur luy, il n'oſa faire de tentative à la Charité ſur cet autre homme, que tant de gens d'honneur luy recommandoient.

Jugez, s'il vous plaiſt, *Monſieur*, de la témérité de ce Coureur. Il a eu le front de venir dans une ville de Parlement, la Capitale du Royaume, la réſidence de nos Rois, l'abrégé du monde, & le ſéjour des Eſprits les plus beaus & les plus rafinez, penſant y prendre des gruës à l'hameçon. Mais il ſe joüoit, ſur tout, aus yeus clair-voyans de *Mr. le Prémier*, à l'intelligence duquel il n'échape rien. Il a découvert ſes ſoupleſſes & ſes tours de gibbeciére ; il en a de bonne heure averty la Cour, & il a triomphé de l'erreur.

Pen-

a L'événement a vérifié mes conjectures, car ce perſonnage-là eſt mort, d'un ulcére aus reins, & il ne s'eſt trouvé, ni pierre, ni veſtige d'inciſion, en la veſſie.

L'hiſtoire *du Miniſtre*, que j'ay raportée en la page 145. eſt devenuë toute ſemblable à celle-cy dans toutes ſes circonſtances ; & même dans l'ouverture du cadavre.

Voila deus beaus éxemples, & d'une grande inſtruction pour nôtre pratique.

b Ie ſuprime cette Lettre ; parce que la lecture en feroit horreur, veu qu'elle eſt tout remplie des cruautez du Gaſcon ſur le Normand. Le pis eſt, qu'aprés l'avoir ainſi bourelé, il fut contraint de l'abandonner, ſans pouvoir venir à bout de ſon entrepriſe.

Penſez vous, *Monſieur*, qu'aprés un tel procédé, *ce Maitre Gaſcon* eût la conſcience ſi cautériſée, que de n'en point ſentir les ſyndéréſes? & que l'intérieur de ſon ame, ne luy reprochât point, de nous avoir ſoûtenu, *en la préſence de ſon A. de Condé*, que le Hollandois n'avoit plus de pierre? Quelle honte d'ailleurs, d'avoir fait de [a] vains & de cruëls éforts ſur *votre Normand*; d'avoir nié qu'il eût la pierre; de ſavoir qu'on aloit la luy tirer pour le confondre; & de voir enfin, qu'on alóit tailler à la Charité, l'homme qu'il y avoit ſondé, en [b] démentant trois Opérateurs trés experts, qui certifioient par écrit, que cet homme-là avoit la pierre, & que ſi le Gaſcon le tailloit *à ſon petit apareil*, ils luy rendroient hommage. On ſait, que les Prémiers de la Juſtice, s'intéreſſoient dans ce fait, & que le Gaſcon uſant de ſubterfuges, découvrit luy-même plus à plein ſes trames perfides, & qu'enfin, ſe voyant ſurpris en ſes ruſes, il ſe retira ſans bruit. On ſait auſſi, qu'il vendit à ſon hôte onze cens livres, le Caroſſe & les chevaus, qu'il avoit achetez de la moitié des mil écus Hollandois, diſant à ſes amis, qu'il avoit plus de charité que nos Opé-

a L'hiſtoire de ce Normand eſt remarquable, Le Gaſcon prétendoit le tailler en ſecret: Et dans cette veuë, Il luy trouvoit la pierre. Mais, quand ce vint au fait, ſon induſtrie l'abandonna, car il ne put, ni la tirer, parce qu'elle étoit fort groſſe, & fort engagée; ni en ſupoſer d'autre, parce que nous l'obſervions de trop pres. Il jura donc, & c'étoit ſon plus court, qu'il n'y en avoit point. Cependant, il s'en trouva une trois jours aprés. Force gens d'honneur m'en demandérent le raport. Et comme ma Lettre à Mr. le Prémier, eſt la plus éxacte, auſſi eſt-ce l'unique, que je publie, pour m'épargner la péne de diverſifier encore, à tant d'autres amis, ue même choſe en ſubſtance.

b Le fait eſt, qu'il voyoit bien qu'un tel Hôpital eſt trop éclairé pour ſes oeuvres de ténébres, & qu'il craignoit d'opérer en la préſence de tant d'habiles Artiſtes, qui l'euſſent convaincu d'impoſture.

c Mais a ſon de faut, Mrs. Iannot & Collot, ont tire la pierre, & à ce pauvre homme de la Charite, & à *Votre Normand*.

Opérateurs, veu qu'il ſe retiroit de cette Ville, de crainte de leur ôter le pain de la main, & qu'il avoit aſſez de lieus, où il ſeroit chéry, ſans ſe tenir ici parmy tant d'Artiſtes malveuïllans.

Il devoit voguer vers le Nord pour une taille importante; il ne nous batoit les oreilles d'autre choſe: mais ayant perdu ſa tramontane, il a ſur le débris de ſa fortune, remonté la Seine & l'Yonne, pour ſe refugier chez ſoy, [a] *Deos inter Penates*. Or avant ſa fuite, il a éu la honte, & d'ouïr publier ſes impoſtures; & de voir l'afoibliſſement de ſon party, car la vérité faiſoit tous les jours des conquêtes nombreuſes, ſur ſes Zélateurs les plus paſſionez, qui euſſent naguéres ſoufert, & le fer, & la flamme, ſoit pour l'intégrité, ſoit pour l'habilité prétenduës de celuy qu'ils adoroient. L'un l'apeloit incomparable, l'autre le publioit grand en toute maniére; L'un le traitoit d'iluſtre, & l'autre d'inimitable, L'un le nomoit le génie de nôtre Art, & l'autre le qualifioit l'auteur le plus inventif de la terre, qui par ſa clarté ſurprenante éfaçoit toute l'antiquité la plus lumineuſe. Les [b] uns luy donnoient rang dans l'hiſtoire, les autres luy élevoient des trophées; Les uns luy dreſſoient des ſtatuës, les autres luy érigeoient des autels; Les uns luy décernoïent de ſouverains honneurs; Et les autres aloient juſqu'à *l'encens*, je veus dire, juſqu'aus honneurs de la Divinité même. En un mot, c'étoit le *Saint nouveau*, qui éblouiſſoit de ſes faus miracles, qui atiroit la foule, qui ſe faiſoit révérer, & que mêmes on tenoit pour un *Dieu* [b] *tutélaire*. En éfet, *Monſieur*, l'un de mes amis que j'honore le plus, ne le nommoit que *le Libérateur du Genre humain*, comme ſi nous avions tous originairement

a C'eſt que le 24e. Aoûtdernier, au lieu d'aler en *Danemark*, comme il diſoit, il remonta par eau d'icy à *Auxerre*, pour ſe rendre à *Niſmes*, où il a ſa famille.

b Je parle ſelon les vœus que ſes amis formoien en ſa faveur.

c *Averruncum nuncupabant*, θέοντε ἀποτρόπαιον.

ment la pierre, & qu'il n'y eût que ses doigts, seuls industrieus au monde, pour nous en délivrer.

Je ne sache qu'un Barbier, qui soit demeuré coifé de luy. Il croit qu'ayant été pris à l'hameçon, il y va de sa gloire de ne point démordre. De sorte, *Monsieur*, que je ne say, d'où vous vient la nouvelle, qu'on le fait revenir icy sur un Char de triomphe. Ce sont de vaines idées, dont se repaissent ses Partisans secrets, qui n'osant plus se produire en plein jour, se flatent eus-mêmes, & tâchent à relever couvertement, par de tels bruits sourds, les ruines honteuses, de celuy qu'ils ont si indignement élevé au dessus des autres. Qu'on le remette sur le trône imaginaire, où quelques-uns l'avoient mis, il ne m'importe, car je n'ay point de part, ni à sa gloire, ni à son deshonneur. Que si je vous en découvre mes pensées, ce n'est qu'en vertu de la priére, que vous en avez reïtérée avéque tant d'instance, à celuy qui est infiniment,

MONSIEUR,

Votre humble & afectionné serviteur,

CHARLES DRELINCOURT,

Conseiller & Médecin Ordinaire du Roy, & de son Altesse de Turenne.

A Paris, le huitéme Décembre, M. DC. LXIII.

A

A MONSIEUR VALLOT,

Seigneur de Magnant, & d'Andeville;

Conſeiller du Roy dans tous ſes Conſeils d'Etat, & Privé;

& Prémier Médecin de ſa Majeſté.

MONSIEUR,

Je vous honore trop, pour vous manquer de parole. Puis donc, que la conjoncture des afaires de l'Etat [a] m'empêche de m'en aquiter de vive voix, j'y ſupléeray par ma plume.

Le Normand vient d'être taillé. Sa pierre péſe trois onces net. Elle eſt longue, & large, comme un gros œuf de poule; mais elle n'eſt pas ſi épaiſſe, ni ſi ronde. Elle portoit de plat contre le fond de la veſſie, où elle étoit comme paliſſadée de caroncules, qui en défendoient tellement les avenuës, que les tenétes ne pouvoient avoir aſſez de priſe ſur elle, pour la charger. Il a fallu donc, s'ataquer à ces paliſſades, & détacher deus de ces caroncules, qui nuiſoient le plus à l'Opérateur. Car les autres y ont éte laiſſées avéque

a *La Cour étoit, depuis huit jours, à l'Armée.*

que prudence, jusqu'à la supuration, qui les emportera par la playe, avec bien moins de préjudice à la vessie, que n'eût fait leur désunion violente & subite.

Les deus de ce matin, ressemblent à une aveline, ou au testicule d'un enfant de dix-à-douze ans: Mais elles ont à leur base de petites fibres, fortes & rougeâtres, que j'apéle leurs racines, qui les unissoient avéque la vessie. D'ailleurs, elles sont fermes, & scireuses; & elles glissent si fort entre les doigts, qu'on ne les peut tenir. Elles ont aussi *un kyst*, ou *une gousse*, trés-rouge, & trés forte, qui les envelope étroitement. Leur intérieur est plus blanc, & plus dur, que ne l'est notre tunique cornée à l'entour de son nerf optique. Je les compare au tendon d'Achille, & à celuy de la rotule; ou plutôt, à une petite *loupe* fort dure, & à un *ganglion*. Car ces *duretez nerveuses* de la vessie, manquent de ces milions de filamens, dont j'ay découvert, que sont composez nos tendons: Mais elles ont une fermeté coriace, & noueuse, telle qu'en ont, & *les loupes*, & *les ganglions*, les plus durs.

J'ay admiré dans l'une d'elles, une petite niche ovale, où étoit une pierre noire & dure; & grosse, & longue, comme la moitié d'un grain de bled, fendu tout de son long. Mais revenous à notre taillé.

Aprés une demy-heure entiére, que le déraciment de ces *deus loupes* avoit tenu l'on à débarassé la pierre, de tout ce qui la tenoit, comme enclavée dans la vessie. Car sans ce dégagement, on avoit beau y porter les tenétes, les courbes & les droites, elle échapoit toûjours; & elle les faussoit toutes. Mais enfin, on y a porté les doigts, comme on fait à un arriére-fais dans la matrice, pour en rompre adroitement toutes les ataches; & l'ayant ainsi artistement dégagée, on l'a saisie à plein corps, & on l'a tournée d'un si bon biais, qu'on en est venu à bout.

Que si, dans cette rencontre, on n'a pu l'emporter d'emblée, & de plein assaut; du moins, n'est-ce pas peu, qu'a-

qu'avéque la patience du malade; & qu'avéque l'adresse de *Mr. Jérôme Collot*, on l'ait pu tirer sans lâcher prise; ni sans se rebuter par les instances de ceus qui opinoient à remétre la partie.

Si aprés des soufrances si excessives, & en leur durée, & en leur degré, le malade est éxent de fiévre, de hoquet, de vomissement, de toux, de réverie, d'enflure de ventre, de gangréne, & de tels autres mauvais augures, j'en béniray Dieu. Mais, je ne puis me figurer, qu'aprés avoir porté le fer & là dêsolation dans ces parties membraneuses, & exposées si longtens à l'air, il ne survienne de pernicieus symptômes; principalement en un vieillard, dont les forces sont épuisées par une opération si douleureuse, & si longue. J'y aporteray tous les soins imaginables; & d'ailleurs, j'e m'en remétray à l'Arbitre Souverain, & de la vie, & de la mort. Je suis,

MONSIEUR,

Votres trés-humble, & trés-obéïssant serviteur,

CHARLES DRELINCOURT.

A Paris, le Mardy
28e. Août M. DC. LXIII.

AU MÉME.

J'ay reçu avec un vif ressentiment, les obligeantes marques de votre précieuse bien-veüillance. Je ne puis y mieus répondre, qu'en vous continuant l'histoire que vous avez si à cœur. Elle se raporte à mon pronostique. En un mot, & sans vous tenir l'esprit en suspens, le bonhomme est décédé le vint-quatriéme jour de sa taille, âgé de soissante-cinq ans.

Il me fâchoit fort, que la supuration tardât tant à se faire. Elle n'a paru que l'onziéme jour; & encore, étoit-elle si legére, que je n'avois pas lieu de m'en loüer. Diverses choses concouroient à ce quelle fût, & si tardive, & si petite. Car l'urine continuelle, que rendoit la playe, & nos injections fréquentes, lavoient incessament toutes les parties incisées, & en emportoient à mesure, toute la matiére d'une loüable supuration? D'ailleurs, la chaleur naturelle afoiblie par l'épuisement des esprits, dans une taille si cuisante, & si longue, ne pouvoit faire de digestion en ces parties nerveuses, & éloignées de la source de la vie: particuliérement en un vieillard, qui se chargeoit l'estomac, & qu'une toux trés-opiniâtre, & trés-douloureuse travailloit sans relâche. Car mêmes, hors de la cheute sensible d'une humeur visqueuse & abondante, qui le faisoit tousser, ses poûmons ne laissoient pas d'avoir de violentes secousses. En vertu, sans doute, & de l'humeur déja engagée dans leurs bronchies; & de leur consentement admirable avéque la vessie, par leurs nerfs communs, endommagez par la taille: Nous en étions réduit là, que si d'un côte, la bonace nous rioit, pour quelques momens; l'orage nous batoit de l'autre, & furieusement & long-tens: Car à péne, cette toux impétuese cessoit elle, que le flus de ventre survenoit, qui épuisoit encore plus les forces, que l'émotion même des poûmons.

mons. On eût dit, que ces deus ſymptômes étoient de concert: Car ils s'entre-prétoient main forte, & l'un n'abandonnoit pas notre patient, d'une ſeule minute, qu'à l'inſtant-même, l'autre ne le reprit de plus belle. A tout prendre, la toux nous étoit une ennemie, encore plus ireconciliable, que la diarhee; veu qu'elle baniſſoit le ſommeil, qu'elle irritoit la playe, & qu'elle en détournoit toute la chaleur naturelle & amie, pour y en introduire une etrangére & une pernicieuſe. De plus, les crachats étoient ſi gluans, qu'il ne ſoufroient pas que nousnous en rendiſſions Maîtres, pour les inciſer, ni pour les déterger. Au-lieu, que ſi la Diarhée minoit les forces; du moins, alégeoit-elle la poitrine; & ſervoit elle d'un égoût univerſel.

Le cœur ne me ſembloit point ofenſé, qu'à l'égard de la fiévre, qui de fois à autre, avoit de violens embrâſemens, qui me pénoient fort: Car ſi je tâchois de les éteindre, & par le peu de nouriture, & par les remédes, j'afoibliſſois viſiblement le feu naturel de toutes les parties. Il me faloit donc céder au plus fort, & relâcher beaucoup de ma ſévérité: veu que le naturel vorace du défunt, me forçoit à paſſer les bornes d'une diéte réguliére. Je remarquois mêmes, une notable diminution de fiévre, quand il ſe licencioit; car les alimens qu'il prenoit, ocupoient cette chaleur ignée & devorante, qui d'ailleurs, le conſumoit.

Il avoit peu de ſoif; & d'abord que ſa poitrine avoit quelques tréves, & non obſtant ſon flus de ventre, il ne repoſoit pas mal; car il lâchoit tout ſous ſoy, ſans ſe réveiller. Et ce peu de dormir luy profitoit à veuë d'œil, veu qu'à ſon réveil, il ſe trouvoit toûjours, & plus fort, & plus libre de tous ſes ſens. Mais revenons au nœud de l'afaire, & à ſa taille.

Dés les prémiers jours, ſon abdomen êtoit fort tendu; & ſes bourſes étoient fort gonflées de ſéroſitez, & fort plénes d'ecchymôſes. Mais comme cela eſt aſſez ordinaire aprês la taille, j'y fis moins de réflexions, que je n'en fis ſur les lé-

vres de la playe, qui étoient toutes livides, toutes séches, insensibles, sans dureté néanmoins, aus environs; quoy qu'il y eût de la tumeur. J'ordonnay, & force embrocations d'huile rosat sur l'abdomen & sur les bourses; & force injections de vin blanc, d'esprit de vin, d'aristoloche ronde, de myrrhe, d'aloës & de tériaque, dans la playe. Et graces à Dieu, au bout de quelques jours, tout le bas ventre, & tout le scrotum, se remirent en leur premier état. L'escare même de la playe, aidée legérement de la pointe des ciseaus, se sépara du vif, comme fait la croûte d'un caustique, laquelle on détache de ce qui est animé. C'étoit précisément l'onzieme jour; & ce fut seulement alors, comme je viens de vous le dire, *Monsieur*, que la supuration parut.

D'abord que cette croûte noire & insensible fut emportée la playe nous parut d'un fort bel œil; tres-vive & tres-sensible. L'intérieur ne nous en fut plus si caché; & l'on y portoit, & la canule, & les tenétes, avec incomparablement moins de péne. La raison en est trés-évidente, car l'escare étant tombée, la playe avoit bien plus de jour, qu'elle n'en avoit, quand ses lévres étoient comme toutes bordées de grosses croûtes. Et d'ailleurs, les caroncules qu'on avoit laissées dans la vessie, commenceoint, & à se flétrir en tout leur corps, & à supurer en leurs racines, de sorte qu'elles ocupoient bien moins d'espace qu'auparavant. Et mêmes, il en sortit six, à divers jours, qui nous donnérent d'autant plus de lieu, de pénétrer le fond de la playe. Elles puoient toutes horriblement. Je ne laissay pas de les éxaminer. Elles se raportoient à ma description des deus autres, excepté que celles cy, ne renfermoient point de calcul; & qu'elles étoient enduites d'un tartre trés-blanc & trés-dur, qui s'y élevoit, en quelques endroits, comme autant de petites collines.

Quand la cheute, & de ces deus escares, & de ces six caroncules, m'eut fait jour, je jetay l'œil dans la vessie, j'en pénétray la profondeur, & j'y découvis force corps rons, & en-

entaſſez confuſément. Je me figuray, n'en pouvant juger plus ſainement ; ni n'oſant pas y porter le doigt, de crainte de friſſon, que c'etoient encore autant de caroncules ; Et je m'atandois à les voir ſupurer, comme les autres ſix avoient fait. Mais non obſtant toute mon aplication d'eſprit, à traiter mon malade dans toutes les régles de notre Art, il m'eſt échapé avant-hier au ſoir.

Son abdomen étoit un peu livide ; le peritoine l'étoit fort ; & l'épiploon l'étoit encore davantage. Et pour le dire en paſſant, il formoit aus aines, deus groſſes tumeurs, que j'apéleray icy, *des Epiplocéles*, avec autant de droit, que ſi elles étoient au ſcrotum. Mais l'uſage eſt un Tyran, & je m'y ſoûmets.

Tout le cadavre puoit fort, & néanmoins, j'en éxaminay les reins avec leurs dépendances. Mais, comme ces deus filtres de l'urine n'ont rien eu de ſingulier, je paſſe à la veſſie.

Sa membrane interne àtoit toute liſſe, & toute entiére, ſans aucun déchirement, ni ſans aucun ulcére, ſi ce n'eſt à l'endroit de l'operation, ſavoir, tout le long de ſon col, & fort avant entre les extrémitez des vretéres.

Cet éxamen êxact, a démenty également & ceus qui poſoient en fait, qu'il y eût un ulcére avant la taille ; & ceus qui croyoient que la veſſie eût été déchirée dans l'opération. Car, outre qu'il ne nous a paru icy nule trace d'aucun ulcére précédent, il eſt certain, que le défunt n'a jamais fait d'urine purulente, veu qu'elle étoit, ou ſimplement verjutée, ou glaireuſe & tenace. Or de poſer un ulcére ſans pus, c'eſt ce qui ſurpaſſe mon imagination. D'ailleurs, ſi la veſſie été princée & écorchée pendant la taille, on eût vu, ou les tenétes, ou la pierre, chargées de filets & de lambeaus. De plus, des friſſons violens, ſuivis de fiévre & de réveries ; & des convulſions horribles telles que j'ay ſouvent veues, en de ſemblables rencontres, euſſent emporté notre malade, dès le troiſiéme jour, ſans que nous euſſions ainſi pu tirer de lon-

longue, ni chicaner avéque la mort, dont nous avons recu-lé l'ajournement perſonel juſqu'au vint-quatriéme jour. Mais revenous à notre cadavre.

Toute liſſe qu'étoit la veſſie interne, elle étoit à des endroits nouëuſe & raboteuſe; c'eſt à dire, qu'elle étoit pléne de duretez & de calus, élevez ça & là, comme des durillons aus mains, ou comme des corps aus piez; ou plûtôt, comme des ganglions à l'entour des nerfs: car ces duretez éminentes étoient d'une ſubſtance trés-compacte, trés-ſerrée & trés-uniforme en leur ſolidité, auſſi bien qu'en leur blancheur.

Au reſte, *Monſieur*, je ne pus me laſſer d'examiner avec une atention toute ſinguliére, des tas d'une matiére blanche, grumeleuſe, ſolide & friable comme du tartre blanc. Et ce qui ſurpaſſa toute mon admiration, eſt que ce tartre n'étoit pas ſimplement emmoncelé, mais qu'il étoit comme cimenté, ſur cette ſubſtance ſcireuſe de la veſſie. De vray tartre n'apas d'union plus intime avec les douves d'un vieus tonneau de vin, que ce mucilage pétrifié en avoit avec ces calus de la veſſie. En éfet, il me fut abſolument impoſſible de l'en détacher, ni ſans adreſſe, ni ſans violance. Toute cette veſſie me repréſentoit, une grote, ou plûtôt une mine, d'où je détachois des pierres, ou des minéraus. *Et veritablement Monſieur, c'étoit une féconde miniére*, qui n'eut ceſſe, ni de produire de nouvelles pierres, ni d'acroitre celle qu'on venoit de tailler dans ce roc éfroyable.

Ce n'eſt pas tout, *Monſieur*, j'y ay veu de mes yeus, & j'y ay touché de mes doigts. ce que tant de gens, qui veulent rafiner en des choſes qu'ils ignorent, prénent pour une fiction. C'eſt que j'y ay obſervé l'atachement & la liaiſon des caroncules, que je n'avois jamais, ni veuës dans leur matrice, ni déraciné de leur terroir. D'abord que je les vis, elles me réveillerent l'idée du balanus d'un chien en rut. Mais étant plus raſſis, je les comparay plus honnétement, & peut être plus juſtement, ou à notre luéte, ou plûtôt, au cœur d'un

d'un poulet. Trouvez vous même, *Monsieur*, une comparaison, qui cloche moins: Je va vous dépeindre la chose naïvement.

Outre les calus, & outre le tartre de la vessie, je vis de petits corps rouges & tres-fermes; qui étoient larges en leur base, qui s'étrécissoient peu à peu, & qui terminoient en une pointe vive & vermeille, mais sans atache: au lieu que leur base étoit liée trés-étroitement à la vessie, par une quantité merveilleuse de filamens, qui, comme autant de racines, les nourissoient ainsi vifs sur leur pié dans leur terroir. Quelque soin que j'aportasse à les déraciner sans endommager la vessie, je ne pus en venir à bout; car leurs racines y étoient vives & profondes; mais néanmoins, je les emportay de la pointe d'un canif fort subtil; & je les conserve dans de l'esprit de térébenthine.

De plus, j'admiray une singularité, que je ne savois que par ouï-dire, sans en avoir été le témoin oculaire. C'est que force petits corps étranges, s'étoient tellement interposez entre la trame des fibres de la vessie, qu'elle en étoit fort tuméfiée, & mêmes, fort scireuse. Or vous savez, bien mieus que moy, *Monsieur*, que toute composée qu'elle est de trois membranes, elle est néanmoins naturellement assez mince. & assez souple: Car lors qu'elle n'est, ni fort étenduë, ni fort resserrée, à péne égale-telle l'épaisseur d'un teston; & d'ailleurs, on la manie comme on veut. Cependant, elle étoit icy épaisse, sans hyperbole, & de mesure prise *de quinze pouces Géometriques*. Je la comparay à la matrice, ou d'une femme grosse, ou d'une nouvelle acouchée; avec cette diférence pourtant, que cette vessie étoit, & si ferme, & si dure en tout son corps, qu'elle me sembloit comme de la corne amolie au feu. En éfet, je ne pus jamais, ni l'amoindrir en la pressant, ni l'étendre en la tirant: Au-lieu qu'une matrice, est encore molle, & qu'elle obéït, toute gonflée est du sang de la grossesse.

Je l'incisay de travers, & j'en trouvay l'intérieur fort plein

de vaiſſeaus, où je mis une infinité de ſondes. Toute dure qu'elle étoit donc, elle étoit néanmoins, & fort percée, & fort remplie de canaus. Car la dureté n'exclud pas, ni la grandeur, ni le nombre des pores, & des conduits, veu que, & notre *diploë*, & nos *épiphyſes*, afin que je ne diſe rien, ni *des pierres ponces*, ni *de coraus*, diſputent, comme à l'envy, & de leur dureté, & de leurs pores.

Je m'imaginay, que, comme les canaus *ſpermatiques*, & les *hypogaſtriques*, de la Mére, groſſiſſent à meſure que *l'Embryon* ſe nourrit: Ainſi, ces vénes, & ces artéres *hypogaſtriques* de la veſſie, s'étoient toutes dilatés, & toutes élargies pour entre tenir ces caroncules, qui tiroient de là, comme de leur *Placenta*, toute leur nouriture.

Mais, voyant que tant de conduits ſurpaſſoient de beaucoup leur nombre ordinaire, j'ay cru, que cela venoit, de ce que chaque rameau capillaire, que leur petiteſſe nous derobe ordinairement, s'etoit icy fort épanouï, pour fournir cette matrice, de plus de ſang que de coutume.

Je ne puis finir, ſans vous remarquer, *Monſieur*, que cette veſſie étoit, & dimimée & augmentée tout-enſemble. Car elle ne pouvoit plus, ni s'étendre, comme elle faiſoit étant ſaine, pour contenir une raiſonnable quantité d'urine; ni ſe reſſerrer en un petit volume, comme elle faiſoit auſſi, avant qu'elle fût embaraſſée de tant de tartre, de tant de pierres, de tant de calus, & de tant de caroncules. Poſé mêmes, que ſans cette grandeur démeſurée, que j'ay dite, elle eût eu ſon tiſſu de fibres natutel, néanmoins, il luy eut été tout à-fait impoſſible d'agir comme auparavant, atendu que ſon fond étoit remply de tant de corps étranges, qui la bleſſoient dans ſes étreintes, c'eſt à dire, quand elle ſe reſſerroit à l'entour d'eus pour chaſſer l'urine par ſa contraction.

Je croy mêmes, que ces caroncules, ſurtout, celles que j'ay coupé vives ſur leur pié, étant animées, & trés-ſenſibles, cauſoient un ſurcroit de douleur en urinant: veu qu'alors, elles s'entre-heurtoient toutes: Car s'il faut ainſi dire,

ou-

ou elles portoient toutes tête contre tête; ou elles s'entre-laçoient toutes les unes avéque les autres.

Enfin, *Monsieur*, je ne puis vous donner une meilleure idée, ni de l'étenduë, ni de l'épaisseur de la matrice de ces caroncules, qu'en vous faisant joindre le bout des doigts, pour faire le cul de poule; puis, sans les désunir, retirez-les le plus que vous pourrez, & vers la paume, & vers la racine, de votre main. Le creus que vous formerez, c'est la capacité de cette vessie: Mais l'épaisseur de vos doigts, & particuliérement cellle de votre metacarpe, c'est le diamétre de cette même vessie, que j'ay diversement incisée, & que je conserve dans de l'esprit de vin, le plus rectifié.

Votre patience à me lire est-elle à bout? La mienne à vous écrire, ne l'est pas encore; Mais le tems me presse de conclure, que je suis,

MONSIEUR,

Votre trés-humble, trés-obligé; & trés-obéissant serviteur,

CHARLES DRELINCOURT,

Conseiller & Médecin Ordinaire de sa Majesté, & de son Altesse, Monseigneur le Prince de Turenne.

A Paris, le Samedy 22e. de Sept. M. DC. LXIII.

CAROLI DRELINCURTII,

In Galliis Medici Regii,

NEC-NON

In Almâ Lugdunensî-Batavor. Acad. Professoris Medici Practici,

O R A T I O,

QUAM

Super Civitatis & Acad. calamitatibus, generatim & paucis;

Tum super

CLARISS. VIRI,

JOH. VAN HORNE,

Natalibus, vitæ institutô, & è vivis excessû, singulatim & pleniùs;

Brevibus tamen, Annô habuit ineuntê 1670.

Etiam nescire hominem tempus suum, sicut nesciunt pisces qui capiuntur retî malô; & *ut nesciunt* aves quæ capiuntur laqueô, sicut ista irretiri filios hominis temporê malî, quum irruit in eos repentè. *Ecclesiastæ* ix. *vers.* 14.

O R A T I O.

Magnifice Rector.
Spectatissimi & Consultissimi Viri, Prætor, Coss. & quilibet alii hujus Almæ Civitatis Viri Proceres.
Patres Academici, Collegæ Venerandi.
Ecclesiastæ Reverendi atque Vigilantes.
Doctores elegantes & arguti.
Viri quotquot adestis, Nobilitatê, Doctrinâ, atque Virtutê, Conspicui.
Tu demum lectissima, frequentissimaque studiosæ Juventutis Corona; splendidæ hujus Acad. decus grande; Patriæ tuæ flos delibate; Parentúmque tuorum spes maxima, fidissimáque.

Sortis est infimæ, mortalisque, animô cogitare & intendere futura, & aliquantò antè constituere quid agendum sit; At unius Altissimî, immortalisque Numinis est nostra confringere consilia, & ad suam illa voluntatem ita dirigere, ut alienos à nostrô propositô sortiantur exitus. Ita certe, statutum cum animô, ac deliberatum habuimus, *initiô statim annî*, lætis auspiciis Prælectiones nostras instaurare, exordiô ductô ab Urbis Leidæ laudibus; cùm ut meam, quam de hôc suggestû Vobis obstrinxi fidem, de hôc ipsô suggestû liberarem; tum ut Vestram, *propter luctuosum Civitatis statum*, ægritudinem susceptam abstergerem, atque detraherem, avocationê à cogitandâ molestiâ; & revocationê ad Dei mirabilia tot & tanta, *Leidam Urbem erga, tyrannicâ solutam obsidionê* [1], contemplanda.

Sed

[1] Ipsorum etenim *Obsessoribus* alterum præprimis, atque alterum con-

Sed eheu! aliter visum est Superis, alitérque ab Academicô Senatû decretum est; nova quippe tædia Nobis devoranda veniunt, novis namque cùm privatis, tum publicis calamitatibus afficimur; atque ut unda pellit undam, fluctúsque fluctum trudit, ita nostrarum quædam est concatenata calamitatum series, malorumque congeries, atque lerna. *Abyssus abyssum invocat*; vixdum ex immensâ hâc, vel illâ emersimus voraginê, quum profundior gurges alius Nos absorbet. Ah miseri! Quantâ laboramus in Charybdî! Neminem itaque Vestrûm, *Viri, quotquot præsentes intueor omnium Ordinum mœstissimos*, mirari subeat, si hæc Nostra, *sub incuntem annum*, Academiæ apertura, & instauratio Lectionum, nihil jucunditatis, nihil alacritatis; nihil lætitiæ, nihil hilaritatis; nihil voluptatis, nihil gaudii, præ se ferat; sed è diverso, nihil non tristitiæ, nihil non mœroris; nihil non ægritudinis, non mœstitiæ; nihil non luctûs, nihil non lacrymationis; vestris animis afferat.

Quis etenim vel inpræsens lugubrem hancce meam, atque lamentabilem complorationem audiat, & temperet à lacrymis? Hodiernô quippe hôc atrô diê, Academicî Senatûs auctoritatê, traditam Mihi Provinciam duram impleturus, jubeor Nobis & infandum renovare dolorem, & acerbum commovêre luctum; non privata mea, (*immania licèt atque mortifera, quæ toties, ex quô Leidam sum appulsus, inflicta mihi fuêre, quæque animô æquô passus sum*;) sed publica nostra cùm universæ Civitati, tum Academiæ nostræ singulatim, immitia atque lethifera, *toties etiam illata*, vulnera, refricare.

In hôc autem injunctô mihi officiô atque munerê obeundô, eô brevior futurus sum, quòd non ita pridem, Reverendus senior Collega meus integrum illud in sese susceperit onus

contigit, haud absimile profectô & Ægyptiorum infortunio, dum Israelem profugum redegerant ad incitas; *Exod.* XIV. *vers.* 28. Et Syrorum, Samaritas opprimentium, lymphatico pavori, atque tumultuario receptui, 2. *Reg.* VII. *vers.* 7. & 8.

onus, nervosóque suô atque potentî eloquiô ita sustinuerit Unus: ut, *tantum post Homerum velut alterum*, alienissimus sim *ab Iliadê malorum conscribendâ*, *ac elugendâ.* Nihilosecius, sicuti Venerandus Ecclesiastes ille tot Clarissimorum Leidensium Civium morteis dolentiùs deploravit, nostrorumque complurium Collegarum excessum é vivis acerbiùs deflevit, ita quoque mihi licitum est, nostras, *pro rerum atrocitate*, lugêre calamitates, atque tot, tantorumque Virorum, *suis singulariter in Artibus atque scientiis eminentium*, mortibus illacrymari. Nostra siquidem sors usque adeò deflenda est, ut lapides [1] flêre, atque saxa lamentari cogere queat. Quis enim vel horum ipsissimorum parietum [2] nescit? Et quis non nesciens ferreum atque funestum non luget hujus infortunium Reip. quô Civitatis cùm Indigenæ, tum Extranei acerbis promiscue satis exercentur, & mille mortibus confusim implicantur?

Nullus namque Vestrûm rebus in nostris usque adeò hospes est, ut eum fugiat, Leidensium & Popularium, & Incolarum alios Libitinæ immolari; alios verò, gravibus & Chronicis ægrotationibus detineri, alios denique, morborum quidem periculô defungi, sed viribus exhaustos & animî ægritudinê pressos, larvarum instar, pallorê suffusos, squalentes & pullatos, ita frequentes urbem perambulare, vix ut quispiam incedat, cùm ecce, atrati homines passim occurrunt, sericô crispiorî & pullô vellerê luctuosi. Igitur, vel mors ipsa Civeis nostros proterit atque conculcat; vel Satellites ejus *morborum scilicet assecla*, *atque symptomata*, indiscriminatim sæviunt in illos. Nostrum siquidem est tam inexorabile fatum, ut hæc Noctis, Erebique

[1] Imitatio Tulliana est, ejus enim Orator lapidibus atque saxis *fletum* atque *lamentum* tribuit. Imò, allusio est ad loca Sacra duo, *Habac.* 2. *vers.* XI. & *Luc.* XIX. *vers.* 40. ubi *clamor* lapidibus adscribitur.

[2] Tullii rursum est imitatio, ejus quippe *Marcellini parietes* C. Cæsari *gratias agere gestiunt.*

que filia Leidenses vel abripiat, vel ad Orci fauces, & Plutonis Regiam deportet; adeò ut, altera videatur esse vel Prænestina, vel Rhamnusia Dea, quæ Nobis à peccatoribus & pignora scelerum extorqueat, & criminum pœnas exigat.

Mors autem illa cæca & immitis plebem non unam contrivit ad myriadas; verùm etiam, Summates Nostros falcê suâ demessuit. Prætorem enim Nostrum, & Coss. Viros quatuor suô de fastigiô depressit; & Scabinos insuper plurimos immisericorditer resecuit.

Nec Politicos solùm nubila isthæc Parca vitæ orbavit usurâ, sed & Levitis ipsis nequaquam pepercit; Pastores siquidem Ecclesiæ sidera, *haud infimæ profectò magnitudinis*, Anglum unum; Germanum alium: Gallo-Belgam unum & alterum, Belgas verò plurimos extinxit. Quid mirum igitur, si Proserpina rapax, eadem & audax Sanctuarium ingressa, nostram quoque subierit Academiam, Nobisque, *multifariô suî meritò*, conjunctissimos Collegas eripuerit è sinû.

En primùm itaque nostrum in hortum sese subduxit, ubi capita papaverum summa, & inanima, *Tarquinii superbî morê*, non decussit; Sed hortulanum ipsum suis à vegetantibus evulsit, & Parcis immolavit: Immo, meritissimum Botanicês Professorem, *ceu lectissimum Nobis florem*, legit. Nec illam uni Chloridi, *sive Floræ*, injuriam intulit Atropos, Themidis namque Sacrarium violavit, fidissimumque Nobis Legum Interpretem detraxit.

Plura dicam, ipsius enim Minervæ Cassidi lethiferum duplicem ictum inflixit, Professoremque Philosophum, *unum & alterum*, rationê simul atque vitâ spoliavit. En & novissimè, Nobis etiam Virum mysteriis *abstrusum*, & *immersum* Sacris, sed interim clarentem.

Abstulit atra dies, & funerê mersit acerbô.

Huic porrò sermoni querulo, atque lamentabili comploratione, finem facturus essem nullum, Leidenses cùm Politicos, tum

tum Academicos; cum optimates, tum Infimates, numerando si recenserem, qui sinistris rerum eventibus, ad mortis atra confinia deducti sunt; & exinde, nec Homericô Nepenthê; nec virgulâ Mercurii, sed Dei ter Opt. Max. beneficiô hanc in hominum lucem reducti. Tantum etenim silentiô premere dolorem consultius esse reputo, quàm acerbissimum illum Vestra in pectora fundere mœrorem præ ipsâ ineffabilem acerbitatê.

Sed quò feror, ut pugnantia loquar? Sub ipsum quippe meum exordium plangorê & lamentationê, mœstissimum hoc Auditorium complevi. Recentissimam itaque, non alieno, sed proprio nostro Professorum Medicorum corpori, plagam immissam, cicatricê non obducam, sed eandem renovabo. Aliàs namque forem & in Excellentis Hornii, *nudius sextus fatô functi*, Manes impius; & in Venerandi Senatûs Academici mandata injuriosus, si nimirum tanto Μακαρίτῃ *hodiernâ hâc meâ lamentationê*, lessum [1] non facerem.

Quem ergo defunctum, *ubi funus ejus efferebatur*, mulier nulla vel *Funera* [2], vel *Præfica* [2], lacrymis suis vel *seriis*, vel *fictis*, decoravit; vel *Epicediô* suô, sive *Monodiá* suâ laudavit; illum eundem, *nuper Collegam Nobis addictissimum*, nubilâ hâc ipsâ diê, atrô signandâ lapillô, meritis laudationibus efferemus.

1 Probè tamen conscius sum lugubrem ejulationem illam, atque fletum amarum, & in *Solonis legem*, & in XII peccare *Tabulas*.

2 Mulieres *Funeræ*, vel *Funereæ*, à Veteribus audiunt *Consanguineæ* defuncti, ad quas *funus* attinet, quæque illius ergò tanguntur acerbè, lacrymasque vel *fundunt*, vel *simulant*, sanguineas: *Præficæ* verò, quæ funeri *præficiuntur* ut operâ conductitiâ fleant, atque fortia defuncti facta suô celebrent Ἐπικηδίῳ, ἢ Ἐπιθανατίῳ. Et has fateor, *Scriptores apud aliquot*, flêre nequaquam, sed flentibus reliquis *esse* Μονῳδὰς, *solas canere*; atque propterea *solitarium carmen* illud *funebre* μονῳδίαν vocitari. Id autem eò aptiùs p. m. *Hornio* quadrat, quòd viduus obierit, filiâ nullâ, sororê nullâ, matrê nullâ, socrû nullâ; Nullâ ergo, *uti dixi*, vel *Funerâ*, vel *Præficâ*, ejus obitum lugentê. Nunc enim *mercedê* non *conducitur fletus*, eædem nî *mercenariæ*, atque *conductitiæ* audiant, quæ *heredes*: Hæ siquidem *crocodili lacrymas* eò fundunt uberiores, quò nummos percepturæ sunt numerosiores.

feremus. Ne igitur de laudibus illius meritissimi Viri, νῦν ἐν ἁγίοις, cumulum deruamus, in vitam ejus omnem, *tanquam in speculum*, inspiciamus. Ab ejus itaque Natalibus principium ducturi sumus, quo propiùs illum, *à primis cunabulis ad feretrum*, insequamur, & acrioribus, ac irretortis oculis contemplemur.

Rem idcirco tantam ordiamur ab ovô, argumentumque nostrum à capitê arcessamus. Ne quis ergo *Hornium* terræ filium putet omniparentis alumnum, *per Me*, hæc universa atque frequentissima certior fiat Corona, probis illum atque claris Majoribus satum esse: Ac citra quàm ejus origo repetatur altiùs, abundè erit dixisse, Avum ejus, *Petrum Hornium*, divitem, incorruptæque fidei Mercatorem Antuerpianum fuisse, qui ob id ipsum quòd largus opum & virtutis integer esset, sacræ Antuerpiensis Ædis Curator fuit electus, illudque munus suum, religiosè functus est; suámque mercaturam syncerè fecit, ætatémque suam omnem egit integerrimè; & intaminatis Antuerpiæ refulsit honoribus, utpote probus atque dives.

Filius ejus, *Jac. Hornius* tantam parentis sui virtutem atque pietatem imitatus, defecit à Pontificiis ad Purioris Religionis Christianos; adeoque solum vertit, & Amstelodamum concessit, ubi, *paucô post temporê*, aditum sibi cùm ad novas opes, *bonâ fidê conquirendas*; tum ad novos honores, *citra ambitum consequendos*, patefecit. Citò quippe perrexit ad Indiarum Occidentalium Præfecturam; Brevî itidem, *ex pudicissimâ uxorê suâ*, filium illum suscepit, ad cujus domum, *lugubrî hôc diê*, arbos illa Diti sacra Cupressus, *funebrî signô*, ponenda est, ut viatores quique, Nostra Nobiscum lugeant præpostera fata, quæ filium illum adultum & consistentem, necdum viridîs senectutîs primos annos colligentem, è sinû nostrô, præmaturè avulserunt. Ille siquidem 49. ætatis annum minimè compleverat; Annô quippe Seculî, exeuntê 21. *propitius venerat sub luminis oras.*

Infantiam vix excessit, cùm ecce, totis ossibus paternos

mores

mores bibit; totoque pectorê Humaniores Literas, *educatorê & altorê Daventrienſi Gymnaſiarchâ*, tam avidus arripuit, ut breviter, Scholas inferiores illas ſit egreſſus, & Philoſophico ſtudio per biennium incubuerit; quô ſtudiô emenſô ad Juriſprudentiam, *Parentis impulſû*, animum appulit.

Interea loci, quò Phyſica ſtudia ſua recoleret, atque compleret, publicam Anatomen acrioribus oculis intuitus eſt; illóque acutiorî mirificam in corporis humani ſtructuram intuitû, tantam in admirationem humanæ fabricæ raptus eſt, ut ingentî deſideriô fuerit incenſus, in aliud,atque aliud pleniùs atque pleniùs introſpicere Cadaver. Tam flagranti deſiderio ut indulgeret, Genitoris ſui conſiliô uſus eſt ſecundô, atque Juris ſtudium illud, (*quod Patris ejuſdem hortatû tentaverat & ingreſſus erat*, & *à quô gerebat animum alienum*) abrupit & fregit; atque Medicinam, *in quam indolê* totâ *ferebatur*, amplexus eſt; eóque pactô acerrimum illud Anatomês ſtudium, *quô tenebatur & ardebat*, profeſſus eſt, atque reſtinxit. Illorum etenim, qui hanc Acad. Anatomicæ rei peritiâ ſuâ ſummâ commendabant, uſus eſt operâ, & tantorum in Anatomê Virorum præcepta, pronis non duntaxat auribus excepit; Verùm, tantæ dexteritatis illorum feliciſſimum æmulum ſeſe geſſit.

Illô ſtudiorum & induſtriæ curriculô, hâc in Acad. gnaviter elaboratô, Ultrajectum ſe contulit, ubi lectionum publicarum ſtudioſiſſimum ſeſe præbuit. Illinc in Italiam profectus eſt, ibíque ex orê & diſciplinâ pependit, Medicorum quos illa tunc Regio celeberrimos tulit. Imprimis autem Veſlingium obſervavit, qui ut potior ipſi fuit in Anatome ductor, ita & laureæ ſupremus dator Apollinaris. Tantâ Noſter ὁ Μαχαιρίτης triumphali redimitus laurô Venetias applicuit; ubi Practicis uſus eſt expertiſſimis, quò frequens ſibi pateret ad infirmos ingreſſus, & ſibi gradum quaſi quemdam atque aditum, tutiorem ad Medicinam, *propriô deinceps Martê profitendam*, jaceret.

Fundamentis tantis fideliter poſitis, in Venetorum caſtra,

ad Padum fluvium constituta, *ubi medelas fecit inculpatas*, totus sese conjecit. Verùm, Castrensis illius rationis; militarísque vitæ, eô potissimùm nominê pertæsus est, quòd inibi suum non subigeret ingenium; Itaque, per Appulos, *plurimas Urbes lustrando*, Neapolin tetendit, ubi denuô Medicæ praxi totus inhæsit. Neapolî discedens Siciliam, Melitámque Insulas trajecit, illincque retrorsum Veneta littora relegit; quibus desertis, Longobardiam, Ducatúmque Mediolanensem, atque Helvetiam peragravit. Plurimos autem menses Basileæ transegit, inibique Disputationi Medicæ tam acris, tamque doctus præfuit, ut Clariss. Basileensium Medicorum Ordo, Talem ac Tantum, *honorificô Diplomatê*, sibi Doctorem adoptaverit. Atque sic publicis affectus honoribus Monspelium perrexit, ubi sese in consuetudinem insinuavit Regiorum Medicinæ Profess. *sex* [1], qui Memet ipsum, *annos ante sedecim*, Daphnê redimiverunt Apollineâ.

Ex tantô demigrans Apollinis Athenæô plurimum iter per Gallias confecit, ac tandem cogitavit Aureliam; ubi Bellicosæ, Literatæque Nationis utriusque Germanæ, *Suis à Popularibus*, Procurator electus est.

Aureliâ iter suum Parisios direxit, & Nostris inibi Proceribus Medicis acceptissimus fuit. Illos autem cùm valêre jussit, Dieppam, *fretî Britannicî transfretandî causâ*, suum contulit iter, ut, *exactô tandem integrô peregrinationis sexenniô*, Germanam in patriam haud inglorius reveheretur.

Cùm autem natalî in solô inclarescere efflictim ambiret, frænum accepit atque momordit, & ut intermissa repeteret, atque recoleret studia hanc in Acad. reversus est; ubi publicam Anatomen affabrè & solerter administravit.

Annô insequentê, Nobiliss. & Spectatiss. Viri, tum Academiæ Curatores, tum Civitatis Coss. Anatomico Muneri

D. nempe { 1 *De Belleval*, *Curtaudi*, *Du Ranc*, *Riverii*, *Seliniaci*, atque *Sanchii*, quos honoris gratiâ, ceu Medicinæ Magnos Atlantes commemoro.

neri Extraordinario, *quod multâ cum laudê coluit, effecítque*, illum præpoſuerunt.

Bienniô exactô, Anatomês & Chirurgiæ Profeſſor Amſtelodamum evocatus eſt; ſed illud detrectavit onus, quia Chirurgicî, & Anatomicî Profeſſoris Ordinarii, *hâc in Acad:* Spartam illam eandem nactus eſt, quam ornavit, ſuas namque parteis non modò in Academiâ, verùm etiam in Eccleſiâ, atque Civitatê ita peregit, ut Nobis omnibus, atque ſingulis, acre Suî deſiderium reliquerit, *licèt non omnis mortuus ſit, multàque pars ejus ſit Libitinam vitata.* Etenim, cùm in verſandis Veterum monimentis volutatus eſſet; non pauca Græcè, tum Latinè, *ſeculorum vitio nuſquam intermoritura*, divulgavit. Linguas autem illas Literatoribus familiares, *ſupra vernaculam*, non duntaxat calluit, ſed & Gallicè, Italicè, Anglicè, atque Germanicè fandi dulciſſimus erat: Proindéque, illô de Πολυγλώσσῳ Virô veraciter dixerim, quod de ſeptemgemini Nili *ſeptem* dicitur *Oſtiis*, fuiſſe ἑπτάῤῥοον, ſive *ſeptemfluum*, & quidem lenitatê tantâ, ſingulos ut ſuis deliniret ſermonibus mellifluis. Porrô, non ſolùm in verbis, ſed & in rebus diſcendis, multiſcius ille ſuam contrivit ætatem, atque ut à prudentiâ totius ævî ſui duxit exordium, ſic vitam ſuam omnem ad rationis atque pietatis normam totus compoſuit. Cùm igitur, talis ac tantus fuerit Vir ille ſummus, eò acerbiùs ſors Noſtra deploranda venit, quòd illô careamus, quem habuimus, quemque habêre maximè vellemus, ut pote Academiæ Noſtræ decus grande; Eccleſiæ Chriſti militantis ſtrenuum Athletam; Civitatiſque hujus ornamentum inter præcipua.

Illius autem Viri Magni extrema funera tantò dolentiùs comploramus, quòd ipſi nuperrimè morbum gravem eluctato, & à liminê mortis revocato fuerimus gratulati. Sed, *mutatis rerum vicibus*, conquerimur vicem noſtram, quòd Nobis illum Deus ademerit, quem poſtliminiô mortis reviviſcentem redonaverat. Ubi quippe noviſſimus annus eſſet in *exitû*, priorum ille Noſter mortis inſultuum repulſor, gra-

viorî morbô correptus, ſuos etiam ſupremos cogitavit *exitus*, atque pietatis ſuæ, tum fidei, teſtimonia luculentiſſima dedit utrique animarum Medico, qui, *juxta lectulum ejus*, ſuas fudêre preces ad vitæ, neciſque noſtræ ſupremum Arbitrum. Illius ergo vices, *qui beatus obdormivit in Dominô*, *quique ſuis à laboribus quieſcit*, nequaquam dolemus; ſed ſuum illud infortunium Illuſtriſſima hæc *Univerſitas* [1], ſuam illam orbitatem Puriſſima hæc [2] *Eccleſia*; ſuam denique cladem illam Splendidiſſima hæc *Civitas* [3], tota luget, tota deplorat, tota lamentatur 1, utpote,

Cu-

1 Præmiſſæ *tres* illæ *triplicem* inſinuant p. m. Mei Collegæ *Relationem* ad *Acad* ad *Eccl.* & ad *Civit.* Lapides interim ſunt, non homines, quibus iſthæc, *& ſequentia Relata* XXXIX, Bœotiis ænigmatis obſcuriora viſuntur. Quaſi verò Meus ille, (*quem lugeo*,) quâ Membrum Academicum *Philoſophus* [1] dici nequiret vel è *Lyceô*, vel è *Porticû* [3]; iſque *Libris* [4] *inſtructiſſimus* ut *Orator* [5] etiam evadat, *Doctor* [6] atque *Profeſſor* [7]; Imò, *Scriptor* [8], iſque *Botanicus* [9] & *Anatomicus* [10], & quaſi verò rurſum, is idem & Profeſſor & Scriptor, Magnifici Rectoris *Aſſeſſor* [11] eſſe non poſſit, nec-non inſimul *Patres* inter *Academiæ* [12] *Conſcriptos*, ac *Apollinis* inter *Symmyſtas* [13] recenſeri.

Sic illi Momi mei, atque fungi, *veſpertilionum morê*, Sacras ad illas cæcutiunt Metaphoras, quibus, *Meus ille Defunctus*, quâ Membrum *Eccleſiæ Militantis*, Mihi primùm eſt *Vivus* de Chriſti Templô *lapis* [1], *gemma* [2] deinceps, *luminare* atque *Sidus* [4]. Immo gradatim, ex inanimô luminarî atque ſiderê, Chriſti fit *Ovis* [5], ac etiam *Aquila* [6] Corpus circa Myſticum *congregata* [7], atque *Symphoniaca* [8]; & illâ *Pietatê* [9] ſuâ *Fidelibus* [10] adſcribitur, *Chriſtique* [11] *fit particeps*, & *Membrum* [12], ac proinde *Cælicola* [13].

Sic demum Metaphoræ *tredecim* aliæ, *Politicô de Membrô meô*, luculentiſſimæ ſunt Sacrî, Profanique *ſcientibus* Tropî. Sed de his non guſtabit *Aſellus*; Nec animæ ſteriles illæ mentem ſuam torquebunt unquam tot Metaphoras lugubres variis ut perpetuò concatenent annulis; *&, ſur tout, ils ſe garderont bien d'en avoir treize à la douzaine. Mais, c'eſt qu'ils ſavent, mieus que moi, que les habits de deuil ſont ſans faſſon.*

1 Acad. Cujus de Scholâ Philosophus ille ille sit abreptus:
1 Eccl. cujus é templô spirituali vivus ille Lapis sit detra-
1 Civ. ctus: cujus ex ædibus ille sit exturbatus Incola.
2 Acad. Cujus è Lyceô Peripateticus ille sit evulsus: cu-
2 Eccl. jus ex coronâ illa Gemma sit prolapsa: cujus è com-
2 Civ. munitatê Civis ille sit exterminatus.

Cujus Porticû Stoicus ille sit exclusus: cujus
3 Acad. de facibus illud Luminare sit extinctum: cujus
3 Eccl. ex triviis atque quadriviis ille Galenicæ de os-
3 Civ. sibus doctrinæ Vindex & Tympanista sit detru-
sus.

Cujus à Γραμματοφυλακείω ille Βιβλιοκώπτατος [1]
4 Acad. ἀνὴρ expunctus: cujus è cœlô Sidus illud sit
4 Eccl. delapsum atque devolutum: cujus à compitis
4 Civ. Anatomicarum ille veritatum præco sit ablega-
tus.

5 Acad. Cujus de Rostris Orator ille sit deturbatus: cu-
5 Eccl. jus de gregê Ovis illa sit vorata: cujus de Medici-
5 Civ. nis ille Medicamentarius sit ablatus.
6 Acad. Cujus è Gymnasiô Doctor ille sit expulsus: cujus
6 Eccl. è cœnaculô illa sit Aquila fugata: cujus ex officinis
6 Civ. Chirurgus ille sit eductus.
7 Acad. Cujus ex auditoriô Professor ille sit ejectus: cu-
7 Eccl. jus à piô consessû Confessor ille sit proturbatus:
7 Civ. cujus in excubiis ille corporum Episcopus sit con-
sopitus.
8 Acad. Cujus ex Athenæo Scriptor ille sit deletus: cu-
8 Eccl. jus ex chorô Symphoniacus ille sit extractus: cujus
8 Civ. è Prætoriô ille laborantium Assessor sit extrusus.
9 Acad. Cujus in hortò Botanistes ille, *hâc ineuntê rigen-*
9 Eccl. *tissimâ brumâ*, sit confectus: cujus ex Synedriô pio-
9 Civ. rum ille Virorum Antistes sit ereptus: cujus à Co-
mitiis ægrorum ille Centurio sit remotus.

Cu-

1 Vid. infra n. 7.

10 Acad. 10 Eccl. 10 Civ. Cujus de theatrô Anatomicus ille sit resectus: cujus è conventû fidelis ille sit evocatus: cujus ex Conciliis morbosorum ille Consiliator & Rector sit excussus.

11 Acad. 11 Eccl. 11 Civ. Cujus Assessurâ ille Magnificî Nostri Rectoris Assessor sit depositus: cujus ex mensâ Κοινωνὸς ille sit abactus: cujus de valetudinario ille malorum Averruncus sit ipse Parcis immolatus.

12 Acad. 12 Eccl. 12 Civ. Cujus de Senatû ille Patrum unus sit proscriptus: cujus in corpore, Christi membrum illud sit amputatum: cujus è Curia Medica Senator ille sit rejectus.

13 Acad. 13 Eccl. 13 Civ. Cujus tandem Æsculapicô de Sacrariô Apollinis ille Mysta sit exemptus: cujus demum è mansionibus ille Cœlicola beatas in sedas sit raptus: cujus denique, de Medicô Tribunali morborum ille Judex sit devolutus & ad fata sua deductus.

Non solùm igitur propter dignissimum suum Professorem peremptum acerbè dolet *Academia* [1]; optimum à communionê suâ Christianum sejunctum *Ecclesia* [2] plorat effusè; atque meritissimum Medicum sibi extinctum lugubris plangit *Leida* [3]; verùm etiam ipsæ Musæ suum illum dolenter & aspere lugent alumnum; suum Præceptorem studiosi; suum *Institutorem* [1] Orgiis Medicinæ initiati; suum Promotorem Candidati; suum *Sectorem* [2] cadavera; suum Demonstratorem Anatomica corona; suum *Botanisten* [3] hortus; suum Cognitorem plantæ; suum *Interpretem* [4] Itali, Angli, Galli atque Germani; suum *Assessorem* [5] Rectoratus; suum *Deca-*

1. Medicinæ siquidem *rudimenta* νεοφύτοις perdocebat.

2. & 3. *Anatomicus* etenim fuit immortali nominê dignus, atque *Botanices* insuper curiosissimus.

4. Illorùm namque *Linguas* apprimè callebat.

5. & 6. Obitûs enim Annô, Unus de quatuor Magnifici Rectoris *Assessoribus* erat, ac insimul Medicinæ Professorum *Decanus*.

Decanum [6] Ordo Noſter Medicus; ſuum *Dominum* domus & fundus; ſuum *Lectorem* [7] libri; ſuum *Scriptorem* [8] Bibliothecæ; ſuum *Exploratorem* [9] vulnerati; ſuum *Obligatorem* atque *Glutinatorem* ſauciati; ſuum *Purgatorem* ulceroſi; ſuum *Reſtitutorem* atque *Concinnatorem* luxati; ſuum *Depulſorem*, & *Extinctorem* inflammati Phlegmonê, vel Eryſipelatê; ſuum *Defenſorem* atque *Repreſſorem* Oedematê, vel Scirrhô tumentes; ſuum, *uno verbo*, *Fratrem* Podalirius atque Machaon; ſuum præterea *Civem* populares; ſuum *Dilectum* affines; ſuum *Fulcrum* amici; ſuum *Amatorem* conſanguinei; ſuum *Largitorem* egeni; ſuum *Æſculapium* ægrotantes; ſuum *Collegam* Medici; ſuum *Philoſophum* Schola; ſuum *Doctorem* auditorium; ſuum *Oratorem* ſuggeſtus, ſuum *Decus* [10] ſubſellia; ſuum *Explicatorem* [11] Fallopius; ſuum *Auctorem* [12] Veſalius; ſuum *Correctorem* [13] & *Emendatorem* Celſus; ſuum *Explanatorem* Medicina; ſuum *Conciliatorem* [14] Græcia diſcors; ſuum tandem *Oedipum* [15] Oracula *Coa* [16] atque *Pergamena*.

D I X I.

7. & 8. Ipſi quippe, ſicuti numeroſa fuit *Librorum* ſupellex; ita & ejus *Scriptio* multiplex magnô Bibliothecas ornavit incrementô.

9. Iſthæc profectò de *vulneratis*, *ulceroſiſque*; *luxatis* item, atque *tumentibus*, ipſi quadrant ad amuſſim omnia, utpote rei Chirurgicæ callentiſſimo.

10. Quoniam Profeſſorum quiſpiam quidpiam de Suggeſtû dum reponit, reliqui Collegæ tunc Auditores tantùm, mutæque Perſonæ, *ſubſellia* premunt.

11. 12. & 13. *Fallopium* nempe Commentariis illuſtravit; *Veſalium auxit*; atque *C. Celſ.* mendis ab innumeris *repurgavit*.

14. 15. & 16. Feliciſſimus nimirum erat Græcorum in paginis pugnantibus *conciliandis*; præprimis autem in *Hipp. Coi*, *Galenique Pergameni* locis, *vel Pythiis obſcurioribus Oraculis*, elucidandis. Utinam Ipſe *Sphinx* in Contextû ſi quandoque fuerim aſpera, argutus evaſerim inter Commentandum *Oedipus*!

FINIS.

Numerare dies noſtros ita doce *Nos*, ut inducamus cor ſapientiæ.

Moſes Pſalm. xc. *verſ.* 12.

CAROLI DRELINCURTII

Medici Regii in Galliis;

NEC-NON

Lugduni-Batav. Professoris Practici

& Anatomici

ANATOMICUM PRÆLUDIUM,

QUOD

Lugdunensium in Amphitheatrô, suam ad primam Anatomês ἐγχείρησιν adhibuit.

Psalmus CXXXIX.

verſ. 14.

Celebro te, eò quòd ſuſpiciendis *operibus iſtis* in admirationem traducor: *celebro* mirabilia opera tua, quàm maximè novit animus meus.

CAROLI DRELINCURTII

Suam in primam Administrationem Anatomicam præfata,

SIVE

PRÆLUDIUM ANATOMICUM.

Collegæ honorandi;
Mystæ Apollinei quotquot adestis;
Tuque ornatissima, quæ me cingis Spectatorum Corona.

Provinciam Mihi ab Illustribus & Nobilissimis, hujus & inclytæ Academiæ & florentissimæ Civitatis, D. D. Curatoribus & Coss. demandatam ut fungar, ornatissimos hujus Athenæi φιλιάτρους Anatomen sum edocturus. Id certè negotii mihi dati, imprimis operosum & molestiarum plenum ac subinde tædiosum est. Quis tamen Nostrûm tantæ molis opus viriliter non aggrediatur, totque tædia non voret alacriter, finem Anatomes si respiciat. Is quippe, non duntaxat omni hominum sorti frugifer est cùm ad *Sui*, tum ad *Dei* immortalis cognitionem, τὰ γὰρ ἀόρατα τοῦ θεοῦ

ἀπὸ

ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης [1], ſed præſertim omnibus *Apollinis filiis* tantæ frugis eſt ut illius ignoratio ſit illis penitus ignominioſa atque damnoſa. Hæc ſiquidem *corporum reſectio*, totius eſt Medicinæ *verus oculus*, *fidiſſimus clavus*, & *tutiſſima pyxis nautica.* Qui proinde Anatomês lucê atque beneficiô non fruitur, morbis tamen gravioribus curandis ſeſe accingit, tanquam Nauclerus oculis & mentê captus, citra clavum & navigatoriam acum, æſtuoſum atque procelloſum in æquor vela pandit, naufragium tandem miſerè fracturus; uti faciunt & nominê tenus [2] Medici plures, non modò ſuæ famæ, cujus jacturâ non tanguntur (*nam infamia non lædit* [3] *occæcatos & amentes*) ſed quod rei totius caput eſt, miſellam illam corporis humani cymbam morborum fluctibus ultro citroque jactatam, & illorum curæ infeliciter commiſſam, lugubriter tandem ad ſepulcri rupem allidunt & in mortis abyſſum demergunt.

Ne igitur vel maximis ipſis atque [4] turbulentiſſimis morborum tempeſtatibus ſubortis, corpora vel veſtra, vel vobis aliquando credenda, naufraga fiant, ſed ſalva & incolumia finibus optatis reddantur, magnopere vos hortor, *quotquot circunſpicio* φιλιάτρους *oculatos atque prudentes* ut cæcam illam & animis veſtris primitus offuſam Anatomiæ caliginem diſcutiatis. Talem profectò, tantique faciendum in finem Vobis eſt Anatome ſummô in pretiô habenda atque gnaviter excolenda.

Illa

1 Rom. I. 20.

2 Hippocrati *perſonati* ſunt hiſtrionum more! *Medici* quippe *perſonam* ſuſtinent, nihil tamen minus ſunt.

3 *Fictos* illos ignomiâ nequaquam affici idem docet Hipp. ἀδοξίῃ δηλονότι οὐ τιτρώσκειν τοὺς ἐξ αὐτέης συγκειμένους.

4 Elegans eſt certè Hippocratea *Medicorum* cum *Naucleris* comparatio. Nullius enim peritia magis elucet, quàm ſævâ & immani vel *cœli*, vel *morborum* urgentê procellâ.

Illa porro duplex eſt, *fortuita* una & *inconſulta*, quam vulneribus viſis[1] corpori hominum inflictis conſequimur, quàmque utpote rudem, ad rudes Empiricos ablegamus; *artificialis* altera atque *conſulta* & illuſtrium Medicorum propria, quæ induſtriè ac ſolerter partes alias ab aliis diſjungit atque reſecat, nec ex unâ plures effingit, nec ex pluribus unam exhibet; ſed quæ connatæ ſunt atque conjunctæ, connatas atque conjunctas relinquit; at è diverſo, naturâ ſuâ ſejunctas atque ſecretas, mutuò tamen ſibi aſſociatas atque cohærentes diſſociat & abalienat [2].

Hæc autem Anatome apud nos unicè *Practica* & ſimul *Scientifica* audit, atque propterea *Theoreticæ* & *Hiſtoricæ* alteri jurê meritoque eſt opponenda, vocitandaque *Scientia factiva*, *quæ partis cujuslibet humanæ nomen*, *figuram*, *ſitum*, *connexionem*, *communionem*, *ſubſtantiam*, *magnitudinem*, *numerum*, *actiones* [3] & *uſus rimatur & patefacit.*

Hanc igitur Practicam Anatomen Vobis explanaturus atque demonſtraturus oculatiſſimis Φιλιάτροις, illam rurſus divi-

1 Interdum enim vel gladiator in arena, vel miles in aciê, vel viator à latronibus exceptus ſic vulneratur, ut ejus interior aliqua pars, & in aliô alia aperiatur, &c. *C. Celſ. Præf. in Lib.* I. Τὴν ἐκείνην τὴν ἐκ τραυμάτων ἀνατομὴν τὴν κατὰ περίπτωσιν καὶ πολυθρύλλητον *Gal. vocat.* I & 2. *Adm. Anat.*

2 Et hæc rurſus vel *ſpirantium* eſt hominum, vel *defunctorum*. Herophilus namque & Eraſiſtratus nocentes homines à Regibus ex carcere acceptos, vivos inciderunt. Crudele ſiquidem Sibi non proponebant hominum nocentium, & horum quoque paucorum, ſuppliciis remedia populis innocentibus quærere. Sed ſcelus iſtud *C. Celſus* execratur; Exhorret enim *ſalutis humanæ præſidem Artem*, *non ſolum peſtem alicui*, *ſed hanc etiam atrociſſimam inferre.*

Cadaveroſam autem ſectionem, quam hic *Practicam* atque *Scientificam* Anatomen voco, *Celſus* idem *neceſſariam* nuncupat *mortuorum lacerationem*; Galenus vero, τὴν ἐγχείρησιν vocitat τὴν Ἀνατομικήν.

3 *Cadaveris* profectorem *partium actiones* detegere numeroſi negant vitiligatores, altum nimis ſapientes. Sed diſcant illi rudes, depreſ-

visurus sum in *Particularem* quæ unius duntaxat vel [1] alterius partis structuræ studet, reliquis intactis, non minoris mehercle ad praxim momenti, & *Universalem*, quæ ex æquo omneis omninò corpus humanum parteis integranteis indagat, assequitur, disjungit, contemplaturque: ac proinde hæc postrema priorem includit, illaque longiùs atque latiùs sese diffundit. Quocirca, qui hanc *Universalem* suâ ἐγχειρήσει conficit, conficit & *Particularem*; quique insuper, majorem illam atque latiùs patentem perdocet, minorem & alteram longè strictiùs arctatam itidem perdocet.

Illam ergo, quam (*Vos Asclepiadea Juventus*) nactus sum docendi spartam ut aggrediar, *Universalem* hanc anatomen quadripertitam esse primùm profitebor, & subinde sigillatim illam omnem edocebo, τὴν δηλονότι ὀστεολογίαν, τὴν σαρκολογίαν, τὴν σπλαγχνολογίαν καὶ τὴν ἀγγειολογίαν, prout scilicet haccc meâ Anatomicâ praxî, vel *ossa* suis & cartilaginibus munita, & ligamentis colligata; vel *musculos* suis tunicis obvolutos atque discretos; vel *viscera* varios ad usus substantiâ multiformî dotata & confertissimô adipê offerta; vel *vasa* denique *triplicia*, *arterias*, *venas* (quibus includo lacteas & lymphaticas) & *nervos*, sum prosecuturus atque discriminaturus.

Quæternæ autem partes illæ, methodô duplici & docentur & discuntur, *Syntheticâ* nimirum & *Analyticâ*. *Synthetica* à simplicioribus illis orditur è quorum harmonicâ compositionê tota corporis exurgit συμμετρία, ac proinde seorsum speculatur [2] tanquam diversa, quæcunque illius Anatomico cultello subjecta sunt. quæque quindenariô numerô concluduntur,

pressam, resilientémque *cadaverosam Epiglottida*; adductum insuper, remissumque *cadaveris musculum* &c. partium *actiones prodere* luculenter.

1 Vestrum quippe plurimi unius duntaxat vel *pancreatis*, vel *conarii* desiderio tenentur. Sed quod dolentius est, propudiosum istud damnosumque cacoëthes ægro Vestto senescit in corde, necnon indies, *Vestros*, *uti gangræna*, serpit *ad Contubernales*.

tur, ſi modò talem ac tantum auſim numerum Vobis ſpondêre, antequam *ut aïunt*, vel rem ipſam acû tetigerim, vel erectum in illorum fontes digitum intenderim, *oſſa* nimirum, *cartilagines*, *ligamenta*, *fibras*, *tendines*, *membranas*, *arterias*, *venas*, *nervos*, *humores*. (nam & oculorum humores anatomiæ ſunt ſubjectum) *carnes*, *adipem*, *cutem*, *pilos* & *ungues*, quæ tanquam ſenſibilia corporum noſtrorum elementa contemplatur, è quorum concurſû & copulâ, miranda illa totius corporis humani compages exoritur, quæ nunc *analyticâ methodô* ſuas in parteis integranteis eſt reſolvenda. Noſtris igitur manibus diruendum venit operoſum illud atque mirificum cœleſtis & immortalis animæ terrenum caducùmque nuper *tabernaculum* [1] atque *templum*, [2] ſeu ut aptiùs [3] éloquar, *ergaſtulum*, in quod conjecta *Divinæ iſthæc auræ* [4] *particula* tot mirificas atque ſtupendas operationes exercebat. Quum

2 *Architectus* quidem diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis: *Anatomicus* vero, haſce *Jobi* τὰς οἰκίας πηλίνας, *argillaceas ædes* deſtruit revera, ſed illas nequaquam extruit. Ejus itaque *Synthetica Methodus* proprie nulla eſt, *niſi in compingendô ſceleto*. Alias enim, hominem componit nuſquam, niſi mentê tenus. Illum quippe tot portiunculis conſtructum eſſe docet, quot ſeorſum cadaveribus in aliis, atque aliis, ſuâ percepit αὐτοψίᾳ. Sed tot partium illarum procreatio mirifica, compageſque miranda, unius eſt Opificis ſummi, ſummum Opus, ȣ̃ χεῖρες ἔπλασάν με, καὶ ἐποίησάν με, *cujus manus me finxerunt, & me fecerunt*; καὶ ȣ̃ ὀφθαλμοὶ ἀκατέργαστον μȣ εἶδον, *& cujus oculi me viderunt informem*. Job. IV. verſ. 19. & X. verſ. 8. Atque Pſalm. CXXXIX. verſ. 16.

1 Τὴν ἐπίγειον ἡμῶν οἰκίαν τȣ̃ σκήνȣς, *terreſtris domus noſtræ tabernaculum* Divus dixit Paulus 2 *Cor*. V. *verſ*. 1.

2 Τὸν τȣ̃ Θεȣ̃ ναὸν, *Dei templum*, Apoſtolus Gentium idem fideles vocat 1 *Cor*. III. *verſ*. 16.

3 Abſit blaſphemia dicto. Iſtud enim *aptiùs*, ſacrum textum nequaquam emendat, ſed meum unicè collimat in ſcopum *humanis de functionibus indefeſſis*. In *tabernaculis* nempe, vel in *templis*, tam improbô laborê homines deteruntur nunquam, ac ſuis in *Ergaſtulis* mancipia.

4 *Horatianam* iſtam *animi periphraſin* vel in *Xenophontem* refundo, ipſi

Quum igitur ſpiritus ille cœleſtis, cadentê morbis hocce corporê, ſuum ad Datorem [1] avolaverit, nobis hoc inane ſuî domicilium [2] reliquit, quod Ædepol, quoniam inane & prorſus inhabitabile relictum eſt, demoliemur funditus, non quidem in odium Sacroſanctorum adorandi Numinis operum, ut id criminis olim ſtultiſſimi hominum *Abderitæ*, in Philoſophorum ſapientiſſimum cadavera diſſecantem [3] *Democritum*, injuriosè conjiciebant. Abſit ab animis veſtris vel levior de me cogitatio uſque adeò criminoſa, atque in ipſam Divinitatem ſuſpiciendam tantopere injurioſa. Quin potiùs, vobiſcum id reputetis velim (*quotquot adeſtis genuini Apollinis alumni*) me *Galeni* exemplò [4] atque hortatu [5] permotum hujuſce mirabilis [6] opificii textum ſingulatim atque minutatim [7] re-

namque *Memorabilium* 4. ἡ ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θείου μετέχει, *hominis anima Divinitatis particeps eſt*: vel in *Platonem* regero, ipſi quippe *homo*, non duntaxat, uti *Divo Paulo*, & *Arato*, οὐράνιον ἐστι θεῶν γένος; *Divinum atque cœleſte genus eſt*, ſed & θείας μετέχει μοίρας, *Divinæ ſortis particeps eſt*.

1 *Redeuntê ipſo pulverê in terram quemadmodum fuerat: Spiritû autem redeuntê ad Deum qui dederat illum.* Eccleſiaſtæ XII. verſ. 9.

2 A corpore ſecedens *anima*, *relinquere* dicitur ab Hipp. *ſui domicilium*, atque *tabernaculum*, *frigidum*, *mortaleque ſimulacrum*, ἀπολείπει ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θνητὸν εἴδωλον.

3 Uti conſtat ex Epiſt. 2. Hipp. ad Damagetum.

4 *Is quippe* lib. 3. de uſu part. cap. 10. *veram in eô pietatem collocat, ut quam in hominê condendô Dei ſapientiam, virtutem & bonitatem perſpectam habet, hominibus aliis illam omnem patefaciat*: νομίζω τοῦτ' εἶναι τὴν ὄντως εὐσέβειαν &c. εἰ γνοίην μὲν αὐτὸς πρῶτος, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγησαίμην, οἷος μέν ἐστι τὴν σοφίαν, οἷος δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖος δὲ τὴν χρηστότητα.

5 Ille etenim rurſus *eodem loci* nos hortatur ut ab Artificum operibus quæ miramur, in ſummi Noſtrum & rerum omnium Opificis Artem extollendam deducamur. ὡς γάρ φησι, τὴν Φειδίου κρίνεις τέχνην, οὕτω καὶ τὴν τούτων ἁπάντων ἐξέταζε δημιουργοῦ, *uti enim*, inquit, *Artem Phidiæ expendis, ita & illius Artem qui omnia condidit excute atque perpende*.

6 Id etenim Deus ipſe *in abditô artificiosè confecit*, velut *in imis partibus terræ*. Pſalm. 139. verſ. 15.

[1] retexere non duntaxat ut Divini noſtri Textoris [2] (*atque Fictoris, qui ex* pulverê & lutô, *talia nobis ac tanta* [3] *finxit præcordia, quanta noſtris pectoribus imis condita gerimus*) perfectiſſimam bonitatem, ſapientiam ſummam, atque potentiam inſuperabilem [4] ſupremis ipſe laudibus efferam; ſed mirum ilud præterea quod tectum eſt partium noſtrarum artificium, Vobis, *prudentibus rerum æſtimatoribus*, retegens, erumpatis & ipſi, veſtri in Creatoris laudes ſempiternas, his vel ſimilibus verbis, *Celebro Te, eò quòd ſuſpiciendis operibus iſtis in admirationem traducor: Celebro mirabilia opera Tua, quàm maximè novit animus meus.*

Non celata eſt vis mea Tibi ex quô factus ſum in abdito, artificioſe confectus, velut in imis partibus terræ.

Maſſam meam vident oculi Tui, & in Librô Tuô hæc omnia ſcripta ſunt, ex quibus diebus formabantur quum nondum ullum ex eis extaret [5].

Nonne ſicut lac fudiſti Me? Et tanquam caſeum coagulaſti Me?

Cutê & carnê induiſti Me? Oſſibúſque & nervis texuiſti Me [6]*?*

Et

1 Nullô certè *Penelopês* nocturno dolo, ſed propalam & fidê bonâ.

2 Δέρμα δὲ καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις με ἐνείρας. *Cutê & carnê induiſti Me? Oſſibuſque & nervis* TEXUISTI *Me?* Job. x. verſ. 11.

3 Hominem è pulverê cretum eſſe liquet è *Gen.* III. *verſ.* 19. *Job.* VII. *verſ.* 5. & *Eccl.* XII. *verſ.* 9. Eundem verò *lutô fictum eſſe*, non non à fabuloſo *Titanê*, ſed â Verô Cœlorum ac Terræ *Conditorê* conſtat apud *Jobum* hiſce viſcera Dei commoventem, Μνήσθητι, ὅτι πηλόν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις. *Recordare* quæſo, quòd *argillam*, & *lutum*; *finxiſti Me: Et in pulverem reduces Me?* Cap. x. verſ. 9.

4 Τὴν τελεωτάτην χρηστότητα, τὴν ἄκραν σοφίαν, καὶ τήν τε δύναμιν ἀήττητον. Galen. ibid. 3. de uſû part.

5 Pſalm. 139. verſ. 14. 15. & 16.

6 Iob. x. verſ. 10. & 11.

Et hâc certe tantâ, tâmque mirificâ corporis mei fabricâ totus afficior admiratione; præsertim, dum ruminor pressiùs *quantulà*, & quàm *rudi* materiæ mole hocce Tuorum exurrexerit Operum complementum? Quâm mirabiliter, & quàm affabrè *partis uniuscujusque*[1] *delineationi præfueris*? Quantâ præprimis industriâ mihi *plantaveris*[2] *Aurem*? Quantóve artificiô meorum *Oculorum mirabilia*[3] *formaveris*? Quàm denique potenter *de pulvere* quidem *terræ Me*[4] *finxeris*(Sed quàm sapienter *meas in*[5] *nares halitum insufflaveris vitæ*? *Cum*[6] *Tu sis* deinde, *qui eduxisti Me ab uterô*, *faciens ut securus agerem ad ubera matris meæ*, *Tibi innitor inde ab uterô*, -- & *in Te est laus mea jugiter*[7].

Tales certè[8] *hymnos* Deo dum publicè canam, (*ut cum Sapienti Galenô verba sapientiæ rursus eructem*:) meo illi Sacrosancto Conditori acceptiorem esse me profitebor, quam si[9] *taurorum hecatombas ei plurimas sacrificaverim*, & *casias atque aliorum* odoramentorum & *unguentorum myriadem illi suffumigaverim.* Vestram igitur hodiernâ lucê, (*Auditores curiosissimi & sagacissimi*) mirationem occupare liceat, haud quidem Vobis offerendo *rudia* illa & semper *inanima mortalium manibus*, multæ revera ætatis atque plurimæ famæ, *caduca* tamen confecta hominis simulacra, & quorum opifices Pa-

1 Ier. 1. vers. 5.
2 Psalm. xcIv. vers. 9.
3 Eod. Psalm. nec-non Prov. xx. vers. 12. Et Exod. Iv. vers. 11.
4 Gen 2. vers. 7.
5 Ibid. & 1 Cor. xv. vers. 45.
6 Psalm. xxII. vers. 10. Iob. x. vers. 18. & Ier. I. vers. 5.
7 Psalm. LXXI. vers. 6.
8 *Sermonem* enim istiusmodi (eodem in contextû) *Sacrum* Galenus vocat, & *veri hymni* nomen illi tribuit, τὸν γὰρ ἱερὸν λόγον καὶ τὸν ὕμνον τὸν ἀληθινόν φησιν εἶναι.
9 Τῶν ταύρων ἑκατόμβας αὐτῷ παμπόλλας καταθύσαιμι καὶ τὰ ἄλλα μυρία μύρα θυμιάσαιμι καὶ κασίας. Gal. eod. lib. 3. de usû part.

Pagana gens olim elogiis propemodum Divinis extulit, v. gr. Phidiæ *Venerem*, Polycleti *Herculem*, Alcamenis *Ityn*, Lyſippi *Alexandrum* & *Hephæſtionem*; Praxitelis demum *Cupidinem*, atque *Minervam*. Nullus inquam talia Vobis obtrudam opera, eorum opifices, veſtris collaudationibus ut excipiatis, ſed Perfectiſſimî & Immortalîs Noſtrûm Opificis, hoc opus, jam quidem abſolutiſſimum, ſed inſimul immortale quondam futurum (*nam mortê licèt caro hæc ceciderit* [1], *hæc tamen ipſiſſima reſurget, non per aliquot famigerata ſecla, ſed æternùm victura*) Veſtris oculis ſubjiciendo; quod certè, uti Solemne eſt Artis Altiſſimæ, *nullus noſtris elogiis ſatis proſequendæ*, Specimen; ita eſt & Univerſi archetypus, & μέτρον [2] ἁπάντων, καὶ θαῦμα θαυμάτων, *rerum omnium menſura & mirabilium* omnium *mirabile* maximum [3].

Miremur ergo ſuis numeris omnibus completiſſimum illud tanti Opificis, tantum Opificium; & ex innumeris illis, quæ deinceps, *hoc intra cadaver*, acerrimâ noſtrâ contuentes oculorum aciê, nos in admirationem rapient, utpote quæ paſſim Divinitatis characteribus impreſſa ſunt, & ſummî artificis, ipſiſſimî ſcilicet Dei digitum ubivis oſtentant, hæc pauciſſima ante occupare mihi fas eſto, & primò quidem, ut id ipſum quod in *exequutione poſtremum* [4] erit, in admirabilitate *primum* ſit, mentis noſtræ vî varias illas corporis noſtri baſes atque columnas, numeroſam ſcilicet illam tot fulcrorum compagem, *ducentis quadraginta & octo* [5] *conſtru-*

1 *Equidem ego novi Redemtorem meum vivere; & poſteriorem ſuper pulverem reſurrecturum: Et poſtquam Vermes confoderint iſtud, evigilantê Mê; tum carnê meâ Me viſurum eſſe Deum.* Iob. XIX. verſ. 25. & 26.

2 Iuxta *Protagoram* in Platonis *Theætetô*.

3 Immo, θαῦμα θεῖον, *miraculum Divinum* eſt, Platonem apud eundem.

4 *Partes etenim molles priùs reſecabo, omnes ad unam; ſubindè verò* osſifragium *aggrediar, atque minutatim oſſa ſingula contundam & effringam, ut illorum interiora oculis agnoſcamus.*

5 Huic certè computationi ſi minora iſthæc oſſicula quæ *ſeſamoidea*

structam ossibus, multiplicî tum diarthrωsi, tum synarthrωsi, tum symphysi tam arctè conjunctis atque compactis, ut *Unum* sint & *non Unum*, contemplemur.

Innumerabiles præterea illorum vel solidiorum cavernulas atque cryptas medullares, vel fuscas, vel candicantes, vel purpureas; atque etiam *cartilaginosas tot ossium* incrustationes atque suggrundas, mucorê tam lubricô delibutas, & insimul tot ligamentis instructas atque colligatas speculemur.

Ex illis ossium antris densissimam quæso *musculorum sylvam* ingrediamur, ubi, *deductorê Deô*, hocce anatomicô cultello suprâ [2] *quadringentos cæsuri sumus lacertos*, qui hanc ossium machinam, in omnem positionis differentiam, sursum & deorsum, dextrorsum ac lævorsum, antrorsum atque retrorsum, nec non introrsum & extrorsum impellunt. Priusquam autem à musculis revellamur, illorum tum tum *capita*, tum *ventres*, tum denique *caudas* sumus amputaturi longè supra *quadringenta*, musculorum enim complures suapte naturâ *bicipites*, *tricipites*, διγάστρους atque *bicornes* esse patefaciemus.

Nec modò id miraculî, nostri præ se ferunt lacerti, sed illorum alii, vel per *trochleam* osseam, vel per *crenam* ossibus insculptam traducuntur, uti contueri est *in oculorum amatoriis superioribus*; in *bicipitis* qui cubitum flectit *alterô capitê*; in femoris *pyriformî* & *obturatoribus*; in pedis extensoribus *tibiæô atque peronæô posticis* &c.

Imò quidpiam hisce mirabilius attendere est, eorum scilicet aliquot caudam gerere non vulgarî (*instar aliarum tendinê*

moidea nuncupant, accedunt, *trecenta & octo* computanda venient universè. Nam capiti 60 tribuere est, trunco autem 68; Artubus verò supernis ac inferioribus 120; Flexibus porrò digitorum 60, *Sesamî* figurâ.

1 Calculis etenim, *quantâ possum fidelitatê*, subductis, musculi *octodecim* super *quadringentos* in computationem veniunt.

nè præditarum) lævorê conspicuam, nec simplicî subrubicundô atque subcæruleô, candorê, *matris-perlarum æmulô*, rutilantem, uti passim alibi; nec simpliciter *bifidam*, ut in *bicorni* extensorum carpi alterô, & *in tibiæô postico* pedis extensorum unô, nec vulgariter ramosam atque multifidam, ut in sedecim digitorum *extensoribus sex* [1] *communibus*, sed præcise *quadrifidam* atque *quadriforem*, uti compertum erit cuivis inspicienti *in musculorum sublimium sex & decem* [2] *tendines*, qui primas atque secundas flectunt artuum phalangas.

Insuper his, in alios introspicere erit non *caudâ*: sed *ventrê*, ad aliorum musculorum trajectionem pertusos, uti artificium istud ob oculos ponam, musculos demonstrans *stylo-cerato-hyoeideos*, qui *digastricos* maxillæ inferioris transmittunt.

Atque demum, *alia ut innumera circa musculos mirabilia taceam*, illorum alios, *Vobis oculatissimis Viris*, sum exhibiturus, mediô suî corporê crassa, numerosaque, non suos peculiares in usus, sed in universi corporis utilitates summas, *vasa transducentes*, uti Vobis contueri dabitur in alterô *cervicem flectentium pari*, quod à trigonalî figurâ *scalenum* nuncupant, quodque *nervi* & *arteriæ* [3] *brachiales* trajiciunt atque permeant.

Illinc oculorum obtutus corporis in universi & planitiem &

1 *Pollices* enim, suis extensoribus singulatim donantur. Reliqui autem digiti, manuum quidem *duos*, pedum vero, *quatuor* communes nacti sunt musculos extensores.

2 Nostris enim digitis sedecim, (*pollices quippe quaterni*, *suos quidem flexores*, *sed nequaquam pertusos obtinent*) insunt musculorum *quatuor*, quos *flexores sublimes* vocitant, *quadricornes caudæ*, quæ singulæ sic *quadrifariam* divisæ, sedecim formant tendines, qui mediô suî corporê pervii sunt, ut musculorum, quos *flexores profundos* nuncupant, sedecim itidem tendines, illos permeant, atque sic extremas attingant flectantque digitorum phalangas.

3 *Venæ* verò non item, uti fallaciter scribunt.

& intimiores etiam recessus si converto, circumspiciam illico mirabundus *arteriarum* & rivulos innumeros, & flumina numerosa, illos omnes microcosmî tractus suis brachiis & largiter amplexantia, & ubertim irrigantia.

Illis, præterea, *partes omnes circumfluentibus*, rivis, summatim annumerandi sunt contigui & ipsis singulatim innumerabiles *venarum* tubi, quos eôdem oculî circumjectû arteriis vel incubantes, vel accubantes conspicere est, qui sanguinem arteriosum singulis à partibus in Cavam, *vel uti suum in Mare*, dum revehunt, plurimis hiantibus quasi valvis donati sunt, quò sanguinem refluentem moderentur.

Partibus istis postquam *sacratissimum* illum quem Deus in nobis *funem* [1] *argenteum* contorsit adjunxero & annexuero; nemo Vestrûm omnium est, quem summam in admirationem non sim traducturus, *medullam* enim *spinalem* dictam, vestros ante oculos statuam revera τ͂ πεπιλημένlω [2] seu numerosis *funiculis* densatam, atque innume-

1. Sic enim propter sua, *miræ tenuitatis*, *& quâvis carbaso tenuiora*, filamenta candicantia, aut fibrillas niveas, longe rectiùs atque significantiùs designatur, quàm ubi *medulla* vocitatur *spinalis.* Totus enim *argenteus* ille *funiculus*, filorum & fibrarum albentium, *aranei tenuissima vincentium stamina*, congeries atque complexus est, qui medullaris substantiæ hilum vix habet, nisi in mediâ, supernaque suî partê cerebro cerebelloque conterminâ. Sacrum igitur illum *argentei funis* lustricum (*ut ita dicam*) parentem, Virum Physicâ scientiâ Divinitus afflatum atque perfusum suspiciamus & veneremur, quòd (*in mysticô & allegoricô Ecclesiastæ cap. ult. vers.* 8.) hoc singulare nervosæ propaginis artificium tam significantî & perappositô vocabulô nobis detexerit.

2. Hanc meam fidem obstrictam Publico, publicitus liberavi; totius enim spinæossea acumina retudi atque diffregi, ejusque membranas sanguinê roscidas exhibui, singulaque nervorum paria suis arteriolis irrigua, & suis gangliis statim ab exortû munita detexi, atque demum, spinalem hanc medullam ex ejus osseâ vaginâ eduxi, inque minutissima fila discerpsi atque diduxi, illasque filamentorum, *quovis sericô tenuiorum*, *& quibuslibet araneæ telis subtiliorum*, super chartâ explicatas myriades curiosis oculis subjeci. Absit tamen

(*m*

merabilibus *fibrillis* conſtipatam, quibus, *ceu fimbriâ denſa*, exornatur, ſuæ non modô per univerſum oſſeæ thecæ decurſum, ſed præſertim, ubi equinæ caudæ adinſtar longè lateque ſe pandit; ſeu potius, dum *Solis* morê vivificos undique radios ejaculatur, *nervulos volo innumeros ſpirituum animalium convectores*, quibus noſtri corporis *compagem univerſam* colluſtrat & impellit, & quos ſingulatim enumeraſſe, non minùs Divinum foret, quàm vel *capitum noſtrorum pilos*, vel *Cœlorum*, ac *Oceani*, ſtellas, arenulâſque recenſuiſſe [1] numerando.

Viſce-

(*mi* φιλίατρε) ut hoc inventum apud te glorier, meos enim ante Majores natos, τούτων τῶν νεύρων ἶνας ἀραχνῶν λεπτοτέρας ὁ Γαληνὸς ἔλυσεν, *illorum nervorum fibras in filamenta aranei telis tenuiora diſſolvit Galenus* (lib. I. de ſem c. 10.) Probe ſiquidem tenebat, eſſe nervorum interiora, *fibroſa*, uti luculentam nobis ſuper eâ re (*lib.* I. *de muſcul. motu c.* I.) fidem facit his verbis, ἡ οὐσία τοῦ σώματος τῶν νεύρων, ὡς εἰ νοήσαις πεπιλημένον τε καὶ πεπυκνωμένον, καὶ διὰ τοῦτο σκληρότερον γεγονότα τὸν ἐγκέφαλον, *ſubſtantia corporis nervorum* talis eſt *ac ſi concipias coactum & denſatum, ideóque durius factum* eſſe *cerebrum.* Sicut autem nervos Galenus agnoſcit *ſtipatum* eſſe *cerebrum*, ita pariter, totam medullam ſpinalem docet eſſe *cerebrum compactum* atque *conſtipatum* τὸ τοῦ νωτιαίου σῶμα παραπλήσιον εἶναι ἐγκεφάλῳ πεπιλημένῳ τε καὶ διὰ τοῦτο σκληρῷ γεγονότι. *ibid lib.* I. *de muſc. motu*, *c.* I. Ex illâ profectò Galeni doctrinâ, veritas elucet una & altera, primùm quidem *cerebrum* preſſius atque contractius in ſacram fiſtulam cogi, elongari atque deduci; *nervos* deinde, nil aliud eſſe quàm cerebrum coactum atque compreſſum & coarctatum. Cùm autem ex adductis conſtet & ſpinalis medullæ truncum, & illius ſurculos (*nervos nimirum*) maximam partem eſſe fibroſa, conſequens eſt illorum radices, cerebrum nempe atque cerebellum, maximè itidem *fibroſas* eſſe, uti profectò palam & ante oculos fibras illas poſui in cerebri, cerebellique Anatomicâ meâ ἐγχειρήσει, idque potiſſimùm in eminentiis illis cerebri maximis, quæ *Striatæ* viſuntur, & quarum *Striæ* nihil aliud ſunt quàm *congeries & faſciculus fibrarum nervoſarum*, quæ cùm aliis undecunque à cerebrô & cerebello protenſis, coëunt demum (*ſed cum præparcâ medullâ*) in prægrandem illum caudicem, quem *medullam ſpinalem* vocitant.

1 Unius ſiquidem eſt *Dei* & *capillos* numerare, *Matth.* x. *verſ.* 30. Et numerum ſupputare *Stellarum*, *Pſalm.* CXLVII. *verſ.* 4. Et *arenam*

 deni-

Viſcerum ſtructuram enucleatim excutere ſi aggrederer, occiduus jam hicce dies citiùs me deficeret (*abſit ſuperbia dicto*) quàm dicendi finem facturus eſſem. Subſiſtam ergo, vel præ ipſô, *tot Nutritiorum*, *totque Generantium organorum*, liminê, utpote tot illorum mirificiſſimis operationibus obſtupefactus.

Poſt illud, *nihiloſecius* ſalutatum limen, (*meâ jam exſtaſi ſolutus*) ab hôc Amphitheatrô pedem non referam, nec dicendi filum abrumpam, quin priùs ab *infimo ventrê*, me ſubvexerim in cordis & atria, *quæ auriculas vocitant*; *&* thalamos, quos, *variis tricuſpidibus hamatos*, *numeroſiſque hemicyclis obvallatos*, ſpecus aut ventriculos nuncupant.

Ex hâc ſplendidiſſimâ *Solis* noſtri *Regia* [1] me ſubducens, lubens contuerer illius *ventilabra* atque *ſpiracula*, pulmones nempe, unà cum annexis *quintuplici* [2] illorum *lobô* & numeroſiſſimis illis *fiſtulis Æoliis*, quæ tubulos ſuos acceptos referunt concavis pluribus orbiculatim colligatis teſſerulis cartilaginoſis, à quibus ita compactis atque cohærentibus, cartilaginei atque membranacei, nervoſique exurgunt tubuli aërei, qui *bronchia* vocitantur, quique denſis in locis veluti confracti ſunt, ubivis tamen amicâ copulâ membraneâ conjun-

deniqne, Nobis prorſus *innumerabilem Oſ.* 1. *verſ.* 10. ſuô commetiri numero:

Οἶδα δ' Ἐγὼ ψάμμȣ τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης.
Menſura eſt Pelagi, & numerus Mihi notus arenæ.

1 *Regia ſolis erat, ſublimibus alta columnis.*
Ovid. Metam. l. 2. verſ. 1.

Quidni ergo *Regiam* mihi foret licitum *ſoli microcoſmico* tribuiſſe; & quidni rurſum, *Regiæ* illius *ventilatæ* meminiſſe juvaret, ſiquidem illa *Regia* & laudatior & ſalubrior eſt, quæ ventis undecunque verberatur.

2 *Ἔστι γὰρ ὁ πνεύμων πέντε ὑπερκορυφώσιας ἔχων, ἃς δὴ καλέȣσι λοβȣ́ς.* *Pulmo enim quinque habet* ſummitates, apices, vertices, vel *faſtigia*, *quæ fibras aut lobos nuncupant.* Hippocrates libello de Anatome. Quàm ergo & *Hippocrateæ veritatis* tantæ, & ipſius *Naturæ* malè gnari ſunt, qui ſcriptitant *Pulmonibus*, quatuor duntaxat ineſſe lobos.

junguntur atque revinciuntur, ut quaquaverſum in pulmones flabellandos fiſtularum morê diducantur & exporrigantur.

Ab illis fiſtulis aëriis evehamur ad ipſarum truncum, qui tot *inter ſe ſimilibus annulis conflatur*; *Tracheæ* enim *arteriæ* [1] *orbiculi*, eâdem analogiâ ſibi mutuùm & ſupercubant & ſuccumbunt, congeneribuſque carnoſis, muſculoſiſque fibris concatenantur. Attamen orbes illi, ſicuti Suî anticis, lateralibus & externis partibus gibberi & aſperi, atque candicantes cernuntur, ita profectò & iiſdem partibus illis cartilaginoſi ſunt, & *dimidiati* duntaxat *annuli*, vel *hemicycli* [2], vocitandi veniunt; quod enim in illis reliquum circulî complet, id universè in poſticis & internis ejus ſedibus planum, atque læve, purpureumque, nec-non membranaceum eſt.

Hemicyclorum autem illorum caput & operculum *larynx* audit, qui *quadruplici*, *multiformique cartilagine* compactus & coagmentatus eſt. Alia quippe Turcicum, *quo ſagittas ejaculaturi pollicem ſibi muniunt*, æmulatur annulum; & ab anticâ, gracili atque depreſſâ partê, ſenſim craſſeſcit, inque poſticam latiorem aſſurgit [3].

Alia verò, *ſcuti* [4] quidem formâ percrebuit, ſed protuberantiæ ſuæ anterioris ergó, *Malî Adamî* ludibriò magis infamata eſt, quaſi ex traduce, & ab illò πρωτοπλάστῳ in Nepotes, damnoſum illud *Paradiſeum pomum* noſtris in faucibus inhæreſceret.

Alia deinceps, *urcei* [5] *aquarii labrum* exhibet, concreſcitque

1 Significantiùs dixit Hippoc. *lib. de corporum reſectione*, ταύτην τὴν ἀρτηρίην τοῖς κρίκοις ξυγκειμένην εἶναι ὁμοφυσμοῖς, *annulis conſtare hanc arteriam eâdem ſeriê diſpoſitis, ſeu circulis coagmentari ejuſdem ſpeciei, ejuſdémque figuræ & inter ſe vicinis atque finitimis, conterminíſque.*

2 Ἔστι γὰρ ὥσπερ σίγμα τῶν χόνδρων ἕκαστος, ὅθεν οἶμαι σιγμοειδεῖς αὐτοὺς ὀνομάζουσί τινες. *Gal.* VII. *de Uſû Part.*

3 Hæc κρικοειδὴς *Gal.* dicitur. *Lib. de Vocal. inſtr. diſſect.*

4 Ac idcirco θυρεοειδὴς dicitur *Libellô de vocalib. inſtr. eôdem.*

5 Atque propterea Ἀρυταινοειδὴς *ibid.* nuncupatur. Hanc porrò, nec-

que ex unius & alterius, *quæ utrinque & sursum* bifida *est*, cartilaginis conglutinatione.

Alia demum, *scansilis hederæ folio* vulgariter assimilatur; verùm, illius *officii*[1] *causâ* apté congruenterque vel *sublicio ponti*, vel magis adhuc apposité *Elateri* (*elateris enim moré*, citra musculos, *vel in ipsis cadaveribus movetur*) comparaveris; alternis enim, esculentorum in cibariam syringam detrusorum ponderê deprimitur; sed mox sponte suâ resilit atque resurgit; virtutê siquidem elasticâ, *qua pollet*, sese protinus erigit, ne reciprocantis spiritûs iter intercludat.

Quinta porrò, quàm his *quatuor* annumerant, non *cartilago*, sed *membranea*[2] utrinque *rimula* est, in internis thyroideæ lateribus effícta, *illius adinstar ligulæ*, *quam fistulatores ex tenuissimis arundinum lamellis ad suas tibias aptant*, unde hæc una & altera *rima*, ceu *lingula* quædam foret, γλωττίδος nominê famigeratur, & modulandæ vocis inter organa perhibetur.

Hâc profectò *ligulâ* lubens nectcrem & istud alterum *vocis plectrum*, quod ex palati fornice, tanquam ex *tholô*; aut *lacunari*, musculosum, *glandulosumque*[3] pendet, sed urgeor altius evehi, in *summam* scilicet *Palladis arcem*, ut illius mirabilia, *festinanter licèt* contempler atque referam. O me feli-

nec *bifidam* norunt, nec *articulô mobilem*. Sicut namque sursum est *fissa*, atque adeò *quadripertita*, sive *quadruplex*, ita certè *arthrodiâ* ad basin, cum annulari cartilagine, mobiliter committitur.

1 Id officii eleganter & ab *Hipp.* Lib de Corde; & à *Philosophô* de part. Anim. III. c. 3. describitur.

2 Istos profectò limbos, isthæcque membranea *suggrundia* nostris cum valvulis vel *mitralibus* cordis, vel *semilunaribus* venarum, meritò comparaveris. In hæc porrò putem, longè frequentiùs quàm ipsum in βρόγχον, ἤτε Α᾽ρτηρίαν, illapsas assumtorum portiunculas· πνιγμὸς, καὶ πόνος, καὶ βῆχας χαλεπὰς ἐμποιεῖν, quas summus annotavit Philosophus.

3 Lynceos mirari subit Scriptores de glandulis, luculentiores illas *uvulæ*, quàm Epiglottidis, *glandulas* vidisse nusquam.

felicem eo ſubvectum; & fidum etiam rerum à me inibi viſarum relatorem, ni tantâ Minervæ, *cujus eò loci Solium ſuſpexi*, Majeſtatê caligans; tantoque ſenſuum, *quibus illa Regina ſuperbit*, ſatellitiô permotus, meis à ſenſibus abductus eſſem.

Numeroſos igitur Satellites illos & Excubitores, *regiè omnes inſtructos*, ſigillatim & luſtraſſe & collaudaſſe nequaquam potis ſum, utpote qui & ipſi meam admirationem longè ſuperent omnem, meque rurſus præ mirabilitate ſuâ in ἔκστασιν traducant. Cùm itaque, nequidem ipſos Minervæ ſtipatores tot vel auſim, vel queam cominus contueri, *Regiô quippe apparatû ſuô atque ſplendorê micantî me denuo perſtringunt*; quibuſnam quæſo, vel aquilinis oculis, vel Hippocrateâ μεγαλοψυχίᾳ, ipſiuſmet Reginæ ſuſtinebo vultus?

Sed quò feror, & quò me dicendi abripit æſtus? Sub ipſum etenim meum Exordium, hujuſce nuper Microcoſmi Reginam receſſiſſe profeſſus ſum. Nequaquam ergo, ſi palatium ejus, *quod deſeruit* vel penitiùs intro, in illam (*utpote abſentem*) intuebor.

Ab illius igitur, non *Dianæ* [1] quidem, ſed *Palladis* conſpectû procul, ingrediar ego ſecurus, atque cerebri primùm multiplices gyros & anfractus, ceu Dædala quædam, mens mea permeabit; ac ſubinde, *quatuor* inibi *fluviorum* attendet [2] *brachia*, morê Mæandrî longé, lateque per cerebri flexus ex-

1 Alluditur ad notiſſimam *Actæonis* fabulam, qui inſcius antrum illud nemorale ſubiit, ubi tenuî fontis undâ, ſylvarum Dea venatû feſſa, virgineos artus perfundebat &c. *Ovid. Metam. l.* 3. *fab.* 2.

2 *Caroticam* nempe duplicem, & *cervicalem* unam & alteram, quæ, *fluminum ſinuoſorum* morê, arva rigantium, cunctos cerebri pererrant & alluunt labyrintheos anfractus. *Arteriæ* ſiquidem *flumina ſunt*, *quibus univerſum hominis corpus irrigatur*, & quæ ſuum liquorem *ventriculis cordis* tanquam *humanæ naturæ fontibus* debent acceptum. *Quamdiu* enim *fontes illi ſaliunt*, *viget homo*, *ubi ſiccantur*, *perit*, uti mirificis verbis iſthæc me docuit *Hippocrates libellô de corde*, αὗται πηγαὶ φύσιος ἀνθρώπου· καὶ οἱ ποταμοὶ ἐνταῦτα ἀνὰ τὸ σῶμα, τοῖσιν ἄρδεται τὸ σκῆνος

οὗτοι

exporrecta & expanſa, *ſanguinem* ut non duntaxat illuc, ſed & intrò, Cerebri nimirum in glandulas, atque choroidem etiam in plexum, inque numeroſas itidem [1] glandulas ejus, nec-non ſpeciatim geminas in [2] pituitoſas, diffundant atque diſpergant; eundemque illinc per *quatuor emiſſaria*, *Sinus* dicta, ceu quaternis quatuor illorum fluminum oſtiis, in Venæ Cavæ Oceanum eructent confundantque.

His atriis & exterioribus relictis, ipſa penetranda veniunt adyta; ac proin, recluſis omnibus valvis, ſeu potius amotis velis illis, quæ *Meningas* vocant, quibus cerebri penetralia obvelantur, ipſâ αὐτοψίᾳ, cerebrum inter demonſtrandum. Vos quocunque, ὦ γνήσιοι Ἰατρῶν παῖδες manû quaſi deducam ad omnia mentis noſtræ & *dominia* & *palatia*, ad ſingula nimirum ejus, & [1] monteis, & [2] monticulos, & [3] colleis & [4] colliculos, & [5] valleis atque convalleis, & [6] acclivia

οὗτοι δὲ καὶ ζωὴν φέρουσι τῷ ἀνθρώπῳ, κὴν αὐανθέωσιν, ἀπέθανεν ἄνθρωπος.

1 Cùm acrior in plexum choroidem inſpectio, *glandulas* in illo detegat, *Riolanum* hîc noto, quòd glandularum illarum teſtes oculatos *Varolium* & *Bauhinum* taxaverit.

2 Vulgò *glandula pituitaria* nuncupatur, quaſi *gemellæ* non forent, nec veluti *ſororiantes* ſuæ matris in ſinu, lectuli ſui intra fulcra, recumberent. Jacent enim intra clinoides apophyſes, matris craſſæ medios inter complexus.

Hîc [1] *monteis* voco, maxima illa cerebri juga atque cacumina, quæ *ſtriatæ* ſunt *radices* medullæ dorſalis, de quibus mox ſcripſi, meis in notulis p. 179. [2] *Monticulorum* nomen tribuo Galenicis illis nervorum opticorum thalamis, de quibus *l.* 16. *de uſu part.* tam ingenioſè diſſerit. [3] *Collibus* nates, uti [4] *colliculis* teſtes deſigno, [5] *Valles* autem atque *convalles* ſpatia ſunt quæ hæc cerebri apices atque faſtigia interjacent, ſicuti [6] cerebri *accliva* atque *decliva*, itinera ſunt aſcenſû atque deſcenſû, *illis in montoſis & aſperis*, ardua. Atque hæc in cerebro, quatenus Palladis eſt Ditio, ſpeculor. Prout verò ejuſdem Minervæ *Palatium* eſt, illius primùm, *pontem* obſervo, qui ſub illo eſt fornice, quem ſibi invicem commiſſæ nates effingunt; aliud ſubinde concameratum illius opus contueor, καμάριον ſcilicet, ſive ψαλλίδες, vel ψαλλιδοειδὲς τὸ σῶμα, quod eſt vulgaris Ana-

clivia atque declivia; Unô verbô, ad cerebrî, cerebellique pontem & concamerata opera, atque illius utriusque [1] columnas; ad illorum item [2] cameras testudineatas, & ab unâ in aliam [3] itinera varia, [4] sepimenta insuper, parietes [5] intergerinos, [6] lacunaria, [7] trabesque lacunarias transversas & obliquas, quibus, *ceu commissuris atque juncturis*, *harpagonibus item & fibulis atque retinaculis quibusdam*, tota cerebri compages atque structura fibrosa, medullarisque, quàm diutissimè perstat indemnis.

En ergo Minervæ Regiam, & præcipuos illius Dominii tractus, *illâ absentê*, à nobis perlustrata. Sed quæso, ditionem ejus ne egrediamur, insalutatis ejus *Satellitibus*, hoc est *sensuum organis*, quorum beneficiô huc usque pervenimus, nam à sensibus [8] nostris omnis Anatomica veritas explorata dimanat.

Anceps Anatomicorum *fornix*, cujus [1] terna crura, ternosve pedes, *columnas* nuncupo, uti [2] cerebri ventriculos sub illis fornicibus & cameratis operibus locatos, *cameras* appello *testudineatas*, in quibus circumspicere juvat tot *itinera*, [3] seu vias tendentes v. gr. ab illo foramine ovali & antico, quod *vulvam* vocitant, in infundibulum, *seu manicam hypocraticam*, haud secus ac ab illo foramine altero, rotundo atque posteriore, quod *anum* indigitant, via ducit in cerebelli cisternam. Vias autem ventriculorum [4] *sepimenta* intersepiunt, *apophysin puta vermiformem*, quæ quarti ventriculi obsepit iter. Sic mehercule [5] *parietes intergerini*, ventriculos anteriores, *atque etiam posteriorem*, à medio secludunt ventriculo. Illorum quippe primus, ab officio διάφραγμα Galeno dicitur *(lib. 9. de Administr. Anat.)* διαφράττει γὰρ ἀπ' ἀλλήλων τὰς πρόσθίας κοιλίας, *secernit enim ab invicem anteriores ventriculos.* Huic autem analogum & istud alterum *membraneum diaphragma*, seu *velum*, quod apophysi vermiformi obtenditur, & ad testiculorum apices, *quibus tanquam fulcris sustinetur*, alligatum est; quodque, *orê aliô*, indictum. His demum, [6] *lacunaria* cum suis *trabibus* [7] accenseo, cavitatis enim quaternæ, quibus ventriculorum nomen inditum est, pars superior, *laquearia* haud ineleganter repræsentat; sic pariter, incrementa illa fibrosa, tum quibus nates *transversæ* nectuntur, tum quæ à cerebrô in cerebellum sibi committendum, *obliquè* protenduntur, laquearium illorum *trabibus* atque tignis, cùm *transversis*, tum *obliquis*, haud ineptè comparantur.

8. Διὰ τούτων γὰρ γνῶσις ἀνθρώποισι. *Horum etenim opè cognitio hominibus*

Anceps tamen hæreo, quid de illô primùm dicturus ſim Euripidis famigeratiſſimô τῷ τῶν λόγων ἀγγέλῳ, qui Jovis & Deorum nuntium effinxit & effecit Mercurium, quique noſtrarum tot cogitationum interpres eſt, totque motibus motitatur inenarrabilibus, ut idiomatê, unicuique Genti variô atque variò, tot hominum conceptus renuntiet, idque duntaxat *triplici* carnoſô, nervoſoque fibrarum *textô*, quod unà cum filamentis *muſculorum ſex* [1], qui corpus illius diversè ſubeunt, unaque cum *nervoſis trinæ claſſis papillaribus illis ejus tuberculis*, quæ comperta habentur guſtûs [2] organa, totam linguæ muſculoſam, papillaremque ſtructuram (*triplicî tunicâ ſuccinctam*) complet. His porrò fibris atque papillis, (*ne inter loquendum vel mandendum areſcant*,) rigandis numeroſus partium apparatus inſervit: præter namque *arteriam* unam & alteram exterioris caroticæ, linguam alluunt Veterum glandulæ σιαλοχόοι [3], atque præterea numeroſiſſimæ aliæ, eæque *Spo-*

comparatur. Illis quippe unis innititur ratio, dum uſû percepta componit atque conjungit. Hinc, τὴν τριβὴν μετὰ λόγου, Hippocratis extollunt παραγγελίαι; Subdunt ſiquidem, τὸν λογισμὸν μνήμην τινὰ εἶναι ξυνθετικὴν τῶν μετ' αἰσθήσεως ληφθέντων. *Ratiocinationem memoriam quandam eſſe combinantem ſenſibus accepta.*

1 Probè quidem conſcius ſum, linguæ muſculos tribui *decem*, ſed certè, rem in ipſam dum ſedulus inquiro, unum & alterum illorum par excludendum eſſe comperio: *myloglossum* ſiquidem quod nominant, oſſi hyoidi uſque adeò ſingulariter addictum eſt, ut ad linguam nihil attineat. *Ceratoglossum* verò, carneis fibris, tam intimè *baſiglosso* jungitur & unitur, ut illacera, ab invicem divelli nequeant. Quidni igitur unicum par audient, *cerato-baſiglossum* vocitandum, ſui principii duplicis ergo?

2 Lingua ſiquidem, non unius duntaxat *Sermonis*, ſed &, *uti loquitur Hip. 1. de Diæt.* ἡδονῆς τε καὶ ἀηδίης, *voluptatis & injucunditatis, grati* ſcilicet, *ingratique* Saporis inſtrumentum eſt.

3 Id eſt *ſalivam fundentes*, in illis enim, tanquam in ciſternis (*cavæ enim atque lacunoſæ ſunt*) ſalivoſus conſervatur humor, & ab illis, *copiâ turgens*, ſuperfunditur in fauces, ora rigaturus. Atque ſic ab officiô, longè gratius nomen accipiunt, quàm ubi ex loco natali vel

Sporades [1], quæ huc & illuc disjectæ atque diſperſæ, ceu totidem forent fonticuli perennes, humorem fundunt, quô ſingulas oris, faucium & laryngis plagas ubertim irrigant, & varium à variis ſalientis lymphæ ſcatebris nomen ſibi vindicant: Illarum ſiquidem aliæ *baſilares*, aliæ *laterales*, aliæ *hypoglottides*, aliæ *proglottides*, aliæ *epiglottides*, aliæ *uvulares* [2], aliæ *palatinæ*, aliæ tandem cùm *ſuperiores*, tum *infernæ labiales* nuncupandæ veniunt. Præ illis autem omnibus uberiorem lympham in os effundunt *ſalivoſi ductus ſex*, quorum *ſuperni duo*, à glandulis lacrymalibus in utriuſque *lacrymalis* [3] *pun-*

vel ἀντιάδες, vel παρίσθμια denominantur, quòd *utrinque, & oppoſitæ, faucium iſthmo adjaceant.*

1 *Cycladum* nomen potuiſſem illis indere, (*idque potiorî jurê, quòd Cyclades & Sporades Veteribus fuerint univoca*) uti enim in Ægæo *Cyclades* circa Delon in orbem ſitæ ſunt, ita profectò glandulæ illæ ori circumjectæ, linguæ circumjacent. Acceptior tamen mihi eſt nominatio *Sporadum*. Τὸ quippe σποραδικὸν, jam olim Medicâ Civitatê donatum eſt; atque prætèrea, ſicut Inſulæ *Sporades* in mari Carpathio ſparſæ ſunt, ita prorſus illæ glandulæ huc & illuc in oris ambitum diſperguntur.

2 Vid. pag. 182.

3 Quis, *Neotericorum*, iſthæc lacrymarum in *nares*, inque *palatum* & *os* itinera ſibi Unis arrogantium, *ferat ſupercilium?* Diſcant ergo rivulos conſectari Græcos, & attendant συῤῥεῖν τε καὶ περιτρέπεσθαι διὰ τῶν τρημάτων τούτων εἰς τὰς ῥῖνας ἅπαντα τῶν ὀφθαλμῶν τὰ περιττώματα, καὶ τά γε τὰ φάρμακα τὰ ὀφθαλμικὰ διὰ τούτων τῶν πόρων ἢ πτύεσθαι, ἢ ἀπομύττεσθαι. *Per hæc* palpebrarum *foramina, recrementum oculorum omne*, lympham ſcilicet lacrymalem omnem *in nares*, (ni fletû in genas exundet) *confluere, atque etiam*, genarum motû, *propelli*; *Imò*, recèns *Oculis illita hiſce canalibus vel expui, vel emungi.*

O mirum, *profectò*, inventum! Exultet igitur *veridica Græcia*, & *mendacis* ludibrium excutiat omne. Neotèricos verò pudeat, tantâ Græcorum lucê perfuſos, erroribus nihilominus cæcari. *Fallopiô* quippe, cæcato & erroneo ducê, vias illas Veteribus inacceſſas clamitant. Sed, *quod gravioris eſt longè cæcitatis*, ductus illos *lacrymarum Scatebras* eſſe fingunt; cùm ediverſo, lacrymarum, *è glandulâ ſuperioris Orbitæ ſalientium*, canales ſint genuini ab *oculis* in *nares*, inque *palatum* induſtriè, utilitèrque protenſi.

 O

puncti compluvium, inque nares, depluentem lympham, ad extremum palati fornicem, colliciarum morê, corrivantur. *Laterales alii*, à carnosis, trigonisque *parotidum* [1] glandulis, salivare suum phlegma trans buccones musculos, in buccas internas, juxta molares extremos, comportant. *Alii demum* oriuntur ab inferioris maxillæ trigonalibus & laxè connexis albicantibus acinis, quorum congeries & colligatio laxa *glandulas* illas efficit, quas *natura mirabiliter spongiis similes, ad linguam apposuit, utrinque unam, & à quarum partibus lateralibus & infernis, canales enascuntur qui eructant phlegmaticum humorem, atque sic madefaciunt & irrigant tum linguam ipsam tum oris partes alias infernas & laterales, tumquæ in ambitu sunt omnes* [2].

Haud

O cæcatas hominum mentes! O pectora cæca! Et fontibus à Græcis, *nec-non ab ipsô Naturæ librô*, devia turpiter.

1 Meum certè, contra scriptitantes exardet ingenium glandulas illas, ad auris externæ radicem, *Veteribus indictas esse.* Quid igitur, O Viri *ἐν ἀτεχνίης βυθῷ imis demersi tenebris ignorantiæ*, sibi volunt vel [1] *Hipp.* vel [2] *Gal.* vel [3] *Æginetæ*, vel [4] *Aëtii*, vel [5] *Actuarii.*

οἱ { 1 κατὰ τοῖν οὔατοιν / 2 παρ' ὦτα / 3 παρὰ τοῖς ὠσὶν / 4 περὶ τὰ ὦτα / 5 ἐπὶ τοῖς ὠσὶν } ἀδένες?

2 Ταυμαστῶς γὰρ ἡ φύσις σπόγγοις ἐοικότας ἀδένας ἕνα παρέθηκεν ἑκατέρωθεν κατὰ τὴν γλῶτταν, καὶ ἀπ' αὐτῶν γε, πόροι διὰ τῶν ἐν τοῖς πλαγίοις καὶ κάτω μέρεσιν αὐτῶν ἐξερεύγονται φλεγματῶδες ὑγρὸν, ἐπιτέγγοντες τήν τε γλῶτταν αὐτὴν, καὶ τὰ κάτω, καὶ τὰ πλάγια, καὶ τὰ ἐν κύκλῳ πάντα τοῦ στόματος. *Ipsissima sunt Galenica verba*, lib. II. de usu part. pag. 490. vers. 43. Tom I. edit. Basil. 1538, quæ datâ operâ huc transtuli, ne supinè deinceps & oscitanter, uti hactenus factitatum est, legantur.

Apertiùs adhuc *Galeni* Simius atque transcriptor *Oribasius*, Edit. Paris. 1556 p. 23 *Τὸν πυρῆνα Stylum εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀγγεῖα τὰ σιαλοχόα Vasa in isthæc Salivam eructantia*, Maxillares in glandulas usque contrudit, atque sic, ipsas ad origines remeat.

Tales & Stylos, *pari diligentiâ*, eadem in vasa compulit *Avic. T. I. Lib. III. Fen. VI. Cap. I. Edit. Ven. pag.* 579. & nihilosecius, *ad pri-*

Haud finirem, si reliqua circa hanc particulam mirabilia Dei, debitis laudibus efferre contenderem, satius igitur erit cum illô θεοπνεύςῳ [1] Virô mirari, & summè mirari, *pusillum illud & exile membrum tot grandia jactare*; μικρὸν γὰρ μέλος ἐςὶ ἢ μεγαλαυχεῖ. Immo, usque eò jactanter sese effert, ut *hominum nemo* [2] *illud refrænare & compescere potis sit*, nam frænatum licèt, & lorô tenuî, *sed robusteo*, revinctum & coërcitum sit; nec-non duorum & triginta dentium custodiis atque carceribus conclusum, quibus, *ceu totidem sepimentis & clathris*, obvallatum est; effrænatum tamen & furiosum sese prodit, atque suos extra cancellos furibundé vagatur, *hominibusque maledicit ad imaginem Dei creatis* [3].

Dubius insuper pendeo, quid sim prolaturus de alterô isthoc organô, mediâ in faciê locatô, per quod vis omnis emanat cùm [4] *odora*, tum præprimis [5] vivida; & à cujus vel con-

primam usque hujus Editionem Præludii, tota scriptitat Neotericorum turba *canales illos esse nostri inventum seculi.*

O homines Veterum in Manes injuriosos! Veniet ætas, quæ, *Talionis legê*, Surdis Vestris Nominibus suppressis, Vestra, *si qua sint*, sibi arrogabit Inventa.

1 *Divô* scilicet *Jacobô* in Epist. cap. 3. vers. 5.

2 Τὴν γὰρ γλῶσσαν ὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι, ἀκατάσχετον κακόν. *Linguam enim, hominum nullus domare valet, malum est, quod coërceri nequit.* Ibid. apud Jacob. cap. 3. vers 8.

3 Ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τὺς ἀνθρώπυς, τὺς καθ' ὁμοίωσιν θεῦ γεγονότας. Eodem loci, cap. 3. vers. 9.

4 Hic passiva vox est, haud secus ac Æn. IV. vers. 133. *odora* dicitur canûm vis; *nares* siquidem nullæ, (*nisi rancidulæ ac ozænicæ*) *odoræ* sunt; sed vel *suaves* illis, vel *insuaves* excipiuntur *odores*, ἰδμαὶ τέρπυσαι ἢ λυπῦσαι. *Epid. vj.* ἡ γὰρ ῥὶς ὀδμῆς ὄργανον. *Nasus enim odoratûs instrumentum est.* I. de Diæt.

5 *Vivifici Spiritûs* non *Os*, sed *Nares* semitas esse, (*nec* pueri, *nec* polyposi, *biatuspirantes*,) verùm, Mosaïci codices docent, *Finxit verò Jehova Deus hominem de pulvere terræ, sufflavítque in* NARES *ipsius halitum vitæ.* Gen. 2. vers. 7. *Nasus* icc irco, Hist. Anim. I. *Spiritûs quem ducimus atque reducimus canalis est*, ἡ ῥὶς τῷ πνεύματι πόρος· καὶ γὰρ ἀναπνεῖ, καὶ ἐκπνεῖ ταύτῃ (ὁ ἄνθρωπος.) *Nasus*, vertit Gaza, *meatum præbet Spiritui*:

concinnâ, vel inconcinnâ figurâ, non folùm facies, fed & integer homo, vel *decoratur*[1], vel *dedecoratur*[2]: Ab illô quippe denominamur naris vel obefæ, vel emunctæ, prout vel refimi, vel nafuti fumus: atque etiam exinde vel ftupidi & bardi, vel fagaces atque perfpicaces audimus; quafi nafus ille *Unus*, formæ noftræ non duntaxat exterioris fidiffimus index, fed & interioris renuntius locupletiffimus effet. Particula tamen eft, fpeciê tenus quidem exigua & parcioris apparatûs, fed quæ nihilofecius plurimum artificii in fe recondit, præter enim ifthæc ejus *impluvia duo*, quæ ab oculorum hirquis modò[3] commemoravi, *nervis conftat quaternis*, *arteriis duabus* & *venis totidem*, atque præterea *offibus* extruitur *feptem*, *quadratis* nimirum *duobus* externis, fuperioribus atque prominulis; *rotundis* & *fpongiofis* unô & alterô, fupernis etiam, at interioribus; *contortis* & *replicatis* atque *crifpioris elegantiæ geminis aliis*, itidem internis, fed inferioribus; atque demum *imparî feptimô*, oblongô & planô, fed interiùs erectô atque furfum protenfô, quod *vomerem* vocitant, quodque appofitiùs narium vel *feptum*, vel *paries intergerinus* nominandum foret[4]. Duobus autem primis, & huic ultimo, *quinque cartilagines* appenduntur, quas una cum offi-

ritui: aërem enim illâ partê reddimus & accipimus. Notes obiter Interpretis ὕστερον πρότερον, nati quippe recèns aërem prius *admifimus*, quam *ejecimus*.

1 Tanto propterea ftudio adlaborant Perfæ, ne alii à *nafutis* Regni moderentur habenas.

2 Et iftud dedecus tantum fuit ut σιμοπροσώπους arcuerit à Sacerdotio *Levit.* 21. *verf.* 18. Quanti igitur & opprobrii fuit *naribus* mutilari, prout liquet Dei minis in populum adulterum? *Ezechiel.* XXIII *verf.* 25.

3 Pag. 185.

4 Uti doctus fum & à *Galeni* Com in VI. Epid, & à *Pollucis* Onom. 2. n. 62. Ipfis quippe τὸ τῆς ῥινὸς διάφραγμα, τὸ τὰ τρήματ' αὐτῆς διαιροῦν, ὥσπερ τειχίον, καὶ κίων, καὶ στυλίς ἐστι, *narium feptum, quod illarum foramina fecludit, ceu paries tenuis, vel columna; vel bafis eft.*

oſſibus internis, denſæ & robuſtæ, purpureæ atque *ſpongioſæ*[1], *glanduloſæ* item, ac etiam vibriſſis hiſpidæ *membranæ* (*à fibris duræ matris ethmoideô traductis, intraque narium fiſtulas expanſis*[2]) inveſtiunt. His demum, ſi cuticulam & cutem, quæ univerſam illam narium compagem amiciunt & condecorant, annumero, totius organi illius reſpiratorii nactus ero complementum.

Oculorum ſilêre laudes conſultius eſſe duco, quàm illas ingenii culpâ deterere. Quî tamen ſilebo, *etſi condigne laudaverim nullus*, illorum & *celeritatem*[3], & *perennitatem*[4], unà cum *vigore* atque *fulgore*[5] verè *igneô*[6] & nihiloſecius con-

1 Membranas illas nominat *Galenus Spongioſâ carnê plenas*, Lib. de reſp. util. atque adeò *Spongiolas* ipſarum, ſive *glandulas*, nec à *Galenô* putem inviſas.

2 Et hæ ſunt uſque adeò ſenſiles, ut, vel *vibriſſis* evulſis, aliave cauſâ leviori externâ, internave, totus *vibretur* homo, atque *flatus Sonorus narium explodatur anguſtiis*, *ſignô certe Augurali*, *atque Sacrô*, & *cui propterea benè precantur*, ita me docentê & *Summi Medici*, & *Summi Philoſophi* textu triplici, *Aphoriſticô* nempe, *Hiſtoricô*, atque *Problematicô*.

3 Τῇ γὰρ ὀφθαλμοῦ ῥιπῇ, *oculi namque jactû* nihil celerius eſt. 1 *Cor.* v verſ. 52.

4 *Oculi* quippe, οὐ πλησθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁρᾶν, *non ſatiantur videndo. Eccl.* 1. *verſ.* 8. Ipſis, idcirco, *perennitatem* eodem tribuo ſenſû, ac *Cicero*, atque *Columella*, *fontium* dixère, *ſtirpiumque perennitates.*

5 Sic *Auguſtus oculos habuit claros ac nitidos, quibus etiam exiſtimari volebat ineſſe quiddam divini vigoris: gaudebatque, ſi Sibi quis acriùs contuenti, quaſi ad fulgorem ſolis, vultum ſubmitteret.* Suet. cap. 79.

6 Sed *ignis* ille, quo plurimo vel *amantes*, vel *irati* refulgent, *Platonicus* eſt, *lucens*, *non urens*, quem ipſe αὐγήν τε καὶ φῶς *ſplendorem ac lucem* appellat; quemque, *Galenus*, VII. *de Placitis*, τὸ τοῦ πυρὸς καθαρωτάτου γένος, *ignis puriſſimi genus* nuncupat. *Oculis* enim *in amore ducibus* atque radioſis *ignea cedunt ſidera*; Amantibus, ſaltem, *radiant ut ſidus ocelli.* Sic profectò Romani militis *iram* & vindictam in Samnites exæſtuantis *ardent in conflictû oculi*, Flor. I. XVI. Nuſquam ergo fabuloſa putem & *Heſiodi*, & *Homeri*, & *Anacreontis* τὰ ὄμματα τὰ φλογέοντα, ἤτε ὀφθαλμοὶ πυρὶ λαμπετόωντι ἐικότες. Imò, *flammea* iſthæc *lumina*,

concordi cum *humorum* confluxû triplici, quorum diſparilitas atque diſcordia concors (*conſiſtentiâ quippe variant*, *at pelluciditatê decertant*) omnem omninò humani ingenii captum ſuperant. O mira fluiditas *aquoſi*! O mirifica *vitrei* conſiſtentia! O miranda firmitas atque compactio *trifidi* (*rariùs enim quadrifidum illum reperi*) *cryſtallini*! O mirabilis omnium *diaphaneitas* atque *refulgentia*, tunicis licèt ſinguli obvelati ſint. O admiranda nominatim cryſtallini *globoſitas*, *unitas* & *inſertio*. En quippe *ſphæram* [1] nobis exhibet, haud quidem Mathematicè globoſam, verùm affabrè, leniterque anteriora, poſterioraque verſus depreſſam.

Tantâ inſuper *dexteritate* corpus illud trigonale compactum eſt, ut compagis nexus omnem fugiat vel lynceum contuitum (*niſi accidat illum*, uti id vidi, in veterum glaucωmate, *vel tripertitum*, *vel quadripertitum præ nimiâ ariditate* [2] *findi atque*

lumina, *Divini ſignadecoris*, ipſi *Chriſto* tribuuntur in ſymbolum ejus & *pulchritudinis*, quâ ſuî in amorem nos pellicit; & *iræ*, quâ plenus, hominum ulturus eſt flagitia. *Apoc.* I. *verſ.* 14. & 2. *verſ.* 18. & XIX. *verſ.* 12.

Sed affectus citra, en oculos rutilantes, atque flammigeros, ac morê *felium*, *leonum* atque *pardorum*, noctû lucidum fulgentes, recèns præſertim à ſomnô, in *Cæſare Tiberiô*, *Galenô*, *Aſclepiodorô*, *Scaligeris*, *Cardano*, *Caſaubono*, *Porta* &c. &c. Ipſis quippe ſingulis id evenit quod *Alex. Aphrod.* explanat *Probl.* 1. 69. Τὸ ὀπτικὸν δηλονότι πνεῦμα συναγόμενον καὶ πολὺ γιγνόμενον ἐν τῷ καθεύδειν, ἀθρόως δὲ πολὺ ἐξιὸν κατὰ τὸ σκότος, καὶ λάμπον αὐτὸ, ὁρᾶν φωτοειδές. *Spiritus nempe viſores ſomno plurimùm congeſtos*, & *repentè ac ubertim*, evigilantibus & oculos aperientibus, *in tenebras irrumpentes*, *ipſas colluſtrare*, *atque* ſic *ſplendores vidêri*.

1 Eleganter à *Gal.* x. *de uſû Part.* cum ligneo comparatur globo, cujus alterum hemiſphærium eſt aquâ merſum; alterum verò ſupernatat, διὰ τὸ ὑαλοειδὲς μέσον ὀχεῖται τὸ κρυσταλλοειδὲς, οἷον σφαῖρά τις ἡμίτομος ἐν ὕδατι. *Medius immergitur cryſtallinus vitreo*, *ceu Sphæra quadam*, *media innatans aquæ*. Vel, *medio vehitur vitreo cryſtallinus*, *quaſi media ſecta quædam Sphæra in aquâ*.

2 *Paulo* ſiquidem *Æginetæ* nequaquam aſſentior, dum *glaucedines* aſſerit, *cryſtallini humoris affectus eſſe humiditate tranſmutati cæſium in colorem*,

atque hiſcere) ſed digitorum duntaxat dexterô compreſſû ſeſe pro-

lorem, τὰ γλαυκώματα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ πάθη εἶναι ὑπὸ ὑγρότητος μεταβαλλομένου ἐπὶ τὸ γλαυκόν. Illum locus ille decepit, quem ἐν τοῖς Γαληνικοῖς ὅροις legere eſt, ubi vetuſtus ille, quiſquis ſit *definitionum* illarum Auctor, *glaucomam* definit τὴν τῶν κατὰ φύσιν τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑγρῶν εἰς τὸ γλαυκὸν χρῶμα μεταβολὴν, *mutationem naturalium humorum oculi, cæſium in colorem.* Ne autem multus ſim in adducendis rationum ponderibus, quæ me procul abducunt ab Æginetâ, unicum proferam Pergamenum, quem, hác in re, ſimiolus ejus *(Paulus enim Galeni ſimia paſſim audit)* peſſimè imitatus eſt. Galeno namque, conceptis verbis, *glaucωma ſiccitas eſt & concretio immodica cryſtallini humoris*, τὸ τῶν *(inquit lib.* 10 *de uſu part.)* ὀφθαλμῶν πάθημα, τὸ πρὸς τῶν Ἰατρῶν ὀνομαζόμενον γλαύκωσις, ξηρότης μέν ἐστι καὶ πῆξις ἄμετρος τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ. Ab illo igitur Magiſtro tanto, *& quod potius eſt, ab ipſâ Magiſtrâ rerum experientiâ*, doctus, firmiſſimè aſſevero *glaucomatum omne* à cryſtallini *ſqualore* atque *ſiccitate* repetendum eſſe, quando ſcilicet *impurus*, ſimulque *ſiccus*, cryſtallini globulus evadit, & ex *aqueo* & *molli* atque *perlucente*, *terrenus* & *ſiccus* nec-non *opacus* redditur, dum ſcilicet vel gypſeo, vel calcario, vel tartareo inquinamento *ſordeſcit*, *ſiccatur* & *opacatur.* Haud ſecus ac enim tophacea, nodoſave in calculoſis, arthriticiſve concretio, nihil niſi *impurum ſiccum & opacum* exhibet, ſic revera ubi cryſtallinus humor à particulis tartareis *inquinatur* & *ſicceſcit*, tam firmiter cogitur atque ſolideſcit, ut arenati, vel gypſi, vel calcis, vel albi denique tartari fruſtum *ſiccitate*, *duritie*, *aſperitate* & *opacitate* referat. Talem profectò, *quem ex vivente oculô effodi & erui contuitus ſum*, tartareum cryſtallinum conſervo. Nec modò ſicceſcens impenſiùs, in maſſulam, ſeu *potiùs orbiculum utrinque depreſſum*, coagmentatur, ſed & inſtar ſitientis terræ, rimas agit, & pîneorum Americanorum morê, quorum putamen apricatione nimiâ triquetrô hiatû diſcedit, *trifariam finditur.* Imò *quadrifariam* diſciſſum illum vidi, & crucis, ſtellulæve ideam phantaſiæ meæ excitantem. Sive autem in *tartaream lenticulam* concreverit minimè *hiſcentem*, ſive *tripertitò*, *quadripartitòve* diffindatur, perpetuò tamen *viſionem abolet*, ut *experientia* id mihi comprobavit, *auctoritas* inſinuavit, & *ratio* dictavit. Nullum quippe oculum *glaucomate morbidum* conſpexi, cujus *actio* non fuerit *abolita*, τυφλοῖ γὰρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς νοσημάτων. *Occæcat autem* (glaucωma ſcilicet) *præ omnibus aliis oculi vitiis.* His & adſtipulatur ratio, qui etenim corpus uſque adeò *terrenum* & *opacum*, intraque luminum orbes prognatum, & oculorum feneſtellis è diametro oppoſitum, luminis radios non interciperet?

prodat. Tanto demum artificiô triquetra cryſtallus iſthæc *humori albugineo* immergitur & inſeritur, ut non tanquam gemma auro incluſa, ſed tanquam *gemma gemmæ conſerta* renideat, rutilet atque ſplendeſcat.

Tunicarum oculi ſeptem non minùs mirifica ſunt *varietas* atque *contextus*, *niveum* quippe *candorem* æmulatur *adnata*. *Corii* denſitatem, firmitudinem, duritiem & opacitatem poſſidet *ſclerotica*; anticè tamen, (quâ ſcilicet partê *cornea* dicitur *diaphana*,) rebus illius, ut & nominê mutatis, *cornu* vel pellucidioris *diaphaneitatem* vincit. Pelliculæ nigrioris *uvæ inverſæ* opacitatem ſibi arrogat *Uvea*. Cerebri *medullæ* griſeum alborem, *arterioſo* [1] *ſanguinê roſcida ſit licet*, ſibi *retiformis* vindicat. *Ciliorum* vel nigriores, denſioreſque phalanges *ciliaris* exhibet; imò, non unicâ vel nigredinê, vel fuſcedinê donatur, ſed, Iridis morê, *mille trahit varios adverſo*

1 Quis Neotericorum ἀβλεψίαν ferulâ non cædat? *Has* quippe negant *arterias retinæ*. At illas oculis ſubjicio fidelibus, *ab internâ & anteriori carotide juxta nervos opticos*, ſurculis diffuſas numeroſis per totum expanſum retiforme. Mihi fidem ſi derogant, vel Naturæ Librum conſulant, vel ad Galenicos Manes adeant, X. *de P. uſu*, quò diſcant, & vere diſcant, ταύτας τὰς ἀρτηρίας (*venas* addit ſed falſo) πολὺ πλείονάς τε καὶ μείζονας, ἢ κατὰ τὸν ἴδιον ὄγκον τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς τοῦ χιτῶνος εἶναι.

O ſuperbi ſeculi tenebras Cimmerias, ſed Anatomês vel unâ facê diſcutiendas! O vituperandos Artifices, qui luxatam corporis omnium inſtructiſſimi compagem, ejus ignoratâ ſtructurâ, reſtituere ſtudent! En caſum Vobis abſtruſum & impervium. Oculi ictû, (*uti & Fernelianô liquet exemplô, de Abd. rer. cauſ.* II. XV. *& Henrici II. noſtris in Annalib.*) vel valentiſſimus homo de medio tollitur ἄφωνός τε καὶ παράφορος. Compulſûs nempe oculus, *ictûs vî*, in altiſſimam orbitam, arteriolam tundit anterioris internæ caroticæ, quæ ab opticis eſt indivulſa; atque ſic media crepat, & ſanguinem *lethiferum* effundit in cerebri baſin; ſuis enim inibi grumis, utriuſque tum *caroticæ*, tum *vertebralis* confluentem intercludit, quo intercluſo, commeatus omnis & intercluditur *cerebrum inter & cor*; atque ſic hominem ſuffocari conſequens eſt ſuis & principibus, & miniſtris, ſenſibus orbum.

versô solê colores; atque præterea ad luminis appulsum, vel recessum, mirabiliter sese vel contrahit, vel dilatat, ut oculi pupillarem, rotundamque fenestellam vel stringat & angustet, vel protendat & [1] expandat. *Aranei* fila, vel subtilius

[1] Τὴν κόρην εὐρύνεσθαι τε καὶ σφίγγεσθαι, ἤτε σκεδάννυσθαι καὶ συνάγεσθαι, *pupillam dilatari atque constringi, vel expandi atque contrahi*, passim lego. Id igitur Veteribus detraxisse sycophantari est. En porrò mirificæ motionis illius organa meam ad incudem revocata.

Inter utriusque corneæ confinium, quà scilicet esse desinit *opaca*, & *diaphana* fit, circulus est, è cujus oris internis *fibræ carneæ centralem ad pupulam* protenduntur, atque sic *pupularem* constituunt *musculum*, cujus *textum exterius* atque *multicolor*, (corneæ obversum diaphanæ & internæ, sed ei nequaquam attextum,) IRIDEM describit. Illius igitur musculi *caudæ*, sive *apices*, circulum minorem habent alterum, in quem, *ceu suum in centrum*, orbiculatim desinunt: Et circulus minor ille ipsa est oculi *fenestra*, seu *pupula*, qua *pupuli* videmur.

Fibras autem *pupulares* illas uti spiritibus *retina* collustrat, ita suâ & illas, *ne arescant*, proluit lymphâ, de quâ inscite nugantur, *aquei* nominê *humoris*.

Contractis igitur *pupillaribus fibris*, hoc est, à minori circulo ad majorem reductis, *latior* fit *pupilla*, *iris* verò *strictior*; sicut ediverso, fibrillis diductis atque laxatis iisdem, *major* fit *iris*, *minor* autem *pupilla*, idque ratione & *luminis* vel multi, vel pauci; & *objectorum* vel propiorum, vel distantium.

Musculum insuper illum, *quem Veteres oculi coronam vocant*, millenis suis ab originibus circulatim reseco, & auricularis, *coronæ ritû* impositum apici illum & *expando & contraho*, atque sic, cùm myriadas fibrarum ejus multicolorum; tum *iridis* atque *pupillæ* vagum atque mutabilem ambitum delineo.

Tribus porrò *vitiis*, (raris quidem & παραδόξοις, sed ipsâ verioribus Veritate) *ciliares* illas Auctorum *fibras* genuinum efficere *pupularem musculum* evinco; Primùm enim illô *palpitante*, sola pupilla tremulo concutitur motû: Sic illo *convulso*, id est, sua principia versus jugiter retracto, tam effuse diffunditur pupilla ut iridem absorbeat: *Paralyticô* demum, sive laxiori atque longiori eodem, iridis ambitus in tantum ampliatur, pupillam ut ferme claudat.

Isthæc autem vitia postrema duo, sui ratione τοῦ ὅτι, Veteribus notissima fuisse adversum Neotericos, (τοῦ διότι *nescios*,) contendo, τὴν

liùs texta, ſuperat *aranea*. *Opus* denique *bombycinum* omne *albuginea tunica*, tenuitatê ſuâ, longè antecellit.

Nervos opticos dum ſpeculor, en me admirationê affectum novâ, dum ab ipſis ſuis medullaribus, atque *fibroſis* thalamis viſuntur oriri ab invicem diſcreti, ſed ut breve poſt intervallum uniantur, ac rurſum disjuncti, triplicem (*uti vulgò ferunt*) ad oculi tunicam effingendam ſeſe diffundant [1].

Muſculorum ſex motoriis nervis, arteriis, venis, tunicis & adipê copioſiſſimô inſtructorum, opus & artificium omne, αὐτοψία, atque ſeriâ tanti miraculi ruminationê, longe majus (*apud Vos*, *Auditores ingenioſiſſimi atque ſagaciſſimi*) pondus habitura ſunt, quàm verbis meis, ſi de tantâ partium illarum ſtructurâ aliquid ipſis decederet.

Hiſce igitur Præfatis meis Anatomicis colophonem additurus, auris noſtræ primùm exteriora quædam, *lobum*, *antilobum*; *helicem*, *anthelicem*; *tragum* & *antitragum* luſtrabo; ac ſubinde ipſum auris [2] antrum (*ejus cum canaliculô in* [3] *fauces*

γὰρ Veterum τῆ κόρης εὐρύτητα, καὶ ςενότητα ἢ κτ̀ τὴν πρώτην διάπλασιν, ἢ ὕςερον, ne *Muſæ* quidem *Atticæ* aliter intellexerint quàm de *pupillâ vel conformationis vitiô*, *vel deinceps*, *aut ampliori*, *aut ſtrictiori?* Imò, pupillam ἢ λόγῳ νοσήματος, ἢ φύσει, *vel morbi ratione*, *vel naturâ* majorem, minoremve commemorant. Et id ipſum præterea ſonat illorum pupula ἢ διεςαλμένη, ἤτε σμικρυνθεῖσα; Vel aliter adhuc, ἤτε εὐρυνομένη, ἤτε μειουμένη; Vel ſimpliciter, ἤτε μείζων, ἤτε μικροτέρα. Væ Vobis præjudicio cæcatis, & meorum interim & *tremoris*, & *convulſionis*, & *paralyſeos* ignaris.

Coronidis vicê Medicos & alioſ παραδειγματίσω ſibi fingentes *Tullii*, *Ovidii*, *Plinii*, *Agellii*, aliorumque δικόρυς, *duplices ſingulis in oculis habere feneſtras*. En Vobis Ocularüs oculatiorem *Salmaſium* ſuper *Heſychii* διαςυρμικοῖς, *ſuis in Sol. Com. T.* 1. *p.* 190. Vos rurſum pudeat indoctiores Monacho, *Zonaræ* ſiquidem δίκορος Ἀναςάσιος διότι ἐκαλεῖτο, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας &c: O pudendam Medicorum ἀμβλυωπίαν vel acriori levandam ὀξυδερκικῷ quam hocce Meo!

1 De *Herophilianis* ſpirituum animalium canalibus iſtis, deque omni aliâ mirabili ſtructurâ totius oculi Divine Gal. diſſerit, X. *de uſû Part.*

2 Neoterici complures, quo ſunt Noſtros in Majores odio, *antrum*

ces pervið) in oſſe petroſo, ceu in petrâ, vel in [1] rupê, Dei ipſiſſimô digitô exciſum, penitiùs ſubibo, & omnes ejus *cavernas*, ſeu potiùs *cellulas*, aut *cameras quatuor*, meatum [2] ſcilicet auditorium, concham [3], labyrinthum [4], & cochleam

trum illud *Veteribus inacceſſum* ſcriptitant. Sed putidam calumniam eſſe, Contextibus liquebit, modò proferendis.

3 Iter iſtud, primus omnium *V. de gen. Anim.* 2. Philoſophus indicavit. *Inibi quippe docet* ἐπὶ τῷ πνευματικῷ μορίῳ τὴν τελευτὴν τοῦ αἰσθητηρίου εἶναι τοῦ τῆς ἀκοῆς, *extremum ſenſorii auditûs ad partem ſpiritalem*, (id eſt, extremum in palati fornicem) *terminari.* Et ne quis Veterator meam gloſſam, ſeu parentheſin, repudiet, diſcat, *ex Hiſt. An.* 1. c. XI. τὸν πόρον ἐκεῖνον ἐς τὸν τοῦ στόματος οὐρανὸν ἀφικνεῖσθαι, *ſemitam illam in oris pertendere cœlum*, ſeu *palatum*. Auris igitur *antrum* Contextû illo, vel Uno, *Veteribus* nequaquam *inacceſſum*, ſed *pervium* eſt.

1 Ἐκεῖνο τὸ ὀστέον σκληρόν τε καὶ ξηρὸν, καὶ ὅμοιον λίθῳ, *iſtud os & durum, & ſiccum, ac petram referens*, primus deſcripſit *Hipp. Lib.* π. ἀρχῶν.

2 Τὰ τρήματα τῶν οὐάτων *aurium foramina*, idem, *medius fidius*, apud *Hipp.* ſonant, ac Nepotes apud ejus οἱ πόροι οἱ ἀκουστικοὶ, *Meatus auditorii.* Imò, *Hipp.* ipſe *meatus* illos πόρους vocat σκολιοὺς καὶ στενοὺς, *ductus obliquos & anguſtos.* Tullius vero, *multos flexus* illos, *duros* vocat & *quaſi corneolos introitus.* Alii autem ipſo adhuc veſtibulo magis hærentes τὴν κυψέλην dixêre, aurium *alveare* ſordibus ſcatens, quas à loco κυψελίδας vocitant, & de quibus, non Soli duntaxat Ἰατρῶν παῖδες, ſed & Clariſſ. quique Viri *Ariſt. Tullius, Plin. Meletius*, &c. plura ſcripſere, quam Neotericorum ὁ Δεῖνα. Is quippe, *quæſita licèt operà*, id lemmatis elucidandum præſumſerit, nullis interea valuit vel ingenii luminê, vel Anatomês luce genuinos *ceruminum* detegere latices. Ignoravit enim, *unâ cum aliis Scriptoribus*, totius aurium antri glandulas, toti ſcilicet ejus cartilagini, *piloſâ ſub cutê*, firmiter appreſſas, quæ recrementum illud ſpiſſum, oleoſum atque ſulphureum, bilioſumve, perinde ab arteriis emungunt, ac jecoris acini bilem à ſanguine repurgant.

3 & 4 *Concham* illam, atque *Cochleam*, Empedocleum aurîs eſſe τὸ κοχλιῶδες lucê meridianâ clarius eſt. Iſthæc igitur auris internæ ſtructura *cochleæ adinſtar contortæ, ac in ſpiras revolutæ*, vel ipſo *Hippocratis* innotuit ævo, Neotericos igitur pudeat, vel iſtud ignoraſſe, vel Veteribus detraxiſſe. Præſertim, quòd *Empedocleô auris illô buccinô, multos* Nobis *Tullius* aurium *flexus* buccinaverit, intra quos *amplificatur aër*; illosque *cum teſtudine atque cornû* comparaverit, in quibus

am [1], duobus auris internæ cum musculis (ceu *lacertis* [2], petræ cavernulas illas perreptantibus) propiùs contuebor. Id autem eò lubentiùs exequar, quòd cryptis in illis (*quæ tum caroticis irriguæ sunt internis, tum nervorum myriadibus* [3], *à quintô donatæ conjugiô*) rerum Me delectet varietas. Insunt enim primùm *fenestellæ* [4] duæ, Ovalis una, altera rotunda, quibus Aures, *Disciplinarum Organa*, nostram ad mentem addiscenda transmittunt. En deinceps mechanica duo, *incudem* nimirum, crusculis alterô, atque alterô, ceu columnis duabus innixam atque suffultam; & *malleolum* suis & manubriolô, & capitulô, & processibus instructum. En denique vel bellica, vel equestria duo, *tympanum* [5] nempe, idque duplex, chor-

quibus *tortuosis & inclusis resonatur, & soni referuntur ampliores.* O Lectorum oscitantiam obelo dignam!

1 E quaternis cavitatibus unus duntaxat *Labyrinthus* superest Veteribus ascribendus. Id ut præstem, nullus mihi *labor intus erit.* Primum namque *Hippocratis* τὴν τῶν ὤτων κοίλωσιν σηραγγώδεα, *aurium fistulosas cavernas*, Interpretum sordibus obseratas, reserarem merito. Sed est acutior mihi pugio, quo juguletur adversa causa. *Hippocratis* enim Nepotes, conceptis verbis, illi fistulæ tribuunt τὰς ἕλικας τὰς λοξὰς δίκην λαβυρίνθου, ἐν αἷς τὸ πνεῦμα οἷον κυλινδεῖται, *flexus & ambages* LABYRINTHI *adinstar, in quibus aër veluti volutatur*, seu *volvitur* atque *revolvitur.* En rursum, *Diocletianî morê, apros occidi, sed alter utitur pulpamentô*, & Me interea Diris devovet, quod ipsi Veteres evincam inaccessos esse. O dura, sed æquo interim animo ferenda fata!

2 Hic *lacertos* homonymice sum elocutus. quo nasutis mea foret acceptior Metaphora, de ipsis in petrâ reptantibus.

3 Nervorum dixi myriadas, frequenti doctus αὐτοψίᾳ. Rudes illos igitur apage, qui mirificam, *Cardinalis* v. g. *Richelii*, ὀξυηκοΐαν ab ἀκουστικῷ duplici repetunt. Librum enim Naturæ ἀναμάρτητον si diligentiùs evolvissent, non *duo* duntaxat *nervorum fila*, sed *filorum myriadas* in aurem dispergi comperîssent, Vid. pag. 178.

4 Uti namque *Oculos*, sic & *Aures* Natura *fenestravit.* Quod etenim *Oculis* est *pupilla*, id *Auribus* illæ sunt *fenestræ.*

5 Isthæc *integri Synecdoche* Hippocrateam designat *pelliculam*, *quæ in auditorio meatu juxta os durum, ad instar araneæ tenuis est, quæque præ reliquis pelliculis est siccissima.*

En

chordaque contentum tranſverſâ; Et *ſtapedem*, ceu ſubicem ephippiarium, atque pedaneum, qui interius profectò mirificè ſtriatur atque ſulcatur, nec-non quoquoverſus, *diſpari ſtapedum ſortê*, tunicâ [1] tenui ſuccingitur & occluditur, atque ligamenti demum interjectû, *ex ejus apicê Seſamoeideo* [2] *protenſi*, validè ſuam ad petram, *ſuum velut ad Ephippium*, adalligatur. Iſtis tandem omnibus & ſingulis accedunt & illæ Muſis gratiſſimæ ſolitudines, quas per univerſum auris *labyrinthum* captant, & in quas profectò ſi ulteriùs penetrarem, jurê meritoque vererer, ne filô Ariadnæô carens Ego, egreſſum exinde quæritarem fruſtra, atque ſic interea loci occaſio ſeſe mihi ſubduceret Vobis demonſtrandi, *Spectatores curioſiſſimi*, *atque Dei tot mirabilium ſtudioſiſſimi*, quæ Vobis demonſtranda mihi incumbunt, ſi priùs hujuſce cadaveris compagem univerſam in *truncum* & *artus* diviſero; atque rurſum *truncum* diſpeſcuero in [3] &c.

En rurſum igitur Veteres ſuis *inacceſſos* Sycophantis, hæc quippe *ſine fuco*, Hippocratea ſunt, τὸ δέρμα τὸ πρὸς τῇ ἀκοῇ, πρὸς τοῦ ὀστέου τοῦ σκληροῦ, λεπτόν ἐστιν ὥσπερ ἀράχνιον, ξηρότατον τοῦ ἄλλου δέρματος.

1 *Membranulam* illam, ſtriato attextam Stapedi, Scriptoribus propterea latuiſſe putem, quod vel *obelô* vel *acû*, Stapedem eruant, & amiculum illud perforent, quo perfoſſo, nihil niſi Stapedis *cavum*, ejuſque *Strias*, *paucis notas*, cernere eſt.

2 Quam inepte *quartum* iſtud *oſſiculum* vel *cochleari*, vel *ſquamæ piſcis*, comparent, ejus *ſolida* liquet, globoſaque ſubſtantiâ. Et quam mendaciter rurſus, id Sibi vindicet ὁ Δεῖνα, *cui plauſerunt Amici*, ex *Columbo* patet. Is etenim, (*antequam noſter* ὁ δεῖνα *vagiret in cunis*,) id oſſiculi deſcripſit *, *capituli rotundi* nomine, quod aptiùs *Seſamoeideum apicem* dixi, utpote quia *colore*, *figura*, & *ſoliditate*, (mole vero nequaquam) *oſſa* refert *Seſamoeidea*.

* Lib. de Oſſ. 1. Cap. VII. pag. 27. Edit: Ven. M. D. LIX.

3 Iſtud certè τὸ &c. addidi merito. Aliàs namque, tota nunc delineanda foret ὁλομελία, quam Anatomes meæ Ἐγχειρήσει publica prima, (*Singulis iterata diebus matutinis* atque *veſpertinis*, *à* 3. *Feb. in* 3. *Martii* 1672.) & *reſolvi*, & *enarravi*. Tanta autem ſcriptio onus excreſceret in ἁμαξιαῖον, & mole ſua Lectorem omnem abſterreret. Nunc enim, *ſi unquam*, μέγα βιβλίον, μέγα κακόν. Et exinde fit ut Neotericorum *Epitomis* totus mutiletur homo; & *ingentia*, ſed *completa*

pleta atque *mirifica*, jaceant *Galenica* de Partium usu *Volumina*.

O quàm pauci, *Carneadis Academici more*, superiora corporis *Ostia* repurgant *Elleboro*: Aliàs namque, mens ipsis tam læva non foret Scriptores in optimos.

F I N I S.

Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. 1 *Cor.* XII. *vers.* 26.

Ξύῤῥοια μία· Ξύμπνοια μία·
Ξυμπάθεα πάντα.

Hipp: Lib: Π. τροφῆς.

CAROLI DRELINCURTII,

Medici Regii in Galliis,

NEC-NON

in Almâ Batavor. Acad. Professoris
Medicinæ Primarii,

LIBITINÆ TROPÆA,

pro concione,

Quum Fasces Academicos deponeret,

computata;

Die Solemni, *VIII. Feb.* 1680.

P R O G R A M M A

Valvis affixum Academicis, hujus Orationis pridie.

Sicuti votivæ morientium voces *religione* quâdam excipiuntur, ita & craſtina* mea veſtri Rectoris expiraturi verba *religioſis auribus* hauriatis velim. Occaſione ſiquidem recèns nobis ereptorum Nobiliſſ. *Moſædamii*, & Illuſtris Thiltii, Acad. Curatorum; nec-non Ampliſſ. *Golii* Conſulum Præſidis; ac trium inſuper Profeſſorum Conſultiſſ. nempe *Cœman*; Solertiſſ. à *Schooten*; & Literatiſſ. *Uchtmanni*, aliquot *Libitinæ Tropæa* ſum enarraturus, eaque

vel
- *Singularia*,
  - morbis vulgaribus
    - capitis,
    - pectoris,
    - abdominis, & totius corporis;
  - eventibus raris, ab ævô Loti, ad *Carolum* uſque *IX.* Galliar. Regem;
- *Pluralia*, numeróque vel
  - *certô*, à duobus ad 1500000;
  - incertô, à diluviô *Noachi*, ad *Chriſti* Natalem.

* *Ne glorieris de die craſtino, quia neſcis, quid pariturus ſit dies.* Prov. cap. XXVII. verſ. 1.

MORTE MORIERIS.

Gen. 2. verſ. 17.

Sicut per unum hominem peccatum in mundum introiit, ac per peccatum mors; ita in omnes homines mors pervaſit quandoquidem omnes peccaverunt.

Rom. v. verſ. 12.

Stimulus verò mortis peccatum eſt: & vis peccati Lex eſt.

1. Cor. xv. verſ. 56.

Quis vir ita vivat ut non experiatur mortem? eripiat ſe ipſum à ſepulcro; Excellentiſſime?

Pſalm. LXXXIX. verſ. 49.

GE-

GENEROSISSIMO

D. D.

SALENTINO JUSTO SINOLT,

BARONI VON SCHUTZ,

SERENISSIMI

BRUNSVICENSIUM

ET

LUNÆBURGENSIUM

DUCIS

CONSILIARIO INTIMO,

AC

NEOMAGUM NUPER

LEGATO

PLENIPOTENTIARIO,

C. DRELINCURTIUS

S. P. D.

Hominem Diogenes ipsô meridiê, accensâ lucernâ quærit, nec reperit; hâc ego meâ, publicæ lucis, ferali tædâ Lectorem dum quærito, qui aliter me, quàm cursorias legat Epistolas, en Te, *Vir Illustris*,

 animi

animi Tui dotibus non minùs ſplendidum offendo, quàm & Natalibus clarum, & Muneribus conſpicuum ſuſpicio.

Te ſiquidem, *Vir Excellentiſſime*, quò ſtudioſiùs obſervo, eò certiùs apud me conſtat Tuos annos animô Te præterîſſe ſemper, & maximô propterea Tui meritô (*nec unius Avitæ Tuæ & Nobilitatis, & Virtutis ergò*,) Auguſtiſſimam ad Cæſaris Aulam, ætatis Tuæ quinto duntaxat ineuntê luſtro, Delegatum eſſe. Et inibi profectò, ingenii Tui Excelſitas atque Magnitudo tergeminis Tuis cum honoribus certatim refulſit.

Tantus & ille Genii Tui ſplendor, tantæque Tui, (*Neomagi nuper ad Europæ pacem Perſpicacis ac Omnipotentis Internuntii*,) Dignitates me ſicuti traducunt in admirationem, ita & Gloriæ Tuæ promovendæ ſtimulo me fodicant jugi. Sed eheu! Curarum ingentes volvo pectorê fluctus, Tuis tot laudibus imparem me tubicinem eſſe mecum dum reputo; nulla namque latera mihi ſatis firma, quò meritis Te præconiis in Cœlos efferam: Iſti propterea mei ſpiritûs exilitati, quâ tuba remiſſè clangit, ſcriptionê proſpicio.

O utinam mihi, è Tubicinê Scriptori, venæ ſaliant ſupra Plinianas, quò Tibi, *Virtutibus Trajanô potiori*, Panegyricum dicam Pliniano perenniorem! Verùm, quia tantam ſcribendi facultatem mihi Deus non conceſſit, conſultiùs eſt, VIR ILLUSTRIS, tot iſthæc merita Tua grandia altum ſilêre, quàm ingenii deterere culpâ.

Sed, ut undè orſa eſt, in eodem hæcce terminetur Nuncupatoria, Te mihi Lectorem gratulor acris & ſubacti judicii, quò lemmata mea vel calumniis abſolvas
&

& protegas; vel plagii damnes & probroso confodias obelo. Uni quippe Tibi, exquisitissimo rerum æstimatori, Oratio si displicet, densis ad me revolabit sepelienda tenebris: Sin autem arridet, contento, nec fugientê, legenda reveniet oculo, atque sic mei derisores lævi pessum erunt premendi. Me siquidem Oraturum Præco defecit, qui profanos à me stultosque scurras procul arcuerit. Illi propterea, *sacram juxta parœmiam*, * me non solùm spreverunt, verùm, suis, *tot illi crabrones*, venenatis aculeis ita pupugerunt, hâc ut publicâ lucê, *aëre ceu liberiorî, & apricatione*, pestilens venenum illud difflasse sufficiat nequaquam, ni Tuis, *mî prudens Opifer*, mihi nunc (*mutuis Nostrûm Ægrî atque Medicî permutatis vicibus*,) præstò sis Alexiteriis, & reliquum mihi virus aspersum, nec adhuc discussum, sed serpens, coërceas atque perdomes, quò hæcce Tecum vigeat, floreatque pagina

IMMORTALI TUO NOMINI
CONSECRATA.

a *Prov. Cap.* XXIII. *vers.* 9.

PRÆ-

Nihil esse quod invidia non arrodat meæ periculô famæ comperio; illius enim obtrectatio me rodit, me lacerat: Nuperis quippe diebus Fasces depositurus Academicos, *lugubres illos, lugubris deposui. Sed meos* Auditores *dum* plurimos in luctum voco; *ecce, malevoli suam in me exæstuant invidentiam, & plenis buccis me* Polyantheam *exscripsisse* [a] *deblaterant. Isti nempe maledici* Polyantheam totum *suam in medullam* sambucina viliorem, *ita converterunt, ipsâ ut* Laverna *callidior etsi forem, nullum nihilosecius è* Polyanthea *suffurarer* Ἰῶτα, *quin protinus plagiarium me deprehenderent.*

En me igitur αὐτόφωρον, *& furtivi* Tota *multiplicis conscium atque confitentem. Quid etenim furtûm negem* capitibus *tam* acutis? *Illos nimirum* φο͂ξ͂ς *nihil fugit quoniam acutiê suâ vel in animos penetrant & corda scrutantur.*

O quàm stupeo tam altam illorum [b] *sapientiam! O quàm mihi dolet quòd*, præter Epitomen Sennerti, & glandularum maximam unam, atque minimam alteram, *ipsos putaverim sapuisse nihil. Nunc porrò constat apud me*, Polyantheam *ipsos nosse. O reconditas Virorum Literas, quibus universus Literatorum Chorus assurgat! O dolenda Literariæ Reip. fata, quòd* Poly-

a Nam, sicuti *lingua sapientum bonam profert scientiam*; ita *os stolidorum eructat stultitiam.* Prov. cap. xv. vers. 2.

b *Eruditio stultorum scaturigo est stultitiæ.* Prov. cap. XVI. vers. 22.

lyantheam c *tanti Viri, nullam ad praxin revocent? Aliàs certè, mirifici fructus ex illo cornu-copiæ nobis offerrentur, quibus in admirationem atque stuporem traduceremur; sed nos* stupere *nolunt, illorum namque dotes miraremur nusquam. Prudentes itaque & ab orando & à scribendo sese continent. Ipsis siquidem abundè est Judices in me ipso Momo & otiosiores & mordaciores sedêre: Illorum nihilominus reprehensionem longè fugissem, si Rector expirans, Professor & expirassem. Mea scilicet fata suprema, (etsi me raperent ad Divos, & illorum foret meam* Ἀποθέωσιν *celebrare,) minùs ipsis invidiosa forent, quàm halitus hicce meus in oris Batavis. Sim* Divus, *modó non sim* Vivus.

Est & aliud rei pondus, quod me, licèt superstitem, *illorum invidiâ liberasset, si rationibus nimirum ad Incolas Lunæ concatenatis vel Præ-Adamitas, vel alterum Orbem, Orbe in illô Lunari, astruxissem. Tunc, meherclè, laudum diribitores illi suis me plausibus in cœlos extulissent, ubi* felici *nunc* ferirem sidera verticê. *Sed, cùm Jovi minùs fuerim in deliciis, sors alia sustinenda venit: atque adeò, si qua mihi virtus*, illâ me *tacitus* involvam; & mihi canam & Musis.

Interim caveant æmuli mei, ne invidiâ rumpantur; præsertim, dum contentiùs & identidem d *buccinant* am-

c *Polyantheâ* expressâ, *utpote notiori*, Theatra velim & expressa *Swinzeri*, atque *Beyrlinckii*, ad universalis *Polyantheæ* normam extructa.

d Nam, *ut canis redit ad vomitum suum, ita stolidus iterat stultitiam suam.* Prov. Cap. XXVI. vers. 11.

Dd

ambabus me manibus Apographum excepiſſe Langii. *Verius* Calepinum *me deſcripſiſſe proclamarent*, *nihil namque ſum elocutus*, *quod apud ipſum non pateat. Veriùs adhuc*, Elementarium Exſcriptorem *me traducerent*, *aliud quandoquidem nihil*, Oratione mea tota, *quam* Elementarium Codicillum *millies atque millies tranſcripſi*; *atque etiam nunc*, *quid aliud quæſo*, *quàm ejuſdem* Elementariæ Tabellæ *tranſcriptor fio? Sed* INVISUS, (Luci *tamen*, *ut* & Invidiæ *objicior publicæ*,) *dum ipſi*, invidentia ſua cæca; *vituperandos* [e] *in tenebriones tranſcribuntur.*

e *Si ſapias, ſapies tibi, ſin deriſor eris, ſolus reportabis.* Prov. cap. IX. verſ. 12.

ALLO-

ALLOQUIA.

Illuſtres & Nobiliſſ. Viri Summates, alta quidem, ſed nihiloſecius inconcuſſa Reip. Columina; Legationum Vobis demandatarum Exornatores Splendidi; Academiæ Fautores benigni; Educatores providi, & Altores munifici;

Tu ſecundùm, Juris Academici Propugnator non duntaxat acerrime, ſed & vigilantiſſimè Promotor:

Tu deinceps, Ampliſſ. Coſ. qui Hippocrateam dignitatem & Juſtinianæum decus pariter ſuſtines atque protendis;

Vos inſuper, Viri Coſſ. & alii, atque Scabini, tum Civitatis Almæ Patres Almi, tum æquiſſimi pœnarum præmiorumque Diribitores;

Voſque Magiſtratus reliqui, quorum & prudenti Conſilio & dextera manu ſuos vegeta hæc Civitas lacertos movet;

Vos præterea Conjunctiſſ. Collegæ, Scientiarum omnigenum fœcundiſſima Pectora;

Vos etiam, quotquot adeſtis Honoratiſſ. Viri, meritis veſtris & in Remp. & in Literas conſpicui atque ſuſpiciendi, grande meum decus hodiernum;

Vos pariter, Venerandi Protomyſtæ Oraculorum nullius mendacis ſpiritus, ſed ipſius Veritatis æternæ & ſequeſtri fideles & diſpenſatores accepti;

Vos deinde, Triplicium Doctorum Cœtus frequens ipſis Gratiis amœnior;

Tuque poſtea, Multiplex Academiæ Civis, quem multijuga doctrina, *atque adeò Medica noſtra*, & delectat & juvat;

Vos itidem, Mysteriorum Dei scrutatores indefessi:

Vos quoque, Themidos fatidicæ pervigiles Proci;

Vos similiter, Arcanorum Æsculapii Auscultatores avidi;

Vos adhuc, secretioris Physices investigatores nasuti;

Vos demum, chara Minervæ soboles, Literis Humanioribus & ubertim lactata & (*vel in præsens*) uberius lactanda.

EXOR-

EXORDIUM.

SIngulis est singulare cordi negotium,
Navita de ventis, de tauris narrat arator [a];
—— Quod *Medicorum est*,
Promittunt Medici: tractant *fabrilia fabri* [b].

Cum igitur Medica mea, quam nactus sum sparta, millies me docuerit unicum in vitam ingressum, sed exitus è vita millenos esse, eosque ità dubios atque præcipites ut nesciatur quid *serus vesper vehat* [c]; & hac ipsa solenni die surgere queat *amari aliquid, quod in ipsis floribus angat* [d], lubet ex redundantia cordis eloqui [e], ac vestrum in sinum meos effundere luctus. Hippocrateas itaque *à luce in orcum migrationes* aliquot [f] Medica virgula dimetiar, & stipendia peccati, morbos scilicèt, nec non Libitinæ tropæa, Medicis etiam calculis computaturus sum. Id enim lemmatis ad nos volentes, nolentes; serius aut citiùs sepulcri prædam futuros, attinet. Mors siquidem, non ab Hesiodici Promethei furto [g], sed à sacri Πρωτοπλάςυ factu in mundum est illata [h], & in singulos dominatur, unis exceptis *Enoch* [i] & *Elia* [k], typis Christi. En homo sors tua! En Curator Illustris alter atque alter, maximis vestris in Remp. & in Academiam meritis alioquin immortales!

En-

a *Propert.* 2. *Eleg.* 1.
b *Hor.* Ep. 2. 1. V. 115.
c *Prov.* 27. 1. *Georg.* 1. V. 461. *Sen.* Ep. 101.
d *Lucret.* IV. V, 1127.
e *Mat.* 12. 34.
f *Generari* siquidem ipsi est *ab Orco in Lucem erumpere; Mori* autem *à Luce in Orcum migrare.* Lib. 1. de Diæt. p. 82. V. 44.
g *Oper. atque dier.* V. 49. & 56.
h *Gen.* 3. 5. 6. 19. *Rom.* 5. 12.
i *Gen.* 5. 24. *Heb.* 11. 5.
k 2 *Reg.* 2. 11.

En florentiſſime Conſulum Præſul, digne rogo ſeriore! En lugende Collega, qui, nuper nobis duntaxat oſtenſus es!

En flebilis Collega ſecunde, Archimedis inclyte genio! En demùm, Πολυγλωτ7ωτάτε Collega tertie, reconditiorum literarum penu reconditiſſimum, fata veſtra ſuprema! Vobis naſci contigit, mori reſtabat; naſcentes enim morimur, finiſque ab origine pendet. Hanc autem Conſtantinus Πορφυρογέννητος cum *Tytio* terræ filio communem accipit: Spumantis enim libidinis uterque bulla inter ſaccati humoris utres aliquamdiu fota; ſed deinceps *ab orco in lucem* erumpens, idque poſt Cainum & Abelem natos, longe porrecta ſerie, nullis unquam mortalium ſeculis vel abrupta; vel abrumpenda [l]. Nemo quippe tam bardus eſt, quin vel Aſcræi Θεογονίας [m], vel *Nonni* Διόνυσον διστόκον [n] non explodat? Ortus ergo

l *Nam abeunte generatione una, advenit altera.* Eccleſ. 1. 4.

m *Heſiodi* volo *Deorum generationes, quas & Θεοποιΐας Iſidorus Peluſiota* vocat *Epiſt.* 1. 21.

n *Bacchum bi-genitum.* Dionyſiac 1. V. 4. - - - 9. V. 10. Διμήτωρα, δίγονόν τε καὶ διθυραμβογενῆ *bimatrem, bis natum & duabus januis egreſſum* dixere *Diodor.* l. 3. p. 137. & *Epigram. Gr.* l. 1. p. 82. Διθύραμβον κύημα vocatur ab *Evagr.* Hiſt. Eccl. 1. XI. *Fœtus binis foribus exiens.* Imo *Dithyrambum* ſimpliciter, *pro Baccho*, enunciarunt alii. Id enim Epitheti non unice *Hymno in Bacchum* ſed *ipſi Baccho* competit ex *Semele* nato, & *ex femore Jovis*, juxta *Etymol. Magn.* fol. K α. Fabulam porro vel fuſe narrant, vel ſtrictim attingunt, vel ſalſe deridɛnt *Nonni* Majores, *Hom.* Il. XIV. V. 323. ubi legere eſt Schol. Gr. p. 436.
Heſiod. Θεογ. 940.
Orph. hymn. in *Dionyſ.* & in *Semelen.*
Pindar. Ol. Od. XIII. una cum Schol. Gr.
Herodot. l. 1. c. 23.
Euripp. Bacch. univerſe.
Ariſt. Nubes, p 145.
- - - Aves, p. 606.
Plat. Phædr. 241.
- - - 3. de Rep 394.
- - - 3. de Legib. 700.
Ariſtot. Rep. 8. 7.
- - - Poët. 1 653.
Apollod. 3, 138.
Cic. 3. de Or. n. 47.

Dio-

ergo noster unicus est, at occasus numerum nescit. Quis enim omnivagas Proserpinæ strages vel fando numeret?

PARS PRIMA.

1. An Reges itaque narrabo Carolomannum [o], vel Ludovicum VII. [p]. paralytice vitâ solutos?

2. An Pontifices Leonem decimum [q], vel tertium decimum Gregorium [r] catarrhô suffocatos?

3, An Poëtas Statium [s], vel Petrarcham [t] lethargo sepultos?

4. An

Diodor. l. 3. 4. 5.
Horat. Carm. 4. 2.
Hygin. fab. 179.
Ovid. Met. 3. 3.
Strabo, l. 15. p. 473.
Q. Curt. 8. 10.
Plin. VI. 21.
Plut. Alex. 668.
Arrian. l. 5.
Pausan. passim.
Jul. Poll. I. p. 12.
Lucian. Sacrif. 365.
- - - D. Dial. 202.
Clem. Alex. Strom. I. p. 308.
Athen. 10. & 14.
Julian. Or. VII.
Cyrill. H. Catech. 12.

o *Mezeræus* ad A. 880. de *Carolomanno*, Ludov. III. fratre.

p *Id* A. 1137. 1180.

q *Serreus* A. 1521. *Jovius* enim in Leon X. vit. lib. 4. tam ingenuus non est. *Onuphrius* autem venenum suspicatur, p. 351. *Balæus* vero inter calyces potorios subito mortuum designat, fol. 246.

r *A. Cicarella* anginam vocat catarrhum illum. Sed mihi angina spontanea nulla tam pernix est ut duabus horis jugulet. At hic *Gregor.* XIII. apud *Thuan.* A. 1585. *Calvis.* p. 947. & *Freher.* p. 9. nullis omninò præviis adversæ valetudinis signis bihorio sublatus est: catarrho scilicet confestim atque confertim in pulmones ejus irruente.

s Parentis obitum illum luget *Publ. Pap. Statius*, ex traduce Poeta, *Epicedio* III. *Sylv.* 5. V. 260.

t Herculeo morbo detrusus est in *lethargum*, *æt.* 70. *A.* 1374. sicuti fert Bruxellensis pagina de vita Petrarchæ 1660. cui, Chronologiæ ratione, concors est Basil. Editio 1581. atque *M. Palmer. Flor.* Chronicon; nec-non *Freheri* Codex, p. 1423. Trifariam ergo *Thevetus* errat, Cosmogr. XIV. Cap. X. p. 537. ubi *Petrarcham* extinctum di-

4. An Lucium Verum [v], vel Constantium [w], Cæsares, apoplexi raptos?

5. An Ofilium Hilarum [x], vel Pomperanum Gallum [y], catalepsi conglaciatos?

6. An Crotoniaten Athletam [z], vel Himerium Sophistam [a], luctifero comitiali divulsos?

7. An Bonifacium octavum [b], vel Carolum sextum [c], maniaco furore mentis ad Erinnyas abreptos?

8.

dicit *æt.* 52. *A.* 1366. præ *mœrore* ob amasiam morte sibi ereptam. Cætero, *Jovium* puduit istam popularis sui Epilepsiam vulgasse; *Suetonius* tamen non erubuit Cæsares suos, Julium atque Caligulam, *comitiali* vexatos enunciasse, *Lib.* 1. n. 45. & *Lib.* 4. p. 50.

v *Galeni* fuisset apoplexin illam vulgasse, Tom. III. ad Epigenem, p. 459. V. 5. ubi Cæs. hujus obitum enarrat. Quam igitur Apoplexiam Lucii Veri, *sedentis in vehiculo cum fratre*, silet *Galenus*, illam ore uno promulgant *Jul. Capitolin.* in Antonin. Phil. n. 14.
- - - in Vero, n. 9.
Euseb. Ol. 237.
Eutrop. l. 8. c. 10.
Victor. Epit. 31.
Oros. 7. 9.
Cassiodor. Chronic.
Herm. C. A. 170.
Suid. in Αποπληξία.
Platin. in Pio I.
Godeau. H. E. 2. 10.
l'Abbæus A. 169.
Le Sueur. A. 170.
Chrevreau. A. eod.
Missam itaque facio calumniam *Marco* Illatam à *Caracalla* apud *Dion.* l. 71. p. 802.
Herodian. 4. 5.
Xiphilin. p. 259.
Volaterr. A. l. 23.

w Super hoc Constantio, Apostatæ Juliani decessore, *Socrat.* est mihi auctor Hist. E. 2. cap. 47. atque *Platin.* in Pontif. 38. p. 47. Nam *Euseb.* ad Olymp. 285. vel *Eutrop.* l. 10. c. 15. vel *Oros.* l. 7. vel *Cedren.* pag. 249. mortis ideam non effingunt. *Ammianus* vero *Marcell.* l. 21. c. 15. atque *Zonar.* Ann. 3. p. 19. rem aliter narrant.

x En dignam profecto histrione tanto mimicam catastrophen, & quidem fœcundos inter calices, teste *Plin.* Hist. Nat. 7 cap. 53.

y *Jov.* H. 26. fol. 29.

z *Ælian.* V. H. 9. 31.

a *Eunap.* p. 129.

b *Balæus* p. 175.
Gotofred. p. 49.
Serreus, A. 1304.

c *Mezeræus* A. 1392.

8. An Cæsarem Balbum [d], vel Lotharium secundum [e], phrenitide sua deflagrantes?

9. An Lucretium [f], amatorio Luciliæ poculo; vel Lucullum [g], philtro Callisthenis, mente vitaque tandem penitùs orbatos?

10. An denique, vel Alberti Magni τὸν δεῖνα, [h] vel Baldum JCtum [i], ὑδροφόβους, Themisone Medico [k], vel etiam Aëtii Philosopho [l], infeliciores, suaque rabie, *ceu Cerbero*, transversos ad Eumenidas raptatos?

1. Quid rursùm si ad alios exitus supremos deflexerim? En

d *Zonar.* A. 3. 114.
Cuspinian. p 189.
Cluver. A. 829.

e *Car. Sigonius*, Lib. 6. de Regn. Ital. ad A. exeuntem 949.
Calvis. A. 950.

f *Lucretii* mortem regerit auctor vitæ Virgilii in A. U. C. 698. illius vero furorem narrant *Euseb.* ad Ol. 171. *Volaterr.* Lib. 16. Anthropol. p. 384. *Cæl.* l. 17. cap. 2.
Glandorp. in O. R. *Maroll.* in vita Lucretii.

g *L. Luculli* mortem *Velleius* refert ad A. U. C. 703. dementiam verò *Plut.* infamat, Tom. 1. p. 520. in Lucullo; nec non T. 2. p. 792. An seni gerenda sit Resp? Videsis etiam *A. Victor.* de Viris Illustr. n. 74.
Volaterr. l. 16. p. 384.
Glandorp. O. R. p. 532.

h *Magnus* enim *Albertus*, Tom. 6. Lib. 7. de Anim: Tract. 3. Cap. 2. p. 232. virum vidit à rabido cane morsum in brachio; cui post 12 annos cicatricis locus inflari cepit, & intra biduum hominem extinxit.

i *Baldus* etiam, Melitæo cane, quem sinu fovebat, in labro leviter admorsus est, & quadrimestri spatio exacto in rabiem raptus est & in orcum, testibus mihi fidis, *A. Matth.* in Diosc. 6. 36.
B. Perdulci, de Morb. animi 14. *A. Paræo*, 20. 14. *M. Donat.* Mirabil. 6. 1.
J. Wolf. 2. 433.
P. Freher. 789.

k *Themison* veneni perniciem eluctatus est, apud *Dioscorid.* in Ther. Cap. 1. p. 423.
Cæl. Aurel. Acutor. 3. 16.

l Philosophus pariter apud *Aëtium*, Tetrab. 2. serm. 2. cap. 24. p. 107. & 315. *generoso animo affectioni resistens superavit illam*; quod *Glycas*, Ann. 1. p. 64. ab *Aetio* mutuatus est, sed ejus nomine suppresso.

En Attila [m], Rex Hunnorum, ob effrænem Veneris luctam, & Alexander [n], Græcorum Cæsar, ob Bacchi madorem, sanguineis narium eruptionibus exhaustos.

2. En Oratorem Nigrum [o], & Upsalensem Protomystam [p], Angina, [q], ceu laqueo, strangulatos.

3. En Gelasium secundum [r], & Bonifacium nonum [s], de Pontificatu pleuritide pulsos.

4. En Polemon [t], atque Lepidus [v], phthisi lethæa sceletus uterque.

5. En Maximilian. II. [w], atque Frederic. Palatin. III. [x], pectoris hydrope mersos.

6. En

m Exitum Attilæ *Marcellin. Com.* A. 454. *Niceph. Call.* l. 14. c. 57. *Baron.* atque *Spondan.* A. 454. aliter referunt.
Idatii verò Olymp. CCCVIII.
Cassiodor. A. 453.
Victor Tununensis A. id. 453.
P. Diacon. l. XV. mortis speciem silent.
Isthæc igitur hausi è *Jordano*, p. 743.
Matth. Palmer. Flor. A. 454.
Platin. in Leon. I.
Cuspin. p. 129.
Munster. 4. de Ung.
Jov. Elog. I.
Pantaleon, p. 168.
Wolf. I. 319.
Mausol. R. A. 34.

n *Cedren.* p. 500.
Zonar. A 3. 147.
Cuspinian. in Alex. p. 216.

o *Plut.* de sanit. tuend. p. 131.

p *Th. Swinger.* 520.

q Ludicra Demosthenis crumenæque salubris *argentaria angina*, de qua *Plut.* in demosth. p. 857. & *Agell.* l. XI. c. 9. serii mei funestique lemmatis est nulla. *Vinariam* autem *anginam* consultus omisi Manibus ut parcerem *Diogenei Chrysippi*, & *Erasmiani Hermici*.
Videsis *Diog. Laërt.* Lib. 7. p. 209. *Suid.* in χρύσιππος.
Erasm. in Adag. tit. *Bibacitas*, ubi historia Scriptori singularis extat, quo Medici rigidius imperent, ægri vero submissius pareant.

r *Plat.* P. 168.
Balæus fol. 119.
Baron. A. 1119.
Spond. id.

s *Plat.* P. 210.
Balæus fol. 201.

t *Laërt.* 4. 101.

v *Appian.* Civ. I. Nec enim *Liv.* XC. nec *Plin.* 7. 36. nec *Flor.* 3. 23. nec *Plut.* in Pomp. nec *Glandorp.* in O. R. tabem illam Lepidi nostri, Triumviri patris, designant.

w *J. Crato*, in Or: fun: de Cæs. suo, 1576.
J. Wolfius 2. 932.

x *J. Schenk.* l. 2. Obs. 4.

6. En Medicis Fernelianis uni & alteri pulmonea rumpitur vomica; & alluvione sua, tetraque mephiti, lampada vitæ confestim exstinguit [y].

7. En Isabellam, Caroli septimi matrem [z]; atque Catharinam de Medicis [a], angore confectas.

8. En pericardii, vel etiam cordis ossea concretio Gasparis Schombergii [b], atque Mariæ Medicææ [c], vitales rotas sufflaminat.

9. En Antigonus Δώσων [d], & Valentinianus primus [e], expectorato sanguine purpuream animam effundunt.

10. En Aristobulum [f], & Epiphanium [g], vomitu cruoris inanimos.

11. En Timagenem [h], atque Condæum [i], cibis eructatis morticinos.

12. En Persius [k], atque Jovianus [l], ventriculi vitio, morteque pallida squalentes.

13. En

y Neuter ipsorum impendentem sibi vitæ diem supremum præsensit, sed in media sanitatis malacia, turbine quasi suborto, mersus est uterque, intra quadrantem, teste fidissimo *Fernelio*, Pathol. 5. cap, 10.

z *Mezer*. A. 1435.

a *Id*. A. 1589.

b *Thuan*. Hist. 122. *Mezer*. A. 1599.

c *Riolano* teste oculato, in Anthrop. 3. 12.

d *Polyb*. H. 2. *Phylarchus* apud *Plut*. in Agide & Cleom. p. 819.

e Sanguinis illam eruptionem è pulmone me pudet *apoplexin* esse in *Hieronymi Chron*. p. 187. *Oros*. VII. 32. *Cassiodor*. A. 375. p. 669. *Paul. Diac*. l. XII. p. 159. *Hæmoptoën* enim esse patet ex *A. Marcellin*. l. 30. c. 6. *Zozim*. IV. p. 221. *Victor. Epit*. n. 70. *Hieronym*. ipsius sanioribus verbis ad *Heliodor*. T. 1. p. 26. atque *Præsidium* T. 4. p. 118. *Socrat*. 4. 31. *Sozom*. 6. 36. *Theophan*. p. 53. *Cedr*. Epit. 257, *Suid*. in Λέιας. p. 32. *Niceph. Call*. XI. 33. p. 176.

f *Jos*. B. J. 1. 3. *Hegesipp*, 1. 8.

g *Eunap*. in Epiph.

h *Suid*. in Τιμαγένης. Videsis & *Horat*. Ep. 1. XIX. v. 15. *Plut*. l. de Amic. & Adul. p. 68. B.

i *J*. *Serreus*, in Henric. 3.

k *Suet*. in vit. Persii.

l Super *Joviani* morte alii alia causantur, Sed ex *Eutropio*, *A*. *Mar*-

13. En Auguſtum [m], atque Veſpaſianum [n], alvo profuſiori Plutonis ad imperia deportatos.

14. En Cæſares & alios Leonem tertium [o], atque Theophilum [p], torminibus fatiferis excarnificatos.

15. En Julianum, Apoſtatæ Patruum [q], & Anaſtaſium, Pontificem Byzantinum [r], immiſericors MISERERE MEI *Parcis* tradit.

16. En Trajanus [s], atque Magnus Theodoſius [t], muriatica colluvie ſubmerſos.

17. En

Marcell. Vict. juniore, *Hieron. Oroſ. Philoſtorg. Socr. Sozom. Phot. Cedr. Suid. Zonar. Niceph. Call. Platin. Volaterr. Cuſpin. Onuphr. &* P*antaleone* elicio non unam ſtomachi cruditatem Joviano lethiferam fuiſſe; ſed *Jovianum* famelicum & cœnantem fungis; vino & aliis indulſiſſe, moxque in conclavi obdormiſſe, calce recens illito, & prunis æſtuoſiori, atque ita ſuffocatum noctu. Externorum enim impetum crapula juvit. Deviant ergo, qui huic morti cauſam unicam obtendunt, nec multiplices illas concatenant.

m *Alvinum Auguſti* profluvium lethale *Sueton.* inſinuat, Lib. 2. n. 98. quod ante me *Cuſpin.* atque *Matthias* odorati ſunt p. 9. atque 455.

n *Suet.* 8. n. 24. *Euſeb.* A. c. 81. *Eutrop.* 7. 20. *A. Victor.* Epit. 19. *Oroſ.* 7. 6. *Caſſiodor.* & *Herm.* Chronic. *Cuſpin.* p. 31.

o *Cedren.* p. 377. *Zonar.* Ann. 3. 86. *Cuſpin.* p. 166.

p *Cedren.* p. 437. *Zonar.* Ann. 3. 122. *Cuſpin.* p. 192.

q *Philoſtorgius* quidem H. E. VII. n. 10. atque *Sozomen.* H. E. 5. 8. aliud quidpiam narrant, ſed fide ſto *Theodoret.* 3. 13. *Theophan.* p. 42. *Nicephor.* 10. 29.

r *Zonar.* Annal. III. p. 88. mortis genus reticet; ſed *Theophanes* p. 359. *Paulus Diac.* 22. 307. *Anaſtaſ.* Hiſt. p. 145. *Cedren.* p. 381. conceptis verbis id enunciant.

s *Trajanus* δι' ὅλου ὑδρωπιάσας, *aquam intercutem contraxit*, ob hæmorrhoïdas ſuppreſſas, è *Dion.* l. 68. p. 786. *Xiphilin.* p. 241. *Zonar.* Ann. 2. *Cuſpin.* p. 41. Iſte porro hydrops *profluvium* il-

17. En fidelis Historiarum Conditor Thuanus [v], & Luxemburgensis Heroïna [w], pancreatis scirrhosi duro fato succumbunt.

18. En Titus Pomponius Atticus [x], atque Selimus primus [y], Turcarum Cæsar, renibus ulcerosi liquefiunt ad feretrum.

19. En Epicurum [z], atque Mercatum [a], urinæ luxuries inundat.

20. En ultimùm, vesicæ calculis funda nulla, ballista nulla, manu nulla projectis, de capite Vigilii primi [b], ac undecimi Gregorii [c], Pontificalis corona triplex; in gremium commune maternum decutitur.

Quid, triplicem illam Microcosmi Metropolin si deseram, ut in planitiem illius me diffundam? vastatricis Libitinæ moni-

illud *ventris* invexit, quod unice culpant.
Euseb. A. C. 119.
Eutrop. 8. 5.
Oros. 7. 8.
Cassiodor. Chron. Nusquam igitur inter Dionis *hydropem*, & aliorum *diarrhœam* fluctuare est, sed illis utrisque, veluti pinnis, adnatandum veritati.

t *Socrat.* 5. 26.
Idatii Chron. Ol. ccxcIII. A. C. 394.

v & w Teste mihi cadaveris utriusque rimatore sagaci, *Joh. Riol.* Anthrop. l. 2. C. 16.

x *Cornel. Nepos*, n. 21. *fistulam* asserit *putrem extremo tempore per lumbos erupisse.* At fistulosum ulcus istud purulentos in renes refundo, qui fodicante pure cuniculos tandem extrorsum egerunt.

y *Munster.* Cosmogr. 4. de Turcis, A. C. 1520.
Jovius, Elog. 5.
Cuspin. p. 465.
Gutberleth. p. 526.
Chevreau, 5. 3.

z *Cic.* 2. de fin. p. 47.
Laërt. 10. p. 270.
Gassend. T. 5. p. 184.

a *Castellan.* de Medicor. vitis p. 253.
Mercklin 765.
Freherus 1305.

b *Marcell.* Chron. A. post C. Basilii XIII.
Anastas. in P. 60.
Platin. in P. 61.
Ciacon. A. 556.
Spondan. A. C. 555.

c *Matth. Palmer. Florent.* A. 1379.
Plat. in P. 208.
Balæus fol. 169.
Ciacon. A. 1378.

nimenta mihi passim occurrent.

En è vestigio Titum [d], atque Tacitum [e] Cæsares, febre perustos acuta simplici.

2. En gradu facto Paulus Æmilius [f], atque Pius Antoninus [g], febre delira conflagrant.

3. En Pericles [h], atque Camillus [i], pestilente dissolvuntur.

4. Cæsar vero Galerius Maximinus [k], Juliusque Pontifex se-

d *Titi* febrem illam e *Suet.* l. 8. n. 10. & *A. Victor.* juniori, Epit. 22. nactus sum: Senior enim *Aurelius*, c. 10. de Cæsaribus, *balneum* atque *venenum* profert: sed venenum non magis expimit quàm *Suid.* in V. Δομετιανός.
Id autem *Philostratus*, in Apoll. Tyan. l. 6. c. 14.
Glycas, Ann. 3.
Tzetzes, Chil. 6. n. 43. *leporem marinum* esse pronunciant. Jam vero etsi *Plut:* l. de sanit. tuend. p. 123.
Titum acceperit *balneo* peremptum, id nihilosecius nec ævi sui *Tranquillum* exagitat; nec ullos elevat Nepotes veneni memores. Quid enim obest hominem insimul *febricitare*, *lavari*, & *venenum haurire*?
Cassius autem l. 66. p. 757.
Cedren. p. 179.
Xiphil. p. 216.
Zonar. Ann. 2.
Titum enuntiant *itineris æstu hæmorrhagicum*, sed à *Domitiano*, specie juvandi, *in arcam nivis conjectum & extinctum.* Absint à nobis tam insidiosa fratrum auxilia!

e *Eutrop.* Edit. Basil. *Taciti* febrem nominatim designat, quam recens Parisinus Codex expunxit, etsi conceptis verbis apud *Victor.* febris eadem extet, in Epit. cap. 51.
Illam porro vulneribus esse subortam elicere est e *Vopisci* Tacito, n. 13.
Euseb. Chr. A. 278.
Oros. l. 7. c. 16.
Cassiodor. *Cedren.* *Zonar.* & aliis.

f *Plut.* in Æmil.

g Jul. Capitol. n. 12.

h *Plut.* in Pericle.

i *Liv.* Lib. 7. C. 1.
Plut. in Camill.
Volaterr. p. 321.

k *Lactant.* de mortib. persecutor. c. 33.
Euseb. H. E. 8. c. 16. & in Constant. vit. l. 1. c. 57.
Epiphan. de M. & Pond. T. 2. p. 176.
Hieronym. T. 6. p. 341. in Zachar. cap. 14. V. 12.
Theophan. p. 12.

Cedren.

ſecundus [l], febre diffluunt colliquante.

5. Sed Numa Pompilius [m], atque Childebertus primus [n] aridiores etiam pumice, lentis ignibus penitùs macerantur.

6. Philippus autem Auguſtus [o], atque Philippus Longus [p], quartana mortifera tabeſcunt.

7. Fébre demum vel morbillis vermiculata, vel variolis ſtellionata, geminum ſidus Auriacum ab Eccleſiæ cœlo abruptum eſt [q].

8. En aliunde Regem Aſam [r], & Poëtam Ennium, [s], arthritide, ceu compedibus, atque numellis revinctos, Proſerpina ſibi mancipat.

9. An Cardinalem proferam Fridericum Caſimirum, Regis Poloniæ filium [t], atque Franciſci primi pellicem [v], Venerea lue, ceu horrendo Dei in ſcortatores flagello, cæſos ad mortem?

10. An Reges eloquar Balduinum quartum [w], atque Robertum primum [x], lepra medullitus exeſos?

11.

Cedren. p. 224.
Suid. in Μαξιμῖνος.
Zonar. Ann. 2.
Glyc. An. 3. p. 245.
Niceph, Call. l. 7. c. 20. & 22.
Cuſpin. Onuph. &c.

l *Jovius*, in Pompeïo Columna.
Onuphr. de Jul. 2.
Ciacon. p. 1372.
Bzovius. A. c. 1513.

m *Plut.* in Numa. 74.
Zonar. T. 2. p. 10.

n *Mezer.* A. 558.
Le Süeur. A. 559.

o *J. de Serres.* A. 1223.

p *Mezer.* A. 1322.

q A. 1650. & 1660. Parentum ſcilicet obitu Celſiſſ. Guilielmi noſtri, qui diviſum habet cum *Præp.* Ord. imperium.

r II *Chron.* 16. ℣. 12. 13.

s *Q. Ser. Sammonic.* cap. 36.
Euſeb. Ol. 153.

t Atque ſic majus Venere ſua ſceleſta, quam ulla virtute Cardinalitia, nomen adeptus eſt. A. 1503. e *Ciacon.* atque *V. Ciorello.* p. 1329.

v C'eſt la belle Ferronnière de *Mézeray*, en 1538.

w *Calvis.* A. 1183.

x *Rob. du Cheſne.* A. 1327.

11. An Chironem [y], atque Zoilum [z], exuccos ulcerum tabo, sepulcri nihilosecius escas?

12. An sapientem Carolum [a], & octavum Henricum, Angliæ Regem [b], fistulæ præclusæ exundanti colluvione demersos?

13. An Timonem μισάνθρωπον [c] atque Luciani ψευδομάντιν [d], gangræna corrosos?

14.

y *Aristot.* Eud. 3. 1.
Apollod. l. 2. 91.
Hygin. 2. de stell.
Ovid. Fast. 5.
- - Met. 11.
Zenob. Cent. 6. paroemia 46.
Julius Pollux l. 4. c. 25. p. 221.
Lucian. in Dial. Men. & Chiron.
Volaterr. Philog. 33. p. 780.
Phavorin. in χείρων.
Natal. Com. 4. 12.
- - - - - - - 7. 4
Passim denique C. *Cels. Gal. Oribas. Aët. Ægınet: Avic.* &c.

z Homerici *Zoili* mortem *Vitruvius* in procem lib. 7 atque *Suid* p. 1131. longe aliam atque aliam enarrant Hic autem *Bœotorum* fuit *Sacerdos*, quem *Plut.* ulcere sibi luget ereptum, in Quæst. Gr. p. 299.

a *Joh. de Serres* atque *Mezer.* in Car. V. A. C. 1380.

b A. C. 1547. Jan. 28 ex Ann. Angl. *Gangrænam* hic *Jovius* profert, non *Elogior.* sed *Vituperior.* VI. p. 222.
Gratianus autem *intemperantiam* atque *saginam.* Illustr. Vir. p. 184.
Thuanus vero *virulentum herpes in crure.* Tom 1 p. 56.

c Illius *hominum osoris* memoriam non unis duntaxat debeo Poetis *Aristophani*, *Callim.* *Senec.* *Tzetz.* &c. sed & *Tull.* de Amic. n. 23. & *Tusc.* 4. n. xi. *Straboni*, in Antonii Timonio, Geogr. 17 p. 546.
Plin. 7. 17.
Plut. in Alcib. 199.
Laërt. 9. 265.
Pausan. in Attic.
Lucian. in Misanthr. p. 121.
Liban. declamat. ix.
Exitum vero *Timonis* fide dignum, non recordor me alibi legisse quam apud *Suid.* in V. Ἀπορρῶγας, & in V. Τίμων. Illo igitur uno verba mea fulciuntur.
Ausonium quippe non moror dum Edyll. 15. ỿ. 34. *Timonem* nobis occinit,
- - Palladiis olim lapidatum Athenis.

d *Lucian.* sub Alex. finem, p. 782.

14. An Miltiadem Marathonium [e], atque tertium Cæsarem Fredericum [f], cruris sphacelo corruptos?

15. An Juliam Augustam [g], & Annam Austriacam [h], Cæsarum, Regumque matres, cancro derosas?

16. An Viros demum Consulares Julium Rufum [i], atque Lecanium Bassum [k] carbunculis, ceu prunis; retorridos?

PARS SECUNDA.

Verum, calcatam illam lethi viam relinquamus, & è diverticulo aliquot insolentia pensiculatius attendamus.

1. Loti uxor in statuam salis [l], verius quam vel Aglauros [m], vel Niobe [n], in rupem induruit.

2.

e Is enim apud *Herodot.* l. 6. c. 136. crure siderato periit, citra propinatam ipsi, ab ullo Sacerdote, maledictionis in adulteras aquam, qua femur deciduum erat, e *Numer.* c. 5. ℣ 27.

f Huic vero, e *Cuspin.* fide p. 412. herpetis exedentis ergo tibiam amputarunt; sed in cassum: mors enim in Imperatoris præcordia clandestino serpsit, A. 1493.

g Exitum Juliæ, Antoniorum matris, *Herodian.* l. 4. c. 13. verbulo tangit, sed illum plene narrat *Dio*, l. 78. p. 885. 886. & 899.

h Apertum mammarum alterum illum Annæ Austriacæ cancrum Gallorum Chironia manus levat nulla. Irrepit igitur immedicabile malum, & Regium istud perinde atque Cæsareum diadema addit Orco. A, 1665.

i *Plin.* 26. 1.

k *Ibid.* 26. 1.

l *Gen.* 19. 26.

m Hæc *Cecropis* est filia ex *Herodot.* l. 8. c. 53.
Apollod. l. 3. p. 193.
Ovid. Met. 11. ℣. 555.
Pausan. l. 1. p. 4.
Hesych. & *Suid.* in Ἄγλαυρος.
Illam autem *Hyginus* Fab. 166. & *Pausan.* in Attic. p. 31. in mare Præcipitem narrant, insania ipsi objecta a Minerva; sed *Ovid.* Met. 11. ℣. 831. saxeam illam nobis decantant.

n *Nioben* verbo tangunt *Mosch.* Edyll. 3. ℣. 82.
Tull. Tusc. quæst. 3. & 3. de Nat. Deor.
Horat. 4. Od. 6.
Martial. 5. 53.
S. Empir. l. 2. adv. Math. p. 82.
Athen. l. 6. c. 1.
Libanius fuse in Progymn. à p. 143. ad 147.

2. Herum [o], & Onanem [p], ignoto mihi stimulo mortis Deus ipse pupugit: sed in Salmonea [q], & in Æsculapium [r] ful-

Suid. in Νιόβη. Illam vero *Tantali* filiam esse docent *Sophocles* in Antigone ẏ. 840.
Scholast. Anonym. in Hom. Il. Ω. ẏ. 602. &
Ovid. Met. 6.
Eandem demum *saxeam* fabulantur *Homer.* Il. Ω. ẏ. 617.
Callimach. hymn. in Apoll. ẏ. 24.
Apollodor. l. 3.
Hygin. Fab. 9.
Ovid. 1. de Pont. El. 2.
- - Epist. Her. 19.
- - Met. 6.
Stat. Sylv. 5.
- - Epiced. 3.
Pausan. l. 1. p. 37.
- - 8. p. 457.
Lucian. in somn. in Tragopod. & Philopatr.
Hieronym. in Epitaph. Nepot.
Nonn. Dionys. 2. p. 51.
- - 12. p. 331.
- - 14. p. 403.
- - 48. p. 1273.
Tzetzes Chil. 4. n. 141.
- - 6. n. 63.
- - 7. n. 137.
Istam porro fabulam explanant *Palæphat.* cap. 9.
Natal. Com. 6. 9.

o p *Gen.* 38. 7. 10.

q Salmoneum *Hom.* Odyss. Λ. ẏ. 235.
insontem ironice vocat, quod *Eustath.* nusquam odoratus est: sed *Schol.* anonymus id acutum olfecit. Videsis etiam *Pind.* Pyth. Od. 4. p. Schmid. 155.
Apollodor. l. 1.
Diodor. 4. 7.
Virg. Æn. 6.
Hygin. Fab. 61. & 250.
Lucian. in Tragop. & in Philopatr.
Nonn. Dionys. 28.
Suid. in Σαλμωνεύς.
Tzetz. Chil. 7. Hist. 107. & *Polydorum Virg.* l. 2. c. XI.

r Fabulam narrant *Orpheus*, Argon. ẏ. 176.
Pindar. Pyth. 3. una cum Schol. Gr. fol. Γ. 11.
Apollodor. l. 3.
Virg. Æn. 6. & 7.
Hygin. c. 49.
Zenob. Cent. 1. Prov. 18.
Lucian. in Deor. Dial. & in Peregrin.
Fabulam rident *Democrit.* apud *Hipp.* in Epist. ad Damaget.
Plato, 3. de Rep.
Tullius, 3. de Nat. Deor.
Diodor. 4. p. 190.
Plin. in Procem. l. 19.
S. Emperic. c. 12. adv. Mathem.
Justin. M. Apolog. 2. p. 67.
Athenagor. 33.
Theophil. ad Autolyc. lib. 1.
Minuc. Fel. in Oct. p. 203.

Clem.

fulmen, iracundum jaculatus eſt.

3. Nabal, iræ Davidicæ nuntio, certius concreſcit Marpeſiæ cautis adinſtar [s], quàm vel Atlas [t], vel Polydectes [v], capite Gorgoneo.

4. Arcam Dei nutantem arripit Huzza [w]: ſed ocyori morte peccatum luit, quàm Alcimus [x], Pontifex, dum adyta profanat.

5. Prophetes ad Jeroboamum miſſus, & Iſraëlitarum ὁ δεῖνα, pec-

Clem. Alex. in Adm. ad J. p. 18.
Tertull. Apologet. c. 14.
Philoſtrat. in Heroïc. p. 682.
Arnob. adv. Gent. l. 1. p. 12. & 14.
- - 4. p. 84.
- - 7. p. 147.
Lactant. de falſ. Rel. p. 49.
Euſeb. Præp. Ev. l. 3. c. 13. &
- - Lib. 3. de Conſtant. c. 56.
Ambroſ. l. 3. de Virg. p. 85.
Hieronym. in Eſ. Cap. 26. ℣. 14.
Glycas, An. 2.
Volaterr. Philolog. 33. p. 784.
Natal. Comes l. 4. p. 347. & 373.
Michaël Montanus. l. 2. p. 568.

s 1 *Sam.* 25. 37.

t Coeliferum *Atlantem* memorant *Homer. Heſiod. Æſchyl. Euripid. Ariſtot. Apollodor. Tull. Diodor. Virgil. Hygin. Silius Ital. Stat. Juven. Martial. Plut. Gal. Lucian. Clem. Alex. Nonnus. Cedren. Suid. Tzetzes, Polyd. Virg. Volaterr. Phavorin. Rhodig. Natal. Comes. Salmaſ.* atque *Bochartus*; lapideum vero canit *Ovid. Met.* 4. ℣. 660.

v *Pind.* in Pyth. Od. 12. p. 387.
Apoll. Rhod. Argon. 4. una cum Schol. Gr.
Hygin. Fab. 64. una cum *Lact. Plac.* narrat. 3. l. 5.
Ovid. Met. 5.
Strab. l. x. 336.
Pauſ. in Attic.
Nonn. lib. 47. Dionyſ. p. 1235.

w & x *Huzza* quippe confeſtim ad arcam expirat, 2 *Sam.* 6. 7. *Alcimus* vero veterem adyti parietem diruturus, repente quidem ſideratur *robore* caſſus, ſed protinus non perit.
1 *Macc.* 9. 55.
Joſeph. A. J. 12. 18.
Euſ. Ol. 154.
Sulpic. Hiſt. 2. 35.
Zonar. An. 1.

y 1 *Reg.* 13. 24.
- - 20. 36.

peccant in mandata Dei, ſed in illos incurſat Leo, & animam ipſis effringit.

6. Jeſabelem, meretriciè fucatam atque cincinnatam, de feneſtra Jehu deturbat, & canibus ceſſit in eſcam [z].

7. Joramo [a], biennium torminoſo, viſcera tandem vi torminum eliduntur; ſic Catullus [b], & Arius [c], eadem ultrice ira Dei, ſua in foricas interanea profundunt.

8. Pherecyden [d], atque Sullam, pediculi [e], Ægyptiacis edaciores [f], redigunt in nihilum.

9. Sic Caſſander [g], Alexandri M: familiæ pro virili dele-

z 2 *Reg.* 9. 30. 36.
a 2 *Chronic.* 21. 19.
b *Joſeph.* B. J. 7. 31.
Videſis obiter *Juvenal.* Sat. 4. ℣. 113.
Plin. Epiſt. 22. lib. 4.
c *Athanaſ.* Or. 1. in Ar. p. 301.
- - Ep. ad Serap.
Nazianz. Or. 21.
- - 27. p. 380. 464.
Ambroſ. 1. de fid. c. 9. T. 2. p. 50.
Epiph. 11. Hær. 68.
- - 79. p. 722. 735.
Socrat. 1. 18.
Sozom. 2. 29.
Theodor. 1. 14.
Theophan. p. 26.
Phot. 207. 1418. 1435.
Cedr. p, 244.
Suid. in Ἀρειανός.
Zonar. A. 3. p. 20.
Glyc. A. 4. p. 252.
Niceph. 8. 51.
Codin. de Orig. P. p. 22.
Platin. in Iul. 1.
Volaterr. 13. 311.
d *Ariſtot.* Hiſt. Anim. 5. 31.
Ælian. V. H. 4. 27.
- - 5. 2.
Laërt. ſub finem l. 1.
Q. Seren: Sammonic. Cap. 5.
Phot. Bibl. p. 1587.
Suid. in Φερεκύδης.
Volaterr. l. 18.
Salmaſ. in Solin. p. 844.
e *Sullæ* pediculos tacent *Appian.* & *Suid.* Rem vero aliter narrant, *Valer: Max:* 9. 3. & *Dio*, p. 475. ſed phthiriaſin illam ore uno promulgant *Plin.* 8. 43. & XI. 33.
Plut. in Sull. p. 474.
Pauſan. in Attic.
- - Boet.
Q. Seren. c. 5.
A. Victor, Ill. 75.
Phot. p. 1587.
f *Exod.* VIII. 16.
g *Pauſan.* 9, 553.

letor, atque Herodes Infanticida [h], ſuorum vermiculis ulcerum, Chironiis atque Telephiis mordaciorum, toti pariter exeduntur, ſed lentius, quam Herodes alter [i], Jacobi, atque cuſtodum Petri homicida, quem percuſſoris Angeli vermes exanimant die quinta [k].

10. Mendaces Sacrilegi Ananias, atque Sapphira, [l] anathemate Petri, ceu fulmine, concidunt exanimes.

11. Simon magus [m], Dardaniis Artibus, è Capitolio in Aven-

h *Joſeph.* A. I. 17. 8. 10.
Euſeb. H. E. 1. 8.
Photius, p. 967.
Niceph: Call. 1. 15.
i *Act.* 12. 2. 19. 23.
k *Joſeph*: qua fuit cæcitate avita Angelum Domini non videt; ſed ſtygium bubonem ſupra caput Herodis Agrippæ digito monſtrat, Lib. A. J. 19. cap. ult.
Euſeb. H. E. 2. 10.
Photh. p. 975.
Suid. in Ἡρώδης.
Niceph. Call. 2. 13.
l *Act.* 5. 5, 10.
m Id quidem fabulam olet *Volaterr.* Anthrop. 19.
Lightfootio, in Hor. Hebr. ad ℣, 24. Act. 8.
Hornio, ad Sever. Cap. 41. l. 2. Hiſt. Eccl. p. 122.
Joh. le Suëur, ad A. C. 54.
Rev. denique *Collegæ meo* Frid: Spanh: in eruditiſſ. diſſert. de Petro.
Verum, dum Petri miraculis nihil detractum volui, hiſtorica fide Petrinum illud Simonis ſufflamen admiſi ex *Arnob.* l. 2. adv. G. p. 30.
Cyrill. Hieroſ. Catech. 6. de hæreſib p. 54,
Ambr. Hexaem. 4. 8.
- - Serm. 66. de natali Petri & Pauli.
Epiphan. hær. 21. l. 1.
Sulpic. H. S. 2. 41.
Auguſt. T. 6. in hæreſ. catalogo.
- - T. 7. contra Fulgent.
- - T. 10. Serm. 3. de Petro & Paulo.
Iſidor. *Peluſ.* l. 1. Epiſt. 13.
Hegeſipp. l. 3. de excidio Hieroſ. C. 2.
Cedren. p. 173.
Glyca, An. 3.
Niceph. Call. l. 2.
Plat. in Vit. Petr.
Polyd. Virg. 8. 3.
Wiero, l. 2, de magis infamib. C. 3.
Baron. ad A. C. 44. n. 54.
- - 68. à n. 14. ad n. 21.
Spondano A. C. 68.
Ciaçon. atque *Victorell.* T. 1. p. 33.

Aventinum volat; sed Petri voto præceps ruit, & animam efflat: sic Theodotus erroris spiritui sese committit, & ab eo, ceu discus, in altum jactatur [n], sed relabitur & medius crepat.

12. Herodias saltatrix fluvium gelu rigentem pedes trajicit; sed infida glacie fallente gressus, mento tenus demergitur; ac dum artus varie concutit, & quasi tripudiat ecce, fluento truncus abripitur, residuo capite, flagitatore scelesto, horridis glaciei crustis hinc inde confixo [o].

13. Mosaïcam περιτομὴν subsannat Apion, sed sannæ pœnas sannio luit, pudendis quippe subortis ulceribus circumcidi cogitur, atque sic efferato rodente tabo, magnis cruciatibus animam [p], amittit.

14. Pompilius II. Patruos suos, ceu Regni sui vel perfidos, vel

Petavio, in ration. temp. part. I. l. 5. c. 3. & 5.
Cluverio, in Nerone Claudio.
Ravanel. in Bibl. Sacr. part. 2. in dict. *Simon* n. 9.
Antonio Godeau, Hist. Eccl. L. I. Cap. 28.
Ph. Labbæo, in Epit. Chron. ad A. C. *66*.
Coronidis vice subnectam id ipsum velle *sumtas* a Petro de Simone *pœnas*, apud *Euseb.* H. E. 2. c. 1. p. 40. alias enim nullas ab illo sufflamine suo Petrus de Simone sumsit.

n En alterum Eusebianum exemplum de volatu Dædaleo & Icario, ex H. E. lib. 5. c. 16. atque *Niceph. Call.* l. 4. c. 23. nusquam enim implicat ab aëris principe mancipia quædam ejus in sublime rapi, sicuti v. g. narrant *Juvenal.* Sat. 3. ℣. 79. de quodam Atheniensi; atque *Lucian.* in Incredulo, de quodam Hyperboreo viro per aëra volitante.
Me talia ruminantem summe demulsit *Joh. Wierus*, Lib. III. de Lamiis, Cap. 12. ubi docet quomodo corpora per aërem à diabolo deferri queant.

o *Cedren.* p. 152.
Niceph. c. 1. 20.
Anastasio autem, Hist. 15. *Herodiadem vivam* (non aqua sed) *terra glutit.*

p *Joseph.* l. 2. contra *Apionem.* p. 1069. Is est quem memorant *Senec. Plin. Gell. Iustinus M. Tatian. Clem. Alex. Tertull. Euseb. Hesych. Suid. Niceph. Call. Volaterr. Glandorp. Voss. Simson.* atque *Valesius.*

vel rudes administros, enecat pharmaco [q]: & Episcopus Hatto II, suas oves nec tondet, nec deglubit; verum præ annona gravi, plurimas illas (ceu mures numerosos fruges consumere natos,) horreo concludit & inflammat. Sequitur ultor à tergo Deus; immanior quippe ranis [r] & locustis [s] Mosaïcis, quæ Pharaoni pepercerunt, murium turba, nec sceptrum, satellite denso circunvallatum; nec mitram, lituo Pontificali stipatam, aut venerantur, aut reformidant; nam objectas undas atque flammas agminatim perrumpunt; & naves atque turres, asylo cassas, assultim impetunt, & facinorosa corda depascuntur [t].

O pectora cæca! Mare licèt in extremum, alis auroræ, volaretis, ultrix tamen dextera Dei vos inibi deprehenderet [v].

15. Thomas Arundellus, totius Angliæ Primas, purissimum Dei sermonem vinctum non modò tenet [w], sed & Reformatis minas intonat fulmineas, isthæcque nominatim fulmina sua in Ordinis Equestris Athletam Christi [x] vehementer animosum jaculatur: illum enim & ab Ecclesiâ abdicat, & diris devovet. Undè tandem & Antistitis illius, & ejus sequacium malis artibus, piissimus ille, sceleri̇́sque nescius Eques, impiorum, sceleratorumque numero habitus est, ac publicis [y] etiam traditus flammis. Sed antequam ardens Christo isthæc anima, igneo, ut ita dicam, curru beatas in sedes raperetur, ira Dei fulgurantem Protomystam illum occu-

q Munster. 4. de Pol. p. 891.
Calvis. A. 823.
Gotofred. 1. 414.
Orbis Th. p. 755.
r Exod. 8. 6.
s Exod. 10. 14.
t Munster. 3. de German.
Pantal. A°. 968.
Wolf. p. 274. 805.
Calvis. A°. 968.
Cluver. p. 449.
Matth. in Ott. M. Singulatim vero M. *Frid. Windelin. cap.* 21. *de Nili admirandis*, quo historiam ita solide fulcit ut nusquam nutet.
v *Ps.* 139. 9.
w 2 *Tim.* 2. 9.
x In Joh. Oldcastel.
y Londini in campo *St. Giles*,

cupavit[z]: ejus enim lingua, anathematis fœta, confertis humoribus ità distenta fuit, ut cibi, spiritusque vias præcluserit[a]. Sic itaque non una fames furentem virum exagitavit, sed & desperatio rabidum abduxit.

16. Johannis de Româ, Fidelium exactoris atque tortoris, argentarias opes expilant domestici; sed, quod acerbius, impium illum, jam exenteratum nummo, exenterant ulcera ipso fœtore olidiora[b].

17. Nonus denique Carolus, vultu Rex, sed animo lupus ovium Christi vorax, binas hebdomadas horridus convellitur; ac vindice Numinis ira, veriùs quàm Talos, Medeæ vindictâ[c], sanguineis scatebris atque laticibus undique proruptis, dirus ille Christiani cruoris effusor, cruore tandem suo fugiente venis[d], exanguem relinquit exanguibus[e] escam.

PARS

z Anno nimirum 1414. aliis 1413. At D. *Oldcastel* A°. duntaxat 1418. combustus est, sicuti doctus sum à *Martyrologio* nostro fol. 78. & 80 nec-non à *Fr. Godwin*, Edit: 1616. p. 179. à *Simeone Birkbekio*, Edit: 1657. p. 395. & à *R Backeero*, Edit: 1660. p. 189. in Henric. V.

a L'histoire des Martyrs raporte fol. 80. col. 2. *que sa langue s'enfla sifort, qu'il ne put ni parler, ni rien prendre; de sorte qu'il mourut comme afame, & dans un grand desespoir*,

b *Il fut rèduit à l'Hopital, où il mourut bourellé & en son corps, & en son ame; Et ses ulcères ètoient si puans, que personne ne pouvoit s'aprocher de lui.* Vid. Hist. Martyr. fol. 151. A°. 1545. Atque *Thuanum*, A°. 1550. p. 128.

c Hujus Cretæ custodis obiter meminere ——————————
Plato, in Minoe.
Lucianus, in Philopseude,
Suid. Cent. 12. Prov. 63.
Sed fabulam plene narrat, — *Apollon. Rhod.* Argon: 4. quæ *Rob. Baillius* ἀνωνύμως decerpsit, Chronol. L. 1. p. 67.

d Mezeray, en 1574.

e Lucret. 3. v. 722. *ita sensit de vermiculis.*

PARS TERTIA.

Sed quid isthæc singularia sector? Evagari quippe consultius est ad extrema fata plurimos simul implicantia [f].

2. Sic Nadab & Abihu eadem cœlitùs flamma vorantur [g]; eodémque prælio Hofni [h] atque Phinees occumbunt.

3. Sic Saülis filii tres pugna cadunt eadem [i]; Et Ptolomæus Simonem atque filios ejus ambos convivio eodem ut excipit; sic iisdem quoque sicariis illos confodit [k].

4. Post cladem Cannensem, Deorum placandorum ergò, homines [l] quatuor vivos Romani defodiunt; Galli verò, nubilam Caroli sexti serenaturi frontem, pice atque carbaso, quò mentiantur Satyros, obducti tripudiant. Jocô Dux Aurelianensis tædam admovet; sed illa *ferali* quaterni [m] conflagrant.

5. Josua Cananæos Reges [1] quinque jugulat, patibulisque suffigit; & Laodice Regina è filiis suis sex, veneno quinque [2] tollit.

6. Joramus fratres suos sex [3] gladio subjicit; sic Aula ruente Comitiorum Friderici Ænobarbi, Comites sex [4] Illu-

f Quæ hic passim, in eodem numero junguntur exempla, *parilem exitum* nequaquam important, sed *parilem numerum unice respiciunt*.

g Levit. 10. 2.

h 1 Sam. 4. 11.

i 1 Sam. 31. 2.

k 1 Macc. 16. 16.

l Liv. 22. 57.
Plut. in Marc.
— Quæst. Rom.

m J. de Serres A°. 1394. *Septem* illos enumerat: *Mezeræus* vero *tres* duntaxat incensos refert. Litigium composíturus ad *Seth. Calvis*: adivi. Is autem ad A. C. 1593. *quatuor nobileis plane concrematos* enarrat, quoniam scilicet *gypso* non erant illiti adinstar Satyrorum *Nonni*, Dionys. 27.

1 Jos. 10. 26.

2 Justin. 37. 1.

3 2 Chron. 21. 4.

4 *Cluver.* quidem, in Epit. sua, præ-

ustres latrinis, verbo sit honos, submerguntur.

7. Saülis filios, nepotésque septem[n], in cruces attollunt Gabaonitæ: at Alcyonei filiæ[o] totidem, Saüle priores ævo, Thetidos in gremium spontè ruunt.

10. Decem[1] egressos femore Jobi turbine rapit Satanas: sed ipse Deus *decem*[2] è Mosaîcis exploratoribus dira clade percutit.

11. Neleo filios *undecim* Hercules tundit[3]; & Assueri jussu Hamanes totidem[p] affigunt patibulo.

12. Amestris longævitatem spirat, & spiranteis viros *duodecim*[q] certiùs Plutoni tradit, quàm hostiles animas duodecim Cyclops[r] Halimedes vel uno difflat mugitu terrifico.

13. Rogo eodem Rex Robertus, Manichæis tredecim[s] Gallias repurgat.

14.

præter nobiles, numero vago, fœde suffocatos, Comites *quatuor* solum enuntiat: Sed *Calvis:* ad A. C. 1184. atque *Matth.* in Frid. 1. *Sex.* illos periisse commemorant.

n 2 Sam. 21. 9.

o Fabulam *Cœlius*, L. 14. 11. *Pausaniæ* adscribit; sed *Pausaniam* hactenus legi absente Alcyoneo. Ipsum autem offendi apud *Pindarum*, & ejus *Schol.* Gr. in Nem. Od. IV.
Apollodor. L. I.
Claudian. L. 3. de Proserpinæ raptu;
Philostrat. in Heroicis. p. 643.
Nonnum, Dion. 48. & Natal. Com. I. VII. c. I.
Ejusdem vero filias, præ mœrore sui patris ab Hercule tusi, de Pallenes promontorio præcipites in mare, unis debeo *Suidæ*, in Ἀλκυονίδες; & *Apostolio*, Cent. 2. Prov. 51. atque *Phavorin.* fol. 35.

1 Filios nempe septem filiasque ternas.
Job. 1. 2. 18. 19.

2 Duodecim computantur *Num.* 13. 5. *&c.* sed Josuæ atque Calebo Deus pepercit, Numer. 14. 38.

3 Ipsi Nestore solo è 12 superstite. *Hom.* I. XI.
Ovid. Met. 12.

p Hamanem ipsum annumero filiorum cadaveribus decem, ex *Esther.* Cap. 7. 10. & 9. 10. 12. 14.

q *Plut.* de Superstitione, nam *Herodot.* L. 7. c. 114. Persas illos Plutoni sacros, 14 computat.

r *Nonn.* Dion. 28.

s *Mezer.* in Phil. I.

14. Athenienses quatuordecim vorat Minotaurus[t]: sic totidem Viri pugnaces, unà cum Cleomene, medias inter Alexandriæ turbas, libertatis ergò à se excitas[v] sibi fortiter animam exturbant.

15. Inventis belli tormentis Lutetiæ fit experimentum; saxeus intruditur globus; sed elisa scintilla, globulóque retorto quindecim[w] discerpuntur.

18. Xerxes pueros novem[x], totidémque virgines vivas infodit; sic & octodecim turris[y] Siloïca suis conterit ruinis.

20. Jonathan, unà cum Armigero suo, Philistinos[z] viginti debellat; & Aulici totidem[a] Aquitaniæ Ducis hostilem in abyssum, ramis arborum ac cæspite vivo superficie tenus complanatam, ceu tot in decipulam aviculæ promiscui devolvuntur.

24. Regni litigiosi causâ, Benjamitæ duodecim; totidémque Davidici Bellatores, sicas in pectoribus sibi defigunt invicem[b].

28.

t *Plat.* Phædon. 58.
Apollodor. 3. 206.
Catull. Epigr. 65.
Diod. 4. 183. 193.
Hygin. Fab. 41.
Ovid. Met. 8.
Ep. Heroid. 10.
Plut. in Thes. 6.
Philostrat. Icon. 1.
Eus. A. DCCLXXVI.
Serv. Æn. 3. 276.
——— 6. 413.
Oros. 1. 13.
Suid. 1. 921.
Robinson, A. M. 2763.
Simson. A. M. 2773.

v Adversus *Ptolomæum Philopatorem*, Ol. CXL, ex *Polyb.* H. 2. n°. 70.
—— 4. n°. 35.
—— 5. n°. 39.
Plut. Cleom. 822.

w Proximos scilicet XIV. & aucupem in campo, *Calvis.* A. C. 1478.

x *Herodot.* VII. 114.

y Luc. XIII. 4.

z 1 *Sam.* 14. 14. ubi numerum solidum assumo, sicuti *Judic.* 9. 5.
—— 20. 46.

a L'année de *Mézeray* 1018. en conte 20. ou 30. des plus signalez. J'ay choisy la vintaine.

b 2 Sam. 2. 16.

28. Vibius atque Campani Senatores alii 27. iisdem feralibus poculis sibi vicissim propinant [c]. Sic & alii 28 Senatores, pariter Capuani, Fulviana securi feriuntur [d].

30. Ascalonitas ter denos [e] Samson expellit è vita; sic Athenæ Tyrannos xxx ceu victimas mactant [f].

39. Josephi undequadraginta bellicosi, post excidium Jotapatæ mutuis officiis sese transfodiunt [g].

41. Cælium Pontium; ejusque consanguineos quadraginta, eadem acie cæsos [h] lugeo quidem; at compotores Alexandri totidem, jam olim ante Cælium, medios concrepantes execror [i].

42. Elisæi derisores duos & quadraginta [k] ursæ discindunt; & Rex Jehu totidem filios fratrum Achaziæ funeri tradit [l].

50. & 57. Eliæ voto cœlestis flamma satellites torret quinquaginta [m]; Et Philippi quarti jussu, Parisiis, Templarii [n] LVII. miserabili busto [o] cinefiunt.

60. Athenienses Tyranni [p] Civibus insimul sexaginta jugu-

c *Liv.* 26. 14 quem exscripsit *M.* Montan. l. 2. p. 254.
d *Liv.* 26. 15.
e *Judic.* 14. 19.
f Obvii quidem sunt xxx tyranranni apud *Lysiam*, *Isocrat.* *Plat.* *Tull.* *Nepot.* *Diodor.* *Valer.* *Senec.* *Plut.* *Ælian.* *Empiric.* *Laërt.* *Pausan.* *Euseb.* atque *Suid.* Illos vero vel in acie, vel ex insidiis cæsos narrant *Xenoph.* Hellen. 2. p. 281.
Justin. 5. 9. & 10.
Oros. 2. 14.
Aristoph. Scholiastes p. 110.
g *Jos.* Bell. J. 3. 14.
Hegesipp. 3. 15. 18.
h Cœliorum cladem istam *Volaterr.* Anthrop. 14. & *Rob. Steph.* in dict. *Cælius* vulgarunt ad verbum, aliter licet docti sint à *Val. Max.* 5. 6.
Plin. 10. 18.
Frontin. Str. 4. 5.
i *Plut.* Alex. 703.
Ælian. V. H. 2 41.
Athen. 10. 10. 437.
k 2 Reg. 2. 24.
l 2 Reg. 10. 14.
2 Chron. 22. 8.
m 2 *Reg.* 1. 10. ubi una cum istis 50 Præfectus ipsorum flammis absorptus est.
n *Mezeræus*, A. 1307.
o On les brussa tout-vifs, & à petit-feu.
p *Diodor.* 14 397.

gulum feriunt: & Scribæ totidem [q] Alcimi perfidiâ sepulcro conduntur.

69. Fratres suos undeseptuaginta ambitioni suæ devovet Abimelec [r]: Jehu verò, capita filiorum Achabi septuaginta [s] decutit; & Judæos, Chaldæosque totidem gladio conficit [t] Ismaël.

80. Sisigambis fratres octoginta, eodem die, destruit Artaxerxes [v]? & Presbyteros [w] totidem Valentis Vulcanus atque Neptunus insimul hauriunt.

85. Saül Immolatores [x] immolat LXXXV; Ochus verò Patruum, & Patrui centum ampliùs filios atque Nepotes jaculis configit [y].

200. Judæos [z] ducentos è scaphis in pelagus Jopenses fundunt, & homines totidem Nicolai quinti [a] Jubileus vel calcat, vel Tyberinis undis extinguit.

251.

q 1 *Macc.* 7. 16.

r Judic. 9. 5. & 56. ubi per Synecdochen LXX. recitantur, licet Jothan illi cædi sese subduxerit. Sic, extincto Juda, XII. enuntiantur Apostoli, 1 Cor. 15. 5.

s Suo scilicet ad Samaritas Rescripto, 2 *Reg:* 10. 7.

t Jerem. 41. 5. 7.

v Ochus est ille, apud Q. *Curt:* Lib. 10. c. 5. no. 23, cujus carnes felibus Bagoas objecit; ossa vero in gladiorum capulos aptavit, ex *Ælian.* V. H. 6. c 8.
Diodor. 15. & 17.
Valer. 9. 2. n, 7. E.
Plut. Artax.
—— Isis. & Osir.
Justin. 10, 3.
Sulpic. 2. 21. & 24.
Simson, A. M. 3667. p. 129.

w *Gregor. Nazianz.* Orat. 20. 348.
Socrat. 4. 16.
Sozom 6. 14.
Cedr. p. 255.
Suid. in Ὀύαλης.
Zon. An. 3. 26.
Glyc. A. 4. 254.
Hist. Martyr. A. C. 371.
Godeau & *Le Suëur.* A. 370.

x Sacerdotes nimirum 85. in quos ferro, Saülis jussu, Doeg irruit.
1 *Sam.* 22. 18.
Suid. p. 1153.

y Valer. 9. 2. n. 7. E.

z 2 Macc. 12. 4.

a Platin. in P. 217.
—— *Balæus* fol. 119.
Ciacon. A. 1450.

251. Core, ac Primores Israëlitæ quinquaginta ducenti [b], fulmineis Dei flammis deflagrant.

300. Tribunus Davidicus [c] fortem suam atque trabalem hastam trecentos in hosteis lethaliter contorquet: totidémque [d] Susis ultioni suæ, Judæi mactant.

306. Fabios [e] sex & trecentos, unius Gentis Patricios omneis, una nox involvit æternum.

307. & 358. Trecentos septem [f] milites Romanos, supplicio fœdo, Tarquinienses mittunt in Orcum; sed redhostiunt Romani, & delectos [g] octo quinquaginta trecentos Tarquinienses percutiunt securi.

360. & 450. Sexaginta verò trecenti à Davide funduntur Abnero [h]. Sic & quinquaginta quadringentos Pseudoprophetas ferro delet Elias [i].

500. Susis autem quingenti [k] Hamanis cultores Judaïco mucrone feriuntur, totidémque, circiter, Nicanori Juda sternit armis [l].

600. Samgar pedo suo Philistinos sexcentos è numero vivorum exturbat [m], & in totidem perniciabilis iræ Cleandri mi-

b *Num.* 16. 35. 26. 10.
c 2 *Sam.* 23. 8.
 1 *Chron.* XI. XI.
d *Esther.* 9. 15.
e *Tullius* obiter l. 9. ad Attic. Ep. 5. Atque *Diodor.* L. XI. p. 269.
 Dionys. longe plenius, sed hæsitanter, l. 9. p. 577.
 Rotunde vero *Liv.* 2. 49. 50.
 Ovid. Fast. 2. 196. 203. 236.
 Valer. 9. XI. n. 4. E.
 Senec. Benef. 5. 3.
 —— *Epist.* 82.
 Sil. Ital. 2. 4.
 ——— 7. 39.
 Flor. I. 12.
 —— Epit. l. 2.
 Plut. Camill.
 Agell. 17. 21.
 Euseb. Ol. 72.
 Vict. Illustr. 14.
 Eutrop. 1. 16.
 Oros. 2. 5.
 Zonar. A. 2. 25.
 Volat. Anthr. 16.
f *Liv.* 7. 15.
g *Liv.* 7. 19.
h 2 *Sam.* 2. 31.
i 1 *Reg.* 18. 22. 40.
k *Esther.* 9. 6.
l 1 Macc. 7. 32.
m *Judic.* 3. 31.

ministros capitalior recidit Magni Macedonis ira [n].

700. Septingentos Pœnos Spendius deartuat, & cruribus suffractis, in foveas disjicit [o].

800. Syros Juda Maccabæus octingentos [p] dilacerat; & subditos totidem Alexander Judæorum tyrannus, medias inter Bacchi Venerisque delicias, mediis in Jerosolymis cruci suffigit [q].

1000. Abimelec mille Sichemitas in turri comburit [r]: Palæstini verò totidem, mediis suis in castris, contra Jehudam, valida Samsonis dextera cadunt [s].

2000. Tyriorum millia duo, Alexander, sævitie Magnus, per ingens littoris spatium, crucibus affigit [t]; & Judæos totidem, (auri è visceribus terræ non effodiendi gratia, sed ex humanis [v] extis refodiendi causa) Syrorum aviditas eviscerat.

3000. In Israëlitarum millia ferè tria, aurei vituli crimen Levitæ ferro expiant [w]; & Philistinos plures adhuc templi ruinis secum obruit Samson [x].

4000. Philistina victoria, Israëlitarum millia [y] quatuor pessundantur; Sic vindictâ Caroli Magni totidem Saxonum capita demetuntur [z].

5000.

n *Curt.* 10. 1. n°. 8.
o Polyb. Hist. 1°.
p 1 Macc. 3. 24.
q Horrendum istud facinus *Josephus* luget, B. I. 1. 3.
r *Judic.* 9. 46. 49.
s Iudic. 15. 9. 15.
t *Curt.* IV. 4. n 17.
Justin. 17. 3. n°. 18.
Istos ergo quos *Diodor.* 17. *p.* 586. κρεμασθέντας memorat, *de crucibus*, non vero *de fune suspensos* interpretor. Sic à Dario, Babylone recepta, Babyloniorum Procerum millia tria crucibus suffixa ab *Herodot.* recitantur. L. 3. Cap. 159.
v Transfugam enim deprehenderant Syri è *fimo ventris aureos colligentem*, rati igitur reliquos & transfugas auro plenos venisse *una nocte duorum millium viscera patefaciunt.*
Jos. B. I. 6. 15.
Hegesipp. 5. 24.
Zonar. A. 1. 213.
w *Exod.* 32. 27. 28.
x *Jud.* 16. 27. 30.
y Τέσσαρας χιλιάδας ἀνδρῶν *plene* habent Interpretes LXX. citra Gallicam μείωσιν *d'environ* quatre milli hommes, 1 *Sam.* 4. 2.
z Isthæc capita nusquam memorant *Cuspin. Jovius*, *Sigon. Pantal.* &c. Ipsa vero quingentis augent *Reuberi* Annales p. 24.

Seth.

5000. Lysiæ millia quinque Judæi ferro tollunt [a]; & Byzantii totidem in templo pyrius pulvis disperdit. [b].

6000. Afrorum [c] Amilcar, & Pœnorum Minutius [d] millia sex Herculanea machæra decollant.

7000. Arabum verò millia septem exitio gravi sternit Herodes. [e].

8000. Sed Timotheo Iuda [f] Maccabæus octies mille viros eripit occisione; sic Ionathan, ferro ac flamma in Azotum grassatur, totidémque Philistinos Marte ac Vulcano delet [g].

9000. Q. Minutius Ligurum millia novem ense fatifero trajicit [h]; & Nicanoris millibus totidem Judæi gladium in pectus infigunt [i].

10000. Tribus Judæ Cananæorum copias integra vastant myriade [k]; sic Idumæorum millia totidem, è fastigio petræ, dejicit Amazias, & omnes dirumpuntur [l].

11600. Samaritæ sexcenti super undecim millia Cerealis [m] virtute bellica vitam cum sanguine fundunt.

12000. Hajum igni, ferroque ad hominum millia duodecim Josua pervastat [n]: Jerosolymis autem Pompeïanus ensis totidem transverberat [o].

13000.

Seth. Calv. atque *Joh. le Suëur.* Hanc ego solidam summam accepi ab Anno *Mezeræi* 783.
a 1 *Macc.* 4. 34.
b *Calvis* ex Annalib. Turcic. A. C. 1490.
c *Polyb.* 1. n. 76.
d *Liv.* 22. 24.
e *Jos.* B. J. 1. 14.
f 1 Macc. 5. 34.
g 1 *Macc.* 10. 85.
h *Liv.* 35. 21.
i 2 Macc. 8. 24.
k Iudic. 1. 4.
l 2 *Chron.* 25. 12.
m Ios. B. I. 3. 12. Hegesipp. 3. 14.
n Ios. VIII. 25.
o *Oros.* L. 6. c. milia sunt 13. Rem vero tangunt, sed numero nullo, *Tull.* pro Flacc. n°. 28
Liv. Epit. 102.
Strab. 16. p. 524.
Jos. A. J. 14. 8.
Tacit. Hist. 5. 9.
Flor. 3. 5.
Plut. in Pomp. & in lib. de Super-

13000. M. Valerii generosa Pallade Sabinorum tredecim millia funditùs evertuntur [p]; & Judæi totidem, in medio nemore securi dormientes, à Scythopolitis contrucidantur [q].

14700. Obstrepentes Mosi & Aaroni cœlitùs exanimantur super millia quatuordecim [r].

15000. Pugna Punica, ad Thrasymenum, quindecim Romanorum millia in acie cæsa sunt [s]; & Pompeiani totidem Pharsalica protriti [t].

16000.

perstit.
Appian. B. Syr.
Dio. 36. p. 36.
Euseb. Ol. 178.
A. Marcell. 14. 8.
Sulpit. 2. 38.
Aug. de C. D. 45.
Herm. Contr. A. M. 3925.
Cedr. p. 148.
Xiphil. in Pomp.
Zon. An. I. p. 160.
Niceph. Call. I. 6.
Volat. Numerus itaque meus *Josephi* est, L. I. de B. I. Cap. 5.
Eutropii, L. 6. C. 14.
Hegesipp. I. 17.
Usserii, in Imper. Maced. p. 260.

p *Dion.* Hal. 5.
Liv. 2: 16.
Plut. in Poblic.

q Iof. B. I. 2. 19.

r *Num.* 16. 41. 42.

s *Polyb.* 3. p. 326.
Cic. I. de Div. 35.
Nepos in Annib. n°. 4°.
Liv. 22. 7.
Ovid. Fastor. 6. 765.
Strab. 5. p. 157.
Valer. I. 6. n°. 6.
Sil. Ital. 5. & 6.
Frontin. Strat. 2. c. 5. n. 24. & 4. C. ult. n. 25. atque 6. n°. 4.
Plut. in Fab. p. 175.
Appian. in An.
Eutrop. 3. 9.
Victor. in An.
Oros. 4 14.
Zonar. A. 2. p. 75. Rem delibant *Senec.* 2. de ira C. 5.
Plin. 15. 18.
Flor. 2. 6.
Servius in Æn. XI.

t Hanc Pompeii cladem, vel supremam ejus lugere est apud *Tull.* L. 7. Epist. 3. ad M. Marium.
—— Tuscul. I. 35.
—— Consolat. p. 319. Edit. Gruteri.
Diodor. fragm. p. Gr. 797.
Virg. Æn. 6.
Dionys. 8. p. 547.
Liv. Epit. CXI.
Ovid. de Pont. IV. El. 3.
Strab. L. 17. p. 548.
Patercul. 2. n°. 52.
Valer. I. 5. n°. 6. &c.

16000. Ad sedécim millium perniciem Samnitibus Appius & Volumnius incumbunt [v].

17000. Et, mensis periodo, millia septemdecim Diocletianus martyrio coronat [w].

18000. Benjamitico certamine secundo Israëlitarum octodecim millia mortem occumbunt [x]; sic & Idumæorum millia totidem gladio Davidico perfodiuntur [y].

20000. Sic rursum, Davidico milite, Absalonitarum millia viginti dispereunt [z]: Sic etiam Judæorum millia totidem, Paschali tumultu, Jerosolymis conculcantur [a].

22000. Benjamitico conflictu primo Israëlitarum duo & vi-

Senec. Consol. ad Marc.
Lucan. fuse L. VII.
Frontin. 2. 3. n°. 22.
Plin. 7. 25.
Stat. Sylv. 2. 7. 65.
Juven. Sat. 10. 108. 183.
Mart. V. Epigr. 70 75.
Flor. 4. 2. n°. 47.
Plut. Pomp. 657.
—— Cæs. 729.
—— Cic. 880.
—— Laconic. 204.
Suet. in Jul. Cap. 35.
Appian. B. C. 2.
Agell. 15.
Dion. Cass. 42. 182.
Lactant. L. VI.
Victor. in Pomp. & in Cæs.
Eutrop. L. 6. 21.
Ambros. Epist. 31. l. 5.
Jul. Obseq. Prodig. Cap. 125.
Aug. de C. D. 3. 30.
Cassiodor. p. 159.
Phot. p. 50. & 1190.
Herm. Contr. p. 174.
Xiphil. in Pomp.
Zonar. A. 2.
Niceph. Greg. 443.
Apostol. Cent. 6. n°. 98.
Volaterr. Anthr. 18.
Cuspin. in Jul. Cæs.
Sigon. Fast. p. 297.
Onuph. A°. U. 705.
Pigh. A. eod.
Sed apud istos cæsorum in Pharsalicis numerus vel nullus est, vel alius ab ipsius *Cæs.* L. 3. de B. C. *millib. circiter* XV, quæ rotundat *Oros.* L. 6. C. 13. *Millia* quippe XV. rotunde profert.

v Solidæ summæ *millium* XVI. trecentos *Liv.* addit, L. 10. C. 31.

w *Theophan.* p. 5. numerum illum tacet, quem accepi ab *Anastasii* atque *Platin.* Pontifice XXX. nec-non à *Martyrolog. Rom.* p. 165.

x *Judic.* 20. 25.

y *Sam.* 8. 13.
1 Chron. 18. 12.

z 2 *Sam.* 18. 7.

a Jos. A. I. 20. 4.

Zonar.

viginti millia vivis eripiuntur [b]; & totidem Syros Davidica discutit Martia virtus [c].

24000. Adulterum & Idololatram Israëlem ad viginti quatuor millia Deus exterminat [d].

25000. Acies autem Israëlitica tertia quinque viginti millibus Benjamitarum vitam adimit [e].

27000. Syrorum verò millia viginti septem sui receptaculi ruinis obteruntur [f].

30000. Israëlitarum peditum triginta millia Philistini gladio transfigunt [g]; & Sardos totidem T. Manlius Prætor è rerum natura tollit [h].

35000. Nicanori verò, quinque & triginta millia Maccabæi morte prosternunt [i]; sic triginta septem Pœnorum millia L. Martius armipotens dilaniat [k].

40000. Scipionis ductu hostium quadraginta millia cæsa, aut flammis hausta [l]; & totidem Gallorum millibus decimi seculi sacer ignis exitium intulit [m].

42000. Iephte duobus quadraginta millibus Ephraïmitarum jugula resolvit [n].

50070. In Arcam introspiciunt super quinque myriadas [o]; sed ἀστροβλήτοις ocyores corruunt; sic etiam in Iudæorum millia plus quàm quinquaginta, Babylone Seleuciam profugorum, Græci atque Syri, *hostiliter aliàs discordes*, perfidia con-

a *Zonar.* An. 1. 204.
b *Judic.* 20. 21.
c 2 *Sam.* 8. 5.
d *Num.* 25. 9.
1 *Cor* 10. 8.
e *Judic.* 20. 46.
ubi, ellipseos gratia, *centum* reticentur versiculi 35.
f 1 *Reg.* 20. 30.
g 1 *Sam.* 4. 10.
h *Liv.* 23. 40.
i 2 Macc. 15. 27.
k *Liv.* 25. 39.
l Africani scilicet apud Liv. 30. 6.
m *L'on* nom moit ce *Feu Sacrê*, le mal des Ardens; *Il emporta plus de* 40000 *personnes*, *en peu de jours*, *sous Hugues Capet.* Mézeray en 994.
n Iudic. 12. 6.
o *Septuaginta* quippe supra *quinquagesies mille percussi sunt.* 1 *Sam.* 6. 19.

concordi lethaliter irruunt [p].

60000. L. Lucullus Pontum devaſtat ſex hominum myriadibus [q].

70000. Dira lues, Regii faſtus ergò, Davidicas oves ad ſeptem myriadas depopulatur [r]; & oves totidem Chriſti Carolina rabie voratas ipſæ Furiæ horrent [s].

75000. Iudæi, florente Mardochæo, ſeptuaginta quinque oſorum millia ſuæ immolant vindicationi [t].

80000. Maniaca ferocitas Epimanis Antiochi Iudæam ſanguine polluit millium octoginta [v]; Sic Romanorum Civium parili ſtrage Aſiam univerſam cruentat Mithridates [w].

90000. Thebas expugnant Macedones, & millium nonaginta cruorem effundunt [x].

100000.

p *Joſ.* A. I. 18 12,

q Imo *Liv.* Epit. 97. *cæſa hoſtium amplius quam ſexaginta millia* narrat.

r 2 *Sam.* 24. 15.

s *Paucis* enim *diebus Septuaginta millia, & quidem plures, trucidati ſunt*, ex Epiſt. *Caroli* IX. *ad Gregor.* XIII. A°. 1572. apud *Anton. Cicarell. p.* 443. *Horatius Turſelinus* vel *in una* Civitate Lutetia LX. *millia cæſa* tradit. *Hiſt. Epit.* L. X. C. 8. n°. 47. *Joh.* vero *Wolfius*, Lect. memorabil. T. 2. p. 967. *multo plures numerat quam centena millia Pariſiis & per totam Galliam mactata.*

t Eſther. 9. 4. 16.

v 2 *Macc.* 5. 14. Vide numerum enormen apud *Suid.* in Ἀντίοχος & in V. Βδέλυγμα ἐρημώσεως.

w Hic numerus eſt *Valer.* l. 9. c. 2. n°. 3. in Ext. atque *Photii* p. 730. Variat enim, vel ſiletur apud *Liv.* Epit. 78. *Vell.* L. 2. C. 18. *Flor.* 3. 5. n°. 7. *Plut.* in Sull. *Appian.* in Mithr. *Dion.* fragm. p. 4. *Victor.* Ill. 76. *Eutrop.* 5. 5. *Aug.* de C. D. 22. *Oroſ.* 6. 2. *Suid.* in Αὐθέντης. Illam porro lanienam *Sigonius* atque *Pighius* in A. U. C. DCLXV. merito rejiciunt. Maniliana quippe *Tullii* n. 3. ſtragem illam ab annis XXIII. inultam luget. Manilianam autem *Cicero* dixit A. U. 687. è *Gruteri* Tom. III. in Tullianis annis.

x *Ælian.* V. H. 13. 7. ubi obiter notare eſt liberos Civeis ab Alex. venditos eſſe *Sacerdotibus exceptis*

100000. Iſraëlis gladio Syrorum transfiguntur myriades decem [y]; & Tigranis totidem peditibus fulmineum enſem in pectora Lucullus adigit [z].

110000. Macedones, Iſſico prælio, Perſarum myriadas undecim concidunt [a].

120000. Madianitarum myriadas duodecim Gedeon falcat [b]; & Achazo Regi totidem myriadas Iſraëlitæ demetunt [c].

170000. *Tigranis* ævo Syria ſuis convulſa columnis, ſeptemdecim hominum myriadibus orbatur [d].

185000. Et Aſſyria Caſtra centum octoginta quinque cadaverum millibus, Angelica cæde nocturna, conſternuntur [e].

200000. Tomyris Perſarum myriadas viginti, cum ipſo Cyro trucidat [f]; rurſumque Perſis totidem [g] pugna Maratho-

exceptis. Illorum igitur *ingenuitati* perinde pepercit ac illorum *bonis* pepercere Pharao & Artaxerxes.

Gen. 47. 22.

Eſdr. 7. 24.

Videſis *Diod. Sic.* 17. p. 569. atque *Tzetz.* Chil. 7. n°. 139.

y 1 *Reg.* 20. 29.

z *Plut.* Lucull. p. 511.

a Imo ſuper myriadas XI *Plut.* habet in Alex. p. 675. ubi Latina ſeries prorſus eſt vitioſa. Videſis *Tull.* L. V. Ep. 20. ad Attic.

Diodor. L. 17. 581.

Curt. 3. XI. n. 27.

Arrian. 2. de E. Alex.

Juſtin. XI. 9. n. 10.

Oros. 3. 15.

Zonar. 1. p. 93. 133.

b *Judic.* 8. 10.

c 2 *Chron.* 28. 6.

d *Juſtin.* 40. 2.

e 2 Reg. 19. 35.

f *Juſtin.* 1. 8. n. 2.

g Prælio vel naufragio peremptos nec *Platonis* Menexenus, p. 240. nec *Plut.* *Ariſtides*, p. 321. nec *Clem. Alex.* Strom. p. 348. nec *Nonn.* Dionys. 27. p. 480. 305; nec *Photii Bibl.* p. 1107. nec *Suid.* vel in V. Ἀριστείδης, vel in V. Διεξιφίσω, vel in V. Μαραθὼν, vel in V. Μιλτιάδης, nec Tzetzes, Chil. 1. n. 32. *definiunt.*

Iuſtin. igitur ſequor; L. 2. c. 9. n. 20. & *Oros.* 2. 8. Atque ſic incedo medius inter *Herodot.* qui L. 6, c. 107. myriadas noſtras decurtat; & *Valer.* L. 5. c. 3. n. 3. in Ext. atque *Pauſan.* in Meſſen. p. 263. qui numerum occiſorum extendunt.

thonia reliquum ſpiritum exhaurit [h].

220000. Judæi ad Cyrenem, Romanorum inſimul, atque Græcorum, duas & viginti myriadas tormentis vel exquiſitioribus uſque ad necem excruciant [i]: & eædem cruore nondum exſatiatæ tigres Cypriorum myriadas viginti quatuor ſanguine privant [k].

250000. E Pharaonis viris, in Iſraëlem flammantibus, viginti quinque [l] myriades refluis fluctibus Erythræis extinguuntur.

260000. Mardonio, pugna ad Platæas, myriadas ſex & viginti ferro corrumpunt Pauſanias & Ariſtides [m].

300000. Hungarorum myriadas triginta Solimanni II. furor internecione delet [n].

360000.

h *Miltiade* duce, qui paulo poſt victoriam in vinculis publicis mortem obiit, ſicuti paſſim legere apud *Plat.* in Axioch. p. 368.
Nepot. in Milciad.
Valer. 5. 3. n. 3.
Plut. in Cim. 480.
Iuſtin. 2. 15.
Agell. 17. 21.
Paus. in Att. p. 61.

i *Dio* L. 68. ſub fin.
Euſeb. H. E. 4. 2.
Oros. 7. 8.
Xiphilin. p, 241.
Niceph. 3. 22.
Volaterr. A. p. 911.

k *Dio ibid.* A. C. CXIV.

l Codices Sacri numerum illum ſilent, ſed *Ioſeph.* A. J. 2. 6. Pharaoni tribuit equitum L. millia: ſcutatorum verò peditum CC. millia. Sunt igitur myriades XXV. At rubri maris undæ, in ſeſe refluæ, tot illos & tantos tàm altè demerſerunt, ut *nemo nuncius ſeſe fluctibus illis eripuerit*, non modò è *Ioſephi* fide, L. 2. c. 7. Sed ex ipſius *Exod.* Cap. 14 28.

m Ferunt enim è ccc millibus, cum Artabazo XL. millia fugam cepiſſe, reliquis cæſis. Cæſæ ſunt igitur *myriades ſex & viginti*.
Plut. in Ariſtid. 330. Vid. *Herod.* 9. 30.
Diodor. XI. p. 258.
Strab. 9. p. 284.
Iuſtin. 2. 14.
Paus. Attic. p. 23.
----- Lacon. 185.
----- Arcad. 538.
----- Bœot. 545.
Phot. p. 118.

n A°. nempe 1526. ubi *Solim.* II. Regi Ludov. II. bellatorum 24000 cecidit. *Munſter.* L. 4. p. 969.

Tunc

360000. Et Martelli Caroli malleô Saracenorum myriades triginta ſex conteruntur [o].

400000. Helvetiorum autem myriadas [p] quadraginta bellum Cæſareum attrivit.

500000. Iſraëlitarum verò quinquaginta [q] myriadas oppreſſit Abija.

1000000. Ac Æthiopum myriadas centum proculcavit [r] Aſa.

1100000. Sic Jeroſolymas oppugnante & diripiente Tito, hominum decem & centum myriadas Libitina hauſit [s].

1500000. Quid demùm, vel vetuſtioris ævi memoriam ſi replicem? vel noviſſimi ſeculi ſtrages infandas ſi renovem! Hominum illinc quinquaginta [t] centum myriadas Trojanæ Proſerpinæ prædam lugebo; hinc verò, Anti-Chriſti rabie, totidem extinctas Reformatorum myriadas collacrymabor [v].

Tunc enim victricibus armis ſtragem illam edidit enormem *Mezer.* in Fr. 1.
Vid. *Iovii* Hiſt. 23.
Calvis. A. 1526.
Cluver. p. 544.
Chevreau. v. 3.

o *In eo prælio, ſcribunt Hiſtorici, ad CCCLX millia Saracenorum cecidiſſe.* Verba ſunt *Platin.* in Gregor. 2. p. 102. Alii quippe numerum illum inſigniter decurtant.

p *Strab.* 4. 133.

q II. Chron. 13. 17.

r *Proculcatos* enuncio, me quippe fugit quot reapſe conciſi ſint è *decies* illis *centies millibus* 2. *Chron.* 14. 9. A. M. 3063. *Robinſon.* p. 652.

s *Ioſ.* B. I. 7. 17. Hunc vel exſcribunt, vel interpolant.
Eus. Ol. CCXII.
— Hiſt. Eccl. 3. 7.
Sulpit. 2. 44.
Oros. 7. 6.
Hegeſipp. 5. 49. & in Anacephal.
Zonar. An. I. 218.
Niceph. Call. 3. 7.
Plat. in Pontif. 3.
Valaterr. p. 911.
Godeau H. E. 1. 38.

t Numerus iſte, fateor ingenuus, nec apud *Dictym Cretens:* nec apud *Daretem Phrygium* extat, ſed apud *Calvis.* ad A. M. 2767.

v Pariter certè numerum illum ex ipſis fontibus non hauſi, Sed è *Chriſt. Matth.* in Carolo V. p. 1074.

PARS QUARTA.

Sed quid ego Pythagoreus nusquam, numeris astringor? Adlubescit igitur ad aliquot exempla numeri nescia deviare, móxque modulis Musicis vestras aureis, voce mea luctisona fessas permulcere.

Quid cladis primævi nostri contraxerint Majores antequam abyssi magnæ sese diffinderent fontes, & cœli cataractæ recluderentur [w], quò spirans corruptum omne pectus expiraret [x], me procul fugit.

1. Sed benè conscius sum *sulphure* & *igni* [y] *pluisse* ad internecionem Sodomi, atque Gomorrhæ.

2. Sic eadem mens mea benè conscia est, ante Sodomam incensam suos Abrahamum armasse Vernas, illòque vel uno manipulo quaternos Toparchas, Regum quinque manubiis opimos, atque Loti raptores, concidisse [z].

3. Sic profectò Simeon atque Levi stupratam sororem Dinam vindicant, & Sichemitas feriunt, atque depeculantur [a].

4. Sic *Jobi* [b] pecuarios & Sabæorum gladius, & ignis Dei, & Chaldæus ensis, ad exitum adducit.

5. Sic obduratos Ægyptios ignifera [c] perimit grando, bifariam miraculosa.

6. Sic rursum masculam Israëlis prolem, Niliacis objectam undis [d], in Ægyptios Πρωτοτόκους ulciscitur [e] Exterminator.

7.

w Gen. 7. 11.
x *Gen.* 6. 12. 13. 17.
y *Gen.* 19. 24.
z Gen. 14 15.
a Gen. 34. 25.
b *Iob.* 1. 15. 16. 17.
c *Exod.* 9. 24.
d *Exod.* 9. 24.
e *Exod.* 1. 22.

7. Sic Mosis extrema [f] castra, querimoniis impia, ipse consumit, qui consumens ignis est [g].

8. Sic in Israëlem avidum, & coturnicibus ingurgitatum [h], vindex idem exardescens, mortem, gulæ pœnam, ipsis irrogat.

9. Sic eosdem, in Deum perduelles, Amalekitarum, Cananæorumque gladio [i] submittit ipse Jehova.

10. Dathan & Abiram in Mosem insurgunt, sed vasto telluris hiatu, una cum suis consortibus, hauriuntur [k].

11. Israël Cananæorum pectora, ceu victoriarum primitias, morti devovent, & devotos efficiunt [l].

12. Cœlestis cibi satias Israëlem tenet, carnisque lugent Ægyptias ollas, sed dipsadibus inarescunt [m].

13. Amorrhæos Reges fœderatos quinque fundit non modo (Gabaonitarum propugnator) Josuæ gladius, sed & saxea conterit grando [n].

14. Danitæ Laïtarum animas igni, ferroque nigra sub tartara mittunt [o].

15. Zelotypia furibundæ Lemniades insulam universam immani cæde sua viris orbant, quod Thracias armis subactas sub-

f *Num.* xi. 1.
g *Heb.* 12. 19.
h *Num.* xi. 33. *Ps.* 78. 31.
i *Num.* 14. 45.
k *Num.* 16. 32.
l *Num.* 21. 3.
m *Num.* 21. 6. Dipsadas autem *Dioscorides*, *Ælian.* *Gal.* & *Aët.* πρηστῆρας καὶ καύσωνας meritò nuncupant; æstuosæ sunt enim atque *siticulosæ*, testibus *Nicand.* in theriac. *Ovid.* Amor. 1. Eleg. 8.
Lucan. Lib. IX. ubi memorabile prostat exemplum. v. 738.
Lucian. de dipsadib. ubi alterum ferale profertur exemplum; cum Epigr: pereleganti. *Gregor.* *Nazianzen:* in Jambic. p. 239.
Suid. in V. Διψάς.
Volaterr. *Phys.* *p.* 599.
Rhodigin. 25. 33.
Dausq. in Sil. Ital. 125.
Gesner. Serp. V.
Aldrovand. Serp. I.
Salmas. in Sol. 341.
Boch. Hieroz. T. 2. p. 397, 398.
n *Jos.* 10. 10. 11.
o *Judic.* 18. 27.

ſubigerent & veretro p. Parili rabie Siculi ferociunt in Gallos, & illorum ſanguinem, in angulis inſulæ ſuæ ternis, veſpertina ſtrage penitus extinguunt q.

16. Centauri Hymenæos inter Pirithoi cum Deidamia petulantius laſciviunt; ſed fatali Lapitharum ferro Venereum illud œſtrum refringitur r: ſic procaces in procos ſuæ Penelo-

p Lemnios quidem ab uxoribus hircoſis averſos, *Antigon: Caryſt:* enarrat Hiſt. mirab. Cap: 130. Sed fæmineam rabiem ſilet, quam infamant *Orph:* Argon: 471. *Herodot.* L. 6. c. 138. *Eurip.* Hecub. 887. *Apollon. Rhod:* Argon. 1. 609. *Apollodor.* L. 1. 43. *Hygin:* Cap. 15. *Ovid:* in Ibin. 396. — *Met.* 13. 400. --- Heroïd: Ep. 6. *Senec.* in Agam. Act. 3. v. 556. *Stat.* Theb. 5. ubi jucundè prorſùs univerſum illud Zelotypæ Veneris arcanum referat, ſicut *Valer. Flacc.* Argon: 2. *Diogenian:* Cent. 6. *Euſ:* Chron: II. p. 88. ad quem *Scaliger* p: 46. & *Calvis.* A. M. 2719. *Q. Smyrn.* L. 9. 337. *Heſych:* & *Suid.* in Λημνίον κακόν. *Apoſtolius* Cent. XI. Prov: 96. *Volaterran:* L. 9. & 33. p. 216. 791. *Natal. Comes*, 4. 13. *Robinſon*, A. M. 2758. *Simſon*, A. M. 2743. Quibus adnumero Scholiaſtas in *Hom:* Iliad. H. 469. In *Pindar.* Pyth. Δ. fol. verſo E. 5. --- in *Apollon. Rhod:* Argon. 1. è fide *Myrtili*, Hiſtorici Lesbii.

q *Henric:* quidem *Guthberl:* atque *Mezer.* ad A. C. 1282. mactatorum *octo millia* computant; ſed *Platin.* in Mart. IV. *Munſter.* II. de Ital. *Balæus* in Nic. III. *Paſchas:* L. 8. *Pezelius* p. 617. *Calvis.* A. 1282. *Cluver.* in Michaële Palæologo. *Petav.* R. T. IX. 2. *Gotofredus*, in Pontif. 190. *Serreus*, in Reg. 45. cæſorum numero carent, & hos amplector, juxta propoſitum meum in ipſo limine partis IV. hujus Orat. pag. 248.

r Strictim de Centauris, vel Lapithis, *Pindar. Ariſtoph: Xenoph: Plato, Plaut. Apollodor. Lucret: Tull. Propert. Strabo, Seneca, Lucan. Plin. Flacc. Juven: Ælian:*

lopes vindictæ sagittas Ulysses emittit. [s].

17. Abimelec Sichemitas internecat, illorumque civitatem, solo æquatam, sterili sale, ac execrando conspergit [t].

18. Saülis agmina tria; ingentem Ammonitis, ab aurora in æstum diei, cladem afferunt [v]: sic idem *Saül* civitatem Nobum tanta internecione delet, ut vel ungulam non relinquat [w].

19. Jonathanis Bellona lymphaticus pavor Philistinos invadit [x], & Castris universis, ceu Madianitæ buccinis, facibusque perculsi Gedeonis [y], pernicialem gladium alii in alios obvertunt.

20. Davidica injuriosos in Ammonitas vindicta, serras, muricesque ferreos, & secures, atque fornaces adhibet [z].

21. Benhadabi copias Regesque fœderatos XXXII crapula mersos occupat Achab, & sanguine mergit [a]; sic profecto Scythas, Bacchi madore graveis; Cyrus armis gravat [b]; & Histros, vino pariter saucios, Appius Pulcher ferro sauciat [c].

22. Josaphati jejunio, atque precibus timorem Deus ita deli-

Ælian: Diogenian. Apuleius, Justin: Martyr, Tatian. Lucian: Galen: Pausan. Clem: Alex. Athen. Euseb: Libanius, Nazianzen: Servius, August. Hesych: Nonn: Suid. Eustath: Phavorin: & alii: singulatim verò Lapithas de Centauris victores enarrant --- *Hom: Od:* Φ. 295. *Hesiod:* Herc: Scut: 178. *Orph:* Argon: 413. *Palæphat:* I. 13. *Diodor.* 4. 189. *Georgic.* 2: 456. *Horat* C. I. Od. 18. *Hygin.* 33. p. 80. *Metam.* 12. 210. *Plut.* Thes. p. 14. *Tzetzes* Chil. 7. *Apostol.* C. 11. Pr. 33. *Volaterr.* 33. 787. *N. Comes*, 7. 4. *Robinson*, A°. 2767. *Simson*, A°. 2760.

s Odyss. XXIII. 57. --- XXIV. 177. *Plut:* Q: Gr. 294.

t *Judic.* 9. 45.

v I. *Sam.* XI. XI.

w I. *Sam.* 22. 19.

x I. *Sam.* 14. 19.

y *Judic:* 7. 22.

z 2. *Sam.* 12. 31.

a I *Reg.* 20. 16. 21. *Herodot.* I. III.

b *Justin.* I. 8. *Oros.* 2. 7.

c *Livius* quidem Lib. XLI. Cap. IV.

lirum Moabitis incussit, ut vulneribus mutuis sese confoderint[d]: sic Brenni miles contra Græcos pugnax, metu Panico turbatur & propriis armis sese conficit[e].

23. Jehu omnes necat tam Achabi necessarios atque conjunctos, quam Baalis Sacerdotes[f].

24. Impia gentis occæcatæ pietas & *sacrilegium* verius quam *sacrum*, Diis suis atque Deabus stercoreis homines ipsos per Israëlem & per Afros Saturno; per Persas Soli; per Albanos Lunæ; per Spartanos Marti; per Druidas Mercurio; per Laodiceos Jovi; & Egeriæ demum per Latinos, atque Dianæ per Scythas sacrificat[g].

25.

IV. *cæsorum octo millia* refert; sed *Flor.* Lib. II. Cap. X. mero titubantes illos, & ferro cadentes, nusquam enumerat. Clades autem hîc confector numeri nescias. *Livium* itaque hîc prætermisi, & *Floro* adhæsi.

d 2. *Chron.* 20. 23.

e Mei quidem Brenni junioris, in Græciam irrumpentis, Sacrilegi & αὐτοφόνȣ meminerunt *Callimachus* hym. in Delum, & ejus Scholiastes v. 175.
Polyb: 4. & 9.
Tull: Divin: 1. n. 37.
Propert: 3. El: 12.
Strab. 4. p. 130.
Valer. 1. n. 18.
Flor. 2. XI.
Plut. Parall. p. 309.
Justin. 24. 6, 7, 8.
Athen. 6. 5.
Suid. in Γαλάζαι.
Apostol. IX. prov. 15.
Rhodigin. 8, 13.
Pantaleon. A. M. 3686.
Sed militum *Brenni* Panicum terrorem, vulneraque mutua, unus *Pausanias* mihi detexit, *Phocicor:* pag. 654. quem fusè exscripsit *Simson.* A. U. 475. Ol. 125.

f 2. *Reg.* 10. 11. 25.

g Id lemmatis multiplicis non unis duntaxat debeo sublestæ fidei Scriptoribus *Homer:* Il. Ψ. n. 175.
Eurip: Iphig: 91. 337. 366.
Plaut. Amph: Act. 4. Sc. 2. in Supp:
Lucret: I. 86.
Virg: Georg. 3.
---- Æn: 2. 3. 7. 9.
Horat. Carm, 3. Od. 4.
Hygin. 31. 56. 120. 261.
Ovid. I. de A. amandi.
--- 3. de Pont. El. 2.
--- 4. Trist: El. 4.
--- 13. Met: 452.
Propert: 3. El. 6.
Lucan: Pharsal. I. 443.

Pe-

25. Impias autem Assyriorum Samariæ colonias Deus ipse leo-

Petron. Satyr: 511.
Sil: Ital. 4. 767.
Flacc: Argon: 2. 301.
Stat: Theb: 12. 155.
Iuven: Sat: 12. 15.
Auson. Idyll: 12.
Nonn. Dionys. 13.
Q. Smyrn: 14. 257.
Id ipsum enim insuper ascribo,
Herodot: L. 1. c. 216.
------ 4. c. 62.
------ 7. c. 19.
Isocr. Busir: p. 228.
Plat: de Lege. p. 315.
Apollod. 2. p. 104.
Cic. Tusc. Q. 1.
--- Orat: pro Front:
Cæsar. B. G. 6.
Diodor. 1. p. 55.
--- 2. p. 96.
--- 4. p. 163.
--- 5. p. 214.
--- 20. p. 739.
Liv: 7. 15.
--- 22. 57.
Dionys. H. 1. 19. 30.
Strabon. 3. 106.
------ 4. 136.
------ 5. 165.
P. Melæ. 2. 1.
------ 3. 2.
Q. Curt. 4. 3.
Plin. L. 7. 2.
------ 8. 22.
------ 30. 1.
------ 36. 5.
Ios: A. J. 9. 12.

Tacit: An: 14. 30.
--- de M. Germ: 9.
Flor. 1. 16.
------ 3. 4.
Suet. Claud. n. 25.
Zenod: Cent. 5. Pr. 85.
Plut: in Thes. p. 6.
--- Them: p. 118.
--- Pelop: p. 288.
--- Marcell. p. 299.
--- De Superst. p. 171.
--- In Apoph: p. 175.
------ Quæst: R. 283.
--- In Parall. 310. 314.
--- De vind: sera p. 552.
S: *Empir.* P. H. 3. 24.
Iustin. 18. 6.
Agell. 2. 6.
Justin: M. p. 50. 441. 455. 477.
Tatian: p. 143. 165.
Theophil. p. 119.
Clem. Alex. p. 27. 497.
Tertull. p. 10. 70. 624.
Athen. 4. 21.
Minuc: Oct: p. 293.
Solin. C. 21.
Dion. Cass. p. 912.
Arnob. p. 54.
Lamprid: in C: n. 9.
--- Heliog: n. 8.
Lactant; 1. de F. Rel.
Eus: H. E. 7. 10.
--- Præp. E. 1. ult.
------ 4. 15. 16.
--- Orat. pro C. 646. 659.
Athan: T. 1. p. 26.
--- 2. p. 8.
Libanii Declam. 43.

leonibus in escam objecit [h].

26. Et Manasses laniena sua totas Jerosolymas luctu atque funeribus complevit [i].

27. Tullus Hostilius pietatis insolens, & ad bella factus, Patria negligit Sacra; sed irati Dei flammis ultricibus, una cum

A. Marcell. 22. 8.
------ 27. 4.
Nazianz. T. 1. p. 77. 87. 91. & T. 11. 145.
Heliodor. Æ. p. 476. 482.
Serv. Æn. 3. 279.
Macrob. Sat. 1. 7.
Chrysost: T. 5. 1025.
Hieronym. T. 2. p. 48.
Augustin: de C. D. 7. 19. 26.
Oros: 4. 6. 12. 20.
--- In Præf: L. 5.
Socr. 3. 2. 13.
Theod. 3. 26. 27.
Hesych. in Σ. γέλως.
Boët: 2. Pros. 6.
Procop. I. B. P. c: 19.
Phot: p. 1446.
Cedren. p. 248. 254.
Suid: in Γ'ἔδας.
------ Λυκοῦργος.
------ Παρθένοι.
------ Σαρδάνιος γέλως.
--- Collect: à *Scotto* : *Cent:* 12. Pro. 63.
Zonar. A. 2. p. 192.
Eustath: in Il: Ψ. 1405.
Niceph. C. 6. 10.
Apostol: Cent. 17. Pr. 28.
Alex. ab A. 6. 26.
Polydor. Virg. 5. 8.
Volaterr: p. 320.
Rhodig: 13. 23.
Phavorin: fol: 466.
L. Vivi in C. Dei. 663.
Calvin. in Ps. 106.
--- Instit: 4. 13.
St: *Paschas:* 1. 1. p. 4.
Natal: Com. 1. 18.
Barcl. Argon. 1. 9.
Iac: Cappel: p. 448.
H. Robinson p. 519.
------------ 531.
Ioh: Cluver. Epit. 9. 109. 126.
I: Lud: Gotofred: T. 2. 213. n. 8.
G. Henr. Vorstio p. 220. Animadv: in *R. Eliezer.*
Simson. Chron. 1. 54.
P: Ravan; T. 2. 944.
Ioh: Lighfoot, Misc: 16. & in Hor. Hebr.
Verùm prophanis codicibus nihil opus est, ubi Sacri loquuntur,
Levit. 17. 21.
— 20. 2. 3. 4.
Deuter. 18. 10.
2 *Reg.* 16. 3.
—— 17. 17. 31.
—— 21. 6.
2 Chron. 28. 3.
—— 33. 6.
Ps. 106. 37. &c.

h 2 *Reg.* 17. 25.
i 2 *Reg.* 21. 16.

cum suis universis, revertitur in pulverem [k].

28. *Solon* infectis aquis elleboro Cirrhæos pugnaces superat tandem [l]: sic *Aquilius* Asiatici belli reliquias conficit, mixtis veneno fontibus ad deditionem urbium [m].

29 Fornax media, septuplo ardentior, teneris parcit Principibus Hebræis, sed furentes illius æstus, atque stricturæ, validos Principum lictores, atque libratores præfocant [n]: Sic Darianam Leonum in scrobem Daniel projectus, ne perstringitur quidem; at ejus æmuli Satrapæ, Delatoresque, suis cum uxoribus atque prole, foveam in eandem alte nondum delapsi, temporis puncto confringuntur atque comminuuntur [o].

30. Cambysis copiæ in Æthiopas movent, sed fame premuntur [p] haud multum abhorrente profecto vel à fabellarum *Erichthonia* [q]; vel ab Historicis & antecedente *Samaritana* [r], &

k *Liv.* 1. 31.
Dionys. 3. 176.
Valer. 9. 12. n. 1.
Plin. 2. 53.
—- 28. 2.
Victor. in Reg. 3.
Eutrop. 1. 4.
Photii p. 47.
Zonar. 2. p. xI.
Volaterr. A. 19.
Robinson, A. M. 3366. p. 730.

l *Frontin.* Strat. 3. 7. n. 6. *Clistheni Sicyonio* stratagema tribuit; sed *Solonis* esse protuli fide *Pausaniæ*, Phocicor. p. 684. & *Suid.* in Σόλων.

m *Flor.* 2. 20.
Glandorp. p. 111.
A. U. DCXXIV. *Sigonius*.

n *Dan.* 3. 22. 23.

o *Dan.* 6. 23. 24.

p *Herodot.* 3. 25.
Volaterr. p. 253.
A. 11. *Ol.* LXIV.
Calvis:

q *Ovid.* in Ibin. 426.
Met. 8. 825.

r 2 *Reg.* 6. 28. ubi matres duæ filium vorant alterius; hoc est, matrum una viscera sua vorat. Sic *Hierosol.* obsidente *Tito*, suum lactantem ab uberibus in servidam matrona depellit, & elixum edit.
Jos. B. J. 7. 8.
Euseb. H. E. 3. 6.
Photii, p. 35.
Hegesipp. V. 40.
Zonar. A. 1. 214.
Niceph. 3. 7.
Vid. quid simile in

Ana-

& subsequente *Meliæa* [s]; sortiuntur siquidem, quo decimus quisque mordicus divellatur, ac reliquorum novem insanam atque rabiosam esuriem sui pabulo comprimat [t].

31. Ad Jovis Ammonis spolia Cambysis ejusdem milites exardescunt; sed tempestatibus & arenarum molibus opprimuntur [v]: sic Delphos, Apollinis expilandi causa, militem Xerxes mittit; sed manus illa tota imbribus atque fulminibus deletur [w].

32. Persicum imperium exiguo Magorum intercipitur vaframento [x], sed versutum illud facinus, callidiores Persarum Optimates Judaïcam in Μαγοφονίαν convertunt, qua Josias Pythones & ariolos omneis ex hominum numero ejecerat [z].

33. En nunc Xerxem qui cœlum capite perrumpere sicuti conatur; ita & Hellespontum suis pontibus trajicere præceps anhelat [a]: Architectos ergo Phœnices & Ægyptios adhibet; sed pontibus procella disjectis, supercilia ferocia tollit, & cœlum territat armis; ac Jovi paria dum intonat, mare primum multimodus castigat, miserorum deinceps artificum

Anastas, P. LIX.
Joh. de Serres. Annalib. A. C. 1573. & 1628, atque *Mezer.* ad A. 1573. de obsidione *Sancerrana* atque *Rupellensi.*

s *Suid.* T. II. p. 46.

t Sic *Amilcar* milites refractarios; Sic *Vandali* Romanos, ad ἀλληλοφαγίαν adegerunt, *Polyb.* Hist. 1. 85. *Olympiodor.* Photii p. 190.

v *Justin.* I. 9.

w *Diodor.* XI. p. 250. A. I. Ol. LXXV.
Justin. 2. 12.
Sic Alex. milites, *Cabirorum fanum spoliare aggressos*, *subita tempestas fulminibus & flamma cælesti consumit.* ⅁ Freinhem. supplem. in Curt. L. I. C. 14.

x *Valer.* 7. 3. n. 2. Ext.

y *Herodot:* 3. 79.
Justin: 1. 9.
Agathias, 2. 65.
Zonar. A. I. 123.
A. III. Ol: LXIV.
Calvis.

z 2. *Reg.* 23. 24.
Ol: XXXVI.
Iac: Cappell:

a A. I. Ol. LXXV.
Herodot. VII. 34.
Diodor. XI. 242.
Dionys: Hal. IX.
Euseb. p. 130.

cum capita cervicibus immiſericors abſcindit [b].

34. En rurſum Xerxem, clade Salaminia perculſum, & citatis equis Helleſpontum repetentem, ſed præ annona nulla frondes atque gramen miles ejus depaſcit, exindeque fluxu torminali dilabitur [c]: Sic e contrario non egeſtas, ſed luxus, & ſupra Campanas Annibalis delicias [d], lætior Sardiniæ Ceres militem Franciſci primi torminoſum pallida morte ſuffundit [e].

35. Re frumentaria laborat Roma, multique ex plebe, ne animam trahendo crucientur, ſeſe capitibus obvolutis, in Tyberim præcipitant [f]. O facinus execrandum! Pereunt, ne pereant! Sed ſceleſtius attendite crimen. Roberti ſubditos exagitat eſuritio tam rabida, Romanorum more, ſibi nuſquam ut noceant, ſed ferarum ritu, in opſonium ventriculi latrantis, furant in obvios, & viatores proſcindant atque dilanient [g].

O tempora! O mores!
Quid non mortalia pectora cogis,
Eſcæ ſacra fames?

36. Athenienſes, *quo peſtilentem, & igneam ſitim unda reſtinguant*, agminatim in puteos ruunt [h]: ſic *Niciæ* milites *Syracuſanis* terga vertendo, ſiti crucientur, & potum anhælan-

b *Herodot.* 7. 35.
Nazianz. Or. XX.
Photii p. 1107.
Suid. in Ξέρξης.
Tretzes, Chil. i. n. 32. 890.

c *Herodot.* VIII. 115.
Juſtin. 2. 13.
Oros. 2. 9.

d *Liv.* 23. 18. 45.
Flor. 2. 6.

e Les troupes s'étant trop-gorgées de manger périrent preſque toutes de dyſenterie.
Mezer. in Fr. 1. A°. 1527. & 1528.

f *Liv.* 4. 12.
A. U. CCCXV.
Calvis.

g *Mezer.* in Reg. XXXVI. A. C. 1033. Tales ἀνθρωποφάγους, & quidem fœminas, *Procopius* narrat, Gott. 2. p. 240.

h *Thucyd.* 2. 132.
Diodor. 12. 316.
A. III. Ol. LXXXVII.

lantes in Asinarum amnem sese densi proturbant [i].

37. Calydonios olim furor incessit, ebrietati similis, quo passim vesanam efflarunt animam [k]: sic quinto decimo seculo famem in Galliis excepit phrenetica febris, & magnates pariter atque plebeïos rabie quadam transversos abripuit [l].

38. Manlius Junoniis avibus excitus, Gallorum agmen, per Tarpeïam rupem, nocte sublustri scandens dejicit præceps [m].

39. Rhegium obsidente Dionysio, Phyton Rheginis timidior nusquam [n], verum Sparta bellicosior [o], diu sese propugnat, sed expugnatum tandem illum, ejusque consangui-neos

i Τῇ γὰρ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ, *potûs enim desiderio*, ut ait *Thucydid.* Lib. VII. p. 547. vel ὑπὸ δίψους, *præ siti*, ut ait *Plut*: in Nicia, p. 541. ἔρριπτον ἑαυτοὺς εἰς τὸν Ἀσίναρον sese conjiciebant in Asinarum. *Diodorum* itaque, *Justinum*, *Oros*: & alios omitto, quibus id excidit singulare de Nicianis siti coactis in flumen.

k *Pausan.* in Achaïc. p. 438.

l *Mezer.* A. 1482.

m Id tacite vel aperte volunt, *Polyb.* L. I. p. & L. II. p. 148.
Lucret. 4. 683.
Tull. pro S. Rosc. pro Fronteio, pro Domo sua, p. 17. 168. 315.
Virg. Æn. VI. *Servii* p. 546.
Diodor. 14. 456.
Dionys. Lib. I. p. 60. A. I. Ol. XCVIII.
Liv. 5. 47.
— 6. 20.
— Epit. 5. 6.
Ovid. Fast. 6.
Valer. Max. 6. 3. n. I.
Plin. 7. 28.
— 10. 22.
Martial. 7. Ep. 71.
Flor. I. 13. n. 15.
Plut. obiter in Q. Rom. p. 287.
— de fortit. Rom. p. 325. sed plenè in *Camill.* p. 142. 148.
Ælian. A. 12. 33.
Agell. 17. 21.
Arnob. 6. 121.
Victor. Ill. 24.
Aug. de C. D. 2. 22.
Cedren. p 123.
Suid. in Μαιουμᾶς.
Zonar. A. 2. 34. 35.
Tzetz. Chil. 3. 102.
Petrarcha, Ep. VII. L. VIII. p. 840.
Volaterr. 17. 387.
Sigon. A. U. 363.
Onuphr. Pantal. Rosin. Pigh. Calv. Cappell. Cluver. Petav. & Labbæus.

n *Zenob.* Cent. V. prov. 83.

o *Suid.* Cent. VI. parœm. 45.

neos omneis, Siculis voraginibus Tyrannus submergit [p].

40. Profugi Senatus uxores, filiasque, servis suis nubere Clearchus [q] compellit; sed illæ, pudoris ingenui virtute, novis prius conjugibus occisis, sese ferro tam funestis calamitatibus eripiunt [r].

41. Quadringentorum stadiorum arenæ militem Alexandrinum extorrent; sed tandem perveniunt ad Oxum, cujus potus intemperantior spiritum plurimis intercludit [s]. Sic e diverso Indias dum ardentius idem spirat Macedo, exercitum ex hybernis præmature movet, sed glaciali frigore trunci fiunt, hoc est, arborum obnixi truncis cataleptici rigent, durante adhuc habitu in quo mors quemque deprehenderat [t].

42. Amilcaris copiæ Venerem Erycinam depeculantur, & surreptos ipsi nummorum saccos suum in luxum effundunt, sed conflatum istud metallum perbrevi dolosum ipsis mortes horrendas mille conflat [v]; sic Tolosam ejusque adyta diripit Cæpio, sed quisque ex ea direptione aurum attigit extremos exitus habuit miseros atque cruciabiles [w].

43.

p A. II. Ol. XCVIII.
Diodor. 14. 453.
Vid. *Polyb.* L. I. p. 7.
Strabon. 6. 178.
Amyott. in Dionys: Seniore, p. 914.
M. Mont. L. I. p. 2.
Calvis. A. U. 366.

q *Heracleæ* tyrannus Ol. plenis CIV. CV. CVI.
Diodor: XIV. 500.

r *Justin.* 16. 5.

s *Q. Curt.* 7. 5. n. 15.

t *Curt.* 8. 4. n. 14.

v *Diodor.* XIX. XX.
Ælian: de Anim: X. 50.

w *Justin.* 32. 3.
Agell. 3. 9.
Quædam insuper de *auro Tolosano*, deque ipsius *Q. Cæpionis*, vel clade, vel exitio, videsis apud *Tull.* 3. de Nat. Deor. n. 30.
Sallust: ad calc. Lib. de B. Jug.
Liv. in Epit: LXVII.
Strab: 4. 130.
Patercul. 2. 12.
Valer. 6. 9. 13.
Flor. III. 3.
Plut: in Mario 414. 416.
— in Sertor: 569.
Eutrop: V. I.
Oros: 5. 15.
Sidon: Apollinar. Carm. II. p. 275.
Volaterr: 444.

43. Fractis identidem Romano milite Carthaginiensibus, suppetias venit Xanthippus, & Atilium profligat: sed suis tropæis istis Punicam invidentiam atque perfidiam excitat: illum quippe Pœni, Laconasque reliquos, præmii vice, Ponto mergunt [x].

44. Punica classis Xanthippi victoria, precaria licet, spirat altius; sed illam elatam, insimulque milite ac annona usque adeo gravem, ut in ea quasi tota Carthago [y], Q. Catulus Lutatius demergit, atque sic bellum conficit Punicum primum [z].

45. Saguntini, Hannibalis rabiem veriti, immanem in foro excitant rogum, & animi rabidi furore, furentibus flammis

Glandorp. On: Rom: p. 794.
Sigon: A. DCXLVIII.
Pigh: Tom. III. passim, pag. v. g. 133. 141. 146. 149.

x *Xanthippi* hujus exitum *Zonar.* variè narrat, An. II, p. 59. 60. *Polyb.* verò rem spondet, sed non præstat, L. I. p. 52. Hîc pariter silent *Cic:* Officior. III. 27.
Diodor: Lib. 23. in Excerptis Valesii.
Liv: 18. & 28. C. 43.
Valer. I. I.
Frontin. L. 2. n. XI.
—— 3. n. X.
Flor. 2. 2.
Victor. Ill: 40.
Eutrop. 2. 21.
Oros: IV. 7.
Istæc igitur *Appiani* sunt, Punicor. 6. atque *Tzetzis*, Chil. III. n. 91. v. 381.

y *Flor.* 2. 2.

z Sexcentas enim naveis depressit aut cepit, è *Victoris* fide, Illustr. XLI. Verùm is *A. Victor* à Polybio descivit, qui Hist. I. naveis duntaxat L. depressas numerat, captas LXX. A. II. Ol. CXXXIV.
Eutrop. autem L. 2. c. 27. propior ad *Polyb.* accedit cum suis Navib. captis LXXIII. demersis CXXV.
Orot: verò L. IV. C. 8. *Eutropium* mutilat, naveis quippe captas LXIII. recenset, submersas CXXV.
Zonar. proindè fluctuans animo numerum silet A. II. p. 64. v. 51.
Discordes compositurus ad *Tit. Liv.* adivi, *Epit:* XIX. & Lib. XXI. Cap. 10. XXII. C. 54: XXIII. C. 13. XXVIII. C. 41. & ad *Sil: Ital:* XIII p. 563. *Dausqueii.* Sed rem delibant, non enucleant.

mis sese suosque committunt [a]: Sic Abydeni, Philippicis armis ad Saguntinam rabiem versi, suas conjuges, liberosque interficiunt, jurantque neminem vivum, nisi victorem, acie excessurum [b].

46. Ptolomæus Philopator inermes in Judæos, intraque Hippodromum catenis graveis, elephantos 500. thure, vinoque condito vesanos atque furiosos emittit; sed elephanti, terrore perculsi Panico, Regis in copias & expeditas & armis instructas furibundi sese convertunt, illasque, Judæis illæsis, consternunt atque proculcant [c].

47. Campani Præfectos sociûm, Civeisque Romanos alios, balneis includunt, ubi fervore & æstu anima interclusa fœdum in modum expirant [d]: sic Nucerianos Judices balneis etiam, *uti puteis & terrâ Senatores & alios Acerrarum*, perjuri Pœni spiritu privant [e].

48. Tarentinos Obsides Romæ corruptis duobus Æditiuis; ex atrio libertatis Phileas educit, sed vulgata fuga retracti omnes, virgis cæsi, & de saxo dejecti [f].

49. Cnæum Scipionem ejusque velites, in turrim Afri com-

a *Polyb:* 3. 238. A. 12. Ol. CXL.
Liv. 21. 14.
—— 31. 17.
Valer. 6. 6.
Silius, Punic 2.
Flor. 2. 6.
Appian. in P. & H.
Aug. de C. D. 3. 20.
Oros. 4. 13.
Zonar. A. 2. 71.
Quædam insuper apud *Tull.* videsis Paradox. 3. & in *Philipp.* 5 n. 1. atque L. 1. de Divin: n. 24.
Sallust. fragm. 523.
Nepot. in Ann: n. 3.
Strab: 3. 110.
Lucan. 3. 350.
Stat. 4. Sylv. 6.
Auson. Edyll: 15.

b *Polyb:* H. 16. 1025. A. IV. Ol. CXLIV.
Tit: Liv: 31. 17. A. U. DLIII.

c III. *Macc.* 6. 19.
A. IV. Ol: CXL.
U. C. DXXXVI.
Calvis:

d Liv: 23. 7.

e *V. Max:* 9. 6.
Sil. Ital. P. 12.
Appian. P. 55.
Zonar. A. 11. 81.

f *Liv:* 25. 7.

compellunt, inibique concremant [g]: sic Valentem Cæs. Gotthi fugant in tugurium, ubi cum suis incensus est [h].

50. Annibal Romanos milites, largiter de se meritos, ceu præmiis affecturus, congregat; sed perfidia sibi patria, suis illos circumvenit armis, & jaculo figit [i]: sic Curionis cæsi reliquias Rex Juba, supra mœnia disponit, & sublimes illas pectoris generosi crates, missilibus transadigit [k].

51. Saxum ingens, ignoto modo labefactatum, è Capitolio in vicum jugarium procidit, & multos comminuit [l]; Sic nativo in specu Tiberius convivatur, sed lapsis repente saxis ministri commoluntur aliquot [m].

52. Magnus Antiochus, ab Acilio Glabrione victus, & Romanis tributis impar [n], milite nocturno Jovis Elymæi Gazas expilare properat, sed sacrilegium ejus tenebræ occulunt nullæ, nam in flagranti delicto, una cum suis trucidatur [o].

53.

g *Appian:* Hisp: 439.
h *A. Marc.* 31. 13.
Vict: Epit. 71.
Eunap: in Max: p. 89.
Hieron. A. 381.
Oros. 7. 19.
Socr. 4. 38.
Sozom. 6. 40.
Theod: 4. 36.
Prosper, in Chr. A. C. 381.
Cassiodor: A. C. 378.
Jordan. H. Gott:
Theophan. p. 56.
Paulus D. 12. 163.
H. Contr. fol. 184.
Cedr. p. 258.
Suid. in Valentin:
Zonar. A. 3. 27.
Glyc: A. 4 255.
Manasses. Chr. 50.
Niceph. C. xi. 50.
Platin. P. 40.
Volat. Cuspin. Onuphr. Paschas Baron. Gotofred: &c:
i *Appian:* in A. 347.
k *Appian.* B. C. 2. p. 749.
Dio Cass. 41. 173.
l *Liv:* 35. 21.
m *Tacit.* Annal. iv. 59.
n *Polyb.* 15. 986.
— in fragm: ex *Athen.* Lib. X. p. 1492.
Tit: Liv: 36. 16.
Euseb. Ol: 147.
o *Diodor.* Excerpt: p. 293.
Strab: 16. 512.
Justin: 32. 2.
Hieronym. in Dan: xi. 19. p. 600. quanquam alibi rem aliter enarret.

53. Gentiles Juda Maccabæus propulſat, & in fanum propulſatos exurit [p]; ſic blaſphemos Idumæos, intra quandam arcem ferro flammaque delent Maccabæi [q].

54. Jonathan atque Simon, ſuum ulturi Johannem, Amaræorum Muſicos concentus genialeſque Hymenæos, ſua in illos ex inſidiis irruptione, in luctum atque lamentum convertunt [r]: ſceleroſiori & tragœdia fictas ſecum nuptias Artabani filiæ, myrtoſque Parthicas, planctibus atque cupreſſis illæſus & illaceſſitus obruit Caracalla [s].

55. Sicilia largiter olim convulſa, igneis globis exundat Ætna, & navibus aduſtis pleroſque navaleis exanimat [t].

56. Mithridatis copias Cyzico, quam obſidebant, terra marique ſolvere coactas, non modo concidit L. Lucullus, ſed ipſe Pontus abſorbet [v].

57. Marci Antonii dedecus Cretenſe Q. Cæcilius Metellus

p 1. *Macc.* 5. 44.
q 2. *Macc:* 10 36.
r 1. *Macc.* 9. 37. 40.
s *Dio Caſſ.* L. 78.
Xiphil. in Carac.
Zonar. A. 2 p. 221.
nuptias quidem iſtas attingunt, ſed ferales illas non enarrant, ſicut *Herodian.* L. IV. Cap. XI.
t *Jul. Obſeq.* C. 89.
Oroſ. 5. 9.
Pighio id incidit in A. U. DCXXVII.
v Bellum iſtud *L. Plotius* carmine totum expreſſit, teſte *Tullio*, in Orat. pro Archia P. n°. IIX.
Videſis etiam Orat. pro Lege Manil. n°. VIII. pro L. Muræn. n°. XV. & pro P. Sextio, n°. XXVII.
Sall. fragm. L. 4.
Liv. 95. 97. 98.
Strab. 12. p. 396.
Paterc. 2. n°. 33.
Flor. 3. 5. n°. 15.
Plut. Lucull. 498.
Appian. M. 372.
Eutrop 6. 6.
Oros. 6. 2.
Phot. 73. 8.
Rem volunt *Plin.* Lib. XV. Cap. 25.
Frontin. 3. 13. n°. 6.
Tacit. A. 4. 36.
Suet. 3. 37.
Juſtin. 37. 1. n°. 8.
Athen. 6. & 12.
Vict. Ill. 74.
Suid. in Λούκουλλος.

lus vindicat armis; univerſam enim Inſulam igni ferroque populatur, & adeo ſæve in captivos conſulit, ut plerique veneno ſeſe conficiant [w].

58. Vitem, quo lætius fruticet, vinitor putat; ſic Deïotarus, quo pretioſius ſceptrum dilectiori filio tranſcribat, filios cœteros omneis, ceu palmitum luxuriem, propria manu reſcindit [x].

59. Sullana rabie Auguſtus, Antonius & Lepidus agitati [y], pernicioſiorem ſuos in Civeis, quam aut in Pœnos, aut in Cimbros, gladium diſtringunt, & quicquid nec Annibal videtur optaſſe ſtragis edunt [z].

60. Cantabros ſummas in anguſtias Auguſtus adducit; ſed gens illa bello ferox & cedere neſcia, ſuorum mavult mutua laniena veſci, & veneno ſibi conſciſcere mortem, quam Cæſari ſubjici [a].

EPI-

w *Liv.* 97. 99.
Velleius 2. n°. 34. 38.
V. Max. 7. 6. n°. 1. E.
Flor. 1. 7.
Plut. Pomp. 634.
Dio, 36. p. 8.
Euſeb. Ol. 178.
Eutrop. 6. XI. 16.
Photii p. 267.
Xiphil. Pomp. 3.
Sigon. Glandorp. &c.

x *Plut.* in Stoïcor. repugn. p. 1049.
Huc refero *Libanii* Declamat. XXXV. p. 787. de inutilium amputatione apud *Medicos*, *Hortulanos* & *Patres familias.*

y Inito fœdere A. U. DCCX. *Caſſiodor.*

z *Liv.* Epit. CXX.
Plin. 7. 45.
Suet. Aug. 13. 27.
Flor. 4. 6.
Plut. Cic. 884.
—— Anton. 924.
—— Brut. 996.
Appian. Civ. 4.
Dio 47. p. 328.
Solin. Cap. 1.
Eutrop. 7. 2.
Oros. 6. 16.
Xiphil. Aug 35. 36.
Zonar. An. 2. 139.
Sigon. atque *Pighius* A. U. DCCX.

a *Flor.* 4. 12. n°. 47. 50.
Dio, 53. p. 513.
— 54. p. 523. 528.
— 55. p. 552.
Id deſignant *Horat.* Carm. 3. Od. 14.
Strab. 3. p. 107. 113.
Suet. Aug. 20. 21. *Juſtin.* 44. 5.
Euſeb. Ol. 188. 189.
Eutrop. 7. 9.
Oros. 6. C. ult.
Caſſiodor. Sigon. Pighius, A. U. DCCXXIX.

EPILOGUS.

Sed, ne quid nimis: Rerum enim omnium ſatietas eſt. Abſit igitur vel plura pertexam, vel ipſa Chriſti tempora tragicis exitibus contaminem.

Verum, lugubri de tabula mea manum deducere nequeo, quin ipſam lineamentis aliquot velut umbris ſuffundam.

1. Spadonis Eutropii Conſulis ad exemplum, *majori tunc apud Arcadium, quam Bagoas unquam apud Alexandrum gratia pollentis* [b], ſerviles ſeſe componunt Aulici ſibi genitalibus exſectis; ſed illa exſectione ſua procumbunt in Orcum, nec tergeminos ad honores evehuntur [c].

2. Seculo ſexto Inguinaria [d] lues, ipſa urentior uredine; tam

b *Q. Curt:* x. 1,
c *Suid.* in Εὐτρόπιος.
——— Σπάδων.
d *Mezer.* A°. 583.
Luem iſtam ſobolem agnoſco *luis inguinariæ*, quam infamant *Agathias*, Lib. V. p. 153. *Paul. Diac.* L. 2. de Geſt: Longobard: Cap: 4.
M. Palmer: Flor: A. C. 565.
Sigon. R. Ital. 1. p. 5.
Baron: & Spondan: A. C. 565.
Imo propaginem eſſe reputo *Procopianæ luis*, Perſicor: 2. p. 78. quæ cæpit A°. 20. poſt ultimum Coſ: *Baſilii*, A. C. 542. è *Victoris Tununenſis* Chron: p. 9. ſive ut *Euagr.* habet, H. E. 4. C. 29. & *Niceph. Call.* 17. C. 28. *biennio poſt captam à* Perſis *Antiochiam.* Hæc vero capta eſt Coſ. *Juſtino jun.* A°. C. 540. è *Marcellin: Chron.* p. 53. & *Paul. Diac.* ad A. Juſtiniani XII. atque *Cedren.* in Epit. p. 305.
Nec eſt quod ullus neget *Procopianæ luis* hanc fœturam in Galliis poſt tot annos eſſe, *Procopii* ſiquidem *lues* ex Ægypto non raptim, ſed lente in Aſiam, inque Europam ſerpſit; totiſque jam graſſata erat LII. annis, *Evagrio* ſcribente, A. C. 594. ut ipſe teſtatur p. 403. & 463.

tam altas ἐσχάρας Gallis inuſſit, ut plangoribus horrendis ululantes de vita migrarent, in ipſa præprimis Galliarum Metropoli.

3. Adriano ſecundo, Lotharii ſecundi, mendacio ſacrilego, imponunt Aulici, ſed cordium ſcrutator perjuros [e] illos repentinis calamitatibus abſumit.

4. Conſulto denique παραχρονισμῷ [f], en irriſor Chriſti Julianus Judæis templum inſtaurare præcipit; ſed qui deriſores deridet [g], & terram fundavit [h], baſes ejus concuſſit [i], è quarum veluti faucibus ignis exiliens angularia veteris Templi eructata ſaxa reædificantes è naturæ humanæ finibus exterminant [k].

O quam improviſum & quam inauſpicatum Juliano Judæiſque caſum! O quam terribile tuas in manus incidere, mî Deus! O quam terrifica, ſed quam juſta tua, vel ſeveriſſima Judicia! O quam inopina, & quam varia, ſed quam merita, duræ tuas in leges cervicis ſervos morte plectis!

Dum igitur nemo noſtrum integer vitæ ſceleriſque purus eſt, totidem iræ tuæ fulmina, quot modo vidimus, nos quoque percuterent, ni *Servatorem Jeſum* eſſemus nacti Verum & Unum, ac Omnipotentem Ἀλεξίκακον.

e *Mezer.* in Rege xxv.
Anton: *Godeau*, & *Joh. le Suëur.* uterque ad A. C. 868.

f Hiſtor: quippe Lotharii ſeculi eſt noni, nunc vero A. eſt C. CCCLXIII.

g *Prov:* 3. 34.

h *Pſ:* 89. 12.

i Sicut *Act.* XVI. 16.
Heb. XII. 26.

k *Julian:* ipſe, in Ep: fragm. p. 541.
A. Marcellin: L. 23. C. 1. A°. 363.
Nazianz: in Jul. p. 91. & 111.
Ambroſ: Ep. 29. ad Theodoſ: p. 110. no. 6.
Chryſoſt: Hom. IV. in Mat: I.
— Lib. adv. G. & Jud. T. II. 35. T. V. p. 1064.
——— 1100.
Ruffin. H. E. I. 37.
Philoſtorg. 7. no. 9.
Socr. 3. 20.
Sozom. 5. 22.
Theodor. 3. 20.
Cedr. 247. 252.
Zonar. 3. 22.
Niceph. 10. 32.
Platin. in Dam. I.

DIXI.

CAROLI DRELINCURTII

APPENDIX

AD

LIBITINÆ TROPHÆA.

Respondeto stolido secundum stultitiam ejus, ne sit sapiens in oculis suis, *Prov. cap.* 26. *vers.* 5.

Ut flagellum adhibetur equo, & stimulus asino; sic virga tergo stolidorum. *Prov. cap.* XXVI. *vers.* 3.

TYPOGRAPHUS

Doctoribus Glandulosis, cæterisque omnium Ordinum Lectoribus

S.

Fruiti estis tantopere desiderata Primarii, si Dis placet, Medicinæ Professoris Drelincurtii Appendice, Et quia habetis in hocce scurrilium convitiorum plaustro quæ inter vos rideatis suavissime, ideo accidit ut Exemplaria nova jam desiderentur ubique. Et cum nolim illorum fœtuum desiderio Charissimos meos Belgas diutius torquere, quæsivi aliquem ad errores corrigendum, præsertim Græcos, propter festinantiam Editionis factos; sed quia neminem reperi qui Professoris Drelincurtii Græca intelligit, melius putavi si illa Græca plurima, vel in ipsô ad Doctores Glandulosos titulô, omitterem. An benè, vel malè fecerim, nescio. Valete & meam Vobis operam commendatam habetote.

VIRO

Egregie Docto, & Virtute Conſpicuo

JACOBO RONDELLO,

Græcarum Literarum Profeſſori meritiſſimo ſalutem.

Inſolens eſt, Vir Erudite, uni ſingulatim inſcribere, quod multis univerſe; ſed huic inſolentiæ cordati queis Tua innotuit Polymathia, plauſuri ſunt, ſecum ſi reputant Te unum eſſe inſtar Omnium. Tu ſiquidem, *mi Rondelle*, non modo ſupra Doctores Meos, (*quibus etiam univerſis hanc Appendicem nuncupo*) ſed Literatores præter cæteros ita oculatus es, ac ita naſutus, & palati tam ſubtilis, minima quæque vitia ſtatim ut deprehendas.

Utinam, atque iterum utinam ex illius animi docti candore haud Tibi grave ſit meos oculos feſtucis eximere, meaque inodora fragantia reddere; atque meas nugas, alias inſulſas & nihil, ſalibus Tuis aſpergere vel acutiſſimis, quo meorum Doctorum, *ad mea tum dicta, tum ſcripta ſtupentium*, veternum excutias! Id hujus Appendicis recudendæ gratia, recto pectore Te præſtiturum totus confido, amantem ſi redamas, & colentem ſi recolis,

CAROLUM Tuum DRELINCURTIUM, Medicum Regium in Galliis, nec-non Batavos inter Medicinæ Profeſſores Primarium.

Præ-

PRÆFATIO.

Rabelæsium, rabiê *nusquam* læsum, *imitari non pudet: Is* seria *vulgat*, *sed flocci fit Verùm*, ludicra *sua juris vix facit publici*, *quin ubique desiderentur Exemplaria. His pariter Ego* jocis, & aculeis, *fungos illos fodico*, *qui* Orationê *meâ* seriâ *nequaquam tanguntur*, *ut hisce* jocularibus & aculeatis *vel* hebetiores *excitem hanc saltem ad* Appendicem *expetendam.*

Huic porrò Appendici Judices severi dedêre locum. Nuper etenim, *sententiam* meis de Libitinæ Trophæis *rigidam* Midas *dixit*; & *locum in subselliis occupârunt*, *ac Tribunal compleverunt Doctores acutùm auriti*, atque adeò judicii superbi, *qui virgulâ Censoriâ*, sed clausis oculis; *Mea nupera de suggestû dicta*, sibi prorsus ignota, *perstrinxerunt. Immo*, *sententiâ de me peremptoriâ lata*, *memet ex ditionis suæ*, *atque etiam*, si Diis placet, *ex naturæ humanæ finibus proscripserunt.*

Istam profectò talem ac tantam ab ipsis benevolentiam reporto, *quòd Illustris hujus Academiæ causâ*, *Galliarum è Metropoli me passus sim abstrahi.*

Illum præterea gratum experior animum, *quòd ego*, *hîc advena*, *ternis nihilosecius Magnatibus Belgis*, *quos recèns à Nobis deduxêre Parcæ*, & *tribus insuper meis p. m. Collegis parentaverim: At inquilinorum erat*, *illius parentationis gratiâ*, *mihi gratias habêre nusquam intermorituras.*

AP-

APPENDIX

Doctores ad

GLANDULOSOS.

Gratiâ Veſtrâ, quâ florui nunquam, excidi nuſquam, *O Viri, & irriguô Pancreatê turgidi, & altâ Pinû ſuperbi,* ſed dum à Neotericis ad Vos Antiquarios * deficio, gratiam à Vobis collecturus ſum immenſam, & quæ Me aſſerat à mortalitatê. Aliàs enim Oratio mea nupera, *Veſtris auribus acutis nauci vilior,* famam meam extinxerat omnem: At in præſens, Veſtris è reconditiſſimis Scriniis Hiſtoriam dum in lucem profero, totus à Vobis æternitatem ſpiro. *Tantam* enim *Hiſtoriam,* uti multô ſcrutiniô detexi, ita certè, tota eſt illa multiplicî meditationê conceptâ; laborê improbô parta; jugî exercitiô provecta; ingeniô exculta grandî; acrî ſubacta judiciô; numeroſis demum & ſententiis fœta, & pigmentis ornata, quæque omnes dicendi lepôres & lecythos ita exhauſit, talem ut ſcriptionem nemo vel adumbrare quiverit unquam. Imò, *Demoſthenes* atque *Tullius* ringentes crepuerunt, ob præreptam ſibi, Veſtris ab illis Scriptoribus de Pancreatê, [*quibus,* Vobis, *Antiquius nihil eſt,*] palmam Oratoriam. Et quotuſquiſque nunc Veſtrûm eſt, qui tam ſublimî dicendi generê non rapiatur in Ἔκϛασιν. En Vos igitur Ἐκϛαλικὺς, & tantis veluti verborum incantamentis *mentê captos.*

Me autem, Neotericorum imbibitum prudentiâ, extra pote-

* Iſthæc ironice dici ſequelâ patet.

potestatem mentis nusquam exire decet, sed singula Vestri Scriptoris ita ruminari, ac meum in succum, atque meam in medullam ita convertere verba, ut Vobiscum, *O Viri*, pancreatis succô *præpingues*, *pinguis* & *Doctor* evadam.

Observatio *de Pancreatê Scirrhosô*, *tabificô*, atque *lethiferô*, Commentariis illustranda, utpote quæ tota aurea sit; atque adeò, tota digna, quæ Literis uncialibus cedro insculpatur, quò ab omni hominum oblivionê atque silentiô vindicetur; ídque præsertim, cùm ejus Exemplaria, *Scriptorum omnium longè Antiquissima*, rerum invidiosâ ac edacî vetustatê corrosa sint.

V[1] *ir juvenis*[2] *longo*[3] *itinere*[4] *maritimo*[5] *ex*[6] *India*[7] *Occidentali*[8] *ad*[9] *hanc*[10] *Civitatem*[11], *&*[12] *ad*[13] *Nosocomium*[14] *Nostrum*[15] *delatus*[16], *morbo*[17] *chronico*[18] *lan-*

No. 1. & 2. Prudens Epitheton, ne quis putet *Virilem*, atque *Consistentem ætatem*, æquivoce dici de *Lallantibus*, atque *Silicerniis*.

3. Ne quis reputet *Virum* illum, nec *Infantem* nec *Decrepitum*, ex Indiis, *Nostras ad humiles Oras*, uno vel altero *momento devolasse*.

4. & 5. Ne quis secum reputet *pancreaticum illum* vel *Jovis*, atque *Minervæ* quadrigis albis, *per cœlum*, huc usque *subvectum esse*; vel *Triptolemi* serpentibus alatis *huc convolasse*; vel *Phaëthontis* curru ex *Indiis Occid.* huc esse convectum, denso stipatum Equitatu, & peditum, *super undis*, magna comitante caterva.

6. 7. & 8. Ne quis scilicet, male Geographus, *Indias* & *Occid.* plures esse credat, *Meridionalem* v. g. atque *Septentrionalem* singulariter scribit, uti *Virum Juvenem*, plenis buccis *pancreaticum*, atque *singularem* decet.

9. *In Civitatem* scripsisse fugit, ne quis opinetur *pancreate scirrhosum* illum, ceu *peste afflatum*, *Civitate* vel *donatum*, vel *exceptum* esse.

10. & 11. Ne quis sibi fingat P*racticum tantum*, *quantus est Vester Doctor*, pagum vel vicum, vel villam agrestem atque piscatoriam incolere.

12, 13. & 14. *Ad*, non vero *In*, ne quis autumet *pestilentem* illum, *halitu*

[19] *languens* [20] *&* [21] *laborans*, [22] *tandem* [23] *ubi* [24] *per* [25] *tres* [26] *quatuorve* [27] *menses* [28] *hic* [29] *commoratus* *est*, [30] *totus* [31] *emaciatus* [32] *obiit*, [33] *&* [34] *in* [35] *ejus* [36] *cadavere* [37] *post* [38] *illius*

halitu pancreatico, Nosocomio receptum, alios & decumbentes perniciter afflasse. Prudens ergo Practicus Vester, *Legum observans*, jacentem suum, *pancreatica lue formidandum*, & ad Valetudinarii & ad *Civitatis* Portas reliquit: *Illum* enim hactenus *exclusit ingressu.*

15. Nequis suspicetur Nosocomium illud vel apud *Chinenses*, vel apud *Iaponas* esse.

16. Nequis sentiat elumbem illum, *quem prostratum ad* Portas *vidimus modo*, vel *Hippomenea* pernicitate huc cucurrisse, vel *alis Icari* huc advolasse.

17. & 18. Ne quis sibi in animum inducat plurium mensium affectum *Ephemerum* fuisse; & citius extinctum vel Ἐφημερίῳ βροτῷ *unius diei homine*, vel ipso *Consule Diali*.

19. *Suadam* adhibes merito. Quis enim vel *Judæus Apella*, tuum *languere* pancreaticum crederet, ni *Suadela* tua ad id impulsus?

20. & 21. *Chronico languentem* eumdem & *laborare* ita paradoxum est, ut *mens* nulla, nisi *laborans*; & *fides* nulla, nisi *implicita*, isthæc repugnantia *sede* credat *in una morari.* Id tamen hic docemur; & tanto cum judicio exarata verba *fidem* nostram *cogunt* omnem.

A 22. ad 30. *Langium* ipsum Paraphrasten *periodi* tantæ *numeri*, jure quodam suo, sibi arrogant. En ejus itaque verba nullo *Mei Exscriptoris* adulterata fuco; alias enim *numeros* etiam addidissem, quibus caret hæcce Paraphrasis.

Tandem aliquando Quirites, ubi Concivis *ille*, Pancreaticus Noster, *Mendicorum in Basilica per tres*, *quatuorve menses*, *Mecum* COMMORARI * *desiit*, *Meis tamen Verbis ineptis* VOS COMMORARI † *desivi nondum.*

* Id est συμμωραίνειν, *delirum agere*, *stultum se gerere.*

† Id est *detinere*, *in mora tenere.*

31. 32. & 33. Tantum Paradoxum quis ferat? Censere est enim *extremos* duntaxat vel *unguium*, vel *pilorum* vel *dentium apices*, tanto morbo *emaciatos*, & sua pinguedine penitus orbos, *mortem* suam macerrimam *obiisse.*

34. & 35. Ne quis existimet id *Scirrhosi pancreatis* vel *verrucarum pensilium*, vel *lupiarum* more extra *cadaver* pendulum uspiam constitisse.

36. Ne quem credere subeat *cadaver* illud alicujus esse vel *Antipodis* vel *Incolarum Lunæ.*

37. & 38. Ne quis veteratorie Philosophus *cadaver* affirmet *ante animam in cœlos evolantem.*

[39] *illius* [40] *mortem* [41] *aperto* [42] *sese* [43] *obtulit* [44] *pancreas* [45] *quod* [46] *invenimus* [47] *nimis* [48] *tumidum*, [49] *durum*, [50] *cinereique* [51] *coloris.* [52] *In* [53] *illo* [54] *dissecto* [55] *nihil* [56] *aliud quam*

39. Ne quis rursum sibi *cadaver* imaginetur vel *Caji* vel *Titii*, ex *terris Australibus incognitis*.

40. & 41. Ne quis vel *Herophili more*, vel *Vesalii infortunio* spirantis Viri visceribus cruentatum Doctorem traducat; *Jovem lapidem*, (Sanctissimum jusjurandum) *paratus est jurare*, *Cadaver illud*, ad Extispicium, se nusquam *aperuisse*, nisi *post mortem*, & quidem *illius*, ad quem *pancreas illud* attinebat. O perspicacem *Promethei* prudentiam, qua vituperatio vitatur omnis.

42. 43. & 44 *Felix qui potuit rerum cognoscere causas.*

Quam igitur felicem practicum Te reputo, in cujus oculos *rerum causæ* involent inconsultæ Id profecto prodit *Gallinæ Te filium albæ*, & *natum felicibus astris.* Nos *viles pulli*, ultro, citroque, *velut umbræ vagamur*, nec dum tamen Veritatis *Sepulcrum* * deprehendimus uspiam.

* Alias Democriti *puteum.*

45. & 46. En Te igitur *Stentorea voce* τὸ Archimedeum exclamantem Εὕρηκα, Εὕρηκα *Inveni*, *Inveni.* Vel *latera firma* & *contenta* Te si deficiunt, adsunt Tibi præsto *buccones* adornati qui vel in quadriviis πάγκρεας buccinent Παγκρήτην esse sive *fontem malorum omnium.* Talis enim est, *unius è Tuis æneatoribus*, Libri titulis. Sed, *surdis fabula narratur. Aures* namque Studiosorum Medicinæ maximo sui detrimento hic *ad Græca Surdæ sunt:* Atque adeo scientiarum illæ portæ, *alias patulæ*, nunc autem occlusæ, Tuas ad *Fabellas* recluduntur nusquam. Quis enim, nisi Plautinus *sapiens*, quique solus omneis anteit *sapientia*, *Malorum Iliada*, ab una Tua pancreatis palude, *Lernæo funestiore lacu*, genus in humanum diduci; atque diffundi secum ausit cogitare. Majoris est apud Me fidei *reclusa Pandoræ* Hesiodica *pyxide*, *malorum genus omne* humanam in sobolem universam evolare.

47. 48. & 49 Ne quis *Scirrhum* illum *naturalem* esse dijudicet.

50. & 51. *Cinerem* vocas, quod brevi *Cremor* erit, n°. scil. *60.* Sed Amici mei *Leucophæi* gratia culpam Tibi remitto.

52. 53. & 54. Isthæc inconsulta verba quippiam laudum Tuarum de cumulo detrahunt: Alias enim affirmassent ingenio Te solerti, & callido Marte, atque Stropha multiplici, sectionemque citra *callicreatis* coagulum istud in aspectum, lucemque protulisse, Teque *Thessalo* quovis *præstigiatore* versutiorem pervulgassent. Sed nunc, *fœminea loquacitate* Tua, laudibus excidisti tantis.

[57] quam [58] candida [59] quædam [60] crema [61] in [62] caſeoſam [63] ſubſtantiam [64] indurata,
[65] repertum [66] fuit [67] à [68] Nobis.

Ma-

55. & 56. *Quas* igitur *Novi Orbis in Oras* myriades illæ valorum, ac *ipſa* Americani Tui pancreatis *lympha* revolaverant?

57. & 58. *Cremorem* vel hordei, vel lactis, vel chyli *candidum* noſtris ſi ſubjicias oculis, *Colchico* atque *Tartareo Mago* vel fallacior, vel ſceleſtior, nuſquam audies. Nemo igitur Lacon, *litem* Tibi *Magicam* intendet *candidi* Tui *cremoris* ergo; Sed tua tot iſthæc futilia verba merito ſubſannabit. *Te* nihiloſecius, *inſanabile tenet ſcribendi cacoëthes.*

59. & 60. *Cremam* illam, *candidiorem* licet *cygno quovis albo*, Latii veteris *candidi ſoles* colluſtrarunt nuſquam. Hanc igitur *nigro ſole* Tuo *crema*, vel *cremato.* Vel *nigrum* ſi *ſolem* in tantum abhorres, in quantum *à tua crema* Latinæ abhorrent aures, *cremam* tuam illam, *quiſquiliis tuis cum aliis*, ferro *concrema*, vel *concremato* candenti. Sed rurſus *probroſum* exhorres *durabile ſtigma*; Priori igitur auſculta conſilio, *de illis*, quo ſtigma deleatur omne, *inſimul concremandis.*

Id ipſum ante Me Hiſpanus ſenſit Librorum Cenſor, *Tua quippe, digna cenſet ſcripta*, omnia ad unum, *quæ in lucem Immittantur.* At *lucem* innui *Vulcaniam*, poſtremi verbi prima ſyllaba liquet; alias enim, *libris vivacibus futuris* conſecratam formulam in lucem *E-miſiſſet.* Sed quia fœtus illos animi tui *inanimos* deprehendit atque *deformes*, illos idcirco flammis devovet, quo *deformitas* illorum, & *putor* aboleantur æternum.

61. & 62. Si aliud à *cremore* nihil eſt, quî *caſeoſam in ſubſtantiam* induratur? Sed *caſeoſum cremorem* illum ultro Tibi largior. Te enim amantem novi, *caſei cum cremore.* Nec propterea dixerim *butyro* & *caſeo* Te conflari totum. Alias enim *oculi* Tui *loti* non eſſent *aceto* tam *acri*; nec *nares* Tibi forent tam *emunctæ*, nec ſcriptor audires *concinnus*, & *ad unguem factus.* Sed *terſe* licet, *prudenterque* ſcribas, altam tamen doctrinam, (*nolito ſtomachari*) ſcripta tua, nuſquam ſapiunt. Nihil enim niſi *mortuorum*, *quibus*, aſſiduo ſtudio, *ſis concolor*, *monimenta verſas* nihilque *ſuper mutos Antiquarios ſapis.* At ego dum *Vocales* & *Cathedrarios* quotidianus obſervo, *Pumilio* ſim licet, Tu vero *Gigas*, ſcientiæ tamen meæ *horizonta latiorem* conſequor. Tuas enim cervices, *decuſſatis cruribus*, dum premo, Major eſt mea uti *videndi*, ita & *diſcendi* circumferentia. Tuis igitur humeris dum inſideo, id Tibi in aurem inſuſurrabo, concretionem talem, *qualem*

pro-

profers, millies me vidisse. Et quia *rigenti bubulo Sebo* similior est omnis, quam *caseo:* Mei idcirca Præceptores, *quos penes est arbitrium & norma loquendi*, nomen illi τ͂ στεατώματ⊙ indiderunt, ad discrimen *tumorum* vel *melligenûm*, vel *pultaceorum*, quos vel μελικηρίδας, vel ἀθηρώματα nuncupant. Sed *cane pejus & angue* Tibi caves vocabulis ab istis, ne *Græca* videaris *arasse vitula*. Rectos idcirco, *hîc*, & *ubique*, Græcorum Romanorumque Medicorum Sulcos turpiter detorques.

63. & 64. *Talis*, id animis ut inculcem, *substantia indurata*, alias *arenularum exors est* & tunc simplex est στεάτωμα; alias vero *scatet* arenulis, & tunc est στεάτωμα vel *tophaceum*, vel *calcarium*, vel *gypsatum*, vel *petricosum*, vel *tartareum*; Sive brevius, *Arenatum* est, vel *Cæmentum*. Sed tot isthæc *verba stupuerunt ignavo palato*.

Maximopere vereris, ne *Laureolam*, quam solicitus in *mustaceo* quæris, alius Tibi præripiat. *Inventum* enim istud Tibi ascribis anxius, sed *Tuum* verius non *est*, quam ipsa *Medicina*. Millies enim, atque millies talia & ab aliis visa sunt, *antequam vagires in cunis*. Sed more Tuo, qui *rusticus*, & *agyrticus est*, nec suum *flagellum* ita *quatiunt*, nec *sua* in tantum *ostentant*. *Callicreas* quippe *Scirrhosum* viderunt non tantum, sed & *purulentum*, atque *gangrænosum*. Et ipsus, (absit Scriptioni invidia) *vietum*, *marcidum* & ita *contractum* reperi, ejus ut *acini tabuerint omnes*, & vasa *coaluerint* penitus *occæcata*, adeo ut ne hilum quidem *lymphæ* vel filtrarint, vel transfuderint in *intestinorum Exortum*, quem errore *cæco*, atque *gravi*, *intestinum* vocant *tenue*. Tenuium interim omnium & *spississimum*, & *robustissimum* est; tantum abest ut *tenuissimum* deprehendatur unquam. *Error* tamen ille *malus*, atque *phanaticus*, Pancreaticos *Doctores* & occæcavit, & transversos abstulit *omneis*. Sed e diverticulo in viam. Visne igitur, *Mi invide*, tanti marcoris ideam, marcidos consule pulmones; vel amygdalas, nucesque frangito Juglandes, (*si modo caninos*, *Orationis meæ furenti morsu*, *Tibi nondum confregeris omneis*,) & pulpæ loco, haud ita insolenter, inanem deprehensurus es pelliculam arentem, atque rugosam.

Quid eliciam ex Observatione tanta, (*de qua nec vola*, *nec*

vestigium, ullos extat apud Scriptores, quod sciam) hujus loci non est, ut divulgem: Meis enim retibus suffire nolo, & idcirco Oratione mea tota, Mea silui Observata, quo *Regia*, atque *Cæsarea*, pleraque, detonarem *Exempla*. Imo, ne quidem aliorum nomina surda vel *Foresti* muliebriter; vel *Zacuti* mendaciter scribentium, *Surdis* recitare volui. Ad isthæc enim vel *Delphica* vel *Lusitana* quis auritus?

Si quod autem *Pancreas*, ex meis Observatis enuntiassem, id Pancreatis exsucci, *quod mihi arrogo*, Orationis meæ succo rigassem; Et eidem Orationi alterum & meum, sed Tuo ita simile, ut Ovum ovo similius sit nusquam, inclusissem exemplum.

Verum, Asiana Tua, & plusquam Thersitica verbositate valere jussa, his verbulis *sex*, sesquipedalibus Tuis *octo sexaginta* longe ἐμφατικωτέροις, usus essem,

Sic[1] *virile*[2] *pancreas*[3] *gypsatum*[4] *secui*[5], *tabificumque*[6].

Sex etenim illis habes [1] copulam hujus membri secundi *de pancreate tabifico*, cum ejusdem periodi meæ membro primo *de pancreate tabido*: Et sexum [2] cum ætate; & partem [3] male affectam; & [4] morbi speciem; & cadaver [5] sectum, una cum sectore; & symptoma [6] *potissimum*, utpote quod *unum* fuerit *lethiferum*.

Videtis igitur, ô *Doctores crudi*, sapidi tamen, & ipsô pancreatê *sapidiores* insulsô, (ad Vos namque revertor,) quid *distent æra lupinis*, & Lacones Arcadibus? sed forsan *nigræ* vestræ *loliginis succô pleni*, hoc est, *atrâ* pancreatis *lymphatici lymphâ* secùs judicatis quàm Ego; *haud* siquidem *est eadem vesania cunctis*. *Situm* sit ergo *in quinque Judicum genibus*, *an eruditum pulverem attigeritis?* Et *Roscii* jam audiatis? Ego verò *Monachô indoctior*, & nihil *nisi per nebulam videns*, album colorem ab atrô nullus distinguam? *Judices* putem *Cassianos*, absque præjudiciô, *ex cortice de nucleô* judicium præceps nequaquam laturos, sed libratis sententiarum ponderibus, *Pedarios*

darios fore *Mihi Senatores* Græcis, Romanis, & Arabibus *assurgenti* Medicis; nec-non & Neotericorum præstantissimis *Scaligeris* v. g. *Cardano*, *Fracastori*, *Vesalio*, *Fernelio*, *Gorræis*, *Ballonio*, *Cratoni*, *Dalechampio*, *Matthiolo*, *Hollerio*, *Mercuriali*, *Ballonio*, *Dureto*, *Paræo*, *Foësio*, *Laurentio*, *Riolanis*, *Hildano*, *Aquap:* *Harvæo*, *Veslingio*, *Pecqueto*, *Glissonio*, *Warthono*, *Tulpio*, *Chicotio*, *Willisio*, *Menjotio* &c. At; tanti Viri, *omnes ad unum*, apud Vos non modò despicatissimi jacent; sed & in illos, *ni fustuariò coërciti*, apolactizatis. Imò, Leonibus istis, mortuis plurimis, (*Siculô deteriores Majori Dionysiô, qui auream Æsculapio barbam detraxit*) pilos vellitis; quod ignavî, & illiberalis pectoris esse, palatique torpentis, atque judicii detorti, exasciatô suô atque repumicatô Vestrum in Apollinem commentô *Janus* evincit *Leonicenus*.

Sed Vos insubidos Bœotos tam *surdô* decet esse *palatô*; *similes* enim *habent labra lactucas*. Quid siquidem appositius, quàm Vos glandulosos, *Cererê* neglectâ, *glandibus* vesci & insulsâ *Libellorum* farraginê pasci de *generationis organis*, de *placentâ*, de *nutritione*, de *pancreate*, de *ventriculi querelis*, de *alkali* & *acidô*, de *respiratione*, de *spiritibus* &c.

O pectora sine pectore, ipsoque, (ad clitellas) *Arcadicô germine nata*, & vel *stramentis digniora* quàm *aurô*; vel *tribulis* quàm *ambrosiâ*! O Viros tali pabulô *lucernâ pinguiores*! O Viros *mandragorâ*, *strychnóque* saturos; sed *nasturtii* egentes, & *ellebori*! O Viros βεκκεσελήνες, & *cerebrô vacuos*, *ranâ* tamen *gyrinâ sapientiores*! *O judicium* de Scriptoribus *acre*, sed *capite retrogradô dignum*, atque *Paridis* ac *Midæ* suffragio compar. Arbitratû nihilosecius Vestrô, O Viri, non solùm *auribus*, & *mente cæci*; sed & *mali commatis*, & malè feriati; *scribentibus doctis*, *indoctísque* Medica *passim*, ludiones atque pantomimi, in *Orchestram*, *Scenamque* descendunt ad *myriadas*, & *gloriæ coronam* sumunt, *septem* stantibus *ingloriis* post siparia doctis. Numerus enim *stultorum*, & *idiotarum* immanis est, & numerum nescit, ipsis interim præmia datis honorum amplissi-

plissima: At *sapientum*, *doctorumque* numerus *rarus est*, nec *calculis eget*; calculis idcirco reprobatus Vestris, (*qui nulli sunt*,) numerô nullô à Vobis habetur.

O dura & acerba ævi nostri fata! sed æquô interim animô ferenda. Quid enim aliud à Viris *Sphæræ* tam *exiguæ*, & *judicii* tam *obliqui* sperare est? Nullô itaque Mei tædîô, & graviora passus, Vos quotidianus observo, scenicum intra Vestrum, Magicúmque circulum, *glandulâ ab unâ in alteram* desultores. Magorum enim morê, Vobis circulus est, sunt certi denique fines, ultra quos Vestrum nequit detortum consistere judicium. Vobis namque, vel latum unguem à *pancreate*, & à *conariô* recedentibus, *Terebinthô stultiores estis*. Imò, genuinas glandulas illas è Librô Naturæ vel recèns, vel olim erutas, Vestro si tergitis palato, illud penitus exsurdant, uti & hæc ipsa periodus vestras & aures exsurdat.

Vultis metaphoram aliam, *varietas enim delectat* & *juvat*. Illæ Glandulæ binæ, Πάγκρεας & Κωνάριον, Herculeæ Vobis columnæ sunt *Calpe* & *Abyla*, Ne Plus Ultra.

Vel aliter adhuc, *Pancreas* Vestrum, mihi nuper Pandoræ * *Hesiodicâ pyxidê* verior malorum fons omnium, Vobis Cynosura gratior est, (*morbificos fluctus ad omnes*, *quibus procellosi jactamur*) Flavionis *pyxidê Nauticâ*, ineuntis seculi quarti decimi. *Glandula* verò *Pini*, Vobis, *fluctuosum idem arantibus æquor*, Sostrati Cnidii *Pharos* est: Ex illâ siquidem, gloriabundæ Praxeos Vestræ palmas decerpitis, quas lemniscatas, *duris Capitonibus Nobis nusquam*; Vobis autem amicissimis Verticibus acutis frequentes imponitis: Isthæcque capita dilecta Vestri Tympanotribæ suis pulsibus in cœlum evehunt, quò Lunæ apud Incolas *digitô monstrentur*, & celebrentur æternùm.

Nos interea nati infelicibus Astris, *quisque suos patimur Ma-*

* Pag. 7. n. 275.

Manes; dum enim Vos *cornicê loquaciores*, annoſarum *cornicum oculos* configere ſtudetis; Veſtriſque tartareis offuciis fidos *Ductores* illos obſcurare connitimini; Veſtris & proſcindimur dicteriis; quotquot ſcilicet, triticeis in Veterum agris *lolia* Vobiſcum non ſerimus.

Sic mehercle invidioſa hæcce Mea & *Oratio* & *Appendix* veſtrô confoderetur *obeliſcô*, is ni foret *piſtillô retuſior*. Et cùm aliundè, *Vobis plurimis*, rerum omnium ſit curta ſupellex, Vobis & gladius brevior eſt, (*& aliundè plumbeus*) Mecum ut aliter quàm *Umbratiles* ſitis digladiaturi; uti Vos & iſtud Doctores decet *Umbraticos*. Vos quidem *Zoïlos*, & *Ariſtarchos* vocito, nihil tamen minùs eſtis. Illi quippe *Gigantes* ſunt, & *Atlantes*, Viros inter Literatos; At ſi quis Vos cum ipſis componat vel *Pygmæi*, vel *Myrmidones* eſtis, qui Veſtris, *è Pharô*, fanaticis thyrſis pollices illorum vix metiremini. Neminem enim Veſtrûm, (*quæ mea eſt infelicitas*,) parem novi, vel uni Orationis periodo ſuis complendæ numeris; Quicquid namque *graphio* ſcribitis, id omne *graphicum* eſt; ſive aliter, peccatis ſcatet enormibus in Grammaticam, in Rhetoricam, & in Logicam; Imo, *quod vitiorum omnium fæx eſt*, ipſam in Artem, quam unice profitemini. Sed id rurſum, Vos Doctores decet umbraticolas, & *graphicos*, ſeu *ad unguem factos*, quique plus ſaginæ, quam animo tribuitis. Si quid ergo bonæ frugis Vobis Exſcriptoribus excidit, id à Marte Veſtro penitus alienum eſt, totumque Centonibus aſcribendum venit, quos tam pingui contexitis Minerva, Veſtræ ruditatis peritos ut pudeat. Credite mihi, vultis ſapidi Scriptores audire, *initium* diſcite *ſapientiæ*, *timorem Dei*; *Ipſum* deinceps diſcite *ſapere*, nam *Scribendi recte*, Sapere *eſt & principium & fons*. Criminoſis porro vultis fidem dictis, excuſſam à Me *Pancreatis* hiſtoriam intimius ſcrutari ſi nec damno, nec probro duxeritis, nullam in ea vel *ſalis micam* eſtis deprehenſuri; Interim illa nullius eſt veſtri vel lixæ, vel ſemilixæ; Sed unius veſtris è Primipilis. Verum, *nemo dat*, *quod non habet*. Qui

igitur insulsus sua conditurus est? Id tamen oportuit, nam *rerum inops*, *canoras* debuisset Nobis occinisse *nugas*. Est tamen quòd *gaudeatis in sinu*, nugas illas ab insulso vestro tam insulsas, Arcadicis auriculis usque adeo acceptas esse, passim venales ut prostent. Immo, leprosæ vestræ Medicinæ sequaces alium, *vestris à nugis*, *atque fabulis*, Heliconem non agnoscunt, sed totis in illum animis feruntur gregatim: Et exinde, alio nusquam deflectunt, quam vicinum ad Caballi fontem, cujus aquis & labra si proluunt caballina, & theses si rigant mimicas, *clariores* à vobis ipso *Clario* perhibentur.

Sed fidelis Phœbeius Augur, mihi dixit in aurem, nec ipsum *Caballi fontem*; nec ipsos fonte prolutos; nec rivulos ab eo deductos; nec arva eodem irrigua, ætatem latura.

Nunc quidem, *fateor*, lymphaticam scriptionem illam novitas commendat, quæ plures & fascinat, & lymphatos abripit: Sed brevi, *novitatis amissa gratia*, putidissima fiet, nullâ quippe vel rerum, vel styli ubertate concisa vel *Hippocratea*, vel *Thucydidea*, æternitati consecratur; Verum, *Annalibus Volusi*, & *charta cacata* vilior est omnis.

Nihil autem est miri Medicinæ studiosos, judicio nondum subacto, & in turpissima Literarum, & Artis suæ, versantes ignorantia vel *Morsimi versus*, suas ad Theses, *exscribere*. Sed deflere est profecto *Literas* & *Medicinam* ita intercidisse, nec ullam illarum, [ab eruditissimi Collegæ mei, Literatoris summi, *Theodori Ryckii*, Oratione votiva atque hortativa] sperandam esse, *Medicam saltem*, Regenerationem, quamdiu scilicet, spurcissimis ex illis Artis Medicæ lacunis; non vero limpidissimis è Græcorum atque Romanorum fontibus haustūri sunt. Apud istos quippe lacunosos, squalentes, atque fœtidos, Artem suam nullam, sed psittacorum duntaxat inconcinnam & agrestem garrulitatem condiscunt. Fonteis autem nobiles si viderent, *illimes* illos essent, atque largiter *Medicatos*, deprehensuri; & ex illis vivacibus, atque largifluis, præter Artis suæ saluberrima præcepta, lepórum etiam

etiam affatim haurirent, quibus animos & nubilos ſerenarent, & demiſſos erigerent, & marcidos lactarent, & avidos explerent, & ſegnes provocarent, & trepidos confirmarent, & altos deprimerent, & minaces frangerent, & infeſtos conciliarent, & alienatos reducerent, & ſuſpicaces perſtringerent, & commotos tranquillarent, & petulcos comprimerent, & acerbos lenirent, & agreſtes excolerent, & refractarios flecterent, & feroces cicurarent, & ferreos mollirent, uno denique verbo, motus animorum tenerent in ſua poteſtate, pravos ſcilicet emendarent, & contumaciſſimos ipſos verſarent in omnes partes, atque ſic vel moroſiſſimos Ægrotantes ad ſalubre conſilium amplectendum impellerent.

Sed rudibus illis, atque loquacibus, Juvenculis, *qui Minervæ docendæ pares ſeſe fingunt*, id unum animitus exopto, ut, *vel Senes*, ad tantum ſcientiæ culmen perveniant, ad quantum ſeſe Doctoratu perveniſſe ſibi blandiuntur.

Verum, ſuas ad glandulas, *quas in deliciis habent*, ceu Sirenum ad Scopulos, obſtinatiori & obfirmatiori conſeneſcere malunt animi ſententia, quam, *ſeris ab annis uſu veniente*, ab adamata diduci Chimæra. Iſti quippe Narciſſi, *rivale nullo*, uruntur amore ſui, & quam vel veritatis umbram, vel imaginem ſui ſemel viderunt, pertinaces illam conſectantur. Imo, Metaphoram in ipſos alio ſi detorſerim, iſti αὐθάδεις *ſibi* non modo *canunt*, ſed &, læti vacuo ſeſſores in theatro, ſibi plaudunt; nec ullo vellent expulſum Elleboro morbum. Is enim mentis gratiſſimus error illos ita permulcet, Medicis ut Principibus & ipſo eloquentiæ Rege, in rerum Regina Roma, majores ſeſe prædicent: Æſculapio propterea nulli, vel Epidaurio, vel Romano; nulliſve & Muſis Atticis & Mercurialibus Gratiis ſacra facere dignantur; Sed pulmonei atque ſtolide tumentes ſeſe jam illis abundanter litaſſe ſuperbiunt: Hominum interim nemo, *nequidem delirus*, ſibi finget uſpiam vel Artis Apollineæ facultatem ullam penes ipſos eſſe; vel Suadelam ſuper ipſorum labiis habitare; Atque adeò nec mentes illorum ulla trepidatio ſubit fulminei Jovis, ob

alterum à se *Hippolytum* à mortuis excitatum: nec aliunde vereri est *Mortalium* ipsos fore *catenas*, à Diis in terram demissas, quibus sibi nostros illigent animos. Sed hac in re, suis consultum rebus autumabunt; invicem quippe sibi gratulabuntur nos ad sese nusquam alligari: Satius enim ducunt sui juris, & suæ spontis esse, quò huc & illuc, nos citra, liberius cursitent, & quosvis in Arte medendi, dicendique claros canina allatrent invidia. Ipsorum interea parcerem invidiæ *acres* si forent *venatici*; sed *molossici* sunt *parasiti*, offa qui venalem animam habent, & cujus gratia præter irrisum, dicteria & colaphos, cinereas etiam ollas sibi in caput confringi paterentur. Nullus tamen vellem capita tam lepida confringi. Quod si rixosi duntaxat forent, abunde ipsis esset aures gestare laceras; sed quia mordaces sunt, & nemo nostrum, *Hyrcana* * *vesania*, censet optimam sese consecuturum sepulturam canibus si laniatur, consultius nobis erit, ipsos & invitos & ringentes ad *catenarios* reducere: Verum, nobile propter genus è *Molossia*, torque decorentur majori, & trabalibus innocui latrent torquati clavis. Tantos honores, tantumque *Torquati* cognomen, non equidem invidebo, mirabor magis. Vos interim audio mussitantes, O Glandulosi! Torquibus illis vestros vel fidiores servos atque vertagos arceri venatu, quo viros probos atque doctos, *spiritu vobiscum uno*, & prosequerentur & dilaniarent; ac proin, vos malle tantos vobis indivulsos adjungi comites, ut noxam noceatis & Bonis & Eruditis communem. Id igitur testibus auritis à decem accepi, vos vafros atque technicos restiones technam atque restim excogitasse, *qua datur nequior nulla*, internecionem scilicet in *Græciam*, atque *Latium*, estis machinati: Vultis enim, *vulpecularum adinstar*, resti ad caudam

* Hircani quippe, *Tullio teste*, canes pro sua quisque facultate parant, à quibus lanientur, eamque optimam illi censent esse sepulturam.

dam conſtringi, intermedia pingui ardente facula, quo ſegetes *Aſianas*, atque *Romanas*, Literas nimirum *Græcas*, atque *Latinas*, veſtris feralibus tædis incendatis: vos ſiquidem ad noxam, Literis & Literatoribus inferendam, *cera jam cohærere eadem* nemo non novit; *indoctis* quippe *nihil eſt iniquius*.

Veſtram inſuper conſcientiam teſtor, an non animos geratis feriis à ſtudiis alienos, & an ulla conſulatis unquam Veterum Oracula, niſi forte Delphicum veſtrum, *quod vobis omni exceptione majus eſt*: ſed doloſum illud & fallax jam pridem deprehenſum, atque carbone Leoniceni notatum. *Delphicos* autem *Tripodas* ubi conſuluiſtis ad *Druidas* quandoque & ad *Faunos* aditis: Ego vero, qui *Faunos* & ludibrioſos, & fatuos jam olim comperi, illos omnes miſſos facio. Ad illos ſaltem *Sylveſtres*, atque *Sylvanos*, ceu *fatuellos*; dictiſque *fatuis* ludificantes, *haud ſecus ac Ulyſſes adverſus Sirenum cantilenas*, aures mihi oblino cera, quo ſyncerior ab ipſis deflectam, aure nulla ipſorum *ludibriis* faſcinata; atque ita ſenſibus integris memet *ſapientiſſimos* ad Scriptores referam, quorum numero pauci veſtrum aſcribendi venient, niſi vel *Æthiopes* fuſcedinem, vel *Leopardi* maculas depoſuerint.

Sed *pilum lupos mutare*, non vero *mentem*, certo noſtis. Nihil itaque *ſanioris mentis* ſperare à vobis eſt; *vulpes* enim *ſemper vulpes*; uti *ſimia ſemper ſimia*; & quam *ſalivam* veſtris cum Faunis ludificabilem atque ludicram imbibiſtis, ad ultimam & veſtri pancreatici guttulam ſucci, & turbinatæ motionem glandulæ veſtræ, conſervaturi eſtis. Sed rictus ſaltem illos cordis veſtri ringentis indices, tenuiſſe oportuit, veſter ubi Rector publice nuper orabam. Verum, redundantia cordis ſcurrili dicacitate ora veſtra idcirco diduxit, quod necdum *Libitinæ trophæis* annumerer; nec vobis fuerit integrum me de ſuggeſtu, *una cum clepſammate meo* deturbare; id enim vobis uſque adeo grave fuit & oneroſum, ut millies intra horam, Danaidum dolio rimoſius illud volueritis. Magnatum porro præſens auctoritas, meique Rectoris

καὶ τε μεγαλοπρέπεια *, *καὶ μεγαλοψυχία* vos *μικροπρεπεῖς τε καὶ μικροψύχους* à propudioſo facinore deterruit. Sicut enim illiberales, ita & puſillanimes eſtis, quod vos profecto decet viros *ſervos*, atque *cervinos*, ſanguine carentes, & *ad frondium crepitus lepore meticuloſiores.*

Veſtram interea multiplicem miremini Metamorphωſin: Vix enim ullum eſt animal, cujus vitia medullitus non imbiberitis: fuiſtis modo *vertagi*, *moloſſique*; modo *leopardi*; modo *lupi*; modo *ſimiæ*; modo *cervi*, modo *lepores*. Hactenus ergo nihil inter vos atque inter quadrupedes intereſt. Sed quia Jupiter vos in deliciis habet, meliori ſorte vos judicat condignos. Nulli igitur vereamini in Cypriorum, à Veneris dominatu deficientium, incurrere fata; (*illius ſiquidem Deæ ſacra colitis*, & *noſtros duntaxat in ſanctioris Medicinæ Parentes rebellatis*,) Jupiter namque feret nequaquam *grandia* veſtra *in torvos transformari membra juvencos*; Sic enim & fœnum in cornu gereretis, & *Quadrupedante putrem ſonitu quateretis ungula fontem*, Caballinum ſcilicet veſtrum p. 282. & 288 putidiſſimum. At veſter *Juvans Pater*, vos, hiſce terrenis affixos, in cœlum rapere decrevit. Nullus itaque veſtram rurſus *ruſticam turbam* percellat metus Lyciorum infortunii, *ſuæ ruſticitatis ergo*, converſorum in ranas: *pulſo* tamen *pudore*, *turpes litibus exercetis linguas*, & veſtra in me *dilatant patulos convicia rictus*, ac *limoſo* inſuper *ſalitis in gurgite* pancreatico, & aliud denique nihil, quam *glandulas coaxatis.*

Sed ſic vobis necdum, *ex Jovis decreto*, craſſum hunc aëra veſtro liceret perrumpere volatu. Quid ergo de vobis fiet? An è quadrupedibus *quadruplatores?* & *quadruplatoribus* Aſcalaphi pœnam Proſerpina vobis eſt inflictura, & *Sparſo capite Phlegethontide lympha*, vos *In roſtrum*, & *plumas*, & *grandia lumina vertet*, ut veſtrûm quiſque, *fœda fiat volucris venturi nuncia luctûs*, *Igna-*

* Vid. infra ad calcem.

Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. Sed quanquam humano generi *male* ſitis *ominoſi*, & veſter ad ægros ingreſſus, nihil niſi luctus & funera ſpargat, *Metamorphωſin* tamen, vobis dignam, nondum eſtis nacti. An igitur ob Apollinis Sacra, quæ profanatis, ab ipſo, (*non autem à Baccho intimæ vobis admiſſionis*,) Mineidum punitione, Orgia Bacchi contemnentium, in aves tranſmutandi venitis, quæ *Sero trahunt à veſpere nomen?* Verum, more licet illarum largam & honoratam (*Hippocratis*) lucem & refugiatis, & floccipendatis, vobis tamen tenebrionibus Metamorphωſis congruit nondum. Væ tibi, *Drelincurtî*, quid *gaudia noſtra moraris?* Noſtra ſiquidem univerſa glanduloſorum turba ſeſe publicam in lætitiam jampridem effundere geſtit, illius ego ſpei, qua nos ipſe foviſti, de *Jovis* conſilio noſmetipſos in cœlum rapturi. An igitur, cum tot moras nobis injeceris, totque nos ambagibus ſuſpenſos, & incertos tenueris obſcura ſpe, & cæca expectatione pendentes; Et cum aliunde multiformes nobis Deorum in criminoſos animadverſiones narraveris, quibus hominum expulſa forma in fœdum genus alitum converſi ſunt, metus aliqualis noſtros non eſt ſubiturus animos, ne tuæ captioſæ ſint ambages illæ, quibus nos innectis; neve tam læva ſit tibi mens in nos, homines nuſquam lævos, ut ſiniſtre de nobis ſentias *Iovem* quidem nos in cœlum, id eſt, viam in æthercam; ſed ætherea via nuſquam in Aſtra ſublaturum. Id tamen ex æquo fieri oportuit nobis *Orioni* comparibus; *Trium* quidem *Deorum urina* prognati non ſumus, *id* enim *optaſſe mortale non eſt*; ſed Triumviralis Humor, jam olim *menſes ante decem* non ab *incelebri Hyreo*, ſed ab *inclyto le Vaſſeur* alte † defoſſus *genti noſtræ cunabula* dedit; *ferarum* deinceps *genus omne*, præcordia exedens humana, arte doma-

† Et tam alte profecto ut ſit reſurrecturus nunquam; atque adeo ironica eſt ſequela, is enim Ludovicus Le Vaſſeur * *gentis noſtræ jugula fervit.*

mamus *Centauri Chironis.* Confequens eft ergo ut *meriti præmia habeamus*, & nos *addat Latona nitentibus Aftris.* Sed quia meritis fuus non femper conftat honos, & tu *Drelincurti*, qui nofter cum Jove, *nobis benevole*, internuncius es; nobis nihilofecius inimicos videris gerere vultus, novus nunc corda noftra percellit metus, ne dum toties ceu garrulos, atque fuperbos apud Jovem, ejufque filias nos traducis, fortem experiamur probrofam, & qui nunc *vulgi* fumus *laudes indocti*, quod *vana dulcedine* glandularum *fallere non definimus*, vertamur in *nemorum convicia Picas.*

Et revera, nifi noftris & affentatiunculis, & detrectatione alienæ fcientiæ rudis vulgi famam aucuparemur, talem Metamorphωfin candidi & recto pectore, novem fororum, nobis nufquam, uti Pieridibus iratarum, fed benevolarum, luculentum teftimonium effe profiteremur. Nos enim, *abfit gloriatio dictis*, conformatione tanta condignos reputamus. A nobis namque alienum eft nihil, quod Mufas ab illa mente, atque confilio deducat. Jam etenim *cœlum digito attingimus*, & quia *bombyces* fumus *angulares*, & *viri bombylii*, qui *projicimus ampullas*, *vendibilibus* glandulis noftris totus jam refonat æther; & *fufpenfa hedera nihil* ipfis *opus*, gravem enim ad illarum, (*ubique nunc fœtentium*,) odorem convolant undique *corvi*: atque adeo *cornicari* nobis nufquam incumbit Musarum aves ut famigeremur.

Sed amabo, animum advortite quæ loquimini, ne veftri malus amor vos abripiat transverfos. Hactenus enim Jovis renuncius ego, Numinis quidem confilium univerfe vobis aperui, de veftro in cœlum raptu; & meum fermonem illum vobis ludificabilem effe, *ut eftis nafuti*, jam pridem fubolfeciftis; eftis namque odorati me nec Sidereum, nec Empyrium, fed Expanfum illud, quod alites pervolitant, intelligere. Vobis igitur clare atque diftincte renunciaturus fum, nulla nullum, *ter novies*, *ambage verborum obfcurum carmen Magico demurmurans ore*; ftatutum effe atque decretum à Jove vos hifce terrenis affixos in volucres effe vertendos, & in *avi-*

avicularum cœlum evehendos. Sed etſi gloriati modo ſitis *cœlum* vos *attigiſſe digito*, *rem* tamen *ipſam* veſtrum nemo *tetigit acu.*

Quid ergo tandem, poſt tot ludificationes, de nobis fiet? Avetis ſcire, *quantum perſpicio*, admodum anxii atque ſoliciti. Nolim igitur vel animos expectatione, vel vos adunco naſo, ſuſpendere. En itaque veſtram à Jove ſententiam, *Perſarum & Medorum decretis firmiorem*, ſancitum ſcilicet eſſe, & apud Superos ratum, vos omnes & ſingulos, qui *Drelincurtium* conviciis urſiſtis, atque adeo, qui glandulofis Doctoribus *exitium cacaſtis*, TURDORUM naturam induturos.

Quamvis autem voluntas Superûm ſumma, ſummum ſit Jus, nec eorum ſit ullius conſilii ſui rationem dare, lubens tamen tantæ ſententiæ rationem ſubjiciam, quo vobis planum fiat, modo & ratione omnia facta.

Quid enim primum, vos decet magis, quam *turdos* eſſe. Tarditatem ingenii nihil culpo; culpent alii; ſed veſtram in morbis cunctationem quis ferat? *Occaſiones* enim, *curationum animæ ſunt*: At ubi præceps eſt illa, ac etiam calva, ceſſatores interim eſtis, & *cunctando perditis ægrum.* In Arte ſiquidem noſtra, ſicut in bello, *bis peccare non licet*: nam procraſtinatio, quæ aliis artibus ſimpliciter eſt damnoſa, urgentiſſimis ægrorum in rebus eſt peremptoria. Vos igitur vel Lentulos prius, vel Fabii Maximi filios natu majores & *Tardos*, merito Jupiter permutavit in TURDOS.

Eſt, quod dictis & factis pondus addam. Ingenio non ſolum tardos, ſed & auribus, turdis tardiores, ac ſurdiores vos Jupiter vidit. Veſtris enim ægris, *effræni lingua*, non ſolum *morbus alter* eſtis, ſed & paſſim uſque adeo loquaces, ut nuſquam auſcultetis quid viciſſim alii dicant. Vos igitur loquaciſſimos, & turdis ſurdiores, veros in turdos tranſformavit Jupiter.

Plura vultis? *Turdi* non unice *tardi* atque *ſurdi*, ſed & *bardi* ſunt, ac retibus ſubdolis faciles irretiuntur; Sic vos, uno decepti, non Oraculo, ſed aucupio Delphico, craſſo-

rum more turdorum, *deciditis in casses præda petita suos.* Ejus itaque aucupio, & quidem auribus vestris nusquam, sed oculis facto, (*nam uti surdi estis, ita & ille verborum est aucupio nullo*) quoniam estis pellecti, vos idcirco Jupiter in turdos oculis delusos immutavit.

Vos deinceps ex Turdorum natura Jupiter si fingit, en vos ad ipsorum naturam unice viventes. Primum enim, non nisi lumbricis, muscisque victitant: Sic vos plumosi, & chartacei Doctores nihil nisi insecta, & vilissima quæque schidia, atque schedia, hoc est libellos famosos, & nænias næniarum, ac Æoli demum, Erebique schedulas avidissimi voratis.

Vestras autem plumas, atque plumosam indolem antequam haberem perspectas, vos & lauri, atque lentisci baccas deligere mihi finxeram. Qui enim aliter mihi in animum induxissem, ipsas Musarum aves vel in laureta non volitare, vel in vireta lentiscifera non devolare, vel in ipsum Parnassum non evolare. Sed, *uti nunc certe scio*, tantos non audetis *tentare volatus*, nec *præpetibus pennis* tantum *æthera secare*; Verum, latebrarum, foraminum, & cavorum estis amantes, quo vestra exinde proliciatis Insecta. Unice igitur apud me estis in posterum audituri *Insectivori*, nec vos uspiam vocitaturus sum ὀψοφάγους, si quid enim aliud ab insectis rostro legitis, glandes sunt stercoreæ, atque sic graves etiam estis καὶ τε βαλανηφάγοι, καὶ τε σκατοφάγοι; Vobis idcirco plaudo *Æsculapii* gravi condecoratis *epitheto*.

Alias profecto, *missis illis stercorosis*, ad *vos*, nunc *turdos*, τὸ κιχλίζειν *delicatius vivere*, perinde attinet, ac ad *vos* eosdem, *ungula nuper* *. *solidos*, τὸ λακτίζειν *calcitare*, attinebat. Quid vos itaque, γνησίους τὰς κίχλας, *genuinos* jam *turdos* ab ullo absterreat κιχλισμῷ *delicatiore victu* haud satis perspicio? Athenis quippe nulli vivitis, strictior ubi disciplina τὸ κιχλίζειν.

* Pag. 286.

ξειν κωλύει, hoc eſt, *gulæ vetat indulgere lautiori.* Sed mihi exciderat, veſtram ante Metamorphωſin palato vos fuiſſe * ſurdo & ad *Sybariticas menſas*, & ad *ciborum mangonia*, vel ex *Archeſtrati* regulis, vel ex *Apicii* palato permiſta : atque adeo mens illa me ſubiit, priſtinam vos penitus nondum exuiſſe naturam..

Verum, quo feror, qui τὸ κιχλίζειν vobis detraham? Me dicti pœnitet ac pudet, ac vocem, reverti licet neſciam, revocabo ac remandam; Vos ſiquidem comperi noviſſime κιχλίζοντας *immodeſte ridentes*, & cachinno diſtortos, ſeria dum habebatur Orario, quæ vos trudebat in tumulum.

En & alia veſtra cum turdis indoles. Inquilini atque *feri* vivaces; advenæ atque *domeſtici* morbidi ſunt, nec ullo *turdario* aut cicurantur, aut ſaneſcunt. Sic vos, *in arborum* quidem *cacuminibus* turdorum more nequaquam foti & excluſi, ſed *in navium ſentinis* nati & educati, aëris eſtis impatientes cum *Politici*, tum imprimis *Aulici*; Et id *feros* veſtros *in navibus natales ſapit.* Prudentes idcirco vel veſtra jacetis in ſentina, vel veſtris cæſpitibus incubatis, aura cæli gratioſi nulla vel afflati, vel unquam afflandi. Et niſi vos *turdos* eſſe compertum haberem, cochleas, (*quarum vitam vivitis, domi ſemper latitantes,*) vos eſſe putarem: Sed quia *turdorum* eſtis induti natura, de *Pinu* volatis *Arcadica* in *Bœoticam*; & de *Bœotica* in *Arcadicam*: ſtrictior etenim *ſinus* eſt *Corinthiacus*, qui *Bœotiam* ab *Arcadia* diſterminat, quam ut cœli veſtri temperiem variet ullus.

Mentio porro nidorum, *recens injecta*, memoriam mihi refricat *luti contigui*, quo ſuos turdi nidos *contextim* ita conſtruunt, ut νεοττειῶν ὁρμαθὸς *ſeries* & *catena nidorum* eſſe videantur. Et quis cordatiorum neſcit *lutum* vos Medicinæ atque *fæces*, veſtros ad nidos, in altiſſimas deponere *Pinus*, copula inter vos tanta, ut, vel veſtram ante Metamorphωſin *cera*

* Pag. 279.

cera * malefica *cohæſeritis* eadem, *cera* & *laudati* pariter eadem, ſicuti nunc *imis* radendi *ceris* & iiſdem.

Verum enimvero, an non injurioſus forem in vos, ſi *turdorum* vitia veſtra detexi; ipſorum, veſtrumque virtutes nullam protraherem in lucem. O utinam ergo, vel aliquod Numen me afflaret, vel *Pierius* ſaltem *mentis incenderet ardor*, quo veſtram primum ſolertiam in Archididaſcali Delphici vocibus imitandis carmine celebrem, & quidem Heroïco, Quicquid enim *Oſcè* & *Volſcè*, quia *Latinè* neſcit, de *pancreate*, & de *conario* fabulatus eſt, id ipſum *trutilatis*, vel *recantatis*. Qua certe recinendi peritia veſtra *turdum* longe ſuperatis, qui Cæſaris apud Agrippinam, hominum ſermonibus tam fidelis reſonuit, illius ut memoriam nulla ſit temporum edacitas exeſura. Jure igitur maximo, O Doctorum *garrula* & *reſonabilis Echo*,

Semper honos, nomenque tuum, laudéſque manebunt!

En & veſtras laudes alias ſolidiores multo; ſicuti namque *obeſo*

Nil melius turdo,

Ita profecto, quid vobis *Doctoribus* & *obeſis*, & *obeſæ naris* melius eſt? *Pinguis* etenim veſter *aqualiculus* extans propenſo ſeſquipedê, *ſenſum tenuem non gignit*; ac exinde, præ bonitate toti nunc ſimplices eſtis, & innoxii, qui modo fuiſtis corde duplices, atque malefici.

En veſtram rurſus ſolidam & gloriam: eſt ſiquidèm

Inter aves turdus, ſi quid, me Judice certum
Gloria prima:

Ita mehercle, veſtras eſtis concolores inter aves, *gloria prima*. Pompeji † tamen ſine vobis vivunt: Imo idcirco vivunt,

* Pag. 285.

† En Me Oedipum ad illud ænigma, *Pompejo* ægro Medici *turdos* præſcripſerunt, & cum nùſquam, *niſi apud Lucullum*, eſſent reperiundi, à *Lucullo* interim peti noluit *Pompeius*, regerens, *An* igitur

vunt, quod vobis *turdis* & *tardis* ſint uſi nunquam.

Verum, transformationum ſatias me tenet; nec tot illarum ullum induxiſſem animum, ni vos naſutos, *me præſente*, tam turpiter denaſaſſet ille Naſo. Alias quippe, dum vos, ceu tot Apollines ſuſpicio, mentem meam id unice ſubiiſſet, Appollinis vos more ultroneas tot ſubiiſſe formas. Nullus enim adducar ut credam dilectam vos ſobolem Jovis, quibus eſt *herbarum ſubjecta potentia*, veſtro vos nequiviſſe Moly, *Mercurii potiore*, tot ab illis aſſerere Metamorphoſibus. Sed nunc tantæ veſtræ & Majeſtatis, & Potentiæ detrimento exploratum eſt mihi, formas tot illas, invitas eſſe, nec *ullis medicabiles herbis*; *nec prodeſſe Domino quæ proſunt omnibus artes.* Supremis interim votis priſtina veſtra, ſplendidaque Glanduloſorum Apollinum exoptanda forma. Sic enim glandularum ritu conglobati, fœdiſſimum ludibrium illud, quo nunc vos proculcant, virtute fortiori à vobis amoliremini. Sed tot diſſimiles formæ, quas ſubiiſtis, *non conveniunt glomeramen in unum.* Vobis itaque, propria virtute caſſis, maxime ſum auctor, ne vos pudeat tantis veſtris in anguſtiis, ad Circen deflexiſſe? ſicut enim ſuis illa carminibus ſocios Ulyſſis in ſues convertit, ita certe, negotio nullo, vos, origine Bœotos, priſtinam ad Glanduloſorum naturam revocaret. Et cum aliunde notum ſit ſuem Bœoticam glandibus & cœno in lepram incurrere, *citra carmen*; quidni pariter, vel abſque Circes incantamentis, glandulæ veſtræ cœnoſæ mala ſcabie vos inquinent? Quo tamen citius veſtrûm alii ſeſe aliis affricent, en dignabitur Circe ſuam vobis oggerere *mixturam*; vel *ſummos tangere virga capillos*, & confeſtim *ſetis horridi*, *totoque in terram procumbente vultu*, *pro verbis*, nil niſi rau-

tur *abſque Luculli luxu Pompeius non viveret?* Secundum porro periodi membrum per ſe patet. Ad extremos ſiquidem exitus non *una* ſemper *truculentia morbi* ſufficit, ſed & *Medici imperitiam* accedere oportet, quo citius conficiatur æger.

raucum murmur edetis. Et tanta profecto Metamorphωſi vos adjutum iri totus confido; illa quippe lepra veſtra potiores nullæ vobis ſuppetent artes, quibus hæc ad mea ſpicula ſtupeatis.

Vereor interea ne *Menelai* criminationem incurrerim, & *Conſultor factus ſim invocatus.* Quid namque vobis expeditius eſt, quam regeſſiſſe mihi, Quid te & ficti vultus amico, & conſultore doloſo, egemus? An non noſtris ab incunabulis corio ſumus *elephantino circumtecti?* Noſtra igitur elephantiaſis iſthæc nobis eſt abunde, nec lepra nobis opus eſt quæſita atque precaria, quo dentatam tuam ad chartam ſenſum deponamus omnem? Hoc unum dolemus duntaxat, *dolore ſi modo tangimur ullo*, elephantis corio nos primitus obductos, elephantina interim, jam olim egêre promuſcide. Id unum à ſe *Prometheus* ſi ſineret exorari, ſperaremus omnino nos fore tandem πανολβίους *omni ex parte beatos*, uti nunc ſumus πανόλεθροι, *omni ex parte pinus in morem ſucciſi*: Tanti quippe beneficii ſpes decolavit omnis, & tuis aliunde telis, ac bifrontis etiam *Leoniceni Jani*, tam alte confoſſi jacemus, res ut noſtra jam rediierit ad Triarios, & nos *ad reſtim*, *drachma emendam.*

En vos igitur ſpe caſſos, & ad ſummam deſperationem adductos. Sed illiberale foret in vos & jacentes & calamitoſos inſultaſſe. Generoſi pectoris eſt, vobis ægris & deploratis ægreſcere, viceſque veſtras dolentius deflere. At ubi fata veſtra & gravius & diutius, quam ulla mater unicum filium eluxero, ſi quis proditor *cujus anima glandularum limo atque fæcibus ſit profundior immerſa*, revocatis animis, me ſuffodere vel ſomniet, is *modo non ſit diobolaris*, *vel de lapide emptus*, virum me ſentiet, & qui nunc miſeris vobis nullus inſulto, tunc inſiliam, *Gallorum enim eſt inſilire*; Meum igitur erit, qui totus ſanguine Gallico, *vel* ad ſummas digitorum clauſulas, perfundor, gigantis illius pulmonei, atque ſtolide tumentis, retundere ſupercilium. Sed ſi de Vobis, *jam oppreſſis*, ne unus quidem Gigas, ira mea dignus, reſurgat,

at-

atque resiliat, tunc hostilem illum, quem, *hacce sortis vestræ commiseratione*, animum deposui, benevolum vobis perpetim, atque, beneficium estis experturi. Sicut ergo generosus profiteor, nullum me de vobis blateronem, (*mihi licet magis obstrepat*, *quam Ulyssi Thersites*) lethali contusurum pugno; ita profecto, si qua virtus apud vos fuit unquam, vestrum erit accepti hujusce beneficii memorem animum in me præstare; meamque fidelitatem illam; dum apud vos Libellionis sustinui partes, suo remetiri pretio. Fidus quippe vestrum Polyantheam vobis ad verbum expressi, quo fidelitate tanta vestram gratiam aucuparer.

Si quid porro vel in vos durius, vel de me, *fastosi Maximi more*, superbius dictum sit, id universum, vestri in Polyantheæ caput recidat. Is enim, autographo suo tot de vobis vituperationes, sed tot insimul de me gloriationes includit. Illo igitur nomine, tantum abest ut apud vos, *rerum æstimatores æquissimos*, culpandus veniam, ut ediverso laudibus sim laudandus tergeminis ob fidele scilicet hocce meum Apographum. Fidus enim Exscriptor nec sua laude, nec sua mercede fraudandus est unquam. Vestra ergo, & prœconia, & præmia, spe devoro. Nihil siquidem causæ subest cur illa mihi largiter non tribuatis; jam quippe Judices in me sedetis inculpandi & affectuum expertes, vestram namque non modo bilem aterrimam, sed & pancreatis acorem omnem, meram æruginem, & purum putumque virus, in me, *de sugestu dicentem*, effudistis. Ab illis itaque synceri meritissima mihi, ex equo & bono estis decreturi. Etenim fermenti veteris vel hilum si restitit, illud omne profecto & mandragora vestra & opio vestro ita repressistis, ut vestrûm nemo totus nunc in fermento jaceat. Dum vos in syncerissimum candorem illum ita repurgatos contemplor, tota mihi præ gaudio præcordia saliunt, malignitate nempe nulla, nullove livore vos impeditum iri, ne palmas mihi bene multas, è vestra palmifera Pharo decerpatis, quo manus meas alteram, atque alteram exornetis, quibus hosce vobis, raptim qui-

quidem, sed fideliter, plenis è Polyanthea calathis, flosculos legi. Rem tantulam eo confidentius à vobis expecto, quod eo in me animo vel maligno, vel invido nequaquam sitis, quo *Sochares* olim in *Miltiadem* erat de Persis victorem, coronamque petentem oleagineam, sibi negatam. Vestras itaque palmas animo dum percipio, ad hæc interim exultetis Floralia vestra, & hosce Polyantheæ flores sagacius odoremini quam alias, nunc enim estis emunctissimæ naris, & vos in deliciis Flora habet. Vestrarum aliunde palmarum gratia nusquam apud me senescet, sed æternum vigebit, & ad mutua vobis officia, *ad aras usque præstanda*, me perpetim & acriter est instigatura.

Meas porro & *jactantiam*, & *pugnantes* de vobis *sententias* feratis supplex rogo. Id utrumque, *coctu licet durum*, efficiam ut concoquatis. Primum quod attinet, immodicum proprii jactatorem honoris me oportuit, quoniam olim, dum eratis ἀκέφαλοι, *sine capite*, & *auribus* nihilominus *Bœoticis* largiter instructi, infensos mihi gerebatis animos, ac idcirco turpem ac vitiosum Exscriptorem Polyantheæ rugosa sanna eratis me cavillati; & isthæc *sanna* vestra, atque *cavillatio*, me invitum ad magnifica mei ipsius præconia compulerat. Nunc vero, multiplex illa forma, quam usque adeo variam atque variam subiistis, vos alios plane finxit, amicissimos nempe mei, ac meorum etiam fidelium Apographorum æstimatores æquos, atque graves; me proinde jactare desino, & ex animi submissione, quemque vestrûm me præcellentiorem existimo. Cæterum, pugnantia tot exscripsi, non imprudens quidem, ceu tot illis secum contradictionem invehentibus patentissimum vobis præberem confodiendum latus. Istud certe meum infortunium, ardens ille meus in vos zelus declinare nequivit, quo etenim paratior, *vestrum ad nutum*, vobis Polyantheæ festinatum cederem Apographum, volante non solum calamo, sed & ambabus illum descripsi manibus; atque sic *dexterâ* excerpta, vobis *dextra* sunt & bene ominosa; *sinistrâ* vero transcripta, vobis & *sinistra* sunt, ac etiam male ominosa.

Ex-

Exinde eſt ut fatum incurreritis in idem, in quod ego nuper, *eo duntaxat excepto*, quod læva *ſcripta*, læva & infelicia *maneant*; dextera vero, dextra atque felicia: At recens, cum de ſuggeſtu *lævum intonui*, felicitatem vobis portendi crediditis; *Læva* etenim *fulmina* mea vobis boni ominis fuere; quæ vero *dextera* ſum jaculatus, *vobis* tunc *lævis* mihi ſtantibus ex adverſo, mali ominis viſa ſunt; & iſthæc veſtræ mentis & corporis hallucinatio, & obliquitas, qua vobis datum eſt omnia mea dextra tranſmutare lævis, hujuſce mei vobiſcum eſt teterrima belli cauſa. Sed illud componamus oportet, mortales inimicitias, ſempiternas autem amicitias ut habeamus. Et reapſe, totius veſtræ hoſtilitatis in me ne hilum quidem ſupereſt; Verba namque volant, atque adeo, levia veſtra in me injurioſa verba, leves evolarunt in auras, nullo ſui ſtigmate relicto. Sors deinde, quæ omnia verſat, me totum in vos ita convertit, ut ſolida veſtra velim ab amicitia pendere, & veſtris deinceps lateribus indivulſus adhærere.

Valete interim, *Pancraticè*, & veſtra *Pineta* Cedris Libani lætius ſurgant, & fruticentur æternum.

F I N I S.

LIMATULUM

atque

Politulum *Ordinis Elephantini* *

de DRELINCURTIANIS

LIBITINÆ TROPHÆIS JUDICIUM.

P*ossumus* [a] si *vellemus* nostram Polyantheam [b] copiare talium Orationum *mille* facere, qualium fecit *Gallus* [c] ille, & dice-

* Vid. pag. 294.

ΕʹΠΙʹΚΡΙΣΙΣ,

sive

Improbationis Improbatio.

a *Possetis* si *velletis* & flectere Superos, & Acheronta movere: sed utinam aliunde *possetis* nulli, quod nulli *velle* deberetis. Verum Hellespontiaco peculio estis opimiores, quam ut aligero Deo, atque Cypriæ Deæ, frequentes non litetis.

b Videsis notulas passim in Orat.

c *Gallum* revera me nostis intus & in cute, & natalibus illis totus glorior, totusque * superbio. Vos vero, *Sybaritas* nequaquam novi; Vestris tamen me finibus exterminatum *velletis si possetis*, quod *cantu meo* plures vestrum *excitem* † quandoque.

* Vid. p. 295.

† Ad illam alluditur *Sybariticam* mollitiem, qua *Gallos gallinaceos* ab urbe sua longe semoverunt, ne mulcibres somni delicias sibi suffurarentur.

dicere illud quod ille dixit, hic obivit cum tale morbo & hic obivit cum tale altero, & hic quoque obivit cum tale altero, & sic *millies* d, sed noluimus id facere, nam si faceremus illud, *puderemus* [1], uti *pudemus* [2] quod *Drelincurtius* ille fecerit illud, & quod ille nihil in Oratione tota *probavit* [3], & quod rationes nullas e nullæ

d Et *mille* possem ego, *Plautinis* * *ê verbis*, vestros facere panegyricos, hi nempe Doctores sunt *stulti*, & illi *stolidi*; & hi *fatui*, & illi *fungi*; & hi *bardi*, & illi *blenni*; & hi *buccones*, & illi *longe anteëunt omneis stultitia & moribus indoctis.*

[1] *Pudoris* tamen *decocti histriones* estis, nec vos vitia vestra pudent. Qui igitur *Polyantheam*, vel *totum*, descripsisse puderet?

[2] Affectus ingentis in me luculentum testimonium illud est, ac vestris condignum pectoribus Heroïcis: Heroïcum idcirco carmen meditor, mei in animi grati symbolum erga vos trucidatores mihi benevolos.

[3] Nihil me *probare* fateor ultro. Ecquid enim opus est ut *probem* quod apud omneis est in confesso; quodque præterea, cæcum vestrum de me judicium plus satis comprobat, vos scilicet esse vel fungos, & quidem venenatos; vel abominandas, atque cimicibus olidiores cantharidas. Literatos revera vos effertis; sed qui vos optime norunt, proletarios vos norunt, ipsoque *indoctiores Philonide.* Imo, mentem, *aïunt*, vos Abderiticam gerere; aut si cui vestrum sua mens constet adhuc, *Mysorum* illum *postremum* esse, nec *hilum sacri* habere, ac prorsus indignum esse, qui vel Hippocrati *matulam præstet*, vel *porcos* Galeni *pascat.* Verum, illi abunde est, famosis suis viros in honoratiores libellis tineas pascere: sive ut grandia nunc, & jam pridem probata, atque comperta de ipso, deque multis vestrûm aliis eloquar, vobis plus satis est, *eruditos inter nihil valere*, vulgus autem apud ineruditum atque profanum *Tragicos esse Reges*, *stellaresque Deos.* O Vos felices, terreos prius, & mole bruta compactos, nunc vero ἀποθέωσιν consecutos!

e Ecquam, *amabo*, indolis vestræ malignæ, qua, *Viros in Doctos*, plena conviciorum effunditis plaustra, rationem daturus essem? Id unum tamen asserere est, *mali corvi*, *mala vos esse ova*; &, vestras ad streperas maledictorum carrucas, perinde ac vel ad cicadarum, atque scarabæorum stridorem, obsurdescendum esse. Ecqua deinceps ratio vestræ foret illius adhibenda ruditatis, qua & doctos contemnitis omnes, & plures perimitis ægros, quam gula pereant; nisi quod eruditi viri inimicos capitaliores habeant nullos, quam idio-

* Bacchid: Act. IV. Sc. I. vers. 2.

nullæ rei reddiderit; & quod Orationem ſuam fecit cum *geſtis* [f] quæ non ſunt digni Rectoris Magnifici.

idiotas de trivio. Quod alta inſuper, Artis Medicæ ſapientia ſit *ſupra Vos*, atque adeo *nihil ad Vos*; Vel forte, quod altiorem ad illam Artis noſtræ *Sapientiam*, quæ Hippocrateos efficit ἰσοθέους, vos jam olim graſſatos eſſe vobiſcum ſtulte reputetis; nec ad illam graſſari ullis animi nervis contendatis. Vel demum, quod ignorantia ſit audaciæ nutrix, atque adeo vos & inſtiget de corio ut ludatis humano, ac experimenta per mortes agatis; & armet veneno, homines ut impune trucidetis, atque veſtris gibbera veneficiis compleantur cœmeteria.

f *Geſtus* meos à veſtris abludere meum eſt infortunium craſſum, quod ſcilicet mei natales vos extra *Cyclicos*, atque *Ludiones*, veſtram mihi inviderint *Hiſtrionicam.* o me infelicem tantis à *Mimis*, atque *Pantomimis*, tam alienum, quam qui alieniſſimus eſt!

F I N I S.

Honorem ſapientes poſſident, ſtolidos vero tollit ignominia. *Prov. cap.* III. *verſ.* 35.

Os ſtolidi contritioni eſt ei, & labia ejus, tendicula vitæ ejus. *Ibid.* XVIII. *verſ.* 7.

Mors & vita in poteſtate linguæ: prout *quiſque* amat uti eâ, comedet fructum ejus. *Ibid. verſ.* 21.

Sed ſi contunderes ſtultum in mortario, in medio molarum, piſtillo, non recederet ab eo ſtultitia ejus. *Prov.* XXVII. *verſ.* 22.

Etſi glanduloſorum ſtillares (alembico) *Pini glandulas numeroſas ne hilum quidem ſani emitterent.*

Totum *enim* ſpiritum ſuum protulêre ſtolidi.

Prov. XXIX. *verſ.* XI.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΙ

CARDIACI
CONTRA
VIPERINOS

Calumniatorum morsus.

Optatius est Nomen divitiis amplis; argento & auro gratia melior.

Prov. cap. XXII. vers. 1.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D.

FRIDERICI SPANHEMII, F.

S. S. Theol. in Acad. Batava Professoris Senioris, & Acad. p. t. Rectoris Magnifici.

Μωμεῖσθαι illi fere consueverunt quibus μιμεῖσθαι non datum. Cumprimis sustinent invidiæ plurimum, qui invidiæ fines, inaccessa reliquis eruditione, judicantur reliquisse. Subiit hoc quoque fatum, cum alias, tum novissime, CAROLUS DRELINCURTIUS, quem Principibus ævi nostri Medicis ipse levior adscribit. Nos equidem, quum pro Concione *Libitinæ Tropæa* nuper computaret, hæsimus, an non verius sibi alia erigeret inexhaustæ doctrinæ, & rarissimæ facundiæ. Enimvero, si res ipsas attendimus, unius DRELINCURTII fuit, intra eas angustias vel chartæ, vel temporis, ea congerere quæ lectionem diffusissimam πολυμάθειαν stupendam, ac capacissimam omnium mentem, ubique spirant: si Latina verba, incredibile dictu, ut singula in morborum fine fine, fatorumque expressissima imagine, rebus pondeant. Sacra vero seu præcepta, seu exempla quod attinet, quibus ut gemmis & unionibus totum Orationis contextum ornavit, non tam hic DRELINCURTIUM Medicum, quam DRELINCURTIOS Theologos, Patrem & Fratres, agnoscas. Tu, Lector, qualis esse debeat Medici Religio, in hujus pagina & vita contemplare. Trajecti ad Rhen. prid. Kal. Aug. Greg. Anno vulg. cIↃ IↃ CLXXX.

IN

IN

ORATIONEM

Viri Celeberrimi

CAROLI DRELINCURTII,

IN

Alma Batavorum Academia Medicinæ Professoris Primarii, quam habuit Magnifico Academici Rectoris munere defunctus.

Prisci candidus æstimator ævi,
Drelincurtius ecce, quo docente
Coi dogmata vindicata civis
Haurit Palladis atrium Batavæ:
Artem qui revocat diu sepultam.
Credas hæc senis orsa Pergameni:
Chironisque Machaonisque credas
Succo conspicuam manum salubri.
Nam quid, Zoile, rodis immerentem!
Qui quicquid veteris celêbre chartæ est,
Et Graiæ simul & simul Latinæ,
Præ te despicis arroganter uno;
Nec Coum legis improbasque civem.
Quin tecum decora orta litterarum,
Et tecum peritura gloriaris.
Jactas, Zoile, veriora veris:
Vindex sed Nemesis tibi timenda est,
Ne plus quam cupias ratum sit omen.
Nam tu putidulo protervus ore
Quam canis reverentiam magistris
Præstas, Zoile, mimicamque sannam,
Hac te posteritas remunerabit.

Vianæ ad Leccam, pridie Kal. Sextil. A. cIↄ Iↄc LXXX.

NICOLAUS HEINSIUS
DAN. F.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D. H. MARESII.

Excellentissime Vir,

Summopere mihi gratulor, quod mea tandem valuerint vota, inque Publicum eruditiſſima tua, cultiſſimaque prodierit Oratio. Quàm ægrè tulerim Sacris illis, (*ad quæ tam Urbanus Memet invitabas,*) haud aliter quam per emendicatas Amicorum aureis intereſſe, manet adhuc alta mihi mente repoſtum. Ab illis autem pergratum fuit reſcire tuam Orationem ad aurium mollitiem accommodatiſſimam fuiſſe, libratas periodos omneis; vocemque, *varios ad hiſtoriarum caſus*, inflexam; & totum denique corpus ea diſpenſatum arte, ut lugubris atque truculenta materia tua nihil omnino vel à voluptate, vel à venuſtate abſuerit. Verum, multiplex etſi fuerit Eruditio Tua, & Eloquii facilitas, & exornandis *Libitinæ Trophæis* lectiſſimos cum è Sacris, tum è Profanis Scriptoribus hauſtos eventus, metrica & numeroſa methodo in Ordinem digeſſeris; ac Oratio univerſa tua byſſo atque purpura veſtita ſit, nec-non auro atque gemmis interſtincta; & ſericis inſuper verbis, (*quibus Paryſatis Reges compellari voluit,*) referta; phraſi comptiſſima perpolita; ac fragrantiſſimis odoribus veluti perfuſa; & acumine præterea multo ſtipata; nihilque prorſus tui ad argumenti vel elucidationem, vel ornatum reticeat; *Invidia* tamen, (*quæ utinam ſpontaneo fato è vivis exiiſſet, & jam olim* Libitinæ Trophæis *adſcripta,*) ſuos, *qui puriſſima quævis*, Harpyarum adinſtar, *ſuo conſpurcarent afflatu*, buccinatores reperit ma-

ledicos. Hi namque, occaſione arrepta; quod alio ſub ſidere natus, *Gallus ſis Hercules*, cui de meliore luto Titan præcordia finxit, verboſam Orationem, infelici textura haud ſatis conſtrictam; exemplis plurimis inconditis ſuffertam; omni demum concluſione vacuam inclamarunt; uno verbo, & ut explicatius eloquar, totam Orationem averſa damnarunt facie. Tantum Invidia potuit ſuadere malorum, & eo uſque eloquentia conculcata, & eruditio malignis exoſa.

Si roges, è qua Secta invidi illi prognati? Forte ex illa, quæ ſupra modum *Vocalis*, multum luminis, multum acuminis oſtentat ambitioſe, Sectatores licet ſuos vento plerumque tumidos relinquat, monſtretque ingenioſo capiti, ſtolida & ferina membra quandoque ſubeſſe.

Si porro quæſiveris, quid præciſe ſolers malitia, & flexuoſus carpſerit livor? Quid Momi, (ἐπὶ μικρὸν βλέποντες, *quique ingentes animos anguſto in pectore verſant*) Cenſoria virgula caſtigârint, en Malignitatis obtentum, Quid noſtra refert, *inquiunt*, reſcire Mortem ævo ab omni genus depopulatam eſſe humanum, illumque jacêre per quem jacent omnes? Quis noſtrum ignorat, *Parcas* nemini *parcere*, nec mortem quemquam morari? Cui bono tam multa in id unum exempla congeſſiſſe? Paſſim enim apud Polyantheam, *alioſque triviales*, *manibus tritos indoctis*, occurrunt? Sed ô delirantes Zoili! Quibus quæſo potiori jure incumbebat de Morte diſſerere, & illius enarrare *Trophæa*, quam illis, quorum vehementer intereſt iſthæc circumcidere, & illam ad tempus à morboſis arcêre? Quodnam accommodatius, *Viro præſertim Medico*, *de Politicis nequaquam acturo*, thema fuit eligendum, quam id ipſum, quo, *mentem in Auditorum* nuperus revocabatur obitus tot Virorum de Academia bene meritorum; cui Tragicæ Scenæ Programma pridianum, *publicis affixum valvis*, tam opportune præluſerat? Placuit tamen diſtortis mentibus ſuas non *rationes*, ſed *delirationes* incruſtare, deblaterando, Te merâ uſum eſſe ταυτολογίᾳ, cum de

de *Taurorum Hecatombis* sermonem habuisti? Verum, ô cæca pectora! Non, Tu, Vir Doctissime, sed accuratissimi quique Scriptores, *tuúsque comprimis Galenus*, eandem qui phrasiologiam inculcant, in partem vocandi venirent? Quid futilius ergo, quidve insulsius?

Præterea, haud stolide minus, quam impudenter, impingunt Tibi, (*quod nequidem Te somniasse putem*) Pugnam ad Thrasymenum, in Asia commissam. Obloquutores interim illi *de Asia* te locutum esse, dum falso pertendunt, sese non ex Oriente, *Patria Magorum*; sed, vel ex Africa, *Monstrorum Regione*; vel verius, ex Arcadia, *Majuscularum Lusciniarum cœlo*, sese proferunt oriundos.

Damnarunt insuper, *Assyria Castra* 185 *cadaverum millibus Angelica cæde nocturna consternata*, quasi terrore Panico tot hominum *millia in fugam* duntaxat fuerint *acta*; ludentes in voce *consternata*; nec attendentes, Te, de *cadaveribus*, seu de corporibus cæde prostratis, & militibus nece confectis, mentem Tuam omnem luculenter aperuisse.

Ingeniosissimam denique Tuam, ac lumine plenam allusionem, *Escæ* nimirum *Sacram famem*, nauseantes illæ Noctuæ, *famelicæ licet*, turpiter revomunt, Te siquidem obtorto collo retrahi volunt ad vulgatissimum *Maronis* illud, *Auri sacra fames*. Digni certe, qui cum *Mida*, *ejusdem Asinini generis*, suas omneis *escas* in *aurum* converti cernant, quod *aurum* in *escam* converti tulerint nequaquam.

Sed quid prodest aurea stupido obtrudere vulgo, cum ab *æneis aurea* secernere nequeat? Quid juvat margaritas pretiosâ, *turbam apud imperitam*, spargere manu; cum circa gemmas rariores, plurimi porcos sese prodant? Quid opus ingeniosa & acuta quævis Orationi inspergere, cum ad illa stupeant stolidi? Quid valet perfusos gratis odoribus sermones in medium proferre, si Sus amaracum spiret? Condonare est potius deliris istis, qui nequidem toto hellebori jugere sanandi

ſanandi forent, & deſpicatiores cum ſint, ſibilis explodendi, & uno puniendi contemptu. Quod ſi de ipſis aliquot perrari non omnino deſpecti jaceant, amandandi venient ad Novellas tum Belgice, tum Gallice vulgatas, in quibus utriſque, ſuo cum pudore, literis lecturi ſunt Uncialibus, *Experientiſſimus Dominus Drelincurtius faſces Rectorales nudius tertius depoſuit in Academia Lugduno-Batava poſtquam more ſuo eruditiſſime, ſumma cum laude, & ad omnium palatum, expectationemque, in frequentiſſimo Auditorio peroraſſet.*

Cæterum, miſſis Invidorum quiſquiliis, Tibi, *Clariſſime Vir*, & *Amicorum integerrime*, quantas poſſum animo concipere gratias gratiſſimas ago & habeo, quod Tuam Orationem, *factam ad unguem*, una cum lucidiſſimis Tuis elucidationibus, juris feceris publici. Ex illa quippe; quantula ſint hominum corpuſcula; quam multæ ad Occaſum viæ pateant; quam miranda, *ſed quam tremenda*, Summi Arbitri Vitæ & Necis judicia, in capita criminibus deturpata, ſalutariter colligere eſt. Verum, rei totius apex eſt, quod iſthæc methodo tam concinna, ordine temporum tam accurato, phraſibus tam exquiſitis, parallelis tam æquis, ut omnia ad bilancem in pondere, numero, & menſurâ, librata videantur. Auſim inſuper profiteri periodum extare nullam, quæ ſuum & *ſolem* & *ſalem*; ſuum puta & *lumen*, & *acumen* præ ſe non ferat; nihil ſubeſſe præterea quod Catholicam contra fidem, *ſemel traditam Sanctis*, ullo modo arietet. Sicut igitur Themiſtocles Civi dixit Athenienſi, *Amice, verba tua Civitatem deſiderant*; Potiori jure Tibi dixerim, *Amicorum Amiciſſime, verba tua ſeculum deſiderant quatenus Cedro digna.*

Perge, *Doctiſſime & Politiſſime Virorum*, partus huic ſimiles in lucem edere; nec Te moretur Cenſorum mordacitas. A multis retro ſeculis ſæviit in Togam ambitio, & Virtuti ſua nocuit excelſitas. Gloria tibi nulla minor erit *Libitinæ Trophæa* narraſſe, quam fuit Optimo Parenti Tuo, piiſſimæ memoriæ, *Pia fidelis animæ ſolamina contra Libitinæ Terrores*, ſeculo feliciter conſecraſſe. Sic nempe fuit in

fatis

ſatis *Parentem* & *Filium* ab iiſdem *Libitinæ Trophæis*, ſua ſibi ſtatuiſſe Trophæa.

Faxit Deus Ter Opt. Max. ut cum videberis, Tu ipſe, poſt curſum ſanɛte his in terris emenſum, *Libitinæ Trophæis* adſcriptus, anima tua ſanguine abluta glorioſi *Theandri*, qui omnia *Mortis*, ſua Morte, *Trophæa* proſtravit, cœleſtem in Arcem evehatur, intra quam omnibus à male feriatorum jaculis tuta, hoc in Ἐπινίκιον erumpat, *Ubi tuus, o Mors, aculeus; Ubi tua, o Sepulcrum Victoria, Deo autem gratias, qui dedit Nobis victoriam per D. N. J. C.* Amen.

Id Tibi, *Clariſſime & Chariſſime Domine*, vovet animitus, Tuus ex aſſe devinɛtiſſimus, & ad omnia obſequia promptiſſimus,

HENRICUS DES MARETS,
Eccleſiaſtes Delphenſis, Gallo-Belga.
E Muſeo Noſtro Kal. Aug. MDCLXXX.

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D. MARCI VAN ES.

Vir Nobiliſſime ac Celeberrime,

Orationem tuam quam in frequentiſſima Auditorum Panegyri habuiſti, dum Magiſtratu Academico abires, tuo juſſu ad me miſſam accepi, & illius honoris atque muneris ergo me tibi devinɛtum profiteor. Gratulabar quippe mihi, de novo tui erga me amoris & benevolentiæ teſtimonio: nec minus gaudebam illa Oratione jam typis expreſſa, mihi occaſionem natam ea accuratius ruminandi, de quibus, te graviſſime diſſerentem audiveram: & certe, quo ſæpius exſpatior in amœniſſimum campum, quem tu hac diſerta Oratione aperuiſti, eo magis animus afficitur, dum vim & efficaciam ejus, ſeſe intimis cordis mei penetralibus ingerere per-

perſentio: & ut totus mirabar tam promptam & expeditam enarrationem tot memorabilium, quæ non ex trivio petita, ſed ex ipſis Hiſtoriarum limpidiſſimis fontibus hauſta; ita nunc dubius hæreo, utrum ſublime tuum ingenium, acre judicium, memoria vaſta, diffuſa & profunda eruditio, aut dicendi perſpicua facundia, majorem laudem mereatur.

Diſcant Te Duce, qui ex Suada Flexanima gloriam ſibi parare ſtudent, non compoſita Sententiarum Florilegia perrepere, aut trita Exemplorum Theatra luſtrare, ſed ad ipſa Hiſtoriarum adire Tempe, ipſoſque flores decerpere, exindeque capiti ſuo coronam nectere, unde prius nulli cinxerunt tempora lauro.

Licet autem hæc Oratio malevolorum & invidorum obtrectationibus fuerit impetita, pretium tamen ejus apud Cordatos eo ſolidius erit, ſicut arbor firmior atque validior eſt, quæ vim tempeſtatis fregit atque devicit. Sed eſt quod ſingularis tua Virtus, quæ nullius indiga laudis, ampliſſima præmia in propria conſcientia ferat, laudes namque tuæ, jam olim tuis meritis, in tam excelſo loco, tamque ſublimi, collocatæ ſunt, ut eas nec Calumnia ſua proluvie conſpurcare, nec Invidia ullis machinis deturbare queat.

Cæterum precor, concedat tibi Deus mentem tranquillam in corpore ſano, ut bene merendo de hac Academia & Bono Publico, ſicut id hactenus feliciter ſuſtinuiſti, ejuſdem Decus & Ornamentum diu prædiceris.

Sic voveo Nominis Tui obſervantiſſimus Cultor,

MARCUS VAN ES,

Eccleſiæ Belgicæ Leidenſis Paſtor & Collegii Theologici PerIlluſtr. Ord. Hollandiæ & Weſt-Friſiæ Pro-Regens.

Datæ Dordraci *Kal. Aug.* 1680.

ΕΥ-

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D. CAPELLI.

Quam mihi volupe fuit V. C. hesternam Tuam auribus avidis Orationem haurire! Vere dignam & Tui dicentis ore, *isto præsertim loco & tempore*; & Auditorum animis, vera sapientia vel imbuendis, vel corroborandis. Quid enim, dum Fasces Academicos, *solemni illa die* publice deponeres, Sceptrumque Rectorale dignissimo traderes Successori, Viro sapienti proclivius fuerit, quam seria mente volvere rerum omnium humanarum vicissitudinem? Patuloque & rotundo ore profiteri, si qua dignitate, excellentiave, præ cœteris mortalibus, *benignitate Supremi Largitoris*, decoremur; eam omnem aliquando esse deponendam; Imo, omnia Sceptra, ipsamque adeo vitæ lampada *Immortali Rectori*, & Patri Spirituum esse tradendam, Quotquot jam olim veræ sapientiæ laude claruere, ætherei spiritus jubare coruscantes, omnem sapientiæ apicem posuerunt in recta meditatione mortis & Christi & suæ. Ex illa enim profluit fons vitæ perennis, per hanc ad cœlestes scatebras æternum salientes patet aditus. O beatos! quibus cum Electionis Vase, *τὸ ζῆν Χριστὸς, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος*. Quibusque corde sincero, gloriari licet, *καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ἡμετέραν καύχησιν ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.*

Utilissimam ergo V. C. Orbi Christiano præstitisti operam, quum, post tot salutaria aliorum Sapientum monita, illustria mortalitatis specimina ex omnium temporum monumentis, sacris, profanis, antiquis, recentioribus, tanquam ex uberrimo reconditioris eruditionis Tuæ penu congesta, protule-

tuleris ea fide, copia, ordine, ornatu, ut parem habiturus sis neminem, æmulos vero multos.

Ita nimirum in propatulo LIBITINÆ TROPHÆA ostentatare voluisti, ut Immortalitatis Candidatis, *jam vanitatum hujus ævi pertæsis*, *atque æternam vitam grassantibus*, animos adderes; hujus autem seculi filios, *æternitatis plus satis securos*, voce pia, *tanquam clangore tubæ sacræ*, *Lethargo excitos*, ad saniorem mentem vitæque sempiternæ studium propelleres.

Utinam Mihi, multisque, *vitæ beatioris studiosis*, hanc eandem, quam patulis auribus excepimus Orationem, Lynceis lustrare oculis identidem liceat. Noli eam V. C. Publico invidere, at chartis, *ære perennioribus*, impressam, tanto beneficiorum in Remp. Literariam cumulo adjicere dignator. Ita non uno mortalibus profueris modo, nec uno celebris merito, sublimi feries sidera vertice. Tu quippe Unus, dum afflictis corporibus dextre succurris Medicus celer atque fidelis, languentibus insuper animabus, *lethali veneno turgidis*, cœlestia propinaturus es antidota, quorum ope, *Unico largiente Sospitatore*, moribundis vita, vigorque redeat æternum.

Celeberrimi Nominis Tui Cultor,

J. CAPELLUS Lugd. Bat.

In Ecclesia patria V. D. M.

Dabam IX, *Febr. A.* cIↃ IↃ CLXXX.

Ε'Υ-

ΕΥΦΗΜΙΣΜΟΣ

D. D. KNIBBE.

Orationis tuæ doctiſſimæ gratia gratias ago quam maximas, ex quo ſiquidem illam elegantiſſimam publice audivi, eandem & anhelavi ſedula mente ruminari ſeorſum; idque præſertim, quod meo non ſolum judicio, ſed & Doctiſſimorum plurium arbitrio, tota fuerit erudita ac orthodoxa; & ſtylus ejus inſuper vere Latinus ac Oratorius, tuis cum geſtibus concinnis de palma certaverint.

Sed, quam mihi dolet, ex literis tuis intelligere, malignam male feriatorum indolem, tot in Te læva detorſiſſe, ut illorum ergo, qui plenis, *ut ais*, buccis te Polyantheam exſcripſiſſe deblaterant, Temet in τυπογραφεῖον receperis! Quaſi vero, *Literatori tanto* ipſis Oratorum primis elementis opus eſſet! Quis enim neſcit, *Drelincurtium modo qui novit*, te Anatomicorum hujus ævi facilè Principem, & Medicum non duntaxat expertiſſimum, ſed & utriuſque linguæ, tam Græcæ quam Romanæ peritiſſimum, ac omnibus etiam in Hiſtoriis ſacris atque profanis verſatiſſimum eſſe?

An non ſcripta tua de ſecretioribus Medicinæ materiis, ac Orationes variæ, quæ Doctiorum manibus verſantur, doctrinam, induſtriam & literaturam ſolidiſſimam redolent, quæ δὶς διὰ πασῶν à Langii, aliorumve Polyantheis diſtant?

At *Viris Illuſtribus*, *Magnisque Ingeniis*, nec invidi nec obtrectatores defuerunt unquam. Ingenia namque vel negligenter educata, vel male feriata, *ipſa dum nihil agunt*, aliorum & ſcripta & facta ſolent allatrare. Nihil quippe tam doctum, tam diſertum, tamque defæcatum eſt, quod ipſi vel lævorſum non detorqueant, vel non inquinent; rectum enim nihil putant niſi quod ipſi fecerunt.

Æmulos igitur iſtos, *Vir Eruditiſſime*, vagari ſinito, & ſuis æſtibus ultro, citroque jactari, illoſque dentata tua char-

ta penitus indignos reputato. Erras enim, *Doctissime Drelincurti*, si tam sinistre tua de fama judicas, ut obtrectationibus illis, de Eruditionis arce, *quam tandiu insedisti*, Te deturbatum arbitreris: ipsi namque maledicentia sua, & invidentia, despicatissimi jacent.

Tu itaque, *Vir Prudentissime*, fruere pace tua, & lætare propter existimationem qua vales apud pie-doctos, & docte-pios; & (ut ipse ais) *Tibi cane & Musis*. Imitemur modo benignissimi *Sospitatoris* nostri exemplum, ut insectantibus & maledicentibus bene precemur.

Vale interim, & diu vive Deo, Tibi, Patriæ, Academiæ, Amicis, & Mihi,

Nominis Tui Cultori observantissimo.
DAVIDI KNIBBE
Eccles. Leid. Pastori.

Dab. L. Bat. ipsis Aug. Cal. 1680.

LEPIDI
PACIFICI
SAXOFERRATENSIS

RESPONSIO

Ad Epiſtolam Bibliopolæ Leidenſis Græco-Latini

DE

Exilio Medicorum Romanorum, & de abſurdis libellis Drelincurtianis.

QUIBUS

Honor nimius antiquis aſſeritur Medicaſtris: Clariſſimi autem Medici, Ipſique Medicorum Principes præſertim Batavi maximis injuriis atque contumeliis afficiuntur.

LEPIDUS PACIFICUS

SAXOFERRATENSIS

Bibliopolæ Leidensi Græco-Latino

S. D.

Quisquis es seu verus Bibliopola, & bonorum malorumque librorum venditor; seu falsi nominis Professor, & malorum carminum auctor: quando ad omnes Medicorum amicos, atque fautores tuas dedisti literas: mihi imprimis te scripsisse intelligis, qui eo amore, cultu, atque veneratione prosequor Medicos, ut nemo mortalium possit majore: non quidem miseros illos, abjectosque, omniumque artium liberalium ignarissimos veteres, qui primis sæculis Romæ utcunque fecere medicinam, quorum causam tu, tusque auctor magnis clamoribus agitis: sed recentioris ævi eruditissimos Viros, qui rudimenta illa veterum non tantum probe perdidicerunt: sed etiam curiose excoluere, ut ex lateritia artem prorsus reddiderint marmoream. Tam præstantes ingenio, disciplinis, atque industria Viros Dei immortalis benignitate variæ nobis hoc sæculo dedere Nationes atque Civitates. Nullus autem terrarum locus, vel plures vel præstantiores, quam celeberrima, Deoque, Musisque dilecta Leida. Leida est, ubi Medici philosophantur, & Philosophi Medicinam faciunt, quibus quos conferam paucos, quos anteponam, novi nullos: quosque nemo, nisi impius maledicusque tuus persequitur Auctor. Leida est, quæ nunc vel cum ipsa veteri potest contendere Alexandria, tantam ex Medicæ disciplinæ cultu olim consecuta gloriam, ut de præstantia peritiaque non dubitaretur Medici, qui Alexandriæ

arti operam dedisset. Leida, inquam, est ubi Medicinam non tantum felicissime exercent Viri plurimi Clarissimi: sed & mira dexteritate docent non pauci Professores Celeberrimi: quin & cum civili prudentia conjungunt, & non exiguum ei præsidium, ornamentumque præbent Consules Amplissimi. Hi sunt Viri, qui se ad occultas naturæ qualitates minime ablegari, nec antiquis tenebris torqueri patiuntur: sed Philosophiæ, Chimiæ, Botanicæ, aliisque præsidiis, & imprimis subtili ingenio, multaque industria lucem quærunt clariorem, & glandulæ, & pancreatis usum; & partes corporis resque naturæ maximas minimasque curiosius rimantur, omnemque lapidem movent, ut Medicinam omnibus numeris perfectam, certam, rationalemque efficiant. Qui præclarus conatus tam præclare procedit, ut ex multis rerum argumentis sperare, imo colligere liceat, Divina benignitate datos nostro ævo Viros, qui Medicam artem sic perficiant, perpoliantque, uti superiori sæculo dati & Sacra perpurgarunt, & Jurisprudentiæ barbariem absterserunt: Sane uti nullo tempore, aut loco ars ipsa id fastigium attigit, ad quod nunc perducta est, atque indies perducitur, ita nec honor dignitasque Medicorum certior majorque fuit unquam, quam ab eo tempore, quo Doctorum honores & jura Medicis solemni ritu conferri, nec alii, quam quorum virtus & eruditio Ordini probata est, in numerum recipi cœpere. Ab ea ætate Medici non pauci ad clavum sedent Reipublicæ, alii arti docendæ illustrandæque in Academiis operam navant, alii in Palatiis Principum, alii in civitatibus, alii alibi suos honores gerunt. Omnes autem (mi Bibliopola) ad decus suum tuendum, nec supervacuo tuo labore, nec insano Auctoris tui indigent clamore: quibus sanum est sinciput satis intelligunt, salvum non minus Medico ordini in Republica esse honorem, quam Theologis & Juris Consultis suum, & si quid sequius de Servorum, Libertorum, aut Barbarorum familia, quæ primis sæculis Romæ qualemcunque Medicinam fecit, dictum, factumve est; id non magis ad Medicos no-

nostros Viros Clarissimos pertinere, quam quæ de antiquis Imperatoribus, Cancellariis, Notariis scripta, pertinent ad Imperatores, Cancellarios, Notarios nostros. Quorum utrorumque quidem nomen idem, sed res toto cœlo differentes sunt. Quare & mihi & multis Viris sapientibus visus est Auctor tuus cum umbra pugnare, & aërem verberare, cum à Nobilissimo Ordine amolitur calumniam, ubi nemo calumniatur, cumque suam suorumque injuriam se vindicare clamitat, dum Chirurgorum, & quidem Barbarorum, Libertinorum, Servorumque, qui ante multa sæcula in rerum natura esse desiere, persequitur. Quod inceptum, si mellitis etiam verborum globulis designes, atque quam benignissime interpretere, non aliter, quam supervacuum, & cum umbra pugnam appellare posses. Si quis scapham scapham dicere velit, certe stultum prorsus, & à sana ratione alienum, totique Nobilissimo eruditissimoque nostro Medicorum Ordini contumeliosum pronunciabit. Quis enim non dicet ingentem, vel amentiam, vel contumeliam esse, vilissimorum indoctorumque hominum ignominiæ criminumque Nobilissimos Doctissimosque Viros facere socios? Si hæc audivisses (Bibliopola) verendum, ne qui ad mitiora illa desipis, ad graviora prorsus in furorem abreptus fuisses. Desipis certe, & parum à furore abes, Bibliopola, quando Auctorem tuum multis Medici Ordinis calumniatoribus jugulatis, centum boum mactatione dignum facinus, quod nullus unquam seu ausus, seu potuit, edidisse, vociferaris. Desipis, desipis, quando eos, qui Auctorem tuum sic cum umbra pugnare putant & *malignitatis accusas*, *& perversæ in dolis insimulas*, *& a bonis moribus degeneres dicis.* Desipis, desipis, desipis, Bibliopola, quando sub finem insulsæ epistolæ jubes Lectorem tuis, tuique Auctoris ineptiis adversus *viperinos linguarum ictus animum innutrire*, *toxica ne possint sæva nocere sibi.* Viperas; si te recte assequor, dicis, qui Medicorum seu Chirurgorum Romanorum exilium credunt: toxica sæva, vero, persuasionem aut fidem de illo exilio. Næ tu homo opportunus monitor es.

es. mirum eſt, ſi Auctor tuus tam præclare de genere mortalium meritus eſt medendo, quam tu monendo, ut ſibi à ſævo caveat veneno. Egregiam vero laudem, & ſpolia ampla reportas tuque, Auctorque tuus. Tuam vero triplicem illam ſtultitiam, quin paucis hiſce redarguam committendum non puto. Prima ut conſtet, utque vanitas gloriæ tuæ appareat manifeſtior, videndum, quid glorioſus Auctor tuus in quæſtione illa de exilio Medicorum evicerit præſtiteritve, quidque Agyrtarum Ambubajarumque more falſe vaneque jactaverit: quod utrumque manifeſtiſſimum fiet, ſi primum curate quæſtionem de hoc exilio diſtinguamus: tum ſententiis eruditorum tuique Auctoris diſtincte conſideratis, rem cum re; cauſam cum cauſa, conferamus. Alia enim quæſtio eſt de perſonis ſeu Medicis, alia de re. De perſonis iterum quæritur vel univerſis, vel ſingulis. Quæſtio de re alia eſt de Medicina ipſa, alia eſt de arte medendi, cujus variæ veteribus fuerunt ſpecies & ſectæ, veluti Empiricorum & Operariorum. Diſtinguendum porro inter ipſas exilii ſpecies: nam exilium teſte Nonio, Feſto, aliiſque, compoſitum ex voce, *ex* & *ſolum*, quaſi exſolium, dicitur de omni eo, qui extra ſolum ſeu patrium ſeu aliud eſt: quod aliquando voluntarium, aliquando neceſſarium eſt. Voluntarium eſt cum volentes ſolum vertunt, quod Marcus Tullius in Orat. pro Cæcina ſcribit, non ſupplicium eſſe, ſed portum ſupplicii profugiumque. Neceſſarium eſt, cujus neceſſitatem Lex aut Magiſtratus ſententia irrogat, quale ſolet eſſe pœna vel interdictorum, quibus aqua & igni, aut urbe Provinciave interdictum erat, aut deportationis, aut relegationis, de hoc Marcianus ait, *Exilium triplex eſt, aut certorum locorum interdictio: aut lata fuga, ut omnium locorum interdicatur præter certum locum: aut inſulæ vinculum.* Denique Medici ipſi dicuntur qui vel univerſam medendi artem profitentur, vel alicujus partis corporis, vel certi doloris ſanitatem pollicentur publice: minime vero quilibet paterfamilias, qui ſibi ſuiſque aliquid Medicinæ exhibet,

bet, ut diserte docet Ulpianus. Hæc veteres recentioresque boni Auctores diligenter distinguunt. Tu vero, Bibliopola, Auctorque tuus pessime confunditis, ut ineptiæ calumniæque vestræ minus intelligantur. Cum alii artem medendi, in solo Romano ignoratam neglectamque fuisse primis sex sæculis dicunt; vos de necessario & pœnali exilio dici clamatis. Cum Plinius aliique Medicinam ipsam, ceu Divinum adversus morbos præsidium Romanis, æque atque aliis sanioribus gentibus probatam ajunt; vos medendi artem probari vociferamini. Quæ alii de Medicis seu artificibus, & quidem Græcis disputant, qui medendi artem publice profitentur; vos de quolibet patrefamilias, atque ipso Catone Censorio artificum illorum osore maximo accipitis. Cum alii artem Medicam exulem h. e. extra solum Romanum fuisse ajunt; vos Medicos per sententiam damnatos & in exilium pulsos dici cavillamini: & dum plenis buccis calumniamini alios calumniari, vos calumnias depellere contenditis. Quod ipsum si quid Tibi pudoris superest. (O Bibliopola!) non poteris diffiteri, dummodo animum advertas ad duas distinctasque maxime Plinii sententias. Prima est: *Populus Romanus, quanquam Medicinam aliquam habuit: tamen sine Medicis & medendi arte ultra sexcentesimum annum vixit.* Altera est; *postquam sexto sæculo Archagathus artem hanc ex Græcia Romam attulit*, S. P. Q. R. *eam quidem primum honoravit, cum nondum noverat: cognitam autem mox odit, damnavitque motus maxime auctoritate atque consilio Catonis Censoris.* Verba Plinii in utramque sententiam directa & manifesta hæc sunt. *Mutatur ars quotidie toties interpollis, & ingeniorum Græciæ flatu impellimur: palamque est, ut quisque inter istos loquendo polleat imperatorem illico vitæ nostræ necisque fieri: ceu vero non millia gentium sine Medicis degant, nec tamen sine Medicina: sicut populus Romanus ultra sexcentesimum annum, nec ipse in accipiendis artibus lentus, Medicinæ vero etiam avidus, donec expertam damnavit. Etenim percensere insignia priscorum in his moribus convenit, Cassius Hemina ex antiquis auctor est, primum*

mum è Medicis venisse Romam Peloponneso Archagathum Lysaniæ filium, L. Æmilio. M. Livio Coss. anno urbis CXXXV. *eique jus Quiritum datum, & tabernam in compito Acilio emptam ob id publice. Vulnerarium eum tradunt fuisse vocatum, mireque gratum adventum ejus initio: mox a sævitia secandi urendique, transiisse nomen in carnificem & in tædium artem omnesque Medicos: quod clarissime intelligi potest ex M. Catone, cujus auctoritati triumphus atque censura minimum conferunt, tanto plus in ipso est: quamobrem verba ejus ipsa ponemus. Dicam de istis Græcis suo loco, Marce filî, quid Athenis exquisitum habeam, & quod bonum sit eorum literas inspicere, non perdiscere. Vincam nequissimum & indocile genus illorum: & hoc puta vatem dixisse: quandocunque ista gens suas literas dabit, omnia corrumpet: tum etiam magis, si Medicos suos huc mittet: jurarunt inter se barbaros necare omnes Medicina. Sed hoc ipsum mercede faciunt, ut fides iis sit, & facile disperdant. Nos quoque dictitant barbaros, & spurcius nos, quam alios, opicos appellatione fœdant. Interdixi tibi de Medicis. Atque hic Cato* DCV. *anno urbis nostræ obiit*, LXXXV. *suo, ne quis illi defuisse publice tempora, aut privatim vitæ spatia ad experiendum arbitretur. Quid ergo? damnatam ab eo rem utilissimam credimus? minime hercule: subjicit enim, qua medicina, & se & conjugem usque ad longam senectam perduxerit, iis ipsis scilicet, quæ nunc nos tractamus. Profiteturque esse commentarium sibi, quo medeatur filio, servis familiaribus, quem nos per genera usus sui differimus. Non rem antiqui damnabant, sed artem. Maxime vero quæstum esse immani pretio vitæ recusabant. Ideo templum Æsculapii, etiam cum reciperetur is Deus, extra urbem fecisse iterumque in insula traduntur: & cum Græcos Italia pellerent, diu etiam post Catonem excepisse Medicos. Augebo providentiam illorum: solam hanc artium Græcarum nondum exercet Romana gravitas in tanto fructu, paucissimi Quiritium attigere, & ipsi statim ad Græcos transfugæ: imo vero auctoritas aliter quam Græce eam tractantibus, etiam apud imperitos expertesque linguæ, non est.* Et paulo post: *Ostentatio artis & portentosa scientiæ venditatio mani-*

manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam novere: comperique vulgo pro cinnabari Indica in medicamenta minium addi, inscitia nominis, quod esse venenum docebimus inter pigmenta. Verum hæc ad singulorum salutem pertinent: illa autem quæ timuit Cato, atque providit, innocentiora multo & parva opinatu, quæ proceres artis ejusdem in semet ipsis fatentur: illa perdidere imperii mores, illa quæ sani patimur, luctatus, ceromata, ceu valetudinis causa instituta, balineæ ardentes, quibus persuasere in corporibus cibos coqui, ut nemo non minus validus exiret, obedientissimi vero efferrentur. Potus deinde jejunorum ac vomitiones, & rursus perpotationes, ac pilorum eviratio instituta resinis eorum: itemque pectines in fœminis quidem publicati: ista est profecto lues morum nec aliunde major, quam e medicina. vatem prorsus quotidie facit Catonem, & oraculum: satis esse ingenia Græcorum inspicere, non perdiscere. Hæc fuerint dicenda pro Senatu illo, sexcentisque populi Romani annis adversus artem. Quid manifestius, quid certius, quam Plinium utrumque axioma quod diximus proferre atque confirmare? quam utramque sententiam totus eruditus Orbis communi calculo probat, adeo, ut ne ipsi quidem pro gloria atque antiquitate artis suæ fortissime contendentes Medici Germani, Belgæ, Galli, quibus pudor, conscientia, & rerum Romanarum scientia non defuit, quorumque verba tute refers, illis contradicere, nec voluerint nec potuerint. Uti vero Tu, superscientifice Bibliopola, primos omnes illos Heroës causam illam pessime egisse tuumque mirificum Oratorem solum rem acu tetigisse jactas, ita præclarus scilicet ille Autor Tuus solus, imo æque atque Thraso solus est, qui utramque receptam sententiam evertere, Catonem mendacii, injuriæ, jactantiæ, insolentiæ thrasonicæ, gloriæ salacitatis insimulare, Plinium falsi arguere, & contrariis refellere ausus est. Audiamus paratragœdiantem pag. 104. & triumphum ante victoriam canentem ipsum. Pag. 69. ait: *Suspiciose atque mendaciter inferebat Cato, vatem se jactabat: quod tamen illius vaticinium rerum exitu fuit inane*, & pag. 66. in notis. *En Catonis*

tonis atrocior in Græcos injuria eo insolentiæ prorupit. Et pag. 91. *Plinius & si Hercules foret, non staret contra duos. En igitur illum causa cadentem:* pag. 82. *falsissimum est ergo Medicos unquam exulasse Roma.* Pag. 103. *Romanus ergo populus morbis pressus Medicam artem expetivit, & expetita ut potiretur, Medicos non duntaxat indigenas enutrivit: sed & advenas Græcos & Ægyptios admisit, admissos tantum abest sua ex societate ut exterminaverit unquam, ut è contrario honorifice semper* (id est omni tempore) *conservaverit, munificentissimis præmiis donaverit, tergeminis denique laudibus fuerit prosecutus. Ecce ergo longe à nobis propulsatam jejunam illam, sed acerbam calumniam.* Id & pag. 82. *Ecce itaque nostros calumniatores confutatos atque pessundatos. Sed antequam (absit jactantia dicto) triumphans recedam.* Intelligis, Bibliopola, ex verbis Autoris tui, quam ille utramque sententiam Plinianam dicam, an communem, aperte evertat: quoque furore non in Plinii tantum, sed & in ipsius Catonis venerabile nomen invehatur. In quo viro, ut cum M. Tullio & Valer. Max. loquar, tamen perfecta fuit virtus. Quam vero turpiter calumnietur, quam audacter cavilletur, quamque indocte ineptiat solus ille Autor tuus, nunc ordine cognosce: & primo quidem, quomodo primam Plinianam sententiam refellat. Ut probet primis sæculis, Romanos artem medendi habuisse, provocat ad testimonium Cassii Heminæ antiquissimi Autoris de Archagatho, primo Medico Romano sumptibus publicis tabernam consecuto testantis. Atqui hic ipse Hemina est, cujus & testimonium refert, & fidem sequitur Plinius, quique tam luculenter Plinianam sententiam confirmat, ut nemo nisi impudens calumniator hoc diffiteri queat. Archagathum enim dicit Romam venisse demum sæculo sexto; & tamen, & primum, & Græcum seu Peloponnesiacum, & quam primum à S. P. Q. penitus cognitus fuit, artem ejus exosam atque damnatam fuisse. Ergo profecto & ars medendi cum suis artificibus non fuit soli jurisque Romani. Vide, Bibliopola, ut cum suo teste Plinium jugulet

let tuus Autor. Vide, ut peſſundet calumniatores ſuos. An operæ pretium tibi videtur, ut ſecundum teſtem & reliquas cavillationes audiamus? Audi ergo Dionyſium Halicarnaſſeum Heminæ adjugendum; contra quos, Plinium etſi Hercules foret, ſtare non poſſe, jactat. *Dionyſius* (ait Auctor tuus) *luculentam fidem facit vel ipſo ſæculo quarto ineunte complures Romæ Medicos extitiſſe: dicit enim, peſtilentem morbum Romam invaſiſſe, nec Medicos in tanta ægrotantium multitudine ſuffeciſſe.* Si Dionyſius dixiſſet artem artificeſque medendi inter cives Romanos ita viguiſſe, ut ſuffecerint ægris omnibus primis ſæculis curandis, ad rem præſentem pertineret narratio ejus. Sed cum de arte & Civibus Romanis nihil dicat; dicat autem Medicos non ſuffeciſſe, cumque jam ex Caſſio Hemina ipſe Auctor tuus probaverit primum Archagathum Græcum ſexto demum ſæculo artem Romæ intuliſſe, nihil certius eſt, quam Dionyſium non tam de Medicis qui fuere, quam qui non fuere loqui: & ſi loqueretur de illis, accipiendum eſſe non de arte nec de artificibus medendi, de quibus diſſerit Plinius: ſed de ſervis & libertis aliiſque indoctis Medicaſtris Romanis, qui vulnera obligantes, & paucarum herbarum uſum ſcientes, Medicorum vicem & nomen, non artem, habebant. Atque hi ipſi erant, qui Romæ Medicinas atque tonſtrinas habebant, quarum Plautus, Terentius aliique meminerunt. Quod adeo certum manifeſtumque eſt, ut ipſe Auctor tuus hoc diſſimulare non poſſit: ſed aperte agnoſcat, Medicorum nomen primis ſæculis indoctis Empiricis & Medicaſtris artis ignaris eamque minime profitentibus tributum eſſe: talem Empiricum, etiam ipſum Catonem faciens. Ipſe ante Archagathum & Catonem adultum, nec artem, nec Medicum Romam veniſſe, conceptis verbis enunciat. Ipſe, non Medicam tantum, ſed omnes alias præter armorum diſciplinam, artes, primis ſæculis à Romanis neglectas fuiſſe, largitur: Audi verba ejus Pag. 95. ait: *Tot profecto primævis illis ætatibus nuncupandi veniunt Medici, quot primitus erant, qui vel ſibi vel amicis laborantibus Medico ſubſidio ve-*

niebant, qualescunque demum fuerint illi, vel Summates, uti patet exemplo tum Porcii Catonis, quem Empirices satagentem mox positurus sum in medio; tum aliorum promiscue obviorum. Pag. 51. ait: *E quibus profecto luce hac meridiana clarius patet, impossibile fuisse, Medicos ut Roma Catonem ante adultum & auctoritate pollentem expulerit: etenim nondum venerant* & paulo post: *Falso igitur Medici dicuntur Roma ejecti, qui pure dicendi sunt Romæ non admissi.* Pag. 98. *Illis igitur sæculis non unica Medicina, sed & reliquæ disciplinæ liberales, apud Populum belli quidem studiis ferocem, sed in Minervæ castris vecordem incultæ jacuerunt.* Quid ais Bibliopola? ergone Plinius causa cadit? videsne quomodo non testes tantum Auctoris tui, sed & ille ipse pedibus eat in sententiam ejus, quem causa cadere & licet Hercules esset, stare non posse jactabat. Oportet mendacem esse memorem. Paulo ante pronunciavit Pag. 195. *Romanum populum Medicam artem expetivisse, eaque ut potiretur Medicos non duntaxat indigenas enutrivisse: sed & Græcos & Ægyptios admisisse, & honorifice conservasse semper*, id est omni tempore: adeoque & primo & secundo & tertio sæculo. Et Pag. 94. ait: *Rationi penitus consonum est, Romam ab omni ævo Medicis nequaquam caruisse.* At mox ad Catonem adultum & in sextum sæculum admissos negat. Mox pag. 92. ait: *Ineunte sæculo quarto complures Romæ Medicos extitisse.* Mox Pag. 94. in not. *Concludere fas est Romæ Medicos vel sæculo tertio degisse.* Sic calumnia plerumque se ipsam prodit, & pluribus contradictionibus se involvit, qui veritati fraudem facit, & admisso absurdo uno, facile consequuntur absurdiora plura. Verissimæ certissimæque sententiæ Plinii & eruditorum fundamenta evertere aggressus Cavillator, nunc huc, nunc illuc propellitur, statumque controversiæ sæpius mutare, aliasque post alias latebras quærere cogitur: modo ait, modo negat; modo fugit, modo insurgit, tandem herbam porrigit & se turpiter dedit. At satis de prima Plinii sententia. Vide autem, Bibliopola, an forte felicius rem gerat circa secundam. Sane Catonis Censoris

ris ope consilioque artem Medicorum à S. P. Q. R. damnatam esse, tam manifestum faciunt Plinius, aliique; ut tuus Auctor, quanquam summa ejus sit cavillandi calumniandique audacia, damnationem tamen factam esse negare non audeat: sed aliam damnationem pro alia, aliam rem damnatam pro alia, alium eventum damnationis pro alio falso substituere velit. Quando Plinius ait Populum Romanum Medicinam expertam damnasse & in tædium transisse artem, omnesque Medicos; maxime quod recusaret quæstum esse immani pretio vitæ: quodque adeo templum Æsculapii etiam cum reciperetur is Deus extra urbem fecisse iterumque in insula tradatur: nemo sanæ mentis dubitare potest, quin Senatus P. Q. Romanus damnatione illa censuerit, artem Medicorum ipsosque artifices (ex quibus unus Archagathus per errorem honorifice & publico sumptu admissus erat) Civitate Romana indignos, perniciosos, & in posterum minime admittendos esse: satiusque fore, si qualemcunque Medicinam ipsi cives Romani, artis licet ignari, porro præberent; uti factitarant antequam vel Archagathum vel artem novissent. Hac damnatione tædioque artis artifices, licet nec deportationis, nec relegationis exilio mulctati sint; Roma tamen quodam modo exclusos esse, cuilibet conjicere in proclivi est. At tuus Auctor, Bibliopola, talem vult esse damnationem, per quam & arti Medicorum, & Medicis non minus Græcis & Ægyptiis, quam indigenis, honor amorque Romæ salvus fuit semper. Plinius distincte affirmat, non Medicinam, sed totam artem Medicorum damnatam esse. Tuus Auctor pag. 56. vult *unice Chirurgicam partem, nec tamen Chirurgiam omnem, sed illam duntaxat quæ crudelior est* (nimirum Archagathi) substituere. Plinius ait, eventum damnationis fuisse, quod Medicis peregrinis cum sua arte exclusis virtutem disciplinamque antiquam retinuerit Roma. Admissis autem Medicis maximam morum corruptelam admissam, compertumque verissimum Catonis esse vaticinium de malis, quæ Medicos in Rempub. invecturos prædixerat. Unde Plinius non po-

poteſt non judicium Catonis, & quæ Senatus cenſuit contra Medicos, ceu rem Reipub. ſaluberrimam laudare hiſce: *Illa autem quæ timuit Cato atque providit, innocentiora multo atque parva opinatu, quæ Proceres artis ejuſdem in ſemet ipſis fatentur: illa perdidere imperii mores.* Et paulo poſt: *Ita eſt profecto lues morum, nec aliunde major quam è Medicina. vatem prorſus quotidie facit Catonem & Oraculum: ſatis eſſe ingenia Græcorum inſpicere, non perdiſcere.' Hæc fuerunt dicenda pro Senatu illo ſexcentiſque populi Romani annis adverſus artem.* Vide autem, Bibliopola, quam diverſum ab hoc eventum fingat Auctor tuus, dum damnatam tantum aliquam crudelioris Chirurgiæ ſpeciem: Medicam vero artem Medicoſque tum indigenas, tum Græcos Ægyptioſque ſemper Romæ expetitos & in honore conſervatos: ipſumque adeo Catonis metum & prædictionem vanam falſamque fuiſſe, contendit. Quod quam ſit fidei & auctoritati contrarium hiſtoriæ Romanæ; intelligunt, qui eam Te Auctoreque tuo melius norunt. Audet tamen ille in dubium vocare Catonis & voluntatem, & facultatem circa hanc damnationem. De voluntate ſic colligit. Pag. 71. *Imo nuſquam legere eſt de Medicis in Senatu Catonem eſſe conqueſtum; uti ſuas de Carneade Academico & Diogene Stoico querimonas in Senatu jactavit:* & Pag. 71. *Quamvis Cato fuerit adeo in Medicos hoſtilis; illud tamen ita compreſſit atque privatos intra parietes ita coërcuit, ut publicum in actum eruperit nunquam.* O diſputatorem audacem atque impudentem! qui ita cavillari non erubeſcit, cum tamen ipſa hæc verba Catonis ad filium legerit apud Plinium: *Vincam nequiſſimum & indocile genus illorum: & hoc puta vatem dixiſſe: quandocunque iſta gens ſuas literas dabit, omnia corrumpet: tum etiam magis, ſi Medicos ſuos huc mittat.* Ergone credibile aut memorabile videri poteſt homini aliquid intelligenti, graviſſimum atque prudentiſſimum Cenſorem nihil in Senatu, nihil publice egiſſe, aut conqueſtum fuiſſe adverſos eos, quos nequiſſimum genus, & antiquæ virtutis morumque corrumpendorum certiſſimam cauſam, adeoque peſtem Reipubl.

eſſe

esse existimabat: quodque ipse proinde quasi bello indicto se victurum profitebatur. Quam vero aliam debellandi rationem cogitare potuit, quam ut apud Senatum populumque efficeret, ne morum illi corruptores artifices medendi, cum sua arte nondum admissi, (excepto exoso jam tum Archagatho) porro admitterentur. Plutarchus auctor est, Catonem bellum illud Græcis artibus & artificibus indictum tanto cum zelo prosecutum, ut Carneadem aliosque quos Romana juventus admirabatur Græcorum Legatorum Comites, diutius in urbe agere non sit passus, eaque de re graviter in Senatu egerit. Verba Plutarchi Xylandro interprete hæc sunt: *Statuit Cato honeste Philosophos ab urbe amandare; quamobrem in Senatum ivit & Magistratus incusavit, quod legationem eorum virorum, qui tacite persuadere de quacunque re possent, tam diu in urbe re infecta desidere passi essent. Cognoscendum quam primum & decernendum de legatione, ut legati ad scholas reversi, apud Græcos pueros disserant. Romani vero adolescentes Magistratus, ut ante, & leges audiant. Errant qui eum id Carneadis odio dixisse putant. omnes Græcas artes atque disciplinas contempsit.* Nullam vero artem magis, quam Medicorum, hanc debellavit, hanc vicit, ut Plinius totiusque Romanæ historiæ analogia certum faciunt. Unde an hujus odium intra privatos parietes coërcere, an quicquam contra eam in Senatu censere aut publice agere voluerit, dubitare, mihi plane stolidum, & ne Bibliopola, nedum viro qui doctis adnumerari vult, dignum videtur. At inquit Auctor tuus, etsi voluit, non tamen potuit excludere. Pag. 70. *Apud Senatum tanta nunquam valuit auctoritate, ut illo suasore & impulsore fuerint Medici Roma proscripti. Is quippe non rexit Italiæ fata, nec ab ejus censura sors Medicorum pependit.* Hospitem prorsusque peregrinum in historia Romana esse oportet, qui non credit tantum Catoni fuisse auctoritatis, ut Medicos cum sua arte Senatui populoque propter Archagathi sævitiam invisos Roma potuerit excludere. *Cui uni populus plus Majestatis tribuit, quam sibi vindicavit universo*: quo-

 que

præsente in ludis Floralibus ne quidem consueto gratoque audebat uti spectaculo. Sed hanc rem, ipsamque venerationem & auctoritatem Catonis cognosce ex Valerio Maximo, cujus hæc sunt: *M. quoque Porcium Catonem admiratio fortis & sinceræ vitæ adeo admirabilem senatui fecit, ut cum invito C. Cæsare consule adversus publicanos dicendo in curia diem extraheret, & ob id ejus jussu à lictore in carcerem duceretur, universus Senatus illum sequi non dubitaret: quæ res divini animi perseverantiam flexit.*

Eodem Ludos Florales, quos Messius ædilis faciebat, spectante, populus, ut Mimæ nudarentur, postulare erubuit: quod cum ex Favonio amicissimo sibi una sedente cognovisset, discessit è theatro, ne præsentia sua spectaculi consuetudinem impediret: quem abeuntem ingenti plausu populus prosecutus, priscum morem jocorum in scenam revocavit; confessus, plus se Majestatis uni tribuere, quam universo sibi vindicare. Quibus opibus, quibus Imperiis, quibus triumphis hoc datum est? exiguum viri patrimonium, astricti continentia mores, modicæ clientelæ, domus ambitioni clausa; paterni generis una imago, minime blanda frons: sed omnibus numeris perfecta virtus. Quæ quidem effecit, ut quisquis sanctum & egregium civem significare velit, sub nomine Catonis definiat.

Quando autem non obscurum est, Bibliopola, teque Auctoremque tuum ignorare, quæ Senatus quæque Censoris fuerit potestas in rebus illis: & quomodo Romani vel censorio edicto vel SCto soliti fuerint artes Græcas earumque Magistros urbe expellere; utriusque formulam ex A. Gellio vobis referam. Anno ab v. c. ıɔxcıı. C. Fannio Strabone, M. Valerio Messala Coss. SCtum de Philosophis & Rhetoribus Latinis factum est his verbis:

M. POMPONIUS. PRÆTOR. SENATUM. CONSULUIT. QUOD. VERBA. FACTA. SUNT. DE. PHILOSOPHIS. ET. DE. RHETORIBUS. DE. EA. RE. ITA. CENSUERUNT. UTI. M. POMPONIUS. PRÆTOR. ANIMADVERTERET. COERARET. Q. UTI. EI. E. REPUBLICA. FI-

FIDE. QUE. SUA. VIDERETUR. UTI. ROMÆ. NE. ESSENT. Annis circiter LXXII. post, Cn. Domitius Ænobarbus & L. Licinius Crassus Censores de coërcendis Latinis Rhetoribus ita edixerunt: RENUNCIATUM. EST. NOBIS. ESSE. HOMINES. QUI. NOVUM. GENUS. DISCIPLINÆ. INSTITUERUNT. AD. QUOS. JUVENTUS. IN. LUDUM. CONVENIAT. EOS. SIBI NOMEN. IMPOSUISSE. LATINOS. RHETORAS. IBI. HOMINES. ADULESCENTULOS. DIES. TOTOS. DESIDERE. MAJORES. NOSTRI. QUÆ. LIBEROS. SUOS. DISCERE. ET. QUOS. IN. LUDOS. ITARE. VELLENT. INSTITUERUNT. HÆC. NOVA. QUÆ. PRÆTER. CONSUETUDINEM. AC. MOREM. MAJORUM. FIUNT. NEQUE. PLACENT. NEQUE. RECTA. VIDENTUR. QUAPROPTER. ET. HIS. QUI. EOS. LUDOS. HABENT. ET. HIS. QUI. EO. VENIRE. CONSUERUNT. VISUM. EST. FACIENDUM. UT. OSTENDEREMUS. NOSTRAM. SENTENTIAM. NOBIS. NON. PLACERE.

Simile SCtum de Philosophis & Rhetoribus Domitiani tempore factum memorat idem Gellius. Ex hisce profecto luculentissime apparet, Censores usque in sextum sæculum & voluisse & potuisse excludere artes artificesque peregrinorum, satisque excludere si dicant, sibi non placere. Et quis dubitet exclusam esse artem, quam non tantum summæ Auctoritatis Censor Cato pestem Civitatis, sibique summo studio debellandam judicavit: sed & Senatus Populusque damnavit? Quis dubitet, contra Archagathum aliosque exosos invisosque Medicos Græcos, quos ne Medicorum nomine quidem amplius honestandos putabant, sed carnifices vocabant: tantum non valuisse efficere summam auctoritatem Marci Catonis, ut ei permitteretur de exoso damnatoque genere hominum statuere, quod permissum M. Pomponio de Philosophis & Rhetoribus, scilicet: *curaret uti è Rep. fideque sua videretur, Romæ ne essent?* Quis dubitet Medicam artem Roma exclusam esse, cum acri persecutione fugatam à Censore, & à Senatu populoque condemnatam esse constet ex Plinio. Quis dubitet, potuisse Catonem vincere nequissi-

quiſſimum genus, cum certum ſit, viciſſe dum vixit: cum Plinius dicat: *Solam hanc artem nondum exercet Romana gravitas*: cumque idem teſtetur, Catone demum mortuo, pulſis reliquis Græcis, Medicis nominatim exceptis locum relictum eſſe: cumque & Gellius, & Plutarchus, & omnis Romana Hiſtoria doceat, ſexto ſæculo nondum fuiſſe perpolitam Græcis artibus Romam; id quod Auctor tuus nec ſemel, nec gravate agnoſcit: ſed toties fatetur, quoties contendit, nec Catonis ævo, nec ante, Medicos exilii ſententiam pati potuiſſe, quod nondum admiſſi fuerint, ſeu quod Romam nondum venerint. Proinde de auctoritate Catonis differens non contendit Medicos cum ſua arte Roma non excluſos: ſed Roma non proſcriptos, ſeu, ut alibi loquitur, exilio non mulctatos, aut in exilium pulſos eſſe. Quando tamen etiam negare non poteſt, Charmidem alioſque Medicos ſeu relegatos, ſeu deportatos eſſe, id quoque admittit: ut totius diſputationis ejus ſumma huc redeat: Exilium Medicorum nec univerſale, nec ſexcentorum annorum fuiſſe. Hæc Auctor tuus in conflictu contra Plinium, Cardanum, alioſque eruditos. Alia vero & majora prædicat, cum triumphum ipſe ſibi canit: ibi intrepide exclamat: *Romanus populus morbis preſſus* (quod proculdubio omni ſæculo contigit) *Medicam artem expetivit, & expetita ut potiretur, Medicos non tantum indigenas enutrivit: ſed & advenas Græcos & Ægyptios admiſit, & admiſſos tantum abeſt ſua ex ſocietate ut exterminaverit unquam, ut è contrario honorifice ſemper* (id eſt omni ſæculo) *conſervaverit, munificentiſſimis præmiis donaverit, tergeminis honoribus ſuſtulerit, & ſupremis denique laudibus fuerit proſecutus.* An videtur homo eſſe apud ſe, qui, cum de Medicis eorumque arte Roma excluſis Romaniſque exoſis, omnia conceſſerit, præter exilium deportationis aut relegationis univerſale ſexcentorum annorum: (de quo nec Plinio, nec nobis quæſtio eſt) omnia tamen ſe eviciſſe, Medicoſque cum ſua arte Romæ perpetuo honoratos & expetitos ſe docuiſſe gloriatur? An jam intelligis & Te deſipere

cum

cum furente, quando ais, Auctorem tuum in hac contentione justo more bellum gessisse: solum eum à Medicis amoliri calumniam acrem atque vigentem, quam alii adorti quidem, at minime protriverunt & concularunt? Sed stultitiam epistola tua proditam plenius cognosces, ubi monstravero Tibi, non tantum præclarum Auctorem tuum nulla alia re, quam calumniandi audacia, inscitia, atque impudentia alios vicisse: sed in hac ipsa quæstione de exilio Medicorum etiam cum larvis (ut tua phrasi utar) pugnasse. Certum jam est, eum nihil aliud effecisse, quam quod obtinuerit exilii, & quidem universalis sex sæculorum pœnam non esse irrogatam Medicis. Atqui tota ejus oratio nullum ostendit mortalium, qui hoc seu dixerit, seu scripserit, seu somniaverit unquam. Ut tamen furori suo qualemcunque obducat speciem, fingit sibi adversorum calumniatorum triplicem ordinem, 1. profanum vulgus, 2. maleferiatorum vel male doctorum, 3. proborum & liberaliter eruditorum. Pag. enim 43. ait: *Insuper his acrius me commovet, quod profanum non modo vulgus suum illud quod à viris, vel male feriatis, vel male doctis accepit, in nos effundit virus: sed & quod mendax illa, qua misere laceramur contumelia in tantum invaluerit, ut vel quasdam proborum & liberaliter eruditorum menteis dicamne occupaverit, an potius occæcaverit.* Si quæras, quando, aut quo terrarum loco vixerit illud profanum vulgus, illi male feriati, male docti, & probi liberaliterque eruditi: quo loco, quibus verbis, quaque mente aut occasione exilium illud universale Medicorum in septimum sæculum asseruerint (quæ ratio legesque exprimi volunt ab iis, qui alios calumniæ postulant) hic plaustrario convitiatori hæret aqua, hic mutus magis quam piscis est. In notis tamen Orationi post adjectis diversis locis pag. 40. & 41. ad Te tuamque epistolam nos ablegat, Bibliopola, ut calumniam illam vivam, quæ passim per ora virorum cursitat, inde penitus cognoscamus, Papæ bellum inventum & cautum calumniatorum accusatorem! JCti in suo Codice habent titulum, ut quæ desunt Ad-

 vo-

vocatis partium Judex ſuppleat. Tuus mirificus Rhetor utitur eo jure ut quæ deſunt Oratori, Bibliopola ſuppleat. Tu ergo expedies quæ Auctor tuus expedire nequivit, ut Tibi indicatorum nominatorumque, Illi proſtratorum calumniatorum gloria debeatur. Neque vero tu ſegniter agis, Campos Martios & Elyſios aperis, Viros nominas, dicta refers: ſed profecto tam aliena à quæſtione, ut ſuſpicer Auctorem tuum horum puduiſſe, meliora autem adferre non potuiſſe, eamque ob rem id negotii Bibliopolæ dediſſe. Primo loco notari vis vecordiam atque ſupinitatem Hiſpani Bætici, quem quidem probra jactaſſe dicis in Medicos: at aſſerti exilii univerſalis ſexcentorum annorum ne quidem inſimulas. Secundo adfers hæc verba Langii, quinque Principum Palatinorum, qui Cæſarem legunt, Archiatri, *Cato ſeverus Cenſor Græcorum Medicis urbe interdixit.* Atqui hic nihil de exilio, nihil de ſexcentis annis. Quin imo, dum à Catone primum interdictos ait, prioribus ſæculis interdictos negat. Haud obſcurum eſt, Langium id innuere, quod Plinius totuſque eruditus orbis hac de re ſentit. Tertio accerſis Valeſium Hiſpaniarum Regis Archiatrum, quem non calumniæ, ſed brevitatis in calumniatoribus perſequendis poſtulas. Hos tamen etiam ex verbis ejus cognoſci vis hiſce: *Illos etiam ſexcentos annos, quibus Roma caruit arte hac SCto damnata, mendacium eſſe merum.* Sed Valeſius mendacii quidem meminit: at nec mendaces aut calumniatores quos tecum quærimus ullos prodit, nec de exilio Medicorum, ſed de arte damnata loquitur. Quarto loco Cornelium Agrippam Equitem & JCtum, qui Cæſari à conſiliis fuit & Archivis, ceu calumniæ primum Auctorem accerſis; Plinium enim ad exilii inficias Auctorem tuum blande perduxiſſe, & Medicorum cauſam acriter depugnantem in arena collocaſſe in notis obſervas. Verba Cornelii ſunt: *Romani quondam ſub Catone Cenſorio Medicos omnes & Urbe tota & tota Italia pepulerunt.* Atqui ne hic quidem ullum verbum de exilio ſexcentorum annorum: ſed proh Deum atque hominum fidem, quæ hæc effrænata cavil-

villandi audacia eſt! Agrippam adducis quaſi diverſum à Plinio ſentientem; Plinium vero quaſi à parte Medicorum contra Catonem ſtantem: denique Auctorem tuum quaſi cum Plinio conſentientem concordemque; cum tamen & Agrippa, tum ipſo allegato loco, tum pluribus ſequentibus Plinium ipſe citet & ſequatur, & Plinius Catonem vatem & oraculum, & Medicorum artem damnatam, & Medicos omnes in tædium veniſſe, nec ullam luem majorem quam à Medicis allatam, diſerte teſtetur; & ipſe Auctor tuus, utramque Plinii ſententiam non ſolum evertere conetur, ut ante demonſtratum eſt, ſed & in hæc erumpat pag. 90. *Ex dictis hactenus luculenter patet, me non uſque quaque Plinio aſſentiri.* Non majore fide agis, Bibliopola cum Lanſio, quem quinto loco calumniatorem nominas, verba hæc refers: *Roma ſexcentos ſtetit & floruit annos, antequam Medicos tecto & hoſpitio excepit: quam primum vero periculo ſuo didicit, ſe tantum latrones & manſuetos homicidas excepiſſe, eos iterum expulit.* Ecquæ hic mentio exilii univerſalis ſexcentorum annorum? Ecquid vel mens vel verba Lanſii volunt aliud, quam quod ad ſecundam ſententiam Plinii planum fecimus, Medicam artem & Medicos damnatos excluſoſque Catone auctore. Archagatho tabernam ſalvam præſtare potuit fides publice data: ſi qui vero alii præter Archagathum fuerint Medici, quomodo Romæ in gratiis S. P. Q. & Catonis potuerint commorari & non expelli, nemo facile enunciaverit: qua ratione Lanſius *expellendi* verbo non incommode uti potuit, licet probabilus ſit, cum non tam ad expulſionem paucorum præſentium, quam ad excluſionem artis artificumque abſentium, & Archagathi veſtigia legere volentium, reſpexiſſe, & pro *expulit* legendum eſſe *excluſit*. quod arguere videtur vocula *iterum.* Poterant enim Medici iterum *excludi*; iterum expelli proprie non poterant: vel ipſa tua virulenta criſi evincente. Sexto adfers hæc verba ex Orationibus Melchioris Junii: *Res hæc impulit Romanos ut propter Archagathi cujuſdam in ſecando crudelitatem omnes odio Vatiniano Medicos proſequerentur, eoſdemque ur-*

be

be exterminandos esse censerent. Chorda oberras eadem, Bibliopola, nihil hic de exilio sex sæculorum, nihil hic aliud indigitatur quam voluit Plinius. Septimo Michaëlis Montani Gallica *de la Medicine*, & denique Octavo Belgici Auctoris verba *de arte medendi* van de Geneeskonst / adfers: sed neque in his quicquam est de Medicis in exilium pulsis, nec de exilio eorum universali, nec de sex sæculis. Quid ais, Bibliopola, jamne vides Auctorem tuum in campis Elysiis cum umbris de exilio illo pugnare? Jamne luce meridiana clarius apparet, Profanum vulgus, male feriatos, male doctos, & liberaliter eruditos, ab Auctore tuo calumniæ convictos adversarios frustra te in Campo Martio quæsivisse? Jamne cognoscis, Plinii sententiam & auctoritatem omnes fere eruditos & probare & sequi; quanquam omnes non possint eadem servare verba, eundemve loquendi modum. Fac vero etiam Auctorem tuum docuisse (quæ nec docuit nec docebit unquam) Archagathum odium P. R. nunquam incurrisse, Græcos medendi artifices, frustra obnitente Catone, honorem locumque Romæ recte tuitos: Plinium vero aliosque circa hæc hallucinatos esse, annon sic quoque umbras potius Elysinas, quam nostrorum Medicorum injurias persecutus esset? Quid indocilis atque nequissimi generis, quid Archagathi & similium causa ad nostros, seu Medicos, seu artem? An nostris viris eruditis disciplinæque eorum salvus esse nequit honos, si & Archagathus & Græci Medicastri aliquando civitate aut amore exciderunt Romanorum? Mathematicos Romæ semper prohibitos fuisse constat: de quibus Tacitus ait: *Genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in Civitate nostra & vetabitur semper & retinebitur.* Et tamen nemo sanæ mentis hisce honorem vel Matheseos, vel Mathematicorum nostrorum lædi dixerit; quod nostri illi Philosophi cum antiquis Chaldæis, Hariolis, Auguribus, & somniorum interpretibus minime comparari possunt, Philosophos Rhetorasque SCtis & Censoriis edictis sæpius etiam prohibitos expulsosque fuisse vidimus. Et tamen nemo hoc ad injuriam aut ad de-

dedecus Philoſophorum noſtrorum pertinere dicit. An non eadem ratione Medicorum noſtrorum, tum Philoſophia, tum aliis diſciplinis plerumque inſtructorum, cauſa diſtinguenda ſeparandaque eſt à cauſa Chirurgorum Medicaſtrorumque veterum? Annon eruditus noſter ordo generi iſti, ut Cato ait, nequiſſimo juſtiſſime dicet: Ehem quis tu es? quis mihi es? Res tuas tibi habeto: conditione tua uti nolo. An non ſic inane ſpectrum & umbra fit tota illa calumnia, qua Medicorum noſtrorum nobiliſſimum ordinem proſcindi atque lacerari, clamitat Autor tuus: & tamen pro ejus depulſione in tam inſanos erupit clamores, tantumque excanduit, ut ſi & ſuæ, & omnes Medicorum noſtrorum ædes incendio conflagraſſent omneſque eorum perditæ eſſent fortunæ, nec gravius ferre, nec vehementius commoveri, nec atrocius debacchari potuiſſet. Quid vero eſt furere ſi non hoc eſt? Et tibi tamen etiam, Bibliopola, hic furor pulcher videtur, dum pari ſtultitia vocas *malitioſos*, *perverſæ indolis*, *& à bonis moribus degeneres*, qui vanitatem clamorum illorum non diſſimularunt. Scilicet malitioſus & perverſus tibi eſt quiſquis impudenter, inepte, atque imperite garrienti, receptamque Plinii & eruditorum ſententiam manifeſta cavillatione impugnanti Gallo non protinus aſſurgat & applaudat. Homine indocto nihil eſt injuſtius, nihil enim rectum putat, niſi quod ipſe ſentit. At ne hic quidem ſubſiſtit ſtultitia tua aut convitiandi rabies: ſed eo graſſatur, ut tui Auctoris ineptiſſimam turpiſſimamque Orationem, plauſtrum illud convitiorum & cavillationum male olens, pro ſalutari Medicina atque neceſſario antidoto: Diſſentientes autem pro veneficis, eorum ſententias pro venenis malis habeas, & cavendum ab iis moneas. Nimis audacter calumniaris & pungis viros tum eruditos, tum honeſtos: qui ſi Te eo nomine in jus vocarent, certe, vel Legis Remmiæ, vel aliam in calumniatores ſancitam pœnam non evitares; vel ad agnatos gentileſque ablegandus, cumque furioſis coërcendus eſſes, ne tua rabies denuo bonos lædat cives. Commenda libellos tuos: extolle Auctorem: Jovem lapidem jura, eum

 non

non cunctos tantum de exilio illo disputantes, sed & ipsum Marcum Tullium, & Demosthenem dicendo vincere. Ferri utcunque hæc possunt in Bibliopola, qui laudat venales, quas vult extrudere merces. Sed quod viros bonos calumniæ, veneficii, malitiæ, perversæ indolis insimulas, nec ferri nec excusari potest. Si pro amoliendis à Medicis & Eruditis calumniis certamen subeundum, in Te, Te, Bibliopola, Auctoremque tuum ferrum vertendum omnisque impetus faciendus. Qui quantique sunt viri, quibus tu Maledica epistola injuriam facis? Et cui quæso parcit Auctor tuus? Sed cui parceret, qui Cardani, Plinii imo ne venerabili Catonis nomini parcit: sed mendaces, calumniatores, viperas, serpentes vocat, fœdisque omnes conviciis lacerat, tum hoc tum aliis suis famosis libellis, & maxime horrenda illa appendice, qua non tantum Canditatis studiosisque Medicinæ Leidensibus injuriam facit maximam: sed & innumeros Doctores Clarissimos, Celeberrimosque Professores, diversum ab eo sive de pancreate, sive de glandula pineali sentientes, inaudita execrandaque maledicendi libidine vulnerat: & per horum catus ipsos etiam Belgii Proceres, (horresco referens) illustres Academiæ Curatores, eorumque Collegas Consules Amplissimos, non leviter petit læditque. Quanquam enim summi hi viri, tum multis aliis modis de hac Rep. Civitate, atque Academia præclare merendo; tum etiam singulari sua integritate, fide, atque cura, ex omni terrarum parte viros virtute & eruditione præstantes ad Professoria aliaque munia publica evocando, immortalem gloriam consecuti sunt: Tuus tamen ille egregius, si Diis placet, Auctor non obscure eos insimulat, quasi *conviciorum & Lustricorum Parentum familiaritas in expugnandis suggestibus plus valeant*, pag. 10. in not. quasi *in fungos* pag. 11. not. *in procerum mancipia* pag. 12. honores conferant: imo in ineptissimos, prorsusque *indignos, qui vel Hippocrati matulam præstent, vel Galeni porcos pascant*: p. 81. *quorum ex cathedra dicentium praxeos Balliones apud, atque Philoxenos, Gnatonesque suos, inter orationem plagio descriptam, & descripto recitandam oscitanter,*

tanter, summa hæc est, pulpitum premere cubito, gravemque semicontracta manu fulcire maxillam, & pleno suggestu mucosis de naribus atque rancidulis malam pituitam ozænicamque stiriam digitis identidem emungere rusticis, & squalidæ manus tergere convexo: p. 83. inter quos nullus par sit *vel uni orationis periodo suis numeris complendæ:* quorumque scripta *scatent peccatis in Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, &, quod vitiorum omnium fax est, ipsam artem, quam profitentur* scil. Medicinam pag. 36. & 37. Et dum omnes pancreatis atque glandulæ pinealis assertores *Vertagos, Molossos, Leopardos, Lupos, Vulpes, Simias, Cervas, Lepores,* pag. 48. *turdos, tardosque* facit pag. 58. & seq. dum illos *stultos, stolidos blennos, buccones,* qui *omnes stultitia & moribus indoctis anteëunt* pag. 80. vocat: dum *fungos venenatos* & *abominandas cantharidas* pag. 81. *Homicidas venenis armatos, qui de corio ludunt humano,* homines impune trucidantes, & *suis veneficiis Cæmeteria complentes.* pag. 83. *Humano generi male ominosos, quorum ad ægros ingressus nil, nisi luctus & funera spargit* pag. 50. adde pag. 66. *Qui plures interficiunt imperitia, quam pereunt gula.* pag. 82. Dum Doctores Medicinæ Leidenses pag. 13. & 14. *bardos bardocucullo seu* simiarum indumento, vel ut ipse loquitur *cercopithecorum penula, quam Doctorum laurea, digniores* dicit. Dum pag. 39. & 40. Canditatos & studiosos Leidenses *in turpissima literarum & artis suæ ignorantia versari, vel Morsimi versus suas ad theses inaugurales exscribere: apud lacunosos, squalentes, & fœtidos artem suam nullam, sed psittacorum duntaxat inconcinnam, & agrestem βαττολογίαν condiscere,* ait. Dum omnes illos pluribus aliis atque execrandis convitiis dilaniat, nemo non intelligit, ad Celeberrimos Professores Leidenses, in quorum schola nata & vulgata est doctrina de Pancreate & glandula pineali, nec non ad innumeros alios Clarissimos Medicos, qui vel ex eadem schola prodierunt, (prodiere autem plurimi) vel eandem sententiam tuentur, injuriam illam quidem potissimum pertinere: sed tamen ex parte non minima ad ipsos Proceres, quasi non viris dignis Clarisque; imo,

 ne

ne hominibus quidem communi judicio valentibus tam insignem Spartam commiserint, spectare: & non innumeros tantum Clarissimos & suos honores bene meritos viros, atque ornatissimos juvenes sic graviter vulnerari: sed & toti Medicorum Nobilissimo Ordini seu facultati injuriam, ipsique adeo Academiæ ingens damnum inferri. Quid? ingens? imo inæstimabile majusque, quam si omnibus tectis Academiæ ignes injecisset, totamque funditus delevisset incendiarius. Eam enim jacturam ordinum liberalitas potentiaque (ut olim fecit) satis, & cito sarciret. At dum famam, famam, inquam, qua & rerumpublicarum, & Academiarum salus alitur plurimum, corrumpit, sexcentis furtim missis plenis atrocissimarum calumniarum libellis in Germaniam, Angliam, Galliam, aliaque, seu vicina seu remota loca, vulnus profecto infligit Almæ Matri nec tempore exiguo, nec negotio facili sanandum. Quæ enim Procerum nostrorum virtus, aut ratio poterit passim per Europam sparsam Drelincurtianam calumniam delere, eamve ita omnium animis eximere, ut non aliquid hæreat, quod Medicorum nostrorum disciplinam aliis seu suspectam, seu exosam reddat, multisque Academiam defraudet alumnis? Viros cordatos atque observantes non quidem fallere potest tam manifesta calumniandi rabies. Sed plures sunt incauti: & tanto periculosior hæc est calumnia, quanto speciosior videtur; quod Auctor non tantum nomen quod habet non dissimulat, sed & dignitates Medici Regii, & Leidensis Professoris primarii, quas non habet, venditat, seque cum Bibliopolis & Typographis ipsum ostentat, contra aliorum morem calumniatorum. O audacem atque pernitiosam temeritatem! An non & Medicorum Ordo, & Academia, omnisque Leida justissime sic exclamat? Quo usque tandem abutere, Drelincurtî, patientia nostra? Quamdiu nos etiam furor iste tuus eludet? Quem ad finem sese jactabit effrænata illa audacia? Nihil te Ordinum Majestas, nihil Principis fortis & Belgicarum injuriarum ultrix manus, nihil Curatorum Consulumque auctoritas, pietas, & Saluti Academiæ, invigilans pervigil oculus? nihil te Academia,

quæ

quæ plus opum honorumque in te effudit peregrinum, quam Tibi unquam ſperare licuiſſet in patria? Nihil Te Celeberrimorum Collegarum nota virtus & eruditio? Nihil Leidenſium aliorumve Clariſſimorum Medicorum, quos tu male Pancreaticos, glanduloſoſque vocas, aut dignitas, aut multitudo? nihil Te Candidatorum præſtantia? nihil ſtudioſorum generoſa, injuriamque ferre neſcia pectora? Nihil Te hæc omnia moverunt, ut reverereris Proceres, parceres Academiæ, abſtineres à Collegarum injuria, mitteres calumnias evomere in plurimos Præſtantiſſimoſque Medicos, ut non laceſſeres Candidatos, non irritareſque Studioſos? In quæ tempora, in quos mores, in quos homines te indidiſſe putas? An putas, ſine diſcrimine dignitatum, ordinum, ætatum, publici, privatique, omnia tibi licere in omnes? An, quia Medicos Belgas dicis *puſillanimes*, *ſervos*, *cervinos*, *ſanguine carentes*, *& ad frendium crepitum lepore meticuloſiores* pag. 48. *qui propter metum præſentis exitii tua non audent jugula petere.* pag. 9. Proceribus etiam Belgarum deeſſe aut animum, aut vim ad reprimendum unius Galli furorem? aut Academiæ vocem ad querendum de damno ſuo? aut Profeſſoribus conſilium accuſandi? aut Medicis cæteris patrocinium ſumtumque ad vindicandam factam abs te injuriam? aut Candidatis Studioſiſque animum ad tuendum honorem ſuum ſuorumque Præceptorum? O facinus! O ſcelus! O audaciam! Audis, Bibliopola, nunc querentem, dolentem, indignantemque Academiam, omnemque Drelincurtiana injuria vulneratam multitudinem meis verbis: qui quidem eam vel ingenii felicitatem, vel dicendi vim minimè mihi arrogo, ut audaciſſimi facinoris gravitatem ſatis exprimere, aut verbis æquare confidam. Alia & graviora aliquando ipſis læſis pectoribus dolor exprimet & juſtiſſima indignatio. Paucula tamen hæc ad Te ſcribenda mihi fuere tum mea, tum maxime etiam tua cauſa. Mihi enim etſi negotium non tam ſit cum Auctore tuo, quam tecum, nec ad turpem ejus appendicem, ſed ad ineptam epiſtolam tuam reſpondendum; Ca-

lumniatorem tamen occaſione literarum tuarum mearumque mihi obvium factum obiter ut notarem, & publica exigere videbatur utilitas, & mea in Academiam pietas, & præclara Medicorum noſtrorum merita, & Candidatorum Studioſorumque amor, & imprimis ſapientiſſimi Demoſthenis auctoritas. *Neminem fortaſſe veſtrûm* (inquit ille ad Athenienſes) *unquam ſerpens momordit aut aranea*, (*& abſit ut unquam mordeat*) *ſed tamen eas animantes, ut videritis, ſtatim occiditis. Ad eundem igitur modum, Athenienſes, etiam cum calumniatorem & acerbum, & natura ſerpentina præditum hominem videritis, nedum veſtrûm ſingulos mordeat expectate: ſed primus quiſque, qui in eum inciderit, ulciſcatur.* Non Athenienſibus tantum, ſed & Batavis, & omnibus bonis civibus, & nobis dicta hæc putanda ſunt. An non improbum & peſſimum virum Civemque eſſe oportet, qui ad incendium publicarum privatarumque ædium extinguendum non protinus accurrit, omnemque quam poteſt operam præſtat? Egone ergo Drelincurtii ſcelere excitatam in clariſſima mihi civitate & Academia feralem illam, longeque lateque ſerpentem flammam pro virili non reſtinguerem? non frigidam ſuffunderem? non hamas & dolabras adferrem? Egone illud bonarum artium Emporium conflagrare, totque Proceres, præclaroſque artifices, viroſque optimos mihique amicos unius Galli audacia miſere vulnerari lætis oculis, complicatis, aut in ſinum rejectis manibus, patienti animo, ſpectarem? ſinerem? ferrem? Mori me mallem. At tua quoque cauſa, Bibliopola, de his ut ſcriberem nec una, nec levis fuit: altera quidem, ut periculo te liberarem præſenti: altera, ut à delirio te ad ſanam mentem, ab errore reducerem in viam. Neſcis, quantum in diſcrimen fortunas tuas adducas, dum calumniarum & maledictorum plenas Drelincurtianas chartas non tantum divulgas, laudas, venditas: ſed & cum illius crimine tuum conjungis, viros optimos eruditiſſimoſque *calumniatores, malitioſos, degeneres à bonis moribus*; imo *veneficos*, appellando. Neſcis, capitis ſupplicium legibus ſancitum eſſe in omnes
non

non ſolum Auctores, ſed & venditores & divulgantes ſamo ſorum libellorum. Neſcis, neſcis, cujus maleficii reum te facias. Deliras autem graviter, & dum libellos Auctoris tui laudas plurimum, & dum eos edendo, aut recudendo ad bonum publicum animum Te convertere ais. An non enim ſtultitia mera eſt maximi facere, quæ per ſe ſunt res nauci nihilique, imo peſſimæ? Libellis illis Drelincurtianis quid vilius? quid inelegantius? quid indoctius? quid turpius? quid pejus? in quibus nec argumentum loco temporique aptum, aut cum ratione lectum, nec rem ullam uti viro erudito dignum eſt, tractatam, nec membra orationi, nec verba rebus convenientia, nec quicquam conſentaneum invenias. Equidem Romanæ eloquentiæ ille parens Marcus Tullius aliique olim anxie diſputantes de optimo dicendi genere, judicarunt ſecundum id, quod proxime accederet ad dictionem Demoſthenis. Noſtro autem ævo nulla eſt dubitatio inter Doctos, quin tanto quiſque vel pejor, vel melior ſit orator, quanto vel ſimilior Ciceroni vel diſſimilior. Quod etiam pueri in ludis intelligunt, qui quanquam elegantiam Tullianam aſſequi non poſſint, imitari tamen, & quid ſequi debeant, ſciunt, multo doctiores Carolo tuo, qui non modo inficeto, horridoque, abſurdoque ſtylo mirum in modum ſuperbit: ſed quis optimus, quis imitandus affectanduſque ſit, adeo ignorat, ut elegantiſſimum ſe putet, cum quam plurimas rancidas Metaphoras, & phraſes fabulaſque Poëticas ſolutæ orationi infarcit, & à verborum propria & germana ſignificatione quam maxime recedit. Quod, ut ineptum, frigidum, nimiſque Poëticum, & maximum vitium, omnes veteres recentioreſque dicendi Magiſtri coarguunt, Locutuleios, Blatterones, & Lingulacas appellantes, qui ſcatent verbis ſine ullo judicii negotio cum ſecuritate multa & profunda; ut loquentes plerumque videantur loqui ſeſe neſcire: quos ita deſcribit Aulus Gellius, ut in ipſum digitum potiſſimum intendere videatur Drelincurtium tuum: qui, cum Collegis aliiſque Viris diſertis & Oratoribus minime

me ridiculis turpem puri ſermonis & dicendi inſcitiam exprobrat, ipſe futilis & mimicus Blatero ſic loquitur, ut plerumque vel plus, vel minus, vel prorſus aliud ſonet male contorta ejus verborum turba, quam mens cogitat loquentis. A Cajo Cæſare excellentis ingenii & prudentiæ viro primo de analogia libro ſic ſcriptum memorat Aulus: *Habe ſemper in memoria atque in pectore, ut tanquam ſcopulum ſic fugias inſolens verbum.* At quid Drelincurtius? Verba inſolita non tantum non fugit, ſed & omni ſtudio conquirit: ille Libitinæ Tropæa vocat narrationem de vario mortis genere & morientium numero: ille ſummates, infimates, Oſce & Volſce loquentes, & ſexcenta ſimilia dicit: cum alii & magis Latinis, & minus inſolentibus verbis Proceres, Plebejos, barbare loquentes dicerent. M. Tullius nec Latina Græcis, nec Græca Latinis miſceri vult. At Drelincurtius paſſim ſine ulla ratione aut neceſſitate Græca miſcet Latinis. Unde nemo dubitat, quin ipſius araveris vitula in tuæ exaratione epiſtolæ, Latinæ quidem; Græco tamen hoc ſuperbientis exordio τοῖς φιλιάτροις ὁ βιβλιοπώλης χαίρειν. Homini, qui non Gallico ſanguine vehementer ſuperbit certe conſentaneum magis videretur Latinæ epiſtolæ Latinam, Tullioque, aliiſque bonis Auctoribus familiarem præſcribere formulam & dicere: Librarius Medicorum amicis S. D. Quam anxii etiam fuere veteres de juſta verborum ſtructura, & ordine commodo, ut naturali quodam & jucundo fluxu decurrat! At Drelincurtius quam anxie operam dat, ut omnia diſturbet atque diſtorqueat, & quam longiſſime à naturali & conſueta loquendi ratione abſit. Cum vetus verbum ſit, feſtucam oculis eximendam, ipſe oculos ſuos feſtucis eripi rogat, & quantum poteſt omnia præpoſtere profert. Sed hæc quidem leviora ſunt, & utcunque ſeu ferri, ſeu excuſari poſſent, ſiquidem ea eſt Latini purique ſermonis difficultas; ut in aliis, quam qui literas illas ſolas ſtudent, fruſtra illum exactius requiras: nec inter Theologos, JCtos, Medicos, aut Philoſophos de verbis aut periodorum numeris quæri ſoleat

leat, nisi ab iis, qui nodos in scirpo quærunt. Quare & Drelincurtium facile pateremur suo mirifico abundare & stylo, & cerebro; si modo ipse aliis viris doctis & disertis de hisce litem non moveret, & suos solœcismos pro elegantiis, suam superbiam aliaque vitia, quibus scripta vitaque ejus scatent, pro virtutibus non venditaret; & si modo tam absurdum insolensque non esset ejus dicendi genus, ut quæ in bonam partem accipi vult, in malam dixisse videatur. Cujus rei lubet exemplum petere ex eo florum loco, quo ipse dicendi suam artem maxime exercuisse videri vult: scilicet ex tredecim (tot ipse numerat, cum tamen plures sint quam ter tredecim) admirabilibus concatenatisque metaphoris, quibus ornavit orationem suam in Hornii obitum.

Sunt autem hæ.

1. *Acad.* { *Cujus de Scholâ Philosophus ille sit abreptus:*
1. *Eccl.* { *Cujus è templo Spirituali vivus ille Lapis sit detractus:*
1. *Civ.* { *Cujus ex ædibus ille sit exturbatus Incola.*

2. *Acad.* { *Cujus è Lyceo Peripateticus ille sit evulsus:*
2. *Eccl.* { *Cujus è coronâ illa Gemma sit prolapsa:*
2. *Civ.* { *Cujus è communitate Civis ille sit exterminatus.*

3. *Acad.* { *Cujus Porticû Stoicus ille sit exclusus:*
3. *Eccl.* { *Cujus de facibus illud Luminare sit extinctum:*
3. *Civ.* { *Cujus ex triviis atque quadriviis ille Galenicæ de ossibus doctrinæ Vindex & Tympanista sit detrusus.*

4. *Acad.* Cujus à Γραμματοφυλακείῳ ille Βιβλιοκώζατος ἀνὴρ *sit expunctus*:
4. *Eccl.* Cujus è cœlo Sidus illud *sit* dilapsum atque devolutum:
4. *Civ.* Cujus à compitis Anatomicarum ille veritatum præco *sit* ablegatus.

5. *Acad.* Cujus de Rostris Orator ille *sit* deturbatus:
5. *Eccl.* Cujus de grege ovis illa *sit* vorata:
5. *Civ.* Cujus de Medicinis ille Medicamentarius *sit* ablatus.

6. *Acad.* Cujus è Gymnasio Doctor ille *sit* expulsus:
6. *Eccl.* Cujus è Cœnaculo illa *sit* Aquila fugata:
6 *Civ.* Cujus ex officinis Chirurgus ille *sit* eductus:

7. *Acad.* Cujus ex Auditorio Professor ille *sit* ejectus:
7. *Eccl.* Cujus à piô concessû Confessor ille *sit* proturbatus:
7. *Civ.* Cujus in excubiis ille corporum Episcopus *sit* consopitus.

8. *Acad.* Cujus ex Athenæo Scriptor ille *sit* deletus:
8. *Eccl.* Cujus ex chorô Symphoniacus ille *sit* extractus:
8. *Civ.* Cujus è Prætorio ille laborantium Assessor *sit* extrusus.

9. *Acad.* Cujus in horto Botanistes ille, hac ineunte rigentissima bruma, *sit* confectus:
9. *Eccl.* Cujus ex Synedrio piorum ille Virorum Antistes *sit* ereptus:
9. *Civ.* Cujus a Comitiis ægrorum ille Centurio *sit* remotus.

10.

10. *Acad.* *Cujus de theatro Anatomicus ille sit resectus:*
10. *Eccl.* *Cujus è conventu fidelis ille sit evocatus:*
10. *Civ.* *Cujus ex Conciliis morbosorum ille Consiliator & Rector sit excussus.*

11. *Acad.* *Cujus Assessura ille Magnifici Nostri Rectoris Assessor sit depositus:*
11. *Eccl.* *Cujus ex mensa* κοινωνὸς *ille sit abactus:*
11. *Civ.* *Cujus de valetudinario ille malorum Averruncus sit ipse Parcis immolatus.*

12. *Acad.* *Cujus de Senatu ille Patrum unus sit proscriptus:*
12. *Eccl.* *Cujus in corpore Christi membrum illud sit amputatum:*
12. *Civ.* *Cujus è Curia Medica Senator ille sit rejectus.*

13. *Acad.* *Cujus tandem Æsculapico de Sacrario Apollinis ille Mysta sit exemptus:*
13. *Eccl.* *Cujus demum è mansionibus ille Cælicola beatas in sedes sit raptus:*
13. *Civ.* *Cujus denique de Medico Tribunali morborum ille Judex sit devolutus & ad fata sua deductus.*

Si iisdem floribus ad inscriptionem monumenti Drelincurtiani aliquando quis volet uti, quibus ille usus est ad Hornianum, fas & honorificum ei erit, si scribatur.

CAROLUS. DRELINCURTIUS. ÆGRORUM. CENTURIO. PROSCRIPTUS. DE. SENATU. ET. LEIDÆ. EX. OFFICINIS. CHIRURGUS. ILLE. EST. EDUCTUS. ET. EX. TRIVIIS. ATQUE. QUADRIVIIS. DETRUSUS.

Quid frontem contrahis, Bibliopola, quasi injuriam faciam Auctori tuo, & illum Chirurgum, & valde ægrum, forte qui mente magis, quam corpore laborat, & à Senatu proscriptum, & Leida expulsum, dicam. Non dico, licet appendice sua id mereatur: imo aliud dico, nam *ægrorum Centurio* & *Chirurgus* Drelincurtio idem est quod Medicus Clarissimus: id quod minime possem divinare, nisi aliunde scirem, hominem de Hornio loqui. *Proscriptus de Senatu* & cætera idem ei significant, quod mortuus. Vide quæso, Bibliopola, reliquas metaphoras omnesque omnium Drelincurtianarum Orationum (si nomen hoc merentur inconditi sermones) elegantias, & fac periculum an sine risu legere, an commodum ubique sensum assequi possis; denique an illis non plus insit stultitiæ quam eloquentiæ. Quam nihil ibi sit purum, nihil non affectatum, nihil genuinum aut æquale, nemo non videt. Quid vero insolens, & affectata, impuraque illa dicendi ratio, quam Cicero superbiloquentiam recte appellat, aliud est, quam insolentissimi, arrogantissimi, superbi, superque omnes sese extollentis animi certissimum argumentum? Ille solus doctus, solus Orator, solus Latinus, solus Græcus inter Medicos videri vult: cæteros ne unam periodum, nedum orationem suis numeris complere posse putat. Ego vero Deum sancte testor, quod Orationem nullam nullumque librum viderim unquam, in quo tantum sit maledicentiæ, tamque parum elegantiæ, judicii, aut solidæ eruditionis; quam in plerisque illis Caroli libellis: in quibus prædicandis quantum erraveris satis jam edoctus videris. Si ergo animum tuum vere vis ad bonum publicum convertere, desine male olentes illas chartas edere, recudere, laudare, venditare. Admone Auctorem, ut mittat Oratoriam, quam ne extremis quidem labris degustavit, & in qua se totum ridiculum gerit, & nunquam non ridebitur ab intelligentibus, risusque nuper est à doctis atque indoctis, quin & ab ipsis suis amicis. & à tota fere concione, summo suo & merito & jure. Quis enim temperet à risu, ubi dum gravis, & Professore, & Rectore

Aca-

Academiæ digna expectatur Oratio, ludus exhibetur histrionicus? & non tantum novus atque insolitus apparatus pulvinarium, clepsydræ, aliorumque: sed & dictio, & maxime actio omniaque adeo erant ridicula, ut ipse Æsopus Roscius, & quivis histrio propterea ridendus fuisset. Cum enim Cicero in paradoxis dicat: *Exsibilatur & exploditur histrio, si paululum se movit extra numerum*: quid ni exsibiletur Mimicus Rhetor, qui nec in movendo, nec in gesticulando, nec in declamando, nec alia in re rationem aut modum servavit ullum? Admone, artem quam callet potius exerceat, Anatomen puta, imprimis publicam, toto triennio magno cum Academiæ detrimento neglectam. Ad hanc operam ejus commendandam non opus ei erit emendicatis amicorum literis, Ipsa sese commendabit. Admone ne ita impie contra honorem, famam, & commoda Academiæ & Academicorum laboret: sed missos sparsosque perniciosos libellos quantum fieri potest, repetat revocetque, aliisque edendis spargendisque supersedeat. Admone ut meminerit, non se amplius inter milites calones lixasque Turreniani exercitus, nec inter Scythas, sed inter optimos atque humanissimos Batavos, eorumque Celeberrimos Professores versari, suumque ingenium, cujus superbiam ipse jactat, ad horum modestiam, morumque benignitatem paululum conformare: ne idem experiatur fatum inter Batavos, quod expertus olim Archagathus, cujus causam agit inter Romanos honorantes Medicum dum ignorabant, damnantes & odio persequentes cum artem moresque viri novissent. Admone, ut discat Proceribus fidem & obsequium exhibere, benevolentiam Tribunalibus mutuam præstare, alios bonos Viros alto supercilio non despicere, Candidatos Studiososque nec spernere nec negligere. Admone ut invidiam deponat, & Collegarum Medicorumque, quibus Deus Ter Opt. Max. judicii, Philosophiæ, Chimiæ, Botanicæ, Pharmacorum, aliave ad exornandam perficiendamque artem Medicam seu plura, seu majora largitus est præsidia, præclaris conatibus non intercedat,

dat, cum ipſe eos præſtare nec velit nec poſſit. His rebus, Bibliopola, ſi operam dederis, animum tuum ad bonum publicum vere converſum exiſtimabimus atque laudabimus: ſi vero, uti cœpiſtis tuque Auctorque tuus, perrexeritis famoſis veſtris libellis, epiſtolis, appendicibus, annotationibus, damnum Academiæ, injuriam inferre civibus ejus, aliiſque viris bonis ingerere probra, dicam vobis ſcribemus grandem, nec divinam nec humanam effugietis ultionem. Vale. Dabam in Caſtris M. Id: Decemb. M IↃC LXXX.

F I N I S.

ALITHOPHILI

OBSERVATIONES EXTEMPORANEÆ

AD

Erecta a CAROLO DRELINCURTIO, in Gallis Medico Regio, atque apud Batavos inter Medicos Professore Primario, LIBITINÆ, nec non famæ suæ Trophæa, &c.

ALITHOPHILI
EXTEMPORANEÆ
OBSERVATIONES

AD

Erecta a Carolo Drelincurtio in Galliis Medico Regio, atque apud Batavos inter Medicos Professore Primario, Libitinæ, nec non famæ suæ Trophæa &c.

Docet Huardus Hispanus in præclaro de Ingeniorum examine libro, vernaculâ suâ linguâ conscripto, esse quædam hominum ingenia, quæ caprarum instinctum imitentur, *capritie* (ut simile vafritiei vocabulum inducam) hoc est, caprino instinctu prædita. Capræ quadrupedes sunt salacissimæ, calore multum libidinoso animatæ: dum pascuntur, ut plurimum ab agmine secedunt, ardua loca scopulis prærupta, lapsibus obnoxia petunt, extra, ac seorsim à cæteris quadrupedibus vagantur, quo juxta naturam igneam sursum ferantur. Hujusmodi comperimus homines, qui ab aliis secerni, qui dictis, factisve, haud heroicis, haud utraque Pallade celebrandis, militaribus & scientificis, inclarescere ambiunt: qui gestis exorbitantibus, sive extra communem, tritam, regiamque viam constitutis, qualecumque sibi nomen quærere gestiunt. Hi plerumque sunt quos Tertullianus lib. 3. de præscriptione perstringit, *quos hæresis potuit dementare* (*demutare* perperam à quibusdam legitur) hi *enim neque prudentes sunt*, *neque fideles*, *neque usitati*. Non in ea sum hæresi, ut hæreseos nomen ad eundem sensum quo Pontificii Romanenses deflectam, qui hoc nomine sugillant ipsis adversantes in

ſua Euangelica expoſitione, aut in adſtruenda Pontificia dignitate. Uſus eſt Tullius eloquentiæ, ac genuinæ Latinitatis parens in ſuis Paradoxis hoc vocabulo a Græcis mutuato: hæreſim pro firma opinione uſurpat.

Hæreſis, qua Drelincurtius dementatur, eſt ſui ipſius bona opinio, ac φιλαυτία rectène, an perperam concepta, facta dictave ipſius probant. Hac ſui pſeudo-bona opinione plenus, mirum non eſt, ſi nec prudens, nec uſitatus ſit, hoc eſt, ſi communi hominum, probatoque apud omnes uſui ſeſe non accommodet. Hac ductus opinione ſui, ê genio ſuo duxit caprinum inſtinctum ſequi, audere & facere aliquid, non brevibus quidem Gyaris, Parvaque Seripho, ſed Anticyris dignum riſuque ac cachinnis literatorum excipiendum. Hujuſmodi ſunt calamitoſæ duæ illæ Orationes ſuper calamitatibus civitatis & Academiæ, nec non ſortis humanæ ſub titulo Libitinæ trophæorum, quas haud impune recitavit ac vulgavit: hujuſmodi ſunt epigraphe libelli ac tituli quos ſibi arrogat, hujuſmodi ſunt alloquia ſua præliminaria, ac reliquum rhapſodiatæ farraginis ſuæ, ab ipſo, Orationis nomine perperam indigitatæ, corpus.

Criticis ac ſimul ſalutaribus ſcopis lubet ejus ultimi operis craſſitiem, virulentiam, ineptiſſimas ſcurrilitates, ſupinaſque hallucinationes verrere.

In Epigraphen.

An ſe jure Regium indigitet Medicum ambigitur?

Vel enim eo titulo ſe Regium dicit, quod in Montepeſſulana Academia Doctorali laurea fuerit inſignitus. Eodem jure poſſent omnes laureati Medici eumdem titulum uſurpare, a quo tamen abſtinent, non ſecus ac in aliis Facultatibus Doctores: vel quod Regiæ Perſonæ ſive Majeſtati Chriſtianiſſimæ adhæſerit ac miniſtraverit. At neminem latet, eſſe quin-

quinque Medicos Regiæ Chriſtianiſſimæ Majeſtatis, Primarium ſive Archiatrum, & quatuor trimeſtres, qui ſane Regiæ Perſonæ miniſtrant, & ab ipſa, penſione annua donantur. His Drelincurtium fuiſſe aggregatum nemini adhuc innotuit, nec vero ſimile viſum, Chriſtianam Majeſtatem, quæ in præſentiarum removet arcetque ab omnibus officiis, muneribus militaribus, ac Judicialibus, imo ab ipſis vilium opificum magiſteriis, omnes ſuos ſubditos Reformatæ Religionis, etiam eos qui ſuæ non adhærent, famulanturve Perſonæ; ſuam, inquam, Majeſtatem velle ut Drelincurtius, qui Reformatam profitetur Religionem, hoc miniſterio ac munere, Perſonæ ſuæ Regiæ addicto ac adhærente, nec non, ut hujuſmodi titulo Regii Medici ſit inſignitus. Neminem latet, quibus ſcrupuloſæ conſcientiæ aculeis arceant Confeſſarii Romanenſes alienæ a ſua Religionis Medicos, ab ægrotantium ſpondis.

Potuit in exercitibus Regiis, ut juvenem, robuſtum, ac pedarium, medicinam exercuiſſe, & vicariam Heliæ Bedæ Fulgeræo dicto, optimo ac experientiſſimo Medico ex-Reformato, ſeni, pedibuſque debilitato, apud Sereniſſ. Princ. Turenam Polemarchum (cujus erat Fulgeræus Medicus ordinarius) operam præſtitiſſe; ſed non ideo dicendus Regius, niſi vago, parumque ſpectato titulo, quo ſe milites, imo calones & lixæ in exercitibus Regios vocant, uſus quippe invaluit ut illi dumtaxat ſe Regios dicant, qui Perſonæ Regiæ inſerviunt, ad eamque adpropinquant. Fas non ſit Drelincurtio tam magnifica pluma tumeſcere ac ſuperbire.

In Galliis ſe Medicum dicit.

Non ipſum latere debet Gallias longius extendi, quam ut Rex Chriſtianiſſimus, licet potentiſſimus, his dominetur omnibus. Cis-Alpinæ Galliæ ſive Togatæ terminus ab Alpibus ad ſuperum mare, Rubicon fluvius, & Ariminum erat; ad inferum vero mare, Luca Liguriæ civitas, & Ar-

nus fluvius. Transalpinam ſive ulteriorem Belgicam ab Ortu & Septentrione Rhenus à Germaniâ ſeparabat. An ſe in iis Galliarum partibus Medicum prædicat? Franciæ Occidentali, Potentiſſimo hercle regno, dominari Chriſtianiſſ. Regem, olim potiori Galliarum parti, longe, lateque patenti, in confeſſo eſt. At Galliis ipſum imperare omnibus, non omnes concedent.

Gl. M.

Num gloſſographum Medicum, mediocrem aut minimum, mimum, mimographum, moron aut glorioſum mirmyllonem indicare voluerit, poſſet quis dubitare? Mentem tamen aſſequamur, qua Sereniſſ. Principis Polemarchi memoriam voluit extollere. Apud Francos nomen iſtud *de glorieuſe memoire* uſurpari reperiet, verum apud Tullium, alioſve puræ Latinitatis auctores vix credo illum reperturum iſtud vocabulum in bonam partem acceptum. De glorioſo milite Plautus Comœdiam inſcripſit, quem cachinnis ac ſarcaſmis ob ſtolidam ac ridiculam ferociam obnoxium repræſentat; Politiorem ſibi Latinitatem arrogat Drelincurtius, huic medius fidius Glorioſi vocabulum in bonam partem detorquendum, derogat. *Inclytæ*, *bonæ memoriæ*, *colendiſſimæ*, aut quid ſimile epitheton, genuinæ ac receptæ Latinitati magis congruum extitiſſet.

Principi de Turenâ.

Puriori formula loquendi per præpoſitionem *a* vel *ab* quam per *de* efferri ditionum titulos, omnes præſtantium auctorum Epiſtolæ dedicatoriæ, ut loquuntur, nos docent.

Improprium ſane titulum adhibet dum Principem de Turena indigitat: Etenim Tureniam ditionem, in Aquitania olim ſupremæ dominationis jure gaudentem, nunc autem ex tacita Chriſtianiſſimi Regis indulgentia, non omnino ſo-

la umbra & imagine ejuſdem priſcæ dominationis fruentem, Vice-Comitatus, non Principatus titulo inſigniri, vel lixis, calonibuſve Gallis notum. Vulgarem eſſe Vice-Comitis titulum, minime reputandum eſt. Thuarſenſem ditionem apud Pictavos, nunc Ducatum, Duci Tremolio titulos augentem, in quo 400 nobiles vel circiter, Vaſſalli, vulgo *homesliges* numerantur: nec non Lautrecenſe oppidum ad Fuxenſem olim Regiam Navarræorum familiam pertinens, cui fere etiam 200 nobiles ſubſunt, imo & agrum Pariſienſem longe lateque extenſum, Vice-Comitatus titulo deſignari neminem latet. Sunt qui credant Viſcontinam familiam, quæ per 200 fere annos Mediolanenſibus ac Inſubribus imperitavit, inde Gentilitium nomen deſumpſiſſe, quod eadem Vice-Comitum dignitate, ante adeptum ampliſſimum dominatum, Mediolanenſem ſcilicet Principatum, ab Othone Archiepiſcopo, & ad nepotes translatum, fuiſſent honeſtati.

Majori ſane decore radiant Principes Turriani ſive a Turre Arverniæ olim Bononienſes Comites, retento priſco nomine Vice-Comitum, Turenæ (quod ſemper egregius ille Polemarchus Henricus a Turre Arverniæ ſervavit.) Verum enim vero num acceptius eidem Polemarcho credidit eſſe nomen, deſumptum a ditione Vice Comitatus ipſius, cujus nunquam poſſeſſionem (ad primogenitos familiæ ſuæ ſpectantem) nactus eſt, quam tam illuſtre ac tam antiquum Turrianorum, ſive a Turri Arverniæ gentilitium nomen, a Bononienſibus apud Morinos Comitibus ortum, cujus primaria origo ad Viffredum Bituricenſem Comitem, ac Ducem Aquitanum ſpectat, quem de Regali progenie oriundum ab 800 annis annales prædicant, docentque, Reges præſtantiſſimos, imprimis Godefridum Bullionum, ab una ex ditionibus ſuis dictum, Herculem illum Chriſtianum, Saracenorum terrorem, Hieroſolymitarum Regem, nec non Imperatrices ac Reginas Franciæ, Angliæ ac Luſitaniæ hanc familiam ſuppeditaſſe memorant. His adnumerandi ſunt Principibus, ii, qui egre-

giæ Delphinatus Provinciæ olim dominabantur, quam familiæ Princeps Imbertus, præteritis etiam agnatis, Galliæ Regum primogenitis filiis ἄπαις legavit.

An ignorantiæ, vel alteri rationi, ob quam non expressit gentilitium nomen Illustrissimi Polemarchi, adscribere debeam, nescio. Excusandus mehercule, dum ne sutor ultra crepidas, tractant fabrilia fabri. De Phthisi, pleuritide, arthritide, aliisque morborum generibus illum differentem tolero: In genealogicis rudem esse nec πολυμαθέα, haud miror.

Olim Ἀρχιάτρȣ.

Cautius usus fuisset hoc adverbio, *olim*, si per illud nimis senescentem, ac senio incurvorum infirmitati ordinariæ, nempe delirio se obnoxium pertimuisset. Vocabulum quippe, *Olim*, longissimum temporum denotare intervallum advertimus. Virgilius quingentesimum fere numerum hoc adverbio, *Olim*, futuri etiam, ut præteriti temporis complectitur spatium, dum primo Æneïd. Junonem audîsse memorat,

Trojano a sanguine duci
Progeniem, Tyrias Olim quæ verteret arces,

Carthaginem intelligit, quæ 500 circiter ann. ante Romam cond. a Didone fuit condita, & a juniore P. Corn. Scipione Africano destructa Ann. V. R. C. 606. Unde minus abusive, vel adverbium, *nuper* (quod ad minus spatium temporis porrigitur) vel *dum viveret*, insertum esset.

Ἀρχίατρον sive Principem Medicorum Principis Turenæ se esse gloriatur. Expendantur impensarum domesticarum hujus Principis libri, unicum Medicum pro se totaque familia, pensione seu annuo salario fruitum fuisse reperiemus, ac proinde Drelincurtianum ἀρχεῖον intra seipsum coarctatum. Verum plerique, qui aulam Gallicam jam diu frequentarunt, non ignorant Heliam Bedam Fugeræum jam a nobis laudatum

tum (qui ſuam a Venerabili Beda originem pandebat,) fuiſſe Medicum hujus Principis Polemarchi, illumque Medicum Fugeræum fato functum poſtquam dictus Princeps Religionem Pontificiam amplexus eſt, in cujus locum nunquam admiſiſſet ac ſubſtituiſſet Medicum Refor. Religionis, qualem ſe Drelincurtius, & ex ſanguine pro Religione effuſo ſatum gloriatur.

Primarii Medici titulum ſibi vindicat.

Conditionem addidit typographus (qui ſuam appendicem ad Libitinæ Trophæa, indigenis Belgis denegatam, promulgavit iterum in gratiam glanduloſorum Doctorum) nempe illum fore Primarium *ſi Dîs placeret.* Hæc particula, *ſi*, futurum aliquid, non præſens importat. Modeſtior ſenioris terminus ſicuti uſurpatur ab omnibus fere Profeſſoribus in aliis Academiis, ceu Pariſienſi, viſus fuiſſet, quam Primarii, qui aliquid æquivoci, pro dignitate neſcio qua, aut imaginaria prærogativa præ ſe ferre videtur.

Trophæa.

Apud politioris Latinitatis & Græciſmi cultores, in indice in Florum cum notis Variorum, Salmaſii imprimis, Neomagi anno 1662. ab Andrea ab Hoogenhuyſen edito, Tropæum rectius quam Trophæum dici comperiet, Non illum utpote Græca callentem, etymon hujus vocabuli docebo. Illud tantum ſubjungam Tropæa fuiſſe monimenta τῆς τῶν ἐχθρῶν τροπῆς, quo enim loco hoſtes fuſi, ſe in fugam converterant, in tumulo ſtipitibus affixo erigebantur ſpolia, ita Farnabius in notis ad Juvenalem. *Tropi*, & Tropici, non Trophici, inde derivantur.

Pro Concione.

Parùm accommodatam Orationem, licet ejus exordium, partes quatuor, ac Epilogum deſignet, Concioni concinnavit. Orationem Oratoriis partibus conſtantem compoſuiſſe ſe, ac pronunciaſſe decebat, non congeriem exemplorum, manibus etiam indoctis tritorum, ex Polyantheis, aliiſve collectoribus excerptorum, de variis interitus mortalium generibus.

Cum faſces Academicos deponeret.

Inſigne illud dignitatis unis Romanis Conſulibus competiiſſe non ignoramus, verum utrum a Conſulibus illis, rerum Orbiſque Dominis, exercitibuſque plerumque, Imperatorio nomine præpoſitis, ad Rectores annuos Academicos transferri debeat, vix auſim pronunciare. Nunquam in Univerſitate Pariſienſi, in Orationibus a Rectoribus pronunciatis, aut in eorum programmatis, hujuſmodi vocabulum uſurpatum fuiſſe audivi, aut vidi. Faſces terribile quid denotant, bacilli quippe erant teretes loro colligati in modum faſcis. Eos bacillos ex ulmo fuiſſe antiquitus, teſtis eſt Plautus, & Plinius Betulam arborem terribilem magiſtratuum virgis. In medio hujuſmodi faſcium colligatam ſecurim, qua rei feriebantur, conſtat. Academiæ nomen ab Athenienſibus acceptum liquet. Academicos autem faſcibus uſos aut faſcium nomen uſurpaſſe, nemo nobis perſuaſurus eſt. Verum ventoſo viro pompatica, & ſeſquipedalia verba congruunt.

Libitinæ Trophæa.

Mortis tropæum Libitinam eſſe, quam Libitinam habere tropæa convenientius eſſet. Unde perperam diceremus tropæum tropæi, ſi ſit ipſa Libitina tropæum ipſum mortis. Ple-

Pleraque ſane potuiſſent in Libitina, feretro ſive arca humanis condendis cadaveribus deſtinata condi duntaxat, non appendi, ut circumquaque inſpiciantur, etenim tropæa in propatulo ac in eminentiori loco poſita eſſe debent; talia ſunt Imperialis Corona, globus, ſceptrum, Tiara Pontificia, purpurei petaſi, paſtoralia peda, Polemarchici ſcipiones, laticlavia, aliave hujuſmodi dignitatum inſignia: Libitinæ tunc hæc inſignia ſive tropæa recludens nullatenus præſtaret, quod importat vocabulum tropæi, nempe ut ſit tornatile ſive verſatile, ut undequaque conſpici in propatulo poſſit, ideoque abludit omnino Tropæi verbum a Libitina; Et licet iſtud Libitinæ vocabulum, in eodem caſu quo Tropæa, nominativo ſcilicet eſſet appoſitum, deprehenderetur nihilominus imperfectus ſenſus, alicujus enim rei Tropæa eſſe, ſicuti mortis congrueret, quæ res reticeri minime deberet.

Computata Trophæa a ſe Drelincurtius prædicat. Subleſta agit fide, promptius enim expediret quot ſint hominum capita, quorum numerus Deo ſoli omniſcio cognitus eſt, quam Tropæa mortis, cui nos noſtraque debemus,

Ebiberit potius fluctus formica marinos,
Promptius & totum teſtudo perambulet orbem,

quam Archiater Turenicus mortis officia, ſive actus mortis, humanas animas a corporibus ſeparando computet. Laudabilior videri debet Excellentiſſimus Heros, ſui ſeculi decus Henricus Rantzovius, utraque Pallade clarus, Cimbrorum præfectura ſub Sereniſſimo Rege Daniæ functus diutius, qui ad unum hominum genus, qui climacterico, ſive 63 ætatis anno extincti ſunt, lucubrationem quamdam ſuam, in lucem editam coarctavit. A Drelincurtio vero per omnia interitus, ſive mortis genera ultra quam par ſit vagato, expedietur promptius, quanta in ſylvis

Congeries foliorum autumno decidat uno.

Die solemni.

Non adscribam typographis hoc mendum in frontispicio sui operis, aliisve locis, Lectoribus offendiculo occurrens. Ipsi, cujus conspicilla forte corrupta aut vitiata, vocabulum solenne apud Calepinum per N non per M scriptum esse patefecissent, deducto etymo, a *solo anno*, quod enim *solenne* est, solum in anno recurrit.

Valvis Academicis.

Divisæ portæ Academicarum Valvarum nomen impertitur. Minime sustinere me vitilitigatoris partes arbitrabor, si opinionem meam exposuero, nempe Academiæ nomen substantivum convenientius esse valvis quam Academicum, nec enim me latet Academiæ nomen non tantum pro Studiosorum, ac Professorum corpore, seu cœtu, sed & pro loco ubi congregantur, sicuti Jus & pro ipsa Jurisprudentia, aliisve, imprimis pro loco ubi jus redditur accipi. Æque vocabulum istud Academicum convenire potest valvis, ac januis ædium eorum qui sunt membra Academiæ, ac valvis scholarum Academiæ. His autem omnibus affixum non fuisse programma Drelincurtii constat. Minus proprie Epitheton istud quadrare videretur scholam Theologorum designando *per Valvas Theologicas*, vel Philosophorum, *per Philosophicas* : & sane Pontificii Romanenses, a quibus vocabulum istud potissimum usurpatur, Valvas Ecclesiæ Apostolorum dicunt, minime autem Ecclesiasticas.

Votivæ morientium voces nusquam reperiuntur apud tersioris Latinitatis auctores, quales sunt prisci juris antecessores Romani, quorum fragmenta corpori juris a Treboniano, Imperatoris Justiniani jussu, inserta sunt. Supremas voces, voluntates, ultima, novissima verba, aliosve terminos reperire est, minime autem *votivas voces*. Sed obsecro quodnam ob-

je-

jectum, qui finis ſuorum votorum ſuis vocibus exprimendorum? quæ vota illius ſint, difficile interpretari ac divinare poſſumus. Qui voveat boni ac proſperi Academiæ aut Academicis? qui ſe medios inter Scythas, atque Maſſagetas Doctores inter Pancreaticos, atque pineales Leidæ degere conqueritur, vix aſſequi poſſum. Num eadem vota concipit quæ Cambyſes Perſarum Rex propria ſua & imprudenti manu lethaliter ſaucius, pro Perſis ſuis nuncupavit ut perpetua libertate fruerentur, eorumque agri, uxores, pecora fœcunditate exuberarent, dummodo Patizithen, Smerdimque fratres Magos ac impoſtores, Regni invaſores eliminarent ac perderent, arcerentque Medos a Regio throno; ſecus vero facientes magna imprecatione, qua omnibus calamitatibus, infauſtæque morti obnoxii ut forent, eos percellebat, ſicuti refert Herodotus lib. 3. Thalia dicto. Non dubito quin eadem imprecatione percellet eos qui in ædes ſuas tenebricoſum impetum fecerunt, qui vitrea ſua ſpecularia & cancellos ferreos identidem effringunt rabidi, in eos qui illum maledicendi, obtrectandique impetu ducti, præfervidi ingenii, nulliuſque judicii virum repræſentant, qui ridiculas ſuas tum ſacrorum tum *profanorum Troporum delitias* Indigenis Doctoribus non invideant. Forte vult his ſimilibus morientium vocibus, ut noviſſimæ horæ recordemur, de his jam ſalubriter admodum a ſapiente ſumus admoniti, ut hæc ſcilicet noviſſima noſtra recordemur, quo in æternum, ſive ne careamus æterna felicitate, peccemus. Forte monet, ut vitemus horum omnium ſortem, quam enumerat in Libitinæ Trophæis, quæ non vere ac perperam computat, fruſtra laborat. Velimus ſiquidem ac nolimus implenda ſubeſt fatalis urna. Condonabimus dum ſe comparatione uti pronunciabit, dummodo illam nimium claudicantem eſſe, ſicuti reliqua Orationis ſuæ indigeſta, ſincere profiteatur. Dum ſit ab eo mentio morientium, æquiparare videtur faſcium ſuorum depoſitionem morti. Non ſine ambitionis ſuæ argumento, eadem animi acerbitate depoſiturus eſt faſces ac mortem

subiturus. Non hercle veluti sui corporis morituri, seu solutionem ab anima passuri, votivæ illæ sui finiti Rectoratus voces, sed sicut ultima signa famæ suæ apud Literatos ruituræ, excipiendæ sunt.

Verba crastina, pro crastinæ diei verbis indulgentiores admittant. At expiraturi terminum non præteribo. Rectorem expiraturum dicit. Dilemmate capiatur necesse est. Nam si *Expirare* pro verbo *mori*, habita mortis similitudinis ratione, sumatur, haud moriturus est Rector Lugduno-Batavæ Academiæ, sicuti Regem Galliæ non mori, pronunciat præco in funebribus Regiis cerimoniis. si vero *expirare* verbum, finiri ac terminari significet, non finietur, ac terminabitur Rector, sed Rectoralis annuus Drelincurtii magistratus finietur, nunquam, ut probabile est, reversurus.

Dum suas voces religiosis hauriri auribus præcipit, improprie utitur Religionis vocabulo, quæ ad Deum potissimum referri debet. Pietatis quidem nomen ad parentes etiam extenditur, non Religionis. Quod si apud Poetas Religionis loci fiat mentio, tunc maxime inspecta Deorum, falso supposita, præsentia, loci Religio celebratur, ut apud Virgilium.

Auribus hauriendi metaphoram, an apud alium, quam apud capritie præditum auctorem reperire quis possit, ambigitur? *Ereptorum Curatorum* vocabulum non satis exprimit eorum mortem, alia siquidem ratione eripi possunt viri Magistratus, exilio, deportatione, morbis perpetuis, ut paralysi, mutatione munerum vel regionum. Mosedami & Thiltii cognomina præterita suam incuriam notant. Posteri, ad quos Oratio sua perventura erit, non agnoscent Curatores illos Academiæ Lugd. Bat. Eorum propria nomina inserenda erant, honoris causa. In aliis non parcit seminiverbius futili supervacaneæque verbositati.

Aliquot Libitinæ Trophæa dum enarraturus est, corrigit consultiori animi judicio, quasi ex integro promissam suam computationem, quam nunquam posset assequi, ut dixi, & spondet

det dumtaxat narrationem Trophæorum singularium & pluralium. Priorum morbis vulgaribus; si per vulgaris verbum communes ac naturales morbos intelligat, nihil novi promet. Si miserorum hominum dumtaxat interitum,

Omnibus imminet pallida mors
Æquo pulsans pede pauperum tabernas
Regumque turres,

frustra partium corporis morbos designat, etenim, ut Satyricus monet Sat. 10.

Circumsilit agmine facto
Morborum omne genus: singularium itidem, ut ab ejus conceptis verbis non recedamus, *Eventibus raris ab ævo Loti ad Carolum IX.*

Cur hoc temporum intervallo narrationes, & computationes suas circumscripserit, est cur miremur? poterat ab Adami temporibus inchoare, & tanquam rarum eventum recensere, necis instrumentum, nempe asini maxillam, qua Cainus fratricida usus est ut vitam justo Abeli fratri suo eriperet. frustranea porro est illa divisio singularium, & pluralium trophæorum, æque enim de omnibus tum sigillatim, cum a conglobatis triumphavit ac triumphatura est.

In Epistolam Nuncupatoriam.

Cursorias Epistolas legere.

Cursorii nomen aptius ad oculos quam ad Epistolas referri debet, sicuti cursorius ad equum potius quam ad hominem equitantem; Raptim vel præcipiti oculo legere elegantius dici posset.

Annos animo præteriisse, hujus phraseos sensum auspicor, nempe virtutibus annos anticipasse, aut annos cogitatione revolvisse. Mecænatem suum heteroclitis terminis evehit, *Ipsi ingenii excelsitatem* adscribit, ipsius dignitatem, suum jugi sti-

mulo animum fodicare prædicat, nulla latera sufficere, quo præconiis in cœlum efferat, quasi lateribus, non voce e pectore erumpente, illud melius effici posset; *Trajano* etiam nuncupat *virtutibus potiorem.* Si respectu Christianæ professionis, nihil novi pronunciat, agasonem siquidem, illumque Christianum, pluris quam Augustum, Trajanum, aut quemcumque Imperatorem facere oportet, alias vix credam, ut Mecænas ille suus velit se Trajano (qui omnibus aliis Imperatoribus & temporaneis & perpetuis sub duplici statu, nempe sub Republica & sub Imperio sive Cæsaribus latius Imperii terminos propagavit) virtutibus præferre ullo modo, minus sane si legerit aut audierit Gregorium I. Romanum Pontificem, a cujuscumque Communionis Theologis in precio habitum scripsisse Trajanum (ita sibi revelante Deo) cœlitibus cum Christo regnantibus annumeratum.

Multum de se præsumit Archiater Turenianus dum se Panegyricum Pliniano perenniorem conscripturum gloriatur. Lemmata sua calumniis vult absolvi. Calumniatores hi sunt, qui innocentem, probumque tanquam criminosum, & scelestum traducunt; an tales sint qui suam farraginem Rectoralem irrisere, nemo sanus credat. In hoc digna factis, seu potius dictis: ac computatis suis recepit.

Conqueritur, ipsum *defecisse præconem, qui profanos stultosque scurras procul arceret*, ignarum me profiteor hujusce constructionis. Quoad stultitiam & scurrilitatem, quas suis improperat auditoribus; non qui patiuntur, sed qui agunt scurrilia, scurræ dicendi sunt. Apud quos fuerit scurrilitas judicent cordati ac sani.

Apricatione venenum (eorum scurriles risus sic indigitat) difflari a se posse sperat. Caveat ne prudentes serpentes, qui ipsum sub tecto, & in aula Academica exsibilarunt, ac momorderunt, in aprico, quo maxime gaudent, & sub dio, fortius mordendo: ac perstringendo famæ suæ interitum, ac ruinam accelerent.

Non coërcebit neque perdomabit ejus Mecænas alexiteriis

virus

virus quod ad pectus uſque ſuum jam ſerpſit. An ſit vero venenum illud, de quo queritur quod ſibi afflatum eſt, vel naturale ſibi, quo ipſe alios rodit atque offendit, ex ſua propria conſcientia ſuæ mentis compos, apud ſemetipſum diſcutiet.

In Præfationem.

Conqueritur primo de *invidia*, cujus obtrectatio illum rodit, illum *lacerat*, ſortem ſuam dolet. Amabo te archiatrum Turenianum, promito invidiæ iſthæc argumenta! Dotes naturales, ingenii vel corporis, quæ minimæ, invidiæ minime ſunt obnoxiæ. An natalitia? (præterita avi tui paterni qui Cadomi cerdoniam exercuit mentione) dolebunt cordati quilibet, clariſſimi tui patris vicem in Eccleſia Ref. Parienſi dum viveret paſtoris digniſſimi, quod tam ſui diſſimilem filium habuerit. Ille humilis, tu ventoſus, ille miſeris opifer (ut tuo verbo utar) tu eorum contemptor, ille proſelytorum proxeneta, tu averruncator. Exiguæ ſunt ſane dotes quibus gloriaris. Majus emergit tibi delectamentum ex congerie philippicorum, quos in his regionibus accumulaſti, quam ex farragine & rhapſodia Libitinæ tuæ trophæorum. Ex priori tumeſcit plerumque venter, fiſque ſolo abdomine gravis opiparis dapibus tibi ſoli paratis, Gallico aut Rhenano vino largiter epoto. Hinc eſt quod alii Doctores glanduloſi tibi videantur, quod glandibus veſcantur, quæ nullatenus palato tuo ſapiant. Eo ſolo, congeſtæ pecuniæ titulo vocari potes, ut Comœdi miles, *Glorioſus*. Ex altero vileſcit fama, & quam apud eruditos perperam aucuparis, inſignis politioris literaturæ poſſeſſio imaginaria eſt. Certe pro tua congeſta pecunia, nullius cordati viri invidiæ te obnoxium eſſe pro certo habeto. Eſto contentus hac pecunioſa ſorte tua, quæ tibi divitem uxorem cereviſiæ cacabos olentem dedit, qua ſorte egregias ædes in amœniori totius Europæ vico

co (juxta mentem clariſſimi ſenis Polyandri quondam Profeſſoris Lugduno-Batavi) nempe in Rapenburg comparaſti, in quibus ſodalitia quædam Gynæcea bis aut ter in Hebdomada, a te inſtituta, a fide digno auctore mihi nunciatum eſt. Quorum quadripartita memorant gymnaſmata ſive exercitia: priori, per horæ ſpatium, a ſecunda nempe ad tertiam, myrrhatam quamdam potionem, apud Orientales magis uſitatam, vulgo Caphé, ſorbebant; ſecundo, ſive a tertia ad quartam, trutinandis, approbandis aut reſpuendis vocabulis Gallicis, ad hujuſce Linguæ ornamentum, in partem ſuſcepti operis ab Illuſtribus Francicæ Academiæ Dominis, accedentes, mercatorum aut civium Lugdun. Bat. uxores ſtrenuam operam dabant; a quarta ad quintam ſaltationibus, ac tripudiis, ad ſymphoniacorum inſtrumentorum ſonum, vacabant, ac demum alea, vel foliis luſoriis ſortem aut induſtriam, lucri gratia, ac emolumenti ancillaris ſuppoſiti ergo experiebantur. Hæc Juventuti Academicæ apud ſuas ædes ſuppeditare oblectamenta Profeſſorem Medicum, faſceſque Rectorales occupantem, non ignorabunt ſeduli parentes, qui è longinquo filios ſuos Doctrinæ, virtutiſque comparandæ gratia in Academiam mittunt, eoque loci non levibus ſumptibus alunt. Hinc illos tenebricoſos, quos tantopere exagitat, impetus originem duxiſſe ſuſpicantur naſuti ſui, hinc illorum ſpecularium vitreorum, ferreorumque cancellorum, fragilium & duriſſimorum fractionem. Etenim hæc muliebria ſodalitia vix ſine jurgiis fiunt, quibus forte Drelincurtiana imprudentia aut ruſticitas locum dedere, quæ movere iram cujuſdam γυναικὸς (cuilibet autem *notumque furens quid fœmina poſſit*) ad tenebricoſos effractores, in ædes male feriatas ac luſorias, ſuſcitandos. Inculcas quantum potes, tuos malevolos exæſtuaſſe in te ſuam *invidentiam*; *malevolos vocas a te non laceſſitos*; Non inanis foret ſuſpicio tuos eſſe inimicos, aliquibus a te ultroneis offenſionibus tibi ſat familiaribus, perculſos.

Sambucina viliorem Polyantheam reputas. An recte ſapias judi-

judicent literati, apud quos Polyantheæ eruditio, qua referta eſt, magno in precio eſt. Non ſunt tui irriſores ideo contemnendi, quod Polyantheam, omnigena eruditione refertam, in ſuam converterint ſubſtantiam, imo ob id plurimum faciendi, quod facile agnoſcant, ea quæ ipſam redoleant, centoneſque quos ex ipſa excerpſeris; nec ideo ſunt maledici, quod teſtimonium perhibeant veritati, nolintque admittere tanquam orationem, numeris, & præceptis Rhetoricæ minime conſtantem, rhapſodiam tuam e Polyanthea depromptam.

Dum te furtivi jota multiplicis conſcium prodis, In duobus furtum tuum minus; quod *Jota* ſcilicet, & *unius Iota*, furem, & furti participem, ſeu ſocium (conſcium dicis) te agnoſcas. Non *Jota* unius dumtaxat, ſed *Omega*, magni O; omnis ſcilicet farraginis, ex qua larvata tua oratio ferruminata eſt, collector pravuſque concinnator furtum patraſſe viſus es.

Stupere tam altam ſapientiam, ſtupere aliquid, an ob aliquid dicatur, doceri me facile patiar, certe præpoſitionem lubentius amplectar. Utrum Epitome Sennerti, necnon maxima & minima glandula Polyantheâ concludatur, & utrum literæ Ciceronis vel Quintiliani pro eruditione pure dicantur, & utrum *literis* (*illarum* enim pronomen *quibus* relativum eſt) univerſus Literatorum chorus aſſurgere debeat, ſi enim jam ſunt literati, literas jam poſſident, nec opus eſt literis aſſurgant, pronuncient judicio pollentes.

Quereris quod nullam ad praxim Polyantheam revocent; Tuo medius fidius damno, famæ tuæ impendio revocant dum in flagranti furto farraginis tuæ te deprehendunt. *Admirationem cum ſtupore*, ad quæ duo vis traduci cenſores tuos, confundis. Non ſtupet qui miratur, ſolo admirationis affectu contentus eſt. Obſcuram parumque convenientem affers rationem, cur illi nolint te ſtupere, *quia ſcilicet*, inquis, *illorum nuſquam miraremur dotes*, jam enim diximus admirationem debere, & poſſe ſeorſim & abſque ſtupore conciliari.

Judices illos tuos, vel in te ipso Momo otiosiores & mordaciores dicis: cum Momus Deorum dumtaxat fuerit censor Diis teipsum aggregas; Otiosum Mehercule Momum vix crediderim, cum tot furta Venerea, tot maleficia ab ipsis patrentur falsis Numinibus, quæ ipsius censuræ ac reprehensioni maxime sunt obnoxia.

Dicis illos velle tuam Ἀποθέωσιν celebrare, fataque suprema minus ipsis fore invidiosa. Utrumque contra fas congruentemque rationem profers, cum difficile sit creditu hominem alterius fato, sive morti invidere, nisi quo casu quis pro Christo vita privatur temporali; probi enim Christicolæ invident ejus mortem, vel potius ut magis liqueat hæc verborum expressio, ejusdem mortem optant. Ἀποθέωσιν vero tuam celebrare, nec illis unquam in mentem veniet, nec in te merita quæ id exigant ut cœlitibus tam solenniter per ἀποθέωσιν adscribaris, nec illos tam vecordes, & a Christo alienos, ut cujusquam mortem quocumque prætextu desiderent.

Te minus in deliciis Jovi fuisse quod Præ-Adamitas vel alterum Orbem in Orbe Lunari non astruxeris: fuisses ergo in deliciis si alium a protoplasto Adamo, libris Mosaïcis sacris cognito, Jovi prorsus incognito formasses, aut alterum Orbem astruxisses. Nonne infensus tibi fuisset Jupitur, si ejus partes suscepisses novum Orbem astruendo vel creando, virtute tua te tacitus involvis. Non tacens, neque tacitus rhapsodias nobis tuas deblateras. Involvis te nec videris ille Drelincurtius, quem nomen decusque paternum sustinere oporteret. Utrumque, & tu & virtus tua sunt involuta, æquis & sinceris mentis obtutibus minime obnoxia.

Tibi canis & Musis, Tibi soli canis ac canes, neque enim in posterum literati non πτωχόμουσοι sed φιλόμουσοι sustinebunt aures suas tuis gravari rhapsodiis, quibus non minus eris Musis gratus dum tibi canes, quam Marsias fuit acceptus earum fratri Apollini, cum quo certare cantu (asininis Midæ auribus faventibus) ausus est, Desine amabo te torqueri hoc timore, ne æqui censores tui rumpantur invidia. Perperam dicis,

dicis *Rumpere livor edax, aliquod jam nomen habemus.* Nomen habes misere audiens. Vivent ac superstites erunt Censores tui, risu pulmonem agitare parati, quoties te recitandi ac scribendi cacoëthes suggestum ascendere, libellosque edere compellet; nec invidentiam in censoribus tuis, nec cæcitatem esse animadverto, imo illos æquissimos ac perspicacissimos, qui debitam farragini & ferruminationi tuæ mercedem cachinnis suis, ac explosionibus rependerint, quod ni fecissent & parum æqui & tenebriones dici meruissent.

In Alloquia.

Perperam oratoria præcepta, quibus ab initio auditorum benevolentiam nobis conciliari monemur, exequitur abutendo eorum auribus per horæ quadrantem non minimum, alloquiis suis exorbitanti ac peculiari ritu conceptis, suis salutationibus ac inclinationibus oculorum sua torvitate ingratis. An ex Tullio vocabulum *summates*, deprompserit non liquet. *Inconcussorum columinum*, epitheton non omnino verum esse pronuncio. Deo soli proprium est quarto modo esse inconcussum. Potentiora regna & imperia interdum quatiuntur. Concussum est nuper gravissimo bello fœderatum Belgium, sed Deo annuente firmum, nec disjectum, nec pessundatum, sed erectum ac stabile semper mansit ac manebit. Eadem prædicant Pontificii de Petri nave, quæ fluctuat, sed nunquam mergitur. Hoc sensu rescripsisse fingunt Alexandrum III. Pontificem Rom. Friderico Ænobarbo Imperatori:

Niteris in cassum navem submergere Petri:
Fluctuat, at nunquam mergitur ista ratis.

Quosdam Legationum exornatores vocas. Partibus suis functi sunt, sicuti alii qui Regum Principumve repræsentarunt, a quibus legati missi sunt, quos a Batavis sive Hollandis exornatos seu ornamentum mutuasse, nec ab iisdem Batavis Legatis, nec a quibuscumque aliis, nisi a Drelincurtio,

prudenter dici debet. Se ipsos autem exornasse incongruum est, siquidem exornare, seu ornamentum dare importat aliquid a se distinctum, & relativum.

Fautores Academiæ vocat, *benignos.* Sunt revera Celsissimi Ordines fœderati fautores maximi, lateque sumpta appellatione, quicumque amore, æstimio, & favore aliquo, ut par est, Academiam Lugduno-Batavam prosequuntur, fautores meritò dici debent. *Educatores providos* dicit; non educant Academiam; Inusitata hæc est loquendi formula Drelincurtio própria. Educere sive educare proprie est eorum, qui simul nutriunt & instruunt. Utrumque a Curatoribus præstari non omnino concesserim, sed per Celsissimos Ordines utpote veros altores: sed illos esse Curatores, quales sunt pro minoribus a legibus constituti qui eorum negotia curant. Verum ab illo, proprie & sapienter inducto & usurpato vocabulo, capritiem affectanti Drelincurtio, placuit recedere.

Tu secundum Iuris Academici Propugnator. Gravat tantisper intellectum audientium adverbium *secundum*, quod & præpositionem & nomen adjectivum significat; unde sine illo æquivoco ex prima mentis apprehensione, clarius secundo loco compellasset.

Hoc mihi valde novum, quod *quis Hippocrateam dignitatem & Iustinianæum decus pariter sustineat*, Jurisprudentiam & Medicinam pariter & ex æquo exerceat; Conditio enim, aut munus alterutrum prævaleat necesse est. Hippocrateæ autem dignitatis expressio vix apud alium quam apud Drelincurtium reperiemus. Æquius præmisisset præmia pœnis, dum de eorum diribitoribus agit; odia enim restringi, favores convenit ampliari. Quænam autem sint præmia, quorum sunt diribitores, me latet. Leges municipales constitutæ sunt, quarum observantia est ipsummet præmium servantibus. Frustra itaque vocat Scabinos illos præmiorum diribitores.

Improprie admodum, & temerario dicit, *magistratuum*

de-

dexterâ manu civitatem lacertos movere. Dextera quippe manu minime moventur lacerti, ſed capite imperante, juxta quod moveret temerè civitas lacertos ab aliis quam ab ipſis Celſiſſimis fœderatis Ordinibus juſtis de çauſis juſſa.

An ſint Collegæ, *ſcientiarum omnigenum fœcundiſſima pectora*, ſcrutator rerum ac cordium Deus optime norit. Eritis conjunctiſſimi Drelincurtio rhapſodianti dummodo *ſpectatum admiſſi riſum teneatis amici.* Cæterum dubitatur an pectora ſcientiarum, an ſcientiæ pectoris dici debeant, & an *Petrus libri*, *an liber Petri* efferri debeat; ultimæ tamen expreſſioni, Grammaticæ & naturali ſenſui, congruentiori, ſubſcribam.

Seſquipedalibus verbis, *grande ſuum decus* nominat; at honor eſt in honorante, non in ſeipſo, apud ſeipſum honorato. Bene hodiernum dicit, & præſens ſolum tempus uſurpat; ſuſpicor enim ultra hanc vicem, ſuas aures rhapſodiis Drelincurtianis pauciſſimos in poſterum accommodaturos.

Presbyteriani ſumus nec hujuſmodi, *protopræſules* aut *protomyſtas* aut *archimyſtas* admittimus. Nos Euangelici, Ethnicorum ſacrificorum, Flaminum, Saliorum, Pontificum & Pontificiorum Romanenſium pro dignitatibus aut functionibus terminos, rejicimus.

Vos, *ſequeſtri*, inquit, Medicaſter eſt non Juriſconſultus, nec mirandum ſi in hanc incongruitatem impingat, ſequeſtri enim ſunt apud quos ſolos res litigioſa deponitur. Æternæ veritates ædepol ſacris paginis contentæ, omnibus patent, & apud omnes ſunt conſignatæ, non apud ſolos paſtores. Docebit nos quinam ſint illi triplices Doctores. Et forte corriget ac triplicem potius cœtum dicet, qui Doctores admittent lubenter Apollinis, Mercurii Triſmegiſtis parallelon. Gratiarum vero amœnitatem fœmineo ſexui, in quo lepos & venuſtas ſpectantur, relinquent.

Multiplicem Academiæ civem, non alumnum compellando, familiari ſuâ capritie utitur, genio ſuo plane reſpondente. Summopere extollit Theologiæ ſtudioſos, dum eos myſte-

riorum Dei ſcrutatores indefeſſos indigitat, quod Angelicis ſpiritibus ac Apoſtolis vix datum. *Themida fatidicam* vocat. Fati mentionem faciens actibus humanis neceſſitatem aſtruit, qui boni aut pravi neceſſitati inſervientes, nec liberi, haud eſſent juſtitiæ diſtributivæ, quæ in præmiis dandis, pœniſque irrogandis verſatur, obnoxii.

Hippocratis & Galeni Principum Medicinæ ſcripta ſuperſunt, in quibus Arcana ἀκροαματικὰ, ſive auſcultatione digna contineri poſſunt: ab Æſculapio vero, Deo, a ſtulta antiquitate in gratiam fabulantium facto, nulla arcana in libris ab illo compoſitis tradita aut relicta. *Inveſtigatores Phyſices*, naſutos vocat. Vix credam naſutorum deformitate ſubtiles Philoſophos gloriari, ſagacium perſpicaciumve prærogativam lubentius meo judicio admitterent.

In Exordium.

Oratorum Præcepta recte obſervat Archiater Turenianus, Autorem attentum, benevolum docilemque præſtando. Attentum vult reddere, quod Medicorum eſt, promittens ſe tractaturum. Tropæis Libitinæ ſuæ parandis a ſe commemoratis perfidiam interdum, arcendis vero, aut impediendis raro ſuam operam contulere Medici. Etenim

Ad generum Cereris ſine cæde & vulnere pauci
Deſcendunt Reges, & ſiccâ morte tyranni.

Pleraſque ſane hujus generis mortes commemorat, quibus procurandis, aut averruncandis ſive arcendis Medici non intervenere; contrarium præſtat ſuæ promiſſioni, promittit quod Medicorum eſt, & tamen exequitur quod eorum non eſt. Attentum igitur reddit falſa promittendo: poterat nihilominus quod Medicorum erat in ſua farragineâ oratione recenſere, ut ſtaret promiſſis. Quo motivo illud non præſtiterit odorentur ii quos ſalutat naſuti. Commemorare poterat quomodo non ſteterit per Medicum Pyrrhi Epirotarum Regis magna de Ro-

Romanis ſub Levino Conſule reportata victoria percelebris, ejuſdem Regis, Fabritio Rom. Imperatori venale caput offerentem, quominus ipſum veneno de medio tolleret, & Libitinæ tropæis adjungeret, ſed cum a Fabritio de ejus perfidia eſſet monitus ſervavit Pyrrhus ſuum caput, lethali tegula e mulierculæ manu in Argivæ civitatis a ſe captæ direptione emiſſa, feriendum. Quomodo Carolus Calvus Romanorum Imperator nec non Galliæ Rex toxicata potione a Medico Zedechia ſubminiſtrato recens Romæ coronatus Imperator, extinctus ſit Mantuæ an. 877. Conradus III. Imp. cum ſuſpicione veneni ab Italis Medicis propinati deceſſit Bambergæ an. 1152. Guntherus Comes Schwartzburgenſis unanimi Electorum Germ. conſenſu Rex Germaniæ electus, lethali a Freidancio Medico potione porrecta ſublatus ſit circa ann. 1355. egregius Imperator. Bajazethes II. Imp. Turcicus perfidia Hamonis Medici, a Leunclavio Uſtabagites, ni me fallat memoria indigitati, parricidæ Selimi filii promiſſis haud obſervandis, ſuadente avaritia pellectus venenata etiam potione perierit. His & ſimilibus Hippocrateas a luce in orcum migrationes Medica virgula demetiendo attentum auditorem ſuum reddere potuiſſet; Hippocrateæ ſane quænam ſint illæ migrationes ignorare me fateor, niſi mortes & interitus ab Hippocrate, ejuſque ſequacibus accerſiti ac procurati.

Benevolum reddit, lemma, quod ad ſe volentem nolentem attinet proponendo, quaſi jucundius & acceptius argumentum, & ad auditorum faciliorem benevolentiam conciliandam accommodatum in ſua non fuiſſet voluntate, aut poteſtate ſeligere: omnium terribilium terribiliſſimas mortes ſpondet ſe dimenſurum ac narraturum. Terga vertit Ezechias Rex Judæ licet juſtus & æger Eſaiæ Prophetæ amico luctuoſa nuncianti, nempe quod moriturus eſſet & non victurus, ad parietem cui ſtratum proximum erat ſe convertit; an putat, ſe gratum, neceſſarium, aut novum aliquid præſtare, ac annunciare ſuis auditoribus, recenſendo

tot

tot homines separatim, aut a conglobatis morti litasse? An putat illos cæcos, surdos, aut mentis impotes, qui non videant, audiant, atque concludant tot mortuorum exemplis ante oculos, auditum, tactum, mentem observantibus, debere se suaque morti?

Docilem porro reddit ostendendo de qua re dicturus sit, quod scilicet nascentes moriamur finisque ab origine pendeat, quam Constantium Porphyrogenetam cum Tityo terræ filio communem habere dicit, incertumque relinquit an de fine an de origine loquatur. Confundit Constantium V. Leonis IV. & Irenes filium cum aliis ejusdem nominis, sed numero distinctis, & cum aliis omnibus Imperatorum filiis Porphyrogenetis dictis, quod in purpura nati, sive nascendo excepti fuissent.

Docilem reddit etiam, omnigenas Proserpinæ strages fando numeraturus, & in 4. partes ac epilogum Orationem suam diribiturus.

Antequam partes ejus Orationis aggrediamur, verborum, quæ pag. 213. continentur, nempe sacri πρωτοπλάςυ fastus quæso rationem reddat: Cur Adamum sacrum nominet? quo sensu illud epitheton tribuat? sane redundare videtur cum omnia Dei plasmata peræque sacra sint, & meliori titulo, utpote quæ non tam exitiale facinus ac Adam patrarunt. Capricismus est Drelincurtianus fastum adscripsisse Adamo nudo & soli; prævaricationem, inobedientiam, indulgentiam ac complacentiam poterat dicere pro consorte sua Evâ fragili, sed fastum, arrogantiam, aut quid simile, quæ relationem quamdam sive alios homines, respectu quorum hæc sese vitia exerant importent, nunquam audivi vel legi Adamo fuisse adscripta.

Dum de Collega tertio mentionem facit, vocativum in *i* terminat. Vocativum in *i* quorundam nominum propriorum, quorum nominativus est in *ius*, ut Antonius Antoni, non autem omnia ejusdem terminationis *i* in vocativo sumere Grammatica nos docet, Pius pie, Impius impie, *Tertie* igitur rectior erit constructio.

Pag.

Pag. 214. hominem dicit *ſpumantis libidinis bullam inter ſaccati humoris utres aliquamdiu fotum*, inter oleta veridicè poterat addere; & ab Orco in lucem erumpere monet & ex Græco vertit ἐξ ᾅδȣ ἐς φῶς, &c. Ab Alpha privativo ſive *non* & ἰδεῖν, id eſt videre, deducitur illud etymon, *Obſcurum*, melius vertiſſet, Orcum enim nos non admittimus Christiani.

In IV. ejus Orationis partes.

Unica dumtaxat conſtat narratione ſua Oratio & e quatuor narrationis virtutibus admiſſa brevitate alias tres negligit, nec curat perſpicuitatem, probabilitatem, & jucunditatem. Perſpicuitatis tamen alicujus ergo in quatuor partes narrativam ſuam Orationem diſpeſcit. In prima ſexdecim exempla interitus ex variis, iiſque vulgaribus morbis in ſingulari vel duali numero a Carolomanno Rege ad viros Conſulares Julium Ruffum atque Lecanium Baſſum immixtis ſimul Romanorum, Gallorum, Perſarum Regum, Literatorum, Ducum, Pontificum Rom. nobilium ſine ordine conditionis aut temporis, mortis ſive interitus, ac *omnivagarum Proſerpinæ ſtragum*, exemplis.

In ſecunda parte, relicta calcata illa lethi via e diverticulo aliquot inſolentia, ſive inſolentes mortes penſiculatius attendit, a Lothi uxore ad Carolum IX. vultu Regem, animo lupum. In tertia parte vagari extra, illi conſultius fuit ad extrema fata, ſimul a conglobatis multos implicantia a Nadab & Abihu ad quindecies decies centena hominum millia Reformatæ Religionis Antichriſti rabie trucidata. In quarta tandem ad exempla numeri neſcia deviat non minus quam in aliis partibus. Epilogus ejuſdem farinæ eſt exemplis ſicuti reliquæ partes infarcinatus.

Perſpicuitatem eamdem turbato hujuſmodi rerum variorumque Libitinæ tropæorum ordine. Jucunditatem terribi-

lium omnium terribilissimi, mortis scilicet poterimus observare: Nunc vero probabilitatem exhibebo.

Peccat in tribus in primo exemplo, 1. contra perspicuitatem, dum non designat quis fuerit ille Carolomannus; constat enim plures fuisse, primum Pepini brevis, secundæ stirpis Francorum Regum, nempe Carolinæ auctoris fratrem primogenitum, Caroli Martelli filium, Austrasiæ Regem, qui spreto regio diademate, & neglectâ familiâ in Soractis Benedictinorum monasterio sese monachali vitæ mancipavit, & qui Viennæ ad Rhodanum defunctus est cucullatus biennio post, anno scilicet 754. Fuit & Carolomannus minor, frater Caroli magni, primi Imperatoris Occidentalis, qui 28 ætatis, anno 770, Austrasiæ Rex extinctus est. Fuit alius Carolomannus filius Ludovici Regis Germaniæ sive Germanici, & frater primogenitus Ludovici & Caroli, quibus ex dispositione paterna variæ provinciæ obtigere. Hunc suspicor designandum fuisse a pseudo-historico Cacoratore nostro, sedulo glossographo, cum in notis nono seculo extinctum observet anno scilicet 880. Fuit & alius Carolomannus filius Ludovici Balbi & frater Ludovici, Galliæ Rex simul cum fratre, sed brevi temporis intervallo regia dignitate potitus.

Ex his quatuor poterat aliquem designare; quis enim ex sola nomenclatura poterit assequi quis fuerit ille Carolomannus paralysi resolutus? 2. peccat contra ordinem temporum, quod Carolomannum Ludovico pio avo suo paterno præposuerit, cum Ludovicus pius Imperator Caroli Magni filius & successor fato functus sit Ingelnhemi prope Moguntiam, anno 840. 3. contra Historicam veritatem, dum refert Ludovicum pium paralysi resolutum duodecimo seculo; Constat quippe ex auctoritate omnium Historicorum illum Aquisgrani fato functum ætatis anno 64, in medio noni seculi, anno scilicet 840, annis 40 ante nepotem ex filio Carolomannum; nec Galliarum dumtaxat Regem, sed Imperatorem fuisse, neminem latet. Fuere quidem duo Ludovici Galliæ Reges, qui duodecimo seculo diem obierunt. Sed nulli ex his Pii

co-

cognomen datum eſt. Ludovicus VI, dictus fuit cognomento Groſſus, & bellator, & ejus filius & ſucceſſor Ludovicus VII, Junior, tum ad differentiam patris, tum quod inconſulto animi judicio, & juvenili imprudentia, repudiando Eleonoram uxorem, Aquitaniam & Pictavienſem ducatum amiſerit, Regibus Angliæ per ſecundum Eleonoræ cum Henrico II. Rege matrimonium obventuros. Porro perniciosæ paralyſis epitheton redundare ipſe miſeris ſuis ſubterfugiis ſatis agnoſcit.

Numero ſecundo Paginæ 215. ſeptem ſeculorum cum dimidio dumtaxat intercapedinem a Ludovico pio ad Gregorium IX. interſerit. Papæ! quantum etiam temporis intervallum inter Statium & Petrarcham quem Florentinum dicit.

Num. quarto Pag. ſeq. Lucii & Conſtantini mentionem facit. At nullum reperire eſt in toto Romano Græco Cæſarum Catalogo, qui hoc ſolo nomine deſignetur. Quoad Conſtantinum nemo hercle poterit ex denario vel duodenario numero, ejuſdem nominis illum qui hoc fato functus ſit diſcernere. Ultimum quidem Conſtantinum in ipſa Conſtantinopolitanâ direptione anno 1453, a Mahomete II. Turcarum tyranno facta, in porta civitatis, e qua erumpere conabatur, ab efferatâ, pavoreque ſimul conſternatâ & fugiente multitudine ſuffocatum legimus.

Num. quinto Pag. 216. Tam parvi nominis Pomperanum Gallum citat, ut neminem putem illum poſſe agnoſcere. Memoria tamen ſuggerit legiſſe me apud Guiljelmum Langæum Bellajum in ſuis memorialibus, fuiſſe nobilem Gallum Carolo Borbonio Franciæ Comeſtabili familiarem, cujus dictus Comeſtabilis ſe finxit famulum, quo facilius e Gallia occultiuſque fugeret, ac vitaret irati Franciſci I. Regis potentiam. In hujus Pomperani, ſeu potius heredum caſtro in agro Anicienſi vulgo *le pays du Velay*, me pernoctaſſe ſemel in adoleſcentia mea reminiſcor.

Pag. 215. in ſuis ſcoriis, potius quam ſcholiis linguæ mo-

torios calices nominat, consulat apud se num motores aut moventes probatior esset terminus, nam motorii denotare mobilitatem calicum potius quam linguæ videntur.

Numero 7. Latet me qua de causa Carolum VI. Galliæ Regem ad furiales Erynnias (perperam denominatas, Erynnes enim sunt non Erynniæ) abripi maniaco furore pronunciet, quem metu ex delirio fameque periisse recusatis, (quæ falso credebat intoxicata) alimentis, bonumque Principem fuisse constat.

Numero 9. Potest veridice Archiater noster *qui sequitur leviter morio matris iter*, de genio suo loquens pronunciare, *in memoria æterna erit*, &c. dum Thersiti magnum Imperatorem, cui ob leges promulgatas, & in Academiis edoctas tantum debet Christianus Orbis, Justinianum I. assimilat, dum ipsi moriam adscribit, licet non diffiteamur ipsum uxorium tantisper fuisse, & in aliquas hæreses, unde resiliit, sub finem vitæ, impegisse &c. sed non idcirco μῶρος. humanum enim est peccare.

Numero 10. Quamvis maledicum suum genium in notis suis de maximis viris Christianis mentionem faciens, quos ad Eumenidas infernales Cerbero transversos amandat, dum sepulchri nomen se addidisse falso prætexit, excusare contendat; Nemo ipsum insigni maledicentia odiosum (qui tantorum virorum Alberti Magni Ratisbonensis Episcopi, & Baldi Jurisconsultorum sui seculi coryphæi, famam suggillet) semper non notabit.

Eodem N. P. 218. Refert Attilam & Alexandrum Græcorum Cæsarem narium eruptione oppressos. Quod erumpit non opprimit, imo levat. Impropie etiam loquitur dum narium eruptionem memorat; non enim eruperê nares, sed sanguis erupit e naribus, sed ore etiam, necnon ex inferioribus, anterioribus, & posterioribus corporis meatibus. Κλινοπάλης mentionem facit sive luctæ Venereæ seu agitationis femorum a salacibus factæ: istud quidem risum & salivam adolescentibus excitans, ne nominari quidem in ipsis ex præcepto Apostoli debe-

deberet. Non mirandum si ronchis ac cachinnis excepta sint egregia sua acumina.

Eadem p. Quis sit ille Upsalensis protomysta, cujus fit mentio, nos dum lubebit, docebit. Upsalam egregiam Academiam & Archiepiscopatum apud Suecos non nos latet.

Num. 2. p. ead. Inconsulto animi judicio Reformato homini haud conveniente, sanctuarium assignat Pontificibus Romanis, dum de Gelasio II. & de Bonifacio IX. tot seculis inter se dissitis loquitur.

Eadem P. N. 4. Phthisi Polemonem atque Lepidum sceletos dicit.

In notis suis dum ludicram Demosthenis ἀργυράγχην memorat, non potest genium suum cohibere, non vagari nempe extra, &, ut ita dicam, rhapsodias suas ab hac & ab hac confarcinare.

Num. 5. ejusdem p. poterat Fridericum Palatinum numerare, quatuor enim aut quinque sunt.

Num. 7. p. 219. Unde Elisabetham Bavaram Caroli VII. matrem, quam mavult parentem dicere, & Catharinam Mediceam, quam de Medicis etiam mavult, unde inquam habet fuisse mœrore confectas. Non me latet ipsas magna, perpetuaque aulicarum rerum agitatione & offendiculis plerisque conflictatas, sed illas anus fuisse constat, senioque & morbis, naturæ litasse. Erigit se ridicule, ut se emuncta nare egregia odoratum esse prædicet, & fœminarum efferatam iracundiam exhibeat.

Num. 9. P. ead. Vellem scire quid discriminis inter expectoratum sanguinem, & unde illud epitheton desumpserit, & inter vomitum cruoris ponat. Constat enim Valentinianum I. rupta interiori vena dum contentiori voce increparet Quadorum legato, (hi sunt qui hodie occupant partem Silesiæ & Prussiæ Regiæ) suffocatum, seu diffuso in pectus sanguine periisse.

Num. 11. P. ead. Timagenem cum Condæo combinat, & cibis eructatis morticinos dicit; hodiernum Sereniss. Lü-

 do-

dovicum Borbonium (quem sane honorificentius utpote Regis sui proximum agnatum medicaster cerdoniam & cerevisiam olens compellare potuisset) longissima temporum intercapedine ab Oratore Timagene distare, illos, solidum quid, indigestos nempe cibos; non autem flatus & ventos, qui una eructatione seu ructibus emittuntur, excreatos esse in propatulo est. Sed laneis suis carptoribus (de lana forte caprina intelligit) carpendi ansam se præbuisse jactat. Egregium ædepol intentum ac Drelincurtio dignum!

Num. 12. Ejusdem p. Jovianum, ille Jovinianum mavult, vapore calcis qua recens cubiculum in quo pernoctabat illitum, vel prunarum non satis ardentium fumo præfocatum octavo Imperii mense legimus Mopsuestæ in Cilicia, non autem ventriculi vitio aut mente pallida.

Num. 13. P. 220. Augustum atque Vespasianum senes fato functos, primum 76 æt. anno, alterum 69, minime mirum, nec prodigio quid simile, Libitinæque tropæum reputandum.

Num. 14. P. ead. Leonem tertium & Theophilum torminibus excarnificatos dicit. Excarnificari nisi dissecta aut truncata carne dici posse, quis credat?

Num. 17. P. 221. Neminem puto assequi posse quænam sit illa heroina Luxemburgensis, quam nemo non credet fœminam, quam tamen ducem Luxemburgicum in notis indigitat, cujus nec nomen nec familiam profert. Etenim qui omnes hoc nomen hodie præ se ferunt ex vera Imperiali Luxemburgica familia minime orti sunt.

Num. 19. P. ead. Epicurum Philosophum porcini gregis pseudosophi ductorem æt. anno 72, & Mercatum Medicum 86, extinctos tanquam rem extraordinariam in gratiam suæ Libitinæ ridicule admodum recenset, & ischuria mersos.

Num. 20. ejusdem P. partem sarcasmatum & injuriarum, quibus suos legitimos censores ac irrisores onerat, proferre incipit. Plaustro, ut ita dicam, illa invehit, Blennos, planipedes, blaterones, laneos carptores, Ismaëles, calcitrones,

sacra

ſacra vel hilum ſapientes, plagoſos, Orbilios, Momos, Zoilos traducit.

Num. 4. Pag. 222. Maximinum Cæſarem febre diffluxiſſe perperam vel æquivoce narrat. Maximinus quippe Thrax æque corporis viribus & proceritate, ac ſævitie famoſus cum filio a ſuis militibus dum Aquileam obſidio premeret, fuit obtruncatus. Scio interdum Cæſares pro deſignatis Imperatoribus accipi, ut ſunt nunc Reges Romanorum, ſed hæc ipſum latet vel ab ipſo reſpuitur diſtinctio, ſemper enim Imperatores, hoc ſolo nomine Cæſarum deſignat, & ipſum etiam Selimum Turcarum tyrannum juxta ſuam ſingularitatem (capricem dixi.)

Num. 5. P. 223. Numam & Childebertum combinat, quem ultimum non deſignat, quaſi auditores conjicere aut divinare debeant, quis ſit ille Childebertus, & num fuerit Clodovæi, I. Galliæ Regis Chriſtiani filius primogenitus, vel alter princeps ejusdem nominis. Hos porro aridiores pumice lentis penitus maceratos ignibus ſeu febre extinctos, Libitinæ ſuæ trophea extitiſſe, & optime callens hoc Numæ mortis genus, prædicat.

Num. 9. P. ead. Pellicem ſive Concubinam Franciſci, ejus nominis I. Galliæ Regis cum Friderico Caſimiri Jagellonii Sarmatarum Regis filia combinat: hanc pellicem Chionem atque Callipyga virtute præditam Cardinalitia memorat, ac Veneris zelotypæ calcitratu læſam. Vult aliquid dicere, quod medius fidius qui ſecundum ſe in Hiſtoria naſutiores nuncupantur poſſunt aſſequi; ſed ridendis obſcuris paraphraſibus utitur. Quinam ſint illi virtute Cardinalitia præditi docebit nos dum lubebit.

Num. 14. P. 225. Fridericum III. Imp. alii V. indigitant, anno æt. 78, Imperii 53, fato functum nemo merito ut immaturo præcocique fato extinctum lugere debebat.

In Partem II.

Oratoris expatiati ruentis per apertos Orationis flumine campos.

Num. 2. P. 226. Fabulas veris ac feriis admifcet, in notis p. 226. Herum & Onanem Æfculapio & Salmoneo combinans.

Num. 8. P. 228. Auctorum difcrepantiam notare debebat circa genus mortis L. Cornelii Syllæ. Quamvis enim quidam referant ipfum pediculis corrofum (non ut ipfe fabulatur in nihilum redactum, nec enim illius offa corrofa & in nihilum redacta a pediculis) obfervaffe tamen debuiffet Valerium Max. lib. 9. c. 3. narrare ipfum rupta vena, bile fua nimis mota in Granium quemdam Puteolis Coloniæ principem five prætorem immoderato vocis impetu convulfo pectore fpiritum cruore ac minis mixtum vomuiffe, ut poft aliquot fecula Imp. Valentinianus I., ut fupra memoravimus, (condigno mortis genere in viro qui tantum humani fanguinis effudiffet.)

Num. 9. P. 229. Obfcure admodum de Herode infanticida loquitur, nemo enim eft qui non intelligat Epiphanem Antiochum ex verbis fuis effe potius Jacobi atque cuftodum Petri homicidam quam Herodem.

Dein Leonem IV. Imperatorem Græcum Corvum nominat, κακȣ̃ κόρακ☉ κακὸν ὠὸν, mali corvi malum ovum, & Juliano nequiorem, hircofo fœtidiorem fubulco, facrorum everforem, ultrice Megæra flammigera æftuantem, ac ignivomum in Phlegethonta raptum. An recordatur fe effe reformatæ Religionis? Nec damnandos a fe qui imagines & fimulachra refpuunt. Quid Ignatius Patriarcha infenfus Photio æmulo, aut alii εἰκονόφιλοι proferre atrocius potuiffent? Drelineurtiano fuo agit genio, inconfulto nimirum animi judicio.

N. 17.

N. 14. P. 230 Popilionem Poloniæ Regem alio nomine ignotum reddit atque inuſitatum.

N. 15. P. 232. Non ſine riſu termini illi cibariæ ſyringæ ac ſpiritalis fiſtulæ pro gutture, perlegi poſſunt.

N. 17. P. ead. An recordatur ſe eſſe Gallum ſive Francigenam, qui tam inſolenter de Francorum Rege Carolo IX. loquatur. Non diffitemur ipſum pravo conſilio fudiſſe ſanguinem Chriſtianum fidelium noſtrorum, quod etiam ſummopere damnant Scriptores Pontificii, ſed non ideo lupum dirum indigitant, nec his unquam terminis Apoſtoli aut martyres uſi ſunt in tyrannos & Chriſtiano nomini infenſiores licet Ethnicos, his ſaltem minus uti debent Chriſtiani Doctores in Chriſtianiſſimum Regem. Dum autem poros ac meatus corporis, ſcatebras ac latices dicit, nemo puræ Latinitatis ſectator probabit; nemo ipſi negotium apud Chriſtianiſſ. Regem ejuſve Miniſtros faciet propter illam impropriam, cujus meminit, mentionem.

Lacte ſincero ac rationabili creviſſe ſe gloriatur, Patribus deinde Academiæ Lugd. Bat. adſcriptum, & recordatur ſuos proavos hac Carolina cæde fuiſſe laniatos an. 1572. An ſincero lacte creverit, hi quos dicteriis ſuis offendit, quibus durus opem ac levamen denegavit, & pauperes quos deſpicatui habuit, prædicare poterunt, & agnoſcere paternum nomen Caroli Drelincurtii Eccleſiæ Ref. Pariſienſis paſtoris digniſſimi, quaſi architectonicam gruem ac machinam illam ad iſtud muneris, de quo tantopere gloriatur, evexiſſe. Sine quibus dubitatur an in pago quodam aut oppidulo cum gloria Medicinam exercuiſſet. Proavorum ſuorum lanienam non tacuiſſent moderni hujuſmodi Hiſtoriarum *de teſtibus veritatis* auctores, nec omiſiſſent eorum conditionem, nempe cerdoniam, ſive opificium calceorum Cadomi in Neuſtria exercuiſſe.

In Partem III.

Conglobata commorientium Libitinæ suæ parentantium exempla omnia discutere opus onerosius esset quam pro re ludicra ac pro extemporaneâ istâ exercitatione, quæ currente calamo horis succisivis exaratur, expediri posset; nonnulla dumtaxat, quæ magis offendunt oculos, mentemque feriunt, perstringemus. Consultius sane evagatur ad extrema fata, plurimos simul implicantia, & p. 235. a Cannensi clade, qua 45 M. Romanorum ab Annibale cæsa memorantur, a re funestissima ad tripudium, festivaque Bacchanalia Caroli VI. Galliæ Regis saltat. Gallos hujus tripudii, nubilam sui Regis frontem serenaturos, auctores facit; Toti Gallorum genti tam stultam & imprudentem scurrilitatem improperat, pice atque carbaso velle se mentiri Satyros refert; an his duobus mentiri potuissent Satyros, penes sensatos judicium esto: Setis, aliisve pigmentis illud utcumque effici potuisset. In notis Ducem Bituricensem Regis sospitam facit, at ni eum sua fefellissent conspicilla, observasset in Francicis Historiis, fuisse Dominam a Craon, quæ Regem, ludicrâ illâ tunicâ conflagrante, ejulantem agnoverit, sub se depresserit, obductumque suâ talari toga servarit, flammas reprimendo.

Pag. ead. N. 6. Potuisset Fridericum Ænobarbum, non Barbarossam, purioris Latinitatis ventilator, vel numero designatum indigitasse; Comitum nomine quis non crederet, se hac magnificâ Comitum dignitate insignitos, designare, cujus rei tamen non meminit Phil. Camerarius in suis centuriis Medit. Hist. quo loci hanc Historiam refert, nec puto se velle Comitum insigni titulo designare pedissequos, qui ad latrinas monasterii, ubi infortunium istud contigit, comitati sunt, quos paucissimos numero fuisse verisimile est.

Pag.

Pag. 234. N. 7. Cataſtrophen filiorum Saül in ſacris paginis expoſitam, Alcionei filiarum in Thetidos gremium, in mare ſcilicet ſponte ruentium cataſtrophæ, fabulis decantatæ, combinat; quod ipſi multum familiare ut ſeq. n. 12.

P. ead. In caprina lana an duodecim, vel quatuordecim fuerint ab Ameſtre Reginâ vivi homines defoſſi, eruditionem ſuam ventilat.

P. ead. N. 13. Potuiſſet parcere famæ & pudori inſignis Capituli Cathedralis Eccleſiæ Aurelianenſis, tam leviter ac ſine certo probatoque auctore promulgando, duodecim ex Canonicorum numero a Roberto Rege anno 1017. ob hæreſim Manichæorum fuiſſe flammis addictos, illoſque diabolica deſperatione bacchatos, ac furibundos flammis ſibi deſtinatis citra carnificum operam incurriſſe, ſeu potius ſe præcipitaſſe. Pagina 235. fabulam Minotauri ſeriis adglutinat.

Pag. ead. N. 15. Dum de tormentis bellicis loquitur particulam, *ceu*, belli fulmina nemo eſt qui non explodat, ut ſupervacaneam & inconſultam, reapſe enim hæc tormenta, ſunt belli fulmina.

In numero diſcerptorum a bombarda (cujus factum experimentum fuit in ſuburbio Pariſienſi S. Antonii) hallucinatum ipſum fuiſſe ſuſpicor; certè aucupis cujuſdam longe poſiti, qui æneo globo, non ſaxeo, ab hac bombarbâ emiſſo, fuerit fœdè & lethaliter contritus, poterat ab ipſo fieri mentio.

Pag. ead. umbram ſuam perſequitur, quis enim ipſum ſubleſtæ fidei in hoc Jonathæ habentis ſecum armigerum ſuum facto traducit? nec nos latet 25 M. Benjamitarum ſociali in Tribuum bello trucidata. Jud. 19.

P. 236. N. 30. Æquiparat Athenienſium facinus, xxx tyrannos mactantium, cædi xxx Aſcalonitarum a Simſone factæ; diſcrepantia quædam propria nomina, quæ in ſacris paginis habentur, inter Pontificios ac Proteſtantes lego: ſed nuſquam memini me legiſſe Simſonem pro Samſone.

P. ead. N. 50. Templarios L. miserabili busto cinefactos Parisiis jussu Philippi IV. & ex eo numero rotunditatis ergo, septem resecasse non diffitetur, lepida sane rotunditatis Drelincurtianæ licentia!

P. 237. Valentis inquit Vulcanus, atque Thetis Presbyteros insimul devorant. Quis non rideret, si audiret similem loquendi formulam de magistratu, vel prætore, qui flammis addiceret flagitiosum: *Vulcanus prætoris voravit hunc hominem.* Hæc sane est mera Drelincurtiana locutio.

P. 244. 80000. Octoginta scil. millium negotiatorum strage Asiam universam cruentasse Mithridatem dicit. Falsum est fuisse negotiatores dumtaxat, nam & Q. Oppium Procos. & M. Aquilium ejus legatum occisos constat, sicut & plerosque Italici sanguinis, non negotiantes, ad numerum 15 myriadum, sive centum quinquaginta millium, teste Plutarcho. Mithradatem vero, non Mithridatem pronunciandum esse, & Fasti Capitolini, & antiqua numismata, quorum unum insigne me vidisse recordor in bibliothecâ Claramontanâ Parisiensi, docere possent omniscium Drelincurtium.

P. 247. Accumulavit tot myriadas occisorum, aut pereuntium, ut fateri cogar miram esse ejus artem numerandi, & accumulandi; hinc est quod observant plerique ipsum summopere industrium in pecuniis aggregandis, unde omnia sibi licere putat.

Quid facias ipsi quia tantum quantum habeat sit, monet Horatius.

Tot Antichristi Romani rabie extinctas Reformatorum myriadas, quot Trojanæ Proserpinæ prædæ fuerint, ad quinquaginta scilicet myriadas, hoc est quindecies centena millia.

In summa eodem tenore totam suam farragineam Orationem contextam esse in propatulo est, nec dubium est, si tempus suppeteret, dignaque esset opera oleo, essetque librorum consulendorum, narrationumque suarum ad originalia (quorum

rum auctores conſulto reticet) collimandarum copia, quin in ſingulas paginas legitima ſeſe cenſura ac critica extenderet. Superiora dumtaxat ſubſultim attigimus, nec præteribimus παρεργὸν iſtud Libitinæ tropæum Pag. 258. propoſitum de audacioribus Gallis Senonenſibus e Tarpeja rupe, ſubluſtri nocte (lunæ epitheton iſtud non nocti quadrat) a Manlio Junoniis avibus (anſeres non pavones intelligendi veniunt) excito, ejectis præcipitibus.

In Epilogo non potui ſatis mirari incongruam Latinitatem, ſenſumque diſtortum hujus phraſeos: *Spadonis Eutropii Coſ. ad exemplum ſerviles ſeſe componunt animæ, quibus animabus exſecta genitalia, quæ animæ illa exſectione ſua evirati.* Ad aliud referri non poteſt vocabulum, *evirati*, quam ad ſerviles animas, quæ animæ procumbunt in orcum juxta ſuos terminos, non ſecus ac procumbit humi bos. Quæ animæ ſerviles non graſſantur ad tergeminum honorem. Qui poteſt capere capiat. Suſpicor, illud ad Eutropium voluiſſe alludere, ſed quam inſulſe odorentur naſuti, quos ipſe allegat.

P. 266. N. 3. Non mirabuntur qui inconſulto animi judicio rhapſodiantem Drelincurtium obſervabunt, ipſum Adriani II. Pontificis Rom. arrogantiæ patrocinantem legent, dum aulicos Lotharii II. Imp. huic Pontifici mendacio, quod ſacrilegium indigitat, imponentes, repentinis calamitatibus abſumptos memorat. Quid effutire potuiſſent ſubleſtius ſuperſtitioſa Romanenſis tiaræ mancipia?

P. ead. N. 4. παραχρονισμὸν (irriſorem Chriſti Julianum, quem in notis defectorem vocat citando) quantum in ſe eſt excuſat: Excuſet etiam innumeram ejuſdem generis ἀταξίαν, ſive inordinatam narrationis ſuæ diſpoſitionem. Verum enimvero quot ejuſdem farinæ exempla horrore magis percellentia potuiſſet congerere? Exhauſtas tot hominum indigenarum myriadibus Hiſpanorum ſævitia novas Occidentales, ſive Americæ regiones, quæ a Bartholomæo de las Cazas Dominicano monacho, Epiſcopo Chiappæ in Hiſtoriâ ſua Carolo

V. Imp. dicata recenſentur. Carnificinam Buſiridis præteriti ſeculi Ferdinandi Toletani Albæ ducis, Belgicarum provinciarum ſupremi Gubernatoris, cujus ſævâ & ultroneâ confeſſione, ejus juſſu octodecim Belgarum millia carnificum manibus Religionis ergo necata ſunt, præter ſtupendam in urbium direptionibus, præliis & graſſationibus militum, civium ac ruſticorum ſanguinis effuſionem. Proſtabat ante oculos & in viciniâ ſtrages Haerlemia, quâ tot millia hominum cujuſque ſexus ac ætatis neci dedita ſunt, adagio ſummæ crudelitatis locum facientia. Potuiſſet carnificinas factionum Guelpharum ac Gibellinorum attingere: Carnificinam Ezzelini cujuſdam a Romano Patavini tyranni, qui temporibus, & ſub patrocinio Friderici II. Imp. 13. ſeculo, anno *1259.* octogenarius lethali vulnere animam ſanguinolentam efflavit, tres hominum myriadas ſive triginta millia hominum cujuſque ſexus ac ætatis in Galliâ Ciſalpinâ carnificum manibus jugulavit, aut fame pædoreque ac ſquallore carcerum confecit teſte Jovio in ejus elogio.

Quam prodigioſam myriadum quantitatem ſuppeditaſſet moderna regni Sinenſis a Tartaris evaſtati a Martino Martinii conſcripta Hiſtoria? didiciſſet tyrannum quemdam ac latronem inſignem Sinenſem Canghienchungun dictum, anteriores omnes Phalarides, & Buſirides, Syllas, Marios, Ezzelinos, Albanos, Carolos IX. longiſſime enormi crudelitate ſuperaſſe. In unâ civitate Chingtu dictâ, metropoli provinciæ Xenſi, anno 1646, ad ſexaginta myriadas, ſive ſexcenta civium millia trucidaſſe. Anno 1644. duodecim myriadas, id eſt centum quadraginta militum millia ex Suchüen provinciâ ſibi merentium ac in fide perſtantium horribili & ingratâ feritate occidi ab alio ſuo exercitu juſſiſſe: quæ ſane narrationes longius nos deducerent. Verum ut ad finem properem.

Non arrogat ſibi Drelincurtius Oratorium munus, rhapſodiam ſuam, quam plerique Polyantheam vocant, coram ſuis audi-

auditoribus solenni depositionis suorum fascium die deblaterando, ad hunc idcirco defectum non extendet se censura hæc, inutilis quipppe foret. Nonne ultimam perorantis provinciam executus est, arte & ordine concludendo, epilogumque conficiendo? Duabus præcipue constare partibus Epilogum docemur a Rhetoribus, amplificatione, & enumeratione. His omnino carere farraginem Drelincurtii audientibus ac legentibus patuit. Anacephalæosi exactâ mactasset auditorium suum repetendo trophæa sua, tam insulse digesta. Egregiam saltem memoriæ ostentationem patefecit, arcem memoriæ duobus pulvinaribus, quasi circumvallans, arctatumque hoc stratagemate ternionem furtim perlegens. Sed qua gratia aut lepore pronunciaverit dicant, qui torvitati suorum oculorum assuefacti, eosdem suos oculos in finibus esse terræ non absurde suspicantur.

Mendicati spretâ farragine testes, εὐφημισμοὺς *cardiacos contra viperinos calumniatorum morsus indigitat*, qui suis illum præconiis ac adulatoriis emendicatisque Epistolis palpent, ac popysent, minime illum à justâ liberabunt censurâ. Etenim *nulla stultitia sine amatore, nulla fatuitas sine patrono.* Amphibologice sane locutus videtur magnificus Rector, dum pronunciat esse quibus non datum sit μιμεῖσθαι, imitari illum scilicet, sed μωμεῖσθαι observantes, non imitabantur, *qui dignoscent vera bona, atque ipsis multum diversa remota*

Erroris nebula, qui non ratione timebunt
Aut cupient &c.

ridendo autem dicere verum quid vetabit? Clarum illum esse, & paterno nomine, & dignitate Professoris Lugdunensis, quam cæco fortunæ impetu ac ludibrio dum in angulo suburbani prædioli socrus suæ cerevisiæ opificis (cujus crumenæ potius quam formæ & nobilitatis ejus unicæ procus fuit) Parisiis lateret, adeptus est, clarum inquam illis non diffitemur: sed his remotis ac sepositis, cornicem Æsopicam deplumatam advertimus.

Apollo

Apollo non tantum Medicinæ commodo ac utilitate, quod Æsculapii pater & quod ejusdem Medicinæ inventor fuerit, sed & Literarum possessione, ac Literatis indulto favore ac patrocinio, tanquam Musarum frater clarescit. Utrumque si in ipso spectaretur, merito de eo dici posset:

Clarus Apollinea Medicus qui polleat arte,
Extat adorandâ, seu Deus alter, ope.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII,

Regii olim in Galliis Medici,

NUNC VERO

In Universitate Lugdunensi Professoris Practici & Anatomici,

APOLOGIA MEDICA,

Quâ depellitur illa calumnia,

MEDICOS SEXCENTIS ANNIS ROMA EXULASSE.

Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν, οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς καὶ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσι.

Cave Tibi à calumniis, etsi falsæ sunt, plerique enim veritatem ignorant, opinionem autem respiciunt.

Isocrates ad *Demonicum.*

ILLUSTRIBUS,

AMPLISSIMIS, HONORATISSIMISQUE VIRIS

ACADEMIÆ LUGDUNO-BATAVÆ CURATORIBUS,

NEC-NON

Illorum Collegis Consultissimis, Honoratissimisque, Reip. Leidensis Consulibus,

CAROLUS DRELINCURTIUS, S. P. D.

Obstrictus *Nobilissimis* & *Amplissimis Nominibus Vestris* vario beneficiorum genere, quidpiam, quo gratum meum erga vos animum testarer, libandi voluntatem jam olim suscepi. At replicanti mihi quodnam donarium ad vestrum tholum appenderem, veritus sum ne levidense munus talibus tantique faciendis NOMINIBUS VESTRIS indignum foret; consultius itaque ducebam muneris exortem memet continere. Sed Professorio Munere novo mihi delato, Vestra mihi beneficia conduplicastis, quæ me conscium ita premunt, ut ingrati animi crimen effugere non potis sim, si manibus vacuis, ad Vos, VIRI undique MUNIFICI simul & MAGNIFICI, accedere pergam.

Dum sic mecum luctor, en mihi occasio insperata quidem, sed idonea sese dat ultro, quam, ne calva sit, arripio, VESTRISQUE NOMINIBUS MAGNIS atque PRÆCLARIS

 hoc

hoc quicquid est opellæ eâ nuncupo fiduciâ æquitatis Vos patrocinium susceptūros; ac proin me universumque mecum Apollinarem Chorum, *cujus jura tueor*, firmissimo præsidio defensuros.

Illud profectò si præstiteritis, *uti Vos id præstituros planè confido*, Veritas illa de Medicis Italiâ nunquàm profugis, quam Cimmeriis è tenebris in lucem protraxi, nemini deinceps latebit; sed suo fulgore cæcatas prius erroribus menteis dum collustrabit, Medicorum sycophantas pudore suffundet.

Tantum porrò de Medicis Italiâ pulsis ludibrium, etsi falsissimum non foret, nulla tamen ignominia Medicos singulatim deformaret, cum Romanorum Fasti alíus omnis hominum sortis injusta & erubescenda exilia crepent: Medicos tamen decet istud propellere convicium. Utinam ego, qui totus in publica commoda incubui, Vobis, Viri Graves & Æquissimi, qui in nos Judices sedetis, illius videar haud instrenuus propulsator.

Verbo finiam, postquam Vobis, *Viri* haud minus *Boni* quàm *Potentes*, vovenda vovero; *ævum* longum & salubre, inque dies singulos honoribus atque divitiis auctius; *Familiarum* incolumitatem, perennitatem, beatitudinem; *Academiæ* decus in omnem hominum ætatem grandius; *Reip.* fundamentum *pietate* perpetuò stabile; *Justitiæ* potentiam & sanctitatem auctiores; *Civium* irruptam copulam, mutuis officiis conglutinatam; *Commercii* successus felices & faustos; *Rerum* denique *omnium* exitus secundos atque fortunatos, sed quos *Deus* ipse secundet atque fortunet.

Vovebam Lugduni ad Rhenum. Idib. Juliis,

Anno M. DCLXXI.

CARO-

CAROLUS DRELINCURTIUS

Τοῖς Φιλιάτροις χαίρειν.

Qui Præfationes odi, præfari cogor, & quidem prolixe; primum, ut effrænatos refrænem, qui notulas huic Orationi ideo adjectas esse deblaterant, quod *Sphingis* ænigmatis sit obscurior, & egeat *Oepido.* Hoc quippe commentarioli eâ re vulgavi, quia Orationem angustam (*utpote horulâ coarctatam*) oportuit. Quæ igitur præ temporis angustiis inter Orandum reticui, illa demum adjeci, ubi quotidiano suo convicio hoc opellæ ut emitterem amici efflagitarunt.

Alterum ludibrium est, *Me umbratilem esse, & calumniam retudisse à nemine Scriptorum in Medicos jactatam*; ergo Medicorum Sycophantas de Literatorum tribunali citabo. Sed priusquam illos judicio sistam, juris mei ortum repetam à fronte.

Oratio hac in Academia recèns habita est, cujus lemma nihil quidem ad Medicos attinebat, excurrente tamen illa perstringebantur. Rumor illico spargitur Medicos esse læsos, sed qua in parte, ambigitur. Vulgatior fama fert, *de Medicis sexcentos annos Roma pulsis* injectam esse mentionem; & id profectò famæ ita percrebuit, ut Medicus Ordo statim perceperit, vetus illud *de Medicis Roma exulibus* convicium inhærescere penitus in mentibus, atque adeo animis eximendum esse concluserit. Cum autem meæ partes essent Candidatum Apollinari Daphne, solenniter redimire, id odiosi & litigiosi thematis mihi datum est. Ab hoc ergo Facultatis Medicæ Decreto declinare nolui, ne vel *Medicorum jura prodere*, vel *ignaviam*, rerumve priscarum *ignorationem* præ me ferre, viderer. Nihil igitur causatus sum, sed meis & Facultati morigerum, & Arti fidelem me præbui. Satius enim

duxi, *veritatis asserendæ gratiâ*, cum aliis instituere mihi certamen, quàm Virorum deterreri minis, qui ab hac pro Medicis dicenda causa me absterrere contendebant, ceu *Veritatis acta caussa*, petulantissimum protinus crabronum agmen irritatum, in memet conversurus essem; vel, ut minore Medicos calumniantium probro id dixerim, quasi hæc invidiosa veritas (*quam ex omni hominum memoria revulsi*) in odium & invidiam Medicinæ olorum esset me raptura. Nullis igitur terriculis motus, omni rerum discrimini, *Medicorum ergò* memet objeci, hocque Veritatis patrocinium (*quod in me inclinatum recumbebat*) suscepi, licet egregie gnarus sim, Artis Phœbeiæ capitales hostes, in me *Patronum*, tanquam in *Scopum* suas acutiores sagittas emissuros.

Ne interim videar umbratili larvâ delusus, ceu Medicos Româ in exilium, (*ab hominum nemine ipsis irrogatum*) proficiscentes vidissem, en illius exilii cùm *excogitatores*, tum præcones ad Judices producam, quò meos apud Sycophantas constet spectra & mendacia visa me dissipasse nusquam, sed hostium copias, toto præclaras terrarum Orbe, meis armis pulsas & fugatas esse.

En igitur à fronte, acris ille literarum literatissimus hostis *Henricus Cornelius Agrippa* [1] qui primus, *sexto decimo ineunte seculo*, integra literarum seminaria hoc infelici lolio consevit, *Romani quondam sub Catone Censorio*, MEDICOS OMNES, *&* URBE TOTA, *&* TOTA ITALIA PEPULERUNT.

Exinde profectò juxta seminii illius indolem surrexère lolia, quibus maledicum ita sese exsatiavit hominum genus, ut eadem, sed corrupta, atque adeò nocentiora horrendum hunc in modum, *Tubigenses* [2] & *Argentinenses* eructarint, *Roma sexcentos stetit & floruit annos, antequam Medicos tecto*

1 *Lib. de vanit. scientiar. cap.* 83.

2 Uti palam erit *Tho. Lansium*, atque *Melchiorem Junium* consulenti.

tecto & hospitio excepit; quàm primùm verò periculo suo didicit, cicures se tantum latrones & mansuetos homicidas excepisse, eos ITERUM EXPULIT.

Virus autem illud unius superioris Germaniæ limitibus nequaquam coërcitum est, ipsô etenim Agrippæ seculô Gallias totas pervasit, *Michael* quippe *Montanus*[1] id veneni hisce vernaculis verbis in populum longe, lateque diffudit, *Les Romains avoient été six cens ans avant que de recevoir* LA MEDICINE; *mais aprés l'avoir essayée*, ILS LA CHASSERENT DE LEUR VILLE, PAR L'ENTREMISE DE CATON LE CENSEUR.

Imò virosum illud de Medicis scomma, è *Montanico* fœtente lacu, *tanquam è palude Stygiâ*, hoc in Belgium corrivatum est,

De Romeynen zyn ses hondert jaer geweest eer sy de Geneeskonste aannamen: Maer de selve beproeft hebbende, joegen sy die uyt haar Stad door toe-doen van Cato *de Keurmeester van de Manieren*[2].

Quam igitur tanto opprobrio debes ἀπόκρισιν, Amice Lector, si nec tuo ex fundo, nec ullius Scriptoris è penu extrabere potis es, illam, quæso Te, ab hac Apologia expromere ne dedignator. Hac enim Antidoto animum tuum innutrias velim,

TOXICA NE POSSINT SÆVA NOCERE TIBI.

1 Edit. Paris. 1652. p. 566.
2 Siet de Werken van Beverwyk in 4. pag. 184.

F I N I S.

ORA-

ORATIO.

M. Rector; Almæ Civitatis prudentissimi Proceres; Collegæ honorandi; Literaturæ cultioris Antistites atque Protomystæ; Vosque quotquot adestis Ornatissimo huicce meo Phœbeia lauru ritè condecorando Medicinæ Candidato vel sanguine, vel affinitate, vel amicitiâ conjuncti; Venerandi Symmystæ, fidelesque Mystagogi; Doctores & Magistri Liberalium Disciplinarum acutissimi, eruditissimique; Tu LECTISSIMA, *mysteriis Divinis dicata, Tu quoque Themidos Oraculis addicta, Tuque deinceps Apollini consecrata,* JUVENTUS; *Tu demum Illustrissima reliqua Corona, grande meum decus hodiernum.*

PARS PRIMA.

Quot præsenteis intueor, *quos salutavi Viros omnium Ordinum longe Clarissimos*, linguis mihi faventeis & ab uno ore meo pendenteis, tot certe Medicum audiendi causa, hoc in Illustre confluxistis Athenæum. At nomine, vicibusque meis commutatis, *non Medici*, sed *Medicorum Patroni*, parteis sum acturus; Gallis enim Medicis, apud Senatum, dicere [1] causam integrum est. Quidni itidem, *alieno licet degam in*

1 Sic auritus, oculatusque testor, conjunctissimum mihi P. M. Virum Medicum, *Guidonem Patinum*, bis apud Iudices supremæ Curiæ Parisiensis causas orasse. Videsis ejus Epist. IX. atque XLII. Edit. 2.

in cœlo, mihi fas erit candido hocce, ſolennique die apud Vos Senatores Urbanos & Academicos cauſam, non meam quidem privatam, ſed quæ omnium Medicorum eſt, contra illos agere, qui non minus falsò, quam injurioſè, *ſexcentis annis Medicos Roma fuiſſe pulſos* promulgant.

Illam profectò calumniam oblivione voluntariâ contererem, ſi *fumus* duntaxat eſſet noſtrum in Nomen putide ſparſus; ſponte ſiquidem evaneſceret: ſed quoniam veriſſima eſt Διαβολὴ, quæ Medicos omneis maledictis *figit*, illoſque, *ceu frameâ quadam acutiore atque venenifera*, [1], trajicit, contundenda prorſus eſt. Tanto igitur tamque venenato vulneri medela Veritate facienda venit. Nobis etenim nihil magis inſitum eſt à Natura, quam ut ſauciati Medicinam expetamus. Neminem itaque mirari ſubeat, ſi virulentum illud Medicorum corpori vulnus inflictum, percurare ſuſcipiam; alias quippe neglectum aut malè curatum ſua Nos majori indies exederet feritate. Vires enim acquirit eundo, nec reliquorum more vulnerum, quæ calumnia intulit, temporis decurſu vel cicatrice obduci, vel miteſcere ſaltem pote fuit; ſed è diverſo unà cum ſeculis & ætatibus hominum inveteravit, atque ita exaſperatum eſt [2] ut in ulcus ferinum cancroſumque degeneraverit.

Calumnia quidem in ſe, levis eſt ſermo & qui leviter volat, ſed qui graviter vulnerat; qui leviter tranſit, ſed qui graviter urit; qui leviter animum penetrat, ſed qui ex animo non leviter exit; qui demum, leviter profertur, ſed non

1 Alluditur ad Pſalm. LVII. verſ. 5. LIX. verſ. 8. & LXIV verſ. 4.

2 Quam juſte has de ſeculorum in Medicos iniquitate querimonias habeam, ex adductis in Præfat. ad φιλίατρον è *Thomæ Lanſii Conſultatione de prærogativæ certamine, quod eſt inter milites & Literatos*, pag. 58. editionis Tubinganæ, 1656, vel abunde liquet. Immo conſulendus venit *Melchior Junius, Orat. 3. de comparatione Medici, Philoſophi & Oratoris.* pag. 1331.

non leviter revocatur. Imo, qui pronis auribus ut accipitur, sic & *in vivis largiter pascitur*; *Nihil* quippe tam volucre est, quam *maledictum*; *nihil* facilius emittitur, nihil citius excipitur; *nihil* latius dissipatur; ac proin, credulum & maledicum hominum genus *vivaciter* pervadit. Exinde *vivax* est & illa, quam dixi *calumniam esse Medicis conflatam*. Sed illi, *vivacissimæ licet*, ceu sibilanti serpenti, suoque venefico halitu nos afflanti, caput exscindendum est; & ne rescisso uno, *Hydræ ad instar*, renascantur alia, omnem illi occasionem amputabo, dum venenatam illam mendacemque de Medicis infamiam animis medullitus inhærentem, imis de pectoribus revellam, ne Mortalium ullus, iisdem deinceps morsibus, idem nobis venenum inspiret. Id negotii gnaviter si confecero, gratiam ex illo, *non minimam certe*, apud omnes Literatos sum initurus: Literariæ siquidem Reip. interest, redivivus serpens ille Python, qui tot Appollinis Nepotes commordet, ut trucidetur: Is quippe morsu suo trifido, *ceu triplici telo*, non Medicos unice, sed *homines ternos* insimul venenat; nam *delatos* cumprimis *Æsculapii Sacerdotes* inficit; *Auditorem* deinceps, veritate privat, dum illius in aureis suum venenum transmittit; ipsorum porrò *delatorum* conscientiam atrociter sauciat.

Insuper his, acrius me commovet, quod profanum non modò vulgus, suum illud, quod à Viris, vel *male feriatis*, vel *male doctis* accepit, in nos effuderit virus, sed &, quòd mendax illa, quâ miserè laceramur contumelia, in tantum invaluerit, ut vel quasdam *proborum & liberaliter eruditorum* menteis, dicamne *occupaverit*, an potius *occæcaverit*. Illorum enim haud infimates, id probri & dedecoris, *coram in os*, mihi singulatim ac sæpius intulisse nequaquam erubuerunt. Quoniam igitur, *Viri boni & Literarum docti*, eò credulitatis adducti sunt, sibi in animum ut induxerint, illam maledicti notam quâ inurimur, non *calumniam*, sed *obtrectationem* esse; eo animosius in hancce Medicorum caussam descen-

descendo, eoque acriori mentis impetu, vestros animos ad illam converto. Tanta siquidem primævæ Medicorum formæ illata injuria alta mente reposta manet, & me vindicem sollicitat & instigat, qui illam ulciscar. En igitur illius putidæ calumniæ, *O Judices rerum*, *quotquot adestis integerrimi*, coram Vobis, ultorem me sisto, & rem ipsam ut aggrediar, vel ab ipso exordio dicam, illorum esse, per quorum ora illud de Nobis volitat convicium, tanti sui in nos convicii, aliquot saltem, vel *graveis* atque *speciosas*, non autem *leveis* atque *captiosas*, rationes dare; alias, puri puti audient & pergraphici sycophantæ. Quales autem sint illorum, à quibus tantopere veritas abhorret, præstigiæ atque captiones, sumus infra perinde detecturi atque dissipaturi. Velim interea, ex mei juris redundantia, generosius cum ipsis agere, nec Medicorum jura, *quibus hodie patrocinor*, simplici rei nusquam probatæ, nusquamve probandæ, tueri negatione. Isthoc siquidem super argumento cum omnia sileant Annalium monumenta, nec uspiam Gentium legere sit, quonam vel [1] Plebisci-

1 Medicos ullo *Plebiscito* Roma pulsos esse an quispiam somniaverit, mihi latet: Sed me nequaquam fugit, Virum acutum & alias vigilantem, stupide & oscitanter scripsisse MEDICINAM SENATUS CONSULTO DAMNATAM *esse annis sexcentis & ad tempora usque Archagathi, qui Romam primum venit anno U. C.* 535. Si enim ab illis Archagathi temporibus, retro computemus secula in quæ incideret fictum illud *Senatusconsultum*, liquido constabit *Urbem Romam* tunc temporis *nequaquam conditam*, *nedum Senatu honoratam fuisse*.

Hîc insuper stuporem *conviciatorum* attendito. Fabulantur enim *à Senatu Romano in 600 annorum exilium actos fuisse Medicos*. Non animadvertunt interea (*præ alto qui illorum menteis urget & obruit stupore*) quod quemvis egregie cordatum nequaquam fugit, *primo* scilicet ineptum atque absurdum esse, exilium illud Medicis à Senatu in ætatem adeo longævam inperatum fuisse. Non contuentur *secundo*, penes Senatum nunquam fuisse, vel condere *Leges*, vel *Exilium* irrogare, quæ post talium, & *Legum* & *Exilii* denatos Auctores, perennarent. Romanorum enim Resp. toties interpolis, id nequaquam tulit, nam ubi primum, qui Reip. clavum tenebant, denascebantur,

bliſcito, vel Senatuſconſulto *Medici fuerint Roma exterminati*; quibuſve fuerint, vel Populi juſſis, vel Patrum decretis, ROMAM REVOCATI, conſequens eſt, probrum illud, quod in nos conjiciunt; vel *maligne & turpiter* excogitarint; vel *ſuſpicioſe & temere* ab aliis acceperint

Res doloſe, fraudulenterque de nobis *excogitatas*, ceu hominum cerebroſorum commenta atque chimæras, vel Anticyram relegamus, vel ad incolas Lunæ exilio pellimus ſempiterno.

Illud autem probrum, in nos collatum, ſi aliis acceptum referunt; vel *ſcienter atque criminoſe* tanquam *falſum probrum*; vel *inſcienter & inculpatè*, tanquam *hiſtoricum quid*, illud acceperunt. Si *priori* pacto id præſumpſerunt, eo ipſo nomine Sycophantia proditur, quam, utpote διαβολικὴν, diris eſſe devovendam profitemur. Si *hiſtoricâ* fide illud tenent; vel ex *infidis & ſubleſtæ fidei Auctoribus* id hauſerunt; vel ex *fidiſſimis & locupletiſſimis Veterum monumentis* id ipſum eruerunt. Si male fidis, levibuſque, ac frivolis Scriptoribus id debent, nullo in loco, nulloque in numero, Viris à cordatis id habendum eſt; quinimo, vel aniles in fabellas nulla ſpecie veri vel leviuſcule adumbratas; vel in ludibria Fauni, id ipſum referendum eſt. Nolim igitur, in illis & fabuloſitatum & phantaſmatum portentis elevandis immorari: Nemo quippe Veſtrum Omnium eſt, *Auditores Prudentiſſi-*

tur; cæteri, qui defunctorum in locum ſufficiebantur, Deceſſorum Placita atque Decreta immutabant; *Leges* abrogabant, atque etiam in *Exilium* datos, de *exilio* reducebant. Uti profecto, vel in Imperii Romani ætatem uſque extremam, illorum *progenies* vitioſior atque vitioſior ſemper data, quas à *ſtirpe* habuerunt ſanctiones, illas certe violarunt atque funditus everterunt. Licet igitur, *ſtulto* quopiam atque *veſano Senatus decreto fugiſſent in exilium Medici*, *illo ſane*, vel Regum auctoritate; vel Coſſ. decretis; vel Populi ſuffragiis; vel Imperatorum juſſu, *exilio ſuo*, pauco poſt tempore *liberati fuiſſent.*

tissimi, quem aut meræ nugæ, aut ſpectra ludificentur.

Scrutemur ergo *Veterum fide dignorum* penetralia, & inquiramus ſeduli, num ex reconditioribus illorum monimentis tale quid extrahi queat, unde anſam de Medicis contumelioſe atque mendaciter ſcriptitandi arripiant, *ſexcentos annos*, *fuiſſe illis Româ interdictum.*

Id quippe ſi contigit unquam; vel *Catonis ante tempora*; vel *per illius ætatem*; vel *poſt illum denatum* contigiſſe neceſſum eſt. Quid enim temporarium datur ſuper *præteritum*, *præſens* & *futurum.*

At, nullis id unquam obtigiſſe temporibus hiſce rerum momentis luculenter evincam, & adverſum maledicentiæ fluctus vel inſanos atque decumanos firmiter ſtabiliam. Caſſius enim Hemina teſtatum reliquit primum è Medicis veniſſe Romam, Peloponneſô, Archagathum, Lyſaniæ filium, L. Æmilio & M. Livio Coſſ. *anno U. C. quinto & trigeſimo ſupra quingenteſimum*; eique jus Quiritium datum, & tabernam in compito Acilio ob id publicitus emptam fuiſſe. At CATO tunc temporis pueritiam vix egreſſus erat, annum ſiquidem agebat *quintum decimum*; natus eſt quippe Urbis anno *vigeſimo ultra quingenteſimum.*

E quibus, *profectò*, luce hac propemodum meridiana clarius patet fieri non potuiſſe *Medicos ut Roma* Catonem ante adultum & auctoritate pollentem *expulerit*; Romam etenim nondum venerant. Qui igitur Medici Romæ fuerunt nunquam; *Roma fuerunt & iidem nunquam expulſi*; utpote quia *non Entis non datur expulſio.*

Quis noſtrûm, *amabo*, hoſpitem quempiam, quem nuſquam admiſit, ſuis ex ædibus extrudet & ejiciet? Quando enim ferunt ægrius ejici, quam non admitti hoſpitem; *ejectionem admiſſioni* opponunt. Falſo igitur *Medici dicuntur Roma ejecti*, qui pure dicendi ſunt, *Romæ non admiſſi*, ſeu potius *Romam non veniſſe.* En ergo primum *Medicis ante tempora Catonis Roma nequaquam exturbatis* negotium confectum. Excutiamus jam, num Catonis ejuſdem, ſed *creati Cenſoris*

 ævo

ævo, fuerint unquam *exclusi Româ.*

PARS SECUNDA.

Primum quidem, Annalium omnium *illo* super *Exilio ficto* silentium [1] altum victoriæ meis ab Adversariis reportandæ mihi plus satis esset: Immo, Juridicum foret, ut, quam nobis instruunt *calumniam*, è Chronicis Authenticis *calumniam non esse* probarent; nihilominus, quia Lunam citius de sphæra sua deripient, reliquave refixa cœlo sidera devocabunt, quam illud probaverint; velim ego, ex Veritatis quam tueor prærogativa, insequi pede presso secula *Catoniana*, atque *Catonianis* proxima, quibus *Medici Romæ numerosissimi floruerunt.* Istud dum exequar, calumniatorum simul falsas *hypotheses* evertam; subinde verò, rerum serie ductus, solidissimisque fundamentis jactis, *Veritatem ipsam* stabiliter ædificabo.

PRI-

1 Non solum enim Recentiores, sed & Vetustissimi Historici, *omnes ad unum*, id exilii silent. At profectò, illud ore uno promulgassent, ni fictum & chimæricum foret. Cum enim Romanorum res gestas tot enarrent, & quædam vix memoranda memorent, rem certe, usque adeo memorabilem & famosam memoriæ & æternitati mandassent. Velim præprimis, non joco & per transennam, sed serio & ex professo *Plutarchum* attendamus. Is quippe de Porcio Catone tam diligenter scribit, ut illius Viri cum *privatas*, tum *publicas* actiones recenseat. Imo, Porcium ineptientem observat, & illius ineptias effert. An igitur, qui Catonianas ineptias redigit in Fastos, is idem, Catonianum facinus illud, eousque & audax & clarum, quo *Medicos Româ exterminasset*, suis monumentis non consignabit? Idque præsertim, cum occasio commoda & idonea argumentum istud tractandi, ipsum non deficit; meminit enim *Catoniani in Medicos odii*: At Catonis in Medicos Edicti οὐδ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ, *nec vigilans*, *nec somnians* scripsit. Te pudeat ergo, tu quisquis es decocti pudoris histrio, qui *Medicos*, ceu *profugos exilio*, traducis & irrides: licet enim veteratore Sophista versutior esses, nunquam tamen ab his difficultatum tricis, *quibus intricatum te derisorem deridendum propino*, temet extricares.

PRIMAM ſuam HYPOTHESIN à Plinio mutuantur, apud quem legere eſt, *à Pop. Rom.* Catonis temporibus, *Medicinam fuiſſe damnatam.* Quibus Ædepol verbis nequaquam evincent, vel *Medicos fuiſſe Roma pulſos exilio*; vel illud exilium *annis ſexcentis duraſſe*, uti ſcriptitant, quos tenet inſanabile nos calumniandi cacoëthes.

Plinius etenim ubi ſcribit [1] *Populus Rom. Medicinam expertam damnavit*, idem ſcribit, ac ſi, *improbavit*, ſcripſiſſet. At Medicinam *improbare*, nequaquam eſt *Medicos in exilium projicere.* Quid enim, *vel hoc in ipſo Belgio*, vulgatius eſt quam Medicorum aliquot praxin *improbare*, *reprehendere*, *atque culpare*, vel ſi velitis ut ſignificantius atque ornatius eloquar, ὑβρίζειν τε καὶ προπηλακίζειν, ἤτε παραδειγματίζειν; nuſquam tamen gentium, iidem Medici Veſtri ex Urbibus ejiciuntur.

Si quis mihi *Plinium* taliter interpretanti fidem deroget omnem, attendat quæſo ſedulus ad Orationis *Plinianæ* ſeriem atque copulam, & ſolis adinſtar radiantes haſce quaternas veritates, *ſuo firmiter innixas cubo*, contemplabitur.

Primo quidem, per verbum *damnavit*, aliud nihil *Plinium* ſibi velle, quam Populum Rom. Artis illius quam *damnaverat* aliquo fuiſſe tædio affectum.

II°. Per Medicinam, eo loci, *Chirurgicam* unicè *partem* intelligendam venire.

III°. *Chirurgiam*, non omnem, ſed illam duntaxat quæ crudelior eſt, *fuiſſe damnatam.*

IV°. demum, *Medicos* propterea fuiſſe nequaquam à Civitate *abactos*: Inibi quippe *abactûs* cauſa ſi qua foret capitalis, illa prorſus *ſingularis*, nec *omnium Medicorum* foret; ſiquidem agitur *ſingulariter* de Archagatho, qui *Vulnerarius* primum audiebat, mox à ſævitia ſecandi urendique *carnifex* vocitatus eſt.

Non

1 Lib. hiſt. natur. 29. c. 1.

Non ergo *Medicos*, nec *Medicum*; imò, nequidem *Chirurgum*, sed *Carnificem damnarunt*; nec interim *damnatum Romanis pomœriis excedere jusserunt.* PLINIUS enim aperte refert, illius *Archagathi carnificinam in tædium quidem Artis transiisse*, at *nusquam* adjicit, *ipsi fuisse Civitatem ademptam.*

Et ne quis confingat, *Medicis palpum ut obtrudam*, PLINIO me fucum facere, *Plinium* ipsum adducam, qui sese Medicorum Patronum gessit acerrimum.

Quid ergo? inquit, (seipsum compellans) *damnatam rem utilissimam credimus? Minimè Hercule*, respondet sibi continuo, *minimè Hercule, non rem Antiqui damnabant, sed Artem*; Artem scilicet illam Archagathi sæviorem, quæ igne & ferro humanos artus excruciabat atque truncabat. Imo præcisè magis PLINIUS, *ceu peremptorio in Adversarios Edicto*, litem nostram dirimit omnem; hæc quippe aurea, *uncialibus literis Cedro consignanda*, verba profert; [1] *Et cum Græcos Italia pellerent, diu etiam post Catonem*, EXCEPERUNT MEDICOS...

Sic *Tranquillus*, in Octavio Cæsare, ab illis, quos annona gravi conflictati Quirites ex Civitate exegerunt, conceptis verbis, *Plinii suffragator*, MEDICOS EXCIPIT. Hæc enim immortalitate dignissima verba mentibus nostris, *ceu adamantino stylo*, signavit, *Magna verò quondam sterilitate, ac difficili remedio, cum venalitias & lanistarum familias, peregrinosque omnes* [2], EXCEPTIS MEDICIS &c. *urbe expulisset* Augustus &c. Quid quæso, aut magis apposite, aut magis accommodatè decernere est, ut adversarii nostri causa cadant? Nihil certe pressius, nihilve stringentius sanciri potest. Illis tamen omnibus atque singulis, ad causæ Medicorum fidem & firmamentum, quæ scrupulum omnem, vel contumaciorum animis altius inhærentem eximere apta

nata

1 Ibid. Lib. hist. natur. 29. c. 1.
2 Cap. 42.

nata sint, confirmationis ergo & auctarii vice sum additurus.

Et primum quidem in hoc vehementer incumbam, *Plinium* eodem loci referre, *damnata illa*, (& jure optimo damnanda) *Archagathi sævitia*, *in tædium Artem*, OMNESQUE MEDICOS *transisse*. Romæ igitur complures erant Medici Archagatho coætanei, atque adeo nequaquam *erant exilio mulctati*. Haud quippe reciprocantur *in tædium transire*, & *in exilium ejici*: Haud rursus eodem ponderandi momento *Archagathus*, ejusque ὁμότεχνοι, & *Populus* ipse *Romanus*: Haud ultimum confundenda veniunt *Activa Passivis*; ac proinde *Plinius* ubi docet in *tædium Populi Rom. Artem Archagathi*, *omnesque Medicos transisse*, aliud nihil sibi vult, quam *Archagathi*, *aliorumque Medicorum artem Populo Rom. tædium peperisse*, *tædium adduxisse*: At nequaquam vel *Plinius*, vel Veterum ullus, passive scripsit Archagathum ipsum, ejusve συνεργὺς, *tædio* (tantum abest ut *exilio* scripserit) *affectos fuisse*. Non ergo fuere *Medici*, seu potius *Chirurgi*, Romæ licet *in urendo atque secando duriores*, in exilium projecti, sed Romam Urbem suis in *tabernis* incoluerunt. Jam quippe constat ex Cassio Hemina, Romæ *tabernam* in compito Acilio fuisse Archagatho publicitus emptam. Alias autem, *præter illam*, Medicorum *tabernas* vel tunc temporis fuisse Romæ, en auctoritas triplex omni elevatione major, quam Vobis (*Æquissimi rerum æstimatores*) dari velim pro superpondio; iisdem quippe Catonis & Archagathi temporibus illis, *Plautus* atque *Terentius Medicorum Romæ degentium* mentionem habent; speciatim autem de *Amphitruone* & *Epidico* scripsit *Plautus*, suum illos *Naucratem* atque *Periphanem* quæritasse in MEDICINIS, id est in *Medicorum tabernis*, quas & à *myropolis* & à *tonstrinis* ibidem distinguit [1]. At, quis inanes & Dominis vacuas illas fuisse, quas perreptaverant Amphitruo & Epidicus *Medicorum taber-*

1 Amphitr. Act. IV. Sc. I. Et Epid. Act. II. Sc. II.

bernas ſibi ſtulte fingat? Quin potius *Plinio* aſſentiri eſt, qui *Plauto* concors MEDICINAS illas, ſive τὰ ἰατρεῖα, *Officinas* vocat, in quibus *ſua cuique venalis promittitur vita.* Remedia quippe inibi à *Medicis venalia*, vitam ſpondent emptori: ut è diverſo; & eodem loci *deleteria* væneunt *pharmaca*, quibus occæcata gens illa Pagana ærumnoſæ, tædioſæque ſuæ vitæ filum abruptura, morti ſeſe tradit, teſte *Plautino* iſthoc altero,

— *ibo ad Medicum, atque me ibi toxico, morti dabo* [1].

Publium Afrum præterea dum conteſtor, clariſſimis ille ſuis monimentis eandem hanc veritatem teſtatam, conſignatamque relinquit; atque illius inſuper, unum & alterum æneatores, *Pamphilum* nempe, atque *Parmenonem* inducit [2], qui concorditer, oreque uno, quod res eſt, proclamant.

Concludam igitur illa *Plauti*, *Terentii*, *Archagathi* atque *Catonis* ætate, *Medicos fuiſſe ſuis ex Medicinis nequaquam exturbatos*, ſiquidem illorum *officinæ* frequentes Romæ vel tunc temporis fuerint.

Si quis interim huicce meo uni & alteri Comico fidem detrahat, *Plutarcho* ſaltem auſcultet in Marco Catone, ubi *Medicos* definitè diſtinctèque, Catonis ſeculo, *Medicinam Romæ factitantes* deſignat, τοὺς γὰρ ἰατρεύοντας ἐν Ῥώμῃ expreſſe, pluraliterque producit.

Ad alteram HYPOTHESIN quod attinet, mutuatitia eſt omnis ex inimicitiis quas Cato Cenſorius, auctoritate florens, Græcis cum Medicis exercuit; è quibus, præoccupata mens eadem, duo iſthæc falſa colligit, quæ modo confutabamus, *de Medicis Roma exulibus*; idque *annos ſexcentos.*

Quam frivola & jejuna ſit hypotheſis illa, his rerum momentis liquido conſtabit.

Catonem odiſſe Medicos diffitebor nunquam, is enim odio pluſ-

1 In Mercat. Act. II. Sc. 4.
2 Hecyr. Act. III. Sc. I.

plusquam Vatiniano *Græcos omnes* prosequebatur, atque adeo *Medicos ipsos*, qui maximam partem *erant Græci*.

Cur autem Græcos hostiliter oderit Cato, triplex est ratio; generica quidem una & altera; tertia demum singularis est.

Primò quidem infensissimo ferebat animo, *Quirites* à Græcis non modo *Barbaros* vocitari; sed & spurcius quam alios Italiæ populos, *Opicorum* [1] appellatione fœdari, quasi præ reliquis Italis forent oris impuri & obscœni.

Altera *ratio* est, Catonem solitum fuisse πᾶσαν Ἑλληνικὴν μοῦσαν καὶ παιδείαν ὑπὸ φιλοτιμίας προπηλακίζειν, *Græcas omnes Musas, atque Græcam disciplinam omnem ambitiosius conviciari* [2] *atque lacessere.* Verebatur enim, ne Literis Græcis juveniles animi à belli studiis avocati ad vanas artes traducerentur. Qua

1 Plinius enim l. 29. c. 1. sub Catonis persona de Græcorum in Quirites scommate graviter conquerentis, ait, *Nos quoque dictitant barbaros, & spurcius nos quam alios Opicos, appellatione fœdant.*

2 Ita profectò, usque adeo despicatum *Isocratem* habuit *Cato*, illius ut Discipulos per jocum irriserit, suum quasi apud Magistellum Arte in Oratoria futiliter discenda consenescerent, indictaque causa commorerentur, suos demum eloquentiæ fontes coram Minoë, in Inferis apud Plutonem aperturi.

Est & Catonis atrocior hæc in Græcos injuria: eo siquidem, insolentiæ processit, ut SOCRATEM traduxerit, ceu Virum in verba provectum, locutuleium, blateronem & linguacem, nec-non præterea ferocem atque seditiosum, qui tyrannidis appetitæ causa, & mores antiquos labefáctaret, everteretque; & sacratissimas leges conculcaret. Resipuit tamen bonus ille Vir, ætatis quippe flexu prudentior factus, Literas Græcas serò, καὶ πόῤῥω παντάπασιν ἡλικίας ἐληλακὼς & *ætate omnino provectus* didicit, atque in *Thucydidem*, sed præsertim in *Demosthenem*, totus incubuit: nec non etiam à reliquis reconditioris doctrinæ Græcis potiora sua, cum Placita, tum Apophthegmata, ita expiscatus est, ut illius in scriptis Literaturam cultiorem nihil sapiat, quod Scriptoribus Græcis protinus non referas acceptum. Atque sic profectò, honore mulctatus est CENSOR; quique fuerat in Græcos injuriosus, crimen illud suum tædifera quasi vel stigmatica pœna luit.

Qua certè opinione mens ejus tam arctè irretiebatur, ut οἷον ἀποθεσπίζων καὶ προμαντεύων, *rerum quasi præscius atque præsagus* (vatem enim se jactabat) filio suo vaticinari non erubuerit; *Literis Græcis omnia* CORRUPTUM & PERDITUM *iri*; quod tamen illius vaticinium, rerum exitu fuit inane; nunquam enim Roma ad altius gloriæ culmen perrexit, quàm Græcas dum Literas excoluit.

Tertia denique *ratio* Medicis unicè competit, atque itidem ex Catonis *præsumta opinione* sumit originem; *Jurarunt inter se*, (suum de Medicis scribebat ad filium) *Barbaros necare omneis* MEDICINA: Ac proin, cum Barbarus esset, sibi maximopere cavebat à Medicis, ne pro salutari Medicina venenum ipsi propinarent.

In illum porro, tanta de Medicis, tamque criminosa suspicio ceciderat, propterea quod suam operam Regi Artaxerxi, *tanquam Barbaro*, denegaverat Hippocrates; qua ex historia suspiciose atque mendaciter inferebat Cato, κοινὸν ὅρκον εἶναι τοῦτον Ἰατρῶν ἁπάντων οὐκ ἄν ποτε Βαρβάροις Ἑλλήνων πολεμίοις ἑαυτοὺς παρέξειν, *commune jusjurandum esse hoc Medicos inter omneis, nullis unquam Barbaris Græcorum hostibus*, (ad Medicinam scilicet illis factitandam) *sese præbituros*.

Quamvis autem Cato fuerit odio in Medicos hostili, illud tamen ita compressit atque privatos intra parietes ita coërcuit, ut publicum in Actum eruperit nunquam: *Filio* quidem *suo interdixit de medicis* ut loquitur *Plinius*; sive ut cum *Plutarcho* pressius eloquar, τῷ παιδὶ παρεκελεύετο Ἰατροὺς φυλάττεσθαι πάντας, *Natum suum jussit Medicos omnes refugere*, ne scilicet ab ipsis veneficio perimeretur: Sed apud Senatum tanta nunquam valuit auctoritate, ut illo suasore & impulsore *Medici fuerint unquam Roma proscripti*. Is quippe non rexit Italiæ fata, nec ab ejus Censura sors Medicorum pependit. Ipse enim, neque Regem [1] neque Tyrannum se gessit. Imò, nusquam

1 Tantum abest enim ut *Porcius Cato*, vel *Regis more* Quirites Latium-

quam legere est *de Medicis in Senatu Catonem esse conquestum*, uti

tiumque rexerit, vel *tyrannidem* occupaverit, ut publico licet negocio gerendo jamdiu addictus esset, ad supremum tamen illud honoris fastigium, *quod ejus ætate tot alii toties conscenderunt*, nusquam grassari potuerit. Notum quippe est Quæstore illo, Q. Fabium Cunctatorem, anno Urbis conditæ 549. *Principem Senatus secundò lectum esse.* Sic profectò P. Scipio Africanus, *Catone* recens *Exconsule*, U. C. anno 559. *Princeps Senatûs*, non modo *secundùm electus est*, sed etiam revoluto quinquennio, anno nimirum U. C. 564. eundem illi *Principatum tertiò detulerunt*. Verum, præ his uno & altero, M. Æmilium Lepidum non *secundò & tertiò* tantum *primas in Senatu tenuisse*, sed & *quartò*, *quintò* & *sextò* id honoris deinceps consecutum esse, annis scilicet ab U. C. 579. 584. 589. 594. & 599. memorabunt æternùm. Revera autem temporibus illis, *Porcius Cato* nec vagiebat in cunis nec in antro latitabat Trophonio, à plurimis namque lustris impletis *Censorem* sese gesserat, sed quam bene, vel hinc constat, quod *Senatûs Principatum* ipsi tribuerint nunquam, nequidem Censuram suam U. C. anno 569. dum obiret, tunc quippe haud illi, sed ejus Collegæ Censori *Q. Valerio Flacco*, Principatum dederunt.

Illis annotatis, nemo Lectorum ita hebes est, ut continuò non assequatur quo tendat hæc mea, *de Catonis Principatu nullo*, commemoratio. Ex illis quippe colligere est, haud fuisse satis, ut *Roma Medicos exterminandos esse Cato senserit*; secus enim sentiente & reclamante ejus Collega, Viro tanto & SENATUS PRINCIPE, res infecta hæsisset, *Non fuerunt* itaque *Medici* refragante Flacco in exilium *ejecti*. Discordes enim Censores nihil unquam Edicto sanciebant. *Catonem* igitur & *Flaccum* oportuit esse concordes, ut *Censorium Edictum de Medicis Civitate exigendis componerent atque promulgarent.* At talem in concordiam si fuissent unquam adducti, quidni Literarum monimentis id proditum esset, uti v. g. levius illud exilio, Literis proditum est, *à Flacco atque Catone*, *Senatu exclusos esse septem*, inter quos *L. Quintium Flaminium* Virum Consularem commemorant. Cum igitur *de Medicis exulantibus Româ*, *alte sileant Romanorum Annales*, interea tamen, *privatos homines exilio pulsos identidem increpent*, dicant oportet, Medicorum conviciatores, quorsum prisci Scriptores illi, *id exilii Medicis imperati* (si modo fictum & umbratile non est) *suos in commentarios non retulerint*; cum exilium tantum & adeo famosum, *Universo Medicorum Choro*, *totique Apollinis Arti irrogatum*, longe gravioris sit ponderis, quam ullum aliud, *privatæ cujusvis personæ*; quod publicis monimentis consignavêre.

uti ſuas de Carneade Academico & Diogene Stoico (*quas ſileo, ne meis à Caſtris Medicis deficiam, & in aliena fiam transfuga, inque illis incendiarius*) querimonias in Senatum jactavit. Uti præterea Scrv. Sulpitium Gallum, qui Prætor Luſitanos diripuerat, oratione (*octogenarius licet*) vehementi repetundarum poſtulavit. Sed illum vel Senem, vel Conſiſtentem, vel Juvenem in *Medicos unquam peroraſſe*, nemo eſt hominum qui fidem mihi faciat. Mentita igitur, falſa, plenaque erroris eſt illorum ſcriptio, qui *Cenſorii Catonis auctoritate fuiſſe Medicos in exilium depulſos* ſcriptitant. Imo falſidicos ſe gerunt, qui *Catonem in Medicos fuiſſe unquam publicitus invectum, deque illis extrudendis* mentionem ullam apud Senatum habuiſſe deblaterant. Illud enim ſi verum foret, prærogativa quadam Annales id ſibi vindicaſſent, plurima ſiquidem momenti longe minoris poſteritati teſtata reliquerunt. Cum igitur de *Medicis Roma exulantibus*, nec vola nec veſtigium in ullis Veterum monumentis extet, conſequens eſt *exilium illud fictum & commentitium eſſe.*

Hinc porro mearum probationum numerum explebo, dum *compendio*, ſed *fideliter* referam ex *Cicerone*, *Horatio*, *Seneca*, *Perſio*, *Plinio*, *Iuvenale*, *Martiali*, *Suetonio*, *Plutarcho atque Galeno*, veterrimis illis Catonis & Catoni proximis ætatibus, illuſtres Romæ Medicos immortalitati ſua nomina conſecraſſe. Iſthæc certe dum exequar, meam de Medicis Romæ Archagatho & Catoni coævis, non duntaxat firmabo ſententiam, ſed & ultimum illud meum negotium conficiam, *nec à Catone denato, Roma Medicos extorres profugiſſe.*

PARS TERTIA.

Et primum quidem è libro quarto decimo [1] *Plinii* locum eruere eſt de *Eraſiſtrato*, cujus, ut maximi Medici aucto-

1 Cap. 7.

ctoritatem anno circiter sexcentesimo, *id est Catonis ævo*, Romæ viguisse docet: De hoc tamen *Erasistrati* tempore, nolim cum ullo contentionis serram reciprocasse.

En & vetustissimus ille *Herophilus*, Medicina clarus, qui Empiricos primum damnavit, & subtilioris Sectæ conditor, morborum causas scrutari instituit, atque arteriarum pulsus qui gubernacula vitæ temperant, in modulos certos, legesque metricas descripsit.

En & Medicos nobiles *Iulii Cæsaris* ætate, quæ *Catonianam* proximè excepit: Uti quippe septimi ab U.C. seculi initium, *Censorii* nostri fuit occasus; ita fuit & medium ejusdem, *Iulii* [1] *sideris* exortus.

Ecce igitur *Iulius Cæsar*, qui circa Pharmacusam Insulam à prædonibus captus est, & mansit apud eos, propè quadraginta dies, CUM UNO MEDICO, qui forte Medicus, *Antistius* est ille, qui principis sui tribus & viginti plagis in Senatu confossi cadaver perlustravit [2].

Ecce itidem *Asclepiades* Magni Pompeii familiaris, cujus fama tanta fuit, ut ad Mithridatis pervenerit aures. Hic quippe Roma, suis Legatis & pollicitationibus Asclepiadem evocare tentat, sed frustra: nam Asclepiades novam Romæ condiderat Sectam, & menteis artificio usque eò mirabili trahebat, ut universum prope humanum genus circumegerit in sese; non alio modo, quam si cœlo emissus advenisset.

Asclepiadis auditor fuit *Themison* ille, τῶν κοινοτήτων repertor, qui ab Asclepiade Rationali institutus, ad Methodicæ Sectæ inventionem se contulit; & quæ inter initia scripserat Asclepiades, illo mox recedente à vita, ad sua placita mutavit.

Mitto

1 *Catonianæ* enim vitæ extrema clausula in annum ab V. C. 605. incidit; Annus vero ab ejusdem Urbis conditu 653. *Julii Cæsaris* insignitus, est Natali.

2 *Suet.* in Cæs. Cap. 82.

Mitto plurima æqualis Julio Cæsari *Tullii* loca, ubi Medicorum honorifice meminit; singulatim autem, *Asclepiadis* illius quem modo extuli, & *quo amico Medicoque usus est*, eloquentiam celebrat. Nominatim insuper profitetur se assentiri *Cratero*, illius quasi in verba jurasset; una cum Venusino Poëta: cui Crateri testimonium adeô locuples est, ut Pythagoricum illud habeat, *Non est cardiacus*, CRATERUM DIXISSE PUTATO,

Hic æger [1].

Multos prætereo Medicos celebres, *Cassios*, *Calpitanos*, *Aruntios*, *Albutios* & *Rubrios*, ut transeam ad Augusti tempora, quibus alios inter,

—— *velut inter ignes*
Luna minores,

emicuit *Antonius* ille *Musa*, qui propterea quod ex gravi morbo Augustum exemerat, ingentem primò pecuniæ vim, magnos deinde à Senatu honores; & universo demum ordini Medicorum immunitatem vacationemque adeptus est. *Statuam præterea Romani, juxta signum Æsculapii, ex ære collato illi statuerunt* [2].

Mitto viritim collaudare *C. Celsum*, *Scribonium Largum*, *Arcyona* & *Chariclem*; qui eodem illo Augusti, nec non Tiberii atque Caligulæ dominatu floruerunt. Sileo *Vectium Valentem*, *Xenophontem*, & *Alcontem* sub Claudio Cæsare. Taceo Neronis principatu cùm *Statium Annæum* Senecæ familiarem; tum imprimis ipsius Imperatoris Archiatrum, *Seniorem* scilicet *Andromachum*, nostræ theriaces excogitatorem. *Thessalum* denique transeo, qui cuncta Majorum placita delevit, & monumento suo JATRONICEN se inscripsit: ut ponam in medio *Crinam* illum Massiliensem, qui ex Ephemeride Mathematica ægros curando, Thessalum auctoritate præ-

1. 2. Sat. 3.
2. *Suet.* in Oct. Cap. 59.

præcessit. Nec prætermittendus est *Charmis*, qui ex eadem Massilia Civitatem invasit, mersit ægros in lacus, frigidáque etiam algoribus hybernis lavari persuasit. Denique, ut contraham, *illaudati*, sed nequaquam *innominati* recedunt *Tryphon*, *Meges*, *Ammonius*, *Euelpistus*, *Archigenes*, *Ruffus* & *Soranus*, uterque Ephesii; *Crito*, *Hermogenes*, *Andromachus Junior*, *Symmachus & Hermocrates*, quorum alii sub primis Cæsaribus vixerunt; alii verò sub Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano, Tito, Domitiano, Nerva, Trajano & Adriano sese posteritati commendarunt.

Haud finirem, si Antonini Imperii memorabilia proferrem; tunc quippe temporis *Galenus*, trium deinceps Imperatorum Archiatros, tot Romæ mira loquutus est, totque miranda fecit, ut illius æmuli, ceu incantatorem & vatem γοήτα τε καὶ μάντιν illum traduxerint.

Silebo itidem, innumeros illos Romæ *Galeni æmulos*, quos passim commemorat. De illis enim, quæ digna habentur memoria in historiam conferre si vellem, dies me citius deficeret, quàm illos collaudando finem dicendi facerem.

Hic igitur modus esto, ne longius excurrat Oratio, aliàs enim foret prolixitate tædiosa. Nolim ergo ætates ullas infra Galenicam illam, quæ in *decimum* [1] *ab U. C. seculum* incidit, attingere.

Abunde est enim tot isthæc secula replicasse, quibus præclari Romæ Viri Medicinam fecerunt, nulla temporis intercapedine media, quæ Viris numerosis Arte Medica clarentibus caruerit.

Fal-

1 Profitetur enim Galenus se Romam venisse primum, ætatis anno 34: At annus ille Galenicus, æræ Christianæ 164. erat, atque adeò *initium fuit decimi ab U. C. seculi.* Æra siquidem Christiana ab Urbis conditæ anno 752, (*uti vulgo ferunt*) computatur. Illis autem si addideris annos Christi 164, quibus Galenus Romam primum se contulit, consequens erit, Galenum Romæ primum vixisse anno ab U. C. 916. hoc est, *ineunte seculo ab U. C. decimo.*

Falsissimum est ergo *Medicos unquam exulasse Roma*; & ab omni insuper alienissimum est veritate, fictum & chimæricum istud exilium, *sexcentesimum in annum fuisse prolatum.*

PARS QUARTA.

Ecce itaque nostros calumniatores confutatos atque pessundatos: sed antequam, (*absit jactantia dicto*,) triumphans recedam, pressius illos stringam, dum illorum in Nos iniquitatis mysterium revelabo, atque sic Medicos ab illa, qua Nos injuria circunretire nituntur, plenius asseram.

Proferam igitur ex *Plinio*, verborum aucupia & literarum tendiculas, quibus, *specie veri*, incautos & illudere, & illaqueare student, *Romanum* scilicet *Populum*, *ultra sexcentesimum annum sine Medicis degisse*. E quibus verbis maligne lectis & dolose conglutinatis cum illis aliis, fraudulentur itidem & captiose expositis, *de Medicina damnata*, per sophisma *a conjunctione distrahendorum*, illud temere, seu potius veteratorie concludunt, *Medicos fuisse sexcentis annis Roma prohibitos*; perperam copulando disjungenda; & malitiose atque calumniose isthæc interpretando; dum illa in alienissimum à vero sensum iniquissime detorquent.

De Medicina damnata egimus abundanter, atque Verbi damnare, hoc in casu, vim omnem & genuinum sensum diximus esse, *culpare* [1]; haudquaquam autem *in exilium agere*. Quibus profectò, auctuarii vice, sum & hoc additurus, Plinium nullatenus scripsisse, *Medicos Romæ fuisse damnatos*; sed præcise & aperte hæc publicis literis consignasse verba, *Populus Rom. Medicinam expertam damnavit*, id est, *culpavit* crudeliorem illam, quam expertus erat Chirurgiam, quæ aspe-

ri-

1 Pag. hic 407.

rius & immitius sæviebat in sauciatos. Sic certe purioris Latinitatis antiquissimi cultores, & *Tullius* ipse, eodem Sensu dixerunt *damnare moras*, *damnare tempora*, *damnare Naturam*, id est, improbare, arguere & reprendere: Nullus enim, *quem sciam*, eo vesaniæ deductus est, ut *moras*, ut *tempora*, ut *rerum* denique *Naturam ipsam*, è mundo in *exilium depelli* secum reputaverit. Quid igitur ineruditè & falsò nobis obtrudunt Sycophantæ nostri, *Medicinam damnatam*, *Medicos in exilium datos* importare?

Nec istud alterum magis moror quod ex *Plinio* eruunt, quo imaginarii illius exilii sexcentos annos colligant. *Plinius* quippe nequaquam dicit, *sexcentis annis Roma Medicinam exulasse*, sed simpliciter *Romanum Populum*, *ultra sexcentesimum annum*, sine *Medicis degisse*. Quibus profectò *Plinianis* verbis, argutulus licet atque veteratorius vitilitigator ex adverso mihi staret; nunquam tamen mihi probaret idem efficientes esse enunciationes illas, *Populum sine Medicis degere*; & *Medicos à Populo in exilium projici*.

Isthæc ergo *Plinii* verba cum ex se perspicua sint, atque apud eruditos, cordatosque Viros aliter prorsus quam apud conviciatores nostros audiant, me explanatore nequaquam egent: in illis igitur exponendis nullus ero. Verùm, *sed brevibus duntaxat*, *ut brevi huicce Medicorum causæ finem faciam*, in illius ætatis tam longæ, per quam sine Medicis Roma degit, genuinas & sonticas causas inquiram.

Primò quidem ex dictis hactenus luculenter patet, me neutiquam assentiri Plinio, *ultra sexcentesimum annum*, *Medicorum absentiam proroganti*; modò quippe evicimus, *ineunte seculo sexto ab U. C. Græcos Medicos Romam venisse*? ac proin diffitemur, stricte loquentes, nec seculum *inchoatum* pro *confecto* atque *completo* sumentes, *ultra sexcentesimum annum*, *sine Medicis Romanos degisse*; desunt enim *anni sexaginta quinque ad sexcentos complendos*, tantum abest ut *ultra sexcentesimum annum*, tempus illud protollatur.

Deinde, auctoritatibus si lis dirimenda sit, *uti profectò dirimenda est*, *cum sit quæstio facti*: *Plinius* etsi *Hercules* foret,

 non

non *ſtaret* contra duos. Ecce igitur illum *cauſa cadentem*, nam præter allatum *Caſſium Heminam*, qui Plinii teſtimonium infringit; en & *Dionyſius Halicarnaſſeus*, qui luculentam nobis fidem facit, vel *ipſo ſeculo ab U. C. ineunte quarto* [1] *complures Romæ Medicos* extitiſſe. *Non erant ergo Medici Roma exules, extorreſque.* Mitto & ſequenti ſeculo, *Catonem* ante natum annis *quinquaginta octo*, [2] *Æſculapium* fuiſſe decem Legatis, Epidauro Romam convectum, ſtatimque in Inſula Tiberina Templum atque Flaminem accepiſſe; id quippe argumenti evincit unice, Populum Romanum *Medicinam* priſcis temporibus religioſe coluiſſe, at invalidum eſt, *Medicos ut ſtabiliat ſuam Artem Romæ factitantes.* Iſthæc igitur miſſa facio, ut coronidis loco breviter aperiam, cur *ſeculis propemodum tribus* [3], non vero *ultra ſexcenteſimum annum*, *Romanus Populus ſine Medicis degerit.*

Et

1. Anno nimirum CCCI, λοιμικὴ νόσος εἰς τὴν Ῥώμην κατέσκηψεν &c. οὔτε τῶν ΙΑΤΡΩΝ ἀρκούντων ἐπὶ βοηθεῖν τοῖς κάμνουσι &c. *peſtilens morbus Romam invaſit &c. nec* MEDICIS *in tanta ægrotantium multitudine ſufficientibus &c.* Dion. Halic. l. X. Ab omni igitur veritate abhorret, *in exilium illos exiviſſe.*

2. Cato quippe natus eſt, Urbis conditæ anno DXX. Quum autem anno CCCCLXI, immedicabili peſte devaſtaretur Civitas, aditis fatis Sibyllinis, Æſculapium Epidauro, decem Legatis, Principe legationis Q. Ogulnio Gallo, arceſſiverunt, & anno ſequenti CCCCLXII. Romam illum advexerunt. Igitur inter *Catonem natum*, & *Æſculapium Romam tranſvectum* anni LVIII. effluxerunt.

3. *Dionyſius* quippe *Halicarnaſſenſis*, locuples nobis modò fuit teſtis not. 1. plures *Romæ Medicos*, *vel anno U. C.* ineunte 301. Medicinam factitaſſe. Sed recèns illos Romam veniſſe nunquam profeſſus eſt; concludere fas eſt ergo, *Romæ illos, vel ſeculo tertio degiſſe.*

Imò rationi penitus conſonum eſt, *Romam ab omni ævo Medicis nequaquam caruiſſe*: Quamvis enim primitùs tales nuſquam audierint, quales nunc Noſtrates audiunt, ſed *Empirici* duntaxat & arte rudes fuerint, nihiloſecius *Medicorum* nomine veniebant.

Iſthoc autem honoris epitheto, illos ſi modo non dedignemur inſignire, qui *Medicinam* licet non profiteantur; illius tamen miniſteria, *prout ſorte cadit*, varia atque varia ſubeunt, tot profectò primævis

Et I°. quidem vetustiores illas ætates cuivis recolenti obvium est, longioris fuisse opus temporis usura, ut popellus ille rudis, recensque mœnibus conclusus, disciplinas amplexaretur. Quam ergo Civitate sua nondum donaverant Medicinam, illam profectò *Civitate sua non expulerunt*.

Est & altera perinde ponderosa ratio, is quippe populus nihil fuit primiter quàm decoctorum, latronum, & erronum *militiæ singulariter addictum agmen*, quod Romulus ex luco vicino, *quem asylum fecit*, non tam in *Civitatem* quàm in *Urbem* coëgit. Illis igitur seculis non unica *Medicina*, sed & reliquæ Disciplinæ Liberales, Populum inter Martiis quidem præliis ferocem, sed in Minervæ castris vecordem, incultæ jacuerunt, uti *Cicero*[1] atque[2] *Suetonius* super ea re conqueruntur.

Denique, cui Vestrûm, *Judices æquissimi*, in propatulo non est vilem illam & asperam hominum sortem, *laboribus duram* & *Bellonâ ferream*; quæque cibo utebatur facili, nec per artem, voluptatemque corrupto, sed qui nisi esurientibus placere non poterat; *sine Medicis minore periculo degere*, quam molles & effœminatos, qui umbratilem vitam agunt, & luxu diffluunt; qui *Curios simulant & Bachanalia vivunt*; *ἄσκησις γὰρ ὑγιῆς, ἀκορίη τροφῆς, ἀοκνίη πόνων*, *Sanitatis quippe studium est, non repleri cibis, & impigrum esse ad laborem.*

Ubi igitur, Populum inter bellatorem illum, diætæ tanta nondum fuit immoderatio, quanta subinde crevit; nec tanta

ta

vis ætatibus illis nuncupandi *venient Medici*; quot primitùs erant, qui, vel sibi, vel amicis laborantibus *Medico subsidio veniebant*, qualescunque demum fuerint illi vel *Summates* vel *Infimates*, uti patet exemplo cùm Porcii Catonis, quem *Empiricum* mox positurus sum in medio; tum aliorum promiscue obviorum, qui *levi Medicinâ, levi morbo medebantur*, atque propterea *Medici* à *Medendo* vocitabantur.

1. Tusc. quæst. 1.
2. Lib. de Ill. Gr. Cap. 1.

ta fuit morborum luxuries. At creſcente luxu, creverunt & morbi, ſupplicia luxuriæ.

Immunes erant ab iſtis malis, qui nondum ſe deliciis ſolverant; qui ſibi temperabant, ſibi miniſtrabant. Ipſis quippe ſimplex erat, ex ſimplici cauſa valetudo.

At multos morbos, multa fercula fecerunt. Ex quo ſcilicet una gula terrarum, mariſque vaſtatrix varia permiſcuit, & mille condituras excogitavit, non ad tollendam, ſed ad irritandam famem; neceſſe fuit ut ex illis inter ſe diſſidentibus, inconſtans variuſque morbus exoriretur, utì reapſe exortus eſt.

Dum igitur luxus nondum ſurrexerat in tantum, nec tam latè ſeſe ſparſerat, poterant Romanorum *vitiis ſimplicibus* obſtare *remedia ſimplicia.* At ſubinde neceſſum fuit, tantò operoſiora eſſent corporum munimenta, quantò valentiora quibus petebantur.

Quæ igitur *Medicina*, ab initio paucarum fuit Romanis ſcientia herbarum, quibus ſiſteretur ſanguis & vulnera coirent; illa certè eorundem luxurie, in hanc pervenit tam multiplicem varietatem, quæ ipſos coëgit, artifices illos conquirere longe peritiores quam antea, quique non obiter & inter alia, ſed huic uni negotio intenti, corporibus medendis unicè vacarent.

Primitus quippe *ſibi ipſi Medicinam faciebant*, atque amicos inſuper morbis conflictatos curabant, ſicut & poſterioribus ſeculis *Cenſorius Cato Empiricen fecit*; gloriabatur enim eſſe commentarium ſibi, quo mederetur conjugi [1], filio, ſervis & familiaribus.

Ro-

1. Recte *Plutarchus* Catonis gloriam illam taxat, καὶ γὰρ περὶ τοῦτο φαίνεται γεγονὼς ὁ Κάτων οὐκ ἀνεμέσητος. Suos etenim uſque ad longam ſenectam minime perduxit, nam *uxorem & filium amiſit*, τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν ἀπέβαλε. Nec mirum! Quis enim, *uno collyrio morbis omnibus medeatur?* Licet ergo pollicitis divitem ſeſe extulerit Cato, revera tamen jacuit vacuus effectis. Se *quidem morbis immunem conſervavit*;

Romanus ergo Populus morbis pressus, *Medicam Artem expetivit*, *& expetita ut potiretur*, *Medicos* non duntaxat *Indigenas enutrivit*; sed & *Advenas* Græcos & Ægyptios *admisit*; & admissos, honorificè semper *conservavit*; munificentissimis præmiis *donavit*; tergeminis honoribus *sustulit*; & supremis denique *laudibus prosecutus est*, tantum abest *ut illos unquam suæ ex societate exterminaverit*.

EPILOGUS.

Ecce igitur longè propulsatam à Nobis hostilem illam atque furentem *calumniam*, in illorum cerebro natam, qui vel *Samiorum*, vel *Abydenorum mores induerunt*, & scelerata sua calumniandi consuetudine, Nobis & hunc *aculeum*, *genuinumque dentem* infixerunt, sed quem exemimus. Nunc quippe liquet *falsissimum esse probrum*, quod criminosè in Nos immissum est, sed quod deinceps *ad sapientum aures* non perveniet; *morsum esse aspidis*, sed cui medelam fecimus; *hystricis esse setam*, sed quam ex corpore nostro extraximus. Uno verbo, *Hipponacteum esse de nobis præconium*, à Noctis & Erebi filia in Nos excogitatum, jactatumque, sed quod Stygiis aquis utì dignum est unicè, ita & à Nobis ex hominum mentibus ad Inferos relegatum est, ac proin, quod reliquum est negotii Nobis ab amplissimo Senatu dati ut exequamur, Oratio nostra hunc in Ornatissimum Medicinæ Candidatum tota

vavit; sed id Plutarchus rusticum in illius primigenium corporis robur, potius quàm in Artis Medicæ peritiam ullam, appositè refundit: Adeo siquidem vivax atque salax extitit Cato, ut Senex licèt, Veneri tamen indulgere nequaquam desierit: gremio etenim suo meretriculam fovit, quæ compressûs ergô, furtim ad ipsum itabat. Væ! Indignum facinus tam acerbo morum Censore, ἐχρῆτο γὰρ παιδίσκῃ, κρύφα φοιτώσῃ πρὸς αὐτὸν, *utebatur enim puella, quæ furtim ad ipsum accedebat*, furtivæ Veneris ergô.

tota ſeſe convertet. Nobis ſiquidem utì neceſſe, ſic & volupe eſt debitis illum honoribus atque præmiis condecorare. Is quippe &c.

Habita in Illuſtri Præpot. Holl. atque Weſtphr. Ordinum Athenæo, ad Lauream Apollinarem in *Joh. von Flammerding*, *Francof.* conferendam, *Nonis Juliis* 1671.

Paucis autem interjectis annis cum *Romanus* ſolenniter etiam Inaugurandus veniret, *Jura* vulgavit *Pathologica*, quibus εὐχαριςικὸν præfixit fideliter hîc *recuſum*. Sed alias Epiſtolas, hactenus inviſas, Gratiis Α'ρχιάτρων etſi diffluant, *Vulcano* tradam, ne in vulgus emiſſæ φιλαυτίαν *redoleant*. Unus interim *Jacobus Sponius* mihi ſit *inſtar mille*, Miſcellaneor. Antiquitatis Eruditæ Sect. IV. p. 145.

VIRO

VIRO INCOMPARABILI,

D. CAROLO DRELINCURTIO,

Philoſophiæ, ac Medicinæ Doctori Celeberrimo,

Galliarum Regis

Conſiliario, ac Medico Ordinario, Practico olim apud Pariſienſes feliciſſimo, nec-non Celſiſſimo gl. m. Principi de Turenna

A Conſiliis Medicis, atque Medicorum Caſtrenſium in Belgio Comiti,

Nunc verò,

In Academia Lugd. Batava Medicinæ Practicæ, & Anatomes Profeſſori Ordinario,

Patrono, & Præceptori meo,

Omni quo decet honore Venerando.

Medicis ſtudiis in hac celebri Academia colophonem impoſiturus, atque pro gradu diſputaturus, ut more Majorum Apollinei honores in me conferantur, diu dubius hæſi, qua occaſione & argumento propenſam animi mei erga tua in me beneficia inclinationem teſtarer. Tandem mearum partium exiſtimavi, has theſes, tenui vena exaratas, Clariſſimo tuo Nomini inſcribere. *Sed cum propter virtutes & inſignem artium ſcientiam Nomen tuum perpetuum ſit & perennet, lubens agnoſco me toto cœlo aberrare, quod nec magis ſufficiens, nec clarius argumentum diſpexerim. Magna eſt, non ſine rubore fateor, temeritas mea, ſed intra tuam opinor humanitatem & clementiam. Perſarum Reges aquam è profluente, & hortenſe pomum propitii excipiunt. I-*

Hh h *dem*

dem mihi de te spondeo, minima quæque animi grati signa te non aspernaturum, præsertim ab illo procedentia, qui tuas virtutes, tuam benevolentiam, & tuum erga me studium, constantissima fide, ad ultimum, & si posset ultra, vitæ diem culturus sit.

Quid ergo superest, quàm ut ego disputationis aleam subiturus, patrocinium tuum implorem, quod mihi Romæ, quondam rerum Dominæ, *nutrito, sed Lugduni apud Rhenum tuo ductu atque auspiciis artem Phœbæam edocto, non denegabis; qui Populares meos Romanos, & Græcos in Quiritum civitate praxin exercentes disertissima Oratione protexisti, & à gravi calumnia,* quod sexcentis annis Româ exulassent, *non ita pridem vindicasti. Hoc non denegabis mihi, profitenti se totum tuum esse: hoc non denegabis illi, qui publice testatur, omnia illa non aliundè quàm è locuplete tuo penu esse deprompta, quæ deinde vel praxi, vel studiis moliturus sim. Vive diu felix, Vir eruditione & animi dotibus incomparabilis, & quos in hoc Athenæo, toto terrarum orbe celeberrimo, rem Medicam bene prospereque administrando annos insumis, feliciter imple.*

Dabam Lugd. Batav. octavo Julii. Anno Renatæ Salutis MDCLXXVII.

Amplitudinis tuæ

Devotissimus Cultor,

JOSEPHUS CONSTANTIUS, Romanus.

CAROLI DRELINCURTII

DE

Conceptione

ADVERSARIA.

Disce, homo, de tenui constructus pulvere, qua Te

Edidit in lucem conditione Deus.

—— ἀκολάστου

Λαγνείας γέγονας, καὶ μιαρᾶς ῥανίδος.

—— *ex immodeſta*

Libidine natus es, & ex fœda gutta.

LECTORI SALUTEM.

Quoniam apud Typothetas hîc obtinet ut maculosa quævis, festinanti calamo discipulorum excepta, publici fiant juris, inscio Auctore, satius esse duximus prævenire quàm præveniri.
Tibi ergo, Candide Lector, *hæcce qualiacunque, discipulis olim dictata, solisque prototypi nævis culpanda, vovemus, consecramus.*

Ἤ οὐχ
ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας
δέ με ἴσα τυρῷ;

Nonne
sicut lac fudisti me? Et tanquam
caseum coagulasti me?

Job. Cap. X. v. 9.

Nobilissimo & Amplissimo Viro

D. DANIELI VAN WYNGAERDEN, Baroni de Wyngaerden, Benthuysen, Ruybroek &c. Domino de Werkendam, Moermondt, Renesse, Zuyland, Noordwelle &c. Equestris Hollandiæ Ordinis nomine ad consessum Celsissimorum Fœderati Belgii Ordinum Generalium Delegato, molium urbis Woerdæ & fossarum totiusque territorii Præfecto, in suprema molium Delflandiæ Curia Assessori &c.

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Injurius forem in illam humanitatem qua me passim prosequi minime gravaris, *Vir Nobilissime*, ni publicum apud posteros animi mei grati symbolum deponerem.

Velim itaque sciant omnes, qua fueris hactenus in me benevolentia, & qua sim in te multiplicis accepti beneficii gratia. Eâ nimirum animi excelsitate præditus es, ut tibi infimos, ac etiam impares quippiam redhostiendi, bonitate & beneficientia devincias.

Mihi igitur cum ad remunerandum nihil suppetat præter voluntatem, illam certe omnem in votis repono, ut longævam tibi Deus atque salubrem largiatur vitam in familiæ tuæ splendorem atque profectus, in Reip: commoda & in Acad: decus. Vale.

Dabam Lugduni in Batavis Kal. Majis cIↄ Iↄ c LXXXV.

NEO-

NEOTERICORUM

ſuper Fœtus

Humani Conceptione Hypotheſes atque Dogmata, ab ipſis perperam vel concepta vel ſota.

CUrare quod quiſque dicat ſtultum eſt: Sententias igitur potiores enarro, reliquis omiſſis. In quatuor illæ claſſes digeruntur; Prima *eſt de Conceptu è ſemine nullo & ſanguine nullo:* Secunda *de ſemine uno & altero*; Tertia *de ſemine vel maſculo, vel utroque cum ſanguine menſtruo*; Quarta *demum eſt de ſemine fœmineo ſolùm, citra maſculum permanens.*

Quinta quondam, quieſcente poſt fata livore, *numeranda veniet de ſemine maris unico, citra fœminæ vel ſemen ſtrictè dictum, vel ſanguinem.*

C L A S S I S I^a.

sive

Dogma primum, *de conceptu sine sanguine* atque *citra semen permanens ullum* ex ipsis Clariss. *Harvei* verbis, quibus hodie, *indictâ causâ*, tot homines auscultant.

Exploratum est nec *spermate maris aut* [1] *fœminæ* in coitu projecto, nec ex *ambobus simul mistis*, nec è sanguine menstruo oriri fœtum; nec protinus à coitu *conceptus* [2] aliquid necessariò constitui. Semen enim masculum *uterum* [3] nusquam ingreditur, sed illum duntaxat contagio quodam *afflat* [4] & nullo sensibili corpore agente prolificum reddit, virtute veluti magnetica, qua accepta *plasticam* [5] uterus generandi potentiam exercet, similemque sui procreat. Atque adeò conceptio fit in utero naturalis sicut in *cerebro* [6] fit conceptus ani-

Ἐπίκρισις.

1. Dogmatis illius sex Hypotheses esse liquet, primùm semine nullo, vel solo, vel misto fœtum corporari, atque adeò supponunt — —

2. Post coitum nihil quicquam conceptus statim constitui.

3. Semen maris in uterum nusquam impelli.

4. Semen maris suo duntaxat afflatu uterum fœcundare.

5. Vim *plasticam*, utì loquuntur, utero tribuendam venire, & quidem ipsi non *intrinsecam* sed *extrinsecam*, ab aura scilicet seminis masculi deciduam.

6. Conceptionem omnem in utero, perindè ac in cerebro, incorpoream esse,

Verùm, quùm vetus istæc fabula tota, jam olim à *Galeno*, atque recèns etiam ab acutissimis Viris *Plempio*, *Fabro*, *Orchamo*, *Diemerbroekio*, *Bartholino* &c. sit penitus confossa & explosa, actum esset agere si illi rursum confutandæ multus immorarer. Deindè, quùm veritas sit una, & illa una ità recta sit ut nihil nisi rectissimum ad illam

animalis, & ambæ conceptiones ſunt prorſus immateriales.

illam ſeſe referat, conſequens eſt ut obliqua ſex iſthæc, & ſubſequentia quævis alia detorta, haud aliter deprehendam quàm Phyſicas ſuper Humanò Fœtu veritates, cum Publico deinceps ſi communicem. Illæ enim cum rectiſſimis naturæ regulis ad amuſſim quadrant, atque adeò tranſverſa quævis protinùs proditurǽ ſunt.

CLASSIS IIª.

ſive

Dogma ſecundùm de conceptu è ſeminibus utriſque juxta *A: Everhardi* ſententiam.

Conceptio ſpirituum eſt, prolificorum *utriuſque ſexus* [1] in ſubſtantia uteri facta *conſpiratio* [2] atque combinatio, qua ſpiritus genitales fermento ſuo membranas uteri poroſiores efficiunt & ſuccum parti *proprium & inhærentem* [3] convertunt in *liquorem* [4] albidum, glutinoſum & ſpirituoſum, qui per membranarum uteri poros *tranſudans* [5] ſenſim circa ejus ſubſtantiam *interiorem* [6] *colligitur*, poſteaque *tunica* [7] obducitur, atque ſic liquor albugineus ac lentus *tenui membrana* [8] incluſus dilata-

Ἐπίκρισις.

Erroneas Hypotheſes decem hîc agnoſco.

1. Quòd ſpiritus prolifici ab utroque ſexu dimanent.
2. Quòd ſpiritus iſti conſpirent, idque non in uteri cavo, ſed in uteri poris.
3. Quòd ſuccus, utero proprius, in utero fingatur inhærere.
4. Quòd ſuccus interpolis ille toties alteretur.
5. Quòd extillet ab uteri poris in uteri cavum.
6. Quòd in utero ſenſim colligatur.
7. Quòd inibi tunicam induat.
8. Quòd iſthæc tunica ſimplex exiſtat.

latatur & colliquescit, quo mediante liquor hic fusus ac ductilis promptissime *auscultat* [9] legibus *facultatis* [10] *naturalis* spiritibus prolificis insitæ, quæ materiam nascituri fœtus diversimode dividendo, ac figurando adornat in corpus humanum.

9. Quòd illius tunicæ liquor auritus sit & obediens Legi.
10 Tandem, quod lex isthæc Architectonica à naturali quadam facultate sanciatur.

DOGMA 3.

De semine rursùm uno & altero, è Clar: *Whartoni* mente.

Semen mulieris non in uteri cavitatem, sed in *solidam* [1] ejus substantiam derivatur, ut ibidem, cum virili mistum, uterum quasi terram præparet & subigat. Illis enim seminibus *imbibuntur* [2] uteri tunicæ atque sic emolliuntur & *præparantur* [3] ut embryo radices suas quasi in iisdem defigat, è quibus postea alimentum *attrahat* [4]. Semina insuper isthæc uterum ità disponunt ut succum nutritium è vasorum uteri extremitatibus exudantem per vasorum chorii extremitates assumat. Utero autem ad hunc modum præparato, semen sive

Ἐπίκρισις.

1. Id etiam dogmatis propter sex causas à nobis repudiatur, primùm, quòd semen mulieris excludat ab uteri cavitate.
2. Quòd uterum imbibi putet illo semine fœmineo poros uteri subeunte.
3. Quòd semen fœmineum illud suam operam conferat ad uterum præparandum ut embryonis radiculas excipiat.
4 Quòd radiculis embryonicis alimentum *attrahi* velit, atque adeò Hippocrateam illam *attractionem*, à Platonicis in exilium pulsam, ab exilio revocet.

ſive conceptus paulatim incipit *parietes* [5] ejuſdem deſerere ſeque in cavitatem ejus conglobare, *ovumque* [6] *ibidem*, ſive primum fœtus rudimentum formare.

5. Quòd conceptum doceat parietibus uteri primitùs quidem vel adhærere, vel illis ſaltem contiguum eſſe, ſed ab illis poſtea deflectere.

6. Demùm, quòd Ovum embryonicum formari ſtatuat è conglobatis in utero ſeminibus.

DOGMA 4.

De ſemine pariter utroque, Clariſſ: Scriptore *Joh. Riolano*, Joh. Filio.

Utrumque ſemen, virile & muliebre, cavitate uteri exceptum & comprehenſum, *Ovo ſimile* [1] *eſt*, cujus corticem refert *uterus* [2], ſeminis vero *excrementum* [3] albuminis & vitelli rationem habet, ſeminis autem portio nobilior chalazas exhibet, è quibus *corporatur* [4] pullus. Certum eſt enim & indubitatum è *chalaza* [5] pullum procreari; *Vitellum*

Ἐπίκρισις.

Iſtud Dogma vitiis ſeptem apud me laborat.

1. Quòd non agnoſcat ſemen fœmineum ſolum & per ſe, atque ante ullum virile ſemen ſibi permiſtum, veriſſimum Ovum eſſe; propriiſque pelliculis concluſum.

2. Quod corporis illius Ovi-formis corticem agnoſcat uterum eſſe, non verò fœminei Ovi membranulas.

3. Quod ſeminis excremento nutriri ſtatuat embryonem.

4. Quòd ſeminum, *non verò ſeminis virilis unicè*, nobiliore parte fœtum corporari doceat.

5. Quòd chalazis pullum procreari velit. Illæ interim ſubventaneis Ovis etiam inſunt: In Ovis verò fœcundis totæ diutule ſuperſunt, poſt pullum integrè formatum.

lum[6] verò & albumen cedere & faceſſere in alimentum pulli.

Hoc poſito ſequitur in ſemine humano duplicem ſubſtantiam contineri; unam puriſſimam & paucam, è qua conflatur corporatura; alteram excrementitiam copioſiorem, quæ cedit in *alimentum* & incrementum corporaturæ, vel in alios uſus convertitur, putà ad productionem *membranarum* [7] genituram involventium.

6. Quòd vitellum cedat in primam alimoniam pullo, ante albumen.

7. Denique, quòd membranas fœtus ab excrementis repetat ſeminum utriuſque parentis, non verò ab ipſismet primævis Ovuli pelliculis, è teſtibus in uterum propulſi.

DOGMA 5.

De ſemine rurſus utriuſque parentis; Fabulatore *A. Paræo.*

Semen utrumque utero exceptum, *non loci* [1] *modò*, ſed & ſanguinis & *ſpirituum* [2] *vitalium* influentium occaſione bullit & tanquam fermentatur, moxque in *tres bullas* [3] *ſurgit*, bullis ſimiles, quas *aqua* [4] *pluvia* ſuo in flumen illapſu excitat.

Ἐπίκρισις.

Hîc rejicio 1°. Calorem uteri alium eſſe à calore ſanguinis & ſpirituum quibus perfunditnr.

2. Sanguinem & ſpiritus vitales influere in ſemen recèns utero conceptum.

3. Tres bullas in uno eodemque corpore fluido, atque ſpiritibus mobiliſſimo, diſtinctas exurgere, ac etiam conſiſtere, nec mentis, nec corporis oculis unquam percepi. Neceſſum eſt enim ut ſpirituum irrequieto motu revolvantur in ſeſe atque confundantur. Immo, aquæ pluvialis productæ bullæ, *ſpirituum licèt exſortes*, vix aſſurgunt, quin deprimantur atque conflaccescant.

4 Quænam analogia eſt, quæſo, inter aquæ bullas ſpirituum neſcias

tat. Ampullæ illæ *trium* [5] *principum* viſcerum hepatis nempe, cordis & cerebri concretiones quædam & *inchoatæ* [6] *deformationes* exiſtunt.

neſcias & inertes, atque ſeminis ſtricturas ſpiritibus fœtas & activiſſimas, quibus tandem variè motis atque concretis mirificus ille compingitur embryo, totius mundi futurus epitome.

5. Tanti valuit apud Scriptores præconcepta mens de tribus Microcoſmi Reginis, *quas Rectrices vocant Facultates*, ut illarum unicuique ſua fuerit aſſignanda Regia & quidem in nobis embryonibus primitùs extructa. Sed, an non triplicem illam Chimæram triplicibus illi viderunt oculis? Tres nempe bullas embryonicas, ſuper quibus æque firma Baſilicæ *cordis*, *cerebri*, *jecoriſque* fundamenta ponuntur, ac firmiter & inconcuſſè vel ſuper aquis, vel ſuper bullis ædificatur. Perperàm igitur mirabilibus iſtis bullis tribus, *ceu Regibus ternis Orientibus*, totus aſſurgit neotericorum chorus *Arch: Piccolhominus*, *Andr: Laur. Felix Platerus* &c.

Immò rurſus neoterici bullas iſtas immeritò ſibi vindicant, nam Græci, Arabes, Barbari atque terſiſſimi quique Scriptores, longè ante P*aræum* & ejus ſequaces, bullas iſtas plenis ſuis buccis ita ſufflant ut illis totæ Medicorum aures circumſonent. Quùm verò ſciam ſine igne fumum eſſe nullum, cupido me inceſſit Microſcopiis rem attentius explorandi. Tunc itaque, vigentibus oculis, bullas equidem embryonis cryſtallinas eſſe atque triplices luculenter deprehendi. Sed, tantùm abeſt ut illæ ternariæ cryſtallô ſuâ totum vel embryonis, vel viſcerum ejus trium, ſyſthema conſtituerint, ut illas e diverſo clariſſimè ſecreverim, in embryonis apice, ab oculorum punctis, ac etiam à partibus ſubjectis, præſertim à cordis, jecoriſque primordiis.

Quid ergo fuêre mihi tres illæ cryſtalli? En profectò myſticæ naturæ ſecretum involucro ſacro hactenus tectum, feliciter ſcrutatus ſum. Duas quippe cryſtallos, ab oculorum tergo utrinque micantes, geminos eſſe detexi *cerebri lobos*, tertiam verò cryſtallum prioribus illis omninò poſticam atque contiguam, *Cerebellum* eſſe clarè diſtinctéque judicavi.

6. Atque ſic, mî Ambroſî, ternis bullis, aquâ fluxilioribus, totum *deformas* mirificum illud noſtræ Conceptionis opus.

DOGMA 6.

De seminibus attractis, Narratore Clar: Viro *Tho. Bartholino.*

Actio uteri & usus est *attrahere* [1] & retinere semen muliebre à testibus *expulsum*, & virile à pene *injectum*. Hoc utrumque, inquam, semen in fundum trahitur, retinetur, conservatur & fovetur, unde Conceptus.

Utriusque autem semen debet esse fœcundum virtute *Plastica* [2] à toto decidua. Masculum quidem *formam* [3] dat *animatam*, illam autem semen fœmineum suscipit. Seminum verò junctorum calori interno calor uteri externus se jungit & virtute *singulari* [4] vim illam *insitam* & plasticam *suscitat*

Ἐπίκρισις.

1. Alii *attractionem magneticam* utero tribuunt, quâ tantâ polleat ut seminis desiderio totus in partes obscœnas provolvatur, & ei obvius ore, *quasi manu*, id excipiat, aut potius arripiat. Exindè est ut fabulati sint uterum *sæpius* in balneo semen virile, salaci prius masturpatoris manu eò conjectum, attraxisse atque fovisse in fœtum. Immò, dogma suum ut stabilirent, apud avidum genus auricularum, uterum dixerunt, attractionis potentioris ergò, cucurbitulæ Medicæ formam nactum esse, ac idcircò virile semen è sua cervice haud secus allicere, ac è profundis cuniculis serpentes cervus allicit narium inspiratu. At ego, sanè, semen utero *trahi* perindè putem ac intestinis clysteres, urinam vesicâ, sanguinem arteriis, aërem pulmonibus &c. Verùm, Clariss: hicce meus Auctor, quò citiùs semen in uterum pertingat, utero *trahi* non vult unicè, nam in illum partim à *testibus expelli*, partim verò *penê injici* profitetur.

2. Hîc mirari subit seminis utriusque *plasticam* virtutem exolevisse nondum. Me quod attinet, si qua talis *plastice* sit agnoscenda, illam unam profectò uni masculo semini, *non verò utrique*, singulatim adscribo.

3. *Masculi seminis formam animatam* dùm hîc docemur, vereri est omninò ne Lectoris mentem, impia subeat ulla cogitatio *de semine animato*, deque *animabus*, in nos *ex traduce* deciduis.

4. Erroneum est apud me *virtutem singularem* utero tribuisse, illam-

tat [5] ad opus suum perficiendum, modô nobis non satis cognitô.

Iamque penitus distinctam ab ejus complexu, fotu atque nutrimento: Nam, brutas animantes ut sileam, extra uterum formatas & altas, an non ipsi humani fœtus, citra corporis uteri virtutem ullam, in uterinis tubis non solùm concepti, sed & foti sunt novimestres, modô à nobis enarratô in *Perioche* 22. *Syst. de hum. fœtu.*

5. Somnio mihi & anilibus fabellis propius id videtur quàm vero, vim uteri, singularem, vim alteram, *singularem etiam, sed in spermate veternosam*, excitare, ut excussô veternô sese impigrè studiis Architectonices tota tradat.

DOGMA 7.

Super seminibus iisdem, seminatore Celeberr: *D. D. Fernelio.*

Uterus fœcundus *ingenita vi*, [1] quæ alteri nulli parti est concessa, *sopitam* [2] seminis *vim* & delitescentem in eo potestatem excitat & ad agendum extimulat ut energiâ fiat & dicatur. Tunc temporis semen opus aggreditur & suscipit, quod antè nusquam agere potuisset: alioqui enim mas solus *in* [3] *seipso generaret.* Itaque seminis potestas in actum erumpit & exsuscitatur uteri vi, atque ea ipsa exsuscitatio conceptio est.

Pri-

Ἐπίκρισις.

1. En rursum utero *vim insitam* de qua Dogmate præcedenti p. 4°.
2. En insuper Plasticen nostram in priorem relapsam Veternum. Est igitur iterùm excitanda, ut omni deposito *lethargo*, sive operis sui *oblivione pigra & inerti*, embryonis moleculam mirando extruat artificio.

3. An ergo, quia mares extra se generant, *lethargicum* semen habent? Sed amabo! An ferax ipsis ager est, quem sua imprægnent sementi? An deinceps nutrimentum ipsis suppetit, quô sementim illam

Primum itaque uterus semen [4] *attrahit*, attractum continet, contentum concipit: haud secus ac ventriculus tractum contentumque alimentum conficit: ut enim concoctio ventriculi, sic conceptio uteri *propria* [5] *est actio*, quâ ambo semina mutuâ amicitiâ tanto complexu junguntur, vereque permiscentur, ut fiat amborum *vis* [6] *unica* eademque natura, *è Lib.* VII. *de Hominis procreatione cap. octavo atque nono, cujus utriusque contextum peropportunèatque fideliter conjunxi.*

illam, *minimè factam*, alere queant & embryonem atque fœtum promovere? Mas itaque nusquam generat in se, non defectu energetici principii; sed defectu loci, quô semen suum istud energeticum, nec uspiam veternosum, excipiatur, foveatur & alescat.

4. Perindè scilicèt semen *trahit* & sibi inserit uterus, naturæ humanæ feracissimus agellus, ac sementim aliquam quisque ager è satoris manu atque sacculo, magno impetu prolicit ac in sese recondit.

5. Videsis Paragr. 4. ἐπικρίσεως 6æ.

6. Quantùm abludam ab illa sententia abundanter liquet *è systhemate meo*, præsertim *è Perioche* 30.

DOGMA 8.

De seminibus pistis, Pistore Nobis *Plazzono.*

Muliebres testiculi virilibus multò minores & frigidiores, undè etiam semen generant tenuius & aquosius, ut ex hoc tenuiore, tanquam ex [1] *aqua*, & è masculo crassiore, tanquam *farina*, [2] fiat quædam velutì pasta à *vi prolifica* [3] depsenda & in utero fermentanda ad prolem suscipiendam.

CLAS-

Ἐπίκρισις.

1°. & 2°. Isthæc comparatio crassa tàm obesæ naris est, ut illius me pudeat omnino. Tales enim præcordiorum humanorum pinsores servili pistrino longè sunt digniores, quàm Hippocrateô Libertatis pileolo.

3. Vim illam *prolificam*, quam alii plasticam, genitalem, formativam, enthæam & architectonicam vocitant, jam pridem explosimus *Dogmate* 1°. *Paragr.* 5°. *& Dogmate* [illegible]. *Paragr.* 2. *&* 5. *Nec-non insuper Dogm.* 7. *v.* 2°.

CLASSIS III[a].

ſive

Dogma novum de conceptu è ſemine maſculo menſtruum ſanguinem colliquante, liquatore atque fuſore *Hier: Barbato.*

Semen ab arteriis uteri *exugitur* [1], quibus menſtrua evacuantur, ibique miſtura fit, & à *maris* [2] ſemine, ut efficiente, menſtruum impraegnatur ab arteriis *fuſum*, [3], & in utero deinde concurrit.

Ε'πίκρισις.

1. Arterias plenè diſtentas, perennique ſanguinis impulſu turgidulas, quicquam *exſugere* prorſus implicat.

2. Fœminei ſeminis ne gry quidem meminit Auctor; atque adeò mihi planè latet an illud concurrere velit cum ſemine maris atque menſtruo, ut è tribus illis commiſtis monſtrificus exurgat embryo.

3. Dubio procul hic ſcriptor campanae pulſum audivit, ſed neſcivit ubi pulſaretur. Quippiam ſcilicet de *colliquamento* ſubaudit; ſed plenis auribus id nequaquam hauſit. Ignoravit nimirùm quale illud eſſet, ac undenam oriretur.

DOGMA 10.

De conceptu è ſemine maris menſtrua coagulante, Caſeario nobis Clariſſ: *Joh: Hornio.*

Ut artifex è ligno facit ſcamnum, ità ſemen maſculum poſtquam in locum ſuum, tanquam in officinam fabrilem

Ε'πίκρισις.

PEripateticum iſtud dogma Scriptoribus omnium ordinum acceptiſſimum eſt. Ex illis autem benè multis recentiſſimum elegi, quo pleniùs atque firmiùs id adſtruam, Neotericos ſcilicet Majorum noſtro-

lem venit, evocat è vasis sanguinem, è quo facit partes omnes, sanguinem maternum actuando & coagulando, non secus ac coagulum in lac agit, vel fermentum in massam panis.

DOGMA

trorum plurima *Vera* repudiare, plurima verò *Falsa* deosculari. Istis prælibatis ———

Notandum est rudem illam atque crassam comparationem *coaguli* & *lactis* cum *semine virili* & *sanguine fœmineo*, nullum unquam fœtum tot mirificis particulis divinè discretum; sed rudem omninò indigestamque *molam* Nobis ob oculos jugiter posituram esse.

Isthæc enim *Aristotelis* atque *Cl. Alexandrini* hypothesis de semine virili coagulante, *coaguli more in lac injecti*, tota via aberrat ab illo mirifico atque cœlesti *Jobi*, *Hippocratisque Coagulo*; quod uni masculo semini intra fœminarum Ovula concrescenti venit ad scribendum. Id ipsum in meis Adversariis *de fœminarum Ovis* v. 17. ac insuper in meo de Humano Fœtu Systemate, in *Perioche* 30. insinuavi.

Rursus itaque notandum est, *semen maris* aptius esse longe ad maternum sanguinem spiritibus suis vivacissimis attenuandum atque fermentandum, juxta analogiam de fermento intra subactam farinæ massulam, quàm incrassandum atque compingendum, juxta dissimilem istam coaguli similitudinem cum semine Virili.

Nihiloseciùs, somnium istud de hominibus masculo semine & sanguine muliebri concretis, ità demulsit delirorum mentes ut eò vesaniæ fuerint abrepti, se pygmæos atque gigantes, rerum ingentium molitores atque maximarum etiam patratores, è semine virili suscitaturos. Equino scilicet ventre masculum sperma digerunt primùm & exaltant: deinceps verò, sanguine muliebri cautè atque prudenter irrorant atque nutriunt, donec in verum ac vivum infantem excrescat. O vesanas hominum mentes! O pectora cæca & dæmonum præstigiis irretita!

DOGMA II.

De sanguine menstruo seminibus animato atque sic Embryonis formatore, Plaste nobis vivifico *Fortunio Liceto*.

SAnguinis menstrui usus sive operatio ejus est, ut *commistus*[1] cum utroque semine primùm indè *animam*[2] spermatum *recipiat*[3] & conceptum *instituat*[4]. Deinde verò ut illius partes delineet atque *determinatè*[5] disponat.

CLAS-

ἐπίκρισις.

Istæc sententia contextibus *Liceti* sicuti resultat, ità certe portentis tota horret, cujus hæcce paucula horridiora sunt.

1. Scilicet sanguine menstruo semina permisceri. Delirantium enim illud est visum prorsus horrendum.

2. *Seminibus animam* ascribit, vegetativam nimirum atque sentientem; rationalem quippe ab ipso Deo alibi repetit.

3. Metempsychωsin excogitat, ipsi Pythagoræ ignotam, e seminibus nempe parentum ad sanguinem menstruum; atque adeò utraque seminum anima, *sentiens ipsi dicta atque vegetans*, ab utroque semine secedit & in sanguinem matris unicè transmigrat.

4. Ex utraque seminum anima commista communem unam, illamque prorsus mirabilium effectricem, exurgere delirat; ———

5. Etenim, mirificum sanguinem istum, duplici nunc anima perfusum, partium singularum non modo rudem delineatorem esse somniat, sed & illarum cum determinatione quadam dispositorem industrium esse atque prudentem comminiscitur.

CLASSIS IV^a.

sive

Dogma duodecimum de Conceptu ſemine ab uno, illoque fœmineo & Oviformi per irradiationem ab aura ſeminali maſcula intra ipſum Ovarium.

Teſtes mulieribus profectò multùm conferunt, nam ab ipſis *totum* [1] generationis opus materiale dependet. Quod enim

Ε᾿πίκρισις.

1. Præceptoris Diſcipulorumque ſcriptio tota vitiis ſcatet enormibus; ſicut è meo Syſtemate de Fœtu, *quod purus putus eſt Naturæ liber exſcriptus*, luculentiſſimè conſtat. Interim, fœmineis Ovis ſpiritu perinde caſſis & inertibus ac Ovorum albumen, hic deroganda prorſus eſt embryonis corporatura, quæ unicè maſculo ſemini ſpiritibus turgido & activo venit irroganda.

Perexiguus deindè liquor Ovuli *totam* generationis materiam ſuppeditare nequit, quin univerſus exhauriatur, atque adeo quin recèns formatus embryo prius areſcat & extinguatur inediâ intra pelliculas Ovi conſumti, quàm ullâ vel à vaſis umbilici, vel ab uteri madore nutritiâ lymphâ rigetur atque reſtauretur.

Accedit Ovulorum in fœminis analogia cum reliquis Ovis univerſè. Sic v. g. *ne gry quidem è toto materiali Ovi*, prout à gallina conceptum eſt, pullum conſtituit; ſed univerſum pulli ſyſtema unico germini galli refertur acceptum. Quidni ergo hac analogia doctus ſecurè proferam Ovula fœminarum nullam omnino conferre *materiam* ad embryonis ſtamina nectenda, ſed illa ſingula ab unico virili ſpermate connecti? Sicut itaque ſolo germine galli, citra chalazas & albumen atque vitellum pullus exurgit, Ovi ſui *materiali* nutriendus, ità prorſus è virili ſemine tantum citra ullum alborem ovuli fæminei conſurgit embryo, Ovuli materni ſuſtentandus illo *liquore*, quem ſemen verum atque genuinum eſſe perhibent, *& de quo hic legere eſt* v. 2. Pag. 445.

Talis inſuper analogia in ipſis ſeminibus ubique deprehendenda venit. Vegetantia quippe nequaquam aſſurgunt è ſeminis ſui pulpa;

enim est Ovarium in Oviparis, id sunt testes muliebres, utpote qui *perfecta*[2] *Ova* intra se contineant, humore scatentia &

pa; sed è gemmula pulpamento innata.

Pariter rursus, sicuti gemmula quævis inditum sibi primævum nutrimentum habet ab illa pulpa; ità omninò gemmula quævis embryonica viri, masculum scilicet fœcundumque semen uterô susceptum, insitum requirit ab Ovulò fœmineo nutrimen. Concludere est igitur τὰ σπέρματα πάντα ἔχειν τινὰ τροφὴν ἐν αὑτοῖς, καὶ συναποτίκτεσθαι τῇ ἀρχῇ, καθάπερ ἐν τοῖς ᾠοῖς, *semina quævis aliquid in se alimenti continere, quod unà cum generandi principio natura profundit, sicut in Ovis*

Est itaque procul omni vero Providum illum vegetabilium atque brutarum animantium Educatorem & Altorem minimis illis vegetantium apicibus pullulaturis; ac minimis etiam vel insectorum Ovulis, vermiculos exclusuris, nutrimentum indidisse primævum, nequaquam verò suorum Operum complemento prospexisse, alimoniæ nimirum primigeniæ embryonis in utero concrescendi.

Sicut igitur in istis innatum illud alimentum prorsus est à generante principio distinctum; ità certè recens omnis in Ovulo concretus embryo, futurus quondam naturæ totius mirificum exemplar, primigeniam suam alituram habet à vitæ suæ principiis energeticis longè discrepantem. Deus ergo, ut id medullitus inculcem, nullum embryonem providentia sua distitutum nudè abjecit. Nullus quippe compingitur unquam nisi in media Ovuli lympha, embryonum profectò perindè nutritiâ, ac vel Ovorum liquor pullitiei genuinus altor est; vel vegetantium in obvio quovis semine pulpa germinis sui nutrix est primæva.

2. Immò, *imperfecta* sunt omninò, siquidem masculo germine carent, nec ullo fotu quicquam procreare queunt. *Vera* quidem *Ova* sunt, sed irrita atque subventanea, *incompleta* scilicet ac *infœcunda*, nec prius *perfecta* dicenda veniunt, quam in uterum propulsa masculo semine *compleantur* atque *fœcundentur*.

Ovum ergo fœmineum, etsi nulla polleat energia ad embryonis compagem, nihilominus, perindè *verum* est *semen*, ac *Ovum* è gallina sola *verum* est *Ovum*.

Vel aliter, fæminarum *Ovum* æquè mihi *verum semen* est ac triticum v. g. in horreo sæpius inversum, gemmulaque privatum, *verum triticum* est, ac ejusdem cum altero pretii ad panificium.

Vel aliter adhuc, Ova fæminarum, etsi virtute genitalì minimè valeant, *vera* tamen *ovula* sunt, sicuti semina quævis obvia à formicis recondita & apice suo genitivo minuta, *vera* atque genuina semina meritò dicuntur.

 At-

& *pellicula* [3] propria circumcincta.

Istis Prodromi Horniani *Placitis Discipuli quique certatim suffragantur*, *præprimis verò* Kerckringius *hisce verbis*.

Semen virile per *tubas* [4] *cæcas* [5] Fallopianas circumductum pervenit ad testes & ibi *cum* [6] *Ovo*, eodem modo ac in cæte-

Atque sic omninò Codicibus Sacris sua *de fœmineo semine* constat auctoritas, quam vel minimum defugisse, mihi summa religio foret.

Tota igitur indole completum Ovum atque perfectum ab incompleto ac imperfecto dissidet. Ovum quippe completum mixtum est ab utroque parente prognatum, è cujus advenâ germine exoritur animal, ex innato verò liquore primitùs nutritur. At incompletum & imperfectum, nec-non ex sese prorsus infœcundum, mixtum est è fœmina deciduum unicè & aptum natum ut vivifico semine masculo prægnans, animal in sese conceptum aliquamdiu sustentet. Non ergo generamur *ex Ovo*, sed in *Ovo*, animantium omnium primordio communi, nequaquam verò pennigeris singulari, sic itaque — — — — — —

Et genus omne Hominum, mediis in partibus Ovi,
Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?

3. Fœmineis *Ovis* pelliculam tribuere, eamque densam atque fortem, quæ tantum possit quantum duæ, rationi & experientiæ adversari est. Etenim quò porosior esset *Ovuli* tunicula atque masculo semini patentior, tenuem illam oportuit esse: ne autem præ tenuitate media creparet, providus Opifex exteriorem unam alterâ internâ succinxit, quas acie scalpelli ita discindo atque dirimo ut flatu subsiliant duplices. *Vide Periochas meas* 29. *&* 30.

4. Virile semen in Tubas assurgere & *Ovulum* quandoque inibi fœcundare, nusquam reclamo: Sed *tunc* embryonem in tubis procreari contendo. At istud profectò usque adeo insolens est, ut muliebrium *Ovorum* hostis *Diemerbroeckius* id eventi reponat inter *insomnia Apocrypha*.

5. *Cæcas* qui profert *tubas* esse, etsi Tiresia vel Homero cæcior sit, contrectatione nihilosecius blanda & industria stylos in ipsas, Veterum more, leniter intrusurus est. *Vide v.* 46. *de Membranis*.

6. Gallinarum quidem *Ova plura* unico Galli compressu fœcundantur. Gallina quippe à Gallo seclusa tot nihilominùs *Ova*, quot Gallus spermate suo consperfit, *viginti* v. g. fœcunda ponit. Istud verò in fœminis nequaquam obtinere mordicùs teneo. *Ova* namque gallina-

linarum in *Ovario* fœcundari oportuit, quia foris expoſita teſtam duriorem habent, quàm ut, ſicut in aquatilibus, ſemine maris penetrentur. Totam enim illa pullitiei ſuæ continent alimoniam atque ità nullo fotu intrinſeco atque nutritio indigent: Excluduntur ergo, ac deinceps obvio quovis incubatu pullitiem procreant atque nutriunt. Fœminarum vero *Ova* nec unquam excluduntur ad fotum, nec ulla unquam, niſi * monſtrifica, induuntur teſta. nec totum denique ſui fœtus alimentum includunt. Quum verò nec fotus nec alimonia ipſis unquam intrinſecè deſint, ſola in ipſis deſideratur maſcula virtus, quæ tenues illorum pelliculas pervadat & illa fœcundet.

Quòd ſi profectò fœminarum Ovula fœcunditatem illam in *Ovario* ſuo, tepido ſemper ac irriguo, nanciſcerentur, in illo certè fœtus perinde conciperetur, ac in ipſis earumdem fœminarum Tubis, in quibus *Ovula* earum non modo fœcundata atque fota, ſed & in fœtus nonimeſtres evaſiſſe viſa † ſunt. At in fœminarum *Ovario* id ipſum accidiſſe nulla conſtat hominum memoriâ. Gratis ergo aſſeritur in *Ovario* fœminarum *Ovula* fœcundari. Nam ſi genitalis ſpiritus ille paternus *Ovula* inibi afflaret atque virtute ſua genitali perfunderet, nihil prorſus obſtaret quin, *ſicut in Tubis*, ſufficienter ibi fota atque nutrita, in embryones tandem converterentur. At iſtud omnino, ut inculcem, ſeculorum experientiæ, ab Adamo creato, penitus repugnat. Non ergo fœcundantur *Ova* in fœminarum Ovario, etſi largiter inibi foveantur ac etiam pleniſſimè nutriantur.

Quo pacto præterea maſculum ſemen genitiva virtute prægnans per tot mucoſos tubarum flexus ad fœmineum Ovarium adiret? Spiritus enim ſuos in itinere profunderet, nam ubique mucoſis tubarum illis tot anfractibus ipſos demergi neceſſum eſt. Spiritus ergo genitales nulli ſufficientes unquam in Ovarium fœcundandum evehentur.

Ovarium inſuper tunica ſuccinctum eſt craſſa & effœto ſemini prorſus impervia. Quòd ſi Ovuli maturitate dehiſcat illa tunica, dehiſcet tantum è directo Ovuli maturati, atque adeo Ovulum illa duntaxat ſui facie ſemini penetrandum objiciet, non vero Ovuli globulum univerſum ſemini ſubituro ſubjiciet. Atque ſic nequaquam multa, nequidem unicum Ovulum, in Ovario fœminarum fœcunditatis ullius fit unquam particeps. Sed è diverſo, naturæ eſt in proclivi Ovulum nudum intra uterum volutum atque revolutum offendere, atque ſic illud undique impetere ſpirituque ſuo genitali, inibique geniali atque vivaciſſimo, perfundere. *Vide Periochen meam* 30. *de humano fœtu.* Im-

* *Vide mea parerga de Ovis V.* 9. *&* 12.

† *Vide Perioch. meam de hum. fœtu* 22.

Immò Ovula in Ovario fœcundata, nec undique peramico atque blando hiſcentis Ovarii complexu contenta, ſpiritu ſuo genitali petulco, *maſculo ſcilicet*, intus movente & expandente, media creparent: atque ſic conceptum omnem eluderent atque præverterent.

Rurſum, Ovula in Ovario fœcundata non ampliùs Ovula forent, ſed Ova. Spiritu quippe geniali atque genitivo ſtatim ac turgent, continuo in molem aſſurgunt, illamque ſingulis momentis majorem atque majorem. Conſequens igitur eſt ut Ovula iſthæc, *in Ova nunc excreta & adaucta*, aliquam è ternis calamitatibus accipiant. Illorum namque, ut dixi, vel diſtentæ tunicæ diſſilient, atque ſic humore fluxo conceptionem evertent; vel integra iſthæc Ova præ mole ſua, nunc grandiori, Ovarii ſui nequibunt perrumpere clauſtra, hiatum ſcilicet ſtrictiorem illum Ovarii tuniculæ, modo prolatum; vel denique, largiori ſua quovis temporis momento amplitudine in eandem omnino proportionem incurrent, reſpectu ſubeundæ Tubæ, ac rudens ad foramen acus; atque adeo conceptionem rurſus in utero futuram omnino præpedient. Alienum ſiquidem eſt ab omni ratione ſemini maſculo brutum tribuere inſtinctum, quo ſeſe ab uteri fundo per uteri tubas in Ovarium evehat, evocandorum exinde Ovulorum ergò. Sic enim fingunt ſemen iſtud idem iiſdem prorſus uteri tubis mox retrogredi, ut in priſtinum uteri fundum remeare queat Ovulis ſatiatum, mox inibi à ſeſe pleniùs atque perfectiùs convertendis in prolem uterô proditaram.

Siccine igitur Ovarii fœcundandi Patronis ludere licet in ſeriis? Illorum quippe ſemen in Ovarium uſque pertingens ſuam operam luderet inter eundum atque redeundum. Suos nempe, ſicuti dixi, ſpiritus prolificos in uliginoſis viarum Dædalis amitteret, atque ſic anſam omnem futuræ prolis perditè abrumperet.

Coronidis gratiâ, Ovarii fœcundandi ſingulos Doctores inſimulabo perfidiæ. Perjurium quippe eſt in *Harvei* verba juraſſe, ipſumque in univerſo generationis opere veraciſſimum Evangeliſtam obſervaſſe, mox tamen ipſum infidè deſeruiſſe. Fidem nimirum cæcam addixerunt *Harveo* profitenti per plurimos à coitu dies nihil prorſus ſeminis in utero deprehendi; atque ſic ſemen maſculum nequaquam in uteri cavum uſque penetrare. Nunc vero recedere eſt à tanti viri placitis & fidem omnem ipſi detrahere, dogmate novo atque monſtrifico, velle nimirum ſemen omne maſculum non modò cervicum uteri freta permeare, ſed & per medios tubarum angiportus, glutine tenaciſſimo ſcatentes, in Ovarium uſque pertingere. Injurioſum igitur eſt, in Harvei Manes, Diſcipulos ejus tam altum ſapere ſuper Magiſtrum, ut ſemen velint maſculum in teſticulos fæminarum evehi, toto diviſos tubarum

Dæda-

teris Oviparis, mira quidem & hactenus *non* [7] *explicata*, sed vera tamen ratione conjungitur, atque Ovum ità [8] *fœcundatum* per *vas* [9] *ejaculatorium* ad uterum [10] *transit.*

Dædalearum glutinosis anfractibus.

Alterius demum Coronidis causâ, singulis istis Ovorum in Ovario fœcundatoribus animitùs vovebo ut Ova plura suis uxoribus insimul foecundent, ac subindè peregrinentur in annos, & seri reduces suas Uxores offendant interpolata partione multiplici foetas. Non erit quòd adulterii ipsas insimulent? Vi quippe plurium Ovulorum, à seipsis, suis uxoribus fæcundatorum, ac deinceps ab Ovario, nonimestri serie, seclusorum, toties ipsæ & per tot annos, castè feliciterque pepererunt. Apage nunc adulterarum criminatores! En quippe dogma quod fœmineæ pudicitiæ patrocinatur, quodque omni aureo vellere, omnique Lapide Philosophico potius est. Nulla siquidem uxor est opulenta simul atque propudiosa, quæ talem Patronum nacta monilibus ipsum & auro non cumulet.

7. Quâ vel ignorantiâ vel malignitate viam seminis fœminei è testiculis in tubas Veteribus indictam esse Neoterici clamitent, me latet? Revolvant, quæso, mortuorum monimenta & fiant ipsis concolores, quò doctam Majoribus suis palinodiam canant. *Videant saltem v. meum* 46. *de Membranis fœtus.*

8. Ova istæc foecundari volunt per irradiationem quamdam ab aura seminali veluti magneticam. Sed istud dogma uti hîc primum omnium fuit, ità & à nobis primitùs rejectum est, *Classe* 1a. *v.* 6°. *pag.* 4.

9. Vas istud ejaculatorium tubas esse, *cæcas Auctori nostro dictas*, implicat. Sed certè, quodcunque alterum vel sculptum, vel excusum est id omne mendax est atque commentitium.

10. *Transeat* istæc scriptio supina, quâ nusquam docemur an *transeuntia* istæc Ova in uterum *transeant* vel suo vel alieno nutu, idque vel coitus momento vel diebus aliquot post coitum?

CLASSIS V.

Totum includit Syſtema meum de fœtu humano, quod utì fuſioris ità & alterius erit ſpeculationis, atque adeò hîc eſto ——

FINIS.

Οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τὴν ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν, ὐδὲ ἐγὼ τὸ πνεῦμα ϗ τὴν ζωὴν ὑμῖν ἐχαρισάμην, ϗ τὴν ἑκάϛε ϛοιχείωσιν ὐκ ἐγὼ διερρύθμισα.

Neſcio quomodo in meo utero comparueritis; neque ego ſpiritum vitamque ſum largita vobis, neque primariam cujuſque informationem ego coaptavi.

2. Macc. Cap. VII. V. 22.

CAROLI DRELINCURTII

DE

HUMANI FOETUS

Membranis

HYPOMNEMATA.

Δέρμα δὲ καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις με ἔνειρας.

Cute & carne induisti me, ossibusque & nervis texisti me.

Jobi Cap. x. V. xi.

Τῇ δὲ Γονῇ

θερμαινομένῃ καὶ φυσωμένῃ πάσῃ, ὑμὴν ἔξωθεν περιγίνεται.

Toti porrò Genituræ in utero magis ac magis *incalescenti ac etiam intumescenti membrana circumnascitur.*

Hippocrates in Lib: de Nat: Pueri.

Nobilissimo, atque Amplissimo Viro,

D. D. HIERONYMO VAN BEVERNINGH, JC.

Theilingæ Domino, Academiæ Lugduno-Batavæ Curatori, Reipublicæ Goudanæ Viro Consulari, multis pro Fœderato Belgio legationibus prudentissimè obitis, inclyto,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Ædiculis ne majus sit propylæum ædificio reliquo virtutes tuas largas atque raras, *Vir Illustris*, hîc nequaquam extulero.

Nituntur illæ stabili atque duratura fama. Immò tuis innumeris pro Rep: benè gestis altiùs atque splendidiùs indies exurgunt. Excelsas igitur illas atque splendidas silere satius est, quàm oratione vili atque fœda linere.

Quid itaque mihi publicitùs tecum, *Vir animi dotibus undique splendescens.* Memorem meum & gratum animum in te, apud omnium animos, testatum relinquo, atque mansurum hocce gratitudinis meæ pignus, seris nepotibus depono.

Vale, ut mereris, & longævæ tuæ senectutis dies tibi renoventur sicut Aquilæ.

Scripsi Idibus Majis. clↃ lↃc LXXXV.

PRÆFATIO.

Meum de humano fœtu systema divulgare fugio donec votis amicis annuerim.

Hæ nimirùm membranæ, primitus in lucem protractæ, multis videntur aridiores, quàm ut cohæreant vel sapiant.

Ipsas igitur, ne ariditate hiscant vel insulsæ sint, Medico succo respersi, sed parcè atque restrictè; mecum enim reputo profusas animadversiones declinandas venire; immò verò plùs satis esse erectum in errores intendisse digitum. Ita namque malum *cavetur* magnum, magnus *nempe* liber, μὲγα γὰρ βιϐλίον, μέγα κακόν.

De

De Humani Fœtus Membranis universè, de generalibus scilicet illarum principiis verſ. 1. *uſibus* v. 35. *ſubſtantia* v. 41. *numero, ſitu, formationis ordine* v. 42. & *incrementis* v. 47. *è ſeculi noſtri atque noviſſimi Scriptoribus.*

I. Membranarum fœtus primigenia concretio & expanſio, *extra uterum*, omnem *Harvei* atque *Whartoni* perſpicientiam atque ſolertiam eluſit. Illas itaque tunicas perperam ab ipſis docemur *in utero* primitùs concreſcere & expandi.

Has quippe ab ipſis fœminarum *Ovariis* repetimus univerſas, *Perioche ſyſtematis noſtri de fœtu humano* 29. 33. & 34. *Vide hîc verſ.* :7.

II. Nec ergo *Fernelius*, nec *Andernacus* meritò ſtatuit *primo & altero die conceptus* haſce tuniculas primùm reſolvi atque recludi.

Formatæ ſunt enim ante conceptum omnem. *Vide hîc verſ.* 3. 4. & 11.

III. Nec inſuper illæ tunicæ *à tertio circiter conceptionis die ad ſextum uſque* configurantur, veluti *Tho: Fieno* per dulcia delirantis animi ſomnia viſum eſt.

Quaſi biduo integro fictitius ille membranarum fictor uterus otiaretur?

Quaſi rurſus tuniculis ſemen non egeret ante *diem circiter tertium*?

Quaſi tandem natura textrix textum illud ſuum triduo vel quatriduo præciſe pertexeret? *Vide hîc verſ.* 36.

IV. Nec interim illæ *poſt fœtum* ullatenus formantur, prout *Arantius* atque *Camerarius* falsô putant.

Sicut enim ſiliquæ nullæ poſt ſemina concreſcunt; ita nec ullus uteri fructus *folliculis* caret, vel ſub ipſa concretionis ſuæ rudimenta: tunc quippe mollitudinem præ ſe fert facile fluxuram, nî ſuis pericarpiis mature cludatur. *Vide hîc verſ.* 38.

V. Minùs adhuc *poſt placentam* illæ procreantur, ſicutì *Valverdæ* judicium eſt.

Id enim naturæ repugnat; nam omnis embryo integras hebdomadas fluitat in tunicis citra *placentæ* veſtigium ullum.

Placenta ſiquidem *pinſitur* nulla, quin *pinſor* ejus, ſorte mutata, in *ſatorem* evaſerit. Immò, quin iſte *ſator embryo* de umbilicali ſeminario ſuo fibrillas in uterum egerminaverit; & quin deinceps ad illarum apices acinuli concreverint *placentulæ* parentes, quemadmodum conſtat è *Perioche mea 26. & 36.*

VI. Nec rurſus embryonis iſtæc involucra *ab uteri acetabulis* figurantur atque concamerantur, utì mentem illam *Carolus Stephanus* geſſit.

Nulla ſiquidem fœminarum matrix vel moleculis carneis aſſurgit atque protuberat, vel ſcrobiculis ſinuatur & excavatur; ſed omnis omninò, ad partum uſque *acetabulis* iſtis perindè vacua cernitur, ac brutarum animantium uterus quivis, ad geſtationem extremam, *placentæ* penitus exors eſt. *Vide hîc verſ.* 17.

VII. Nuſquam inſuper membranæ ſoboleſcunt *à peritonæo atque carnoſa fœtus membrana*, ut fingit *Arantius*, ac *ſenſata Corteſii fides* citra ſenſus infidè teſtatur.

Nam *fides* illa, quam *ſenſatam* Corteſius vocat, embryonem nobis exhibet aquis primitùs innatantem, formicæ quidem moleculâ, ſed *tuniculis* orbiculatim cinctum antequam ulla, corporeis oculis, vel *peritonæi*, vel *carnoſæ membranæ* rudimenta cernantur.

Rursùm verò Corteſius *fide* ſua *ſenſata* prorſus *infidus* eſt, ac *ſenſibus orbus*, nam *folliculos* embryonum nobis ante oculos ſtatuit nullis prorſus origini ſuæ lineamentis æquales: totâ ſiquidem formâ fœtuum tunicæ *peritonæo*, *lacertoſæque membranæ* diſſimiles exiſtunt.

Præterea, naturæ vulnus eſt inferre *peritonæum* velle *carneamque membranam* in tuniculas embryonum reſolvi citra cutem atque cuticulam, imò citra muſculos abdomen abdentes inſi-

infimul expanfos ac in eandem cum ipfis utriculi formam reflexos. Nam v. g. dum mafculus peritonæi proceffus illa permeat fibi non modò lacertofas fibrillas adfcifcit, fed & cutem atque cuticulam ad tefticulos ufque protendit, quæ circum ipfos fefe revolvant.

Embryonibus porrò plagam illam non folûm infligit *Arantius*, cutem ipforum pertundendo, fed & partium in illis pofituram omnem invertit. *Peritonæum* enim jubet cum *carnofa membrana* permutare fedes, & eo nomine meritò quidem fuggillatur à *Riolano*, fed injuriâ fufpicitur ab *Hofmanno*.

VIII. Ex illis itaque confequens eft & iftud alterum, embryonis fcilicet *membranulas* nequaquam effe propagines atque revolutiones *tunicarum umbilici*, quæ in *placentam* exporrigantur & à *placenta* circa fœtum reflectantur in orbem, fic ut ingeniofa ferunt *Arantii* commenta, quibus *ceu igne fatuo*, in avia atque derupta *Rudius* atque *Cortefius* feducti funt.

E noftro fiquidem *verf. hîc* 5, circulares illæ embryonum tunicæ firmiter panduntur ante *placentam* extantem; imò ante protentum in matricem *umbilicum*.

IX. Nec ergo fruticationes illæ funt & velut egerminationes ipfiffimorum *umbilici vaforum*. Iftud enim *Harveïanum* dogma *Tilingius* meritò repudiat.

Nam *umbilicum* omnem folliculi embryonum non modò gemmantes, fed & explicati, longè prævertunt, *verf. hîc* 4. & 7. atque *Perioche noftrâ* 25.

X. Quid ergo? Nequidem progenies illæ funt atque fœtura *fanguinis* vel *materni*, vel *embryonici*, ficut illas, per tutelares fuos *Galeni* cancellos, dormitans *Hofmannus* è *fanguine vidit enafci*. Etenim, bonus ille fenex, in pofthuma fua pro *Galeno* Apologia, *fuum hîc* v. 7[1]. *Arantium* deferit, quem fuis olim in *Gal: Comment.* amplexatus erat.

Sed *Arantio* deferto nufquam propterea naturæ veftigiis inftitit *Hofmannus*. Embryo quippe recens in defæcatiffima fluctuat fuarum *tunicularum* lympha; idque diu vel antequam fanguinis *materni* guttula *tunicas* illas fuffuderit; vel ante-

Mmm quam

quam *embryonis* ulla vaſa in *iſtas* fuerint exporrecta.

XI. Sed, etſi ſanguinis vivifici ſoboles non audiant, minimè tamen vegetantis *ſeminis* ullius *uterini germina quædam* exiſtunt, foliatione quadam ad uteri cœlum porrecta ac explicata.

Sunt enim primitus è teſticulis fœminarum deciduæ. Immo firmiter conſiſtunt ante virile *ſemen* ingeſtum *uteri* ſolo. *Vide hic verſ.* 14. & 19.

XII. Nec igitur illæ fiunt è *fœminei ſeminis craſſiori parte*, *vi formatrice* diducta, ac *uteri calore* concreta, ſicuti *Bartholinus* arbitratur.

Jam olim quippe in *Ovario* coaluerunt citra fictitiam illam uteri *formatricem*, citraque *calorem* ullum matricis interiorem. *Interiorem* dico, nam uterus exterior ſuam operam confert ad Ovarii & Ovulorum teporem.

XIII. Nec etiam audiendi veniunt *Fernel.* & *Andernacus* ſuper hiſce tunicis, *uteri contagione atque calore & ex craſſiori atque terreſtriori ſeminum mole* productis.

Quum *membranularum* embryonis *originem* ab ipſis *Ovulorum* nidis arceſſamus iſtæc ſingula ſponte ſua diffluunt.

XIV. Nec *Mercati* conciliatio valet, qua membranas quidem ex utroque ſemine fieri fatetur, ſed *majorem partem ſemini fœmineo* tribuit, idque *à cauſa complexa*, ſpiritu nimirum genitivo ac uteri tepore.

Membranulas embryonum immeritò *Mercatus* in ſpiritum genitivum refundit ab utroque parente deciduum, ac uteri tepore concretum: Nam illæ copulam maritalem ſemper antevertunt, idque extra uterum & intra mulierum *Ovaria*. *Vide hîc verſ.* I. & XI.

XV. *Platerus* itaque explodendus omninò cum ſua *virtute procreatrice in ſemine latenti atque recondita*, quæ *partes ſeminis craſſiuſculas atque latiuſculas* in fœtus involucra ſegreget atque diſcernat.

Platerum demiror *procreatrici* ſuæ ſociam *ſartricem* non adjunxiſſe dexteram & expeditam, ad lacinias iſtas ſeminis

craſ-

crassiusculas atque latiusculas in embryonis interulam atque vestem protinus concinnandas atque consuendas.

XVI. Nec minùs falsè *Deusingius* deridendus est cum sua *masculini seminis* ἐνεργείᾳ, *qua semen fœmineum maturatur & ad uterum dimanat, ac in membranas sensim coit.*

Quasi verò fœmineum semen, citra virile, non sit abundè maturum; nec *membranis* involvatur in seminario suo vel antequàm *in uterum dimanet. Vide hîc vers.* 25.

XVII. Nequidem, fœtus nostri causâ, istæc eruditi *Harvei* & exscriptorum ejus *Backii* atque *Velthusii* mucosa sunt admittenda filamenta, quæ *per uterum ducta & simul juncta tunicarum formam induant.*

Insido prorsùs illo *Clarissimi Harvei* dogmate in acetabula *Caroli Stephani* relabimur *vers.* VI. *hîc explosa.* Harveus quippe conspicuas statuit in utero *caruncula*s, quæ mucorem de se fundant *filorum* primò textricem, deinceps verò *manticæ* illius *sartricem*, quam *Ovum* vocitat, quamque censent *Harveïani* texto suo *tuniculas* embryonum conficere.

Sed istud universum sicutì tubarum conditionem prodit in brutis recèns gravidatis, ità certè ab utero fœminarum penitùs dissidet. Nullus quippe fœmineus uterus vel *papillis Democriti* & *Epicuri* eminet, quas embryo sugat, vel *filis* ità fercitur ut adunatione sua manicam texant, quæ sinu suo embryonem excipiat. *Vide hîc vers.* 6.

Quùm itaque fœtus humani *membranulæ* nequaquam oriantur ab ullis vel *tuberculis*, vel *filis*, consequens est ut *Harveïanum* dogma, de *tunicis in utero laboratis*, meritò sit à nobis rejectum *vers. hîc* I. tanquam ab indole humana longè dissentaneum. Fœmineam namque textrinam *ex Ovario in uterum* transferre Penelopes telam retexere est, & inani prorsùs opera ludere.

XVIII. Hactenus itaque Membranarum causam vel *efficientem*, vel *materialem* nusquam perdocemur. Illius utriusque discendæ gratiâ huc & illuc oculos volvamus. Sed vereor

reor ne intentior noſtra oculorum acies perbrevi hebeſcat, toties nempe in tenebricoſas Scriptorum præceptiones directa. Quid enim luminis *Chr. à Vega* nobis ſuper ea re fœnerat, dum membranas aſſerit *è ſemine à natura nunquam otioſa fœtibus parari?* Immò denſas ubique tenebras nobis offundit *Avéga.* Hîc ſiquidem palpare eſt an tunicularum *ſartor* ſemen ſit alterutrum, vel utrumque?

An opificium iſtud vel ad teſtes, vel ad tubas, vel ad uterum, attineat?

An iſtæc deinceps textura fiat vel ante Venerem, vel inter Venerem ipſam, vel Venere peracta?

An denique textrix illa natura ſuum opus maturè vel ſerò ſuſcipiat? Et an illud vel confeſtim vel lentè peragat?

XIX. Quid opis pariter *Andreas Laurentius* atque *Zacutus Luſitanus* nobis afferunt *mirabili ſua providentia*, quâ *ſeminis ſpiritus membranas effingit & extendit?*

Providentiam ſemini tribuiſſe durius eſt quàm ut molliam. *Vide hîc verſ.* 23.

Seminis rurſum *ſpiritui* membranarum opificium demandare, ſervile jugum ipſi imponere eſt.

Naturam præterea compellere eſt ut actum agat, nam ante maſculi *ſeminis* impulſum membranæ ſunt jam olim contextæ *ſicuti verſ.* XI. *&* XIV. *prænotatum eſt.*

XX. Quid rurſum juvat ejuſdem *A. Laurentii* vis illa formatrix, *quæ in omni conceptu ſuum opus à membranarum delineatione perpetuum inchoat?*

Quid inquam ſimplex iſthæc & *inchoata* duntaxat *delineatio* juvat? Nulla quippe lineamenta, uſque adeo ruditer ducta, nec uſpiam cohærentia, ſed incompleta prorſus atque divaricata, *conceptum* ullum tutiùs contentura ſunt, quàm grandibus maculis diſtincta retia piſciculos irretitura venient?

XXI. Quid frugis deinceps percipere eſt ex *Horſtiana* ſeminis forma, uteri calore ſuſcitata, *parteſque ſeminis fœculentiores extra propellente*, ut ſimul ac uterum attingunt in membranas ſolideſcant? No-

Nobis profectò nondum licuit tam acutos esse *formarum* spectatores ut *Horstiani seminis formam* contuiti fuerimus. Nequidem seminis *fæces*, ut-ut crassas & olidas, *sed extrà pulsas*, in folliculos interiores solidatas esse vel uspiam crevimus, vel quoquo modo sumus odorati.

XXII. Quid deinde fructûs in nos redundat ex *Tho. Fieni* animâ rationali, quæ sua *conformatrice* membranas configurat aut verius confingit?

Fieni namque ludicrum prorsus est imperium istud, quô cœlis injungit ut *tertio circiter conceptionis die* conceptibus *animam infundant*, quæ *conformatrice sua fœtum illico formet atque membranas.*

XXIII. Quid postea doctrinæ nobis affulget ex ejusdem *Gr. Horstii* atque *Tilingii*, post *Bellonium* atque *Laurentium*, singularem extulisse providentiam, *quæ membranas intendat, certi finis causa, non quidem intentione primariâ sed secundariâ, quatenus in gratiam fætus requiruntur?*

Quum animi mei *intentione* nulla tot abstrusas nequeam *intentiones* assequi, rebus meis consultum fore putem, si virorum quaternionem istum, tam multas seminis *intentiones* acutè cernentium ac subtiliter distinguentium è Germania & Galliis in Hispanias atque Lusitaniam ad Complutenses atque Conimbricenses amandaverim.

XXIV. Naturæ in fœtum benevolam *intentionem* illam à *Courvæo* atque *Hornio* si reposcam, ipsos profectò, me pudet, tam largifluos istius naturæ consilii interpretes esse. Membranas quippe per somnii sui ludibria nobis effutiunt *provenire ab intentione agentis arte, consiliô atque prudentiâ.*

Bone Deus! Si verborum trias istæc excidisset Philosopho, quantis turbis manes ejus non commoverent toti nominis ejus osores? Jam verò non vetustioris ævi verba sunt istæc *inartificialia* prorsus & *inconsulta*, ac *imprudentia*, sed recentissimi Scriptoris alterius atque alterius, & quidem in Arte sua clarentium.

XXV. Sed, quùm nobis viris prophanis, istæc naturæ

consilia sint occulta, occulta pariter est & ejus isthæc *intentio* mirifica, *artificialis* nimirùm, *consulta* atque *prudens*. Abstrusioris igitur illius mysterii gratiâ aliorsùm deflexímus, & ecce, Præceptoris nostri *Riverii Varandæus* Præceptor membranas nobis obtulit *per seminis coctionem ab opifice spiritu & insito calore suscitatas*.

At profectò semen omne vivificum, jam pridem, & longè antequam in *uterum* ingeratur, plenissimè maturum est. *Coctionem* igitur *uterinam* minimè gentium exposcit ut fœtûs *membranas* illas *suscitet*.

Immò certè, tantùm abest ut semen ullum in utero *concoqui* sustineat, ut ediverso, madoris alieni misturâ quippiam de sua *coctione* remittat. Semini igitur in matrice *recocto* recoctam crambem longè prætulerim. *Vide hîc vers.* XXXVI.

Insuper his *spiritum seminis opificem* ab ejus *insito calore* discriminare, ignis *actionem* est ab ejus *ardore* abstrahere.

XXVI. Quoniam ergo tanti viri *tunicæ* umbratiles duntaxat habendæ veniùnt, genuinis idcircò *tuniculis* fœtus noster amiciendus est, nulla quidem sartoris, sed *Bonacioli* pistoris arte paratis. Hic enim *è seminibus in utero coactis & exteriùs resiccatis* membranulas perindè generat, ac *in decoquendo pane* crustam excitat.

Quasi nempe blandus ille atque halituosus uteri tepor comparandus veniret cum illo præsicco & adurente furni calore?

Quasi deinceps embryo totus lymphæ non innataret, quæ desiccationem illam prohibeat & istud veluti stigma ab embryone propulset?

Quasi rursùm embryonis tuniculæ embryonibus ipsis perindè cohærerent ac crustula medullæ, nec illæ totæ circulo spatioso ab embryone distarent? Dùm enim universam embryonis lympham complexu suo coërcent, totæ reverà, *lymphæ suæ altitudine totâ*, disterminantur ab embryone.

XXVII. Valeant ergo *Ronsseus* atque *Mercurialis* cum semine suo, quod *calore matricis, veluti furni leviter, assatur*; quodque subactæ Cereris more, atque calenti clibano creditæ, *panniculo tanquam crustâ* circundatur. Quam

Quàm abſona ſit iſtæc comparatio & quàm horrida naturæ cuivis obvium eſt. Hîc ſiquidem calor deſiccans nullus eſt: Uterum enim modò tractavimus tepidum prorſus atque madentem, *verſ. nimirum 26.*

Immò nequidem materia ſiccanda & in *cruſtam* duranda hîc uſpiam ſuppetit: Aquam enim calore duratam natura neſcit. At noſter embryo liquori largifluo largiter immergitur. Eſt igitur undique tutus ab imaginaria *fornaceæ matricis deſiccatione.* Sin ſecùs eſſet, peſſimè profectò cum humano genere comparatum foret: nam puſillus embryo *fornacariis* iſtis ſi crederetur totus certe confeſtim ſiccesceret atque torreſceret.

Sed homines noluit providus hominum plaſtes in pulverem prius reverti, quàm de pulvere ſuſcitentur.

Nemo igitur omnium eſt, qui priùs areſcat, quàm naſcatur: qui priùs *cinis* ſit, quàm *homo*; nam *homo eſt qui futurus eſt.*

XXVIII. Quid jam operæ pretium foret cruſtas illas *è ſeminis ſuperficie ſicciori duratas*, de pane in *placentas* traduxiſſe, ſicutì *Maſſarias* atque *Marchettis*; fœtibus enim ſuis tuniculas illi, cum *Valleriola* atque *Gorræo*, ea concinnant arte, qua libis atque placentulis ſuis, admotis igni, cruſtulas indunt.

Dulciarii piſtores iſti dulce quidem buccinant quò ſuas cruſtulas commendent. Verùm embryones noſtri, cupediarum neſcii, cruſtularios neſciunt.

XXIX. Quid rurſum prodeſſet, coctorem *Varandæum verſ. hîc 25.* piſtorem *Bonaciolum verſ. hîc 26.* fornacarium *Ronſſeum verſ. hîc 27* & cruſtularium *Maſſariam* atque *Marchetti verſ. hîc 28.* valêre jubendo, *calorem* illum, (*tunicarum apud iſtos opificem*) deſerere, & arte nova tunicas proferre *frigore* concretas. Id enim *Varolii* atque *Perdulcis* ſeminum *gluten* importat, nam à *ſpiritu ſegregatum eſt*, atque lentore ſuo ad *uteri rugas* adhæret ac inibi ſolideſcit.

Semini in matrice vivifico ſpiritus tribuere tam longè profugos ut fuga ſua *gluten* à tergo relinquant, quod frigore concreſcat *in membranas*, evolantes eſt ab igne cernere ſcintillas

quæ,

quæ volatu ſuo mobilem flammam ità ſufflaminent ut conglaciet.

Omni deinceps utero *rugas* tribuiſſe rerum naturam fugere eſt, nec penetrare. Juvenilis enim uterus, primùm aratus, plures neſcit ſulcos atque liras, quàm ejuſdem matercculæ frons ipſa renidens atque terſa.

Sed etſi virgineus uterus, primùm floreſcens, floribus iſtis minutulas rugas duxiſſet, illas profectò ſingulas obliterari neceſſum foret protinus ac maritali copula ſpiritibus turgeſcit uterus. Tunc enim libidinis œſtro percita atque diducta matrix ità panditur & explicatur, ut priſtinæ rugæ nec vola nec veſtigium ſuperſit.

Fœtus interim omnis matricem primò recludens, tuniculis perinde cluditur ac poſtremus ullus, qui matrici ſæpiùs fœtiferæ peſſulum obdit.

Quî ergo ſeminis *gluten* illud *Varolii* atque *Perdulcis* ad primæ prolis tuniculas effingendas illi *hæſurum* eſt *utero*, quem *rugis* nondum Lucina ſulcavit?

XXX. Jam igitur præ omnium oculis eſt *Veſalium* atque *Cæſalpinum* perperam animô præſumſiſſe membranulas embryonum *frigore* cogi. Deſinant ergo ſuis embryonibus tuniculas induere *pelliculæ ſimiles*, *qua puls refrigeſcens obducitur.*

Nam reverà quotquot ſunt embryonum illi *frigidi* plaſtæ, tot profectò Marpeſiæ cauti ſimiliorem ſeminis moleculam eſſent coacturi, quàm embryoni vivaci & ſpiritum quandoque ducturo.

Sed amabo! Medicos iſtos, *Jalemô Galeni atque Heſychii frigidiores*, latetne ſeminis vivifici ſpiritus ætheris Anaxagorei conſortes eſſe, atque adeò intra Ovulum ſuum, *tepente matricis nidulo fotum*, itâ calêre & ità moveri ut ſaliant in vitam? *Juxta Periochen meam* 31. *de ſaliente puncto.*

Principiis ergo corporis noſtri *& tunicularum illud ambientium*, perinde *frigus* adverſatur ac mors ipſa *gelida* vitæ noſtræ hoſtilis eſt. Noſtrarum itaque membranarum cognitio hactenus eſt manca: Præprimis autem hæc ipſarum cum *pul-*

tis

tis pellicula comparatio crure claudicat utroque. Nam uti frigore nullo conflantur; ità certè glutine nullo fœtibus adhærescunt, sed tota ab ipsis distinguuntur aquarum mole, quæ fœtum omnem alluit, *è vers. hic* 26. *&* *è Periochis meis* 32. *&* 53.

XXXI. Pinguiore rursum Minerva *Liebautius* atque *Paræus* embryonum folliculos nobis adumbrant, quasi nempe seminibus illi coagulatis haud serius & haud secus obducerentur, ac pellicula *supra lac pingue & cremore suo minimè castratum obtenditur*.

Unde lac suum mulserint illi, an ex acaris, an è silicibus, anceps est? Lac siquidem hactenus à me visum, vel apud casearios Belgas, *quibus pressi copia lactis est*, vel alibi, cremorem suum recentem pelliculis nusquam obtegit.

Sed forsitan in *lac* incidi *castratum*: aliàs, sine dubio, tuniculam vidissem cremore concretam & *ità fortem ut viri inter se tendentes illam rumpere nequivissent*, sicut ipsa Physice id nobis inculcat *vers.* 5. de fœtibus meis galeatis.

Ad hæc, nullis in tenebris palpare est ut fœtuum nostrorum orbes ab omni lactis velamento discriminemus. Est enim in propatulo tunicas nostras esse geminas, recentioris verò pinguedinis lacteæ tuniculam imaginariam duntaxat esse.

Lactis autem decocti pellicula nobis si cedatur, *simplex* (1) illa prorsùs erit & *vasorum exors* (2) atque *debilis* (3); quinetiam lactis *superiora solum* (4) contectura est, idque superficie *plana* (5) & *immediatâ*, (6) citraque copulam cum *ambiente* 7.

Binæ (1) verò tuniculæ nostræ quum artificio stupendo sint *vasis irriguæ* (2), & sibi invicem attextæ ac velut intertextæ, *forticulæ* (3) sunt, nec ità scissiles quemadmodum lacteæ. Orbiculares prætereà sunt illæ, atque adeo sicuti suis *concavis* (5) fœtum *mediate* (6) & *universim* (4) includunt; ità convexitate sua totæ prorsùs cum *ambientibus* (7) utero atque placenta copulantur *Vide hìc vers.* 33.

XXXII. Nullius itaque frigoris membranæ sunt contextus. Calorem igitur, ineptum hactenùs ipsarum textorem, *è vers.* 25. 26. 27. *&* 28. revocemus, ut arte sua interpoli genuinum tandem ipsarum textum excogitet atque pertexat. En igitur tunicularum confectio nova, hoc est confictio ridenda *non absimilis erit à telà vini in dolio ebullientis*. Lætior saltem istæc

velati Liberi patris imago *L: à Fonte* ità permulſit atque pellexit ut ipſa ſuffuſus prodierit in lucem.

Tot næniarum tædiis mentem meam liberaliori mero liberarem, ſi modò creviſſem *ferveſcens* unquam *velari muſtum*. Nam ediverſò ſi quis fervidum Bacchum *velis* quibuſdam obtenderet, protinus certè *liber* ille *pater*, velamine ſciſſo, liberos ſuos retegeret vultus.

Muſto quidem vaporante, *dum Gallus vixi Narbonenſis*, ſuffocatos homines vidi: ſed muſti tuniculis irretitos vel involutos ne fando quidem accepi, nec id ipſum ulla ratione conſequor.

Vileſcat igitur atque muceſcat *Lælii* noſtri totus ille *folliculus* tanquam è viliori mucenteque vino depromtus. *Vide verſ. ſeq.*

XXXIII. Nec rursùm minor eſt animi luſus, vel potiùs abuſus, tunicas illas cum *Cl. Wallæo* ſeminum *in utero tanquam in olla bullientium ſordibus* imputaſſe *ſurſùm pulſis*; fervidum quaſi ſperma ad uteri poros deſpumaret, ac illius ſpumoſi recrementa poris uterinis adhæreſcerent?

Fœtibus ſane *tuniculas* induere vel *è fervente muſto* chimærâ detractas, vel *à ſemine fervido* mente tenus contextas, tenebris eſt craſſis univerſam naturæ textrinam atque veſtificinam ſuffundere. Nam etſi *pelliculæ* vel inæquali mucore coalitæ, vel disjunctæ & veluti furfuraceæ muſto *Læliano*, haud ſecus ac levioribus vinis, ſuperincreſcerent atque ſupernatarent, indole tamen tota diſcreparent à *tunicis* noſtris. Noſtræ ſiquidem *tuniculæ* ſuper omnem *Arachnes* artem ità contextæ ſunt, ut eleganti forma ſua *utriculum* illum conſtituant *Ovatum*, quô noſter embryo, cum ſuis alluentibus aquis, aptiùs includitur quàm ullo ab ipſo Diogene excogitato doliolo. *Vide hîc verſ.* XXXVIII.

Ollarum verò ſordes ſpumantes illæ, bullisque ſublatæ & ejectæ, tota ſua ſpurcitie atque rejectanea diffluenteque ſpuma à noſtris diſſident embryonum *folliculis*, qui undique nitent, ac orbiculatim etiam inter ſe cohærent, vaſiſque rigantur. Immò, qui placentam ſibi concavam convexione ſua ſuſtinent; quique demum in totius uteri reliqui, placenta nudi, ſuperficiem concavam radiculas agunt. *Vide hîc verſ.* 31. *p.* 459. *& Chorion noſtram verſ.* 16. *&* 17.

XXXIV. Nec, iſtis rejectis, naturam feliciùs ſcrutatus eſt *Clariſſ. Diemerbroeckius* cum ſua *matrice*, quæ *matris* adinſtar ſuum fœtum linteis involvit, & ex ſuo ſemine, *ſpecifico modo cum virili fermentato*, membranas illas format, *quibus ſeminis colliquamentum ſtatim amplectatur atque foveat:*

Ma-

Matricis prudentia tanta, fasciarum curatrix, memoriam mihi refricat Ethnicorum *Intelligentiæ*, quæ non modò cœlestes Orbes prudenter rotat, sed Orbibus illis conclusa sapienter dispensat.

Specificus vero *modus* seminum fermentativus graveolentiâ suâ quemque Philosophum hinc absterret. *Modi* quippe *specifici* execrandum in modum *qualitates* redolent *occultas*, omni putore huic seculo fœtentiores.

XXXV. Jam verò causam illam tunicarum *finalem* si propiùs intueamur, in eadem rursus salebra cum Scriptoribus hæsuri sumus. Quis enim, vel saltu pernicissimus, istæc apud *Laurentium* atque *Bartholinum* salebrosa transiliat, de membranis primùm idcircò formatis *ut nobiliorem obvallent seminis partem*, atque adeò *ut vis formatrix*, *illo sepimento vallata*, *audaciùs delineet membra*?

Quis ex imperitorum ignobili vulgo, nobiliori huic seminis parti, clientis professione protinus non assurgat?

Quis deinceps *formatricis* in semine meticulosum quidem animum non despiciat, sed prudentiam insimul non extollat? Hæc quippe periculi metu perculsa nihil suscipit, ne cœpto desistat, sed statim ac *septis* atque *vallis* saluti suæ consuluit, metum illum deponit omnem, tantósque spiritus resumit ut pictoris adinstar, *extra telum ad opus positi*, mirificam illam spirantis hominis tabellam à capite ad calcem *audaciter* delineet, suisque tandem numeris omnibus fidenter absolvat.

XXXVI. Quis insuper, vel uno saltu è *Tho*: *Fieni* luto prosiliat? Is enim nec embryonem tunicis mollioribus amicit, nec uterum insternit stragulo serico; sed *ipsum semen* folliculis istis includit, *ne illius substantia tota vel uteri sordibus vel sanguine menstruo conspurcetur*.

Istæc meherclè *Fieni* cautio penitus exposceret ut membranæ eo texerentur momento, quo *semen* in uterum impellitur.

Immo providus textor turrices tuniculas istas contexeret ante *semen* in matricem injectum Fieno *sordidam* & *sanguine* manantem. *Fienus* interim suas membranulas non orditur nisi die post conceptionem circiter *tertio*; nec illas pertexit nisi die *quinto* aut *sexto*. *Vide hîc vers.* III.

Quid igitur interea fiet? An-non consequens est ut temporis intercapedine tanta tenuissimum omne, mobilissimumque sperma *sordidi* madoris occursu ità implicetur atque retundatur ut iners prorsus evadat ac infœcundum. Quivis enim spiritus, *vini v. g. vel salis*,

lis, affatim impingens in phlegma protinus infringitur & elanguet nec ulla ſpicula prodit. *Vide hîc verſ.* xxv. *p.* 45.

XXXVII. Imprudens ergo *Fienus* eſt ac improvidus. Sed *Courtinus*-ne cautior eſt cum *ſua naturæ providentia*, *quœ ſemen omne vivificum incruſtat ne humidis impuris alluatur embryo*? Verum ne verſioni meæ fucus adſit, vernacula *Courtini* verba, quæ *Guillemæus* exſcripſit, hîc appingam.

Prémiérement, s'il ſe fait génération, de toute la ſuperficie extérieure de la ſemence il ſe fait une croûte, par la providence de la nature, afin que l'enfant ne ſoit point parmy les humiditez, ni parmy les excrémens.

Ex illis dictis omninò liquet uterum eſſe limoſam velutì paludem, vel ſtagnum veluti cœnoſum; totus enim *Courtino* ſcatet *humidis* & *excrementis*.

Jam verò ut ſuum *infantem*, uti vocat ab illis utriſque *Courtinus* tutetur, ſemen iſtud prolificum, utero exceptum, *cruſta* quadam obducit.

Qui igitur embryo ex illo ſemine *cruſtato* figúratur, neceſſariè concipiendus eſt intra *cruſtulam* iſtam figurari.

Concipere rurſus eſt Courtini *cruſtam* minimè repetendam eſſe ab ullo vel *panifico*, vel *cruſtulario*, quos *verſ. hîc* 27. & 28. exploſimus. Nullus ſiquidem vel paludoſus vel ſtagnatus uterus aptus natus eſt ut Cererem induret, ſed econtrà Cererem duratam ut madefaciat & emolliat atque diſſolvat. Providentior igitur *Courtinus* eſt quàm ut *panificii cruſtas*, tanquam aggeres, uterinis aquis objiciat ad *infantum* tutamen.

Embryonem itaque præ oculis habeamus in uteri ſtagno *cruſtula* clusum nequaquàm *farinacea*, ſed *teſtacea*. Subindè verò *Courtinum* ſuſpiciamus, quòd ſuos embryones *teſtula* vel *concha* muniat ne ſtagnantibus aquis alluantur. Tam abſtruſâ ſiquidem Phyſicê docemur piſces idcircò vel teſtaceos vel ſquamigeros eſſe ne ſuis aquis circumluantur.

Sed cereum hîc videmur *Courtini* atque *Guillemæi* detorſiſſe naſum; nam aliud ore noſtro loquuntur, quàm pectore gerant. Genuinum igitur utriuſque ſenſum nequaquam diſtorqueamus & liquidò conſtabit ipſos omninò velle fœtum idcircò *teſtaceum* eſſe ne corpuſculum ejus tenerrimum ſtagni ſui cænoſis penetretur. Dùm enim in uteri ſordibus humificis volutatur embryo, totus certè madefieret atque ſordeſceret, niſi nativa *Courtini* teſta ſuccingeretur.

XXXVIII. Sed profectò, ne benignam expoſitionem illam amplectar *Cæſalpinus* vetat. Is enim *Courtinum* atque *Guillemæum* docuit embryonibus idcircò *membranulas circum-*

duci

duci ut ipsos à superflua menstruorum humiditate, quæ in coagulatione separatur, abjungant.

Immô ne quis reputet *abjunctos* embryones istos vel aliquantùm irriguos esse, vel tantillùm madêre, is ipse *Cæsalpinus* perbellam de Stagiritico fonte rationem haustam temerè profundit, *oportet enim animal in sicco esse, non in humido.*

Hoc est, pisces oportet *in littore sicco* natare, *non in humido*: tam frequentes enim apud me numerandi veniunt embryones *in sicco*, quàm pisces inter medias & arentes Arabiæ petras & arenulas. Nam omnis embryo mediis fulcitur undulis & medio in liquore incrementa sua capessit. Aliàs certè molliculus embryo, ceráque tepente flexilior, nec nutriri nec increscere posset. Necessum igitur est ut iste tenellus immergatur lymphæ, quæ compressum omnem atque collisum ab ipso longè propulset. *Vide hîc vers.* IV.

Cæsalpinum itaque pudeat dogmatis sui de fœtibus *in sicco*: dictu quippe pudendum est quicquid sensibus & rationi repugnat, *sicuti plenius id astruitur Periochê meâ* 53.

Alteram *Cæsalpini* hypothesin de fœtibus Lunari virus, hoc est *menstruorum coagulo*, compingendis ad Lunares incolas ablegavimus, *dogmate* X. *de conceptione.*

Tertium ergo *Cæsalpini* placitum ad naturæ leges exigamus. Suis embryonibus ille *membranas circundat*, quò toti ab *humiditatibus abjungantur.*

Sed isthæc *Cæsalpini* mens id falsi primùm invehit, embryonum scilicet pelliculas ipsis tàm arctè attexi atque cuticula cuti. Sin secùs esset seri quippiam de coagulo refusi fœtum omnem & tuniculas ejus interflueret. At *Cæsalpinum* modò vidimus naturæ injunxisse ut humidum omne ab embryonibus semoveat. Si quid enim residui madoris lubrici inter embryonem & tunicas ejus superesset, nequirent embryones, firmo consistere talo, nec *in sicco* Cæsalpini cerebro *siccè* constitui.

Istæc rursus *Cæsalpini* sententia id secum importat naturæ horridum, serum scilicet coagulo elisum inter uterum & embryonis folliculos regeri; atque adeò seri totius altitudine tota membranulas embryonum ab utero distare. Sed istud utrumque ratio & inspectio refellit.

Primùm enim embryonibus omnis intercluderetur cum utero commeatus; vel si quis superesset, is certè totus insincerus atque sordidus foret, utpote seri intermedii colluvie fœdatus. Embryo igitur omnis vel annona careret, vel vilissima atque sordida frueretur, atque sic morbis & inedia pressus emoreretur.

Deinceps verò illuvies istæc interiorem uteri cervicem impendiò prolueret & impendiò magis molliret atque laxaret. Efflueret ergo, & effluxu suo embryonem omnem, copulæ inibi & alimoniæ nescium, abriperet, atque sic nasciturae prolis spem lætissimam semper eriperet.

XXXIX. Nullus igitur embryo in salebra hæret, sed mergitur omnis in limpida lympha. Nostræ interim tunicæ fœtum & uterum, tanquam agger, nusquam interjacent, ne alimenti alluvione fœtus obruatur sicutì *Mercatus* atque *Courvæus* istud animô cernunt. *Mercatus* quippe *semen* profert *tunicis obvolutum*, *ne ipsi alimentum ultra quàm par sit*, ad embryonis opificium, *suggeratur*.

Courvæus verò per medias & opacas cerebri sui meningas *Amnion* vidit membranam, *quasi septum*, *quod impediat ne affatim ruat humor è chorio in colliquamentum*.

Quantùm istæ Medicorum affaniæ distent à demonstrationibus scientificis, cuivis compertùm fiet meam *Chorion* perlegenti, unà cum *Periòche* mea XXXVII.

Hìc interim è fidissimo naturæ libro fidenter inculcaturus sum uterum & tunicas nihil interfluere; nec tunicis quicquam intermedium esse, quod ipsas sejungat & è Chorio distillet in Amnion. *Vide speciatim vers.* 24. 25. *&* 26. *de Chorio meâ*.

XL. Nec illæ tunicæ *cribra* sunt & *incernicula succi nutritii ab embryone sugendi*. Embryonibus quippe non pluris refert cribris illis *Courvæi* atque *Hornii* suas aquas hausisse, quàm in *Cæsalpini* atque *Courtini vers. hic* 38. *&* 39. littore sicco natasse. Sed cribrarios istos meritis laudibus sumus elaturi *vers.* 26. *de Chorio.*

Valeant interim isti mechanici, quòd *cribris* suis aquas microcosmi ità depurent, ut nullæ artificum artes æmulæ, ullis unquam in macrocosmo *incerniculis*, aquas ità cribrare atque clarificare queant. Aliàs certè quanta stipendia non mererentur isti Viri depuratione sua, si modò statarias Belgii atque cœnosas aquas succussatis *cribris* moverent atque defæcarent?

XLI. Tunicarum porrò *tegmen* atque *subtegmen* quod attinet, nequaquam illæ prætenues contextæ sunt, non verò crassæ, *ne tumore vel pondere suo* fœtui vel utero prægraves essent, sicuti *Fabricius* alieno calamo scripsit, *Galenico nempe*, sed

ſed quem hîc citaſſe refugimus, utpote qui ſimus recentiori longè Epocha conſtricti.

Quidnì ergo providus ille fœtuum matrúmque cuſtos panniculum embryonibus *adipo carnoſum* tenuiter perindè contexit, ne *mole* ſua vel *gravitate* fœtus ipſos atque matres aggravet? Illius ergo membranarum *tenuitatis* genuina cauſa ſcriptoribus iſtis penitùs eſt abſtruſa. Latentem illam de puteo hauſi, in *meis de Conceptione Adverſariis verſ.* 3.

XLII. Tunicarum *numerum* quod ſpectat illarúmque *ſtrata*, nec certè *allantois* eſt omnium *extima*, nec ſub illa *primitùs formata chorion* deinceps, & *amnios* demùm, *è ſemine craſſiori concreſcunt*, ſicuti *Fernelius* ipſarum illa ſerie ſtamina temerè nectit; Lynceis quaſi oculis textricis naturæ texturam interdiu noctúque creviſſet.

Ratione ſuadente & experientia cogente *Ferneliani* graves iſti noſtris animis detrahendi veniunt errores.

Primùm enim *allantoidea* fœtui conceſſiſſe humano, brutarum eſt animantium deſignatum dominum brutis ipſis injuriâ mancipaſſe: ſaltem, brutis eſt comparem illum conſtituiſſe, quem rerum opifex diſcrimine ingenti ac indole tota ſejunxit à beſtiis. *Vide meam All. verſ.* 6.

Deinceps verò ubicunque *allantois* eſt, inibi profectò tunicarum eſt tenuiſſima. Jam verò providus ipſarum textor tenuitati tantæ conſuluit, *amnion* ſiquidem ipſi ſubtexuit, *chorion* verò ſuperinduxit. *Media* igitur eſt illa, nec uſpiam gentium *extima*. Tertiùm, *allantoidea primam omnium* texere, uſum ejus reliquis priorem inſinuare eſt, quaſi recens embryo micturiret, ac reapſe vel ubì primùm puncto ſaliente micat, *matula* egeret *allantoidea.*

Quartò, *chorii* & *amnii* primordia ratione temporis vel materiæ, nequaquam regerenda ſunt vel in conceptionem fientem, vel in ſeminis maſculi portionem ullam tenuiorem craſſioremve: nam ab ipſis Ovuli in Ovario principiis utraque membrana ſuum ortum habet. *Vide hîc verſ.* 17.

Fernelii porrò tot nævos non detexi, quin ejus typothetas traduxerim. Sed ubi legi atque relegi apud ipſum *Phyſ. l.* VII. *c.* IX. in fol. in 4. & in 8. *allantoidem omnium extimam ac primam fieri*, mecum ruminari cœpi bombycis ideam *Fernelium* præ oculis habuiſſe. Animo quippe meo dum bombyx obverſatur, textum ille rudius quoddam atque laxius & veluti tomentitium toti primùm affigit & agglutinat Ovato ſpatio, quo ſeſe conditurus eſt, & iſtud tomentum, *quod omnium extimum ac primum fit*, Fernelii *allantois* eſt.

Se-

Secundò ſericum denſius bombyx inſternit, quod homines tepida redordiuntur, & iſtud ſerici ſtratum alterum analogum eſt *chorio* noſtræ denſiori, quæ *Fernelii* ſecunda ac interior eſt.

Tertiò denique, ſericum intimius net bombyx, & textum illud poſtremum, bombyci proximum, *Fernelianæ* reſpondet *amnio*, quæ tertia ac intima eſt, quæque *circumcirca univerſum conceptum amplectitur & involvit.*

Sed quia nec bombyces ſumus, nec viri bombycii, bombycinum contextum illum miſſum facimus, quò citiùs tunicularum noſtrarum genuina ſtamina pertexamus.

XLIII. Ejuſdem igitur temeritatis eſt, cum exſcriptore *Tilingio* præcipiti, opificem naturam ità diſturbare ut è duabus unicè membranis *chorion* texat *amnio* priorem: *Chorion* enim profitetur *primùm apparêre*, *poſtea amnion.* Id autem eò fidentiùs vulgat quòd illius texturæ ordinem iſtum quatuor viderit oculis, *Harvei* nimirùm & *Everardi*, quorum ſcriptis altum ubique ſapit.

Sed profectò id ipſum infima ſummis paria facere eſt; ſive *teſtulam* eſt ovis tribuere ante *pelliculam*; vel *cuticulam* fœtui ante *cutem* ejus enatam & expanſam; vel cerebro denique *calvariam* ante *meningas.*

XLIV. *Amnios* ergo nulla *chorio* ſuccreſcit atque ſubſternitur, ſed *amnio chorion* accreſcit & attexitur. Immò veriſſimè dixerim inſtanter utramque contexi & morâ intermedia nullâ. Immò etiam, ſicut inter unius & alterius ſtamina nectenda nullum interfluit temporis punctum, ità certè nulla prorſus ipſis inſternitur vel intertexitur ſive *Fabricii* atque *Spigelii*; ſive *Plempii* atque *Needhami* tunica *farciminalis.*

Veritatem iſtam de naturæ humanæ fontibus hauſtam eſſe illicò ſapiet Phyſicus omnis operum naturæ conſcius vel Marte ſuo, vel ductu meo *verſ.* 4. 5. *&* 6. *de Allantoide, nec-non Perioche de fœtu* 34.

XLV. *Allantoide* itaque ab humanæ naturæ opificio rejecta, non eſt quod *Lalamantii* ratiocinium ab illa firmiſſima atque ſaniſſima mente nos unquam depellat. Inſomniis enim illius viri ratiocinatio, quàm ſyllogiſmis ſcientificis proprior eſt, triplices nimirùm adnectendas eſſe fœtui tuniculas, *ne unâ vel alterâ matris vel fœtus valido motu diruptâ, ante ſtatum pariendi tempus, fœtus excidat utero, ſed incolumis adhuc per-*

permaneat, intra membranam extremam, quæ cadentem illum excipiat.

Verbis iſtis mihi fœtum imaginor de ſuprema domicilii ſui contignatione everſa deciduum in ſecundam, & de ſecunda, pariter ſubverſa, ruentem in tertiam, ſed innoxiè & citra abortionem, ipſi quippe *Lalamantius* præficit Averruncum.

Vultis ideam alteram perindè jocularem. Veſtris oculis obverſentur aquilegum præcipites illi ſaltus aquarum, quibus aquæ fluctuatim devolvuntur de ſupremis calycibus in ſubſequentes. Fingite deinceps ſaltibus illis fœtus ineſſe permiſtos, qui caſibus iſtis aquarum abripiantur de ſuperioribus ſcyphis in inferiores; ſive de ſuis proruptis aquis è tunicarum ſuperiore quadam in inferiorem alteram atque alteram. Sed Lalamantium illum plenius exagitaturi ſumus *verſ.* 36. *de chorio.*

XLVI. Nec eſt interim quòd, illius binarii tunicarum numeri cauſâ, præ *Antiquis* atque *Recentioribus* glorietur *Fallopius*. Nam ſicuti *Fallopiana* gloriatio bimembris eſt, ità bifariàm & falſa, meque ſingulatim inſtigat ut præſcriptos mihi ſeculi unius & alterius limites tranſcendam, quò *Moſchionem* ipſi è Bibliotheca noſtra *MS.* producam, unius duntaxat *amnii* atque *chorii* memorem. Sed, ne putes, *mî Fallopî*, codicibus inviſis fucum tibi fieri, editos illos eoſdem inſpicito Baſil. 1538. Illis perlectis ad *Iulium* adito *Pollucem*, qui te embryonum *δύο χιτῶνας involucra duo* docturus eſt.

Quòd ſi inſuper ex *Ruffo Epheſio* ſapere non dedigneris *chorion* & *amnion* ab ipſo viſurus es non cogitatione, ſed reapſe, citra *allantoidea* diſſectas.

Tibi præterea integrum erit ex ipſo *Philoſopho* altius adhuc ſapere: tibi ſiquidem perindè ſcripſit ac mihi *duo fœtus eſſe tegmina, interius unum, exterius alterum.*

Tibi rurſum *Empedoclis* & *Antiphontis* tempora replicanti obvium fieret ipſorum induſtriâ *geminatas tuniculas* embryonum retexi.

Quidnì tandem ex ipſis *Hippocrateis de Genitura & de Natura Pueri* monimentis embryonem tibi conquireres, *uno duntaxat involucro contentum?* Hippocrates autem unicam idcirco

cò ad ſuos fœtus penulam accommodat, quòd humanum conceptum præ oculis habuerit, ſub idea *Ovi decorticati*. Noſtri quippe Majores, uno velut afflati ſpiritu, conceptum omnem in oculis geſſerunt *Ovo ſimilem, cui teſta ſit detracta, ſicuti patet è tractatu meo de fœminarum Ovis*. Conſequens igitur eſt ut *Hippocratis* embryoni talis inſit tunicula *ſimplex*, non vero *triplex*, qualis ineſt *Ovulo deglubito*. Quid ergo, *mî Fallopî*, ſuper tuos majores ſuperbiâ temet effers?

Jam verò, *Recentiores* pedem tecum ſi contulerint, te rurſum gloriâ cadere neceſſum eſt. Ipſiſſimis quippe Piſani tui Profeſſoratus annis, *B. Euſtachius* plenis buccis Romæ proclamabat & *cum incredibili ſpectatorum voluptate demonſtrabat*, fœtus humani tuniculas *geminas* eſſe, nuſquam autem *triplices*.

Sed eſto! *B. Euſtachii* vox nequaquam Stentorea fuerit, nec à te Piſis unquam audita! An non Collegæ tui ſenioris *Vidi* ſcilicèt *Vidii* documenta doctus es? Promulgat enim *humani fœtus duas eſſe membranas*, & ipſas demonſtrandi methodum fuſiſſimè narrat, etſi caninum inibi ſeſe prodat anatomicum. *Vidius* autem ille Piſas, *Pariſiis docendi munere relicto*, evocatus eſt Profeſſor *A.* 1547. uti liquet ex ejus *Lib*: 1. Tu verò, *Fallopî*, anno ſubſequente *primum* docuiſti, ſicuti conſtat *è tuis Obſ. de Aur. Oſſiculis*. En ergò *Recentiores*, quos traducis, eadem tecum anatomica luce perfuſos. Sed, an radii à te ad ipſos? An verò ab ipſis in te radiarint, contendere nolim? Dum itaque ſub Judice lis erit? aliter omninò te depexam: nuſquam enim decorum eſt, tantæ famæ virum, & propria virtute coruſcum, furtivis pennis ſplendeſcere. Quidni igitur, *mî Fallopî*, *Alexandrum Benedictum* vidiſti & obſervaſti tuniculas fœtûs naturæ veluti penicillo delineantem, ſuis quippe pigmentis ſolam *amnion* atque *chorion* fœtui aſpergit.

Quidni deinceps nudatum illum à *Bernardo Gordonio* infantilis naturæ vultum deoſculatus es? Ille ſiquidem, (*Almæ* quon-

quondam Monſpelienſis meæ Matris fidus Interpres) nudis non modo verbis, & è *ſapientibus Anatomicis*, unum duntaxat & alterum panniculum ad ſuos fœtus attexit, ſed ipſis apertè atque ſolerter *tertium* omnem *exuit*, ſicuti te, *mî Fallopî*, furtivâ tuâ penulâ duplici *exuo* & exutum proſtituo. Verùm, illæ uteri tubæ, quas tibi tribuunt, & quas ego furtivas pariter eſſe deprehendo, tuas aliundè laudes ſatis occinent, apud Neotericos ſaltem, Veterûm quippe Manes, furtum clangente tuba, toti horrerent.

Hippocrates imprimis ereptos ſibi fremeret uteri κόλπους ζυχνούς τε καὶ γαμψούς, *ſinus denſos atque recurvos, ſive cellulas frequentes atque reflexas* [1].

Praxagoras deinceps atque *Philotimus* perſtreperent propter illam ſibi ſubductam τὴν μήτραν τὴν δίκολπον, *matricem utrinque ſinuoſam* [2].

Diocles verò *Caryſtius*, ab Hippocrate ſecundus ætate famâque, ſuas uteri meritò repeteret κεράτων κεραίας *cornuum ſummitates*, tubarum Fallopii patulas oras ad unguem exprimentes. [3]

Eudemus etiam acriter nobiſcum expoſtularet propter amputatas τὰς πλεκτάνας τὰς ἐκείνας *cirros illos* atque *chelas* & veluti *brachia*, quibus matricem inſtruxerat.

Galenus tandem *Juliuſque Pollux* & *Oribaſius* ore uno & ad ravim uſque conclamarent ἐκείνας ἀποφύσιας, ἐκφύσιάς τε καὶ ἐπιφύσιας *prominentias illas atque projecturas & additamenta*, quibus mirificam ſuam matricis anaglypham effigiem tantoperè commendabant, deletas eſſe.

Immò *Philoſophus* ipſe clamore & lituo Medicos inſequeretur ob ſubreptas ſibi τὰς ὑστέρας τὰς δίκροας, *matrices geminis cor-*

1 *Quas Perioche mea ſecunda fideliter delineat, intra tubas ipſas.*
2 *Periochê meâ tertiâ ad vivum expreſſam.*
3 *De quibus in Perioche mea quinta.*

cornuum apicibus inſtructas [1].

Jam vero ſcriptores innumeri, myſteriorum naturæ neſcii, matrices Veterum illas δικεραίας τε καὶ δικόλπυς, *utrinque cornutas & utrinque ſinuoſas* ita nobis exponunt quaſi reapſe fœmineus uterus interior *ſinibus geminatis* ſive *loculis duobus* inſtructus eſſet. At illi profectò naturæ faciunt injuriam atrocem. Majoribus deinde noſtris ruditer imponunt; Lectoribus denique ſuis inſcienter illudunt.

Etenim, ſi altius vel in rerum naturam ipſam, in tubas ſcilicet, vel in *Hippocratem* oculos erexiſſent, *ſinuum* illorum τὺς μὲν τηλοτέρω, τὺς δὲ πλησιαιτέρω τῦ αἰδοίυ, *alios ab utero remotiores*, *alios verò propiores*, atque ita nequaquam internos, deprehendiſſent.

Erectiori deinceps mente & auribus ſi dicentem *Herophilum* attendiſſent, *ſinus* illos audiviſſent nequaquam *interiores* eſſe matrici, ſed *dimidiati circuli formâ*, *à teſticulis in uterum reflecti*, *quo ſemen fæmineum alliciant* [2].

Imo, ſi dedignati non eſſent *Ruffum Epheſium* adire, tubas apud ipſum creviſſent ad uterum *utrinque flexas*, & *varicum more ità cavatas*, *ut ex illis compreſſis aliquid mucoſi in uteri cavum elidatur*. Viri deinde ſententiam, ſuper illa mirabili tubarum ſtuctura, ſi rogaſſent, protinus reſpondiſſet Epheſius *multam* ſibi *opinionem eſſe tubas iſtas ſeminarios eſſe canales*.

Felicem *Epheſii* conjecturam *Galenus* omnino fulcit: *Aëtius* vero literis velut uncialibus exarat *per hoſce ſinuoſos cornuum flexus fœminam in congreſſu viri ſuum ſemen emittere* [3].

Radioſiſſimam doctrinam illam, ab ipſo velut Apolline diffuſam, Arabes arripuerunt, tubas enim Avicenna *matricis* vocat

1 Fœminas enim *cornigenas* eſſe meum contendit problema 15. de Utero.

2 Hæc locutio in deliciis eſt *Herophilo*; ſed Arabas mox audituri ſumus aliter loquentes.

3 Eo nimirum naturæ conſilio, quod *Perioche* mea promit *octava* atque nona.

vocat *additamenta* & *spermatis expulsoria*, quo *semen uterus deglutiat* [4].

Non est autem quod quispiam obganniat traditam nobis illam à Græcis & Arabibus lampada *Fallopio* florente penitus extinctam fuisse; *Fernelius* siquidem illam accepit, sed, fateor, ipsam sub modio posuit ne nobis illuceret: Libro quippe Physiologiæ VII. *cap.* VIII. pro virili contendit fœmineum semen tubis nullis in uterum deferri. Nos verò pro ista, contra *Fernelium* & alios, fœmineo semini asserenda via, ceu pro aris & focis decertaturi sumus.

Verùm è diverticulo duplici rursus in viam.

XLVII. In orbitam ergo redux, membranarum fila consequar, ut illorum ductu, tanquam vehiculis, succum alibilem in ipsas inveham. Sed, mehercle, sicuti pelliculárum natales & usus spurii hactenus audiunt, non minus profectò fallacia sunt illarumdem incrementa. Nusquam enim *membranæ crescentes* congruenter apud *Graphium*, cum seminibus conferuntur *tantum liquoris exugentibus quantum desiderant.*

Istud enim altum sapere est & acutum philosophari; plantis nempe *suctum* atque *desiderium* largiri.

XLVIII. Quùm verò nec *Bonaventura*, nec *Lælius à Fonte* tàm felici fuerint genio ut flagrans istud *sugendi desiderium plantarum* perspexerint, aliò quidem mentis aciem intenderunt, sed viliores adhuc tuniculas fecerunt quàm alii; ipsas quippe *vilissimo sanguine menstruo nutriunt*, *quem in membranarum sinus natura mittat.*

Quasi nimirum menstruus sanguis in eadem fœmina foret alius quidem nobilis atque illustri prosapia oriundus, alius verò vili prorsus atque servili?

Quasi deinceps siccæ atque contractæ membranulæ *sinus* & rugas præ se ferrent, nec lympha sua affatim maderent atque largiter expanderentur?

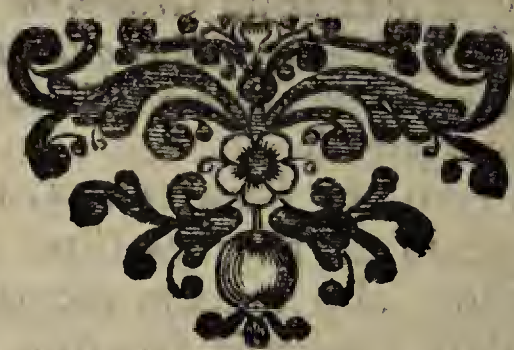
Quasi demùm, sanguinem natura in *sinus* illos diffunderet, tanquam

4 *Faucibus* scilicèt quas *Perioche* mea *quinta* atque *sexta* describunt.

quam in alveolos & veluti tubos, ut exindè membranarum partes alias affatim irriget? Rotas illi viri versabant animo Galliæ Narbonensis puteales, haustrisque fictilibus instructas, quibus aquam in hortorum sulcos & incilia corrivantur incolæ, quo suos hortos, *arentes aliâs & infrugiferos*, ubertim irrigent atque fœcundent.

Quoniam autem tot istæc pigmenta, in tabula membranarum à Neotericis aspersa, tunicarum fætus lineamenta nunquam efficient, satius est retulisse manum, nec tot commentis fusiùs contradixisse. Sapiens quippe Græcia me docuit τὰ ἐσχάτως ἠλίθια καταφρονεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἐλέγχεσθαι προσήκειν *extremè inepta contemnenda potius quàm refutanda venire.*

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII
DE
TUNICA FOETUS
Allantoide
MELETEMATA.

Ὁ δὲ Ἀλλαντοειδὴς χιτὼν, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Ἀλλᾶντας ὁμοιότητος τὴν προσωνυμίαν ἔσχηκε.

Allantoides autem tunica à similitudine farciminum cognomen sortita est.

Theophil. Lib. v. de Hominis Fabrica.

Τῷ Ἀλλαντοειδεῖ ὑμένι τ' ὄνομα ἀπὸ τῆς
κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοιότητος,
Ἀλλάντι γὰρ ἔοικε.

*Farciminali sive Intestinali tunicæ nomen inditum
est à similitudine figuræ, farto enim
Intestino similis est.*

Gal: in Lib: 1°. de sem.

Nobilissimo, atque Amplissimo Viro,

D. D. CONRADO VAN BEUNINGEN, J. C.

Acad. Lugduno-Bat. Curatori, Amstelædamensis Civitatis Viro Consulari, & suis ad plurimos Europæos Reges & Principes Legationibus meritissimo,

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Meum de Octimestri Partu Opusculum, Nobilitati tuæ jam olim inscriptum, ex æquo & bono postulat ut hoc alterum affine Illustri Nomini tuo consecrem.

Immò, quamvis affinitas argumenti nulla foret, tua tamen de me prædicatio grandis id ipsum à me vel invito extorqueret, quò scilicet profitear quantùm sim in ære tuo propter istæc splendida, quæ passim de me testimonia profers.

Utinam me penes quippiam foret, quô gratiam rependerem. Sed quùm nihil sit mihi, quod reponam, gratam accipe mentem, precésque votivas pro incolumitate tua diuturna in Reip: claritatem & Academiæ salutem.

Vale, Vir Illustris, & quem Eloquio Nestora vincis, Senectâ vincas.

Datum Lugduni-Batavorum
tertiô Kalendas Junias.
CIↃ IↃC LXXXV.

Ppp Fæ-

Fœtus Humanus non magis in Allantoeidea, quàm in Patrios cineres meït.

Fœtui quippe humano Farciminalem *tunicam qui tribuit, Botulario quàm Prosectori propior est.*

De Membranis singulatim, & primùm quidem de Allantoide,

E Seculi Nostri atque Novissimi Auctoribus.

Allantoidis cum *lance* sive *scutella* similitudo deridenda certè est apud *Gabr. de Zerbis.*

2. Nec minùs deridiculæ sunt portiunculæ carni concisæ atque *farcimini* similes intra hancce *farciminalem* tunicam *interdum cum urina repertæ*, utì fallaciter narrat *F. ab Aquapendente* ludibriosa nominis idea miserè deceptus.

3. Nec vesicam urinariam tum figurâ, tum substantiâ æmulatur, ut illam in humano fœtu ab oblonga vitulina tenui discriminat *Valverda.*

4. Nec fœtibus humanis eodem jure competit Allantois atque brutis, prout nugivendi deblaterant *Hobokenus* atque *Grasius*; nisi cornua velint eodem jure patribus suis competere atque hircis.

5. Nec illa tamen Allantois è Natura rerum exterminanda est, juxta rescriptum *Clar. Harvei* & *Everardi.*

6. Nec illa verò singulis animantibus brutis concedenda venit, utì *Côiterus* atque *Riolanus* affingunt *Fallopio.* Illam quippe ruminantibus unicè atque scienter tribuit *Fallopius*, quibus *Mauricæus* universè, sed inscienter omninò detrahit.

7. Nec hactenus interim secantium oculos iccircò fugit Allantois, quòd præ tenuitate semper diffringatur, utì clamitant *Spigelius* atque *Plempius.*

8. Nec fœtibus illa singulariter adest, quibus intestinum cæcum majus est & vesicam urinariam comprimit, utì non minùs falsò quàm solerter *Courvæus* excogitavit.

9. Nec illa peculiari jure ante *Amnion* formatur, utì repu-

tant *Vaſſæus* atque *Grevinus*.

10. Nec ullatenus *Chorii generationem adjuvat*, ſicutì *L. à Fonte* per denſiſſimas inſcientiæ nebulas vidit.

11. Nec itaque primis illa Conceptionis diebus totum ſemen ambit atque complexu ſtrictiori coërcet, utì ſupponunt *Capivaccius* atque *Zacutus*.

12. Nec deinceps unquam fœtum univerſum complectitur & includit, utì *Grevinus* atque *Grafius* inſcitè nugantur.

13. Nec ergo Senonenſem puerum complexa eſt petrefactum, inſtar cyſtidis, utì ſuſpicatur *Alibosius*.

14. Nec enim exterius eſt fœtus involucrum, ſeu tunicarum illius extima, utì perhibent *Fernelius* & *Andernacus*.

15. Nuſquam ſiquidem fœtum ullum *faſciæ modô* circumplicat & involvit; vel *Zonæ adinſtar* ſuccingit atque confirmat, utì perbellè, ſed mendaciter, comparant *Perdulcis* atque *Zacutus*.

16. Nullatenus quippe anguſta eſt, non verò lata & expanſa, quòd ſemen fœmineum virili ſit parcius, utì ſentiunt *Iac: Sylvius* atque *Chriſt: à Véga*.

17. Nequaquam enim ſingularis illa ex unico ſemine procreatur muliebri, illóque ſeroſiori, imbecillo atque pauco, ſicutì profitentur *Altimari* atque *Weckerus*.

18. Nec tamen ex utroque producitur ſpermate, ſicuti temerè *Zacutus Luſitanus* aſſerit.

19. Nec interim peritonæi veluti propago quædam eſt, ſicutì falſò *Cæſalpinus* exiſtimat.

20. Nec præterea generatur à placenta, utì *Valverda* fabuloſè narrat.

21. Nec *è vaſis à Chorio acceptis componitur*, ſicutì *L: à Fonte* contextum ejus nobis retexit.

22. Nec *initium illa ſumit ab uracho*, utì *Vaſſæus* atque *Weckerus* mendoſè recenſent.

23. Neque hæc ipſa *in urachum deſinit*, utì perperàm hallucinatur *Mundinus Mundinius*, quem *Pariſanus* jure meritóque redarguit.

24. Nec ullatenus igitur *uracho constat dilatato*, *ac in illam degenerante toto*, ficut inerudite cogitant *Iac. Sylvius* atque *Gorræus*, Viri aliàs tanta Eruditione Conspicui.

25. Nec intestinalis illa tunica *in fœtus Vesica perforatur*, ficut *Altomari* atque *Forestus* imperitè scribunt.

26. Nec venulis insuper aut arteriolis ullis intertexta est, ficut imaginosi viderunt *Spigelius* atque *Highmorus*.

27. Nec duabus illa tunicis extruitur, quarum tenuior Chorio; crassior verò Amnio cohæreat, ut illam componunt *Iac: Sylvius* atque *Gorræus*.

28. Nec *ejusdem substantiæ est cum urinaria vesica*, atque adeò triplici tunicarum tegmine nequaquam insuitur, ficutì *Mundinus Mundinius* illam consuit.

29. Nec una sua facie membranea & lubrica atque lævis est, alterâ vero carnea atque lienis modô nigricans, utì *Vesalius* illam falsè describit.

30. Nec ullatenus crassum subviridémque sanguinem è vasis suis fundit unquam, uti *Vesalius* idem rursum fabulatur.

31. Nec insuper placentam ullo modo contingit, nedum placentâ cooperitur tota, atque concluditur tota, uti supinus *Spigelii* fert error.

32. Nec ad punctum duntaxat umbilici Amnio connascitur; in reliqua verò amplitudine sua Amnio nusquam adnascitur, uti ferunt *Fuchsius* atque *Heurnius*.

33. Nec primis præterea Conceptionis diebus reliquas membranas semen obvolventes ad uteri cornua alligat, utì vult *Chr. à Véga*.

34. Nec interim illa uteri fundo tenaciter adhærescit, ut opinatur *Courtinus* atque *Zacutus*.

35. Nec vulvæ sinui unicè cohæret, ficut illam inibi agglutinat *Andernacus*.

36. Nec illius imaginariæ tunicæ minus imaginaria sunt spatia, quibus *superflua nonnulla fœtus excrementa* congerantur, ficuti *Petro Pauw* in imaginoso speculo visum est.

37. Imò, spectri illius ludibria tanta sunt, ut istæc excre-

menta *aquarum nomine* partu profundi reputent, ſicut id phantaſmatis *Petrum* eumdem illuſit.

38. Neququam ſiquidem rugoſa eſt Allantois atque veſtis adinſtar ſinuoſa, ut inter ſinus illos cavitates atque receptacula ſint, quibus *detineatur humor erodens & aſper*, uti mendaciter aſſerunt *Nicol: Rocheus* atque *Jac. Rueff.*

39. Nec enim Allantoidis uſus eſt fœtus urinam ſecludere, *ne matris uterum urinæ illius acrimonia exulceret*, prout errore tanto capti ſunt *Clar: Swingerus* atque *Hucherus.* Urina quippe fœtus aculeata ſi foret, ineluctabile profectò roſionis diſcrimen non modò matricem, ſed ipſam maneret Allantoidea; nam matrice matre centuplex tenerior eſt. Aliàs certè vel ſontica cauſa proferenda veniret cur tantæ teneritatis illa non arroderetur; vel quiſpiam ipſi præficiendus foret Averruncus, qui tot ab illa tunica rodentis urinæ denticulos averteret.

40. Nec inſuper intra farciminalem illam poſſibilis eſt urinæ ſimul & ſudoris infantilis collectio, ſicuti *Fr. Joëlis* ſomnia dictant.

41. Nequidem inter illam & Amnion colligitur urina ſola ſicut *Andernaci* atque *Fuchſii* umbratilis Anatome docet.

42. Nec inſuper inter ipſam atque Chorion eadem urina coacervatur, ut id ipſum jure meritòque pernegat *Jac. Sylvius* adverſus veſanum Hipp. atque Gal: calumniatorem.

43. Nec urinam propterea *ſibi* ſola *tantiſper aſſervat & colligit*, uti crudiſſima ferunt *Veſalii* verba, ab *Archangelo Piccolhomino* remanſa quidem, ſed aliorſum ſiniſtrè detorta, nec uſpiam dexterè concocta.

44. Nec unquam veſica urinæ tantum in Allantoidea tranſmittit ut illam impendiò diſtendat atque diffringat, ſicuti *Duretus* atque *Rubeus* ſplendidè mentiuntur.

45. Nec Allantoide plenâ fœtus ità fulcitur ut vincula quibus utero coaleſcit minus propterea gravet, uti *Duretus* idem, Vir aliàs ita Verax, falſò ſibi perſuaſit.

46. Nec iſtæc diſtentioris Allantoidis *ruptio atque vacuitas* fœ-

fœtum ità permolestè suspendit, ut illius retinacula abrumpat & ad exitum præcipitet, sicuti *Duretus* idem fallaciter tradit.

47. Nec enim perpetuæ veritatis est, proruptis gravidarum aquis fœtum deturbari. Aliquoties quippe vidi, multis ante partum diebus, gravidis aquas effluxisse, salvo fœtu. Id ipsum quidem *Rossetus* ex eodem mecum exscripsit Naturæ Libro; sed, errore *Dureti* lubrico, in *fallacem* lapsus est *ruptam Allantoidea*; Illam enim ruptam erumpentium aquarum auctorem, post *Clar: Langium*, injuriâ culpat.

48. Nec minoris fallaciæ sunt, nec minus in Naturam injuriosæ, *Fallopii* atque *Fabricii* de Allantoide urinam ab umbilici vasis secludente cautiones. Illi quippe seclusorio suo præcavent 1°. ne vasa urinæ contagio laxentur; 2°. ne refrigerentur; 3°. ne irritentur; 4°. ne distendantur; 5°. denique, ne arteriæ urinam illam in sese attrahant.

49. Nec minoris demùm deceptionis est *Fallopianum* hocce & alterum dogma. Apud ipsum enim præconcepta mens de urina necessariè à fœtu semovenda in tantum valuit, ut quum nec *Allantoidea*, nec *Urachum* deprehenderet, urinam finxerit inter *Chorion* & *Amnion* transfundi. Atque adeò fingere rursum est, *Amnion* esse pertusam, quò suam mentulam fœtus in illud *Amnii* foramen toties intrudat, quoties micturus est in *Chorion.* Sed amabo! quis meiendi modus in fœmellis erit! Nisi urinæ à fœtibus arcendæ Patroni matulam ipsis peramicè præstent.

FINIS

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

DE

Tunica Chorio

ANIMADVERSIONES.

Τοῖς ἄλλοις χιτῶσιν ἔξωθεν ἐν κύκλῳ περιβέβληται τὸ χορίον.

Tunicis aliis extrinsecus in Orbem, & in modum Chori, *circumjectum est Chorion.*

Gal: Lib: xv. de Part: Usu.

Τὸ ΧΟ'ΡΙΟΝ

δὲ ὀνομάζεται ἤτοι ἐπειδὴ χώρημά ἐστι τοῦ Ε'μβρύου, οἱονεὶ χωρίον· ἢ ἐπειδεὶ χορηγεῖ τὴν τροφὴν αὐτῷ.

Chorion verò dicitur seu quod sit foetus conceptaculum atque veluti regio & domicilium, *seu quod ei suppeditet alimentum.*

Gal: in Defin: Med:

Incomparabili Fratrum Illustrium Pari,

D. D. ANTONIO D'AQUIN,

Christ. Regi ab omnibus Consiliis, Ἀρχιάτρων *Comiti &c.*

NEC-NON

D. D. PETRO D'AQUIN,

Regis Consiliario & Medico Ordinario &c.

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Pietas mea in p. m. Reverendum Vestrum Parentem, Magnæ Reginæ olim Ἀρχίατρον, ac in Vestrum præterea gl. m. Avunculum D. D. Vallot, Maximi Regis Ἀρχιάτρων Comitem, omninò refugit ut stricto pectore meo amplissimas premam animi Vestri dotes.

Illîs enim, *Musarum Colendissimi Mystæ ac ipsius Apollinis Symmystæ*, ad Medici honoris culmina estis evecti. Nam sicutì merito suo Vestri Μακαρίται ad gloriæ fastigium perrexerunt, ità Vos, *Viri Meritissimi*, jure quodam Vestro atque Virtutibus Avitis ad honorum apicem estis grassati.

Faxit Altissimus ut quàm diutissimè toti Galliarum Regno, ac totis præsertim Familiis Asclepiadeis salvi & incolumes præluceatis.

Valete, splendidi Viri & Artis splendidissimæ radiosissima Capita.

Vestrum interim *Drelincurtium*, Virtutum Vestrarum cultorem atque pro virili propagatorem, Vestra prosequi benevolentia nequaquam cessetis.

Dedi Leidæ Nonis Juniis. 1685.

Ὀνομάζεται

δὲ χωρίον ὑμὴν οὗτος ὁ ἔξωθεν, ὃν διοδεύουσιν αἱ ἀρτηρίαι τε καὶ αἱ φλέβες, ὕλας ἐκ τῆς μήτρας εἰς τὸ κυούμενον ἄγουσαι.

Hæc autem exterior tunica Chorion dicitur, quam arteriæ atque venæ permeant & materias fœtui deferunt.

Gal: Lib: 1. de Sem.

De Foetus Humani Membrana Chorio.

1. Chorion *inteſtinalem* eſſe tunicam oſcitanter admodùm *Valleriola* atque *Mercatus* interpretantur.

2. Chorion deinceps *ſecundinas* eſſe, & quidem quòd illa tunica formetur à fœtu *ſecunda*, oſcitantia eſt & altera duplex apud *Vaſſæum* atque *Perdulcem*.

3. Chorion ex utriuſque parentis impuriſſimo ſemine progigni *Capivaccii* atque *Heurnii* perſpicacitatis eſt detexiſſe.

4. Majoris adhuc acuminis eſt cum *Iacobo Sylvio* atque *Gorræo* Chorion determinare quà uteri ſuperficiem ſuccingit è virili ſemine produci; quà verò tangit uteri cornua è muliebri.

5. Nec minoris perſpicaciæ eſt cum *Courtino* Chorii textum Senario dierum numero complere & quidem è ſeminum parte duntaxat exteriori.

6. Illam porrò texturam matricis acetabulis tribuiſſe ſolertis eſt *Caroli Stephani*.

7. Hanc verò ab *externa umbilici tunica* contexere ſagacitatis eſt *Coiteri*.

8. Ab ejuſdem porrò *interiore umbilici membrana* Chorion eandem intexere dexteritatis eſt *Rudii* atque *Corteſii*.

9. Hæc autem membrana ludicro prorſus phantaſmate *Fuchſium* atque *Foëſium* deluſit. Ipſam quippe viderunt in orbem reflexam, & *coronæ adinſtar*, vel *circulorum more dolia cingentium*, fœtum ambientem.

10. Per eaſdem mentis nebulas ipſam rurſus viderunt *Platerus* atque *Graſius* unà tantùm in ſede cum utero connecti, *reliqua verò ſede à connexu liberam eſſe*.

11. Somniantis inſuper *Vidii* atque *Fallopii* Viſum eſt, Chorii cum Amnio conjunctio tam laxa ut intermediam urinam ſenſim admittat.

12. Immò, alterum eſt *Fallopii* ſpectrum, quo membranas iſtas è directo placentæ ſcjunctas aliquando reperit.

13. Somnium adhuc portentoſius eſt, membranam illam toti quidem utero primitùs accreſcere, ſed ipſam deinceps

ab utero, *ceu bractea quædam à ferro*, dissilire, juxta *Falconis* & *Altomari* deliria.

14 Deliriis istis Recentiores alios non pudet benevolam aurem præbêre: *Massarias* enim membranas fabrefactas & utero hærentes, ab utero perinde separat, *atque nebula ab instrumento ferreo separatur*. Clariss: verò *Whartonus* censet exceptum utero semen *parietes ejus paulatim deserere*, *seque intra cavitatem ejus conglobare* ut ovum inibi formet.

15. Graviorem his *Ferneliani* Codices errorem errant cum suo Chorio *lævi* quidem, sed utero *hærente per acetabula*, *per quæ semen alimentum ad se rapit*.

16. Externæ tamen atque genericæ Chorii asperitatis ratio *Spigeliana* prorsus est manca, non enim aspredine sua *placentæ* duntaxat *Chorion adhæret*, sed suis utique fibrillis utero toti adnascitur.

17. Istis ergo fibrillis Chorion universa, qua saltem uterus placentâ vacuus est, radicatur, nec *vasorum umbilicalium interventu tota cohærescit utero*, sicuti *Sennertus* atque *Vigierius*, post *Swingerum* atque *Laurentium* suis Lectoribus illudunt.

18. Nec itaque *Vidii* atque *Mercati* sententia vera est, quæ carnoso quasi glutine Chorion illinit & utero agglutinat.

19. Nusquam enim Chorion, extra placentulæ suæ sphærulam, carneâ substantiâ cernitur obducta, sicuti *Fallopii* & *Arantii* monumenta testantur.

20. Nequaquam igitur experientiæ respondet affirmatio *Fuchsii* atque *Liebautii* de Chorio pollice crassa & substantiæ nigricantis, friabilis atque fungosæ & ex qua nigricans, subviridisque sanguis dissectione profluat.

21. Atque adeò tunica nostra Chorion, præ Chimærica sua mole carnea de membranarum numero neutiquam expellenda veniet, illam licet *Vesalius* totis nervis expellere contendat.

22. Sed etsi carnea sit nequaquam, non idcirco tamen censere est cum *Capivaccio* atque *L. à Fonte* tenuem illam esse

in-

instar telarum aranearum, idque ne pondere suo fœtum prægravet.

23. Nec aliundè reputandum est cum *Jacobo Sylvio* atque *Gorræo* Chorion crassam admodum esse atque duplicem & exteriore sua tunica, aliquantò crassiori, cruentatæ papyro bibulæ crassitie, mollitie atque colore subsimilem.

24. Nam quæ Chorii tunica interior erit aliud certe nihil erit quàm Amnios ipsi Chorio tam arctè conserta atque connata ut nihil intermedium admittat, sicut *Eustachius* atque *Varolius* id, ante me, *non ex aliorum Scriptis, sed ex Natura, sensu ipso depromsêre.* Harveïanum itaque Commentum *de liquore nutritio inter Chorion & Amnion*, plane portentosum est & tanti Viri monimentis prorsus indignum.

25. Sic insuper sponte sua ruit & alterum istud *Courvæi* atque *Hornii* monstrum, quo membranam illam delirant, *ab Intelligente causa quadam intervallo longiori ab Amnio distingui.* Nec immeritò; nam adjutrice mihi Cœlorum Intelligentiâ, indefinitum illud intervallum *Courvæi* sedulò metitus sum. Si qua itaque fides experto mihi *Carolo Mensori*, tot parasangas meâ decempedà inter Chorion & Amnion deprehendi, quot certè *inter ovuli testam atque pelliculam.* O membranarum igitur intercapedinem immensam!

26. Exindè rursus alteram ruere Chimæram necessum est, qua Chorion (ceu *filtrum*, & quod ineptius, ceu *setaceum*, ex mente *Courvæi* & *Everardi*) humorem percolat atque depurat ac fœtui sugendum oggerit. Sed isti Lyncei Nepotum Deceptores dum Chimæram fœtibus sugendam obtrudunt, condigni sunt prorsus, qui alio nullo pascantur alimento, quam liquore Ovorum testis atque pelliculis intermedio. Nusquam enim propius fibrillis attexitur Ovi pellicula testæ suæ, *quam Amnios Chorio*; sola duntaxat interjacente Chimæra, in illo vacuo largiter bombinante, ac secundas inibi formante Logicorum Intentiones.

27. Verùm, Chimæræ, seu potiùs Hydræ illius capitibus aliquot jam resciffis repullulant alia. Illinc est ergo ut apud

Nos.

Noſtros hydræ ſatores & a'tores legere ſit inter Chorion & Amnion turbidiorem eſſe liquorem, quàm inter Amnion & Fœtum. Pro hac certè Hydra ſua adverſus Herculis ſagittas & ignem tutanda, toti *Courvæi* & *Everardi* ſequaces cœlum terramque conteſtantur.

28. Immo *Hydræ* illius *aqua*, id eſt liquor tunicis percolatus principiô Conceptus uberior eſt in Chorio, parcior autem in Amnio. At ediverſo, ſub partum, in Chorio parcior eſt, uberior in Amnio. Id ſaltem demenſi Hydræ ſuæ demetiuntur illius Educatores. Sed, uti fide ipſis nullâ, ità & aſſenſu meo nullo.

29. Ejuſdem fidei ſinceræ, ſeu potiùs inſinceræ eſt apud *Segerum peculiares dari tubulos in Chorion hiantes, per quos materia alba, ſeu Chylus, ità jubente Natura, in Chorion deſcendat.* Quòd ſi tubulis ſuis Genium in Virginibus tutelarem à coalitu *Segerus* præpoſuiſſet, atque liquorem ille mirificum, nullis quidem tubulis in uterum corrivatus eſſet, ſed cœlitùs depluere pronuntiaſſet, id utrumque profectò, fide tam ſancta fuiſſem amplexatus ac Socratis Genium atque Danaës imbrem aureum ſanctè complector.

30. Etenim Medicorum nullus, etſi præſtigiator foret, liquorem ullum inter Chorion & Amnion mihi ceſſurus eſt unquam. Atque adeò nec *Fabricius*, nec *Du Vallius* fidem meam impetraturi ſunt ſuper urina fœtus *in Chorii fundum* ex uracho ſtillante. Somniantium quippe Viſis nulla fides eſt adhibenda.

31. Pariles offuciæ ſunt apud *Joh. Liebautium* atque *Petrum Salium Diverſum* de humoribus impuris & fœtui ineptis, non quidem inter Chorion & Amnion congeſtis, ſed *inter Chorion & Uterum, ac in ipſis Uteri venis*, tanquam in cloaca, toto novimeſtri decurſu ſtagnantibus, donec puerperio vacuentur.

32. Iſtoc *Liebautii* atque *Diverſi* dogmate putido putidius eſt adhuc & alterum iſtud *Foëſii* atque *Hucheri*, poſt *Gorræum* atque *Swingerum*, quo docent *ſanguine primitùs Chorion eſſe*

ſuffu-

suffusam atro, crasso atque fœculento, quem fœtus in medium Uteri atque Chorii spatium velut inutilem rejicit, tenuiore in se prolecto.

33. Næniarum satias me tenet. Nihilominus, mihi temperare nequeo quin *Joëlem* arguam cum sua Chorio in naturali partu *semper excussa cum fœtu.* Sexcenta quippe mihi suppetunt exempla ubi Chorion *nunquam cum fœtu fuit excussa*, sed à fœtu in utero *semper relicta.* Meningas quippe vel fœtus ipse, vel obstetrix pertundit, & illis pertusis prodit fœtus in lucem: sed suas in utero relinquit sarcinas, membranas nimirum atque placentam, secundo deinceps velutì partu ab utero pellendas. Valeant igitur istæ *Joëlis* næniæ næniarum.

34. Suas rursum aniles tres alias lactentibus ille fabellas occinat super Chorio p. n. in utero retenta propter vel *validam Chorii cum cotyledonibus connexionem*; vel *convolutionem ejusdem ex calcitratione infantis*; vel illius denique *detrusionem in aliquam uteri partem*, in quam scilicet, velut in strictiorem angulum, ita compingatur ut angustias illas eluctari nequeat.

35. Iisdem anicularum fabellis supinam *Bonaventuræ* scriptionem annumero, quâ *Fernelium* extollit *acutè notantem* fœtum in partu, *exitûs angustiâ suam Chorion exuere & invertere.* Illâ siquidem Observatione acuta nihil obtusius est. Chorion quippe fœtus nullus, suo per uterinæ cervicis luctamine vel *invertit* unquam, vel *invertere* potis est. Sed Chorion vel à fœtu, vel ab obstetricante pertusam, unà cum umbilico suo, trajicit fœtus: Mox verò placenta vel matris solius robore, vel alieno etiam adjumento, decutitur à matrice & inversa prodit, utpote prævii sui & infantis & umbilici sequax. Hæc ergo placenta taliter decussa & *inversa* membranas sibi atque utero cohærentes abripit, ac etiam *invertit*. *Fernelius* igitur atque *Bonaventura* nequaquam acutè, sed obtusè admodùm *fœtui* tribuunt quod unicè atque necessariò *placentæ* tribuere est. Hæc enim membranarum ab utero deglutinatarum, ac etiam *inversarum* auctor est unica, non verò fœtus.

36. Vultis gravium errorum ſuprapondium quoddam? Ternarium recordemini membranarum numerum, à Nobis ſuperiùs exploſum, ac mirificas deinceps recolite fœtuum *Lalamantii* per tot membranarum ſpatia trajectiones atque peregrinationes. Is quippe *Lalamantii* fœtus, menſe geſtationis octavo, ab Amnio tranat in Allantoidea; & ab Allantoide peregrinatur in *Chorion.* Hæc ergo tunica Chorion fœtui peregrina prorſus eſt. Jure tamen humanitatis peregrinatorem illa fovet & enutrit, nec ultrà vagari ſinit; ſed illum ſinû excipit atque conſervat, ne ſcilicet abortu ſeſe præcipitet εἰς τοὺς κρημνοὺς καὶ τὰ πτερυγώματα τοῦ αἰδοίου τοῦ μητρῴου, *in prærupta materni pudendi labra atque pinnacula.* Vultis rurſum hiſce fidem duorum ore ſuffultam, *Bonaventuram* paucis auſcultate? Is enim *Lalamantium* ſuſpicit, quaſi *rectiſſimè*, ac etiam *Divinè* docuiſſet fœtum Amnio & Allantoide octavo menſe diffractis, abortu ſeceſſurum, niſi *Chorion fœtum illum gremio ſuo exciperet, eíque lectulum quaſi ſterneret, nec-non alimento ipſi ſuggeſto præcaveret Abortum.*

O ſupremè laudandam Chorii benignitatem atque providentiam, & cui nulla *Tertulliani* Alemona Dea compar eſſe queat!

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII
DE
MEMBRANA FOETUS
Agnina
CASTIGATIONES.

Τὸ δὲ βρέφος περιέχεται χιτῶσι· Τὸν μὲν λεπτὸν καὶ μαλακὸν Ἄμνιον αὐτὸν Ἐμπεδοκλῆς καλεῖ.

Fœtus autem tunicis involvitur, quarum tenuem ac mollem Agninam vocat Empedocles,

Ruffus Ephesius Lib: 1°. Et Julius Pollux Lib: 2°.

Ὅλῳ

γὰρ τῷ κυουμένῳ ἔτι ζώῳ πανταχόθεν ὑμὴν περιβέβληται λεπτὸς, ὃν Ἄγνιον ὀνομάζουσι.

Toti enim foetui, dum utero geritur, membrana tenuis circumjecta est, quam Agninam appellant.

Gal: in Lib: xv. de Usu Partium.

Viro verè Illuſtri,

AC

Illuſtris Medici Filio,

D. D. ANTONIO D'AQUIN,

Chriſt. Regi ab omnibus Conſiliis Ἀρχιάτρων *Comiti &c.*

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Medicorum filios tota celebravit antiquitas. Quidni ergo te celebrem, *Vir undique hereditaria tua, ſingularíque Virtute Medica ſplendeſcens?* Tu quippe, *mî Antonî*, qui merito tuo Maximi Regis Ἀρχιάτρων Comes es, ſplendentibus tuis animi dotibus, atque medelis inculpatis, tantæ Aulæ oculos in te unum ità convertis ut ſinguli Magnates temet in oculis gerant.

Velit Luminum Pater ut quæ lux animi in te accenſa eſt, totum Literarum Orbem quàm diutiſſimè colluſtret, atque ſuis radiis vivificis lethiferas morborum umbras quàm feliciſſimè diſcutiat atque diſpellat.

Iſtæc vota certè non una duntaxat vetus mea tecum exigit neceſſitudo, ſed grata mea, *ab Avunculo & Deceſſore tuo D. D. Vallot,* Ἀρχιάτρων *olim Comite*, accepti beneficii recordatio. Is enim me, ipſa ringente invidia, poſt triennale meum Domeſtici Medici Munus apud Principem à Turenna, ſempiternæ memoriæ Heroëm, Regiis Medicis inſcripſit.

Vale & cultorem tuum, fataliter à te diſſitum, cogitatione frequenti complectaris.

E Lugdunenſi Muſeo meo, Idibus Junii. 1685.

Ὁ Ἀμνειὸς ὀνομαζόμενος ὅλον ἐν κύκλῳ περιλαμβάνει τὸ κύημα.

Tunica Amnios dicta foetum orbiculatim cingit.

Gal: Lib: 1. de Spermate, Et Lib: de Dissect: Uteri.

De Tunica Amnio *ſeu* Agnina.

1. Tunicæ *Agninæ* locô *Animam* legi, apud alienæ mentis Interpretes infidos *Alexandrum Benedictum* atque *Foreſtum*, craſſior eſt error, quàm ut illum obelo meo compungam.

2. Hebetudinis eſt ejuſdem *Animâ* & *Agninâ* ſuppreſſâ *Animum* & *Ambium*, (atque adeò, ſi Diis placet, *Cambium*) ſæpius inculcaſſe, unà cum *Gabr. de Zerbis* atque *L. à Fonte*:

3. Agninam rurſus, *niveæ agnæ* candoris æmulam, ſanguine cruentare & *Amnion*, quaſi Αἵμνιον, illam ἀπὸ τȣ͂ αἵματος à *ſanguine* deducere, Medicos decet verborum aucupes, & in Literis quidem acres, ſed in Phyſicis obtuſos, *Conſtantinum* atque *Schrevèlium*. Verùm, cordatos dedecet opificii Naturæ ſpeculatores *albam* illam *prorſus atque candidam*, cum *Rod: à Caſtro* atque *Bartholino* renunciare, mox interim eandem ſanguine ſuffundere, *ſacrum* quaſi *naturæ ſanguinem*, (ὡς ἐν αἱμνίῳ velut in vaſe) contineret, *è quo virtute ſeminis per illum diffuſi, hominem novum eſſet formatura*, utì loquuntur, ore uno, *Lindanus* atque *Schenkius*.

4. Quæ ſiquidem vaſa *Fabricii* ſedulitas atque *Bartholini* Centuriæ in ipſa detegunt, ad Chorion attinent, nec hilum tunicæ noſtræ candorem purpuriſſant. Candidus ergo profiteor humanam *Amnion* omnem, (Chorio attextam atque adeo juris alterius & ditionis alienæ) exanguem eſſe. Sed diversò confiteor brutam *Amnion* â *Chorio* disjungi, atque adeò municipali jure vaſis irrigari, ſicut id ipſum acutiſſimus *Fallopius*, ante me αὐτόπτης, ſagaciter odoratus eſt.

5. Inſcientes igitur *Capivaccius atque L. à Fonte* veritati litant, *Amnion* delineando *vaſis implicitam inſtar Allantoidis*. Omnis quippe Allantois, brutam naturam meritiſſimo deſcribente *Needhamo*, ſanguinis exors eſt.

6

6. Nostra insuper *Amnios* nequaquam *Allantoidi formâ similis est*, sicutì perappositè atque scienter ab errore tam supino suos Lectores *Jac. Sylvius* abstrahit & erigit. In illum tamen redit atque resupinatur *L. à Fonte.* Amnios quippe universa toti concavo & ovato attexitur Chorio; atque ita figuram quidem *Ovatam*, sed *farciminalem* minimè præ se fert.

7. Amnios præterea universa, ab Embryone atque Fœtu, intermedii liquoris altitudine totâ, tota dissidet. *Amnios* igitur nulla fœtui *proxima* est, sicuti *Fabricius* atque *Veslingius*, post *Vesalium* & *Arantium* id nobis ad tædium inculcant.

8. Unâ ergo tonsurâ Barbitonsor unus & alter, *Thevenius* scilicet atque *Habicottus*, condigni sunt, quòd Amnio suâ fœtum *immediatè* involvant.

9. Si quis porrò sentiat, Typographorum vitiô, primam illius adverbii, apud istos *Pulverini* atque *Liddelii* sequaces, redundare Syllabam, arguat, quæso, & alios *Highmori* atque *Bartholini* Typothetas, fœtus humanos *Amniö* pariter *immediatè* cingentes.

10. Sed, ne quis vitilitigator nodum in scirro quærat, quo Scriptoribus istis patrocinetur, consulat velim vel *Bonaciolum*, vel *Laurentium*, vel *Lindanum*, vel *Gelæum*, & ipsos in idem erroris volutabrum devolvi comperiet: Suos enim fœtus *Amniô* similiter *immediatè* convolvunt.

11. Verum, ut omnis ansa cavillandi rescindatur, hanc *Riolani* tunicam, *fœtui vicinam*, paulò propiùs speculemur, & ipsam deprehensuri sumus, ex *Valverda*, non solum *umbilici interventu adhærêre fœtui*, sed &, ex *Varandæo*, fœtum *penitus succingere*, &, ex Spigelio, *undiquaque vestire*, atque, ex Pavio, *immediatè tangere*, vel, ex *Lælio* demùm à *Fonte*, *Universo fœtui uniri.*

12. Pressius dicam *Amnion* illam non modò Scriptoribus *Rocheo* atque *Vassæo* fœtus *Armaturam* esse; sed & Cl. Sebizio *vestem immediatam*, & quæ non duntaxat *fœtus partes altas*, *nec humore mersas tangat*, uti *Jac. Sylvius* docet; sed fœtui insuper toti *contigua* sit, ex *Perdulci*. Immò, hæc

Amnios ipſa *fœtui cruſta eſt*, *calore matricis*, *veluti furni*, *leviter aſſata*, ex *Ronſſeo* atque *Jouberto*.

13. Plura vultis, *Mercurialis* attendite pelliculam fœtui circumcretam *inſtar tunicarum*, *quæ pinguibus juſculis obducuntur:* Vel membranulam inſpicite *G: de Zerbis* Embryoni adnatam ſicut in *pulmentis frigidatis*: Vel hanc demum tuniculam contemplemini, quæ fœtibus *Hornii* haud ſecus accreſcat ac folliculus *vino*, *cerevisiæ atque ſero innaſcitur.* Iſtæc inquam diu & attente ruminemini, atque poſt acrem illam atque diuturnam ruminationem mihi decernite modum, quo fœtum inter atque tuniculas *ipſi proximas & immediatas*, ut loquitur *Arantius*, vel ſudor ullus, vel ulla urina, vel ullus denique nutritius humor colligi queat. Iſtud quippe dogma triplex mentem meam longè tranſcendit: Plurimas interim menteis vel hodie ſubit atque faſcinat.

14. Difficultatem primam *Joh. Falco* actutùm ſenſit. Illius ſiquidem infringendæ gratiâ diffitetur omnino ſudorem in Amnio congeri. Nam, Amnion aſſerit *Induſium* fœtus eſſe, &, *Induſii more*, porulis ſuis ſudorem à fœtu manantem, illúmque tenuem & aëreum, penitùs detergêre ac exorbêre. Sic *Lemnius* hancce pelliculam ſtatuit *ſudorem vaporémque* à matureſcente fœtu *manantem abſorbêre.*

15. Sic profectò *Mercatus* hancce noſtram Amnion ſuis fœtibus, [ſudore nullo diffluentibus fœtuum adinſtar *Iac. Sylvii* atque *Spigelii*] tam arctè cohærêre profitetur atque *Muſcus adhæret arbori.*

16. Sed amabo! Quî hæcce *Mercati* membrana, quæ proximè continet & involvit Embryonem, ipsique ut *muſcus arbori hæret*, eidem *Mercato* concedere potis eſt ut *circa illam volutetur Embryo*, nam iſthæc *Mercati* verba ſunt, ipſi dictante *Valleriolâ:* Embryonem quaſi vellent circa ſuam Amnion perindè *volutari*, atque funiculus circa trochleam ductus atque reductus. Valeat ergo *Mercatus* ipſe, nec-non Dux ejus erroneus, *Car:* nimirum *Stephanus*, cum Embryone ſuo, *qui circa Amnion involvitur.*

17. Rursùm, undenam quæſo tam amabilis atque tam miranda Embryonis volutandi machina nobis advenit? Nemo omnium eſt, qui Palladii ritu cœlitùs delapſam velit. Illius igitur origo eſt aliundè repetenda. Verùm, Patre dubio ità nata eſt, ut operoſum ſit in genuinos ejus inquirere Natales. Ne tamen Spuria audiat, ſciſcitemur vel à *Conſtantino*, num ab uteri mucilagine concreſcat? Vel ab *Heurnio*, num ex *utriuſque Parentis impuriori ſemine prognata ſit?* Vel à *Cæſalpino*, num illa ſit *fœtûs extimæ cutis continuatio quædam ab umbilico decidua?* An verò ſit oriunda *à carnoſa fœtus membrana*, ſicut illam *Arantii* atque *Rudii* mentem amplexi ſunt *Corteſius* atque *Hofmannus*.

18. Jam verò ſi nec *cutis* nec *caro* ſit Amnios elongata, conſequens eſt ipſam nihil minus eſſe quàm *denſam* & quidem ità denſam ut *denſitate ſua fœtum arceat ab excrementis Allantoideæ*, ſicutì *P: Pauw* commentatur in *Veſalium*.

19. Nec ergô *craſſa* inſimul atque *robuſta*, idque ut ſudorem *acrimoniâ & fœtore moleſtum contineat*, ac *fœtûs*, inſuper *motionibus*, *obſiſtat* ſicutì *Jac. Sylvius* & *Altomari* philoſophantur.

20. Ruditer igitur illam, *Cæſalpinus*, ceu *duriſſimam omnium* contexit, ut ſcilicet eò firmiùs totum fœtum circumplectatur.

21. Nequaquam interim *araneoſæ tenuitatis eſt Amnios*, idque *ne ſuo contactu fœtum lædere poſſet*, ſicutì *Paræus* ſuis fœtibus illam prudenter apparat.

22. *Highmorus* itaque, Allantoidis Magnus ille Patronus, graviter lapſus eſt, dum Amnion celebrat *omnium tenuiſſimam*. Nam ubicunque Allantois Amnio ſocia eſt, ibi certè nequaquam *Amnios* eſt *tenuiſſima*, ſed *Allantois* ipſa, cui immeritò patrocinatur *Highmorus*: Ipſi etenim humanæ naturæ fidiſſima vox ad ravim uſque reclamat.

23. Dum Amnios noſtra nec ſanguinea, nec roborea eſt, ſequitur omninò ut propriis viribus conſiſtere nequeat, ſed aliena nitatur ope, *Chorii nimirùm*, cui tam firmiter & tam

arctè ubique cohæret, *ut nihil inter utrumque recipi ac colligi possit.* Id ipsum verò, ante me natum, *B. Eustachius* atque *Varolius* adamantino stylo ad ipsam Naturæ speciem exsculpserunt. Immò *Merindoilus* ulteriùs adhuc processit, has quippe membranas non modò *sibi invicem undequaque cohœrentes* sculpit, sed & *continuas* non verò *contiguas* vel mutuò velutì conglutinatas.

24. Meritò igitur *Fabricius* atque *Paræus* observant *ambas hasce tuniculas ità connexas esse*, ut, nisi cautè divellantur ab invicem, *facile Amnios occultetur rumpaturque.*

25. Tantæ profectò veritatis istæc est Observatio ut *Bonaventura*, suo licet adjutus Tonsore, Amnion novimestrem universè diffregerit atque penitùs obliteraverit. Etenim, dum illius tam ruditer discerptæ vestigium nullum odoraretur, dejerare non erubuit Amnion illam *ob motum infantis, septimô factam, jam diruptam fuisse: atque paulatim evanuisse.* O supinam Viri oscitantiam! O damnosam Arti Nostræ Medici credulitatem Tonstrinis unicè dignam!

26. Hinc similiter ad Tonstrinas apage te, mi *Courvæe* & *Everardi*, cum Amnio tua *intervallo longiori à Chorio distincta*, ut illa scilicet intervalli amplitudine largâ, tibi pascua sint, quibus fœtum humanum umbilico revinctum, *ceu Boramem Scythicum*, in Tuis Elysiis feliciter enutrias.

27. Hinc rursum apage te tumultuaria Novantium turba, quæ in istæc tota ruis unius & alterius cerebrosi hominis imaginaria spatia, nutritio fœtûs succo tam largiflua, quàm aureo Imbre suo Jupiter in Pellicis gremium largifluus est.

28. Quùm itaque naturaliter illæ tunicæ connatæ sint ac individuæ, dolenda certè est gravium in Arte Virorum ἀβλεψία, *Coiteri* nimirùm atque *Laurentii*, cæcitate quadam abreptorum *in Amnion liberam omni ex parte, præterquàm in regione Placentæ.*

29. Immò, ne quis secum reputet *libertatem* illam Amnii non excludere contiguitatem ejus cum Chorio, *Gr: Horstius* providè nos monet *libertate* tantâ quamdam importariâ *Chorio distantiam.*

30. Imò, rursus, supinum errorem illum *Platerus* conduplicat, suam siquidem liberam Amnion *ipsi Fœtui ad umbilicum* connectit atque mancipat. Dolendum igitur est iterum, in tantis erroris ac inscientiæ tenebris integras versari Neotericorum Myriadas. Nam, utì præmonui, hacce *fictitiâ* Chorii & Amnii *libertate* pellecti atque cæcati, toti certè in istæc *libera* atque *ficta* tunicarum barathra, [à quibus abhorret omnis humana structura,] aguntur transversi, ipsos licèt aliò fulgentissimum Naturæ lumen sit fidissimè sempérque ductura.

31. Dum ergo radiosissimus ille Naturæ Liber cuivis cordato plenissimè refulget, aliâ profectò nunc viâ incedendum nobis est, quàm hactenus itum est. Nec enim ampliùs inter tot densas ignorationis pristinæ tenebras cum *Car: Stephano* atque *Fabricio*, nec-non *Harveo* ipso atque *Slado* palpare est ut humorem in Amnio humana, ab humore Chorii quantitate varium statuamus. Inter istas quippe tuniculas *quippiam colligi nexus ipsarum prohibet atque observatio fida refellit*, sicutì perenne *Veslingii* atque *Whartoni* sidus ex ipso Naturæ humanæ Cœlo nobis gratissimè præfulsit, post *Eustachium* atque *Varolium*, bis, eo nomine, hîc laudatos ac supremè laudandos.

32. Hac insuper luce dispellitur illa caligo *Courvæi* v. g. atque *Hornii* de humore porulis Amnii tenuiùs saccato, quàm Chorii sacculo. Ille itaque *Regii* atque *Diemerbroeckii* purior, limpidior atque dulcior in Amnio liquor quàm in Chorio, velut umbra fugatur.

33. Hac insuper Anatomes meridiana luce, *Whartoni* atque *Segeri* Fœtus lymphaticis lacteisque tubulis irrigui, per Elysios inter Chorion & Amnion *Courvæi* campos velut umbræ vagantur.

34. Liquoribus ergo tunicas inter nullis, consequens est ut Amnios sola apud *Fabricium* absolutæ necessitatis non ampliùs dispalescat, quasi nimirum excipiendo sudori destinaretur. *Fabricio* quippe meritò reponit *Harveus* animalia multa

multa nunquam ſudare, atque ità Amnio ſudatrice nuſquam egêre.

35. Rurſum, è liquore inter *Amnion* & *Chorion* penitùs nullo, vaniſſimum eſſe liquet *Bauderoni* atque *Ranchjni* monitum de Amnio, initiô quidem laborioſi partûs diruptâ, utpote tenera; ſed irrupto Chorio, utpote fortiori.

36. Sed, etſi liquor nullus nec ab utero nec à fœtu, medias tunicas Amnion atque Chorion interfluat, exindè tamen nequaquam elicere eſt fœtûs tenerrimum corpus urinâ circumfluum, *neceſſariò exulceratum iri*, prout meticuloſi reformidant *Bonaventura* atque *Campanella*. Fœtus quippe cutem ſi *neceſſariè ulceraret urina*, quidni tuniculas ejuſdem longè teneriores arroderet? Nec enim Ἀμνιὰς Dea de Cœlis deducenda venit, quæ tunicis parcat. Quòd ſi talis in natura rerum extaret, illa profectò, jure quodam municipali, ſolam *Amnion* ſibi cognominem, ſibique dilectam ab omni roſione vindicaret; Chorion verò, perindè ac fœtûs cuticulam atque cutem, humori ferino ac edaci corrodendam objiceret.

37. Nec interim exulcerationis illius declinandæ causâ fingere eſt cum *Bathurſtio* & *Everardo*, [juxta dogma *Euſtachii* atque *Varolii* ævô litigioſum] Urinam fœtus tam arctè veſicâ coërceri, ut illius ne guttula quidem exſtillet in Amnion. Urinam enim è fœtibus Urethrâ profundi mecum attendunt Naturæ Sequaces *Merindolius* atque *Riolanus*, poſt *Arantium* atque *Corteſium*. Oſcitantes ergo hallucinantur & toti a Natura devii ſunt *Gaſſendus* atque *Sebizius*, poſt *Platerum* atque *Vigierium*, dum Urachô fœtuum urinam exportant.

38. Quùm itaque fœtus utero concluſus pro modulo ſuo meïat, *prout ſyſtematis mei Perioche* 50. *id firmiter aſtruit*, pro certo etiam ponendum eſt liquorem Amnii augeſcente fœtu adaugeri. Naturæ ergo penitùs adverſantur *Velthuſius* & *Everardus*, poſt *Guiffartum* atque *Courvæum*, dum tunicarum aquas ſenſim imminui confingunt, ut ſuos fœtus alimenti penuriâ preſſos proferant in lucem. Ipſis quippe ſin-

gulis meorum Fœtuum inſpectio frequens & attenta reluctatur omninò. Nam, illorum adultior quiſque aquis onuſtior eſt; ac omnis inſuper abortus atque partus, in iiſdem matribus ſanis & priſtinæ diætæ addictis, prout menſibus provectior eſt, ità & aquis fertilior eſt.

39. Jam verò brutarum animantium ſecluſas aquas [non verò permiſtas atque confuſas, ſicut in humana ſpecie] pondere atque menſura quoties exploravi, toties certè *Needhamum* atque *Sladum* generoſos extuli Naturæ Patronos adverſus *Harveum*, nec omniſcium, nec errore vacuum; & cujus hicce nævus de fœtuum adultiorum parcioribus aquis, pulchram ejus Orientis Animalis Tabellam minime venuſtat.

40. Illius aquæ porrò auctioris atque auctioris indies genuinum ortum, altis ignorantiæ tenebris hactenus demerſum, qui mecum à primordiis arceſſurus eſt, conſectetur, quæſo, pede preſſo, Naturam ipſam fœtus Opificem, ab ejus ſaliente puncto ad partum uſque, & deprehenſurus eſt quantæ Veritati, *in mei de Fœtu Syſtematis Perioche* 29. *&* 30. litaverim.

41. Quiſquis itaque Scriptorum Placita ad fidam illam Naturæ regulam diriget, is certè detorta quæque rejecturus eſt, quæ nuſquam ad amuſſim illius Naturæ quadrant. Sic v. g. *Merindolii* atque *Mauricæi* judicium ſuper Embryonum aquis, minimè rectum eſt, dum illas à cutaneis ducit halitibus *membranarum denſitate concretis.*

42. Sic inſuper obliquum eſt omninò *Cæſalpini* Decretum quo Embryonum aquas *à ſuperflua* repetit *menſtruorum humiditate, quæ in Embryonis coagulatione ſeparatur.*

43. Sic rurſum prævaricari eſt cum *Pinæo* atque *Riolano* has Embryonum aquas primitùs idcirco conſurgere quod *utrumque ſemen fermentatione quadam craſſeſcat atque compingatur & vapores de ſe fundat, qui in Amnio concreſcant.*

44. A recto præterea deflectere eſt, *cum eodem Riolano*, aquas Embryonis Placenta carentis, ab ipſa exprimere Placenta: quaſi in illius moleculæ ſanguinea concretione,

ceu

ceu è ſanguinis educti coagulo, ſerum quoddam eluctaretur toti refundendum Embryoni.

45. Lævæ tandem mentis eſt, *cum eodem adhuc Riolano*, ſuum flectere judicium ad ſanguinis ſerum Embryonis habitu *digeſtum* & in Amnion *exudans*, idque præ cutis Embryonicæ raritate & ambientis uteri tepore. O ſtupendum Myſticæ Naturæ portentum, quô tenellulus Embryo vel nondum concretus, vel mole duntaxat puncti ſalientis, cutaneis nihilòſecius porulis ſuis, ceu tot ſiphunculis, ſudorem tam largum emittit, *ut illo undiquaque diffluat*. Providum enim Embryonem Natura requirit, quò ſuam Amnion mature atque conſultò ſuis ſudoribus expleat, in futuros Partionis uſus, ſicuti *Bellonius* atque *Marchettis* id nobis inſinuant.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII
DE
FOETUUM PILEOLO
ſive Galea
EMENDATIONES.

Solent pueri pileo inſigniri naturali, quod obſtetrices rapiunt & Advocatis credulis vendunt, ſiquidem Cauſidici hoc juvari dicuntur.

Ælius Lampridius in Antonino Diadumeno.

ANTONINUS

DIADUMENUS

Puer pileum non habuit, sed Diadema *tenue, sed ita forte ut rumpi non potuerit, venis intercedentibus specie nervi sagittarii: Ferunt denique* Diadematum *puerum appellatum.*

Ælius Lampridius, ibid:

F E L I C I S S I M O

atque Ditiſſimo Paternæ Virtutis heredi,

D. D. JACOBO GRONOVIO,

Græcæ Linguæ & Hiſtoriarum Profeſſori meritiſſimo, reconditioriſque Literaturæ non minùs aſſiduo & indefeſſo cultori, quàm induſtrio atque perſpicaci,

CAROLUS DRELINCURTIUS

Collega conjunctiſſimus

S. P. D.

Viro Literato nihil optatius accidit quàm à laudatis laudari. Quàm igitur optatò mihi contigit, *Laudatiſſime Gronovi*, honorifica tua mentio de me, in eruditiſſimis tuis *de Juda* lucubrationibus.

Gloria apud te gentilitia eſt literatio ſanguine cretum Heroïco. Paterno autem ſplendore non modò refulges, ſed propriis animi dotibus undique coruſcas. Te ſiquidem illuſtrant ſegetes illæ fœcundæ & uberes, quas indies ex immenſo demetis hereditario tuo fundo, quem ſtudioſè prorſus atque feliciter recolis. Vale.

Dabam Athenis Batavis XX. *Kal. Jul.* MDCLXXXV.

ANTONINO
DIADUMENO,

Pilei loco, pertenue fuit Diadema, futuri mox imperii præsagium: undè sit ratio item cognominis.

Ludov. Cœl. Rhodig. Lect. Antiq. Lib. xv. Cap. xxii.

De Membrana quarta quam galeam, vittamque vocitant, & quâ galeati, vittatique denominantur Infantes.

1. Qui binarium Noſtrum tunicarum numerum oculis & mente frequenter complexus eſt, nullâ profectò fide ſtabit *Cornelii Gemmæ*, quartam quamdam nobis obtrudentis *ex ſuperabundanti ſeminis recremento, virtute formatrice in omnem circumferentiam validius fuſâ.*

2 Quum Entis nullius nullæ ſint affectiones evidens eſt prorſus fallacem eſſe *Gemmam*, dum hancce tunicam nobis rurſum oggerit, ceu revera nihil aliud eſſet quam *membranæ alterius rudimentum* Amnio quidem longe *tenuius*, ſed *ſolidius* multo.

3. Abſurdorum catena quædam eſt apud eundem: hanc quippe tunicam profert iterum *Gemma*, *purpureo limbo*, ceu fimbriâ coccineâ decoratam atque rutilantem.

4. Si qua igitur habenda fides illius Viri cacatæ chartæ, hæc ipſa tunica, nativâ ſuâ ad oras purpurâ tam mirifice coruſcans, primum illud atque naturale *Diadema*, quo *Diadumeni* ſplendeſcunt, meritò conſtituet. *Appellationis* enim *hæc videtur eſſe cauſa*, Viro aliàs emunctiſſimæ naris, *Lud. Cœlio* & *Iſaaco Caſaubono.*

5. Quàm ingenti deinceps errore oculatiſſimus alter in Literis reconditioribus Vir, *Claudius Salmaſius*, cæcatus eſt dum *Lampridii* fabellam commentatur ſuper hacce *Antonini Diadumeni* membranula. Illam quippe *Salmaſius* admittit tam fortem fuiſſe *ut Viri inter ſe tendentes illam rumpere non potuerint*, *ſpecie nervi ſagittarii, qui tenditur quidem, non tamen rumpitur.*

§. Sed deſertum à nobis *Gemmam* recolamus & errorum ejus catenam, minime gemmatam, reſumamus atque diſnectamus.

mus. Me pudet omninò tot annulos iſtos, gemmis nudos, adulterinos inſuper eſſe, omnes ad unum. Quis enim reputet aurum v. g. obryzum eſſe *C. Gemmæ* tunicam illam, toti non ſolum capiti circumvolutam, ſed quæ *umbilico tenus circumplicet infantem?*

7. Conſequens annulus perinde adulterinus eſt ac prior ille. Nuſquam enim iſtæc membranula ingentis auctor eſt periculi, *niſi quàm celerrimè de puello nato detrahatur.*

8. Fides potiùs omnis noſtro *Gemmæ*, ocyor aurâ, *detrahenda* venit ſuper ejus Primo-genito, qui ſupremum in vitæ diſcrimen idcirco incurrit, quod hæc tunicula confeſtim ab ipſo non fuiſſet revulſa, dum illâ nimirum larvatus prodiſſet in *Mundi Theatrum.*

9. Annulis iſtis ita ſolutis atque rejectis, in oculis omnium eſt nec annulos *Gemmæ* gemmatos eſſe; nec ipſum *Gemmam* annulatum eſſe, ſed ſcoparum diſſolutarum adinſtar ne quidem parem eſſe pauculis iſtis ſordibus everrendis, quas ipſe fœminis aſcribit galeatos parientibus: Has ſiquidem fœdè admodum atque mendaciter narrat *vix ullam vel ſeri, vel muci copiam ſub partionis tempus evacuare.*

10. Verùm, *Gemmæ* mendacis & auri adulterini me tædet. Aliorſum igitur excurram doctrinæ liberalis ergò. En, in *Veſalium* incidi, Virum aliàs magni pretii, ſed qui nunc nugigeris, & quidem ſermone lacinioſo atque vano, naſcentium haſce lacinias, maſculas quidem *Galeæ* vel *Thoracis* formâ; Fœmineas verò *Vittæ* vel *Induſii* ſpecie vænales proponit.

11. Eſto itaque, ſint tunicarum illæ laciniæ *Caſſides* quædam atque *Loricæ*; vel *Tæniæ* quædam ac *Interulæ*, an illas propterea *utplurimùm fœtus ſecum foràs adducit, illiſque coopertus, in facili potiſſimùm partu, proſilire ſolet?* Sicutì *Carolus Stephanus* atque *Valleriola* tot iſtæc rudia ac indigeſta verba conglomerant.

12. Immò ruditatis indigeſtæ glomeramen *Lemnius* auget. Has quippe tuniculas 1°. ex *Allantoide* & *Amnio* duplicat;

Illas

Illas deinceps suis fœtibus *affigit*; ac ipsas demùm cum infante, cui *affixæ* sunt, ab utero *prosilire* jubet. Pila quidem lusoria vel siccior pulsum requirit atque repulsum ut *prosiliat*; sed hæc *Lemnii* geminata tunicula, madida licèt atque glutine tenax & reapse fœtibus *affixa*, sponte sua *prosilit*, Impulsore scilicet nullo ac Repulsore nullo, idque Occultis *Lemnii* Miraculis miraculo prorsùs occultiori.

13. Sed, si tuniculæ fœtus ex angustiis uteri in apertos Naturæ Humanæ campos nullo saltu prorumpant atque *prosiliant*, an-non interim dum utero strictiori detinentur *sordes fœtus crassiores indusii more acceptura sunt?* Id enim nuda ferunt *Clar: Heurnii* verba; errore scilicet perindè crasso ac *Falconianus* alter atque *Lemnianus*, quem expunximus, *de Agnina sudores fœtus absorbente*, *pag: hîc* 461. *ad fin.*

14. Insuper, dum istæc pellicula nusquam equidem ab utero salit, sed strictissimis interioris uteri faucibus eliditur, an-non robore quandoque suo causa est ut in partu illacerabilis constet & natæ puellæ v. g. caput obvelet atque præcingat? Sicut illud, *Plempius* atque *Mauricæus*, de *Vittatis* universè proferunt. Verùm, apud nos, istud ipsum contradictionem involvit è tunicis unam vel alteram nascentis puellæ religare caput, quæ non sit alterius abruptæ atque discissæ lacinia quædam.

15. Naturæ pariter repugnat universam illam, Chorio in matrice residuâ, *horâ partus non scindi*, *sed involutum ipsâ fœtum ex utero egredi*, *Monachi more vestitum* atque ità, Dei Decretô, ad Monasterium nasci, sicutì commentitiæ vulgi apud *Gabr: de Zerbis* & *Ias: à Pratis* fabellæ narrant.

16. Nec stultè, cum Zelote quodam apud *Du Vallium*, credere est Monachalem habitum illum adulterium prodere cum aliquo Franciscano & pugnis idcircò fervidis puerperam insontem non minùs turpiter fœdare quàm largiter onerare.

17. Nec aliundè tamen membranæ illius diffissæ portiones, sive tæniæ atque laciniæ, suo ad fœtum adhæsu, fœtum de-

debilem effœtumque denotant, quaſi is robore caſſus tunicarum tricis ſeſe nequiviſſet extricare, ſicutì *Spigelius* atque *Plempius* muliebriter ſentiunt.

18. Nec ergo *Spigelianæ* matronæ ſexus utriuſque numeroſa proles pubertatis annos iccircò nuſquàm attigit, quòd omnis *Vittata*, atque adeò debilis & effœta prodîſſet in lucem, ſicutì fœminea *Spigelii* credulitas credulum *Highmorum* in errorem abripuit.

19. Nec illæ *vittæ* capita cingunt gracilium unicè fœtuum & quibus via laxior ad facilem patuit egreſſum, ſicutì *Mauricæus* id innuit. Craſſos quippe fœtus, faciliori quandoque gracilium partu, prodire *vittatos* multijugis me docet experientia & ratio multiplex mihi dictat.

20. En fœtus itaque *craſſos* perindè *vittatos* atque *graciles*. Sed amabo! Diſquirere eſt an iſtæc miranda *vitta* ſive *galea* universè puellulis benè ſit ominoſa ac multam ipſis felicitatem perpetuò portendat? Sicutì non mulierculæ modò, ſed occultæ Philoſophiæ ſectatores ore *Veſalii* atque *Liebautii* deblaterant. An verò felicis quidem augurii ſit rubicunda *vitta*; infelicis verò nigricans, ni fœtus voraverit ipſam? Sicuti *Lemnii* lemures naſcentium fata huic uni colorum diſcrimini temerè ac inſipienter committunt.

21. An mirificus inſuper pileolus naturalis ille ſuis non ſolum fœtibus omnia fauſta præſagiat, ſicuti *Hollerius* atque *Camerarius* ex aniculis referunt? Sed & quoſvis illum gerentes plurima felicitate beet? ſicuti paſſim larvæ proclamant, tibicine *Spigelio* atque *Riolano*.

22. Cum larvis præterea luctari eſſet controverſiæ ſerram reciprocaſſe, nùm ſpeciatim *vittam* ſuam ſi quis comederit, vel ſecum geſtaverit, ab armorum injuriis tutus ubique ſit ille futurus? Sicut iſtæc mera monſtra nunciant, ſed inſimul ſubſannant, *Spigelius* atque *Highmorus* poſt *Liebautium* atque *Du Vallium*.

23. Streperam inſuper picâ loquaciorum turbam eſſet excitare, muliercularum, cum *Spigelio* rurſus, infirmare

mare fidem ſuper hacce *vitta*, quam effutiunt huic infanti v. g. ſubductam: infortunii genus omne & ipſam malorum Iliada in ipſum protinùs invecturam.

24. Obſtetricum denique garrulitatem & iram in me converſurus eſſem ſi hæcce pileola de Amuletorum atque Phylacteriorum genere ſecluderem. Teſte quidem *Clar. Caſaubono* vel *hodie reperiuntur obſtetrices, quæ pilea hæc præripiant & ad maleficia ſervent: ac vendant.* Sic v. g. *Jacobo Hollerio*, magni Jacobi Filio, anus obſtetrix tuniculam illam ſubduxit, vel colicæ medendæ gratiâ, vel præſtigiorum ergò.

25. Gerrarum itaque ſatis eſt Lectoribus meis cordatis ac minime gerronibus. Nugigerulis ergo germanæ væneant & iſtæ muliercularum ultimæ nugæ quas meritò *Lemnius* deliris, ignariſque mentibus refert acceptas, Cauſidicos ſcilicet ſubreptis pileolis iſtis in declamando juvari. Nam tales offucias, quæ ſuo fuco credulis animis errorem offundunt, Lucina horret ac Præficis tradit æternûm lugendas.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII

Super

HUMANI FOETUS

Umbilico

MEDITATIONES ELENCTICÆ.

Δὶ Ὀμφαλοῦ αἱ εἴσοδοί εἰσι τοῖσι παιδίοισιν.

Umbilicô pueris ſpiritus & alimenti *dantur ingreſſus.*

Hippocr. Lib. de Octim. Partu.

Κατὰ δὲ μέσον τῆς σαρκὸς ὁ Ὄμφαλος ἀπέχει, δι' οὗ πνέει καὶ τὴν αὔξησιν ἴσχει.

Juxta autem placentam mediam Umbilicus sese avertit, quò spirat fœtus *& incrementa* * *capessit.*

Ἡ γὰρ ἀρχαιοτέρη τροφὴ, διὰ τοῦ ἐπιγαστρίου, Ὀμφαλός.

* *Antiquius enim* fœtus *alimentum, per abdomen, Umbilicus.*

Hipp. Lib. de Nat. Pueri, & Lib. de Alimento.

ERUDITISSIMO

atque

Dexterrimo Viro

Practico & Anatomico,

D. D. ENGELBERTO EDINGH,

Avitæ Civitatis

Hardervicenæ Scabino atque Medico

CAROLUS DRELINCURTIUS

S. P. D.

Ringentibus licèt invidis, qui tibi toties, *Vir Clarissime*, plenis buccis in Amphitheatro cecini, nunc tibi rursus palàm assurgo.

Nusquam enim pietas in te mea patitur ut quæ de peritia tua Medica, atque præprimis de sagaci tua cadaverum sectione, mihi comperta sunt, tacita mente recolam, nec publicitùs enunciem.

Vale, *Vir Inclyte ac industrie*, cum tuæ virtutis æmulo Fratre Medico Paulo.

Dabam Lugduni-Batavorum Sexto Nonas Julii 1685.

Ne esto sapiens in oculis tuis; reverere Jehovam, & recede à malo.

Salutare id *erit Umbilico tuo, & irrigatio ossibus tuis.*
Prov. Cap. III. vers. 7. & 8.

PRÆFATIO.

Quàm lubricum ſit à Veterum decretis, citra conſultum naturæ librum, deſciviſſe, his aureis liquet Neotericorum de Umbilico *placitis. En quippe Doctores* Cathedrarios & Umbratiles, *qui, Hippocrateæ Phyſices ſpreto corpore, toti conſectantur umbras: ſed toti certè deviant à natura; ac totos etiam ſecum abripiunt Literatorum Choros. Error enim errorem ingenerat: atque ſic indies gliſcit error, qui patrocinium parit errantibus tantum ut pauci ſuos errores emendent. Meliora vident, deteriora ſequuntur. Malunt quippe cum Neotericis errare, quam ſapere cum Antiquis. More quidem Majorum ambiunt honorari; ſed more Majorum ſapere detrectant.*

Τοῦ δὲ Ὀμφαλοῦ

αἱ φλέβες, οἷον ῥίζαι, πρὸς τὴν ὑστέραν συνάπτουσι, δι' ὧν λαμβάνει τὸ κύημα τροφήν.

Venæ autem Umbilici,

quaſi radices, pertingunt ad uterum, quibus alimentum ſuſcipit fœtus.

Ariſt. Lib. de Gen. Anim. II. Cap. IV.

De vasorum

Umbilici ortu atque numero, ex Auctoribus hujus seculi atque ultimi.

I. Tot falsa super *umbilico* recentiores nobis obtrudunt ut junior Medicus nesciat quo se vertat. Scriptores siquidem *agminatim* veluti ruunt in avia atque derupta & naturam nobis exhibent inversam, quasi nempe vegetantium altrix ipsa terra seminibus gremio suo creditis obviam occurreret, radiculasque de sinu suo diffunderet in semina ad illorum alituram & incrementum. At ediverso, semina sunt, quæ fibrillîs alendîs atque crescendîs in solum egerminant.

Naturæ parilis perturbatio est, ab utero, ceu vegetationis humanæ solô, venarum arteriarumque fila (*cum Andernaco*, *Columbo*, *Fabricio*, *Fallopio*, *Fernelio*, *Fuchsio*, *Gorræo*, *Paræo*, *Platero*, *Plempio*, *Stephano*, *Sylvio*, *Varandæo*, *Vesalio*, *Zacuto &c*) in fœtum ipsum protendere, quò *per venas alimenta*; *per arterias verò vitalem spiritum attrahat*, sicuti *Valverda* tot errores, tam pauculis verbis, tot aliorum erroribus signanter addit.

II. Immo, super illorum vasorum numero dubii prorsus Scriptores feruntur. *Fabricio*, siquidem *Courtino*, atque *Guillemæo ad umbilici locum binæ sunt tum venæ, tum arteriæ & quintum Urachus.*

III. *Riolano* tamen non *quinque* sed *duo* duntaxat *umbilici vasa* sunt: passim quippe *Urachon* excludit & venam unam admittit. In Anthropographiæ autem *Lib.* VI. *Cap. ult. pag.* 409. expressè notat, *sæpius à se unicam arteriam esse deprehensam.*

IV.

IV. *Stephanus* verò atque *Fallopius* venam revera unicam, cum arteria ſimiliter una nobis delineant, ſed binis vaſculis illis putidum *Urachon* interponunt.

V. *Arantio* tandem atque *Bauhino* Urachus quidem olidus ille nullus eſt, ſed *geminæ* ſunt *arteriæ* & *vena* pariter *aliquando gemina & ſtatim ab umbilico diviſa*, ut per univerſum funiculi ſui tractum, cum geminatis arteriis geminata quoque decurrat.

De vaſis

Umbilici ſingulatim, & primò quidem de Vena, in Humano Foetu.

I. Ædificare eſt ſuper aqua aſtruere velle, cum Bartholino, *venam umbilicalem ante alias produci, ratione perfectionis.*

II. Rectam verò naturæ perticam rejicere eſt, cum eodem Bartholino, *venam umbilici vario modo circumvolvere, ne longitudine ſua impedimento ſit.*

III. Servile deinceps eſt *Bartholinianum* iſtud alterum quô naturam, liberaliter operantem, in piſtrinum detrudit cruentum, *ut ſanguinem*, interdiu, noctuque, & labore *Cleanthis* irrequietiori, *ad nutritionem fœtus hauriat & in hepar deferat.*

IV. In eandem naturam paulò quidem mitior *Backius* eſt, interim ex æquo & bono cum ipſa nequaquam agit; illam quippe inſtanter urget *ut ſuâ venâ, quæ ſub umbilici tegmine in ſecundas excurrit, nutritium humorem alliciat, & fœtui adducat.*

V. Eundem illum naturæ coactum aliter quidem *Honoratus Faber*, ſed perindè tamen in naturam injurioſè, nobis cedit *ſuis illis venarum propaginibus, quæ in carunculis diffuſæ, album ſuccum eo ferè modo ſugunt, quo meſaraicæ chylum.*

VI.

VI. Nec nisi specie tenus benignior in naturam fuit *Arantius* quum illam penitùs cogit sanguinis è placenta *puriores partes venarum umbilicalium radicibus attrahere.*

VII. *Coïterus* equidem naturæ vim nullam infert, sed ab ipsa operante, & fœtus altrice, toto distat cœlo, aliàs enim distinctè vidisset *hâc venâ sanguinem* nequaquam *ingredi ventriculum fœtus ut novam inibi coctionem subeat.*

VIII. Nec nutrici naturæ propior fuit *Gualterus Needham* cum suis placentulæ venis, *quæ majores sint arteriis, eo fine ut præter sanguinem, etiam succum nutritium ad fœtum devehant.*

IX. Nec arctior fuit *Diemerbroeckii* cum natura necessitudo: Alias enim venulæ nostræ *valvulas* non obtenderet *plurimas versus fœtum spectantes, & relabentis sanguinis, in placenta præparati & ad fœtum deducti,* impetum sustinentes.

X. Remotior adhuc & alienior ab instituto naturæ *Paræus* est, *cum sua vena umbilico mersa & in imam jecoris partem penetrante, ut in duas divisa venam portam & cavam, Galeni sententia, constituat.*

XI. Illinc, dubio procul, ansam errandi *Laurentius* arripuit, dum *venulâ* suâ umbilicali sanguinem prius in hepar refundit, quàm in cor.

XII. Immò *Riolanus* ipse filius oscitans nunc atque dormitans, venulam illam *bifidam inserit portæ & cavæ ut sanguinem ex æquo partibus distribuat.*

XIII. Sed quis erroribus *Courvæi* rationem obtenturus est? Is enim, *ad nutritionem placentæ, sanguinem* immeritò *derivat à fœtus arteria cœliaca in venam umbilicalem.*

XIV. *Lindani* verò pinguior adhuc error est dùm venulam umbilici liventem atque nodosam ostentat propter illius *valvulas sanguine, tanquam vesiculæ, plenas.*

XV. Tolerabilior adhuc *Harvæus* est quum venulæ nostræ *nodulos*, sive *varices*, tribuit sanguine fartos, *ut hac Arte à natura cautum sit ne sanguis in fœtum confertim refluat.*

XVI. *Highmorus* denique *Harveïanum* quidem errorem non er-

errat, ſed alio graviori, illoque inextricabili, ſeſe penitius implicat, hanc enim *venulam per anaſtomoſes quaſdam, circumjecta placenta, cum arteriarum oſculis, in uteri cavitatem biantibus unit atque copulat.*

De Humani Fœtus Arteriis Umbilicalibus.

I. Arteriarum origo atque forma venarum ortu & imagine nequaquam, è Scriptoribus noſtris, acceptior eſt. Arterias namque craſſior *Ambroſii Paræi* Minerva turpiter fucat & penicillo pingit à naturæ lineamentis tripliciter devio: Illas enim exporrigit *à fœtus umbilico in iliacas, quas conſtituant, ut & omnes alias.*

II. Turpior adhuc atque deformior illarum eſt à *Courvæo* effigies delineata, his quippe vaſculis *valvulas*, quas in arteriis natura horret, appingit, *ne continuo cordis motu rejectus ſanguis velocius feratur verſus uterum.*

III. Rejici quidem arteriis umbilici ſanguinem millies crevi: ſed is nullo unquam majori metu me perculit, ne rejectione ſua velociori ſuffocet uterum, quàm altera *Courvæi* chimæra me permovit ut credam ſanguinem arteriolis hiſce regeri partim *alimenti extra fœtum colliquandi gratia*, partim verò *fœtus refrigerandi cauſa.*

IV. Refluit ergo ſanguis umbilicalibus arteriis: ſed ille nequaquam in *Mœbii* ſcopum collineat; quaſi natura ſanguinem intenderet *à nutrito foetu reſiduum in placentam reducere ut ibi ulterius coquatur.*

V. Nec uni *Moebio*, ſed & *Spigelio* refluentis ſanguinis illius genuinum naturæ conſilium omnino latuit: Aliàs enim ipſi naturæ non imponeret *Spigelius*, quaſi ſollicita foret de ſecundinarum vita, atque ſic *ſpiritus vitales à corde foetus tranſmitteret ad ſecundas ut calorem vitalem illis tribuant, ne ſanguis in ipſis concreſcat.*

VI. Super his insuper vasis *Dominici de Marchettis* tenebræ fuerunt plùs quàm Cimmeriæ; aliàs quippe tot tenebricosa nobis non offudisset. *Arteriosum* nempe *sanguinem* matris *à ramis arteriarum umbilici; Venosum* verò à *ramis venæ umbilicalis rapi*; *&*, *quod foeculenti remanet, ad nutritionem Placentæ conservari.*

VII. Densiores adhuc *Andreæ Laurentii* fuêre caligines: Is namque, veritatem palpaturus, aliò deflexit; sed in erroris barathrum præcipitem sese dedit. *Laurentius* enim, mediis suis in umbris & in media sua errorum abysso *foetus arterias* sensit *prius moveri*, *quàm cor*; *&* *sola* percepit *arteriarum pulsatione vivere cor.*

VIII. *Laurentio* quippe inhæret in mente *foetum per arterias umbilici spiritum maternum trahere*; *solaque arteriarum pulsatione contentum ità vivere ut cordis opera & motu ne minimùm quidem indigeat.*

IX. Immò, fœtus arterias pulsare *Laurentius* omnino censet *non propria & vernacula vi*, *nec facultate à corde foetus manante*, *sed vi à corde & arteriis maternis transmissa.*

X. Verùm, præ *Laurentio*, *Capivaccius* adhuc tenebricosior est: Hic enim opacissima mentis caligine discipulos mergit, *jecur* quippe docet *in conceptu primùm perfici*, *& tunc foetum vivere vitam plantæ & talem habere dispositionem*, *ut eo tempore non egeat arteriis neque corde.*

XI. Tenebras tandem densissimas Embryonis universæ figurationi *Columbus* obducit dum *à seminalibus arteriis uteri* deducit *Umbilicales*, & ab his *Aortam* profert atque *Cor.*

Ità quippe Embryonis texendi perturbat ordinem universum & coelum atque terram inter se confundit ut concludat *arterias gigni priùs quam cor ipsum generetur.*

XII. Sed, dum illi caliginem discipulis inducunt; mihi profectò pudorem incutiunt, quod tanti nominis Medici, tàm cæcis erroribus lapsi sint, & iisdem secum absurdis totalios implicent; tantum abest ut illis è discipulorum mente depellendis pares sese gerant.

Viris

Viris verò Profeſſione nulla Medicis pronus ſum ut parcam, atque adeo *Honoratus* ille *Faber*, qui Theologum ſe profitetur, culpâ vacat apud me, etſi apud naturam reus audiat, propter *umbilicales arterias*, quas perperàm omninò ſtatuit *portare lotium intra chorii pelliculas.*

De Uracho.

I. Quàm infida ratione & quàm obtuſo ſenſu ſcrutentur *urachon* cuivis obvium eſt percipere, ſi modo, Phyſices gnarus ille, ſcriptiones auctorum ad humani fœtus exemplar dirigat.

Sic v. g. quàm fallax & quàm hebes *Laurentii* atque *Diemerbroeckii* conceptus eſt, quô nobis *urachon* exprimunt *canalem* eſſe *cavum urinæ ad allantoidem ducendæ dicatum, non in brutis modò, (ut volunt quidam) ſed etiam in humanis foetibus conſpicuum.*

Licet enim umbilicum humanum illi verſent in partem omnem, & mille modis ipſum volvant atque revolvant; ac eumdem etiam ad meridianum ſolem vel *Galilei perſpicillis*, vel *lynceis oculis* contemplentur, nequaquam tamen *urachon* ullum in illo detecturi ſunt, quin priùs vel numeroſos in ſcirpo nodos, vel quaternos ſaltem in eodem fœtu pedes, ungulaſque bifidas, ac ventriculum præterea quadruplicem, deprehenderint.

II. Jam verò *canalis* ille *cavus*, qui, *de Laurentii ſententia*, hominibus perinde atque brutis genuinus eſt aquæductus, ex *Everardi* decreto *tàm in homine, quàm in brutis ſolidus eſt ac impervius.* Bone Deus! quanta caligine rerum *Antonius Everardus* in hacce meridiana ſcientarum luce ſuffunditur. *Harveus* equidem tenebras aliquot offudit *Everardo*: ſed *Harveus* certe mediis ſuis in tenebris umbilici bruti, *brutum* nihiloſecius *urachon* palpavit & ad illum cæſpitavit; *Everardum* verò nuſquam induxit ut ſtylo decretorio *brutum urachon* perinde

proscriberet atque *humanum.*

Deinceps autem alienissimus fuit *Harveus* ab istis *Everardi* ἀσυστάτοις, quæ nequeunt *in una sede morari.* Nam sicuti *Laurentii canalis* ille *cavus* reprimenda luxurie laborat, ità certè manifestam secum contradictionem invehit *Everardi solidus ac impervius urachus*: quoniam, οὐρηχὸν qui enunciat, quô *funditur urina*: Tales verò canaliculos, ruminantium urinam reverà fundentes, *solidos ac impervios* fingere, planetas est, *erraticos & vagos*, figere cœlo.

III. Ne Medicæ super *uracho* contentionis ansam *Backius* retineret, longissimum aliorum *urachon* dimisit, sed non omnem. Etenim, humanum *urachon* ità decurtat, *ut illum non ultra trium transversorum digitorum longitudinem*, *in adulto*, *supra abdomen excurrere* velit.

Et certe, tanto Geometræ fides est adhibenda, utpote qui hasce *urachi* nostri dimensiones exactas ad exporrectos exegerit chimæræ bombinantis in vacuo digitulos.

IV. Tantis angustiis ne stringerentur *Lindanus* atque *Blasius* expatiatum ivêre per campos Elysios. *Urachon* autem inibi viderunt *revera pervium esse! non hoc fine tamen*, *ut urinam emittat*, nisi *in casu extremæ necessitatis*, urgente v. g. Ascite summo & ruptionem minitante. Tunc quippe providi nostri fictores *urachi*, suum *urachon* ità fingunt atque plasmant, ut illo, tanquam emissario quodam, vel incili, omnem illam stagnantium aquarum illuviem repurgent.

V. *Liebautius* autem singulis istis longe solertior est, adversarios enim *uracho*, cum *urachi* patronis in concordiam reducit.

Suô siquidem *urachô*, primis gestationis mensibus urinam pellit in Allantoidea; postremis verò mensibus *urachon* suum strictè claudit, & in tendinem solide durat.

Nunc igitur *Liebautii* sagacitate singuli concordant. Vultis *urachon*, vos *urachi* vindices? En *Liebautii* solertia fœtu primùm completo, ac etiam si Diis placet, embryoni sanguineô primùm salienti punctô, *urachon* largitur.

U-

Urachón-ne ſibilatis, vos oſores *urachi*? En *Liebautii* dictatura nobis identidem inculcat *foetum utriuſque ſexus ſub geſtationem extremam urethrâ meiere in Amnion & exindè fieri ut recèns natis nulla cavitas appareat in uracho.*

VI. Quum ergò tanti Dictatoris auctoritate conſtet apud omnes fœtum ſub initia duntaxat vitæ ſuæ urinam in Allantoida regerere, cur *Laurentii* mentem, *poſt Liebautium Scriptoris*, aliena cogitatio ſubiit fœtus urinam, geſtatione tota, *non per pudendum*, *ſed per urachon in Amnion refundi.*

Quaſi verò veſica egeret *uracho*, & quidem enormiter elongato, ut illo canaliculo, & tanto tractu atque tantis ambagibus, fœtus urinam in *Amnion* deponat: *Amnios* enim fœtum ita reſpicit, ut ſola fœtus intermedia ſit ejectitia lympha, ſed citra valvas, vel aggeres ullos *uracho* protento ſuperandos.

VII. *Urachus* verò plenis licet undis urinam in *Amnion* non effundat, nequaquam tamen *urachô*, *intùs poroſô*, *in Amnion tunicam tranſcolat urina*, velut illo bivio fallaci *Veſlingius* deceptus eſt. Nec enim *ſerum* ullum *in veſica redundans*, ſicutì vult *Veſlingius*, in *urachon ingeritur*, nec *per urachon*, utut intùs poroſum, *in tunicam Amnion* inſtillatur.

VIII. *Veſlingii* bivium illud, erroris plenum, *Fabricius* anteambulo nequaquam revera preſſit, ſed aliâ prorſus aberravit viâ, atque ità ſequaces innumeros à recta ratione procul abduxit. Errabundus ergo *Fabricius* nos ad *minutiſſimas urachi fibras* deduxit, quibus *urina in Chorion tunicam*, *modô penè viſum effugiente transfundatur.*

Fabricii dictis lubens ſubjunxerim modum illum ſubtilem *urinæ in Chorion urachô tranſfundendæ*, non modò *viſum penè effugere*, ſed & intellectum omnem humanum, atque naturam rerum ipſam, longè fugere.

IX. Ne igitur tantis erroribus abriperer ad Ferrarienſem quemdam *Archangelum* adivi, qui mihi & meliora nunciaret & tutiora promeret. Is igitur, cognomine *Piccolhominus*, hæc mihi verba è ſuis *Prælectionibus Anatomicis* inſtillavit. *Per urachon*, *fœtus*, *dum utero geritur*, *extra ſe*, *ac foras*, *ef-*

fundit urinam, quæ inter amnion membranam, & allantoida tantisper aſſervatur, dum fœtus prodit in lucem.

Sed profectò me pœnituit & puduit talem in Phyſicis Κακάγγελον *malum* ſcilicet ac *infidum nuncium*, non verò fidelem Euangeliſtam, nactum eſſe. Tot enim voculas, quot mendax iſte nuncius, mihi protulit, tot certè in os regeſſi turpiter ipſi atque putidè remandendas. Urinam inſuper olidiſſimam ex Amnii & Allantoidos ſpatiis mediis eduxi & in nares ejus, inque fauces, affatim projeci. Cautus deinde cavi ne illam *extra ſe ac foras effunderet*, ſed eandem *tantiſper* (plenis nempe menſibus novem) *aſſervaret*, *dum* ſpurius Archangelus ille *in* genuini cujuſpiam Archangeli *ſinum prodiret.*

X. Neque tamen, ut tot lites illlæ componantur, ad umbratiles *Euſtachii* Medicos confugere eſt. Illi quippe Junonis umbram conſectantur, Veritate procul à tergo relicta. Renes enim ſupponunt in fœtibus otiari, atque adeò veſicam fœtus urinariam, perindè ac ſuam doctrinam, inanem nobis obtrudunt, atque ſic eliciunt *ab ipſo jecore urinam hauriri & in membranam farciminalem percolari.*

Sed etſi *Liebautius* umbraticum iſtud dogma ambabus ulnis complexus ſit, ab illius tamen amplexibus recta ratio me deterret. *Jecur* ſiquidem nec urinæ hauſtor eſt, neque conceptaculum: nequidem *urachus* vel urinæ hauſtrum eſt; vel urinæ in farciminalem expreſſor atque coactor.

XI. *Joh.* verò *Guintherius* atque *Realdus Columbus* olidum jecur urinâ ſubodorati, renes etiam odorati ſunt aſſidua eſſe fœtus aquarum hauſtra, quibus urina in veſicam ſuam refundatur. Concluſerunt autem, nec à jecore, nec à renibus, nec à veſica in *urachon* urinam pelli, ſed *ipſum urachon, è fundo veſicæ prodeuntem, urinam ex foetu attrahere, ut illam reſervet inter membranas duas.*

Et revera, imaginatione forti, tam fortem *attractionem* illam imaginari eſt *urachô* fieri, recurvo quidem & ambagioſo, inque flexus anguineos retorto, *ſed urinam ſitiente*, ac obvio quovis cucurbitulæ capitello, *vini Spiritum anhelante*,

vini

vini Alkool, per medios ſerpentis diſtillatoris dicti flexus & angulos, *fortiter allicitur.*

Quidni rurſus ut id credam totus impellar? Quoniam ardente hoc ipſo Sirio, dehiſcens ariditate ſolum paſſim contemplor forti ſuo ſuctu & largis ſuis hiatibus illis, cœleſtem de nubibus prolicere madorem, quò ſitim ſuam affatim reſtinguat.

Immò, media hîc rigente bruma, tot ſinuoſa & inflexa, *ſed cæſpitum ſulphuris famelica*, fumaria crevi, quæ faucibus amplis, plurimum illud ſulphur de cæſpitibus primum accenſis, tam largiter ad ſe rapuerint, ut deinceps, ore pleno, denſiſſimum illud in cœlos evomuerint.

XII. *Courvæus* ergo atque *Moebius*, eodem mecum animo cernentes humanam urinam *uracho* nullo vel pulſam, vel attractam fluere, tot litigioſos Scriptorum Mæandros, rectà quidem, ſed non rectè, declinant. Inficiantur enim urinæ vel hilum, totis menſibus novem, *urethra* magis quàm *uracho* laxari.

Sic ergo Machinatores illi mirifici, mirandâ ſuâ veſiculâ fœtûs, unius duntaxat vel alterius unciæ capaci, totas novimeſtres urinæ libras inſimul congerunt, ut illas modò natus infans affatim & illicò profundat.

Novâ ſic deinceps Arte ſua gratiam illi apud vindemiatores inituri ſunt, quum lætior annus erit, nec dolia ſufficient: nam machinolo quodam congio vel unico, & ſemel impleto, tantum excepturi ſunt multi, quantum alii cadis ſuis numeroſis & ad ſatietatem plenis.

XIII. Nuſquam autem inficiamur fœtus urinam nativitatis puncto ſæpiuſculè profundi: Id enim ratio nobis inſinuat, ac ſenſus ipſi teſtantur. Verùm *novimeſtrem* illam eſſe *Varolio* & *Everardo*, (ratione rurſum atque ſenſibus ducti) perindè negamus, ac ſingulis pernegamus Arabum fautoribus *eandem illam urinam*, recens natis, *umbilicô fluere, donec ligetur.*

Nullam equidem vetulam novi, uſque adeò deliram, quæ putidum iſtud mihi ſit auſa mendacium obtruſiſſe. Illô tamen

men Volumina ferciuntur, quò tumidiora prodeant, sed vento, quem isti conceperunt Inanes.

XIV. Quum itaque fastosorum hominum inania ipso hilo leviora nobis sint, consequens videtur, ut gravium Virorum testimonia gravia nequaquam elevemus. Senilis itaque *Gorræi* prudentia, veneranda sit nobis, quâ fœtus urinam, in vesicula minimè congerit, sed illam omnem *à foetu in Allantoida* prudens relegat; ne scilicet *urina* tanta vel *Amnion*, vel *Chorion*, vel *uterum*, vel ipsum denique *foetum* quoquomodo gravet.

Istæc itaque scriptio tota, tota mihi Viri tanti majestatem sapit, totaque Physices abstrusioris Veritates spirat. Urina siquidem illa, quam fœtus Allantoide *Gorræi*, ceu sacculo, sustinet, *foetum* & *uterum* utique levat. Quis enim fabulam nescit, condignam omnino, quæ cum hacce *Gorræi* fabella decertet? Asini quippe levandì gratiâ saccum suis humeris Asinarius imposuit & Asino incessit. Sed Asininorum satias me tenet, sit ergo

FINIS.

De Umbilici longitudine vers. 1. *nodis v.* 11. *numero v.* 17. *revolutione vers.* 18. *atque sanguine vel expresso v.* 19. *vel regesto vers.* 20. *resectione tandem vers.* 21. *atque sensu nullo vers.* 25.

I. Ludicra prorsus est *Fabricii* fœtuum de longiusculo *umbilico* pendentium idea duplex. Prima *foetus* nobis repræsentat *in aquosis excrementis velut in statera pendentes & eò vergentes quò proprio pondere trahuntur*, atque sic corporis trunco graviores & idcircò prævio capite nascentes.

Sed profectò, quicquid istæc *Fabricii statera* trutinare sustinet, id omne nobis stipulâ levius est. Primum enim, si *li-*

libram ſtatera deſignet *jugatis* veluti *lancibus* inſtructam, quæ rebus reſpondeat ἐν ζυγοῖς ἠρτημένοις *bilance libratis*, tunc certè idea *Fabricii* penitùs eſt *bruta*, quoniam *humana ſpecies* illam exhorreſcit. *Brutis* enim competit ſolis ut *in tubis* concipiantur atque geſtentur, atque adeò ſuas ut tubas, *veluti geminas libræ ſuæ lances*, æquato ſuſtineant examine. Sed hominum nemo tali fuit unquam examinatus ſtaterâ: nam quotquot ſpiramus, tot certè concluſi fuimus utero *ſingulari*, nequaquam autem *jugali*, bilancis ritu, niſi ratione *tori*, qui plurimis verè, *jugalis* eſt.

Deinceps verò *Fabricii* ſtatera *vertibulum* illud ſi denotet cujus ſcapus notulis ſignatur, quæ pondera diſcriminant, tota profectò *Fabricii* ſtatera doloſa fiet & abominationi naturæ, non ſolum *humanæ*, utì prior, ſed & *brutæ*. Nulli quippe fœtus, nequidem bruti, tam laxè geſtantur ut *umbilico* ſuo librari queant. Singuli quippe vel uteri globo, vel tubarum ſinu ità coërcentur ut motione nulla ſuum *umbilicum* valeant unquam ad perpendiculum extendere, & illo, tanquam ſtaterâ, trutinari.

Singulatim verò contradictionem involvit fœtum humanum, *uterinis anguſtiis arctatum atque conglobatum*, ulla calcitratione poſſe ſuum *umbilici* funiculum ità reſolvere, ut de utero, *veluti de ſtatera*, propendeat unquam atque libretur. *Umbilicum* quidem ſibi circumplicat fœtus, ſed illum rectà nequaquam extendit, niſi quandoque in ipſo partu & obſtetrice vel nulla, vel male ſedula, placentaque nondum divulſa. Tunc quidem fœtus ex uteri ſtatera utcunque pendet, atque libratur; ſed jam uterinus non eſt, nam ab utero prodiit, & tantùm ab utero diſtat, quantùm ferme *umbilici* longitudo inter matris coxas atque genua protenditur.

Id ipſum rurſus aliter inculcabo. Fœtus quidem, *Democriteæ naviculæ ritu*, aquis innatat, ſed interim, umbilico contento, *tanquam intento rudente*; atque placentâ utero defixâ, *tanquam ancorâ jacta*, nequaquam vel firmatur, vel firmari poteſt. Prorſus enim implicat funiculum umbilici, ut-ut brevem,

vem, uterô detentum, rectà unquam diduci posse sive contendi. Valeat ergò *Fabricii* comparatio prima.

Alteram porrò similitudinem *Fabricii*, in altera quasi libræ lance ponamus, ne citra trutinam levitatis damnetur. Sed profectò me pudet levem illam prorsus esse, ac ipsa medulla leviorem, nec *Fabricii* gravitate dignam. Foetus namque libratos in aquis, & capite quàm cruribus graviores, *Fabricius* comparat cum *sambucina medulla*, altero sui extremo obducta plumbo, ac intra fluidum Saturninâ sui parte graviori semper, ac infimâ.

Verum, id verum si foret, exinde necessario sequeretur ut gestatione totâ foetus omnis capite esset prono, sive declivi, atque ità ut fores uterinas jugiter gravaret; & jugiter gravatas præmaturè semper effringeret, citra quam foetus ullus in utero maturaretur.

Rursum verò, declive foetuum caput istud *Fabricii* doctrinæ penitus repugnat. Nam *Fabricius*, ore Medico, cybisticos enunciat esse tempore partus. At nulli fœtus cybistico veluti saltu prolaberentur in caput, exitûs ergò, nisi prius elato, nequaquam vero declivi capite fuissent.

II. Quanta sit autem istius umbilici longitudo dubium atque controversum est apud Scriptores indefinitos; nec veritas certa atque concessa produci potest, nisi adhibitâ è fœtibus variis atque variis limitatione multiplici. Nullius ergò perpetuæ veritatis *Paræus* est cum suo funiculo *sesqui-pedem longo*.

III. Nequidem *Rodericus à Castro* verax est umbilicum proferens *duos plerumque cubitos longum*: nisi forte fuerit obstetricatus *Herodori Heracleotæ Selenetidibus*, quæ, *Athenæo* narratore, *fœtus pariunt quindecuplo nobis proceriores*.

IV. Nec fideliter satis *Veslingius* fœtibus suis, jam ad exitum maturis, citra distinctionem ullam, *spithamarum trium mensuram* largitur.

V. Nec ad naturæ dimensionem determinatam atque definitam Basileensis *Bauhinus* sese composuit, dum huic *intestinulo ulnas aliquot* concessit.

VI. Nec exactiori demùm naturæ circino funiculos noſtros, *intra uterum variis orbibus reflexos*, Bononienſis *Arantius* metitus eſt: Alias enim naſcentium umbilicos nec *in tres*, nec *in quatuor ulnas* exolveret atque protenderet. Sed forſitan *Arantius* ſuos umbilicos per tenues habenas, atque etiam per tenuia fila diſſecat, corii illius ritu, quô magnæ quondam Carthaginis ambitus fabulosè deſcriptus eſt.

VII. Jam verò, ſicuti joculares audiunt apud nos tot iſtæ *umbilici* noſtri dimenſiones, ita profectò ſcurriles ſunt nobis illius uſus *Riolanici*. Enimvero, bonus ille dormituriens ſenex atque repueraſcens auritis ſuis obſtetricibus inſtillavit *umbilici revolutione caput infantis firmari & contineri, ne ante perfectam maturitatem ſuo pondere deorſum decumbat.*

Etenim noverat *Riolanus* tantos uſus fœtibus umbilicô præberi. Anilem quippe fabellam doctus erat de *umbilico* ſuſpendii præſago, ubi naſcentium cervices implicat. Exindè igitur, & analogia quadam ductus, elicuit caput infantis funiculo umbilici haud ſecùs ſtabiliri, (*ne mole gravius & ante maturatum tempus ab utero cadat*) ac ſtrangulante loro furciferi caput confirmatur atque detinetur, *ne ante mortem, & gravitate nativa, de patibulo ruat.*

VIII. Verum, *Arantius*, *Paræus*, *Veslingius*, atque *Marchettis* à Riolanica dormitione ac iterata pueritia ſemoti providos ſeſe præſtant atque vigiles fœtuum noſtrorum nutritios Viros, atque ità longum atque contortum umbilicum idcircò cauſantur, *ut diuturniore mora ſanguis in longo & flexuoſo itinere magis elaboretur.*

Sed ut viros tantos eadem trutina penſem, Aquileges dicam naturæ Simios eſſe: nam, ut ab aquis remota loca ſaltu commendent aquarum, ſalientes ſuos ad leucas protendunt & juxta viarum diverticula variè flectunt, quo *ſuas aquas itinere longinquo atque flexo perfectius excoquant & exactiùs depurent.*

Imò naturam ipſam in medio veluti ponam tot ſuos arteriarum tubos, per axillarum, & ilium obliqua divortia, in

Yyy 2 volas

volas artuum elongantem atque flectentem, ut *itinere producto & ambagioso sanguinem extremorum diutiùs concoquat atque pleniùs defæcet.*

IX. *Courvæus* verò & *Everardi*, qui suos fœtus ore lactant, uterino succo de luna deciduo, longiorem ideo prætexunt *umbilicum ut majorem contineat sanguinis refluentis copiam & ità magis eventiletur depleaturque corpus, & vasa pueri majorem attrahant aëris copiam.*

Verùm, tot ineptis istæc sententia luxuriat, ut ab otio meo Literario numerosas illas Animadversiones impetrare nequeam, quas animus dictat.

X. *Spigelius* tandem coctione & defæcatione sanguinis intra longiorem *umbilicum* rejecta, suos *umbilicos* propterea plurimùm extendit, ut illos *circumducat à dextris ad sinistram, per frontem, donec ad abdomen perveniant, atque ità tortuositate suâ vasa non comprimant.*

Mechanen naturæ vel artis *Spigelius* nescivit; tubulos nempe molliusculos licèt atque contiguos, tamdiu pervios esse, quamdiu recti sunt & ab angustia tuti. Sed ubi flectuntur, vel intorquentur, protinùs certe de suo fluxu tantundem remittunt, quantum vel inflexi, vel contorti stringuntur & angustantur.

Spigelius igitur temerè profert flexilia *umbilici vasa contorqueri ne premantur.*

XI. Ad *nodos* autem *umbilici* nihil prorsùs attinet *Riolani* Chimæra. Etenim, oscitante atque dormitante sapientiâ Medicâ *nodos* toti conflat umbilico *ad fortiorem colligationem vasorum umbilicalium & sanguinis cunctationem, ne impetuosè & affatim à fœtu attrahatur.*

Perindè prorsùs est ac si profiteretur *Riolanus* venas v. g. in Consule *Mario* varicum *nodis* idcirco protuberare, ut venæ *Marianæ* validius inter se colligentur atque compingantur, & sanguis in ipsis diutiùs cunctetur, ne viscerum caro sanguinem istum è venis illis vel rapidè mulgeat, vel largiter sugat & arripiat.

XII.

XII. Iſtis verò *Riolani* ſpectris *Bartholini* phantaſma longe mendacius eſt. *Nodos* ſiquidem illos *Bartholinus* venæ tribuit umbilicali: deinceps autem diffidet à ſe, ac illos aſcribit *membranæ carnoſæ.*

Imò, viſîs ſuîs horrificîs *nodos* illos ſomniat eſſe membranæ ſuæ *diductiores hiatus*, *quibus*, *veluti cochlearibus hauriatur ſanguis in itinere longiori &c.*

XIII. *Whartonum* autem inane ſpectrum alterum ità permulſit, ut illius imagine grata juniorum animos jucunde pulſarit. *Nodos* ſiquidem umbilici, quos ipſe vocat *aſperitates innumeras*, & quas viderit nemo, niſi in brutis,) nobis ob oculos ponit *minutularum papillarum* ideâ, quæ *ſuccum albugineum ſenſim exſtillent in Amnii cavitatem.*

XIV. Tot mehercle ſimulacra *nodorum* oblectamenta quidem animi ſunt, ſed illum haud uberiùs paſcunt quàm obvia quævis Agathonia cantio. *Heurnium* ergo pudeat putidam illam fallacium Arabum cantilenam nobis recinuiſſe, quâ mihi adhuc locorum non minus moleſtè, quàm dolosè tinniunt aures; quaſi nempe *nodus vel ruga in umbilico fœtus erumpentis ab utero*, *ſignificaret alterum in utero fœtum reſtibilem eſſe.*

XV. Cantilenam Arabum alteram & perindè jocularem nobis inſuſurrant *Cœlius Rhodiginus*, & alii aliquot, ſed nominis obſcuri & unice mihi noti per *G. à Reies*, in Elyſio ſuo jucundarum Quæſtionum campo. Etenim, ne ſeri Nepotes conticeſcant de maximæ veritatis præſagio, ſuos nobis obtrudunt *ariolos ex umbilico*, tanquam *auditu dignos*, cum ſuo *nodorum umbilicalium numero*, *futuræ prolis numerum præſagiente.*

Sed iſtæc cantiuncula ad numeros licèt compoſita, & à *Rhodigino* ad modulos etiam recenta, nec numeroſè tamen nec modulatè cadit. Nullum quippe hîc melos eſt; nec ulla prorſus numerorum iſtorum cum rebus Medicis harmonia. Valeat ergo Franciſci primi & Henrici ſecundi *Montuus* Ἀρχίατρος. Hic quippe lamiis incantatus numeros illos nobis recanit ceu *veraces in prole Reginæ Matris.*

XVI. Immò, lamiarum vaticinia è nodorum intercapedine puerperiorum intervalla prædicunt: è ruffis autem *nodis* mares; è candidis verò fœminas præſignant. At *umbilicum* ediverſo nobis *enodem* obtendunt, ceu partionis deinceps nullius prænuncium fidelem.

XVII. Verùmenim-verò, ſi ſagarum auguria numero rerum eximantur, quantâ quæſo veneratione, Apollinis ipſius Oracula ſumus proſequuturi? Maximâ certe, ſi præſtigiis Paganis eſſemus irretiti. Sed quæ lux nobis ab Evangelio refulſit, ludibrioſum mihi, & Oraculis caſſum, detexit Apollinem. *Graſii* igitur Delphici quondam idiotarum Apollinis effatum *de umbilico gemino geminam quoque placentam* denotante, ludibrio mihi prorſus eſt, ac veritate vacuum.

Platonicis quidem *Androgynis* genitalia, & reliquæ partes *duplicantur*; ſed fœtibus noſtris, *tunicâ* vulgo *placentulâ* fruentibus, *duplicem* perpetuò tribuiſſe, relabi eſt in fabuloſitatem. His ſiquidem oculis geminam, tergeminamque vidimus prolem, *umbilicis* quidem geminis, tergeminiſque, ſed *placentæ* reverà *uni & eidem* inſertis. Imò, ut id inculcem, talis *placentula ſolitaria*, ſed inter uterinos convictores communis, longe vulgatior eſt, quam *ſingularis* unicuique fœtui *placenta*. Sic nempe primitùs docemur *amicorum omnia eſſe communia*.

XVIII. Nec itaque majori cultu & honore dignabimur dictum iſtud alterum, *quod jam attigimus verſ. hîc* VII. & quô decernunt fatorum diribitores *nullum infantem*, *cui umbilicus inter naſcendum*, *circa cervices retorquetur*, *carnificis laqueum effugere poſſe*.

XIX. Jam vero fatidicis iſtis flocci-æſtimatis gravem noſtrum ſenilibus annis *Riolanum* recolamus. Quum itaque rerum uſus veniat ſeris ab annis bonus ille ſenex longo ævo ſibi compertum, *ſed decrepitum nobis*, balbutit dogma, quo nepotes â morte vindicet. Præcipit itaque ut omni recens natò *ſinatur ſanguis ex umbilico fluere copioſus*, *prout vires ſuadent &*

tole-

tolerant, quò puellus poſteà variolis paucis, rariſque, ac ſalubribus tentetur.

XX. Deliratione porrò nullâ corripitur *Riolanus* idem, ſed omninò reſipiſcit, dum Medicos deſipientes ad ſaniorem revocat mentem, ne in poſterum credant *ſanguine parciùs vel pleniùs ab umbilico fœtuum retruſo, parcius etiam vel uberius ſuccreſcere meconium.*

XXI. Saniorem jam Medicorum mentem illam exhilaremus pro virili. Diſpiciamus itaque num brevior, longiorve reſectus umbilicus, brevem vel longam fœtui mentulam concedat? Id ipſum enim *Riolanus*, novo nunc abreptus diliramento, *per Anatomen demonſtratu facillimum eſſe*, lingua rurſus titubante protulit.

XXII. Sequioris quoque ſexûs rationem habet eſtœtus ille ſenex, & Itali Medici deliria ſtudet, *ex Anatome pariter*, Phyſica veritate donare. Uterum itaque ſubjicit oculis umbilici reſectione curtâ vel altâ, *vel ad conceptionem ineptum, vel immoderato coëundi deſiderio percitum.*

XXIII. Quùm itaque vir in Anatome tantus tantum errorem erret, quid miri eſt tonſorem *Guillemæum*, quadraginta totis annis obſtetricantem, matronarum animis offuſâ caligine fuiſſe circumfuſum, & à tramite recti ità deviaſſe ut ad ipſam Anatomen caligaverit. *Guillemæus* enim, (ſive matronis palpum obtruſurus, ſive ex animo) profert *umbilici reſectione laxa linguam maribus eſſe volubiliorem; fœminarum verò linguas effrænatas atque præcipites exectione curta frænari atque compeſci.*

XXIV. Virum autem illum decet, ſuîs obſtetriciis Matronis acceptum, Matronarum jocis nobiſcum jocari. En igitur ipſum vernaculâ ſuâ nobis evulgantem, quæ ſecretò, & intra lectulorum limites, obſtetricanti præcipiuntur à Matronis, de natorum *umbilico* ſolicitis; filium enim nactæ obſtetricibus injungunt, *Qu'on luy faſſe une bonne meſure*: enixæ verò filiam præcipiunt, *Qu'il ſoit lié court*, ex præconcepta ſcilicet mente verſ. noſtri 21. & 22.

XXV.

XXV. Jocularibus istîs hilares animos dimitterem, nî *Spigelii*, super insensili *umbilico*, stupens animus, illius excitandi locum mihi præberet. *Umbilicum* enim *Spigelius* insensibilem exindè putat, *quòd inter illum amputandum infantes non vagiant.*

Non attendit interea *Spigelius*, stupore correptus, quàm innumeri vagiant infantes dum ipsis præciditur *umbilicus*, non quidem præ dolore, nam, eo momento, sensu captus est *umbilicus*, etsi modò sensu viguerit. Animum enim *Spigelii* non subiit *umbilicum* nusquam desecari, *quin multiplici filo sit constrictus*; atque adeò quin omnis ad ipsum perindè intercipiatur sentiendi commeatus, ac ex obvia quavis parte nobis strictè revinctâ & sensu penitùs nullo resectâ.

XXVI. Stupidiorem alteram super *umbilico* stupente *Spigelii* ratiocinationem, utpote prolixam & sponte sua ruentem, missam facio.

F I N I S.

Ἡ μὲν
οὖν αὔξησις τῷ Κυήματι γίνεται διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ, τὸν αὐτὸν
τρόπον ὅνπερ διὰ τῶν ῥιζῶν τοῖς φυτοῖς.

*Incrementum
igitur Fœtui umbilicô contingit, eodem quo
plantis modo per radices.*

Arist. de Gen: Anim: Lib: II. Cap. IV.

APPENDICULA
AD
TRACTATUM
DE
UMBILICO.

Reliquas pagellas nec inanes oportet esse, nec bullatis nugis turgere, sed solidè cuneari, quò scilicèt Laurentii *de ouracho humano cuneus duriori nostro cuneo trudatur.*

Hæc igitur inserenda veniant pag. 525. vers. ult. *novissimi mei de umbilico libelli.*

Licèt enim umbilicum humanum illi versent in partem omnem & mille modis ipsum volvant atque revolvant, ac eumdem etiam ad meridianum solem vel Galilei perspicillis, vel lynceis oculis contemplentur, nequàquam tamen *urachon* ullum in illo detecturi sunt, quin insimul defectionem à legitima conformatione atque humana ad anomalam atque brutam deprehendant. Sicut enim natorum aliquot brutas animantes hac vel illa similitudine referunt, ità *Fernelius*, *Cabrolius* atque *Highmorus* homines commemorant *urachô suô* brutis compares.

Istæc igitur exempla tria, quæ inter tot denatorum spirantiumve hominum myriadas sola sunt authentica, majoris apud me ponderis non sunt, quàm si quis probaturus fæcum & urinæ communes nobis inesse vias, *Fabricii* v. g. *Hildani* puellum unum, vel *Tulpii* puellum alterum mihi cederet, qui podice nullo fæces *urethrâ* regereret.

Immò id congeniti vitii puellarem deformasse formam & si-

ſinum pudoris omnem conſpurcaſſe *Ludovica* noſtra *Bourſier* teſtatur oculata.

Omnis itaque, ut reſumam, urachi humani præſentia parilem apud me denotat anomaliam, ac alia quævis aberratio innata vel urinæ perinæo (1) aut pube (2) profluentis; vel fæcum alvinarum veretro (3) aut vulva (4) propulſarum.

(1) *Apud Tulp. lib.* IV. *Obſ.* 36.

(2) *Puerum ipſe vidi, cui, duobus ſupra pubem digitis, emiſſario bifido ſtillabat urina.*

(3) *Apud Fab. Hild: Cent.* I. *Obſ.* 75.

(4) *Louiſe Bourſier dans ſes Obſervations.*

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII

Medici Regii,

DE

CONCEPTU

Conceptus,

QUIBUS

Mirabilia Dei ſuper

FOETUS HUMANI

formatione, nutritione atque partione,

Sacro velo hactenus tecta, ſyſtemate felici reteguntur.

Zz z 2

Οὐκ αἰσχρὸν
δὲ ἡμῖν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀκουόντων τὰ Κυητικὰ ὀνομάζειν
ὄργανα, ὧν οὐκ ἐπῃσχύνθη τὴν δημιουργίαν ὁ Θεός.

Neque vero nobis turpe est ad auditorum utilitatem nominare partes, in quibus fit fœtûs Conceptio, quas quidem Deum fabricari non puduit.

Clemens Alexandr. Pædagog. Lib. II. Cap. X.

PRÆFATIO.

Nudum promulgo Systema, quò contractius sit; notis enim tumidum illud ne unus quidem librorum helluo voraret. Quò interim nudius, eò obscurius. Dilucidari tamen refugit ne lux addita molem addat.

En itaque Periochas umbrosas, ad quas equidem ingenia cæspitent opaca, sed quas inoffenso pede perambulent ingenio lucidi. Clarentes quippe viri face mea non egent ut dilucidè cernant Periochen *v. g.* primam *uterum redarguere ore uno præditum, & lagenæ similem, cujus collum ingressus sit unicus & egressus*; secundò *tubas impervias esse*; *tertiùm in alterutram illas uteri cervicem demitti*; quartùm *denique matricis fundum exterius phialæ vitreæ ritu depressum atque concavum esse.*

Ità deinceps quævis alia Perioche *dùm veritates Physicas expromit, opposita falsa tacitè mordet. Sic v. g.* Perioche 23. *quò majori cultu* Mysterium Incarnationis *prosequitur, eò capitaliori flagrat odio in tartareas de* Platone ([a]) *fabellas deque* Budda ([b]) *è virgine natis. Tantam enim fidem diabolicis technis istis adhibeo, quantam profectò vel* Minervæ ([c]) *vel* Baccho ([d]) *de Jovis cerebro crureve deductis; vel* Typhaoni

(a) Apud Diogenem Laertium, Lib. III. in Platonis vita.
(b) Hieronymus in *libro* I. adversus Jovinianum
(c) Hesiodus in Θεογονία & Homerus in hymno in Apollinem.
(d) Diodorus Siculus in Bibliotheces Historicæ *libro* III. & Apollodorus in *libro* pariter Bibliotheces III. atque Herodotus in Euterpe *Cap.* CXLVI.

phaoni ([e]) *è Junone sola genito*; *vel* Tullio Servio ([f]) *de priapi cinere surgenti*; *vel* Apidi ([g]) *demùm è lunæ radiis suscitato.*

Tu Lector sagax, *Perioche ex una perspice omnes & ruminator sedulus unicum* Adamum ([h]) *à Deo cretum esse sine viro & fœmina*; Evam ([i]) *unam conditam esse è viro sine fœmina*; *solum* Christum ([k]) *è virginis substantia productum sine viro*; reliquam *verò* sobolem humanam ([l]) *è viro insimul atque fœmina prognatam esse atque progigni.*

Unius autem Dei munus est quòd spiremus, quòd vivamus, quòd vigeamus ([m]); *nam* in illo vivimus & movemur & sumus ([n]). Recorderis *ergo*, *Pie Lector*, Creatoris tui in diebus juventutis tuæ.

(e) Homerus in eodem in Apollinem hymno.

(f) Dionys. Halicarnass. in Antiq. Rom: *lib.* IV. & Plinius in natural. hist. *lib.* XXXVI. *cap.* XXVII.

(g) Plutarchus in Symposiacõn *lib.* VIII. *Quæst.* I.

(h) Gen. I. vers. 27. & V. vers. I.
Luc. III. vers. 38.
I. Tim. II vers. 13.

(i) Gen. II. vers. 22.
I. Cor. XI. vers. 8.

(k) Esa. VII. vers. 14.
Matth. I. vers. 23.
Luc. I. vers. 31. & 35.

(l) Gen. I. 26. & 27. & V. vers. 2.
Matth. XIX. v. 4.
Marc. X. v. 6.
Act. XVII. v. 26.
I Cor. XI. v. 12.
Item Hipp. Plato. Arist. Plut. Gal. & alii passim è seculorum experientia.

(m) Apud Lactantium de Opificio Dei.

(n) Actor. *Cap.* XVII. *vers.* 28.

(o) In Ecclesiastæ *Cap.* XII. *vers.* 3.

SYSTEMATIS DE HUMANO FOETU, PARS PRIMA,

quæ, Periochis 24, Lectorem quasi manu deducit in abstrusissima quæque Veneris adyta.

PERIOCHE I.

Scire est uterum, urinariæ vesicæ modô, trifariam pertundi, in cervice scilicèt interiori & in utroque latere, non cervicis vel internæ, vel externæ, sed sphærici sui fundi.

PERIOCHE II.

Sciendum est rursùs fundi latera isthæc esse pervia foramine stricto in oblongas, recurvas & cellulis plenas, seu hinc indè contractiones Appendices carneo-nervosas, quas uteri *Cornua*, *Tubas* & *Antennas* vocitant.

PERIOCHE III.

Notandum est deindè Appendices istas ab utroque uterini fundi latere, recto primum itinere atque brevi & angusto protendi; mox verò per hemicyclos, quinque vel sex pollicum altitudine, reflecti sursùm testiculos versùs.

PERIOCHE IV.

Observare est insuper Appendices illas, quò ab utero remotiores & testiculis propiores, eò ampliores atque sinuosiores esse.

Pe-

PERIOCHE V.

Conſiderare eſt adhuc Appendices eaſdem toto ſuo tractu, non duntaxat pertuſas & ambagioſas eſſe; ſed teſticulos verſum, coïtûs præſertim momentô, patulas eſſe, ſeu fauces habere, quibus *ceu proboſcide vel œſophagô*, ſemen exorbent.

PERIOCHE VI.

Scitu deniceps neceſſarium eſt fauces illas, piſi majoris vix capaces, nervoſo primum & anguſto quodam orbiculari limbo, ceu annulo ſtrictiori, coarctari atque firmari; in ambitu præterà fimbriatas eſſe, carneaſque, hoc eſt, fimbrias habere muſculoſas, quæ digitorum more ſeſe & expandant & contrahant.

PERIOCHE VII.

Concipere eſt itaque fimbrias illas, *Mentulæ adinſtar*, languente Venere languêre; vigente verò vigêre, id eſt, Penîs atque Clitoridis ritu, vel flacceſcere atque collabi; vel turgêre atque porrigi.

PERIOCHE VIII.

Percipere eſt pariter lacertoſas fimbrias illas ſanguine ſpiritibusque Venereis turgidulas huc & illuc attolli atque vagari, donec impetu cæcô ruant in teſticulorum amplexus. Nam uti profectò fœminæ v. g. bombycum papiliones apertum & erectum podicem cupidine cæcâ tamdiu jactant atque circunferunt, quàm mari copulentur; ità prorsùs muſculoſæ fimbriæ noſtræ ſeſe primùm manûs adinſtar expandunt, ſeſeque totas deinceps in teſticulorum ambitum diffundunt, quos ſuis velutì digitis, (*erectis & expaſſis quidem, ſed nonnihil tamen reductis*) comprehendant atque comprimant.

PERIOCHE IX.

Speculari eſt præterea fimbrias illas iſtoc Venereo ſuo complexu atque compreſſu aliquam è teſticulis hydatida, ſeu veſiculam limpidam elidere, inque ſuas fauces detrudere, hoc eſt, in os patulum illud *Perioche* 5. delineatum.

PE-

PERIOCHE X.

Ruminari eſt itidem veſiculas lymphaticas & unicolores, *illarum arteriolis exceptis*, intra teſticulos eſſe, *ceu Ova in avis Ovario*, vel maturas & ad egreſſum paratas; vel immaturas & ad egreſſum imparatas.

PERIOCHE XI.

Imaginari eſt autem veſiculas illas plenè maturas haud ſecùs ab Ovario ſuo ſecedere, ac fructus maturiſſimus ſejungitur à ramo. Sicut ergò fructus citra ſuccum profuſum ullum ſuô pedunculô ab arbore decidit, ità ſanè hæ veſiculæ, *ſucco licèt turgidulæ atque diſtentæ*, illæſæ & intemeratæ, ſuis ab Ovariis, naturaliter ſecluduntur, citra ſcilicèt liquorem ullum ab ipſarum vel pelliculis vel vaſculis effuſum. Immo, magis appoſitè dicam veſiculas illas extremè maturas eodem modo ex Ovario ſuo ſingulas propelli, ac Ovorum vitelli è vitellario ſuo in infundibulum compelluntur. *Videſis Periochen* 57. ubi placentæ toti parilis avulſio, ſive propulſatio jure meritoque denegatur, quæ veſiculis ſeminalibus hîc unicè competit.

PERIOCHE XII.

Recordari eſt etiam Veſicularum unamquamque, *ſeu Ova iſthæc ſingula*, intra ſcrobiculum nerveo-carnoſum nidulari, hoc eſt, Ovum quodlibet haud unâ pelliculâ atque folliculô ſuis, ſed inſuper teſticulorum nucamentis atque calycibus, *ceu nidis nerveo-carnoſis*, includi.

PERIOCHE XIII.

Nobis rursùm memoria refricanda venit nidulîs iſtîs Ova quidem immatura arctiſſimè concludi; matura verò laxiſſimè teneri. Uti ergò ſeminum calyces vel duriſſimi maturitate hiant ſemine deciduo; ità certè Ovorum paniculæ atque folliculi maturatis Ovis diducuntur qnidem & expanduntur, ſed Ovis maturioribus illis ſponte nuſquam deciduis: ad illa ſiquidem excludenda duo conninuntur, niduli ſcilicet fibroſi, carnoſique *Perioches* 12. coarctatio lenis, ſeu conſtrictio blan-

da; nec-non aliunde adductior paulò arctiorque fimbriarum *Periochês 9.* complexus atque compressus.

PERIOCHE XIV.

In memoriam quoque revocandum est, Ova isthæc quælibet pelliculis modò strictioribus atque compactioribus; modo laxioribus atque rarioribus contegi. Concipere est aliunde Ova isthæc modò intentius, modò remissiùs ex Ovario suo exprimi & elidi: itaque ità modò integra & illæsa, modò autem crepantia, & fluxa in uteri cavas Appendices impelli. Ità mehercle motâ linguâ Ovorum Vitelli in fauces, inque ventriculum, vel integri, vel crepantes detruduntur. *Videsis Periochen 5.*

PERIOCHE XV.

Non solùm autem faucibus Appendiculum uteri sorbentur Ova, sed & eadem in Appendicum cellulas pedetentim devolvuntur. Immò, è cellulis tandem ambagiosis illis & nerveo-carneis, *quæ suis fibrillis sese circum Ova contrahunt*, in uteri fundum usque demittuntur atque rotantur.

PERIOCHE XVI.

Atqui dum isthæc fiunt, Ovorum aliquot vel in Ovario, vel in angustiis proboscidis uterinæ, vel in ipso demum utero mediacrepant, *sicut in Perioche 14.* prælibatum est. Suam ergo crystallinam lympham vel in testiculorum scrobiculos, vel in proboscidem uteri, vel in ipsum uterum effundunt Illam quippe inibi locorum variè recoctam atque coloratam & sub multiplici larvâ multiplices tragœdias agentem sæpiùs deprehendi.

PERIOCHE XVII.

Illinc igitur liquet uterinas Appendices, è testibus in uteri fundum utrinque protensas genuinos Ovi-ductus esse, quibus Ova è testiculis, seu Ovario atque Promptuario *Periochês* 10. in uterum deducuntur atque devolvuntur.

PERIOCHE XVIII.

Meditari est, similiter, Ova isthæc intra uterum illæsa, *seu*

seu germinis pulpam intra solum, apta nata esse quæ masculini seminis fermentum atque fœcunditatem tota sustineant atque promoveant; intra vero vel Ovaria vel Ovi-ductus, vel uterum cæspitantia atque crepantia, *uti Perioche* 16. irrita prorsus esse atque subventanea. Immò suô inibi coagulô putri, vel aliâ quâvis indole degeneri, stupendam inferre perniciem, *sicut in eadem Perioche prænotatum est.*

Perioche XIX.

Attendere est deinceps Ovum unicum, *uterô exceptum*, uni duntaxat Embryoni, *ex semine maris*, formando perindè destinari ac unicum tritici granulum, *terræ gremio creditum*, uni spicæ, *ex germine suo procreandæ*, determinatur. Sic insuper Ova bina (*vel ab uno duntaxat testiculo, vel ab uno insimul & altero*) in uterum immissa, *masculoque semine turgida*, gemellis delineandis atque producendis, (*haud secus ac tritici grana duo in terram projecta spicis duabus erupturis*,) præstitui. Pari ratione triplex, quadruplex & quintuplex Ovum, *mascula virtute prægnans*, tres, quatuor-ve vel etiam quinque fœtus unâ vice progenuisse, à Philosopho proditum, *hist. An.* 7. *cap.* 4. & à me, *Parisiis*, visum est.

Perioche XX.

Animo deindè volutare est isthæc Ova ab Ovario per Veneris ludibria, hoc est, vel per salacitatem fricatricum; vel per nocturnas pollutiones in uterum provoluta subventanea atque cassa perindè esse, omnia ad unum, ac alia quævis media crepantia vel in Ovario, vel in Ovi-ductu, vel in Utero, *sicut in Perioche* 16. *dictum est.* Immò, haud secùs uterino fotu putrescunt, tetroque dilabuntur effluxu, ac v. g. gallinarum Ova, *hypenemia dicta*, incubitu quovis tota in putrilaginem diffluunt.

Perioche XXI.

Sic ediverso reputandum venit Ovum omne salubre, quod conjugio sorpsit uterus, quodque seminali spiritu masculo sufficienter imprægnatum est, fœcundum semper atque pro-

lificum esse. Etenim, protinùs ac uteri fundô Ovum aliquod conjugiô sorptum est, & nostrum insimul semen in idem fundum sumus ejaculati, totus præ libidinis œstro gestit uterus, totusque contrahitur atque conglobatur. Illâ igitur contractione atque conglobatione suam cervicem internam, suaque pariter Oviductûs ostia duo, tam arctè claudit ut cuspidem acûs ne quidem admitteret. Exindè est ergo ut seminis masculi virtus intemerata intra suum illud Ovum tandiu sponte sua fermentetur atque fæcundetur, donec uterina vasa novo spirituum impulsu fermentum istud atque fæcunditatem illam diutius atque plenius promoverint.

PERIOCHE XXII.

Immò, hæc mascula virtus est tanta ut spiritu suo genitali fortiori atque generosiori impetum quandoque faciat in uteri prurientis ostia lateralia & sese in Ovi-ductus evehat. Exindè est, certè, ut Ovum inibi præoccupet, nec in uteri fundum prolabi permittat, sed obvium illud media in via, in Ovi-ductu scilicet, prole imprægnet sibi haud minùs quam matri perniciosâ. Illinc quippè, viâ ad partum nullâ, misellus infans peccati nescius, peccati fit reus dùm cæde nefaria sese suamque matrem miserè cruentat; utì *Parisiis* atque *Londini* tantæ cædis patratores in flagranti delicto haud semel deprehensi sunt. Aliàs autem, & ex Naturæ legibus, masculum semen tunc demùm in Ovis fermentatur atque vivificatur quùm isthæc ejus Ova in matricis fundum provoluta atque propulsa sunt, *sicuti Perioche* 21. id luculenter adstruit.

PERIOCHE XXIII.

Liquet igitur ex *illa Perioche* 21. Ovum in matrem, hoc est, in matricem, compulsum masculi duntaxat seminis ingressu prolificum fieri; idque ab Adamo creto ad novissimam usque diem tam irrevocabili lege ut mortalium nemo sit aliter vel conceptus vel concipiendus unquam; nam in animali mortali istud est immortale. Idcirco igitur, eo mirabilius mira-

mirabilia Dei, ſuper ſacro-ſancto Virgineo partu, ſeſe manifeſtant: Is quippè immortalis Θεάνθρωπος, ne ex carne peccatrice nobiſcum in peccato conciperetur, ſacro-ſancti ſpiritûs efficacia in Virgineis ilibus conceptus eſt. Quum enim Deo non ſit difficile quicquam, quid ipſi facilius fuit, quàm in Electæ ac Illibatæ Virginis uterum Electiſſimam & Intaminatam deduxiſſe veſiculam, cui deinceps, is idem qui primitùs incubuit aquis, incubaret & incubitu ſuo Divino germen illud Immortalitatis ἄκακόν τε καὶ ἀμίαντον ex illius ſelectæ veſiculæ ſinceriſſimâ cryſtallô intra Beatæ Virginis ilia ſuſcitaret?

PERIOCHE XXIV.

Sed in abſtruſum illud conceptionis opus, (*Cimmeriis tenebris hactenus involutum, & ſoli rerum omnium Creatori notum, ac idcircò Platoni dictum* Θεῖον τὸ πρᾶγμα *Divinum opus*,) Medicis oculis paulò altiùs introſpiciamus. Tu luminum Pater, (*qui poſſides renes meos ex quo obtegebas me in utero matris meæ, & cujus oculi maſſam meam viderunt informem ex quo ſum in abdito confectus artificiosè velut in imis partibus terræ*) illumina meæ mentis oculos, quò propiùs Opera tua miranda contempler atque ſuſpiciam!

SYSTEMATIS DE HUMANO FOETU, PARS ALTERA,

quæ viâ hactenus inviâ, & Periochis 36. abstrusissima scrutatur hominis primordia & incrementa ad horam ejus usque natalem.

PERIOCHE XXV.

Mulier conceptu & partu terram imitatur. Semen quippè terræ gremiô exceptum, madore primùm cœlesti intumescit & viribus deinceps astrorum fermentescit atque fœcundatur: Atque adeò germen ejus rore & pluviâ intimè perfusum igneque solari, *intus agente atque movente*, suscitatum fibrillas emittit, quæ per medium pulpæ involucrum, *tunc mollitum & satietate crepans*, susque deque germinant. Quæ porrò fibrillæ in terram disperguntur radices audiunt; quæ verò unâ congerie assurgunt culmos & caules atque truncos producunt: Quod verò his accrescit vel spica est granifera, vel surculus est gemmatus, è cujus gemmis folia, flores, fructus atque semina funduntur ubertim. Pari propemodum eventu Ovum uteri sinu, *ceu terrâ*, feliciter susceptum & genitali spiritu masculo inibi perfusum, atque etiam matris corde, *ceu sole*, fœcundè fotum spumescit primum & exagitatur; ac deincèps de germine suo, *Perioches* 27. & 30. sursùm atque deorsùm fibrillas profert, *nervulos nimirùm atque venulas & arteriolas* quæ radicularum & ramusculorum more hùc

hùc & illùc expanduntur. Immò iſtarum radicularum majuſculæ tres medium Embryonis centrum permeant atque ſic per mediam Ovi lympham aliquandiu fluitant; ſed illam tandem, gyris ſuis atque Mæandris, tranant univerſam. In illius igitur Ovuli pelliculas uſque contendunt, quibus orbiculatim ſeſe primùm affigunt, ut illas tandem pertundant, & in obvios ſibi porulos uteri radicentur; atque ſic circulô ſuô umbilicalis illius funiculi dicti, laxe quidem torti, ſed nodoſi, terniſque contexti chordis, reſticulas conſtituant ab Embryonis centro in matricem exporrectas.

PERIOCHE XXVI.

Sicut autem albæ v. g. ſaxifragæ atque ſcrophulariæ minoris radiculis adnaſcuntur globuli plurimi, itâ reapſe hiſce fibrillis umbilicalibus in uterum circulatim expaſſis numeroſi ſuccreſcunt acinuli. Hi porrò densâ congerie & crebrâ velut adunatione maſſam illam formant orbicularem, quam à figurâ placentulam vocitant, quæque genuinum eſt, non embryonis quidem, ſed fœtûs ſolum, ex quo uno arteriis irriguo ſuam alimoniam excipit omnem. Pleniùs dicam quod res eſt, iſtis nimirùm acinulis, qui vaſis fœtûs accreſcunt, ubique adeſſe præſtò cùm ſpermaticas, tùm hypogaſtricas præſertim arterias, quæ, uteri intermediâ pulpâ, ſingulos acinulos ſuâ purpurâ rorent. Tot igitur fœtus acinuli materno rore ſic aſperſi, ac novâ iterùm atque novâ maternis arteriis roratione pleniùs exſatiati, ſuam tandem ſatietatem, porulorum convenientiâ, in umbilici venulas evomunt. Hæ pariter ne plenitudine crepent ſuam nimietatem univerſam in communem ſibi venam effundunt, ut ordine quoque ſuo fœtûs corculum & arteriolæ eodem nutritio rore benigno ſaturentur, *utì plenius id adſtruetur in Perioche 39.*

PERIOCHE XXVII.

Verùm, operæ pretium eſt ut ab illa placenta & ab ipſa mea claudicante cum vegetantibus comparatione nonnihil deflectam ad Democriti puteum, novam atque ſalubrem Verita-

ritatis aquam exindè hausturus, quâ meum Embryonis eruptu-ri germen salubriter adhuc respergam & lætè suscitem. Vegetantium itaque semen in eo discrepat ab Embryonis semine, quòd cuique vegetanti suum insit indigena germen, fotu quovis opportuno pellulaturum: At fœmineis Ovis nullum planè germen primitùs inest intrinsecum, sed omne extrarium est & recèns in illud advena, atque adeo alienigenum. Etenim, tantum abest ut ullo matricis tepore Virgineum Ovum suscitetur, ut ediversò in teterrimam illud putrilaginem incurrat, *sicut in Perioche 20. prænotatum est.*

PERIOCHE XXVIII.

Istud ergo germen in Ovis fermentescens atque fœcundum à genuinâ suâ arcessamus origine. Lipporum atque tonsorum ore nostræ conceptionis principium masculum semen esse circunfertur; sed, ne Medicorum quidem scriptis vel elucubratissimis, modum uspiam docemur, quô masculum semen istud cum fœmineo concurrat ad Embryonis stamina nectenda. En brevibus conceptus meos, super quidem fœtibus abortivis & fœtarum cadaveribus formatos, nusquam tamen vel abortivos, vel cadaverosos; verùm, plenè maturos atque vivaces.

PERIOCHE XXIX.

Masculum itaque semen speculor atomis acido-salinis turgescens & quidem activissimis & ab universo corpore deciduis, nec non multiplici genitalium organorum apparatu itâ subactis ut plurimis partium ideis imprægnentur. Fœminarum deinceps Ova contemplor liquore crystallino distenta & pellicula ductili, porosissima, duplicique munita; non testacea quidem alterâ, ut in volucribus obtinet, sed tenuiori primùm unâ, piæ matris adinstar; alterâ verò crassiori paulò & duræ matris nonnihil analogâ. Ipsorum autem crystallinam lympham albumen vocito, illudque cum albugineo oculorum humore comparare soleo, & utrumque permistum agnosco atomis aliquot acido-salinis, quò scilicet tutiùs intra suos folli-

liculos perennent. Tertiò demùm maritalem copulam mentis acie perlustro & semen masculum, universi corporis velut Epilepticâ vibratione, in vaginam, inque uteri cervicem internam, atque adeò in ipsum uteri fundum impetu quodam efferri percipio: Semen enim spiritibus universè turget atque spumescit: At spirituum est impetus suos exerere & uterinæ cervicis singula perrumpere claustra, quò intimiùs in uterum irrumpant.

PERIOCHE XXX.

Istis prælibatis, Ovum concipio hâc v. g. mulcibri Venere ab Ovario in uteri fundum usque devolvi, *ex Perioche* 15. Masculas insuper atomos innumeras attendo acido-salinas *Periochæs* 29. & illas quidem activissimas atque adeò mobilissimas ac insimul penetrantissimas contemplor. In uterum igitur assurgunt & Ovum inibi orbiculatim & assultim impetunt atque ità porulos ejus quoquoversum subeunt. Illinc ergo fit ut seminis crassamentum vulgò dictum Ovi pelliculas nequaquam permeet, sed ejus duntaxat mobilissimæ quævis atomi sese, ocyores fulgure, in intima illius Ovi penetralia subducant atque inibi milliariæ sese constipent, non tumultuosè quidem, sed mirâ & inenarrabili serie singuli sese in illos ordines varios atque varios referant, quos ipsis summus generis humani sator, *cujus digitus hîc singulariter elucet*, ex suorum motuum atque figurarum varietate stupendâ præstituit. Ipsarum igitur unaquæque mobilissima prout variam atque variam figurationem sortitur, ità & partis cujusque genuinum est primordium. Quùm autem irrequietæ & agilissimæ sint, agere nusquam desinunt, sed calore suo, *ceu igne interno*, omnia movent per omnia, atque ità albumen Ovi sui primùm colliquant, hoc est, rarefaciunt & in illam molem attollunt, quam Philosophus *liquoris albi* nomine designat, & quam *Jason à Pratis*, ac industrius ille Naturæ scrutator *G. Harveus*, *colliquamentum* vocant, quodque profitemur esse Embryonis nostri, masculis atomis jam concreti atque coagulati, consociale nutrimentum. Stet ergo ratum

atque sancitum, *apud nos*, masculum semen Embryonis esse principium activum insimul atque materiale; fœmineum verò passivum duntaxat atque nutritium.

PERIOCHE XXXI.

Huc usque porrò Embryonis complendi principia duntaxat data sunt, sive, ut aliter dicam, Embryonis texendi stamina solùm nexa sunt & illius corpusculo tegmen atque sub-tegmen inditum est unicè, & quidem ab illis masculi seminis motoribus indefessis, *spiritibus nempè*, in ipsius Ovi centro coactis atque stipatis. Superest ergo, ut mirificas spirituum illorum motiones ac opificium stupendum pleniùs atque propiùs attendamus. En itaque spiritus acido-salinos intra Ovi sui centrum unitos, & qui vim suam inibi fortiter ac indesinenter exerunt, suum enim *colliquamentum* validè jugiterque conquassant, subigunt & attenuant, atque adeò subtilissimas primum portiunculas ejus, (*donec Embryonis corporatura plenior reliquas etiam admittat*,) in venularum fila, primitùs per *colliquamentum* diffusa atque fistulata, perindè propellunt, ac solaris activitas madorem cœlestem in gracillima quæque pullulantium filamenta compellit. Per porulos igitur venarum tenuissimæ quædam colliquamenti particulæ pedetentim urgentur in Embryonici corculi tegmen atque subtegmen & inibi profectò intimiùs adhuc conquassantur, hoc est, minimæ per minimas ità subiguntur atque recoquuntur, ut purpurissum illud tandem induant, quod puncti salientis forma sese prodit. Saliens siquidem punctum cor ipsum nusquam est, sed sanguis est intra cor. Inibi quippè sanguis in spirituum genitalium acido-salinorum & scrobiculos cordis obsidentium densum agmen incurrit, atque adeò pleniùs incalescit atque rarefit. Elaterem ergo nanciscitur, atque sic elatere suo corculi fibrillas confestim expandit & visui subjicit; in pullo saltem gallinaceo, ad cujus analogiam istud phænomenon Embryoni tribuitur. Immò corculi sanguiculus ille fibrillas istas taliter diducit, ut ipsas blandè sollicitet ad sui contractionem. Viribus igitur unitis sese undique colli-

gunt

gunt atque contrahunt, quò sanguinem illum, *recèns intra se calefactum & expansum*, in alia quoque fila, Embryonis corculo sursum atque deorsùm annexa, diffundat, atque sic alternis istis atque rhythmicis dilatationibus & contractionibus minima quæque Embryonis accreturi stamina longiùs atque latiùs protendant.

Perioche XXXII.

Hactenùs *colliquamento* suo noster Embryo formicæ mole totus innatat, nec ullâ fruitur cum utero copulâ; sed suis involucris obductus, simplici duntaxat uteri complexu coërcetur. Vultis comparationem rudem, Vitreos illos contemplemini Vitrariorum Embryones exiguis phialis conclusos & aquâ circunfluos. Verùm, ut distinctiùs eloquar, dicam quod res est, Embryonem scilicèt totum albugine suâ mergi, hoc est, albumine Ovi sui colliquato atque subacto undique rigari, fulciri, nutriri & augescere. Illo namque albugineo nutritio succo non unicè perfunditur, sed & illo eodem ità sustentatur & ab omni compressu ità fovetur, ut libera percipiat ubique sui nutrimenti ac etiam incrementi commoda. Aliàs quippè tàm exilis moles Embryonis vel uterô contractiori, vel viscerum pondere collideretur atque diffluerer. O colendam animitùs, & publicitùs enarrandam sapientissimi Creatoris Providentiam! hactenus tamen à nemine vel satis excultam vel satis promulgatam; *Vide Periochen* 53.

Perioche XXXIII.

Ne autem tàm pretiosa Embryoni pereat albugo duplici illa succingitur tuniculâ, quas *amnion* quidem vocant atque *chorion*, sed quarum primordia nesciunt, nî panîs crustam clibanô duratam in subsidium vocent. Verùm, refricemus nobis memoriam pellicularum Ovi *Perioches* 29. Deinceps, quæso, recordemur etiam *Perioches* 30. è qua patet spiritus seminis igneos in Ovum impingentes, illud nusquam diffringere, sed porulos ejus quocunque permeare & sese in ejus meditullium agminatim recondere. At vero, quùm illæ O-

vuli tunicæ huc uſque non crepuerint; ac deindè, quùm ductiles exiſtant, & contento liquore nutritio perpetim irriguæ, nec-non adhuc uliginoſo matricis complexu jugiter fotæ, conſequens eſt ut ad rarefactionem & expanſionem *colliquamenti* ſui ſeſe accommodent, nec uſpiam rumpantur, ſed ſeſe diducant & expandant, pro ratâ ſcilicet portione ad Embryonis indies aleſcentis, ac etiam indies auctioris atque auctioris incrementa.

Perioche XXXIV.

Qui porrò vel præter binas membranulas illas, *allantoeïdea* ſeu *farciminalem* nobis obtrudunt; vel inter geminas easdem, inter *amnion ſcilicèt & chorion*, humorem ſibi fingunt, brutis atque cathedrariis, quàm humanis atque realibus Anatomicis propiores ſeſe produnt. Id unum igitur inculco amnion atque chorion, in meis Embryonibus humanis, non modò farciminis exortes ſed & perindè contiguas eſſe pelliculas, *& quidem liquore intermedio nullo*, ac pia mater eſt duræ matri contermina, nullo prorsùs inter ipſas vel liquamine, vel ſucco. Quod ſi gentium uſpiam amnios tenerior atque poroſior & laxiùs attexta chorio, viſa ſit unquam aliquid in *chorion* tranſudaſſe, id, apud me profectò, præter naturæ leges perindè eſt, ac vel ſerum intercus in ambuſtis, vel lympha quædam inter cerebri meningas, qualem ipſe in ebrioſo viro altitudine digiti auricularis circulatim concretam inibi detexi. Sed rurſum & appoſitè dicam humorem omnem inter amnion & chorion haud ſecùs mihi monſtrificum eſſe ac vel Ovum illud perexiguum, ſed cruſtâ tectum, ab Harveo deprehenſum intra teſtam majoris alterius; vel liquor tenuis & aquoſus ille, quem, citra vitellum, Magnus miratus eſt Albertus inter binas unius Ovi gallinacei teſtas admirandas.

Perioche XXXV.

Interim Embryo noſter grandeſcit ac ſuam propemodùm *colliquamenti* penum univerſam exhauſit. Novâ igitur eget annonâ, illaque pleniori longè, quàm hactenus ab Ovulo ſuo nactus

nactus eſt. Sors enim illius tota diſſidet ab illo Philoſophi emancipato filio, hoc eſt, à teſtaceo pullo, qui, albugine Ovi ſui conſumtâ, vitello veſcitur. Embryo quippè noſter vitelli cupedias neſcit, & jam-jam fame periturus eſt, ni gravi ſuâ, quâ premitur ſublevetur annonâ. Illam ut ad ipſum convehamus funiculò nobis opus eſt *Perioches* 25. quem, putei Democritei cauſâ, in *Perioche* deſeruimus 27. Iſtum ergo funiculum umbilicalem reſumamus & ejus ope novum alimentum novo ſuggeramus fœtui; embryo nanque noſter recens in fœtum evaſit. Qui itaque deſiit eſſe Embryo, jam Fœtus eſt: Is certè propterea pleniore atque ſolidiore pabulô prorsùs eget. Pleniùs ergo atque ſolidiùs is omnis corporandus eſt. Quam igitur in *Perioche* 26. placentulam anticipavimus ac fœtui recenti pro illius modulo conceſſimus, ad veritatis trutinam ponderemus. Iſthæc enim citra Romanorum Deam Alemonam fœtum noſtrum in novimeſtre tempus pleniſſimè nutritura eſt.

PERIOCHE XXXVI.

Reapſe ſiquidem placentula fœtus, *ex Perioche* 26. acinulis conſtat, qui exremis vaſculis umbilici, *in uterum à centro fœtûs exporrectis*, accreſcunt; atque adeò univerſa placenta congeries eſt acinorum, ſeu papillarum, jecorariis ſimilium, quæ fœtûs matrisque vaſa interjacent, ut illis intermediis fluat atque refluat ſanguis à fœtu primùm ad fœtam, *ex Perioche* 25. & à fœtâ deinceps ad fœtum. Iſtæ porrò papillæ hùc & illùc nequaquam diſperguntur, mearum ſporadum glandularum more *Præludii mei Anatomici* ſed per aliquot velutì manipulos conglobantur, idque craſſitudine fœtûs incrementis analogâ. Taliter autem conglobatæ papillæ ſuos illæ globulos ità conjungunt ut tot hepatis lobulos nobis deſcribant, ſed membranis nequaquam ſecluſos, ſicut in canum ſimiarumque jecore: Hi quippè glomi coëunt inſimul glomeramen in unum, & quidem non universè globoſum, coitione ſiquidem ſuâ hemicyclum excavatum æmulantur. Tota nanque placenta utì convexa eſt uterum ver-

ſus, ità profectò fœtum verſus concava eſt omnino. Illa porrò, novimeſtris, verbi gratia, ab utero revulſa atque diducta & expaſſa utì ambitu eſt manûs expanſæ, hoc eſt, diametri ſeptem vel octo pollicum Mathematicorum, ità profectò craſſitudine eſt linearum quidem Mathematicarum duodecim vel quatuordecim in ſuo centro: linearum verò duntaxat ſex vel ſeptem ſuis in oris. Fœtûs itaque placentula pulpoſus eſt orbiculus choriô & amniô, fœtum versùs, plenè contectus, innumeriſque fœtûs atque fœtæ vaſis irriguus ac utero ſpongioſo pulpamentô ſuô molliter adhærens; idque modò ſupernè, ſeu ad fundum; modò autem lateraliter, ſeu alterutrum ile verſus; modò denique vel retrorsùm vel antrorsùm, maternos nimirùm vel lumbos verſus vel umbilicum. Interior ergo cervix uterina, quæ tota inferior eſt, quæque tota conceptu ſtrictè clauditur, omnîs exors eſt cum placenta copulæ, & ſuis annulis arctiùs contractis univerſam fœtus & aquarum membranis incluſarum & indies increſcentium ſuſtinet molem, *uti liquebit in Perioche* 42. *&* 43.

PERIOCHE XXXVII.

Fœtûs porrò placentulam iſtam ut ſcrutemur intimiùs prænotare eſt uterum, *inter conceptionem*, reliquiis ſeminis illius ſubtiliſſimi, quod ex *Perioche* 30. centrum Ovi penetravit, totum fermentari, rarefieri atque turgeſcere. Exindè ergo totus pulpoſus atque cavernoſus evadit. Iſtud itaque pulpamentum atque cavernulas arteriæ cùm ſpermaticæ, tùm præprimis hypogaſtricæ facilè perfundunt? At verò, dum arteriis illis uteri pulpa perfunditur, adſunt præſtò acini placentæ, qui porulis interioris uterì, *velutì per inoculationem*, inſeruntur, atque ità dùm ſanguis arterioſus in uteri ſpongioſa fortiter impellitur, in placentæ porulos etiam inſtanter urgetur. Illius deinceps particulæ, craſſiores quidem, in uteri venas regeruntur, tenuiores autem, in placentulæ papillas contruduntur. Fœtus ergò, intermediâ placentâ ſanguine ſubtili atque defæcato fruitur totus. Nec propterea æſtimare eſt reliquas ab illo tenui atque depurato ſanguine partes

tes vel ſentina egêre, quâ aſſerventur, vel placentulæ papillas ità ſaburrare ut reliquum ſubindè ſanguinem vel minùs tenuem, vel minùs ſincerum fœtui percolent. Quicquid enim craſſamenti hîc dicitur ineſſe materno ſanguini ſano, id relativè dicitur ad ſanguinem ſubtiliorem illum, qui in oſcilla venularum fœtus umbilicalium ingeritur. Etenim, concipere eſt venas uteri proportione reſpondêre uterinæ moli, atque adeò oſculis eſſe præditas majuſculis, quàm umbilicalis venulæ ſint oſcilla. Rursùm ergo concipere eſt uteri venas illas majuſculas, *circulationis lege*, ſanguinis craſſiores reſumere partes, quas in maternam cavam refundant.

Pariter ſanè percipere eſt venulas fœtûs, initâ portione ad ejus moleculam, oſcillis hiare minimis intra placentulæ papillas, ſanguinem ergo nullum recipere queunt, niſi tenuiſſimum & ab oleoſis atque ſalinis particulis alienum, pauculis ſaltem exceptis, quæ bilem conſtituunt *Perioches* 45. Id utrumque porrò non modò fuſiùs inculcandum eſt, ſed & ratione ſagaci, ac ipſis mechanicis legibus pleniùs conficiendum. Materni ſanguinis circuitus quùm ſit in confeſſo apud omnes, in confeſſo pariter eſt apud cordatos diſparilibus illum turgêre globulis, non indole tantùm diſſonis, ſed & moleculâ variis. Conſequens eſt ergo ut ſanguinis materni portiunculæ minùs ſubactæ, minuſque ſubtiles, ac etiam minùs activæ (*ſed cordis & arteriarum jugi pulſu atque promiſcuò circumactæ*,) in matricis iſthæc oſcula, *proportionis organicæ legibus ſibi prorſùs accommodata*,) penitùs impellantur & ab ipſis in venarum tubulos ſibi pedetentim patentiores regerantur, ut inibi agmine facto conglomerentur atque glomeramine ſuo tandiu circunvolvantur, donec ad potiſſimam vitæ rotam, *citra ſufflamen*, ſingulæ rotentur & novum peridromum inſtaurent. Similiter porrò circunflui ſanguinis illius exiliores globuli, (*qui ſcilicèt plurimâ ſanguinis circumactione exactiùs lævigati ſunt, quique plurimis inſuper ſpiritibus turgent*,) promiſcuè quidem cum craſſioribus aliis hiſpidis & inertibus placentulæ porulis illidunt, ſed, tenuitate atque mobilitate ſuâ dum præpollent, placentulæ venulas oſcillis ſuis ſibi aptas

&

& ſibi velut inhiantes facillimè ſubeunt. At craſſiores alii invicem implexi & inſtrenui ab illis oſcillis placentæ penitùs arceantur, atque ità ne morâ ſuâ noxam inibi noceant maternis aliis & aptatis ad ſeſe venarum oſculis protinùs excipiuntur, ut in priſtinum ſuum revolvantur Orbem. Per univerſam igitur fœtûs geſtationem uterinis arteriis ſicut irroratur & alluitur, ità venis eluitur atque repurgatur placenta. Hæc enim craſſiora ſua & ſuis uncinulis firmiter concreta, nimioque vel oleo vel ſale perfuſa, in largas uteri venas peropportunè refundit, nec aliud à ſanguine ſaccato & ſanguinis veluti delibato flore in arctiſſima venularum fœtûs oſcilla tranſmittit.

Perioche XXXVIII.

Intermediis itaque placentulæ papillis, materni ſanguinis purpuriſſô fœtus irriguus eſt. Si quippè detur jugis arteriarum matris in placentam impulſio, jugis utique datur ſanguinis non duntaxat craſſioris in venas matricis compulſio, ſed & tenuioris in venulas fœtus propulſatio. At venulas illas ab Embryonis punčto ſaliente repetendas eſſe *Perioche docet* 31. Illis verò venulis extremis, (*ab Embryonis corculo in Ovuli pelliculas exporrectis & illas ad uterum uſque pertundentibus*,) accreſcere placentulæ papillas, idque vel bulborum more ad radiculas, vel ſeminis ritu ad umbellas, diſcere eſt è *Perioche* 25. & 26. Nunc autem demiremur quantâ noſtri conditoris providentiâ fœtui proſpectum ſit, ne puſillus ille & gravi ſanguinis oneri ferendo prorsùs impar, nimiô materni ſanguinis impulſu ſuffocetur. Dum enim indeſes eſt iſthæc *Perioches* 37. uterini ſanguinis in venulas fœtûs adactio, ſuffocationis cardiacæ ſummum fœtui periculum immineret, niſi providus Opifex duo adaptaſſet ad fœtum redundantis ſanguinis emiſſaria, duas ſcilicèt arteriolas umbilicales, quæ ſanguinem illum in placentam reveherent. Ab illa porrò placenta vel in uteri venarum oſcula retruditur, ut in novos intra matrem circulos agatur; vel in ipſiſſimas fœtus venulas regeritur, ut circumductione novâ fœtum adhuc

cir-

circunluat. Exindè rursùs, id omninò grande commodi consequitur fœtus, illo siquidem sanguine pristino in matrem ità regesto, novis ille naturæ velutì thesauris atque deliciis fruitur totus; atque sic cùm pleniùs alescit, tùm citiùs augescit. Universus interea sanguis intra fœtum sive veteranus, sive renovatus ille nusquam cessat è cordis Orbe per reliqui corporis Orbem circunferri, idque eâdem cum adultis circuitûs periodô; unîs enim * *pulmonibus* exceptîs, ab arteriis fertur singulis in partium porulos, & à partium porulis in venularum oscilla; ab illis autem oscillis in venulas rursùs atque venas, à quibus refunditur in cor, ut à corde in arterias tùm * *pulmonis*, tùm reliqui corporis continuò atque continuè regeratur.

PERIOCHE XXXIX.

Ne quis interim in Anatome rudis nodum in scirpo quæritet, huncce sanguinis in fœtu fluxum atque refluxum in oculis gerat. Arteriæ prægnantis uteri spermaticæ atque hypogastricæ placentam ubertim perfundunt, *sicut in Perioche* 37. doctum est. Ad eum itaque finem totæ replentur totæque consurgunt sanguine largô. Placenta verò sanguinem illum omnem nec in fœtum unicè transmittit, nec in uteri venas unicè transfundit; sed subtilissimam duntaxat portionem illius in venam umbilicalem percolat; crassiorem autem in venas matricis remittit, *sicut in Perioche docetur eadem* 37. Subtilissimus itaque sanguis in umbilici tubulum venosum instillatur, & exindè, per tubuli sui flexus atque gyros, pigro fluxu nec plenis undis, in medias jecoris portas adigitur. Ex illis verò portis jecur intimum neutiquam subit, sed in ipsam venam cavam confestim properat, atque sic diaphragmatis circulum nervosum illicò præterfluit & Mathematicis aliquot lineis super centrum istud Diaphragmatis in canaliculum venosum incurrit, fœtui peculiarem. Hic porrò canaliculus san-

* *Videsis Periochen* 40. *&* 41. *ne hic & illic* ἀσύστατα *proferri putes.*

ſanguinem *plurimum* * illum, portitoris inſtar, in venam pulmonalem traducit, è qua in auriculam cordis ſiniſtram, inque corculi ventriculum ſiniſtrum defluit. Illinc autem pellitur in Aortam, ut ab Aorta in univerſas fœtûs arteriolas longè lateque diffundatur, atque ſic refluat, circuitûs lege, in ſingulas fœtûs venulas, nequidem umbilicalibus exceptis. Hæ quippè, ſanguinem licèt à matre in fœtum importent, quaſdam nihiloſecius particulas priſtini ſanguinis fœtûs revehunt, quas nimirùm, ſuîs arteriolîs in placentam, fœtus quidem regeſſit; ſed quas placenta, novi jugiter arterioſi ſanguinis impulſu, in umbilicalis venulæ porulos retruſit, utpotè ſibi priùs pervios, atque adeò nunc faciliùs repetendos.

P E R I O C H E XL.

Verùm, ſanguis univerſus, quem ab utero in fœtûs venam cavam deduxi, in canaliculum venoſum *Perioches* 39. non influit. Rem enim totam ex ratione & ex vaſorum capacitate dùm æſtimo, en certè portio ejus alterâ longè minor, in cordis auriculam dextram inque contiguum ipſi ventriculum rectà devolvitur. Exindè porrò in pulmonum arteriam urgetur, è qua diverticulô ſtupendô & fœtui pariter ſingulari, *arterioſo ſcilicet canaliculô*, in Aortam deerrat, atque ità ſanguini permiſcetur alteri, quem Aorta à ſiniſtro cordis ventriculo, *juxta Periochen* 39. recepit, ut unà cum illo circuitum ſuum partim intra fœtum, partim extra, peragat. Omninò ſiquidem attendenda venit ſanguinis illius ejuſdem non in fœtu duntaxat, ſed & extrà periodus atque circunductio. Etenim, qui ſanguis arteriolas ſubiit umbilicales ac in placentæ papillas regeſtus eſt, is omnis, ſanè, novi ſanguinis arterioſi tùm à fœtu, tùm à matre confluxû in porulos adigitur tùm uteri, tùm placentæ venoſos, ut ab ipſis tùm in fœtum, tùm in matrem refluat totus. Per *Chymicam* igitur velutì *coboba-*

tio-

* *Vide Periochen* 40.

tionem, ipſius non modò fœtûs ſanguini, ſed & materno remiſcetur, ut eaſdem cum reliquo ſanguine fœtûs atque matris circuitionis leges impleat. Fœtûs ergo ſanguis haud unicè intra ſtrictiorem cyclum ſuum, ſed & intra ſpatioſiorem alterum matris circulum, ſuîs unduîs indeſinenter volutus atque revolutus, *Euripi Chalcidici more*, identidem reciprocat.

Perioche XLI.

Ex illis itaque liquet *primò* ſanguinem maternum venam umbilici ſubire & exindè hæc illius eſſe divortia, partem ſcilicèt ejus uberiorem in amplum influere fœtûs canaliculum venoſum, ut venæ primum pulmonali & cordis deinceps ventriculo ſiniſtro communicetur, quò pellatur in Aortam. Sanguinis autem illius materni parcior altera portio in cordis ventriculum dextrum convehitur, ut ex illo traducatur in arteriam pulmonalem & exindè arterioſô ſtrictiori ſuô canaliculô in Aortam, idque rectà & citra venæ pulmonalis uſum, ut in nobis ſpirantibus obtinet. *Secundùm* verò patet ex iſtis ſanguinem fœtûs arterioſum duplicem eſſe, unum quidem à ventriculo cordis ſiniſtro immediatè & citra ventriculi dextri opem ullam; alterum verò à cordis ventriculo dextro & arteria pulmonali directè & citra ullum venæ pulmonalis uſum. *Tertiò* demum conſtat è dictis ſanguinem fœtûs partim in ipſo, partim verò extra ipſum circuitus ſuos periodice conficere.

Perioche XLII.

Iſthæc ſanè cùm ità ſint & ſanguis in fœtu ad arteriarum rhythmos atque modulos gyretur atque regyretur, conſequens eſt illum omnem, omnes in partes arteriis inſtructas circunduci, atque adeò ſingula fœtûs viſcera illo ſanguine perfundi atque perpluere. Id igitur quùm ità ſeſe habeat, inferre licet ſanguinem illum in minimas fœtûs particulas arteriis circumvectum & ab illis particulis in venas undique refluum, iiſdem planè concentibus organicis, ac in nobis fit, à ſingulis fœtûs particulis iſtis ritè & organicè percolari. Ab illo itaque partium multiplici colo multiplex & lympha ſecerni-

tur, quæ pedetentim in partes huic vel illi lymphæ dicatas extillat. Sequitur ergo, cerebrum v. g. percolatum à se limpidissimum humorem in subjectas partes necessariò deponere, nam impar est omninò tam diuturno tantoque latici congerendo, quantum certè pulposi illius acinuli totô gestati fœtûs tempore in ejus anteriores ventriculos transmittunt. Rursùm igitur elicere est, ut lymphaticus ille latex latenter omninò in nares & os depluat, ubi certè crassitudinem illam consequatur, quæ muci nomine veniat atque salivæ, sed quæ reapsè lympha sit ab Hippocrateo *frigidi atque glutinosi fonte* maximam sui partem decidua. Cùm autem fœtus nec digitis emungatur, nec screatu vel tussi quicquam extundat, lympha illa pedetentim ab ejus naribus & ore in ejus amnion effluit. Guttatim itaque inibi congesta in altum tandem stagnum excrescit, quod tunicam amnion, chorio immediatè & orbiculatim attextam, ita replet & expandit, ut intra tunicæ duplicis illius ambitum atque stagnum, fœtus omnis, sese, pisciculi ritû, commodè volvat atque revolvat. Imò lymphæ tantæ de cerebro stillantis portiuncula clandestinò devolvitur in fauces & œsophagum, atque sic ventriculum, pro modulo ejus, sensim etiam opplet & expandit.

PERIOCHE XLIII.

Sic etiam indubitanter profero alias à cerebro glandulas suam & colare lympham, acinorum suorum porulis in eos usus extructis. Glandulæ igitur oculorum, aurium, maxillarum & oris universi uberrimam illam novimestri tempore secernunt: At illa secreta salivosum fœtum efficit omnino. En itaque salivæ prioris consocialis altera, quæ similiter cumulata, partim in fauces & ventriculum illabitur; partim verò in eandem amnion redundat, ubì suam operam confert ad stagnum illud altius atque altius fœtui grandescenti excavandum, *de quo Perioche* 42. *&* 53. Videsis insuper *Periochen* 32.

PE-

PERIOCHE XLIV.

Ex illis adhuc inferendum est pancreas ipsum nunquam otiari, sed frequentem illud in suos tubulos instillare lympham, quam deinceps in fistulam intestinalem extillet, ut illam irroret atque distendat & à coalitu vindicet. Lenissimô insuper gracilium intestinorum pulsu lymphæ illius portio subtilior in venulas trajicit mesenterii lymphaticas, ut illas pariter non modò roscidas, sed expassas atque patulas conservet. Hæ porrò mesenterii venulæ novâ sæpiùs acceptâ lymphâ mediæ creparent, nisi lympham illam omnem in commune sibi *receptaculum* † identidem refunderent. Intra illud autem, tot illæ guttulæ, congerie dùm assurgunt, descendentis Aortæ iterata quavis diastole colliduntur, atque sic altiùs atque altiùs contruduntur, donec in thoracicum usque ductum evehantur, ut ab illo tandem in venam v. g. jugularem * externam eructentur, atque sic sanguineæ massæ foetûs, *Chymicâ nostrâ Perioches* 40. *cohobatione*, remisceantur. Dùm isthæc ità fiunt, sanguis universi fœtûs non solùm dilutior evadit atque fluidior & remeare paratior, sed & naturæ via sternitur ut fœtus recèns ab utero pulsus lacte nutriatur. Aliàs enim, nî toto gestationis decursu semita isthæc tereretur, tot certè membranacei lactis convehendi canaliculi intercluderentur, nec ullis deinceps vel aëris inspirati viribus, vel diaphragmatis compressiunculis recluderentur.

PERIOCHE XLV.

Ad illam meherclè normam nec minutula jecoris cola ab opere vacant, sed suis acinulis atque papillis bilem illam emungunt, quam in omni fœtu deprehendo, non solùm intra vesiculam fellis, sed & intra totius intestinalis fistulæ decursum,

† *Videsis Experimenta mea Anatomica Canic.* XI. *vers.* 12.
* *Ubì liquet è meis rursùm Experimentis Anatomicis Canic.* XV. *vers.* 12.

ſum, aquoſam quidem, ſed inſimul tamen oleoſam atque ſalinam. Bilis autem iſthæc inteſtinorum fibrillas lymphâ ſuâ, *oleo perfusâ*, non duntaxat perungit, ne coaleſcant in chordas; ſed & ſtimulo ſuo ſalino blando ad lenem contractionem inſtigat, ut illo miti placidoque periſtaltico motu materiam intra ſe contentam è ſupernis inteſtinis in inferiora gradatim leniterque devolvant. Verùm, *Perioche* 44. pancreatis lympham in iſthæc etiam inteſtina deduxit & illius lymphæ tenuiorem unicè partem in lacteas compulit; conſequens eſt ergo ut craſſior ejus pars altera iiſdem adhuc inteſtinis revolvatur, atque adeò ut in noſtram bilem impingat, nunc à jecore colatam, & huc uſque volutatim depulſam. Fit igitur lymphæ cum bile miſtura, quæ lentâ ſuâ diuturnaque per inteſtinorum orbes volutatione pedetentim plurimumque ſpiſſeſcit. Illius enim miſturæ tenuiores aliquot portiunculæ ſeroſæ in meſenterii lactes propelluntur, *utì Perioche docet eadem* 44. tenuiſſimæ verò laxiori fugiunt inteſtinorum tegmine, craſſamentô ſuô ubique relictô ad illud conficiendum *Perioches* 47. inteſtinorum farcimen.

PERIOCHE XLVI.

Recordari eſt præterea ventriculum eſſe, è *Perioche* 42. *&* 43. ſalivoſa lympha turgidulum. At, cùm nova lympha in eundem utriculum ſæpè ſæpiùs influat, conſequens eſt ut ventriculus vel crepet medius, vel lympham illam excutiat. Quùm autem crepitet nuſquam, conſentaneum eſt ut lympham influxam aliquorsùm excludat. Jam verò, lymphæ illius repulſio ſursùm gulæ & oris plenitudine, ac alius atque alius inſuper lymphæ defluxu, planè denegatur: ſequitur ergo lympham illam omnem oſtiô demitti ventriculo familiarî, Pylorô nempe. Iſthæc itaque lympha ſuô in inteſtina defluviô non uni tantô occurrit alteri conſocialique pancreatis lymphæ, *Perioches* 44. ſed & in obvias ſibi ac inevitabiles particulas bilis, *è Perioche* 45. eò loci pariter depulſæ, neceſſariò incurrit. Cum illis igitur utriſque confuſaneam efficit molem, ſive mixturam, ternis miſtis conflatam, bile nimirùm

rùm & utrâque lymphâ, salivosâ scilicèt atque pancreaticâ.

PERIOCHE XLVII.

Istam autem misturam amalgama vocito bilis atque lymphæ duplicis, & pestilentissimam in me, *vel eo nomine solùm*, crabronum turbam excito. Sed injuriosis omissis, quæ propudiosi homines, *plenis virus buccis*, in me, *de ipsis plurimis benè meritum*, mendaciter effundere non erubescunt, pensum hocce meum, *ringentibus ipsis*, pertexam. Attentiùs itaque ruminabor prænotatam illam super *amalgamate* meo speculationem; illud nimirùm *amalgama* ab orbibus intestinorum supernis (*ipsorum peristaltico Periochès 45. lenissimo motu*) in infernos ità gradatim devolvi, ut per singulos devolutionis suæ gradus magìs ac magìs crassescat. Supernis enim intestinis adsunt præstò lactearùm oscula densa, in quæ tenuior *amalgamatis* illius portio pedetentim ingeritur; atque ideò quicquid residui est, crassamen istud est bilîs, salivæ & pancreaticæ lymphæ. Isthæc porrò mixta tria dùm ità densantur atque coguntur, ad podicis quidem ostium usque proturbantur, sed nequaquam exturbantur: rarissima siquidem prostant exempla amnii in utero concacatæ; quamvis id ipsum haud ità insolenter, & præ mutuâ partûs contentione, nascentibus obtingat. Ternis enim recrementis illis ad podicem propulsis, taliterque concretis, fidi & indefessi præponuntur janitores, qui huic podicis ostiolo, custodiæ suæ credito, firmum jugemque pessulum obdunt. Verùm, ubi *amalgamate* meo rectum intestinum plenè distenditur, quæ deinceps ejusdem *amalgamatis* in idem rectum adlabitur portiuncula, tota certè in illo recto moratur; atque sic consequutione quâdam universus coli tractus eodem illo farcimine farcitur. Colô, *rursus*, affatim turgidulô, quæ subsequitur fartura *cæcum* & *ileon* ità refercit ut tandem etiam *jejunum* nihil minùs sit quàm *jejunum*. Exindè est reverà, ut in novimestribus tot illos intestinorum anfractus, *ab ano ad duodenum*, tanta colluvie scatentes atque conflatos semper detexerim.

PE-

PERIOCHE XLVIII.

Jam verò nugari esset recrementum illud vel reliquias vocitasse chylificationis in fœtu; vel venarum lienalium atque mesentericarum rejectanea. Nugis igitur istis æternùm valêre jussis, id unum admitto, scilicèt, id excrementi perappositè *meconium* & *papaverculum* denominari, spissatum enim *papaveris* succum colore & consistentia refert. Quòd si me penes esset novum ipsi nomen indere, *nigrum saponem* id ipsum indigitarem: *smegmatis* quippè *nigri* non unum *nigrorem* atque *gluten*, sed & *oleum*, *lympham* atque *salem* omninò præ se fert, *utì liquet è Perioche* 45.

PERIOCHE XLIX.

Atqui certè, quùm sit excrementum, quidnì confestim excernitur? Excernitur profectò sed nobis duntaxat natîs: tunc enim, nî protinùs rejiciatur, non solùm pestem infanti, sed hanc atrocissimam infert. Aëre siquidem inspirato ità alterantur terna nostra elementa *meconii*; ut illicò ab invicem diffideant, & tormina lacrymosa atque lamentabilia, ac etiam gangrænam edacissimam atque funestissimam ingenerent. Quandiu autem ab æthereis particulis, *omnia moventibus per omnia*, planê tutum est, planè & innoxium est, donec nimirum fætus & aquis innatat & membranis ambitur & uteri cryptis occultatur. Moras porrò tantas in intestinis non duntaxat inculpandas *meconium* nectit, sed & supremò laudandas: Illo siquidem mucore oleoso-salino tàm utiliter farciuntur intestina, ut fistulata conserventur, non solum ad nova deinceps residua transmittenda, sed & ad lacteos siphunculos illos *Perioches* 44. ab omni cohærentia tutandos. Aliàs quippè recens nullus terrarum Orbis incola pervios illos trajectus haberet, quorum usurâ carêre nequit vel ad lactei laticis trajectionem in cor; vel ad lactei recrementi secessum ab alvo.

PERIOCHE L.

Huc usque, *à Perioche saltem* 42. toti rejectanei sumus: non solum enim in hisce dogmatis nostris ab occæcatis rejicimur,

cimur, ſed toti ſqualemus excretis. Excretorum interim ſatias nos minimè tenet. Quâ igitur odorandi virtute inteſtinorum craſſa purgamina ſubolfecimus, eâdem nunc tenuem illam renum proluviem odoremur. Fœtûs itaque renes odoratû Medicô ſcrutemur & ſalientes in illis deprehenſuri ſumus ſiphunculos urinarios, quorum ope lympha tenuis leniter ſalit in renum pelves & à pelvibus in commune conceptaculum, *veſicæ* nomine notiſſimum. Illius igitur lymphæ à ſanguinea maſſa *juxta Periochen* 42. ſecernendæ recordari eſt omninò; atque ſic conſequens erit ut renum incernicula lympham ſui generis ſecernant, illamque ab arteriolis renalibus in anſerinos renum tubulos tranſfundant. Fœtum ſiquidem ſuis numeris abſolutum concipere eſt multam interdiu noctuque percolare lympham. Nam reverà, utì perennis eſt lymphæ in renum papillas impulſus, ità certè perennis eſt ejus ab arteriis in ureteres propulſatio. Iſthæc autem propulſatio guttatim licèt fiat, longo tamen geſtationis tractu guttulas tot ſuggerit, ut in molem illas ingentem aſſurgere neceſſum ſit. Sed quum tanta moles nec renum pelvibus, nec ureterum anguſtiis, nec veſicæ lacunâ coërceri queat, elicere eſt omninò congeriem guttularum univerſam veſicâ quidem pedetentim excipi, ſed ab illa demum affatim excerni. Illud quippè ſtillicidium juge veſicam, *tandem*, tum impendiò gravat, tum leniter titillat. Veſicam ergo nervaceam, muſculoſam atque ſenſilem blandè ſollicitat ut arctius ſeſe contrahat & arctius contracta lympham illam preſſius undique ſtringat, atque ità ſphincterem recludat & lympham ſuam omnem in emiſſarium illud utrique ſexui commune & unicum, quod *Urethram* vocitant, pro modulo compellat. Novâ porrò tum à dextris, tum à ſiniſtris depluente lymphâ, renalîs illius pluviæ ciſterna iterum expletur; atque ſic parili prorſus urgetur ſeſe exonerandi neceſſitate. Veſicâ igitur tubulô ſuo inferiori atque nerveocarnoſô, *ſive urethrâ*, haud ſecus ſeſe deplet alternis, ac ſuarum colliciarum, *ſive ureterum*, ſtiriis supernè & alternìs oppletur.

PERIOCHE LI.

En meïentem itaque fœtum & quidem urethrâ, nequaquam autem urachô, brutarum animantium adinſtar. Sed, quis jam fœtui noſtro matulam præſtiturus eſt? Lympham enim iſtam fœtûs excretam urethrâ urinam vocitant: hactenus tamen illam omnem lymphæ nomine donavi; nam reapſe tenuis eſt ac inſulſa ſubtiliſſimi ſeri à ſanguine fœtûs portio ſecreta, *uti docet Perioche* 42. Quùm itaque lympha ſit tenuis atque prædulcis, (*imò tenuior longè atque dulcior, quàm ſit impuberum urina ad colocynthida verbi gratiâ macerandam, vel ad alios uſus à Practicis expetita*,) nuſquam vereamur illam emittere in fœtûs balneum illud *Perioches* 42. & 43. Nullam ergo fœtûs alteram agnoſco matulam ab ejus *amnio*, in quam non modò hæcce tenuis & inſipida lympha de renibus ſtillat, ſed & plurima de cerebro, de oculis, de naribus & ore guttatim etiam depluit, *è Periochis ſcilicèt illis* 42. & 43.

PERIOCHE LII.

Nullum interim periculum imminet, ne dum lenis iſthæc urinaria lympha fœtum ità circumluit, in ejus ventriculum inſtillet nauſeoſa. Huic ſiquidem urinariæ lymphæ via præcluditur omnis à præcedente ſalivoſâ lymphâ *Perioches* 42. Immò via licèt ipſi tàm arctè non præcluderetur & quippiam illius in ventriculum oberraret, nullam nihiloſecius ventriculo noxam noceret; eſt enim ſalivoſæ conſocialis, quam innoxiam admittunt. Si qua inſuper qualitas illius noxia foret, tota profectò ſalivoſæ miſturâ tam intra os & fauces, quàm intra ventriculum retunderetur. Abſint igitur, qui nauſeoſam illam infamant, nam è diverſo prædulcis illa ventriculo peramica ſemper eſt, ſive ſit ſola & ſuæ ſpontis, ſive ſit miſcellanea & juris alterius.

PERIOCHE LIII.

Ingens præterea commodum ex urina in *amnion* profuſa redundat in fœtum. Is quippè tenellus ità mucoſus & ità mollis eſt ut in anguſtiis uteri ad fœtum contracti nulla queat

incre-

ncrementa capessere formæ, nisi ab utero undique distet & leni atque mucoso innatet balneo, *sicut è Perioche liquet eadem* 42. *&* 43. Fœtûs enim elegans forma deleretur omnis & ipsi conformatio penitùs prava conflaretur; nam, uterô siccô fœtum undique stringente, cerei & flexiles ejus artus mucosaque membra in pravam omninò figuram detorquerentur. Quod si adultiorem in eodem utero sicco concipiamus fœtum & duratis ossiculis jam concretum, en certè ipsi utero, *ac proinde ipsi fœtui*, periculum impenderet grave: fœtus namque uterum illum, nullis aquis irriguum atque delibutum, calcibus & pugnis ubique læderet, atque adeò fœtus sibi ipse perniciem crearet. Uterus enim sensilis & calcitrosi pugnacisque fœtûs impatiens suum calcitronem atque pugnatorem decuteret abortû. Arte igitur stupendâ sapientissimus generis humani Creator æque ad Embryonem mucosum, ac ad fœtum jam ossibus duratum, liquorem corrivatus est, fœtûs incrementis proportione analogum, ut toto novimestri decursu subnatet undis, & piscîs vitam in suo vivario vivat perpetuus natator in subdulcibus aquis. Illis igitur intermediis urinator ille jugis, citra noxam vel propriam vel maternam, sese hùc & illuc liberè convertit. Id porrò beneficii multiplicis utì primum, *dùm scilicet embryo duntaxat est*, albuminis Ovi sui colliquamento debet, ità deinceps, *ubì nimirùm in fœtum evasit*, id unice suis lymphis, tàm à capite deciduis, quàm à renibus devolutis, refert acceptum, *utì constat abundanter è Periochis* 42, *&* 50.

O provide rerum omnium Opifex, *qui Pelagus altum & immensum excavasti lusuræ balænæ & piscibus cunctis marium semitas permeantibus*, hîc tuum adorandum Opus est, quod ore cordeque veneremur æternum. *Videsis Periochen* XXXII. & *Psalmum* VIII. *vers.* 9. atque CIV. *vers.* 26.

PERIOCHE LIV.

Manum lubens de mei fœtûs tabella referrem, nisi sudantis illius delineatio me pelliceret. Si quis enim mordicus contendat fœtum aliquandò effusiori sudore materno sudare,

contentionis serram cum ipso non reciprocabo, utpotè quòd tunc temporis maternus ille sanguis attenuetur & celeriorî circuitû rapiatur. Atque adeò probabile est omninò, materni sanguinis illius celeriori raptu, tenues etiam & rapidè motas materni seri portiunculas in fœtûs habitum usque propelli & porulis fugere cutaneis. Sed reverà, quò plus ruminor fœtum à vitæ primordiis suâ in piscinà, vel, *si velitis*, suo in nido æquali perpetìm sanæ matris, nec vehementer exercitæ, foveri tepore; nec ipsum præterea fœtum tantos unquam motus animales edere, qui valeant lympham illam è glandulis ejus intercutibus depellere, eò adducor ut sudorem fœtui non magìs tribuam, quàm vel pullo intra testam, vel pisci inter aquas. Sed gravius est & alterum rei momentum, quod me in illam mentem omninò traducit, de fœtus scilicèt sudore nullo. Isthæc enim cui fœtus innatat lympha non *urinaria* duntaxat est, verum etiam *salivosa* atque *mucosa*. Est igitur apta nata, quæ cuticulæ porulis adhærescat & inibì compingatur, utì certè in omni proximè nato id luculentissimè cernere est. Fœtus quippè recèns ab utero pulsi toti sunt illo strigmento luridi, hoc est, cutaneis sordibus ità squalent universè, ut nusquam gentium fasciis involvantur illoti. Quùm itaque sordes illæ atque strigmenta portiunculæ sint *urinæ*, *salivæ* atque *muci*; quæ ex fœtus balneo, *cutîs nequaquam detersoriô*, cutaneis poris impinguntur, necessum est ut illæ inibi glutinatæ atque recoctæ crassescant & fœtum universè velutì loricent, non solùm adversus spirituum & sanguinis effluvia; sed & adversus sudorem omnem, quô tenellulus ille si difflueret, animô confestim linqueretur. Immò, eadem isthæc lorica fœtum etiam aliter tutatur, inhibet nempe ne sensilior fœtus in organo sensus communi, *cute nimirùm*, sese convolvendo & ad suas membranas atque uterum sæpiùs allidendo, dolitet; atque adeò, ne arctiorem illum, *quô detinetur*, uteri complexum refugiat. Imò rursus, eadem isthæc loricula, *velutì tomentitia*, tomenti more fœtum ità contegit ut nec calcibus, nec genibus, nec cubitis aborti-

vis

vis matricem facile læserit, *utì pleniùs dictum est in Perioche* 53. Dùm itaque fœtus ità loricatur universe, omnis omninò prorupturo sudori intercluditur via. Quî igitur sudaturus est? Quùm præsertim pacatam & uniformem in utero vitam vivat, nec animi pathematis percellatur unquam, nec motibus sudorificis citatur uspiam, nec porulos habeat erupturo sudori pervios: nam etsi tenerrimus ille sit, elephanti tamen coriô à capite ad calcem suâ loricâ velutì contectus est. Valeant igitur imaginosi de sudore fœtus scriptores illi bene multi recentissimique.

Perioche LV.

Videor jam pensum meum exegisse & universa fœtus duxisse pensa. Verùm, grave adhuc super fœtu negotium me detinet, illius scilicet in uteri custodia detentio. Mihi quippe piaculum foret fœtum insontem, *hoc est*, *patrati criminis nescium*, aterrimis illis uteri cryptis relinquere detentum. Illum itaque e tenebris captivitatis in libertatis lucem evocemus, egressus ejus haud indictâ causâ.

Foetus Patronum & vivacis exitus ejus sponsorem, jam olim me gessi, *in Diatriba mea de Octimestri Partu*, *ab Eruditissimo & omni laude majori D. D. Carolo Sponio Lugduni primùm vulgatâ.* Qui nunc igitur idem Ego, eidem foetui patrocinor, non *octimestri* duntaxat, sed & *novimestri*, urgentiorem causam aliam illius ab utero secessus coram judicibus cordatis atque lumine Medico plenis prolaturus non sum, quàm suffocationis foetûs torminale supremumque discrimen. Sed illud profectò torminosæ suffocationis summum in utero discrimen nequaquam ab aëris inspirandi vel desiderio, vel conatu repetere est. Aëris enim in utero nescius est foetus. Aërem igitur sibi penitùs ignotum exposcit nusquam: Ejus nanque pulmones otiantur, ratione saltem muneris aërei, atque adeò vagitus uterini, *membranis illæsis nec proruptis aquis*, delirantium vetularum dulcia mihi somnia sunt & gerræ gerrarum. Dictis fidem qui detrahit, pulmones comparet foetus vel in utero, vel inter nascendum extincti luri-

dos feroque gravatos, & instar metalli fundum aquæ petentes, cum pulmonibus foetus alterius vel ad vitæ brevissimam usuram ambiente sufflatis, floridisque & aëreis, atque ità levibus ut ex ipsô gurgitis imô protinùs resiliant in altum.

PERIOCHE LVI.

Quid itaque? Egestatem alimenti causantur alii. Sed præterquam uterina & umbilicalia vasa largiter adhuc in novimestribus irrigua sunt, in matre præsertim atque foetu plethoricis, quis nescit rerum egestate suffocari neminem? Non ergo sanguinis egestas foetum est suffocatura, præsertim dùm sanguis ille nutritius, vel in ipsis puerperis, plurimum adhuc sese prodit. Dein, an non verbi gratiâ, torosus hic corpulentus atque vegetus septimestris plùs alimoniæ depascitur, quàm novimestris alter ille gracilis, macilentus atque debilis. Torosus tamen ille non omnis septimò vel octavô nascitur mense, sed in nonum usque moratur torosior, corpulentior atque vegetior futurus indies. Rursùm an-non vel gemelli, vel trigemini voraces atque vegeti plus sanguinis insimul consumunt, quadrimestres vel quinquemestres, quàm foetus hicce pusillus, novimestris quidem, sed solitarius & inappetens atque debilis. Gemellos interim, tergeminosque vivaces nasci Mosaica Romanaque docent: Nam *Esau* & *Jacob*; *Pharez* & *Zara*; *Horatii* demùm atque *Curiatii* vivacissimi nati sunt. At ediverso quàm multi numerandi veniunt novimestres anonymi; solitarii quidem, sed vel ipso utero priùs sepulti quàm humo; vel inter ipsas vitæ portas priùs extincti, quàm egressi. Fœtus ergo nusquam præ fame, lupi famelici more sylvam egredientis, suos uteri carceres eluctatur.

PERIOCHE LVII.

Quid rursùm ergo? Maturitatem proferunt fœtûs ab utero dicidui, haud secùs ac fructus maturitate gravis ab arbore cadit: Et illam profectò mentem diù ac unicè fovi; sed rerum usû meliora doctus recantavi. Istam porrò maturitatem, quam non exponunt, pendêre putabam à fibrillis & acinulis chorii atque placentæ, primitùs quidem ad uterum radicatis, sed

quæ

quæ temporis tractu ſiccefcerent atque contraherentur. Illâ quippe ſiccitate atque contractione perindè capiebam à primævâ ſuâ cum utero copulâ disjungi, ac maturorum fructuum petioli ariditate rugati, veteri ſuo cum ramulis nexu liberantur. Verùm, utì dixi, ſententiam illam animo meo ubì diligentiùs volutavi & ad Lydium rationis & experientiæ lapidem revocavi, adulterinam eſſe perſpicuè deprehendi. *Primum* namque nec chorio, nec placentæ, nec ipſi demùm umbilico, *quæ fœtûs ſunt velutì calyces atque pediculi*, ulla unquam ſiccefcendi ſuppetit occaſio. Iſthæc quippe ſingula jugibus illis, *Perioches* 39 40. & 42. fœtûs atque matris imbribus irrigantur atque perpluunt. An-non deindè, rudis eſt omninò, ac utrinque claudicans comparatio foetûs cum fructu de arbore pendulo? Nec enim foetus ullus umbilico ſuo, ceu pedunculo, de matricis culmine, ceu de ramuli cacumine pendet. Nec foetus deinceps ullus utero concluſus mole ſuâ ex umbilico pendente matricis cacumen illud vel uſpiam prægravat, vel unquam deprimit. Rem vultis eandem, ſed aliter enunciandam, foetum ſcilicèt in utero nullum de matricis altô ad perpendiculum librari, nec libramine ſuo ambientem ſeſe uteri cyclum in ullam foetus expulſionem impellere, ſicut id ipſum videre eſt in horologiorum ſacomatis, quæ pondere ſuo rotas utì gravant, ità & illas in circuitus urgent & de crena in crenam expellunt. Quòd ſi ſuis gyris atque volutationibus foetus quandoque umbilicum ſibi tàm arctè circumvolvat ut novum nequeat edere motum, niſi in priorem circiter poſitionem revolvatur, quin placentam abrumpat, id nequaquam aſcribere eſt umbilico perpendiculari atque uteri fornicem gravante foetu decutienti, ſed umbilico enormiter contortuplicato, atque placentam ab utero præmature diſtrahenti. Conſtet ergo funiculum umbilicalem, (*qui fœtum naturaliter & placentam ac uteri cyclum interiorem longiſſimus atque convolutus interjacet*,) nullâ unquam uteri geſtatione ab uteri ſummo ita revolvi & extendi ut ullo pondere vel maturiſſimi vel graviſſimi foetus annexi,

nexi, placentam ab utero perinde divellat, ac fructus maturitate gravior pediculum à ramulo sejungit. *Tertiò* siquidem maturati foetus prægravans onus placentam si solvat, & illâ solutâ foetus omnis, fructus adinstar ramulo soluti, prolabatur, consequens est, ut omnem necessariè partum sanguis atque placenta prævertant, atque ità *Secundæ*, nequaquam *Secundæ*, sed *Primæ* sint. At ediverso, non cruoris, sed aquarum præcedit eruptio, quam foetus atque cruor, una cum secundinis, subsequuntur. Non ergo primùm ab utero dissolvitur placenta, quæ foetum deturbet; nam econtrariò foetus placentam suam suâ ab utero prolapsione atque propulsatione vel deglutinat solus cum utero solo sibi adjutore, vel, ut ab obstetricante deglutinetur auctor est. Rarissima quippe *secundinarum* priùs exclusarum prostant exempla.

Perioche LVIII.

An igitur ad partum culpanda veniet aquarum illa *Perioches* 53. stataria colluvies diuturniori morâ putrescens & utero gravis atque foetui? Nequaquam certè, nam ipsissima *Perioches* 49. argumenta, quæ meconium, ne pericardii serum proferam, a putredine tutantur, eadem profectò & Achillea sunt ad hancce foetus serosam illuviem ab omni prorsùs asserendam putore. Et exindè fit omninò ut sanissimæ parientis aquæ nec sponte suâ, nec igne, ullum unquam nidorem de se fundant, utpotè quæ sint corruptionis exortes. Aliorsùm igitur deflectere est ad genuinas partûs causas suis e tenebris eruendas.

Perioche LIX.

Deflectunt itaque plurimi ad ipsum uterum octavo vel nono mensibus foetu prægravem atque prægravatum, ac idcircò insurgentem in hospitem sibi molestum, quò suis illum e sedibus deturbet. At istud si foret vero consonum, an-non uterus annexam sibi placentam priùs excuteret, quam foetum ipsum aquarum mole totâ *è Perioche* 53. a se remotum proturbaret? Experientia interim docet rarenter admodùm foetui præviam esse placentam; vulgatissimum autem esse foetum

tum placentæ ſuæ ſternere viam, *utì prænotavi Perioche* 57. Sed rurſùm, increſcentis fœtus & placentæ unà cum contentis aquis gravamen ſi ſit extremum & dolore gravante efficere ſi valeat ut preſſior uterus fatiſcat & oneri ſuccumbens tantum iſtud onus diutiùs tolerare detrectet & illud excutiat, an non conſequens eſt ut hic vel ille craſſiſſimus v. g. vel ſeptimeſtris vel octimeſtris, hoc vel illo gracillimo novimeſtri longè gravior, ſuiſque tùm placentâ, tùm aquis onerosior longè, longè etiam priùs ab utero depellatur? At ediverſo, craſſiſſimos novimeſtres detineri videre eſt; gracillimos verò vel ſeptimeſtres vel octimeſtres expelli. An-non deinceps conſequens & iſtud alterum eſt, ut ſcilicèt gemelli, *verbi gratia*, tergeminique, graciles licèt, quinto vel ſexto geſtationis menſe, (*præſertim cùm*, Eſavi atque Jacobi more, *inteſtino ſuo tumultu vexànt uterum*,) ſemper abigantur. Sed experientia reclamat. Prægravans ergo pondus illud uterinum nullius apud me ponderis eſt, ſed ipſo nihilo levius.

PERIOCHE LX.

Papæ! Si iſtud obtineat ut ſententiæ in hominum mentibus inveteratæ ità repudientur, quid demùm ſtabilire erit in arte noſtra, quam ejus oſores ceu merè conjecturalem jam plus ſatis infamant? Id interim dogmatis liberè philoſophando & experientiâ primùm fideli, atque deinceps ratione ſagaci inconcuſſè ſtabiliam partum ſcilicet omnem repetendum eſſe ab illa moleſtia ſuffocatoria atque torminali, quam ſinguli fœtus adulti, meconiô ſcatentes atque vexati, perſentiunt. En pleniùs animi mei ſenſa ad examen ſæpiùs revocata.

Conſtat planè *è Perioche* 47. inteſtina novimeſtrîs ad ἔκφυσιν uſque meconiô turgêre. Ipſis igitur nequit vel minimum meconii iterùm ſuggeri, quin ejus glutine lactea primùm via plenius adhuc intercludatur & duodenum deinceps exinde gravetur. Imò, quin exinde rursùs duodenum idem in ſuis oſculis bilariô atque pancreaticô præſtruatur; atque adeò quin retentæ inibi meconii futuri tertiæ duæ portiones canalicu-

lis illis vim aliquam, copiâ & qualitate suis, torminalem inferant. Quòd si præclusis nondum ostiis illis novum in intestinis meconium identidem succrescat, consequens est ut expletô demùm & plene distentô duodenô (dum ventriculus aliunde regurgitat, *è Perioche* 42. *&* 43.) partes illæ singulæ plurimum tandem graventur. Rursum ergo sequitur ut ipsa sint intestina torminosa & suis ut torminibus fœtum divexent & in calcitratum multiplicem & irrequietum impellant, qui uti diruptarum membranarum est causa, ità etiam aquarum effluentium, atque adeò partionis ipsius auctor est. Putem ergo unicuique fœtui partûs sui tunc sonuisse horam, quum meconiô tanto ejus intestina referta sunt ut novi meconii vel fortiori propulsui & ingressui vel fortius etiam reluctentur. Tunc enim fœtum concipio plenis illis & exsatiatis, ac idcirco distentis multum intestinis torminosum; idque modò intentius, modò remissius; ac iccircò etiam modò intentius, modò remissius exagitatum, & illâ exagitatione suâ membranas diffringentem, idque loco aliquo debiliore, præsertim e directo interni matricis osculi, ruptioni magis obvio atque patenti. Igitur, foramine vel angusto vel amplo inibi facto, aquæ vel segniter & parce profluunt, vel impetu largo prorumpunt. Illis autem taliter vel taliter effluxis fœtus siccus intra meningas detinetur, ac eò loci detentus graviora, quovis temporis punćto, tormina patitur, utpote cujus torminum causæ invalescant in momenta. Imo, utero nunc circa torminosum illum infantem arctius conglobato nonnihil dolet universe. Tomento quidem *Perioches* 54. loricatur & tunicis molliusculis involvitur, nihilosecius, tam arcte nequit circa ipsum, nullis nunc intermediis aquis, sese uterus contrahere, quin illo fœtum arctiori complexu non solum affricet atque titillet, sed & aliquo sensu doloris afficiat. Ipse interim uterus fœtûs sui despondet injurias, & doloris fit consors. Fœtum quippe dum arctius atque arctius stringit, in illius certe calces, genua & cubitos impingit; atque adeo aliquem molestiæ sensum maternæ menti imprimat.

mat neceſſum eſt. Contractior uterus ergo, illo moleſtiæ ſenſu, pungentem fœtum ità repungit, ut illum irritet ad novum molimen. Quod ergo fœtum penes eſt, id ipſum molitur, & molimine ſuo artus hùc & illùc exporrigit, undè novus utero ſtrictiori atque trudenti ſtimulus accedit. Uterus itaque preſſior adhuc ſeditioſum ſibi fœtum & tranquillitatis priſtinæ perturbatorem, atque hoſpitalitatis diutinæ jura violantem, acriùs rursùm & acriùs urget ut confeſtim ſecedat.

Dolentior itaque fœtus & irrequietior exindè factus inordinatius ſeſe commovet atque validius membra protendit. Interea, caput globoſum & grave, lubricíſque membranis adhuc involutum, nativo pondere ruit deorſum & in lubrico labitur. Quum autem, ad aliud oſtium allidere nequeat, quàm ad interius obvium, quodque matricis coronamentum eſt, in illud certè prolabitur; & ex illo, contentione novâ atque conamine validiori, pedibus in uteri fundum exporrectis atque contentis, ulterius adhuc ſeſe propellit. Uterum igitur atque vaginam ejùs vividius ſtimulat, ut per vomitum veluti quemdam fibris ſuis carneo-muſculoſis undique contractis, fœtum eundem, ceu ventriculus quod ſibi nauſeoſum eſt, continuò depellat. Jam verò, cum ipſe fœtus marte ſuo & conamine ſibi ſingulari in eandem depulſionem conſpiret, propitius ſanè pellitur in dias luminis auras. Maternum interim diaphragma mutui pulſûs illius, matris nimirum atque fœtûs, tempore toto rem totam valido ſuo uterum verſus compulſu impigrè promovet. Id autem eò validius peragit, quò mater vivacior & lateribus firmior, atque ſpiritu contentior eſt.

In illum itaque modum fœtus omnis, naturaliter prodiens, ſuos uteri carceres perrumpit. Verum, torminoſus eſſe deſinit nondum; atque ità vel dolentius & acerbius; vel mollius atque lenius plorat; prout ſcilicèt ejus colica vel intenditur; vel de ſævitie ſuâ remittit. Et prout, inſuper, fœtus hic vel ille pulmones nactus eſt vel vividos, nec plus-ſa-

tis madentes; atque adeo facilius nunc atque plenius aëris e- latere pandendos; vel debiles & illuvie graves; atque adeo difficilius nunc atque parcius aëre sufflandos, utpote hacte- nus otiosos *è Perioche* 55.

Isthæc est profectò genuina nostræ emancipationis ab utero & nostræ insimul inter nascendum non ovationis & lætitiæ, sed doloris & ploratûs sontica causa ab intimis naturæ penetralibus eruta.

F I N I S.

APPENDIX.

Coronidis ergo ausimne dixisse è hocce meo systemate de fœtu luculenter elucescere nihil apud Medicos veritatibus Physicis sterilius *esse, quàm hactenus de* sterilibus *prolata. Adlubesceret itaque Pathologica de* sterilitate *Dogmata pari sedulitate refingere, atque hocce Physiologicum refinxi. Imò, animus ferret universam Physiologiam eadem Arte redintegrare, & super illâ redintegratâ universum etiam Pathologicum astruere systema. Verum, Opus istud uti laboris esset immensi, ita certè & invidiæ summæ plenissimum foret; præsertim, apud nomine Medicos & Arte rudes, à quibus pro re egregiè navata nihil nisi dicteria & conviciorum plaustra expectanda veniunt. Sed virtus,* quæ sine hoste friget, *ipsa sibi præmio foret, si modò negotiorum moles & senium instans à labore tàm improbo atque tàm ingrato me nequaquam absterreret.*

Si quis porro morosior Censor, *hic passim,* Censoria virgula me perstringat, tantum abest ut istud pertimescam, ut ediverso id ipsum maximopere exoptem, quo scilicet vividiores, *ex animis ità collisis*, scintillæ veritatis explendescant.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII,

DE

FOEMINARUM OVIS

Hiſtoricæ atque Phyſicæ

LUCUBRATIONES.

Et genus omne hominum, mediis in partibus Ovi,
Ni ſciret fieri, quis naſci poſſe putaret?

LECTORI

Ad Ovula mea integram famem afferenti.

Ἀνάγκη ἐστὶ πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα, τὰ πολλὰ ἱστόρια ἐπάγεσθαι, εἰ μέλλει τὸν ἀκόντα ἐκ τῆς πρὶν γνώμης μεταστρέψαι καὶ τοῖς ἑωυτοῦ τε λόγοισι πείσειν.

Necessum est ad opiniones fortiter inhærentes multa argumenta adducere, si quis velit reluctantem à priore sententia abstrahere atque ità convertere ut rationi auscultet.

Hipp. Lib. IV. de Morb.

NOBILISSIMIS ET AMPLISSIMIS

VIRIS

ACAD. LUGD. BATAV.

CURATORIBUS,

D. DANIELI VAN WYNGAARDEN

BARONI DE WYNGAARDEN, BENTHUISEN, RUYBROEK &c. EQUESTRIS HOLLANDIÆ ORDINIS NOMINE AD CONSESSUM CELSISSIMUM FOEDERATI BELGII ORDINUM GENERALIUM DELEGATO &c.

D. HIERONYMO VAN BEVERNING, J.C.

THEILINGÆ TOPARCHÆ, REIP. GOUDANÆ CONSULARI ET PLURIMIS LEGATIONIBUS ILLUSTRI.

D. CONRADO VAN BEUNINGEN, J.C.

REIP. AMSTEL. CONSULARI, NEC-NON ETIAM LEGATIONE MULTIPLICI INCLYTO.

EO-

EORUMQUE COLLEGIS SPECTATISSIMIS

VIRIS

REIP. LUGD.

CONSULIBUS

D. JACOBO VANDER MAES,
D. JOH. VAN VESANEVELT, J. C.
D. JOH. VAN BANCHEM,
D. CORNELIO PAETS J. C.

NEC-NON

PRUDENTISSIMO ATQUE FACUNDISSIMO

VIRO

D. PETRO BURGERSDICIO, J. C.

EJUSD. REIP. SYNDICO, COLLEGIO ILLUST. CURATORUM A SECRETIS,

Salutem & Felicitatem precatur.

CAROLUS DRELINCURTIUS.

DEDICATIO.

djunctum mihi, in Anatomicis, Clariſſimum atque dexterrimum Collegam Nuck, *Viri Illuſtres atque Munifici*, nequidem conticeſcent ſeri nepotes. Mente ſiquidem memori atque grata de traduce in traducem, narraturi venient benignè Vos ſeneſcentibus oculis pepercisse Profeſſoris peregrini, Practici, & ex auctario Anatomici, nec-non totius Academiæ Veſtræ antiquiſſimi.

Jam olim quippe, *Nomine Veſtro*, Celſiſſimor. atque Præp. Ord. General. ſplendidi Legati unus & alter me Practicum Lutetiâ huc evocarunt, integro biennio ante traditam mihi provinciam Anatomes.

Valete atque florete perennes, *Viri Nobiliſſ. & Ampliſſ.* ut perennis quoque valeat atque floreat valentiſſima Veſtra atque florentiſſima Reſp. & Academia.

PRÆFATIO.

I quid bonæ frugis hac editione in publicum redundet, illam omnem acceptam refero D. D. Profeſſori Bayle, *naris emunctiſſimæ viro, & judicii ſubacti, cujuſque ſynopſes ubique demiror.*

Is enim prioris editionis vulgavit epitomen, meque propalàm hortatus eſt, ut hominum naris minùs emunctæ gratiâ, qui meos auctores odorari nequeunt, alteram editionem adornarem, deſignatione perſonarum ad marginem rejecta.

En me itaque Viri prudentiſsimi monitis penitùs morigerum.

CA-

CAROLUS DRELINCURTIUS

DE

FOEMINARUM OVIS

tàm intra testiculos & uterum, quàm extra, ab anno 1666, ad retrò secula.

Antequam nossem Fœmineis Ovis natos esse Hornium 1668 atque Stenonem 1667 meas anno 1663 de Octimestri Partu nexueram corollas, quartùm nunc publicæ lucis. Deinde, liberalioris doctrinæ gratiâ, nullam occasionem intermisi vel embryonum, vel fœtuum, vel gravidarum, vel puerperarum cadaveribus studendi [a]. Immò, fœtas animantes meæ curiositati subjeci; nec ipsas viperas exhorrui. Dum centenas illas inciderem, mira jucunditate Ovula in illis attendi, ac pro virili mysteria generationis meis Amicis aperui. Præprimis editorem libelli Gallici de viperis, pro illius ingenii aromatarii [b] modulo, laboriosè docui; sed laboris mei tulit honores, non ego: sic vel hodie sexcenti sunt, qui mea dogmata pro suis venditant. Verùm, indolis istius vi-

a *Quanto labore, quanto tempore & quantis impensis, soli norunt æqui rerum æstimatores.*

b Aromatum enim institor est, qui ceratis arte mea pennis, super Pharmacopolæ sortem volavit audax, ipsisque viris Apollineis se immiscuit. Sed audaciæ pœnas brevi luit: nam Apollinis jubare, cujus radios sustinere nequivit, alis ejus omninò solutis, ridiculè cecidit; atque ità humi nunc serpit, & terrarum angulos miserè perreptat.

viris contemtis, nec a beneficiis nec ab institutione desistam. Oculos igitur in meas viperas reflectam Ovulorum ergò. Hæc certè in *utero* utrinque *sinuoso* [c], infracta vidi; etsi, omnia ad unum, *bifido pene* [d] catulis essent fœcundata.

Dùm itaque cernerem animo masculum semen Ovuli fœcundati permeasse porulos [e], illius pelliculis irruptis, mihi suboluit fœminis pariter Ovula subesse, in quæ similiter infracta virile germen sese reconderet. Sed, quum animi humani superbia nequaquam ferret vitæ primordia nobis esse communia cum viperarum progenie, cogitationes istas deponebam. Mox interim recordabar tantæ sapientiæ nervos esse nihil temerè rejecisse, ac nihil temerè credidisse [f]. Pristinam ergo mentem recolebam, idque eô confidentius quòd ruminarer *Ovum* Majoribus nostris *spirantium omnium elementum esse commune*; & *omnia animalia principiis iisdem succrescere.*

Fi-

c *Sinus* autem illi *tuba* sunt, sive *cornua*, quibus *catuli* concluduntur. Nullum enim animal mihi notum est, præter hominem unum, quod in ipso utero, strictè dicto, figuretur atque gestetur.

d *Mentulâ* quippe *geminatâ* viperæ mares suis cum fœminis sese copulant. Nusquam ergo salax ille *hortorum Deus & tutela Priapus* reptilibus istis genitale negavit: nam ediverso geminum illud in suas fœminas evibrant. Quantæ sunt igitur affaniæ *coëuntem viperæ marem caput inserere in os, quod illa abrodat voluptatis dulcedine.* Plin. Nat. Hist. lib. x. Cap. 62.

e Tunc saltem Ovulum istud, ità recèns embryonatum, ipsâ Ovi formâ in tubas pulsum esse rebar; nondum enim firma mea de generatione fundamenta jeceram. Sed deinceps, iteratis inspectionibus, clarè distincteque percepi istæc Ovula, in tubis embryonata, in tubis ipsis, è fermentescente seminum mistura, concrevisse; nec eò fuisse compulsa Ovi specie. Unius siquidem hominis est è germine patris, in Ovulo illæso & infracto, ac è testiculis in uterum integrè pulso formari. Vid. hîc votum meum pag. 592.

f Μηδὲν εἰκῆ, μηδὲν ὑπερορᾷν. *Nihil temerè affirmandum, nihil temerè contemnendum.* Hipp. Epid. VI. Sect. 2.

Fidentiùs igitur & exactius fœmineis testiculis studui. Congeriem esse deprehendi vesicularum, pulpamento carneo seclusarum, prout à Veteribus graphicè delineantur. Quum autem illæ vesiculæ mihi secanti salirent in faciem, sicutì Riolano [g] atque Vesalio [h] meditari cœpi, qua arte liquoris illius saltum comprimerem. Testiculos itaque leniter decoxi, & ecce, mira voluptate, globulos albentes atque concretos, ac bombycis Ovulorum mole, è cujusque testiculi cavernulis eduxi numero v. g. septem vel octo.

Lætior, peritior & audacior exindè factus, artem illam didici tandem vesiculas irruptas è suis scrobiculis effodiendi, hoc est, Ovula è suis nidulis educendi & supra meum unguem collocandi demonstrationis gratiâ.

Fidentiam subindè majorem atque majorem in vacillante dogmate meo è cadaveribus consequutus sum hystericarum atque hydropicarum, in quibus vesiculas perindè tumidas atque putres detexi [i]. Accessit dogmati robur ex effluxibus & abortibus, nec non fœtarum cadaveribus [k]. Ex istis enim diligenter inter se collatis & ad exemplar naturæ sæpiùs revocatis, atque etiam ad Veterum mentem pensiculatè libratis, systema tandem surrexit illud de humano fœtu, quod nunc edaci livore publico deteritur.

Ab illis tot annis, nihil imaginationi meæ sese obtulit; nihil in praxi occurrit; nihil apud scriptores obvium fuit; nihil denique mihi objectum est unquam, quod spontè non fluxerit [l] è meis illis vitæ nostræ scaturiginibus. Sed quia multùm abludunt à brutarum animantium primordiis, mihi

pror-

g Anthropographiæ Lib. II. Cap. 35.
h Lib. V. de corporis humani fabrica. Cap. 15.
i Id ipsum viderunt *Joh. Riol. Andr. Vesal.* atque *Joh. Guintherius.*
k Vid. hìc pag. 589. lin. 11.
l Et spontaneus ille fluxus fidissimum mihi erutæ veritatis è puteo κελτήελον est.

prorsùs in optatis eſt ut quæ ſinu foveo de brutorum exortu animi ſenſa novis experimentis roborare queam, ac in alterum redigere Syſtema. Verùm, ab anno meæ Leidam evocationis 1668 talia experiundi, qualia expeto, omnis fermè occaſio mihi ſubripitur. Mecum ergò conſeneſcant atque commoriantur, quæ hactenus expertus ſum atque ruminatus, ne hîc rurſum, præmii vice, novos conſequar fructus acidos, caninæ mirùm invidentiæ morſus.

Quicquid ſit, in eo concordant animalium initia, quòd omnia ſint Ovi-formia; licèt viviparorum alia in Ovulo in uterum pulſo [m]; alia autem ex Ovo intra tubas concreſcente ſoboleſcant [n]. Exindè igitur Ovorum idea Scriptorum menteis ità commovit atque permulſit ut illam paſſim ſuis ſcriptis aſperſerint; atque ità meum animum, ſuper viperarum Ovulis primitùs fluctuantem atque nutantem, compo-ſue-

m Unicus nimirùm homo, cujus iſthæc eſt prærogativa & *proprium quarto modo*: homini quippe, vitaliter naſcituro, competit *omni* atque *ſoli* & *ſemper*. Humanos equidem fœtus in tubis quandoque concreviſſe & adoleviſſe fatemur; ſed ſingulos illos ab hominum luce penitùs arcemus, *in Syſt. noſtri de fœtu humano Perioche* XXII.

n Singula nempe vivipara bruta, hactenus à me viſa, ſive reptilia, ſive quadrupeda; ſive unipara, ſive multipara. Iſtæc enim nequaquam *in Ovo* è teſtibus in uterum integrè pulſo figurantur, ſicuti Nos, ſed omnia prorſus *ex Ovo* conſurgunt in ipſis tubis formato atque concreto, viperino more, *pag. hic* 590. *in notulis e*, & in illum propè modum, quem Magnus Albertus, Magnuſque Harveus nobis inculcant.

Nulli itaque bruti fœtus, mihi noti, uteri complexu ſtringuntur: Sed quicunque multiplices procreantur, toti certè tubarum cellulis detinentur. Qui verò ſolitarii formantur, aliqua duntaxat ſui parte fundum uteri contingunt, dum unà cum ſuis membranis & aquis, ab uno uteri cornu in oppoſitum ſeſe protendunt. Uterino igitur ambitu nequaquam cinguntur.

Sed diſcrimen tantum, quantum iſtud eſt inter noſtros & brutarum animantium exortus, notularum anguſtiis coërceri nequit, alterum quippe fuſiſſimumque Syſtema requirit. Vid. hîc rurſus votum meum *ſup. hâc pag.*

ſuerint omninò atque firmarint.

Primùm enim illecebræ mihi fuerunt literæ humaniores, quibus me docuêre Mythologi Deos Ægyptios *Ovo prognatos eſſe:* Deos quoque Syros *Ovorum progeniem eſſe*; ac idcircò Deam Syriam, quæ Venus eſt, nominatim vocitari τὸ Πρωτογόνον Ὠὸν, *Ovum primigenium* ac *primò generans*, quòd omnia ex *Ovo* & *Venere* naſcantur.

Sic Jovem finxerunt alii, ſpecie Cygni, *Ovo gemino* gravidaſſe Ledam, è quorum uno ſint excluſi Pollux & Helena; ex altero Caſtor & Clytemneſtra.

Orphicorum deinceps myſteriorum Epoptæ nobis arcana ſi prodiderint, Orpheum nobis inſuſurrabunt atque Pythagoram ab Ovis abſtinere, quòd Ovum agnoſcant τὴν τῆς γενέσεως ἀρχὴν, *generationis principium.* Unanimes enim ſuis initiatis inculcabant οὐδὲν ζώων γένος ἄμοιρον εἶναι τῆς ἐξ ὠοῦ γενέσεως, *nullum animalium genus exors eſſe originis ab Ovo.*

Immò, ulterius proceſſit Orpheus, Ovis enim τὴν Πρεσβυγένειαν *Primatum in generando* ſingulatim aſcribit. Empedocles idcirco, mentem Orphei ſequutus, non ſolum omnia ſpirantia ab *Ovo* decidua vult eſſe, ſed ipſa vegetantia *ex Ovulis arborum* pullulare docet, ſemina quippe *Ovula* vocat *arborea*, & in ipſis ramis excelſiorum arborum poſita, τὰ γὰρ μακρὰ δένδρα ὠοτοκεῖ, *arbores enim proceræ ova ponunt.*

Hinc rurſum eſt ut in Orgiis Bacchi conſecretur Ovum ὡς τὸ μίμημα τοῦ τὰ πάντα γεννῶντος, *velut exemplar generationis rerum omnium.*

Nec in hoc ſolùm orbe terrarum fœcunda ponuntur *Ova*, ſed & in orbe lunæ. *Selenitides* enim fœminæ perhibentur *Ova* parere è quibus excludantur fœtus πεντεκαιδεκαπλασίονες ἡμῶν, *quindecuplò nobis proceriores.*

Ovum igitur jure meritoque inter animal & non animal ambigit: atque adeò genuinum eſt Veterum illud ἡμίζωον, *dimidiatum animal*, utpote quòd omne fœcundum *poteſtate ſit animal.*

Jam verò, niſi *Ovo natus eſſem infelici*, mihi integrum foret

ret alas explicare ad Sacerdotes usque, *suis Ovis Vulcano traditis*, periculorum exploratores, ac ad alia insuper lectu quidem jucunda, sed quæ literatorem plûs juvent, quàm Virum Medicum & naturæ mysteriorum indagatorem.

Me itaque intra unius Apollinis cœlum continebo, nec ulteriùs in æthera Minervæ sum evolaturus. Tantos quippe meos ausus nequidem *lustrarent ova centum*.

Vetusta igitur meæ incredulitatis, hæsitantiæ atque fluctuationis tempora, *super viperis ex Ovo viviparis*, dum replico, pectore dicam candido & ore rotundo per quos ità profecerim ut omnis istæc animi mei nebulosa tempestas fuerit discussa atque constanti serenitate firmata.

1. En imprimis ipsissimo meo nebularum & hæsitationis anno 1666°. clarior sidere mihi refulsit *societatis* inclytæ membrum inclytum atque *honoratum*, mihique semper *honorandum* p & cujus methodum perspicuam ubique demiror, quâ me docuit *conceptum omnem verum Ovum esse, vitello quidem carens & putamine, non tamen tunicis & albumine.*

2. Jenensis subindè Professor, non minore animi sui candidi quàm *nominis Divini* q *donatione*, mihi fluctuanti & ultrò citroque jactato molem velutì atque aggerem objecit, *Ovula* nimirùm *ab ipso conformationis initio* liquore turgidula.

3. Vix ab illis fluctibus emerseram, in *Albionii* r Medici trimestrem uxoris abortum incidi, crystallinis aquis innatantem, ac refulgentibus tunicis inclusum *Ovi cygni magnitudine*.

4. Animo jam quietiori respirans ex Albione *Neapolin* transfretavi, ubi celeberrimi nominis antiqui Cornicen s, non ineptè

o Hæc est epocha mea, inscripta pag. 589. ex qua certè liquet scriptorem omnem, ab annis retrò viginti, immeritò gloriari de fœmineis Ovis primùm à se detectis.

p *Honoratus* est Faber, *societatis* Jesu, Parisiis excusus. A. 1666.

q *Theodorus* quippe *nomen* ipsi est, cognomen verò *Schenckius*.

r Johannis nempe Rogersii, *Angli*, in suis Analectis.

s *Thomas* siquidem vocatur *Cornelius* iste, & Venetiis quidem excusus est, sed *Neapoli* scripsit.

ineptè profectò mihi cornicatus est *omnia vivipara & genus ipsum humanum ex Ovo progigni.*

5. *Medioburgum* exindè renavigavi & quùm inibi magnum scrutarer *originis* nostræ perscrutatorem [t], ab ipsò protinùs accepi *primum conceptum naturam & conditionem Ovi obtinere.*

6. His præceptis firmata mente Patrios lares repetivi [v], quò meis popularibus Ovula mea non ampliùs fluxa, sed firmiter cocta atque recocta, oggererem. Verùm, hac Ovorum doctrina *Parisios* compleverat Professor illustris, ingenii stupendi & æternæ famæ. Vir siquidem ille tantus præter quatuor embryones dierum 12, 25, 40 & 42. à se quàm exactissimè dimensos [w], *quintum* mihi porrexit, illustri *manu* [x] sibi traditum & senario duntaxat dierum numero conclusum, nec non *obvolutum ut Ovum crudum folliculo, dum putamen detractum est.*

7. Quùm ergo Parisiis omnis ille flos novitatis jam pridem delibatus esset, *Ultrajectum* cogitavi, alicujus famæ captandæ causâ: sed inibi in clamosum incidi dictorum ab aliis repetitorem, qui, echûs [y] ad instar, altum mihi reboavit *Viviparorum genituram omnem in utero fœcundatam Ovum esse.*

8. Illius postea doctrinæ propagandæ gratiâ *Patavium* me recepi. Verùm, *uncialibus inibi literis* recèns consignatum erat [z] *fœminam quamdam Ovum edidisse perfectum.*

9. *Jenam* exindè reversus sum, quò certissimè rescirem, num

t Antonium scilicet Everardum, *Medioburgensem*, qui *hominis brutique* vulgavit *exortus.*

v Vid. hic v. 1. de Honorato Fabro, Parisiis edito.

w Petrus ille Gassendus est, quem omnes in oculis gerunt, quique Regium *Matheseos Professorem Parisiis* sese gessit, & ingenii sui divitiis universum ditavit Literarum Orbem.

x Hippocratea nimirùm, nam Hippocratis est *quintum* istud de embryonibus exemplum.

y Lambertum nempe Velthusium, *Ultrajectinum*, qui, ad verbum, Harveiana recitat, ac veluti *reboat.*

z A Joh. Rhodio, *Patavii* excuso, *majoribus typis.*

num istæc *Ovula*, quæ primitùs illic recentia videram [a] atque grata, nunc vetusta & olida forent. Sed *conceptum* à peritissimo *Medicinæ fundatore* [b] didici *sæpiùs esse visum instar Ovi excorticati.*

10. *Magnam* pariter revisi *Britanniam* [c] explorandi causâ nùm *Ovi-formis* ille pristinus *abortus*, ab uxore Medici jam olim excussus, exolevisset. Sed ecce bonis avibus atque *felicibus Ovis* accidit ut intimæ admissionis nanciscerer Amicum illum industrium glandularum enodatorem [d], qui *primum fœtus rudimentum Ovum esse* plurimîs apud me contestatus est.

11. Toto divisos Orbe Britannos deferens *Patavium* reversus sum [e], ubi Vir *Patricius*, singulis acceptissimus & ab ipsis *Sylvis* ubique *Benedictus* [f] abortum mihi obtulit triennio abhinc jam quidem excussum, sed nihilominùs *Ovo gallinaceo* adhuc-dum ità simile, ut *Ovum Ovo* haud similius existat.

12. Patavio ad *Vesulum* [g] secessi & ecce rursus dum magni Physici ductu Padi fluvii, è *Vesuli* montis radicibus imis, scaturigines atque fluxum attenderem, numerosos embryones inibi contemplatus sum *utero nequaquam adhæsisse*, *sed Ovo inclusos* fluctuasse.

13. Spectaculi jucunditate excitus pedem illinc confestim extuli, quò rem miram tutis auribus Practici *Roterodamensis*, *Pistorio cognomine* noti, deponerem. Sed is ipse, per compita

a Vid. hîc n. 2.

b Gothofredus enim Mœbius *Medicinæ fundamenta* suis tyronibus *Jenæ* posuit.

c Vid. hîc n. 3. de Joh. Rogersii *Angli* uxore.

d Solertem illum cogito Thomam Whartonum, *Anglum*, qui tot corporis humani *nodos* atque *glandulas* Literatis *enodes* obtulit, & de cujus arcta mecum necessitudine gloriabor æternum.

e Vid. hîc n. 8. de Joh. Rhodio *Patavii* Scriptore.

f *Benedictus* audit *Sylvaticus*, *Patricius Patavinus*.

g Ad Joh. Claudium de la Courvée, *Vesulanum* & Ἀρχίατρον Polonum atque Suecum.

pita velutì jam dudum buccinaverat [h] *conceptum omnem Ovum esse, membrana obductum sine testa.*

14. Roterodamo *Groningam* bellissimè ac peropportunè vectus sum. Vir siquidem ibi loci pereruditus, *designatusque* quondam *huic Reipub Professor* [i], mihi penitùs obfirmavit animum super Ovulorum doctrina. Altum quippe mihi inclamavit in aureis *virili semine fœmineo maturitatem accedere, quâ in conceptum, Ovi instar, coëat in utero.*

15. Magni viri dictis magnum pondus accessit Groningana mea in *Daniam* transfretatione. Inibi quippe vir eximius alter, multæ lectionis & ingenii solertis atque fœcundi, necnon è traduce Medicus, quique dilectissimum mihi *discipulum* progenuit [k] *in puerperæ testiculis*, Anno 1653. *præter vesiculas majores, exilia* mihi detexit *corpuscula conglobata instar Ovorum* [l] *formicarum vel erucarum.*

16. Candidi viri demonstrationes ingenuas *Romana* fides publica multùm apud me roboravit. Anno siquidem 1652 *Romæ* vulgatum est ab erudito Ἰατρολόγῳ [m] & variarum observationum editore, *visum à se abortum cum infinitis globulis, qui piscium Ova repræsentarent.*

17. Eodem anno, Medicus alter, haud quidem instrenuus, sed qui interim sese totus ad aliorum placita componit, mihi è

h *Backer* enim *cognominatur* Jacobus ille *Roterodamensis.* At cognomen istud *Pistorem* Belgis designat. Hic autem *pistores* panem è furno calêre *buccino* clangunt.

i Et Antonii Deusingii nomine cluens, ipsoque extinctus anno suæ *Leïdam ad Professoratum evocationis.*

k *Hafniensem* insinuo Thomam esse Bartholinum, Gaspari quidem *filium*, sed Gaspari quoque, mei nuper auditoris publici, privatique, *parentem.*

l At isthæc, meherclè, ipsissima fuerunt *Ovula* intra testiculos, de quibus rursum hîc n. 30. de Roderici à Castro fœmineis testiculis: Et n. 56. de Observatis à Vesalio.

m Dominico Panarolo, *Romano* & *Jatrologismorum* sive *Medicarum Observationum* vulgatore.

è suis *Valoniis* [n], Neustriæ inferioris oppido, *genituram unius mensis*, peregrina [o] manu sibi traditam *Ovi*, *columbini specie* revisendam subjecit.

18. Jam quidem omnis mea viperinis Ovis obtenta caligo videbatur discussa. Nihilosecius istæc Ovula mea per nebulas adhuc, nec lucidè cernebam. Mihi ità caliganti atque palpanti feliciter illuxit *magnæ Brittanniæ* magnum lumen illud, cujus radiis vivificis, ac universæ Reip. Literariæ saluberrimis, [p] *omne animal gignitur ex Ovo*.

19. Magna insuper *Anatomes universæ lux altera* [q] *Parisiis* in me ità radiavit ut tanquam in speculo *genituram* viderim *unius mensis*, *Ovo gallinulæ similem*, *suis membranis obvolutam*.

20. Atque adeò maximi apud me pretii est Observatio Danica anni 1638. [r] *de fœmina quæ Ovum, locô fœtus humani exclusit*.

21. Immò, *Gallici* luminis [s] istæc radiatio tanta fuit in me ut illius vi *magnum* creverim *Gregorium* hominis orientis *picto-*

n Harveum enim exscribit & ab ejus dogmatis ne latum unguem recedit Petrus ille Guiffartus, *Valonianus*.

o *Anglica* scilicèt, utpotè Harveianâ, quam assiduus osculatur.

p *Radiosissimus* enim Ἀρχίατρος *Anglus*, Guilelmus Harveus, è suo terrarum *Angulo*, reliquum omninò terrarum Orbem *saluberrimè* collustrat. Non unicâ quippe sanguineâ purpurâ, & in orbes perennes actâ, totus ille Literatorum choris refulget; sed vivacissima luce sua tenebrosos illuminat ac ubique promovet animalium exortus, scriptis nimirum suis *dè circulatione sanguinis*, nec-non *de generatione animalium*.

q Lucidus est *Civis* illè meus, Joh. Riolanus, *Parisinus*, qui Arte & Marte tantam de se tamque frugiferam Anatomes *lucem* quocunque diffundit.

r In Thomæ Bartholini Centuriis.

s *Riolanici* nempe de quo n. 19.

t *Gregorium* designo *Seniorem Horstium*, qui *hominis generationem* nobis *Ulmæ depinxit*.

ctorem [t] *Ulmensem.* Vir siquidem industrius ille, *alieno* reverà [v], sed perito penicillo, *seminalem concretionem* nobis figurat atque colorat sub imagine *Ovi abortivi cujus involucrum in testaceam duritiem nondum concrevit.*

22. Eadem adhuc collustratus irradiatione distinctissimè legi apud *Bæticum* scriptorem, & *Regis unius & alterius Indiarum* Α'ρχίατρον [w] ac ingenii minimè Bœotici, *viperarum non modò conceptus Ova esse*; sed universè *id ipsum, quod Ovum prolificum est in Ovi-paris, conceptum esse in vivi-paris.*

Immò, ex ipsomet singulatim rursum addidici semina parentum materno sanguine permista *intra membranulam ita colligi, ut tota illa massa Ovi sine putamine formam repræsentet.*

23. Illa clarissima luce atque velutì meridiana potitus oculos irretortos & quasi aquilinos in ipsum Germanicæ Medicinæ solem defixi; in *Germanum* scilicèt *Galenum* illum, qui Medicam artem suis radiis undique collustrat [x]. Vir enim lucidissimus ille embryonum tabellam, ab ipso quidem *Æsculapio* [y] lucidè delineatam, sed nepotum vitiô tenebrosam, tanta luce apud me perfudit ut recentis embryonis humani germen pullulasse deprehenderim *intra crudum Ovum cui externa testa undique esset ablata.*

24. Iisdem insuper hisce luminosis oculis in deaurata *Memorabilium Rudolphi* Medici *Camera* [z] clarè distinctèque percepi *mulieris gravidæ imaginem Ovum esse.*

25.

v Ambrosii nimirùm Paræi, cujus *penicillum* adhibet atque pigmenta.

w Joh. Gallego de la Serna, Malachensem, in Hispania *Bætica*, & Philipp. III. atque IV. Hispaniarum, *Indiarumque* Regum *Medicum Primarium.*

x Danielem cogito Sennertum, *Vratislaviensem*, qui suum ingenii lumen ingens in universas diffudit Medicinæ partes.

y Ab Hippocrate saltem, *Æsculapii* nepote atque æmulo.

z In illam verè inauratam Joh. *Rudolphi Camerarii Memorabilium Syllogen* erectum quasi digitum intendo.

25. Imò rurſus, eodem lumine fortiter in me reflexo, apud *Realem* Phyſicum Calabrum [a] *ſemen utrumque* conſpexi *tunicis obvolutum, altera denſiori, altera molliori, velut exterior interiorque cortices Ovi.*

Nec iſtæc modò ità ſeſe habent, ſed, apud huncce *Philoſophum* Ἐπιλογιστὴν [b] animô crevi *ſpiritum* embryonis *opificem intra huiusmodi Ovum incluſum.*

26. Iſtis, benè multis licèt, mente nondum exſatiatâ, in Academiam *Altorfinam* me contuli, & ibidem apud eruditionis ſtupendæ virum, ac eruditorum revera *caput* excelſum atque decorum [c] geminam tabellam contemplatus ſum. In priori *conceptus humanus plantarum ſemini, nec non fœcundis Ovis analogus eſt*: In altera verò conceptum eundem contuitus ſum *membrana concluſum, quæ proportione reſpondet Ovorum teſtæ.*

27. Hinc erectior animo memet aliorſum converti & in Medicum *cognomine Prophetico* [d] celebrem defixis oculis luculenter animadverti è ſeminibus miſtis *puriorem & tenuiorem partem, ſicut in Ovo luteum, in centrum cogi: craſſiores autem, ut albumen in Ovo, ad circumferentiam pelli; & aquoſiorem partem ad ſuperficiem, ex qua, tanquam in Ovo ſub teſta, tenuiſſima pellicula calore condenſetur.*

28. Illinc *Helvetiam* peragrans, ab ipſo Baſileënſi Profeſſore Medico, *Felicis* viri *fratre* [e], profectum vidi *puerperæ hydropicæ teſticulum dextrum in Ovi anſerini molem adauctum.*

29. Hactenus iſtæc Obſervata ſecretiora eſſe mecum reputavi, nec niſi Lucinæ Symmyſtis aperta. Sed toto cœlo aber-

a Thomas enim Campanella *Calaber Realem* edidit *Philoſophiam Epilogiſticam.*

b Vid. notulam præced.

c Iſtis Gaſparum innuo *Hofmannum*, grande quondam *Altorfiæ* decus.

d *Joël* enim cognominatur *Franciſcus* noſter, Hamburgi editus, cujus verba hîc recitantur.

e Thoma nimirùm Platero, *Felicis* Plateri *fratre*, quem animitùs oſcu-

aberravi; nam in auctorem incidi *Gallicam* [f], cui Lucina eadem usque adeò favit ut mysteriorum consciam voluerit. Ipsi itaque, unà cum meritissimis viris aperuit, *que dans un acouchement a demyterme il se trouva une grosse membrane, plus épaisse en un bout qu'a l'autre & faite comme un Oeuf de canne, dans laquelle ille y avoit de l'eau rousse & force filamens blancs, avec trois ampoulles, comme de petits grains de crystal.*

30. Ubi fœminam illam suspexi *Lusitaniam* petii; & ecce in admirationem novam traductus sum *Castrensis* [g] Medici causâ. Is enim non modò *semen humanum cum Ovorum albumine*, comparat, & *menstruum sanguinem cum Ovorum luteo*; Sed & fœminarum Anatome suâ *sinus testiculorum tenui aquosoque humore, ac crassiusculi lactis sero simili aut Ovi candido liquori, plenos*, nobis patefacit.

31. E Lusitania in *Italiam* [h] redux & *Pisanis Prælectionibus* [i] intentus hisce auribus *conceptum* hausi *spatio sex dierum instar Ovi cujusdam effici.*

32. Inter istæc agenda ævum integrum fermè contrivi [k]. Quicquid interim spiritus ac virium mihi superfuit, id universum in novis profectibus faciundis impendi, atque adeo Pisis ad *Urbinatem* deflexi, quò pleniori doctrina perfunderer: nec spe excidi. Vir siquidem ille eruditionis profundæ *vasto*

oscularer si testiculi tumentis illius attendisset Ovula: generalis enim isthæc figura testîs hancce meam tabellam minimè venustat: hìc siquidem Ova delineo, non verò tumores in Ovorum molem.

f Louise Bourgeois, la Sage-femme de la Reine Marie de Medicis.

g Rodericus est à *Castro, Lusitanus*, cujus mirabilis iste locus, de testiculis sanis, Ovula docet testium sinus occupantia.

h Vid. hìc pag. 600. v. 25.

i Hieronymi scilicèt Mercurialis, Forolivienfis, qui *Pisanas* suas *Prælectiones* scriptis mandavit, A. 1602.

k Huc usque siquidem seculum nostrum non transcendi, nam attigi

vasto suo volumine [k] mihi pleniùs exposuit *seminum naturam Ovis proximam esse, ac utrumque semen admistum, non solum naturam, sed formam quoque Ovi, in ipsa conformatione animalium æmulari.*

„ Quùm itaque nunc confectus sim ævo [l], nec ullus mihi re-
„ siduus sit sanguis integer ævi, consequens est ut vel emo-
„ riar, vel citra fabulositatem de Phœnice, Animarumve
„ migratione, citraque injuriosum mihi epitheton *novus ho-*
„ *mo* fiam, sed cui dies renoventur velut aquilæ, quò peni-
„ tiùs introspiciam τὰ παλαιόκαινα *vetusta-nova.* Sicut igi-
„ tur hoc seculum iniens [m] clausula fuit prioris scenæ nostræ,
„ quâ pulmoneos traducimus homunculos immeritò sibi Pla-
„ cita Majorum arrogantes; ità novissimum seculum [n] exiens a-
„ ctûs nostri secundi velutì proscenium erit.

33. En jam peropportunè barbitonsor, *Francofurti* personatus, proscenium nostrum initurus est, & miraculo quodam *imberbis* [o] Apollinis tonsor fiet ac evulsor: Imò, singularum illius mendacis Apollinis imaginum *Iconoclastes.* Vultis ænigma solutum, qui Oedipi non estis? Pinæus *est* Chirurgus, (*Francofurti* 1599. *recusus juxta Parisinum exemplar Anni* 1598.) cujus lectio & figurarum inspectio plagium Kerckringii proditura sunt. Quid igitur opportuni, instar olitoris, tonsor ille proferre potis est? Is profectò Pinæus non solùm *embryonis sceletum* nobis exhibet, sed & embryones ipsos ad vivum exprimit, *formicarum magnitudine, ac tritici mole,* nec-non *intra*

tigi duntaxat Mercurialis scriptionem A. 1602.

k Franciscus nempe Bonaventura, *Urbinas*, cujus *ingens codex*, de partu octomestri, Francofurti prodiit in fol. 1601.

l Meum enim seculum *septimum decimum* plenè exactum est, dum ætatem contigi vulgati Bonaventuræ 1601.

m Annus scilicèt excusi Bonaventuræ 1601.

n Annus nimirùm 1599. modò proferendus n. 54.

o *Juvenculi* nempe Theodori Kerckringii, cujus, per Pinæum, *Icones* de embryonibus plagiariæ deprehenduntur & *abolentur.*

intra membraneum globum ovalem humoris unciis aliquot innatantes.

34. Ex eodem illo proſcenio [q] altiùs adhuc oculos in *Bononienſem* Anatomicum [r] intendi; & ecce, jucundo admodùm ſpectaculo, complures apud ipſum irretortis oculis contuitus ſum embryones intra pelliculam aqua repletam, ſub grani quidem hordei molecula, *velut Ovum columbi*; ſub apis verò magnitudine, *velut Ovum gallinaceum.*

35. Finibus Italicis animus avidior diſcendi contineri detrectans in Hiſpanias ſeſe diffudit, ubi quùm expatiarer in *Hiſpanum* incurri *Italica*, *Romanaque* Lingua potentem [s]. Vir itaque trilinguis, portento quodam inaudito, trifariam mihi inclamavit ſemen humanum, uterô tumefactum, membrana muniri *inſtar tenuis cæpæ involucri, ſive interioris Ovi pelliculæ.*

36. Dum in Hiſpaniis præter ſpem meam negotiis detinerer, Amica manus *Romano Veronenſem* [t] mihi tradidit obſervationum auctorem, qui comparat effluxum octo vel decem dierum, à ſe viſum, intra folliculum albo liquore plenum, *cum albo liquore, quem Ovum continet.*

37. Peregrinationum ſatur in *Patrios* lares me recepi, & quùm barbæ promiſſioris detondendæ gratiâ *tonſtrinam* ingreſſus eſſem, *Paratos* mihi aſperſerunt ſalubris *Ambroſiæ* [v] ſuccos; benigno deinceps, ad animi mei firmiores epulas, ca-

q Pag. nimirùm 602. n. 33.

r Cui nomen eſt Conſtantius Varolius, quique uno capitulo, *de formatione fœtus*, plura docet, quàm hic vel ille ſcriptor in promittendo profuſus.

s Verbis iſtis Johannem produco Valverdam, cujus Anatome *Hiſpanicè*, *Italicè*, atque *Latine* proſtat.

t *Veronenſis* quidem Marſilius Cagnatus eſt, ſed ejus Obſervationes *Romæ* podierunt.

v *Ambroſium* intelligo *Paræum*, Henrici tertii Galliar. & Poloniæ Regis, *Pariſiis*, *tonſorem.*

calore cruſtandos [w]. Quid demum itaque? *Seminalem* mihi *concretionem* porrexerunt, *Ovi Abortivi inſtar*, *cujus nempe in teſtaceam duritiem nondum concreverat involucrum.*

38. Sed quùm tonſorum ingenia non minùs fallacia quàm ſuperba norim, protinùs ſubodoratus ſum fraudem atque plagium ſubeſſe, famæ aucupandæ cauſâ. Dum itaque meas iſtas ruminarer epulas, ſapidiores illas deprehendi, quàm ut è tonſoris inſulſa coquina prodiiſſent. Revera ſiquidem à barbitonſorum præceptore publico prodierant. *Germanum* [x] enim pectus illud, qui ſuis *dictatis Anatomicis* atque *Chirurgicis* Gallias univerſas eruditione complevit, hanc eandem *Ovorum ideam* mente geſſerat, atque hiſce verbis in ſuorum auditorum animos publicè tranſtulerat, *comme le germe de l'œuf, qui eſt la vertu génitale du coq, doit être échauſé pour faire un pouſſin, ainſi la vertu formatrice de l'homme doit être réveillée, par la matrice, pour former un embryon.*

Rurſus autem, magnus ille Præceptor, è majoris magiſtri præcepto [y], cujus eſt indivulſus aſſecla, diſcipulorum auriculis inſtillat, *Qu'en la conception de ſix-jours il aparoit une membrane, ſemblable à celle qui couvre le blanc d'un Oeuf.*

39. Nullo igitur callido Marte plagiarius ille Paræus laudem alienam ſuffuratur. Candidiùs egit *recentior* [z] Simiolus alter, exſcriptione non minùs cluens quàm *tonſurâ.* Dum enim hanc univerſam de generatione doctrinam *ad verbum* exſcripſit, quò *tonſtrinam* ſuam exornaret atque celebraret, Præ-

w N°. ſcilicet 43. ubi hæc Paræi ſeminalis concretio duratur in *cruſtam*, Ovorum pelliculæ ſimilem.

x C'eſt Mr. *Germain* Courtin, Docteur Regent en la Faculté de Medecine, à Paris, dans les Leſſons *Anatomiques* & *Chirurgicales* qu'il a *dictées* aus Chirurgiens, & qu'on a publiées depuis ſa mort.

y Galeni nempe, quem ubique colit, & cujus nullum audet ejurare ἰῶτα.

z Id verbi deſignat me hîc retrogradum non eſſe. Nam hîc loci præceptor eſt diſcipulo prior. At econtra, & ex inſtituto meo, præceptorem oportuit diſcipulo poſteriorem eſſe.

Præceptorem ſuum meritis laudibus extulit [a]. Sed ab ejus verbis ſuperſedeo, nam â prioribus nequidem in uno ἰῶτα diſcrepant.

40. Verùm, ſicut aſinus aſinum, & mulus mulum fricat, ità quiſpiam argutulus tonſor & verborum auceps, amico tonſori palpum obtruſurus, mihi regeret ipſam cum *Ovo abortivo* collationem in verbis à me è Courtino prolatis nuſquam extare. Præceptoris igitur *Pariſienſis* [b] alterius non dictata, ſed vulgata producam, quibus docemur, nudis hiſce verbis, *que les ſemences échaufées par la matrice forment une pellicule, dont elles envelopent toute la maſſe, de faſſon que le tout eſt fait comme un Oeuf ABORTIF* [c] *c'eſt à dire, qui n'a pas encore ſa coquille ferme & dure: ou-bien comme un Oeuf crud, qui eſt dévétu de ſa coquille, n'ayant que ſa petite membrane.*

41. Sed ſicuti nemo in patria ſua propheta eſt, ità forſitan Profeſſor ille Gallus tonſoribus ſuis tanto fuit deſpectui, ut ab ipſo quippiam mutuari dedignati ſint tonſores illi faſtoſi. Hiſpanum ergo proferam cui neceſſum eſt ut aſſurgant, nam indolis eſt Gallicæ peregrina colere, relictis inquilinis. Oculos igitur quiſque defigat in *vetuſtam* [d] illam embryonum tabellam è Philippi tertii Hiſpaniarum aula protractam, atque *recèns* etiam coloratam & exornatam quò luculentiùs nobis

a *Tonſor* eſt alter, Jacobi Guillemæi nomine notus, qui *tota* præceptoris ſui Courtini *dictata* vulgat, ſed ipſorum auctore nequaquam illaudato.

b *Pariſienſis* enim Ordinis eſt, etſi origine Divionenſis, Joh. ille Liebautius, quem hic in medium profero. Illius autem pereruditi viri *de mulierum morbis* Latinæ lucubrationes me deficiunt. Vulgares, itaque codices Gallicos adhibui tonſoris noſtri plagiarii depexendi atque detondendi gratiâ.

c Voilà les termes formels que les barbiers doivent à Mr. le Docteur Liebaut.

d *Hippocratea* ſiquidem eſt embryonis iſthæc imago; ſed à Ludovico Mercato, *Philippi tertii* Medico Primario, *renovata* atque genuinis ſuis pigmentis aſperſa.

bis innotescat embryonem *sexto*, *septimove à conceptu die in pellicula sua perindè perlucere ac pellucet Ovum crudum cui externa testa circumcirca sit ademta.*

42. Illo mirifico spectaculo permotus ad seniores aulicos me contuli, ipsos narratione mea delectaturus. Sed illi, omnes ad unum, non modò tabellam istam [e], verùm etiam *secretiorem* alteram, præ manibus Ἀρχιάτρε Philippi secundi [f], viderant. Illius autem tenaciter memores hocce mihi vulgarunt arcanum, *numerosam* scilicet *fœturam* nequaquam esse refundendam *in multitudinem sinuum uteri, juxta dissectionum ignaros, sed in ipsa semina, prout ex ipsis commistis fiunt velut Ova diversa, quæ fœtus inchoent* [g].

43. Aulicæ vitæ satur & *Ambrosia* [h] nupera refectus in *Alsatiæ* Remp. me recepi, animi mei *Nectare* pariter imbuendi gratiâ. Et ecce Nectar insimul *Ambrosium* de inaurato mihi *Ovuli putamine*, apud Reip. *Colmariensis* Medicum, delibavi. *Vigilans* enim ac *Operosus* ille *Physicus* [i] mihi *seminis superficiem externam ità siccavit, ac uteri calore ità obduravit ut putamini interiori Ovi similem illam reddiderit.*

44. Felici tunc feriebam sidera vertice, Ambrosia & Nectare fragrans, quùm ecce sors quæ omnia versat in Oras Hesperias me remisit. Hìc certè, apud *Magnum* illum Magni Coi *Venetum* [k] explanatorem, *genituram* vidi *calefactam* ac

e Hippocrateam scilicèt illam, modò productam, Mercatique industrio penicillô restitutam.

f Francisci nempe Vallesii, cujus de ortu nostro tabella tàm *secreta* est, ut Medicis innumeris hactenus latuerit. Imò neminem novi, qui vel è naturæ libro, vel è mente Vallesii fœturam detexerit multiplicem *ab Ovis diversis* repetendam venire. Vid: periochen meam XIX. ubi veritas, quæ diu delituit, tandem emersit.

g Ipsissima sunt Vallesii verba, quæ tota certè aurea sunt.

h *Ambrosii* scilicèt *Paræi* furtivo dogmate firmior & erectior, pag. 603. n°. 37.

i Jacobus est *Weckerus*, *Colmariæ Practicus*.

k *Venetiis* enim *Venetus* ille *Magnus*, Joh. Marinellus, Hippocratem illustravit atque vulgavit.

ac inflatam ex toto, nec-non *folliculo pellucente conclusam ac Ovo crudo similem cui testa sit ademta.*

45. Illâ Romæ æmulâ desertâ, quæ terris, quæ dominatur aquis, ad expertissimum adivi *Bononiensem*, super annos 30 in Anatomicis detritum [l]. Intimus autem ille mysteriorum naturæ perscrutator embryones mihi detexit *Ovali figura internæque uteri amplitudine respondentes.*

46. Bononiâ *Pisas* [m] perrexi ad Celeberr. *Peripateticum*, qui, unà cum Columbo & Arantio, *circulantis* sanguinis *circum* animô primùm perspexit, experimentô deinceps fulcivit de venis super ligamen sectis, ac Orbi demùm Literario fideliter descripsit. Vir igitur ille sagax & industrius è tenebris Antiquitatis *genituram* in lucem eduxit, vetustate quidem marcidam, sed mirabiliter illam renovavit [n] ac conspiciendam objecit *instar Ovi crudi*, *cui putamen exterius ita detractum sit*, *ut per interiorem membranulam interior humiditas pelluceat.*

47. Vultis miraculum & alterum? *Occultorum naturæ miraculorum* [o] observatorem observate & illum estis deprehensuri naturæ velut administrum in embryonis opificio mirando. *Primis siquidem sex diebus in Ovi speciem semina conglobat*; subindè verò ne quis ipsi exprobret, id per transennam à se visum, rursus inculcat *conceptum omnem in Ovi speciem coalescere atque conglobari.*

48. Ipsissimis illis miraculorum temporibus in eandem propemodum sententiam suos lectores impulit vir acuti admodùm

l Julium nempe Cæsarem Arantium, cujus opera *de humano fœtu*, tertiùm licet recusa, passim desiderantur.

m *Pisis* enim *Peripateticas* suas quæstiones, quibus hodie fruimur, Andreas Cæsalpinus movit atque discussit.

n Embryonicam quippe tabellam è monimentis *Hippocrateis* eruit & repetita politione retractat.

o Levinium scilicèt Lemnium *de miraculis occultis naturæ* scriptorem luculentum.

dùm ingenii cùm in ruſpandis naturæ ſecretis, tum in obſcurioribus elucidandis veterum ænigmatis [p]. Is ergo mirificus naturæ veſtigator & interpres rem univerſam intimius penetrat & enodatius proponit. Pullum quippe *ex Ovi albore format & luteo nutrit*: fœtum deinceps humanum *è ſemine fingit*, tanquam ex albumine; *& menſtruo fovet ac enutrit*, tanquam vitello.

49. Eadem inſuper ætate vir acutiſſimus alter & *Analogiſmo* [q] potens in *trium* deinceps *Cæſarum* Aula, conceptum nobis informem ac irritum, de magni præceptoris [r] mente, *ad Ovi ſubventanei ſimilitudinem* effingit.

50. Iſtis ideis atque præceptis mens intenta relaxationem cogitavit. *Romam* itaque ſeceſſi *Gallulam* [s], ubi maximum *Hippocratis* atque *Galeni* elucidatorem atque paraphraſten ſedulus colui [t]. Is autem, amiciſſima manu [v] ſibi traditum embryonem, tuniculâ, *Ovi decorticati pelliculæ ſimili*, tam induſtriè atque concinnè clufit, *ut per mediam illam liquor incluſus pelluxerit.*

51. Arelatê deſertâ magnis itineribus *Lovanium* contendi, ubì Medici *Goudani* [w] dum uterer neceſſitudine *juncta ſemina* vidi panniculo concluſa *velut Ovi ſpeciem.*

52.

p Joh. eſt Gorræus, Medicarum Definitionum Auctor, qui Hippocratem *de genitura*, ac etiam *de natura pueri*, Latinitate donavit, atque commentariis illuſtravit.

q Joh. eſt Crato, qui Galenicâ fortunâ, hîc n. 68. trifariàm Cæſareus Ἀρχίατρος eſt; Ferdinandi ſcilicèt primi; Maximiliani ſecundi; & Rudolphi ſecundi. Is autem in fronte Tomi ſui ſeptimi *Analogiſmum* inſcripſit, è quo verba iſthæc mutuati ſumus.

r Galeni ſcilicèt, cujus eſt ſectator aſſiduus.

s *Arelatas* eſſe ex articulo ſequenti liquidè patet.

t Franciſcus eſt Valleriola, *Arelatenſis*, qui *Hippocratem* atque *Galenum* in locos communes fideliter digeſſit, & apertius explanavit.

v *Hippocratea* nimirùm, quam ubique & peramanter exoſculatur.

w Balduini nempe Ronſſei, *Goudæ* quidem Practici, ſed cujus libellus de hominis primordiis, *Lovanii* primordia duxit.

52. E Lovaniensi Musarum sede in *Complutensem* perrecturus surrexi & in Professoris *emeriti* [x] sinum istæc effudi. Sed protinùs ille parentum semina menti meæ subjecit *intra sex dierum spatium folliculô clausa & intùs pellucentia*, *velut per interius Ovi putamen.*

53. Quum hæc aliquando narrarem *Tigurino* tonsori *Fulvo* [y] experiundi gratiâ num his à me visis obsisteret, assensusque suos firmè sustineret, virum expertus sum jam expertum *genitale semen uterô receptum & calore fotum in coaguli vel Ovi formam abire.*

54. Illam propemodum mentem acutissimus ille *Piscium* [z] *perscrutator* foverat: Post scrutinium enim sedulum *rotundè* [a] profert in ipsis abyssis oceani non omnes *Ovi-paros*, sed quosdam *viviparos esse pisces*, *quique sua priùs Ova in utero concipiant*, *sicut in terrestribus* vivipara [b].

55. Ab istis quoque dogmatis procul non abfuit Galliarum Ciceronianus Hippocrates, cujus acumen perindè miror atque doctrinam [c]. Is quippe dum ingenii acie abstrusiora naturæ secreta pervadit & reconditiora veterum placita suis è tenebris eruit, *Ovum* nobis, non ex oceani profundis, sed ex ab-

x Christophorus enim A Vega in Acad. *Complutensi* — — —
Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos.

y Rufus est ille Jacobus, *Tiguri* Chirurgus, & Tiguri scriptor de conceptu & generatione hominis.

z Omnibus lippis & tonsoribus luculenter patet Gulielmum Rondeletium, luculentissimum *de piscibus* scriptorem, hic digito monstrari.

a Id *adverbii* Rabelæsiana scurrilitas mihi suggessit. In Rondeletio quippe, corpore parvo & obeso, Rabelæsius, Monspelii Collega Professor, nomen & omen deprehendens, *Rondibilem* illum atque *Rotundum* vocitabat. Huic uni, quæsumus, aberrationi ludicræ venia sit.

b Vid. n. 69.

c Vel ipsi putidæ naris homines *Fernelium* hic odorantur.

abyſſo Stagiriticæ doctrinæ [d], prolificum in medio ponit, *cujus luteum mulieris menſtruo; candidum verò terrenæ ſeminis ſubſtantiæ proportione reſpondeat.*

56. Mente mea ſic obfirmata ad ipſum Cæſarem quintum convolavi ut Aulam ejus grata novitate permoverem: Sed mea ſpes omnis continuò decolavit. Mihi quippe Cæſaris Ἀρχίατρος [e] fœtuum Iconas, toti Aulæ notiſſimas, indicavit, ubi medium involucrum embryonem, *quaſi Ovum in medio cingit.*

Immò, portento quodam me perculit. Hydropicæ nimirùm teſtem dextrum mihi patefecit, *glandulis* refertum *novem, decemve, anſerum quaſi, aut ſtruthiocamelorum potiùs* [f] *Ova, uni ineſſent membranæ; ſingulasque Ovorum albo non abſimili, aut paulò craſſiore oppletas.*

57. Obſtupui ſteteruntque comæ [g]: ſed, animis collectis, à peritioribus inquiſivi, quî poſſem teſticulorum alborem illum enormen [h] à capite arceſſere. Mihi reſponſum eſt, à *populari* meo, cui nomen eſt à *Rupe* [i], *è vaſis uteri genitalem humorem craſſum, album, Ovi albori ſimilem, intùs colligi ad conceptum; ſicut in Ovis; quod verò candidum eſt ae luteum à fœmina prodire, ſemine maris tantùm conſtituente.*

58. Ne mei conterranei ſtarem unica fide ad *Ferrarienſem* adivi,

d Quod enim promulgat Fernelius *Ariſtotelicum* eſt, è Lib. III. de Gen. An. Cap. I.

e Meritiſſimus nimirûm Andreas Veſalius, cujus fata ſuprema Solonis dicto reſpondent, de nemine ante obitum felici. Idem quippe Veſalius, qui inter tot aulicos, & in tanti Cæſaris aula ſplenduerat, obſcurè nunc, & inter homines feros, ac in tuguriolo, vita cedit. Verùm, iteratò divagor, uti pag. 609. n. 54. nec peccatum iteratione mollitur, ſed iteratam veniam expoſcit.

f Hic rurſum eſt de Ovis intra teſticulos idea, ſed nequaquàm ſana ſicutì n. 30

g Viſis nimirùm tot monſtrificis Veſalianis Ovis.

h Ibid. à Veſalio deſignatum, n. 56.

i *Gallus* eſt Nicolaus, cui cognomen *Rupis* eſt; aliàs Nicolas *de la Roche*, qui hîc univerſè Alex. Benedicti exſcriptorem ſeſe geſſit, utì liquebit è n. 62.

adivi, qui *Musis* [k] est in deliciis. Is autem Apollinis [l] decretô sancivit *conceptum recentem Ovo similem esse, cui putamen aufertur, membrana interiori relicta.*

59. Quò firmiùs autem id facti duorum testium ore apud me constaret, *Ferrariâ* pedem non dimovi, quin seniorem alterum compellaverim Medicum singulari *Bonitate* [m] præditum. Judicium Collegæ sui confestim ille ratum habuit, mihi comprobando *maris semen in genitalis alboris medio glomerari, atque tali folliculo receptaculoque claudi, quale in Ovo ab extima testa.*

60. Quoniam animus veritatis avidus nusquam expletur, huc & illuc sollicitè cursitavi, illius confirmandæ gratiâ. Sic igitur ab Italia me subduxi, ac uni *Jasoni* [n] adhæsi, qui me aurei dogmatis, omni vellere pretiosioris, participem fecit, *seminalis scilicet colliquamenti motum non cessare, donec folliculo circumdetur & convestiatur membrana tam tenui, qualis ab exteriore testa in Ovo clauditur.*

61. Huic dogmati grave pondus accessit ex *Antiquario gravissimo* [o], cujus laudes ingenii culpâ non deteram; sed cujus verba non rescindam; nam Medica [p] sunt & meam spartam exornant.

k Imò, is ipse *Musa* dicitur, nam Antonius est *Musa*, qui tot literis, totque gratiis ità diffluit, ut illius Medici *Ferrariensis* ore Musas eloqui dejerem.

l Hippocratis saltem, qui suam originem ab Apolline repetit, & quem *Musa* noster hic exscribit.

m Isti quippe Ludovico, Ferrariensi, cognomentum est *Bonaciolo.* Relata itaque verba Ludovici sunt *Bonacioli.*

n Non illi certè Pagazæo, quem tot Argonautica celebrant; sed Ziriczæo *de Uteris* scriptori, quem *à pratis* insigniunt, & *Jasona Pratensem* idcirco vocitant.

o Ludovicus Cœlius est, Rhodiginus, qui Eunapio *spirans* quædam foret *bibliotheca*, & *museum ambulans?* mihi verò *Literarum Oceanus est.*

p *Medica* quippe nisi forent, decretis meis adversarer, quibus ad unius Apollinis cœlum me restrinxi, citra quàm avolem in æthera Minervæ,

nant. Illi ergo *conceptus lac est*, *folliculo genititivo circumjecto*, *ex membrana tam tenui*, *qualis in Ovo ab exteriore cluditur testa*.

Immò, Literator ille maximus perdocte suspicatur *Ovula citra coitum*, *libidinis imaginatione concipi*, *ac molam in fœminis producere*, *vitæ ineptam*, *quòd agens principium è maris seminio non affuerit*.

62. Eadem ætate vir summus alter & undique mihi *Benedictus* q semen vulgavit *imperfectum esse velut album in Ovis subventaneis*.

Cervæ deinceps *hinnulum* oculis omnium subjecit, *in medio humoris limpidi*, *velut Ovi candido*, *digitali longitudine pendentem* r.

Nos universe præterea docuit *genitalem humorem crassum & album*, *ac Ovorum albori similem*, *in utero congeri ad conceptum*.

Maris insuper *semen in medio genitalis fœminei alboris colligi* s, *ut generandi potestatem in universam massam diffundat*.

Cervinum rursus nobis ante oculos statuit *hinnulum digiti longitudine*, *in medio humore albo atque lento*, *Ovi anserini magnitudine*, *pependisse sublimem* t.

63. Hujusce viri *civis* & *æmulus* doctrinam de humano conceptu *è simiis & porcis* primùm desumit v: secundùm verò *ab Ovis gallinæ substratis*: tertium denique *ab embryonibus fluxis*. Illo

q Alexander est Veronensis, qui *Benedicti* cognomine gaudet, cujusque recordatio, præ singulari doctrina & industria viri, *Benedicta* nobis est atque jucunda.

r Hic certè Benedictus noster naturam ipsam exsculpit, & nepotibus contemplandam exhibet.

s Nemo rursus tam felix naturæ penetralia subit, quàm hic Alexander. Videsis periochen XXX. in Syst. de fœtu.

t En iterum imago ad naturam efficta.

v *Veronensis* est alter *æmulo studio* naturæ sedulus indagator, cui nomen est Gabriel de Zerbis, & cujus experimenta atque scrutinia passim admiror.

Illo itaque tripode fultus vir ille *volubilium Ovorum* firmissimus *stator*, conceptum humanum 1°. *Ovalem* edit; illum 2°. pari necessitate interiori tunicula vestit *ac Ovum nuper natum interiori suo panniculo munitur.* Nobis tandem embryones profert tunicula clusos *in similitudinem Ovi, quod suis exterioribus nudatum corticibus, interiori operimento tantùm vestitur.*

64. Jam verò istæc de *Ovis* doctrina, quasi per *Ovata Agrippæ Opera* [w] sese diffunderet in *Circum*, Italiæ finibus nondum excessit, nam *Patavii* famigeratur ab admirandæ scientiæ viro [x], quem ipsa invidia, Galeni [y] infortunio, *γόητα τε καὶ μάντιν*, *magum atque vatem* traduxit.

Vir igitur ille, quo præditus est animo acri naturæ mysteria penetrat & *spumans in utero semen* animi contemplatur acie, *pellicula tali circumdari, qualis Ovi existit interior.*

Immò, bis rursum inculcat *conceptum recentem pellicula, more albumis Ovi, contineri* [z].

65. Eandem plane Physicam *magnus* ille *scriptor*, quem mea *bibliotheca non sustinet* [a], me perdocuit. Illius itaque viri verba mea faciam, utpote quæ sint, ab illo Sacris addicto viro, ex ipsius Medicinæ Sacrario depromta. Quid enim nobis, primitùs *in Ovo* cretis, fotis atque nutritis, sacratius est, quàm addiscere quâ simus origine nati? *Omnia* scilicet *animalia*, atque adeò nos ipsos, *ex humiditate in tela existente generari. Sperma* quippe *cadens in matricem, antequam figuretur simile est humiditati Ovi in tela contentæ & contextæ ex filis:* Nam,

w Apud Dion. Cass. in Cæs. Octav.

x Petro scilicèt Aponensi, *Patavino*, quem animi dotibus præcellentissimum magiæ insimularunt.

y Utì ratum habeo ex ipsius *Galeni* querimoniisne dicam, an jactantia? *Lib. de præcogn. ad Epigen.* & *comm.* 3. *in progn. Hipp.* ac *Lib.* 2. *de febr. differ.* nec-non *Lib.* 10. *de simpl. medic. facult.*

z Et isthæc profectò Petri Aponensis verba naturam ipsam exprimunt ad unguem,

a Albertus est ille *Magnus*, Ratisbonensis Episcopus, & *ingentium voluminum auctor*, quæ *commodata* duntaxat mihi sunt.

Nam, *in ipso coitu sperma viri attrahit sibi humorem mulieris & rotundatur super ipsum, sicut rotundatur sperma galli in albumen Ovi.*

66. Ex eodem isto naturæ fonte celeberrimus ille Herodiani infanticidii, à Josepho prætermissi, memorator [b], principia sua hausit, quibus me certiorem fecit *semine semel intra formandi hominis monetam collocato, hoc primùm artificem naturam moliri, ut die septimo folliculum circumdet humori ex membrana tam tenui, qualis in Ovo ab exteriore testa clauditur.*

67. Jam verò, sicut ab Adamo creto naturæ liber unicus est, ità & omnibus idem ille semper patuit, semperque patebit, ut seri quoque nepotes studio quondam sese exerceant illo, quo sese exercuit industrius ille Medicus *Pergamenus*, & *Juliani Apostatæ ad imperium evector* [c]. Vir quippe sagax ille, quâ polluit mentis vi, ad *quendam* penetravit *in utero globum*, instar Ovi, *è seminibus mundissimo sanguine menstruo permistis.*

68. Virum autem illum, industrium licèt atque sagacem, multis parasangis præcessit *Pergamenus* alter, *Græca Romanaque Praxi* undique clarus, ac *trium* deinceps *Imperatorum* [d] Ἀρχίατρος. Lynceus siquidem ille Græciæ ac Italiæ Medicus, non solùm crevit ἐν τοῖς πεζοῖς ζώοις ὠῷ τὴν τῆς μύλης κύησιν, *conceptum falsum in pedestribus analogum Ovo*; ἀλλὰ τὴν ἑκταίαν γονὴν ἐκπεσοῦσαν τῷ τῶν ὠῶν ἐικασθέντα χιτῶνι, *sed & sexti diei genituram excidentem Ovorum pelliculæ similem esse.*

69. Lynceis porrò Pergamenis illis uni & alteri lucidissimam facem prætulit magnus ille naturæ genius, magnique victoris & totum spirantis terrarum orbem magnus olim educator [e]. Apud illum siquidem legere est ὅσα θύραζε ζωοτοκεῖ ἐν αὐ-

b Vel ipsi sacris initiati istis festinè *Macrobium* odorantur.

c Isthæc *Oribasio* competunt, ex Eunapii fide, quo familiari usus est *Oribasius.*

d Galenus est P*ergami Practicus* atque *Romæ*, ubì primas tenuit apud *Marcum Aurel.* & ejus fratrem, *Commodum* atque *Severum.*

e Nemo prorsus in Literis ità hospes est, ut hic Aristotelem non deprehendat, Alexandri Magni *Præceptorem.*

αὐτοῖς ὠοτοκεῖν τὸ πρῶτον, *omnia vivipera Ova priùs in ſe parere*; καὶ οὕτως τὸ ζῶον ἐκ τοῦ ὠοῦ γίνεσθαι ἐν τῇ θήλει *atque ità ex Ovo intra fœminam animal configurari.*

Exinde tandem eſt ut Philoſophus idem conceptum recentem exprimat οἷον ὠὸν ἐν ὑμένι περιεχόμενον, ἀφαιρεθέντος τοῦ ὀστράκου, *velut Ovum pellicula contentum, putamine detracto.*

70. Illi autem ipſi lucidiſſimo Phoſphoro unus Hippocrates clariſſime præluxit. Libellum enim de *natura pueri* Galenus atque Cæſalpinus immeritò ſuſpicantur eſſe vel Polybi, Hippocratis generi; vel Alcmæonis, Pythagoræ diſcipuli. Nam Hippocrates ipſe libellum illum animi ſui genuinum eſſe fœtum *bis* [f] inculcat *Lib.* 1°. περὶ Γυναικείων.

Hippocrates eſt ergo, qui primus omnium vitæ primordia ſcrutaturus, ὠὰ εἴκοσιν ἢ καὶ πλείονα &c. *Ova vel viginti, vel plura gallinis ſubſtravit*, ut incrementa pulli fideliter diſceret, *Ovorum ſcilicèt uno ſingulis diebus ſubducto, decorticato & inſpecto.*

Secundùm verò, is ipſiſſimus eſt naturæ ſcrutator, qui primus omnium fœtus humani germen cum pullorum in *Ovo* germine comparavit, nam ex *Ovis* incubatis & apertis, ὄρνιθος φύσιν ξυμβάλλει τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει *volucrum ortus cum hominis origine confert.*

Tertiùm, is idem eſt oculatiſſimus operum naturæ contemplator, qui primitùs conceptum omnem pelliculâ clauſerit: obſervante ſiquidem Hippocrate τῇ γονῇ θερμαινομένῃ καὶ φυσωμένῃ πάσῃ ὑμὴν ἔξωθεν περιγίνεται, *omni genituræ calefactæ atque tumefactæ tunicula circumcreſcit.*

Quartùm is idem eſt perſpicaciſſimus naturæ ſecretorum My-

f Galenum reverà miror, Hippocratis cultorem atque commentatorem iſthæc loca duo tàm oſcitanter legiſſe, ut *in lib. de form. fœtus*, hæſitet omnino Hippocratiſne, vel Polybi ſit iſte libellus *de natura pueri*? Is interim Galenus *Comm. in Aphor.* & *in lib. de Sem.* atque *de facult. natur.* ſententiam revocat & Hippocratis genium hic agnoſcit.

Mysta, qui secretius alterum arcanum nobis evulgat, genituram scilicet illam, folliculô clusam, στρογγύλην εἶναι, *rotundam*, vel *Ovatam esse*.

Quintò demùm, ejusdem naturæ humanæ Genius est idem, qui primùm recentes embryones, pellucidis aquis innatantes, *cum Ovis crudis, decorticatis* atque *perlucentibus* contulerit. Genituram quippe sex dierum, à se visam, nobis repræsensentat, οἵην εἴ τις ὠὸν ὠμὸν &c. *instar Ovi crudi; putamine nudi, intra cujus pelliculam interiorem humidum interius perluceat.*

Talia sunt profectò nostræ divinæ animationis e concreto in *Ovulo* semine primordia. Nihil igitur homo primitus est, quàm spumantis libidinis despumata in *Ovulo* gutta [g], & lacteo candore in illius *Ovuli* medio concreta atque coagulata: nam ipsissimus *Jobi* Deus illam inibi τυροῖ ἴσα τυρῷ *caseo similem coagulat* [h].

Coagulum ergo humanæ compagis penitus est cœleste. Divino itaque veluti spiritu *Hippocrates* afflatus id coaguli cœlestis admiranda climace sua de cœlis in terras demisit. Ipsi quippe semina parentum πρῶτον μὲν μίσγεται ὁμοῦ καὶ ἀθροίζεται καὶ παχύνεται, *primùm quidem miscentur insimul, deindè verò, coguntur atque congregantur in unum, ac subindè condensantur atque concrescunt.* Immò, ut alibi loquitur, ξυμπήγνυται, *compinguntur atque coagmentantur.*

Jam verò, quum primævæ nostræ concretionis atque coagmentationis *in Ovo Septuaginta* nobis fidissimi suppetant *Interpretes* [i], ipsis certe oculatis & in Arte sua peritis, *Prophanis licèt*, fides est adhibenda. Sed econtrariò neotericis aliquot occæcatis plane & naturæ secretorum inexpertis, nostrorum interim *Ovulorum* pro virili contritoribus, fides omnis detrahenda venit. Hymnis deinceps, Divini Psaltæ, optimus ille

g Vid. Syst. mei, de hum. fœtu, periochen 30.
h *Job. Cap.* x. v. 10.
i Vid. hic pag. 615. n°.

ille atque potentiſſimus, ſapientiſſimuſque generis humani plaſtes de generatione in generationem celebrandus eſt.

Iſthæc interim recolito, *Studioſe Lector*, ut judex in me ſedeas num meritò, vel immerito, Aſinina docentes me traducant anilia docentem, quòd ævi priſci dogmata, *ore privato publicoque*, in genuinos auctores refundam. Sed eſto, anilia mea cum aliorum aſininis componantur! Conſequens eſt ut quanti aſino præſtat anus, tantidem anilia mea præſtent aſininis.

F I N I S.

CAROLI DRELINCURTII,

DE

FOEMINARUM OVIS

CURÆ SECUNDÆ.

Οὐδὲν ζώων γένος ἄμοιρόν ἐστι τῆς ἐξ ᾠοῦ γενέσεως.

Nullum animalium genus exors est originis ab Ovo.

Plut. Sympos. II. Quæst. III.

Τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς ζωοτοκοῦντα, τρόπον τινὰ μετὰ τὸ σύστημα, τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὠοειδὲς γίνεται· Περιέχεται γὰρ τὸ ὑγρὸν ὑμένι λεπτῷ, καθάπερ ἂν εἴτις ἀφέλοι τὸ τῶν ὠῶν ὄστρακον.

Quæ verò intra ſe pariunt animal iis, poſt concretionem, quæ initiô fit, velut Oviforme quiddam producitur: Humor enim tenui membranâ haud ſecùs concluditur, ac ſi quis teſtam Ovis detraxerit †.

† Ariſtot. Lib. de Gen. Anim. III. Cap. IX. & Hiſt. Anim. Lib. VII. Cap. VII.

PRÆFATIO.

Modestiæ gratiâ, ne meis discipulis dictata dictaturam saperent, quædam sensa mea, problematicè, super fœminarum Ovis *expressi. Ipsa deinceps qualiter erant tecta atque privata, taliter nudavi & edidi, atque ità judicium sincerum, nec meis ideis anticipatum, singulis concessi: aliundè verò auscultator sedi, varias de meis problematis percepturus hominum menteis.*

Verùm à temporibus illis, quæstionibus obruor; quisque nimirùm scire avet quid de unoquoque problemate sententiam. Quùm igitur mihi grave sit tot privata explere desideria, quieti meæ consultius esse duxi ipsissima mea super Ovulis *cogitata & experta haud dubitanter, sed affirmativè recudere, citra quàm velim ut ullus in mea verba juret.*

CAROLUS DRELINCURTIUS
DE
SEMINE MULIEBRI INTUS
& extra
Seminarium, ſive de fœmineis Ovis vel in Ovario, vel extra.

I. Fœminarum Ova ſpermaticis arteriis, *maſculorum teſtium adinſtar*, nequaquam penetrantur.

II. Nec nervulis illa, *virilium teſticulorum more*, nec lymphaticis vaſis irrigantur.

III. Pelliculis autem geminatis ſingula conſtant Ovula.

IV. Nec geminum interim alborem, neque chalazas, præ ſe ferunt; ſed lympham uniformem, chalazas verò nullas habent.

V. Ova in Ovario dubium ſemper numerum efficiunt; nam licèt in cadaveroſis hujus vel illius teſtibus, à ſeptenis v. g. ad duodena numero contendant, ità certe conjicere eſt in hac vel in illa ſpirante fœmina, numero variare, prout fœmina nimirùm vel ſana eſt, vel ægra; vel caſta, vel Venerea; vel vacua, vel gravida.

VI. Ovarii quodlibet Ovum prout ætate atque maturitate & nido ſtrictiori vel laxiori aliud ab alio diſcrepat, ità molècula ſua varium atque varium eſt.

VII. Ova in Ovario nequaquam racemoſa ſunt, ſibique contigua, ſed nidulis quæque diſcreta atque ſejuncta.

VIII. Ova in Ovario ſemper, *ceu matrice ſua*, ſuccreſcunt; nec unquam alibi formata in Ovarium, *ceu in conceptaculum*, comportantur.

IX

IX. Ova in Ovario formata nusquam inibi laxa atque volubilia, sed cellulis constricta atque pediculis firmata & in plenam usque maturitatem inibi quieta atque nutrita.

X. Ovorum nidis vel ficcioribus atque strictis; vel humentioribus atque laxis, *Ova* maturescere nequeunt; sed, vel ariditate & angustia marcescunt; vel madore laxiora diffluunt.

XI. Ova in utero fœcundanda, integra semper ex Ovario suo prorumpunt. Ubi verò tunicis illorum vel crepantibus, vel rarefactis, liquor ab ipsis vel effluit, vel exudat, irrita fiunt.

XII. Sicutì verò fructus plenè maturi, & sua sponte decidui, ne gry quidem succi dimittunt, ità certè maturatis Ovulis nostris, & integris ab Ovario sejunctis, ne hilum quidem vel sanguinis, vel lymphæ ex Ovorum pediculis stillat. Illorum enim petioli perindè stringuntur atque solidescunt ac in vitellis Ovorum obtinet, dùm è vitellario in suum infundibulum contruduntur.

XIII. Integri rursus Ovorum isti globuli incremento suo strictiores illos crassæ compactæque communis sibi tunicæ porulos sensim ac sine sensu ità diducunt ut perruptis illis sese è testiculorum custodia in libertatem asserant. Accedit insuper niduli fibrosi virtus adjutrix, quæ Ovulis est extrinseca; atque sic vinculis levantur & carcere laxantur.

XIV Istæc autem Ovula è carcere sic emissa nequaquam evagantur, sed in expassas, sibique appressas tubarum oras determinatè pelluntur; seque præsente vel ipsa Venere, vel ejus saltem aliquo phantasmate diurno, nocturnove.

XV. Nec interim omnia perindè vel unius duntaxat, vel utriusque simul Ovarii Ova, hoc vel illo Venereæ voluptatis momento tumultuariè determinantur ad exitum; sed matura solùm, & ordine quodam suo, Ovarium deserunt, residuis immaturis aliis, seriatim deinceps erupturis.

XVI. Ovorum porrò maturitas illa, atque determinatio ad egressum ex Ovario, repetenda venit ab Ovorum ætate

atque mole; ab ariditate pediculorum quibus nutriuntur; & à varia denique atque varia conditione cùm involucri Ovalis communis, tum præsertim Ovulorum fibrosi carnosique niduli.

XVII. Mirificus autem egressorum Ovulorum albor, *spiritu licèt genitali maris in utero perfundatur atque colliquetur*, nequaquam genitivus est, sed embryonis duntaxat, *in illo albore medio de semine paterno suscitati*, verè nutritius.

XVIII. Nullus igitur humanus embryo ex Ovo generatur; sed omnis interim ille, perpetua & irrevocabili lege, *in Ovulo* conformatur.

XIX. Ova diuturniori sua in Ovario mora teterrime putrescunt & mille tædiis miscellas fœminas implicant.

XX. Eadem insuper Ovula vel periodice, vel erratice, in Ovario suo turgescunt; suoque commoto liquore Venerem omnino stimulant, in fœminis præsertim sero salsiori & auctiori, *atque adeò salaciore*, scatentibus.

XXI. Istæc etiam Ovula, *intestino suo particularum tumultu*, sopitarum menteis Venereis ludibriis quandoque demulcent, mulcibrique pollutione, *citra viri congressum*, excluduntur.

XXII. Maturata in testiculis Ovula, perennique succo viscerum irrigua, embryonem inibi, *non autem in utero*, nutrirent, si modò spiritu viri prolifico ibidem embryonarentur. Spiritum autem genitivum illum tam altè consurgere rationi & experientiæ repugnat.

XXIII. Nequaquam porrò dubitare est quin Ova, suum Ovarium egressa, a tubarum faucibus quandoque devient, atque sic vel integra, vel crepantia trudantur in obvium sibi abdominis alveum, quem ærumnis sexcentis afficiant.

XXIV. Alias verò globulus Ovulorum integer, vel etiam liquor ex ipsis elisus, patulas sibi tubarum fauces rectè subit, citrà quàm aliò deflectat.

XXV. Sed istæc Ovula, Ovulorumve liquor, tubarum faucibus illis excepta, tubarum deinceps angustiis atque glutine,

tine, *præsertim proximè uterum*, ità quandoque ſtringuntur ut in illo viſco damnoſè prorſus inhæreſcant.

XXVI. Ovula tamen vulgò ſtrictiſſimas illas, *proxime uterum*, tubarum anguſtias, *naturaliter parcè viſcatas*, eluctantur, & ſeſe in uteri fundum integra devolvunt.

XXVII. Jam verò dum volubilia iſthæc Ovula periſtaltico tubarum motu ulteriùs atque ulteriùs volutantur & in uteri fundum uſque rotantur, ſatiùs eſt longè ut virile ſemen ibi præveniant atque præoccupent, quàm ſi a virili ſemine inibi præveniantur & occupentur. Sed ſatius eſt adhuc ut neutrum ſemen præ altero mittatur: ità quippe citiùs atque feliciùs, & uno velutì maris & fœminæ conflictu, Veneris illæ ſuſcitantur ſtricturæ, quibus homines formantur atque ſplendeſcunt. Tunc enim reapſe felix eſt mariti & uxoris illa lucta, quæ ardore mutuo vivaces iſtas in familia ſcintillas excudit, quas ipſe Deus flamma cœleſti fovet atque perpetuat.

XXVIII. Iſtæc igitur Ovula in uterum uſque nequaquam demittuntur vel ut ipſum titillante ſua per tubarum flexus devolutione mulceant; vel ut vaginam ejus ſalivoſo madore lubricent, ne mutone ſubacta dolitet aridior; ſed ut maſculum germen excipiat embryonem, *maſcula virtute cretum*, concludat, ſuſtentet atque nutriat.

XXIX. E dictis itaque liquet in uterum uſque Ovula volutari, paterni germinis ergò. Maſculum enim ſemen alibi quam in utero ſatum, vitaliter nunquam *egerminat*, fœtus quippe ſuos in vitales auras nuſquam *egerit*, ſed in ipſo germinationis & accretionis alieno ſolo ſuffocat, citra lucis uſuram.

XXX. Verùm iſtæc Ovula uteri cavo ſuſcepta & inibi recèns embryonata, necdum utero vel glutinata vel radicata, facili admodum negotio in pudoris ſinum provolvuntur, & prolis futuræ ſpem præmaturè reſcindunt. Id autem in utero præprimis obtingit vel mucoribus lubrico; vel Veneris œſtro ſaliciori, petulantiuſque ſubacto; vel quovis demum cor-

corporis aut animæ incondito motu irrequietiori.

XXXI. Ovula demùm isthæc tenellula, testarumque nescia, etsi ex utero nusquam præcipitentur integra, strictiori tamen abdominis pressu colliduntur aliquando conquassanturque. Id verò præsertim obvium est in agili saltatriceque matercula, cujus uterus singulatim & arctior est & partionis inexpertus, atque adeò dilatationis impatiens & contractionis amans, quò sua perfringat & elidat Ovula. Sed istorum *effluxuum* altior speculatio alterius indaginis prorsus est.

Homo est & qui est futurus: Etiam fructus omnis jam in semine est.

Tertull. in Apologet. Cap. IX.

Etiam in Ovo gallinæ compressæ *pullus est.*

Etiam in Ovo fœmineo, germine virili intra uterum fœto, *homo est*, juxta Systema. mei de fœtu, humano periochen XXX.

F I N I S.

PA-

PARERGA

ſuper iiſdem Ovis.

I. Noſtrorum Ovulorum congeries nidulis concluſa, veloque obducta communi, teſticulos fœmineos conſtituit, ab *Harveo* atque *Hofmanno* perperàm infamatos, ceu globulos uſu caſſos, ac in mediis fœminæ ſpirantis ilibus cadaveroſos.

II. In ilibus autem illi conduntur, non quidem ullius nativi frigoris depellendi gratiâ, ſed ut faucibus uterinis, *ſive tubis*, illorum Ovula ſorbeantur utrinque ad embryonum in utero fabricam, natationem & alituram.

III. Tot deinceps Ovula non unica duntaxat veſicularum aquoſarum denominatione, ſed ipſâ Ovorum ideâ Majoribus noſtris innôtuêre.

IV. Illarum porrò liquor, qui ſecantis in faciem proſilit, omninò ſuſtinet *Orphei* atque *Thaletis* elementô, *aquâ nimirùm*, *ſed fervente*, coagulari.

V. Mirificus inſuper liquor idem genuinum noſtrum nutritium, decantatiſſimumque *primigenium humidum* meritò conſtituit. Id enim alio atque alio ſuccedaneo haud ſecùs in nobis perennat, & pro eodem habendum eſt, ac fluminis undæ fluvium perpetuant eumdem.

VI. Pariter certè maſculus in eodem Ovulo ſpiritus ille genitalis, *qui ſaliente puncto ſeſe prodit*, germanum eſt noſtrum celebratiſſimumque *calidum innatum*. Id enim à primo vitæ puncto ad ultimum, fomite ſuo jugi perindè durat idem, ac lucernæ v. g. flammula perdurat ævum & eadem audit.

VII. Ludicrum eſt verô in Ovulis velle ex Ovario dextro propulſis *mares*, è ſiniſtro autem divulſis *fœminas* procreari.

VIII. Sed elegantiarum & ingenii plenum eſt Ovula ſcri-

pſiſſe, jure meritoque *inter animal & non-animal ambigere.*

IX. Sic curioſitatis eſt multæ & ſempiterna hominum memoria digniſſimum, *Ovula bina*, fœmineo partu excluſa, fuiſſe *gallinaceis tam ſimilia*, *quam Ovum Ovo*; ſicutì Norwegiæ monimenta teſtantur.

X. Ovulum autem quodcunque unicum eſt, id prorſus *uniparum* eſt, nec unquam *multiparum*, niſi monſtrificè, hoc eſt, in *Ovulo quovis* quivis cuditur embryo; in *Ovulis* verò *multis* multi pariter concreſcunt embryones; nec bini unquam, vel terni eodem Ovulo concluduntur, quin vel pectore v. g. vel abdomine monſtroſi cohæreant.

XI. Noſtros itaque ſingulares exortus in Ovula varia atque varia regerimus, in quæ quidem *Clar. Diemerbroeckius* tela ſua contorquet, *quò confodiat illa*, ſed piſtillo retuſiora ſunt, omnia ad unum.

XII. Sic tandem obſtipi capitis eſt, & tereti cervice reflexi, judicium ſuum de fœmineo partu Oviformi, cum *Olao Wormio*, ad dæmonis aſtus flexiſſe; quaſi nempe dæmon, nobis impoſiturus, fœminis Ova ſupponeret.

Si Dæmones Socratici *Wormium* afflaſſent nequaquam ille ſecum reputaſſet fœminarum Ova dæmonum fraudibus Lucinæ ſubjici, & Diis iratis, genioque ſiniſtro fœminas Oviparas eſſe. Nam quotquot propitio Numine Summo, genioque felici ſpiramus in terris, non diabolica, certe, ſed Divina ſumus Ovulorum progenies.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII

APPENDIX
DE
UTERO.

Αἱ ὑστέραι ζῶον ἐπιθυμητικόν ἐστι τῆς παιδοποιΐας.

Uterus animal est generationis avidum.

Plato in Timæo.

Ἐν τῇσι λαγόσι τῶν γυναικῶν μέσῃσι ἐγκέεσθαι ἡ μήτρη, σπλάγχνον γυναικήϊον ἄγχιστα ζωῶδες, καὶ ὁκοῖόν τι ζῶον ἐν ζώῳ.

In mediis mulierum ilibus vulva posita est, muliebre viscus animalis fermè naturam adeptum, & velut animal quoddam in animali.

Aretæus Acutor. II. Cap. XI.

APPENDIX

De Utero.

I. An Uterus intra præduras hypogaſtrii anguſtias aptiùs quàm intra faciles & laxas reliqui abdominis viſcerum culcitras collocetur?

II. An ad quatuor ille catenas, *ceu furibundum animal in animali*, alligetur? Hoc eſt, an quatuor ille ligamentis, *ceu funiculis atque loris*, infrænetur, effræni libidinis œſtro ne laſciviat?

III. An ejus ligamenta duo, inferiora dicta, ipſum ſuperiorem ſuſpendant ne procidat, ſicutì ferunt? Sine dubio quippe fœminas iſti viderunt in obſcuro conclavi, ſed per tenue foramen radiato, ambulantes inverſas. Fœminis enim incedentibus vertice nequit uterus, ligamentis inferioribus, *ceu habenis contentus atque revulſus*, in diaphragma devolvi atque procidere.

IV. An ejus alia ligamenta ſuperiora duo uterum intra ſuas ſedes firmiùs ſtabiliant, quàm pinnulæ verſatiles ædificiorum fundamenta ſtatuminent?

V. An uterus nervoſus ſit unicè, ìdque ad majores Venereæ voluptatis illecebras? An verò carneo nervoſus exiſtat, quo fœtum & arctiùs amplexetur & validiùs enitatùr?

VI. An uterus pulpoſus deprehendatur ne in duriorem ipſum abortivo dolore fœtus impingat? An autem, ut pulpamentô ſuo tum alimoniâ pleniore turgeſcat, tum increſcentis fœtûs extenſioni tutiùs commodiùſque cedat?

VII. An uterus unico foramine ſit pervius, *uti Varolius docet?* An autem quaternis ejaculatoriis pertuſus, *ut alii volunt?* An verò, præter internæ cervicis oſtium, geminis ille conniveat oſtiolis, ovulorum ab ovario trajectioni aptis natis?

VIII

VIII. An uterus cucurbitulæ Medicæ formâ extructus esse verè dicatur? Et an idcirco taliter conformetur ut virile semen eò potentius attrahat? *Uti putant?*

IX. An, rursus, semen illud proliciat utì cervus è profundis cuniculis narium inspiratu serpentes allicit? *Utì passim docemur?*

X. An illud denique semen non unicè masculum, sed & fœmineum potenter & utrinque rapiat? *Utì Mœbius censet?*

XI. An exterius uteri fundum, *lagenæ vitreæ more*, depressum sit atque concavum? *Utì perhibent?* An verò prominulum atque rotundum?

XII. An, insuper, fundum illud contractius, *inque cervicem externam seu vaginam elongatum*, aptè vel ineptè cum lagenularum fundo atque collo comparetur? An verò cervix intercedat altera & interior, quæ conformatione ab exteriori tota discrepet?

XIII. An uterini fundi amplitudo, ad interiorem ejus cervicem usque sensim gracilescens, commoda quidem tutaque sit ad gestationem fœtus, sed incommoda & infida ad ejusdem fœtûs exclusionem?

XIV. An interior isthæc uteri cervix idcirco strictissima sit, ne longiore mutone & enormiter petulco fundum uteri pulposum & sensile Venere dolitet? An verò, ne concredita sibi custodia fœtûs perfida sit?

XVI. An prima incunabula nostra sint in uteri fundo? Hoc est, an fundum illud nostræ conceptionis, nostræque gestationis genuinus locus existat? An verò concipiamur atque gestemur, *more bruto*, in laxis illis atque *cornutis* uteri diverticulis? Fœminæ siquidem, *reclamante licèt Clariss. Laurentiô*, cornigenæ atque cornigeræ sunt, cornutæ interim nusquam audiunt; nomen quippe sibi debitum, *furtivâ suâ & diaboli condimento dulciori Venere*, maritis indunt.

XVI. An saltem, ubi gemelliferus uterus est, suos ille gemellos commodiùs longè non perferat atque pariat geminis expassis cornibus illis, quàm strictô sui corporis unicô fundô?

XVII.

xvii. An utero competat *Architectonice?* Hoc est, an mirificæ membrorum compagis technicus ille sit Auctor & industrius artifex atque fabricator? An verò, *uti modò prænotatum est*, embryonis formandi, formatique conceptaculum duntaxat atque proplasma & ovorum incubatorum veluti nidus?

xviii. An non uterus, ad suos illos conceptus formandos, eâdem cum cerebro quatuor arteriarum prærogativâ gaudet?

xix. An non uterus, *rursum*, suorum conceptuum ergò, *& unius cerebri concipientis more*, arteriarum quaternarum synastomoses habet?

xx. An isthæc sanguinis uterina vasa in virgine, *perinde ac in puerpera*, crispentur? Et an isthæc crispitudo aliquam, *suis ambagibus*, symbolam conferat vel ad perfectius semen elaborandum, vel ad durabiliorem Veneris titillatum commovendum atque sustinendum? An verò tot isthæc vasorum post puerperium gyri atque calamistra, exinde duntaxat uteri latera cingant atque circumplicent, quòd uterus, *fœtu priùs onustus & unà cum vasis extentus*, sese post partum ad volumen contractius omninò restringat, atque adeò, vasa priùs expansa & extenta reducat & contrahat, ac proindè complicet & in cincinnos cogat elegantes?

xxi. An uterus, post partum, *lochiis* undique diffluat ut sordes ab hospite sibi relictas totus eluat atque repurget? An verò *lochiis* istis fœtûs quidem recrementa nulla proturbet uterus, sed purpureum ediverso florem de se fundat? Floribus siquidem arteriarum delibatis atque purpuratis suum alumnum respersit atque pavit: nunc verò; florum omnium pedunculis partu divulsis, hoc est, *diruptâ uteri vasorum cum acinulis placentæ copulâ*, sanguineis vasculis uterus undique hiat, atque adeo, sanguine totus tamdiu manat, donec nimirùm tot isthæc hiulca vasculorum oscilla, *utero pedetentim contractiori atque contractiori*, strictiùs atque strictiùs concludantur ac omninò solidescant.

XXII.

XXII. An uterus unico partu medius quandoque crepet? Gemellorum verò, ac etiam tergeminorum, extensioni atque gestationi nonimestri sæpiùs reluctetur indemnis?

XXIII. An uterus onere deposito totus voluptate gestiat, novæque proli suscipiendæ totus inhiet? An verò tormina patiatur, prolem ubi peperit, & prole parta Venerem reformidet atque refugiat?

XXIV. An uterus, primogenito fœtu nonimestri vel semel expansus atque spissatus, ad pristinas angustias atque tenuitatem sese unquam revocet?

XXV. An uterus, *distenti ventriculi more*, quò fœtu distentior, eò tenuior? An vero? quò fœturâ turgidior, eò spissior evadat?

XXVI. An uterus in gravida *cotyledonibus* certiùs protuberet, quàm in vacua geminis scrobiculis sinuetur?

XXVII. An illorum sinuum dextrô mares foveat? Sinistrô autem fœminis incubet?

XXVIII. An uterus interior rugosus sit? Et an rugis ille suis semen firmiùs atque tutiùs implicet atque retineat ad conceptionem, quam fœtum ipsum irretiat atque contineat ad partum?

XXIX. An uterus Divina sit insimul & luxuriantis naturæ favissa & corporis universi horrida cloaca?

XXX. An uterini fundi foramina duo emissaria sint illius impuritatum? An verò ductus reverà sint frugiferi quippiam in uterum invehentes?

XXXI. An uteri fundum utrinque arteriarum corollam in clitorida demittat? Et, an sertum illud arteriosum, *more tæniarum quibus infantum capita ad humeros firmantur*, uterum confirmet? An verò, clitoride titillata & in lasciviam resoluta, tot illæ arteriolæ, *quæ fundum uteri lambunt*, Venereæ voluptatis blandimenta sint & illices?

XXXII. An onusta uteri navicula Vectorem jucundiùs, an injucundiùs admittat?

XXXIII. An senilis uterus, *in plethorica, v. g.* sanguinis de-

defectu cùm arescat, tum sterilescat?

xxxiv. An matrix puellæ, *v. g. decennîs* mater esse queat & ad lunæ recursus perindè florêre ac in adultiori?

xxxv. An uterus aliquando frugifer antequam florifer? Hoc est, an fructus suos, *partu vivaci*, quandoque tulerit; menstruis licèt floruerit nusquam?

xxxvi. An uterus in menstruata perindè fermentetur atque turgescat, ac in recens gravidata?

xxxvii. An uterus, *qui ferax est generis humani campus*, molas, monstra atque tophos quandoque gerat?

xxxviii. An uterus prægnans, *salvo quandoque fœtu*, vel periodicè vel erraticè sanguinem ubertim fundere queat?

xxxix. An isthæc sanguinis eruptio vel à vagina vel ab utero scaturiat? Si à vagina, an semper salutaris, an verò lethalis etiam existat? Si ab utero, an propter aliquot acinulos placentulæ ab uteri copula diremptos? An verò, propter ipsius uteri sanguinem impetu & copia chorion sibi respondens ab utero disnectentem & porulis fugientem alienis à placenta?

xl. An placentâ uterini fundi latera penitùs opplente, *atque ità omnes omninò laterales atque supernos in uterum aditus intercludente*, superfœtatio contingere queat? An verissimè autem, tunc temporis illam obtingere posse contradictionem omnem involvat?

xli. An omnis etiam superfœtatio veniat explodenda dum prægnantis uteri cervix interior tam arctè clauditur ut omne prorsus virile semen excludat? Sed illud sinat vel confestim effluere virtute cassum, vel pedetentim in vaginæ suæ navicularem fossulam vapidum dilabi?

FINIS.

APPENDIX ALTERA

de Tubis Uteri.

I. An uterinæ tubæ in brutis duntaxat animantibus conſpicuæ ſint, *uti Laurentius docet?* An ratione verò & experientia in fœminis etiam deprehendantur?

II. An illæ totaliter ſolidæ & imperviæ, *ut aiunt*? An verò universè cavæ & perviæ ſint?

III. An rurſus illæ ſint partim quidem concavæ atque meabiles? Partim verò compactæ & inviæ, *uti nobis illudere ſtudent*?

IV. An uniformes & æqualiter excavatæ? An autem, hinc indè protuberantes atque cellulis extructæ?

V. An ſuis illæ cellulis Ova non unicè tranſmittant? Sed & illa quandoque concludant atque conſervent? Atque adeo; non ſolùm genuini ſint illæ *Ovi-ductus*, ſed & veriſſimi *Ovorum nidi*, ſive conceptacula atque promptuaria?

VI. An illæ itaque vel ſemper, vel nunquam inanes deprehendantur? An verò rejectaneis uterinis aliquando ſcateant? An potiùs vel ſemine effuſo, inibique variè alterato atque corrupto; vel integris Ovis quandoque turgeſcant?

VII. An à teſticulis illæ quidem oriantur anguſtæ? Sed uterum verſus pedetentim lateſcant? An verò, ab uterini fundi lateribus utrinque ſtrictiores exiſtant, ſed ſenſim amplientur, dum teſticulis proximant?

VIII. An alicubi valvulis interciſæ? An verò liberæ paſſim atque patentes?

IX. An ipſarum valvulæ ab utero ſint averſæ? An autem ad uterum obverſæ, An porrò Chimæricæ prorſus?

X. An illæ tubæ immobiles ſemper atque ſtatariæ? An autem aliquando locô mobiles ac errabundæ?

XI. An itaque, vel nervoſæ totæ? Vel muſculoſæ totæ?

An

An autem, partim nervales, partim verò lacertulis inſtructæ?

xii. An illæ rurſus vel ſemper flaccidæ totæ atque collapſæ? Vel interdum omninò contentæ & expaſſæ?

xiii. An iterum ergo vel rigidi tubuli more, vel tenſarum fidium adinſtar, eâdem ſemper rotunditate conſiſtant? An autem aliquandò lacertoſis ſuis illæ fibrillis dilatentur atque contrahantur?

xiv. An illarum oræ ab utero diſtantiſſimæ atque teſticulis proximæ, totæ ſint lacinioſæ atque lacertoſæ? Hoc eſt, an muſculoſis illæ fimbriis orbiculatim & univerſe muniantur? Et an illæ fimbriæ vel ad tubarum fotum? Vel ad ipſarum robur? Vel, *quòd rei cardo eſt*, ad majorem inibi, *quàm in reliquis tubis*, diaſtolen atque ſyſtolen extructæ ſint?

xv. An illi ſupremi tubarum lacertuli utì connexione, ità communione cum teſtibus ſemper careant? An verò cum ipſis aliquando copulentur & ſemen ab ipſis elidant atque corripiant?

xvi. An integræ tubæ ſemen illud in gravidis, *perindè ac in vacuis*, in uteri fundum transfundant? An verò, ſemen illud noxie, vel innoxie tamdiu conſervent atque cumulent, donec, *utero partu recluſo*, univerſum illud unà cum lochiis propellant atque repurgent?

xvii. An hiſtoriæ, de fœtibus in tubis, ceu apocrypha traducendæ veniant inſomnia? An autem tubæ certo & indubitanter conceptionis locus aliquoties deprehenſæ ſint?

xviii. An illæ tubæ fœtum intra ſe conceptum atque fotum & adultum neceſſariò vel detineant & una cum matre ſuffocent? Vel in abdomen compellant atque fœtum inibi pariter & fœtam extinguant?

FINIS.

PARERGA

de Tubis Uteri.

I. An aliformes tubarum latitudines ab *Aretæo* cum *vespertilionum alis* comparentur? *Utî narrant?* An verò cum *navigiorum velis*? Imò, cum *malorum aplustris*? Quid enim aliud sonant τὰ τῆς νηὸς λαίφεα, quàm *navium tænias* ad malorum cacumina volubiles? Nam utì profectò navis illæ tæniolæ è malorum fastigiis aura quavis flabellantur & exagitantur; ità prorsus, ad tubarum apices, mirificas vidimus modò lacinias, quæ, *pinnulæ versatilis more*, ad omnem Veneris auram impelluntur & quasi volitant.

II. An non interim isthæc similitudo cum alis, *etsi nusquam sit Aretæi*, lepidissima est? Nam præterquam expassas vespertilionum alas æmulantur, id insuper præ se ferunt, *in Venere præsertim furtiva*, *quæ tota tenebrarum opus est*, ut noctu longè gratiùs quam interdiu explicentur atque pro suo modulo volitent.

III. An fœminei seminis a testiculis per tubas in uterum via Veteribus fuerit incomperta? *Uti scriptitant?* An autem ab *Aëtio* atque *Galeno* & *Hippocrate* non modò calcata, sed & sæpè sæpiùs monstrata? Erecto quippe digito vias illas Nepotibus suis sæpissimè commonstrant. Verùm, aversi Nepotum à suis Majoribus oculi *Aëtianas* illas atque *Galenicas* & *Hippocrateas apophyses uteri*, *utrinque sinuosas*, *quibus fœmina suum semen in uteri fundum ejaculatur*, *ut ad virile perveniat*, nusquam attendunt. Nunc ergo defixis in Græcos oculis resipiscant omnes & uno confiteantur ore viam istam Græcorum primitùs esse, nec unquam ab ipsa visa, *magno licèt aliorsum sibi duce*, devient. *Fernelius* quippe, *veri rectique tenacissimus aliàs*, viam quidem illam *Galenicam* esse mente conspexit, sed reapse ab illa descivit & in errorem deflexit.

IV. An veridicus sit *Clariss. Laurentius* cum suis fœminei se-

ſeminis ejaculatoriis ſurculo quadruplici fruticantibus? Latiore, ſed breviore uno, in tubas exporrecto? Strictiore, ſed longiore altero, in vaginam excurrente?

v. An fœminæ, vacuæ quidem, ſurculis iſtis amplioribus, ſed brevioribus, ſuum ſemen in uteri fundum ejaculentur? Prægnantes verò, anguſtioribus, longioribus aliis in uterinam uſque cervicem externam illud idem effundant?

vi. An gravidæ dulcioribus omnino atque diuturnioribus Venerei titillatûs deliciis & incantamentis idcirco permulceantur, quod in iſtis ſenſilibus viarum ambagibus, *in vaginam uſque reflexis*, fœmineum ſemen vividius atque diutius catulliat, atque adeo vividius etiam atque diutiùs titillet atque deliniat? In vacuis autem fœminis, quibus iter ſeminale nec ità anguſtum, nec ità devium atque flexuoſum eſt, ſed patens atque breve, minores longè brevioreſque Venereæ titillationis illecebræ atque dulcedines excitentur?

vii. An vaſorum fœmineum ſemen diverſimodè jaculantium quadrifidus ille diremptus *Laurentio* glorianti ſit aſcribendus? An autem *Varolio?* An verò *Fernelio?* An verè tandem Anatomicorum illi Coryphæo, vetuſtiſſimo nimirum *Herophilo?*

viii. Sed amabo! An non illius inventi litigium omne de Junonis eſt umbra? Illius enim quadrifidi vaſis idea umbratilis eſt omnino atque Chimærica. Quid ergo tot oculatiſſimis aliàs in Anatome Viris tantam cæcitatem intulit, ut Chimæram non modo viderint atque palparint, ſed & viſam atque palpatam inſculpſerint æri? Meæ ſunt profecto ſpermaticæ atque hypogaſtricæ fundi collique matricis in cadaveribus arteriæ ſanguine caſſæ atque contractæ, quas uti candicantes atque criſpatas viderunt atque palparunt, ità certè, quaternas illas ſub idea quadrifidi vaſis ſemen ejaculantis delineatas evulgarunt, ſed hallucinatione penitus ſupina ac omninò cæca atque fallaci. *Videſis quæſt. 20. de Uteri criſpatis arteriis.*

ix. An itaque, *fictitiis illis Neotericorum Veterúmque vaſ-*

culis rejectis, tubarum munus nullum erit, nec ampliùs *portitoris* partes ſuſtinebunt, quò fœmineum ſemen, *à teſticulis in uterum*, fœcundè tranſvehant? *Utì hîc de tubis uteri quæſt.* 15. *&* 16. *prænotatum eſt?* An verò eædem illæ uterinæ tubæ teſticulorum utrinque firmamenta duntaxat atque columina ſtatuenda ſint? An autem ipſius etiam uteri fulcra atque retinacula cenſenda veniant, illùmque, *anſarum adinſtar*, in utramque partem ſuffulciant ne vacillet, atque adeò, ne alterutrum ile præ altero quandoque prægravet?

x. An illæ demùm tubæ libramenta ſint non unius ſolùm uteri, ſed & fœtus inſimul intra uterum ex umbilico librandi? Vel aliter, an uterini navigii, fœtu onuſti atque gravati antennæ ſint atque ſuſpenſoria?

FINIS.

COROLLARIA

de Humano Fœtu.

I. Fœtus intra uterum nec ſugit, nec reſpirat, nec vagit.

II. Ejus interea ſanguis circulari motu cietur.

III. Circulantis ejus foramina cùm *ovale*, tum *rotundum*, qui vel ignorat, vel Neotericis aſcribit, is profectò tam in Phyſicis, quàm in Veterum placitis hoſpes eſt.

IV. Sanguinis illius circumactu meconium, *quod triplicis recrementi amalgama profitemur eſſe*, in fiſtulam inteſtinalem deponitur.

V. Id meconii in partionis tempus, decumana obſerari porta contendimus.

VI. Inteſtinorum nihiloſecius motum complexûs atque compreſſûs, ſeu periſtalticum, nequaquam ſufflaminamus.

VII.

VII. Fœtus uterina cuſtodia detentus non magis in *allantoeidea* quàm in patrios cineres meït.

VIII. Fœtui quippe *farciminalem* tunicam qui tribuit, botulario quàm Proſectori propior eſt.

IX. Qui inſuper urachum aſtruit ipſi, brutam ſtatuminat Anatomen.

X. Fœtus igitur, umbilicali fiſtula naturaliter ſi meïat,

——— *in me veniant mictum atque cacatum.*

XI. Fœtûs *chorion* immediatè ad uterum atque placentam annecti ſenſuum mentiſque κενπνεῖω deprehenditur.

XII. Venam umbilicalem, genuinam fœtûs nutriculam eſſe profitemur.

XIII. Apophyſincoli, qui vel Majoribus noſtris indictam, vel in fœtibus ſolidam aſſerunt, nec Manibus antiquis, nec veritati litarunt.

XIV. Capillos, adipem, cuticulam & clauſulas digitorum ſummas fœtui qui detrahit, ſuum illi *benè eſſe* detrahit.

XV. Fœtum omnem dentibus inſtructum ſub dias venire luminis auras, qui neſcit, veriſſimum neſcit.

XVI. Fœtibus *cotyledonas* tribuere annoſioris eſt bubulci, erroneos vitula ſua ſulcos infindentis.

XVII. Fœtus partes ſingulas inſimul perfici, qui nobis obtrudunt, ſua nobis figmenta, non verò myſticae naturae ſecreta revelant.

XVIII. Aſtris malè propitiis Octimeſtrem naſci qui reputant, infelici natos ſidere ſeſe produnt.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII
DE
VARIOLIS
ATQUE
MORBILLIS
DISSERTATIO.

CAROLI DRELINCURTII
DE
VARIOLIS
ATQUE
MORBILLIS
DISSERTATIO.

Variolis, ſeu varis exiguis, oppidò variis, variari cutem, notius eſt quàm ut exponam, Morbillis eandem, ceu tot morbis minutulis deturpari, vel lippi norunt.

Sed tantorum affectuum primordia non vulgaribus duntaxat, verum & Clariſſimis Scriptoribus latent: Ingraſſiam, Coſtæum, Mongium, Mercurialem, Vidium atque Chicotium conteſtor; certatim quippe, morbos eſſe priſcis inviſos, & Avicenna Scriptore primùm detectos, nobis obtrudere ſtudent. At in illorum natales, altiùs dum inquiro, nec Majoribus inauditos, nec Avicennæ primum notos, manifeſtè comperio & manu teneo. Græcorum igitur, Rhaſiſque (Arabis quidem, ſed & Græcô idiomate donati, & Avicennâ longe majoris ætate) ipſiſſima verba proferam, ut, tot illis Majorum meorum verbis, ceu tot ſagittis, ex adverſo mihi ſtantes transfodiam.

II. Primævos Adami Nepotes vitæ continentioris, atque adeò ſalubrioris, extitiſſe ratum eſt: ſed cum primum progenies ejus vitioſior atque vitioſior luxuriæ magis indulſit, morbi alii, atque alii ex illâ pravâ diætâ, ceu *ſemente malâ*,

pullularunt. At Variolas Mobillosque nequaquam serotinos sed præcoces esse, ex veterrimis Auctoribus inconcusse stabiliam, illos quippe, vel ab omni hominum memoriâ viguisse notos, non ferro, vel armis, sed graviorum Hippocratis Nepotum, qui judices in me sedent, judiciô decernam. Ne autem fusior sim, abundè erit, Veterum hæc loca, suis tunc demum è tenebris in apertam lucem protulisse, cum Variolarum phænomena pede pressô consequar. Ipsorum nomina me siluisse, fuge conqueri. Si quippe Veterum scripta sapis, si Græcorum monumenta versas, si mortuis sis concolor, si hominum ex nævô nosti, si demum indigenas, advenasque sermone distinguis, meos Auctores ex Idiomate continuò nosces. Nemo siquidem ipsorum est, in quem Evangelicum illud non quadret, locutio tua manifestum te facit. Variolas ergo, Morbillosque rudiori primum Minervâ delineabo, donec pedetentim meô huc & illuc circumductô penicillô illorum tabellam suis numeris compleverim.

III. Variolas igitur depingo fermentantis sanguinis universalia rejectanea, vulgo sese prodentia tuberculis rubris, saniosis, purulentis, pruriginosis sublimibus atque disjunctis.

Morbillos verò describo, sanguineæ massæ febriliter efferventis eruptiones erysipelatosas, maculis generalibus conspicuas, rubentibus, planis, expansis atque contiguis.

IV. Descriptiones illas dum excutiam minutatim, Variolarum atque Morbillorum indolem patefaciam.

Modicum fermentum totam fermentare massam experientiâ & auctoritate sacrum est. Nullus igitur immorabor in asserendâ veritate, quam ore uno promulgant de fermento commovente mixtum. Abundè erit, si sanguinem in Variolas atque Morbillos erumpentem fermentari probavero. Intricatissimam quippe de nostri fermenti tum origine, tum varietate, missam facio disquisitionem; unde scilicet primitus usque adeò multiforme succrescat, ut malorum invehat ilia-

da:

da: modô v. g. febres ſuccendat intermittentes omnigenas: modò autem continuas vel ſimplices & boni moris, vel larvatas & mali moris, atque Petechiis, ut ita dicam ſtellionatas, vel quod mei Thematis eſt, vel Variolis, vel Morbillis ſignatas.

V. Variolarum Morbillorumque ſanguinem vitioſô cieri fermentô phænomenis ſex palmariis, quò firmiùs ſtatuam, effecta fermenti paucis prælibabo.

Notum eſt fermenti ſpiritus petulcos, ſuâ ſponte, jugiterque mobiles, mixtum intimè pervadere & in minima diſpeſcere: atque adeò tot portiunculas, ſic minutim confractas, minimas minimis confligi atque collidi. Mixtum igitur, hoc inteſtinô tumultu variè concuſſum tepeſcit & fervet, atque etiam tantô turgeſcit impetu, ut nimis arctatum, repagula vel fortiſſima diffringat, uti vel muſto liquet ſtrictioribus coërcito doliis.

Imò, dum mixti portiunculæ ſic tumultuantur, ſuas non modò ſordes diſpumant, ſed & effluvia de ſe fundunt, quæ vinariis in hypogæis, ex eodem muſto tanta ſunt, ut homines ſuffocent.

At in Variolis atque Morbillis id ipſum obtingere conſtat, dum quippe ſanguinea moles (quam muſto comparant) fermento tumultuat, plus ſatis incaleſcit, bullis aſſurgit, carnium poros impenſius opplet, ſuoſque tubulos & plenius diſtendit, ac etiam diffringit & quâ datâ portâ ruit.

Hinc corpus univerſum & tam horridè turgeſcit & tam aſperè dolet. Imò nares ſanguine manant, & corporis moles illa turgidior puſtulis gemmatur, quæ nihil niſi contagem ſpirant. Sanguis enim illô turbamentô, ſui portiunculas tum craſſiores, tum ſubtiliores emittit, quæ vel epidermidis denſitate vel viſcerum tunicis, cohibentur, inque Variolas & Morbillos abeunt, vel poris & halitu difflantur, & contagione ſuâ inſpirandum atque tranſpirandum adſtantium ambientem inquinant, atque adeò virus illud ſanguinis in

Variolas & Morbillos erumpentis ſerpit in adſtantes, quorum maſſam æquè commovet, ac florentis vitis expirationes vinum vel in cryptis exagitant.

Sic enim inſuper, fœtum tenellulum, uterina cryptâ concluſum, illæſâ validiori matre, inquinant. Ita Pariſiis, nupera gravida filio Variolis decumbenti invigilat indemni, ſed, filium alterum Variolas fædum enititur. Fernelii, Foreſti, Hildani, Augenii, Collei, Rhodii, Bartholini nec non Germanicarum Ephemeridum de fœtibus in utero Variolatis Exempla, quæ ab hâc non nihil imagine miſſa facio.

Quid ergo febris, tumor, dolor, hæmorrhagia, puſtulæ atque contages loquuntur aliud, quàm ſanguinem alienô fermentô fervidum atque bullantem?

VI. Illam porrò ſanguinis ferviditatem, quia majorem in Morbillis, quam in Variolis agnoſco, febrem ideo ſilui Variolas inter deſcribendas: at eandem Morbillis tribui. Horum quippe fermentum & fervidius & tenuius culpo: ideoque & citiùs erumpit in actum, & turbis majoribus febrem ſuccendit. Variolarum autem virus, uti minus æſtuoſum, ita craſſius & lentius, nec juge febris ſuſcitabulum eſt.

Dictis fidem experientia facit. Nam, Morbilli citò tum erumpunt, tum difflantur; nec prætereа faſtigiantur, nec ſuppurant, ſed in longum & latum, eryſipelatum more, ſeſe diffundunt donec vel conſiſtant vel in auras evolent. Accedit, quòd ne fando quidem audiverim Morbillos citra febrem erupiſſe. Sic unicuique fidem meam obſtringo de Morbillis, tum Epidemiis, tum Sporadicis ſemper ἐμπύροις. Unicum novi quod hanc veritatem infrigat exemplum: Euphranoris Hippocratei filius eſt, cui alterâ poſt Morbillos eruptos die, febris eſt accenſa. Sed iſtæc enormia regulam neſciunt; rata quippe non ſunt artis: nec una hirundo facit ver.

VII. Variolas quidem febriles eruptiones apud Antiquos audiviſſe ex eoliquet, quòd illas & Carbones aduſtos, & filias

filias ignis esse dixerint; quam sententiam amplexi sunt Rhasis, Haly, Ingraff. Fernel. Mercurial. Mercat. Augen. Hucher. Helmont. Senn. Chicot. atque Burnetus. Sed suffragiis decernenda lis si veniret, totidem alios secus sentientes in judicio sisterem, Avic. Gentil. Herculan. à Vaga; Holler. Perdulc. Forest. Schenck. Ferdinand. Merindol. Collæum atque Rhodium.

VIII. Sententiis ergo numeratis animi pendeo, sed me Experimenta mea propria à priorum sententia deterrent, Epidemicas siquidem Sporadicasque Variolas vel sub ipsum initium, sæpè sæpius febris expertes curavi. Sed, ne rudiores in Arte Medica fide mea sola sapere cogantur, donec rerum usu peritiores facti & fidem istis controversis interponant, lubet & alios mecum proferre testes ut ex ore duorum vel trium testium res tota confirmetur.

En igitur variolatos febre carentes unum & alterum Rhodius mihi cedit: Schenckius filium suum in medio ponit: Epiphanius plurimos, sed præprimis alterum atque alterum domesticos nobis detegit: Et ne quis argutulus, Variolis præparcis & idcirco nusquam febrilibus illos degisse mussitet, ad Foresti gravidam adeamus quæ tam copiosas est passa, ut plures Forestus viderit nunquam, illam interea miratur febre carentem.

Si igitur exempla trahunt, en te meam in sententiam pertractum. Sed ne mecum malè credulus audias, en ab indole Variolarum illius eventus rationem mutuatam.

IX. Variolas citra febrem quandoque prorumpere, ipsarum lentô venenô suadeor. Suam enim perturbationem Criticam eminus duntaxat insequuntur: nec protinus Morbillorum more, vel sub ipsa bullientis sanguinis primordia, ceu stricturæ olei sartagine ferventis, saliunt in altum: si quas enim, ante quatriduum, triduumve, à primo sanguinis æstu in faciem & pectus exspumasse, vidi, id raris annumero: Illarum quippe tabum, uti diutius consistit intercus, durum, firmum, nec diffluens, nec difflatum, purulentia dumtaxat, cru-

cruſtiſve periturum ; ſic etiam ſanguinis molem & tardius verſat, & lentius conturbat, quàm ut juge incendium febrile in illam inferat. Tunc ſiquidem ſanguinis circuitum vix urget, nec ideo, nativum ejus teporem immutat; nec enim rotæ fervent leniter actæ: at è diverſo, Morbillorum virus tenue & efficax ſanguinem celerius rotat, ejuſque calorem blandum & naturæ conſocialem in igneum convertit: ſic incenduntur & effuſæ rotæ.

X. Variolas autem, fermentô licèt actas, ex imis partium penetralibus in illarum planitiem ſerius trudi, plenius evincam, atque ſic, Hippocratis ergò, Neotericorum placitis adverſabor: Ii quippe ſcriptitant Variolas priſcis ignotas, & Hippocratis Silenum Variolatum fuiſſe eò nomine negant, quod ipſi non primis, illæ, diebus, ſed octavâ duntaxat proruperint. At iſtud Dogmatis, præterquam in verſandis Veterum monumentis ſupinitatem arguit, practicam & inſcitiam prodit. Practicis enim notum eſt, poſt ſanguinis variolatam, ut ita loquar, conturbationem, Variolarum exitum, non duntaxat in quartam, quintam, ſextam & octavam, ſed & in vigeſimam uſque diem quandoque protelari: Teſtes adhibeo, non vetuſtioris ævi proceres, (quos ejurant hâc in lite, ſed Ballonium, Epiphanium, Renealmum, Hildanum, Merindelium, Zacutum, Rhodium, Riverium tandem atque *Williſium.*

Quanta igitur iſthæc eſt plurimorum nequitia; Hippocrates aſſerit, octavâ duntaxat febris die Sileno Variolas effloruiſſe; ſed fides omnis ipſi detrahitur; ceu vir ille tantus, fallere neſcius, illum animi candorem, quo ſemper intemeratis fulſit honoribus exuiſſet omnem: At Neotericorum cuivis obvio, febris non octavâ, ſed vigeſimâ demum die, florentes Variolas proferenti, ſua conſiſtit auctoritas; ô tempora, ô mores!

XI. Serotinas eſſe Variolas inſuper probare eſt Symptomatis ipſas erupturas præcedentibus, quæ, tanquam ſæva tempeſtas, ſanguinis Oceanum decumanis fluctibus exagitant, nul-

nulla affulgente malacia, quin ſanguinis fermentantis æſtus omninò conſiluerint.

Vultis ne procellæ tantæ ſpectatores eſſe fidi atque ſecuri, has undas irretortis oculis de continente contemplemini, & naturæ Variolas pariturae tot tormina dîcetis eſſe.

Febris continens (vulgo ſaltem) in ægros invadit, dolent ſpinâ, naribus pruriunt, ſomnô terrentur, corpore lancinantur univerſô, pandiculantur, oſcitantque frequenter, faucibus & pectore dolent, cum dyſpnæâ, tuſſi, cute ſicca & ardente, ſputiſque craſſis, voce raucâ, cephalalgiâ pulſatili, gravitante. Irrequieti præterea ac implacidi ſeſe jactant, nauſeabundi, vomentes.

XII. Sed ne genericis inhæreamus, ſeptimeſtrem Zacuti gravidam acriter intueamur, febricitantem, ſitibundam, aphonam, convulſam, ſudantem, ſtridentem, horrentem, & tam implacido pruritu lancinatam univerſe, cutem unguibus ut diſcerpat, his velut ἐμβρυουλκοῖς embryonem id eſt fœtum extrahentibus, cunctantem fœtum, & matri dirè torminalem, Variolas volo ſegniores, ſed impenſe dolorificas, ex abditis in lucem evocet.

In ſeptennem, præterea, Ferdinandi filiam oculos conjiciamus; febricitat cum extremis frigidis, ſiti, cephalalgiâ, tuſſi, appetitu dejecto, tremore artuum, delirio, ſternutamento, facie rubicunda, lacrymis, urinis turbidis, alvo, ſiccâ, voce clangoſa; fotas à ſe Variolas antequam excludat.

Hippocratis denique Silenum in oculis habeamus; ille lumbis dolet, capite gravis eſt & cervice contentâ, prodeuntibus alvô bilioſis, ſynceris, ſpumantibus, coloratioribus & multis. Urinæ nigræ, nigrum deponentes. Sitis, lingua ſicca, vigiliæ, delirium, hypochondrium utrinque ad umbilicum uſque ſubmolliter extentum. Verba multa, riſus, cantus, irrequies, incontinentia, capite paucis ſudat, frigent & livent extrema, implacidus valde & alvô nulla, ſubſiſtit & urina. Vox deficit, non incaleſcit, nihil mingit, octava tandem, ſudore frigido univerſali puſtulæ rubræ, rotundæ,

parvæ, varorum more, nec recedentes, nec suppurantes.

Quanto quæso, ferventis sanguinis indicia tribus exemplis habemus, hoc præsertim in Sileno; cui spiratio magna & rara jugisque præcordiorum palpitatio, vel primitus adfuit.

Quidni igitur concludemus, pustulas ejus veras genuinasque, extitisse Variolas, cum præcipue juvenilibus ille floruerit annis, morbumque contraxerit laboribus, compotationibus, & exercitiis intempestivis? Nam experientiâ teste, & Willisio suffragatore, ob sanguinem & humores crapulâ, aut exercitiô immodicè perturbatos oriuntur Variolæ, quôd latentia mali semina nimiô sanguinis fervore commota, sanguinis massam inquinent.

XIII. Quid si præterea, doctrinam amplecteremur de fermento uterino sanguini fætus turgescentiam conciliante, usque adeò tardam, ut plurimi consistentes ætate Variolas sint perpessi, uti profectò sexûs utriusque non paucos post Fernelium observavi. Ita sexagenarium Variolis obsessum viderunt Ch. à Vega Herculanus atque Gentilis. Patavinam insuper curavit Augenius, quæ sexagesimo quinto ætatis anno Variolis cum ereptos tum peremptos, Horatius, idem Ingrassias atque Chicotius commemorant. Quid plura? Exemplorum satietas ideo me tenet, quòd alienissimus sim ab illâ de uterino fermento cum Veterum, tum Neotericorum mente.

Nemine etenim demonstratore; (quæ justa est Manardi querimonia) id fermenti tam seris annis in actum erupturi, sibi asseruit uterus. Frustra quippe, demonstrationis avidus, ad meos adivi præceptores mutos, Burnetum, Willisium, Riverium, Schmithium, Salmuthum, Sennertum, Ionstonium, Cortesium, Collæum, Ferdinandum, Laurentium, Bucherum, Costæum, Mongium, Guillemæum, Paræum, Mercatum, Vidium, Saportam, Perdulcem, Forestum, Weckerum, Ioubertum, Vegam, Langium, Amatum, Ingrassiam, Fracastorium, Tarantam, Gordonium, Isaacum, Avicennam, Avenzoarem, Rhasen aliosque tum hujus seculi,

, tum vetuſtioris ævi primipilos.

Quorſum ergo? Variolarum virus tardum ut probem, ad litigioſum iſtud, & tenebris plenum, de materni ſanguinis fati aſperſâ labe, dogma confugiam, cum aliunde, tam luculentis argumentis ab indole Variolarum petitis, ſerotinas illas eſſe ſtabiliverim.

Si qua porrò, fermentum in illud quod connatum reputant, jacienda tela, manus velim immittatis in Salmaſii, Merindolii, Augenii, Mercurialis, Fernelii atque Gentilis pharetram, & acutiſſimas exinde ſagittas Octo, (nec ab Herculano, nec à Laurentio hactenus tetuſas) in materni ſanguinis Fautores impuros exprompturi eſtis.

XIV. Sed ut undè orſa eſt à fermento ſanguinis, in eodem terminetur oratio, & meæ definitionis reliqua pertexam muſtum denuò proferam quod ſuis motibus irrequietis deſpumat, ſanguis enim fervore commotus ſuas & ſordes quoquoverſum emittit, & viſcera cutemque Variolis & Morbillis opplet. Nusquam ſiquidem credere eſt, iſthæc fermentantis ſanguinis impura, in habitum duntaxat propelli. Tales quippe eruptiones, lethalibus potiſſimum in Variolis, occupant & intima, ut rationibus & αὐτοψίᾳ ſtabiliam.

XV. Res tota menti noſtræ ſic obſervetur. Sanguis in Variolis atque Morbillis fermentô ſuô irrequietus ab ipſa ſcaturigine fervidus ſalit. Is ex æquo tubulos ſuos omnes præterfluit: at cum ejus tubuli, in viſcerum extrema, perindè ac in corporis habitum longe lateque ſint diffuſi, conſequens eſt, ut ferventior ille viſcera primùm, ac externa deinceps pervadat.

Vaſorum præterea capillarium myriades præ oculis habeamus, ſingulis illorum extremis, ferventis ſanguinis illius (fervore ſeſe deſpumantis) tot guttulas in ſuperſtratas partes, mente capiamus compelli. Uti igitur minorum exiſtunt tubulorum myriades, ſpumeſcentis & ſanguinis bullarum miryadas eſſe conſequens eſt. Conſequens igitur ut deſcriptionis clauſula vigeat, quâ Variolas univerſa nuncupo rejecta-

nea: huic enim clausulæ derogat nihil, quòd aliàs sanguinis illius nec fervor nec impura, tanta sint, ut Variolas Morbillosve creent, quæ numerum nesciant. Tum quippe, etsi vel Variolæ vel Morbilli parciores existant, nihilosecius ab intimis præcordiis in illorum superficiem, inque corporis circumferentiam protruduntur, atque sic universales audiunt: pelluntur enim, non quidem in singula generum, sed in genera singulorum.

Hanc rei naturam, Majores nostri plenè contuentes significantius papulas illas & *ἐκζέσματα καὶ ἐνβράσματα*, ebullitiones & ejectamenta vocitarunt. Imo tanta (sulphure sanguinis ardente) viscerum eruptiones cum Ætna Vesuvioque, suis de faucibus flammas & cineres eructantibus, compararunt, illius ideo micantis febrilis ignis scintillas, non modò *ἀναβλύζιας*, eruptiones, sed & *οἷόντε φρὰν τινὰ, τῆς φύσεως ὠθούσης τὸ τὸν σεσηπότος αἵματος λείψανον ἐς τὸ δέρμα* cinerem veluti quemdam naturæ pellentis corrupti sanguinis reliquias in cutem, nuncuparunt.

XVI. Istas porrò viscerum sese depurantium explosiones tuberculis adscripsi rubris, licet quandoque vel candicent vel liveant; sic deinceps, sublimia atque disjuncta vocantur, etsi quandoque depressa & cohærentia cernantur: quod enim vulgatius atque melius, non autem quod insolentius atque deterius est, describo.

XVII. Variolas autem singulatim saniosas dixi, sanguineas tamen atque purulentas esse profiteor: sed consultus id feci, ut Variolis atque Morbillis intermedias Crystallos includerem. Has ichorosas atque fatuas Variolas Merindolius vocat, illasque Sennertus Ingrassiæ tribuit quas easdem Riverius Vidio refert acceptas. Sed eas neuter genuino suo asseruit Auctori. Nomine siquidem Alhumera & Alhumica apud scriptores Arabas audiunt. Has ego lymphaticas voco, utpote, quæ lymphâ (ceu hydatis intercus) totæ perluceant. Sanguinis rorem sudoremque illas itidem nuncupo; de his quippe alteram atque alteram sententiam foveo; Illas

enim

enim adscribo cutaneis glandulis fermentescentem sanguinem exactius tunc filtrantibus, atque adeò & has sanguinis bullientis undas tam sincerè depurantibus, ut puri puti sudoris more prorumpant. Sicut enim cuticularum glandularum poris impensè patulis, cruor sese subducit, una cum lymphâ, quàm tota cruentat, quamque sanguineum sudorem nuncupant; ita purpurascentem Variolarum & Morbillorum exitum poris patentioribus iisdem totus arrogo. Quidni igitur è diverso, manente pororum nativa configuratione pura puta lympha & ab omni sanguinis purpurisso secreta, gemmei tamen salis æmula, in cuticulam guttatim propelletur, totque inibi perlucentes papulas, ceu tot grandines, totve Crystallos, non frigoris, sed æstûs filias, progignet? Verum, Crystallos illas, quibus, ceu minutulis adamantibus, gemmata cutis splendescit, lynceis oculis diutius contemplemur.

Alteram de ipsis, adamantino stylo notandam, sententiam foveo. Lymphatica siquidem vasa suam & symbolam ad hasce Crystallos conferre puto, dum quippe sanguinis æstuantis serum exceperunt, æstuosum illud haud ita facile continent, ac dum nullo fervore concepto suis illud tubulis leni placidoque cursu à circumferentia ad centrum evehunt, nunc enim tanti sanguinis æstus secum consors est, ac suis ebullitionibus dum assurgit, superfunditur, inque corporis planitiem exundat.

Quoniam autem tot intercutia, quæ suis æstibus tubercula creant, lympham, cruoris licèt exortem, minus defæcatam continent, tot ideo vesiculas illas famosas esse dixi, ob serum scilicet illa tum ambitu coërcitum, quod ab indole primævâ deflexit, & sanguinis tabum acido-sallum redolet: acredine siquidem scatet, suisque portiunculis acribus, ceu tot salium aculeis, cutem fodicat, exindèque præter pruritum, quem infert, tot foveis, totque cicatricibus cutem deturpat. Imò sanies illa suas quandoque cystidas exedit, inque pectus & abdomen stillat ubertim, uti Doringius ante Bartholinum atque Kerckringium oculatos testes, oculatus vidit.

XVIII. Viam ſternunt iſthæc ad deſcriptionem reliquam, ſanies quippe acido-falſa ſi pruriginoſa, conſequens eſt, purulentiam omnem (eminenter acido-ſalſam) aculeos etiam habere, quibus pruritum, foveas atque cicatrices longè majores inferat. Tot ſiquidem puris portiunculæ, ſalis participes, ſuis ſpiculis, ceu tot vel ſtylis, vel acubus, entypicam cælaturam & phrygiam artem æmulantur, & exinde cutis vel profundius inſculpitur, vel ſublimi callô conſurgit. Dum autem iſthæc & Entypica ſculptura & Phry-gionicum opus conficitur, pruritû tantô vexantur, ut ſequior ſexus, (experientiâ teſte, teſtibus & Foreſto atque Zacuto) cutem aliquando ſibi dilaniet, mortemque tanto cruciatu reputet potiorem. Hinc Fernelia fœditas illa tam deformis eſt viſa, ut occæcatis oculis, univerſa cutis, in ſquammas fœtidas, & in cruſtas ingentes ſolveretur: imò corpus omne non aliter contabeſceret & macie nigroreque torreretur quam ſi menſes quatuor è furcâ pependiſſet.

XIX. Nec cicatrices illæ vel palpebrarum hiatu, vel oris rictû ſolum deformes, ſed & aliundè muliebres Veneris delicias turbant. Hinc, juvenis (teſtibus Hildano, & Germamanicis Ephemeridibus) lautiori ſuô Helleſpontiaci peculiô petulcus, ac recèns ſponſæ criſtas alacriter aliàs triturus, Variolarum φιμώσει capiſtrô (pravum ulcus edax olente) coërcetur. Tanta quippe præputii cicatrix, mentulæ capitulo, capiſtrum velut injicit, quò ne lætius comprimat, comprimitur. Sed quid leviora externaque memorem? Hoc enim Variolarum pure ulcera Telephiis atque Chironiis deteriora vidi, tantos ſparſim cuniculos egiſſe ut vel Hippocratis manum eluſiſſent. Hinc annoſæ virginis glutæos musculos mammarumque colles, imo & oculorum globos purulentiæ cuniculis ſuffosſos dolui. Hinc ulcera rebellantia & eroſa corneâ atque horribilem cæcitatem exhorruerunt Foreſtus atque Guillemæus.

Hinc obſervatore Pareô olfactus auditusque perit, hyperſarcoſi ex ulcere Variolarum geminante.

Hinc

Hinc nuperum octennem ſepticâ Variolarum labe elinguem, ſed loquentem ſtupuit Academia Salmurienſis: ſtupuit & univerſus terrarum orbis: ſtupebunt & ſeri Nepotes. Etenim de miraculô ne conticeſceret ætas nulla Academiæ Salmurienſi ſui ſtuporis memoriam propagare lititum eſt. Projectô quippe titulô ſeſquipedali τῆς ἀγλωσσοστοματολαλοπαιδογραφίας hiſtoriam univerſam illam de puero octenni ſine linguâ ore loquentis ab oblivione hominum atque ſilentio vindicavit.

Hinc & in pectus gliſcente virus æruginoſô, tot Variolis Phthiſicos notant Avicennas atque Neoterici, quibus eò confidentius ſuffragor, quòd nuper luxerim delectiſſimum mihi pectus variolarum tabô totaliter exeſum.

Imò recentes Germanorum Ephemerides poſt variolas ſanatas, pure tamen edaci non penitus retuſô, & Hæmoptoën, & ſanguineum fluxum per interſtitia digitorum utriuſque pedis, mirabiliter obſervant. Corroſis nimirum puris ærugine reſiduâ, tum pulmonalibus cellulis, tum pedis vaſorum integumentis.

XX. Quid tenerum pulmonis pediſque textum exeſum profero? Quid alia viſcera tenerrimi etiamnum texti corrupta ſi panderem? Tunc quippe jecur, lienem, omniaque interiora, ex oculatis teſtibus, retexerem, ex Fern. v.g. atque Horſt. ſordidiſſimis manantia papulis! ex Pareo, cruſtoſis puſtulis ſcatentia, his ſimilibus quæ in cute emergunt: Ex Kerckringio variolis ſcatentia maturis, pure turgentibus, quæ etiam flavæ cujuſdam aquæ tantillum effundebant, ex mea tandem praxi, ulcuſculis ſanioſis atque purulentis intus & foris exeſa; ſive ut aliter dicam, denſis cænoſisque ſcrobiculis veluti lacunata. Imò iſtis majora proferam, id quippe corroſivi latius atque latius, vel in ſolidiſſima membra ſerpit. Hinc articulis contractos Salmuthus notat. Hinc Ephemerides Germanicæ Septennem adducunt, quæ variolarum pure in cubitos decumbente, brachium nec flectere nec extendere potis eſt. Tales ἀγκύλας articulorum callos Pariſiis

im-

immedicabiles vidi. Vidi & Vinoxbergæ dum Caſtrenſium Medicorum Primarius eſſem, Senem πολίατρον puerilibus variolis γαλιαγκῶνα cubitis incurvis & immotis. Atque adeò, non mendax, ſed verax eſt Græcia, cum ſuis abſceſſibus humeri, quibus brachiorum perit cardinata compages. Nec mirum, id quippe putredinoſi feriniqùe virus belluam ſapit fabuloſô Pythonæ, multiplici ſtrage capitaliorem, Paræum teſtem oculatum inclamo, illô quippe virus edaci, oſſa ſterni arroſa & a ſe invicem dirempta, oſſium vero brachii epiphyſes, & omoplatæ capitulum pariter eroſa, inſignique portione mulctata reperit. Rurſum igitur veridica Græcorum Oracula, τὰ περὶ ὅλον τὸ σῶμα γιγνόμηνα ἐξανθήματα τὰ μωλωπίζοντα ἀπὸ τῶν χυμῶν ἰσχυρᾶς τροπῆς καὶ διαφθορὰν γιγνομένης, ὅμοια δηλητηρίῳ φαρμάκῳ ἐστί. Exanthemata corporis univerſi cutim fœdantia ſcaturiunt ab humorum corruptela tam forti & tam enormi ut pernicioſſimo veneno milis ſit.

Quid demum? Variolarum virus ferinum eſſe probaturus, poſt tot illarum θηριώματα ulcera tetra ipſa θηρία feras ipſas, ſeu belluas feroces ſuis in cubilibus occupabo. Tunc etenim, non unicum hâc putredine natum Pythonem proferam, ſed animantum turbam (nullâ quidem Crocodili proceritate Niliacis in undis ludentem, ſed acarorum parvitate) in carnoſo conſtrictoque puris ſtagno natam atque ludibundam. Vermiculos volo, dentatis hamatos. Variolarumque veſiculis concluſos, ubi ſuis morſiunculis partes ſubjectas arrodunt. Teſtes ſeculi hujus adduco Zacutum, Rhodium, Formium, Borellum, Germanicas demum Ephemeridas. Nolim enim tam vilis animantis in natales altius inquiſiviſſe; operoſum quippè foret Ioëlis v. g manes evocaſſe. Hos interim ni me ludibria fallunt, ſi conſulimus, non in Variolatorum cadaveribus vermium συνδρομὴν per vaſa majora natare cum Bauhino comperimus; ſed & ipſos αὐτοφώρους, in flagranti veluti delictô, carnes ſubjectas non cadaveroſas, ſed vivaces ſuffurari deprehendemus. In Variolis enim anno Criſti 1574. in Inſula Rugia & vicinâ urbe Stralesſundenſi ſævientibus, tanta

fuit

fuit putrefactio, ut detractis pustularum crustis in subcutaneo ulcere vivi vermiculi fuerint reparti.

Mitto, tum vulgatius istud de lumbricis Variolatorum vel naribus vel alvô fugientibus: tum fabulosum alterum illud de vermiculis alatis per mediam tepentemque Variolatorum urinam volitantibus: isthæc enim postrema, apud me, λῆροι sunt τῶν λήρων, gerræ gerrarum.

——— *Credat Judæus Apella, Non ego, qui pelle prudentum Christianorum insternor, nec temerè credo.*

XXI. His subjungenda prognostica, quibus, quid spei de ægro sit, prædicitur. Ex genere acutorum hic morbus est.

Morbilli ut plurimum uno impetu egrediuntur & septimô terminantur die: at Variolæ sensim & tardiori gradu, decimo nimirum quarto die desinunt, & quò exitus difficilior, eò longior graviorque morbus esse solet. An ægro periculum mortis immineat? An verò pristinæ restituendus sanitati, ex collatione virium cum morbi magnitudine præsagire oportet?

Variolis igitur erumpentibus, febris si mitis fuerit aut nulla, sique Symptomata aut omnino cessant aut imminuuntur, non magnum periculum imminere, sed salutarem morbum futurum annunciant. Nec minorem spem faciunt ipsæ Variolæ, si citò & facilè erumpunt, ac brevi ad maturationem perducuntur. Optima quippe, ἐν τοῖσι συνεχέσι φλυζάκια κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐκφύεσθαι, γινομένης πυώδους ἀποστήματος. In quibus vox libera est & respiratio facilis. Quæ colore existunt supra albæ, infra in basi rubræ, leviter pruriginosæ, molles, magnæ, distinctæ, raræ aut paucæ, rotundæ, fastigiatæ, solam cutem, non verò partes internas afficientes, salutares esse consueverunt.

Excreta & retenta magnam sibi significationem tribuunt in acutis morbis, cum plerumque Criseos effectus aut enormium Symptomatum motus esse soleant. Hæ si a calore, laudabiliter & decenter peraguntur, salutis suppeditant signa;

na; ſin incongruè & promiſcuè interitum apportant.

Inter ſigna, quæ ſpem incolumitatis egregie conciliant, hæmorrhagia numeranda venit, præſertim in morbillis, ſub initium, cum virium perſeverantiâ & morbi tolerantiâ. Ita quoque paſſiones epilepticæ, deliria, oculorum obtenebrationes, tinnitus aurium, narium pruritus, nauſea, aliaque hujus generis Symptomata circa decretorium tempus apparentia, non ſtatim ultimam vitæ claudunt ſcenam, ſed potius materiam ad excretionem aptam indicant, ac vel per hæmorrhagiam narium, vel per vomitum, aliove modô, recenti adhuc robore vitali propellendam.

Ex urina nihil ad præſagiendum occurrit, quam ſi cruenta, vel conſpurcata appareat. Ita ex mictu ſanguinis lethalem eventum ſe multoties prædixiſſe, nec unquam deceptum fuiſſe recenſet in ſuis obſ. Schenckius.

Ex adverſo periculum minantur, ſi poſt Variolas febris eundem tenorem ſervet nec remittatur.

Quo plura apparent Symptomata, eò majus imminet periculum. Anxietas & inquietudo magna cum ventris meteoriſmo mortem indicat in procinctu. Difficultas ſpirandi. Sitis ingens, & cum ea reſpirationis anguſtia & delirium ſi augeantur, mors itidem in propinquo eſt. Ὅκου γὰρ ἐν τῷ πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γένηται, καὶ παραφροσύνη θανάσιμον. Alvi fluxus aut dyſenteria ſuperveniens diuturnâ cum urinæ ſuppreſſione, ſemper ad mortem terminatur.

Peſſimæ ſunt Variolæ tardè apparentes. Copioſæ, magnæ, virides, violaceæ, lividæ, fœtentes, duplices, continuatæ, quæque adunatione crebrâ, toti præſertim faciei cruſtam inducunt, uſque adeo horribilem, merito ut ſcripſerit Ingraſſias, nihil turpius hoc ſpectaculo ad deterrendos pueros excogitari poſſe. Perappoſite igitur Medicorum ſummus tales & Variolas vocat, aſpectu terribiles, πυρετοὺς γὰρ τοὺς πεμφιγώδεις καλεῖ ὁ Ἱπποκράτης, ΙΔΕΙΝ ΔΙΝΟΥΣ.

Depreſſæ ac duræ deteriores ſunt, imprimis ſi in earum mediô macula appareat nigra.

Aſt

Aſt maximè lethales, quæ ubi egreſſæ ſunt, denuò evaneſcunt & tumor partim remittitur: & illorum quippe nemo evadit. Sic Foreſti ruſticus atque puella cum aëri inclementiori ſeſe expoſuiſſent, retroactâ materiâ ſubitò vitam cum morte commutarunt. Sic Timonactis infantulus, ſic & pueruli complures recens ab uberibus depulſi; imò majores illis octennes, atque decennes, & uſque ad pubertatem, retrocedentibus Morbillis atque Variolis convulſi pereunt.

XXII. Scopi, quos habere ob oculos debent curantes Medici admodum varii ſunt Vacuationem indicat humorum πλεονεξία. A. V. S. itaque, ſi corpus plenum fuerit & alia indicantia adſunt inchoanda erit curatio, eaque quam primum celebranda. Sic enim natura ex parte onere ſuo levata, reliquum quod eſt, audentius aggreditur, majorique robore vitioſam congeriem ad ignobiliores partes detrudit. Hanc vacuandi ſpeciem ipſa quandoque natura nobis indigitare ſolet per αἱμοῤῥαγίαν. Multis enim, præſertim ſucculentioris & calidioris conditionis hominibus ſanguis è naribus ſtillat, & quidem felici cum ſucceſſu: quoniam ſanguine imminuto, morbus fit mitior & tolerabilior, & Variolæ pauciores, parte materiæ illis ſubtractâ. Teſtatur hoc Augenius, vidiſſe ſe pueros duos, qui ob ſanguinis fluorem è naribus a febri ſint liberati & paucioribus conflictati Variolis: quæ etiam mature, die ſc. quartâ exierint & ægrotos clementer tractarint.

Veretur ſc. quis αἱμοφόβος, ne iſto præſidio vires frangantur, & natura, quæ criticè excretionem movet, ab inceptò avocetur.

Equidem ubi vires imbecillæ ſunt, ut in recens natis, ubi nulla eſt, aut exigua febris, nec ſæva urgent ſymptomata, totum naturæ negotium eſt committendum. Verum ubi vehemens febris accenſa ſævit, & ſymptomata varia invaleſcunt, ne dubites miſſione ſanguinis naturæ ſuppetias ferre: Virium non ita nimis religioſa habenda ratio: ſæpe ab ipſa ſanguinis copiâ omnis dependet. Uno verbô, conſi-

lio omnia moderanda & prudentiâ, nec propter abuſum tollendus ſtatim eſt uſus. Neque pueri flagitante morbi magnitudine hoc beneficio plane defraudandi. Cavendum, ne ſecuritati nimium indulgentes, deficiamus in generoſitate. At ſi ſuccedit, illius potiùs quandoque fortunæ, quàm rationi, aſcribendum.

Quod ſi verò ſuſpecta ſit V. S. propter ætatem tenellam, vel ob timiditatem ægroti, tunc certe optimum fuerit cucurbitulis ſcarificatis dorſo, ſcapulis & femoribus admotis, ut & ſanguinem copioſiorem vacuare, quæ etiam in morbi ſtatu conferre poterunt, cum motus naturæ à centro ad corporis περιφέρειαν per eas adjuvetur.

XXIII. Uti V. S. conceptam in majoribus conceptaculis corruptelam feliciter exhaurit: Sic purgatio ſtabulantes in primis ac publicis viis ſordes eliminat. Quod ſi itaque viſcerum nutritiorum aliqualis ſaburra naturæ moretur impetum, haud felicius quam blandâ Catharſi ex his ſedibus delitescentem illuviem deturbaveris. Verum, iſtud cum præmeditatione faciendum. Inſtituenda purgatio eſt, quâ ſolum viæ illæ communes detergantur, non quâ humores in venis aut in toto corpore exiſtentes. Si febris eſt mitior, & materia ſemel incitata foras excerni nequit, præ nimiâ humorum mole quâ viſcera premuntur, tunc humores illi pravi purgatione utiliter imminuuntur, ut natura poſtmodum alacrius expulſionem promoveat.

In hunc uſum ſunt eligenda mitiſſima, quæ uti dictum, primarum viarum ſordes expurgent. A fortioribus enim toto morbi decurſu abſtinendum, ne eorum vehementiâ vel naturæ decurſus in expellendo à centro ad ſuperficiem impediatur, vel profluvium alvi excitetur. Benè itaque convenient Caſſia, & Tamarindi. Sirup. violac. vel de cichor. compos. c. rh. vel roſar. ſolut. vel extr. rhabarb. vel ejuſdem aut infuſum aut decoctum cum cortic. Myrobal. citrin. Sant. Citr. & Croco ex aquâ plantag.

Cane pejus & angue hic Diagrydiata, Mercuriata, verbô,

bô, omnia mochlica refugimus. Suppositoria ex solo melle sine sale confecta. Enemata ex jusculis, lacte, decocto hordei, passularum, & liquiritiæ cum saccharo & vitellis ovorum parari possunt.

Neque Emetica, si in ventriculo vitiosi hæreant humores, nec alia adsint repugnantia, haud prorsus spernenda videntur. Videmus enim naturam, in quibusdam sponte sua vomitiones ciere & κακοχυμίαν primarum viarum per os evacuare. Præscribi maturè antequam exeant, & mitiora clementioraque, non illa violenta ex Antimonio, Helleboro albo & his similibus parata dari volo. Habendam vero esse rationem arbitror & ætatis, tenella enim ætas ad vomitum cogenda non est, & anni temporis & consuetudinis & constitutionis corporis.

Sudorifera plurimi hic facit Pareus. Nec sane abs re videntur usurpanda; præsertim cum malignitatis alicujus & venenositatis sint Variolæ Morbillique participes. hic ideo præcipiunt ἐξῶσαι τὰ περιττώματα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. Præprimis igitur studebant τῇ τοῦ σώματος ἀραιώσει, ἵνα διαπνεύσῃ τὸ περίττωμα.

XXV. Phlebotomià aliisque evacuationibus peractis (si necessariæ fuerint) natura segniter movens adjuvanda est.

Maculæ, in conspectum prodeuntes, ne amplius retrocedant, sed ut perseverent perveniantque ad justam magnitudinem, sedulò prospiciendum. Idcirco aër frigidus, qui cutem densat atque adeò exanthematum eruptionem prohibet, devitandus est.

Versentur potius in eo, qui mediocriter calidus est. Corpus vestibus convenienter cooperiendum; ita tamen, ne, (quod vulgus facere solet) supra modum calidis hypocaustis, aut nimis integumentis Syncope accersatur atque æger in suffocationis periculum incurrat. Talia tegmina ex pannis rubris aut puniceis plerumque concinnari solent, ut crebrò rerum rubore tinctarum aspectu ad exteriora summamque cutem ferantur humores. Quod si natura probè excreverit

exanthemata, nullum ſanè ipſi faceſſere negotium oportet; *τὰ γὰρ κρινόμενα. καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν μηδὲ νεωτεροποιέειν μήτε φαρμακείῃσι μήτ' ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσιν, ἀλλ' ἐᾶν.* Interdum autem non omnia naturæ permittenda. Nam ſi naturæ motus pigrior eſſe videatur, quod innoteſcit febris vehementiâ, inquietudine, virium infirmitate, vigiliis, delirio, ciborum inappetentiâ, ſiti, dyſpnæâ, aperientium juvandus uſu. *Ἃ γὰρ δεῖ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.* Hic medicus naturæ miniſter, ſi illa ſeſe non recte gerat, non ſpectator, ſed actor fiet; ſuppetiaſque illi ferat. Cui ſcopo inſerviunt Decoctum hordei mund ficuum. paſſular. Sem. & Rad. Fænic. petroſel. aniſ. ap. petaſitid. glycyrrh. torment. aquileg. cic. rubr. Fl. calend. Fol. pimpin. acetoſ. Capil. Vener. Crocus, Gelat. c. c. in aquis cordialibus ſeu potu ordinario exhibita.

Lentium uſus cum Lacca & Tragacantho toti Arabum familiæ tanquam ſelecti remedii frequens uſus fuit. Hodie ob minus conſpicuam virtutem lenti medicamenti obtinuere titulum: quin uſus earum propter craſſi ſucci generationem & pavorum in ſomno augmentum exoſus eſt atque abolitus.

XXVI. Ne in turbulento Microcoſmi ſtatu partes tam internæ, quàm externæ, quarum uſus ſumme neceſſarius eſt, & quas frequenter occupare mos eſt, ſuccumbant, certis firmandæ præſidiis, eaſque immunes atque liberas, quo ad ejus fieri potis eſt, reddere, Medico incumbit.

Queis vero remediis, ac formulis, cum illis pleni ſint Practicorum libri, lubens ſicco præteribo pede. Gravioribus ſymptomatis, quorum quædam poſt eruptionem affligere ſolent obviam eundum: cùm ſæpenumero majus vitæ periculum, quàm ipſe morbus minentur. Morbi in decurſu vires Cardiacis reficiendæ. Malignitas, maximè ſi urgeat, uti in Epidemiis Variolis contingit, Bezoarticis & Alexipharmacis caſtiganda, lenibuſque Diaphoreſis continuanda.

Pu-

Putredini & malignitati adverſantur Confect. de hyacinth. Pulv. ex Corallis, Margar. Raſur. c. c. Fol. Scord. Card. B. Cortic. citr. Theriac. Mithridat. Diaſcord. Lapis Bezoart. aliaque ὑδρωτικα.

XXVII. Hiſce prælibatis, proximum eſſet inſtituere ſermonem, num arte Variolæ forent maturandæ. Aſt brevitati ſtudens, verbo innuam, naturâ ipſâ materiam Variolis contentam plerumque ſuppurari : Topicis itaque nihil opus eſt. Si verò ſint duræ, contumaces, dolorificæ, inſomnes, penitus muturatio acceleranda, cruſtularumque caſus promovendus. Illinantur axungiâ, ſeu ſevô porcinô ad ignem liquefactô; oleô amygdal. dulc. recentium ſine igne expreſſo.

Variolæ parvæ, paucæ, ſalubres, jam maturatæ, ſpontè digeruntur & exſiccantur, in quibus nullâ prorſus arte indigemus. In aliis autem magnis peneque maturis, in facie præſertim acus apertione utimur, ne pus diutius inibi retineatur & acrimoniam acquirat, ſubſtratamque rodat cutem. An acus illa ex auro, argento aliove metallo ſit concinnata nihil planè refert. Delectum auri ac ſi cognatio ipſi cum carne humanâ intercedat, ſuperſtitioſum judico.

XXVIII. Remotis ſquamis ulcera ſi quæ derelicta ſunt, unguentis exſiccantibus & moderatè detergentibus ſanabis, uti unguent. Alb. camphorat. roſat. de lithargyr. de Ceruſſa.

Vitioſus color deleatur. Tardæ cicatrices auferantur, & foveæ atque veſtigia obliterentur. Horum enim cauſa virgines maximè & fœminæ, quæ ſtatus ſunt eminentioris, Medicorum opem anxiè & ſollicitè implorare ſolent. Circumferuntur plurima.

In uſu habent pingued. hum. Urſin. Capi; ol. ex vitell. ovor. ol. amygd. dulc. rec. extr. ac aq. ſt. fabar. milleflor. Sevum vervecinum recens liquatum. Licèt ſciamus Variolarum ςίγματα aut ægerrimè aut integrè nequaquam tolli, & eſſe ἐκ τῶν ἀδυνάτων, ut laborantium petitioni annuamus, tentandum quid.

XXIX.

XXIX. Pro varia hujus morbi conſtitutione, uti varia adhibentur remedia, ſic victus ratio varia inſtituenda. Aër ſit temperatè calidus, purus, ac lucidus, ne frigidior repellat aut calidior lipothymiam inferat. Victus ſit tenuis, cibi facilis concoctionis, *εὔχυμοι καὶ εὔπεπτοι* in menſam veniant. Omnes craſſi, amari, ſalſi, pingues & potiſſimum dulces vitandi ſunt. Ad potum præclare facit cereviſia levis, clara, dudumque cocta; non alituoſa, nec lupuloſa. Ex uſu ſunt ſuccus hordei, Brodia quibus herbæ Cardiacæ ſint incoctæ, Panatella cereviſiaria cum croco; aut ptiſanæ cremor cum juſculo vervecino, vitellino, aut gallinaceo. Satiſfaciendum hic virtuti & indicationi, quam ætas ſuggerit & ſimul morbo. *Ὕπνος, ἀγρυπνίη ἀμφότερα τῶν μετρίου μᾶλλον γενόμηνα κακόν.* Circa initia tamen vigilare præſtat & quieſcere, ne per ſomnum virus ad interiora repat. Alvus ex lege naturæ ſi non procedit, enemate emollienti ſollicitetur. Vehementes animi perturbationes procul fugandæ ſunt. Hæc pro inſtituti noſtri ratione ſufficiant.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII
DE
DIVINIS APUD HIPPOCRATEM DOGMATIS
SERMO,

Quem Græcè habuit,

Septimo Idus Martias, 1689.

Quùm Academico Magiſtratu ſeſe abdicaret;

Nunc verò Latinitate donatus à

CAROLO DRELINCURTIO

Caroli Filio, & Caroli Nepote.

HIPPOCRATES

Splendidos honores apud Coos non modò consecutus est; sed & apud Thessalos, & Argivos atque Athenienses; hi quippè *Hippocratem* ab Hercule secundum sacris Eleusiniis publicitùs initiarunt, civitate donarunt, victùmque ei publicum, ejùsque nepotibus, in Prytaneo, præbuerunt.

Soranus in Hipp: Vita,
p. 1. *v.* 31.

LEC-

LECTORI

BENEVOLO.

H*onorandi Patris mei ſermonem huncce Græcum efflagitarunt Viri Reverendi, quò illum idiomate Romano, Gallicòque donarent. Sed quia Parens meus indignum ſe æſtimat qui tanto beneficio à Viris tantis excolatur, is ipſe Gallicam verſionem in ſe ſuſcepit; mihi verò injunxit ut eadem Græca ſua Latinè redderem.*

Hanc ego Spartam, quam pro modulo meo exornare ſtudui, æqui bonìque conſulas rogo, Amice Lector; *nec ægrè feras, ſi mihi temperare nequiverim ab inſerendis quibuſdam voculis, quæ ad verbum non extant in pagina Græca. Illiberalis enim ingenii eſſe mecum verſo, ſeſe unius Linguæ Genio mancipare, dùm ab ipſo Venuſtas alterius abludit.*

CAROLI DRELINCURTII
DE
DIVINIS HIPPOCRATEIS SERMO.

Viri Fulgentissimi, Eruditissimi, Atque Piissimi, Vos denique singuli Dilectissimi.

Illustris hujus Athenæi, omnium splendidissimi, prærogativa tanta est ut uno conspectu Romam insimul & Athenas præ se ferat. Vos enim genuinos Romanos esse, & quidem purioris ævi quotidiani vestri Sermones, necnon Orationes locuplétes atque luculentæ largiter evincunt. Nunc autem ego ridivivus veluti Meursius *Batavas Athenas* [a] eloquar, & Atheniensium vernaculâ Hippocratis potiora dogmata, Scripturis analoga, sive Medica sint, vel Physica; sive Moralia, vel Religiosa, *cor meum* in Vos *effundet* [b].

Primum itaque quàm mirabiliter in Hippocratis nostri [c] Medicinalibus, primæva embryonis concretio atque compactio sacrum hocce [d] *Jobi* coagulum exprimit, *Nònne sicutì lac fudisti me? & tanquam caseum coagulasti me?*

Medici rursus ejusdem membrorum confluxus unus, conspiratio una, consensus unus [e], sanctum illud sapiunt compagis

a Is quidem Græcè de suggestu non dixit, sed *Athenas Batavas* evulgavit.

b Ps. 45. 1.

c *Edit. Frobenianae*, *Lib.* de Vet. Med. p. 10. 40.
Nat. Puer. p. 31. 14.
& 33. 18. & 20.
Aer. Loc. & Aqu. P. 78. 48. & 80. 14.
Nec-non lib. 4. de Morb. p. 166. 10.

d Cap. 10. 10.

e Lib. de Alim. p. 110. 47.

de

gis universæ mutuum auxilium, quô prorsus *idem membra curant, alia pro aliis*, nusquam enim *patitur membrum unum, quin reliqua condolescant* [f].

Non se minor est ingens Hippocrates in his quæ Physicam spectant. Seritur ipsi granum & uvescit, atque destruitur; quando nempè cœlesti madore primùm perfunditur, & inflatur, ac in tantam molem turgescit, ut folliculus ejus crepet medius, donec germen erumpit è cujus fibrillis folia & fructus funduntur ubertim [g]. Id ipsum verò Christus enuntiavit, *Amen, Amen, dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum remanet; si vero mortuum fuerit, multum fructum adfert* [h]. Id etiam nobis Divus Paulus inculcat, *O demens! quod tu seminas non vivescit nisi prius moriatur* [i].

Quàm notabilis noster Cous, quàm suspiciendus super fermenti natura. Videre est inquit particulas ejus, acore suo, velut igne movente, gravem subactæ farinæ molem exagitare & attollere [k]. Id ipsum rursus Divi Pauli placitum redolet, *Nescitisne paululo fermenti fermentari massam universam* [l].

Verum enim verò Gentilis nostri mores quod attinet gravis ille atque venerandus adeò fuit, vix ut ei quempiam comparaveris. Vixit sorte contentus, vixit fortunæ acquiescens, nullo fatigans sidera voto, totus teres atque rotundus [m].

Nam utì verba exemplo probem, nonne mirabili quadam animi magnitudine gazas Artaxerxis recusavit, quum desæviente peste per exercitus Persarum nihil non polliceretur Sceptriger ille infelix, dummodò Medicas manus adhibere non de-

de Loc. in Hom. p. 63. 30. & 46.
& 66. 15.
f 1 Cor. 12. 25. 26.
g Lib. de Nat Puer: p. 34. 48. 4. de Morb: p. 166. 37.
h Joh. 12. 24.
i 1 Cor. 15. 36.
k Lib. 2. de Diæt. p. 92. 35.
l 1 Cor. 5. 6.
m Hip. ipse ad Hellesp. Præf. p. 523. l. 37.

dedignaretur Asclepiadarum Coryphæus [n].

Quid deinceps dùm Abderitæ, Democriti sanandi gratiâ, subsidium Hippocratis invocant? An-non apertè, & nullis ambagibus, ipsis renuntiat, se, in curatione tanti Philosophi, honori suo unicè velificari, nec ab hocce proposito posse dimoveri, vel oblatis sibi decem magnis talentis [o].

Tanta certè Hippocratea magnanimitas, maculam inurit uncialem Christianis omnibus qui deflectunt à præcepto vel Jesu Christi, *Videte & cavete vobis ab avaritia* [p]; vel Divi Pauli, *Sint mòres* vestri *sine avaritia*; *estote præsentibus contenti* [q].

Optimè igitur Hippocrati meo convenit, tàm excelsi animi viro, avaros insectari, atque in avaritiam vehementer invehi; nam æstu vehementissimo adversus gliscens istud vitium effertur.

Id enim comparat modò boreæ [r], cujus penetrabile frigus præcordia hominum adurit; modò febri extabescenti, & ad intimam medullam ossa siccanti [s]; modò gangraenæ jugiter peredenti, atque sic in dies longe lateque serpenti [t]; denique furori animum conturbanti, & quidem deteriori modo quàm ipsa mania [v]. Tanti itaque virus causam diligenter indagat, illamque demum in avari hominis anima deprehendit, quæ, utpote radicibus amaris [w] gravida pullulat velocissimè, ni bipenni severa fibrillas cunctas amputet Virtus, & feliciores inserat taleas. Quid autem istuc? quàm Divi Pauli dictum, *Divitiarum cupiditatem malorum omnium esse radicem* [x]. Deum igitur obtestemur *ne corda nostra ad avaritiam inflectat*

n Epist. ad Hystan. p 523. 38.
o Epist. ad Abder. p. 525. 29. Et Epist. ad Cratev. p. 528. 6.
p Luc 12. 15.
q Heb 13. 5.
r Epist. ad Pop. Abd. p. 525. 24.
s Hip. ad Damaget. p. 531. 46.
t Ibid. 1.
v Ep. ad Senat. Abd. p. 525. 25.
w Ep. ad Cratevam p. 528. 6.
x 1 Timoth. 6. 10.

ſtat [y]: *Nullus enim avarus hereditatem habet in regno Chriſti & Dei* [z].

Sed ut hæc omnia majoribus adſtruam argumentis, nec ulla horum veſtris animis ſubrepat diffidentia, addere libet Hippocratem liberalitatis præcepta ad uſum ſemper revocaſſe, nam peregrinis & inopibus ipſum alacriter & benigne ſubvenientem videre licuit [a]. Mirabile dictu! qui Moſem neſcit, ſequitur tamen dictamina Moſis, & Legis ad normam ſeſe gerit; illâ quippe jubemur *advenas diligere* [b], *& e facultatibus noſtris egeno largiri* [c]. Sic rurſùs dùm eodem collineat Moſes, nobis interdicit *ſpicilegium* atque *racemationem* [d], quò *reſidua meſſis atque vindemia noſtræ exoticos & pauperes reficiant atque ſuſtentent* [e].

Verùm, tot iſthæc benè multa licèt, ſpecimina ſolùm exiſtunt Veritatum Evangelicarum queîs media in nocte gentiliſmi hicce noſter *Diviniloquus* occurſavit.

Nam ſi velim alias ejus animi dotes expromere, veſtrum omnium oculos Sole hoc nimiùm micante perſtringerem, nec ullum etiam Oratio mea reperiret exitum. Satius igitur eſt intentis oculis aliquot duntaxat animi tanti ſplendidiores imagines intueri, reliquas autem obtegere velo.

Primùm itaque meus ille Medicorum Antiſtes, quo mihi nemo præſtantior alter, toti terrarum Orbi altum inclamat cunctas hominum Artes atque Scientias, totidem eſſe beneficia Deorum quibus genus humanum exornant [f].

Nonne meritò dicerent Hippocratem talia proclamantem præconis ſacri vocem præoccupaſſe, Divus enim *Jacobus* [g], publico ſolennique praeconio promulgat, *Omnem donationem bo-*

y Pſ. 119. 36.
z Eph. 5. 5.
a In Præf. p. 17. l. 48. & in Ep. ad Abd. p. 525. 36.
b Deut. 10. 19.
c Deut. 15. 7. 8. &c.
d Lev. 19. 9. 10.
e Lev. 23. 22.
f Lib. 1. de Diæt. p. 84. 33. & Ep. ad S. P. Q. Abderit. p. 525. 14.
g Cap. 1. 17.

bonam & *omne donum perfectum esse superne*, *atque descendere a Patre luminum.*

Ad Medicinam quod pertinet, dùm Hippocrates eam pigmentis suis perfectè exprimit, & præ scientiis aliis elegantiùs venustat, illam ipsam præstantissimum Dei munus esse diviné profitetur [h]. Ipsa *Sirachi Sapientia* nihil divinius dicit [i]; sed spiritus Sanctus majora certè sonantioraque nobis identidem ingeminat, *Deum nempe esse qui percutit*, *& qui fasciat* [k]; *Qui vulnerat*, *& cujus manus medicantur* [l]; *Qui morte afficit*, *quique restituit in vitam* [m]; *Qui occidit*, *quique vivificat*; *Qui demittit in orcum & ab orco reducit* [n]; *Jehova* quippe *Dominus noster nobis est Averruncus* [o]; Verbum *suum immittit* & *persanat eos* [p]; *Dic verbo & puer meus sanabitur* [q].

Profectò grandia sunt isthæc atque magnifica. Verùm os istud gentile, *dignum æterno tinctum quod fulgeat auro*, mirabiliora longè nobis effatur: dùm enim miro Divinitatis studio tenetur, ad ravim usque clamat homines cunctos, quotquot in hoc amplissimo mundi theatro versantur, flagitiis & sordibus inquinatos esse; Deum vero nihil nisi puritatem & sanctitatem esse [r]. Videtur itaque Spiritus, *Dei Vivi* altè defixisse *in tabulis carnei cordis* [s], hujusce Pagani nostri, *neminem mundum ex immundo producturum* [t]. *Nequit* enim *quis dicere se eluisse cordis labes*, *& ab omni peccato vacuum esse* [v]; nam *unusquisque peccat* [w]; & *omnis homo mendax est* [x], *omnes* quippe *labiis sumus contaminati* [y]; *ficto pectore & dolis instructi* [z]; nec cui-

h Lib. de Vet. Med .pag. 8. 28. & Lib. de Hab. Dec. p. 15. 39.
i Cap. 38. 2.
k Os. 6. 1.
l Job 5. 18.
m Deut. 32. 39.
n 1 Sam. 2. 6.
o Exod. 15. 26.
p Ps. 107. 20.
q Luc. 7. 7.
r Lib. de Morb. Sacr. p. 123. 32.
s 2 Cor. 3. 3.
t Iob 14. 5.
v Prov. 20. 9.
w Rom. 5. 12
x Rom. 3. 4.
y Es. 6. 5.
z Ps. 10. 7.

cuiquam eſt ſtudium recta capeſſere, omnium enim animos nequitia & ſcelus infecerunt. Sed *Deus* noſter ille *ſolus Sanctus eſt* [a], & ipſa ſanctitas [b]; ſolus inſuper *juſtus* [c] atque *verus* eſt [d], & ipſa *juſtitia* [e] atque *veritas* [f].

Tantis porrò dictis, quædam adhuc fervidus ille noſter Deorum cultor ſubnectit, quæ ſilentio præteriſſe injurioſum foret in pietatem viri; nam, quid v. g. prædicatione dignius eſt Hippocrateo hoc effato, Peccata noſtra vel ſacerrima, & iniquitates vel flagitioſiſſimas, à Deo Purgari atque deleri [g]; id enim veriſſimum eſſe liquet è Davidis Deo, qui *ſcelerum obliviſcitur* [h], & *lenit fæderis violati iram* [i], *atque condonat populi ſui iniquitatem, tegitque omne peccatum eorum* [k].

O utinam Ethnice Chriſtianiſans, cæce interim! vel palpando ſaltem, & ſummi rerum Arbitri nutu, ad ſcaturiginem unicam *pretioſi ſanguinis Jeſu* [l], *qui purificat nos ab omni peccato, & nos eluit ab omni labe* [m], tandem aliquando acceſſiſſes!

Extat & locus apud divinum Senem, undè fragrantiſſimus halat odor pietatis, Deum enim agnoſcit tutamen nobis eſſe, atque propugnaculum [n]. Quid amabo, appoſitius eſſe queat ad Regis Prophetæ mentem, gloriabundi paſſim, *Jehovam* eſſe ſibi *robur* [o], atque *ſcipionem* [p]; *rupem* [q], atque *aheneam arcem* [r], *perfugium*, atque *liberationem* [s]; *præſidium* [t] at-

a Apoc. 15. 4.
b Exod. 15. 11.
c Deut. 32. 4.
d Pſ. 31. 6.
e Eſ. 59. 17.
f Jer. 4. 2.
g Lib. de M. Sacr. 123. 34.
h Pſ. 132. 1. Heb. 8. 12.
i Pſ. 85. 4.
k Ibid. 85. 3. 103. 3.
l 1 Petr. 1. 19.
m 1 Joh. 1. 7-9.
n Lib. de Morb. Sacr. 123. 35.
o Pſ. 28. 7.
p Pſ. 18. 19.
q Pſ. 19. 15.
r Pſ. 62. 3.
s Pſ. 70. 6.
t Pſ. 33. 20.

atque *clypeum* [v]; *cornu ſalutis* [w], & *vitæ ſuæ ſtabilimen* [x].

Ex iſtis manifeſtum feci, Medicorum ducem ipſa pietate duci, illam quippè cordi inſitam & innatam ſecum geſſit. Imò pietatis velutì pararius, totis nervis contendit cæteros mortalium ad eam impellere. Verùm ne ſuperſtitioſus traducatur, liquidò dicit ſuperſtitionem idiotarum eſſe patrimonium; & prudentiſſimos Medicorum, æquè ac Philoſophorum ſolertiſſimos eam ubique gentium, ſuſque deque habuiſſe, nec illâ unquam implicatos aut irretitos extitiſſe [y].

Nemo ſiquidem Medicus fuit, aut Philoſophus in univerſo terrarum Orbe, pietatis thyrſo ità percuſſus, & cæco velutì fervore ità abreptus, ut Athenienſium ſuperſtitioſorum ad exemplar *Deo Ignoto Aram* [z] extruxerit. Jam verò ubì talia confeſſus eſt demiſſus ille ac ingenuus Deorum venerator, nuſquam admittit ut homines ipſum infament, quaſi vel latum unguem à ritu ſolenni ſecederet: ſuis enim factis patefacit ſeſe in animo informatas & quaſi inſculptas Deorum notiones habere. Is enim pro natione ſua, ſub Athenienſium imperio gemente, adgeniculatur aris Minervæ, cum tota ſua familia, ſerviis redimitus, & Jovi ſuo ſupplex ſuas ipſius atque ſuorum popularium cervices jugo eripit turpi atque ſervili [a].

Sic graſſante per Græciam Illyrica peſte, apud Delphos ſe ſtitit, coram Appolline, cum vittata lauro, & oliva ſupplice, ad flagellum iſtud ſacrificio comprimendum [b].

Quis ex illa pientiſſima praxi non autumaret Gentilem illum aliquid vel intellexiſſe Moſaïcæ precationis pro Iſraële, ſub ſæva crudaque Pharaonis tyrannide gemitus edente [c]; vel ſubodoratum eſſe Davidici ſacrificii diræ luis ergo; quâ regio-

v Pſ. 3. 4.
w Pſ. 18. 3.
x Pſ. 27. 1.
y Lib. de Ornat. decent. p. 15. 34.
z Act. 17. 23.
a Hipp. ad aram p. 536. 47.
b Theſſal. in Orat. p. 539. 47.
c Exod. 5. 22.

giones ejus vastabantur [d]; & quarum salus unica in unum Deum inclinata recumbebat, *liberatio* quippè *ab uno Jehova procedit* [e].

Quod si religentem nostrum scrutemur intimiùs, ubique se prodent pietatis argumenta. Discipulis v. g. severè præcipit honorare præceptores, æquè ac parentes; & urgente necessitatis telo eis subvenire [f].

Isthæc autem mirâ quâdam collatione cohærent cum Scripturis, quæ filiorum locô discipulos habent [g]; & parentum nomine magistros condecorant [h]. Quin imo conceptis verbis injungunt ut *catechumeni suis informatoribus temporalia sua largiantur.* [i].

Præterea Ethnici nostri singulare vitæ institutum ad examen si revocemus, integrum illud scelerisque purum nobis radiabit undique. Nam cæteris omissis conjiciamus oculos in hancce clausulam ejus, quâ Dîs suis atque Deabus fidem suam obstringit, se, cane pejus & angue, iniquitatem omnem fugiturum; præprimis vero abortiva medicamenta longe declinaturum; & ab omni Venere illicita religiose semper atque caste sibi temperaturum [k]. Quis autem nescit *iniquos* [l], nominatim autem *veneficos* [m] atque *scortatores* [n], exosos esse Jehovæ & execrandos?

Heic porrò inculcare est virtutes Hippocratis non uno ejus pectore clusas fuisse, sed pro virili, ab ipso in discipulorum corda veluti transfusas; illos enim adjurat [o] ut vitam castam atque sanctam ubique colant. Istuc autem ipsum est quod jubet Deus, *Estote sancti, nam ego sanctus sum* [p]; *sanctificate corda*

d 2. Sam. 24. 15: 25.
e Ps. 3. 9.
f In Jurejur. p. 2. 12.
g 1 Reg. 20. 35.
h Judic. 17. 10.
i Gal. 6. 6.
k Jurisjur. p. 2. 9.
l Ps. 5. 6.
m Apoc. 21. 8.
n 1 Cor. 6 10.
o Ibid. p. 2. 10.
p 1 Petr. 1. 16.

corda vestra duplices animo [q]; *purificate animas* [r], quò *Deum colatis in sanctimonia & æquitate* [s], nam *ex omni gente quicunque Deum colit & justitiam operatur acceptus est ipsi* [t].

Postquam verò pium istud jusjurandum à Discipulis exegit Hippocrates, felicitatem ipsis atque gloriam vovet, illud si modo servent, sin verô scientes fefellerint atque pejeraverint infortunia ipsis imprecatur & infamiam [v]. Quid autem, amabo Legislator spondet mandata Dei complenti? *Efficiam te sublimem laude, & nomine & gloria* [w]: *memoria* quippè *justorum est benedicta* [x]; ac ipsa *Dei benedictio ipsorum capitibus incumbit* [y]: *Pax* enim *alta diligentibus legem tuam incubat, ô Jehova* [z]! Sic ediverso *singulis tuis præceptis non audientes tota legis maledictio circumvenit* [a]: *iniquos* enim *Deus* ipse *putrefacit atque conterit* [b], *ipsorumque vias abolet* [c]; *& familias exscindit* [d]; illorum præterea vultus *probro suffundit* [e], & *lucernam exsufflat* [f], *nomenque expungit æternùm* [g], & *è rerum natura funditus exterminat* [h].

Istis profecto meditationibus Divinæ gloriæ studium nostrum excitari & incendi necessum est. Ne igitur, in *magna illa Domini die* [i], *gentes in nos insurgant in judicio* [k], solicitè curemus ut *justitia nostra plùs abundet quam* [l] Hippocratea.

Dùm ergo cæcus ille Numinum adorator è media sua ignorantiæ & erroris abysso, *Deos istos stercoreos* [m] veneratur intimè [n], consequens est omnino ut quisque nostrum, quibus

Gen-

q Jac. 4. 8.
r 1 Petr. 1. 22.
s Luc. 1. 74. 75.
t Act. 10. 35.
v Ibid. p. 2. 26.
w Deut. 26. 19.
x Prov. 10. 7.
y Prov. 10. 6.
z Pf 119. 165.
a Deut. 28. 15.
b Job 40. 7.
c Job 8. 13.
d Prov. 15. 25.
e Job 8. 22.
f Job 11. 20.
g Pf. 9. 6.
h Pf. 34. 17.
i Jud. 6.
k Mat. 12. 41.
l Mat. 5. 20.
m Lev. 26 30.
n Ab ipsis enim *ducit initium* in

Gentilium lumen affulſit [o], & *Gratia veritaſque per Jeſum Chriſtum contigere* [p], zelum noſtrum & animi fervorem intendamus in ſacroſanctam *Triadem* [q] *anima tota* [r] colendam. Revera ſiquidem *ſapientiæ fundamentum* [s], ipſàque *ſcaturigo vitæ* [t], *timor eſt Domini* : nam is ipſiſſimus eſt à quo tùm *ſapientia* defluit in *ſupplices illi* [v]; tum *longævitas ipſa in honorantes eum* [w].

Ter, quaterque igitur *beatus eſt Dei timens* [x]; *illo* namque *delectatur Johova* [y], & ipſum in deliciis habet, ac *in oculis providè geſtat* [z], *ne rerum ulla prematur egeſtate*, *nec dira tangatur unquam ſævitie famis* [a].

Deſino tandem rerum momenta duo ſedulus perpendens. Jurat ingens ille Divinuſque [b] Medicinæ genius per ſua falſa Numi-

Jurejur. p. 2. 28. Et Lib. de Nat. Muliebr. p. 213. 44. Illorum *providentiam* & *regimen*; *potentiam* & *opificium* effert, Lib. 1. de Diæt. p. 83. 9. & p. 84. 38. Lib. de Morb. Sacr. p. 123. 10. & Lib. de corde p. 55. 36. *Bonorum fontes* illos indicat, Lib. de Vet. Med. p. 8. 28. Lib. de Hab. Dec p. 15. 40. Lib. 1. de Diæt. p. 84. 33. Et in Epiſt. ad Abder. p. 525. 14. *Ipſis vovet* atque *ſacrificat in adverſis*, Lib. de inſomniis p. 107. 4. *Lib. de Aër. loc.* & Aq. p. 79. 50. Lib de Morb. Sacr. p. 123. 28. in Orat. ad aram. p. 536. 48. Et in Orat. Theſſal. p. 539. 47. Ipſos *Morborum immiſſores ob peccata*; & *propulſatores* ob *pœnitentiam* agnoſcit, Lib. de Aër. Loc. & Aq. p. 79. 39. & p. 80. 1. Lib. de inſomn. p 108. 34. Et Lib. de M. Sacr. p. 123. 29. *Gratias* demum *ipſis agit pro beneficiis acceptis*, Lib. de Inſomniis p. 110. 7.

o Eſ 9: 1.
p Joh. 1. 17.
q Eſ. 6. 3.
r Matt. 22. 37.
s Prov. 9: 10.
t Prov. 10: 11.
v 1 Jac. 5.
w Prov. 3: 2.
x Pſ. 112. 1.
y Pſ. 147. 11.
z Pſ. 34. 16.
a Pſ. 34: 10. 11.
b θεῖαν φύσιν, *Divinum ingenium* Hippocrati *Pætus* tribuit, in Epiſt. ad Artaxerx. Longim. p. 523. 6. Et *Divina Vir ſcientia*

 eſt

Numina, quæ cuncta vitæ ſuæ candidæ teſtes adhibet [c]. Quidni igitur, quotquot adſumus, Chriſtum edocti [d], verum Deum noſtrum conteſtaremur, nos ſincero *corde toto* [e] *interdiu noctúque ipſi colendo & adorando vacaturos* [f]? Quidni deinceps juraremus per Altiſſimum illud Numen, quod *Deorum Deus eſt*, [g], & *Veritatis ipſe Deus* [h], quandoquidem *qui per Æternum juraverit gloriæ ſibi ducet* [i].

Denique *Auditores ſplendidiſſimi*, ſi pietas magni mei præſtantiſſimique Magiſtri, impulit eum ad inania Numina colenda, quo *ſupplex* [k] ipſis, atque *ſacrificus* [l], ipſorum iras vel averteret, vel placaret, quid ego non faciam, ô mî Deus! qui *ſceleris omnis verus unicúſque vindex es* [m], ſacrificabo tibi ſupra mei cordis altare, *ſacrificia juſtitiae* [n], hoc eſt, ſacrificiis te munerabor, non modò *laudum tuarum* [o], ſed & *animi mei confracti atque contriti* [p]: deinceps verò te Deum miſericordem *invocaturus ſum tempore anguſtiæ meæ*; *& eripies me, quò meritis te laudibus efferam* [q], in beata quondam ſecula ſeculorum.

Amen. Amen.

eſt Agell. 19. 2. atque *Macrobio*, Sat: 2. cap. 8. Nec-non Divinus paſſim audit apud *Gal.* & alios; utpote τῆς θεοπρεποῦς ἐπιστήμης ἡγεμών. *Divinæ ſcientiæ Princeps*. In ead. Ep. pæti p. 523. 22.

c Jurisjur. p. 2. 12.

d Epheſ. 4. 20.

e Matt. 22. 37.

f Pſ. 1. 2.

g Deut. 10. 17.

h Eſ. 65. 16.

i *Pſ.* 63. 12.

k Ἐπιζωμίς pag. 536. 48.

l Theſſalo teſte p. 539. 47.

m Deut. 32. 35.

n Deut. 33. 19.

o Pſ. 50. 14.

p Pſ. 51. 19.

q Pſ. 50. 15.

F I N I S.

VIRI CLARISSIMI

D. CAROLI DRELINCURTII

EXPERIMENTA ANATOMICA,

EX

Vivorum Sectionibus petita,

Edita per

ERNESTUM GOTTFRIED HEYSEUM,
Dantiſcanum.

NOBILISSIMO EXCELLENTISSIMO

ATQUE

EXPERIENTISSIMO

D. CAROLO DRELINCURTIO,

Regis Christianissii Med. Ord. nec-non in Almâ Lugd. Batav. Prof. Pract. Primario, atque Anatomico dexterrimo,

Praeceptori de Studiis suis longè meritissimo, debita cum observantia haec consecrat.

ERNESTUS GOTTFRIED HEYSEUS,

TUA *sunt*, Vir Celeberrime, *quæ oblata vides. Ad TE ergò, undè manarunt, placidum expetentia Patrocinium, ultra redeunt. Non vertes mihi vitio*, Præceptor Honoratissime, *quod mecum hactenus privatim communicata juris nunc facere publici fuerim ausus. Consensum quippe* Tuum *magis faventem mihi polliceor, ubi flagrans juvandi Studium, quo discere cupientes in Rationis & Αὐτοψίας reducere orbitam ardes, apud animum pensito. Labor quidem hactenus quamplurimis incubuit, Observata vel in privatis excipere calamo confestim Collegiis, vel Annotata ibidem rudiora disponere postmodum distinctius; sed cùm Curiosos potissimum animos ea vix reddere contentos viderentur, ipso frui Autographo multis in votis erat; idque eò afflagitabant intentiùs quò* Experimenta, *potissimum hæc* Anatomica, *controversiis quamplurimis, quæ moveri circa Lactearum Viarum Origines, Lusus, Decursus & Ostia, ut & circa Lumbaris Receptaculi situm, Ductusque, ab Inventore Pecquetiani vocati, divortia, motumque Chyli & Lymphæ in Vasis his conspicuæ, solent, faciliùs decidendis, apta nata judicabantur. Hanc scilicet Lactearum Anatomen cùm nemo sit, qui ex hominum repetere Visceribus,*

 more

more Herophili & Erasistrati, quos nocentes à Regibus é custodiâ acceptos, cultro subjecisse Anatomico constat, quod & de celeberrimo Vesalio nonnulli persuasum sibi habent, audeat, hæc Experimenta, *ex multis animalium hecatombis, quæ Medicis immolare oculis* Tibi *placuit, deprompta, id nos unicè, quod nesciri aliunde potest, docebunt. Dolendum verò summopere venit, superesse tot Observata, tam Anatomica, quàm Practica, quibus per tot annorum decursum sedulus insudâsti, quæque in Artis redigere systema, magni laboris erat, nondum cum Eruditis communicata; quæ, ut prodirent in publicum, multorum jam votis exoptatum sæpiùs fuit. Macte igitur,* Vir Amplissime, *desideriis tot sollicitantium, & petitionibus toties iteratis audientem TE facilemque præsta, quò gratulari Nostræ Arti de noviter affusâ luce Magnâ cum voluptate integrum sit atque concessum. Cæterùm accipe,* Præceptor Honoratissime, *favente animo, quod* Tuum *est, meque, Clientem* Tuum *Observantissimum, propediem, visis Angliæ Luminibus, in Patriam Tuam abiturum, Benevolentiâ pristinâ, quam propensam in me hactenus sensi, comitari in posterum perge. Dabam Lugd. Batav. A. MDCLXXXI. Kal. Julii.*

ANA-

ANATOMICA EXPERIMENTA.

Canicidium I.

1. Moloſſi ligatis cruralibus arteriis, axillarìque alterâ atque alterâ, inciſâque ſcalpello carotide ſiniſtrâ ſanguis ſalivit ad uncias triginta, quadrantis ſpatiô.

2. Fluxu ceſſante, dextra carotis eſt ſauciata, & ſanguis leniùs parciùſque profluxit.

3. Cruralibus apertis fluxit citra ſaltum.

4. Expirante cane ſubſultim eructatus eſt.

5. Sanguis, univerſè collectus, uncias quadraginta octo pependit. Amiſſam reputo libram unam: ſunt ergò Medicæ libræ quinque, intra horam dimidiam, arteriis moloſſi propulſæ.

6. Ex unciis quadraginta octo refrigeratis, ſanguinis erant coagulati libræ tres, ſeri verò libra una.

7. Sanguinis coagulum ſerô gravius eſt, ſeri enim libra una altiùs aſſurgit coagulô inter eandem ſcutellam.

8. Sanguis ille totus purpureus eſt.

9. Axillares arteriæ ſanguine diſtentæ, digiti auricularis craſſitudinem præ ſe ferebant, exhauſtæ verò, longè minores erant.

10. Arteriis caroticis conſtrictis, necdum recluſis, penduloque moloſſi capite extra menſam, veternus illum oppreſſit; at erecto capite, ſiniſtrâque apertâ carotide, moloſſus ſeſe concuſſit & exagitavit.

11. Arteriarum alterâ vulneratâ, alterius pulſus elangueſcit.

12. Inter arteriam ligatam & extrema, ceſſat pulſus; arteria nihiloſeciùs deplctur, ſed ſenſim.

13. Cera injecta in dextram carotidem per ſiniſtram ſalivit apertam.

14. Extinctô Moloſſô, carnes flaccidæ, exangues, depreſſæ, candicantes; viſcera itidem mole minora, albicantia, mollia, tactui cedentia.

15. Aſcendens deſcendénſque cavæ truncus, *unà cum Azygo*, totus atro atque grumoſo & ſeri exorte ſanguine plenus erat.

16. Ubera congeries ſunt glandularum, milii mole atque duritie, ſed quæ ſerum fundunt fulvum.

Canicidium II.

1. Revulſis quatuor coſtis ſiniſtris ultimis veris, acus eſt in cordis conum adacta, profundè in ventriculum uſque ſiniſtrum, & ſanguis non proſiliit.

2. Cordis conô, ad levem ventriculi ſiniſtri altitudinem, reſectô, ſanguis ſalivit primùm quidem multus, mox verò, *& unaquaque duntaxat ſyſtolè*, ad drachmam unam vel alteram.

3. Syſtole eſt, ubi conus aſſurgit ad baſin; diaſtole verò eſt reſtitutio cordis in priorem ſtatum.

4. Quò anguſtius eſt ventriculi ſiniſtri detecti foramen, eò vividiùs ſyſtolê quâvis ſalit ſanguis, modò coni ſpirales circularéſque fibræ ſint exectæ, non verò ſimpliciter compunctæ.

5. Ventriculi ſiniſtri ſaltu deſinente, illum compreſſi, & ſanguis proſilivit in altum.

6. Dexter interea ventriculus ſanguine turgidulus erat inſtar utriculi. Illo confoſſo ſanguis effluxit, ater quidem, ſed grumoſus nuſquam.

7. Nondum autem confoſſus, non veræ amplius ſyſtoles

atque

atque diaſtoles, ſed formicationis aut trepidationis motum jucundè nobis exhibuit.

8. Corde ſic utrinque depleto, ceram injeci in conum, illâque diſtentum ſiniſtrum ventriculum compreſſi, & cera, *ceu ſanguis foret*, rivuloſè profluxit.

9. Cerâ rurſum injectâ in cordis conum, totus ſiniſter ventriculus extentus firmus & prædurus comparuit; ſed ne hilum quidem ceræ dextrum ventriculum permeavit.

10. Auricularum motus cordis motui oppoſitus eſt: illarum enim ſyſtolê fit, dum cor expanditur, & è diverſo.

11. Coſtæ ſuam duntaxat verſus arthrodiam cum vertebrarum dorſi corporibus atque tranſverſis apophyſibus ſynarthrodialem fragiles erant; ſuas enim cartilagines verſus, flexiles erant.

12. Cani, *jejuno licèt ab horis viginti quatuor*, chyliferus ductus Pecquetianus lymphâ ſubfulvâ & concretâ, *ceu gelatina*, diſtendebatur.

13. Chyli receptaculum commune conſimili gelatinâ opplebatur, lacteæ nihiloſeciùs omnes evanuerant.

14. Membrô ligatô, veſica & urethra lotiô turgebant.

15. Aciculis pertuſa veſica urinæ nihil emiſit.

16. Acu craſſiori in illam adactâ & eductâ, urina pauca ſtillavit.

17. Veſica verò forficibus leviter ſauciata, undique ſeſe contraxit & omnem urinam excluſit. Imo veſica iſthæc uſque adeò ſeſe conglobavit in arctum ut proſtatarum, *ad quas ſe receperat*, vix æquaverit molem.

18. Urethra interim diſtenta remanſit, à ſphinctere ad ligamen.

Canicidium III.

1. Acu in cerebelli ventriculum compulſa inter primam

vertebram & os occipitis, canis, *ceu epilepticus*, ter quaterque concussus est universè, sed mox expiravit.

2. Acu reducta sanguis effluxit ad uncias circiter duas.

3. Cane immoto, nec vitam prodente, venæ crurales sectæ sunt & sanguinis atri guttulæ manarunt.

4. Arteriis cruralibus sectis sanguis ad pedes duos salivit; sed unico saltu, mox enim subsedit. Nihilosecius ter quaterve arteriarum diastole stillavit.

5. Sanguine sic fluente pectus, *prius immotum*, sese movit, apertum tamen confestim, immobile fuit.

6. Decussis cervicalibus vertebris, meninges intra spinam elongatæ sanguine grumoso atratæ, distentæque *ad vertebram cervicalem usque sextam*, in conspectum venerunt.

7. Medullaris autem fibrosusque cervicalis caudex nivei candoris erat, haud secus ac ipsi plaga nulla fuisset illata.

8. Diffracta calva sanguinei grumi intra meningas & juxta vertebralis arteriæ surculos erant & cerebellum atque cerebrum interjacebant, ad origines usque sinuum duræ matris lateralium, prope torcular.

9. Ventriculi quaterni incruentati fuerunt; tota itidem cerebelli atque cerebri interiora incruenta visa sunt.

10. Ren dexter rubeos vermes, unum quidem pollicibus octo & semisse longum, & unius drachmæ pondo; alterum autem breviorem levioremque paulò, conclusit.

11. Anguineo flexu implicabantur, & illorum alter, *hirudinis more*, gemelli sui caudam versus tam altè defixerat rostrum, ut illacerô gemellô nequiverit evelli.

12. Ren totus interior consumptus erat, ad anastomoses usque pedis anserini, qui mirè nitebat.

13. Pelvis in ureterem impervia, coaluerat enim ureteris caput.

14. Sanguinis vasa contractiora solito.

15. Ren oppositus salubris quidem, sed major quàm vulgò.

16. Haud ita pridem caninus ren, *etiam dexter*, lumbricum mihi cessit rubicundum, unciæ unius pondo, atque super

per pedes duos ſeſquipollice longum, conſimili penitus, *atque nunc*, partium enarratarum ſtatu.

Canicidium. IV.

1. Nervis Recurrentibus juxta glandulas thyroeidas utrinque ſectis, canis flagellatus quidem latravit; ſed flagris non exceptus triduum integrum conticuit, præputium interim funiculo revinctum habuit, & hypogaſtrium urina turgidiſſimum.

2. Triduô exactò, venæ ſex ligantur, crurales ambæ, axillaris una & altera, atque jugulares externæ; & intra pauca momenta canis ſuffocatus nobis videbatur.

3. Sed laxatis ligationibus & ſanguine miſſo è vena crurali ſiniſtra, pectus motum eſt.

4. Sternò autem à xiphoide ad primam coſtam, *cum annexis cartilaginibus*, revulſô cor detectum eſt formicans.

5. Venis quinque reliquis jam exſolutis, nunc verò recluſis, ſanguis aterrimus effluxit.

6. Arteriis apertis, purpureus & præparcus ſtillavit.

7. Præputii ambitus acu filum ducente trajectus atque nodatus in ſuppuratum abiit. Puris autem edacitas filum, *circa præputium ſæpius licèt contortum atque retortum*, arroſit. Die idcircò exeunte tertiâ effluxit urina, *totum triduum priùs coërcita*, magnâ cum hypogaſtrii atque colis tenſione inflammatoriâ.

8. Recurrentes utrinque fruticoſiores ſolitò; at ſurculi duntaxat illorum ad laryngem ſummi fuerant per medium inciſi; ſurculi autem demiſſiores per laryngis muſculos longè lateque fruticabantur.

Canicidium. V.

1. Morosi canis os funiculo supra cervicem reductô compescui. Ne autem in suis excretis sese volutaret illum horâ decima matutinâ ex altô suspendi, sed sesquidecimâ anus ipsi procidit, & in tertiam pomeridianam procidentia crevit pedem longa.

2. Horâ tertiâ inversum devolutumque intestinum rectum restitui.

3. Anus patula remansit unà cum recto in procidentiam proclivi, utì liquebat inter respirandum; quavis enim inspiratione trudebatur deorsum, extrorsumque.

4. Musculis cervicis utrinque diductis, & apophysibus vertebræ secundæ decussis, sanguis alte salivit, & canis sese contorsit.

6. Cruore suppresso detersoque cervicalis medulla comparuit illæsa. Meningas pupugi, sed canis vehementiùs sese non movit; at ubi primùm medullæ spinalis *filamenta* punxi, pedes posticos protinus ille concussit.

6. Cùm canis ille sive pronus sive supinus esset nequaquam moveretur, cor ipsi patefactum est, & trepidavit quadrantem.

7. Trepidatio ad extremum spiritum in auriculâ & ventriculo dextris major diuturniorque fuit, quam in sinistris.

8. Cor, ex intervallis immotum, sæpe compunctum est, rursumque trepidavit.

9. Cordis vasa, generis ejusdem coronaria, anastomoses habent inter se.

10. Præputium exesum erat ulcusculis sparsim, & turgebat insuper universe.

11. Intestinorum motus peristalticus, *etiam amoto corde*, luculentus fuit,

12. Cor, *de pectore revulsum & fodicatum* immobile perstitit.

13. Re-

13. Rectum in ſuas ſedes retruſum tumebat livebatque pede longum.

14. Arteriæ renales ſiniſtræ ab aortâ gemellæ. Unius origo ab alterius ortu tribus diſtabat lineis Mathematicis.

Canicidium VI.

1. E crurali ſiniſtrâ ſanguinis aliquot uncias miſi, ìnque cruralem alteram, *horæ dimidiæ ſpatio*, ſebum injeci ad uncias octo.

2. Periiſſe viſus eſt canis, ſed attentioribus Nobis pectus ſubſiluit, cordìſque motus ad brevia adhuc momenta ſenſilis fuit.

3. Plagas obligavi & cadaver pedibus poſticis ſuſpendi.

4. Poſtridie, ligati pedes toti œdematoſi erant, multa quippe gelatina ſubflava, *ad ligaturas uſque*, concreverat intercus.

5. Vaſa aliquot lymphatica media crepuerant, reliqua porrò ſubfulvâ lymphâ, *gelatinam referente*, inter cutem opplebantur.

6. Sevum adſcendentem cavam oppleverat, ad jecoris uſque ſimas; & ad lævam dextràmque deflexerat, renéſque totaliter circumdabat, mirâ mole. Venam illam univerſam, ſebô concretam, *ceu tædam craſſiorem*, de cadavere revulſi.

7. Sebum porrò nec in cruralem nec in iliacam ſiniſtras influxerat.

8. Venæ portarum ſurculi, *ſuo cum trunco*, depleti, flaccidi, exangues.

9. Cava, *ſuper diaphragma*, uſque adeò turgebat ut propemodum media creparet.

10. Ἀζύγȣ truncus, *ſibi cum inſertis ſtolonibus dextris ſiniſtriſque*, mirabiliter tumebat.

11. Tota inſuper cava deſcendens, *à capite ad cor*, ex-

treme distendebatur jugulares præsertim internæ, vertebralésque.

12. Cordis ventriculus dexter, suâ cum auriculâ, summè turgebat.

13. Pulmones universè flaccidi, contracti, exsucci, atque pericardio leviter agglutinati.

14. Pericardium verò seri exors, cordìque arctiùs appressum.

15. Inciso cavæ trunco, *ad cordis usque recessus intimiores*, aliud nihil quàm sanguis ater grumosúsque comparuit.

16. Illis porrò grumis infuit concretio, *gelatinæ similis*, quæ præexistentem polypum attestabatur.

17. Ventriculus sinister sanguinem paucum, grumosum quidem, sed minùs atrum coërcuit.

18. Aorta exanguis universè.

19. Thymus nervos Nobis atque sanguinea vasa numerosa & perampla cessit. Lymphatica demùm flaventia habuit, quæ subclavias in sinistras (*nomini sit venia in cane claviculis orbô*,) confluebant.

Canicidium VII.

1. Ligata splenis vena turget impendiò à liene ligationem versus; conflaccescit autem à ligamine ad portarum truncum.

2. Aliquot mesenterii venæ laqueô strictæ, ab intestinis ad ligamentum quàm maximè turgescunt; sed â deligatione ad truncum detumescunt.

3. Mesentericæ verò ligationis expertes, *quotquot erant reliquæ*, nec impensiùs attollebantur, nec submissiùs sese contrahebant, verùm pristinam molem conservabant.

4. Quæ porrò fuerunt astrictæ usque adeò intumuerunt ut arcuatim sese in altum reflexerint, nimiàque sanguinis satietate crepandis proximæ visæ sint.

5. Ipso autem portarum illigato trunco, *ad mesenterici spleni-*

ſplenicìque rami concurſum, omnes ad unum meſenterii lieniſque ſurculi turſerunt.

6. Laxis omnibus laxatis nodis, ſuam in jecur ſaturitatem venæ ſingulæ confèſtim eructarunt, detumuerùntque.

7. Pectus interea ab horæ quadrante ſupra tertiam in quadrantem ſupra quintam, alternis attollebatur deprimebatúrque.

8. Elatô diductòque pectore diaphragma in abdomen ſeſe contrudit, & annexa ſibi & jecur, *cum folliculo fellis*, & lienem & ventriculum diverberat, deprimìtque.

9. Pectore autem depreſſô conſtrictòque diaphragma in thoracem ſeſe recipit, illoque ſuô receptu quæ depreſſerat viſcera ſecum abripit revellitque.

10. Viſcera de diaphragmatis fornice ſic pendula ſicque concuſſa partes ſibi ſubjectas pari reciprocatione concutiunt, pertundùntque, epiploon puta, meſenterium, pancreas & inteſtina, cum renibus ſubſtratis, ſubjectàque veſicâ atque utero.

11. Una & altera dum effluit hora vinculis canem exſolvo; excruciat ſeſe, artus protendit atque contorquet, os aperit, vocem bis edit, latratui affinem: caput duodecies effert, totiéſque cervicem erigit atque protendit, *ceu in pedes ſeſe daturus*, ſed mox ruit in menſam, tragœdiæ theatrum.

12. Cæterùm, maxillam & artus ita movit ut cereum accenſum & ejus ori inſertum contriverit, nec non extento anteriori pede ſiniſtro; *ceu de induſtria*, bis extinxerit.

13. Poſt auditam ſeſquiquintam canis expiraſſe videbatur, ſed cereo in diaphragmatis fornicem intruſo, nervoſus circulus ejus luculenter ſeſe contraxit cereìque flammulam, *ceu fornax reverberans*, agitavit.

14. Cane tandem penitùs immoto, *& inſtante ſexta*, cordis apex pedetentim, *ad baſin uſque*, per taleolas reſectus eſt. Quoties autem cordis lamellæ deſecabantur, toties ejus fibræ, (*ceu inteſtina periſtalticum motum edentia*,) orbiculatim ſeſe contraxerunt.

Canicidium. VIII.

1. Vaſa, *brevia dicta*, filô intercepta à ventriculo ad filum, id eſt, inter ventriculum & lienis caput, tumuerunt; à ligatione autem ad ſplenicam venam detumuerunt.

2. Gaſtricas pariter conſtrinxi reliquas venas & tumuerunt etiam inter ventriculum & vincula, detumuerunt verò à ligamentis ad lienalem uſque truncum & ad ipſum portarum caudicem.

3. Pancreaticæ ſimiliter ſeu duodenali venæ compedes impegi. Quicquid ultra compedes erat tumuit, conflacceſcente venâ hepar verſus.

4. Venam cæcalem pariter in compedibus tenui, ſed ab inteſtino cæco ad ligationem uſque, in tumorem protinus ſeſe ſuſtulit, communem verò meſentericum verſus alveum ſeſe depreſſit.

5. Hæmorrhoidalem denique venam levi compede vinxi, ſed, *dicto citiùs*, ſuo ultra vinculum tumore, ſuàque verſus meſenterium inanitate, idem, *ac reliquæ conſortes*, eſt confeſſa.

6. Canis à pridianâ veſperâ in tertiam pomeridianam jejunus in vinculis erat, & lactei nihiloſecius per meſenterium decurſus opponendas ſuo fluento valvas à nobis efflagitabant.

7. Valvis igitur, *ceu cataractis*, ad lactearum confluens objectis nivei candoris chylus lacteis venis interclusus eſt, receptaculum verò Pecqueti ſubflavâ turſit lymphâ.

8. Conſimili lymphâ, *gelatinæ æmula*, turſit & lacteus thoracis ductus, íſque geminus nuſquam, ſed mirè ſinuoſus.

9. Preſſurâ levi univerſum, chyli conceptaculum, *& annexus ipſi thoracicus ductus*, lympham ſuam omnem in jugularem ſiniſtram effuderunt.

10. Recluſis lactearum valvis tota nivei chyli, *coërcita priùs*, congeries in ciſternam chylo & lymphæ communem at-

atque in thoracis alveum affatim confluxit, & lacteo tumore, lacteàque viâ, sese dedit in conspectum.

Canicidium IX.

1. Hæc canis mammariæ venæ utriusque cum utraque vena epigastricâ tam luculentas habet anastomoses, *unà cum venis intercurrentibus medianis*, ut à supernis ad infernas & ab infernis ad supernas, nec non à dextris ad lævam & è diverso à læva ad dextras sanguis quoquoversum digitis adigatur.

2. Arterias cœliacas nodis laxis illigavi, primùm paulo infra lienem, secundùm juxta revoluti ventriculi lunare spatium: tertiùm jecoris concava versus, quartùm inter pancreatis ostia.

3. Arteriæ primùm ab aorta ad ligamina distentæ sunt: secundò lentiùs & obscuriùs tum infra, tum supra ligationes pulsarunt; tertiò lienem, ventriculum, jecur & pancreas versus sese pedetentim effuderunt, atque ita conflaccescentes suâ sensim pulsatione sunt orbatæ.

4. Cœliacis arteriis respondentes venæ utì nec prorsus inanes, nec prorsus plenæ, ita nec prorsus flaccidæ, nec prorsus extuberantes erant.

5. Venas illas, gastricas nimirum, gastro-epiploicas atque lienales cum pancreatica constrinxi, & arteriarum nodos instanter solvi, en, *temporis puncto*, venæ priùs demissæ, nec extantes, protuberarunt, idque inter viscera atque ligamina.

6. Splenica, *singulatim*, sanguine in tantum exsatiata est ut satietatem suam illam, *vinculo licet soluta*, nequiverit eructare, compressu tamen leni sanguinem illum suos in fonteis regessi.

7. Venarum autem quicquid obvertebatur jecori, id universim ita sese contraxit, ut tot *fila*, non verò tot *venas* esse dixisses.

8. Arteriâ itidem mesentericâ tum superiori tum inferiori ligatâ intestinorum venas nec saturas, nec jejunas cernere fuit; sed ligatis venis illis, arteriâque vinculis confestim liberatâ, *dictum factum*, mesenterici superiores demissioréſque venarum rami in rotundam renitentémque duritiem sublati sunt, ídque inter ligamen & intestina.

9. Solutis autem suo vinculo venis illis sanguis universè mesentericum in truncum, *blanda contrectatione*, repulsus est, *utì hîc Th. 6.*

10. Aliàs porrò attendere erit an singulis arteriis tum cœliacis tum mesentericis sic illigatis intestina sese moveant & viscera sese contrahant atque conflaccescant: Nunc siquidem tot deligationibus tótque vasis observandis intentus animus istud unum & alterum minùs attendit.

Canicidium X.

1. Nervorum in viscera vagantis sextæ conjugationis ergò arrisit exangue cadaver; sanguinem igitur, *ad lethiferos usque motus convulsivos*, universum profudi.

2. Phialam habui, cujus collum strictius *rubrica notatum*, pluviatilis aquæ libram unam signavit. Sanguis, *venosus quidem*, ad libræ illius altitudinem exceptus pependit unciam unam super libram unam.

3. Arteriosus etiam eâdem altitudine ponderis fuit unciæ unius supra libram unam.

4. Serum insuper sanguinis promiscui, *venosi nimirum & arteriosi*, ponderavit unciam unam & libram unam: sanguinis verò grumi, *serô orbi*, libram unam & unciam unam cum semisse.

5. Incruentum cadaver illud nervos sexti paris nobis exhibuit elegantes & primùm quidem numerosos, non verò simplices, nobis cessit recurrentes:

6. Co-

6. Coſtalem ſubinde nervum cum cervicalibus atque dorſalibus nervis, nec-non cum ſtomachicis implicitum, nobis patefecit.

7. Stomachicos autem ſeorſùm dedit, ſibi nuſquam decuſſatim incubantes, nam dexter dextram, lævam verò ſiniſter apprimè tenebat.

8. Rete tandem nervinum, *ſtomachicis atque coſtalibus conflatum*, nobis obtulit, è meſenterii radice, renûmque medio, in omnia regionis alvinæ viſcera vagum.

9. Imo, utì coſtalis, *cervicalibus atque dorſalibus*, ex Th. 6. *connexus*, in anteriores pedes evagabatur, ita profectò plexus ille retiformis alvinus, *cruralibus unitus*, in pedes poſticos faceſſebat.

Canicidium XI.

1. Moloſſus, matutinâ nonâ, *citra potum*, ſecundario pane butyrato ad ſatietatem paſtus eſt. Illo aperto, pomeridianâ ſecundâ, panis fruſta plurima uſque adeò ſicca erant, ut nihil adhuc intra ventriculum maduerint.

2. Lacteum autem alborem nec in ventriculo, nec in inteſtinis chylus præ ſe tulit, ſed univerſus chylus ille defæcatus, qui lacteis venis atque lactearum ciſternâ, ductùque dorſali concludebatur, lacte candidior erat.

3. Lactearum quidem myriades à pyloro ad extremum Ileum decurrunt, ſed numeroſiores à duodeno & jejuno, pauciores autem ab inteſtino tenui, *quod Ileon eſt*, ſcaturiunt.

4. Illæ porrò lacteæ meſenterium non ſimplici ſed multifido ductu perreptant; ubi primùm enim aliæ aliis occurrunt, & è duabus tribuſve fit una, mox illa eadem una plures in ſurculos divaricatur. Illi rurſum ſurculi communem in rivulum coëunt, donec è rivulis tot illis rivus unus exurgat,

gat, qui rivum in alium atque alium confluat.

5. Tot demùm illi rivi fluvios tandem componunt, qui ſeſe effundunt in Oceanum lacteis atque lymphaticis vaſis communem, hoc eſt, in *Pecqueti* receptaculum commune.

6. Vinculô ſtrictiores lacteæ inteſtina verſus attolluntur; à ligaturis autem ad receptaculum illud ſibi commune evaneſcunt.

7. Sparſim autem illæ, ſua *præſertim verſus oſtia*, geniculatas ſeſe produnt, linearum trium mathematicarum ab invicem diſtantiâ.

8. Iſthæc porrò genicula utì averſas inteſtinis valvulas atteſtantur, ita eaſdem receptaculo lumbari obverſas eſſe comprobant, nullo enim preſſu ſuos in fontes inteſtinos chylus refluit; at ſua ſponte in receptaculum properat, *utì Th*: 6.

9. Lacteis ventriculus, craſſàque inteſtina carent omninò, abſit enim ut vel nervorum fila, vel exangues arteriolæ, *quæ prima fronte lacteas mentiuntur*, oculatos ullos deludant.

10. Lymphatica numeroſa paſſim quidem cernere eſt, ſed circa venæ portarum caudicem, *cui tranſverſa incubant*, luculentiſſima ſeſe dant in conſpectum.

11. Ligata iſthæc tument à viſceribus ad ligaturam, ſed à ligaturâ ad ciſternam lumbarem viſum fugiunt.

12. Lacteis autem illis atque lymphaticis vaſis receptaculum commune totum oblongum eſt, atque ſic inter diaphragmatis tendines medios exporrigitur, partim namque intra abdomen, partim verò intra pectus, chylô vel lymphâ turgidulum eminet.

13. Univerſè ſumptum minorem cyprini veſicam æmulatur, tenuitate pellucet, contentàque prodit. Fundum ejus *quod aliàs ad oſſis ſacri primordia expanſum vidi*, tertiam hîc lumbarem vertebram attingit, ſuô autem conô, pectori obvertitur.

14. Immò, conus ille totus in *thoracem* aſſurgit, atque ſic in canalem illum faceſſit, *quem thoracicum vocitant*, qui intra ramulos intercoſtales Aortæ deſcendentis ſeſe ſiniſtrorſum

evehit

evehit in venam uſque ſiniſtram axillarem, in quam non modò chylum recentem importat, ſed & lympham veterem, & ab infernis partibus regeſtam, pleniſſimè refundit.

15. Utì porrò ductus ille thoracicus ſurculis ſubſternitur intercoſtalis arteriæ ſiniſtræ, ita ſiniſtris etiam imparis venæ ſtolonibus incubat, idque præciſè juxta corporis vertebrarum dorſi cum coſtis arthrodiam ſynarthrodialem,

16. Exinde eſt ut dextras quidem coſtas, *illæſo ductu*, omnes ad unam exarticulaverim, ſiniſtras verò, *inferiores præcipuè*, nuſquam disjunxerim, niſi incumbente ſauciato ductu.

17. Paulò ultra cor ductus ille vertebras deſerit, atque inter œſophagum & tracheam arteriam ſeſe effert & luculentiùs adhuc deflectit ad lævam, ut in ſiniſtram, *modò dictam*, axillarem, ſeſe ſubducat.

18. Ligatus ſupra cor chylum, *quo turgebat totus*, in ciſternam regeri haud paſſus eſt, at illo ligamine ſoluto, leniterque compreſſo ductu, totus affatim chylus ſiniſtram in axillarem confluxit.

19. Ductum religavi oſtia ſua verſus, chylùmque ſuis à fontibus leni compreſſu repetivi, ſicque ductus rurſum chylô turſit.

20. Turgidulum illigavi denuò juxta ſuos fontes atque ſic ſurſum & deorſum illigatum, chylòque tumentem, de pectore revulſi.

21. Ejus oſtia, *ſeu partem ſupernam*, de filò ſtringente ſuſpendi. Origines, *ſeu partem infernam*, ſecui per medium, ſed chyli ne hilum effluxit.

22. Imò, ſæpiùs quàm vigeſies à ſupernis ad infernas appreſſi digitos, ſed chyli ne guttulam expreſſi.

23. Illum itaque canalem, chylo tumentem ſurſum deorſum converti & tunc ad ejus oſtia ſic prona demiſſáque forficulam adegi, & ecce (*oculi jactû*) chylus univerſè, *ceu liquor ex aperto inverſóque vaſe*, præceps devolutus eſt.

24. Supernam inſuper ductûs illius partem, *chylô nunc ex-*

haustam, buccis sufflavi, sed meus spiritus super longitudinem uncialem nusquam pertigit. Canaliculum ergo variè contrectavi, flatum ulteriùs ut impellerem, sed opera mea cassa fuit omnis.

25. Flatum autem in canaliculi principium simul ac immisi, totus ilico ductus turgidulus & perlucens surrexit.

26. Illum itaque sic tumentem revinxi illius exsiccandi gratiâ.

27. Siccatus, obversusque luci, membranaceas, mitralésque suggrundas, *seu membraneos semilunarésque limbos*, interiùs exstantes nostris oculis subjecit.

28. Scalpelli tenuissimi acies ab imô ad summum canaliculi deducta valvulas in seriem quadruplicem digestas prodidit octo: quævis enim, *ut ita dicam*, valvularum contignatio duplex fuit.

29. Ille porrò ductus suas versus origines crassior est; gracilescit autem dum in ostia sua contendit.

30. Hinc notare est valvularum contignationem primam esse secundâ crassiorem, & sic deinceps.

31. Hemicyclum ab uno ad summum obliquè protensum æmulantur valvulæ: cùm autem simplex nulla sit, sed suam quælibet habeat sociam è directo, consequens est, ut, *integro existente ductu*, transversus, extremusque hemicycli cujusque limbus contiguum sibi alterum exosculetur: undè rursum sequitur concurrentes limbis suis transversis hemicyclos, obliquè sursum exporrectos, complere cyclum, illúmque infernis quidem aversum, supernis autem obversum.

32. Valvulas ejus supra cor falsò negant, hîc siquidem utì sunt infra cor valvularum conjugationes una & altera; sic illarum profectò inter axillas & cor conjugationes totidem extant, *octo* nimirum sunt uiversè, *utì Th*: 28 hîc annotatum est.

33. Una porrò valvularum contignatio Mathematicô sesqui-pollice superior est aliâ atque aliâ. Quaternæ igitur contignationes Mathematicum pedem dimidium altæ sunt.

34. Quòd

34. Quòd si ductûs de cadavere revulsi longitudo pede Mathematico dimidio major sit, id velim feratur acceptum luculentæ portioni, quæ supra quartam valvularum seriem, valvularum est exors, quæque & axillaris sinistræ contermina fuit, & flatum, *de quo Thes:* 24. hîc ad unius unciæ longitudinem excepit.

35. Renem dextrum bursulam hîc veriùs dixeritis, quàm renem: pependit unciam semissem.

36. Illo recluso vivax prodiit rubicundus vermis, pollicibus octo longus, ponderisque drachmæ unius, *utì Canicidio* III. *Th*: 16. reliquæ igitur drachmæ tres vieto marcidóque reni seorsum competebant.

37. Ren ex adverso tum grandior fuit tum gravior octies, uncias siquidem pependit quatuor cum semisse, mirabilitérque floridus, vegetus & compactus erat.

Canicidium XII.

1. Canis noctem insomnis & iracundus transigit in vinculis. Manè quævis oblata respuit, tremit universè, riget maxillâ; instante tertiâ butyrum & lagana vorat.

2. Paulò post tertiam lacteas exhibet aliquot à duodeno atque jejuno, quæ chylum suum in cisternam nondum effuderant.

3. Illa porrò cisterna, chylo atque lymphæ communis, non chylosa sed lymphatica erat, hoc est, chylô non turgebat, sed lymphâ sub-rubicundâ.

5. Ductus itidem thoracicus, non chyliferus, sed roriferus exstitit.

5. Strinxi primò chyliferum, seu roriferum ductum illum ad ejus ostia; lacteas secundò ad mesenterii radicem; tertiò ad mesenterium medium; quartò quàm proximè intestina.

6. Chylus quartô interceptus ligamine lacteas mirabiliter distendit, illarumque ab intestinorum ambitu prognatas radiculas exhibet, non simplices, sed multijugas.

7. Tot enim radiculæ ab ipsis intestinis egerminantes, intestina nusquam deserunt, nec per mesenterium serpunt, quin priùs illarum aliæ alias & subeant, & relinquant, utì de lacteïs mesentericis *Can. xj. Th.* iv. dictum est.

8. Nusquam autem ab unâ duntaxat intestinorum parte sobolescunt; sed utrimque germinant sursum & deorsum atque ita mesenterii faciem supernam infernâmque perreptant.

9. Ligaturâ tertiâ luculentissimus fit lactearum progressus, divisio, congressus; rursùmque sejunctio, ac iterata coitio: Illarum insuper valvulæ inibi produntur, ubi nimirum geniculatim assurgunt.

10. Ligatura secunda chylum ad ostia mesenterii coërcuit atque adeò lacteas extremas, illarùmque rivos confluentes detexit; chylumque suam in cisternam interdixit confluxu.

11. Ligamine primo ductûs thoracici ros omnis interceptus est, sed laxatô vinculô tenuior illa lympha, *frigore nondum concreta*, axillarem in sinistram, citra digitos appressos, *utì Canic: xj. Th.* 18. spontè corrivata est.

12. Exoluto ligamine secundo chylus in cisternam, *sua lympha non penitùs exhaustam*, influxit; atque adeò, quæ cisterna priùs lymphatica fuit, mox chylosa evasit, *utì Canic.* VIII. *Thes. xj.*

13. Cisternâ digitis compressâ roriferus ductus confestim albore chyli totus repletus est; sed chylo in ostia compulsô canaliculus ille, ceu filum tenuissimum comparuit, universâque cisterna nihil nisi meras membranas mutuò appressas cessit.

14. Solutâ deligatione tertiâ chylô rursum intumuit cisterna.

15. Resoluto ligamine quarto chylus paulo ulteriùs lenitérque tetendit, vixque digitis prementibus, *cisternam versus*, compulsus est, sed lactearum angustiis coërcitus hæsit.

Ca-

Canicidium XIII.

1. Catulus ſupra menſam extentus, *citra plagam ullam ipſi inflictam*, ex tempore perit.

2. Revulſo confeſtim ſterno, ne guttula cruoris funditur, nihiloſeciùs nec pulmones, nec cor, nec diaphragma moventur.

3. Ligavi chyliferum ductum ſupra cor, qua parte vertebras deſerit, *utì Canic. xj. Th.* 17. & 18.

4. Eundem & illigavi proximè diaphragma, atque ſic chylum illius omnem ligamine uno & altero intercepi.

5. Meſenterii radicem, una cum illius nervis, vaſiſque ſanguineis, nec-non lacteis atque lymphaticis colligavi.

6. Præcraſſa vaſa lymphatica quatuor per deſcendentem Aortam tranſverſa decurrebant. Valvulis autem geniculata, *trium quatuórve linearum Mathematicarum diſtantia*, ſeſe prodebant, demùmque in commune ſibi cum chylo receptaculum quaternis ſeſe diffundebant oſtiis.

7. Reſecui primùm tendines diaphragmatis, pleuram ſecundò, nervos deinde coſtales, arterias demum inter coſtas: ſicque chyli ciſternam lumbarem atque canalem ejus thoracicum plenè detexi.

8. Chyloſa fuit illa ciſterna non verò lymphatica, *utì Canic. xij. Th.* 111. canalis verò thoracicus, *paulò ſuper diaphragma*, *duarum ſcilicet unciarum altitudine*, ad baſin uſque cordis duplex aſſurgebat. Sed bifidus ille ductus ſeſe ſub cordis baſi reuniebat, exindéque rurſum ſimplex in oſtia ſua ferebatur.

9 Qua parte canalis ille, *ceu fluvius aliquis eſſet*, duos in alveos ſeſe diffundit, inſulam veluti format intermediam, Mathematicis longam lineis quatuordecim, tribus verò latam. Talem inſulam rivuli aliquot, ab uno alveo quandoque

in alterum confluentes, trajiciunt, & medianos transversósque rivulos formant.

10. Paulò ultra suum confluvium, canalis thoracicus ille œsophagearum glandularum lymphatica vasa recipit, quæ plenis ostiis suam eò lympham eructant.

11. Communem illum canalem, *unius scilicet & alterius canaliculi concursu conflatum*, in axillares venas deduxi, & ecce, unicô quidem ille, sed patenti hiatu, in axillaris sinistræ valvulam adaperiebatur.

12. Crescentem lunam æmulabatur valvula & à sinistris ad dextras ita obvertebatur, ut allabentem, aut compulsum ad sese chylum, aditu interdixerit sinistrô, & dextras versùs direxerit. In talem enim valvulam protrusus chylus impingens suum cursum à sinistris in dextras inflectit.

Canicidium XIV.

1. Oblongâ & angustâ supernis quinque costarum cartilaginibus sinistris inflictâ plagâ pectus diductum est, visceràque sublata, nec-non chyliferus ductus seorsum ligatus, quàm proximè costarum primam.

2. Lacteas deinde ad mesenterii radicem colligavi.

3. Venam portarum deinceps, omnémque cavæ venæ truncum in longitudinem diffidi, exhausi, perpurgavi.

4. Imò, epiploon, lienem, jecur, *suo cum folliculo*, ventriculum, intestina crassa, renes, diaphragma, pulmonésque, cadavere deduxi, omnémque cruorem sedulus abstersi.

5. Lacteæ nihilominùs æquè turserunt, ac si nulla fuissent vel exhausta vasa, vel viscera subducta.

6. Canaliculus thoracis, *paulò super diaphragma*, in crassiorem sinistrum, inque graciliorem dextrum dividebatur.

7. Gracilior dextérque rursum subdividebatur, sed mox sese uniebat alter alteri. Suis autem illis & disjunctione & con-

conjunctione insulam formavit rhomboeidea, quam mediam intercostalis arteria trajecit.

8. Gracilior insuper ille ductus idem, *ubi suam illam insulam in rhombi formam ita delineavit*, mox in crassiorem alterum, sinistrùmque ductum sese insinuat, & ab illo rursus secedit ut in eundem rursus relabatur, atque sic multas ille, *tot mæandris illis*, insulas describat. *Videsis Canicidium xiij. Th.* 9.

9. Ductûs porrò ligamen solvi, ductùmque compressi, & chylus, *venâ cavâ dississâ*, effusus est cruentatus.

10. Colligatas denique laxavi lacteas, ductùsque chyliferus iteratò tursit, chylùmque rursus incisâ cavâ profûdit.

Canicidium XV.

1. Infernis sterni cartilaginibus sinistris inflicto vulnere chyliferum canalem, *cum œsophagi parte*, colligavi.

2. Viscera removi, venas incidi, evacuavi, repurgavi, *utì Canicidio* xiv. *Th.* 3. *&* 4.

3. Ductum thoracicum deinceps aperui, paulò ultra diaphragma, & quia chyli receptaculum ligaminis exors erat, leni idcirco compressu dimidiatum nobis cessit cochlear chyli, seu potiùs lymphæ leviter concretæ & subrubræ, quæ, judicibus φιλιάτροις, subacida fuit.

4. Tubulô deinde in canalem apertum intrusô, lac in illum impuli, & assurrexit ductus prætumidus ad ligamen œsophageum usque.

5. Lympham is conclusit receptaculi lymphæ penitùs consortem, *de qua Th. hîc* 3.

6. Jucundô proin spectaculô lympham illam omnem subrubram lac meum illud impulsum ita sursum adegit ut summa esset thoracici canaliculi distentio: lac autem sedes hucusque tenuit infernas; eundem igitur alveum, inferiùs quidem

dem lacteum, ſuperiùs verò lymphaticum ſubrubrumque nobis exhibuit.

7. Recluſis valvis illius biformis alvei, hoc eſt, ductûs relaxato ligamine liquidorum diſſona congeries cataractis prorupit iiſdem & novo compellendo lacti locum planè dedit.

8. Lac igitur novum impuli, & protinus illud in ſubclaviæ venæ valvulam impegit, atque ſic, *illô obice repulſum*, deflexit illico in v. cavæ truncum, & exinde dextram cordis ciſternam confeſtim implevit.

9. Dextrum itaque cordis ventriculum confodi & lac vehementiùs compuli, & ecce, cordis illâ ſpecu lac ſalivit iſtud.

10. Ductum univerſè, *ſuis cum flexibus atque mæandris*, ab originibus ad oſtia deſecui & inter κειμήλια repoſui.

11. Origines voco, Scatebras illas lumbares, quibus in lumborum ciſternam, inque huncce thoracis alveum chylus & lympha ubertim confluunt.

12. Oſtia autem nuncupo ejuſdem illius alvei thoracici fines ſummos, hoc eſt, ejus inſertionem ſiniſtrorſum in venas, aliàs quidem in axillarem, aliàs verò in ſubclaviam, aliàs demum in jugularem externam, in quas ore vel multiplici, ſed anguſto; vel unico quidem, ſed patenti, chylum & lympham eructant.

13. Flexus demùm atque mæandros vocito ſinuoſos illius alvei decurſus, quibus tot inſulæ formantur, *uti Canicidio* XIII. *Th.* IX. & *Canicidio* XIV. *Th.* VII.

Canicidium XVI.

1. Lactearum radiculæ ab inteſtinorum univerſo circuitu denſæ & multijuges pullulant, *uti Canicidio xij. Th. vj.*

2. Lactearum medianæ quidem plures, ſed multijugæ nu-

merofiores, quæ denfo confluxu rivulos atque rivos conftituunt, *uti Canicidio xj. Th.* IV.

3. Lacteæ valvulis geniculatim intercifæ *uti Canicidio xij. Th.* IX.

4. Lacteæ pancreati quidem & incubant & fuccumbunt, fed in illud fefe nufquam exonerant; quotquot enim id vifceris perreptant, tot profectò ferpunt ulteriùs, inque fpecum longè remotam, fibìque fingulis atque lymphaticis vafis communem fefe illatebrant.

5. Lacteæ præterea multijuges in Afellianum etiam pancreas illabuntur, at illud nequaquam irrigant. Ubi etenim lacteæ plures fefe invicem excipiunt & plurium concurfu atque confluxu alveos formant, tunc equidem in glandulas Mefenterii pofticas influunt, fed præterfluunt omninò & chylum fuum omnem atque lympham in *Pecqueti* receptaculum ufque tranfvehunt.

6. Glandulis enim Afelliani pancreatis ungue deglubitis, hoc eft, tunicâ fpoliatis atque infuper, *ut ità dicam*, per laminulas aut per ftrata deglutinatis, lacteos rivos atque etiam lymphaticos cernere eft glandulas præterlabi & in conceptaculum *Pecqueti* confluere.

7. Lacteæ deinceps tot illæ in iftud Afellii pancreas antequam fefe condant, cruentarum quidem mefenterii venarum trunco decuffatim incumbunt; at truncum illum mefentericum nequaquam ingrediuntur, fed in *Pecqueti* cifternam pergunt omnes.

8. Lacteas infuper videre eft non uni duntaxat venæ portarum trunco ac utrique pancreati, fed & ventriculo, inteftinis craffis, omento, lieni, jecori, renibus, venæ demùm cavæ penitùs denegatas effe. *Uti Can. xj. Th. 9.*

9. Veritatis tantæ fidem facturus luculentam vifcera tot ifthæc femovi, *uti Canicidio*, XIV. *Th.* IV. fed lacteæ nequaquam detumuerunt.

10. Pecquetiani facculi fundum ufque adeò protenditur ut limites facros contingat, ad os quippe facrum exporrigitur,

gitur, *uti Canicidio xj. Th.* 13. prænotatum eſt.

11. Lacteus thoracis ductus ad iter breve bifidus, mox unitur, unitus autem ſuperiorque gracilior eſt ſeipſo nondum diviſo & inferiori, haud ſecus ac *Canicidio xj. Th. 29.*

Canicidium. XVII.

1. Moloſſus lacteis caruit in ventriculo, in jecore, in liene, in inteſtinis craſſis, ſed numeroſas habuit in inteſtinis gracilibus. Illæ autem non ſolùm apparent ſuperficietenus, ſed, *unguibus divulſâ inteſtinali communi tunica*, ab interiori inteſtinorum velamento bombycino, *ceu à matrice, vel à ſolo*, pullulare cernuntur.

2. Radiculæ porrò tot ab ipſo ortu aliàs orbiculatim, aliàs verò aliter contorquentur. Exindè eſt ut flexibus ſuis illis veluti tot inſulas deſignent, *uti de lacteis meſentericis annotatum eſt Canicidio xj. Th.* iv.

3. Inibi quippe, uti etiam nunc meſenterium univerſè lacteis conſitum eſt ſinuoſis, quarum aliæ in alias confluunt, atque ſic flexibus variis tot rurſus inſulas nobis delineant.

4. Imò lactearum confluvium ſuos etiam inſulares anfractus habet, hîc quippe carpionis veſiculam haud æmulatur *uti Canicidio xj. Th.* 13. ſed quinque veluti ſinubus exporrigitur.

5. Unus quidem ſuperior eſt, atque lactearum maximam partem excipit, & deſcendentem aortam totus interſecat, ſubindeque reliquos in ſinus ſeſe diffundit.

6. Prioris illius poſtica deductio *ſecundus* eſt: hic autem non decuſſatim, ſed rectà ſuperſternitur aortæ, &, poſt iter perbreve, mox inflectitur deorſum, atque recurvitate tali *tertium* in ſinum ſeſe penitus immittit atque ſic *triquetram* efficit *inſulam*, quam lumbaris trajicit arteria.

7. *Tertius* verò *ſinus* & longiſſimus & craſſiſſimus omnium eſt.

eſt. Aortæ latera ſectatur, mediuſque inter dextrum pſoam atque diaphragmatis tendines in os uſque ſacrum excurrit.

8. *Quartus* maximi illius appendix eſt, & in thoracis uſque ductum protenditur.

9. *Quintus* demùm maximi rurſùs continuatio eſt altera, ſed paulò contractior anguſtiorque, deſinit enim in genuinum thoracis alveum, haud ſecus ac ſtrictior veſica in urethram elongatur.

10. Lactei autem illius alvei fluentum filis, *ceu valvis objectis*, ſtiti.

11. Omentum ſubinde, ventriculum, inteſtina craſſa, renes tum veros, cùm ſuccenturiatos, lienem & jecur ex alvinis limitibus exterminavi.

12. Diaphragma inſuper atque pulmones ſuis è ſedibus ejeci.

13. Illæſo præterea corde, mediaſtinum atque pericardium excluſi pectore.

14. Sanguinem deinde venoſum & arterioſum omnem ſpongiis abſorpſi.

15. Venæ deinceps cavæ truncum, *quà diaphragma permeat*, illigavi.

16. Reverſus ad chyloſum alveum, quas ipſi valvas injeceram patefeci, hoc eſt, ligamen ſupèrum inferumque laxavi.

17. Parte infernâ lac immiſi, & axillaris ſiniſtra vena deſcendenſque; cava lacte meo ſublatæ ſunt; Imò, cordis etiam ventriculus dexter aſſurrexit, ſed, *leniter preſſus*, ſatietatem ſuam omnem in pulmonales arterias eructavit.

18. Iteratis è lacte clyſmis cor rurſus extuberavit, & quotquot pulmonis ſupererant partes confectæ, tot profectò lac iſtud oſtiolis totidem ſpontaneæ evomuerunt; pulmonis enim vaſa, *pulmone licet maximam partem reſectô ex Th. hic* 12. funditùs non dirueram.

19. Dextrum cordis ventriculum, *qui tumebat unicè*, diffidi, & lactea protinus congeries illius eſt diruta, conflaccеſcente corde.

 20. Il-

20. Illam porrò diffiſſionem deduxi & in univerſum deſcendentis venæ cavæ truncum & in dexteras atque ſiniſtras axillares, ſicque valvulam illam, *quæ lacteis præponitur oſtiis*, denudavi.

21. Illa porrò, *ſic nudata*, magnitudinem præ ſe tulit unguîs in annulari digito, ſed falcata ſive lunata fuit (& cornua habuit dextrorſùm obverſa, & ſiniſtrorſùm averſa, *uti Canicidio xiij. Th.* 12.

22. Illis itaque cornibus, *ſic utrinque ab axillari ſiniſtra ad dextram reflexis*, uti liberum ſanguini refluxum cedit, ita profectò chylum ad ſe compulſum dirigit in dextras. Chylus enim eò uſque diaphragmatis arteriarumque motu ſubvectus in illam valvulam impingit & reflui ſanguinis fluentô dextrorſum abripitur.

23. Valvula inſuper iſthæc axillaris quidem ſiniſtræ venæ interiora tenet, at mediam venam præciſè non occupat, ſed illam inferiùs lævorſumque trajicit, ſicque ſanguis univerſus, *qui & à ſiniſtris & à ſupernis refluit*, valvulam illam omnem conſcendit, deprimit, ſupervadit.

24. Valvula igitur ſanguini, *non quidem ſubterfluo*, *ſed ſuperjecto*, pontis ſublicii vicem exhibet. Illa verò eadem lacteis oſtiis ita præficitur ut ipſis operculi ſtrictioris vices præſtet, ne ſcilicet ſanguis ullus in chyliferum alveum irrumpat unquam, præprimis dum inanis eſt ille, nec chyli vel lymphæ aſcenſû & ingreſſû ſanguinem arcet.

25. Sic noſtris oculis valvulâ ſubjectâ, alveum thoracicum lacte turgidulum ſæpiùs compreſſi; & quoties compreſſi, toties profectò falcatum illud valvulæ ſpatium inferius complevi. Verùm, lac omne reliquum dextras petivit, & ne hilum quidem ejus ſiniſtrorſum profluxit.

26. Lac igitur in thoracis ductum rurſus impuli, & ecce, ejus impetus ad valvulam allidens, totam illam ſuſtulit: ſed lac iterum iſtud dextrorſum deflexit, utpote eò verſus valvulâ regeſtum.

27. Animô injectionibus iſtis exſatiatô, valvulam reſecui, ipſi-

ipſique ſubjecta ductûs oſtia lynceis oculis examinavi.

28. Quà reſciſſæ valvulæ baſis erat, ſcrobiculi viſi ſunt unus & alter, obliquitatem præ ſe ferentes: ita enim obvertebantur, ut ore minimè recto ſub valvâ paterent, ſed obliquè, à ſiniſtris ad dextras ſubducerentur.

29. Viſorum fidem facturus pleniorem, lactea repetivi clyſmata, & amœnum utrinque vidi lacteum laticem à ſiniſtris in dextras, demiſſè quidem, ſed impetu ſalientem, utpote qui dextrorſum adſtantes obliquo ſaltu verterit in fugam, illorum enim pectora petivit.

30. Amœnius meis Φιλιάτροις ſpectaculum præbiturus, iſti thoracici ductus orificiorum obliquitati nativæ medelam feci; totam quippe ſiniſtram axillarem firmis digitis lævorſum adduxi, donec oſtia lactea ex obliquo ſitu rectum eſſent nacta.

31. Lacte nunc vehementiùs injecto eventus voto reſpondit. Unius enim cubiti altitudine rectâ & oſtiolis altero atque altero lacteos radios ductus ille jaculatus eſt. Aquilegum mihi videbantur ſyphunculi, ex inferiori cryptâ ſalientes aquis.

32. Canina cum humanis ſi compono, ideam mihi refricant, *ſuis & vicinia & rotunditate*, virilium ejaculantium, *ultra ſeminales veſiculas ſtrictè ſic dictorum*, quæ liquorem impulſum utrinque varium, utrinque itidem varium illum in urethram ejaculantur.

AD LECTOREM.

Hæc paucula suscipe, Amice Lector, quæ & Tibi comparare & mihi licuit. Utinam vel aliqualem consequerer copiam aliorum Clarissimi PRÆCEPTORIS mei Experimentorum, quæ annotata possidet de Chylo, de Sanguine & ejus Transfusione, de Bile, de Sero, de Urina, de motu Cerebri, Pulmonum, Cordis, Pectoris, Diaphragmatis, Abdominis, Intestinorum, Ventriculi, Uteri & Vesicæ utriusque; de Symptomatis plagarum Cerebri, Spinæ, Pectoris, Abdominis & Artuum atque sigillatim de oculis vel cæsim vel punctim pertusis citra cæcitatem; de liquoribus injectis in venas Alterantibus, Emeticis, Purgantibus, Venenatis; de injectis præterea in arterias, in fistulam Pulmonis, in Cerebrum, in Os, in Vesicam, in Podicem; de Arteriis præterea vel incisis, vel ademptis, vel ligatis, sive Caroticis, sive Pulmonalibus, Epaticis, Spleneticis, Mesentericis, &c. de Nervis punctis, incisis ac etiam commorsis acri aliquo seu Topico, seu Interno; de Recurrentibus & Stomachicis interceptis; de Ductu Chyli Thoracico inciso, vel ligato; de Ureteribus ligatis; de Utero, Liene, Pancreate & Vesicula fellis exemptis; de Fætus Corde mobili; de Ductibus ejus venoso & arterioso; de Vasis ipsius Umbilicalibus; de Placenta, vel una pro se uno, vel una aut etiam multiplici pro se & pro suis gemellis; déque tandem Pecorum Allantoide & Cotyledonibus &c. Hæc uti magna luce historiam perfunderent universam & Physiologicam & Pathologicam, ita & TIBI Curioso, & mihi in plurimis hactenus hæsitanti satisfactura essent abundanter. Interea, vale, LECTOR, & his mecum fruere gratus.

FINIS.

C. DRELINCURTIUS

DE

SEMINE VIRILI.

1. An interiorem uteri cervicem penetret & illius fundum attingat?

2. An ab uteri fundo vel universè, vel partim effluat?

3. An verò vel totum, vel ex parte remanens uteri mucagine mergatur, atque adeò iners inibi reddatur?

4. An illâ potiùs mucagine tenuatâ discussaque uterum irradiet & imbuat, illumque, *solis adinstar*, ceu feracissimum Naturæ humanæ campum fermentet atque fœcundet?

5. An semen illud Virile tubarum angustias dilatet & sese in illas intrudat?

6. An mucosis tubarum anfractibus refractum retusumque vel otiosum, vel noxium inibi stagnet?

7. An per tubas illas, ceu per uteri spiracula atque caminos totum exhalet?

8. An tubis istis vel in alterutrum vel in utrumque testiculum deportetur?

9. An in testiculos, *seu in Ovaria*, convectum Ova inibi vel unum, vel multa genitali spiritu suo respergat insimul atque vivificet?

10. An ovulorum tuniculas crassamento suo, *inibi etiam*, vel condenset, vel novis induat?

11. An Ovorum albumen inibi colliquet? An verò colliquamenti materia fiat, vel ex parte, vel ex toto?

12. An

12. An Ovula demùm isthæc, *inibi rursus*, geniali spiritu suo usque adeò fermentet & exagitet ut ipsa sollicitet atque compellat ab angustiis Ovarii secedere & per uteri campum expatiari?

FINIS.

De Semine Muliebri intus & extra suum seminarium, sive de fœmineis Ovis vel in Ovario vel extra.

1. An Ova fœminarum arteriis spermaticis penetrentur masculorum testium adinstar?

2. An nervulis vasisque lymphaticis irrigentur virilium testiculorum more?

3. An pelliculis duabus, sibique propriis succingantur?

4. An geminum alborem atque Chalazas præ se ferant? An autem, lympham quidem uniformem, Chalazas verò nullas habeant?

5. An Ova in Ovario vel numerum nesciant, vel numero definiantur? Et quanto?

6. An Ovarii quodlibet Ovum ovo simile sit? An verò singula utì ætate & maturitate ità moleculâ varient?

7. An Ova in Ovario racemosa sint sibique contigua? An verò nidulis quæque discreta atque sejuncta?

8. An Ova ab Ovario, *ceu matrice*, succrescant? An verò alibi formata in Ovarium, *ceu in conceptaculum*, comportentur?

9. An Ova vel in Ovario formata, vel in illud comporta-

ta inibi laxa ſint atque volubilia? An verò cellulis conſtricta atque pedunculis firmata & in plenam uſque maturitatem inibi quieta & enutrita?

10. An ovorum nidis vel ſiccioribus atque ſtrictis, vel humentioribus atque laxis Ova matureſcere queant? An verò vel ariditate & anguſtia marceſcant, vel madore laxiora diffluant?

11. An Ova ex Ovario integra prorumpant? An verò liquor ſolus ex ovis vel effluat, vel exudet, crepantibus ſcilicet vel rarefactis illorum tunicis?

12. An integris Ovis ab Ovario ſejunctis, *atque adeò pedunculis ipſorum ab Ovario vel revulſis vel abruptis*, nec ſanguinis nec lymphæ guttula ſtillet, pure deinceps ſaniéque corroſura?

13. An integri tales ovorum globuli nutu quodam ſuo & jure veluti ſpeciali ſtrictiores illos craſſæ compactæque communis ſibi tunicæ porulos vel diducant vel perrumpant, ut ſeſe è teſticulorum cuſtodia in libertatem aſſerant! An verò aliena virtute vinculis leventur & carcere laxentur?

14. An ova è carcere ſic emiſſa quoquoverſum evagentur? An verò aliquorſum determinatè pellantur? Et à quo? Et quà? Et quò? Et quando?

15. An omnia perindè vel unius duntaxat, vel utriuſque ſimul, Ovarii Ova hoc vel illo Venereæ voluptatis momento tumultuariè determinentur ad exitum? An verò matura ſolùm & ordine quodam ſuo Ovarium deſerant, reſiduis interim immaturis aliis ſeriatim deinceps erupturis?

16. An Ovorum maturitas, & determinatio ad egreſſum ex Ovario, repetenda veniat vel ab Ovorum ætate & mole? Vel ab ariditate pedunculorum quibus nutriuntur? Vel à varia atque varia conditione cùm involucri ſibi communis, tum præſertim Ovorum fibroſi carnoſique niduli? An verò vel ab illis ultimis utriſque, vel ab omnibus inſimul concauſis iſtis?

17. An Ovis nutriatur Embryo? An verò Conceptus ex

Ovis exurgat? Et, an ex ipſorum albumine toto? An autem ex illius albuminis aliquali duntaxat parte, ſed genitali ſpiritu maſculo perfuſa colliquataque? An albuminis tandem illius colliquati particulâ nullâ corporetur unquam? Sed de ſemine paterno ſemper intra ovulum ſuſcitetur?

18. An itaque, Omne animal *ex Ovo* procreetur? An veriſſimè autem *ex Ovo* quidem nuſquam generetur? Sed nihiloſeciùs *in Ovo* perpetuâ & irrevocabili Lege conformetur?

19. An Ova diuturniori ſua in Ovario mora teterrimè non putreſcant & mille tædiis miſellas fœminas non implicent?

20. An ibidem vel periodicè, vel erraticè non turgeſcant, ſuoque commoto fermento Venerem non ſtimulent?

21. An iſthæc ovula inteſtino ſuo particularum tumultu ſopitarum mentes Venereis ludibriis quandoque non demulceant, mulcibrique Pollutione non excludantur, citra viri congreſſum?

22. An Ova in teſticulis matura, *ſpirituque prolifico Viri turgidula, benignoque viſcerum tepore fota*, Embryonem in teſticulis, *non autem in utero*, formatura ſint?

23. An Ova vel prolifera, vel ſubventanea ab Ovario pulſa, trudantur ſæpiùs vel integra vel crepantia in obvium ſibi abdominis alveum, quem ærumnis ſexcentis afficiant?

24. An ovorum vel globulus integer, vel liquor ex ipſis eliſus, ſtrictas collapſaſque tubarum extremas oras quandoque ſubire queat, citra quàm aliò deflectat?

25. An Ova in tubas compulſa inibi non morentur atque putrefiant? Præprimis intra tubarum arctiſſimas ad uterum anguſtias, tenaci inſuper glutine viſcatas?

26. An Ova verò ſtrictiſſimas illas tubarum anguſtias quandoque valeant ſufficienter expandere, quò ſeſe in uteri fundum integra devolvant?

27. An Ova in Uteri fundum vel ſponte caſura, vel periſtal-

riſtaltico tubarum motu eò propellenda, ſatiùs ſit à ſemine Virili inibi occupari atque præveniri, quàm ut virile ſemen ibidem præoccupent atque præveniant?

28. An Ova in uterum uſque demittantur vel ut ipſum titillante ſua per tubarum flexus devolutione mulceant? Vel ut vaginam ejus madore ſuo ſalivoſo perfundant atque lubricent, ne mutone concuſſa dolitet aridior?

29. An Ova in Ovario Embryonata inque uterum devoluta, ſuiſque inibi nutritiis ab Ovario pedunculis orba, *atque adeò nutrimine caſſa*, ſuo intra uterum cum Embryone nec putrefiant, nec marceſcant?

30. An iſthæc Ovula, uteri fundo nuſquam vel glutinata vel radicata, in pudoris ſinum neceſſariò non provolvantur, ſicque prolis futuræ ſpem præmaturè non reſcindant? Præſertim in utero vel mucoribus lubrico, vel Veneris Oeſtro ſalaciori, petulantiùſque ſubacto; vel quovis demùm corporis aut animæ incondito motu, irrequietiori?

31. Ovula demùm iſthæc tenellula teſtarumque neſcia etſi ex utero nuſquam præcipitentur, an-non, *amabo*, quovis abdominis preſſu collidentur conquaſſabunturque? Præcipuè in agili ſaltatriceque matercula, cujus uterus ſingulatim & ſtrictior eſt & partionis inexpertus, atque adeò dilatationis impatiens & contractionis ad Ovorum expulſionem amans.

F I N I S.

Parerga ſuper iiſdem Ovis.

1. An noſtrorum Ovulorum congeries, *quam alii teſticulos fœmineos vocitant*, nullo loco nulloque numero ha-

benda ſit, Uti *Magni Harvei* nævi ferunt; Vel, *quod pejus eſt*, an illi teſticuli nequaquam vegeti atque vivaces exiſtant, ſed effœti atque cadaveroſi, immò, *ceu ipſa forent cadavera teſtium*, infamandi veniant, uti *Clariſſ: Hofmanni* perhibet Contextus?

2. An Viraginis ſanguineæ v. g. ſalaciſſimæque *teſticuli* intùs idcircò condantur, quòd frigidiores illi ſint, *uti ferunt*, effœtis v. g. atque fluxis pituitoſi puelli penſilibus, qui ſub ipſa vitæ primordia, *atque adeò ſub ipſa corporaturæ ſuæ ſtamina nectenda*, cachectici parentis utriuſque vitia contraxit?

3. An Ovula fœminea ſub unicâ duntaxat *aquoſarum veſicularum* ſpecie atque nomenclaturâ? An verò, ſub ipſa etiam *Ovorum idea atque denominatione* Majoribus noſtris innotuerint?

4. An ille Veſicularum liquor, *qui ſecantis in faciem proſilire ſolet*, nullo queat vel Chymicorum Alkaheſt, vel Orphei atque Mileſii Thaletis Elemento coagulari?

5. An mirificus liquor idem, genuinum noſtrum decantatiſſimùmque *Primigenium Humidum* meritò non conſtituat?

6. An maſculus in eodem Ovulo ſpiritus ille genitalis, *qui puncto ſaliente ſeſe prodit*, noſtrum pariter non conſtituat celebratiſſimum illud *Calidum innatum?*

7. An iſthæc Ovula ex Ovario dextro propulſa mares? E ſiniſtro verò divulſa fœminas pariant?

8 An eadem itaque iſthæc Ovula jure meritoque inter animal & non animal ambigant?

9. An Ovulorum nullum vel in Ovario vel extra *teſtaceum* unquam evaſerit?

10. An unicum Ovum ſit ſemper μονοτόκον *uniparum* & nuſquam πολύτοκον *multiparum?*

11. An *Clariſſ. Diemerbroekii* tela ſex, quibus Ovula noſtra confodere nititur, piſtillo retuſiora ſint?

12. An Ovum iſtud, *gallinaceo ſimile*, partu fœmineo exclu-

clusum, quodque in Augustiss. Frid: III. Basilica conservatur, *Magicum sit?* Hoc est, *Dæmonis astu suppositum*, utì Magnus ille quondam voluit *Olaus Wormius*, aliique nostrorum Ovulorum olores?

FINIS.

De Utero.

1. An Uterus intra præduras hypogastrii angustias aptiùs quàm intra faciles & laxas reliqui abdominis viscerum culcitras collocetur?

2. An ad quatuor ille catenas, *ceu furibundum animal in animali*, alligetur? Hoc est, an quatuor ille ligamentis, *ceu funiculis atque loris*, infrænetur, effræni libidinis œstro ne lasciviat?

3. An ejus ligamenta duo inferiora dicta ipsum superiorem suspendant ne procidat, *uti Neotericorum Codices ferunt?* Nam illi profectò fœminas in speculo viderunt globoso ambulantes inversas. Ipsis etenim incedentibus vertice nequit uterus, *ligamentis inferioribus*, *ceu habenis contentus atque revulsus*, in diaphragma devolvi atque procidere.

4. An ejus alia ligamenta superiora duo uterum intra suas sedes firmiùs stabiliant, quàm pinnulæ versatiles ædificiorum fundamenta statuminent?

5. An uterus nervosus sit unicè, idque ad majores Venereæ voluptatis illecebras? An verò carneo-nervosus existat, quò fœtum & arctiùs amplexetur & validiùs enitatur?

6. An uterus pulposus deprehendatur ne in duriorem ipsum abortivo dolore fœtus impingat? An autem, ut pulpamentô suô tum alimoniâ pleniore turgescat, tum increscentis fœtûs extensioni tutiùs commodiusque cedat?

7. An uterus unico foramine sit pervius, *uti Varolius docet?* An autem quaternis ejaculatoriis pertusus, *ut alii volunt?* An verò, præter internæ cervicis ostium, geminis ille conniveat ostiolis, ovulorum ab ovario trajectioni aptis natis?

8. An uterus cucurbitulæ Medicæ formâ extructus esse verè dicatur? Et an idcircò taliter conformetur ut virile semen eò potentiùs attrahat? *Utì putant?*

9. An, rursus, semen illud proliciat utì cervus è profundis cuniculis narium inspiratu serpentes allicit? *Utì passim docemur?*

10. An illud denique semen non unicè masculum, sed & fœmineum potenter & utrinque rapiat? *Utì Mœbius censet?*

11. An exterius uteri fundum, *lagenæ vitreæ more*, depressum sit atque concavum? *Utì perhibent?* An verò prominulum atque rotundum?

12. An, insuper, fundum illud contractius, *inque cervicem externam seu vaginam elongatum*, aptè vel ineptè cum lagenularum fundo atque collo comparetur? An verò, cervix intercedat altera & interior, quæ conformatione ab exteriori tota discrepet?

13. An uterini fundi amplitudo, ad interiorem ejus cervicem usque sensim gracilescens, commoda quidem tutaque sit ad gestationem fœtus, sed incommoda & infida ad ejusdem fœtus exclusionem?

14. An interior isthæc uteri cervix idcirco strictissima atque firmissima sit, ne longiore mutone & enormiter petulco fundum uteri pulposum & sensile Venere dolitet? An verò, ne concredita sibi custodia fœtûs perfida sit?

15. An prima incunabula nostra sint in uteri fundo? Hoc est,

eſt, an fundum illud noſtræ conceptionis, noſtræque geſtationis genuinus locus exiſtat? An verò concipiamur atque geſtemur, *more bruto*, in laxis illis atque *cornutis* uteri diverticulis? Fœminæ ſiquidem, *reclamante licèt Clariſſ: Laurentio*, cornigenæ atque cornigeræ ſunt, cornutæ interim nuſquam audiunt; Nomen quippe ſibi debitum, *furtiva ſua & diaboli condimento dulciori Venere*, maritis indunt?

16. An ſaltem, ubi gemelliferus uterus eſt, ſuos ille gemellos commodiùs longè non perferat atque pariat geminis expaſſis cornibus illis, quam ſtrictô ſui corporis unicô fundô?

17. An utero competat *Architectonice*? Hoc eſt, an mirificæ membrorum compagis technicus ille ſit Auctor & induſtrius artifex atque fabricator? An verò, *uti modò prænotatum eſt*, Embryonis formandi, formatique conceptaculum duntaxat atque proplaſma & ovorum incubatorum veluti nidus?

18. An nôn uterus, ad ſuos illos conceptus formandos, eâdem cum cerebro quatuor arteriarum prærogativâ gaudet?

19. An non uterus, *rurſum*, ſuorum conceptuum ergò, *& unius cerebri concipientis more*, Arteriarum quaternarum ſynanaſtomoſes habet?

20. An iſthæc ſanguinis uterina vaſa in virgine, *perindè ac in puerpera*, criſpentur? Et an iſthæc criſpitudo aliquam, *ſuis ambagibus*, ſymbolam conferat vel ad perfectius ſemen elaborandum, vel ad durabiliorem Veneris titillatum commovendum atque ſuſtinendum? An verò tot iſthæc vaſorum poſt puerperium gyri atque calamiſtra, exindè duntaxat uteri latera cingant atque circumplicent, quòd uterus, *fœtû priùs onuſtus & unà cum vaſis extentus*, ſeſe poſt partum ad volumen contractius omninò reſtringat, atque adeò, vaſa priùs expanſa & extenta reducat & contrahat, ac proindè complicet & in cincinnos cogat elegantes?

21. An uterus, poſt partum, *Lochiis* undique diffluat ut ſordes ab hoſpite ſibi relictas totus eluat atque repurget?

An

An verò *Lochiis* iſtis fœtûs quidem recrementà nulla proturbet uterus, ſed purpureum ediverſo florem de ſe fundat? Floribus ſiquidem arteriarum delibatis atque purpuratis ſuum alumnum priùs reſperſit atque pavit: Nunc verò, florum omnium pedunculis partû divulſis, hoc eſt, *diruptâ uteri vaſorum cum acinulis placentæ copulâ*, ſanguineis vaſculis uterus undique hiat, atque adeò, ſanguine totus tamdiu manat, donec nimirum tot iſthæc hiulca vaſculorum oſcilla, *utero pedententim contractiori atque contractiori*, ſtrictiùs atque ſtrictiùs concludantur ac omninò ſolideſcant.

22. An uterus unico partû medius quandoque crepet? Gemellorum verò, ac etiam tergeminorum, extenſioni atque geſtationi nonimeſtri ſæpiùs reluctetur indemnis?

23. An uterus onere depoſito totus voluptate geſtiat, novæque proli ſuſcipiendæ totus inhiet? An verò tormina pariat, prolem ubì peperit, & prole parta Venerem reformidet atque refugiat?

24. An uterus, primogenitô fœtu nonimeſtri vel ſemel expanſus atque ſpiſſatus, ad priſtinas anguſtias atque tenuitatem ſeſe unquam revocet?

25. An uterus, *diſtenti ventriculi more*, quo fœtu diſtentior, eo tenuior? An vero, quo fœturâ turgidior, eo etiam ſpiſſior evadat?

26. An uterus in gravida *cotyledonibus* certiùs protuberet, quàm in vacuâ geminis ſcrobiculis ſinuetur?

27. An illorum ſinuum dextrô mares foveat? Siniſtrô autem fœminis incubet?

28. An uterus interior rugoſus ſit? Et an rugis ille ſuis ſemen firmiùs atque tutiùs implicet atque retineat ad conceptionem, quàm fœtum ipſum irretiat atque contineat ad partum?

29. An uterus Divina ſit inſimul & luxuriantis Naturæ faviſſa & corporis univerſi horrida Cloaca?

30. An uterini fundi foramina duo emiſſaria ſint illius impuritatum? An vero ductus reverà ſint frugiferi quippiam in uterum invehentes?

31. An

31. An uteri fundum utrinque arteriarum corollam in clitorida demittat? Et, an sertum illud arteriosum, *more tæniarum quibus infantum capita ad humeros firmantur*, uterum confirmet? An verò, clitoride titillata & in lasciviam resoluta, tot illæ arteriolæ, *quæ fundum uteri lambunt*, Venereæ voluptatis blandimenta sint & illices?

32. An onusta uteri navicula Vectorem jucundiùs, an injucundiùs admittat?

33. An senilis uterus, *in plethoricâ*, *v. g.* sanguinis defectu & arescat & sterilescat?

34. An matrix puellæ, *v. g. decennis*, Mater esse queat & ad Lunæ recursus perindè florêre ac in adultiori?

35. An uterus aliquando frugifer antequam florifer? Hoc est, an fructus suos, *partu vivaci*, quandoque tulerit, menstruis licet floruerit nusquam?

36. An uterus in menstruata perindè fermentetur atque turgescat, ac in recèns gravidata?

37. An uterus, *qui ferax est generis humani campus*, molas, monstra atque tophos quandoque gerat?

38. An uterus prægnans, *salvô quandoque fœtu*, vel periodicè vel erraticè sanguinem ubertim fundere queat?

39. An isthæc sanguinis eruptio vel à vagina vel ab utero scaturiat? Si à vagina, an semper salutaris, an verò lethalis etiam existat? Si ab utero, an propter aliquot acinulos placentulæ ab uteri copula diremptos? An verò, propter ipsius uteri sanguinem impetu & copia Chorion sibi respondens ab utero disnectentem & porulis fugientem. alienis à placentâ?

40. An placentâ uterini fundi latera penitùs opplente, *atque ità omnes omninò laterales atque supernos in uterum aditus intercludente*, superfœtatio contingere queat? An verissimè autem, tunc temporis illam obtingere posse contradictionem omnem involvat?

41. An omnis etiam superfœtatio veniat explodenda dum prægnantis uteri cervix interior tam arctè clauditur ut omne

 pror-

prorſus virile ſemen excludat? Sed illud ſinat vel confeſtim effluere virtute caſſum, vel in vaginæ ſuæ navicularem foſſulam vapidum dilabi?

F I N I S.

De Tubis Uteri.

1. An uterinæ Tubæ in brutis duntaxat animantibus conſpicuæ ſint, *uti Laurentius docet*? An ratione verò & experientia in fœminis etiam deprehendantur?

2. An illæ totaliter ſolidæ & imperviæ, *uti ajunt*? An verò univerſè cavæ & perviæ ſint?

3. An rurſus illæ ſint partim quidem concavæ atque meabiles? Partim verò compactæ & inviæ, *uti Nobis illudere ſtudent*?

4. An uniformes & æqualiter excavatæ? An autem, hinc indè protuberantes atque cellulis extructæ?

5. An ſuis illæ cellulis Ova non unicè tranſmittant? Sed & illa quandoque concludant atque conſervent? Atque adeò, non ſolum genuini ſint illæ *Ovi-ductus*, ſed & veriſſimi *Ovorum nidi*, ſive conceptacula atque promptuaria?

6. An illæ itaque vel ſemper vel nunquam inanes deprehendantur? An verò rejectaneis uterinis aliquando ſcateant? An potiùs autem vel ſemine effuſo, inibique varie alterato atque corrupto; vel integris Ovis quandoque turgeſcant?

7. An à teſticulis illæ quidem oriantur anguſtæ? Sed uterum verſus pedetentim lateſcant? An verò, ab uterini fundi lateribus utrinque ſtrictiores exiſtant, ſed ſenſim amplientur, dum teſticulis proximant?

8. An alicubi valvulis interciſæ? An verò liberæ paſſim atque patentes?

9. An

9. An ipſarum valvulæ ab utero ſint averſæ? An autem ad uterum obverſæ? An porrò Chimæricæ prorſus?

10. An illæ tubæ immobiles ſemper atque ſtatariæ? An autem aliquando locô mobiles ac etiam errabundæ?

11. An itaque, vel nervoſæ totæ? Vel muſculoſæ totæ? An autem, partim nervales, partim verò lacertulis inſtructæ?

12. An illæ rurſus vel ſemper flaccidæ totæ atque collapſæ? Vel interdum etiam, omninô contentæ & expaſſæ?

13. An iterum ergo vel rigidi tubuli more, vel tenſarum fidium adinſtar, eâdem ſemper rotunditate conſiſtant? An autem aliquando lacertoſis ſuis illæ fibrillis dilatentur atque contrahantur?

14. An illarum oræ ab utero diſtantiſſimæ atque teſticulis proximæ, totæ ſint laciniofæ atque lacertoſæ? Hoc eſt, an muſculoſis illæ fimbriis orbiculatim & univerſè muniantur? Et an illæ fimbriæ vel ad tubarum fotum? Vel ad ipſarum robur? Vel, *quòd rei cardo eſt*, ad majorem inibi, *quàm in reliquis tubis*, diaſtolen atque ſyſtolen extructæ ſint?

15. An illi ſupremi tubarum lacertuli utì connexione, ità communione cum teſtibus ſemper careant? An verò cum ipſis aliquando copulentur & ſemen ab ipſis elidant atque corripiant?

16. An integræ tubæ ſemen illud in gravidis, *perindè ac in vacuis*, in uteri fundum transfundant? An verò, ſemen illud vel noxiè, vel innoxiè tamdiu conſervent atque cumulent, donec, *utero partu recluſo*, univerſum illud una cum Lochiis propellant atque repurgent?

17. An Hiſtoriæ de Fœtibus in Tubis ceu Apocrypha traducendæ veniant inſomnia? An autem Tubæ certò & indubitanter conceptionis locus aliquoties deprehenſæ ſint?

18. An illæ Tubæ fœtum intra ſe conceptum atque fotum & adultum neceſſariò vel detineant & unà cum matre ſuffocent? Vel in abdomen compellant atque fœtum inibi pariter & fœtam extinguant?

F I N I S.

Parerga de Tubis Uteri.

1. An aliformes tubarum latitudines ab *Aretæo* cum *vespertilionum alis* comparentur? *Uti narrant*? An verò cum *navigiorum velis*? Imò, cum *malorum apluſtris*? Quid enim aliud ſonant τὰ τὸν νηὸς λαῖφεα, quàm *navium tænias* ad malorum cacumina volubiles? Nam uti profectò navîs illæ tæniolæ è malorum faſtigiis aurâ quâvis flabellantur & exagitantur; ita prorſus, ad tubarum apices, mirificas vidimus modò lacinias, quæ, *pinnulæ verſatilis more*, ad omnem Veneris auram impelluntur & quaſi volitant.

2. An non interim iſthæc ſimilitudo cum alis, *etſi nuſquam ſit Aretæi*, lepidiſſima eſt? Nam præterquam expanſæ tubarum illæ tæniæ expaſſas veſpertilionum alas æmulantur, id inſuper præ ſe ferunt, *in Venere præſertim furtivâ*, *quæ tota tenebrarum opus eſt*, ut noctu longè gratiùs quam interdiu explicentur atque pro ſuo modulo volitent.

3. An fœminei ſeminis à teſticulis per tubas in uterum via Veteribus fuerit incomperta? *Uti ſcriptitant*? An autem ab *Aëtio* atque *Galeno* & *Hippocrate* non modò calcata, ſed & ſæpè ſæpiùs monſtrata? Erectô quippe digitô vias illas Nepotibus ſuis ſæpiſſimè commonſtrant. Verùm, averſi Nepotum à ſuis Majoribus oculi *Aëtianas* illas atque *Galenicas* & *Hippocrateas apophyſes uteri*, *utrinque ſinuoſas*, *quibus fœmina ſuum ſemen in uteri fundum ejaculatur*, *ut ad virile perveniat*, nuſquam attendunt. Nunc verò defixis in Græcos oculis reſipiſcant omnes & uno confiteantur ore viam iſtam Græcorum primitùs eſſe, nec unquam ab ipſâ viſâ, *Magno licet ſibi Duce*, devient. *Fernelius* quippe, *Veri Rectique tenaciſſimus aliàs*, viam quidem illam *Galenicam* eſſe mente conſpexit, ſed reapſe ab illa deſcivit & in errorem deflexit.

4 An veridicus ſit *Clariſſ. Laurentius* cum ſuis fœminei ſeminis

minis ejaculatoriis surculo quadruplici fruticantibus? Latiore, sed breviore uno, in Tubas exporrecto? Strictiore, sed longiore altero, in vaginam excurrente?

5 An fœminæ, vacuæ quidem surculis istis amplioribus, sed brevioribus, suum semen in uteri fundum ejaculentur? Prægnantes verò, angustioribus, sed longioribus aliis in uterinam usque cervicem externam illud idem effundant?

6. An gravidæ dulcioribus omninò atque diuturnioribus Venerei titillatûs deliciis & incantamentis idcircò permulceantur, quòd in istis sensilibus viarum ambagibus, *in vaginam usque reflexis*, fœmineum semen vividius atque diutiùs catulliat, atque adeò vividiùs etiam atque diutiùs titillet atque deliniat? In vacuis autem fœminis, quibus iter seminale nec ita angustum, nec ità devium atque flexuosum est, sed patens atque breve, minores longè brevioresque Venereæ titillationis illecebræ atque dulcedines excitantur?

7. An vasorum fœmineum semen diversimodè jaculantium quadrifidus ille diremptus *Laurentio* glorianti sit ascribendus? An autem *Varolio?* An verò *Fernelio?* An verè tandem Anatomicorum illi Coryphæo, vetustissimo nimirum *Herophilo?*

8. Sed amabo! An non illius inventi litigium omne de Junonis est umbra? Illius etenim quadrifidi vasis idea umbratilis est omninò atque Chimærica. Quid ergo tot oculatissimis-alias in Anatome Viris tantam cæcitatem intulit, ut Chimæram non modo viderint atque palparint, sed & visam atque palpatam insculpserint æri? Meæ sunt profectò Spermaticæ atque Hypogastricæ fundi collique matricis in Cadaveribus arteriæ sanguine cassæ atque contractæ, quas uti candicantes atque crispatas viderunt atque palparunt, ità certè, quaternas illas sub idea quadrifidi vasis semen ejaculantis delineatas evulgarunt, sed hallucinatione penitùs supinâ ac omnino cæcâ atque fallaci. *Videsis quæst. meam* 20. *quæ de Uteri crispatis Arteriis est.*

9. An itaque, *fictitiis illis Neotericorum Veterumque vasculis rejectis*, tubarum munus nullum erit, nec ampliùs *Portitoris*

 par-

partes ſuſtinebunt, quò fœmineum ſemen, *à teſticulis in uterum*, fœcundè tranſvehant? *Utì hîc de Tubis uteri quæſt.* 15. *&* 16. *prænotatum eſt?* An verò eædem illæ Uterinæ Tubæ teſticulorum utrinque firmamenta duntaxat atque columina ſtatuenda ſint? An autem ipſius etiam uteri fulcra atque retinacula cenſenda veniant, illumque, *anſarum adinſtar*, in utramque partem ſuffulciant ne vacillet, atque adeò, ne alterutrum ile præ altero quandoque prægravet?

10. An illæ demùm Tubæ libramenta ſint non unius ſolùm uteri, ſed & fœtûs inſimul intra Uterum ex umbilico librandi? Vel aliter, an Uterini navigii, fœtu onuſti atque depreſſi antennæ ſint atque ſuſpenſoria?

F I N I S.

COROLLARIA
DE
HUMANO FOETU.

1. Fœtus intra uterum nec sugit, nec respirat, nec vagit.

2. Ejus interea sanguis circulari motu cietur.

3. Circulantis ejus foramina tum *ovale*, tum *rotundum*, qui vel ignorat, vel Neotericis ascribit, is profectò, & in Physicis, & in Veterum Placitis hospes est.

4. Sanguinis illius circumactû Meconium, *quod triplicis recrementi amalgama profitemur esse*, in fistulam intestinalem deponitur.

5. Id Meconii in Partionis tempus, Decumanâ obserari Portâ contendimus.

6. Intestinorum nihilosecius motum complexus atque compressus, seu peristalticum, nequaquam sufflaminamus.

7. Fœtus uterinâ custodia detentus non magis in *Allantoeidea* quàm in Patrios cineres meït.

8. Fœtui quippe *Farciminalem* tunicam qui tribuit, Botulario quàm Prosectori propior est.

9. Qui insuper Urachum astruit ipsi, brutam statuminat Anatomen.

10. Fœtus igitur, Umbilicali fistulâ naturaliter si meïat.

— in me veniant mictum atque cacatum.

11. Fœtûs *Chorion* immediatè ad Uterum atque Placentam annecti sensuum mentisque κριτηρίῳ deprehenditur.

12. Venam Umbilicalem, genuinam Fœtûs nutriculam esse profitemur.

13. Apophyſin coli, qui vel Majoribus noſtris indictam, vel in fœtibus ſolidam aſſerunt, nec Manibus Antiquis, nec Veritati litarunt.

14. Capillos, adipem, cuticulam & clauſulas digitorum ſummas fœtui qui detrahit, ſuum illi *Benè-Eſſe* detrahit.

15. Fœtum omnem dentibus inſtructum ſub dias venire luminis auras, qui neſcit, veriſſimum neſcit.

16. Fœtibus *Cotyledonas* tribuere annoſioris eſt Bubulci, erroneos Vitulâ ſuâ ſulcos infindentis.

17. Fœtûs partes ſingulas inſimul perfici, qui Nobis obtrudunt, ſua Nobis figmenta, non verò Myſticæ Naturæ ſecreta revelant.

18. Aſtrîs male propitiis Octimeſtrem naſci qui reputant, infelici natos ſidere ſeſe produnt.

FINIS.

CAROLI DRELINCURTII
C. F. & C. N.
DISSERTATIO
ANATOMICO-PRACTICA
DE
LIENOSIS.

Viris Pietate & Eruditione Conspicuis,

D. D. CAROLO DRELINCURTIO,

PATRI REVERENDO, ATQUE PROMOTORI SUSPICIENDO;

D. D. ANTONIO DRELINCURTIO,

MEDICIS GENEVENSIBUS AGGREGATO, ET EXCELLENTISS. REIP. BERNENSIS MEDICO EXTRAORD. PATRUO MEO HONORANDO,

D. D. PETRO DRELINCURTIO,

LEGUM DOCTORI, ECCLESIÆ SANCTI PATRICII IN ARMAGH DECANO; ET ECCLESIÆ SANCTÆ TRINITATIS DUBLINENSIS PRÆCENTORI, PATRUO MEO ALTERI VENERANDO;

NEC-NON

D. D. DANIELI DE MALNOE,

NUPER IN CURIA PARISIENSI CAUSARUM PATRONO, NUNC AUTEM, CHRISTI CAUSA, AD BELGAS PROFUGO, AVUNCULO MEO COLENDISSIMO,

D. D. D.

CAROLUS DRELINCURTIUS,

Thesium Delineator & Defensor.

PROOEMIUM.

LIENOSOS scrutari nequeo quin *lienem* ipsum in puris naturalibus explorem. *Rectum* [a] enim est *index sui & obliqui.*

Potiora igitur *de liene salubri* delibanda veniunt, antequam *viscus ægrum* plenè ruminer. Medico quippè futuro corpus humanum [b] *Lynceis oculis* contemplandum est, immo [c] *manibus oculatis* attrectandum, ut intimos ipsius rimetur recessus, & partium singularum *situm*, *numerum*, *magnitudinem*, *figuram*, *colorem*, *connexionem*, *communionem*, *actionem*, & *usum*, à capite ad calcem, [d] *cognoscat.* Nequaquam igitur simplex interiorum imago, expressissima licet *vel pènicillo*, *vel ære*, attendenda est, ni velimus esse *ex libro* [e] *Naucleri*; sed extispicio opus est, ut *scrutemur*, [f] *quæ naturæ latibulis abscondita sunt*, & veluti *secreta* [g] *corporis in arcano atque operto.* Quid enim nobis *certius ipsis*

Sensibus [h] *esse potest*, *quò vera ac falsa notemus*?

Manum idcirco operi admovi, ut pro [i] *modulo*, quo *me dimetior*, *mecum* [k] *habitans* quid de liene sentiam enunciem.

DIS-

a Gal. *Edit. Basil.* 1538. T. 1. *p.* 8. b Orph. *Argon versu* 180. *p.* 15. Pindar. *Nem.* x. *p.* 228. Aristoph. *Plut. Act.* 1. *sc.* 2. *p.* 23. Plat. *Epist.* 7. *p.* 344. *A.* Theocrit. *Idyll.* 22. *versu* 193. Apollon. Rhod. *Argon.* 1. *versu* 153. *p.* 17. Cic. IX *Epist.* 2. Hor. 1. *Sat.* 2. *versu* 90. 1. *Epist.* 1. *versu* 28. Hygin. *de Argon. n.* 14. Valer. Flacc. *Argon.* 1. *v.* 464. *p.* 18. Plin. *lib.* 2. *cap.* 17. *p.* 11. Plut. *Tom.* 2. *p.* 1083 *D.* Gal. T. 1. *p.* 365. Pausan. *Messen. p.* 219. Lucian. *Tim. p.* 41. *Char. p.* 171. *Hermo. p.* 287. *pro Imagin. p.* 607. *Icarom.* 731. Philostrat. 2. *Icon.* 2. *p.* 802. Boëth. *Consf. Phil.* 3. *Prof.* 8. *p.* 134. Suid. in *Λυγκέως p.* 64. & *Cent.* 9. *n.* 57, Tzetz. *Chil.* 2. *n°.* 48. *versu* 692. Apostol. *Cent.* 12. *n.* 13. & Prov. Vaticanor. *Cent.* 2. *n.* 64. Phavorinus, *in Λυγκεὺς p.* 343. & Natal. Comes 8. 8. *p.* 858. c Hipp. *Edit. Frob.* 1538. *p.* 4. 82. & 89. Plaut. *Asin. Act.* 1. *Sc.* 3. *versu* 50. & Gal. T. 1. *p.* 381. & 544. d Hipp. *p.* 63. 48. 81. 98. & Gal. T. 1. *p.* 129. & 144. e Gal. T. 2. *p.* 68. 46. & 351. 10 f Div. Ambros. *Hexaemer.* 6. T. 1. *p.* 88. g Columell. *de Re Rust. lib.* 3. *cap.* 10. *p.* 102. h Lucret. 1. *v.* 699. & 700. Gal. 1. *p.* 7. 9. 16. & 17. i Hor. *Ep.* 1. 7. 98. k Persius *Sat.* 4. *versu ult.*

DISSERTATIO ANATOMICO-PRACTICA DE LIENOSIS.

CAPUT I.

I. LIEN positus est in [a] hypochondrio sinistro, è regione jecoris *ὡς ἀντίζυγον, ἤτε νόθον ἧπαρ, ceu* [b] *oppositum vel spurium hepar*, quod genuini sit hepatis æquipondium. Id enim visceris à *Veteribus modò prolatis*, nec non ab *Aretæo*, *Gal. Polluce*, & *Hesychio*, hepati Ἰσόῤῥοπον, Ἰσόβαρες, Ἰσόςαθμον, ϗ Ἰσόζυγον passim enunciatur. Is autem lienis situs sub diaphragmate est inter costas adulterinas atque [c] ventriculum, quem parte sui simâ complectitur, dùm gibbâ suâ per fibrillas nervosas diaphragmati [d] cohæret. Tàm profundè porrò reconditus est ut palpari nequeat, nisi *natura* vel *morbô* declivior sit. Lienalem quippè situm sæpè mutari constat, non modò ratione sedis vel *humilioris*, vel *elatioris*, sed ratione sedium ejus universè. Is siquidem ab [e] *Aristotele* & [f] *Plinio* reci-

a Hipp. *p.* 54. & Arist. *Edit. Paris.* 1619 T. I. *p.* 776. & 790. *nec-non* Græcus Anonymus *Edit.* 1616. *Cap.* 17. *p.* 20. b Arist. T. I. *p.* 1005. 1009. & 1010. *Vid.* Hofmann. *Apolog. Lib.* 2. *Cap.* 35. *p.* 92. c Hipp. *p.* 248. & Jul. Pollux, *p.* 84. d Gal. T. I. *p.* 415. e *Tom.* I. *p.* 776. *quem oscitanter legerat* Averroës *Colliget.* 4. *Cap.* 4. *fol. verso* 62. *Tom.* 9. hominibus *enim tribuit, quæ Philosophus* brutis *hic adscribit.* f Hist. Nat. XI. *Cap.* 37. *p.* 281. v. 31.

recitatur prodigialiter locum, in *quadrupedibus*, cum hepate permutasse, uti singulatim de *cuniculis* oculatus id ipsum testatur [g] *Ad Spigelius*: Sed istud, seculis aliquot, ante *Plin*: in ipsis cadaveribus humanis [h] Herophilus viderat. Hoc [i] autem seculo medio tàm fortunatæ fuerunt Rev. Parentis Anatomes primitiæ, ut *Parisiis* monstrificum illud viderit cadaver, cujus viscera, *sedibus permutatis*, *lienem* cesserunt à dextris, & *hepar* a sinistris. [k]

Tanti prodigii, à se visi, luculentum & alterum testem mihi produxit, *Riolanum* scilicet, qui monstri tanti rumore permotus, ut-ut senex & silicernius ad cadaver convolavit, quò rem tantam seros ad [l] Nepotes transmitteret. Nec defuerunt Musæ ejusdem æmuli, id enim certatim delinearunt [m] *Mentellus*, atque *Cattierus*. Sicut autem *Herophilus* id ante *Plinium*, ita [o] *Panarolus* id ipsum ante *Riolanum* detexit: Imo [p] *Fr. ab Aquapendente* prodigium parile novissimo seculo sedulus annotavit, & ante ipsum rursùs *Cornel. Gemma* consimili phænomeno suas locupletavit [q] *Cyclognom.* atque [r] *Cosmocriticen.*

Huc refero *Par. Rev.* phænomenon & alterum, fœtum scilicet nonimestrem, cujus *lien* nullus erat in hypochondrio. Is enim veluti cuniculis actis sese per medias diaphragmatis fibras carneas in pectus sustulerat, & pulmonis lobum, sibi contiguum, compressu suo tabefecerat [s].

II. Numerum quod attinet, *lien* unicus est è naturæ præscri-

g *Anat.* VIII. *Cap.* 5. *p.* 217. h *Teste Gal. T.* I. *p.* 172. i *Ann. nimirum* 1650. k *Phænomenon istud* Abr. Berkelius *ab omni prorsus oblivione vindicavit. Id enim, in* Rev. Par. honorem, *adamantino stylo publicis suis*, æternisque *Steph. de Urbib.* monimentis *insculpsit*, *in* Ἀνδανία. *p.* 129. l *Vid. p* 118 *Opus. ejus Anat.* m *In Epist. ad Pecquet. gratulator.* n *Obs.* 17. *apud* Borell. *p.* 49. o *Ann.* 1643. *uti liquet ex ejus Penteo* 5. *Obs.* 7. p *Schenk.* 3. *Obs.* 9. q *Lib.* 1. *cap.* 6. *p.* 75. *Edit.* 1569. r *Lib.* 1 *cap.* 6. 106. *Edit.* 1575. s *Hist. videsis in Thesibus de* Liene *p. m. Viri* Johan. van Flammerdinge, *Præside*

ſcripto. Nihiloſecius duplex obſervatus eſt ab [t] *Ariſtotele*, à [v] *Cælio Rhodigino*, à [x] *G. Rhondeletio*, à [y] *C. Gemma*, à [z] *B. Cabrol.* à [a] *D. de Marchett.* ab [b] *A. Bourdon*, & *ab Excellent. D.* [c] *Hardero*, nec non *ab* [d] *Ephem. Germ. Obſervatoribus* ſeduliſſimis & acutiſſimis. [e] *Cæcilius verò Folius*, Venetiis, *duos*, *tres*, imò *quatuor* vidit. *Fallopius* [f] pariter *tres* lienes enumerat, unum juſtæ magnitudinis, alterum dimidio minorem, tertium denique ovi columbini mole. Quî verò id fiat legere eſt apud [g] *Levin. Lemn.* & [h] *G. Hofmann.* ſed è diverſo *liene* nullo [i] *Philoſophus* cadaver narrat, cui ſuffragatur [k] *Holler.* [l] *Bauhinus*, [m] *Laur. H.* ab [n] *Heer* & [o] *Kerkring.* Tales itaque homines comparandi veniunt vel cum [p] *volatilium quibuſdam*, vel cum *inſectis*, *quæ* [q] *liene carent*, etſi vulgò de ipſis jactetur ἔχει ᵹ καὶ ἡ μῦα τὸν σπλῆνα. Imò nihil inter homines iſtos atque inter quadrupedem intereſt, *Democritus* enim, *Ariſt. Plin. Solin. Alb. Magn. Geſner.* & *Aldrovandus* unanimes atteſtantur *lienis exortem eſſe chamæleonta.* Id ipſum verò teſtatius apud me reliquit [r] *Panarolus* animalculi profector, nec non *Regia Pariſienſis Societas*, quæ diſſecti chamæleontis nitidiſſimam icona, lienis neſciam, *ad Rev. Par.* [s] tranſmiſit.

III. Illius porrò viſceris *magnitudinem* ſi dimetiar, illa certè nuſquam [t] *eadem* neque ſecundum, neque p. n. Longitudine

ſide Rev. Par. 1671. t *Tom.* 1. *p.* 1124. & 1127. v *Lib.* 24. *Cap.* 3. *p.* 1324. x Schenck. *lib.* 3. *Obſ.* 1. y Coſmocrit. 1. 6. *p.* 105. z *Obſ.* 15. *p.* 8. a Anat. *cap.* 4. *p.* 47. b Anat. *cap.* 17 *p.* 88. c Obſ. 45. *p.* 199. d *An.* 1672. *Obſ.* 172. *p.* 327. & 1686. *Obſ.* 61. *p.* 113. *Huc refero Obſ.* 8, Dan. Horſtii *p.* 19. e *Barth. Epiſt.* 62. *Cent.* 1. f *Obſ. ad P. Mannam. fol. verſo* 108. g *De Occult. Nat. mirac.* 4. *cap.* 7. *p.* 519. h *Lib.* 4. *de Gener. hom. cap.* 10. *p.* 98. & 99. i *Tom.* 1. *p.* 1124. k *Lib.* 1. *cap.* 66. *ad calcem.* l *In append. ad Roſſet. p.* 384. m Anat. *quæſt.* 25. *p.* 323. n *Obſ. p.* 221. o *Obſ.* XI. *p.* 31. p Ariſt. T. 1. 789. B. & 1011. A. Conring. *de Sang. cap.* 13. *p.* 98. R. Moræus *de Conſ. Val*, *p.* 693. Entius *Apolog. n.* 23. *p.* 60. q *Vid.* Anonym. Græc. *cap.* 7. *p.* 20. & Camerar. *Cent.* 6. *Obſ.* 37. *p.* 372. r *Obſ. pag.* 98. s *An.* 1669. t *Ariſt.* 1. *p.* 776. 789. & 1010.

dine vulgari ſex digitorum eſt, latitudine trium, craſſitie autem unius alteriuſve pollicis.

IV. *Figuram* pariter variare [v] *Fern.* docet. Vulgò tamen oblonga eſt, & plana atque lata, hoc eſt *plantæ pedis æmula*, juxta [x] *Hipp.* [y] *Ruff. Eph.* & [z] *Germ. Ephem.* Exinde eſt ut à *Dioſcoride*, *Plinio*, *Martiali*, *Polluce*, & *Heſychio*, lintea oblonga, & ipſa emplaſtra fronti vel ubivis admovenda [a] *Splenia* vocitentur. Rei autem ipſius, ut & nominis excogitator, teſte [b] *Galeno*, celebrandus eſt [c] *Hippocrates.* Aliàs verò *lien* vel *rotundus* vel [d] *trigonalis* vel *tetragonus* eſt. Uno verbo, id viſceris [e] *Proteo* & [f] *Thetide*, vel ipſâ [g] *Empuſa* mutabilius eſt, uti conſtat ex *Horſtio*, *Piccolhomino*, *Riolano*, *Rhodio*, &c.

Is autem naturæ luſus *in liene*, eò facilior eſt, quò *lien* tenerior, & mollioribus glandulis [h] *laxior.* Sic enim ipſi multiplex character, *veluti ceræ*, vel *univerſe* vel [i] *partim* imprimitur.

V. *Colorem* ſi luſtremus, is certè variatur ratione *animalium*, & *ætatum*, nam in calidis [k] *leone* & *cane* nigricat; albicat

Gal. *Tom.* I. *p.* 173. Laur. 6. 21. *p.* 321. v *Phyſ. lib.* 1. *cap.* 7. x *Pag.* 54. 38. y *Edit. Pariſ.* 1544. *p.* 44. z *An.* 1682. *Obſ.* 2. *p.* 8. a *De quibus fuſè Andr. Lacuna in Epiſt. Gal. p.* 153. b *Tom.* 4. *p.* 103. c *Pag.* 460. 515. & 520. d *Ut in Simiis à* Rev. Par. *profectis, quos Animalibus ſuis* Blaſius *interſeruit, p.* 109. & 111. e *Odyſſ.* 4. *verſu* 417. & 457. Plat. 1. *p.* 54. *Edit.* 1578. Diodor. 1. *p.* 56. Georgic. 4. vers 406. Faſtor. 1, verſ 369. De Arte Am. 1. 763. Metam. 8. 734. Lucian. *p.* 505. & 1085. *Edit. Pariſ.* f Plat. *T.* 2. 381. & Apollodor. 1. *p.* 8. g Ariſtoph. *in Ran. Act.* 1. *Sce.* 6. Demoſt. *de Cor. p.* 494. Lucian. *p.* 505. Harpocrat. *p.* 147. Philoſtrat. *Apoll.* 2. *cap.* 2. *p.* 58. Heſych. *p.* 320. Euſeb. *in Hieroclem. p* 460. Phot. *Biblioth. n.* 44. *p.* 30. Suid. *in* Ἔμπουσα, Euſtath. *ad calc. Odyſſ.* XI. Etymol. Magn *p.* 335. Phavorin. *fol.* 183. Rhodigin. XI. XVI. *p.* 583 Eraſm. *in Adag. p.* 849. Lavater *de Spectris p.* 7. Wierus *de præſtig. Dæm. p.* 71. & Natalis Comes 8. 8. *p.* 853. h Malpig. 1. *p.* 102. i Hipp. *p.* 63. Pollux *p.* 84. k Gal. *T.* 1. *p.* 173. 18. Tom. *autem* 3. *p.* 362. 7. *ſaporem recitat* acidum,

bicat autem in frigidis, *sue* & *vitulo*; Sic qui rutilus in fœtu, [l] *nigrescit ætate.* Rariùs enim in adultis vel *purpura splendet*, vel *fulgenti candore notatur*, ut apud *Horst. Spigel Rhod.* & *Vesalium.*

VI. Vagatur lien in *Zibettâ*, in *hystrice*, & in *simia* mare & fœmina dissectis à [m] *Par. Rev.* In nobis verò *fibrillis* adstringitur ad [n] *hypochondrium sinistrum*, quas [o] *Mundinus* & [p] *Massa* tenuissimas delineant. Ventriculo præterea sinistroque reni cohæret, per epiploon & vasa. Immò fissuris suis, veluti fibris atque digitis, ventriculum singulariter amplectitur, uti viderunt [q] *Riol.* [r] *Horst.* [s] *Higmor.* [t] *Lindan.* atque *Par. Rev.*

VII. Visceris autem universa compages *tunica* succingitur atque firmatur, *tenui* quidem vulgo, sed quæ morbose *corii bubuli* crassitudinem & robur contrahat, uti viderunt *Andernac. Columb. Bauhin. Hofmann. Spigel. Riolan. Bartholin. Tulpius*, & ipsemet ego, *anser inter olores.*

VIII. *Arteriam* lien excipit *jecoraria decuplo majorem*, ex dimensione paternâ; *sextuplò* licèt illam, vel *quintuplò* duntaxat, Clarif. [v] *Moebii* atque [x] *Wedelii* dexterr. aliàs atque fidiss. circinus describat. Ilthæc autem *adeò capax*, vel à [y] *cæliaca* prodit, vel ab ipso consurgit [z] *Aortæ trunco.* Atque ità

dum, *&* austerum *in* leone, leæna, pardali, leopardo, urso, & lupo. l *Sic merito* luridus *audit.* Steph. de Mellis, *Tom.* 4. *p.* 260. m Blasius *de Animal. p.* 76. 78. *&* 109. n Hipp. *p.* 64. *&* 69 Pollux *p.* 84. Gal. T. I. *p.* 415. Vesal. 5. 9. *p.* 393. Col. XI. 7. Laur. 6. 21. *atque* Spigel. 8. 14. *Fallax ergo* C. Celsus *lib.* 4. *cap.* 1. *p.* 183. *ubi lienem profert* ingenuum, *nec* serviliter *adstrictum.* o Anatom.. *fol. c.* 3. p Anat. *cap.* 15. *fol. verso* 26. q *pag.* 131. r *pag.* 131. s *pag.* 60. t *pag.* 68. v Fundam. *Med. p.* 378. x Machin. *Vit. cap.* 2. *p.* 300. y Laur. 4. 11. *p.* 146. Lauremberg. *Exercit.* 7. Barthol. 1. 16. *p.* 100. Plemp. *lib.* 2. *p.* 150. Glisson. *c.* 45. *p.* 517. Highmor. *lib.* 1. *p.* 64. Horn. *Microcosm. p.* 87. *&* Deusing. *de Corde p.* 56. z Jac. Sylv. *p.* 121. Car. Steph. *p.* 185. Fernel. 1. 7. *p.* 47. Columb. 11. 7. *p.* 425. Arant. *Obs.* 35. *p.* 99. Septal.

in

ità jure meritoque mirificus ille *Naturæ Pictor* [a] *Hipp.* ampliſſimam illam delineat. Nec iſthæc *capaciſſima* tantùm eſt, ſed & *longiſſima*, atque adeò longum iter agens ſurculos impertitur *epiploo ſuo*, ac illi glandulæ [b] *Hippocrateæ* majori, quam [c] *Ariſtot.* [d] *R. Epheſ.* [e] *Gal.* [f] *Theoph.* & *Oribaſ.* [g] *pancreas* indigitant. Quod reliquum eſt trunci multiplici ſuo ramulorum diremptu lienem ſubit univerſum & in intimiores ejus [h] *cryptas* longè lateque ſeſe diffundit. Falſò igitur adverſus *Hippocratem* & *Naturam* [i] *ipſam* ſcriptitant *lienis arteriam* in ejus limine hærere, ut exindè ſanguinem ſuum *roris ad inſtar* in viſcus effundat, tanquam in [k] *ſpongiam*; Αὐτοψία quippe reclamat, quâ docemur *arteriarium* [l] *myriada* vel abſtruſiores *lienis cellulas* quoquoverſum pervadere, & affatim irrigare.

Lien ergo *ſincerum ſanguinem* accipit *à corde*, nec uti [m] *Fallop.* putidè docet *excremento nutritur*, quaſi [n] *bos Cyprius* eſſet. Putidior adhuc [o] *Lælius à Fonte*, cui *lien corporis eſt cloaca.* Apage hinc *ſtercoreos* Doctores illos ad [p] *Ariſtophanis* σκατοφάγυς *Merdivoros*.

IX.

in Ariſt. Probl. Tom. 2. *p.* 34. Jeſſenius *in Anat. Pragenſi fol.* 48. Riol. 11. 23. *p.* 131. & Rev. *denique Parens.* a *pag.* 166. & 169. *Sic* Avic. *lib.* 3. *Fen.* 15. *tract.* 1. *cap.* 2. *fol.* 782. & Aponenſ. *differ.* 31. *p.* 49. *D.* b *Pag.* 56. c *T.* 1. 800. *C.* d *Pag.* 29. e *Tom.* 1. 197. 34. f *Pag.* 31. *Edit. Pariſ.* 1555. g *Pag.* 46. *Edit. Pariſ.* 1556. h Amplitudines & helices *ſunt Hipp. p.* 169. 31. *ſed apud pinguiorem Medicinæ ſcriptorem* Nic. Habicot poroſitates *duntaxat audiunt*, *Lect.* 2. *p.* 45. i *Is enim* è naturæ Libro *vera protulit p.* 23. 24. 63. 64. 166. & 169. *nec non* Gal. *T.* 1. *p.* 173. 414. & 415. *atque* Mundin. & G. de Zerbis, *Anat. fol.* 22. k *Veſal.* 15. 9. *p.* 394. *una cum ſuis plagiariis cæcis, quibus me pudet* Riolanum *adnumerare Anthrop.* 223. *p.* 132. l *Ut eleganter* Plantini *atque* Caſſerii *Tabulæ demonſtrant*, *p.* 87. & 167. m *Inſtit. Anat. p.* 435. *Vid.* Conring. *de Sang. à p.* 96. *ad* 117. n Proverb Vatican. *Cent.* 1. *n.* 11. & *Cent.* 2. *n.* 44. Feſt. *lib.* 3. *p.* 110. Diogenian. *Cent.* 3. *n.* 49. & 5. *n.* 80. Heſych. *p.* 573. Suid. *Cent.* 4. *n.* 53. *Vid.* Plin. *l.* 28. *cap. ult. p.* 708. & Ariſtoph. *Schol. p.* 74. *C.* o *Conſ. Med.* 99. *p.* 545. p Plut. *Act.* 3. *Sc.* 2.

IX. Venas sortitur numerosas & amplas, quæ ab ejus concavis assurgentes ramum constituunt splenicum, in quem e ventriculi fundo venulæ tendunt [q] *ternæ*, vel [r] *quaternæ*, quas vasa brevia vocitant, quæque sanguinem unicè revehunt *è stomachi fundo* in lienis venam, & indè in portam, ut perappositè notant [s] *Jac. de Back*, & [t] *Fr. Zypæus.* [v] *Averroes igitur*, [x] *B. Gordon.* [y] *Joh. de Vigo*, [z] *Jac. Guillem.* [a] *Fabr. Hild.* [b] *Rob. de Fluctib.* [c] *Th. Gelæus*, ac illustris ipse [d] *Gassendus* malè fidi sunt, è vasis tot illis retegentes unicum.

Infidus pariter [e] *Leonh. Botallus* dùm ex illis quaternis *duo* tantùm exhibet.

Fallax insuper, *& circuitui sanguineo penitùs adversa*, ingens illa Scriptorum turba, quæ tubis illis *chylum in lienem* deducunt. Sic rursum perindè fallaces, *apud nos audiunt*, qui vel hilum *succi proficui* à liene *in Ventriculum* corrivantur. [f] Atque ità ingens illud Philosophiæ lumen, *Renatus* [g] *Cartesius*, Medicis non illuxit. Is enim ipsis, *super hac lite* tenebroso [h] *Heraclito* tenebricosior est. Ambiguam verò mentem ejus quocunque flexeris, in totidem Anatomes tenebras densas inflexurus es. Devii sunt insuper à Naturæ Libro, [i] *nodum* qui *Gordianum* illum exsecant, mordicus negando vasa existere brevia: Confutantur enim cadaverum αὐτο-

q *I. R. Saltzmann. Obs. Anat. p.* 55. r *Ex Obs. Paternis.* s *Dissertat. de Corde p.* 95. t *Fundam. n.* 9. *p.* 68. v *Colliget.* 2. *cap.* 9. *p.* 22. *vol.* 9. x *Cap. de Urin.* 24 *fol.* 461. y *Anatom. fol.* 14. z *Lib.* 2. *p.* 79. a *Cent.* 2. *obs.* 45. b *Anat.* 4. 8. c *Lib.* 6. *cap.* 23. d *Tom.* 2. *p.* 222. *&* 298. e *Obs. Anat. p.* 63. f *Vid. hic Thes.* 3. *n.* 2. *&* 4. g *Lib. de Hom. part.* 1. *n.* XI. *p.* 6. *Edit. Amstel.* 1680. h Cognomento *quippe* σκοτεινὸς perhibetur. *Cic. Fin.* 2. *n.* 5. 1. *de Natur. Deor. n.* 26. 3. *n.* 14. *de Divinat.* 2. *n.* 64. Laert. *lib.* 9. *p.* 240. 241. i Curt. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 14. Plut. *Tom.* 1: *p.* 674. Justin. XI. 7. *p.* 223. Arrian. *lib.* 2. *de Exped. Alex. p.* 87. Auson. *ad. Paul. p.* 338. *&* *Epist.* 24. *versu*

αὐτοψία, nec non [k] *Hippocrateis* atque [l] *Galenicis* ſtylis *ſtanneis*, *æneis*, *ferreis*, *argenteis*, atque *buxeis*, in iſthæc vaſa intruſis. Valeant igitur qui hoc ſeculo, & quidem hâc in mediâ ſcientiarum meridie, *noctuarum inſtar*, adhuc dùm caligant, nec vaſa tàm luculenta detegunt.

Deflectunt tandem & à tramite recti, *Bauhinus*, *Spigelius*, *Highmorus*, atque *Diemerbroek*, vaſa hæc fingendo *inoculari ſplenicis arteriis*, ſed amicâ manu peritiſſimi [m] *Bohnii* reducuntur in viam.

Nos verò, non ſolùm hinc, ſed ab omni viſcere, *arteriarum cum venis commiſſuras* longè ſummovemus. Hic enim [n] *Hippocratem* & [o] *Galen.* inſimul, nec non [p] *Carteſium* rurſus, atque conjunctiſſimum olim *Rev. Par.* condiſcipulum [q] *Joh. Pecquetum* ejuramus. Illorum quippe ſinguli *extremas arteriolas venulis extremis* inſerunt, atque ità procedere putant μετάχυσιν illam, quâ ſanguis ab *arteria* elutriatur in *venas*. Sed aperto pectore profitemur, [*una cum oculatiſſimis G. Harveo, atque G. Charletono*] nullam omninò dari ullius *arteriolæ* cum *venulis* anaſtomoſin, millies licet ab ævo Priſco recitatam.

X. Lienales deindè nervi numeroſè fruticant à *pari* [r] *vago*, quod *laryngis*, *pectoris*; & *abdominis* eſt; Imò *brachiorum* & *crurum*, ex ἐγχειρήσει [s] paternâ, cujus ope protinùs è phænomenων labyrintho, *aliàs inextricabili*, ſeſe extricat. Illi autem nervuli comites indivulſi ſunt *arteriarum*: ad recon-

48. *p.* 682. k *Pag.* 223. 235. l *Tom.* 1. *p.* 109. 173. 194. & 238. m *In Circ. Anatom. Phyſ. Progymn.* 18. n *Pag.* 64. *verſu* 39. o *Tom.* 1. 117. 143. 144. 148. & 201. p *Ibid. de Hom. part.* 1. *n.* x. *p.* 6. *quam mentem fovet* Jacob. Rohault. *Phyſ. l.* 4. *cap.* 5. & 12. *p.* 327. 338. & 341. *Cautior fuit* Lud. de la Forge, *vaſor: enim mutis ſilet ingreſſus, pag.* 131. q Diſſert. *Anat.* 5. *p.* 40. *Edit. Pariſ.* 1654. r Hipp. *p.* 61. & 317. Pareus 2. 20. *p.* 93. Piccolh. *Lect.* 21. *p.* 136. Jeſſen. *Anat. Prag. fol.* 47. Malpigh. *cap.* 3. *p.* 107. 110. 111. *Male itaque* Bouſſuet. *lib.* 8. *p.* 193. *atque* Spigel. 8. 14. *p.* 242. lien inſenſibilis *eſt.* s *Quam requiro in* Molinetto, Willis:

conditiores usque visceris porulos, sicut industriè [t] *Glissonius* atque [v] *Warthonus* scrutati sunt. Cæcutiunt ergo [x] *Vesalius*, atque [y] *Veslingius* cum suis lienalibus nervis unicè externis.

XI. Reliquias tandem Anatomes nostræ Vasa *lymphatica* excipient, è profundis usque lienalibus cavernulis. Sed cavere est, ne ruditate cœcâ [z] *J. de Muralto* istæc *à liene in pancreas* exportemus. Qui igitur peritior & oculatior avet haberi, consulat velim *Rubeckii* Tabulas, *Siboldi Hemsterhuys* Messem auream, *D. Lamy* & p. m. Rev. Præc. meum *D. Nuck*, qui *multis quidem flebilis occidit*, * *Nulli flebilior quàm mihi*.

CAP. II.

Splenis porrò *textum* illud mirificum *rarum* est, & *molle* [a] *Hippocrati*, [b] *Celso*, atque [c] *Galeno*, atque ita lien perperam enunciatur *coactus* atque *compressus* à [d] *Mercurio Trismegisto*. Nusquam est ergo *parenchyma* sicuti vult [e] *Erasistratus*, [f] *Aphrodiseus*, [g] *Lactant.* [h] *Oribas.* [i] *Septalius*, & *Entius* [k]. Longè appositiùs, *& ad naturæ normam*, lien est [l] *Hipp.* ἀραχνοειδὴς; *telam* enim *araneæ* refert, & veluti *reticulum* est: Et ab illo *reti* Gallis dicitur *la* [m] *Ratte*. *Totus* ergò lien *fibrosus* audiat, obluctante licet [n] *Nicolao Massa*, & ab illis *fibris*, universum

Willis: *& aliis nervorum indagatoribus.* t Anat. *hepat. p* 519. v *Adenogr.* 5. *p.* 16 x *lib.* 5. *cap.* 9. *p.* 395. y *Syntagm.* 4. *p.* 66. z *Exper. Anat. p.* 368. * *Hor. Carm.* 1. 24. 9.

a *Pag.* 11. 40. 248 b *Lips.* 4. *cap.* 1. c *Tom.* 4. 392 d *Tom.* 5 *cap.* 6. *p.* 223. e Gal. *Tom.* 1. *p.* 172. *&* 414. *Tom.* 2. *pag.* 141. f *Problem.* 72. *lib.* 2. *Edit. Paris.* 1541. g *De opificio Dei*, *n.* 14. h *Pag.* 50. *Edit. Paris.* 1556. i *Probl.* 5. *Sect.* 9. *Tom.* 2. *pag.* 34. k *Apolog. p.* 279. *n.* 54. l *Pag.* 63. 10 Gal. *exeges. in* ἡραγγίωκεν, *atque* Jul. Cæsar. *Scalig. Hist. Anim.* 9. *Text.* 342. *p.* 1118. m Matth. *Martinio in V.* Lien. n *Anat. cap.*

ſum ſyſtema lienis, ab [o] *Hippocrate*, velut ipſum afflante *Minerva*, ἰνῶδές τε καὶ ἑλικῶδες, ad ravim uſque proclamatur. *Lienales* ergo [p] *fibræ in helices contortæ* ſunt atque *revolutæ*, & ſuis ſpiris *Galenicas* conſtituunt κοιλότητας [q]. Aſſurgant igitur *Hipp.* noſtro *pulmonei Viri*, qui priſcum illud ejus inventum, ſibi *tumentes* arrogant Is enim Magiſter primævus eſt, qui hancce docuerit *filorum* καθαπλοκὴν τε καὶ συμπλοκὴν, quam in uno nuſquam demiror [r] *R. Epheſio*, Profeſſione Medico, ſed in *Marco Anton. Caeſ.* qui *corporis univerſi tale textum* eſſe ſolerter obſervat, [s] κροκύφαντον τοῦ ἐκ πλεγμάτιον nobis ob oculos ponit.

CAP. III.

Iſtud porro [a] *viſcus uſus ſui gratia*, plane litigioſum eſt: Quot *capita*, *tot ſenſus*: Nemine idem ſentiente, ne videatur acceſſio alterius.

Tantas autem inter Viros tantos componere lites meæ tenuitatis non eſt. Potiores interim ſententias proferam, aperturus deinceps animi paterni ſenſa [b].

I. [c] *Democritus*, [d] *Eraſiſtrat.* & [e] *Ruffus*, lienem fruſtra eſſe fabulantur; & iſtud putre atque olidum [f] *Iſidorus* movet, dum *ſplene*

cap. 15. *fol.* 26. o *Pag.* 41. *v.* 26. & 169. *v.* 31. & *à* Veſal. Fuchſ. Piccolh. Courtin. Spigel. Highmor. Gliſſon *atque* Whartono.
p *Vid.* Joh. Bertum, *Sect.* 5. *de ſang. p.* 291. & Biblioth. *Anat. ſagacitatis multæ. & laboris improbi, eruditiſſ. Aſclepiadum D.* D. le Clercq & Mangeti *Tom.* 1. *p.* 348. q *Tom.* 4. *p.* 392. 25. Cavitates *ſunt*, cavernulæ, poroſitates, & cellulæ Nicol. Habicot, *Lect.* 2. *p.* 45. Coſmopolitæ *p.* 409. 410. & *Clar.* Dolæo *Encyclop. Chir.* 3. *p.* 732. r *Pag.* 44. *Edit. Pariſ.* s *Lib.* 1. *de ſe ipſo ad ſeipſ. p.* 25. *n.* 16.
a Σπλὴν περιάγει τὰ σπλάγχνα *Euſt. in Il. A. p.* 202. 2. b *Cap.* IV. c *In Epiſt. ad Hipp. p.* 535. d Gal. *Tom.* 1. *p.* 414. & *Tom.* 3. *p.* 361. e *Pag.* 44. f *Lib. Orig.* XI. *cap.* I. *p.* 152.

ſplene ſupplet, ſive *replet inanitatem* hypochondrii *ne vacua exiſtat*, quâ in re merito carpitur à [g] *Voſſio*. [h] Helmontio autem *ſedes* eſt *Archei*, & *Veneris* nidus, atque *hoſpitium animæ*, nedum *inutile viſcus*. Putidum vero *Democriti* [i] *dogma* Civitate Medica nuſquam donatum eſt. Norunt enim Medici *Naturam* [k] ἀπαίδευτον licèt, tamen ἀπαίδευτον, nihil *fruſtra* [l] *facere*, ſed ubique *boni operis* [m] *Magiſtram eſſe*.

Immo profitentur nil nobis ineſſe, quod *ſapientiam ſummam*, *poteſtatem immenſam*, & *bonitatem* [n] *ſupremam* non ſapiat, nam Opera Dei ubique *mirabilia* & *memoratu digniſſima* [o].

II. Animum autem *Hippocrat.* [p] atque [q] *Philoſophi* dùm hîc perſcrutor, unanimes ipſos deprehendo lienem nobis cedere *ſpongiæ modô luxuriem humiditatis è ventriculo combibere.*

Iſtæc autem *idea ſpongiæ* Helmontii mentem ita permulſit, ut lienem [[r] *nuper ipſi ſolium animæ & Veneris delicias*] ad plantanimalia depreſſerit: Illum enim delirat, [s] *ſpongiæ* vitam vivere, & purum putum [t] *Zoophyton* eſſe.

Harvæum [v] autem & [x] *Entium*, quibus plus mentis eſt, *cor*

g *Etymolog. p.* 487. h *Pag.* 126. *n.* 31. 179. *n.* 27. 190. *n.* 45. 212. *n.* 15. & 228. *n.* 58. *Edit. Lugdun. in fol.* 1655. i *Vid.* Melch. Sebizii *Exercit. Med. p.* 263. 264. & 265. & Lindan. *Phyſiol. cap.* 5. *n.* 3. *p.* 73. k *Hip. p.* 111. & 347. Gal. *T.* 1. 340. 368. & 535.
l Ariſt. *T.* 1. 336. C. Apollon. *Dyſcol. Hiſt. Comm. cap.* 21. *p.* 24. Gal. *T.* 1. *p.* 100. 224. 301. & 379. Macrob. *Sat.* 7. 15. 636. Averroës *colliget. cap.* 7. *Tom.* 9. *fol.* 16. & Joh. Picus de Mirand. *Heptapli cap.* 1. *p.* 11. m Phyſicè *uſurpo*, *quod* Moraliter D. Ambroſ. *lib. de fuga ſeculi* T. 4. *p.* 312. *Vorandus hic atque ruminandus* Rob. Boyle *de Natura Libell. Edit.* 1687. n Gal. T. 1. *p.* 402. & 403. Nec-*non p.* 219. 220. & 221. o θαυμασιώτε καὶ ἀξιαπηγητότατα. Hipp. *pag.* 55. & Gal. T. 1. *p.* 221. 239. & 340. p *Pag.* 11. *v.* 40. 168. *v.* 11. 248. *v.* 13. q *Tom.* 1. *p.* 1011. r *Hic n.* 1. s *Pag.* 190. *n.* 50. t Ariſt. T. 1. *p.* 845. Plin. 9. 45. *p.* 221. & *Rev. Viri* St. Chauvin *aureum illum Phil.* Theſaurum *ingentem*, *quem de pectore fœcundo publice recluſit.* v *Exercit, Anat.* 1. *de Motu cordis, cap.* 16. *p.* 147. & *apud* Entium, *Apolog. p.* 278. *n.* 54. x Entius *autem ipſe pe-*

cor ipsis acrius limante Minerva, hîc mirari subit, ab *Hipp.* & à *Philosopho* vix transversum unguem discessisse, *chylum* enim *aqueum* in lienem *via naturæ invia*, chimæricè deducunt.

III. *Plato* autem, *Plinius*, *Galenus*, *Aphrodiseus*, *Falco*, *Cœlius*, Bonaciolus, *Montuus*, *Vesalius*, *Varolius*, *Duretus*, *Mercurialis*, *Perdulcis*, *Zacutus*, *Plempius* & innumeri alii, *quibus aliàs Jupiter magis favet*, lienem jecoris fæcibus expurgandis serviliter addixerunt, & illum exinde *risus organum* esse symphoniaci cecinerunt,

Cor sapit, pulmo loquitur, fel continet iras:
Splen ridere facit, cogit amare jecur [y],

Sic apud *Serenum* [z],

Splen tumidus nocet, & *risum tamen addit ineptum.*

Defæcatus scilicet sanguis nitet, at ab eo nitidiori *risus*, imò *cachinnus*, unde *Persius* [a],

Sum petulanti splene *cachinno.* [b]

Ita [c] *Scammonico* lien, de mente *Plinii* [d],

Dicitur exsectus *faciles auferre cachinnos*;
Perpetuoque ævo *frontem præstare severam.*

Quasi hoc amoto * *viscere Saturni*, hic & [e] Apulei Deus, (*risus nimirùm*) amoveretur [f]. Mentem interim illam peramanter *Galliæ* fovent, quoties enim suam frontem erugant, toties perhibentur [g] *s'epanouir la ratte.* Sic Belgicum Milt, (*visceris nostri nomen*) à Gallis non abludit, *hilaritatis* enim in-

pectus suum expromens. verissimum *esse profiteri non erubescit*, lienem ad se chylum crudiorem divertere, *Apolog. n.* 23. *p.* 58. *Et istud absonum*, iudicio cæco, *H. Fuiren admisit p.* 26. *de hydrope.* y *Id ipsum fert* Isidori *Oratio soluta*, *p.* 152. *Origin.* XI. *cap.* I. z *Cap.* 22. *p.* 140 a *Sat.* I. *v.* 12. b *Pronus scilicet in Divinum illum ἀσβεστόν τε γέλωτα Iliad. A v.* 559. *de quo Vid.* Eustath. *T.* I. 121. *v.* 28 & Rhodig. *lib.* 3. *cap.* 12. *p.* 128. c *Ibid. cap.* 22. 140. d *Lib.* 2. *c.* 37. *p.* 282. * *Helmont. p.* 190. *n.* 42. & *p.* 212. *n.* 15. e *Met.* II *p.* 128. & III. *p.* 134. f *Vid. Schol. in Aristoph. Cereal. p.* 764. *b.* g *Vid. rursum* Schol. *Aristoph. p.* 764. *b.* & Joh. B. Portam,

intellectum perindè habet ac [h] *munificentiæ*. Laus vero dogmatis tam lepidi in unum [i] *Platonis* ἐκμαγεῖον refundenda venit. Id enim ἐκμαγεῖον male audit jecoris *effigies*, *simulacrum*, *character*, *sigillum*, *impressa figura*, *imago expressa*, uti volunt; sed veluti *mantile* est, quod *sordes* jecoris ἐκμάξει *absterget* & *exterget*, uti perappositè, *meum ad Mercurium*, Divus profitetur [k] *Ambrosius*. Sic iterùm *ad rem* [l] Aretæus & [m] *Avicenna*, dùm hepar ipsis est *nigri sanguinis emunctorium*. Sic tertiùm rem ipsam *Jul. Pollux* acutè tetigit, Platonicum *lienis ministerium* attingens. [n] Ità certè [o] *Galenicus lien* hepatis *expurgatorius* est. Indè fit ut [p] *Oribasio*, qui Galenicum fidelis exscripsit lien, *machina* sit *jecoris fæculenta repurgans*.

Ab istis itaque fontibus [q] *Meletius*, [r] *Magn. Etymolog.* atque *Phavorinus* [s] splenem deducunt ἀπὸ τοῦ εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶσθαι τὰ φαυλισθέντα τῶν ὑγρῶν, quod *alliciat in se humorum inquinamenta*. In partes autem illas ruunt agminatim, & impetu veluti cæco, Viri aliàs oculati, atque moderati, *Vassæus*, *Argenter. Eustachius*, *Hucher. Gratiol. Liebaut. Marquard. Cornacchin. Varand. Licet. Du Vallius*, *Merindol. Ranchin. Campanel Weickard. Hellwig. La Serna*, *de Campis*, *German. Chicot. Menjot. de* Blegni & *Jac.* tandem *Sponius*, cujus extrema fata, præmaturaque, non unus *Apollo*, sed *Musæ* lugent.

IV. [t] *Avicenna* & [v] *Averroës* succum putant subausterum à liene in ventriculum deferri, qui blandâ stypticitate Orificium ejus supernè vellicet appetitûs ergo. Sed profectò, si

tam, *Physionom cap.* 21. *p.* 251. h Beverwycks *Schat der Gesontheyt p.* 150. *Edit.* 1660. i *Tom.* 3. *p.* 72. k *Hexaemer.* 6. *T.* 1. *p.* 88. l *Diut.* 1. *c.* 15. *p.* 84. m *Canon.* 3. *Fen.* 15. *tract.* 1. *cap.* 2. *p.* 789. n *In* Ἐκμαγεῖον. *Lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 46. o *Tom.* 1. *p.* 107. 219. & 407. 3. *pag.* 361. 362. 408. 414. & 419. p *Pag.* 49. *Edit. Paris.* q *De Nat. homin. p.* 100. & 134. r *Pag.* 725. s *Fol. verso* 476. t *Lib.* 1. *Fen.* 1. *Doctr.* 4. *c.* 1. *p.* 23. v *Colliget.* 2. *cap.* 8. *fol. verso* 19.

si qua dictis veritas insit, celebrandus est eo nomine [x] *Galenus*, qui vel *plenis seculis octo ante Avicennam*, id ipsum conceptis verbis protulit. Id vero deinceps [y] *Theophil.* [z] *Nemesius*, atque [a] *Meletius* plenis buccis inculcarunt. Mirari subit itaque asseclas Avicennæ *Albucasin*, *Actuarium*, *Mundinum*, *Aponensem*, *Gordonium*, *Guidonem*, *Savonarolam*, *Zerbin*, *Vigonem*, *Taliacot.* &c. paginam illam vel *Gal.* vel *Theophili*, vel *Nemesii*, vel *Meletii*, nusquam attendisse. Sed dùm isthæc opinio vana est, partes *Avicen.* vel *Gal.* tueri, litigare est de [b] *asini umbra*. Illam vero mentem chimæricam esse, & jure meritoque à [c] *M. Curtio* impugnatam, vel fida docet Anatome, quæ viam omnem à liene [d] *salubri* in ventriculum præcludit. Immo ratio & experientia succum austerum pariter omnem à nobis sanis jugiter arcent.

V. [e] *Rondeletium* quod attinet, & ejus sequaces *Fr. Ulmum. Car. Pisonem*, & *Æmil. Parisanum* sanguinis florem à liene, tanquam pollen à cribro secerni finxerunt. Sed isthæc Chimæra, Lunæ ad incolas difflatur à [f] *Laurentio*. Illam nihilosecius deperire videntur [g] *Corn. ab Hogelande*, [h] *Lambert. Velthus.* [i] *Th. Cornel. Consentinus*, [k] *Alb. Kyperus*, & ipse [l] *Fr. Sylvius* atque *Th. Burnetus* [m], sanguinem enim comminiscuntur à liene ita subigi, *spirituum animalium ope*, ut in *tincturam*, vel *fermentum* exaltetur. Sed citiùs illi viri super aqua ædificarent, quàm talia nobis cordatis adstruerent. Quoniam autem illa juveniliter me convellente ruitura non forent, genuinos omnes veritatis Candidatos ad solidissimum able-

19. *tom.* 9. *Vid.* Rolfinc. *lib.* 5. *cap.* 9. *p.* 891. x *Tom.* 1. *p.* 42. & *tom.* 3. *p.* 362. y *Lib* 2. *de hom fabr. p.* 32. *Edit. Paris.* 1555. z *Lib. de nat. hom. p.* 121. *Edit. Plant.* 1565. a *Lib. de Hom Nat. p.* 100. *Edit. Venet.* 1552. b Gal. T. 3. *p.* 31. c *Comment in Anatom. Mundin. p.* 121. d *Vid hîc Cap.* 1. *n.* 9. e *Vid. Fr. Rosset. de partu Cæs. p.* 149. f *Controv.* 25. *lib.* 6. *p.* 322. g *Oeconom. Anim. p* 77. h. *Pag.* 23. *de Liene.* i *Progymn.* 6. *p.* 86.. k *Anthrop. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 10. l *Disp. Med.* 31. m *Thesaur. Med.*

ablego [n] *Bohnium*, qui viriliter iſthæc evertit.

VI. Sed menti noſtræ obverſantur alii benè multi, qui pariter explodendi forent cum liene ſuo vel *ſeminifico*, vel *ſucci nervoſi ſtudioſo*, vel *ſpirituum fabricatore*. Verùm iſtæc opinionum monſtra dies delet, nec non maſcula virtus [o] *Highmori*, [p] *Malpighii*, atque [q] *Bohnii*. Nobis itaque & aliis, victoriæ palmam omnem præripuerunt. Me igitur conſtituo extra teli jactum omnem, quò me tradam informationi Paternæ.

CAP. IV.

Illis itaque ſententiis valere juſſis, in patriam mentem inquiſivi, ut ex eâ mihi tandem Veritas affulgeret, quâ fidem meam, *ſub ipſa initia hic obſtrictam* [a] lætus & tutus liberarem. Genuinum itaque lienis uſum, *ex ipſis ut ita loquar naturæ fontibus*, placidiſſimô & limpidiſſimô rivô deducturus ſum. Illum autem *Rev. Parens*, vel jam à *quinque fermè luſtris* hanc in Academiam invexit. Evicit enim 1. *rationibus* & [b] *experimentis* plurimis, arterias vel *decuplò* plùs continere lymphæ quàm venas, *ſanguinis* enim [c] *totius* continent ἅπαντα τὸς ὀῤῥόν. Et idcirco [d] *rivi* dicuntur *humanæ Naturæ*, cujus [e] *Aquileges* ſimii ſunt, tubis aquas diducendo. 2. Sanguinem illum vel *decuplâ portione* in *ſplenem* impelli, quàm in *hepar*, quoniam *arteria ſplenica decies* amplior eſt *hepa-*

Med. pag. 562. n Circ. *Anat. Phyſ. Progym.* 18. o *Lib.* 1. *Diſq. Anat. Part.* 3. *cap.* 3. p *Cap.* 6. *de Liene.* q *Progymn.* 18. *Vid. inſuper Scholtzii Epiſt.* 216. *p.* 371 & Lauremberg. *Exercit.* 7. O. 3. a *In Proœm. atque Cap.* 3. b *Quæ* duo *firma ſunt veritatis indagandæ* crura. e Gal. T. 2. 284. *Atque adeò* Thaletis & Anaxagoræ *ſequaces*, illorum altero crure mutili, *claudicant. S.* Empir. *adv. M. p.* 353. C. c Gal. *T.* 1. 421. d Hipp. *p.* 55. Plat. *Tom.* 3. *p.* 70. Gal. T. 1. *p.* 216. 265. 307. Lactant. *de Opif. Dei p.* 846. & Iſidor. *Orig.*

f *hepaticâ* : lymphæ igitur *plus decies* lienalis arteria convehit quàm jecoraria. 3. Ex eo quod *experientia* & *ratione* sanguis venosus crassior sit decies arterioso, necessitas exsurgit illius intra venas diluendi, quò refluat in cor. At providus Opifex illius dilutionis ergò *toti venæ cavæ* prospexit, dùm in illius truncum infernum supernumque *vasa lymphatica* largiter corrivatus est. Jam verò stabilitâ æquali necessitate diluendi sanguinem *venæ portarum* ac sanguinem *venæ cavæ*, Rev. Parens ad oculum demonstrat *vasa lymphatica nulla* venæ portarum inseri, atque adeo alluvione nulla *lymphæ puræ putæ* sanguinem illum *venæ portæ* dilutiorem esse. Aliundè igitur, *concludit*, dilutionis fontem esse arcessendum quàm à *lymphaticis vasis*. Jam verò viscus nullum exstat quod tantam lymphæ diluendæ ubertatem *V. Portarum* suggerere queat quàm *lien*, qui dùm sanguinem suum *arteriosum* uberrimè *lymphaticum*, spiritibusque turgidissimum, *atque ità mobilissimum*, in ipsam portarum venam affatim refundit, novis illam spiritibus impraegnat, & in faciliorem ocioremque refluxum sanguinem ipsius universum impellit. Is igitur *V. P.* sanguis universus longè *commodiùs* atque *citiùs* minimos permeat hepatis acinos, quibus dùm percolatur, influit pedetentim in *venæ cavæ* radiculas, quò regeratur in ipsum truncum, tanquàm *fluvius in suum Oceanum*. Istæc autem percolatio non procedit, quin jecoris acinuli bilem omnem ab illo sanguine portarum emungant, quam in *tubulos radiculasque bilarias* sensim, ac sine sensu propellant. *Lien* itaque non unum sanguinem *venæ portarum* in ejus ostia convehit, sed & *percolandæ bili* manus veluti præbet adjutrices, dùm aliundè, *ventriculo contiguus* chylωsin ejus *blando* g *suo complexu*, atque h *fotu* promovet, uti meritò

Orig. XI. *c.* 1. 152. e Gal. *T.* 1. 538. *f E Cap.* 1. *n.* 8.
g *Mollitudine lanuginosa è Cap.* 2. *n.* 1. & 17. *n* 1. h Arteriar. *scilicet*

tò senserunt [i] *Aristoteles*, & [k] *Anonym. Græcus*, atque [l] *Galenus*, qui subjungit non modò *lienem*, sed & *reliqua viscera sanguinea* ventriculum ambientia, *tot veluti focos esse ad lebetis fervorem.* Id verò perappositè prorsus ad [m] *Platonis* mentem, qui viscerum calorem à sanguine repetit, velut ab *ignis fonte* [n] *vivifico.* Plato autem *beneficum* [o] *ignem* illum *Hippocratea domo* [p] subduxit, ubi nihilosecius vel adhùc dùm jugiter mobilis, luculentus lucet, & *omnia movens per omnia, functionum omnium unicus* audit *Opifex*, haud secùs ac [q] *Chymicis Vulcanus* ipse *omnium operationum effector* [r] *unus est.*

CAP. V.

Sed quò feror? Jam fermè meum ἔργον γέγονε πάρεργον. [a] Nunc itaque mea in lienosos pietas ad illos me convertit, manus ut ipsis præbeam auxiliares. Singuli quippe sub pondere gemunt, & Medicam opem implorant, quò leventur. Sunt siquidem, *omnes ad unum*, liene *gravi*, atque ità *morboso*; partes enim sanæ non gravant. Nolim intereà lienis *gravitatem* in unam illius regerere *molem adauctam.* Rev. quippè Parens *lienes* præ manibus habuit planè *contractos*, sed pon-

scilicet multitudine, *ut apposite notat* Fr. Bartoletus, *Encyclopæd. p.* 104. i *Tom* 1. *p.* 1010. k *Cap.* 17. *p.* 20. l. *Tom.* 1. *p.* 111. & 409. m *Tom.* 3. *p.* 79. n Arist. *Tom.* 1. 1010. & Joh. Picus de Mirandul. *Heptapl.* c. 7. *p* 61. o *Ipsi* ἰατροί τε καὶ φιλόσοφοι ignem *in nobis agnoverunt*, *uti* Nicephor. Callisti, *Hist. Eccl. l.* 18. *cap.* 46. *pag* 871. p *Pag.* 55. 26. & 84. 29. q Basilio Valentino, *Triumphi Antimonial. p.* 89. 118. & 127. r *Hic* Basilius *solem & fimum*, *quibus aliquot digestiones fiunt*, sciens volensque *prætermisit.*

a Plat *Epist.* 7. *p.* 330. *C.* Polyb. *in fragm p.* 1523. Gal. *T.* 1. *p.* 87. 34. Athen. *lib.* 5. *p.* 185. Clem. Alex. *Strom.* 5. *p.* 614. Nazianz. T.

ponderis interim [b] *ſaxei.* Nullo itaque Scriptoribus contradicendi percitus œſtro, *lienicos* profiteor eſſe *viſcere* quidem *graviori* ſemper, ſed non utique *turgidiori.* Tumor itaque mihi neutiquam *genus* eſt *ſupremum*, ad quod ſingulæ ſpecies referantur, nam *gravitas* primas hîc tenet, & *præ mole* ponderat. Lienes quippe dantur exigui, & plane coacti, prædurique; *coriacei* nimirùm *calloſive*; *ſcirrhoſi*, *ſaxeive*; atque ità longe profectò *graviores* turgentibus aliis, ſed *pulmoneis*, ſeu ichore ſpumoſo diſtentis & expaſſis. Nullus itaque in genuinam & adæquatam *tumoris* definitionem inquiram; nec me tricis implicaturus ſum, quibus lemmatis illius explanatores ſeſe intricant. Dictis fidem qui detrahit ad *Galenum* adeat, ad *Gordonium*, ad *Guidonem*, ad *Vigonem*, ad *Tagautium*, ad *Gourmelin.* ad *Ingraſſ.* ad *Fallop.* ad *Arant.* ad *Foreſt.* ad *Paræum*, ad *Saportam*, ad *Aquapend.* ad *Rudium*, ad *Riolan. patrem*, ad *A. de Corbie*, ad *Sennert.* ad *Thevenin.* & ad *Munnickium*, illorum enim quiſque eandem aſſiduus *de Tumorib. p. n.* tutudit incudem.

II. Quò autem dilucidior ſit hæc narratio mea candidus eloquar quod res eſt, *Diſſertationem* ſcil. *meam* primitùs fuiſſe de *Tumoribus lienis:* Sed rem ipſam enucleaturus, protinùs deprehendi me teneri per longas ambages. Illis itaque miſſis, *& ſuaſu paterno*, ad ſplenicos me contuli, quorum ſcrutandorum ergò Rev. Parens *Codices* mihi recluſit *Hippocrateos*, luce perfuſos *Galeni*, [c] *Philothei*, *Cornarii*, *Mundellæ*, *Fuchſii*, *Braſſavolæ*, *Hollerii*. *Valleſii*, *Cardani*, *Dureti*, *Argenterii*; *Mercurialis*, *Jacotii*, *Gorræi*, *Marinellii*, *Chr. à Vega*, *Swingeri*, *Cordæi*, *Foëſii*, *Heurnii*, *Pini*, *Varandæi*, *Martini*, *Martiani*, *atque M. Curœi*; & inibi *lienoſos* comperi *obſtructos* eſſe *liene.* Dum autem *obſtructos* imaginarer *tumidos* omnes eſſe, priorem mentem de *tumoribus lienis*

T. 1. Or. 20. p 326' B. b *Vid. Cap. 16. n. 4.* c *Non vult enim me fontibus omiſſis rivulos conſectari, atqueità hîc & ubique*, ad Diff. oras *uberes locos annotavit*, quos evulgo, *ut condiſcipulorum animi fiant etiam ube-*

lienis recolebam, idque juxta *Philothei* ſententiam, qui *lienoſos* vocat *liene-tumentes*. Sed *Rev. Parens* me certiorem fecit; ſe *viſcera* vidiſſe *ſexcenta* penitùs quidem *obſtructa*, verùm *coacta*, atque *compreſſa*, nedùm *diffuſa* atque *turgida*. Imò univerſè me docuit, *partem omnem coalitam*, *obſtructam inſimul eſſe atque denſatam*. Quis enim v. g. dubitet, *inteſtinum concretum* ſtrictius plane atque compactius eſſe *inteſtino pervio*, & *extento*. Sic rurſus partis cujuſvis *maraſmum*, obſtructionem eſſe profitetur quidem, ſed inſimul *molis exilitatem* inibi detegit. Sic certe *Rev. Parens glandulas* vidit *oris*, *colli*, *pectoris*, & *abdominis*, plane vietas & marcidas, atque ità *mole nulla*. Imò pulmones ipſos, *utut priùs amplos* & *extentos*, ſæpius de pectore revulſit, & ob oculos poſuit, uſque adeò tabidos, & arctatos, ut charactere nullo agnoſci potuerint, vel ab ipſis *Medicis*, ſed *arte rudibus*. Sic denique calloſum mihi protulit pancreas, hepar, & lienem intime quidem *obſtructa*, atque *præcluſa*, ſed *volumine* nihiloſeciùs tàm *exili*, ut illorum imago nativa fuerit penitùs obliterata, licet *exilitas* iſtæc *tenuitatem* nondum attigiſſet Cap. XVI. Non ergò lien obſtructus tumidior omnis eſt, uti *Diocles* [d] inſinuare videtur, neque adeò tumor obſtructionis eſt character indelebilis.

CAP. VI.

Jam verò prout obſtructio vel *levior* atque *recentior*, vel *gravior* atque *diuturnior* eſt; ità Medicis *lienoſorum* injurias *gradatim* veluti demonſtrat: Prout enim morbus *aſcendit*, ita ſymptomatis variis atque variis *evectionis* ſuæ *gradum* luculenter prodit: Id autem vitii quandoque *congenitum* eſt,

Nam patrum in natos abeunt cum ſemine morbi.

Si-

uberoires. d *Epiſt. ad Antigon. Reg. p.* 187. *ad calcem* Polemon. Athen.

Sicut ergo mutili mutilos, [e] *claudi* [f] *claudos*, & *cæci cæcos*, ità *lienoſi lienoſos* [g] generant, qui idcircò perhibentur [h] *natura lienoſi*, uti liquet è *Cranonia*, ſive [i] *Theſſala*. Hipp. [k] ægra. Vel id ipſum vitii *poſtgenitum* eſt *diætæ vitio*, præſertim *gulæ*, quâ nulla hîc [l] *capitalior peſtis*. In utriſque autem *Rev. Parens* lienis *tegmen* atque *ſubtegmen* omninò culpat. Prout enim illud vel *firmum* eſt, & inſimul *ſtrictum*, *rarumve*; vel *debile*, & inſimul *arctum*, *laxumve*, ita pororum exſurgit [m] *Aſclepiadis* vel ἀμετρία [n] *morbifica*, vel συμμετρία *ſalubris*. Sicut enim hominum alii *cute* & *carne* ſunt vel *ſtipata*, atque *ſtricta*, vel *rara* atque *laxa*, ità & viſceribus ipſis vel *compacti* ſunt, *rigidique*; vel *remiſſi*, *flexileſque*. Id autem in omni cadavere *Rev. Parens* unguibus, vel ſcalpris haud ſecus deprehendit, ac matronæ carnes *elixandas*, *aſſandaſve*, *præduras* nimirum vel *teneras*, levi fibrarum evulſione diſtingunt: E tali porrò viſcerum diſcrimine *Rev. Parens* infert, homines illos obſtructionibus longè obnoxiores eſſe, quibus *fibræ rigidæ* ſunt & *aſtrictæ*; quàm ubi *firmæ* quidem, ſed *flexiles*, nec ità *ſtipatæ atque coactæ*. In his enim liberior fit fluxus, atque refluxus, in aliis verò levi de cauſâ humores ſiſtuntur, quoniam in *præcordiis hoſtem inteſtinum gerunt*, qui ferocientis externi promovet impetum.

CAP.

then. *nec non apud* A. Mizald. *in Auxiliari. Horto p.* 267. e Hip. 30. 4. f Antigon. *Hiſt. Mirab. cap.* 121. *p.* 91. g Hipp. 123. 45. *Hos omiſit* Seidelius *ſuos inter morbos hæreditarios*, *p.* 9. h Crononem *Theſſaliæ eſſe Philoſophus docet* T. 1. *p.* 1163. *D.* Antigon. *Hiſt. Mir.* 11. *p.* 55. Polyænus, *Stratag. lib.* 2. *cap.* 34. *in Dinia.* Stephan. *de Urbib. p.* 457. *&* Holſtenius *p. m. Clariſſ.* Ryckii *p.* 173. i Hipp. p. 153. 35 267. 18. 268 4. 345. 11. k Hipp. *pag.* 345. 29. l *Id univerſe de Voluptate corporea* Archytas *ſenſit* Tarentinus. Cic. *de Sen. n.* 12. m *Gal.* Tom. 4. 77. n Lucret. 4. *v.* 665.

CAP. VII.

Discere eſt igitur quid in nos extrinſeci vel *malis avibus* involet, vel *teſtitudineo gradu* impingat. Id omne porrò Diæteticum eſt, ac unicè repetendum è ſex rebus *non naturalibus* dictis. Si quis v. g. [a] *Bœotum in craſſo aëre natus*, *ſtatariis utatur* [b] *aquis*, piſcibus, azymis, leguminibus, caſeo vetuſtiori, ſaccharo multo, acidis plurimis, & ſegnitie demùm veternoſâ, atque μισανθρώπω [c] *Belleroph.* vel [d] *Heracliti*, vel [e] *Timonis* adinſtar; Is certè, tali [f] *Acheruſia vita* & tali *teredine* [g] *cordis* non modò ſibi ſtipaturus eſt alvum, ſed & ſanguinem particulis inferſturus ità craſſis, ità viſcidis, ità ramuloſis, ut in *lienale reticulum* impingentes, *texti* præſertim *ſtrictioris*, ab eo non ægriùs irretiantur, quàm *piſciculi maculis denſioribus*. Sic igitur retibus implexæ, *captivæ* [h] fiunt, atque ſic *hoſtiles*, commeatum enim intercludunt, cujus uſurâ carere nequit viſcerum [i] *Oeconomus*. Hinc pri-

a Horat. *Ep.* 2. 1. *v.* 244. b *Quas ſparſim infamant, ipſi Medicinæ rudes*, Appianus *v. g. Punicor. p.* 99. *&* Veget. *de Re Milit.* 3. *cap.* 2. *p.* 40. c *Is paſſim celebratur ad* Heſiod. Pindar. Plaut. Horat. Prop. Ovid. Dionyſ. Periegete. Plin. Lucian. Servio, *&* Tzetze *utroque*, *atque* Mantuano: *ſed* μισανθρωπίαν *illius Unis debeo* Hom. *Il* Ζ. *v*, 202. Tull. *Tuſc.* 3. *n.* 26. *&* Euſtach. T. 1. *p.* 494. 13. d Senec. 2. *de Ira*, *cap.* 10. *p.* 23, *& de Anim. tranq. cap.* 15. *p.* 165. Laërt. *lib.* 9. *p.* 237. Athenagor. *Legat pro Chriſt. pag.* 35. Lucian. *in vitar. Auct. pag.* 192. Stobæus, *de Ira ſerm.* 20. *p.* 172. e Lucian *hic primas tenet p.* 32. *præ* Poet. *& aliis*, Ariſtoph, *v. g.* Callim Senec. Auſon. Tzetze, *nec-non* Tull. Strab. Plin. Plutarch. Laert. Pauſan. *atque* Libanio. f Lucret. 3. *verſ.* 1037. g Eſaiæ 66. *verſ. ult.* Marc. 9. *verſ.* 44. *&* 46. *Quæ Tityi deteriore fato*, *Odyſſ.* XI. *verſ.* 578. *ſpirantibus ipſis*, *non* jecoris, *ſed* cordis ipſius *ſine requie*, *fibras exedunt.* Pindar. Apollod. Lucret. Virgil. Tibull. Horat. Ovid. Senec. Lucian. Clem. Cointus *&* Nonnus. h Joh. Rogers *Analector. p.* 31. i Hipp. 166. 21. k *Cui oppoſit*

prima mali labes. Hinc lacrymæ. Hîc prima belli ſedes. Hîc primus hoſtilis inſultus. Hîc denique primus morbi gradus, in quo conſtitutus æger ὑπόσπληνος [k] eſt, [l] *ſublienoſus.* Sed ubi novæ particulæ, *priorum vitiis ſcatentes,* in eaſdem plagas incidunt, confeſtim etiam illaqueantur, atque congeneres has implicant, & quidem non ſolâ particularum [m] *Anaxagoræ homœomeria*, ſed & craſſi ſui *corporis oppoſitu.* Sic enim vias obſident, atque ità particulas omnes intercipiunt, quò ipſas, *ceu totidem copias auxiliares*, ad ſuum bellum internecinum adjungant. Tunc ergò clade majori *lienem* afficiunt, & *lienoſos* priori gradu movent, illiſque aditum veluti quendam ad pejora jaciunt; nunc enim deſinunt eſſe *ſublienoſi*, & ruentes in pejus reapſe fiunt σπληνικοί τε ϗ σπληνώδεες; ἐπίσπληνοί τε ϗ σπληνιῶντες [n] quibus quatuor [o] *Latina* reſpondent, *ſplenici* nempè vel *ſplenitici*, *lienoſi* vel *lienici.* Quòd ſi demùm ejuſdem diætæ vitiô novæ ſanguini ſuggerantur particulæ, *prioribus analogæ*, conſequens illas glutine ſuo primævis, atque ſecundariis adhæreſcere, quas ſecum conglutinent atque ſtringant. Temporis autem tractu quicquid in iis [p] *tenuius* eſt, *avolat*, *craſſamen* verò *fæcis* [q] inſtar remanet, quod in dies arctiùs atque arctiùs ità compingitur, ut induréſcat, & *ſcirrhus* audiat, atque ſic ad ſupremum vitæ diſcrimen ægrotantes attollat. Nunc

ponit ἐπίσπληνοι *p.* 329. 20. & 366. 14. l. Hipp. 313. 2. 325. 28. 330. 41. &. 331. 33. m Ariſt. *T.* 1: 478. *B.* Lucret. *l.* 1. *v.* 829. Laert. *p.* 35. *A* & Juſt. Martyr. *ad Gr. p.* 4. *D. Vid.* Plin. *lib.* 2 *cap.* 58. *p.* 26. Plut. *T.* 1. *p.* 154. 155. 162. & 169. Minucius Fel.. *in Oct. p.* 150. Philoſtr. *p.* 3. 16. & 394. Liban. *Declam* 19. & 679. Cedren. *in Hiſt. Compend. p.* 130. Tzetzes *Chil.* 2. *n.* 58. *p.* 36. Polydor Virgil. *l.* 1. *cap.* 17. *p.* 61. Arſenius. *in dictis Philos. fol.* γ. 6. & Dediſ. Herald. *lib.* 2. *Adverſ. p.* 119 *nec-non* Harpocrat. Suid. & Varin in Ἀναξαγόρας n Hipp. 148. 10. 168. 14. 183. 3. 270. 32. 366. 4. & 44. Ariſt. 2. 1011. *B.* & Abſyr. *cap.* 40. *p.* 140. & 141. o Plaut. Plin. Aurel. Firm. & Iſidor. p *Analogicè ad* Hipp. *bilem p.* 75. *v.* 45. q Hipp. 15748.

Nunc enim traducuntur ægri è *Spleniticorum* gradu ad ipſos σπλῆνας, hoc eſt, ex illo *fati ſui gradu ſummo Splenes* abſolute *proclamantur* [r] quaſi nunc toti conflarentur *ſplene*, ceu *toti ſplenes* eſſent. Eâdem nimirùm *Metaphora* ac ipſe morbus è *pernicioſo* tranſiit in *perniciem* ipſam, ità certè ægrotantes è *Subſplenicis* facti ſunt *ſplenici*; & è *Splenicis* tandem, *lugenda Metamorphoſi*, tanti quanti ſunt, *toti ſunt lienes* [f] & quidem nullius *ſatiferæ* [s] *Circes* incantamentis, ſed unius Hippocr. *ore fatidico* [t].

Hîc itaque *Terminus* eſt, iſque vel ab unâ *ſanguinis* [x] *fæce*, ſed *quovis ſaxo minùs hinc movenda*. Hîc igitur *decumana noxa*. Hîc *ægritudo ſacra*. Hîc *fata ſuprema*. Hîc tandem *ultima linea rerum*, nam Tragœdiæ hic ultimus Actus eſt.

CAP. VIII.

Sed dùm Tragœdus ille, *perunctus* [a] *fœcibus ora*, ſuam agit Tragœdiam, attendendi ſunt illius *Actus*, hoc eſt, *motiones ejus obſervandæ veniunt*, quò providi tot *ſicarios declinemus*, quos unà circumducit; tot volo *ſymptomata funeſta*, quæ noctes & dies lienoſos, *in apice ſuo conſtitutos*, undique circumſtant. In primo itaque illius actu, ſeu *morbi gradu priori*, notantur.

1. Hypochondrii ſiniſtri [b] *dolor* [c] *acutus*, & *erraticus*, ad mini-

r Hipp. *præconiô p.* 393. *v.* 17. f Odyſſ. K. *v.* 236. *&* 395. Ovid. *Met.* 14. *v.* 280. t *Paſſim in* Coac. *in* Prorthet. *&* *in* Progn. v Hipp. *p.* 157. 48.
a Horat. *de A. P. v.* 277. b *Ipſis equis* ſplenicum dolorem *tribuit* Abſyrtus, *quem gemitus illorum arguant.* Veter. *cap.* 40. *p.* 141.
c Hipp. *p.* 198. 9. 203. 12. 39. *&* 50. 204. 19. 29. *Sic* compungentis *exempla* Grulingius *profert Cent.* 4. *Obſ.* 69. *&* 70. Tenſivi *autem* obtuſioris

minima diætæ vitia *repungens*. Sed non omnis *inibi dolor lienalis* eſt, nam *inteſtinum colon*, quod eò loci ſtrictum & inflexum eſt, *colicoſum* fit atque *torminale*, ut in [d] *Polycrate*, cui enemata recluſerunt inteſtini vias obſeptas atque dolentes.

2. *Tumor* hypochondrii lienalis vel [e] *Abſyrto* notus eſt, & ad infimæ coſtæ confinia pertingens, molliuſculus & laxus; modò autem *elatior*, modò *depreſſior*. aſſurgit enim enim paſtu largiore, motu celeriori, irâ fervidiore, & animo mœſtiore; ſubſidet autem [f] *Theſſalico* jejunio, [g] *Socratica* [h] *quiete*, & *Stoicorum* ἀδιαφορίᾳ, nec non *Phyrrhonis* [i] ἀπαθείᾳ. Imò citiùs adhuc tota commotio ſedatur *Democriteo* [k] *riſu*, ocyùs inſuper & pie, *animô lætô*, non unum *vultum*, ſed & lienem *benè* [l] *afficiente*. Verùm non omnis inibi tumor *lienalis* eſt, viſus enim *ren* [m] *ſiniſter* lib. VI. *ſcirrhoſus* illuſiſſe Medicos ideâ lienis.

3. Decubitus æger [n] *dextrum in latus*, & ſomnum fugans in aurem utramque.

4. Spiritus [o] *anhelus*, vel ab ipſis [p] *Veterinariis* jàm olim notatus & *levi momento* longè gravior, terrore v. g. & irâ, vel impetu quovis animi ad aliquod opus; omaſo diſtento, aſ-

tuſioris *Joh. Petr. Lotichius*, *lib.* 4. *Obſ.* 4. d Hipp. 351. 48. *Sic* 363. 9. *Vid.* Nicol. Piſon. *l.* 3. *de Morb. int. cap.* 30. *p.* 327. *&* Joh. Phil. Gieſwein *p.* 1067. *atque* Phil. Hoeckſtetterum, *Dec.* 5. *Caſu* 1. *p.* 465. *nec-non* Nicol. du Cheſneau, *Obſ. lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 214.
e *Veter. cap.* 40. *p.* 140. f Gal. *Tom.* 4. *p.* 76. *&* 197.
g *Apud* Ariſtoph. *in Nubib. Act.* 1. *Sc.* 4. *p.* 151 *&* Agell. *l.* 2. *c.* 1. *nam apud* Tull. *Tuſc.* 5. *n* 34. ambulando famem obſonat, *& apud* Laërt. *l.* 2. *p.* 41. jugiter ſaltat. h *Hæc enim* ipſo momento, *impetum lienis ferocientis veluti frenat, ſed protracta morbo favet, è Cap.* 19. *n.* 6. i Cic. *Lucull. n.* 42. k Hipp. *p.* 529. *v.* 17. *&* Epigr. *Gr. lib.* 3. *p.* 418. l. Prov. 15. *v.* 13. *&* 17. *v.* 22.
m Roſſet. *de Uter. Sect.* 3. *p.* 225. *Sic* Ballon. *Conſ. lib.* 3. *p.* 218.
n Caſſius, *Probl.* 6. *Edit Pariſ.* 1541. L. Aurelian. 3. *Chron.* 4. *p.* 412. *&* Varendæus *p.* 418. o Aret. *Diut.* 1. *cap.* 14. *p.* 81. *&* 82. Arnold de Villanov. *lib.* 2. *cap.* 42. *p.* 103. p Abſyrto, *cap.* 40.

ascensu, cursu, equitatione, essedo, saltatione, ludo demùm vel lanistæ, vel follis, vel pilæ, vel disci, vel tudiculæ. Tunc enim, [q] *Camarina mota*, lienalis humor impendiò rarefit, & viscus suum enormiter dilatat, sicut [r] *Alex. Bened.* [s] *Bald. Timæus*, & [t] *H. Regius* consideratè notant.

5. Flatus non modò sub fornice coli *tumultuantur*, sed & intra lienis claustra *fremunt*, undè hypochondrium universum *lusorii * follis* instar contenditur, & *sonorè strepit*, ac ipse *lien* [v] *murmurat* altè. Hinc cecinit [x] *Fr. Portus* esse *præcordia læva*

Flatibus aëriis cum murmure tensa sonoro:

Vel rursùs, (*apud* [y] *eundem*,)

Mollia ventosa reboant hypochondria flatu.

Hîc ergo genuinus est [z] *Tralliani* atque [a] *Jonstoni fluctuationum* alveus. Hic insuper remugiens est [b] *Averrois* antrum *ventositatis inflativæ*. Hîc tandem spelæum est [c] *Rhasis*, & [d] *Herculani rugitûs*. Atque ità immeritò prorsùs [e] *Nic. Du Chesneau* lienem *rugire* negat. *Leoninum* scilicèt *rugitum* seriò putat Scriptores velle. [f] *Platerus* verò, *ut ut ad hunc rugitum surdus*, *Scepticum* se gerit, assensionemque cohibet.

6. *Flatus* illi fiunt [g] *Veneris* irritamenta, [h] *venas* enim *inflant*, & [i] *jacentes* nervos, atque [k] *funeratos* erigunt. Flatuum enim

40. *p.* 140. q *Sibyll. Or.* 3. *pag.* Gallæi 470. Silius Ital. *lib.* 10. *pag. Dausque* 595. Zenob. *Cent.* 5. *n.* 18. *p.* 119. Lucian. *Pseudol. p.* 899. Serv. *in Æn.* 3. *v.* 701. *p.* 315. Steph. *de Urbib. p.* 441. *ubi* Berkelium *doleo siccum.* Suid. *Cens.* 10. *n.* 99. *p.* 483. Apostol. *Cent.* 13. *n.* 1. *p.* 157. r *Pag.* 1198. s *Lib.* 3. *cap.* 19. *p.* 146. t *Prax. p.* 282. t Lalamantius, *lib.* 1. *de dieb. decret. p.* 15. v *Hipp. p.* 204. 328. 332. *&* Riol. Pat. *p.* 495. x *Decad.* 3. *cap.* 9. *p.* 98. y *Ibid. cap.* 10. *p.* 99. z *lib.* 8. *cap.* XI. 264. a *lib.* 10. *p.* 625. b *Colliget* 4. *cap.* 56. *fol.* 85. c *lib.* 9. *ad R. M. cap.* 70. *p.* 255. d *Fol.* 151. *H.* e *lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 212. f Prax. *Tom.* 2. *p.* 445. g Arist. *T.* 2. 816. Gal. *T.* 5. 477. *&* 478. *fuse.* Septal. *Tom.* 2. *p.* 292. *& Tom.* 3. *p.* 354. Rod. à Castro, *de Nat. M. lib.* 3. *cap.* 3. *p.* 109. *&* Paul. Zacch. *Q. Medico leg. p.* 139. h Horat. 1. *Sat.* 2. i Juven. x. 205. k Petron.

enim iſtorum indivulſus comes eſt [l] *ſerum acre* & *aculeatum*, quod ſpiculis ſuis genitalia fodicat, ceu *genuinum* foret *Veneris oeſtrum*. Indè fit ut mediis in ſomnis *lienoſos* iſtæc *urtica* [m] *tangat*, quæ ipſis vel citra *bulbos erucaſve* [n] *ſalaces*; vel citra *Falerni* [o] *concham*, [p] *Satyriive potum*; vel citra [q] *ſalivas junctas*, *animarumve* [r] miſturam; vel citra tandem [s] Διογένους ὑμῴαιον, ἤτε Δομιτιανοῦ κλινοπάλην [t], non [v] *Herculeam* ſed [x] *Democriteam* excitat *Epilepſiam*, quâ Venereum ignem, lienali ſpiritu ſufflatum *modico* [y] *ſanguine* reſtingunt, dùm *immundo* [z] *viſu* Nocturnam veſtem maculant, ventremque *ſupinum* [a].

Modicum porrò *ſanguinem* hîc protuli, *lienoſi* quippe, utut libidine prurientes [b] *Salmacida* bibunt à fonte, & accenſendi propè veniunt non [c] *Laſtauris*, ſed [d] *Gallis*, non [e] *Saty-*

tron. 466. Mart. 13. *Ep.* 34. Athen. 2. 23. *p.* 64. l Hipp. 312. 33. m Juven. 2. *v.* 128. n Martial. 3. *Ep.* 33. 10. 48 13. 34. o Juven. 6. *v.* 304. p Dioſcor. 3. *cap.* 144. *p.* 232. Gal. *Tom.* 2. 103. & Petron. *Sat.* *p.* 27. q Lucret. 4. *v.* 1110. Agell. *lib.* 20. *cap.* 9. *p.* 1122. r Petron. *Sat.* *p.* 476. Agell. 19. 11. *pag.* 1080. s Gal. *Tom.* 3. *p.* 315. t Suet. 8. 22. *p.* 814. Eutrop *Edit. Frob. l.* 9. *p.* 111. Aurel. Vict. *Epit. n.* 35. v Hip. *p.* 235. 8. Ariſt. T. 2. 815. *B.* Zenob. *in* Ἡρακλεῖν νόσοι. Apoſtol. *Cent.* 9. *n.* 93. x Gal. 5. *p.* 398. 9. & Clem. Alex. *Pædag.* 2. 193. *D. Huc refero* Plin. 28. 6. *p.* 684. *v.* 34 Gell. 19. 2. 1057. Tertull. *de Anim. n.* 27. *pag.* 330. Macrob. *Sat.* 2. *cap.* 8 *p.* 352. y Theocrit. *Idyll.* 2. *v.* 54 *p.* 560. Plaut. *Bacch. Act.* 3. *Sc* 1 *v.* 5. Curcul. *Act.* 1. *Sc.* 2. *v.* 65. & Petron. *Sat. p.* 506. z Laſciviæ *ſomnum Helmont. vocat*, *p.* 190. *n.* 42. Hipp. *autem*, Veneris ideam, *p.* 27. 45. a Ariſt. *T.* 2. *p.* 725. Lucret. 4. *v.* 1030. Horat. *Sat.* 1. 5. 85. Septa. *T.* 2. *p.* 87. & Guaſtavin. *p.* 341. b Cic. 1. *Offic. n.* 18. Ovid, *Met.* 4. *v.* 285. Vitruv. 2. *c.* 8 *p.* 67. Strab. 14. *p.* 656. Feſt. 17. *p.* 491. Auſon. *Ep.* 69. & 101. *p.* 45. & 66. c Suet. *Ill. Gr. n.* 15. Suid. *T.* 2. *p.* 13. Euſtath. *Il. B. p.* 196. 18. d Lucret. 2. *v.* 614. Ovid. *Faſt.* 4. *v.* 243. Lucan. *l.* 1. *v.* 568 Flacc. *Argon.* 7. *v.* 636 Juven. *v.* 116. Martial. *ſparſim*, Tatian. *Aſſyr. Or. adv. Gr. p.* 147. Lucian *in Dea Syr. p.* 1075. Minuc. Fel. *in Oct. p.* 175. Herodian. *l.* 1. *c.* 11. *p* 35. Lactant. *de F. R.* 1. *n.* 17. *p.* 91. Ar-

[c] *Satyris*, sed *Eunuchis*, qui dùm *nihil possunt* [f] *&* νῦν ἔχειν, ipsis *intento nervo flatibus irritis* [g].

Illius autem *nocturni fluxûs* declinandi gratiâ *lienosorum* nullus [h] *Pharisaicis spinis* incubat, jam quippe Venereis *acribus* [i] *urticis* plus satis punguntur.

7. Appetitus vegetior, imo *voracitas Bœotica* [k] vix ullis *dapibus Siculis*, vel *Pontificum* [m] *cœnis* [n] exsatianda: atque ità in proclivi sunt *rem suam* [o] ut *stringant*, & *obliment*, [p] *edaces* enim præ [q] κυνορεξία ab *esurino* [r] *sale*; sed illa *capiuntur esca sicut hamo* [s] *pisces*. Ventridæmonem quippè gerunt, qui *mentem* ipsorum *infodit in* [t] *ventre*, cujus [v] *servi* fiunt.

8. Potui præterea [x] *Scytharum* vel [y] *Thracum* in morem lubentes indulgent, [z] *siticulosi* sunt enim, atque ita* *Scythissare*

nob. *adv. Gent. l.* 5. *p.* 99. Lamprid. *in Heliogab. n.* 7. *p.* 466. Aurel. Vict. *in Epit. n.* 39. Fest. *lib.* 7. *p.* 164. Hieronym. *in Hos. cap.* 4. *v.* 13. *T.* 6. *p.* 19. *&* August. *de Civit. Dei*, 6, 7. *p.* 592.
c *Obvii passim; singulatim vero* Salaces Soran. Gal. Aët. Aegin. *&c.*
f Terent. *Eunuch. Act.* 3. *Sc.* 3. *v.* 23. g Scaliger *ad Cardan. fol. verso* 351. *&* Joh. B. Sinibald. *Geneanthr. lib.* 2. *p.* 154. *lib.* 3. *p.* 284. *& lib.* 9. *p.* 721. *fuse.* h Suid. *in* Φαρισαῖοι, *T.* 2. *p.* 1029.
i Juven. XI. *v* 166. k Plut. *T.* 2. 995. *E &* Athen. 10. 4. *p.* 418. *A*. l Plat. *T.* 2. *p.* 404. *& Epist.* 7. *Tom.* 3. *p.* 326. Cic. 2. *de Fin. n.* 28. m Horat. *Carm.* 2. *cap.* 14. *&* Macrob. *Sat* 2. *cap.* 9. n. *Tantum ingluviem Equisones de* Lienosis *equis annotant* Absyrth. *cap.* 40. *p.* 140. *In ipsis autem hominibus luculenta prostant exempla*, Ballon. *Ephem.* 1. *p.* 61. o *Hor. Sat.* 1. 2. p Hip. 182. 203. *&* 454. Avic. *l.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *fol.* 107. Joh. Manard. *p.* 324. C. P so, *Sect.* 1. *p.* 37. *&* Rob. Flud. *p.* 199. q *Quam ipsis tribuit* Michael. Scotus *lib. de Secr. Nat. cap.* 43. *p.* 302. r Helmont. *p.* 424. *n.* 7. s Platonis *est*, *e* Tullii *Cat. Majore n.* 13. *non autem* Archytæ Tarentini, *uti fingit* Jodocus Venderheidius *Com. in Lysia Or.* 3. *p.* 43. t Clem. Alex. *Pædag.* 1. *pag.* 150. *C.*
v Athanas. *in Dictis Evangel. Tom.* 2. *p.* 425. *C.* x Herodot. 6. *cap.* 64. Aristot. T. 2 *p.* 695. *B.* y *Xenoph.* 7. *de Exped. Cyr. p.* 400. *&* 405. Callim. *fragm.* 8. *p.* 151. Hor. *Carm.* 1. 27. 2. Jul. Pol. 6. 3. *p.* 276. *&* Athen. 10. 12. *p.* 442. z Hipp. *p.* 454: 14. *&*

sare sustinent, nec verentur [a] *Herculaneos scyphos*, vel [b] *Alexandri calices*, affatim exsiccare, sed protinùs [c] *egent Æsculapio*, nam [d] *potu læduntur*.

9. Exindè est ut *nauseosi* fiant [e] *sputatores*, semoti longè vel ab † *Antonia Drusi*, vel à [f] *Persis*, *nasturtio frugi*, nec unquàm exspuentibus. Verùm ubi suam lympham profusiori salivâ profundunt, os ipsis exarescit, quasi [g] *dipsade* morsi forent, atque ità novam exposcunt [h] *amystidem*, quâ fauces sibi proluant [i] *latice Lyæo*, atque sic mutuas operas sibi tradunt infestas saliva exundans potusque profusior.

10. Sudore pariter toti quandoque diffluunt, *Thracis* illius [k] *Maximi* ad instar, qui duos, tresve [l] *sudoris* sui Sextarios calicibus excipiebat, quum è diverso [m] Petronii *Safinius* Asiatici quid habuerit, nam ab eo *sudor* [n] *abfuit*, abfuit & oris *mala* saliva.

11. *Salivæ* porrò atque *sudoris* illius ubi *divortia* fiunt, universa microcosmi lympha in unos corrivatur mictuales ductus, & *siphunculis urinariis* largiter erumpit, [o] *Diabetis* in modum.

12.

Avic. *fol.* 107. * *Herodot.* 16. 6. 84. a Senec. *Epist.* 83. *p.* 548. Plut. *in Alex.* 706. C. Athen. 12. 1. 512. & Macrob. *Sat.* 5. 21. 521. b Plut. *Sympos.* 1. *q.* 6. *p.* 623. *F.* c Plut. *de Ira*, *p.* 454. *E.* & *Sympos.* 1. *q.* 6. *p.* 624. *A.* d Sennert. *Tom.* 3. *p.* 483. e Gal *Tom.* 3. 276. & 278. † Plin. 7. 19. *p.* 147. 30. f Herodot. 1. 71. *p.* 29. Xenoph. *Instit. Cyr.* 1. *p.* 6. *B.* Cic. 2. *de Fin. n.* 28. & Tusc. 5. *n.* 34. g Nicand. Dioscor. Gal. Aphrodis. Aët. Gesner. & Aldrov. *Imo* Ovid. Lucan. Ælian. Lucian. Nazianz. Eunap. Isidor. Suid. Alb. Magn. Volaterr. Rhodig. Scalig. in Arist. Dausq. in Sil. Ital. *atque* Bochart. h Aristoph. *Acharn. Act.* 5. *Sc.* 1. *p.* 426. Callimach. *fragm.* 18. 151. Horat. 1. *Carm.* 36. *v.* 14. Plut. *Sympos.* 3. *q.* 3. *p.* 650. Pollux *p.* 276. & 294. Macrob. *Sat.* 521. Isidor. *Orig* 20. *cap.* 5. *p.* 274. Suid. *in* Ἀμυστὶ *p.* 211. *Eust. in il.* Λ. *p.* 836. 10. & X. *p.* 1388. 43. Cælius Rhod. *p.* 374. & 1551. *Id ipsum sonat. Philosophi* Καθωνισμὸς T. 2. *p.* 696. C. i *Æn.* 1. *v.* 690. k Jul. Capitol. *p.* 603. l *Vid.* Theophr. *de sudorib. p.* 454. & Baricell. *de hydronosa nat. lib.* 2. *cap.* 6. m *Satyr. p.* 157. n Catull. 23. *v.* 16. o Aret. *diut* 1. *cap.* 2. Gal. *T.* 3. *p.* 311 *nec-non* Trallian Aët, Ægin.

12. Ex illis porrò lymphæ divortiis *alvus* [p] *arescit* quicquid enim vel *salivosos in ductus*, quos, [] *ævo Gal. vix ullus ignorabat*, vel [q] *serias in urinarias* [r] confluit, id universum alvô deducitur, per humoris παλίῤῥοιαν [s] *refluxum*, cujus ergò *fæcutina* remanet *colluvies* [t] *siccissima* imò *styptica* & *austera*; atque ità fluere nescia. *Segnior* igitur [v] *alvus*, & quasi *veternosa*, naturæ necessitati vix paret, nisi [x] *stimulis acrioribus* evigilata.

CAP. IX.

I. Tot porrò phænomena *lienosos* nobis cedunt *sanguine* [a] *serosiori*, imò *acido-salso* atque *tartareo*.

Id autem prout *tubis amplis* [b] lien ubertim excipit, ità & id ipsum, intra primum Morbi sui gradum, affatim in hepar refundit [c].

II. Verùm ubi 2. movetur Actus *Tragœdiæ nostræ*, omnia ruunt in pejus, & symptomata catervatim ingruunt *lethum* tandem *illatura*. Universus quippè seri tanti *limus*, & veluti

Ægin. Oribas. Nonn. *&c.* p Hipp. 97. 50. *&* 67. 29. Arist. T. 1. 1011. *A. &* Avic. *fol.* 107. q Ο῎ἵ δ̓ κ̀ οἱ τὸ σίελον γεννῶντες ἀσθητοῖς ἀγγείοις εἰς τὸ στόμα προχέουσιν αὐτὸ, σχεδὸν οὐκέτι οὐδεὶς ἀγνοεῖ. *Tom.* I. *p.* 246. 25. *Id inculcant* Gal. *id T.* 1. *p.* 579. *Edit. Venet.* 1564. *sunt igitur perindè seculi hujus inventum, ac alia, quæ hic, in* Corollar. *recitantur innumera, quibus aliquando ditescet* Davidis Abercrombii *Fur Academicus. Vid.* Prælud. *mei Anat. p.* 62. *Edit.* 3. 1580. *atque facetiss. & eruditiss.* Jan. Leonic. *p.* 78. *Metam.* Æscul. *&* Apoll. 1673.
r Hipp. *p.* 395. *v.* 44 s Arist. *T.* 1. *p.* 1011. *A. &* Aret. *lib.* 2. *cap.* 4. *cur. acut.* t Hipp. *p.* 454. 15. v Hipp. 182. 43. *&* 203. 14. *&* 42. x Hipp. *p.* 393. 49. *&* 454. 14.
a Hipp. *p.* 49. 27. 247. 43. 315. 43. *&* 345. 11. Arist. *T.* 1. *p.* 809. *E & T.* 2. *p.* 721. *E* Gal. *T.* 2. *p.* 61. 3. 303. *& T.* 5. *p.* 469. 470. 478. Conring. *de sang. Vid. Hist. hum. sang. Nobil.* R. Boyle, *& Experim. de mistis liquorib. A.* 1679. b *Cap.* 1. *n.* 8. c *Cap.* IV. *n.* 3.

ti *tartarum* [d] fibroſo detinetur lienis texto, à quo, veluti *palude* [e] *Lerneâ*, malorum [f] *Ilias* ſeſe diffundit in microcoſmi tractus. Primò quidem *maculæ* viſuntur *cæruleæ*, *fuſcæ*, *nigricanteſve*, & per *areas* cutem deturpantes, inſtar [g] *ſuffuſionum*. Illas porrò acoris ſobolem eſſe profiteor è *paternis* [h] *experimentis*, quibus mihi compertum eſt, *acidis* ſanguinem[i] *nigreſcere*, & in [k] *globulos* præcipitari, exindeque viſcera obſtrui, & *cuticulam* ipſam à vertice ad calcem conſpici *atratam* [l].

III. Illius autem *acidi* [m] *muriatici* virus tàm acre eſt ut [n] *peſtilens* illud & [o] *perniciale* Scriptores exſecrentur. Vulgò tamen tantam ſtragem non edit, ſed prout interim *invaleſcit*, ità & *ferocius graſſatur*, ſcorbuticamque labem viſceribus adſpergit. Et exindè [p] ἐκχυμώσεις illæ [q] *cuticularis*, [r] ὑπωπίων, vel etiam *vibicum* inſtar, quæ primùm *blandæ* & *indolentes* erant,

d *De humano Tartaro. Vid. lib.* 2. *cap. de Morb. ab Obſtr.* Fab. Violetti *A.* 1635. e Prov. Vatic. *Cent.* 2. *n.* 51. *p.* 289. Strab. *l.* 8. *p.* 371. Zenob. *Cent.* 4. *n* 86. *p.* 107. Diogenian. *Cent.* 1. *n.* 10. *p.* 176. Heſych. *p.* 594. & Apoſtol. *Cent.* 11. *n.* 88. *p.* 141. f Cic. *ad Attic.* 8. 11. Zenob. *Cent.* 4. *n.* 43. Suid. *Cent.* 7. *n.* 95. & Euſtath. *Il.* δ. *p.* 338. 3. g Hipp. Gal. & Æginet. *paſſim.* h *Sparſim in* Diſcip. Theſib. *præſertim in eruditis illis, de* Liene, *p. m. Viri* Joh. von Flammerdinge, *Præſide* Rev. Patre, *propugnatis, Ann.* 1671. *n.* 19. *Vid.* Joh. Couſin. *Hiſt. de* Aſthmat. *Ann.* 1673. i Rubefieri *ſomniavit* Walæus, *Inſtit. Med. cap.* 12. *p.* 21. *Vigilantior. fuit* Daniel Duncan. *Hiſt. Anim. Art.* 1. *p.* 40. k *De* ſanguificatione, *vid.* P. de Betbeder, *A.* 1666. *De ſanguîneis verò* globulis, *vid. experim.* D. Grew. 1679. de particulis *autem* acidor, terrenis, angular. & cubicis, D. Galatæum, *de acidis ventriculi, pag.* 61. *Ann.* 1676. l *Vid. Cap.* 15. *n.* 1. m Hipp. 312. 32. Sale *propterea* melancholicos *interdicit* Untzerus, *p.* 204. n Thom. Jordan. *de Peſtis phænom. Tr.* 1. *cap.* 17. *p.* 179. & 180. & Jodoc. Lomnius, *Obſ. lib.* 1. *p.* 50. & 167. *Vid. ſingulatim* Sebaſt. Wirdig. *l.* 2. *c.* 2. *n.* 2. o Claud. *Campenſ. Com.* 6. *in Aph.* 43. *p.* 157. p *Imo* Scabiem ipſam *recenſet* Petrus Paſchalis, *pag. de Feb.* 148. q Montagna 1. *Conſ.* 158 Joh. B. Montan. *Conſ.* 17. & 178. *Vid.* Fr. Piens *de feb. in ſpecie p.* 267. r Gal. *T.* 5. *p.* 458. *Vid.* Hipp. 113. 39.

erant, evadunt acres, & *prurigine* tandem [s] *ulcerosæ*.

IV. Illinc itaque tibiarum ulcera *parva* quidem vulgò, sed *rebellantia* sese produnt, qualia LXX. Interpretes [t] πονηρὰ vocant καὶ δυσίατα; [v] *Hippocr.* verò κακελκίας ἢ δυσελκίας, ut in *Antilocho*, & [x] *Aleva*. Mala idcircò ulcera dicuntur à [y] *C. Celso*, & δυσαλθέα ab [z] *Aret.* & ab [a] *Aëtio*, quibus suffragatur [b] *Avicennæ* praxis. Istæc enim ulcera *sero* scatent [c] *salsuginoso* fodicante atque corrodente, cujus muriaticam indolem arguunt [d] *cicatrices nigræ*, quibus ita leviter obducuntur, ut *continuo recidivent*. Illæ siquidem *particulæ salinæ*, suis aculeis intimiùs defixis, etsi lateant ad tempus, *brevi tamen assurgunt*, & ulcera produnt *altiora* atque *altiora*, spontaneo [e] sero quandoque manantia, & ab [f] *Hipp.* & [g] *Aret.* graphicè depicta. Altiùs itaque serpente virus edaci, *aures* ipsæ *roduntur*, & [h] *fætorem emittunt*. Immò [i] *gingivæ* fiunt *rosionis*, *fœtorisque* consortes, *dentesque* suos denudant, *brevi vacillaturos*, prout [k] *Hipp.* [l] *Strab.* [m] *Plin.* [n] *Paul.* [o] *Marcell.* [p] *Avic.* atque [q] *Suidas* stylo notarunt adamantino.

V. Altiùs adhuc evectô vitiô, *narium vasa* recluduntur, & *hæmorrhagiæ* moventur enormes, quæ sanguinis κρᾶσιν *vitia-*

s Hipp. 194. 34. & Lysias, *Or.* 3. *p.* 47. t Deuteron. 28. 35. v *Pag.* 182. 42. & 312. 31. x Hipp. 312. 32. *de quib. memor. exempl.* J. R. Saltzmann. *recitat, Obs. Anat. p.* 38. y *Lib.* 2. *cap.* 7. & 4. *cap.* 9. z *Diut.* 1. 14. *p.* 83.

a *Tetrab.* 3. *serm.* 2. *p.* 636. b *Lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *p.* 790. c Hipp. 312. 33. *atque* Theophr. *de sudorib. p.* 455. d Hipp. 423. 17. Arist. *T.* 2. 721. *E.* Cels. *l.* 2. *cap.* 7. *p.* 62. *n.* 25. Nic. Piso, *l.* 3. *de M. Cur. cap.* 30. *p.* 327. Jul. Guastavin. *Com.* 9 *in Arist. Probl. p.* 309. & Lud. Septal. *T.* 2. *p.* 34. e Hipp. *p.* 178. 30. & 203. 41. f *Pag.* 182. 42. 203. 41. 204. 2. 423. 17. g *Diut.* 1. 14. *p.* 83. h Hipp. *p.* 203. 40. i *Vid. Erud. atque tersum* V. Ketelaer *de Aphthis*, & Gal. *T.* 2. *p.* 252. & 479. k *Pag.* 182. 42. 203. 40. 332. 39. 348. 39. & 423. 17. l *Lib.* 16. *p.* 781. m *Lib.* 25. 3. *p.* 622. n *Lib.* 3. *cap.* 49. *p.* 474. o *Cap* XI. *p.* 291. p *Lib.* 3. *Fen.* 15 *Tr.* 1. *cap.* 5. *p.* 791. q *Tom.* 2. *in* Μάρ-

tiatam produnt, quam [r] *Hippocr.* paſſim infamat, utpote *parvo fermento* prægnantem.

VI. Jàm verò *acres* illæ *particulæ ſalino fixæ* [s] Hippocrateâ ſanguinis πλιόδω, atque [t] *Platonica* πλιφορῇ, ità conquaſſantur atque ſubiguntur invicem, ut nihil relinquant in maſſa quod non inquinent. Indè fit ut [v] *infima* trunci *vaſa*, vel turgeſcant impendiò, & [x] *varicibus* aſſurgant; qui vulgò *cæcæ* dicuntur *hæmorrhoides*; vel arrodantur, & fluant, eruptionis inſtar *è naribus ſummis*.

VII. Idem ergò ſanguis qui recens *balſamicus* & *conſocialis* partibus erat, in *acrem* ipſarum *hoſtem* evadit. Partium igitur cum ſanguine neceſſitudo primæva planè intercidit, atque ità ſingulis illis *ipſum veluti refugientibus*, totæ macreſcunt, *nutrimenti defectu*. Aſſurgamus igitur [y] *Hipp.* [z] *Philoſ.* [a] *Aret.* [b] *Gal.* [c] *Avicenn.* & [d] *Averroi*, lienoſos *tabentes* dùm digito monſtrant.

VIII. Quoniam autem illæ ſanguinis portiunculæ ſalino fixæ *craſſiorem* præ ſe ferunt *molem*, quàm ut *porulos* nutriendi corporis ſubire queant, plurimæ in lienem texti laxioris, vel [e] *pondere* proprio ruunt, vel *adventitiis ſpiculis* in illum ſeſe inſerunt. Dùm verò hîc *alta palus* eſt, è cujus profundis haud facilè emergant, conſequens fit, ut plurimæ illæ, *eò demerſæ*, inibi ſtagnent, neſciæ refluxus.

Stagnatione igitur ſuâ concreſcunt, & ita conglomerantur ut *lienem enormiter diſtendant*; [f] *corpore* interim *tabeſcente*. At-

Μάρκελλ☉. r *In Coac. in Prog. in Prorrhet. in lib. de M. M. & de Affect. Int.* s *pag.* 11. 28. 85. 33. 89. 19. 99. 7. 102. 36. 104. 6. 107. 24. 108. 41. 109. 2. & 48. 304. 30. 305. 41. & 54. t *Tom.* 3. *p.* 70. & *apud* Gal. T. 1. 216. 265. v Hipp. 520. 3. x Gal. *Tom.* 3. 359. Æginet. 3. 59. y *Pag.* 69. 43. 182. 42. & 203. 42. z *Tom.* 2. *p.* 1011. *A.*

a *Diut.* 1. 14. *p.* 82. & 83. b *Tom.* 1. *p* 106. c *Lib.* 1. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *fol.* 107. & *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 2. *cap.* 1. *fol.* 789. d *Colliget.* 4. *cap.* 56. *fol.* 85. e Terrenæ *ſunt enim atque* compactæ, Julio Palmario, 2. *de contag. cap.* 3. *p.* 122. *atque* Ioh. Ionſtono, *Prax.* 10. *p.* 619. f Hipp. *p.* 69. 43. & 203. 42. Gal. *Tom.* 1.

Atque adeò festivus est [g] *Trajanus* lienem comparans *fisco.* Hoc siquidem *ditescente* populus *depauperatur*, uti liene *increscente* corpus *emarcet.*

IX. Tumentiore itaque splene, non solùm *spiritus* ille *sublimis* urget, quem [h] *Polemon Athen.* meritò tribuit mœrore pressis, sed reliqua symptomata graviùs undique premunt. Imò novi tumores consurgunt, quibus *palpebræ*, *pedesque* [i] *gravantur*, è particulis *seri viscosi* genarum pedumque texto tenaciter implexis. Atque ita non *meræ* sunt *inflationes*, ut apud [k] *Averroem*, quasi *flatuum unicè soboles* essent.

X. Partium autem illarum uti *color* [l] *fædus multiplex* exsurgit, ita & corporis universi *floridus* omnis atque *vivax* funditùs perit [m] Etenim

Qui viret in foliis venit à radicibus humor [n].

Hîc verò mala radix, mali stolones. Prava germina, pravi surculi: [o] *decolor* lien atque *luridus*; decolor & *vultus* atque *Saturninus* [p]. Sed ne mentem [q] *Saturninam* induamus ipsi, *stigmate notandi* [r] *Astrologico*, Citharœdum vocemus, qui nobis animum exhilaret. En *Stratonicum*, dicteriis facetum, qui *lienosos* dùm intuetur [s] *Caunios*, pallore suffusos, ceu redu-

1. *p.* 106. Ballon. *de V. & M. Morb. p.* 72. 73. & 74. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, *Met.* 2. 776. g Aurel. Victor. *Epit. n.* 66. *atque* Rhodigin. *l.* 4. *cap.* 18. *Unde verò* Senn. Heurn. & *alii passim id* Dionis *esse velint, me fugit.* h *Lib. de lignis, p.* 161. i Hipp. 224. 36. 278. 42. 423. 20. & 30. k *Colliget.* 7. *cap.* 13. *p.* 156. F. l Gal. adagio *perhibentur, juxta* Hipp. *mentem, p.* 268. 28. jaunes comme de la cire, *è Nasone autem* ora buxô pallidiora gerunt. *Metamorph.* 4. 134. & XI. 417. m Aret. Diut. 1. *cap.* 14. *p.* 83. n *Sic Hipp.* ὡς ἡ τροφὴ, οὕτω καὶ τὸ ἔξω. o *Uti constat è* cadaverib. lienicis p Hipp. *p.* 204. 2. q *Vid.* Christohp. Clavium, *in Sphæram* Joh. de Sacro Bosco, *comm.* 2. *p.* 275. r Joh Hasfurti Verdungi, *Novæ Med. lib.* 2. *p.* 18. *ubi tetorrime* Saturninos *sugillat. Sed* φλυαρεῖ. *Noli autem* ἀντιφλυαρεῖν *e* Gal. *T p.* 41. *verùm* Aristot. *oppone T.* 2. *p.* 815. Cic. *Tusc.* 1. *n.* 33 Plut. *T.* 1. *p.* 344. *B.* & Fr. Bonav. *lib.* 4 *p.* 240. s Plin. 11. 37. *p.* 275.

Vo-

reduces vel è [t] *Throphonii* antro vel è mediis *ſilentibus* [v] *umbris*, in ipſos *Homericum* illud jactavit, [x] *hominum genus foliis eſſe ſimile.* At culpantibus eum *Cauniis* quòd civitatem *ut morbidam* ſubſannaret, *abſit*, inquit, *morbidam* dicere *auſim*, ubi vel *ipſi mortui* [y] *ambulant.*

CAP. X.

Nec tumidus lien *cutis florem* unicè *decerpit*, ſed viſceribus damnum multiplex infert. Ejus enim *globuli* non omnes *lienali ſepto* coërcentur: Quidam igitur ſanguinis fluento *huc & illuc* abripiuntur, atque ita *glomere facto* venas inferciunt, intra quas nequeunt *liber è volvi* atque *revolvi.* Accidit itaque ut vegeto licèt cordis impulſu ab aliis atque aliis urgeantur à tergo, inibi nihilominus, *hoſtili ſuo globo*, vias obſideant. Intereà perennis à corde *propulſio* in iſthæc *allidit* obſtacula. Tunc verò quicquid in ſanguine *tenuius* eſt atque *dilutius* præterfluit, *craſſius* autem & *compactius* inibi ſiſtitur, & venas paſſim in [a] *varices attollit*, uti ſingulatim de *venis in ano* prænotatum eſt [b].

CAP. XI.

Nec iſthæc *à ſanguine in grumulos coacto* unica vaſis infertur noxa, nam *glutinoſæ* ſi confluxerint *particulæ*, globulos pro-

Volaterr. *l.* 24. *p.* 571. t Ariſtoph. *in Nubib. Act.* 1. *Sc.* 6. *p.* 155. Philoſtr. *Apollon.* 8. 8. *p.* 420. & Apoſtol. *Cent.* 7. *n* 88.
v *Æn.* 6. *v.* 264. x *Iliad.* Ζ. *v.* 147. & Φ *v* 464. Mimnerm. *P. Gr. p.* 736. *v.* 1. Plut. *de ſera pœnit. p.* 560. Q. Smyrn. 9. *v.* 501.
y Strab. 14. *p.* 651. & Cœlius 4. 18.
a Gal. *T.* 5. *p.* 305. Pulverin. *cap.* 62. *p.* 551. b *Cap.* 8. *n.* 5.

protinùs *inviſcant*, & partibus *affigunt*. Indè fit ut ipſæ arteriæ vocentur in detrimenti partem. Nam portiunculæ, *viſco ſuo tenaciores*, arteriis internis agglutinantur, & pares ſe præſtant ſanguini reprimendo. Illarum enim alveis præpeditis, *fluento* ſunt vel *nullo* vel *laborioſo*. Sanguinis interim *perennes*, ac etiam *ingentes* volvuntur ſub pectore fluctus, qui alluvione ſuâ ad remoras illas fortiter allidunt, quò gluten illud *arteriis impactum* deglutinent. Ingens ergò procella ſurgit, *ceu maris æſtuoſi intra ſtrictiora freta*, nam hîc quoque ſtrictior eſt fluxuri ſanguinis alveus. Is autem quia *ſpiritibus turget*, recens à corde, *impetu ruit* in globum obſtantem. Sed dùm ſuos fluctus, *inſtar procelloſi maris ad ſaxa* inibi *frangit*, cor minimè *ſaxeum*, reſilit atque tumultuatur. *Cordis* autem iſtæc *commotio* atque *tumultus* Palpitationis nomine vel *lippis* atque *tonſoribus* jam olim innotuit. *Rudem* teſtor Plauti *lenonem*, qui *experientiæ ſcuticâ vapulans* meroſè queritur, [c] *geminos ſeſe filios in ventre habere*. *Rude* & alterum *cor* [d] *Euclionis* atteſtor, *arte ludicra*, *continuò emicans in pectus*, hoc eſt, *palpitatione repentina*, ceu ſeditione [e] commotâ, *confeſtim in pectus inſurgens*. Idiotas igitur apage, qui [f] *ceu aſini ad lyram*, ſeſe ad *Hippocrateos codices* adjungunt, quò *Virum* in Arte Medicâ detritiſſimum *traducant*, ceu *cordis* iſtud terrificum *ſymptoma* vel *ſiluiſſet*, vel *ignoraſſet*. Sed iſti *Sycophantæ*, ſi quid modò *ipſis Arcadicis læva in parte mamillæ ſaliat*, adeant quæſo, Cl. D. D. *Gronovium* Pr. meum ad aras uſque colendiſſimum, & ex illo Literarum omnigenûm *inexhauſto fonte*, opimos doctrinæ ſuccos *largiter hauriant*, quò ſibi *mentem aridam*, *ſterilemque irrorent* atque *fœcundent*. Gloriæ igitur ducant à [g] *Viro tanto* doceri τὸν σφυ-

γμόν

c Curcul. *Act*. 2. *Sc*. 1. *v*. 6. d Plaut. *Aulular*. *Act*. 4. *Sc*. 3. *v*. 3. e Mercat. *Act*. 1. *Sc*. 2. *v*. 14. f Gal. T. 1. 361. *&* 502. Lucian. *p*. 890. *A*. Athen. *l*. 8. *cap*. 9. *p*. 349. Suid. *T*. 2. *p*. 315. *& Cent*. 10 *n*. 94. g *Quod ſi locorum intercapedo ipſos illius neceſſitudine interdicat*, *conſulant velim Eruditiſſ*. Sebaſt. Piſcenium, *de Cord.* *Pal-*

γμὸν τε καὶ [h] παλμόν. Deinceps verò diſcant quid ſit ὁ τῶν φλεβῶν [i] πηδηθμός; quidve αἱ φλέβες [k] αἱ σφυγματώδεες; vel rurſum οἱ πόνοι παλμώδεες, [l] vel in univerſo corpore, [m] vel ad tempora, [n] vel ad collum; [o] vel in toto abdomine; [p] vel in hypochondriis; [q] vel ad umbilicum; [r] nominatim autem quid ſit τῆς [s] καρδίης παλμὸς διὰ τέλεος [t] ξυνεχής. Quid inſuper παλμὸς περὶ καρδίην οἷος ἀπὸ δρόμου, ἢ ἀπὸ δείματος [v]; Quid tandem *Latinis auribus* iſthæc *Divini Genii* [x] verba ſonent? αἱ φλέβες πρὸς τῇ καρδίῃ [y] πηδῶσι, καὶ ἡ καρδίη πάλλεται. *Cor* nimirùm *concutitur* atque *ſubſilit*, ubi vaſa *ſubſultim* ad illud aſſurgunt. Sicut enim rapidi fluminis *fluxu repreſſo tumeſcunt aquæ*, multo cum tumultu, ita hic ſanguinis *cohibito motu tumefiunt vaſa*, atque *commoventur*, & illis turgentibus atque concuſſis, totum *cor exagitatur*, & *impendiò convellitur*. Hipp. ergò *fons genuinus* eſt, atque *primævus* ſcriptionis περὶ παλμοῦ.

Quæ igitur *ſeros* apud ejus *Nepotes* palpitationum *cordis* & *arteriarum* proſtant exempla, *Rev. Parenti* neutiquam vel *Archetypa* ſunt, vel *Prototypha*; ſed *Apographa*, & ſæpius *Apocrypha*, utpotè *mendoſa*, & à *Naturæ libro* penitùs abhorrentia. Hîc igitur Hipp. *uti aliàs*, dum Medica *fundit*, ab aliis *ebibenda*, Galatonis [z] Homerum refert, *carmina vomentem*, ab *Ariſtophaneis* [a] ἐπιφυλλίσιν *abligurienda*. Sed quia iſtæc *idea nauſeoſa* eſt, *Hippocr.* dicam virum eſſe *tantum*, ut Medicorum plures, in [b] *Jalemos adſcribendi*, tot pygmæi ſint, [c] *thyrſô polli-*

Palpit lib. I *cap.* 2. 3. & 4   h Hipp. *p.* 115. *v.* 3.   i Hipp. *p.* 358. 42. Venarum percuſſus, *Plin.* 7. 51.   k *pag.* 427. 10. l *pag.* 432. 46.   m *pag.* 308. 39. 325, 19. 434. 4.   n *pag.* 358. 42.   o *pag.* 431. 31. 427. 17.   p *pag.* 432. 43.
q *pag.* 306. 13. 402. 46.   r *pag.* 320 5. 432 45.   s *Vid.* Joh. B. Montan. *Conſil.* 181. Trincavel. *lib.* 6. *part. aff.* 12. Claudin. *Conſ.* 128. *p.* 308. Petrum Vaſcum Caſtellum, *Tract.* 9. *de Cord. palpit. p.* 814. Tulp. *lib.* 2. *obſ.* 19. & Henr. Regium, *prax. p.* 283.   t *pag.* 327. 45. *p. pag.* 532. 50.   x *pag.* 124. 40.   y *Ipſum* cor *Antiocho depereunti Novercam* δεινῶς πηδᾷ e Juliani *Miſopog. p.* 69.   z Ælian. *V. H.* 13. 22. *p.* 502.   a Salſum *eſt in* Poëtas *inficetos* Scomma. *Act.* 1. *Sc.* 2 *p.* 215.   b Zenob. *Cent.* 4 *n.* 39. Gal. *Tom.* 3. 453. 58.

licem ejus metientes. Imò Hippoc. *Phœbus* eſt *alter*, fulgore non ideò carens, quia *non videtur à* [d] *cæcis.*

CAP XII.

Nuſquàm igitur *cor* unicè *ad moles ſuis oſtiis injectas ſubſilit*, ſed & ejus primarii tubuli, *ad obices quoque reſiliunt*; aſſultim enim impetuntur à ſanguineis globulis cunctis, qui ab offenſâ ſuâ *tumultuoſe* & *confertim* in ſeſe reſultant. Tunc quippè neceſſarium eſt, ut *ſenſiles* illi ſanguinei *canales* toti contremiſcant, & motu ſuo incondito *viſcera concutiant.* Undè conſequens & alterum ut inteſtinus ille ſanginis tumultus arctiores ſuos dilatet alveos, & *maris* iterùm *implacidi more*, ſinus ſibi formet, intra quos reciprocet. Dum autem ſinus illi cavantur, univerſum *Arter. ſyſtema.* micare non deſinit, pulſuque ſuo irrequieto turbas ubique ciêre, ſed præſertim *in ipſa lienis arteria*, quæ propterea pulſat enormiter, & petulanti ſanguine *hypochondrium concutit* atque *convellit.* Exindè eſt, ut lienalis arteriæ *validi percuſſus* frequenter occurrant, qui ſuis *ictibus* fortiter *repetitis* fornicent. *Fornicatur* ergò *lienalis arteria* reliquarum more, quæ hinc indè *fornicis in morem* exſtruuntur, & ἀνευρύσματ☉ nomine paſſim infamantur à [a] *Dioſcoride*, à [b] *Galeno*, *ab* [c] *Aëtio*, *à Paulo* [d] *& ab Actuario* [e].

II. Iſtæc

58. Heſych. *p.* 454. Suid. *Cent.* 5, *n.* 8. *&* 7. *n.* 97. Apoſtol. *Cent.* 10. *n.* 39. Etym. M. *atque* Varin. in Γάλεμ☉. c *Vid.* Cyclopem *Timanthis*, Plin. 35. 10. *p.* 833. d Theophili *mens eſt* de Sole, *Lib.* 1. *ad Autolycum. p.* 70.

a *Lib.* 4. *cap.* 42. b *Tom.* 3. *p.* 356. 4. *p.* 27. *&* 87.
c Tetrab. 1. *Serm.* 3. *cap.* 18. *p.* 122. *&* *Tetrab.* 4. *ſerm.* 2. *cap.* 51; *p.* 716. *Ibid rurſus ſerm.* 3. *cap.* 9. *p.* 746. d *lib.* 4. *cap.* 53. *p.* 527. *lib.* 6. *cap.* 37. *p.* 563. e Meth. *lib.* 3. *cap.* 1. *p.* 194. *Vid.* M.

II. Iſtæc autem aneuryſmata *vel jam mihi notiſſima ſunt*, nam tales arterias cùm in *pectore*, tùm in *abdomine* pugni mole *farnicatas* legi apud [f] *Fallop.* [g] *Paræum*, [h] *Harvæum*, [i] *Riverium* & [k] *Marchettis.* Singulatim verò *Par. Rev.* lienales mihi ceſſit benè multas *Dædaleas* omninò, & *ambagioſas*, celluliſque paſſim *excavatas.* Tales porrò fuiſſe profitetur lienales illas, quæ ſuis *anfractibus* [l] *longè latéque protenſis*, atque tædioſè pulſantibus [m] *Plautinum* Cappadocem *Zonâ quaſi cinxerunt.* Tales iterùm aſſerit *melancholicis* ineſſe, qui *corde lienoſo* [n] *canuntur*, quòd ſcilicèt *lien* ipſis *ſaliat*, & *de labore pectus tundat*, ac *ſeditionem* veluti *faciat*, *occupando* [o] *præcordia*

III. Tales denique fuerunt pulſationes illæ quas memorant, & quas ignorant [p] *Arculanus*, [q] *Eraſtus*, [r] *Claudinus* atque [s] *Bontius*, ſed quas debuiſſent ab [t] *Hipp.* dediciſſe. *Par.* autem *Rev* mirâ voluptate meum animum permulſit, ubi me docuit ſe *intra lienales* illas, nec non *intra pulmonales*, & quandoque intra coronarias cordis [*quas mihi dedit expaſſas & duratas omnino*, *atque ita horrendæ quondam palpitationes fontes*] mucilaginem quandam, *oſtrearum* inſtar, & *lividis cirris.* Id quidem [v] *Benivenius*, [x] *Veſal.* [y] *Holler.* [z] *Rumler.* [a] *Ballon.* [b] *Hildan.* & ipſa ſeculi ſupercilia [c] *Severin.* [d] *Velſchius* &

M. Aurel. Sever. *p.* 170. *de Abſc. & ſingulatim libell.* Barthol. & Hornii. f *Lib.* 1. *de Tumor. p. n. cap.* 14. *p.* 284. g *lib.* 6. *cap. ult. p.* 229. h *Exercit.* 3. *de Circ. ſang. p.* 254. i *lib.* 12. *cap.* 5. *p.* 202. k *Obſ. chir.* 48. *p.* 113. l Arant. *Obſ.* 35. *p.* 99. *Vid. hic cap.* 1. *n.* 8. m *Curcull. Act.* 2. *Sc.* 1. *verſ.* 5. n *Caſinar. Act.* 2. *Sc.* 6. *v.* 62. o *Mercat. Act. Sc.* 2. *v.* 14. p *In Non. Rhaſ. c.* 100. *fol.* 151. q *In Hipp.* Progn. 1. *p.* 158. r *Conſil.* 46. 62. & 74. *p.* 106 143. & 175. s *Obſ. Indic* 8. *p.* 37. t *pag.* 204. 328. 402. & 432. v *Obſ. p.* 137. 161. 178. & 183. x *Lib.* 1. *cap.* 5 y *lib.* 1. *c.* 29. *p.* 208. z *Obſ.* 6. & 52. *p.* 6. & 32. a *Tom.* 3. *p.* 310. 314. 315 & 325. b *cent.* 2. *obſ.* 89. & *cent.* 4. *obſ.* 50. c *cap.* 2. *p.* 277. d *Obſ.* 34 *p.* 22. e *pag.* 124. 39. & 125. 21. & 47.

 f Tulp.

& alii, viderunt tàm in *aorta*, quàm in *corde*, sed chimæræ formâ; *vermis* nimirùm, *puris*, *calli*, *carnis*, *carunculæ*, vel *adipis*. At ipsorum intererat, ab [e] *Hipp.* doceri tales concretiones esse à *pituitâ frigidâ* sanguinem *refrigerante* atque *sistente*.

Merum igitur *gluten pituitosum* est, sicut *Hippocrati* experimenta paterna luculentam fecere fidem, Istæc enim *mucosa* sæpius *exsiccavit*, *decoxitque* aquâ, vinô, acetô; vel etiam *exussit* prunis vel flammâ, & aliud nihil deprehendit quàm *gelatinam sanguinis* esse similem illius, quæ *sanguini ducto* tenax accrescit, & instar expansi totum vasculum obtendit, in pituitosis, *in cachecticis*, in *scorbuticis*, in *spleniticis*, atque singulatim in *rheumaticis affectionibus*.

CAP. XIII.

Dùm autem tot illis arteriarum percussibus corpus ita complóditur, ut *vel è longinquo* [f] *sonus audiatur*, cuncta certè ingravescunt, properatque morbus ad *catastrophen*. Præprimis [g] *flatus* insolescunt, & ex *utre velut* [h] *Æolio* laxati, quoquoversum furibundi diffunduntur, dirasque tempestates ubique commovent. Singulatim autem ventriculum distendunt, & excruciant, nî *ructibus*, utut [i] *fœtidis*, explodantur. *Lienosos* diceres [k] *cavos folles* esse, *olida spirantes*, sed toto divisos Orbe à [l] *Pomponio* Consulari Poëtâ, quem perhibent *ructasse* nunquàm. Nec flatuum sævities effrænis *tenuibus* pârcit *intestinis*. Illa siquidem vel crudeliùs dilaniat, quàm ipsum *colon*, quod uti *obtusius*, ita & *capacius*, nec luctan-

f Tulp. *lib.* 2. *obs.* 28. g Aret. *Diut.* 1. 14. 82. *vid. Synt.* Mayerniani *cap.* 12. *p.* 304. h *Odyss.* K. *v.* 19. *&* 47. i Piscium nidore, *Aret. Diut.* 1. *cap.* 5. *p.* 56. *vid.* Th. Sydenham. *de Pass. hypoch. p.* 113. k Juven. *Sat.* 7. *v.* 111. l *Plin.* 7. *cap.* 19.

luctantes ventos ita coarctans. Sed accidit oppidò faustè ut dùm cruciamentis suis omne frangunt animi robur, ipsi, tanquàm sævi hostes, *ad tibiæ* [m] *cantum*, portâ decumanâ *trudantur*. Lienosorum enim fibræ intestinæ *Edicti* [n] *Claudiani* sunt amantes, & [o] *Argyrii simiæ*, audacter quippè, *ne periclitentur*, nervis undique contentis [p] *hostilem spiritum* omnem vel publicitùs *elidunt*, etsi nusquam λιβανωτὸν [q] oleat. Et eâ in re splenici prudenter sibi consulunt, alias tantâ intus rabie furunt venti, ut *Diocle* [r] *narratore*, Medici non veriti sint, perstrepentis lienis murmura sæva, tempestatésque sonoras τὸ φυσῶδες τὸ πάθημα *morbum flatulentum vocitasse*, instar [s] *Hippocratei* νοσήματ☉ ἐρυγματῶδε☉ *morbi ructuosi*.

II. Alii verò flatus istos *Dæmonas* esse finxerunt abdomine clusos, quibus *Lienosi* non modô fiant [t] *ventriloqui*, [v] ἐγγαστριμύθων æmuli, *altô suô lienis* [x] *ronchô*, sed & *ventre* tur-

19. *p.* 147. 31. m *Quidni sic agatur cum* hostib. *illis? quum Thebarum* muri hostiles *ità* diruantur; Tzetz. *chil.* 1. *n.* 13. *& Tyrrheni* servi, *Plut. T.* 2. *p.* 260. *B.* (heriles hostes) Senecæ, *Epist* 47. *p.* 460 Tertull. *adv. Marc.* 5. *n.* 6. Æl. Donato, *in Andr. p.* 589. *fusc.* Festo, *de signif. verb.* 15. *p.* 429. *atque* Macrob. Sat. I. *cap.* 11. *p.* 235. *Imo* Spiritui *ipsi* Sacro, *Mich.* 7. *v.* 6. *&* *Matth.* 10. *v.* 36. *ita* plectantur. *Odii porro tanti rationem* Homer. *dat. Odyss.* XVII. *v.* 322. *atque* Plato 6. *de Legib. p.* 777. *A.* n Sueton. *in Claud, n.* 32. *p.* 494 o Aristoph. *in Plut. p.* 19. *A. F. &* Suid. *in* Ἀ'γύρ☉.
p Hipp *p.* 178. 31. *&* 306. 50. q Arist. 16. *in Plut. p.* 73. *E.*
r *Gal. Tom.* 3. *p.* 278 8. s *pag.* 156, 48. t Tertull. *adv. Praxeam, n.* 19. *p.* 650. *D.* v Hipp. *p.* 340. 36. *&* 357. 32. *Imo passim apud* LXX Levit 19. 31. 20. 6. *&* 7 *Deuteron.* 18. *v.* 11. 1 *Sam.* 28. *v.* 8. *&* 9. 2 *Chron.* 33. *v.* 6. *Es.* 8. *v.* 19. 19 3. 44. 25. Cic. *de div. n.* 19. *&* 36. 2. *n.* 57. Strab. *lib.* 9. *p.* 419. Joseph. *A. J* 6. 15. *p.* 204. C. J. Martyr, *ad Orthod. p.* 422. *C. &* 440. *D* Clem. Alex. *Admon. ad Gent. p.* 9. *C. Pædagog.* 2. *p.* 148 *D.* Hieronym. *in Catal. p.* 297. *de Eustathio*, Photius *in Epist.* 151. *p.* 206. Apostol. *Cent.* 7. *n.* 48. *& Cent.* 9. *n.* 35. J. C. Scaliger *ad Card. fol. verso* 332. J Wierus *de Magis*, *cap.* 14. *p.* 140. P. Zacch *Q. Medico-legal. p.* 195. *&* Servat. Gallæus, *de Sibyllin. Orac. p.* 2 *&* 362. *Videsis Exegesin* Gal. *&* Hesych. Suid. *&* Varin. in Ε'γγαστρίμυθ☉, *Videantur &* Sophoclis στερνομάντεις *nec-*
 non

turgescant *collativô* [y] seu *aqualiculô* [z] *propensô sesquipede*, ad *intensissimum* luctantis flatus, & exilire nitentis [a] *elaterem*. Flatus autem illi sicut in *ventriculo* & *in intestinis* fœtura sunt *pituitæ salsæ* [b] *& acidæ*; ita *in liene* soboles sunt *seri muriatici*, quod *splenem* non modò *fermentat*, sed & *sanguinis massam*, in quam, detrimentum sibi illatum, cum fœnore refundit [c]. Inflantur ideò venæ & impendiò nigrescunt, atque *varicibus* hinc indè *protuberant*, nec ad tactum ita resiliunt, uti dùm *sanguis integer ævi* & purus putus inerat, ac intimè perfusus portiunculis *balsamicis volatilibus*, & *plenè nutritiis*. Nunc enim *acribus* scatet *salinisque fixis*, [d] & *rosione*, *fermentoque promptis* quæque pravam indolem suam *noxâ* [e] *produnt*. Hîc siquidem *Hæmorrhoides* Cap. 9. N. 6. noxiores sunt, sive *crepent*, & *fluant*; sive *consistant* & *stagnent*. Sic & *hæmorrhagiæ* nocentiores, reliquum enim *naturæ thesaurum* profundunt, residuis spiritibus *oppidò paucis*, atque sic *lienosi tabent elumbes*, assurgentibus interim *pedum* [f] *œdematis*. Imò *rediviva* fiunt oris atque tibiarum *ulcera*, quibus vires magis adhuc atteruntur, *spiritibus cassæ*. Nequeunt igitur lienosi *firmo insistere talo*, sed impares sunt ad *incessum*, præsertim *ad acclivia*, uti * *Polemarchi* filius. Sed istæc *scorbutici lienis* enervata crura [g] imperitè scriptitant ἀνιατρολόγητοι [h], *supra plantam* (ut dicitur) [i] *evagati* crurum esse [k] *paralysin*, cum inte-

non Eurycles Arist. *in* Vespis, *p.* 502. *atque* Platon. *in Sophista*, T. 1. *p.* 252. *C. Talem Rhodigii* Cælius *audivit*, *lib.* 8. *cap.* 10. *p.* 417.
x Hipp. *de Lycino Gr. p.* 332. 39. y Plaut. *Curcul. Act* 2. *Sc.* 1. *v.* 16. z Pers. *Sat.* 1. *v.* 57. a Gal. *Tom.* 1. 309 31.
b Gal. *T.* 3. *p.* 276. 36. *&* 358. 25. c Hipp. *p.* 168. 18. 203. 40. 204. 2. d *Spiritu & Sulphure prorsùs orbis* Joh. Jones, *cap.* 3. *de Feb. int. p.* 116. e *Vide passim* H. Reulner *&* S. Eugalen, *de Scorbuto.* f Hipp. *p.* 178. 32. * Hipp. *p.* 366. *v.* 14.
g *Imò vel simplici quartanæ* pigrities *inest* ad motum, *ut apprimè notat* Lud. le Vasseur, *p.* 57. *de* triumv. hum. h *Sesquipidale* Vitruvii *dicterium est in* Medicinâ rudes, *lib.* 1. *p.* 27. i Ammian. Marcell. *lib.* 28 *cap.* 1. *p.* 509. *Vid.* Val. Max. *lib.* 8. *cap.* 12. *n. ult. in Ext. &* Plin.

terim toto cœlo discrepent vel à *paralysi vulgari*, vel ab illâ *crurum & brachiorum impotentiâ*, quæ vel *febribus intermittentibus*, vel *colicæ Pictonum consectaria* fit, qualem *Rupellæ*, *Parisiis*, atque *hic* Rev. Parens annotavit, monitus à [l] *Fernelio*, [m] *Citesio*, [n] *Salmasio*, atque *Riolano* [o].

Plin. *lib.* 35. *cap.* 10 *p.* 834 *Quippiam affine profert* Epictet. *cap.* 61. *p.* 43. k Strab. *lib.* 16. *p.* 781. & Plin. 25. 3. *p.* 622. *Imò ipse defin. M. Auctor*, T. 4. *p* 398. & Cæl. Rhodig *lib.* 6. *cap.* 8. *p.* 279. G *Vid* Reusner. *de Scorbut. p.* 123. l Pathol. *lib.* 4. *cap.* 10 & *lib.* 5. *cap.* 3. m *Opusc. in* 4. *p.* 171. n *De* Annis Climacter. *p.* 731. o *Anthropogr. p.* 656. *Vid.* Joh. Bettum, *de sanguine*, *p.* 183. *n.* 4.

CAP. XIV.

In istis itaque lienosorum *sanguineis effluviis*, *suggill.* & *ulcusculis*, concipienda venit *acidæ colluviei luxuries*, quæ *vasa corrodat*, *sanguinemque* [p] *denigret*, ac in *globulos cogat*. Quid enim aliud loquuntur hactenus prolata? & quid rursum *ipse sanguis è spleniticorum venis eductus?* Is enim totus *luridus* est, & *crassus*, *grumulisque compactus*. Dissectus deinceps ipse lien, qui totus τρυγώδης [q] est, hoc est, qui *totus diffluit consimili tabo*, picis [r] navalis ad instar, uti lien [s] *Fernelii*. Imò lienes benè multos *Rev. Parens* præ manibus habuit, *universè fluxos*, hoc est *ab acido* ita *corrosos*, ut tunica revulsa *toti fluerent*, & toti funderent suam [t] *amurcam*, fibris scilicet ip-

p Hipp. 203. 40. & 204. 2. q Ruff. Eph. *p.* 44. & Nemes. *de Nat. h. p.* 111. r *Talem* picem *nobis exhibet quoque* Gal. *Tom.* 3. *p.* 358. & C. Piso, *Sect.* 1. *p.* 40. *nec-non* B. Swalve, *Pancr. Panc. p.* 264. s Plancius *in ejus vita*, *p.* 15. *sed neutiquam Ann.* 1557. *ut inibi recitatur*, *verum Ann.* 1558. *è* Thuani *Hist.* 21. *T.* 1. *p.* 431. Barth. *Epist.* 73. *Cent.* 1. & Patin. *Epist.* 70. *p.* 230. t *Talem Aretæus* alvo efusam *narrat*, colliquescente *sic* liene, φύσει εὐλύτῳ, natura solubili,

ipsorum totaliter arrosis, ad leviorem attactum dissilientibus, haud secùs ac *pulpa mali vieti atque putris*, [solutâ compage] *contrectari non sustinet.* Ipsa denique *curandi methodus* luculenter arguit *sanguinis acorem dominatum occupasse*, nam quæcunque *acidum infringunt*, tyrannidem illam opprimunt.

II. Sed quò evagor? & quorsum è cadaveribus argumenta mutuor, ut *lienis acidum* [v] *deprehendam.* Ipsi *lienosi*, spirantes adhuc *mentisque suæ compotes*, *omninò* producendi veniunt coram Veritatis Tribunali, quo testentur, *ore uno*, & *pectore recto*, quanto *noxa* sit illius *acidi*, quo crucientur, illud enim v. g. integrô bienniô, *Fernelium* [x] exenteravit. Tanta certe est ut sæpe sæpius *ventriculum subvertat*, & vomitu sese prodat *stypitco* prorsus & [y] *austero.* Fauces enim non solùm *stringit* atque *coarctat*, vitrioli more, sed *abradit*, atque *corrodit*, aquæ [z] *Stygiæ* ritu, & exinde est, ut illæ vomitiones, in terram profusæ, [a] *aceti ad instar ebulliant*, & nidore suo abominando vel ipsa fugent animalia, *mures* putà, *feles* & *canes*, qui sanorum [b] *vomitus aliàs abliguriunt.*

III. Imò enormis acor ille in tantum exaltatur, ut *ossium durissima* [c] pontico sapore pungat, *hæmodiam* enim inferit, quam

li, *Diut.* 1. 14. *p.* 82. *&* Petr. Sal. Diverf. *de Aff. Part cap.* 15. *p.* 285. *Tales rursum* lienis particulas, *explosas podice*, Car. Piso *Jedulus notat*, *Sect.* 1. *p.* 40. u B. Victorius, *Sect.* 1. *cap.* 14. *p.* 287. Sebast. Cortilio, *lib.* 1. *cap.* 5. *p.* 357. Helmont. *p.* 126. *n.* 30. Fierabras, *Meth. Chirurg. p.* 331. Barbet. *Anat. Pract. p.* 138. *& Clar.* Wedel. *Mach Vit. cap.* 10. *p.* 301. x Plancius, *in ejus vita*, *p.* 15 y Hipp. 153 29. 157. 50. 158. 3. 192. 21. 209. 31. 210. 45. 217. 40. 236. 37. 375. 27. Gal. *Tom.* 3. 358. *&* 359. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract* 2. *cap.* 1. *fol.* 789. *&* Hercul. *fol.* 150. O. z *Quam merito* calcinativam *vocat* R. Lullius, *Testam. noviss. p.* 59. *De hac fuse* Libavius, *Syntagm. Arcan.* 8. *cap.* 30. Davidson. *Chym. cap.* 36. *p.* 223. *&* Arnaud. *Chym. cap.* 3. *p.* 73. a Hipp. *&* Gal. *ibid.* b Gal. *Tom.* 4. *p.* 189. c Acetositatem *Meletius vocat*, *Lib. de Nat. hom. p.* 100. *&* J. M. de Gradib. *cap.* 9. *p.* 270. Ponticitatem *verò* Avic. *lib.* 1. *Fen.* 1. *cap.* 4. *&* Aponensis, *Differ.* 30. *p.* 48. *B.* 2. *Id autem hauserunt* ex Hipp. *Libell. de hom. struct. pag. ult.*

quam [d] *Vir eruditus* ineruditè [e] *Galeno* tribuit: illa ſiquidem [f] *Sacrorum Codicum* eſt. Quinimò ante LXX. Interpr. [g] *Ariſtotelis* eſt, & ipſius [h] *Hipp.* Poſt LXX. autem, ſed ipſorum ævô, [i] *Dioclis* eſt *Caryſtii.* Tribus verò deinceps ſeculis exactis, ſed ante *Gal.* adhuc [k] *Dioſcorid.* eſt [l] *Anazarbei.*

IV. Illius inſuper *acoris edacitas* eſt tanta, ut medio in ventriculo vaſa recludat, vomitumque ſuſcitet ſanguinei coaguli nigri, *odore* [m] *cadaveroſo*, quem vulgò ſubſequitur *hydrops* [n] *remedii neſcius*, uti mihi conſtat è *Praxi Paternâ*, in quà me roboravit [o] *Dodonæus* cap. de Abſinthio, atque [p] *Valverda*, cum ſuo *Cardinale de Cibo*; nec non [q] *Riolanus*, cum ſuo Senatore; & ipſe demum [r] *Ephem. Germ.* cum ſua Matrona. In illorum enim cadaveribus, *unum è brevibus vaſis* inſigniter hiabat, è quo tale coagulum mortiferè eructatum eſt, *occupato hydrope.* Dictis demum grave pondus acceſſit *ex* [s] *Hipp. lienoſo*, qui tali ſanguine affatim rejecto, poſtridie periit.

V. Immò talem ſanginem lethaliter alvo dejectum *Rev. Par.* in fœmina vidit, cujus *lienale carcinoma* ſubjectum *colon arroſerat*, & *tabum* [t] torminale lethiferumque *in inteſtina* fuderat, quale in *abdomen* effuſum [v] Ballonius notat.

ult. Vid. Fracaſtor *de ſympath. & antipath. cap.* 14. *pag.* 58. & *M.* Duſſeau, *de ſaporib. part* 1. *p.* 116. d Cælius, *lib.* 4 *cap.* 1. & 6. *cap.* 8. *p* 166. & 280. e *Tom.* 1. *p.* 21. & *T.* 3. 263. & 278. f Jerem. *cap.* 31. *v.* 29. & 30. *Ezech.* 18. 2. g *Tom* 2. *p* 683 & 718. h *pag.* 116. 8. 143. 48. 153. 29. 158. 2. 192. 23. i *De locis aff.* 3. *p.* 278. k *Lib.* 2. *cap.* 150. l Steph. *de Urbibib. p.* 127. m Hipp. *p.* 158 2. n Aret. 1. *Diut* 14 *p.* 83. & *lib.* 1. *de Cur. Diut. cap.* 14 *pag.* 250 *Illis enim hydropicis ſemper ceſſere Magiſtri.* Phillyrides Chiron, Amythaoniuſque Melampus. *Georg.* 3 *v.* 549. o *Pemptad* 1. *lib.* 2. *c.* 2. p *Anat lib.* 6. *cap.* 5. *p.* 267. & Spiegel. *lib.* 8. *cap.* 14. *p.* 241. q *Anthropogr.* 2. 17. r *A.* 1678. *Obſ.* 20. 69. ſ *Pag.* 339. 5. *Vid.* Tulp. *lib* 2. *obſ.* 31. & 32. t *Inſtar atramenti* Polypi piſcis, Hipp. p. 157. 50. v *Tom.* 3. *p.* 302. *n.* 14.

CAP.

CAP. XV.

Quid demum Achilleis argumentis illis *pervigilium* si ad numeremus, [a] *Herophontis*, v. g. [b] *Scopi*, & [c] *Chartadæ*, ab ichore scilicet *acri* cerebri meningas [d] *fodicante*. Eodem igitur *aculeo*, quo fiunt [e] *insomnes*, fiunt *cephalalgici* & quidem [f] *punctim*; præcipue autem ad *tempora*, ubi assultim micant *arteriæ*. Etenim *acor* ille *seri* ultro citroque fluctuans intra vasa, plurimus certe in cerebri gyros influit, unde piam illorum blandamque matrem *dentatâ feritate* suâ *mordet*. Quinimò dùm locorum inibi *difficultates* atque *Dædala* arctius illud coërcent, & vim ejus promovent insitam, meningem & alteram admordet. Nec enim facilè *difflatur*, nec exinde facilè *diffluit*. Novo igitur veluti [g] *meteorismo* concepto, [h] *fermentatur & ebullit*, suisque assurgentibus undis meningas *expandit*, spiculisque *vellicat*, singulatim verò tempora *verberat*, atque *confodit*, utpote, præ sinuum amplitudine, *fluctibus* illis & *aculeis* magis obvia.

Istæc mehercle *doloris* est insimul & *insomniæ* fontica causa. Qui *mephitin* igitur è liene concipiunt in caput efferri *directo*, ut inibi *dolorificè* atque *vigilanter* volvatur atque revolvatur, *chimæram* concipiunt *bombinantem in vacuo*, sicuti me docuerunt *Rev. Par.* atque *Schneiderus* [i].

a Hipp. *p.* 308. 17. b *Id. p.* 315. 37. c *Id. p.* 354. 33. d *Sicut accidit τῇ δεῖνι Obs.* 107. P. Renealmi, *p.* 77. e Hipp. *p.* 178. 30. f *Alias tamen* gravatè, *ubi serum* mitius *&* uberius *est*, *sicut in* Pericle, *atque* Lycino, Hipp. *p.* 325. 28. *&* 332. 39. g Gal. *Tom.* 5. *p.* 460. h *Eruditiss. legito* Mart. Schoock. *de Ferm. &* Tachenii Hipp. *Chymic. Vid. Cap.* 17. *n.* 3. i *Cap. de Vertig. p.* 185.

CAP.

CAP. XVI.

Nunc itaque ſum in proclivi, ut in illius acidi *facinus teterrimum* me convertam. Id enim, *ceu* [a] *ſepia foret*, ſanguinem [b] *nigrore* ſuffundit, & nigram illam infert [c] *Averroïs* Morpheam, hoc eſt *icterum nigritiâ horridum*, quo [d] *cuticula* vel nive candidior colorem induit *Aquilum* & *Æthiopicum*, unà cum oculis vulgo [e] *plumbeis*, ſed quandoque *herbeis* [f].

Non ſimpliciter ergo [g] *lienoſi decolores* viſuntur ut [h] *Anaxenor*, ſed ſua nigritudine truculenti, ut *Antiochus* & [i] *Alevas*. Ex eodem deinceps *lienis* velut *aheno tinctorio* eliciendæ veniunt *nigricantes maculæ* & [k] *aphtæ*, imo *cicatrices*, Cap. 9. n. 4. nec non Urinæ atratæ, quæ [l] *Galeno*, [m] *Avicenn.* [n] *Actuar.* [o] *Averroi* & [p] *C. Piſoni* colliquati ſplenis *fideles* ſunt *inter-*

a Ariſt. *T.* 1. 941. *E.* Cic. *de Nat. deor. n.* 50. Perſ. 3. *v.* 13. Plin. 9. 29. *p.* 212. Ælian. *de An.* 1. 34. *p.* 15. Plut. *T.* 2. *p* 978. *A.* Volaterran. *lib.* 25. *p.* 611. 2. Rondelet. *de Piſc.* 17. *cap.* 1. & Geſn. *lib.* 4. *p.* 853. b Hipp 203. 40. & 204. 2. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 3. *p.* 788. *Vid. Theſ.* Fr. Courcellium, *de V. S. p.* 102. *atque* Paul. Zacch. *p* 688. c *Colliget* 3. *cap.* 26. *fol* 45. *Tom.* 9 & *ibid.* 4. *cap.* 12. *fol.* 64. d Cuticulam *dixi*, Cutis *enim Æthiopum albet, uti* Riolan. *Anthr.* 2. 4. *mihi teſtis eſt oculatiſſ. nec non Sereniſſ. Cimbriæ Ducis* Ἀρχίατρος Pechlinus, *in eruditiſſ & mellitiſſ. ſuo de* Nigritie Æthiopum *Tractatu, quem inſcripſit* Par. Rev. e Fr. Joël *Tom* v. *p.* 65. f Plaut. *Curcul. Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 16. g Hipp. 182. 41. 203. 12. & 40. 204. 26. 312. 31. & Gal. *T.* 3. 308. & 5. 462. *atque* Solenander, *Sect.* 5. *Conſ.* 21. h Hipp. *p.* 366 44. i Hipp. *p.* 312. 32. k *Quas recitat in* quartana *criticas* Joh. Rhod. *Cent.* 1. *Obſ.* 16. l *Tom.* 5. *p* 514. m *Lib.* 1. *Fen.* 2. *Doct.* 3. *cap.* 2. *fol.* 142. & *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 4. *f.* 790. & 791. n *Lib.* 1. *de Urin. judic. cap.* 20. *p.* 65. o *Colliget.* 4. *cap.* 22. *fol. verſo* 70. p *Sect.* 1. *p.* 40. *Vid.* Joh. Hucher. *Prognoſ. cap.* XI. *p.* 83. & *Med. hiſt.* Fr. Rubei *Ex.* 3. *pag.* 27. *Sic lucul. exemplum extat urinæ nigræ* B. Verzalch. *Obſ.* 96. *p.* 247.

ternunciæ, quasi nempe illarum *effluxu* totum illud *infectorium* effunderetur *ahenum*, & revera istud *Galenicum* effatum ab ore veridico *Hipp.* emanavit. Is enim *è suis phænomenis* placitum istud ratum atque fixum habuit. Nobis quippe q *Herophontem*, καὶ τὴν r δεῖνα ponit in medio; s *Nicodemum* insuper atque t *Metonem*, nec non v *Heropythum* & x *Epicratis uxorem*, qui singuli *nigris urinis* tartareum suum caldarium salubriter exhauserunt. Sic y *Erasistratus* fœminam vidit, *menstruis defectam*, quæ salutariter *nigras urinas* exclusit, sic Amico z *Valetii*, Vere & Autumno, *tumet* lien, sed urinis nigris *detumescit*.

q Pag. 308. 15. r *Pag.* 326. 41. s *Pag.* 326. 24. t *Pag.* 309. 32. v *Pag.* 326. 9. x *Pag.* 308. 46. y Gal. 3. 362. 54. z *Exercit.* 40. *in Holler. Vid.* Chr. à Vega, *Præf. de Urin. p.* 530 & M. Martin. *p.* 321.

CAP. XVII.

Istis positis facilè est imaginari I. Sanguinis grumulos, suâ intra *lienis cavernulas* coïtione densa, a *fæcem* illam & b *amurcam* constituere, quâ splenicos scatere profitemur.

II. *Fæcis* illius *satietate*, lienem distendi, nec aliunde arcessendas esse obstructiones ejus vel *recentes*, & *leves*; vel *vetustas*, atque *rebellantes*.

III. *Fæcem* c illam & amurcam, *sero dilutiorem adhuc*, sedimenti more vel *in dolio vini*, vel *in oleario vase*, fluxilem adhuc esse. *Lienis* itaque *tumores* suscitat primi generis d *mol-*

a Hipp. *p.* 157. 49. b Gal. *T.* 3. *p.* 307. 308. 332. & 261. *Quid vero sit genuina* amurca *discere est è* Caton. *de Re R. p.* 36 Varron *p.* 130 Columell. *p.* 453. & Const. Cæs. *p* 178. c Gal. *Tom.* 4. *p.* 189. 27. Avic. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tract.* 1. *cap.* 5. *p.* 791. *v.* 60. & D. A. ab Altomari *p.* 557. d *Eos à pituita deducit* Joh.

molles, & *flaccidos* atque [e] *fugaces*, ſcilicet modò *tumultuentur* modò *ſileant*; juxta diætæ vitia, & veteris ſuæ ſpurcitiei miſturam variam atque variam; imò juxta [f] *fermenti* novi vel *parcioris*, & *mitioris*; vel *uberioris* & *acutioris* acceſſum, idque vel πυρετωδῶς, vel ἀπυρέτως. Si verò febris aliundè ſuccenſa fuerit, *ſopitum* lienis ignem *ſub cinere doloſo* ſuſcitat, quo ſuſcitato *ſplen ardet* [g] *ut ignis*, & tollitur in altum, atque turbulentiſſimas ubique moleſtiariarum tempeſtates excitat. Sed *lienalis* ille *tumor* tunc certè *febris incendiarius* non eſt, verùm *febrile ſymptoma*, uti Plutarchi [h] *Hieronymus* peritè notat. Conſequens ergò ut ſymptomaticus ille tumor ad febris vel *intentionem* vel *remiſſionem* cùm *aſſurgat*, tùm *ſubſideat*, ſicut id ipſum quotidianus rerum eventus luculenter adſtruit, & ſicuti rurſus ex Hipp. [i] *Herophonte* liquet, cui lien *alternis* vel *tumebat*. vel *minuebatur*. Sic in [k] *Hippoſtrati* uxore, quam *febris* [l] *querquera* jactabat, *lien* equidem *faſtigiatus* evaſerat, ſed is *totus* ad febrem ſudore, menſtruiſque reſtinctam, *depreſſus eſt*. Pariter certè *fæx* eadem, cum *uberior*, tum *compactior*, tumores excitat ſecundi generis, quibus *lien* [m] *turgidior* quidem conſiſtat & permanet, ſed *mollitie* quâdam adhucdum reſiduâ, atque ſic

Diſtendens tumor eſt in molli [n] *ſæpe liene.*

Et exinde lien *mole auctior*, nec-dum *compactus* atque *dura-*

Joh. Andr. Schmitzius, *Pract. p.* 283. Durities *ergo nuſquam eſt* lienis tumidi *proprium* Prophyrii : 2. modo. *Malè ergo* Herculan. *fol.* 151. *E.* Pedemont. *p.* 51. Perdulcis, *l.* 13. *cap.* 17. *p.* 769. Martian. *in* Hipp. *p.* 329. *D atque* Joh. Didierius, *P. de Feb.* 183.

e Hipp. 182. 44. 203. 14. 308. 20. & David. Laigneau. *p.* 770.

f *Vid. Cap.* 15. *Nobis enim Suffenus eſt* Gideon Harveii *cum ſuis* fermentationis affaniis, Prax. Modern. *cap.* 5. *p.* 22. *Medicos ipſe oppone conterraneos*, *ſed* majori abollæ, Th. Willis, *de Ferm.* & Th Sydenham, *de Feb. Sect.* 3. *p.* 96.

g Averroës, *Colliget.* 7 *cap.* 14. *fol.* 157. *C.* h *De Ira p.* 460. *D.*

i *pag.* 308. 17. 20. k *pag.* 316. 2. l *Vid.* Feſt. *de Verb ſignif. p.* 422. m *Vid.* Fr. Feyneum, *lib.* 4. *p.* 505. n Franc. Por-

ratus [o] *omnino*, in tantam amplitudinem excreſcit, *ut hepar* volumine ſuo quandoque [p] *ſuperet*. Immò hepatis limites occupet inique, & *univerſum abdomen oppleat*, uti fert erudita pagina 222. [q] *Enchiridii* Anonymi Medico-practici, & ſicut id ipſum mihi, poſt [r] *Aretæum*, [s] *Aëtium*, atque [t] *Trallianum* videre contigit, prælucente nobis p. m. Viro D. D. *Nuck*, cujus præcocem obitum animitus lugeo. Quoniam autem [v] *tenues fibrillæ* ſunt, quibus *diaphragmati* lien adnectitur, facile accidit ut *illis ruptis*, totum viſcus veluti *luxetur*. Dum enim turget impendio, *mole ruit ſuâ :* [x] Sic lien lib. *quinque* viſus eſt à [y] *Cabrolio* in abdomen devolutus. Sic ab [z] *Hildano* lien deprehenſus eſt peramplus, *in ilibus ipſis*, ubi graviditatem mentitus erat. Sic grandiorem alterum, & ad pubem uſque delapſum idem narrat [a] *Hildanus*. Decliviorem adhuc & lib. *quatuor pondo* in ipſa pelvi. [b] *Cl. Ruyſch* detexit. Sic lienem ipſemet ego, *hiſce oculis*, ex illa pelvi revulſum *vidi*, qui per areas quaſdam [c] *tunica* fuit *cornea*, quam inter κειμήλια mea repoſui. Ita [d] *Riolan.* ſplenem recitat, in eodem hypogaſtrio, *Medicos*, molæ ſpecie, *integro biennio deluſiſſe.* Sic exinde *lienem* alterum aduxit [e] *lib. decem*, qui *gravitate* & *mole* ſuis, nec non ad uterum *adhæſu* mortem intulerat.

Sed quid *Riolanici* ſplenis *pondus* & *molem* enormia demiror, dum [f] *Joh. Hellwigius* lienem ponderat lib. XII. [g] *Columbus* vero *lienem* non *unum*, ſed *lienes* nobis in medio ponit, adeò

Portus', *Decad.* 3. *cap.* 98. o *Nondum enim* Scirrhus *eſt*, *ſed tumor* Scirrhoſus, Silvatic. *Cent.* 1. *Obſ.* 16. *p.* 19. p Fernel. *Phyſiol. cap.* 7. q *Edit. Genev* 1644. r 1 *Chron.* 14. *p.* 81. s *Tetrab.* 3. *Serm.* 2 *cap.* 7. *&* 16. *p.* 622. *&* 645. t *Lib.* 8. *cap.* 12. v *Vid. Cap.* 1. *n.* 6. x Hipp. 204. 31. 315. 42. 345. 10. *&* Gal. T. 5. *p.* 470. y *Obſ.* 6. z *Cent.* 2. *Obſ.* 45. a *Epiſt.* 55 999. b *Obſ.* 62. c *Vid.* Barthol. *Cent.* 1. *Obſ.* 8. *atque* Tulp. *lib.* 2 *Obſ.* 28. d Anthropog. 2. 23. e *Id. ib. p.* 131. f *Obſ.* 98. *p.* 287. g *Anat.* 15. *p.* 26. h *Lib.* 3. *Obſ.* 9. *pag.* 425.

A.

adeò grandes ut *viginti librarum pondus unusquisque ex illis longe excesserit.*

Horridius verò & alterum monstrum è *Gregorii Garneri* bilancibus [h] *Joh. Schenkius* nobis reponit, *splenem* scilicet *librarum viginti trium.* Sed istæc *Columbi* atque *Garneri* exempla *Rev. Patri* subleстæ sunt fidei, reputat enim prius *occlusum iri* abdominis *vasa*, & *viscera*; atque adeo *vita* prius *extinctum iri*, quàm moles lienalis tam stupenda consurgat. Sic *lienem* mihi ob oculos posuit, [*à se ex hypogastrio deductum*, & *fideli manu D. Doctoris Hubrecht Anatomici Dexterrimi delineatum*] qui limitibus suis peramplis, & gravitate enormi mortem invexit; vel antequam *pondus* attigisset *octo librarum.* Istud porro *Rev. Par.* exemplum, quod ipsi *sine exemplo* est, inter *portenta* refert, tantùm abest, ut credat *lienem* unquam ponderasse *libras viginti tres*, nedum *libras triginta duas*, sicut [i] *Fioraventi* suis Siculis illudit. Sed decet Agyrtas, *avidum genus auricularum*, ita splendide mentiri, quò popularem auram lucripetæ captent.

IV. Jam verò *tumores tertii atque postremi generis* ut concipiamus, præ mente revolvendi sunt globuli *Cap. 9. n. 2* qui *seriatim* quidem atque *madentes*, in lienis [k] *cellulas* devoluti sunt, sed qui inibi *conglobatim* quiescentes ita stipentur atque cogantur, ut *serum* suum vel omne, vel plurimum è suis porulis *elidant.* Imo particulæ seri tenuiores sponte avolant, *crassamine* intus relicto, salino-tartareo, *volatili* parte sua ferme *casso.* In eum itaque modum *globuli* primùm formantur *exiles*, sed compacti atque coacti, qui coitione sui densa *globos* deinceps efficiunt ubique *hostiles*, è quorum rursus concursu multiplici, *velut è copiis junctis*, internecinum bellum visceribus infertur. Illi quippe *globuli*, atque *globi* du-

A. Spigel. *lib.* 8. *cap.* 5. *p.* 217. & David Laigneau, *Oper. in* 4. *p.* 433.
i *Apud* Barthol. *tyronib. crudelitate damnosa*, *Cent.* 4. *Hist.* 51.
k *Ab* Hildan. *delineatas* crasse *Cent.* 2. *Obs.* 45. *p.* 118. tenuiter *autem* *ab*

duritie sunt schirrhosa, id est, *callosa*, & *indolenti*. Sic [l] *Aretæo* universus ipse lien *parvus*, *durus*, *renitens*, & *indolens* est, nam ejus regio si doleat, id partibus adnexis tribuere est.

Nequeunt igitur illi globuli particulis illis, *ut ut glomeratim in ipsos irruentibus*, ita fortiter collidi, ut præ molestia secedant atque dissipentur. Juncti ergò & adunati consistunt intra lienem, illumque *numero suo in numero* ita replent & expandunt, ut figuram ejus vitient, tumoribus *tertii generis præduris* scilicet & indomitis. Sic [m] *Hipp*. lienem vidit aliàs *durum* & *rotundum* uti [n] *Rhodius*, & [o] *Stalpaert*, aliàs *crassum* & *latum*, uti [p] *Riol*. & [q] *Picolhom*. aliàs denique *longum* & *tenuem*, qualis fuit qui P*lautinum* lenonem *zonâ veluti cinxit*, & qualis rursum extitit, qui canitur, [r] *tumido circumligans ilia vinclo*. Nominatim porrò apud Hipp. [s] Chartadæ *globosus* erat & *sublimis*; [t] Scopo autem *expassus*, atque *declivis*; [v] Bioni verò atque [x] Philisco *gibber* & [y] *prædurus*, unde uterque μεγαλόσπλαγχνοι audit, instar [z] *Apollonii*, & eorum quos liene memorant, [a] *M. Donat*. & [b] *Ephem. Germanicæ*, enormiter *longo*, *lato*, *&* *profundo*. Jam autem si globuli durati minutiores globos forment, quos, *ceu totidem hostes*, fibræ lienales *arctius* & *undique cingant*, accidit ut hæ fibræ, *taliter contractæ*, lienem quoque *contrahant universum* atque sic *molem* ejus, seu *volumen* minuant; *arctatis* scilicet atque *stipa-*

ab Anonymo Cosmopolita A. 1686. *p.* 409. *&* 410. l *Diut.* 14. *p.* 83. m *pag.* 345. 13. Gal. *T.* 5. *p.* 471. *&* Avic. *lib.* 3. *Fen* 15. *cap.* 4. *fol.* 790. n *Mantiss.* 18. *ad Cent.* 6. Barthol.
o *Tom* 1. *Obs.* 37. p *pag.* 131. *& apud* Sennert. *Tom.* 3. *p.* 486. q *Lect.* 21. *p.* 133. r Q. Seren. *cap.* 22. *fol.* 135. s 354. 34. t *Pag* 315. 42. *Sic p.* 345. 10. *&* 204. 31. *atque* Gal. *Tom.* 5. *p.* 470. *Tale profert exemplum memorabile* Hofmann. *Apolog. pro* Gal. *lib.* 3. *p.* 209. v *pag.* 313. 43. x *pag.* 307. 43. *Vid.* Fabr. Bartolet. *lib.* 4. *p.* 177. y Hipp. *p.* 327. 4. z *Hist. Mirab.* 6. *p.* 616.
a *A. Obs.* 2. *p.* 15. b Fr. Port. *Doc.* 3. *cap.* 9. *p.* 98. c Hipp. *p.* 204.

ſtipatis cellulis ipſius. *Tumque tumor minor eſt, gravius ſed pondus in illo.*

Conſequens ergò, ut lien *ſchirrhoſus* [c] licet atque [d] *corneus* tota moleſit minor, *utpote contractior*, & iſtud occupavimus *Cap.* 5. *n.* 1. cum ex *Obſervat. Paternis*, tum è [e] *Jac Bontio*, lienem nobis delineante *inſtar minimæ pilæ coactum:* nec non è [f] *Vido Vidio*, qui lienen detexit, *ovi columbini mole*, & è [g] *Salmutho*, cui lien obtigit [h] *pollicis* duntaxat [i] *magnitudine*, uti ex *Riolani* Thuano, cujus lien *unciam* non pependit. Imò contractior alter, *fabæ* nimirum *inſtar*, viſus eſt à [k] *Peyero*; & illo *minimo* tandem Cl. [l] *Conringius minorem* vidit, *unguis* ſcilicet *latitudine.*

Tales porrò [*quibus lien ad enormem illam gracilitatem deductus eſt*, Rev. Par. *hactenus invijam*,] è lienoſorum cenſu excludimus, utpote quibus lien, *præ mole tàm exili*, minimè gravet, *uti Cap.* 5. *n.* 1. A nobis itaque reducuntur ad ἀσπλήνους *Cap.* 1. *n.* 2. Sunt igitur *liene nullo*, nuſquàm ergo *lienoſis adſcribendi.*

CAP. XVIII.

I. Id porrò Phænomeni Satyricis oculis ſubjectum, novo [a] *Poëtam* afflaret enthouſiaſmo ad *corneas* viſceris [b] *fibras*, vel ipſô veridici Apollinis plectrô *decies modulandas.* Hîc enim *lienem* videret, vel *totum cornu*, vel *corneum*, ſaltem

204. 31. d *Tale fuit* cornu *lienale*, *quod* Veſal. *lib.* 5. *cap.* 9. *p.* 394 adipem concretum, *idiotæ inſtar*, *recitat. Et talis fuit* cartilago *lienis*, *Obſ.* 97. Joh. Hellwigii, *p.* 285. e *Obſerv.* 7. *p.* 37. f *Lib.* 10. *cap.* 10. *de Cur. Membr. p.* 553. g *Cent.* 1. *Obſ.* 21. *p.* 15. h Pulicis *fert* ἀβλεψία Joh. Theod. Schenck. *Exercit. Anat. p.* 433. i *Anthropogr.* 2. *cap.* 16. *p.* 110. k *Hiſt. Anat. p.* 120. l *Cap.* 6. *de Sang. p.* 38.

a Perſ. *Sat.* 1. *v.* 47. b *Tunc certe* ad aras Phœbi *nequaquam* feren-

tem *per quasdam areas*, quæ ſæpè ſæpiùs *Rev. Par.* novaculas retuderunt. Nec mirum, talem enim *concretionem* vel ipſæ [c] Ephem. Germ. *oſſeam* agnoſcunt. *Occaleſcit* ergò lien vel *univerſe* vel *partim*; & dùm iſto *callo* [d] fibras ſuas arctius ſtringit, atque ſtipat, haud inſolens eſt, ut particulæ quædam *ſalinofixæ* atque *tartareæ* in callorum anguſtiis implicentur, atque ità *lieni calculos ingenerent*, ſicuti paſſim *viſceribus* aliis, ac ipſis *digitorum internodiis ingenerantur.* Lapideſcit ergo lien, & qui nuper *mollitudine* fuit vel [e] *Stœbes*, vel [f] *lanuginis*, veriori nunc metamorphoſi quàm vel [g] *Niobe*, vel [h] *Atlas* vel [i] *Polydectes*, ſaxum eſt. Verax igitur [k] *Hipp.* & [l] *Aret.* cum ſuo ſplene καθαλίθ☉, *lapidis inſtar.* Veraces adhuc [m] *Serapion*, [n] *Jac. Sylvius*, [o] *C. Steph.* [p] *A. Veſal.* [q] *Vid. Vidius*, [r] *Jac. Holl.* [s] *Petr. Foreſt.* & *F. Hild.* [t] cum ſuis lienibus ſaxeis.

II. Ubi ergo lien ita *corneus* evaſit, atque *ſaxeus*, citra [v] *Ciconum* aquas, conſequens eſt ut fibris rigidis illis, atque etiam ſuorum calculorum ſcabritie, lymphæ ſuæ curſum repri-

rendas. *Iſidor. Orig.* XI. *cap.* I. *p.* 152. c *A.* 1672. *Obſ.* 158. *p.* 289. d *Talem callum* Diemerb. *vidit, nec agnovit, lib.* 1. *cap.* 16. *p.* 84. e Alex. Aphodr. *Problem.* 72. *lib.* 2. f Hipp. *p.* 248. 12. g *Iliad* Ω. *v.* 617. Callim. *hymn. in Apoll. v.* 24. Apollodor. 3. *p.* 146. Hygin. *Fab* 9. Ovid. *paſſim.* Pauſan. *p.* 37. & 457. Lucian. *p.* 6. *D.* Hieronym. *in Epitaph. Nepot. &c.* h Ovid. *Met.* 4. *v.* 660. i Pindar. *Pyth* 12. *p.* 386. Apoll. Rhod. *Arg.* 4. *Schol. in v.* 1515. Strab. *lib.* 10. *p.* 487. Nonn. *Dionyſ.* 47. *v.* 552. *p.* 1235. k *pag.* 204. 4 l *Diut.* I. *cap.* 11. *p.* 82. m Tract. 4. *c.* 10. *fol.* 37. n *Lib.* 5. *p.* 125. o *Lib.* 3. *p.* 356. p *Lib.* 5. *p.* 394. q *Lib.* 10. *cap.* 10. *de Curat. M. p.* 553. r *p.* 379. s *T.* 2. *p.* 331. t *Cent.* 2. *Obſ.* 44. *p.* 118. v Ovid. *Met.* 15 *v.* 313. Senec. *Nat. Q.* 3. 20. *p.* 713. Plin. *lib.* 2. *cap.* 103. *Videſis* Vitruv. *lib.* 8. *cap.* 3. Aret. *Diut.* I. *cap.* 14. *p.* 83. Gal. *paſſim Tom.* 5. Avic. *lib.* I. *Fen.* 2. *Doctr.* 2. *cap.* 2. *fol.* 107. Gal. de Prat. *lib.* 2. *cap.* 4. *atque* Sebiz. *de Alim. lib.* 4. *p.* 1076. *Sed pro omnibus* Hipp. *p.* 75. 80. 168. 200. 454. & 455. *unà cum* Lud. Septal. & Joh.

primat, & [x] *hydatidas* excitet, quæ tandem mediæ *crepent*, & abdomen *oppleant*. Imò, *citra hydatidas*, tenera iſtæc lymphæ vaſa, à tali ſplene duriter preſſa, colliſaque, recluduntur, ſtillantibus pariter aquis in peritonæi cavum, quod ita replent & expandunt, ut lien nequeat amplius attrectari: totus enim aquarum altitudine (*velut in lacunæ fundo*, *vel gurgite in imo*) demerſus latet. Rurſum autem conſequens eſt, ut aquarum iſtâ *mole* pedetentim & *hydrops aſſurgat*, qui peritonæi complexu male coercitus, in ſubjectas partes irruat, quas [y] *hydrocele* & [z] *oedematis* inundet. Salientis ergo ſeri totius in abdomine *fons vivus* atque *perennis lien* [a] *eſt*, qui ſcatebris ſuis ſurgentibus in dies, [b] *hepate indemni*, lienoſos tandem ad tertium ſui diſcriminis gradum attollat.

III. Hic porrò, *coronidis vice*, notare eſt hydatidum tunicas, tam craſſas interdum atque firmas eſſe, ut ſuam lympham omnem tuto cludant. [c] *Coiterus* enim talem *hydatida*, unicam quidem, ſed utriuſque pugni capacem, & lymphâ turgidulam, de lienis fornicibus illaceram revulſit. Atque ſic rurſum tali phænomeno [d] *Ephem. Germ.* noſtras mentes oblectant, & erudiunt.

CAP.

Joh. Martin. *Com. de A. Loc. & Aquil.* x Hipp. *p.* 199. 39. Aret. 2. *Diut.* 1. *pag.* 95. Gal. *Tom.* 1. *p.* 477. & 3. *p.* 296. Aët. *Tetr.* 4. *Serm.* 4. *cap.* 79. Fernel. *Pathol.* 6. *cap.* 8. *p.* 231. y Hipp. *p.* 178. 24. z *Id pag.* 150. 46. & 268. 28.

a Hipp. *p.* 11. 166. 168. 178. 183. & 248. *Vid. M.* Cordæum, *comm* 5. *in Hipp. de M. M. p.* 651. & Th. Suinger. *de Loc. in hom. p.* 360. C. Piſon. *p.* 32. 45. & 46. G. à Reies *Q.* 72. *p.* 566. b *Lymphati ſunt ergo* B. Perdulcis *lib.* 13. *cap.* 17. *p.* 769. *atque* Godefridus Steeghius, *lib.* 3. *cap.* 21. *p.* 281. *dum aſcitem omnem in unum hepar regerunt.* c *In* Obſ. Anat. *Anni* 1565. d *Anni* 1673. *Obſ.* 30. *p.* 32.

CAP. XIX.

Jam ergò progn*ω*ſi tuta, nec uſpiam fallaci, lienoſos præſentimus, quo *elatiori ſunt gradu*, eo propiores eſſe, & ſi ſua commoverint [a] ſacra, *præcipites* ut in illud *ruant* barathrum, *unde negant redire* [b] *quenquam* Rem vero minutatim ſi excutiamus, neminem habemus reliquum, *præter Hipp.* in quo ſpem præſagii noſtri collocemus. Is ſiquidem certiora fixioraque, *è proprio* [c] *Tripode*, vaticinabitur, quàm ullæ [d] *Phœbades*. Jure igitur potiori quàm [e] *Heróphil.* & [f] *Æſculapius* Medicinæ *Vates*, & Augurii *Præſes* vocitandus veniet. Nec enim vel Apollinis inſtar [g] *Loxias* erit, in effatis *obliquus*; nec uſpiam [h] *Sibyllæ* ritu *horrendas canet ambages*, ſed [i]

Sanctiùs, & multò certa ratione magis quàm
Pythia, quæ tripode è Phœbi lauroque profatur;
Multa tibi expediet doctis ſolatia [k] *dictis.*

Virum igitur, *auribus arrectis*, auſcultemus [l] *Pythio* fidiorem,

a Catull. 3. 11. b Plaut. *Pſeudol. Act.* 1. *Sc.* 1. *v.* 107. *Æn.* 4. *v.* 301. *Vid.* Hor. *C.* 1. 18 12. & Serv. *p.* 333. c *Vid.* Ariſtoph. *Schol. in Plut. Act.* 1. *Sc.* 1. *p.* 2. d Homer. *Hymn. in Apoll. v.* 372. Cic. 1. *de Div. n.* 19. & 36. Cornel. Nepos, *in Miltiad. p.* 12. & *in Themiſt. p.* 40. Diodor. Sicul. 16 *p.* 428. *B.* Pollux *in* Πυθία Minuc. Felix, *in Oct. p.* 241. Barclaius, *Argen. T.* 2 *pag.* 179. e Plin. XI. 37. *p* 283. f Macrob. 1. *Sat.* 20. *p.* 296. g Pindar. *Pyth.* 3. *Od.* 3. & 11. *p.* 102. & 370. Ariſtoph. *in Plut. Act.* 1. *Sc.* 1. *p.* 2. h Plat. *T.* 3. *p.* 244. Ariſt. T. 1. *p.* 1158. *C.* Cic. 1. *de Divin n.* 36. Diodor. 4. *p* 269. Dionyſ. Hallic. *l.* 4 *p.* 259. Strab. 14. & 17. *p.* 645. & 814. Juſt. Mart. *Hort. ad Gr. p.* 18. & 35. *quæ me in admirationem traducit.* Clem. Alex. *Strom.* 1. *p.* 333. Lactant. 1. *de F. R. p.* 35. Serv. *in Æn.* 3. *v.* 441. *p.* 301. Iſidor. *Orig* 8. 8. *p.* 107. & 112. Suid. *in* Σίβυλλα. Euſtath. *Il.* β. *p.* 266 12. Pol. Virgil. *L.* 4. *cap. ult. p.* 326. Barclai *Arg.* 2. *p.* 49. Molinei *Vates, cap.* 12. *p.* 112. Salmaſ. *in Solin. p.* 53. & Servat. Gall. *de Sibyll: Orac. p.* 144. i Æn. 6. *v.* 99. k Lucret. 5. *v.* 112. l *Non ſolùm*

rem, & *Cumæâ* candidiorem, ringente licet vel juratiori Medicorum hoste [m] *Mich. Montano.* sed ut à tanto Præceptore doceamur, ad pedes ejus nos advolvi decet. Id est, ab hoc lienosorum *gradu supremo* repetamus *infimum* Cap 10. & *sublienosos* sumus ab *Hipp.* audituri *hæmorrhagiis*, è nare sinistrâ, *sudore* largo, & *urinis* crassis feliciter judicari, uti contigit *Aristæi* [n] *affini*, & [o] *Pericli Abderitæ*, atque [p] *Antigeni Perinthio* [q].

Sic in ipsis lienosis *hæmorrhagia è* [r] *directo* salubris fuit [s] *Bioni*, [t] *Scopo*, & [v] *Lycino*, nec non τῷ δεῖνι, *in Dealcis* [x] horto.

Lienes idcirco αἱμοῤῥόους τε καὶ αἱμοῤῥαγικοὺς, [y] *sanguifluos* vocat *Hipp.* sed omine semper sinistro, ubi sanguis à [z] *dextris* erumpit.

Si verò spontè non fluxerit, [a] *narem sinistram* fodicat fluxûs ergò. Hîc enim ubique laudat *fibrarum rectitudinem*, salubresque profert [b] *tumores à sinistris*, parotidem v. g. in Aristæi [c] *affine*; œdema verò ad [d] *testiculum* τοῦ δεῖνος; & bubonem demum in [e] *Herophontis inguine.* Sic è contrariò *ignis agrestis in interno crure* dextro [f] *Ctesiphontem* absumsit. Abscessus

lium fabulatores passim, sed ipsi Gramm. Diomedes, *lib.* 3. *p.* 493 *atque* Terentianus, *de Metris*, *p.* 2418. *singulatim* Strabo, *lib.* 9. *p.* 419.
m *Lib.* 2. *cap.* 37. n Hipp. *p.* 313. 2. o *Id p.* 325. 28.
p *Id pag.* 315. 50. q *Vid.* P. Melam, *lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 7. Ptolom. *Geogr.* 3. *cap.* 11. *Tab. Europ.* 9. *pag.* 89. *&* Bellon. *lib.* 1. *cap.* 8. *p.* 69. *& lib.* 2. *cap.* 2. *pag.* 79. r Avic. *lib.* 3. *Fen.* 15. *cap.* 4. *p.* 790. s Hipp. 313. 43. t *Id p* 315. 36. v *Id* 332. 38.
x *Id p.* 319. 28 *&* 320. 8. y *pag* 328. 33. *&* 329. 19
z *Id. p.* 412 10. *&* 433. 28. *Vid.* B. Victorium Faventinum, *Com. in Progn. p.* 67.
a Hipp. *p.* 348. 11. *ubi Græca series* maculosa, *suo* nitori *restituenda venit.* b *Sic ulcera*, præsertim a sinistris, *annotat* Ioh. Vigierius, *Chir.* 3. 3. *p.* 203. c Hipp. *p.* 313. 3. d *Id p.* 313. 5. *de quo Cardan. T.* x. *p.* 365. e Hipp. *p.* 308. 21. f *Id.* 350. 21.

sceſſus autem ſiniſter [g] *Anaxenorem* ſi extinxerit, ideò eſt quia retroceſſit. Si verò [h] *Bionem*, ideò eſt, quoniam *lienalis* ejus *hydrops* jam olim occupaverat præcordia. Immò, apud *Hipp.* tanta vis eſt *fibrarum è directo*, ut Lyciæ [i] *ſplenicæ* baſilicam proferat arteriam *ſiniſtram* dextrâ *vehementius* longe [k] *pulſantem*. Et reverà miratus ſum *Rev. Par.* gloriari ſe *ex illo uno* alterutrius arteriæ baſilicæ *validiori ſuccuſſu*, protinus agnoſcere an vera pleuritis *dextra*, *ſiniſtrave ſit*? Et illam ſua diagnoſi fida, ſuis æmulis, *artis ſphygmicæ rudibus*, atque [l] λογιάτροις, *os obturaſſe*. Sic certè *lienoſis* tanti ſunt arteriarum *è directo* concuſſus, ut totum hypochondrium *ſiniſtrum* in ipſis concutiatur, ad umbilicum uſque è *Cap.* 10. Et ex iſtis pulſibus inconditis *delirium* ubique præſagit [m] *Hipp.* Ipſam verò *mortem*, vel è *geminâ* [n] præſentit *ſpiritus intro revocatione*; vel ex ejuſdem *ſtertore*, atque *ſibilo*. Eandem rurſus, *vel è longinquo*, in nigris [o] odoratur urinis [p] *Philiſci*, [q] *Sileni*, [r] *Eraſini* [s] *Pythionis* & [t] *Apollonii*, καὶ τε τῆς δεῖνος [v], in [x] *Thaſo* decumbentis. Si verò *lienoſi* nequaquàm judicentur, [y] *hæmorrhagia*, ut Ariſtæi affinis; vel [z] *ſudore*, uti Pericles; vel [a] *urinâ*, ut Heropythus; vel [b] *ſudore* & *urina*, ſicut Herophan; vel *ſudore* & [c] *menſibus*, ſicut uxor Hippoſtrati; vel *urinis* & [d] *hæmorrhagia*, ſicuti

g *Id. p.* 366. 44. h *Id. p.* 356. 16. i *p.* 313. 36.
k *Id ipſum* Hipp. *vel juratiſſimus hoſtis*, Helmontius, *palàm agnoſcit*, *pag.* 228. 59. l Verbô, *non* re *Medicis* Gal. *Tom* 2. *p.* 345. 58 & *T.* 4. *p* 126. 38. m *pag.* 402. 46. & 432. 45.
n Hipp. *p.* 313. 37. & Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 5. *p.* 790. *atque* Herculan. *fol* 151. *G.* o Nigrum meïentes, *intra Januam Ditis collocat* Actuarius, *p.* 65. *Vid.* Profſper. Alpin. *de Præſ. Vita & morte*, *l.* 7. *cap.* 15. *p.* 751. & Med. Hiſt. *Fr. Rubei*, *Exercit.* 3. *p.* 27. p Hipp. 307. 35. q *pag.* 308. 12. r *pag.* 309. 43. s *p.* 325. 5. t *pag.* 327. 20. v *pag.* 324. 43. x Strab. 2. 124. C. y *p.* 313. 2. z *p.* 325. 32. a *p.* 326. 9. b *p.* 308. 17. & 24. c. *p.* 316. 4. d. *p.* 313. 42.

uti Bion. si inquam per nullas ex istis viis judicentur, reliquum est ut derivetur humor vel per *hæmorrhoïdas*, quarum usus elucet ex [c] *Alcippo*; vel *per abscessum*, sicut obtigit τῷ δεῖνι, qui ab Alcibiade [d] venerat; vel per catarrhum, ut [e] *Epid.* VI. Si verò nihil ex istis acciderit, superest ut dysenteriâ vel [f] *leviori* atque *brevi* sanentur; vel [g] *graviori* atque diuturnâ pereant, intestinis ab humorum [h] *mordacitate* inducto [i] *cancro.* Quod si cancer non occupet, est in procinctu vel [k] *linteria*, quæ lienosos abripiat; vel [l] *ascites*, qui ipsos suffocet. Verè igitur *lienes necant*, uti Comicus [m] *luget.* Ita Bion, [*quem lienosum simpliciter hæmorrhagia* [n] *liberaverat*,] è 2. suo gradu depulsus est in tertium; & è 3 in ipsam *mortem ab aquis* [o]. Sic rursus lienosum Ctesiphontem crurum, scroti, & abdominis *præfocans* serosa [p] *colluvies oppressit.*

42. & Joh. Zecchii *Cons.* 183. c Hipp. *p.* 334. 35. & *è p.* 398. 14. Gal. *T.* 5. *p.* 303. & 304. Mesuæo, *l.* 2. *de M. cap. fol. v.* 207. *J. M. de* Gradib. *p.* 56. & 360. Hollerio & Duret. *in Coac. p.* 671. & 370. Wecker. *p.* 202. & 526. Solenandro *p.* 373. Joubert. *T.* 1. 321. Valleriol. *l.* 2 *Obs.* 7. Varol. *Anat.* 3. *cap.* 5. *p.* 75. Dominico Leono, *l.* 3. *Sect.* 3. *cap* 1. *p.* 931. Fortunio Liceto, *disput.* 20. *p.* 206. Ioh. R. Moxio, *l.* 1. *C.* 24. *p.* 149. A. Spigelio, *pag.* 241. Cortesio, *pag.* 369. Salmuth. *Cent.* 1. *Obs.* 73. Severo, *p.* 166. Fr. Bayle, *de Apoplex. pag* 71. 113. 126.
d Hipp. *pag.* 313. 5. e *pag.* 345. 14. & Avicenn. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 4. *p.* 790. *v.* 50. B. Gordon. *Part.* 6. *cap.* 7. *fol.* 296. & Riolan *pater*, *de M. Lienis*, *p.* 494. f Hipp. 131. 4. 399. 1. & 438. 25. Cels. *l.* 2. 8. *p.* 70. *v.* 1. Aponens. *diff.* 101. *p.* 254. M. de Gradib. *fol.* 309. *Luculentum denique solubris illius prostat exempl.* Heurnii T. 2. *p.* 466. g Hipp. 398. 44. Cels. *l.* 2. *cap.* 8. *p.* 74. 24. Ioh. Vigier. *Comm. in Aph.* 43. S. 6. *p.* 383. h Hipp. *p.* 394. 18. & 20. Avicenn. *lib.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 2. *fol.* 782. Mesuæus *Canon univ.* 9. *p.* 22. Rudius, *lib.* 2. *cap.* 24. *p.* 75. Liddelius, *Pathol.* 2. *cap.* 12. *p.* 136. i *Sic* dysent. *ab atra bile* subito lethalem *enunciat* Joh. de la Moniére, *in Obs. flux. dysent. A.* 1626.
k Hipp. *p.* 129. *v.* 50. l Hipp. 129. 50. 398. 44. & 438. 25. Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 1. *cap.* 4. *fol.* 790. m Curcul. *Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 21. & *apud* Varron. 6. *de Ling. Lat. p.* 75. *n.* 35.
n Hipp. *p.* 313. 43. o Hipp. *p.* 356. 15. p Hipp. *p.* 356. 19.

sit. Istis enim, *ita malè fortunatis* sanguis [q] *serescit* ac inferiora *serô turgent*, dùm superna [r] *gracilescunt*. Interim arctior in horas *dyspnœa* præ faucibus angit, donec spiritum omnem elidat, sicut evenit *filio* [s] *Polemarchi*. Hippocratem enim *Rulandi*, *Renealmi* atque *Poterii* defecerunt *antliæ*, quibus istas aquas funditus exhauriret. Apud istos enim, *Centuriis* mendaciorum pingues,

Curta laboratas antlia [t] *tollit aquas.*

Quum itaque homini fatale sit *igne* vel *aquâ* perire, è duobus *fatis* lienosi deterius *explent*. Nihil enim Gentibus [v] *vetustissimis* horridius fuit, quàm *aquis*, & velut altero [x] *Deucalionis Cataclysmô* submergi. Quoniam, dubio procul, *vel tunc temporis* sententiam senserunt [y] *Empedoclis* atque [z] *Zenonis Stoïci*, quibus *anima ignea* [a] Thaletis extinguitur elemento. Et revera dirum istud fatum [b] *Synesius* describit ὄλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς *animæ ipsius interitum esse*.

19. q Hipp. *p.* 49. 27. 247. 43. 345. 11. Arist. *T.* 1. *p.* 809. & *T.* 2. *p.* 721. Gal. *T.* 3. *p.* 245. r Hipp. 178. 24. 183. 26. 203. 50. & 454. 13. s Hipp. *p.* 366. 17. t Martial. 9. 19.
v Homer. *Odyss. E. v.* 305. & 312. *atque* Hesiod. ἔργ. καὶ ἡ. *v* 686.
x Hom. *Il. N. v.* 451. & *in Scholl. A. n* 10. Pindar. *Olymp.* 9. *p.* 234. Plato, *in T.* & *in Critia*, *p.* 22. & 112. Apollodor. 1. *p.* 20. &c. y Plut. T. 2. 910. *A.* z *Tusc.* 1. *n.* 9. a Aristot. *T.* 2. 842. Cic. 1. *de N. Deor. n.* 1. & Acad. Q. 4. *v.* 37. Plut. *T.* 2. 875. *D.* Laërt. *p.* 7. *B.* Justin. Mart. *ad Gr. p.* 4. *D.* Censorin. *de die Nat. p.* 209. & Nicol. Dortomann. *de Therm. cap.* 1. *pag.* 1.
b *Epist.* 4. *p.* 164. *C.*

CAP.

CAP. XX.

I. Indicationes quod attinet, *ventriculo* imprimis *Oeconomiæ animalis* [a] *promo*, ſtudere eſt, ut nihil de ſe *promat*, quod [b] *tono* firmo atque fermento laudabili non confecerit. Sic enim id univerſe *lævigatum ad unguem* lævore ſuo nullum inteſtinum exaſperabit, ſed ipſorum fiſtulam molliter præterlabetur, quo ſuos in tubulos plenè digeratur.

II. Seri luxuries, vel primùm *aſſurgens*, eſt alvô deprimenda, nec-non renibus & cute eliminanda.

III. Sanguis interim perfundendus eſt particulis oleoſis [c] *balſamicis* volatilibus & activis, quæ tartareas & fixas attenuent, & exaltent; quæque obſtruentia vel *explodant*, vel [d] *perrumpant*; pungentia verò vel *infringant*, vel *implicent*.

In illa ſiquidem *ſanguinei fluvii* renovatione *potiſſimus* vertitur Medicinæ [e] *cardo* Hîc ergo fiat quod in *fluvio turbido*, cujus *impuras* undas *puræ* propellunt, juxtà lepidiſſimam [f] *M. Anton.* ac [g] *Origenis*, de *corpore* noſtro *jugiter fluxo* Metaphoram.

IV. *Lienalis* inſuper [h] *texti* ſingularis eſt habenda ratio, ne ſtagnanti limo magis ac magis pateat, ſed è contrà, *tonô ſuô firmô* influxum elidat, influxurum arceat.

V. Symptoma demum, *ſi quod ingruat ſævius*, illi, *pro re natâ* ſubvenire eſt, *conſilio in arenâ ſumto*, à Viris qui in Artis operibus conſenuerunt, & quorum *canities* remediis *fidem*

a Hipp. *p.* 84. 20. *&* 166. 21. b *Partium enim* tonus *ubique ſervandus eſt è* Gal. *T* 1. *p.* 281. 2. 285 *&* 4. *p.* 81. c *De hoc vitæ* balſamo *vid.* Petr. Joh. Faber, *Chir. Spagyr. cap.* 2. *p.* 14. d Gal. *T.* 4. 179. e Paracelſ. T. 3. *p.* 43. f *Lib.* 2. *de ſeipſo ad ſe ipſum*, *p.* 41. g *Lib.* 5 *Biblioth. S.* Six. Senenſ. *c.* 148. *p.* 378. h Oribaſ. *l.* 9. *cap.* 24. *p.* 143. Aët. *Tetr.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 10.

dem & *auctoritatem* [i] conciliet. Me igitur iſtæc minutatim excutere dedecet, utpote qui recens *Medicinæ tyrocinia* depoſuerim; quique *juvenilibus* duntaxat *annis* effloreſcam. Abunde ſit itaque mihi in illos ſcopos collineaſſe, 1. *diæteticis*, quæ vel ipſi Medicinâ rudes [k] extollunt, χύμοις, εὐπέλτοις τε καὶ πολυτρόφοις, [l] *vino* nuſquàm *proſcripto*, præſertim *rubro* [m] *tenui*, quod [n] *maſculum* eſt, & *optimum ſanguinem* ſufficit in locum *ſeroſioris* educti. Id enim, uti [o] *ſerum* luxurians evocat; & [p] *ventriculo* ſtudet; ac *vires* [q] inſtaurat; ita lienoſos *erigit* [r] abjectos; tetricos [s] *erugat*, [t] *commovet* ignavos, & timidos [v] incendit,

† *At ne quis modici tranſiliat munera Liberi.*

Vinum enim *parcum* & *tenue bibendum* eſt; [x] & ab *ebrietate* [y] *cavendum*; [z] *animam* quippe *lædit*. Sic in *Sibyll.* [a] *Oraculis*,

Μὴ δὲ φρένας βλάπτειν οἴνῳ: μὴ δὲ πίνειν ἄμετρα.

In *ſues* enim [b] *vinolentia deprimit ineſcatos.*

VI. Iſtud itaque *lienoſis* palmarium eſſe putem, *vitâ* [c] *uti me-*

10. *p.* 636. & Trall. *l.* 8. *cap.* 12. *p.* 268. & Sanctorius Sanctor. *lib.* 15. *p.* 574. i *Videſis erudit.* Melch. Junii *Conſ. Med. T.* 2. *à p.* 408. *ad* 438. k Renatus Bretounayæu, *Poëm. de Melanch. p.* 125. & Jac. de Marque, *in Libello de diæt.* l *Legito ſedulus* Simeonem Sethium, *de Alim. ad Cæſ. Michaelem Duc. p.* 80. m *Album licèt præferat* Garcias Lopius *cap.* 16. *Var. Lect. fol.* 52. n Hipp. *p.* 51. 27. o Hipp. *p.* 367. 16. p 1 *Tim.* 5. *v.* 23. Hipp. *p.* 189. 23. *atque* Plat. *T.* 2 *p.* 672. *D.* q *Iliad.* 6. *v.* 261. & Hor. *Carm.* 3. 21. *v.* 18. r Hor. *Ep.* 1. 5. *v.* 17. & Plut. *T.* 2. *p.* 715. s Judic. 9. 13. & 16. 25. *Pſ.* 104. *v.* 15. *Prov.* 31. *v.* 6. *Eccl.* 10. *v.* 19. Plato, *Tom.* 2. *p.* 649. *A.* & Hor. *Carm.* 4 12. 20. t Diphilus *apud Athen l.* 2 *p.* 35. v Hor. *Carm.* 3. 21. 18. & Ovid. *de A. A.* 1. *v.* 237. & 239. *Huc refero v.* 65. Pſalm. 78. † Hor. *Carm.* 1. 18 *v.* 7. *juxta* Eccleſ. xi. *v.* 34. & Tobiæ 4. *v.* 16. x Hipp. *p.* 367. 17 & Avic. *l.* 3. *Fen.* 15. *Tr.* 2. *cap.* 12. *p.* 795. & Joh. Langius, *Sympoſ. p.* 22. y Hipp. *p.* 204. 13. z Theon Sophiſta, *in ebrietatis imagine*, *p.* 216. a Servat. Gall. *p.* 226. b Argenid. *T.* 2. *p.* 90. c Diogen. *Cent.* 1. *n.* 20.

meliore, [d] *cibis parcis*, sed *multo* labore, quò remis velisque [e] *Bacchum*, *&* *Venerem* defugiant effusos. *Venere* siquidem enormiter in tumuit [f] *Damnagoras*. Igitur

Compedibus Venerem, vinclis constringe Lyæum,
Ne te muneribus lædat uterque suis.

Spartanorum [g] itaque condimentis *fame* & *siti*; omnia sua obsonent lienosi, atque ex [h] *Leonidæ* præcepto, *prandium* condiant *itinere antelucano*; cœnam autem *prandio parco*: est enim [i] *hebetis ingenii edere diu, & potare diu*: Nam ipsum [k] *edere & bibere, miserum est homini devoto.* Nusquàm igitur *lienosis* onere cibi pridiani *marceat stomachus*, præ gulâe *Caligulæ*, talis enim *stomachi* [m] *sarcina damnosa* est, immo [n] *venefica*; sed *animum lætum* in [o] *postridie sibi præparent* [p] *Platonica cœna.* Sic [q] *Eudemus* V. S. cibo & potu parcis, exercitio, & *vino rubro tenui*, lienis morbum depulit.

Sic [r] *Laomedon* cursibus & labore *lienem* suum ita subegit, ut in pernicissimum [s] *dolichodromum* evaserit. Sic denique [t] *Straton*, in Olympicis, *splenem* tumidum ita maceravit, ut *Olympionices*, vice plus unà, fuerit renunciatus. Indè fit

d Hipp. *p.* 347. *&* *p.* 8. 45. Plut. *T.* 2. 129. F. Stobæus, *Serm.* 99. *p.* 542. Gariopont. *de Feb. cap.* 30. *p.* 193. *&* Rob. Flud. *Med. Cathol. p.* 199. *&* 228. e Hipp. *p.* 204. 13. f Hipp. 345. 33. *Alias ejus noxas repete à* Joh. Ant. Saraceno *p.* 182. *de Peste.*
g Tuscul. 5. *n.* 34. h Plut. *Tom.* 2. *p.* 677. C. *Alia verò corporis moti beneficia à* Lowero *accipe, cap.* 2. *de Corde, p.* 130. *& ab* Hipp. *p.* 81. 47. 98. 14. 101. 21. *&* 102. 4. i Epictet *cap.* 63. *p.* 45. *&* Gaspar Bachot, *lib.* 4. *cap.* 10. *de errorib. popul. p.* 446. *Sic è diverso, in Tabula* Cebetis, *mulier succi plena & robusto corpore* ἐγκράτεια καλεῖται, *p.* 33. k Th. à Kempis, *de Imit. Chr. lib.* 1. *c.* 22. *p.* 47. l Suet. 4. *n.* 58. m Petrarcha *de laute victu, lib.* 1. *Dialog.* 18. *p.* 15. *Vid. & lib.* 2. *Dialog.* 108. *p.* 195. n Philo *de Mundi Opificio p.* 37. *Vid.* Horat. 2. *Sat.* 2. *v.* 76. *& Eruditiss.* Adr. Alemann. *in Hipp. de flatib. Text.* 21. 22. *&* 23. *atque* Joseph. Quercet. *Diætetic. fol.* 119. o Eccles. 31. *v.* 20. p Plut. *Tom.* 2. 127. *A.* q Hipp. *p.* 367. 17. r Plut. *T.* 1. 848. *D.* s *Vid.* Mercur. *de Arte Gymn. lib.* 2. *p.* 76. t Ælian. *V. H.* 4.

fit ut ab ipsis [v] *Comico*, & [x] *Veterinario* decantetur *ambulatio lieni optima*; & id ipsum *millies* inculcetur ab [y] *Hipprocrate.* Sed ambulationem vehementem, *cane pejus & angue*, lienosus declinet, *statim à pastu*, uti prudenter atque peritè monent [z] *Haly Abbas*, & [a] *Alex. Benedict.* atque [b] *Lucas Tozzus.*

H. 4. 15. *p.* 424. v Plaut. *Curc. Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 29. x Absyrto, *p.* 140. & 41. y *pag.* 182. 48. 203 32. & 43. 204. 26. & 32. z *Practices lib.* 7. *cap.* 40. *fol. versô* 150. a *Lib.* 17. *cap.* 5. *p.* 634. b *De Morb. caus. p.* 166. *Sic* Hippocrat. *p.* 26. 4.

CAP. XXI.

Pharmacia deinceps *lienosis* pharmaca, suppeditet, non *minorativa*, sed [a] *mochlica*, hoc est *mole parva*, sed *effectu magna*, quibus serosa colluvies acrius concitata, fæcem omnem ficciorem largius proluat, & *Augiæ* veluti [b] *cloacas* plenius repurget. Si verò quidpiam adhuc glutinosi, tartareique visceribus tenacius hæserit, id omne molliatur, tergeatur, & expurgetur frequentibus [c] *clysmis*, (quibus [d] balani intercalentur) *atque* [e] *diureticis*, *hydroticisque*, reclamente licet *Amato* [f] *Lusitano*, qui [g] *Galenum* suas in partes pertrahit,

a Hipp. 153. 36. 204. 6. 393. 47. 454. 14. *Vid.* Jul. Palmar. *de Morb. contag. l.* 2. *c.* 3. *p.* 122. Heurn. *Meth.* 2. *cap.* 10. *p.* 180. *ubi festivum Pythagoræ dicterium est in* Splenicos; & Sebast. Pissin *de Cordis Palpit. l.* 2. *c.* 5. *p.* 187. b Senec. *de morte Claud. Cæs. p.* 165. *Vid.* Homer. *Schol. Il.* B. *n.* 136. & A. *n.* 671. & 697. Theocrit. *Idyll.* 25. *p.* 594. Hygin. *Fab.* 30. Senec. *Herc. Fur. v.* 248. Lucian. *p.* 474. Pausan. *lib.* 5. *p.* 288. Q. Smyrn. 6. *v.* 232. & Tzetz. *Chil.* 1. 38. *v.* 497. & *Chil.* 2. *n.* 36. *v.* 278. c Hipp. 203. 44. d Hipp. 153. 36. e Hipp. 182. 50. & 183. 9. & Gal. *T.* 4. *p.* 211. 49. *atque* Sanctor. *in Art. Parv. p.* 359. f *Cent.* 6. *Curat.*

hit. Sed *Gal.* aliter [h] *alibi.* Dissentit igitur à se ipso; & isthæc *Galeni* pugnantia, nec [i] *Amat. Lusit.* nec [k] *Bric. Bauder.* attenderunt, sicut apprimè præstitit [l] *J. H. Pulverinus.* Eâ igitur in re, ipsis ἱππιάτροις rudior est Amatus; *diureticis* enim atque *hydroticis* passim utuntur *mulomedici*, apud [m] *Absyrtum.* Quin etiam hoc seculo, Nobiliss. [n] *Markam*, atque [o] *Solleysel.* Lacti autem *asinino*, & ejus *sero*, gloria prima venit apud [p] *Hipp.* atque [q] *Mesuæum*; *urinæ* verò *humanæ*, apud [r] *Avic.* [s] *Aponensem*, & [t] *Pedemont.* atque [v] *Zacutum*; & quidem meritò, scatet enim *urina* [x] *particulis tenuissimis* & *agillimis*, quæ *viverræ instar* vel *invia* permeant, & *lienalis tartari nexum* vel arctiorem feliciter *disnectunt.* Nulla quippe machina potior est, ad *sales fixos evehendos*, atque *difflandos*, quàm sal Urinæ, *volatili* prægnans *pernicissimo.* Quid enim *vividiori energiâ* in salem agat, quàm [y] *Salinum*, spiculis instructum analogis corpori solvendo salino fixo.

Hic igitur verè *Sal salem curat*, sicuti [z] *Paracelsus*, scienter profert. Nos itaque immeritò prorsus [a] *W. Gabelchoverus* allatrat, dum *urinam potulentam* diris devovet.

II. *Urinæ* porrò, non *Medicos* duntaxat, sed & *Mechanicos* usus, *vel ab ipsis Artium atque Medicinæ cunabulis*, innotuisse liquet ex [b] *Herodoti* historia lepida; nec-non ex [c] *Hipp.* [d] *Dioscor.* [e] *Suet.* [f] *Gal.* [g] *Athenæo*, [h] *Isidoro*, & [i] *G. Agrico-*

rat. 39. *p.* 594. g *Tom.* 4. *p.* 180. 50. h *Tom. scilicet* 5. *p.* 514. *Vid. hîc Cap.* 11. i *Ibid. Cent.* 6. k Prax. *Med. c.* 67. *p.* 668. l Prax. *cap.* 75. *p.* 627. & 628. m *pag.* 140. & 141. n *Oper. in* 4. *cap.* 64. *p.* 106. o *Cap.* 135. *p.* 459. p *pag.* 128. 10. & 153. 35. q *Cap.* 9. *Simpl. Med. p.* 33. r *Lib.* 2. *Tr.* 2. *cap.* 725. *p.* 392. s *Differ.* 158. *p.* 213. *H.* t *Fol. verso* 51. v *Tom.* 1. *p.* 378. x *Vide hîc* Epimetra Chym. y Nath. Hodges, *p.* 53. *de peste.* z *Tom.* 1. *p.* 447.

a *Cent.* 5. *Obs.* 100. *p.* 225. b *Lib.* 2. *c.* 3. *p.* 129. c *pag.* 215. 11. 254. 36. & 274. 44. d *Lib.* 2. *cap.* 99. e *Lib.* 8. *cap.* 23. f *Tom.* 2. *p.* 136. & *Tom.* 4. *p.* 254. g *Lib.* 11. *c.* 10 *p.* 484. h *In* Lotii *etymo.* i *Lib.* 7. & 12. *de Re Metall. p.* 186.

colâ. Nuſquam igitur *de urina* primævi Scriptores habendi ſunt vel *Untzer.* vel *Helmont.* vel *Croll.* vel *Barletus*, vel *Faber*, vel *Glaſerus*, vel *Lemery.* Minus adhuc recentiſſ. quique perfrictæ frontis, & decocti pudoris *ciniſlones*, qui *Majorum inventa* ſibi ſumere nequaquam erubeſcunt.

III. Nuſquam interim excludantur [k] *anodyna* atque *hypnotica*, quo feri dentati feritas infringatur, & blandus ille ſopor, *Deorum hominumque* [l] *mentes ex æquo deliniens*, [m] mulciber obrepat, ac ipſos flatus, *fervide licet* deprælantes, *imperio premat*, adjutrice ſibi [n] *Anemotide Minervâ*, jure tunc eodem à *lienoſis*, ac è [o] *Lycurgeo*, & à [p] *Pericle* ſalutis ſuæ cognomento decorada.

& 457. k D. Beekherus *Micr. p.* 35. & 46. & Matt. Tilling. *in ſalutis anchorâ ſacrâ, cap.* 20. *p.* 474. l *Iliad.* 14. *v.* 233 & Orph. *hymnor. p.* 179. m Α'μϐρόσι@, μείλιχιός τε, Melleus & ſuavis, *ſive* placidus *atque* tranquillus. Il. B. *v.* 19. & Heſiod. Θεογ. *v.* 763. n *De* Minervis 5 *videſis* Tull. 3. *de Nat. Deor. n.* 23. Clem. Alex. *Admon. ad Gent. p.* 17. & Jul. Firmic. Matern. *de erroribus profan. Relig. p.* 20 & 21. *De hoc vero ſingulatim*, Pauſan. *l.* 4. *p.* 284. Alex. ab Alex. *lib.* 3 *cap.* 22 *p* 810. & Rhodig. *l.* 20. *cap.* 19. *p.* 1122. o Harpocrat. *pag.* 336. & Suid. *atque Magn. Etymol. in* ὑγεία Α'θηνᾶ. p Plut. T. 1. *pag.* 160. C. *Vid.* Hymn. Orhp. *in* ὑγιείαν, *p.* 164.

CAP. XXII.

Chirurgia demum tota ſit naturæ benè agentis *imitatrix*, & *auxiliatrix*; perperam verò ſe gerentis *ſpeculatrix* quidem ſed *emendatrix.* Segnes igitur, vel è nare ſiniſtrâ, vel ex ano ſanguinis eruptiones concitet atque promoveat; Idque vel *naribus fodicatis*; vel *affricto podice*, vel *hirudinibus* margini ejus admotis, vel ſcalpello, vel forfice demum, *uti* *Pa-*

Parisiis obtinet, peritaque fert [a] *Ant. Chalmetæi* Chirurgia. Sic è contrario sanguinis impetus *effrænes*, suis è [b] *directo cucurbitulis* atque *stypticis* Chirurgus *infrænet* atque comprimat. Aliàs verò, *in plethoricis*, otiante naturâ, [c] *sinistram tundat cubiti venam*, sic enim fluxum è nare sinistrâ, *lienosis salutarem*, felix imitaturus est, idque citra *basilicæ* præ *medianâ* vel *cephalicâ*, electionem anxiam. Naturæ siquidem emissariô largô, κατ' ἴξιν, ubivis paratô, serosa colluvies ex æquo profluit, uti sagaciter, ex *Hipp. Gal. atque Trall.* [d] *Antonius Maria Venustus* observat. Sed hîc [e] *Trincavellius* transversus agitur, dùm fibrarum *rectitudinem* illam ceu *fabulam* deridet Rectius certe, *& ad naturæ normam*, [f] Hollerius *singula dirigit*, experientiæ ductu. Immò [g] *Helmont.* ut ut *Hipp.* osor, phænomenis illam consonam esse profitetur ore rotundo. Abunde igitur est, venam incidisse in cubiti *sinistro flexu*. Quorsum ergo *Græcos*, *Abrabas* & *Barbaros* venulis vel *digitiorum*, vel *auriüm*, secandis, religio vetus addixit [h]? Apage nænias aniles, ne talibus offuciis fucus ullus nobis fiat.

Eheu, quanta superstitio Gentium? Quid si redivivi *Chrysippus*, *Medius*, *Aristogenes*, & *Erasistratus*, qui nullas unquam venas resolvêre, sed omnem prorsus phlebotomiam ab arte Medicâ proscripserunt. [i] Quid si ferreô somnô suô sol-

a *pag.* 292. & 293 *Edit.* 1644. *Vide* Lacunæ *Epitom. p.* 152. *è Gal.* 5. *in Epid.* 6. & Rhodii *Analecta. p.* 56. b Gal. T. 2. *p.* 24 & 278.. c Hipp. 182. 50. & 204. 10. Gal. Isaacius, Brissot. Joh. Manard. Farentin. Mercur. Vallés. Jacot. Duret. Horst. Rulandus, Moræus, Hautin. &c. *Vid. singulatim* Nicol. Monardum *de V. S. fol.* 6. & Periochen Galenicam *Cratonis p.* 267. d *Consil. Medicor. p.* 94. e *Lib* 8. *c.* 12. *p.* 150. f *Comm. in Coac. p.* 646. g *pag* 228. *n.* 59. h Aurel. *p.* 414. Gal. T. 1. *p.* 144. & 4. *p.* 24. Oribas. *p.* 308. Aët. *p.* 639. Traillian. *p.* 266. Paul. *p.* 474. & 567. Serapion. *p.* 72 Nonus *p.* 214. Avicenn. *pag.* 212. & 792. Rhasis *p.* 255. Albucasis *p.* 179. Actuar. *p.* 194. Joh. de Mediolano, *Schol. suæ Salernit. p.* 103. Mesuæus *fol.* 207. Haly Abbas *de Feb. p.* 170.

ſolveretur *Citienſis* [k] *Appollonius*, qui V. S. à *ſplenicis* nominatim ſuſtulit? Quantis quæſo ſibilis iſtæc *erudita quinque pectora* Nepotes ſuos conſcinderent?

II. *Chirurgia* deinceps, ubi ſeroſa colluvies exundat, & mole ſuâ ventrem infimum [l] *attollit* totam *molem* illam *aquarum* ſuâ [m] *paracenteſi* deprimat, ſed nuſquam omiſſo præſagio ſupremi diſcriminis quod impendet, ubi ſcilicet æger ita *ſtat inter* [n] *ſaxum ſacrumque*, & res ipſa in *cuſpide ferri ſita* [o] *eſt*. Nam è *compunctis* quotuſquiſque eſt, qui *mortis* [p] *laqueos* eluctetur! Si quis enim evaſerit, evadit *fati ope*, [q] non Medici. Hîc igitur *ratio* [r] *moras adferat*, & *inſcitiæ fiduciam auferat*. Ægros ſiquidem *acu punctos* vel intricat ſyncope; vel illaqueat dyſpnœa, aſthma, & orthopnœa, ac ipſa tandem apnœa, quæ totius ærumnæ clauſula fit extrema, quâ *corpus morti traditur in* [s] *eſcam*.

III. Sed iſtæc profecto, quæ ſunt operæ multæ, & ſagacitatis exquiſitæ, omittenda forent, ſi modo vel ægrorum mollities, vel Chriſtianorum pietas nos nuſquam abſterreret à Gentilitio more lienem vel *urendi*, vel *verberandi*, vel eximendi [t].

Abſit

Savonarola *p.* 185. Herculan. *fol.* 151. *A.* Philonius *de Feb. fol.* 176. M. de Gradib. *p.* 56. Zerbis *fol.* 156. Fr. de Pedemont. *p.* 51. Montuus *p.* 143. Valleſ. *contr. p.* 328. Capivacc. *p.* 753. Ch. à Vega *p.* 378. Ruland. *p.* 11. Valverda *p.* 274. Bouſſuet. *p.* 193. Gourmelen *p.* 124. Mercat. *p.* 336. Maſſar. *p.* 400. Leonus *p.* 953. Rudius *p.* 77. Perdulcis *p.* 771. Pulverin. *p.* 627. Sylvatic. *contr. p.* 209. Joh. Colle *p.* 302. Fr. Joël, *p.* 58. B. Bauderon, *p.* 667. Feynei, *p.* 515. Zacut. T. 1. *p.* 92. Hautin. *p.* 255. Olivar. de Perres, *p.* 835. *&* W. Gabelchover. *p.* 236. *atque* Riedlin. *p.* 454. i Gal. *T.* 4. *p.* 17. 29. k Aurelian. 3. *Chron.* 4. *p.* 414. l Aſcite *nimirum*, Herculan. *in Avicenn. de Febr. p.* 222. m Hipp. 183. 39. Gal. *T.* 4. 388. n Plaut. *Capt. Act.* 3. *Sc. v.* 84. o Iliad K. *v.* 173. Lucian. *p.* 680. *D.* p Hipp. *p.* 204. 5. q Auſon. *Epigr.* 75. *v.* 2. r Thucydid. *lib.* 2. *p.* 126. *&* Hipp. *ejus propemodùm æqualis p.* 19. *v.* 40. s Cyrill. *Hieroſol. Catech.* XII. *p.* 111. *B.* t Hipp. 98. 10. 200. 44. 202. 46. 203. 34. 204. 24. Plin. XI.

Absit itaque ut *ægro insonti*, totque jam symptomatis dolorificis obvio, *inuramus Stigma*, & quidem *escharis octo* vel *decem* ut apud Gentes obtinuit. [v] *Threiciis* [x] itaque *notis* Medicus iste [y] *Leprosus* compungendus est, qui, *vel hoc seculo*, talia Stigmata *lienosis* suis inscribere sustinet. Absit pariter, ut spirantibus ægris vel *contundamus* exta, veluti [z] *fustuario* dignis; vel *incidamus* præcordia, & *Herophili* more, vel [a] *Erasistrati*, salutis humanæ, præsidem Artem, non solum pestem alicui, sed hanc pestilentissimam inferamus [b].

IV. Comicorum igitur esto [c] *arte ludicrâ* mimorum atque ludionum, sed non *arte* [d] *magistrâ* [e] *Pæonis* atque [f] *Chironis*; [g] *Machaonis* atque [h] *Podalirii* τὸν σπλῆνα ἐκβαλεῖν, *lienem ejice-*

xi. 37. Aurel. 3. *Chr.* 4. Seren *cap.* 22. Absyrt. *Veter.* 1. 40. *p.* 140. & 141. Aët. *p.* 643. Trall. 8. 13. *cui lien ustus barbariem olet.* Ægin. 6. 48. Albucasis 1. 31. Avicenn. 3. *Fen.* 16. *Tr.* 1. *cap.* 7. J. M. de Gradibus *p.* 286. Alex. Bened 18. 18. Paracelf. *T.* 1. *p.* 353. Cardan. *T.* 3. *p.* 172. Mercur. *Præl. p.* 634. Capiv. *p.* 753. Aquap. *Op. Chir.* 51. Rosset. *de P. Caf. p.* 323. Maffar. *lib.* 3. 17. Saxon. 3. *Panth. M. cap.* 36. Ballon. *Eph.* 2. *p.* 251. *ubi lien* τῷ δέρει *saucio salubriter exemtus est, ut in Ephem. Germ.* 1673. *Obs.* 165. *p.* 109. & *Anno* 1684. *Obs.* 195. *p.* 379. Bauhin. *p.* 143. Severin. C. 43. Zacch. *p.* 688. Camerar. *p.* 372. Riol. 2. 23. Bartholinus, *passim in Cent.* Highmor. *p.* 65. Velschius *Obs.* 57. Diemerb. *p.* 87. Lindan. *p.* 67. Rhod. *p.* 443. *nec-non ὁ* Πάνυ Sam. Bochart. *Geogr. Sacr. p.* 180.

v Hippocr. 198. 10. 200. 44. 202. 46. 203. 34. & 204. 24.

x Cic. *Offic.* 2. *n.* 7. y Lazarus *est Meyssonnierus*, *lib.* 4. *cap.* 5. *p.* 287. *cujus talis æger*; Patiens *merito vocatur*, Nam plus quàm morbus torquet eum Medicus, Joh. Owenus *lib.* 1 *Epigr.* 44.

z *Quid sit disce à* Polybio, Cic. Liv. Jul. Cæs. Cælio, *atque* Rosino.

a Cels. *Proœm. lib.* 1. *p.* 7. Tertull. *de Anim. cap.* 10. *p.* 312. & *cap.* 25. *p.* 328. Gal. *demùm id* rectè *profert*, T. 1. *p.* 145. *v.* 2. & 3.

b *Vid.* Cels. *ibid. p.* 11. & Valesc. de Taranta, *l.* 5. *c.* 9. *pag.* 448.

c Plaut. *Aulular Act.* 4. *Sc.* 3. *v.* 3. d Æn. 8. *v.* 442.

e Iliad. *E. v.* 401. & 899. Odyss. Δ *vers* 232. Æschyl. *suppl. v.* 1071.

f Iliad. Δ *v.* 219. & Λ *v.* 831. Orph. *Argon. v* 375 Pindar. *passim*, *sed Pyth.* 3. *fuse.* Sophocles, *Trachin. v.* 725. Apollon. *Rhod. Argon.* 1. *v.* 554. 2. *v.* 1244 & 4. *v.* 812. g & h Il. *B. v.* 239. Xenoph.

cere, seu exsectum *adjicere*, ἀποβαλεῖν γὰρ fert Scholiastes [i].

V. Longe optatius cum ægrotantium teneritudine, & nostrâ miseratione comparatum foret, si modò *Phyrrhus* excitaretur à mortuis, *lienis* [k] *atterendi gratiâ*, pedis sui dextri vel blandiori contactu. Id enim *apud nos* tantæ est fidei, ac [l] *Icterum* ab Hungariæ Regibus discuti; *Dæmonas* vel ab *Hispaniar.* [m] Monarchis, vel à [n] *Tobia*, vel ab [o] *Eleazaro* [p] fugari: cæcos, claudos, & mancos à [q] *Vespasiano* & ab * *Adriano* sanari, *Leprosos* osculo mundari [r] *B. Martini*: ipsos denique functos vita vel [s] *carmina fundere*, moxque tenebris reddi; vel per [t] *Simonem Magum*, *Apolloniumve Tyaneum* plene [v] *reviviscere*.

VI. Lienosorum insuper eo nomine dolenda sunt fata quòd Archigenis [x] & Andromachi *splena* sint virtute cassa; Quòd [y] Plinii Secundi [z] Empiricique Marcelli *splenis* è spirantibus bestiis educti; & confestim [a] *admoti*, tepore sint *irrito:* quod [b] Joh. Beguini *sal Planeticus*; uti nec alter ille [c] H. à Mynsicht,

noph. *de Venat. p.* 974. Coint. VI. *v.* 459. i *In Aristoph. Cereal. Prolog. v.* 3. *p.* 764. k Plin. 7. 2. *p.* 138. 43. Plut. T. 2 *p.* 384. Alex. ab Alex. *lib.* 3. *p.* 699. & 4. *p.* 1202. Camerar. *H. subcis. Cent.* 3. *cap.* 42. *p.* 143. G. à Reies, Q. 24. *n.* 4. *p.* 155. & *n.* 31. *p.* 163. l Laur. *de Str. l.* 1. *c.* 4. *p.* 8. & 9. m G. à Reies, *Q.* 24. *n.* 5. *p.* 155. & *Q.* 28. *n.* 23. *p.* 203. n Tobiæ 6. *v.* 7. & Zonar. *Annal.* 1. *p.* 102. o Joseph *Antiq. Jud.* 8. 2. *p.* 257. G. p *Perinde scilicet ac Galli cantu* exterriti cedunt. *Prudent. Cathemer. v.* 49. & 40. *p.* 4. q Sueton. 8. n. 7. Tacit. *Hist.* 4. *n.* 81. * Ælius Spartian. *in Adr. n.* 25 r Sulpic. Sever. *in B. M. vitâ cap.* 1. *p.* 463. s Phlegon. *de reb. mirab. cap.* 3. *p.* 36. t Hegesipp. *lib.* 3. *cap.* 2. *p.* 29. v Philostr. *Apoll.* 4. 16. *p.* 206. & Euseb. *in Hirocl. p* 460. Vopisc. *in Aurel n.* 24. *atque* Photius *Bibl. n.* XLIV. *p* 30. & H. Cornel. Agrippa, *occult. Phil lib.* 1. *cap.* 70. *p.* 91. & *lib.* 3 *cap.* 42. *p* 306. x Aet. *Tetrab.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 11. y *Lib.* 2. *de Re Med. p.* 180. z *De Med. p.* 120.

a *Immò* Splenes istos *in pretio fuisse liquet è* Plin. 28. 14. *p.* 701. & Athen. 3. 17. *p.* 96. *atque* Ren Moræo, *p.* 784. *de Valet conserv.* b *Chym. lib.* 2. *p.* 347. c *Sect.* 11. *p.* 189.

d *Ipsum*

sicht, nihil minus sit quàm *splenicus*: quòd *exhilarans* [d] *antidotus* Saporis primi, ad *Mesuæum usque devoluta*, nihil *Jovialis* præ se ferat: quod *album* Fr. Ruei [e] *corallium*, Jovi quidem Phœboque sacrum sit, *lienosis* autem pura puta fraudatio. Quòd [f] Brendelii *aurum potabile*, merum sit *opinabile*: quod unctiones *Angeli* [g] *Salæ*; & *Turquetti Angelica* [h] *grana* nihil *Angelici* spirent: quod [i] *Phænigmi* Ἀρχιάτρȣ [k] Constantini Porphyrog. & [l] *antidota Myrepsi*, effectibus inania sint; quod Scribonii denique [m] Largi, Theodorique [n] Prisciani *malagmata* silices ocyus mollitura sint, quam *scirrhos* [o] *lienis* eliquatura. [p] *Celsus* ergo deridendum sese propinat, dum *malagmatis sui* supercilio elatus, præcipit ut *sex tantum horis* adhibeatur, *ne* diuturniori morâ *lienem* universe *consumat.*

VII. Agyrtarum igitur esto futilibus istis, *nec effundi dignis*, inescare homines. Nos enim candidos animâ dedecet *lienosos* spe vanâ lactare: Hinc itaque commenta procul de *Asplenio* deque chalybis aquâ.

Ger-

d *Ipsum antidotum accipere est à* Gabr. Droyno *&* Ph. Guiberto; *qui illud* Seculi 12. Mesuæo *subduxerunt: lib.* 2. *de cap. ægrit cap.* 25. *fol. verso* 207. Ternos *verò* Sapores, *i medio circiter seculo* 3. *ad* 4. *exiens. discere est è* Jul. Capitol. Euseb. Eunap. Hieronymo, Marcellino, Claudiano, Zosimo, Sozomeno, Theodoreto, S. Apollinari, Agathiâ, Herm. Contracto, Cedreno, Glyca, Zonara, *atque* Nicephoro Calisti, *è quibus hauserunt* Cuspinian. Turselin. Calvis. Cluver. Petav. Guthberl. Matthias, Labbæus, Godæus *&* J. le Sueur. e *Lib.* 2. *de Gemm cap.* 19. *p.* 57. *&* A. B. de Boot, *lib.* 2. *de Gemm. cap.* 154. *pag.* 396. *Imò ambobus istis splendidius mentitur* Alb. Magn. *p.* 147. *de Virtutib.* Lapidum. f *Chym. disc.* 2. *p.* 153. g *Ternarii Bezoardicor. p.* 506. h *Syntagm. cap.* 11. 299 i *Vid.* Aurel. Gal. Aët. Æginet. Brunfelf. Gorr. Foes, Renod. *atque* Castellum Brunonis. k Noni *scilicet de Morb. curat. cap.* 188. *p.* 215. l *Oper. p.* 400. *&* 414. m *Cap.* 103. *p.* 135. *ubi* Joh. Rhod. *emendato emendandus est ipse p.* 326. n *Lib.* 2. *ad Timoth. p.* 305. o *Nam contumaces perstant & indomiti*, lapidis instar, *Aret. Diut.* 1. *c.* 11. *p.* 82. p *Lib.* 5. *cap.* 18. *n* 4. *p.* 251. q *Lib.* 1. *cap.*

Gerris quippe gerrarum adnumeramus, quæ [q] *Vitruvius* [r] *Dioſcor.* [s] *Plin.* [t] *Gal.* [v] *L. Apuleius* [x] *Aët.* & [y] *Ægineta* à Cretibus, *lingua* [z] *mendaci*, ſuper *aſplenio* mutuati ſunt, & quos demiror notulas non ditaſſe *Cl.* [a] *Mangeti* ad Schroderum.

Inane rurſus atque vanum eſt quadrupedes profiteri apud *fabros* [b] *ferrarios* eſſe [c] *avicularum* inſtar, *liene* vel *exili*, vel *nullo*, quum aquam illam ne primoribus labris attingant, utpote vel ab ipſis longè ſemotam, vel obviam quidem, ſed quæ vel fuſcedine & ſpurcitie ſuâ, brutas illas animantes fugatura ſit; vel acido & auſtero *nidore Martis* abactura, hoc eſt vitriolicis ſuis effluviis, *nares odoras* [d] *laceſſentibus* ab omni linctu plane deterritura.

VIII. Nugis itaque valere juſſis, quales inſuper narrat [e] *H.*

cap. 4. *p.* 27. r *Lib.* 3. *cap.* 151. s *Lib.* 27. *c.* 5. *p.* 664. t *Tom.* 2. *p.* 77. v *De Virt. herbar. p.* 217. x *Tetrab.* 3 *ſerm.* 2. *cap.* 11. *p.* 642. y *Lib* 7. *c.* 1. *p.* 615. *Videſis* Ruell. *p.* 567. Dorſten. *fol. verſ.* 264. Matthiol. *p.* 519. Dalecamp. *T.* 2. *p.* 113. Nerian. *fol. verſ.* 16. Dodon. *p.* 468. Lobel. *Adv. p.* 360. Bauhin. *T.* 3. *p.* 750. *atque* Renod. *Edit. in* 4. *p.* 256. *Necnon coronidis ergo* G. Sall. du Bartas, Hebdomados *mirificæ*, diem tertium. z Tit. *cap.* 1. *v.* 12. *ex* Epimenide, *uti me docuit* Epiphan. *adv. hæreſ. l.* 1. *Tom.* 3. *p.* 362. *Sic apud* Callimach. *hymn. in Jovem. v.* 8 & *in Epigr. Gr. lib.* 3. *p.* 369. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται. *Vide* Grot. *in Epiſt. Paul. Tom.* 3. *p.* 999.

a *pag.* 480. b Celſ. *lib.* 4. *cap.* 9. *p.* 215. *à quo tanquàm ab impuro fonte* ſordida defluxit, *ad varios affectus*, aqua ferraria, *ad* Plin. *ſcilicet lib.* 28. *cap.* 16. *p.* 107. *ad* Aurel. 3. *Chron. cap.* 4. *p.* 416. *ad* Aët. *Tetrab.* 3. *Serm.* 2. *cap.* 11. *p.* 641. *ad* Trall. *lib.* 8. *cap.* 13. *p.* 272. *ad* Avicenn. *lib.* 1. *Fen.* 2. *Doct.* 2. *cap.* 16. *p.* 108. *ad* M. de Gradibus, *cap.* 10. *p.* 284. *ad* H. Montuum *lib.* 3. *cap.* 32. *p.* 146. *ad* Joh. P. Pernumiæ, *Therap.* 6. *fol.* 102. *ad* D. A. ab Altomari, *p.* 365. *ad* Claudin. *in App. ad ingr. p.* 399. *ad* B. Cæſium, *lib.* 5. *de Miner. p.* 621. & *ad* Olivar. de Serres *p.* 835. c Plin. *l.* 11. *cap.* 3. *p.* 282. 21. Cælius, *lib.* 4. *c.* 18. *p.* 208. Jul. Cæſ. Scaliger, *Hiſt. Anim.* 2. *p.* 247. C. Piſo, *Sect.* 1. *p.* 43. *Vide hîc luculentiſſ. teſtes alios quaternos, Cap.* 1. *n.* 2. d *Vide hîc Cap. n.* 2. Theophr. *p.* 441. *atque* Lucret. *lib.* 4. *v.* 88. & 674. *necnon lib.*

[e] *H. C. Agrippa*, cordati cordatos colamus, & quæ *seris* [f] *ab annis*, compererunt lienosis esse proficua, prudentes & pii revocemus ad praxin, quò, *dirigente nos dexterâ Dei*, felix ubique rerum exitus obtingat.

lib. 6. *v.* 778. *&* 792. e *Occult. Phil. lib.* 1. *c.* 51. *p.* 60.
f Per varios usus artem experientia fecit, exemplo monstrante viam. *Manil.* 1. *Astro nom. v.* 61.

FINIS.

Ε Π Ι Μ Ε Τ Ρ Α

Viriliter impugnanda.

Jactis meis, *Neotericorum ductu*, Medicinæ fundamentis, mothodum ipsorum singulares vulgandi Tractatus ubique locorum gloriabar. Sed *Rev. Par.* Majores nostros, *eâ in re*, longè superiores mihi cessit in *Physicis*, *Patholog. Semeiot. Diætetic. Pharmaceut.* atque *Chirurg.* Res itaque, *ceu novas*, jactabam, cor v. g. saliens prius esse punctum, quàm musculosum, auritum, pyramidale, cavernosum, valvulis clusum, vasis irriguum privatis, publicisque, septo disclusum, & sanguinis demum officinam, atque ita hepar nusquam esse Ι᾽κμαλέον, *humoris gratiosi fontem.* Ab illo insuper saliente puncto geminos protendi canales, nomine celebratos foraminis ovalis atque rotundi, illosque post partum illico cludi. Arterias quoque binas, sed venam unicam, embryonis umbilicum pertundere, & placentam sibi pinsere. Meconium interim in intestinis congeri; pulmones verò atque diaphragma otiari; sed arterias singulas, atque ita umbilicales moveri: Nobis autem natis ambientem in pulmones impelli, imò unà cum assumtis in ventriculum ingeri. Chylum pariter à ventriculo in intestina trudi, & ab ipsis in Vasa.

Vasa istæc lacteas esse venas, quæ chylum contrudunt in confluentem suum, inque thoracicum ductum, valvulis insignem. Sanguinem exinde confici in corde, & in tubos diffundi, ternis, quaternisve tunicis conflatos. Nervos autem filis tenuissimis nexos esse, nec non mutuis plexibus irretiri, arteriis irrigari, trochleâ quandoque duci, atque reduci, gangliô muniri, in itinere durari, & multifida congerie, intra vertebras, præsertim intra sacram, stipari.

Ce-

Cerebri ventriculos anteriores, ciſternas eſſe lymphæ, à ſpiritibus ſecretæ; & exindè, juxta ſepti perlucidi parietes, ſubque cerebri teſtudine, in choanam, inque pituitariam glandulam perpetim ſtillare. Ventriculo autèm tertio, *fornicis vice*, nates eſſe, atque teſtes, cum ſuo proceſſu fibroſo. Illi verò fornici conarion incubare, neque adeò ventriculum tertium à quarto ſecludere; ſed id à membranulâ fieri niveâ atque pulpoſâ, cui vermiformis apophyſis volutatione ſeſe affricat. Nervos opticos non eſſe cavos, ſed arteriarum nuſquam exortes, ab interna carotide per retinam ramuloſæ, in ambitu vitreæ tunicæ, ad araneam uſque.

Duram matrem, & ejus ſinus, arteriis pariter irrigari, perviis in calvam; Aurium cerumen, tympanum, & labyrinthum, lacrymarum quoque collicias, nec non ſalivæ ductus, unà cum glandulis lacrymalibus, paroticis, atque maxillaribus. Pulmoni lobos competere quinque. Pericardium autem diaphragmatis nerveo circulo ſemper adnecti, nec unquam cordis includere conum. Oeſophagum verò diaphragmatis circulum illum pertundere nunquam, nec inteſtinum colon tenuibus inteſtinis inferius eſſe, ſed illa hemicyclo ſuo complecti.

Veſiculas ſeminales, maſculas quidem eſſe favis apum ſimiles; fæmineas verò hydatidum inſtar. Tubas uteri ſinuoſas eſſe, ac utrinque, ab ipſo diaboli morſu, in uterum pervias.

Dentes denique rebar, in fœtuum alveolis recens detectos eſſe, ſicut in adultis oſſa ſeſamoidea, ad ſingulos digitorum flexus, tendinum ope indivulſorum, atque pertuſorum.

Iſtæc, *è ſexcentis paucula*, vel noviſſimis Scriptoribus, vel ipſi *Rev. Par.* lubens tribuerem, nî mihi altum inclamaſſet, parce, *fili* vel *Neotericos*, vel *me* inventorem laudare: In te ſiquidem *Veterum queruli Manes* inſurgerent, & monimentis illorum mihi patefactis, *Veritatem ipſam*, tanquàm in ſpeculum licuit intueri. *Doctior* exinde, ſed non *inflatior*, humilis petivi nunquid pariter tot alia, quæ recens puteo eruta

 ac-

accepi, *ſeculo priora* forent; V. g. de ſanguine in arteriis ſeroſiori; vivaciori tamen; in Venis autem craſſiori, atque ſegniori? de vaſis capillaribus? de illorum commiſſuris? de ſanguinis in eas in fluxu? de bile aquoſiori, vel oleoſiori? de ſanguine ſereſcente? de ſudore naturaliter nullo? de muco ventriculi & inteſtinorum? de acrimoniâ acidâ vel muriaticâ? de frigore acri & urente? de nive cauſticâ? de effervescentiâ & fermento calcis, muſti, acidorum, fimi, paſtæ & bilis atræ? de venâ cavâ aortæ ſuccuba? de pulmonum plexibus atque tomento? de corde irarum ſulphureo atque fervido fonte? de eâdem irâ, *ferinâ licèt*, ſolibus excocta atque miti? de ſtomacho viſceribus, *ceu prunis*, circumdato? de chylωſi per modum elixationis atque fermenti? de pori bilarii inſertione gemina? de ureterum in veſicam ingreſſu, tunicas inter? de urethra varia pro ſexu? de ſphincteribus veſicæ, recti, & œſophagi? de muſculis, venis, arteriis, & nervis, ſectione tranſverſâ brevioribus utrinque? de nervis oculorum motoriis, in vultum & dentes ſupernos diffuſis? de opticis unitis? de axibus viſoriis? de viſione erroneâ? vel in ebriis, vel oculorum altero depreſſiori? de *pupillâ mobili?* & luminis acceſſu vel receſſu *ſtrictiori? latiori?* de noxâ ipſius à nive? & à luce poſt tenebras? vel è contrà? de oculis per noctem radioſis? de iiſdem igneis inſimul & aqueis? de viâ ab ipſis in nares? & à naribus in os? de embryone per aquam explorando? de fæminarum Ovis? de irritis illis, Venere nulla? de fœtu in ovo? è ſemine paterno? de pororum ejus ſymmetriâ ſalutiferâ, vel ametriâ morbificâ? de poris illis ſalubriter *ſpiritu*? morboſe *ſero* turgidulis? de vacuo igitur in ipſis nullo? ſicut nec uſpiam ſub Sole? de corpore ſub Lunâ ſimplici nullo? de aëre ſubtiliſſimo, & elaſtico? ac omnia pervadente? atque replente? de atomis *Leucippi* fictitiis? de pororum varietate ſtupendâ? de particulis analogis? lævibus? rotundis? acutis? rigidis? aſperis? mucronatis? angulofis? triquetris? quadratis? pentagonis? &c. de miſtorum jugibus effluviis? de partium attractione nul-

nullâ? de ipsarum facultatibus chimæricis? de fide sensibus vel adimenda? vel adhibenda? de brutorum animâ vel nullâ? vel duplici? de mirificâ tandem spirantium omnium compage αὐτομάτως mobili, *virtute motus*, *ipsi ab artifice primitus impressi*? ἀκολουθίᾳ τέ τινι, καὶ διαδοχῇ κινήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς &c. Omnem porrò de pectore meo præconceptam mentem revulsurus, *Par. Rev.* plurima me docuit, è *Veterum Placitis*, de animi callo, & sectarum *scabie*, atque *servitute*, quâ sectis addicti, *leprosa sunt mancipia*, alii alios inficientes, & Civitatem prodituri lubentius, quàm ullum *Elleborum* admissuri, quô *dematur* ipsis *mentis gratissimus error.*

Istæc autem articulatim ubi hisce oculis percepi Veteribus innotuisse, depulsus fui à priore mente fallaci, & *in saniorem* nec non *Antiquis æquiorem* traductus fui, mirabundusque exclamavi, *Papæ!* An igitur Majores nostri tanti fuêre viri? Immò, regessit *Parens*, quia meditanc *rationem* excolebant; sensus verò subigebant *experientiâ*, & cruribus istis incedebant ad Physicen indagandam, florentibus Scholis *Cnidia*, *Coa*, *Rhodia* & *Alexandrina*.

Singulatim autem, *& æmulo studio*, Anatomen promoverunt *Democritus*, *Euryphon*, *Melissus*, *Hippocrates*, *Thessalus*, *Draco*, *Polybus*, *Apollonius*, *Dexippus*, *Plistonicus*, *Aristoteles*, *Herophilus*, *Erasistratus*, *Quintus*, *Sabinus*, *Satyrus*, *Eudemus*, *Martianus*, *Lycus*, *Marinus*, *Asclepiades*, *Ruffus*, *Soranus*, *Pelops*, atque *Numerianus*.

Illorum autem ductu *Galenus* Anatomen Romæ, *in Pacis Templo*, fidelis docuit, coram *Severo Cos. Paulo Prætore*, *Flavio Boëtho Consulari*, atque *Barbaro*, Cæsaris Avunculo: nec-non Medicis omnigenis & æmulis, *Empiricis*, *Methodicis* & *Rationalibus*; Philosophis item *Platonicis*, *Peripateticis*, *Stoicis*, *Academicis*, *Epicureis* atque *Scepticis*.

Homines autem præter *Sexcentos*, quos vel *unus Herophilus* incîdit, viris istis primævis, brutæ animantes, *munificentia Principum*, ad manus erant omnigenæ. Sic elephantum *Gale-*

lenus diſſectum vidit, & *os* ex ejus *corde* ſibi repoſuit, ſicuti *Parens* è cervis, damis & tauris, *à ſe exempta*, conſervat.

Exindè porrò Medici tanti Anatomen conſecuti ſunt quam hodie *Comparatam* vocitant; & quæ nos fugit innumeros. Quinimò *Pneumaticen* alteram Anatomen adminiſtrarunt flatu in meningas impulſo, in bronchia, in uteri tubas, necnon, *ſeculo noviſſimo*, in venas. Illâ autem induſtriâ, (vel ante Fabricium de *venarum oſtiolis* ſcriptorem) *valvulas* detexere *venarum*, ſpiritu nimirum permeante à *graciliori* venæ parte in *craſſiorem*, ſed non econtrà, *valvulæ* repulſu.

Speciatim rurſus, nervos recurrentes incidebant, arterias verò caroticas, axillares, pulmonales, crurales, & umbilicales ligabant nodis ſtrictis, laxiſve.

Brutis plagas & vulnera infligebant, ſymptomatum obſervandorum ergo. *Nervorum* autem & *arteriarum punctiones* longè *graviores* eſſe notabant *ſectione tranſverſâ*. Exinde Ἰνίῳ *puncto* mortem longè citiorem inferebant, quàm ipſo *corde revulſo*, victimas enim viderunt, *corde nullo*, aufugiſſe.

Spiritûs quoque attendendi gratiâ modò *veſicam* vel ori, vel naribus vel pectori leviter pertuſo adaptabant; modò autem, ſterno reducto, *pulmones* inflabant, quo ſpiritum naturalem æmularentur.

Nec ſecantibus duntaxat inſtrumentis uſi ſunt, uti nos, ſed ſtylis inſuper planis, capitatis, buxeis, æreis, argenteis, ferreis, atque ſtanneis. Acubus item, hamiſque pertuſis, volſellis, tubulis atque ſpongiis.

Animalia quoque paſcere noverant, & tribus horis à paſtu chylώſεως opus attendere.

Animalibus præterea ſitibundis, *& affatim bibentibus*, aſperam arteriam, *inter bibendum*, confeſtim incidebant, quò explorarent nùm potûs quippiam in pulmones influeret?

Recluſo etiam pectore vaſa cordis *quaterna majora* arctè ſtrin-

ſtringebant, experiundi gratiâ, quid noxæ pateretur animal, ceſſante cordis influxu, & irradiatione.

Artem quoque callebant viſcera carne denudandi, vaſorum noſcendorum & ſiccandorum ergò.

Sceletos denique compingere ſciebant, quos moris erat in *Alexanderina Schola*, initiatos Medicinæ docêre. Quid plura? Eô ſagacitatis provecti ſunt, ut *Ova viginti*, vel *plura*, uni vel alteri gallinæ ſubſtraverint incubanda, quo unius quotidie aperti analogiâ, *hominis in Ovo formati* primordia atque progreſſus addiſcerent.

Sic *equas*, *canes*, *aſinas*, *vaccas*, *capras* & *oves*, Venere recens uſas, *exenterabant*, quo deprehenderent quid ſeminis ad fœtum effingendum remanſiſſet.

Ohe, *ohe*, jam ſatis eſt *Veterum faſtidioſis!* Totus interim obſtupeſco, dum irretortis oculis talia contemplor, & nî *lectione decies repetita* mentem meam obfirmaſſem, *faſcinatos* mihi crederem *ocellos*, conſcios certe ſuperbæ ſcriptionis, quâ ſeculum *ſplendide mendax*, iſtæc inventa genuinis viris detrahere non pudet.

Sed evanido ſtupore meo, & animis jam collectis, ad *Pathologica* deflexi, rogitans nùm etiam, ante ſeculum, innotuiſſent variolæ, ſcorbutus, peſtis ἀπύρετος, Venerea lues, arthritis vaga atque deſultoria, nec non dolor vel *periodicus* capitis, oculorum, inteſtinorum, &c. vel *erraticus* dentium, clavorum, articulorum, atque cicatricum, ad inſtantem vel boream, vel nivem, vel grandinem?

Pariter quæſivi de hydrocephalo interno, externoque; de epilepſia ab aura ſontica vel pedis extremi; de paralyſi poſt inſultus epilepticos, vel colicam atrocem, colica ceſſante, de lacrymali fiſtula, de gutta ſerena, de cæcitate repentina? *ſed fugaci*; de ſurditate, pariter ſubita, *ſed brevi*? de temporibus ſauciatis & convulſis in oppoſita parte? de hæmodia, de aphthis, de calculo ſub lingua, de meliceride ad ejus frænulum? de pectoris hydrope, atque pericardii? de crudis pulmonum tuberculis & hydatibus? de cruditate aci-

da & nidorosa? de diabete, de renum ulcere serpente vel in lumbos, vel in alvum? de lumbricis latis, de ascaridibus? de hypersarcωsi in urethra? de uteri fluore albo? deque ipsius hydrope atque calculo? de carcinomate & carbunculo? de partibus demum sphacelatis & sponte deciduis? Immò de ossibus adultorum cereis atque flexilibus? Et cùm istorum ne *umbram* quidem Majores attigisse mihi stultè fingerem, *corpus ipsum* apud eos reperi.

In *Semeiotica* vix dignatus sum inquirere. Jam pridem enim mihi compertum est, quàm seduli fuerint *primævi Medici* in attendendis ægrorum decubitu, spiritu, pulsu, voce, somno, vigilia, oculis demùm & mente. Quàm acres insuper fuerint in morbis explorandis è *partium situ*, *ex actione læsa*, *è doloris specie*, *è symptomatis propriis*, & ex *ipsis excretis*.

Sic eosdem in *Diæteticis* ad minutias usque sedulos noveram. Singulatim verò *Hipp.* didiceram *sedulitate tanta*, quanta *temporum intercapedine*, Medicos hodiernos prævertere suis observationibus de aëre, locis & aquis; de temporibus anni, & mutationibus eorum vel statis, vel erraticis; de solstitiis & æquinoxiis; de noviluniis & pleniluniis; de Caniculæ & Virgiliarum ortu & occasu. Speciatim de sonoris, & silentibus Etesiis, Aquilone & Austro. At quotusquisque, *Parens infit*, nostrorum Medicorum est, non dicam è *gregariis*, sed è *primipilis*; è *diobolaribus*, sed è *principibus*; è *Jalemi familia*, sed ex ipso vel *redivivo Æsculapii germine*, qui ad istæc animum advortat? Ipsos itaque dedecet sese super Græcos efferre. *Secum habitent*, *& noscant quàm sint supellectili curta.*

Pharmaciam quod attinet, antiquissimam illam esse vel in Scholis didici, *Homerica* quippe carmina *Thonem*, Medicum insimul & Regem, altè cantant, cui præ manibus sint φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Sic Medicos universè πολυφαρμάκους canit *Homerus*, non una *varietate simplicium affluentes*, sed & *mistorum arte fœcundos*,

dos, ſingulatim verò *Pæonem* celebrat, Medicum Deorum, *Chironem* & *Æſculapium*; *Machaonem* atque *Podalirium*. Immò *Patroclum* & *Achillem*.

Sic aliàs quædam ſubauſcultavi de *Strapide*, de *Agenoride*, de *Melampo*, de *Japyge*; quin imò de *Iſide*, de *Dione*, de *Latona*, de *Diana*, de *Medea*, de *Agameda*, de *Polydamna*, de *Helena* tandem & *Circe* ſcientibus poteſtates herbarum, atque miſturas.

Chirurgiam pariter apprimè ſubodorabar longè primævam fuiſſe, ſed mihi latebat an olim adhibita fuiſſent pyrotica hirudines, & cucurbitæ? Venæ ſectio & arteriotomia? Embryulca & odontagræ? Trepanum & paracenteſis? Cyſtotomia & celotomia? Ἀκρωτηριασμὸς demùm & ἀρθρεμβολισμός.

At ſuper ſingulis iſtis mirificam ac induſtriam Græcorum methodum exoſculatus ſum, illaque meos oculos exſatiavi. Et jam certè dubiis vacuus, *ſed Veterum incenſus amore*, pedem efferebam ab inſtitutione paterna, cùm ecce ſubiit animum *ſcrupulus unus & alter*, quos præſumſeram mihi nunquàm exemtum iri. Subridens itaque *Patri*, ab ipſo, vel *jocoſè* petivi, an igitur, qui videris *Ætatis Priſcæ* cultor tantus, mihi cederes, *vel ſaltem ante Generationem unam & alteram*, ſanguinis *Transfuſionem*, *Circuitumve*? Is renidens, conticuit quidem, ſed aperto confeſtim *Libavio*, *virum* mihi ob oculos *vegetum* poſuit, è cujus *arteria fiſſa*, tubulis intermediis, *ſanguis in ægrotantis effœti traductus eſt arterias*, *pariter recluſas*.

Sanguinei verò *circuitûs* inventorem præconio multo *Hippocratem* extollit. I. quia corpus humanum *circulo* paſſim comparat.

II. Quia jugem ſanguinis motum identidem inculcat, *ab internis ad externa*, & ediverſo; hoc eſt, à centro ad circumferentiam, & econtra.

III. Quia motum illum τ̃ περίοδον *circuitionem* nominatim vocitat.

 IV. Quia

IV. Quia motus illius *genuinum principium* aſſignat, *cordis* nempe *ſcatebras*, è quibus ſanguis quoquoverſùm impetu ſalit.

V. Quia *ſingulas* deducit *arterias* ab uno *corde*, quod ipſi arteriarum matrix eſt, & radicatio unica.

VI. Quia illarum *amplitudinem* ad cordis baſin, maximam eſſe patefacit, unà cum *venæ cavæ trunco*, quem inibi *capaciſſimum* monſtrat.

VII. Quia *valvularum* cordis *artificium* & *uſum*, ſagaci mente detegit, ſuis *flatus* & *aquæ* in illas injectionibus.

VIII. Quia circuitionis illius *proſpera* & *adverſa*, ex æquo retegit. *Hippocrateus* enim nativus ille fluxus atque refluxus, non modò *nutrimentum* & *vitam* corpori largitur, & *animo conſulit*, mentem ſanam conſervans in corpore ſano, ſed ediverſo, circuitûs illius *remora* quævis, obſtructæ parti continuo *noxia fit*. Sanguinis enim illius *portio quædam ſiſtitur omnino*: quædam verò *ſegnius movetur*: & quædam demùm *celerius effluit*. Ubique autem quò *ſtagnantior*, eò *nocentior*. Singulatim verò profert *Hipp.* ſanguinis motu hîc vel illic præpedito, primùm *arteriam attolli*, vi circuitus in obicem impingentis: ſecundò *partem ſtupere*, *pulmonem anhelare*, *cor palpitare*, *vocem deficere*, *hominem convelli*, & extingui. *Sanguinis* verò *motu lentiori* ſenſus hebeſcere; *rapidiori* demùm & *incondito* mentem ipſam in *delirium* traduci.

IX. Quia ſanguineæ circuitioni alveos excavat, illi quippe *arterias indicit*, quibus ceu *rivis* atque *fluviis* membrorum compages irrigetur.

X. Quia luculentas *vaſorum commiſſuras* atque *communiones* ubique ſtatuit, per quas reciprocus ille motus feliciter perennet, haut ſecùs, ac, *inquit*, intra vaſa, *tubulis infernis*, *ſuper eodem plano*, *inter ſe commiſſa reciprocat liquor*: *Uno* etenim illorum *impleto*, implentur & alia, *depleto* deplentur.

XI. Quia mirificam circulationem illam lepidiſſima comparatione colluſtrat. Illi quippe *fluviorum inſomnia* limpidè, placideque fluentium, *naturalem* denotant ſanguinis periodum;

dum; largiùs autem excurrentium, circuitum loquuntur *adauctum*; parciùs verò labentium, periodum testantur *minutam*. Sic rursus, *in somnis*, astra ferri extra suos orbes, *pura* quidem atque *rutilantia*, sanitatem monstrant, qua circuitûs beneficio, & nutritionis gratia, purum & sincerum alimentum è vasis excidit & allabitur ad partes: *opaca* verò & *nigra sidera* morbum ex adverso portendant, utpote sanguinis impuri motum attestantia.

XII. Quia pituitam singulatim in venas ingerit, quâ *frigidior*, *crassiorque* sanguis protinus segnior fit atque ità, ad illius recursum, tamdiu *resilire cor* atque *concuti*, donec *calidioris*, *tenuiorisque* sanguinis fluento, *algidus* ille, *crassusque* cessator in reliquam massam abripiatur.

XIII. Quia opposito phænomeno rem ipsam apertius declarat, periodum scilicet illam per febres *celeriorem* atque *vegetiorem* prorsùs esse; præ sanguinis nimirum *tenuitate* atque *volubilitate* maximis. Et exindè, sagaciter elicit sanguinem vel *ex se*, vel *ab assumtis*, febriliter exaltatum, ità moveri atque diffundi, ut remedio sit morbis à pituitâ. Sic insuper sanguinem illum *statarium*, peritè notat, *stagnatione sua diuturniori*, adeò concrescere & adhærescere ut nequeat ab alterius impetu vel *extrudi*, vel *perfringi*; atque ità, *circuitu* represso, mortem repentinam inferre. Immò rursùm alibi pronunciat *arescente sanguine hominem emori*, hoc est, ut id ipsum aliter inculcat, *siccatis naturæ* humanæ *fontibus & fluviis*, *vitam inferentibus*, *hominem perire*.

Istis tandem grave superpondium *Parens* adjecit, quò firmiùs stabiliret genuinam illam *Hipp.* fuisse mentem? nec fucum ullum mihi factum esse. Digitô nempe *Hippocratis* æmulum mihi monstravit, qui *sanguinei motus ambitum rescissurus*, Hippocratis quidem de corde, *sanguinis fonte*, metaphoram recipit, sed invido & maligno in *Hipp.* animo: regerit enim, *nomine viri ex invidentia suppresso*, fieri non posse, ut quippiam *refluat in cor*, utpote sanguinis *fontem*, quia scilicèt flumina repugnat suam in originem relabi, Ἐκ τῆς καρ-

καρδίας ἐπιχεύεται αἷμα ἐς τὰς φλέβας, ἐς δὲ τὴν καρδίαν οὐκ ἄλλοθεν· αὕτη γάρ ἐστιν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τοῦ αἵματος, ἡ ὑποδοχὴ πρώτη.

Ponderis autem iſtæc ratio tanti fuit, ut *Hippocrateam* ſanguinis periodum, *ſuper exactas Generationes LXII.* ſufflaminaverit. Sed tandem, *benigniore Phœbo Medicinam colluſtrante*, Cremonenſis *Columbus* illuxit, qui toti Literatorum Orbi, *Veterem* illum microcoſmi *Euripum* erecto deſignavit indice, idque *luſtris* haud ità *multis*, poſt novos macrocoſmi tractus, ab altero Genuenſi *Columbo* Hiſpanis detectos. Sic nimirum in fatis erat ut *Columbus* uterque *Scientias* inſimul & *Hiſpanias* ſuis inventis locupletarent.

Cremonenſis porrò demonſtrationem *Cæſalpinus* & *Arantius* A. 1569. & 1587. multa luce perfuderunt. Sublimi quippe mentis impetu meditati ſunt, I. è cordis quatuor majoribus vaſis, *duo* ſanguinem *in cor invehere*; alia verò, pariter *duo*, ſanguinem *è cordis evehere.*

II. Attenderunt ſeduli *vaſorum capacitatem*, & exindè conjecerunt tantum ſanguinis *una expelli ſyſtole*; quantum *priori diaſtole exceptum* eſt.

III. Fines rationis egredi ſanguinis *ubertatem* illam, ab uno pulmone raro & levi *totam* abſumi.

IV. *Valvulas* notarunt ita *obverſas* ut vaſa intromittentia nihil *educant*; educentia verò nihil *intromittant.*

V. Anaſtomωſes profeſſi ſunt *arteriam* inter pulmonalem atque *venam* cognominem.

VI. *Pulſantem* ſenſerunt pulmonis *arteriam*; illius autem *venam* altè *quietam.*

VII. Ratiocinia denique ſua experimento fulciverunt *venetumentis inter ligamen & extrema*; & ex iſtis *phænomenis cunctis*, velut è *Tripode ſacro*, pronunciarunt ſanguinem *pulmonis* exceptum *arteria*, *in venam illius*, *per anaſtomωſes ingeri, quò influat in cor ſiniſtrum & in Aortam.* Atque ſic tuti fidique concluſerunt *perpetuum quemdam motum eſſe ex vena cava, per cor & pulmones in Aortam*, & ſanguinis trajectionem illam *è dex-*

è dextro cordis ventriculo per pulmones in finistrum ejusdem ventriculum proprio & luculentissimo. CIRCULATIONIS nomine designarunt.

Ubi itaque tot *scrupuli* mihi sunt exemti, *indolentem* certè & *alacrem*, è Museo paterno pedem extuli, quò me traducerem *à libris*, meas *ad prunas* atque *fornaces*, mysteriorum naturæ scrutandorum ergo. Et quia *Sales omnigeni*, hîc ita sonore decantantur, totus illorum desiderio flagrabam. Illis itaque non solùm *volatilibus* eliciendis, sed & *essentialibus* atque *fixis* totus incubui.

Primùm itaque *raphanum rusticanum* elegi, *volatili* prægnantem. Illius in frusta concisi ℥xxiv. indidi cucurbitæ, gradatimque, per horas decem, *igne arenæ*, spititus eduxi ℥xv. quibus olei ʒj. innatavit, dùm aliud insuper oleum *Sed præparcum* parietibus cucurbitæ, & alembici, atque recipientis adhæsit, quod ponderare nequivi.

Capitis mortui nigerrimi fuerunt ℥iv. Perierunt igitur è toto ℥v. Caput istud in alkool redegi, & per lixivium, *quod inter exhalandum odorem fudit vel ammoniacum vel urin.* elicui salis fixi grisei ʒiß. Quum itaque ne gry quidem *salis volatilis*, sub forma salina prodiisset, *Reverendusque Parens* me doceret, se *nulla folia aromatica*, *nullosve flores*, utut odoros, nec in *Occitania*, neque *Parisiis*, reperisse unquam, è quibus *sal. vol.* prodiisset ullus, *formâ salis*, ad *Indicam Theam* provocavi, cujus ℥xij, igne arenæ, & è cucurbita, à sexta mat. in tertiam pomer. stillavi. Prodierunt *aquæ* & *sulphuris liquidioris* ℥iv. *Sulphuris crassi*, & ceruminis aurium æmuli ℥j. Capitis mortui fuerunt ℥vj. Periit igitur de toto ℥j.

Resumsi Theæ, *sed pulveratæ* ℥xij. & à 5. mat. in 3. igne lento; à tertia in decimam violentiss. è cucurbita, *per arenam*, prodierunt 1. aqua albida; 2. flavus vapor; 3. spir. vol. rubei ℥ivß. suphur. ʒx. Capit. mort. fuerunt ℥ivß. Perierunt ʒxiv.

Tertiò demùm indidi *retortæ* pulveris Theæ præstantiss. ℥xij.

℥xij. Exierunt ſpir. ℥ivß. ſulphur. è recipiente ℥iß. ſulphur. è collo retortæ craſſiſſimi ʒiß. Caput mortuum fuit ℥v. præciſe. Perierunt ʒviß.

E ternis deſtillationibus iſtis reliquum Caput mortuum fuit ℥xvß, è quibus reſtitit *ſalis fixi griſei* ʒiß.

Sed cùm iſthic ne mica quidem *ſalis volatilis* comparuiſſet, *hordei integri* ℔ij. retortæ commiſi, & emanarunt ſpiritus ℥xj. ſulphur. ʒxiij. Ex avena verò, *pariter ſtillata*, ſpir. emiſſæ ſunt ℥xij. ſulphur. ʒj. ſuper *uncias duas*.

Sed huc uſque ne *atomus* quidem *ſalis ulla* præ oculis meis *volitavit*, atque ita *tritici* ℥xxx. è retorta ſtillavi, & ſpir. prolicui, *purperei planè*, ℥xvj. Olei fœtidiſſ. & glutinoſiſſ. neſcio quantum: Ità enim tenaciter vaſis adhæſit, ut id arte nulla ponderare quiverim. Caput mortuum fuit ℥ix, *recens ab igne*, ſed pulveratum pependit ℥ixß. pondus enim, *uti ſolet*, acceſſit ab aëris madore. Sed hîc rurſus *ſalinas atomos* deprehendi *volitaſſe nullas*.

Lubuit itaque *Turcici Coffe*, in pollen redacti, ℥xij. cucurbitæ indere, è quibus à 6. mat. in 12. nihil propulſum eſt, niſi Vapor, primùm albus, ſecundùm flavus atque ſulphureus. Horâ tandem xij. *ſal plurimus* apparuit in alembico, *ſed citò liqueſcens*. Horâ prima vapor ſulphureus uberrimus, qui tertia deſiit. Vaſis recluſis ponderavi ſpir. ℥iv. ſulph. ℥iiß. cap. mort. ℥iij. Perierunt è toto ℥iiſs.

Pulveris Coffe *uncias* iterum *duodecim* igni vehementiori, hora 6 mat. ſubjeci, *intra cucurbit*: eod. igne arenæ. Hora 9 *ſal* iterùm in alembico viſus eſt, ſed *ſolutus continuò*. Spir. fuerunt ℥ivſs. ſulphur. ℥ij. Capit. mort. ℥iij. Perierunt plenè ℥iiſs.

Tertiò demùm *pulverati Coffe* ℥xij. per retortam urſi, & ſpir. expuli ℥ivſs. ſulphur ℥ij. Cap. mort. ℥iij. Perierunt iterùm ℥iiß.

E tribus illis deſtillationibus, fuere mihi capitis mortui ℥ix, è quibus nonniſi ʒiſs. *ſales fixi* educta eſt.

Sales eſſentiales quod attinet, ipſe non paravi, quoniam plu-

plurimos illos *Rev. Par.* mihi suppeditavit, *Parisiis* à se paratos è parietar. ex ulmar. è card. bened. ex absinth. ex acetosa, &c. quos singulos miris laudibus effert.

Sic innumeros adhuc residuos habet *sales fixos* è tamarisco, è vite, è ruta, è filice, è rubo, è verbena, ex hyperico, ex herba kali, ex ebulo, è fabar. siliquis, &c. & universe me docuit se longè uberiorem illum prolicuisse è plantis calidis, quàm è frigidis; idque singulatim ubi æstas retorrida fuit, & minimè pluvia. Vulgò autem ex *unciis*, cinerum *viginti*, remanent salis fixi ℥III. vel IV. rariùs V. vel VI.

Sales insuper animalium *volatiles* & *fixos* complures mihi cessit *Rev. Par.* primùm vulgares è viperis, ex ebore, è cornu cervi. Secundùm è bile bubula, quæ destillata ad ℥XXIV. per alembic. ipsi cessit phlegm. insulsi, & inodori ℥XX. Olei & sal. vol. ℥I. sal. fixi ʒI.

Processu aliquoties iterato, discrimen reperit aliquot prout bilis fuit vel æstiva, vel hyemalis, vel recens, vel vetusta.

Sic ex ℥XX. *nigri cineris* oleti, eduxit *salis grisei* tenacisque ℥ß. & ex iisdem *cineribus* iterùm ad *albedinem* calcinatis, drachmam salis integram excepit, *albi quidem*, sed tenacis adhuc, nec pelliculam, nisi serò ducentis. Sunt igitur ʒV. salis fixi, è cinerum ℥XX.

Hîc porrò nullæ formantur crystalli. At urinæ humanæ *sal fixus* egregias format crystallos, *salis saturni penitùs æmulas*, quidem magnâ copiâ, nam è cinerum ℥XVIII. *Crystalla* concrescunt ad ʒVI; alterius verò salis fixi, *sed citra crystallos*, ℥IV.

Doctrinæ illius explorandæ gratiâ sumsi Urinæ humanæ *libras quinquaginta*, quas igne arenæ, è cucurbita stillavi, & *sal. vol.* mihi fuerunt plenè *duodecim unciæ*, spir. ℔I. Cap. mort. ℥XVIII. quas intra retortam igne 41. gradus ita compuli, ut rursùm fuderint *salis vol.* ℥IIß. cum sulphure pauco, quod ponderare nequivi. Ex eodem denique *mortuo capite* lixiviato, & filtrato, manserunt salis fixi ℥V. *Libris*

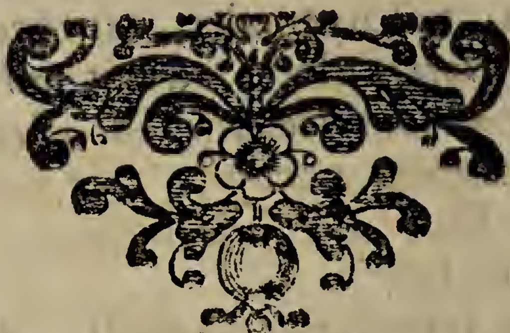
 ita-

itaque *decem urinæ*, ineſt ſalis fixi *uncia integra*.

Imò ipſi *ſalivæ* ſal fixus ineſt, ex illius enim ℥xx. *Rev. Par.* drachmas duas abſtraxit, quas ſibi conſervat.

Sic è *calculis humanis*, ad ℥xx. retortæ inditis, expulſæ ſunt *ſpiritus urinoſi*, & *ſal. vol.* ℥vi. ſulphuris fœtidiſſ. ℥ß. ſal. fixi ʒiii. Et iſtud *Rev. Par.* experimentum Regiæ & Illuſtriſſ. Societati Londinenſi ità arriſit, ut illud ſuis *Actis* inſerere dignata ſit, pag. 167. Edit. in 4. A. 1674.

FINIS.

INDEX

INDEX RERUM,

quæ in hoc Opere explicantur.

A.

G.

G.

H.

I.

L.

P.

R.

S.

T.

V.

FINIS.

Birch's Sale. 3/6 —